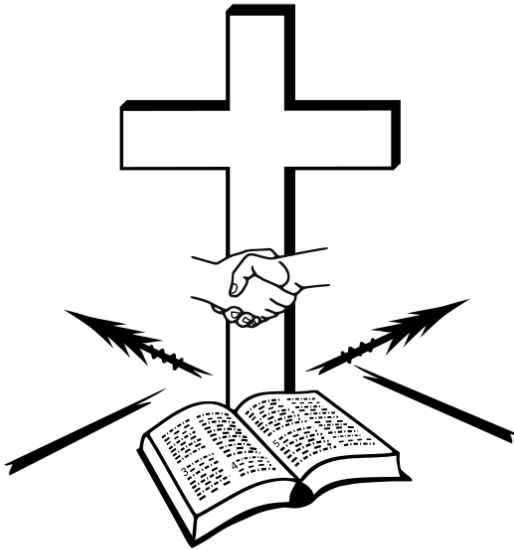

**Mbumbukiam-qa Manqat
Mbomambaqape**

**Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape
Ruth, Jonah, and the New Testament in the Kuni dialect of the
Kuni-Boazi language of Papua New Guinea
Rut, Jona, na Nupela Testamen long tokples Kuni-Boazi long
Niugini**

copyright © 2015 Wycliffe Switzerland

Language: Kuni-Boazi

Dialect: Kuni

Translation by: Wycliffe Switzerland

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-08-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 18 Oct 2022
f10a11c4-6a0c-5775-9168-c6e73df1a68f

Contents

INT	1
Lut	2
Ziona	9
Metiu	13
Mak	85
Luk	128
Zion	203
Keliso-gi u-anim	255
Lom	322
1 Kolin	355
2 Kolin	385
Galesia	404
Efesus	415
Filipai	426
Kolosi	433
1 Tesalonika	440
2 Tesalonika	446
1 Timoti	450
2 Timoti	459
Taitus	465
Filemon	469
Iblu	471
Zems	496
1 Pita	504
2 Pita	513
1 Zion	518
2 Zion	526
3 Zion	527
Zud	529
Manqat Qandoveveam	532
Ovøyam manqat	568
Baebol manqat vinivinimba	608

Megeat manqat-qase, nqanek Niu Testamen-qa yaq-te

Nqanek Niu Testamen, Kuni manqat-te, Mbumbukiam-qa Manqát. Ni khanakhanakh kandambá, Mbumbukiam ginitøke, nqanek mbuk ndakin qeikhouim. Iz eqawat matev ate ndægo, taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa begó.

Ibugukhokhof Keliso-gi u-anim neka ezoqa nøme, Niu Testamen, Glik manqat-té ginø-peaomém. Geté vaev-te, ezoqa áv giniqeivím nqægo: Ezoqa kopoáv, ndigu Glik manqat zøtezateáv. Yaq ndigu nqanek mbuk, manqat vinivinimba-té ginø-qambugimém. Ibugukhokhof, manqat kopokopo-te mbá, giqambugimem. Até Inglis manqat-té-a, nupøkhán mbá, Baebol mbaín. Vaev-te mbá ginø-qambugimém, manqat vinivinimba nøme namba. Geté ndakin Baebol manqat, manqat kopoav-qape-té, giqambugimem. Manqat nøme mbaín, ezoqa manqat kopoav-qape-te giqambugimem, av Baebol manqat ndægo. Zapa ndógo, nqanek Mbumbukiam-qa Manqát. Yaq ndøgo gigiap-qapé. Ezoqa mokho, ùni bembøe-ndapém. Soqaín ndøgo, manqat vini-te tigeve:mat o ti-ewagat, yaq mokho vini tindapat.

Manqat ndøgo, Mozes ibugukhokhof Izlael ezoqam gezø-ein, ate ni-té-a, gigiap-qapé. Ta manqat ndøgo, áv qanengáz nqægo: “Gèndoyogé, Izlael ezoqam!” Geté ta manqat-te ndøgo, Kuni iz tizi-sokhofem, yaq ta manqat-qa wag, av nqægo:

Gèndoyogé, zo Kuni ezoqam! Evezøza, nigí Mbumbukiam, Evezøza sa ndégo. Mbumbukiam nøme mbaín.

Kuku yà betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, uni qoqa mbøni-te neka uni qoge nqova-te neka uni qoqa bazaføgakh-te.

Nqanek guguna manqat, no nqægo nqazø-etoumit, zo oskia mbo-mataváp. Zogi nakheis zóté-zømesimát. Khoev-te tozo-qonumat o nakhoa-te tozo-okhoat o venanqei nonqo-te tozo-sømbimat o tozosuzat, manqa oskia zøløvuát.

Deut 6:4-7

Niqa viam manqat, Mbumbukiam-te, nqánek: Ndego zo Kuni ezoqam, bèzøtøkeé, yaq zo teqa Manqat neka tege Nqova Mbomambaqape mokho-te, Klisen matev-te vøefisam, neka ezoqa kopoav-qape bēqeivi, av nqægo, teqa manqat unimanqatín neka mokho kandambā nqambogo.

Mbumbukiam ndøgoát, zo namba, ate ndøzøte:go.

Lut-qa emanqat

Elimelek Moab manqei-te geyag

¹ Qàgoám. Ta khøuwa-te ndøgo, manqa ovøyam megetapak Izlael manqei gimbo-kewagam, vikia sekeqape ndømát. Yaq Betliem vemlav-te ndøgo, Zuda manqei-te, ezoqa kopø møndøyagám. Yaq ngenek ezoqam Moab manqei-té genøyág, zas neka nakhei angana menas namba. Zapa ndøgo, Zuda manqei-te ndøgo, lou mbaín. Vikia sekeqape ndømát. ² Ngenek ezoqam, teqa iz Elimelék. Neka zas-qa iz Naomí. Neka nakhei angana-qa iziz nqáneq, Malon neka Kilion. Elimelek, ndego Eflat khagua bawanák. Betliem vemlav-té geyagám, ndøgo Zuda manqei-te. Yaq geyag, ndøgo temøqóm, Moab manqei-te.

³ Yaq Moab manqei-te giyagam, Elimelek gènaním. Yaq Naomi neka nakhei angana menas sègezuváz. ⁴ Nginik nakhei angana menas Moab sakheis ndøzøkím. Sakhei gizøkím, tiqa iziz nqazógo, Opa neka Lut. ⁵ Naomi nakheis namba, Moab manqei-te guyagam, viav andé äv tén ndægó. Yaq vaev até ndigú-a, nakhei menas, Malon neka Kilion, vøpakhaez. Yaq Naomi yakhapus segeyagám. Zivis mbain-a, nakheis mbain.

Naomi Lut namba ekeza manqei-te guiqavan

⁶ Yaq Naomi Moab manqei-te guqotam, manqat äv guni-ewág nqægo, *Yawe ekeza ezoqam nqawa møndøzø-tøké, lou-qa yaq-te. Yaq ndugu matavap äv gunivé nqægo. Ekeza manqei-té gunøqaván. Yaq ziupim-pakha-za namba gigiap vøkhakheinam, ⁷ manqei ndøgo sasa ndø-ivøvem, ma gi:yagam. Yaq ndigu tinø-qavanát ndøgo, Zuda manqei-te, ziupim-pakha-za namba.

⁸ Geté ate av-té gi-apat, yaq Naomi nginik ziupim-pakha-za guzø-ein, “Zøkeza zøvøndipakha-té qazonø-qavøním. Zo matev mbomømbomá qa-zogoam no-te neka zogi zøvis-pakha-te, ndigu gipakhaez. ⁹ Yaq Yawe matev mbomambaqape ndømatanám zo-te, neka yage eqeieqei vøzø-etoám, angana ndakinak namba.” Yaq Naomi ziupim-pakha-za menas sègegavém, sasa ndø-eivam. Eiv gèzømbø-eqavát.

¹⁰ Yaq ziupim-pakha-za gindu-einim, “Tiá. Ní qo namba, qogí ezoqam-té qazinø-niáv.”

¹¹ Geté Naomi guzø-ein, “Nogí sæ-pakha-za. Zøvøndipakha-té qazonø-qavøním. Gekha zapá, no namba tiziniav? Ge zó ndozo-matavap? No nakhei angana nøme ndønøfakhaz, zo vøezøkím? Mbaín. ¹² Yaq nakémbá. Zo vøqavøním, zøkeza zøvøndipakha-te. No khåpe nøte-ngæpuka-én, anganeam nøme vøténdáf. Até ndøgø-a, no nqægo lova anganeam ndakinak tændaf, yaq nakheis tinøfakhaz, ¹³ yaq ge zó, viav kopoam ndozotø-kewagat atema nginik nakheis vumúffis? Ge zó, ngængæm até ndozøyagat, atema nogi nakheis zo vøzøkím? Nogí sæ-pakha-za. Av taoká. Nøqa yage møndøsoqá. Yawe gèngngiú. Geté zo kopømbaqapé, yage ndakinak nqawa tozomø-ndapem. Yaq nakémbá, zøkeza ezoqam-te vøqavøním.”

¹⁴ Naomi nqanek manqat gu-ein, yaq ndigu nangó ginø-eivám. Yaq Opa até gundigu, zakhapuka-pakha sège-møvøiú, ouo manqat vømbø-ein, sasa ndøwav. Geté Lut sègeqóm, Naomi namba.

15 Yaq Naomi gundu-ein,

“Nqáe! Qoge qakhapikia-pakha-gu zas, ekeza ezoqam-té neka mbumbuk-té gunøqaván. Até qó-a, qakeza ezoqam-te vøqaváq.”

16 Geté Lut gundu-ein,

“No qavønim-qa yaq-te nøpøuwét. No qó namba nøténáv. Qo ande áv khoqotéqáv, no ndógo tøtønáv. Qo ande áv khoqoté-yagát, no ndógo téyagát. Qogi ezoqam, ndigu nogí ezoqam ndógoát. Neka qoge Mbumbukiam, ndego nogé Mbumbukiam ndógoát. 17 Qo ande áv khoqomé-naqaním, até nó-a, no ndógo tæmønáním. Neka no ndógo tæ-otambát. Ni løvøte mbá mé:qatanó. No manqat av nqate-manqate, matanapøteav tøgoat, yaq Yawe kopømbaqapé. Bèngiænó.”

18 Yaq Naomi guqev av nqægo, Lut matavap møndøgø, tu namba tu-iwav, yaq ndugu manqat nøme einiáv. 19 Yaq nginik sakhei menas sègezáv, atema Betliem vemlav-te vømøfakhaz.

Yaq Betliem vemlav-te gimøfakhaz, ezoqa ate gi:goam nqova zøndáf. Ti-mbá tiwabám. Yaq sakheis vemlav-te gigoam ndógo, áv gini-akhaém nqægo,

“Gé, ngunuk unimanqatín, Naomi?”

20 Geté Naomi guzø-qavøiu,

“No Naomi nø-akhàyám. Taqa manqa mokho, ‘Yage qanimáv’. Geté Mala zonø-akhaemat. Taqa manqa mokho, ‘Yage soqain’. Zapa ndógo, ndego Mbumbukiam Bazaføgakh-Qape noqa yage gèngngiú. 21 No bugukhokhof nqanek manqei ande qate-ivav, no anganeam-ús neka nakhei angana-ús. Geté Yawe ndakin no nqawa gendo-itumb, nqanek manqei-te, no anganeam mbain, neka nakheis mbain. Gé, gekha zapá no Naomi tozonø-akhaemat? Yawe noqa yage møndønø-ngiú.”

22 Naomi tugu zivap-pakha Lut, ndugu Moab ezoqam, tu namba Moab manqei gindi-ivøvem, atema Betliem vemlav-te vømøfakhaz, ta khøuwa-te ndógo, bali vingisam viav nðø-ogitát. (Bali ndigu loge gigiáp. Tiqa bugug andé eketóp.)

2

Lut Boaz-gi sasae ezoqam namba gi:sasaetat

1 Naomi ekesu møndømbo-goám. Teqa iz Boáz. Ngenek tugi zivis-pakha Elimelek, tegé ekeza ezoqám. Ngenek ezoqam gigiap kopoav ezoqám, neka ndego iz-akhaé.

2 Yaq khøuwa nøme, Lut, ndugu Moab sævam, Naomi gumbo-ein,

“No ambá khae-té qatønavn. Yaq bali khakhayakh ndigu, ezoqa tizuvatet, tæmøpisám. Ezoqa nøme tanakh ndønøgø, vønø-ein.”

Yaq Naomi gundu-ein,

“Sæ-pakha. Qanimáv. Vøqáv.”

3 Yaq Lut tunøwáv ndógo, khae-te, bali khakhayakh vømøpisam, ndigu sasae ezoqam gi:qogavat, gi:zuvatet. Geté ndugu mè-otevák av nqægo, nqanek khae Boaz-qá, ndego Elimelek-ge ekeza ezoqam.

4 Ndugu ate av-té bali khakhayakh guipisumat, yaq Boaz tendowáv ndógo, Betliem vemlav-te, tegi sasae ezoqam khanakhanakh manqat vøzø-ein,

“Yawe ndøgoát zo namba.”

Yaq ndigu sasae ezoqam gindu-einin, “Yawe zenda ndø:vé qo-te.”

5 Yaq Boaz Lut gu-omet, yaq ndego ezoqam, sasae ezoqa gezø-kewagat, áv gembøbeváp nqægo,

“Ndugu gekha mbasønakâm ndunduya?”

6 Yaq ndego gendo-ein,

“Ndugu Moab manqei-ak mbasønakám. Naomi namba me:geavún. 7 Ngunuk no áv gunømbe-eín nqægo, ‘No ambá bali khakhayakh nopisamín, qogi sasae ezoqam ndi:zuvatet.’ Ngunuk qanaqanus-qape sasae gungaz atema ndakin, pusa-qase agé taeeav. Khoev-qase-te ndøgo, khapémbá gumøqomin, nango é-vøsasaein.”

8 Yaq Boaz nqanek manqat ge-ewag, ndego Lut áv gembøe-eín nqægo, “Sæ-pakha. Qotøndé-ewág. Noqa manqat nqánek. Qo ezoqa nøme-qa khæ-te ndøqáv, bali khakhayakh voqomø-pisám. Geté sa nqánek, qoqógót, nogi sasae mbasønakheis namba. 9 Gèzømeté, nogi sasae ezoqam. Bali av kini-qogavet, mbasønakheis até vøzøpáev, ndigu ndiløvønøvemet. No angana manqa møezø-løvvuá. Qo matev-qase geqá-gonemák. Yaq qo ibøkha naq taqapap, ibøkha vømø-iz ndøgo, angana gizivemem.”

10 Yaq Lut Boaz-qa manqat mbomambaqape gu-ewag, ndugu até gundigu, katuk gumøkuí, teqa megemege-te, sasa ndøk hafutav, kawa até manqei vømbø-khanaz. Yaq gumbo-ein,

“No manqei vini-ák. Geté qo tanakh kandambá qoqonøgo.”

11 Yaq Boaz gendo-ein,

“No manqat ate ndægo møe-ewág, ndøgo qogu qakhapuka-pakha-te matev mbomømboma ndoqombogo, yaq qævis vøndënanim-a, atema ndakin. Qavøndipakha neka qakeza ezoqam-qa manqei møqotøndo-iváv. Yaq qo ndakin nqánek qoqoyagé. Geté bugukhokhof niqa bawan qate-qate. 12 Qo Yawe yaq-fia ndøqagó, av qo matev eqeieqi qoqotego. Yaq-fia kandambá teqago, ndego Izlael ezoqam-ge Mbumbukiam, qo tøke-qa qoqotøndoqav te-te.”

13 Yaq Lut gundu-ein,

“Khanánqa. No ezoqam khapúmbá. Qogi sasae mbasønakheis møndømø-løvumbumín. Geté qo tøke kandambá nqoqonøgot. No khanakanakh kandambá, qo nqanek manqat qoqonø-ein.”

14 Yaq khøuwa muin, lou loge khøuwa qandap ndøgo, Boaz Lut tùmøbø-akhá, “Qotøndéqáv. Lou qológ, neka lou yaf-te voqotú-afanám.”

Yaq Lut Boaz-gi sasae ezoqam namba gi:qonav, Boaz bali lonqotøvap mbo-etoám. Gulouz, qambo-ewez, nøme sègeziváz. 15 Yaq Lut lou gumulog, gutan neka sasae manqei-te nqawa guwav, Boaz ekeza sasae ezoqam manqa áv gezømbe-løvvuá nqægo,

“Ndugu mbasønakam mbøe-khafëném. Até ndøgó-a, bali løvøtap ndi-abap, ndugu kopømbaqapé bali khakhayakh tupisumit. 16 Geté bali løvøtap ndi-abap ndigu, nøme zó-ovobém, neka manqei-té qazonø-abømém. Yaq ndugu kopømbaqapé tupisam. Manqat mbo-einím ta zapaya.”

17 Yaq Lut bali khakhayakh gupisumat, até vømøkhaqus. Yaq bali nanga tag gukoqogimat ndøgo, andé kandambá gunqeitaz, ava-te. Ande áv 10 kilogrém ndægó. 18 Yaq bali nanga gumøkhopez, vemiaiv-te guqavan, zakhapuka-pakha gëmbozømét, gimbogoam. Yaq Lut bali lonqotøvap ndigu, khøuwa muin guizivaz, qambo-ewez, zakhapuka-pakha vømbø-etoam.

19 Yaq Naomi gëmbøe-ogofám, bali nanga khape gimøbøekhouwez, gumbobe-vap,

“Nginik bali nanga gekha ezoqam-qá khæ-tè qoqó-pisumam? Yawe zenda ndò:vé, te-te ndego qo geqatøke.”

Yaq Lut zakhapuka-pakha gumbo-ein,

“No bali nanga qæpisumam, khæ eve iz nqambógo, Boáz.”

20 Yaq Naomi gundu-ein,

“Yáiyé! Qanimav tantáv. Yawe zenda ndò:vé, Boaz-te. Manqa mbusa ndògo, Yawe khandi ezoqam-te neka lònøte ezoqam-te geve, ni tini-kewagat, ndego oskia mbomataváp. Nande Boaz, nigí angana, ndigu gipakhaez, tigi ekeza ezoqám. Ezoqam av nde-go, Mozes-qa guguna manqat áv qane-eín nqægo: Sævam ndugu anganeam tembonanim, yaq anganeam-gi ekeza ezoqam yà bembo-tòkéé.”

²¹ Yaq Lut gundu-ein,

“Nò ndego manqat nòme mba nòmbø-eín av nqægo, ‘Até vøgó, nqanek nogi sasae ezoqam namba, atema bali nanga viav bemø-navøem.’”

²² Yaq Naomi ziwap-pakha gumbo-ein,

“Nanda mbomá, qo tegi sasae mbasønakheis toqozø-pavat. Tiqa zita-te bali khakhayakh toqotøndó-pisumát. Geté qo khae vini-te toqomø-pisam, ezoqam andé matev vinivinimba vøqambé-matønømēm.”

²³ Yaq Lut ndógo tusasaetám, Boaz-gi sasae mbasønakheis-qa avønin-te, atema bali nanga neka wit nanga viav vømø-navøem. Yaq ndugu zakhapuka-pakhá namba me:yagám.

3

Lut Boaz-te tøke-qa yaq-te guwav

¹ Khøuwa nòme, Naomi Lut gumbo-ein,

“Sæ-pakha. No anganeam é-bataqa-omét. Yaq qo mbomambá tønøyagé.

² Qo mòqote-qatég. Boaz, tegi sasae mbasønakheis namba qoqote-sasaetat, ndego nigí angana-gé ezoqám. Nqáé! Nqægo lova ndego bali nanga ndø-evemét, bali nanga tøkuzá manqei-te. ³ Ndakin áv qoqotégó nqægo: Vøkha-khakuám. Tae et sisip mbomambaqape qógé, neka ndabua eqeieqei voqó-uzám. Yaq teqa bali nanga tøkuzá manqei-té qonóqáv. Geté Boaz beqámekh. Ndego lou loge ùni bembøe-navøem. ⁴ Yaq ndego temøbuv, qo ùnime-omét, ma te:buv ndògo. Yaq venanqei tebuvit ndògo, qo toqonóqáv ndògo, teqa ndabua khafuvam nonqo voqombø-onqá, teqa zenda tokhotapak-te, sasa qóbüv. Yaq manqat ndògo, tenøqá-eín, qo ande gekha matev me qógø.”

⁵ Yaq Lut nqanek manqat gu-ewag, gundu-ein,

“Qanimáv. No matev ndæmatanam, av qonømbe-manqatat ndægo.”

⁶ Yaq ta lova ndògo, ndugu tunøwáv ndògo, bali nanga tøkuzá manqei-te, yaq manqat ate ndægo vømbøpaev, av zakhapuka-pakha gumøndæ-ein.

⁷ Yaq Boaz lou gumulog ndògo, khanakhanakh gendap, yaq bali nanga møyøza avønin-té segebüv. Yaq venanqei gebuvat ndògo, Lut até gundigu, aiyav-té gunøwáv, Boaz-qa ndabua khafuvam nonqo vø-onqa, sa zenda tokhotapak-te ndògo, sasa ndøbuv, teqa zenda tokhotapak qame-vavøem.

⁸ Andé áv lova u mbá ndægó, Boaz tènesuzám. Yaq ma ge:qambun, nqova mbondáf. Ae, teqa zenda tokhotapak vavap-te sævam gubuvam.

⁹ Yaq gumbobevap,

“Qo gekha ezoqám?”

Yaq gundu-ein,

“No Lút. No ezoqam khapúmbá. No andé qogú sasae mbasønakám. Qoqa ndabua khafuvam nonqo, ov-qase nandav, no qonókhafulí. Yaq no tåbate-nøtén, av nqægo, qonø-kewagát. Zapa ndògo, qo nogé anganeam-pakha-gé ekeza ezoqám. No ambá qonøkein.”

¹⁰ Yaq Boaz gumbo-ein,

“Sæ-pakha. Yawe ndògoát qo namba. Qo qakhapuka-pakha matev qaniqanimáv qoqombo-goam. Geté matev ndakin ndoqo-matønunit, qo

no-te tōke-qa qoqotōndoqav, ndōgo mōndōlōvú qoqa matev mbomōmboma ate ndægo, qoqo-matōnumam. Angana ndakinak kopoáv ngiyage. Nōme gi-giap kopoav ezoqám neka nōme gigiap-av ezoqám. Geté qo matavapōteáv av nqægo, ‘No anganeam ndakinak sændáf.’ ¹¹ Sæ-pakha. Qo mōe ndōgō. Gekha manqāt ndōgo, qo toqonō-ein, sæmatanám. Ezoqa ate ngi-gu, nqanek vemiyav-te ngiyage, mōndæzōté, qo sævam matev mbomambaqapú. ¹² Unimanqatín. No qogé anganeam-pakha-gé ekeza ezoqám. No yà bātaqa-keogé. Geté ezoqa nōme ndégó, ndego uni qoge qōivis-pakhage ekeza ezoqam. Ndego bāmbokho-beváp. ¹³ Até vōkhægót nqanek, nqægo lova. Yaq qanaqanus sizíqevím, andé gekha matev me petéfakhān, penōmakhaya. Ndego tōmbopoe teqaki, ság, beqakí. Geté ndego tōmbōeqasi, kopōmbá. No Yawe-qá bugug-té qataqambō-manqaté, no ndæqakí, ndego poeveav tōgoat. Até vōkhæbuvít nqanek, atema qanaqanus.”

¹⁴ Yaq Lut Boaz-qá zenda tokhotapak-té gubuvát, atema vōndōnqoe. Geté agé paveateáv. Até gupōistám. Yaq é-mōndosuzám. Ezoqa bōi vizu mōe ndōgó. Zapa ndōgo, Boaz áv gumbōe-eín nqægo,

“Ezoqa nōme betezōté av nqægo, sævam mōndōgoām, no namba, nqanek bali nanga tōkuza manqei-te.”

¹⁵ Yaq Boaz Lut manqat nōme gumbo-ein,

“Qakeza ndabua nōme nandav, nqanqa-te nandaqambovi, vōkhofá. Qóvōndáz.”

Yaq Lut ndabua vōvōndaz. Yaq Boaz até gendego, bali nanga vōmbōe-qoutaz. Kopoáv gumbōeqoutaz, ndabua até vōmōmbō-qoqovōem. Taqa viniv andé áv 20 kilogrém ndægó. Yaq Boaz Lut bali nanga kawa-té gumbōezáv, Lut vōwav, yaq ndego ekeza vemiyav-te sasa ndōqavan.

¹⁶ Yaq Lut zakhapuka-pakha-te guqavan, zakhapuka-pakha áv gumbōebeváp nqægo,

“Sæ-pakha. Matev áv khaqambé-fakhan?”

Yaq Lut emanqat ate ndægo vōmbōe-votot, av Boaz matev qaniganimav gumbōe-matanam. ¹⁷ Yaq manqat nōme gundu-ein,

“Nginik bali nanga-qape Boaz nō-etoám. Ndego áv genōmbe-eín nqægo, ‘Qo qakhapuka-pakha-te zenda-zenda mba ndōqáváq.’”

¹⁸ Yaq Naomi gundu-ein,

“Sæ-pakha. Sizió-kewagét, andé gekha matev me ndófakhān. Ndego Boaz pusa naqanōká gétayák. Matev unimé:gó, nqægo khōuwa.”

4

Boaz Lut gu-oki

¹ Yaq Boaz até gendego, vemiyav mboqog tambav-té genōwáv, angana ma manqat gi:vōovumam, vōmōqom. Yaq Elimelek-ge ekeza ezoqam ge-omet ndōgo, teqa yaq-te Boaz Lut manqat gembōe-ein, yaq sēgembo-akhá,

“Khanánqa. Qotōndéqā. Qànōqóm nqanek.”

Yaq ndego ezoqam gendowav, vōqom. ² Yaq Boaz vemiyav megetapak ten sasa zō-akha, gezō-ein,

“Qànōqonáv nqanek,”

yaq ndigu vōqonav.

³ Yaq Boaz ndego ezoqam gembo-ein,

“Qo mōqote-qatéq. Naomi, ndugu sævam, Moab manqei-te gunduqavan, tugi anganeam-pakha Elimelek, ndego nigé ezoqám. Yaq ndakin ndugu

Naomi, teqa manqei wi-qa ndógó, tege ekeza ezoqa nòme-te. ⁴ No āv qate-matòvém nqægo, qo bàtaqa-eín, taqa yaq-te. Qo nqanek manqei taqa-pòovat, kopòmbá. Nginik vemíav megetapak neka ezoqa ewaqape-qa bòite, ngiqonòve, soqó-eín. Geté qo wii poeveav tògoat, taqambo-qasi, ségenò-eín. Zapa ndógo, qoqa zita-te ezoqa nòme mbaín, nqanek manqei tewi. No mba nogó.”

Yaq ndego Elimelek-ge ekeza ezoqam gendo-ein,

“Qanimáv. Manqei ndæwí.”

⁵ Yaq Boaz manqat nòme gembo-ein,

“Geté nqanek manqei Naomi-te toqondap, até Lut voqó-okí, ndugu Moab sævam, Elimelek-ge yo-pakha-gu zas. Yaq av ndægo, ta manqei ndógo lòvòte ezoqam-qa iz-te sekembá segégoát.”

⁶ Yaq ndego ezoqam gendo-ein,

“Av tægoat ndægo, yaq no kopòmba mbaín manqei tæwi. Soqáin ndógo, nogi nakheis sa timòlòvuz, noqa lòvòte khòuwa-te manqei tiqaqem. Qo taqa-pòovat, qakeza ndòndáp. No kopòmba mbaín tændap.”

⁷ Ta khòuwa-te ndógo, Izlael manqei-te, matev āv qazòmbè-goám nqægo.

Ezoqa manqei o gigiap ezoqa nòme-qa zenda-te ge-ivavin, ndego tamak kopo ndòkhofáin, ndego ezoqa nòme vòmbò-etoamin. Yaq ezoqa ewaqape tiabiti-zòtéz, av nqægo, ta gigiap ndógo, ndakin ezoqa vini-qá. Nqanek Izlael ezoqam-qá matév.

⁸ Yaq ndego Elimelek-ge ekeza ezoqam Boaz gembo-ein,

“Qo qakeza ndòwí.”

Yaq ndego até gendego, tamak kopo gèkhofá, Boaz sasa mbo-etoam.

⁹ Ndego nqanek matev gego, yaq Boaz vemíav megetapak neka ezoqa ewaqape giqonavam, āv gezòmbè-eín nqægo,

“Nqægo khòuwa, zo ezoqa ewaqape ate nqazòte-qonòve, zo mòzoqevím.

Manqei ndógo, Elimelek neka tegi nakheis, Kilion neka Malon, tiqa manqei qagoam, no nowí, Naomi-te. ¹⁰ Yaq ngunuk ngæmam, Lut, Moab sævam, Malon gu-okiam, ndugu ndakin nogú sævám. Neka yaq nakhasam anganeam tumumbu-fakhan, ngenek lòvòte ezoqam-qá iz neka manqei teabete-ndapét. Yaq av nqægo, Malon-qa iz sa gemò-navòemák teqa bawan-te neka nqanek vemíav-te. Nqægo khòuwa zo ezoqa ewaqape ate nqazòte-qonòve, matev mòzoqevím.”

¹¹ Yaq ndigu megetapak neka ezoqa nòme, mboqog-te ndógo giqonavam, gindu-einim,

“Qanimáv. Ni mòiqevím. Yawe zenda ndò:vé, ngunuk sævam-te, qo toqó-okí, qoqa khoev-te tunduwav. Yaq ngunuk sævam nakheis kopoav tiabembòe-fakház, av nginik sakhei menas ngi:gu, Laisol neka Lea nakheis gizòmbè-fakhaz, ni Izlael bawan ate nqazi-gu qazindu-manazòmem. Yaq Eflat khagua bawan mokho-te neka Betliem vemíav-te nqanek, qoqa iz kandambaqape tàbetaqambegó neka gigiap kopoav ezoqam voqógoát.

¹² Yaq nakheis ndigu Yawe teqa-etoam, ngunuk sævam-te, tigi zi kopoav-qape tiabitigú, av Pelez-gi zi ndi:gu, ndego Tama neka Zuda, tige yo.”

Lut patu qamboqata

¹³ Yaq Boaz até gendego, Lut vò-oki, venanqei nonqo vòtòkuanem. Yaq Yawe gembotòké, kha viniv vòndap. Yaq nakhasam anganeám gundaf, gu-ova. ¹⁴ Yaq Lut gui-ova, sakheis vemíav-te ndógo, Naomi āv gimboe-einim nqægo,

“Khanakhanákh Yawe-te, ndego qo qazeo geqa-etoam. Ngenek ezoqam iz akhae ndógoát, Izlael manqei-te. ¹⁵ Ngenek qazeo, qo khanakhanakh

ndøqa-etoám, qoqa yage-te. Yaq qo toqotumu-ngæpuka-eq, ndego qo qákewagát. Neka qo khanakhanákh. Qogu qæwap-pakha, ngenek nakhasam gui-ova, ndugu poev kandambá qo-te. Qo amba nakhei angana seven tiqagonin, ndigu ambá kopømba mbaín tiqa-tøkeemin, av Lut nguigu, matev guimatanam qo-te.”

¹⁶Yaq Naomi nakhasam sègendáf, vøngenøtam. Yaq ndugu Lut noundape mbotøkeám. ¹⁷Yaq ndigu sakheis, ta vemiav-te ndøgo giyagam, gi-einim,

“Yáiyé! Ndakin Lut nakhasam anganeam møndømoqán. Ndego andé Naomi-gé nakhasám.”

Yaq ndigu iz Obed mbo-akhaém.

Yaq ndego Obed gumu-khouwev, nakhasam gembo-fakhan, Zesi. Neka ndego Zesi gumu-khouwev, nakhasam gembo-fakhan, Deivid, ndego iz akhae kandambaqape gegoam, Izlael manqei-te ndøgo.

Deivid-gi atanakha-zapazapa-za

¹⁸Deivid-qa zapa av nqægo qande-itán:

Tege atanakha-zapa Peléz. Pélez gemanaz, Ezlon ndøqán.

¹⁹Yaq Ezlon gemanaz, Lam vøqan.

Yaq Lam gemanaz, Aminadab vøqan.

²⁰Yaq Aminadab gemanaz, Nason vøqan.

Yaq Nason gemanaz, Salmon vøqan.

²¹Yaq Salmon gemanaz, Boaz vøqan.

Yaq Boaz gemanaz, Obed vøqan.

²²Yaq Obed gemanaz, Zesi vøqan.

Yaq Zesi gemanaz, Deivid vøqan.

Ziona-qa emanqat

Ziona Mbumbukiam-qa sasae mœ gekhokhon

1 Qàgoám. Khøuwa nøme, Evezøza, ndego Mbumbukiam, até gendego, Ziona, Amitai-ge yo, vømbø-ein, ² “Niniva taon kandambaqape-té qonóqáv. Qomézomás, av nqægo, Mbumbukiam géngiæzó. Zapa ndógo, no mðezømét, nandiv. Ndigu soqa matev khåpe zømbe-khouwév.”

³ Geté Ziona, Evezøza-qa manqat gè-ogí. Yaq vini genøwáv. Tasis taon-te okho-qa ndøgoám. Yaq gevis ndøgo, Ziopa taon-te gemøfakhan, palai khagua ndøqeív, qabøetam. Ndøgo Tasis taon-te teiti-qa ndøgoám. Yaq Ziona até gendego, fia vøgo, vøuketao, sasa ndøteit. Evezøza-qá mœ ndøkhokhonát.

⁴ Yaq ndigu anana-mba mõndu:bøen, Evezøza khamøe-qape tēändø-khøfótáv, palai khagua ambá vøtøkuiamin. ⁵ Yaq ndigu ezoqam, khagua-te gu:sasaetam, qambuat mœ ndøgoném. Yaq ezoqa ewaqape, ekeza mbumbuk-te tøke-qa ndø-akhayám. Yaq gigiap ndøgo qøugeipam, gèngagemém. Palai khagua takh-qa mbogoám.

Geté Ziona otevatéáv. Ndego gù:buvát, ndøgo palai khagua mokho-te. Ngova mokho-té gembøi-teitát. ⁶ Yaq ndego palai khagua gembo-kewagam, até gendego, Ziona vømøtiu. Gembo-ein, “Gekha zapá, venanqei mba ndoqobuvit? Mðqosuzám. Qakeza Mbumbukiam-té qonø-akhá. Eisa, ndego ni tanakh ndønigú. Yaq ni zipakhaenák.”

⁷ Yaq ndigu ezoqam, palai khagua-te gu:sasaetam, äv gini-einím nqægo, “Iziz zípeawám, pepa-qasis-te. Yaq ava-té qazinø-nqeitøvém. Yaq zíqeivím. Ezoqam teqá manqa-zapa ndégo tógoát, teqa iz tizilivím.” Yaq av gi-gonem ndægo, Ziona-qá iz ndølivím. ⁸ Yaq gèmbø-bevøpém, “Qonimbí-eín. Nqanek matev qafakhan, gekha ezoqam-qá manqa-zapá? Qo gekhå sasae qógo? Neka qo gekha manqei-ák? Neka gekha bawan-ák?”

⁹ Yaq Ziona gezø-qavøiu, “No Iblu ezoqám. No Evezøza nombovizáp, ndego Mbumbukiam, yan-te ngo:yage neka ndego ndaola neka manqei-qape gekhakheinam. ¹⁰ Yaq no Evezøza-qa manqat, nõ-ogí. Nøkhokhonét.”

Yaq ndigu ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu mœ kandambá gigonem. Yaq Ziona gimbo-einim, “Manqa-zapá nandav. Gekha zapá, matev av qoqoteq nqægo?”

¹¹ Yaq khamøe, sà tønø-fitumát. Yaq Ziona äv gimboe-bevøpém nqægo, “Gè, gekhå nitaqá-gonëm, nqanek khamøe vønimbí-vøitáv?”

¹² Yaq Ziona gezø-qavøiu, “No ibøkha-té qazonø-ogenønám. Yaq nqanek khamøe segévøitáv. No mõtenøtén, nqanek khamøe-qape qandowav, ndøgo noqá manqa-zapá.”

¹³ Geté ndigu ezoqam, palai khagua-te gu:sasaetam, ndigu bazaføgakh-us amba me:tæemém, manqei khanøzu-qa. Geté kopømba mbain. Khamøe-qape sà tønø-fitumát. ¹⁴ Yaq ndigu Evezøza-té ginø-akhaém, gi-einim, “Evezøza, ni ngenek ezoqam, teqa yage teingi-nam, ni løvøte ni-etóám neka manqa ovøyam-te ndø-åmb, av qo pepen ezoqam qoqote-abumatun, ndigu manqa-zapa mbain ezoqam gizitagatun. Zapa ndógo, Evezøza, nqanek khamøe-qape qandowav, ndøgo qoqá poév.”

¹⁵ Yaq até gindigonem, Ziona gèndafém, ibøkha-te sasa ndø-oginam. Yaq ndaføyambá, khamøe sègevøitáv. ¹⁶ Yaq ndigu sasae ezoqam, palai khagua-te gu:guvam, nqanek Evezøza-qa bazaføgakh giqeivim, ndigu mœ kandambá

gigonem. Yaq até gindigonem, sɔvakra gigiap ndɔlaém, Evezɔza-te sasa ndɔtaem, neka manqa mbusa vɔveem, av nqægo, Evezɔza zimbɔpavát.

¹⁷ Yaq Evezɔza zongɔyam-qape ndokhofotáv, Ziona vɔ-khoutav. Yaq Ziona zongɔyam-qá emu mokho-té gunu:goám. Khɔuwa misiká neka lova misika.

2

Ziona Mbumbukiam-te geguligulim

¹ Yaq Ziona ate av-té zongɔyam-qa emu mokho-te gu:goam, ndego Evezɔza-té genɔ-akhá, tege Mbumbukiam. ² Geguligulim,

“Evezɔza, no soqaqape-te qægoam, qo-té qatɔndo-akhá. Yaq qo mɔqonɔ-tɔké. No lɔvɔte avɔnin-te qæmɔ-itan, qo-té qatɔndo-akhá, tɔke-qa. Yaq qo noqa akhayam mɔqo-ewág.

³ Qo no ibɔkha-té qonɔ-ogenó, anana-mba-qape ndɔugu, igian-te. Ibɔkha ùnime-gutambát. Yaq qoqa khamɔe makhamakha, noqá mumát qanɔ-okhoát.

⁴ No qæmatavupam, qo gèqambo-qasí, no qoqa bɔi-te totogoat. Geté no qoqa khoev mbomambaqape, nango ndɔmɔqeív.

⁵ Khamɔe-qape qandovav, no vɔkhɔlutan, ibɔkha-qape ùnime-gutambát, neka kik noqa kawa vɔlɔvɔnam.

⁶ Yaq no até nogeonát, atema manqei popotap-qa zapazapa-te, ibɔkha mokho-te ndɔugu. Yaq no ùnime-tokán.

Geté qo, Evezɔza, noge Mbumbukiam, qo no mɔqoliván, neka khandi vo-qonɔ-etoam.

⁷ Noqa khandi qænavɔemat, yaq noqa matavap qo-té qandoveséz, Evezɔza. Yaq no nɔtaqa-viám. Yaq qo noqa viam manqat toqomɔ-ewág ndɔgo, qakeza khoev-te.

⁸ Ezoqa ndigu khokho mbumbuk ndizɔvizap, ndigu qo zita gi:wuaqabem, ndigu qoqa kuku matev géqeivimák.

⁹ Geté no khanakanakh ouv nɔtaqá-qaqayám, neka etoam matev vɔtaqágɔ, av bugukhokhof manqa mbusa qateve.

Zapa ndɔgo, khandi etoam matev, qo-té qando-okhó, Evezɔza.”

¹⁰ Yaq zongɔyam-qape ndego, Ziona gekhoutav, Evezɔza ndɔgeg-té genɔ-khofotáv, Ziona vɔmɔ-qozao.

3

Ziona Niniva taon-te gewav

¹ Yaq Evezɔza Ziona manqat nqawá genɔmbo-eín, ² “Niniva taon kandambaqape-té qonóqáv. Yaq manqat qomézómás, av tɔtaqambe-ein ndægo.”

³ Yaq Ziona Evezɔza-qa manqat, o-mba mo:ndáp, Niniva taon-te sasa ndɔwav. Niniva taon ndɔgo, kandambá tantáv. Taon toqokepaz, khɔuwa misiká toqotuma, atema yaq voqomɔ-fakhâq. ⁴ Ziona Niniva taon-te gemɔfakhan, yaq sègemát. Khɔuwa kopó. Yaq manqa manqate ndɔngáz.

Gezɔ-ein, “Khɔuwa foti mbá ngu-yoza. Nqanek Niniva taon, Mbumbukiam géngiú.” ⁵ Yaq ndigu Niniva taon-ak, nqanek Mbumbukiam-qa manqat giyogem, gè-unimanqatinim. Yaq ndigu manqa ndɔvɔvɔmém, gi-einim, “Ndakin ni ate nqazi:gu, lou logemav matev zígóném.” Yaq ezoqa ewaqape, av tinigoném ndægo, ezoqa kandakanda neka: ezoqa khasɔkhasis, yaq ndigu ndabua soqɔsoqa vɔ-uzam-a, mutɔkhop vɔwanim, tiqa manqa-zapazapa zapaya.

⁶ Yaq ndego Niniva taon-ak-ge kawa, nqanek manqat ge-ewag, ndego até gendego, ekeza qonam nonqo-te geqonumam, gèvis. Ndabua mbomømboma ge-uzupam, gekhòfoè, yaq ndabua soqøsoqa vø-uzam, pakhakh-te sasa ndøqom. ⁷ Yaq ndego manqa ndøkhofotám, Niniva taon-qape ate qægoam. Manqat gekhoføtam nqáneq, “Nqanek niqá manqát, no Niniva kawa neka nogi vesøtapak. Zo ezoqa ewaqape, nqanek Niniva taon-te nqazoyage, lou neka ibøkha ndølögé. Até zogí søvakha gigiáp-a, lou neka ibøkha belögé. ⁸ Yaq zo ezoqa ewaqape ndabua soqøsoqa zó-uzám. Até zogí søvakha gigiáp-a, ndabua soqøsoqa vozozømbó-khafuzám. Neka viam bazaføgakh-us zógoném Mbumbukiam-te. Zóqambúz te-te, neka matev soqøsoqa neka gekha manqa-zapazapa nøme ndøgot, vø-ivøvé. ⁹ Eisa, Mbumbukiam teqa matavap peté-enénd penømakhaya, neka ndego qaqa pømbøé-navøém penømakhaya. Yaq ni zipakhaenāk.”

¹⁰ Yaq Mbumbukiam geqeiv av nqægo, matev gi-enend neka manqa-zapazapa vø-ivøvem, yaq ndego tanakh zøgó ti-te. Yaq ndego Niniva taon ngi:wateáv, av bugukhokhof manqat ge-ein.

4

Ziona qaqa gego, Mbumbukiam-qa tanakh matev-qa yaq-te

¹ Geté Ziona geqeiv av nqægo, Evezøza Niniva taon ngi:wateav qagoam, yaq ndego khanakhanakh mbaín, neka mbøni mbonqosøgím. ² Yaq áv gene-gulgulím nqægo, “Evezøza. No nøkeza manqei-te qægoam, no møe-ein, matev av nqægo, ndøfakhán. Yaq nakémbá, no amba Tasis manqei-te tækhokhonín. No é-møtenøtén, qo kuku matev-us Mbumbukiám. Neka qo ezoqam tanakh qozøgoatún. Qo qaqa nakha-nakhamas-te gonemáv. Geté qo poev kandambá, ezoqam-te. No møtenøtén, qo matavap søqo-enendín, yaq ezoqam-qa yage ngi:watáv. ³ Yaq nakémbá, Evezøza, qo noqa khandi vøndáp. E-batenaním. No poeveáv sekemba tæyagat.”

⁴ Yaq Evezøza gendo-ein, “Ziona. Ge qø ndoqo-matavap. Nandav matev eqeieqéí, qo qaqa ndoqogot?”

⁵ Yaq Ziona Niniva taon gè-iváv. Khøuwa fakhanám genøwáv. Agé okhoeáv, khoev-qase tømøwëv, taqa guzuguzu-te sasa ndøqom. Yaq taon-qape, bøi mba mbøevé, ande gekha matev me mbøéfakhán. ⁶ Yaq Evezøza, ndego Mbumbukiam, gumbag ndøkhofotáv, Ziona-te. Yaq tønøqavíg ndøgo, Ziona-qa khoev-qase qawevam, guzuguzu nøme vømbø-etoam, teqa mbøni nqosøgeap navap nonqo. Yaq Ziona khanakhanakh kandambá gendap, nqanek gumbag guzuguzu qambo-etoam.

⁷ Geté khøuwa nøme qandopave, qanaqanus lovalova-us, Mbumbukiam oiyam ndokhofotáv, gumbag ngum vølouz, gumbag vøpakha. ⁸ Yaq khøuwa gendo-eqan, muin ge-itan, Mbumbukiam khamø tatas-qape tøndekhofotáv. Yaq Ziona khøuwa tatas-te ge:qotat ndøgo, kha møndømømbø-khatá, ambá bøi vømbø-guain. Yaq ekeza manqat ge-ein, “Ság. Bånønaním. No poeveáv sekemba tæyagat.”

⁹ Geté Mbumbukiam Ziona gembo-ein, “Ge qø ndoqo-matavap, Nandav eqeieqéí, qo qaqa ndoqogot, gumbag-qa yaq-te?”

Yaq Ziona gendo-ein, “No kopømbá qaqa nqægot, gumbag-qa yaq-te. No é-batenaním.”

¹⁰ Yaq Evezøza gendo-ein, “Gekha zapá, gumbag-qa yaq-te mbøni ndøqanqosøgeapet? Qo ambá av nqægo, qakeza qo-ogeákh. Neka qo sasae-qase goneáv, taqa yaq-te. Lova qoqobuvat, ekeza mbá segefakhán. Yaq ekeza

mbá segepakhá, nqægo lova. ¹¹ Ge qô ndoqo-matavap, qo gumbag tanakh ndoqombogot, yaq gê, no tanakh mbaín, Niniva ezoqam-te? Tiqa bawan-qape, kandambá tantáv. Ndigu wan andled tuenti taosen ezoqam møndømø-løvú, ndigu zøtezateav ndigu, gekha nakhōa eqeiegei neka gekha nakhōa soqain. Neka søvakha gigiap nanak kopoáv ndiyage.”

Manqat Mbomambaqape Metiu gepeawam

Megeat Manqat-qase

Nqanek emanqat Yesu-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, Metiu ndøpeawám. Yesu-gi paev ezoqam tuelv, nøme ndégo tegoám. Iz nøme qambogoam, Livaí. Yesu gembo-akha, tembopavat, ndego teks moni upøgim ezoqam ndøgoám. Lom gaman mbosasaetám.

Nakhoa mbaín, uni tizi:nøten, Metiu nqanek manqat gekha manqei-tē gēpeawam. Eisa, ndego Izlael manqei-tē ó Antiok taon-tē, Silia manqei-te ndøgo, gepøtē-peawam-a?

Metiu nqanek manqat, Yesu-qa yaq-te, Zu ezoqam nonqo ndøpeawám. Ndigu bêtezøtéz neka bè-unimanqatiním, av nqægo, Yesu ndégo, Mbumbukiam nupøkhan mba geveatav. Ndego Mesayá. Ndégo, Zu ezoqam oskia gimboe-kewagam. Yaq nakémbá, Metiu manqat andé kandambá, taqa yaq-te nqánek gene-peawám, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ibugukhokhof Mesaya-qa yaq-te gipeaumam, yaq ndakin Yesu mokho-te vø-unimanqatin.

Yesu Mbumbukiam-qa Megeat Matev neka matev kandakanda nøme-qa yaq-te, manqat kopoáv gemanqatam. Yaq Metiu gēpeawám.

Yesu-gi atanakha-zapazapa-za (Luk 3:23-38)

¹ Yesu Keliso-gi atanakha-zapazapa-za gindu-manazømem, tiqa iziz nqánek. Ngenek Yesu, Deivid-gé zeó neka Eibleem-gé zeó.

² Eibleem gendomanaz, Aezek vøqan.

Aezek gendomanaz, Zekop vøqan.

Zekop gendomanaz, Zuda, tegí zaim neka emekheis namba, vøqaz.

³ Zuda gendomanaz, Pelez neka Zela vøqaz. Tigu evo, Tamá.

Pelez gendomanaz, Ezlon vøqan.

Ezlon gendomanaz, Lam vøqan.

⁴ Lam gendomanaz, Aminadab vøqan.

Aminadab gendomanaz, Nason vøqan.

Nason gendomanaz, Salmon vøqan.

⁵ Salmon gendomanaz, Boaz vøqan. Tegu evo, Leiáb.

Boaz gendomanaz, Obed vøqan. Tegu evo, Lút.

Obed gendomanaz, Zesi vøqan.

⁶ Zesi gendomanaz, Deivid vøqan. Ngenek Deivid, Izlael ezoqam kawa zøgoám.

Deivid gendomanaz, Solomon vøqan. Tegu evo, ibugukhokhof Ulia-gú zas ndøgoám.

⁷ Solomon gendomanaz, Leoboam vøqan.

Leoboam gendomanaz, Abaeza vøqan.

Abaeza gendomanaz, Asa vøqan.

⁸ Asa gendomanaz, Zeosafat vøqan.

Zeosafat gendomanaz, Zeolam vøqan.

Zeolam gendomanaz, Uzia vøqan.

⁹ Uzia gendomanaz, Zotam vøqan.

Zotam gendomanaz, Eiaz vøqan.

Eiaz gendomanaz, Ezekaya vøqan.

¹⁰ Ezekaya gendomanaz, Manase vøqan.

Manase gendomanaz, Amon vøqan.

Amon gendomanaz, Zosaya vøqan.

¹¹ Zosaya gendomanaz, Zeoyakin, * emekheis namba, vøqaz.

Ta khøwa-te ndøgo, Bebilon manqei-ak, Izlael ezoqam, Bebilon manqei-té ginø-upøzó. Pingim-ák.

¹² Izlael ezoqam Bebilon manqei-te gi-upøzo, nakhag-te gizøgeagim, taqa zita-te, ezoqa nøme gifakhaz, nginik:

Zeoyakin gendomanaz, Sealtiel vøqan.

Sealtiel gendomanaz, Zelubabel vøqan.

¹³ Zelubabel gendomanaz, Abiud vøqan.

Abiud gendomanaz, Eliakim vøqan.

Eliakim gendomanaz, Azo vøqan.

¹⁴ Azo gendomanaz, Zadok vøqan.

Zadok gendomanaz, Akim vøqan.

Akim gendomanaz, Eliud vøqan.

¹⁵ Eliud gendomanaz, Eleaza vøqan.

Eleaza gendomanaz, Matan vøqan.

Matan gendomanaz, Zekop vøqan.

¹⁶ Zekop gendomanaz, Zosef vøqan. Ngenek Zosef, Meli-gé zivis. Neka Meli ngunuk, Yesu-gú evó. Yesu, ngének, Keliso nqazimbo-akhayam.

¹⁷ Eibleem gendo-manazam, atema Deivid vømøfakhan, atanakha-zapazapa-za ate gi:goam 14. Yaq Deivid gendo-manazam, atema Bebilon manqei-ak, Izlael ezoqam Bebilon manqei-te gi-upøzo, nakhag-te gizøgeagim, até ndøgó-a, atanakha-zapazapa-za ate gi:goam 14. Neka ta khøwa-te ndøgo, Izlael ezoqam Bebilon manqei-te gi-upøzo, nakhag-te gizøgeagim, atema Keliso vømøfakhan, até ndøgó-a, atanakha-zapazapa-za ate gi:goam 14.

Yesu ge:qan, taqa emanqat

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Yesu Keliso āv geneqán nqægo: Tegu evo, Meli, søvøta mba mbogoám, Zosef-te. Geté ndigu uni nøkepøteáv neka venanqei nonqo tøkuateáv. Geté Meli emu é-møndæ-itán. Nqanek matev qambo-fakhan, Nqova Mbomambaqape mbøisasáe. ¹⁹ Meli-ge zivis, Zosef, teqa matev mbomambaqapé, yaq ndego poeveáv, ndugu ezoqam-qa bøi-te to-ivav, mivi vømbo-etoám. Yaq ndego khonoam-te ivøve-qa ndøgoám. ²⁰ Zosef ate av-té gembøe-matavupat, yaq Evezøza-gé enzol ezoqam mbofakhán. Venanqei-tam-té genømbo-fakhán, gembo-ein, “Zósef, Deivid-ge zeo, qo ndøfòðgeáp, Meli toqo-oki, qogu sævam tugoat. Zapa ndøgo, ndugu emu nduiyæt, ndøgo Nqova Mbomambaqape ndømatanám. ²¹ Nanduv tui-ova, nakhasam anganeam mbóqán. Yaq iz Yesu† qombó-akhá. Zapa ndøgo, ngenek ekeza ezoqam, gékhandí:z, ndigu manqazapazapa-us ndiyage.”

1:11 1:11 2 King 22–24; 2 Chr 36:10; Jer 27:20 * **1:11** 1:11 Iz nøme qamboqam, Zekoniá **1:12**
1:12 Ezra 3:2 **1:18** 1:18 Luk 1:27, 35 **1:21** 1:21 Luk 1:31; 2:21 † **1:21** 1:21 Yesu, taqa manqa
mokho nqáneq: Evezøza ezoqa ndøkhandí:z.

²² Nqanek matev ate nqægo, t̄one-fakhanám ndógo: Manqat ndógo, Mbumbukiam ekeza manqa vevezam ezoqam mokho-te ge-ein, ta manqat ndógo, t̄abete-unimanqatín, qa-ein av nqægo, ²³ “Mbas̄onakam zivis namba venanqei nonqo, naqanóká gétokuanemák. Geté ndugu emu é-ndæ-itán. Yaq ndugu nakhasam anganeam mbóqán. Neka teqa iz ‘Emanuel’ mbó-akhá.” Emanuel, taqa manqa mokho nqáne, “Mbumbukiam ngégó, ni namba.”

²⁴ Zosef gendosuzam, yaq ndego matev āv tenegó, av enzol ezoqam gemb̄e-ein, neka Meli v̄o-oki. ²⁵ Geté ndigu venanqei nonqo t̄okuateáv, atema Meli v̄o-e-ova, nakhasam anganeam v̄ondaf. Yaq nakhasam geqan, Zosef, iz Yesu mbo-akhá.

2

Nduku gevezoat ezoqam, Yesu-te okha gi-apat

¹ Yesu Betliem vemiaiv-té geqán. Ta kh̄ouwa-te ndógo, Zudia plovins-te, kawa, Elod ndógoám. Yaq Yesu geqan, nqáe! Zelusalem taon-te ndógo, nduku gevezoat ezoqam ndófakház. Sa kh̄ouwa fakhanám ginduzáv. ² Yaq āv gini-bevupát nqægo, “Ngenek nakhasam, ndaki geqan, ndego Zu ezoqam kawa tez̄oat, kenáqape? Ni tegú ndukuam ni-ometám, kh̄ouwa fakhanam ndógo. Yaq vizam-qa nim̄ondæ-niáv.”

³ Elod ndego, Zudia ezoqam-ge kawa, nqanek manqat ge-ewag, ndego gò:khouwá. Até ezoqa ewaqapé-a, ndigu Zelusalem taon-te giyagam, v̄o:khouw̄onem. ⁴ Yaq Elod até gendego, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat n̄omendim ezoqam v̄om̄ovab, sasa z̄obevap, gez̄o-ein, “Ngenek Mesaya, Mbumbukiam ge-ein, av nqægo, manqei-qape-te tendo-khofotav, gekha vemiaiv-té gem̄oqán?”

⁵ Yaq gimbo-einim, “Betliem vemiaiv-té gem̄oqán, Zudia plovins-te ndógo. Zapa ndógo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, āv gene-peawám nqægo,

⁶ ‘Qo Betliem vemiaiv, Zuda manqei mokho-te ndoqotu:gu, qo ambá av nqægo, iz mbain, Zuda khagua bawan mokho-te. Av taoká. Zapa ndógo, qo mokho-te, megeat ezoqam kopo ndóqán.

Ndego nogi bawan ezoqam zókewagát, Izlael ezoqam.’ ”

⁷ Elod nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego nduku gevezoat ezoqam ndom̄ováb. Khonoam-té genom̄ováb, neka ndukuam-qa yaq-te v̄oz̄omb̄e-bevap, gekha kh̄ouwa-t̄e, ande gi-ometam. ⁸ Yaq gi-ometem ndógo, ndego Betliem vemiaiv-té gen̄o-khofotáz, v̄oz̄o-ein, “Nakhasam nandev, un̄i mb̄evawém. Yaq tozo-ometam, v̄ondoáz, no v̄o-e-n̄om̄ondem. Yaq até nó-a, t̄abatenáv, bam̄omb̄o-vizam.”

⁹ Nginik nduku gevezoat ezoqam, kawa ezoqam-qa manqat gumuyogem, t̄inízáv. Yaq gi-apat ndógo, nqáe! Ndukuam ndugu, kh̄ouwa fakhanam gi-ometam, ḡez̄ombo-megetát. Yaq ndógo, tum̄o-itán, ma nakhasam ge-goam.

¹⁰ Ndukuam gi-ometam, yaq ndigu khanakhanakh kandambá gindapem.

¹¹ Khoev-te gim̄ofakhaz, nakhasam gi-ometam, evo namba, Meli, yaq até gindigonem, katuk nd̄om̄okui, sasa mbovizumem. Yaq moqos nd̄omboqogim, gol neka gigiap sisip mbom̄omboma, mboqotam nonqo, neka mel tae et, v̄omb̄o-et̄omem. Ta gigiap-qa fia kandakandá.

¹² Yaq ekeza manqei-te giqavaz, nakhoa vini ndøgeveém. Zapa ndógo, Mbumbukiam venanqei-tam-te, áv genezómás nqægo, “Elod-te nqawa ndøqáváz.”

Zosef neka Meli, Yesu Izip manqei-te gi:khokhoz

¹³ Nduku gevezoat ezoqam gi-ivøvem, yaq nqáé! Zosef, Evezøza-gé enzol ezoqam mbofakhán, venanqei-tam-té, vømbō-ein, “Mòqosuzám. Nakhasam neka evo, Izip manqei-té qoté-khokhóq. Zapa ndógo, Elod ngenek nakhasam gemøndæ-váo. Løvøwe-qa mbogó. Yaq Izip manqei-te ndógo, até vøndoyagé, atema nqawa vøtaqandó-akhā.” ¹⁴ Yaq Zosef até gendego, gè-itán, lová, nakhasam neka evo vø-upøzo, Izip manqei-te sasa ndøkhokhoz. ¹⁵ Yaq ndógo tiyagám, atema Elod vønanim. Nqanek matev tønefakhán ndógo, Evezøza-qa manqat gè-unimanqatín, ndøgo ibugukhokhof tege manqa vevezam ezoqam mokho-te ge-ein, av nqægo, “Noge Yo, Izip manqei-té gegoám. Yaq nòmbo-akhá, vøndowav.”

Elod nakhei angana nqonqon gezitagat

¹⁶ Elod ge-otев, av nqægo, nduku gevezoat ezoqam gĩmbøe-khavožømēm, yaq qaqa kandambá gego. Yaq até gendego, nakhei zitøge manqat ndøkhofotám. Betliem vemlav-te neka vemlav avøavun vøgoat, gekha nakhei anganá ndigu, ndakinak qaniap, atema viav menas qazøndap, bèpakhaéz. Yaq tegi nakhag ezoqam ndigu nakheis vøžitag. Nduku gevezoat ezoqam Elod gi-ometem, gekha khøuwa-te ndukuam ande guifakhan, yaq ndego sege-matøvé, nakhasam-qa viav, ndego løvøwe-qa gegoam, áv atægó.

¹⁷ Nqanek matev qafakhan, yaq Mbumbukiam-qa Manqat, tege manqa vevezam ezoqam Zelemaya mokho-te ge-ein, gè-unimanqatín, ge-ein av nqægo,

¹⁸ “Eiv ndøyogém, Lama manqei-te.

Einu neka osombo kandambaqapé ndiwani.

Ndigu sakheis, Laisol-gi zi, ekeza nakheis-qa ndø-eivumít,

neka ezoqa kopømba mbaín, tiqa mokho-te tizø-khakheinam.

Zapa ndógo, tigi nakheis gèpakhaéz. Mbaín.”

Zosef neka Meli, Yesu Izip manqei-te gindi:qavaz

¹⁹ Elod ge-nanim, yaq nqáé! Izip manqei-te ndógo, Zosef, Evezøza-ge enzol ezoqam mbofakhán, venanqei-tam-té, ²⁰ gemo-ein, “Mòqosuzám. Nakhasam neka evo, Izlael manqei-te nqawá qotéveséz. Zapa ndógo, ezoqam ndigu nandev nakhasam ambā tilaemin, ndigu møndø-pakhaéz.”

²¹ Yaq Zosef gesuzam, nakhasam neka evo vø-upøzo, Izlael manqei-te sasa ndøqavaz.

²² Geté Izlael manqei-te gimøfakhaz ndógo, Zosef áv gene-ewág nqægo: Kawa, Elod-gé yo Akileus ndø-itán, Zudia plovins-te ndógo. Yaq ndego møe ndøgó, vøewāv. Yaq venanqei-tam-te, Mbumbukiam manqat nøme mbo-ein. Yaq ndego até gegegevát, Gelili plovins-te vømøfakhaz. ²³ Yaq Nazalet vemlav-té gimøqóm.

Mbumbukiam tege manqa vevezam ezoqam mokho-te, Yesu-qa yaq-te, é-møndæ-ein, av nqægo, “Ndego Nazalet-ak mbó-akhaemát.” Yaq ndakin nqanek manqat gè-unimanqatín.

3

*Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, Yesu-qa nakhoa gekhakheinumat
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Zion 1:19-28)*

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Zion ndøfakhán, ndego ibøkha iz etoam ezoqam. Yaq ndego ezoqa zømesim ndøngáz. Leg-av manqei-té gene-zømesimám, Zudia plovins-te ndøgo. ² Av gezømbe-manqatám nqægo, “Mòzoqambúz. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev avónín.”

³ Mbumbukiam tege manqa vevezam ezoqam Aezaya mokho-te, é-møndæ-eín, Zion-qa yaq-te. Av gene-eín nqægo, “Leg-av manqei-te ndøgo, ezoqam-qa manqa wag ndø-akhayam. Av qane-akhayám nqægo,

‘Evezøza-qa nakhoa é-mozoto-khakheinømém.

Nakhoa ndaføyamba-qape zombøé-viæém, ndego te-geav.’”

⁴ Zion, ndabua ge-uzupam, kemol-qá su gini-geveaném, neka ndabua segim nonqo, søvakha gigiap-gí ngusúm gini-khakheinøvemém. Neka lou gelogam, bamøkhokeakh neká ndokhos, tí-mba ndígu telouzám. ⁵ Ezoqa kopoáv gindupindam te-te. Nøme Zelusalem taon-té gindu-okhoám, neka até ndøgó-a, Zudia manqei-te ate qægoam, neka ta manqei ate qægoam ndøgo, Zoden kea avøavun qagoat, vøndō-okhoam. ⁶ Yaq manqa-zapazapa ndøgo, gimatønumam, gèvøndæmám, neka Zoden kea-te ndøgo, ibøkha iz vø-upøgimam.

⁷ Ezoqa ndigu, ibøkha iz upøgim-qa ginduzav, nøme Felisi ezoqám neka nøme Sadusi ezoqám. Andé kandambá ginduzav. Yaq Zion gezømet, äv gezømbe-eín nqægo, “Zu waza soqøsoqa. Ge zó, ndozo-matavap? To é-ndozó-khokhoz, Mbumbukiam-qa qaqa tøfakhan? ⁸ Matev eqeieqei vøkhæ-matønømém. Yaq mokho tøfakhan ndøgo, tø-unimanqatin ndøgo, zo uniman-qatin zoqambúz, Mbumbukiam-te. ⁹ Neka zøkeza mokho-mba ndømanqáté, av nqægo, ni Mbumbukiam gëngiænoäk, zapa ndøgo, ni Eibleem-gí zí. No nqazø-manqate: Mbumbukiam kopømbaqapé, nginik nandi manqat mba zø-eín. Yaq segé-Eibleem-gí-zi-íz. ¹⁰ Ila khakheinøváp. Tae ndøbóu. Zapa-té qanø mú-løvuvøemét. Gekha tæe ndøgo, nanga eqeieqei vi:mav ndøgo, gébouím, gøinam-te vønqagimēm.

¹¹ No zo ibøkha iz, ibøkhá qazømbe-etoumít, gekha ezoqám ndigu, manqa-zapazapa-te gigoam, ginduqambuz. Geté ndego ezoqam, noqa zita-te ngegeav, ndego no ùnime-løvumbám. No ezoqa khæpe nøte-khapelavøqase-én. Até nqanek sasæe khapelavøqasé-a, no teqa tamak khøfoe-te tæmbotøke, no kopømba mbain. Ndego zo ibøkha iz, Nqova Mbomambaqapé neka gøina wageáp gezømbé-etoumát. ¹² Ndego andé wit nanga evem ezoqam me mé-geáv. Wit evem nonqo ndø-ndapaváv. Yaq wit nanga ndø-evém, neka louzi nonqo ndigu, lou ngeitam nonqo khøev-té genø-nqeisám. Geté tag ndøgo, gøinam-té genølvutám. Ta gøinam ndøgo, miavmiav ndøwageáp. Khouvøemáv.”

*Yesu Zion-te ibøkha iz gendap
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu Gelili manqei-té gegoám. Yaq até ndegó-a, Zion-te vømat, Zoden kea-te ndøgo. Ibøkha iz ndape-qa ndømat, te-te.

¹⁴ Geté Zion Yesu-qa matavap ambá ge-enendín, gembo-ein, “Ambá qo qonø-etoamín, ibøkha iz. Nō begó. Taoká ndøgo, qo no-te qoqotøndoqav, ibøkha iz tøtaqa-etoam.”

¹⁵ Geté yaq Yesu gembo-qavøiu, “Ság. Ibøkha iz sègenø-etoám. Matev eqeieqi ate ndægo, sà bizimu-matanám, av Mbumbukiam ndømbøe-poev.” Yaq Zion sègembopóe, ibøkha iz vømbø-etoam.

¹⁶ Yesu ibøkha-te gende-fakhan, yaq nqáe! Yan tønè-mboqoé. Yaq āv geneqeiv nqægo: Yan-te ndo:go, Mbumbukiam-gé Nqova ndovís. Andé kuvøkuvuam me me:løvuvavún, te-te vō:qom. ¹⁷ Yaq yan-te ndo:go, manqa wag ndofakhán. Av qande-ein nqægo, “Ngenek nogé yó. No poev kandambá te-te, neka no nømbøe-khafuát.”

4

Saitan Yesu ge:khamasimat (Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Yaq Nqova Mbomambaqape, Yesu leg-av manqei-té genø-itú. Yaq nqova soqaqape teábeme-khamás. ² Leg-av manqei-te ndøgo, Yesu khøuwa kopoáv, ate gi-goam, khøuwa fotí, lovølova neká pavpave, lou logemav matev ndøgoám. Yaq ifin mbovín. ³ Yaq nqova soqaqape, ndego ezoqa khamasim matev-te nde-abam, tendowáv ndøgo, vømbø-ein, “Qo Mbumbukiam-ge Yo toqogoat, yaq nginik nandi, manqat mba qozø-ein. Yaq segé-lou-éz.”

⁴ Geté yaq Yesu manqat gembo-qavøiu, “Av taoká. Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo, ‘Ezoqa kopømba mbaín lou mba ti:yagát. Geté Mbumbukiam-qa manqat ate ndægo, teqa tou-te ndøndo-fakhate, ndøgo tiníyagát.’”

⁵ Yaq nqova soqaqape, Zelusalem taon-té genø-itú, Mbumbukiam-qa khoev uni ova-in ndo:go vømøve, sasa mbo-ein, ⁶ “Qo Mbumbukiam-ge Yo toqogoat, soqóvuáq nqáneq, atema manqei-te. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo, ‘Mbumbukiam ekeza enzol ezoqam, manqat ndøzø-ein, qo zapaya. Yaq ndigu sogó-ndøpøqém. Yaq qoqa zenda tokhotapak, nandi-te kha geqá-khanøyák.’”

⁷ Geté Yesu gembo-qavøiu, “Mbumbukiam-qa Manqat nøme, āv qane-peawáp nqægo, ‘Qo Evezøza, qoge Mbumbukiam, khamasim-te ndø-āwám.’”

⁸ Yaq vaev-te, ndego nqova soqaqape, Yesu olol ová genø-itú, taqa eqæv kandambá tantáv, neka manqei-manqei ate ndægo, manqei-qape-te nqago, neka gigiap mbomømboma ate ndægo, ta manqei-manqei-te ndøugu, vøemat, ⁹ sasa mbo-ein, “Noqa megemege-te nqáneq, qakeza kha, manqei toqote-lavao, neka voqonø-vizám, yaq nqáneq gigiap ate nqægo, nøtaqá-etoám.”

¹⁰ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Mòqoqáv qo, Saitan. Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo, ‘Evezøza-qa iz qó-eqatát, ndego qoge Mbumbukiam. Neka te-mba ndégo, toqombó-vizupát.’”

¹¹ Yaq nqova soqaqape, Yesu sège-iváv, vøwav. Yaq enzol ezoqam ndozáv, vømømbø-tøkeem.

Yesu sasae ande ge:ngaz (Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Yesu ge-ewag av nqægo, Zion ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ndimbula-të ginø-utøvēm, yaq ndego Gelili plovins-të genøveséz. ¹³ Geté ndego ambá av nqægo, ekeza vemia-v-të gemøqôm, Nazalet, geté Kapenaum taon-të genøyág. Ta taon ndøgo, Gelili kewan avønín-të qagó. Zebulon neka Naftali, tiqá khagua bawan-qa manqei. ¹⁴ Yesu av ge:matanam ndægo, yaq manqat ndøgo, Mbumbukiam tege manqa vevezam ezoqam Aezaya mokho-te ge-ein, gè-unimanqatín, av qæ-ein nqægo,

¹⁵ “Ndigu ezoqam, Zebulon neka Naftali manqei-te ndiyage, ta nakhoa-te ndøgo, ndaola-te ndø-ovøev,

ndøgo Zoden kea yaq-keoqa,

ndøgo Gelili manqei ndimbo-akhayam, bawan vini-ak-qa manqei,

¹⁶ ndigu ezoqam, bøvun-te ndiyage, ndigu waev ndøqeivím. Waev kandambaqapé.

Tiqa manqei andé løvøte manqei. Bøvunín.

Geté ti mokho-te, waev ndøfakhán.”

¹⁷ Yesu, sasae, ta khøuwa-të ndøgo tenøngáz. Ezoqa äv gene-zømesimám nqægo, “Mòzoqambúz. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev avønín.”

Yesu tegi paev ezoqam ande gezømbe-akha

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Yesu Gelili kewan ndøgeg-te ge-ewat, yaq evenap menas tezømét ndøgo. Nøme Saemón. Iz nøme gimbo-akhaemam, Pitá. Neka nøme, Endlú. Voe ndø-ogiát. Zapa ndøgo, nginik ezoqa menas, voe nqagim ezoqám. Ndøgo tiqá sasáe. ¹⁹ Yaq Yesu gezø-ein, “Vøndozáv. No zonøndø-paevém. Yaq zo ezoqa takhaset matev nøté-zømesím.” ²⁰ Yaq até gindigonem, voe sège-ivøvém, sasa mbopaevem.

²¹ Yaq até ge-ewát, ndøgeg-te ndøgo, evenap menas nøme vøzømet, Zēms neka Zion. Ndigu Zebedi-gí nakheís. Khagua-të gunuguvám, eve namba. Voe ndøkhaheinumát. Yaq Yesu gèzø-akhá. ²² Yaq ndigu evenap menas, ndaføyambá, sègeqá. Eve sège-ivøvém, khagua-te, Yesu vømbø-paevem.

Yesu Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemát

(Luk 6:17-19)

²³ Yesu Gelili plovins ate ndægo sugumu-vatát, ezoqa tiqa guliguli khoev-te vøe-zømesimat. Manqat Mbomambaqape, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-të zømbe-manqatát, neka ezoqa enqoni bugug vinivinimba vøkhakheinøvemát. ²⁴ Teqa manqat, sège-panqavøém. Qámbá. Ambá ta-mba ndøgo, Gelili plovins-te mbá, geté até Silia plovins-të-a, ate ndægo, sège-panqavøém. Yaq ezoqa ate gi-goam, enqoni qazøgoam, te-te ndégo tinø-upøgimám. Enqoni bugug vinivinimbá. Nøme nqosøgeap kandakanda zøgoám neka nøme nqova soqøsoqa vøzømbū-goam. Nøme ndigu gèzø-qanøvøemám, neka nøme kha vøzø-wauwauwam. Yaq Yesu gèkhakheinøvemám. ²⁵ Ezoqa kandambá gimbopavam. Nøme, Gelili plovins-ák, neka nøme vemia-v-ten-manqei-ák neka nøme Zelusalem taon-ák, neka nøme Zudia plovins-ák. Neka nøme Zoden kea yaq-keoqá gindu-okhoám.

Yesu ezoqa manqei poyat-te ge:zømesimat

5

5:1–7:29

¹ Yesu ezoqa kopoav-qape gezømet, te-te gindupindam, yaq manqei poyat-
te genøqavig, vømøqom, neka tegi paev ezoqam vømbø-qonav.

Gekha ezoqám ndigu, khanakhanakh ndøzøgo

(Luk 6:20-23)

- ² Yaq Yesu nømendim manqat ndøngáz, gezø-ein,
³ “Ezoqa ndigu, Mbumbukiam-qa megege-te, ande khakha-mba ndigu,
khanakhanakh mbá giabitigú.*
Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, tiqa ndigu.
⁴ Ezoqa mutøkhop ndiwaniap, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú.
Zapa ndøgo, Mbumbukiam tiqa mokho-te ndøkhakheinám.†
⁵ Ezoqa ekeza iz eqawatav ndigu, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú.
Zapa ndøgo, manqei-qape tiqa ndigu tøgoát.
⁶ Ezoqa matev egeieqei-te, ande ifin me ndøzømbe-viti neka ande ibøkha naq
me ndøzømbe-papat, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú.
Zapa ndøgo, Mbumbukiam ndøzø-etoám, ate vøzø-ewēz.
⁷ Ezoqa tanakh matev ndøzøgo, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú.
Zapa ndøgo, Mbumbukiam tanakh matev ndømbogoát ti-te.
⁸ Ezoqa tiqa mbøni mokho-te, egeieqei ndigu, ndigu khanakhanakh mbá
giabitigú.
Zapa ndøgo, ndigu Mbumbukiam ndø-ometám.
⁹ Ezoqa sambi matev ndikhakheinam, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú.
Zapa ndøgo, Mbumbukiam ndigu ekeza nakhei mézæb.
¹⁰ Ezoqa ndigu matev egeieqei zapaya, ngiæzotat matev-te ndiyage, ndigu
khanakhanakh mbá giabitigú.
Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, tiqa ndigu.
¹¹ Unimanqatín. Zo khanakhanakh mbá qanegó, zo ezoqa no zapaya
tingenøzotat neka yage tizøngi:tat neka khavozam manqat vinivinimba
timanqatat, zoqa yaq-te. ¹² Até Mbumbukiam-gí manqa vevezam ezoqám-a,
ibugukhokhof giyageapam, äv tini-ngiæzotám. Yaq nakémbá, zo gekhóum
neka khanakhanakh mba bezø-asøtøvé. Zapa ndøgo, yan-te nqo:go, zo yaq-
fia kandambaqape ndøzømbó-keoge.”

Ngalam neka waev, taqa yaya etæ manqat

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo manqei-qape ezoqam-qa
mokho-te, andé ngalám. Geté ngalam mokhov tømømbo-navøem, yaq nqawa
äv kini-ngalam-mokho-mba-ēz? Nakhóa mbaín. Soqóqousám. Yaq ezoqa
segé-tokhonøvemát.

¹⁴ Neka zo nqanek manqei-qape-te, andé wáev. Gømbo-mataváp. Taon
manqei poyat-te to:goat, kopømba mbaín tøkhonawat. ¹⁵ Neka ezoqa lampa
gimagemin, yaq ndigu ambá av nqægo, ndis mo:khafuzimín. Geté lampa
asøzam nonqo-té ginø-wuøemín. Yaq ezoqa ewaqape, khoev mokho-te
tu:goat, waev sugumú-ndapét. ¹⁶ Yaq zo até kopó. Zoqa matev andé waev

5:3 5:3 Isa 57:15 * 5:3 5:3 Ndigu tini-manqaté, ndi:zøtezat av nqægo, ekeza mokho-mba, kopømba
mbaín egeieqei tiyagat, geté Mbumbukiam-qá tøke bezøgó. 5:4 5:4 Isa 61:2-3; Veve 7:17 † 5:4 5:4
Ndigu tini-manqaté, ndigu ekeza manqa-zapa zapaya ndi-eivumit neka Mbumbukiam-te tiqambuz.
Yaq Mbumbukiam gezøtøké. 5:5 5:5 Psa 37:11 5:6 5:6 Isa 55:1-2 5:10 5:10 1 Pita 3:14
5:11 5:11 1 Pita 4:14 5:12 5:12 2 Chr 36:16; Kel 7:52 5:14 5:14 Zion 8:12; 9:5 5:15 5:15
Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 5:16 5:16 Ef 5:8-9; 1 Pita 2:12

me betekháev, ezoqam-qa megemege-te. Yaq ndigu zoqa matev eqeieqei tiqeviat, ndigu Mbumbukiam-qa iz ndø-eqatát, ndego zoge Zøve, yan-te ngo:yage.”

Mozes-qa guguna manqat-qa yaq-te

¹⁷ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo ndømatáváp av nqægo, no Mozes-qa guguna manqat neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat nqagim-qa nøgeavün. Av taoká. No ambá av nqægo, tiqa manqat nqagim-qa nøgeavün. Geté no nqáneq qategeavün: Tiqa manqat tåbete-unimanqatín. ¹⁸ No unimanqatín nqazø-manqate. Yan neka manqei-qape bugukhokhof mó:navøém. Geté Mbumbukiam-qa guguna manqat mokho-te, peawap-qase o iz-zapa-qase naqanøká gemø-navøemák. Ndøgo até gégoát, atema matev ate ndægo vømú-fakhanám, av bugukhokhof ge-ein. ¹⁹ Yaq nakémbá. Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa guguna manqat-qase tenqawa, até ndøgó-a, manqat khapelavøqase mba tøgoat, neka ezoqa nøme matev av nqægo vøe-zømesimát, ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, iz mbain ezoqam mé:vewát. Geté gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa guguna manqat tembopavat, neka ezoqa nøme matev av nqægo vøe-zømesimát, ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, iz kandambaqape mbógoát. ²⁰ No nqazø-manqate: Zoqa matev eqeieqei, ndigu Felisi neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qa matev eqeieqei løvupøteav tøgoat, yaq zo Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te zomó-ozák.”

Qaqa-qa yaq-te (Luk 12:57-59)

²¹ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo mðzøte-zøtéz, Mozes-qa guguna manqat, nigi atanakha-zapazapa-za qazøfakhan, áv qane-ein nqægo, ‘Ezoqa pakhapakha zøkhanèám. Gekha ezoqám ndego, ezoqa pakhapakha tekhana, ndego manqa ovøyam-té geabenø-itán.’ ²² Geté no nqazø-manqate: Ti-mbá tiuká ndigu, manqa ovøyam-te timøwanim, ndigu pakhapakha sa ndikhanæ. Geté até ndegó-a, gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme-te qaqa ndømbogo, manqa ovøyam-té gemø-itán. Neka gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme-te naqei telouzat, ndego manqa ovøyam kandambaqape-té gemø-itán. Neka gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme bianav nde:vewe, ndego yá beto-feaiwát. Soqain ndøgo, Mbumbukiam gøinam-te temø-ogiu. ²³ Yaq nakémbá. Qo Mbumbukiam-te, etoam matev gone nonqo lou-qase-te, etoam matev-qa toqogoat, yaq qo qombø-matøvëm, av nqægo, ezoqa nøme qaqa ndømbógø qo-te, ²⁴ yaq qo gigiap sègekha-iváv ndøgo. Yaq soqotøkhæ-qaváq, ndego ezoqam namba manqat vozomø-khakheinømëm. Yaq tozotumu-khakheinømëm, Mbumbukiam-qa khoev-te, até khæ qóveséz, etoam matev voqomógø.”

²⁵ Gembo-mataváp. Qo ezoqa nøme-te moni ndiqambo-løfoke, yaq ndego qo manqa ovøyam-te ndapaqat-qa tegoat, qo manqat vøkho-khakheinám, te namba, ate av-té nakhoa-te tøzøte-apet. Soqain ndøgo, ngenek ezoqam qo manqa ovøyam megeat-qa zenda-te teve, yaq ndego qo polis ezoqam-qa zenda-te vøvë, ndimbula-te sasa ndø-utøqëm. ²⁶ No unimanqatín nqataqa-manqate. Qo ndøgo naqanøká qotøndøkhæ-fakhaqák, atema fia ate ndægo voqotumúgū.”

Mambe okho matev-qa yaq-te

²⁷ Yaq Yesu manqat nɔme ge:zomas, gezø-ein, “Zo mɔzøte-zøté, Mozes-qa guguna manqat, āv qane-ein nqægo, ‘Qo nokenøkem matev ndongiwát.’

²⁸ Geté no nqazø-manqate: Ta-mbá taoká ndøgo. Geté gekha ezoqām ndego, sævam sa tewawam, neka poev vombówāv, ndego nqova-te, mambe mōndømbogó, nokenøkem matev vøngiū.

²⁹ Yaq nakémbá, qoqa nakeamo bøi, manqa-zapa-te tø-ituq, gèkhofá. Yaq qó-ogí. Kha kopo sa tøqa-navøem, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndøgo, Mbumbukiam qoqa kha ate ndægo gøinam-te sa tumu-ogi.

³⁰ Yaq qoqa nakeamo zenda, manqa-zapa-te tø-ituq, gèkepáz. Yaq qó-ogí. Kha kopo sa tøqa-navøem, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndøgo, qoqa kha ate ndægo gøinam-te sa tømuvav.”

Sakhei zøvis-qa yaq-te

(Met 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Yaq Yesu manqat nɔme ge:zomas, gezø-ein, “Mozes-qa guguna manqat mokho-te, manqat nɔme āv qane-ein nqægo, ‘Gekha ezoqām ndego, zas ivøve-qa tegoat, ndego sakhei zøvis pepa bepeawám, bembø-etoam.’

³² Geté no nqazø-manqate: Gekha ezoqām ndego, sævam te-ivav, geté ndugu mambe okhoeāv, ndego nokenøkem ngi:wat matev neka mambe matev-té gunóvé, ndugu. Neka gekha ezoqām ndego, sævam av nguigu tu-okí, ndego mambe mé:wáv, tu namba, neka nokenøkem matev vøngiū.”

Unimanqatin manqat manqate-qa yaq-te

³³ Yaq Yesu manqat nɔme ge:zomas, gezø-ein, “Até nqané-k-a, zo mɔzøte-zøté. Mozes-qa guguna manqat, nigí atanakha-zapazapa-za qazøfakhan, āv qane-ein nqægo, ‘Manqa mbusa ndøgo, Mbumbukiam-qa bøi-te qoqove, betaqambèpá. Geté vømatanám, av Evezøza qoqombøe-ein.’

³⁴ Geté no nqazø-manqate: Ta-mbá taoká ndøgo. Geté zoqa manqat, unimanqatin mba begó. Zo Mbumbukiam-te zenda ndø-eqågím neka yan-qa iz ndøvèwám, zoqa manqat bazaføgakh etoam nonqo. Zapa ndøgo, yan Mbumbukiam-qá qonam nonqó. Ndego ndøgo teno:qomát, manqei-qape ndo:kawaevat.

³⁵ Neka zo manqei-qape-qa iz ndøvèwám, zoqa manqat bazaføgakh etoam nonqo. Zapa ndøgo, manqei-qape, Mbumbukiam-qá zenda tokhotapak awam nonqó. Neka zo Zulusalem taon-qa iz ndøvèwám, zoqa manqat bazaføgakh etoam nonqo. Zapa ndøgo, Zulusalem, Mbumbukiam-qá taón, ndego Kawa Ezoqam Kandambaqape. ³⁶ Neka ndømanqaté, av nqægo, noqa kawa yá besoqá, noqa manqat unimanqatinteav tøgoat. Zapa ndøgo, até nqanek matev-qasé-a, qo kopømba mbain toqogo, qoqa kawa-te izum kopo toqo-enend, tiqapaqez o vøqákiséz. ³⁷ ‘Ya’ tozo-manqatat, yaq ‘ya’ begó. ‘Mbain’ tozo-manqatat, yaq ‘mbain’ begó. Matev nɔme tozogoat, zøkeza manqat bazaføgakh etoam nonqo, ndøgo nqova soqaqape-té qando-okhó.”

Yaq-fia tawat-qa yaq-te

(Luk 6:29-30)

³⁸ Yaq Yesu manqat nɔme ge:zomas, gezø-ein, “Zo mɔzøte-zøté, Mozes-qa guguna manqat, āv qane-ein nqægo, ‘Gekha ezoqām ndego, ezoqa nɔme-qa bøi tepusua, até ndegó-a, yaq teqa bøi bèmbo-pusuaném. Neka gekha ezoqām ndego, ezoqam-gi khayam tekhaozo, até ndegó-a, yaq khayam

5:27 5:27 Exo 20:14; Deut 5:18 **5:29** 5:29 Met 18:9; Mak 9:47 **5:30** 5:30 Met 18:8; Mak 9:43

5:31 5:31 Deut 24:1-4; Mak 10:4 **5:32** 5:32 1 Ko 7:10-11 **5:33** 5:33 Deut 23:21; Lev 19:12; Num

30:2 **5:34** 5:34 Isa 66:1; Zems 5:12; Met 23:22 **5:35** 5:35 Isa 66:1; Psa 48:2 **5:38** 5:38 Exo

21:24; Lev 24:20; Deut 19:21

bèmbo-khaozonám.’ ³⁹ Geté no nqazó-manqate: Ezoqa manqa-zapa tego qo-te, qo yaq-fia ndótá. Gekha ezoqám ndego, nakeamo tòmói teqatøkub, yaq até yogea tòmói-a betaqā-tøkub. ⁴⁰ Neka ezoqa nòme, qo manqa ovøyam-te teve, neka qoqa ndabua-qase ndape-qa vógoāt, yaq qo ndego até qoqá ndabua sekeqapé-a, soqombó-etoám. ⁴¹ Neka ezoqa tetøpøtaq, teqa gigiap ande av 1 kilomita ndægo toqombo-eqa, yaq qo 2 kilomita qombó-eqá. ⁴² Ezoqa gigiap-qa teqaviam, o av teqambe-ein nqægo, ‘Gigiap sætøkhændáp. Nango ndòtaqa-etoám.’ Yaq qo sègembo-etoám.”

Ni kuku binigú, nigi qaqa ezoqam-te
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Yaq Yesu manqat nòme ge:zømas, gezø-ein, “Zo mðzøte-zøtéz, ezoqa āv gini-manqaté nqægo, ‘Qogi ezoqam-te, kuku betaqagó. Neka qogi qaqa ezoqam, qozø-sanqawupát.’ ⁴⁴ Geté no nqazó-manqate: Zo kuku bezøgó, zogi qaqa ezoqam-te. Neka gèzø-guligulím, ndigu zo yage føgakh-qape ndizø-etoam. ⁴⁵ Av tøzøtegoat ndægo, yaq zo unimanqatin Mbumbukiam-gí nakheís. Zapa ndógo, até zogé Zøvé-a, ndego yan-te ngo:yage, teqa matev kopó. Ndego khøuwa waev, ezoqa egeieqei neka soqøsoqa, sùguzumbu-etoám, neka ndego qæ ndezø-ètoám, ndigu matev egeieqei ndigu neka ndigu matev soqøsoqa ndigu. ⁴⁶ Zo kuku ti-te mba tøzøgoat, ndigu zo-te kuku ndøzøgo, yaq zo Mbumbukiam-te gekha yaq-fia zomøqeivím? Yaq-fia zomø-qeivimák. Gëmbo-mataváp. Até teks moni upøgim ezoqám-a, ndigu Mbumbukiam-qa manqat paeveav ndigu, ndigu kuku ndøzøgó, gekha ezoqa nòme-te, ti-te kuku ndøzøgo. ⁴⁷ Neka gè, zogi zøfuap mba ndozozø-khanakhanakhat, yaq zo matev vini tozógo? Av taoká. Até bavokho-ák-a, ndigu Mbumbukiam zøtezeateav ndigu, ndigu matev kopo ndøgó. ⁴⁸ Geté zoge Zøve, ndego yan-te ngo:yage, ndaføyamba-qapé. Yaq até zó-a, ndaføyamba-qape āv tønè:gó.”

6

Ezoqam tøkeam-qa yaq-te

¹ Yaq Yesu manqat nòme ge:zømas, gezø-ein, “Aiyá qagó. Matev egeieqei tozo-matønumat, kopømba mbaín, ezoqa ewaqape-qa bøi-te tozogoāt, yaq ndigu zoqa matev tinlqeivāt. Av tøzøtegoat ndægo, yaq zo yaq-fia zomø-ndapemák, zoge Zøve-te, ndego yan-te ngo:yage. ² Zo gigiap-av ezoqam tozozø-tøkeat, yaq zo ezoqa ewaqape-te me:khambùváp, taqa yaq-te, av khavozam ezoqam guligulí khoev-te o nakhoa-te gi:goatun, yaq ezoqa tíqa iz vøzømbé-eqatāt. No unimanqatín nqazø-manqate: Ndigu yaq-fia møndømun-ndapém. Nòme gemø-ndapemák. ³ Geté gigiap-av ezoqam toqombo-tøkeat, yaq qoqa yogea zenda bete-otèvāt, matev ndøgo, qoqa nakeamo zenda ndoqote-matanam. ⁴ Gigiap khonoam-té qanø-etoám. Yaq qoge Qave, ndego ezoqam-qa matev ndeqeivi, khonoam-te ndimatanam, ndego yaq-fia ndøqa-etoám.”

Mbumbukiam-te toqo-guligulimat, taqa yaq-te
(Luk 11:2-4)

⁵ Yaq Yesu manqat nòme ge:zømas, gezø-ein, “Tozo-guligulimat, zo matev ndøgó, av khavozam ezoqam ndi:matanam. Ndigu tøzømbè-khaneát ndógo: Guliguli khoev-té neka nakhoa-té ginø-wanimát, neka ezoqa ewaqape-qa

bøi-te sasa ndøguligulimāt, yaq ezoqa tiqa matev vøe-qeivāt. No unimanqatín nqazø-manqate: Ndigu yaq-fia møndømu-ndapém. Nøme gemø-ndapemák. ⁶ Geté qo Mbumbukiam-te toqo-guligulimat, qo khoev mokho-té qanø-oqát, mboqog voqotó-tokazāt, Tat-te sasa qøguligulimāt, ndego ezoqam ometupav. Yaq qoge Qave, ndego ezoqam-qa matev ndeqeivi, khonoam-te ndimatanam, ndego yaq-fia ndøqa-etoám.

⁷ Zo tozo-guligulimat, yaq khokho manqat khapé bezømbe-khouwèvāt, av bavokho ezoqam ndi:matanam, ndigu Mbumbukiam zøtezteav ndigu. Ndigu ndimatavap, manqat seke-mba ndimanqate, yaq tigi mbumbuk tiabezømbe-ewág. ⁸ Geté zo tiqa ndigu me:qeiví. Zapa ndógo, zoge Zøve é-møndæ-otevín, av zo-te mbain ndægo. Zo okhokho-té qazonømbo-viømemín, taqa yaq-te.

⁹ Yaq nakémbá, zo áv qane-guligulím, av nqægo: 'Nigi Tat, qo yan-te nqoqoto:go.

Qoqa iz, yá beto-eqawát.

¹⁰ Qoqa Megeat Matev bêtøndowáv ni-te.

Qoqá poev matev mba bambupáev, nqanek manqei-qape-te, ate av-té, yan-te ndimbøe-paev.

¹¹ Qo nqægo khaiya lou vøni-etoám, av ni lou mbain nqati:gu.

¹² Niqa manqa-zapazapa, sá betaqambo-naváp, ate av-té, ni ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa sa qanímbo-navupatun, ni-te gimatønumatun.

¹³ Qo ni khamasim-te ndø-åmbám. Geté gínitøkeé, ezoqa soqaqape andé vøe-ngiænō.' »*

¹⁴ Yesu nqanek guliguli manqat gumu-zømesim, yaq nøme áv gezømbe-eín nqægo, "Unimanqatín. Zo ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa sa tøzømbo-navupat, yaq zoge Zøve, ndego yan-te ngø:yage, até zó-a, zoqa manqa-zapazapa segembøé-navøemát. ¹⁵ Geté zo ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa sa navøpøteav tøgoat, yaq zoge Zøve, matev até kopó, zoqa manqa-zapazapa, sa gembøé-navøemák."

Lou logemav matev-qa yaq-te

¹⁶ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, "Zo lou logemav matev tozo-gønemat, yaq zo khavozam ezoqam-qa me:qeiví. Ndigu tiqa bugug, khanakanakh mbain sege-kewagatún, ezoqa nøme vøezøtezin, ndigu lou logemav matev ndøgøt. No unimanqatín nqazø-manqate. Ndigu yaq-fia møndømu-ndapém. Nøme gemø-ndapemák. ¹⁷ Geté qo lou logemav matev toqogoat, bugug qøsunguzát neka eqeieqei voqó-kewagát, av qo oskia ndoqote-keoge. ¹⁸ Yaq ezoqa gézøtezák, av nqægo, qo lou logemav matev qøgøt. Qave mba mé:-otév, ndego ezoqam ometupav. Yaq qoge Qave, ndego ezoqam-qa matev ndeqeivi, khonoam-te ndimatanam, ndego yaq-fia ndøqa-etoám."

Gigiap møvøyam-qa yaq-te

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, "Zo gigiap qaniqanim khapé bezømbe-møvøyám, nqanek manqei-qape-te, khotet mba ngiloge, neka nagi mba nqavøtøyam, neka aqonam ezoqam ngí-aqønám. ²⁰ Geté zo gigiap

6:7 6:7 1 King 18:26-29 **6:8** 6:8 Met 6:32 **6:10** 6:10 Met 26:39; Luk 22:42 **6:12** 6:12 Met 6:14-15; 18:21-35 **6:13** 6:13 Luk 22:40; Zems 1:13; Zion 17:15; 2 Tes 3:3; 2 Tim 4:18 * **6:13** 6:13 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgø. Ta manqat nqáneq: Zapa ndógo, megeat matev neka bazaføgakh neka vizap matev, qoqá. **6:14** 6:14 Mak 11:25-26
6:16 6:16 Isa 58:5-9 **6:19** 6:19 Zems 5:1-3 **6:20** 6:20 Met 19:21; Luk 18:22

qaniganim, yan manqei-té qanø-møvøemét. Yan manqei-te ndo:go, khotet gemó-logemák neka nagí gemó-vøtøeamák neka aqonam ezoqam gemó-aqonamák. ²¹ Matev äv tözøté-goném. Zapa ndógo, ma qoqa gigiap qaniganim ndægo, até qoqa mataváp-a, sa ndógo tógoát.”

*Bøi, kha-qá waév
(Luk 11:34-36)*

²² Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Qoqa kha, waev bøi mbo-etoám. Bøi eqeieqei tógoat, yaq kha ate ndægo, waev-té qágoát. ²³ Geté qoqa bøi soqain tógoat, yaq qoqa kha ate ndægo bøivun-té qanú:goát. Yaq ta waev ndógo, qoqa mokho-te ndøugu, ande bøivun me tægoat, yaq bøivun ndógo, kandambá tantáv.”

*Mbumbukiam neka Moni-qa yaq-te
(Luk 16:13)*

²⁴ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Ezoqa kopømba mbáin, kawa ezoqa menas timbogoat, tezø-sasaetat. Kawa ezoqa menas timbogoat, yaq nøme ndego, gembó-pøovát. Geté nøme ndego, gembøé-qasi:vát. Nøme ndego, teqa manqat o-mba mbøéndapát. Geté nøme ndego, teqa manqat gembó-sanqawát. Yaq até zó-a. Zo kopømba mbáin, Mbumbukiam-qa mokho-te neka moni-qa mokho-te sa tozotumu-goat.”

*Fofogeap-qa yaq-te
(Luk 12:22-31)*

²⁵ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Yaq nakémbá, no nqazø-manqate: Zo yage-qa yaq-te ndøfofògeáp, av nqægo, gekha lou o gekha ibøkha zólogát. Neka kha-qa yaq-te ndøfofògeáp, av nqægo, gekha ndabua zó-uzumát. Yage-qa mokho, taoká ndógo, lou mba toqologat. Neka kha-qa mokho, taoká ndógo, ndabua mba toqo-uzumat.

²⁶ Pipisi zøtézømet. Ndigu avøe gigiap ogekhamáv, neka gendó-peanemák, lou khoev-te vønqeitøvëm. Geté zogé Zøve ndøzøkefé, ndego yan-te ngo:yage. Gëmbo-mataváp. Zo teqa bøi-te, pipisi ùni zøte-løvubám. ²⁷ Ge zó ndozo-matavap, ezoqa kopo zo mokho-te tefofogeapat, ndego yage elavøqase ndømbó-seketef? Mbáin!

²⁸ Neka gekha zapá, ndabua-qa ndozo-fofogeap? Flawas zøtézømet, gagayag-te ndi-umizan. Ndigu sasae gonemáv neka ndabua potofumáv.

²⁹ Geté no nqazø-manqate: Até Solomón-a, ndego kawa ezoqam kandambaqape, gigiap mbomømboma kopoav-qape qambogoam, teqa ndabua bugug keoge mbáin, av flawas ndi:gu, tiqa bugug ndækeoge. ³⁰ Nginik flawas, ndakin gagayag-te ndi-umianet, nakhamas-te ambá giní-pakhaéz. Yaq gøinam-té ginø-nqagivemém. Geté Mbumbukiam ndabua bugug keoge eqeieqei zø-etoám. Yaq ge zó ndozo-matavap, Mbumbukiam zo ndabua gezø-uzamák? Av taoká. Zoqa unimanqatin khapémbá, Mbumbukiam-te.

³¹ Yaq nakémbá, zo ndøfofògeáp, av nqægo, ‘Gekha lou zilogát?’ neka ‘Gekha ibøkha zí-izumát?’ o ‘Gekha ndabua zí-uzumát?’ ³² Gigiap av nqægo upøgim-qa yaq-te, miavmiav bavokho-ak mba ndømataváp, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu. Geté zogé Zøve, ndego yan-te ngo:yage, ndego mõndæ-otév, zo gigiap av nqægo bèzøgó. ³³ Zo bugukhokhof Mbumbukiam-qa Megeat Matev neka teqa matev eqeieqei zombó-vawemát. Yaq ndego zo nqanek gigiap nøme ate ndægo ndøzø-etoám.

³⁴ Yaq nakémbá, zo ndøfòfògeáþ, qasun-qa yaq-te, andé gekha matev me ndøfakhân. Qasun-qa viniv qasun mba qó-eqatét. Ság, nqægo khaiya, nqægo khaiya-qa viniv mba toqo-eqatet.”

7

Ezoqam-qa matev gevewat-qa yaq-te (Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo ezoqa nøme ndøvøozðát. Soqain ndøgo, Mbumbukiam zo tevøozo. ² Av zo ezoqa nøme-qa matev ndøzøte-gevewat, Mbumbukiam zoqa matev äv tené-geveá. Neka av zo gigiap o matev ndøzøte-geveam, Mbumbukiam zo äv tezømbé-geveám.

³ Gekha zapá, qafu-qa bøi-te kupuk-qase ndoqoqeivi, getê tae-qape ndøgo, qakeza bøi-te nandaqa-genøe, qo qeivupäv? ⁴ Gekha zapá, qafu av ndoqombøe-manqate, ‘No kupuk-qase, bøi-te nandaqa-genøe, nøtaqälliv,’ getê qakeza bøi-te, tae-qape nandaqa-genøe? ⁵ Qo khavozam ezoqám. Bugukhokhof nándav, toqóliv, tae-qape, qakeza bøi-te nandaqa-genøe, eqeieqei voqókewäg. Yaq väev, qafu-qa bøi-te, kupuk-qase ndøugu, toqoliv.”

Ezoqa ndigu Mbumbukiam-qa Manqat sa ndivøngi:wat

⁶ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa gigiap mbomømboma gaqo zø-ètoám. Ndigu segendó-qambúz, zo vøfoqobám. Neka gigiap fia kandakanda bøsik-te ndønqäglm. Ndigu segé-tokhonumát.”

Mbumbukiam-te viam-qa yaq-te (Luk 11:9-13)

⁷ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Gèviám. Yaq Mbumbukiam ndøzø-etoám. Gèváo. Yaq zo ndøzo-qeivím. Gèkhaneám. Yaq Mbumbukiam zo mboqog ndøzø-mboqozó. ⁸ Unimanqatín. Gekha ezoqám ndego, ndeviam, ndego ndøndáp. Neka gekha ezoqám ndego, ndevao, ndego ndøqeiv. Neka gekha ezoqám ndego, mboqog-te ndekhaneam, ndego mboqog ndømbo-mboqozó.*

⁹ Gé, zo mokho-te, ezoqa nøme, ekeza nakhasam lou-qa temboviam, ndego nandi mbó-etoám? ¹⁰ O gé, ndego wazeam mbó-etoám, zongøyam-qa temboviam? Av taoká. ¹¹ Zo manqa-zapazapa-us ambá qazøtegó. Geté zo zøkeza nakheis, gigiap eqeieqei etoam mðzøte-zøtéz. Yaq av tægoat ndægo, zoge Zøve, yan-te ngo:yage, gigiap eqeieqei nøme mba zømbó-etoám, gekha ezoqám ndigu, timbo-viømemat.”

Ezoqa nøme-te matev eqeieqei gone-qa yaq-te (Luk 6:31)

¹² Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Gekha matëv ndøgo, zo ndøzøpoev, ezoqa tizø-matønumat, zo matev äv tozozømbé-matønumat. Manqat ndøgo, Møzes neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gi-peaom, taqa mokho nqáneq.”

Nakhoa menás, nøme khandi-té, neka nøme soqaqape-té (Luk 13:24)

7:1 7:1 Lom 2:1; 1 Ko 4:5; Zems 4:11-12 **7:2** 7:2 Mak 4:24 **7:7** 7:7 Mak 11:24; Zion 14:13; 15:7; 16:23-24 **7:8** 7:8 1 Zion 3:22; 5:14-15 * **7:8** 7:8 Taqa manqa mokho av nqægo: Qo Mbumbukiam-te toqoqambuq, neka ande teqa mboqog-te me toqote-khanæmat, yaq ndego segékhatóq. Kopømbaqapé teqa bawan-te toqomø-oq. **7:11** 7:11 Zems 1:17 **7:12** 7:12 Met 22:39-40; Lom 13:8-10

¹³ Yaq Yesu manqat nōme ge:zomas, gezø-ein, “Mboqog khapelavøqasi-té qanø-óz. Zapa ndógo, mboqog kandambaqapi neka nakhoa vøndæv, soqaqape-té qanómá. Ta nakhoa vøndæv-te ndógo, ezoqa kopoáv ndi-okho. ¹⁴ Geté mboqog ndigu, khandi-te ndimboqozoat, khapímbá, neka nakhoa ndógo ndóløwe, føgákh. Neka ezoqa khapímbá, ta nakhoa ndógo ndiqeivi.”

*Khavozam ezoqam-te, yà bizio-feanoát
(Luk 6:43-44)*

¹⁵ Yaq Yesu manqat nōme ge:zomas, gezø-ein, “Khavozam ezoqam-te, ndigu ekeza kha Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ndivewe, zo gò:feazoát. Ndigu andé sip nanak me nde-okhó, zo-te. Geté tiqa mokho-te ndøgu, ndigu andé gaqo khobokhobós. ¹⁶ Zo matev mba zozøqeivát. Yaq sòzøtè-zøtezát, ndigu unimanqatin Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam tipøtigú-a. Gê, bønning fakiafakia-us-te, kopømbâ, nanga mbomømboma, kopømba ande av gleips ndigu, toqo-løvus? Ó kopømbâ, khouwe-khouwe-te ndógo, fig nanga toqo-vingisam? Kopømba mbaín. ¹⁷ Tae eqeieqei, nanga eqeieqei ndóviám. Geté tae soqain, nanga soqøsoqa ndóviám. ¹⁸ Tae eqeieqei, kopømba mbaín, nanga soqøsoqa tøviam. Neka tae soqain, kopømba mbaín, nanga eqeieqei tøviam. ¹⁹ Gekha tæe ndógo, nanga eqeieqei vi-pøteav ndógo, gèbouím. Yaq góinam-té ginø-nqagimém. ²⁰ Yaq matev até kopó. Zo ndigu ezoqam-qa mokho tozo-qeivimat, yaq zo sòzøtè-zøtéz, ndigu unimanqatin Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqám, ó, khavozam ezoqám.”

*Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, ti-mba ndigu timø-óz, ndigu Tat-qa poev ndimbopaev
(Luk 13:25-27)*

²¹ Yaq Yesu manqat nōme ge:zomas, gezø-ein, “Zo ndømatáváp, av nqægo, ezoqa ewaqape ndigu no Evezøza Evezøza-qa ndinø-akhayam, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te sugumū-öz. Av taoká. Ti-mba ndigu timø-óz, ndigu noge Tat-qa poev ndimbopaev, ndego yan-te ngo:yage. ²² Manqa ovøyam khøuwa kandambaqape timø-khantaz, ezoqa kopoáv, áv ginømbé-manqatát nqægo, ‘Evezøza. Evézøza. Qoqa iz-te, ni Mbumbukiam-qa Manqat nivevezumám, neka nqova soqøsoqa vøi-ngeasumam, neka umingiap matev kopoáv qeimatønumam.’ ²³ Geté yaq no ndigu áv qazømbé-qavøitát nqægo, ‘No zo nøtenøtenák. Mðzozáv, zo manqa-zapazapa-us ezoqam.’”

*Khoev puanam matev menas-qa yaya etæe manqat
(Luk 6:47-49)*

²⁴ Yaq Yesu manqat nōme ge:zomas, gezø-ein, “Gekha ezoqám ndego, noqa manqat te-ewag neka vømbópavát, ndego matavap loloakh ezoqám. Ndego andé khoev manqei føgakh-té genøwév. ²⁵ Yaq qæ neka khamøe-qape qandowav, neka vøndø-khouwa, sògoqatá. Geté ta khoev ndógo nqøveáv. Zapa ndógo, manqei føgakh-té qawevám.

²⁶ Geté gekha ezoqám ndego, noqa manqat te-ewag, yaq paeveáv, ndego matavap loloakh mbaín. Ndego andé khoev ndivind-té genøwév. ²⁷ Yaq qæ neka khamøe-qape qandowav, neka vøndø-khouwa, sògoqatá. Yaq ta khoev ndógo gèkhawá, vø-evøvøem.”

Ezoqa Yesu-qa manqat-qa yaq-te nqova qazøndaf

28 Yesu nqanek nɔmendim manqat ate ndægo qamɔmbɔe-navɔem, yaq ezoqa ewaqape nqova ndafe kandambá. Mbɔni zɔlév. 29 Zapa ndógo, ndego Mbumbukiam-qá iz-té neka bazafɔgakh-té gene-zɔmesimám. Ambá av nqægo, av tigi guguna manqat nɔmendim ezoqam gi:zɔmesimam.

8

Yesu kha sisi-us ezoqam gekhakheinɔvem
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

1 Yesu manqei pɔyat-te gendovis, yaq ezoqa gɛmbopavát. Ezoqa kandambá. 2 Yaq nqáe! Kha sisi-us ezoqam tendowáv ndógo, ekeza kha, Yesu-qa megemege-te, manqei vɔelavao, sasa mbo-ein, “Evézɔza. Ambá qokhakheinɔmbemín. Poev taqagoat, qo kopɔmbaqapé, toqo-khakheinɔmbem.”

3 Yaq Yesu zenda mbɔevé, vɔmbɔ-ein, “Nqanɔpoév. Qo vɔ-eqeieqei-éq.” Yaq nqova mbaín, ndego ezoqam, kha sisi sɛgɛmbo-navɔém.

4 Yaq Yesu áv gembɔe-eín nqægo, “Nqáe! Qotɔndé-ewág. Ezoqa nɔme zɔ-eín, av matev qaqambe-fakhan. Geté Mbumbukiam-gé iziz ezoqam-té qonɔqáv, bemɔqamekh, neka Mbumbukiam-te etoam matev vɔgo, av Mozes gezɔmbe-ein. Yaq ezoqa tiabiti-zɔtéz, av nqægo, qo mɔqo-eqeieqei-éq.”

Yesu Lom nakhag kawa ezoqam-ge sasae ezoqam gekhakhɛv
(Luk 7:1-10)

5 Yesu Kapenaum taon-te geme-on, yaq Lom nakhag kawa ezoqam ndowáv, vɔmbɔviam, 6 “Evézɔza, noge sasae ezoqam enqoní. Khoev-té gegó. Sɛgebuví. Ndego kha khokhokemáv, neka nqosɔgeap khápe mbɔe-khouwév.”

7 Yaq Yesu gɛmbo-qavɔiu, “Notɔndónáv, ndego vɔe-khakhæv.”

8 Geté ndego nakhag kawa ezoqam gendo-ein, “Evézɔza. Av taoká. No ezoqa eqeieqei mbá, noqa khoev-te toqotɔndo-oq. Geté manqat mba qó-eín, yaq noge sasae ezoqam segé-khakhæv. 9 Até nó-a, no ezoqam-qá mokho-té qatu:gú. Neka no mokho-te, nakhag ezoqam mu:gú. Ndigu ezoqa kopo tæmbo-ein, ‘Vɔqáv’, yaq ndego segéwáv. Neka ezoqa nɔme tæmbo-ein, ‘Mɔqotɔndoqáv’, yaq ndego segendówáv. Neka noge sasae ezoqam tæmbo-ein, ‘Mɔqo-matanám, nqanek’, yaq ndego segé-matanám.”*

10 Yesu nqanek manqat ge-ewag, ndego nqova ndafe kandambá, neka ezoqam ndigu gimbo-pavam, gezɔ-ein, “No unimanqatín nqazɔ-manqate. No nqanek Izlael bawan mokho-te, unimanqatin matev qeiviáv, av ngenek bawan vini-ak nge-unimanqatinat. 11 No nqazɔ-manqate: Vaev khɔuwa-te, ezoqa khɔuwa fakhanam neka khɔuwa sininím gindúzáv. Ezoqa kopoáv. Ndigu Eibleem neka Aezek neka Zekop namba mé:qonáv, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, lou loge kandambaqape vɔgoném. 12 Geté ndigu ezoqam, Mbumbukiam ibugukhokhof gevevesám, ambá teqa Megeat Matev mokho-te ti-ozin, ndigu bavokhó ginó-nqagevém. Bɔivun-té. Yaq tí-eivumát ndógo, neka khaya vɔvivismát.”

13 Yaq Yesu ndego nakhag kawa ezoqam gɛmbo-ein, “Soqóqaváq. Matev áv tɔnéfakhán, av qo qoqote-unimanqatin.” Yaq até ta khɔuwa iz-te ndógo, tege sasae ezoqam enqoní tɔmbɔe-navɔém.

7:29 7:29 Mak 1:22; Luk 4:32 **8:4** 8:4 Lev 14:1-32; Met 9:30; Luk 17:14 * **8:9** 8:9 Ndego nakhag kawa ezoqam nqanek manqat ge-ein, zapa ndógo: Ndego mɔndɔ-unimanqatin, av nqægo, Yesu ta enqoní ndógo, ivɔve manqat tembo-ein, yaq ndógo segé-iváv. **8:11** 8:11 Luk 13:29 **8:12** 8:12 Met 22:13; 25:30; Luk 13:28

Yesu ezoqa kopoav gekhakhæz

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Yesu Pita-qá khoev-té genówáv. Yaq ge-on, tu-omét ndógo, Pita-gu zimpuka, ngusu tatas enqoni mbovitát. Venanqei nonqo-té gubuvám. ¹⁵ Yaq Yesu pingim mbogéá. Yaq enqoni sègembo-navóém. Yaq ndugu até gundigu, gè-itán, lou vòmbòta.

¹⁶ Yaq qakhagus ndógo, nqova soqòsoqa-us ezoqam kopoáv, Yesu-té gindu-upógim. Yaq nqova soqòsoqa gèngeasám, ezoqam-qa mokho-te gu:goam. Manqat mba ndómanqatám, gèngeasam. Neka ezoqa ate gi:goam, enqoni qazògoam, vòkhakheinóvem. ¹⁷ Yesu av ge:matanam ndægo, yaq manqat ndógo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya ibugukhokhof ge-ein, mòndò-unimanqatin. Av gene-eín nqægo, “Ndego niqa nqosógeap mòndòndáp neka enqoni vòní-evózam.”

Yesu toqombo-paev, taqa yaq-te

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Khòuwa nòme, Yesu ezoqa kopoav gezòmet, gimbo-waniapam, ndego ekeza paev ezoqam áv gezòembe-eín nqægo, “Kewan yaq-keoqá qazinó-qantáv.” ¹⁹ Yaq Mozes-qá guguna manqat nòmendim keoqam ndówáv, vòmbò-ein, “Nòmendim ezoqam. Qo ande áv khoqoté-okhoát, no até nòtaqá-pavát.”

²⁰ Yaq Yesu gembo-qavóiu, “Qanimáv. Geté gèmbò-mataváp. Gaqo lo-zokhak, sòmbiam nonqo, manqei nqa ndòzógó neka pipisi viviap ndòzógó. Geté Ezoqam-ge Yo khoev mbaín, te:sòmbimat, pusa vòe-tayát.”

²¹ Neka ezoqa nòme, Yesu gimbo-pavam, gendo-ein, “Evézøza. Até vòkhæ-keogé. Tat bàtòkhæ-otáv.”†

²² Geté yaq Yesu gembo-qavóiu, “Av taoká. Ekeza pakhaezat-ak tiabe-osám ndigu, gipakhaez.‡ Geté qo, no qonòndó-páev.”

Yesu manqat mba ge-ein, khamøe sa qavóitav

(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Yesu khagua-té genóketáo. Yaq tegi paev ezoqam gèmbò-paevém, vòguv, kewan yaq-keoqa sasa ndòqantav. ²⁴ Giqantavat, anana-mba mòndu:bóen, mbe-qape tándófeá. Kandamba tantáv, khagua sasa ndòngetyam, ambá vò-qambuanemin. Geté Yesu até gebuvám. ²⁵ Yaq tegi paev ezoqam, gèti:nám, vòsuzam. Yaq gimbo-einim, “Evézøza. Qonítoké. Ni avonín zigeón.”

²⁶ Geté Yesu gezò-qavóiu, “Gekha zapá, zo mòe ndozogo? Zoqa unimanqatin Mbumbukiam-te khapémbá.” Yaq Yesu gè-itán. Yaq até gendego, khamøe ndógo, vòfegimam-a, vòvumøyat, manqat sasanqa-us mbo-eín. Yaq ndógo segevoítav. Manqéi sege:veát.

²⁷ Yesu av ge:matanam ndægo, yaq tegi paev ezoqam nqova ndafe kandambá, neka ekeza mokho-mba gibond, “Ngenek gekha ezoqám? E, até khamøe fegim neka khamøe vumøe, manqat o-mba mbøendapé.”

Yesu ezoqa menas, nqova soqòsoqa gezò-ngeasam

(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

8:17 8:17 Isa 53:4 **8:20** 8:20 2 Ko 8:9 **8:21** 8:21 1 King 19:20 † **8:21** 8:21 Ta khòuwa-te ndógo, ngenek ezoqam-ge eve nanimatéav, as ndógoát. Geté ndego bugukhokhof tege eve namba yage-qa ndógoám. Yaq Yesu paev-qa sa ndógo tenegoám, eve tembøe-nanim. ‡ **8:22** 8:22 Ezoqa ndigu gipakhaez, ndígu tóne-manqaté, ndigu Yesu paevav ndigu. **8:24** 8:24 Psa 4:8 **8:26** 8:26 Met 14:31; Psa 8:9

²⁸ Yesu paev ezoqam namba, kewan yaq-keoqa gimøqa, yaq Gadala manqei-te ndøgo, ezoqa nqova soqøsoqa-us ndozáv. Menás. Nandi nqa-té gindu-fakház. Ta nandi nqa-te ndøgo, løvøte ezoqam ndø-osupám. Nginik ezoqa menas, bazaføgakh kandambá neka møe-ús. Ezoqa nøme ta nakhoa-te ndøgo okhomáv. ²⁹ Yaq Yesu gi-ometam, áv gini-akhaemám nqægo, “Mbumbukiam-ge Yo! Qo ni gekha gone-qa qonígu? Qo ndakin ni nqosøgeap etoam-qa qotøndóqav? Ta khøuwa ndøgo khantøzateáv. Zuá!”

³⁰ Ta manqei avønin-te ndøgo, bøsi nen møndø-vagimám. Kopoav-qapé. ³¹ Yaq nqova soqøsoqa, Yesu gimbo-viømem, “Ni ngeandam-qa toqogoat, yaq bøsik-qá mokho-té qanø-khofotán.”

³² Yesu gezø-ein, “Mòzozáv.” Yaq nqova soqøsoqa, sègefakház, ezoqa menas-qa mokho-te gu:goam, bøsik-te vømø-oz. Yaq bøsik manqei khavoe-té ginøbøín, ibøkha-te vømø-geonim.

³³ Yaq ezoqam ndigu, bøsik gizø-kewagam, møe ndøbøín. Vemiav-té ginøbøín. Yaq ezoqa emanqat zømbe-votót, matev ate ndægo, qafakhan. Até ndøgó-a, vøzømbē-votot, matev av ezoqa menas qazømbe-fakhan, ndigu nqova soqøsoqa gizømbu-goam. ³⁴ Yaq ezoqa ewaqape, vemiav-te gigoam, Yesu omete-qa ndøgoám, vøndözav. Matev gíqeivim, qafakhan, yaq áv gimbøe-viømém nqægo, “Niqa manqei ambá qo-ivavín.”

9

Yesu kagi ezoqam gekhakheinøvem neka manqa-zapazapa vømbø-evøzam (Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Yaq Yesu khagua-té genøketáo, vøsokezim, Gelili kewan yaq-keoqa sasa ndøqantav, ekeza vemiav-te vømøqa. ² Ezoqa Yesu gi-ometam, yaq kagi ezoqam ndondafém. Kumøkuma-té gindu-ndafém. Yesu tiqa unimanqatin geqeiv, yaq ngenek kagi ezoqam, áv gembøe-eín nqægo, “Áti. Ndøfoføgeáp. Qoqa manqa-zapazapa møndøqa-navøém.”

³ Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, teqa manqat giyogem, ekeza mokho-mba áv ginibondát nqægo, “Ngenek ezoqam, Mbumbukiam-qá iz ndøngi:tít. Ezoqam-qa manqa-zapazapa, Mbumbukiam yakhapús, ndezø-evøzam.”

⁴ Geté Yesu é-møndæ-otév, av ndigu gi:matavupat. Yaq gezø-ein, “Gekha zapá, zoqa mbøni-te matavap soqøsoqa nandozombo-matavupit? ⁵ Gè, gekha manqát ndøgo, føgakh mbain? Ndógò, no ngenek ezoqam tæmbo-ein, ‘Qoqa manqa-zapazapa møndøqa-navøém,’ o ndógò, tæmbo-ein, ‘Mòqo-itán, neka okho vøngaz?’ ⁶ Geté no ndakin nøtézømás, Ezoqam-ge Yo, bazaføgakh nqambógó, ezoqam-qa manqa-zapazapa tezø-evøzam, nqanek manqei-qape-te.”

Yaq Yesu até gendego, ngenek kagi ezoqam, áv gembøe-eín nqægo, “Mòqo-itán, neka kita vøkhaso, khoev-te sasa ndøqav.”

⁷ Yaq ngenek ezoqam, gè-itán, kita vøkhaso, khoev-te sasa ndøwav. ⁸ Yaq ezoqa nqanek matev gíqeivim, ndigu møe ndøgoném neka Mbumbukiam-qá iz vø-eqanem. Ndigu møndø-matøvemém, ezoqa bazaføgakh Mbumbukiam zø-etoám, matev av nqægo timatønumat.

Yesu Metiu gembo-akha (Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Yesu ta manqei ndøgo ge-ivav, nakhoa gegeveat, teks moni upøgim ezoqam ndø-omét. Teqa iz Metiú. Teks upøgim khoev-qase mokho-té gunu:qotám. Yaq Yesu áv gembøe-eín nqægo, “No qonøndó-páev.” Yaq Metiu até gendego, gè-itán, neka vømbøpaev.

¹⁰ Taqa zita-te, Yesu Metiu-qa khoev-te, lou mølóg. Ta lou loge-te ndøgo, teks moni upøgim ezoqa nøme neka ezoqa nøme, ndigu manqa-zapazapa-us ndizæza, møndøgoám. Kopoáv. Yaq ndigu Yesu neka paev ezoqam, namba me:qonavát. ¹¹ Felisi ezoqam nqanek matev gigeivim, yaq ndigu Yesu-gi paev ezoqam, áv gizømbe-beváp nqægo, “Gekha zapá, zoge nømendim ezoqam, teks moni upøgim neka manqa-zapazapa-us ezoqam namba, lou ngiløget?”

¹² Yaq Yesu nqanek manqat ge-ewag, gezø-ein, “Ezoqam ndigu enqoni mbain ndigu, ndigu mulømula etoam ezoqam mbain tøgoat, kopømbá. Geté enqoni-us ezoqam bezøgó, mulømula etoam ezoqam. ¹³ Zo manqat nøme-qa mokho vømezøté, Mbumbukiam-qa Manqat-te ndøpeawap. Manqat nqáne, ‘Mbumbukiam ge-ein: Noqa poev kandambaqape nqáne, tanakh matev. Ambá ndøgo, ezoqa søvakha gigiap tindu-løvusumat no-te.’”

Yaq Yesu sasa zø-ein, “No ambá av nqægo, ezoqa eqeieqei akhayam-qa nøgeavün. Geté no manqa-zapazapa-us ezoqam akhayam-qa nøgeavün.”

*Yesu lou logemav matev-qa yaq-te gimboe-bevøpem
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ Khøuwa nøme, Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, tegi paev ezoqam, Yesu-té ginduzáv, vømbø-einim, “Gekha zapá, ni neka Felisi ezoqam lou logemav matev qeigoatun, geté qogi paev ezoqam gonemáv?”

¹⁵ Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, “Ge zø ndozo-matavap, ezoqa sæva te-oki, yaq zifuap lou loge-te tekhatob, ndigu zifuap kopømbá, mutøkhop ndøwanim, ndego ti namba te-goat? Av taoká. Kopømba mbain. Ndigu khandakanakh zø-asøtáv. Geté khøuwa ndøfakház. Yaq ndego ezoqam, sævam ge-oki, ndøndafém, ti namba nde-go. Yaq tegi zifuap lou logemav matev, ndøgo tinigóat.

¹⁶ Ezoqa kopømba mbain, ndabua mbewat ndakinak, awenege ndabua-te to:tøke. Matev av nqægo, mokho mbain. Zapa ndøgo, ndabua toqosunguz, yaq ndabua ndakinak segé-khapelavøqasé. Yaq ndabua keqæv sa tømø-khouwév.

¹⁷ Neka ezoqa kopømba mbain, waen ndakinak, awenege søvakha ngusum-te te-ewa. Zapa ndøgo, awenege søvakha ngusum-te toqo-ewa, yaq waen tøpopon, ndigu gékeqáz. Yaq waen vøqouvøem, neka søvakha ngusum vøsoqøez. Geté waen ndakinak ndøgo, søvakha ngusum ndakinak-té qotúqóuz. Yaq waen neká ngusum, qanimáv, segégoát.”

Yesu sævam gukhakheinøvem, ndugu kouk qambowavam, neka mbasønakam vøkhandi:v

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Yesu Zion-gi paev ezoqam namba, ate av-té manqat gi:manqatam. Yaq Zu kawa ezoqam tendowáv ndøgo, teqa megemege-te katuk vømøkui, gembø-ein, “Nogu yu ndakin ndønanim. Geté vøndoqáv, zenda vømbøeve. Yaq kopømbá tukhandi:v.” ¹⁹ Yaq Yesu gè-itán, ekeza paev ezoqam namba, vømbø-paevem.

20 Yaq ate av-té nakhoa gi-geveat, sævam tunduwáv ndógo. Ndugu kouk mbowavám. Nupòkhán mbá. Viav ate qægoam tuélv, kouk qam-bowavam. Yaq Yesu-qá zita-té gunduwáv, neka ndabua ov-qase vòmbò-khanaz. 21 Ndugu ekeza mokho-mba áv guni-matòvém nqægo, “No ngenek ndabua mba tæmbokhanaz, yaq no sæ-eqeieqei-én.”

22 Yesu gendogambun, ndugu vò-omet, gumbo-ein, “Ngólam. Qo ndòfòfògeáp. Qòqa unimanqatin nandav, tòkhakheinòqavém.” Yaq ndafòyambá, ngunuk sævam, sège-eqeieqei-év.

23 Yaq Yesu Zu kawa ezoqam-qa khoev-te gemòfakhan, vòmò-on, pòinda khambøyam* ezoqam ndòzòmét. Neka ezoqa kandambá giwambupam. Tiqa manqa feazu gèzòmbo-eqavát. 24 Yaq Yesu gezò-ein, “Zo mòzofakház. Ngunuk mbasònakam nanimateáv. Gèbuví.” Geté ndigu gèvøngi-nám. 25 Yaq ezoqa ate gi:goam gumu-nataz, Yesu tène-ón, ma mbasònakam gui-veam ndògo, zenda vòmòbøgea. Yaq mbasònakam, sègendo-suzám, vò-itan.

26 Yaq manqat ndògo, Yesu av matev ge-matanam ndægo, sège-panqavøemát, ta manqei-te ate qægoam.

Yesu bøi waev mbain ezoqa menas gekhakheinøvem

27 Yesu ta manqei nqanek ge-ivav, yaq nakhoa ge-geveat, bøi waev mbain ezoqa menas, sègembo-pavát, gimbo-akhaem, “Déivid-ge Zeo. Ni tanakh ginígú.”

28 Yaq Yesu khoev-te gemòfakhan, gemø-on, ndigu ezoqa menas até gem-bopavát. Yaq gezò-ein, “Zo mozó-unimanqatinim, av nqægo, no bazaføgakh nqanògò, zoqa bøi tækhakheinam?”

Yaq gindu-qavøinam, “Evézøza. Ni mò-i-unimanqatiním.”

29 Yaq Yesu até gendego, bøi vòzò-khanòzam, gezò-ein, “Matev sà bezòfakhán, av zo qazòte-unimanqatinim.” 30 Yaq bøi sègezò-eqeieqei-ám. Geté Yesu ndigu gègugúb, gezò-ein, “Zo ezoqa nøme me:zòmás!”

31 Geté ndigu ezoqa menas Yesu gi-ivøvem, teqa emanqat sège-vøndazát, ta manqei-te ndògo, até qægoam.

Yesu manqa-khou ezoqam gekhakheinøvem

32 Ndigu ezoqa menas gi-qavaz, yaq ezoqa nøme, manqa-khou ezoqam ndondafém, Yesu-te. Ndego manqa-khou gegoam, zapa ndógo: Ndego nqova soqa mbøigoám. 33 Geté Yesu ndego nqova soqa é-vøngéatám-ae, ndego ezoqam, manqa manqate é-vøngaz. Yaq ezoqa ewaqape, matev ndògo gigeivim, ndigu nqova ndafe kandambá. Gi-einim, “Ni matev av nqægo ibugukhokhof qeiviáv, nqanek Izrael manqei-te.”

34 Geté Felisi ezoqam áv gini-einim nqægo, “Ngenek nqova soqøsoqa ngengeasam, nqova soqøsoqa-gé kawa-qá bazaføgákh gene-ngeasumatún.”

Mbumbukiam yà bizimbo-viám, sasae ezoqam betøndē-khofotaz

35 Yesu taon neka vemlav ate ndægo sùgumu-vatát, tiqa guliguli khoev-te, Manqat Mbomambaqape vòmē-zømesim. Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qá yaq-té gene-zømesimát. Neka ezoqa ewaqape, gekha enqoni bugug vinivinimba qazògoat, vòkhakheinøvem. 36 Yesu ndigu ezoqa kopov

9:21 9:21 Met 14:36 * **9:23** 9:23 Ta khøuwa-te ndògo, ezoqa genanimin, ezoqa pòinda ndòkhambøememín. Ndògo tiqá matév. **9:27** 9:27 Met 20:29-34 **9:30** 9:30 Met 8:4 **9:33** 9:33 Mak 2:12 **9:34** 9:34 Met 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 **9:35** 9:35 Met 4:23; Mak 1:39 **9:36** 9:36 Zech 10:2; Num 27:17; 1 King 22:17; Met 14:14; Mak 6:34

gezømetat, yaq ndego tanakh zøgoát. Zapa ndøgo, ndigu fofogeap-ús neka ezoqa tøke nonqo mbaín. Ndigu andé síp, keoge ezoqam mbain ndigu.

³⁷ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam manqat nõme åv gezømbe-eín nqægo, “Khae-te avøe gigiap kandambá qakhatøkhatøam. Geté sasae ezoqam khapímbá, vøndé-peanēm. ³⁸ Yaq nakémbá. Khae eve, zombó-vi:mát, Mbumbukiam. Yaq sasae ezoqam tæbetønde-khofotáz, teqa avøe gigiap qakhatøkhatøam ndøgo, betøndø-peanēm.”

10

Yesu-gi u-anim tuelv-qa iziz (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Yesu ekeza paev ezoqam tuelv gëmøváb, neka bazaføgakh vøzø-etoam. Bazaføgakh tezmøbe-etoám ndøgo, ezoqa nqova soqøsoqa zøngeasumát, neka enqoni soqøsoqa-us vinivinimba vøe-khakheinøvemát.

² Nginik Yesu-gi u-anim tuelv, tiqa iziz nqáneq: Bugukhokhof, Saemón. Iz nõme gimbo-akhaem, Pitá. Neka nõme Endlú. Pita neka Endlu, ndigu evenáp. Neka nõme Zéms, neka nõme Ziön. Até ndigu ezoqa menás-a, evenáp. Zebedi-gí nakheís. ³ Nøme Filíp. Nøme Batolomeú. Nøme Tomás. Neka nõme Metiú. Metiu, ndego teks moni upøgim ezoqam ndøgoám. Neka nõme Zéms. Zems, ndego Alfius-gé yó. Neka nõme Tadiés. ⁴ Neka nõme Saemón nõmé. Ngenek Saemon, Zelot ezoqam ndøgoám. Neka nõme Zudas Iskaliót, ndego vaev-te Yesu sa gemboqambun, tegí qaqa ezoqam-qa zenda-te geve.

Yesu ekeza u-anim tuelv, manqa gezø-løvua, gekhofosam (Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Yaq Yesu nginik ezoqa tuelv gèkhofosám. Manqa mõndøzømbøkhae-løvua, gezø-ein, “Zo manqei vini ezoqam-te o Samalia bawan-ak-qa vemivemiav-te ndøzáv. ⁶ Geté Izlael manqei-ak-té qazonø-okhoát, ndigu kopømba ande av sip ndi-gu ndiyoniapet. ⁷ Ti-te ndigu tozo-okhoat, manqat nqáneq qazozø-manqatát, ‘Mbumbukiam-qa Megeat Matev avønín.’ ⁸ Zo enqoni-us ezoqam vøkhakhætét, neka løvøte ezoqam vøkhandi:tet. Kha sisi-us ezoqam gèkhakheinøvemét, neka nqova soqøsoqa-us ezoqam, nqova soqøsoqa vøzø-ngeasumit. No nqanek bazaføgakh yaq-mbá sæzø-etoám. Yaq até zó-a, zo ezoqa yaq-mbá sozozø-tøkeét.

⁹ Zo tozo-okhoat, moni ndø-upøgím. Gol moni mbaín, neka silva moni mbaín, neka kopa moni mbaín. ¹⁰ Neka zo moqos namba me:-økhhø. Neka ndabua nõme o tamak nõme o tatuag ndø-upøgím. Zapa ndøgo, gekha ezoqam ndego, ndesasaeat, ndego teqa yage nonqo gigiap, yá bembo-etoám. ¹¹ Zo taon-te o vemivav-te tozomø-fakhazat, matev egeieqei ezoqam-qa vømøkho-vawemát, ndego zo khoev tezmø-einat. Yaq nambá tøzøté-sokhoát ndégo, atema ta manqei nqawa vozø-ivøvemát. ¹² Khoev-te tozomø-ozat, ezoqa manqat nqáneq qazozø-einat, ‘Sambi, zo-te.’ ¹³ Yaq ndigu zo tikha-tobat, zoqa sambí manqat até begó ti-te. Geté mbain tøgoat, zoqa sambí manqat nqawa zo-té qabenø-vesezát. ¹⁴ Ezoqa zo khatobav tøgoat neka zoqa manqat yogeav vøgoát, yaq ta khoev o vemivav ndøgo sège-ivøvemát. Yaq pakhakh ndøgo, zoqa zenda tokhotapak-te tøgoat, sozó-pomoememát. ¹⁵ No

unimanqatín nqazø-manqate. Manqa ovøyam khøuwa kandambaqape timø-khantaz, ndigu vemiav-ak-te unimé-soqá. Yaq-fia nqosøgeap ndøgo, ndigu tindapem, ndømø-løvuaám, av Sodom neka Gomola taon-ak timindapem.”

*Yesu zapaya matev føgøføgakh tøfakhanam
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Nqáe! Zo andé síp. Geté zo gaqo khobokhobos-té qatø-khofosumít. Yaq nakémbá. Zo andé waza me me:gó. Matavap loloakh-ús. Neka zo andé kuvøkuvu me me:gó. Manqazapazapa mbaín. ¹⁷ Geté gø:feazoát. Ezoqa zo manqa ovøyam-té ginø-abumát neka Zu ezoqam-qa gulgulgi khoev mokho-te vøfebumát. ¹⁸ Neka no zapaya, zo megetapak neka kawakawa-za-qá megemege-té ginø-abumát. Yaq zo kopømbaqapé, até ndigú-a neka bawan vini-ak, Manqat Mbombambaqape vøzøté-zømesimát. ¹⁹ Zo manqa ovøyam-te ti-upøgimat, zo ndøfòfògeáp, av nqægo, andé gekha manqat me zomø-einimát, o ande äv khazøté-einimát. Zapa ndøgo, matev tøfakhanumat, yaq matavap Mbumbukiam zø-etoumát, zo andé gekha manqat me zøté-manqatát. ²⁰ Yaq manqat ndøgo, zo tozomanqatát, ndøgo ambá zoqa manqat, geté zogé Zøve-gé Nqova Mbomambaqape ndømanqatát, zoqa mokho-te.

²¹ Ezoqa nøme, ekeza namba-qaniap løvøte-té ginø-abumát neka evøndipakha nøme, ekeza nakheis løvøte-te vø-abumát. Neka nakheis nøme, ekeza evøndipakha segezø-qambuzát, løvøte-te vø-abumát. ²² Ezoqa ewaqape zo gésanqabat neka qaqa vøzøgoát, no zapaya. Geté gekha ezoqám ndego, bazaføgakh-us teyat, atema vaev-te, ndego ndømø-khandí:v. ²³ Zo vemiav nøme-te tingiæzotat, yaq vemiäv nøme-té qazonø-khokhozát. No unimanqatín nqazø-manqate. Zo nqanek Izlael manqei-te, vemivemiäv nqagot, sasae zókhouimák, atema Ezoqam-ge Yo vøndóqaván.

²⁴ Paev ezoqam kopømba mbaín, tege nømendim ezoqam teløvuaam, neka sasae ezoqam kopømba mbaín, tege megeat ezoqam teløvuaam. ²⁵ Paev ezoqam tege nømendim ezoqam namba ti:viit, ság. Neka sasae ezoqam tege megeat ezoqam namba ti:viit, ság. Ndigu no Saitan-qa iz Belzebul ginø-akhaemam, no ande khoev eve me nqate:go, yaq ndigu nogi ezoqam, iziz soqøsoqa nøme mba zømbó-akhayám.”

*Møe Mbumbukiam-te mbá qazinøgot, ambá ndøgo, ezoqam-te
(Luk 12:2-7)*

²⁶ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo ezoqam-qa møe ndøgø. Zapa ndøgo, gekha matēv ndøgo, ndøgutøve, bavokhó qandó-fakhanám. Neka gekha manqát ndøgo, ndøkhoneve, ndøndo-veveám. ²⁷ Manqat ndøgo, no lova nqazø-manqate, paveat zómanqatát. Neka manqat ndøgo, no gea-te nqazø-manqate, zo khoev ová qazøtøndó-manqatát, ezoqa ewaqape betøyogem. ²⁸ Zo ndigu møe zøgø, ndigu ezoqa pakhapakha sa ndikhanæ. Zapa ndøgo, ndigu kha mba zøngiú. Geté zoqa khandi kopømba mbaín, tizøngiú. Geté zo møe ndégo tozombó-goát, Mbumbukiam. Zapa ndøgo, ndego kopømbaqapé, khā neka khandi, gøinam-te sugumú-ngiú.

²⁹ Zo møzøte-zøté. Pipisi nakheis-qa fia khapekhapémbá. Moni mokho kopo, menas soqotéwí. Pipisi, fia khasøkhasis ambá ginigú. Geté zoge Zøve ndezø-keøgé, ndigu. Pipisiam kopo, kopømba mbaín, manqei-te sa tubøiav,

ndego poeveav tōgoat. ³⁰ Geté gēmbo-mataváp. Zo-te até zogí izúm-a, zoqa kawa-te ate nandigu, Mbumbukiam mōndō-gevebám. ³¹ Yaq nakémbá. Zo mōe ndōgō. Zo Mbumbukiam-qa bōi-te, pipisi kopoav-qaqe uní zōte-lōvubám.”

Ni mivi bizigū, Yesu-qa yaq-te

(Luk 12:8-9)

³² Yaq Yesu manqat nōme ge:zōmas, gezō-ein, “Gekha ezoqām ndego, ezoqam-qa bōi-te te-unimanqatintat, av nqægo, ‘No Yesu-gē ezoqām,’ teqa yaq-te, até nó-a, Tat-qa megemege-te, ndego yan-te ngo:yage, āv qatē-unimanqatín nqægo, ‘Ngenek nogē ezoqām.’” ³³ Geté gekha ezoqām ndego, ezoqam-qa bōi-te noqa yaq-te to:nawam, teqa yaq-te, até nó-a, ndætonawám, Tat-qa bōi-te, ndego yan-te ngo:yage.”

Niqa kuku matev Yesu-te, yà bemōlōvú, av kuku matev ezoqa nōme-te nqanimbigu

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Yaq Yesu manqat nōme ge:zōmas, gezō-ein, “Zo ndōmatáváp, av nqægo, no nqanek manqei-qaqe-te, ezoqa sambí etoam nonqo nōgeavún. Av taoká. No ambá av nqægo, sambí etoam-qa nōgeavún. Geté no nakhag kaiya nōndōpavavún. ³⁵ No ezoqa qaqaza-qa nōgeavún. Yo eve namba segé-qatōnēm, neka yu evo namba vō-qatōnēm, neka ziwap zakhapuka namba sasa ndōqatōnēm. ³⁶ Ezoqam-gi qaqqa ezoqam ndígu timbógoát, te namba khoev kopo-te ndiyage.

³⁷ Gekha ezoqām ndego, teqa kuku matev evōndipakha-te, kandambaqaqe ndōmbogo, geté no-te andē khapēmbā, ndego kopōmba mbain, noge paev ezoqam tegoat. Neka gekha ezoqām ndego, teqa kuku matev nakhei angana-te o nakhei sakheis-te, kandambaqaqe ndōmbogo, geté no-te andē khapēmbā, ndego kopōmba mbain, noge paev ezoqam tegoat. ³⁸ Neka gekha ezoqām ndego, ekeza tae mutui eqawateav tegoat neka no paeveav vōgoát, ndego kopōmba mbain, noge paev ezoqam tegoat. ³⁹ Gekha ezoqām ndego, yage ekeza mokho-mba tendapet, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqām ndego, ekeza yage te:khambuá, no zapaya, ndego ndōmōqev.”

Yesu-ge paev ezoqam toqombo-tōke, taqa yaq-te

(Mak 9:41)

⁴⁰ Yaq Yesu manqat nōme ge:zōmas, gezō-ein, “Gekha ezoqām ndego, zo tekhatōb, ndego até nó-a, ndōkhatōmb. Neka gekha ezoqām ndego, no tekhatōmb, ndego até Mbumbukiám-a, vōkhatō, ndego no gendo-khofotan.

⁴¹ Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam tekhatō, zapa ndōgō, ndego Mbumbukiam-gē manqa vevezam ezoqām, ngenek ezoqam yaq-fia āv teméndáp, av ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam ekezan temendap. Neka gekha ezoqām ndego, matev eqeieqei ezoqam tekhatō, zapa ndōgō, ndego matev eqeieqei ezoqām, ngenek ezoqam yaq-fia āv teméndáp, av ndego matev eqeieqei ezoqam ekezan temendap. ⁴² No unimanqatín nqazō-manqate: Gekha ezoqām ndego, noge paev ezoqa nōme tembotōke, oskiá ndōgo, ndego iz mbain ndego, neka gigiap-qaqe kopōmba ande av ibōkha vatap ndægo tembo-etoam, ngenek ezoqam yaq-fia eqeieqei ndōmōndáp.”

11

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, tegi paev ezoqam, Yesu-te gekhofotaz (Luk 7:18-35)

¹ Yesu tegi paev ezoqam tuelv manqa lõvuat qamømbøe-navøem, yaq ta vemiaiv ndøgo gè-iváv. Yaq vemivemiaiv nõme-té genøwáv, Gelili manqei-te ndøgo, ezoqa vømē-zømesim.

² Ta khøuwa-te ndøgo, Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ndimbula-té geutavám. Yaq manqat ge-ewag, av Keliso matev ge:matønumam, ndego ekeza paev ezoqa nõme ndokhofotáz, te-te. ³ Yaq Yesu áv gimboe-bevøpém nqægo, “Qonimbí-ein. Ezoqam qð, Mbumbukiam ge:manqatam, tendo-khofotav? O, ezoqa vini-qa nitó-kewagát?”

⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zion-te nqawa tozovesez, yaq áv qazømbøe-einím, av zo manqat nqazøte-yoge neka matev nqazøte-qeivi. ⁵ Ezoqam ndigu bøi waev mbain qagoam, ndakin gèkeogé. Neka ezoqam ndigu kagi gigoam, ndakin gè-okhó. Neka ezoqa ndigu kha sisi-us gigoam, kha sisi mõndøzø-navøém. Neka ezoqa ndigu gea kandøgeap gigoam, ndakin gèyogé. Neka ezoqa ndigu gipakhaetat, nango mõndø-khandí:z. Neka gigiap-av ezoqam, Mbumbukiam-qá Manqat Mbomambaqape ndøyogé. ⁶ Neka gekha ezoqám ndigu, no-te nakeapav ndigu, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú.”

⁷ Zion-gi paev ezoqam gi:qavaz, yaq Yesu Zion-qa yaq-te manqa manqate ndongáz, ezoqa ewaqape-te, gezø-ein, “Gé, zo Zion-te qazo-apat, leg-av manqei-te ndøgo, zo gekha qeivi-qa zó-apat? Gé, zo ezoqa omete-qa zó-apat, ndego kopømba ande av gagayag ndægo, sa tøpovøemet, yaq vøepovét, yaq vøepovét, khamø sa tøqambuvøemet? ⁸ O gé, qazo-apat, zo ezoqa ndabua egeiegei uzap omete-qa zó-apat? Nqæ! Ezoqa ndabua egeiegei ndi-uzap, ndigu kawa ezoqam-qá khoev-té giyageáp. ⁹ Geté zonømbé-einím. Zo gekha qeivi-qa zó-apat? Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam omete-qa zó-apat? Unimanqatín. Ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám. Geté no nqazø-manqate. Ndego Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate ndi:gu, mõndø-løvubám. ¹⁰ Zapa ndøgo, ezoqam ngének, teqa yaq-te Mbumbukiam-qa Manqat av nqæpeawap nqægo, ‘Nqæ! Noge u-anem notó-khofotáv, qoqa megemege-te. Ndego nakhoa mõqá-khakheinám.’

¹¹ No unimanqatín nqazø-manqate. Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ndego kandambaqapé. Ndego ezoqa ewaqape, nqanek manqei-qape-te gifakhatat, mõndø-løvubám. Geté até ezoqa khasøkhasís-a, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, ndigu Zion mõndø-løvu:mém.

¹² Ta khøuwa-te ndøgo, Zion manqa manqate ge:ngaz, atema ndakin, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, bazaføgakh-us ndøkhouvevtét. Geté ezoqa keføkefak ngi:wat-qa mbógo. ¹³ Qageavun, atema: Zion vøfakhan, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate gi:goam neka Mozes-qa guguna manqat, ndøgo tini-manqatám, matev zo ndakin nqazo-qeivi. ¹⁴ Oskíá ndøgo, zo tozo-unimanqatinim o unimanqatinteav tøgoat: Ndigu manqat gi-einim, av nqægo, Mbumbukiam Ilaiza ndøkhofotáv, ndigu Zion me:manqatám. ¹⁵ Gekha ezoqám ndego, gea tømbo goat, yá beyogé.

¹⁶ Nginik ezoqam, ndakin ngiyage, andé gekha me nøtékhámás? No nakheis nøtékhámás, maket manqei-te ndi-otam. Ndigu yaqyaq-a, áv gini-akhayám nqægo, ¹⁷ ‘Ni zo pøinda nizø-khambøemám. Khanakhanakh-ús. Geté

zo ogipoteáv. Neka ni osombo ouv nizø-qaqaemám. Geté zo eivøpoteáv.’ ¹⁸ Zó-a, até kopó. Gekha matév ndøgo, zo ndozoqeivi, zo khanakhanakh mbaín. Zion gefakhan, lou logemav matev gegoam, neka waen izumav vøgoam, yaq ezoqa ewaqape áv gimboe-manqatám nqægo, ‘Ngenek nqova soqa mbøigú!’ ¹⁹ Geté ndakin Ezoqam-ge Yo gefakhan, ngenek lou møndø-logatín, neka waen vø-izumatun. Yaq ezoqam áv gimboe-manqaté nqægo, ‘Ngenek ezoqam zóté-ometám. Lou logé møqæ, neka waen izam møqæ. Neka ngenek feks moni upøgin ezoqam neka manqa-zapazapa-us ezoqam-gí zifí.’ Ezoqa av nqægo ambá gini-manqaté. Geté Mbumbukiam-qa matev, ni áv qaninømánd nqægo, teqa matavap loloakh, unimanqatín.”

Møndø-soqoéz, ndigu Keliso gisanqawem

(Luk 10:13-15)

²⁰ Vemivemiav nøme-te, Yesu umingiap matev kopoáv gematønumam. Geté ndigu vemiyav-ak, Mbumbukiam-te qambuzaneáv. Yaq Yesu gèzøponqóm, vøzø-ein, ²¹ “Zo Kolazin-ak neka Betsaida-yak, zo mðzo-soqoéz. Zapa ndøgo, no umingiap matev, zo mokho-te qæmatønumam, ambá Taya neka Saedon taon mokho-te tæmatanamin, ndigu ambá nupøkhán mbá, Mbumbukiam-te é-ndo-qambuzín, neka tiqa manqa-zapazapa zapaya, ndabua soqøsoqa vø-uzamin neka pakhakh vøgein. ²² No nqazø-manqate: Manqa ovøyam khøuwa kandambaqape timø-khantaz, zo-te unimé-soqá. Yaq-fia nqosøgeap ndøgo, zo tozomø-ndapem, ndømø-løvuuám, av Taya neka Saedon taon-ak timindapem.

²³ Neka ge zó, Kapenaum taon-ak? Zo, yan-té ginø-eqazø, av zo ndøzøte-matavap? Av taoká. Zo gøinam-té ginø-nqagevém. No umingiap matev, zo mokho-te qæmatønumam, ambá Sodom taon-te tæmatanamin, yaq ndigu ambá Mbumbukiam-té ginø-qambuzín. Yaq ta taon ndøgo, gøinam-te ambá gélonqotamák. Geté ambá oskia ndøgonín. ²⁴ No nqazø-manqate: Manqa ovøyam khøuwa kandambaqape-te, yaq-fia ndøgo, zo tozomø-ndapem, ndømø-løvuuám, yaq-fia, av Sodom taon-ak timindapem.”

Qåndozáv nqanek, Yesu-te, pusa vøta

(Luk 10:21-22)

²⁵ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu áv gene-guligulím nqægo, “Tat, qo yan neka manqei-qape-ge Evezøza ndoqogo. No ike kandambá qo-te. Zapa ndøgo, qoqa matavap qøkhnáo, ti-te ndigu, ekeza kha zøtezat neka matavap loloakh-us ezoqam ndizæza. Geté qo ti-te ndigu toqonø-vevezám, ezoqam ndigu ande av nakhei nqonqon ndi:gu. ²⁶ Unimanqatín. Tat. Qoqá poev, áv tønegoám.”

²⁷ Yaq Yesu manqat nøme ge-ein, “Gigiap neka matev ate ndægo, Tat noqá zenda-té genøvé. Ndego yakhapús, Yo ge-otev. Ezoqa nøme, ndigu Yo mè:zøtezák. Neka ezoqa Eve mè:zøtezák. Yo mba me-otév, neka ndigu vøezøtéz, Yo Eve-qa yaq-te vevezam-qa ndezøgo.”

²⁸ “No-té qåndozáv, zo ezoqa ewaqape, qazø-ewez neka viniv-qape ndozo-eqatet. No pusup nøzø-etoám. ²⁹ Kopømba ande av kao nduigu, tae monqo-te toqombøe-ve, yaq gigiap gēlív, zo noqá viniv zøndapém, neka zøtezat vozøndapém, no-te. Yaq zoqa yage-te, zo pusa zótá. Zapa ndøgo, no matev aiyav-té qatø-matanám. Neka no nøkeza iz eqawatáv. ³⁰ Viniv ndøgo, no ezoqam-te totove, tákh. Taqa viniv khapémbá.”

11:19 11:19 Met 9:14 **11:21** 11:21-22 Isa 23; Ezek 26-28; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zech 9:2-4 **11:23** 11:23 Isa 14:13-15; Gen 19:24-28 **11:24** 11:24 Met 10:15; Luk 10:12 **11:25** 11:25 1 Ko 1:26-29

11:27 11:27 Met 28:18; Zion 3:35; 17:2; 1:18; 10:15 **11:28** 11:28 Jer 31:25 **11:30** 11:30 1 Zion

12

Yesu ndego kawá, Sabat khøuwa (Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Khøuwa nøme, Sabat khøuwá, Yesu ekeza paev ezoqam namba, wit khæe livin-mbá gunu-apát. Yaq tegi paev ezoqam, ifi zøvín. Yaq wit nanga ndøvingsømém, sasa ndølouz. ² Yaq Felisi ezoqam tiqa matev giqevim, Yesu áv gimboe-einím nqægo, “Nqæ! Khæféap nandav, qogi paev ezoqam Sabat khøuwa-te wit nanga nandi-vingisumit. Kopømba mbáin, Sabat khøuwa-te, sasae toqogo.”

³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ge zò, emanqat mozó-geveømem, av Deivid ge-matanam, tegi ezoqam namba ifi qazøvin? ⁴ Mbumbukiam-qá khoev-té genø-ón, flawa vømøndø-upøzo, ndigu lou-qase-te go-abam, Mbumbukiam-gi, yaq tegi ezoqam namba sasa ndølouz. Matev av nqægo khæféap ti-te. Mbumbukiam-gi iziz ezoqam mba zø-mboqoatám, nginik flawa tilouzat.*

⁵ Neka ge zò, Mozes-qa guguna manqat mozó-geveømem? Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, Sabat khøuwa-te, sasae ndøgoatún, Mbumbukiam-qa khoev-te. Yaq av nqægo ndigu khæféap ndømøkuimatún. Geté ndigu manqa-zapazapa gonemáv. ⁶ No nqazø-manqate: Ezoqa ngégó nqanek. Ngenek Mbumbukiam-qa khoev únime-løvuám.

⁷ Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-ein nqægo, ‘Noqa poev kandambaqape nqánek: Zo tanakh matev zøgoát, ezoqa nøme-te. Ambá ndógo, zo søvakha gígiap tozotøndo-løvusumat no-te.’ Zo nqanek manqat ambá mokho tozombo-ndapemin, yaq zo nginik manqa-zapazapa-yav ezoqam, soqøsoqa ambá zøtézæbák.

⁸ Ezoqam-ge Yo, ndego kawá. Sabat khøuwa, ndégo teno-kawaevát.”

Yesu ezoqam pingim qambowau, gekhakheinøvem (Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Yesu ta manqei ndøgo ge-ivav, yaq Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té genøwáv. ¹⁰ Ta guliguli khoev-te ndøgo, ezoqam møndøgoám. Ndego pingim gèmbowáu. Yaq ezoqa Yesu gimbo-bevøpem, “Gè, ezoqa kopømbá, Sabat khøuwa-te, ezoqa nøme tekhakheinøvem, ó, khæféap?” Av gimboe-bevøpem nqægo, zapa ndøgo: Ndigu Yesu manqa ovøyam-te vee-qa mbogoám.

¹¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zonømbé-einím. Ezoqa sip timbowanat, yaq Sabat khøuwa-te, kopo ndugu manqei ozu-tē gunübøiäv, yaq ndego ngunuk sip segé-iväv? Av taoká. Ndøliváv. ¹² Geté ezoqam sip únime-løvuám. Yaq nakémbá, khæféap mbáin, ezoqam toqombo-tøke, Sabat khøuwa-te.”

¹³ Yaq até gendego, ndego ezoqam áv gembøe-ein nqægo, “Pingim qoté-ovøyám.” Yaq ndego ezoqam, pingim sège-ovøyám, vømbø-eqeieqei, kopømba ande av pingim nøme qambøegoam. ¹⁴ Yaq Felisi ezoqam Yesu-qa matev giqevim, ndigu sège-ivøvem. Yaq áv gini-pøonem nqægo: Pakha-pakha zimbó-khanøém.

Yesu mokho-te, Mbumbukiam-qa Manqat møndø-unimanqatín, ndøgo ibugukhokhof-ge-ein

12:1 12:1 Deut 23:25 **12:2** 12:2 Exo 20:10 **12:3** 12:3-4 1 Sam 21:1-6 **12:4** 12:4 Lev 24:5-9

* **12:4** 12:4 Deivid av ge-matanam ndægo, yaq ezoqa teqa matev, soqain veweáv. Yaq nakémbá, Yesu teqa yaq-te, nqanek manqat ge-ein. **12:5** 12:5 Num 28:9-10 **12:6** 12:6 Met 12:41-42 **12:7** 12:7 Hos 6:6; Met 9:13 **12:10** 12:10 Luk 14:3 **12:11** 12:11-12 Luk 14:5 **12:14** 12:14 Zion 5:16

¹⁵ Yaq Yesu ge-otev, av nqægo, Felisi ezoqam gèmbø-voqoëm, yaq ndego manqei nøme-té genøwáv. Ezoqa kopoáv gimboavat, yaq ndego enqonius ezoqam ate gi-goam, vøkhakheinøemat. ¹⁶ Geté Yesu av gene-gugubát nqægo: Ndigu teqa yaq-te, ezoqa nøme bete-zømèsím. ¹⁷ Yesu av gematanam nqægo, yaq manqat ndøgo, Mbumbukiam tege manqa vevezam ezoqam Aezaya mokho-te ge-ein, gè-unimanqatín. Manqat nqáneq,

¹⁸ “Nqáe! Ngenek nogé sasae ezoqám. Nø nøveatáv.

No poev kandambá te-te, neka no nømbøe-khafuát.

Nøkeza Nqova nombó-etoám.

Ndego manqei-manqei ate ndægo, ezoqa matev eqeieqei-qá yaq-té mē:zømesimát.

¹⁹ Ndego qaqa manqat gémanqateák. Neka ndego manqa sas gémanqateák. Ezoqa teqa manqat gé-ewagák, nakhoa-te.

²⁰ Pefa køfi:v, ndego ma géngawayák.

Neka lampa ndøgo, tøkhouvøemat, ma gékhoutavák.†

Ndego sasae gé-ivavák. Sasae até gégót, atema matev soqøsoqa ate ndægo vumú-nqagím, yaq matev eqeieqei vøndó-oë.

²¹ Manqei-qape ate nqægo, ezoqa te-te ndégo tinótabát.”

*Yesu av gimboe-einim nqægo, Saitan-qá bazaføgakh-tē genø-sasaeāt
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)*

²² Khøuwa nøme, manqa-khou neka bøi waev mbain ezoqam ndondafém, Yesu-te. Ndego manqa-khou neka bøi waev mbain gegoam, zapa ndøgo: Ndego nqova soqa mbøigoám. Yaq Yesu gékhakheinøém. Yaq ndego ezoqam kopømbá, manqat vø-ein-a, bøi vømbø-eqeieqei. ²³ Yesu nqaneq matev gematanam, yaq ezoqa ewaqape nqova ndafe kandambá. Yaq ekeza mokho-mba gibond, “Gè, ngenek Deivid-gé Zeø penømakhaya, Mbumbukiam ge:manqatam, tendo-khofotav?”

²⁴ Geté Felisi ezoqam nqaneq manqat giyogem, ndigu av gini-einím nqægo, “Av taoká. Ngenek nqova soqøsoqa, Belzebul-qá bazaføgákh gene-ngeasám, ndego nqova soqøsoqa-ge kawa.”

²⁵ Yesu tiqa matavap é-møndæ-otév, yaq gezø-ein, “Zoqa manqat mokho mbain. Zapa ndøgo, gekha bawán ndigu, giqatønem, yaq ndigu izuizu ndønøfeapát, nginik gékhoumbám, até vømu-nasiním. Neka vemlav o evenap tiqatønem, yaq ndigu izuizu ndønøfeapát, ta vemlav ndøgo o ndigu evenap, kopømba mbain, oskia tiyagat. ²⁶ Saitan-qa bawan-qa yaq-te, matev até kopó. Ndego amba ekeza ezoqa tengeasamin, yaq teqa bawan géqatá. Yaq segé-navøém. ²⁷ No nqova soqøsoqa amba Belzebul-qa bazaføgakh-te tøte-ngeasamin, av zo ndøzøte-manqate, yaq gé, zogí ezoqam, nqova soqøsoqa gekha ezoqam-qá bazaføgakh-tē ginø-ngeasumatun? Gè, Saitan-qá bazaføgakh-tē ginø-ngeasumatun? Av taoká. Yaq nakémbá. Tiqa matev møndø-unimanqatín, av nqægo, zoqa manqat mokho mbain. ²⁸ No nqova soqøsoqa, Mbumbukiam-gé Nqová qate-ngeasumatún. Ndøgo zo av qanezømás nqægo: Mbumbukiam-qa Megeat Matev, møndø-fakhán zo-te.

²⁹ Neka nøme nqáneq: Gè, ezoqa bazaføgakh-qape, kopømba ande av Saitan nde:go, teqa gigiap aqonam-qa toqogoat, yaq qo khøev-tē soqombó-øq,

12:16 12:16 Met 8:4; Mak 3:12 **12:18** 12:18 Met 3:17 **12:18** 12:18-21 Isa 42:1-4 † **12:20** 12:20 Ta yaya etæ-qa manqa mokho nqáneq: Ezoqam ndigu bazaføgakh mbain ndigu, Yesu ma géngiæzoák, geté gèzøtøkéé. **12:24** 12:24 Met 9:34; 10:25 **12:28** 12:28 Kel 10:38; 1 Zion 3:8

gigiap voqombó-aqonām? Av taoká. Geté vòkho-løvønøvé. Váev, gigiap toqombo-aqonam, teqa khoev-te.

³⁰ Gekha ezoqām ndigu, no-te nòzòzaneav ndigu, ndigu nogi qaqa ezoqám. Neka gekha ezoqām ndigu, no ezoqa møvøbam-qa yaq-te tøkemav ndigu, ndigu ezoqa gépanqasumít. ³¹ Yaq nakémbá, no nqazò-manqate: Gekha manqa-zapazapá ndògo, ezoqa ndímatanam, até ndògò-a, Mbumbukiam-qa iz ndingi-wat, ta manqa-zapazapa ndògo, Mbumbukiam kopømbá, segembøé-navøém. Geté ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa iz tengiu, Mbumbukiam ta manqa-zapa ndògo gembøé-navøemák. ³² Ezoqam ndego, Ezoqam-ge Yo-qa yaq-te, manqa soqøsoqa ndemanqate, Mbumbukiam teqa manqa-zapa ndòmbøe-navøém. Geté ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa yaq-te, manqa soqa te-ein, Mbumbukiam teqa manqa-zapa gembøé-navøemák, ndaki yage-te neka yage nøme, megemege-te ndo:go.”

Tae nanga eqeieqei o soqain toqoqeiv, yaq soqoté-qatéq, av nqægo, tae ndògo eqeieqei o soqain
(Luk 6:43-45)

³³ Yaq Yesu manqat nøme gezømas, gezø-ein, “Tae eqeieqei tøgoat, yaq até nangá-ya, eqeieqei. Geté tae soqain tøgoat, yaq até nangá-ya, soqain. Tae nanga eqeieqei o soqain toqoqeivat, yaq soqoté-qateqát, av nqægo, tae ndògo eqeieqei o soqain.

³⁴ Zo waza soqøsoqa. Gê, manqat eqeieqei áv khazóté-manqatát, zo manqa-zapazapa-us ndozogo? Nakhoa mbain. Ezoqa ndògo témanqatát, gekha matavāp ndògo, teqa mokho-te qamømbø-tøva. ³⁵ Ezoqa eqeieqei, matev eqeieqei ndògoatún. Zapa ndògo, teqa mokho-te, matavap eqeieqei mbøigú. Geté ezoqa soqaqape, matev soqøsoqa ndògoatún. Zapa ndògo, teqa mokho-te, matavap soqøsoqa mbøigú.

³⁶ No nqazò-manqate: Gekha manqát ndògo, ezoqa khokho sa ndimanqate, Manqa ovøyam khøuwa kandambaqape-te, Mbumbukiam-te manqa ndø-ovøemém. ³⁷ Gekha manqát ndògo, qo ndoqo-manqate, Mbumbukiam qo eqeieqei o soqain ndògo tenéqæq.”

Felisi ezoqam Yesu-qa umingiap matev qeivi-qa gigoam
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Felisi ezoqa nøme, Yesu gimbo-einim, “Nømendim ezoqam. Umingiap matev qómatanám. Yaq ni tåbati-nøtén, qo Mbumbukiam ndokhofotāq.”

³⁹ Geté Yesu gezø-qavøiu, “Zo ezoqa ndakin nqazoyage, zo ezoqa soqøsoqá neka zo Mbumbukiam-te tøkbeáv. Yaq ndakin, zo umingiap matev qeivi-qa mba zøgó. Geté zo matev nøme zóqeivimák. Sa ndògo tozóqeivim, av Ziona qambøe-fakhan, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam.

⁴⁰ Kopømba ande av Ziona khøuwa misika neka lova misika zongøyam-qa mokho-te gu:goam, yaq até Ezoqam-gé Yó-a, manqei mokho-te áv tenégoát, khøuwa misiká neka lova misika. ⁴¹ Mbumbukiam-qa Manqa Ovøyam Khøuwa Kandambaqape-te, ndigu Niniva vemiav-ak, segéwán. Yaq ndigu zo ezoqa soqøsoqa mé:zæb, zo ndakin nqazoyage. Zapa ndògo, ndigu manqa-zapazapa-te gigoam, mândo-qambúz, Ziona-qa manqat gi:yogem. Geté, nqáe! Ngenek ezoqam zo namba nge:go, ngenek Ziona únime-løvúam.

Geté zo qambuzaneáv, teqa manqat qazoyogem. ⁴² Neka Mbumbukiam-qa Manqa Ovøyam Khøuwa Kandambaqape-te, até ndugú-a, Siba manqei kawa sævam kandambaqapu, segé-itán. Yaq ndugu zo ezoqa soqøsoqa mé-zæb, zo ndakin nqazoyage. Zapa ndógo, ndugu qámbá gunduwav, Solomon-qa matavap lóloakh manqat vømømbø-ewag, ndego kawa ezoqam kandambaqape. Geté, nqáe! Ngenek ezoqam zo namba nge:go, ngenek Solomon únime-løvuám. Geté zo teqa nømendim manqat ndapeáv.”

Matev soqaqape tøfakhan, ezoqa manqa-zapa-te nqawa tevesez
(Luk 11:24-26)

⁴³ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Nqova soqa ezoqam-te tefakhan, yaq ndego mbenga qaqaniap manqei-té gé-okhoát. Manqei eqeieqei-qa ndøvawét, te-yagat. Geté qeiviav tøgoat, ⁴⁴ ekeza manqat āv gené-ein nqægo, ‘Ság. Nøkeza khoev-té qatøveséz, ma qatønde-fakhan ndøgo.’ Yaq ndego nango tevesez, ta khoev-te ndøgo, ezoqam mbaín, tembøe-khaz, viayáp neka gapuk mbaín. ⁴⁵ Yaq nangó genøwáv, nqova soqøsoqa seven nøme vømøndó-khatøb, ndigu uni gi:soqøsoqozam. Av teoká, av ndego ekezan nde:go. Yaq ndigu tündúzáv ndøgo, namba vøméqòm. Yaq vaev-te ndøgo, ndego ezoqam, teqa yage unimé:-soqá. Av taoká, av bugukhokhof ge:yagam. Matev āv tøzømbé-fakhán, nginik manqa-zapazapa-us ezoqam, ndakin khøuwa-te ngiyage.”

Yesu-gu evo neka emekheis, gekha ezoqám?
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Yesu ezoqa ewaqape namba, manqa mo:manqatám, yaq nqáe! Evo neka tegi emekheis tñøfákház. Bavokhó sogowán. Te namba manqa manqate-qa ndøgoám. ⁴⁷ Yaq ezoqa nøme āv gimbøe-einím nqægo, “Nqáe! Qavo neka qamekheis, ngówani, bavokho. Ndigu manqa manqate-qa ndøgó, qo namba.”

⁴⁸ Geté yaq Yesu āv gende-qavøiú nqægo, “Nogu evo neka nogi nqamekheis kinøgoam?” ⁴⁹ Yaq Yesu zenda ekeza paev ezoqam-té genøqantáv, ge-ein, “Nqáe! Nogu evo neka nogi nqamekheis, nginik, ngiwaniap. ⁵⁰ Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndigu, nogé Tat-qa poev ndimbopaev, ndego yan-te ngo:yage, nogu evo neka nogi nqamekheis ndigu.”

13

Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ manqat
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Ta khøuwa kopo-te ndøgo, Yesu khoev gè-iváv. Yaq ndøgeg-té genø-ová, vømøqom. ² Geté ezoqa khápumu-khouwéz, gindupindam te-te. Yaq Yesu khagua-té genøketáo, vøuqom. Ezoqa ndøgeg-té giwaniapám. ³ Yaq ndego yaya etæ manqat me:zømás. Kopoáv. Av genengáz nqægo,

“Nqáe! Ezoqam møndøgoám. Khae-té genøwáv, wit nanga vømø-zøgeakh. ⁴ Yaq wit nanga ge:panqabumat, nøme nakhoa-té ginø-o:atát. Yaq pipisi tindu-løvuvám ndøgo, vølouz.

⁵ Geté nøme ndigu, nandi-té ginø-o:atát. Nandi-te ndøgo, manqei khapekhapémbá qatøke:pat. Yaq mbusa nakhamas-té ginø-fakhanøvém. Zapa ndøgo, manqei andé mbaín. ⁶ Geté yaq, khøuwa gendosasev, mbusa ndigu gifakhatat, khøuwa tatas ndølouwáz. Yaq gèkusíz. Zapa ndøgo, ndigu ngum uni mbunipøteáv.

⁷ Wit nanga nøme, gapuk-té ginø-o:atát. Yaq gapuk ndøgo qa-eqa, ndigu gèvøtøgeám.

⁸ Geté wit nanga nøme, manqei egeieqei-té ginø-o:atát. Yaq kopømbá gi-eqanat, nanga vøqataz. Wit nanga nøme ndigu, 100, louzi nonqo gitøkebupat. Nøme ndigu 60, neka nøme ndigu 30.”

⁹ Yaq Yesu gezø-ein, “Gekha ezoqám ndego, gea tømbo goat, yà beyogé.”

*Yesu gekha zapá, ezoqa yaya mba gezø-etæam
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Yaq Yesu-gi paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-bevøpem, “Qo gekha zapá, yaya mba ndoqo-etæ, ezoqa ndoqote-zømesim?”

¹¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbumbukiam zo mba zøtáke, zo nogi paev ezoqam, mokho manqat tøzøte-zøtez, teqa Megeat Matev-qa yaq-te. Geté ezoqa nøme-te, ndego takeáv. ¹² Gekha ezoqám ndego, mokho gendap, Mbumbukiam otevat nøme mba mbøé-etoám. Yaq ndego otevat kandambá tømbo goat. Geté gekha ezoqám ndego, mokho ndapeav ndøgo, yaq Mbumbukiam até otevat-qasé-a, ndømbogo, segéviwám. ¹³ No ndigu yaya mba tæzømbe-etæ ndøgo: Ndigu ndikeøgé. Geté géqeivimák. Neka ndigu ndiyøgé. Geté mokho géndapemák. ¹⁴ Yaq av nqægo, manqat ndøgo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya gepeawam, gè-unimanqatín, ndøgo qa-ein, ‘Zo ndòzo-ewagát.

Geté manqa mokho zombó-ndapemák.

Zo ndòzo-kewagát.

Geté zøqeivimák.

¹⁵ Nginik ezoqam,
mbøni gèzø-føgføføgakhám.

Neka gea gèzø-tokeáp,
neka bøi ndikøpøitáp.

Zapa ndøgo, ndigu poeveáv,
bøi ti:qeivat neka gea ti-ewagat,
neka mokho tindapem,
yaq no-te vøndé-qambüz,
no vøté-khakheinøvëm.’

¹⁶ Geté zo khanakanakh mbá qanegó. Zapa ndøgo, zo bøi ndøzøte-qèivi neka gea ndøzøtè-yøgé. ¹⁷ No unimanqatín nqazø-manqate. Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam neka matev egeieqei ezoqa kopoáv, matev qeivi-qa ndøgoám, zo ndakin nqazo-qeivi. Geté ndigu qeiviáv. Neka ndigu manqat yoge-qa vøgoam, zo ndakin nqazoyoge. Geté ndigu yogeáv.”

Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ-qa manqa mokho

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Yaq Yesu tegi paev ezoqam gezø-ein, “Gèndoyogé, yaya manqat ndøgo, wit nanga zøgekham-qa yaq-te qazø-eta, taqa manqa mokho.

¹⁹ Wit nanga ndigu, nakhoa-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáne: Ezoqa nøme, ndigu Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te, manqat giyogemín, mokho upøgimáv. Yaq nqova soqaqape, até gendewavin, manqat vøe-vibamin, tiqa mbøni mokho-te tøu-ogeakhat.

²⁰ Neka wit nanga ndigu, nandi-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáne: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat nakhamas-té ginø-ndapemín.

Khanakhanakh-ús. ²¹ Geté ta manqat ndøgo, uni mbuvøemáv, tiqa mokhote. Yaq ndigu føgøføgakh wanímáv. Mbumbukiam-qa Manqat zapaya, yage føgakh-qape o ngenøgim matev qazø-fakhanin, ndigu nakhamas-té ginø-o:azin.

²² Neka wit nanga nøme ndigu, gapuk-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat ambá giniyogé. Geté ndigu fofogeap khåpe zømbe-khouwevin, tiqa yage zapaya, neka tiqa poev matev, gigiap kopoav-qa yaq-te, vøtubamin. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, tiqa mokho-te ndøgu, gèvøtagín. Yaq kopømba mbáin, mokho tømbo-fakhan.

²³ Neka wit nanga ndigu, manqei egeieqei-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat geyogemín neka mokho vømbo-ndapemin. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, mokho mbófakhán. Kandambá. Ezoqa nøme-te 100, neka ezoqa nøme-te 60, neka ezoqa nøme-te 30.”

Wit neka avøeavøe sa qamu-umiavat, taqa yaya etæ manqat

²⁴ Yaya etæ manqat nøme, Yesu ge:zømas, nqáneq. Gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo: Ezoqa møndøgoám. Khae-té genøwáv, wit nanga mbomømboma vømø-zøgeakh.

²⁵ Geté ezoqa ewaqape ate av-té gi:sømbiapat, tege qaqa ezoqam tendowáv ndøgo, avøeavøe nanga vøpomogim, ndøgo wit ma gi:zøgeakh, sasa ndøwav.

²⁶ Yaq wit nanga mbusa gifakhaz, gi-umianat, mokho vøtøkebam, yaq até avøeavøé-a, namba me-umiavát.

²⁷ Yaq khae eve-gi sasae ezoqam, nqaneq matev giqevim, tinøzáv ndøgo, vømømbø-einim, ‘Khanánqa. Qo wit nanga egeieqei aboqo-zøgeákh. Geté ndakin avøeavøe áv khané-fakhanam?’

²⁸ Yaq gendo-ein, ‘Qaqa ezoqám abe-matanám.’

Yaq sasae ezoqam gimbo-einim, ‘Gé, batíniav? Avøeavøe ambá nimø-khofoemín.’

²⁹ Geté ndego áv gezømbe-qavøiú nqægo, ‘Mbaín. Avøeavøe naqanøká ndøkhoføém. Soqáin ndøgo, wit namba tøzøte-khoføbem. ³⁰ Wit avøeavøé namba sa bete-umianét, atema vingisam khøuwa vizimø-khantøzēm. Yaq no sasae ezoqam áv qazømbé-eín nqægo, “Avøeavøe vøkhæ-khofoém, vømøvøemem, yaq sasa zósønqotøvēm. Yaq wit zóvingisumém, noqa lou møvøyam khoev-te vozó-nqeitøzēm.” ’ ’

Masted tae nanga-qa yaya etæ manqat

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ Yaya etæ manqat nøme, Yesu ge:zømas, nqáneq. Gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ndøgo andé masted tae nangá, ezoqa khae-te gezøgeakhin. ³² Nginik tae nanga khapímbá. Geté mbusa qafakhanin, qakhouwevin, tae kandambá. Avøe gigiap nøme møndø-løvumín. Yaq tae ndøgo tøyat, pipisi até gindi-løvuvamin, taqa tang-te vø:viviamín.”

Flawa poponøvem nonqo, taqa yaya etæ manqat

(Luk 13:20-21)

³³ Yesu yaya nøme gezø-eta, nqáneq, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, andé flawa poponøvem nonqó. Sakheis khasøkhasis ndø-upøgimatún, khapémbá, flawa-te vøu-pomogimimin. Flawa poponøvem nonqo, khapelavøqase ambá qanegó, neka flawa kandambá. Geté flawa ate ndi:gu, sègemø-popoezín.”

Manqat nøme, yaya etæ-qa yaq-te

(Mak 4:33-34)

³⁴ Yesu nqaneq manqat ate ndægo, ezoqa ewaqape gezø-manqatam, ndego yaya mba zø-etæám. Ndego manqat bavokho manqatemáv. Geté yaya mba zø-etæám. ³⁵ Yesu av ge:matønumam ndægo, yaq manqat ndøgo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam ge-ein, gè-unimanqatín. Ta manqat nqáneq, “No ezoqa manqat tæzø-manqatat, yaya mba nøzø-etæát. Manqat ndøgo, no ezoqa tøte-zømesimat, khonoam-té qagoám. Nupøkhán mbá, Mbumbukiam manqei-qape gekhakheinam, atema ndakin.”

Wit neka avøeavøe, taqa yaya etæ-qa manqa mokho

³⁶ Yesu ezoqa ewaqape gezivaz, khoev mokho-te vømø-on, yaq tegi paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-einim, “Yaya etæ ndøgo, ezoqa avøeavøe nanga khæe-te gepomogim, taqa manqa mokho gekhâm? Kopømbá toqotinømand?”

³⁷ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ezoqam ndego wit nanga eqeieqei gezøgeakh, khæe-te, ndego Ezoqam-gé Yó. ³⁸ Khæe ndøgo, manqei-qapé, neka wit eqeieqei ndigu, Mbumbukiam-gí ezoqám, teqa Megeat Matev-te ndu:gu. Geté avøeavøe ndøgo, ndigu nqova soqaqape-gí ezoqám. ³⁹ Qaqa ezoqam, ndego avøeavøe nanga soqøsoqa gepomogim, ndego nqova soqaqapé. Neka wit vingisam khøuwa ndøgo, manqei-qape-qa vaév. Neka sasae ezoqam ndigu, enzol ezoqám. ⁴⁰ Kopømba ande av ezoqam avøeavøe gikhoføem neka vøsonqotøvem, yaq manqei-qape-qa vaev-te, matev åv tønéfakhán. ⁴¹ Ezoqam-ge Yo, ekeza enzol ezoqam ndókhofotáz, yaq gekha ezoqám ndigu, teqa Megeat Matev mokho-te, manqa-zapazapa ndigu neka ezoqa nøme manqa-zapa-te ndi-ituza, vømøváb. ⁴² Yaq ndigu gøinam wageap-té ginø-nqagivém. Yaq tí-eivumát ndøgo, neka khaya vøvivisumát.

⁴³ Geté ezoqa eqeieqei ndigu, andé khøuwa me mé:sanqatavát, Tat-qa Megeat Matev-te. Gekha ezoqám ndego, gea tømbo goat, yá beyogé.”

Yakhaseke moni-us, khæe-te qakhonawam, taqa yaya etæ manqat

⁴⁴ Yaq Yesu yaya nøme zø-etá, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo: Ezoqa khæe nøme-te, yakhaseke ndøqeív. Moni-ús. Manqei mokho-té qakhonawám. Ta yakhaseke mokho-te ndøgu, moni kandambá gu:nqeitavam. Yaq ndego ezoqam, nqaneq yakhaseke nqawá genø-khonáo, sasá ndøqavan. Khanakhanakh khápé mbøe-khouvév. Yaq até gendego, ekeza gigiap ate qambøegoam, gèwí. Yaq moni geqas ndigu, khæe ndøgo tewí, ma moni yakhaseke-us ge:qeiv.”

Ezoqa agiwa qanimav-qapi gezømet, taqa yaya etæ manqat

⁴⁵ Yesu yaya etæ manqat nøme ge:zømas, nqáneq. Gezø-ein, “Neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo: Stoa eve møndøgoám. Ndego agiwa-qasis qaniqanimav-qa ndøvawám. ⁴⁶ Yaq khøuwa nøme, agiwa qanimav-qapi ndøzømét. Tiqa fia kandambá. Yaq ndego até gendego, gigiap ate qambøegoam, gèwí. Yaq moni geqas ndigu, agiwa-qasi me:wí.”

Zonga voe gi:ndapin, taqa yaya etæ manqat

⁴⁷ Yesu yaya etæ manqat nøme ge:zømas, nqáneq. Gezø-ein, “Neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo: Ezoqa voe giogimin, zonga bugug vinivinimbá gindapin. ⁴⁸ Zonga voe gumu-khazemin, yaq ndøgeg-té ginø-itimín, vøqonavin, zonga sasa ndøgevezonamin. Zonga eqeieqei ndigu, lagu-té ginø-qonøzemín. Geté zonga soqøsoqa, gènqagevemín.

⁴⁹ Manqei-qape-qa vaev-te, matev kopo āv tōnéfakhán. Enzol ezoqam tindúzāv ndōgo, ezoqa vō-qatōzō, egeieqei vini neka manqa-zapazapa-us vini. ⁵⁰ Yaq manqa-zapazapa-us ezoqam, gōinam wageap-té ginō-nqagivém. Yaq tí-eivumát ndōgo, neka khaya vōvivisumát.”

Awenege nōmendim matev neka ndakinak nōmendim matev

⁵¹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezōbevap, “Ge zō, nqanek manqat ate nqægo, taqa manqa mokho mozōndapem?”

Yaq gimbo-qavōinam, “Ni mōindapém.”

⁵² Yaq Yesu gezō-ein, “Gekha ezoqām ndego, Mozes-qa guguna manqat ge-otev, yaq ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, ge-noge-paev-ezoqam-ev, ndego andé khoev evé. Ndego teqa khoev kouwat mokho-te, gigiap ndemōvōyam, gigiap qaniqanim vinivinimbá ndōmbogo, nōme ndakinák neka nōme awenegé, yaq ta gigiap ndōgo, nōme vōndō-ovōe.”

Yesu ekeza vemiy-ak gisanqawem

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Yesu nqanek yaya etæ manqat zōmesim qamōmbōe-navōem, yaq ta manqei ndōgo ge-ivav, ⁵⁴ ekeza vemiy-té genōwáv, Nazalet, neka Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te, ezoqa vōme-zōmesim. Yaq ndigu manqat gimboyogem, nqova ndafe kandambá neka ekeza mokho-mba gibond, “Ngenek ezoqam, matavap loloakh neka bazafōgakh, umingiap matev gone nonqo, gekham-té gendap? ⁵⁵ Gē, ngenek khoev puanam ezoqam-gē yō? Neka tegu evo, Melí? Neka tegi emekheis Zēms, neka Zoséf, neka Saemōn, neka Zudás? ⁵⁶ Neka até tegi sēnakheis ate ndi-gú-a, ni namba zí:yage? Gē, ngenek ezoqam, teqa matev ate ndægo gekham-té gendap?” ⁵⁷ Yaq ndigu vemiy-ak, Yesu gēsanqawém.

Geté yaq Yesu gezō-ein, “Manqei nōme-te, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, gēmbovízáp. Geté ekeza manqei-te neka ekeza khoev-te, ezoqa vizupáv.”

⁵⁸ Ta vemiy-te ndōgo, Yesu umingiap matev, agé matanapōteáv. Zapa ndōgo, ndigu unimanqatinteáv.

14

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, gilaem

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ Ta khōuwa-te ndōgo, Elod ndego, Gelili plovins-ge kawa ezoqam gegoam, Yesu-qa yaq-te, manqat ndō-ewág. ² Yaq ekeza sasae ezoqam gezō-ein, “Ngenek Ziōn ategó, ndego ezoqa ibøkha iz gezō-etoumam. Lōvōte-te nangó abetōndo-khandí:v. Yaq nakémbá, bazafōgakh teqa mokho-te ndōu-sasaeat, umingiap matev ndematanam.”

³ Elod nqanek manqat ge-ein, zapa ndōgo. Ibugukhokhof Elod Zion gēmōvōiú, ndimbula-te vō-utav. Elodias zapayá gene-matanám. Ndugu Elodias, ibugukhokhof tege namba qawan Filip-gú zas ndōgoám. Geté Elod sēgeviwám. ⁴ Yaq Zion Elod āv gēmbōe-manqatám nqægo, “Khafeáp nandav, namba qawan-gu sēvam qoqo-oki.” ⁵ Yaq Elod Zion ambá gelavawín, ta zapaya. Geté ndego ezoqam-qá mōe ndōgoám. Zapa ndōgo, ndigu Zion Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam me:vewám.

⁶ Yaq Elod ge-qan, ta khøuwa iz gemø-khantaz, zifuap namba lou gilog, Elodias-gu yu tiqa megemege-te, gè-ogiam. Yaq Elod poev kandambá qam-bowav, tuqa ogiam-te. ⁷ Yaq Elod até gendego, vømbø-ein, “No unimanqatin nqataqa-manqate. Nøtaqambé-khavozák. Gekha gigiáp ndøgo, qo poev taqagoat, soqonø-ein, yaq søtaqá-etoám.” ⁸ Yaq ndugu evo mbobeváp, taqa yaq-te. Yaq ndugu Elod manqat áv tumbøe-qavøiu, av evo-qa poev qægoam, gumbo-ein, “Noqa poev nqáneq. Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, teqa kawa melek-té qazøtøndó-qonøvem, no-te sasa zotøndó-ndapem.”

⁹ Yaq Elod nqanek manqat ge-ewag, ndego khanakhanakh mbaín. Mbøni mbová. Geté ndego nakhag ezoqam áv tezømbe-ein, av tuqa poev qægoam. Zapa ndøgo, ndego manqat ezoqa ewaqape-qá bøi-té genø-ein. ¹⁰ Yaq ndigu até gindigonem, ndimbula khoev-té ginøzáv, Zion monqo vømømbø-kepøzem. ¹¹ Yaq Zion-qa kawa, melek-té ginø-qonøvem, mbasønakam vømømbø-etømem. Yaq ndugu evo-té gunøndáp, vømømbø-etoam. ¹² Yaq Zion-gi paev ezoqam manqat giyogem, tinduzáv ndøgo, Zion-qa kha vøndapem, sasa mø-ozem. Yaq Yesu-té ginøzáv, vømømbø-einim.

Yesu ezoqa bawan-qape ge-zøkef

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Zion 6:1-14)

¹³ Yesu Zion-qa yaq-te manqat ge-ewag, gilaem, ndego khagua-té genøketáo, yaq-keoqa sasa ndøqantav. Ndego ambá ezoqam-av manqei-té genøtinin, neka vømè-yakhapusivin. Geté ezoqam giyogem, av nqægo, møndø-qantáv, ndigu tiqa vemivemivav sège-yovitát, Yesu gimboavat. Zapá ginøzáv. ¹⁴ Yesu gemø-asa, ezoqa bawan-qape mba mo:qeiv. Yaq ndego tanakh zøgó, neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvem.

¹⁵ Yaq qakhagav ndøgo, ekeza paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-einim, “Gèkhagusté, neka vemivav mbaín, nqanek. Ezoqa bawan-qape é-moqo-khofosám. Yaq vemivemivav-té giabenøzáv, ekeza lou bemøwi.”

¹⁶ Geté Yesu gezø-ein, “Mbaín. Ndigu qavønipøteav tøgoat, kopømbá. Lou zo zozø-etoám, tilog.”

¹⁷ Yaq gimbo-einim, “Gè, áv khatigonëm? Ni flawa faev neka zonga menas mba nigú.”

¹⁸ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zøtøndé-upøzonám.” ¹⁹ Yaq ndego ezoqa bawan-qape, gagayag-te qonam manqat zø-ein. Yaq até gendego, nginik flawa faev neka zonga menas, gè-upøzó, yan-te sasa ndøqan, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein. Yaq flawa gèmbegim, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, yaq ndigu ezoqa ewaqape sasa zø-etoam. ²⁰ Yaq ezoqa ewaqape lou tilog ndøgo, até vøzø-ewez. Yaq lou mbegeap ndøgo, ezoqa gi-ivøvem, gèpizumém. Yakhav tuélv ginqeitømem, qamøvea.

²¹ Ezoqa kopoav-qapé, nqanek lou gilog. Angana ate gi:goam, ande áv faev taosén ndi:gú. Geté sakheis neka nakheis, lou gilog, ndigu gevebøpøteáv.

Yesu ibøkha mumat go:geavun

(Mak 6:45-52; Zion 6:15-21)

²² Yesu nginik ezoqa kopoav-qape, lou guzumbu-etoam, yaq até gendego, tegi paev ezoqam vøzø-ein, “Zo khagua-té qanøketáb, yaq-keoqa vø:qantav. No nginik ezoqa ndøtokho-khofosám.” Yaq ndigu vøšøkuzim, sasa ndøtinim.

²³ Yesu ezoqa gumu-khofosam, yaq manqei poyat-té genøqavíg, yakhapus-mba vømø-guligulim. Yaq qapøistat, yakhapus mbá segegoát. ²⁴ Ndakin tegi paev ezoqam-qa khagua, anana-mbá qanuteitát. Qámhá. Khamøe sògo-qaqavøemám neka vøšintavam.

²⁵ Yaq lova ande av 3 o 4 oklok ndægo, Yesu ekeza paev ezoqam-té genøwáv. Ibøkha mumát gono:mát. ²⁶ Geté ibøkha mumat go:geavun, gi-ometam, ndigu møe kandambá gigonem. Até vøe-einim, ndego gevøgé. Yaq gèzøgeá.

²⁷ Geté Yesu até gendego, gèzøndo-akhá, “Zo møe ndøgðném. Nó!”

²⁸ Yaq Pita gembo-ein, “Evézøza. Unimanqatin qo toqogoat, qonø-ein. Yaq ibøkha mumát qatøndónáv qo-te.”

²⁹ Yaq gembo-qavøiu, “Qanimáv. Mðqotøndoqáv.”

Yaq Pita até gendego, khagua gè-iváv, ibøkha-te vøvuao, Yesu-te sasa ndøwáv, ibøkha mumat. ³⁰ Geté khamøe-qape geqeiv, ndego møe ndøgó. Yaq gègeonát. Gendo-akha, “Evézøza. Gèntøké.”

³¹ Yaq Yesu nakhamas-té genøvisí, vømbøgea. Gembo-ein, “Qoqa unimanqatin khapémbá, Mbumbukiam-te. Gekha zapá ndoqoto-nake?”

³² Yaq ndigu ezoqa menas khagua-te gi:ketaab, khamøe-qape segeveøitáv.

³³ Yaq ezoqam ndigu, khagua-te gu:guvam, Yesu gèmbø-vizumém. Gimbo-einim, “Unimanqatin. Qo uni Mbumbukiam-gé-Yo-ín.”

*Yesu Genesalet manqei-te, enqoni-us ezoqam gekhakheinøvem
(Mak 6:53-56)*

³⁴ Yesu tegi paev ezoqam namba giqantavat, yaq Genesalet manqei-té gimøqá. ³⁵ Ta manqei-te ndøgo, ezoqa Yesu gimatøvemem, yaq vemivemíav ndøgo, avøavun qagoat, manqa ndøkfofotømem, yaq ndigu enqoni-us ezoqa ate gi:goam, te-te sasa ndo-upøgim. ³⁶ Yaq ezoqa áv gimbøe-viømem nqægo, “Kopømbá, nginik enqoni-us ezoqam, ndabua ov-qase mba tiqa-khanøzumat. Yaq enqoni segezø-navøemát.” Yaq gekha ezoqám ndigu, teqa ndabua gimbo-khanazumat, enqoni segezø-navøemát.

15

*Mbumbukiam-qa nømendim matev, atanakha-zapazapa-za-qa nømendim matev, gèløvuám
(Mak 7:1-13)*

¹ Khøuwa nøme, Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndozáv, Yesu-te. Zelusalem taon-té ginduzáv. Gimbo-einim, ² “Gekha zapá, qogi paev ezoqam, nigí atanakha-zapazapa-za-qa nømendim matev ndimøkuiam? Ndigu bugukhokhof zenda uni sunguzumáv, lou gilogin.”

³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Geté ge zó, gekha zapá, zøkeza nømendim matev zapaya, Mbumbukiam-qa guguna manqat ndozo-møkuiam? ⁴ Mbumbukiam áv gene-ein nqægo, ‘Qave neká qavo, gèzøvizáp. Gekha ezoqám ndego, eve o evo soqa manqat tembo-ein, ndego ezoqa yá belaém.’ ⁵ Geté zo ndozo-manqate, ezoqa kopømbaqapé, eve o evo sa tembo-ein, av nqægo, gekha gígíáp ndøgo, no amba qo tøtaqa-etoamin, ndøgo Mbumbukiam-qá.

⁶ Geté gekha ezoqám ndego, manqat av nqægo nde:manqate, ndego vizap mbáin, eve-te neka evo-te. Yaq av nqægo, zo zøkeza nømendim matev mokho-te, Mbumbukiam-qá Manqat zomøkuiám. ⁷ Zo khavozam ezoqám. Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya, zo me-ein, av ge-ein nqægo,

⁸ ‘Nginik no tou mbá ginømbe-vizáp.

Geté tiqa mbøni qámbá no-te.

⁹ Ndigu noqa iz, khokhó sege-eqawát.

Zapa ndógo, ndigu ezoqam-qá nòmendim matev mba me:zòmesimít.
Ambá ndógo, noqá nòmendim matev.’ ”

Ezoqam ande dv kené-manqa-zapa-us-ev-in?
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Yaq Yesu ezoqa ewaqape ndòmòváb, gezø-ein, “Unime-yogé, neka mokho vòmbò-ndapem! ¹¹ Ezoqam ambá ndógo, tené-manqa-zapa-us-ev, Mbumbukiam-qa bòi-te, lou ndógo, teqa manqa-nqa-te ndø-oev. Geté tene-manqa-zapa-us-evín ndógo, manqat ndógo, teqa manqa-nqa-te ndøndo-fakhate.”

¹² Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq taqa zita-te, tegi paev ezoqam tinduzáv ndógo, gimbo-einin, “Ge qò, moqoté-qateq? Felisi ezoqam mbøni nqosøgeap mboyogém, qo nqanek manqat qoqo-ein.”

¹³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gekha gigiáp ndógo, noge Tat, ndego yan-te ngo-yage, ogekhæav ndógo, ndòkhofóé. ¹⁴ Sá! Sègezø-iváv. Ndigu bòi waev mbain ezoqam ituzav ndógo. Geté até ndigú-a, bòi waev mbain. Bòi waev mbain ezoqam, bòi waev mbain ezoqa nòme te-itu, yaq ndigu ezoqa menas, manqei ozu-te, até sugumú-o.áz.”

¹⁵ Yaq Pita gendo-ein, “Kopømbá, yaya ndógo, ezoqa qoqozø-eta, mokho toqoti-nømand?”

¹⁶ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gé, até zó-a, manqa mokho upøgimáv? ¹⁷ Ge zó, mözøté-zøtez? Gekha lóu ndógo, manqa-nqa-te ndø-oev, gus-té qanø-okhó. Yaq vaev-te nqawa møndø-fakhanín. ¹⁸ Geté manqat soqøsoqa ndógo, manqa-nqa-te ndøndo-fakhate, ndógo mbøni-té qando-fakhanín. Matev nqánek, ezoqam Mbumbukiam-qa bòi-te ge:-manqa-zapa-us-evín. ¹⁹ Zapa ndógo, matavap soqøsoqa, kopømba ande av ezoqam pakhapakha khaneam matev neka nòkenøkem ngi:wat matev neka mambe matev neka aqonam matev neka meakha manqat manqate matev neka manqat ponqom matev, ndógo mbøni-té qando-fakhaté. ²⁰ Ezoqam nqánek gene-manqa-zapa-us-ev-ín, Mbumbukiam-qa bòi-te. Geté ezoqam bugukhokhof zenda uní sunguziav tegoat, lou telog, ndógo gé:-manqa-zapa-us-ev-ák.”

Bawan vini-ak sævam, Yesu gu-unimanqatin
(Mak 7:24-30)

²¹ Yesu nqanek manqei ge-ivav, yaq Taya neka Saedon taon avønin-té genowáv. ²² Yaq nqáé! Keinan bawan sævam ndowáv, ta manqei-te ndógo guyagam, gundu-akha, “Evézøza. Deivid-ge Zeo. No tanakh gèngøgó. Nogu yu, nqova soqa mbøigú. Gèngiité.”

²³ Geté Yesu yaq manqat-qase qavøiwateáv, tu-te. Yaq tegi paev ezoqam tinduzáv ndógo, vòmbø-einin, “Vøkhofotáv, ngunuk, niqa zita-te ngundu-akhayam.”

²⁴ Yaq Yesu gendo-ein, “No Mbumbukiam Izlael ezoqam-te mbá gendo-khofotán, ndigu kopømba ande av sip ndi:gu, gi-ewaz.”

²⁵ Geté ndugu tunduwáv ndógo, katuk vømøkui, gundu-ein, “Evézøza. Vønøtóké.”

²⁶ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Matev eqeieqéí mbá, nakheis-qa lou toqondap, yaq gaqo sasa qozønqagím.”

²⁷ Yaq ndugu gundu-qavøiu, “Evézøza. Nandav unimanqatín. Geté gaqo, lou khakhayakh ndølogatún, ndógo eve-qa lou-qase-te qando-pomovatun.”

²⁸ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Ngólám. Qoqa unimanqatin kandambá tantáv. Matev áv tønéfakhán, av qo ndaqambe-poev.” Yaq ndaføyambá, tugu yu sége-eqeieqei-év.

Yesu ezoqa kopoav gekhakheinøvem

²⁹ Yesu ta manqei ndøgo ge-ivav, yaq Gelili kewan ndøgeg-té genø-ewát. Yaq manqei poyat-té gemøqavíg, vømøqom. ³⁰ Yaq ezoqa bawan kandambá gindupindam te-te, ezoqa nøme vøndó-upøgim, kagi ezoqam neka bøi waev mbain ezoqam neka bov o pingim kumbøgeap ezoqam neka manqa-khou ezoqam neka ezoqa nøme, gekha enqoni nøme ndøgo, qazøgoat. Yesu-qá megemege-té ginø-abám, vøkhakheinøvem. ³¹ Ezoqa ewaqape nqova ndafe kandambá, matev ndøgo, bøi gi-qeivim, manqa-khou ezoqam manqat gimanqatam, neka bov o pingim kumbøgeap ezoqam vø-eqeieqei-ez, neka kagi ezoqam okho vøngazem, neka bøi waev mbain ezoqam, bøi vøkewag. Yaq ndigu Mbumbukiam-qá iz ndø-eqánem, ndego Izlael ezoqam-ge Mbumbukiam.

Yesu ezoqa bawan-qape nøme ge-zøkef
(Mak 8:1-10)

³² Yesu ekeza paev ezoqam tenø-møváb ndøgo, gezø-ein, “No nginik ezoqam tanakh nøzøgó. Zapá ndøgo, nginik no namba ngigu, khøuwa misiká. Yaq ndakin ndigu lou mbaín. No poeveáv, ndigu iffin-us sa tækhofosam. Soqaín ndøgo, nakhoa-te bøi tømøzø-gugim, ti-qavoniapet.”

³³ Yaq paev ezoqam gimbo-einim, “Gê, lou gekham-tê qazíqeivím, nqanek ezoqam-av manqei-te, nginik ezoqa bawan-qape vizí-zøkéf.”

³⁴ Yaq Yesu gendo-ein, “Flawa gekhâm nandizøgo?”

Yaq gindu-qavøinam, “Flawa ate gi-goam sevén neka zonga khasøkhasis khapímhá.”

³⁵ Yaq Yesu ndigu ezoqa bawan-qape, manqei-te qonam manqat zø-eín.

³⁶ Yaq até gendego, nginik flawa seven neka zonga, gè-upzó, Mbumbukiam ike manqat vømbo-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, yaq ndigu ezoqa ewaqape sasa zø-etoam.

³⁷ Yaq ezoqa ewaqape lou tilóg ndøgo, até vøzø-ewez. Yaq lou mbegeap ndøgo, ezoqa gi-ivøvem, gèpizumém. Yakhav kandakanda sevén, gin-qeitømem, qamøvea. ³⁸ Ezoqa kopoav-qapé, nqanek lou gilog. Angana ate gi-goam, fo taosén. Geté sakheis neka nakheis, lou gilog, gevebøpøtéáv.

³⁹ Yesu ezoqa ewaqape gumu-khofosam, yaq ekeza paev ezoqam namba, khagua-té ginøketáb, Magadan manqei-te sasa ndøqantav.

16

Ezoqa Yesu-qa umingiap matev qeivi-qa gigoam
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Yaq Felisi ezoqam neka Sadusi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Matemateam-qa mbogoám. Gimbo-einim, “Umingiap matev qómatanáim. Yaq tábati-nøtén av nqæø, qo Mbumbukiam ndokhofotáq.”

² Geté Yesu gezø-qavøiu, “Khaiya køkouk tøgoat, khøuwa gemøsinanin, yaq zo mðzøte-zøtezín, khaiya eqeieqei segení-goát. ³ Yaq khaiya kikis neka bøivun tøgoat, qanaqanus qando-pavein, zo mðzøte-zøtezín, qæ ndólanqá. Zo khaiya qazo-qeivimin, zo mðzøte-zøtezín, khaiya ande áv khanégoát. Geté zo matev nqazo-qeivi, av ndakin nqæfakhanumit, yaq zo taqa mokho upøgimáv.

⁴ Zo ezoqa ndakin nqazoyage, zo ezoqa soq̄soq̄á neka zo Mbumbukiam-te t̄okebeáv. Yaq ndakin, zo umingiap matev q̄eivi-qa mba z̄oḡó. Geté zo matev n̄ome z̄óq̄eivimák. Sa nd̄ogo toz̄óq̄eivim, av̄ Ziona q̄amb̄oe-fakhan.”

Yaq Yesu s̄egeziváz, v̄owav.

Yesu Felisi neka Sadusi ezoqam-qa n̄omendim matev, flawa popon̄vem nonqo ge:khamas

(Mak 8:14-21)

⁵ Yesu-gi paev ezoqam, kewan yaq-keoqa gim̄oqa, flawa up̄ozoateáv. Manqa mate z̄om̄bo-nav̄ém.

⁶ Yaq Yesu gez̄o-ein, “Aiyá qaḡó. Felisi neka Sadusi ezoqam, tiqa flawa popon̄vem nonqo, ḡemb̄oe-feazoát.”

⁷ Yaq ndigu paev ezoqam, ekeza mokho-mba gibond, “Yesu nqanek manqat ekeqa nd̄ogo tene-eín, ni flawa up̄ozoateav qazigoam.”

⁸ Yesu é-m̄ondæ-otév, ndigu gekha manqat m̄ebondat. Yaq gez̄o-ein, “Zo gekha zapá, flawa-qa yaq-te nqaz̄ote-fofogeap? Zoqa unimanqatin Mbumbukiam-te khap̄embá. ⁹ Ḡé, zo mokho ndapeáv? Zo tozombó-matavap, no flawa faev, ndigu faev taosen ezoqam qatez̄okef? Yaq yakhav andé gekhâm qazo-nq̄eit̄omem, lou nd̄ogo qam̄vea? ¹⁰ Neka ḡé, zo tozombó-matavap, no flawa seven, fo taosen ezoqam qatez̄okef? Neka yakhav andé gekhâm qazo-nq̄eit̄omem, lou nd̄ogo qam̄vea? ¹¹ Zo gekha zapá, noqa manqa mokho q̄eiviav ndozogo? No ambá av̄ nq̄ægo, lou-q̄a yaq-t̄e qaz̄ombe-ein. Geté no Felisi neka Sadusi ezoqam-qa flawa popon̄vem nonqo n̄ote-eín. Zo nd̄ogo tozomb̄é-feazotát.”

¹² Yaq ndakin, Yesu-gi paev ezoqam, manqa mokho tin̄om̄bo-ndapém nd̄ogo, ndego ambá flawa popon̄vem nonqo me-eín, nd̄ogo flawa-te toqotu-nqagim. Geté ndego Felisi neka Sadusi ezoqam, tiqa n̄omendim matev-qa yaq-té gene-ein.

Pita gemat̄vem, Yesu, ndego Mesaya

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Yaq Yesu, S̄æzalia-Filipai taon av̄onin-té gen̄owáv. Yaq ekeza paev ezoqam gez̄obevap, “Ḡé, Ezoqam-ge Yo, ezoqam gekha mé:vewe?”

¹⁴ Yaq gimbo-qav̄oinam, “Ezoqa n̄ome ndimanqate, qo Zión, ndego ib̄okha iz etoam ezoqam. Neka n̄ome ndimanqate, qo Ilaizá. Neka n̄ome ndimanqate, qo Zelemayá, o Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqá n̄omé, ndigu ibugkhokhof giyageapam.”

¹⁵ Yaq Yesu gez̄obevap, “Gemá zo? No gekha ezoq̄am z̄oténæna?”

¹⁶ Yaq Saemon Pita gembo-qav̄oiu, “Qo Mesayá. Khandi Mbumbukiam-gé Yó.”

¹⁷ Yaq Yesu gendo-qav̄oiu, “Saemon, Ziona-ge yo, qo khanakhanakh mbá qaneḡó. Zapa nd̄ogo, nqanek matavap, qo ambá av̄ nq̄ægo, manq̄e-qape ezoqam qaveáz. Geté nogé Tat qaveáz, ndego yan-te ngo:yage. ¹⁸ Neka no nqataq̄a-manqate. Qo Pitá. Taqa manqa mokho, ‘Nandí.’ Yaq ta nandi-qape-te nginik, no ndigu ezoqam, no ndi-unimanqatinat, tiqa bawan andé khoev me notó:wév. Nqova soq̄aqape-qa bazaf̄ogakh kop̄omba mbain, nqanek bawan t̄ōmbua. ¹⁹ No Mbumbukiam-qa Megeat Matev mboqogim nonqo

nøtaqá-etoám. Gekha matēv ndøgo, qo nqanek manqei-qape-te toqotø-tokimat, até yan-té-a, āv tønétokát. Neka gekha matēv ndøgo, nqanek manqei-qape-te toqo-mboqogimat, até yan-té-a, āv tøné-mboqovát.”

²⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam manqa āv gezømbe-løvúa nqægo, “Zo ezoqa nøme zø-ein, av nqægo, no Mesayā.”

*Yesu ekeza løvøte neka nango khandi-vat-qa yaq-te, ande ge:zømas
(Mak 8:31-33; Luk 9:22)*

²¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu ekeza paev ezoqam, teqa løvøte-qa yaq-te zømesim ndøngáz. Gezø-ein, “No Zelusalem taon-té qabatønáv, nqosøgeap kandambaqape bamøndap, ti-te ndigu, megetapak neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, neka bemølambem. Geté khøuwa timønø-misika-ez ndøgo, Mbumbukiam no nqawa ndøkhandi:n.”

²² Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq Pita até gendego, sègekható, vøgugu, gembo-ein, “Evézøza. Av taoká! Matev av nqægo, betaqa-fákhn.”

²³ Geté Yesu, gèndoqambún, Pita vømbø-ein, “Mòqoqáv qo, Saitan! Qo qønømbø-khazét. Qoqa matavap nandav, ambá av nqægo, Mbumbukiam-tè qandowāv. Geté manqei-qape ezoqam-té qandowáv.”

*Yesu-te paev-qa toqoqat
(Mak 8:34–9:1; Luk 9:23-27)*

²⁴ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, no-te paev-qa ndego, ndego ekeza poev matev zitá geabetewuá, neka ekeza tae mutui bē-eqa, neka no sasa benøndopaev. ²⁵ Unimanqatín. Gekha ezoqām ndego, ekeza yage tendapet, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqām ndego, no zapaya ekeza yage te:khambua, ndego ndømøqeiv. ²⁶ Gèmbomataváp. Ezoqa manqei-qape gigiap ate nqægo tøm bogawam, yaq ekeza yage gèkhambuá, ta gigiap ate ndægo āv khambøé-tøkè? Neka gē, ngenek ezoqam, gekha fia ndøgō, yage nango temendap?”

²⁷ Ezoqam-ge Yo tendoqavan, enzol ezoqām namba mé:geáv. Eve-qa waev neka bazaføgakh namba mé:geáv, neka ezoqa ewaqape yaq-fia vøzø-etoám, av ndigu matev ndi:matanam. ²⁸ No unimanqatín nqazø-manqate. Zo ezoqa nøme nqazo-waniap, naqanøká zópakhaezák. Geté Ezoqam-ge Yo ndòzotøkhaè-ometám, teqa Megeat Matev namba te:geav.”

17

*Yesu bugug qambo-enend
(Mak 9:2–13; Luk 9:28-36)*

¹ Yaq khøuwa siks-qa zita-te, Yesu, Pita neka Zems neka tege namba qawan Zion, manqei poyat-qape-té genø-itúb, vømø-yakhapus-mokho-mbaez. ² Yaq Yesu-te gikewagam, ndego bugug sògo-enendát, tiqa bøi-te. Teqa bugug andé khøuwa waev me me-sanqatavavún, neka teqa ndabua ùnime-papaqá. Andé wáev. ³ Yaq nqáe! Mozes neká Ilaiza, sègezø-fakház. Yesu namba, manqat ndømanqatám.

⁴ Yaq Pita Yesu gembo-ein, “Evézøza. Qanimáv, ni nqeigu. Qo taqa-pøovat, no khøev-qasis misika nøzøpuán, qoqa kopo neka Mozes-qa kopo neka Ilaiza-qa kopo.”

⁵ Pita ate av-té manqat ge:manqatam, yaq ozoz ndøgutáz. Waev-ús. Yaq

nqáe! Ozoz-te ndøgo, manqat ndofakhán. Av qande-eín nqáego, “Ngenek nogé Yó. No poev kandambá te-te, neka no nømbøe-khafuát. Zo teqa manqat gèyogé.”

⁶ Yaq ndigu paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, møe kandambá gigonem. Yaq sège-o:áz. Bugug até manqei-té. ⁷ Geté Yesu tendowáv ndøgo, kha vøzø-khanøzam. Gezø-ein, “Mòzowán. Møe ndøgoném!”

⁸ Yaq kawa gi-eqagim, gikewag, Yesu mba ndø-ometám. Ezoqa nøme mbain.

⁹ Manqei poyat-te nango gi:visat, Yesu manqa zøløvuá. Gezø-ein, “Matev nqanek, zo qazoqeivim, ezoqa nøme naqanóká me:zòmás. Geté Ezoqam-ge Yo, løvøte-te bêtøndokhæ-khandiv.”

¹⁰ Yaq tegi paev ezoqam gimbo-bevøpem, “Gekha zapá Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndimanqate, av nqáego, ‘Ilaiza betøkhæ-fakhán.’?”

¹¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Unimanqatín, Ilaiza bugukhokhof ndøkhæ-fakhán, gígiap ate ndægo vøkhakheinám. ¹² Geté no nqazø-manqate: Ilaiza møndø-fakhán. Geté ezoqa ndego matavapøtéáv. Yaq matev áv timbi-matønømém, av ekezan qazømbø-pøovat. Yaq até Ezoqam-gé Yó-a, nqosøgeap ndøndáp, tiqa zenda-te.”

¹³ Yaq paev ezoqam, manqa mokho tinømbø-ndapém ndøgo, Yesu Ilaiza ge:manqatam, ndego Zion me:manqatám, ndego ibøkha iz etoam ezoqam.

*Yesu opønakam gekhakheinøvem, ndego nqova soqa gembøigoam
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Yesu paev ezoqa misika namba, manqei pøyat-te ginduvis, ezoqa bawan-qape møndøgoám. Yaq ezoqam tendowáv ndøgo, teqa megemege-te katuk vømøkui. ¹⁵ Gembo-ein, “Evézøza. Noge yo tanakh gèmbogó! Gèmbø-qanavøém. Unime-soqoevín. Nøme gøinam-té genø-bøiavín neka nøme ibøkha-te vøbafín. ¹⁶ No qogi paev ezoqam-te qændafat, ndigu amba me:khamasém. Geté ndego eqeieqevateáv.”

¹⁷ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Zo matev køfigiap neka unimanqatin mbain ezoqam, zo ndakin nqazoyage, gè, no khøuwa andé gekhám, zo namba tizi:yagat neka zoqa viniv vøe-eqatát? Geté ság! Opønakam vøndo-ndafém.”

¹⁸ Yaq gindu-ndafem, Yesu nqova soqa gèmbøe-khafén, ndego opønakam-qa mokho-te gu:goam, yaq ndego vømbø-fakhan. Yaq opønakam, sège-eqeieqei-év.

¹⁹ Taqa zita-te, tegi paev ezoqam, Yesu namba gimi-yakhapus-mokho-mba-ez, gèmbø-bevøpém, “Ni gekha zapá, nqova soqa amba qambøi-ngeatømem?”

²⁰ Yaq gezø-ein, “Zapa ndøgo, zoqa unimanqatin khapémbá. No unimanqatín nqazø-manqate: Zoqa unimanqatin Mbumbukiam-te, kopømba ande av masted tae nanga-qasis ndægo tøgonin, yaq zo ambá kopømbá, manqei poyat nqanek ambá áv qazømbø-e-inimín nqáego, ‘Manqei nøme-té qonøqáv.’ Yaq ndøgo ambá segewavín. Matev ate ndægo, zo ambá kopømbá tozomatønømemin.”*

*Yesu qambo-menas, ekeza løvøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zømas
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)*

17:10 17:10 Mal 4:5 **17:12** 17:12 Met 11:14 **17:13** 17:13 Luk 1:17 **17:19** 17:19 Met 10:1

17:20 17:20 Met 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1 Ko 13:2 * **17:20** 17:20 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqánek: 21Geté nqova soqøsoqa av ngi-gu, kopømba mbain sa toqo-ngeasam. Geté sa ndøgo toqoté-ngeasám, Mbumbukiam-te toqovi:mat neka lou logemav matev voqógoát.

²² Khøuwa nøme, Yesu tegi paev ezoqam namba, Gelili plovins-te gipindam, Yesu av gezømbe-ein nqægo, “Ezoqam-ge Yo, avønín, ezoqam-qá zenda-té ginøveém, ²³ neka vølaem. Geté khøuwa timømbø-misika-ez ndøgo, ndego Mbumbukiam nango ndøkhandi:v.” Ndigu paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, yaq mbøni zøvá. Mbøni vaev kandambá.

Teks moni abam-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa khoev nonqo

²⁴ Yesu tegi paev ezoqam namba, Kapenaum taon-te gimøfakhaz, yaq teks moni upøgim ezoqam ndozáv, ndigu Mbumbukiam-qa khoev teks moni gi-upøgimatun. Pita-té ginduzáv, gimbo-einim, “Gê, zoge nømendim ezoqam, teks moni møndø-abumatun, Mbumbukiam-qa khoev nonqo?”

²⁵ Yaq Pita gendo-qavøiu, “Møndø-abumatún.”

Yaq Pita khoev-te gendoqavan, ambá Yesu mbo-einín, taqa yaq-te. Geté Yesu ekezan, é-mando-ein, “Sáemon. Qoqa matavap av khané:go? Manqei-qape-gi kawakawa-za, teks moni gekha ezoqam-té gindú-upøgimatun? Ekeza ezoqam-té, ó, ezoqa vini-tè?”

²⁶ Yaq Pita gendo-ein, “Ezoqa vini-té gindu-upøgimatún.”

Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Unimanqatín. Kawakawa-za-gi ezoqam, teks moni gé-abamák ti-te. ²⁷ Geté, ság, soqain ndøgo, nginik teks moni upøgim ezoqam, qaqa tizizø-løwaz. Yaq nakémbá. Kewan-té qanø-ová, vømø-faleam. Yaq zongøyam ndego, bugukhokhof toqo-tøkhatav, manqanqa qombó-mboqoá. Yaq moni mokho toqózømét ndøgo. Yaq ndigu moni mokho, teks moni upøgim ezoqam-té qonø-ndapáz. Yaq qo neka no, nigí teks moni nándiv.”

18

Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, iz akhae gekha ezoqam ndøgoat?

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu-gi paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-bevøpem, “Gê, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, iz akhae kandambaqape, gekha ezoqam ndøgoat?”

² Yaq Yesu nakhasam mbo-akhá, tiqa mokho-te livin-mba ndøugu, vøve.

³ Gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Zo enendateav tøgoat, neka kopømba ande av nakhei nqonqon ndi-gu vozomógø, yaq zo Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, zomø-ozák. ⁴ Gekha ezoqam ndego, ekeza kha tevoa, kopømba ande av nakhasam nge-go, kandambaqape ndégo tégoát, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te.

⁵ Neka gekha ezoqam ndego, noqa iz-te, nakhasam av nge-go tekhatø, ndego no ndøkhatómb.”

Matev ndøgo, ezoqa manqa-zapa-te ndø-ituzø

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Yaq Yesu manqat nøme ge-zømas, gezø-ein, “Gekha ezoqam ndego, nakhei nqonqon av ngi-gu, ndigu no ndi-unimanqatinat, manqa-zapa-te te-itub, teqa manqa-zapa kandamba tantáv. Ndego amba nandi-qape monqo-te timbo-møpøtøzemin, yaq anana-mba sasa mø-oginamin, vømø-geonin, yaq ta yaq-fia te-te ndego, ambá andé khapémbá. Geté yaq-fia kandambaqape ndøgo, Mbumbukiam-te temøndap.

⁷ Manqei-qape ezoqam møndø-soqoéz, ndigu ezoqa nøme, manqa-zapa-te ndi-ituza. Unimanqatín. Khamasim matev, ndøfakhanám, ndøgo ezoqa manqa-zapa-te tø-itubat. Geté ndigu ezoqam ndøsoqoéz, ndigu ezoqa nøme manqa-zapa-te ti-itubat.

⁸ Qoqa pingim o bov manqa-zapa-te tø-ituqabat, gèkepáz, vø-ogi. Pingim o bov kopo mba taqagoat, khandi miavmiav-te toqomø-oq, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndøgo, qoqa bov menas neka pingim menas namba, gøinam-te timø-ogeqænam, ndøgo miavmiav ndøwageap. ⁹ Neka qoqa bøi manqa-zapa-te tø-ituqabat, gèkhofá, vø-ogi. Bøi kopo mba taqagoat, qo khandi miavmiav-te toqomø-oq, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndøgo, qo bøi menas taqagoat, yaq gøinam-tē gimø-ogeqænam.”

*Sip kopo gu-ewan, yaq nqawa gufakhan, taqa yaya etæ manqat
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo aiyá qagó. Zo ezoqa khasøkhasis, av nginik nakheis ngi:gu, khokho ezoqam me:zæzá. No nqazø-manqate: Enzol ezoqam ndigu, nginik ezoqam ndizø-keoge, noge Tat-qá bugug-té giwaniáp, ndego yan-te ngo:yage.*

¹² Ge zô ndozo-matavap? Ezoqa sip wan andled timbogoat, yaq kopo gembø-ewán, yaq gé, ndego gekhá ndøgō? Ndego ndigu nainti-nain nøme, segéziváz, ta manqei poyat-te ndøgo, gagayag gilogatun, nøme-qa vømøvað, ndugu gumbo-ewan. ¹³ No unimanqatín nqazø-manqate. Ndugu sip kopo tu-omet, ndego khanakhanakh kandambá tendap. Teqa khanakhanakh futi ndugu, ndømø-løvuaám, av khanakhanakh, sip nainti-nain-te ndømbøego, ndigu yozaneav ndigu. ¹⁴ Yaq matev até kopó. Zoge Tat yan-te ngo:yage, ndego poveváv, nginik ezoqa khasøkhasis, kopo te-ewan.”

Klisten qafu manqa-zapa tego qo-te

¹⁵ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Klisten qafu manqa-zapa tego qo-te, yaq vømboqáv, teqa manqa-zapa vøe-omat, zo ezoqa menas zøkhapus-mba vøkhakheinømem. Ndego qoqa manqat te-ewag, yaq nango møndøqa-Klisten-qafu-év. ¹⁶ Geté ndego qoqa manqat yogeav tøgoat, yaq qo ezoqa kopo o menas namba zøtézáv, te-te. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-manqaté nqægo, ‘Manqa ovøyam tøgoat, yaq bøi vizu ezoqam menas o misika begó.’ ¹⁷ Geté ndego tiqa manqat te-ogi, yaq Klisten bawan ezoqam-té qanø-ndafém. Yaq ndego até tiqá manqát-a te-ogi, qo ndego bavokho-ak o teks moni upøgim ezoqam qotéveó.

¹⁸ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha matæv ndøgo, zo nqanek manqei-qape-te tozoto-tokimat, até yan-té-a, áv tønétokát. Neka gekha matæv ndøgo, nqanek manqei-qape-te tozo-mboqogimat, até yan-té-a, áv tøné-mboqovát.

¹⁹ Neka nøme nqazø-manqate: Nqanek manqei-qape-te, zo mokho-te, ezoqa menas manqat tikoponemat, yaq Mbumbukiam sasa mbóviømemāt, noge Tat, yan-te ngo:yage, matev ndømatanám ti-te. ²⁰ Zapa ndøgo, ezoqa menas o misika noqa iz-te timøvab, no ndægoát, ti namba.”

Yaya etæ manqat, qo ezoqam-qa manqa-zapazapa sa navøpøteav tøgoat

18:8 18:8 Met 5:29-30 **18:10** 18:10 Iblu 1:14 * **18:10** 18:10 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáne: 11Ezoqam-ge Yo, ezoqa khandizat nonqo ndøgeavún, ndigu gi-ewaz. **18:10** 18:11 Luk 19:10 **18:15** 18:15 Luk 17:3; Gal 6:1 **18:16** 18:16 Deut 19:15; Zion 8:17 **18:18** 18:18 Met 16:19; Zion 20:23 **18:19** 18:19 Mak 11:24; Zion 15:7

²¹ Yaq Pita tendowáv ndógo, Yesu vombō-ein, “Evézōza. Noge Kliten nõfu, no-te manqa-zapazapa sekemba tegoat, yaq gē, no andé gekhâm tæmbo-geveam, sa tønombo-navøem? Até tægoat sevén?”

²² Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Ambá av nqægo, seven mbā. Ndógo khapémbá. Geté sá betaqambo-navøemat. Seven até tægoat seventí, sa tōqambo-navøemat.

²³ Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopōmba ande av nqægo: Kawa ezoqam mōndōgoám. Ndego moni upøgim-qa ndōgoám, tegi sasae ezoqam te-te qazōmbo-løfokam. ²⁴ Yaq ndego moni tonqogim gengaz, sasae ezoqa nõme tindu-ndafém ndógo. Ndego moni milión, qambøe-løfokam. ²⁵ Geté ndego moni mbaín, tege kawa ezoqam vombøé-etoám. Yaq kawa ezoqam, manqat áv gembøe-eín nqægo, ‘Av tægoat ndægo. Gigiap ate ndaqambe:go, qówí. Até qogu sævam neka nakheis-a, voqówí. Yaq fia qotégó, no-te.’ ²⁶ Yaq ndego sasae ezoqam, kawa ezoqam-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, vombō-ein, ‘Káwa ezoqam. Tanakh gènøgó. Até vøkhæ-keogé. Fia ate ndægo, nqanombo-løfoke, ndòtaqa-etoám.’ ²⁷ Yaq ndego kawa ezoqam, tanakh mbogó, gembo-ein, ‘Ság! Fia nõ-ètoám.’ Yaq sègemboták, vøwav.

²⁸ Geté ndego sasae ezoqam gendo-fakhan, sasae kopōmba ezoqam mba mo:qát. Ndego moni mbøe-løfokám, te-te. Khapímhá. Geté yaq até gendego, sège-khoteiú. Monqo mba mbøegeá, gembo-ein, ‘Fia qonø-etoám, no-te ndaqambo-løfoke.’

²⁹ Yaq ndego sasae ezoqa nõme, katuk ndømøkuí, teqa megemege-te, gembo-ein, ‘Tanakh gènøgó. Até vøkhæ-keogé. Yaq fia ndægó.’ ³⁰ Geté ndego gèmbøeqasí. Yaq até gendego, ndimbula-te vø-utav. Yaq ndego até gú:goát ndógo, atema yaq-fia vøgō.

³¹ Yaq sasae ezoqa nõme, nqanek matev gigeivim, ndigu mbøni zønqosøgim. Yaq kawa ezoqam-té ginøzáv, emanqat ate ndægo vømømbō-vototem.

³² Yaq ndego kawa ezoqam, ngenek sasae ezoqam, gèmbø-akhá. Gembo-ein, ‘Qo ezoqa soqaqapé. Moni kandambaqapi ate ndi:gu, no-te qaqambo-løfokam, no sòtaqaták, qo qoqonø-viam. ³³ Geté gekha zapá, qo sasae kopōmba ezoqam-te tanakh goneav qagoam, av no tanakh qataqambego?’ ³⁴ Yaq ndego kawa ezoqam, qaqá kandambá gego. Yaq até gendego, ngenek sasae ezoqam ndimbula-te vø-utav. Yaq ndego até gú:goát ndógo. Neka yaq-fia nqosøgeap ndø-upøgimát, atema fia ate ndægo vømúgü.”

³⁵ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, nõme áv gene-eín nqægo, “Noge Tat, ndego yan-te ngo:yage, zo-te matev até kopó, áv tenégó, zo ezoqa nõme-te, tiqa manqa-zapazapa, sa navøepøteav tøgoat.”

19

Sakhei zøvis-qa yaq-te (Mak 10:1-12)

¹ Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, Gelili plovins tène-iváv. Yaq Zudia plovins-té genøwáv, ndógo Zoden kea yaq-keoqa. ² Ezoqa mōndømbō-pavát, bawan-qape kandambá, neka ndego enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemát.

³ Yaq Felisi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Ambá gembo-matemateømemín, gimbo-einim, “Gé, Mozes-qa guguna manqat, áv khané-ein? Ezoqa kopōmbá, sævam sa te-ivav, ndego pøev tømboqoat, ó, kopōmba mbaín?”

⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ge zó, Mbumbukiam-qa Manqat mozó-geveømem, av qæ-ein nqægo? ‘Mbumbukiam ezoqa ande ge:khakheïnøvem, anganeam neká sævam, tékhakheïnøvé.’” ⁵ Yaq Mbumbukiam äv gene-ein nqægo, ‘Yaq nakémbá, anganeam eve neka evo géziváz. Yaq zäs namba mé:tøkuaném, yaq ndigu ezoqa menas, vømó-kha-kopo-éz.’” ⁶ Yaq ndakin ndigu ambá av nqægo, kha menás, av bugukhokhof gi-goam. Geté kha kopó. Ndigu Mbumbukiam ndøtøkuzú. Yaq ezoqa beqatøzó.”

⁷ Yaq Felisi ezoqam gimbo-einim, “Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, Mozes-qa guguna manqat av qæ-ein av nqægo? Anganeam sævam ivøve-qa tegoat, ndego sakhei zøuvis pepa bepeawám, bembō-etoam, sasa bekhofotav.”

⁸ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mozes sakhei zøuvis matev sa gezøtak, zapa ndógo: Zo khápe zøtesapí:z. Geté Mbumbukiam ezoqa ande ge:khakheïnøvem, av me:matøvemák, av ndægo. ⁹ No nqazø-manqate: Gekha ezoqám ndego, sævam te-ivav, geté ndugu mambe okhoeäv, yaq sævam vini vó-okí, ndego nøkenøkem matev ndøngiú neka mambe mé:wáv.”

¹⁰ Yaq Yesu-gi paev ezoqam gimbo-einim, “Av tægoat ndægo, anganeam kopømba mbain tøgoat, sævam sa te-ivav, yaq qanimav ndógo, nøkenøkem tiá, sá biziyagé.”

¹¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Nandav manqat, nøkenøkem mbain-qa yaq-te, ezoqa ewaqape-qá mbá. Geté tiqa mba ndigu, Mbumbukiam matev tezø-etoam. ¹² Ezoqa sakhei zøkemav ndigu, zapazapa vinivinimbá. Nøme ndigu äv tiniqáz. Neka ezoqa nøme, zapa ndógo: Ezoqa äv tizømbe-matanám. Geté ezoqa nøme, sakhei zøkemav ndigu, Mbumbukiam-qá Megeat Matev zapayá. Gekha ezoqám ndego, kopømba tegoat, nqanek nømendim matev tendap, sá bendáp.”

*Yesu nakhei nqonqon zenda gezømbø-awam
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ Yaq ezoqa nøme, Yesu-te, nakheis ndo-upøgím. Ndigu mõndøzøpoé, Yesu ambá zenda zømbø-awamín neka vøzø-guligulimín. Geté tegi paev ezoqam gezømbø-khafén, ndigu ezoqam.

¹⁴ Geté Yesu gendo-ein, “Nakheis bëgeäv, no-te. Zømbo-khakházám. Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, tiqa ndigu, av nakheis ngi-gu.”

¹⁵ Yaq Yesu até gendego, nakheis zenda vøzømbø-awam neka vøzø-guligulim. Yaq qamømbøe-navøem, tènewáv.

*Gigiap kopoav ezoqa ndakinak, Yesu-te gendowav
(Mak 10:17-27; Luk 18:18-27)*

¹⁶ Khøuwa nøme, ezoqa tendowáv ndógo, Yesu-te, vømbō-ein, “Nømendim ezoqam. Gekha matev egeiegei nómatønümát, khandi miavmiav vøténdáp?”

¹⁷ Yaq Yesu gembø-qavøiu, “Gekha zapá, no matev egeiegei-qa yaq-te, ndoqonømbe-bevap? Egeiegei Mbumbukiam mba me:gó. Geté qo khandi miavmiav ndape-qa ndoqombogo, qo Mbumbukiam-qá guguna manqat gombópavát.”

¹⁸ Yaq ndego gendo-ein, “Gekha guguna manqat nombópavát?”

Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Guguna manqat nqáneq qoqombó-pavát: Qo ezoqa pakhapakha zøkhanéäm. Neka nøkenøkem matev ndøngi:wát. Neka ndø-aqònám. Neka meakha manqat ndømanqaté. ¹⁹ Qave neká qavo,

gèzovizáp. Ezoqa nøme-te, kuku āv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go.”

²⁰ Yaq ngenek ezoqa ndakinak gendo-ein, “Nqanek guguna manqat ate ndægo nqæmbópæv. Yaq gekha matev nøme ndógò, no matønumav ndøgo?”

²¹ Yaq Yesu gembo-ein, “Qo ndaføyamba-qape gone-qa toqogoat, vøkhæqáv, qoqa gigiap ate ndægo, vømøwi. Yaq moni ndigu toqoqas, gigiap-av ezoqam qozó-etoám. Av toqotego ndægo, yaq qo gigiap qaniqanim yan manqei-té qoqonó-møvøemét. Yaq vøndoqáv. No qonøndó-pæv.”

²² Yaq ndego ezoqa ndakinak, nqanek manqat ge-ewag, sègewáv. Avusmba mbovoé. Zapa ndógo, ndego gigiap kopoáv qambogoam.

²³ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Ezoqam ndego gigiap kopoav tømbogoat, te-te ndego unimé:føgákh, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te te-on. ²⁴ Unimanqatín. Kemol ndugu, søvakha gigiap kandambaqapu, mil nqa-te one-qa tugoat, tu-te ndugu, føgakh andé mbaín, av gigiap kopoav ezoqam-te føgakh ndægo, ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te one-qa tegoat.”

²⁵ Yaq paev ezoqam nqanek manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá, yaq gimbo-bevøpem, “Av tægoat ndægo, yaq gekha ezoqám ndókhandi:v?”

²⁶ Yaq Yesu ti-te gekewag, gezø-ein, “Matev av nqægo, ezoqa kopømba mbaín. Geté Mbumbukiam kopømbaqapé. Gekha matev ndøgo, ndego gone-qa ndembogo, kopømbá, segégó.”

*Yesu toqombo-pavet, taqa yaq-fia
(Mak 10:28-31; Luk 18:28-30)*

²⁷ Yaq Pita gembo-qavøiu, “Nqæe! Ni gigiap ate qanimbi-goam, zitá qatiwuøém, qo nqeitaqambe-pæv.”

²⁸ Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Gigiap neka matev ate ndægo tøndakinak, yaq Ezoqam-ge Yo iz kandambaqape tendap, neka kawa ezoqam-qa qonam nonqo qanimav-qape-te vó:qotát, yaq até zó-a, zo ezoqa tuelv, no nqazonøndo-pæv, zøkeza kawa ezoqam-qá qonam nonqoté qazotó-qonavát, neka Izlael khagua bawan tuelv vozozømbó-kawæztát.

²⁹ Gekha ezoqám ndego, khoev te-ivav, o namba-qaniap o eve o evo o nakheis tezivav, o khae te-ivav, no zapaya; ndego Mbumbukiam nøme mba mbøé-etoám, kopoav-qapé, wan andlé ate tægoat, yaq ndego khandi miavmiav vømóndáp. ³⁰ Geté ezoqa kopoáv, ndigu ndakin nduo-megetap, gendópavát. Neka ezoqa kopoav, ndigu ndakin ndindopaev, gó:megetát.”

20

Yaya etæ manqat, ezoqam-qa yaq-te, khae-te gisaæetat

¹ Yaq Yesu yaya zø-etá, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo:

Ezoqam mõndøgoám. Waen khae evé. Yaq qanaqanus lovølova-ús. Ndego tenøváv ndógo, teqa khae-te sasæ gone nonqo ezoqam vømø-upøzo. ² Tiqa yaq-fia, manqat āv gini-kopo:ném, av sasæ ezoqam khøuwa kopo-te, oskia gi-üpøgimatun. Yaq khae-té genø-khofotáz.

³ Yaq ande av 9 oklok ndægo, ndego maket manqei-te gewag, ezoqá nøme ndøzømét. Ndigu khokhó sege-waniapám. ⁴ Yaq gezø-ein, ‘Até zó-a, noqá

khæe-té qazonózáv, vozomó-sasaē. No yaq-fia eqeieqei nõzò-etoám.’⁵ Yaq ndigu sègezáv, sasae vòmòmbò-gonem.

Yaq khòuwa muin neka 3 oklok qandap, ndego matev até kopó, àv tenegó, av bugukhokhof ge’go.⁶ Yaq até 5 oklók-a, ndego maket manqei-te, nangó genówáv, ezoqa nõme vòzòmet, ndigu khokho giwaniapam. Yaq gezò-ein, ‘Gekha zapá, zo khokho nqazo-waniapet, khòuwa mba nqazotò-ngiaomit?’

⁷ Yaq gindu-qavòinam, ‘Zapa ndógo, ezoqa ni upòngipòteáv, sasae teizògo.’

Yaq ndego gezò-ein, ‘Ság! Até zó-a. Noqá khæe-té qazomó-sasaeném.’

⁸ Yaq khòuwa gemòsinan, ndego khæe eve, tege sasae keoge ezoqam, àv gembòe-eín nqægo, ‘Sasae ezoqam mòqozò-akhayám, fia vòzò-etoam. Fia etoam toqotòndó-ngáz ndógo, ezoqam ndakin gindu-oz, sasae-te. Yaq ndigu, no bugukhokhof qato-upòzo, fia vaev-té qonòzò-etoám.’

⁹ Yaq ezoqam ndigu 5 oklok sasae gingazem, khòuwa ate ndægo-qá fia ndòndapém.

¹⁰ Yaq ezoqam ndigu bugukhokhof sasae go:ngazem, fia ndape-qa ginduzav, ndigu àv gini-matavupám nqægo: Fia andé kandambá tizindapem. Geté fia ndógo gindapem, até kopó, av ezoqa nõme gi:ndapem. Khòuwa kopo-qá fiá.¹¹ Ndigu moni gumu-tonqogim, yaq khæe eve, manqat mbo-ponqomém,¹² gi-einim, ‘Ezoqam nginik, sasae vaev-te gingazem, khapémbá gisasaenem. Yaq gè, àv khanégo, ndigu yaq-fia kopo gindapem, av ni qazi:ndapem, ni khòuwa ate ndægo, khòuwa tatas-te qazi-sasaetat?’

¹³ Yaq ndego khæe eve, ezoqa nõme-te, ma manqat geponqomat, àv gembòe-qavòiu nqægo, ‘Nòfu! Qoté-ewäg. No ambá av nqægo, nõtaqambe-khavòz, av qo ndòqote-matavap. Av taoká. Fia ndógo, qo qoqondap, eqeieqei. Fia ndógo, av ni manqat qazi-kopo:nem.¹⁴ Ndakin vòqáv, qoqa fia namba. No àv qanòmbè-pòovám nqægo: No ndego ezoqam, vaev-te tendowav, fia até kopó, àv tàmbòé-etoám, av qo tòtaqambe-etoam.¹⁵ Ge qó ndoqo-matavap? Ndógo eqeieqei mbà, nõkeza moni matev tòtego, av no nqanòmbè-poev? O ge qó, qónònguvim, no ndigu matev eqeieqei qazò-matanam, ndigu sasae-te vaev gindu-oz?’ ”

¹⁶ Yesu nqanek yaya gumu-eta, yaq manqat nõme àv gene-eín nqægo, “Matev até kopó, àv tònégòát. Ezoqam ndigu, ndakin ndindopaev, ndigu gó-megetát. Neka ndigu ndakin nduo-megetap, ndigu gendópavát.”

Yesu qambo-misika, ekeza lòvòte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zòmas (Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Yesu ekeza paev ezoqam tuelv namba, Zelusalem taon-te gi:qavigat, yaq sègekhatób, vòmò-yakhapus-mokho-mba-ez, gezò-ein,¹⁸ “Nqáe! Ni Zelusalem taon-té qazinò-qavigít. Yaq Zelusalem taon-te ndógo, Ezoqam-ge Yo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam-qá zenda-té ginóveém. Yaq ndigu manqa ovòyam-te sasa ndóveém, manqat vòkopo:ném, av nqægo, yà benaním,¹⁹ neka manqei vini-ak-qa zenda-te vòveém, ndigu Mbumbukiam zòtezateav ndigu. Yaq ndigu otòtam mé:vewém, vòzuím, tae mutui-te sasa ndòtòkewém, vònaním. Geté khòuwa timòmbò-misika-ez ndógo, ndego Mbumbukiam nango ndòkhandi:v.”

Zems neka Zion, iz akhæe ndape-qa gigoam (Mak 10:35-45)

²⁰ Zebedi-gi nakheis-gu evo, Yesu-té gunduwáv. Até nakhei menás-a, Zems neka Zion, vøndōzav. Yaq ndugu katuk ndømøkuí, teqa megemege-te, vømbø-ein, “Nòtaqa-viám. Kopømbâ, noqa poev matev toqogo?”

²¹ Yaq Yesu gumbo-ein, “Gekhâ qápoev?”

Yaq gundu-qavøiu, “Noqa poev nqáne. Qo kawa iz toqomøndap, nginik nogi nakhei menas, nøme ngenek, qoqa nakeamo zenda-té gemøqóm, neka nøme ngenek, qoqa yogea zenda-te vømøqóm.”

²² Geté Yesu gendo-qavøiu, “Zo zòtezøtezák, gekha matev-qa zonø-einim. Gê, zo ezoqa menas, kopømbâ, ibøkha khaqain-qape tozo-izam, av no tøte-iz?”*

Yaq gimbo-einim, “Ni kopømbaqapé.”

²³ Yaq Yesu gezø-ein, “Unimanqatín. Zo ibøkha khaqain-qape ndòzomø-izám, av no tøte-iz. Geté gekha ezoqám, noqa nakeamo zenda neka yogea zenda-te timøqonav, ambá av nqægo, no nøvèvesám. Geté ta qonam nonqo tiqa ndígu tógóát, noge Tat gevevesam.”

²⁴ Yesu-gi paev ezoqa ten nøme, nqanek manqat giyogem, yaq qaqa ndøgoném, ndígu ezoqa menas-te. ²⁵ Yaq Yesu tegi paev ezoqam ate gi:goam, tenø-møváb ndøgo, gezø-ein, “Zo mðzøte-zøté. Bawabawan-gi kawakawa-za, ezoqa gètøkhonøzát. Neka tigi megetapak gø:kawaezát, av ekeza poev ndøzømbe:go. ²⁶ Geté zo mokho-te, matev av nqægo bègø. Gekha ezoqám ndego, zo mokho-te iz kandambaqape ndape-qa tegoat, ndego yà be-zogetøke-ezoqam-év. ²⁷ Neka gekha ezoqám ndego, zo mokho-te megeat-qa tegoat, ndego andé zogé yaq-fia mbain sasae ezoqam bezømbegø.

²⁸ Até Ezoqam-gé Yó-a, ndego matev até kopó. Ndego ambá ndøgo te-negeavün, ezoqa sasae timbogoat neka vømbø-tøkeát. Geté ndego ezoqa tøkè-qa neka teqa kha løvøte-te vee-qa ndøgeavün. Yaq ezoqa kopov, tèabete-nqovotáz.”

*Yesu bøi waev mbain ezoqa menas gekhakheinøvem
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Yesu tegi paev ezoqam namba, Zeliko taon gi:ivøvem, ezoqa bawan-qape kandambá gimbo-pavat. ³⁰ Yaq nakhoa keoqa-te ndøgo, bøi waev mbain ezoqa menas møndø-qonavám. Giyogem, Yesu geløvubat, yaq até gindigonem, vømbø-akhaem, “Evézøza! Déivid-ge Zeo! Ni tanakh ginígú!”

³¹ Yaq ezoqa ewaqape, gøgugúb, “Zo manqat tiá.” Geté ndígu kandakanda nøme mba mo:-akhaemém, “Evézøza. Déivid-ge Zeo. Ni tanakh ginígú.”

³² Yaq Yesu sège-itán, vøzø-akha, “Zo gekhâ zøpoev, no tæzø-matanam?”

³³ Yaq ndígu gindu-qavøinam, “Evézøza. Ni ambá bøi waev qoni-etoamín.”

³⁴ Yaq Yesu tanakh zøgó. Yaq até gendego, bøi vøzø-khanøzam. Yaq ndígu ndaføyambá, bøi sègezø-eqeieqeí-ám, neka Yesu vømbø-paevem.

21

*Yesu Zelusalem taon-te, ande kawa ezoqam me ge-on
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Zion 12:12-19)*

¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Zelusalem taon gi:khatooat, yaq Betfage vemíav avønin-te, Oliv manqei pøyat-te ndøgo, ndego paev ezoqa menas tène-khofotáz, ² gezø-ein, “Tozonøzáv ndøgo, vemíav zoqa megemege-te ndo:go. Yaq zo ndaføyambá, donki evo zomø-ometám, nakhasam namba.

20:21 20:21 Met 19:28; Luk 22:30 **20:22** 20:22 Met 26:39; Zion 18:11 * **20:22** 20:22 Ibøkha khaqain-qape, Yesu-qa nqosøgeap me:manqaté, ndego tendap. **20:25** 20:25 Luk 22:25-26 **20:26** 20:26 Met 23:11; Mak 9:35 **20:28** 20:28 Luk 22:27; Filip 2:7

Gémoposupát. Yaq zónqovosám, no-te sasa zotøndó-itüb. ³ Ezoqa manqat tezø-ein, yaq zo áv qazømbøé-einím nqægo, ‘Evezøza mbopóe, nginik.’ Yaq ndego zo segezóták.”

⁴ Nqanek matev qafakhan, zapa ndógo. Manqat ndógo, Mbumbukiam tege manqa vevezam ezoqam mokho-te ge-ein, tåbete-unimanqatín. Manqat nqáneq,

⁵ Zayon ezoqam, ndigu Zelusalem taon-ak, gèzø-eín,
“Nqáe! Zøge kawa ngégeav.

Ndego khambuvap matev mbáin.

Donki-qá zita-té gonoqotáv, donki ndugu ndakinak-qapu.”

⁶ Yaq ndigu paev ezoqa menas gizav, matev áv tini-matønómém, av Yesu gezømbø-ein. ⁷ Yaq donki nakhasam, evo namba, Yesu-té ginø-itüb, ndabua vøzømbø-khafuzam, yaq Yesu sasa mo:qom. ⁸ Yaq ezoqa kopoav-qapé, Yesu-qa megemege-te, ekeza ndabua mo:møtagát, nakhoa-te, neka ezoqa nøme vuv vøndøqogaz, sasa mo:møtag. ⁹ Yaq ezoqa bawan-qape, Yesu-qa megemege-te vø:megetam-a, nøme vøndøpavam, ndigu áv gini-akhaemát nqægo, “Hosána! Iké: te-te, Deivid-ge Zeo! Mbumbukiam ngenek ezoqam bèkhakheinøvé, Evezøza-qa iz-te ngegeav! Hosána! Iké: te-te, ndego uni ova-in ngo:yage!”

¹⁰ Yaq Yesu Zelusalem taon-te gemø-on, ezoqa ewaqape nqova zøndáf, gibevoþem, “Gekha ezoqám, ngenek?”

¹¹ Yaq ndigu ezoqa kopoav-qape, Yesu namba gi:geavun, gindu-qavøinam, “Ngenek Yesú. Nazalet vemíav-ák. Gelili plovin-s-té gendowáv. Ngenek Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqám.”

Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te gegoam

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Zion 2:13-22)

¹² Yesu Mbumbukiam-qa khoev uta-te ge-on, yaq até gendego, ezoqam ndigu gigiap gu:wiat, gèngeasám, neka lou-qasis vøzø-nqagim, ndigu mõni gi:-enendtat neka ndigu kuvøkuvu, Mbumbukiam-te løvusam nonqo, vøwiat.

¹³ Yaq gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, ‘Noqa khoev, guliguli khoev ndógoát.’ Geté zo Mbumbukiam-qa khoev zø-enendtét, vømø-aqonam-ezoqam-qa-pebam-khöev.”

¹⁴ Yaq bøi waev mbain neka kagi ezoqam ndozáv, Yesu-te, ndøgo Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te. Yaq gèkhakheinøvé. ¹⁵ Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam, umingiap matev giqeivim, Yesu gematønumat neka vøyogem, av nakheis Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te gi-akhaemam, av nqægo, “Hosána! Iké: te-te, Deivid-ge Zeo,” yaq ndigu qaqa ndøgoném.

¹⁶ Yaq Yesu gimbo-einim, “Ge qó, toqóyoge, av nginik nakhei ndindi-akhayam?”

Yaq Yesu gendo-ein, “No nqazøýógé. Gê, zo Mbumbukiam-qa Manqat mozó-geveømem, av qæ-ein nqægo? ‘Qoqa iz, nakheis neka nakhei ngonqon ndø-eqatét.’ ”

¹⁷ Yaq Yesu sègeziváv, neka Zelusalem taon vø-ivav. Yaq Betani vemíav-té gendowáv, ta lova ndøgo, vømøþuv.

Yesu fig tae manqat mba gembo-ein, sa qakusi

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Khøuwa nøme qandopave, lovølova-ús, Yesu Zelusalem taon-te nqawa ge:vezesat, ndego ifi mbovín. ¹⁹ Yaq nakhoa keoqa-te ndøgo, ndego fig tae

ndøqeív. Geté avønin-te gewav, nanga-qa gemøkewag, esokho mba ndøqeív. Tae nanga mbain. Yaq Yesu até gendego, fig tae manqat vømbø-ein, “Qo tae nanga nqawa qóviamák.” Yaq ndaføyambá, ndøgo fig tae sègekusi.

²⁰ Yaq tegi paev ezoqam, nqanek matev gíqeivim, ndigu nqova ndafe kandambá. Yaq gimbo-bevøpem, “Av khanégo, nqanek fig tae nakhamas-te qakusi?”

²¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. Zo tozo-unimanqatintat neka nakeap mbain vozógoát, zo kopømbaqapé, matev áv tözøté-matønnumát, av no fig tae qambøe-matanam. Geté ta-mbá taoká. Zo nqanek manqei pøyat tozombo-einim, av nqægo, ‘Mòqo-itán. Yaq ibøkha-tè qanøbáf,’ yaq matev segéfakhán. ²² Gekha matèv ndøgo, Mbumbukiam tozombo-viømemat, zo tozo-unimanqatintat, tozo-guligulimemat, yaq zo ndòzo-upøgimemát.”

Yesu gimbo-bevøpem, gekha ezoqam-qá iz-tè, ndego matev gematønnumat (Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Yesu Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te nqawa ge-on, ezoqa vømē-zømesim, yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak ndozáv, te-te, gimbo-einim, “Qo gekha ezoqam-qá iz-tè qonøgot, nandav matev nandoqo-matønnumit? Iz gekha ezoqám qá-etoam?”

²⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Até nó-a, bevap kopo nqanøgó, zo-tè. Zo yaq tozonø-qavøinam, yaq até nó-a, ndæzø-ein, av nqægo, no matev gekha ezoqam-qá iz-tè qatø-matønnumit. ²⁵ Noqa bevap manqat nqánek: Gè, Zion, ndego ezoqam ibøkha iz gezø-etoumam, ndego iz gekha ezoqam-tè gendap? Mbumbukiam-tè, ó, manqei-qape ezoqam-tè?”

Yaq ndigu ekeza mokho-mba gibond, “Av khazí-einim? Tizimbo-einim av nqægo, ‘Ndego iz Mbumbukiam-tè gendáp,’ yaq ndego ni áv ginimbí-ein nqægo, ‘Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, zo Zion unimanqatintev qazogoam?’ ²⁶ Geté tizimbo-einim av nqægo, ‘Zion, iz, manqei-qape ezoqam-tè gendáp,’ yaq ngnik ezoqa bawan-qape, qaqa nígu. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape áv gini-unimanqatínát nqægo: Zion, ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám.”

²⁷ Yaq Yesu áv gimboe-qavøinám nqægo, “Ni nítinøtenák.”

Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, yaq até nó-a, nøzø-einák, no gekha ezoqam-qá iz-tè qatøgot, nqanek matev.”

Yaya etæ manqat, nakhei angana menas-qa yaq-te

²⁸ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Ge zó, nqanek emanqat-qa yaq-te, no ndakin tæzømbe-votot, áv khazømbøé-matøvemém?”

Qágoám. Ezoqam møndøgoám. Nakhei angana menás gimboqam. Khøuwa nøme, eve, yo-khøuwa, áv gembøe-ein nqægo, ‘Ndáe. Nqægo khøuwa, khæ-tè qomósasæe.’ ²⁹ Yaq gimbo-qavøiu, “Tia. No gènømbø-qasí. Geté vaev-te, ndego matavap gè-enénd, sasa ndøwav, vømøsasæe. ³⁰ Yaq eve, até eveqase-té-a, vøwav, manqat kopo vømømbø-ein. Yaq ndego gendo-qavøiu. ‘Tát! Qanimáv. Ndænáv.’ Geté ndego okhoeáv.”

³¹ Yesu nqanek emanqat gumuvotot, yaq áv gezømbe-beváp nqægo, “Ge zó, ndozo-matavap? Nakhei menas ndigu, eve-qa manqat gekha ezoqám ndøndap?”

Gindu-qavøinam, “Ndégo, yo-khøuwa.”

Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Matev soqøsoqa-us ezoqam, av teks moni upøgim ezoqam neka sakheis, ekeza kha giwiatun,

ndigu zo ndòlòvubám, neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te vómó-òz.
³² Zapa ndògo, Zion gegeavun, neka zo ge:zòmas, equeieqi ande àv khazòtè-
 yagát, zo ndego unimanqatinteáv. Geté teks moni upògim ezoqam neka
 sakheis ekeza kha giwiatun, ndigu mòndò-unimanqatinim. Zo tiqa matev
 ambá qazòte-qeivím. Geté até ndògò-a, zo qambuzaneáv neka Zion uniman-
 qatinteáv.”

Yaya etæ manqat, waen khae keoge ezoqam-qa yaq-te
 (Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Yaq Yesu manqat nòme ge:zòmas, gezò-ein, “Nqanek yaya etæ manqat
 nòme, zòtèyogèm:

Qàgoám. Ezoqam mòndògoám. Khae evé. Ndego waen khae ndòkhá, uta
 vò-ogi, neka waen nanga pesegim nonqo, manqei vò-oz, neka khae qeivi
 nonqo, khoev eqawat-qape vòwev. Yaq khae ndògo, ezoqá nòme-qá zenda-té
 genóvé, timbòe-kewagat, ekezan manqei nòme-te vòwav. ³⁴ Yaq waen nanga
 khata viav qamòkhanaz, ndego khae eve, sasae ezoqam ndòkhofotáz, ti-te
 ndigu, ma khae gimbo-kewagam. Ekeza waen nanga upògim-qa ndògoám.

³⁵ Geté ndigu khae keoge ezoqam, gègavém. Ezoqa nòme gèzuím, neka nòme
 vòlaem; neka nòme nandí gini-pouwím, vònanim. ³⁶ Yaq ndego khae eve,
 sasae ezoqa nòme mba mokhofotáz. Geté ndigu khae keoge ezoqam, matev
 àv tizòmbè-matanám, av ezoqa nòme gizòmbè-matanam.

³⁷ Yaq vaev-te, ndego khae eve, ekeza yo ndòkhofotáv, ge-ein, ‘Ngenek nogé
 yó. Ndego ndòmbò-vizumém.’

³⁸ Geté ndigu khae keoge ezoqam, khae eve-ge yo gi-ometam, ekeza
 mokho-mba, àv gini-einim nqágo, ‘Ngenek khae eve-gé yó. Waen khae
 ngének genó-kawa-év. Zilaém. Yaq khae nqanek, ni zíndapém.’ ³⁹ Yaq
 até gindigonem, gèmvòinám, khae bavokho sasa ndò-ituim, pakhapakha
 vòmòmbò-khanòem.”

⁴⁰ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamòmbòe-navòem, yaq gezò-ein, “Ge
 zò, ndozo-matavap? Ndego khae eve tendowav, gekha matev zòmatanám,
 ndigu khae gimbo-kewagam?”

⁴¹ Yaq gindu-qavòinam, “Ndego, ndigu ezoqa soqòsoqa ndòzitág,
 vòpakhaz. Yaq khae ndògo, keoge ezoqa vini-qá zenda-té genóvé. Tiqá
 zenda-té tenóvé ndigu, khata viav-te, tegi waen nanga timbo-etoumat.”

⁴² Yaq Yesu gezò-ein, “Ge zò, Mbumbukiam-qa Manqat mzó-geveømem, av
 qæ-ein nqægo?”

‘Nandi-qapi ndigu, khoev puanam ezoqam gisanqabem,
 ndigu mòndòmø-gigiap-qape-éz, khoev puanam nonqo.

Nqanek matev, Evezøza ndòmatanám.

Nðgo qanimav tantáv, niqa bøi-te.’

⁴³ Yaq nakémbá, no nqazò-manqate: Mbumbukiam teqa Megeat Matev,
 zo-te nandògo, gévibám. Yaq ezoqa ta bawan ndigu tezò-etoám, ti-te mokho
 equeieqi ndòfakhate.”*

⁴⁵ Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Felisi ezoqam, nqanek
 yaya etæ manqat giyogem, ndigu sògo-matòvemém, ngenek ni me-manqatè.

⁴⁶ Yaq ndigu ambá gimòvòinamin, ndimbula-te vò-utòvemim. Geté ndigu

21:32 21:32 Luk 3:12; 7:29-30 **21:33** 21:33 Isa 5:1-2 **21:38** 21:38 Met 27:18 **21:39** 21:39 Iblu
 13:12 **21:42** 21:42 Psa 118:22-23; Lom 9:33; 1 Pita 2:6-8 * **21:43** 21:43 Baebol kopokopo nòme-te,
 Glik manqat-te gipeaomem, manqat nòme ndògò. Ta manqat nqánek: 44Gekha ezoqám ndego, nginik
 nandi-te to:bòvia, ndego keqaniáp. Neka nandi ndigu, teqa kha-te to:bòvia, ndego pesèinòváp.

ezoqa bawan-qa-pe-qa mœ ndõgoném. Zapa ndõgo, ezoqa ewaqape, Yesu Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam me:vewám.

22

Yaya etæ manqat, nõkenøkem lou loge-qa yaq-te

(Luk 14:15-24)

¹ Yesu yaya gezø-etæam, nõme kopo nqánek. Gezø-ein, ² “Mbumbukiam-qa Megeat Matev kopõmba ande av nqægo:

Kawa ezoqam mõndõgoám. Tege yo, sæva oki-qa ndõgoám. Yaq ndego kawa, lou kandambaqaape ndõkhakheinám, ³ neka tegi sasae ezoqam võkhofosam, ti-te ndigu, ibugukhokhof manqa gezø-khofotam, taqa yaq-te. Geté ndakin sasae ezoqam gizø-ein, av nqægo, yà betõndõzãv, ndigu gezømbõ-qasí, tinduzav. ⁴ Yaq ndego kawa ezoqam, sasae ezoqã nõme ndõkhofosám, ti-te ndigu, ibugukhokhof manqa gezø-khofotam, gezø-ein, ‘Nandiv ezoqam gëmøzø-eín. Lou khakheitáp. No kao angana mbomõmboma neka søvakra gigiap enaq-us mõezítág, lou loge nonqo. Gigiap ate ndægo khakheitáp. Sà betõndõzãv, nõkenøkem lou loge-te.’ ⁵ Geté ndigu ezoqam, ma gezømbø-akha, kawa ezoqam-qa manqat, gësanqawém. Yaq ekeza poev matev mõgoném. Ezoqa nõme, ekeza khæ-té gemõsasæe, neka ezoqa nõme stoa-te vømõsasæe. ⁶ Neka ezoqa nõme até gindigonem, ndigu kawa-gi sasae ezoqam sègegavém, võzitag, pakhapakha sasa zõkhaneam.

⁷ Yaq ndego kawa ezoqam, qaqa kandambá gego. Yaq até gendego, nakhag ezoqam ndõkhofotáz, ndigu ezoqam vømõzitag, pakhapakhá, ndigu tegi sasae ezoqam gizitag, neka tiqa vemíav võsonqotøvem.

⁸ Yaq ndego kawa ezoqam, ekeza sasae ezoqam gezø-ein, ‘Noqa nõkenøkem lou khakheitáp. Geté ndigu, no qazø-akha, lou namba tizilog, ndigu ezoqa soqøsoqá. ⁹ Geté ndakin nakhoa-té søzõtú-okhoát. Yaq gekha ezoqãm ndigu, tozo-zømetet, sègendo-khatobát, ndigu noqa nõkenøkem lou loge-te betõndõzav.’ ¹⁰ Yaq ndigu sasae ezoqam sège-panqaním. Yaq gekha ezoqãm ndigu, nakhoa-te gizømetin, sègendo-khatobín. Ezoqa nõme ndigu, eqeieqei, neka nõme ndigu, soqøsoqá. Yaq nõkenøkem khoev ndõgo, ùnime-khazém.

¹¹ Geté kawa ezoqam khoev-te ge-on, ezoqa gegevezo, ezoqa kopo mõndu-goám ndõgu. Ndego nõkenøkem ndabua eqeieqei uzøpøteáv. ¹² Yaq kawa ezoqam gembø-ein, ‘Nõfu. Qo áv khoqotõndé-oq nqanek, nõkenøkem ndabua mbomõmboma uzøpøteav ndoqogo.’ Geté ndego otevatéáv, gekha manqat mbøé-eín.

¹³ Yaq ndego kawa ezoqam até gendego, ekeza sasae ezoqam, áv gezømbø-eín nqægo, ‘Bov neka pingim zombó-løvõnõmém, neka bavokhó qazomø-oginám. Bøivun-té. Yaq té-eivumát ndõgo, neka khaya vøvivisumát.’”

¹⁴ Yaq Yesu nqanek yaya etæ manqat qamõmbø-navøem, gezø-ein, “Mbumbukiam ezoqa kopoáv gezø-akhayam. Geté ezoqa khapimbá gevevesam.”

Yesu amba teks moni abam-qa yaq-te timbøe-matemateømemin

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Yaq Felisi ezoqam gèpindám, matavap vømõgonem, av nqægo, Yesu beváp qazimbøé-matemateømém. ¹⁶ Yaq Felisi ezoqam, ekeza paev ezoqam ndõkhofotáz, Yesu-te, ezoqa nõme namba, ndigu Elod-te ginøzaz. Yaq ndigu gimbo-einim, “Nøméndim ezoqam. Ni mõtinøtén, qo unimanqatin ezoqám. Qo ezoqam Mbumbukiam-qa poev-qa yaq-te ndoqote-zømesim, unimanqatin manqat mba qomanqaté. Qo mœ mbaín, ezoqam-te. Geté qo

manqat sòqo-manqaté, oskiá ndògo, ezoqa kandakanda o ezoqa khasòkhasis. ¹⁷Qonimbí-eín. Qoqa matavap, áv khanégo? Kopòmbâ, Siza-te teks moni tizi-abumat, ndego Lom kawa kandambaqape, ó, khafeáp?”

¹⁸Geté Yesu tiqa matavap soqòsoqa é-mòndòqeív, gezø-ein, “Zo khavozam ezoqam, gekha zapá, no matemateam-qa ndozogo? ¹⁹Moni mokho zòté-nòmòndém, ezoqam teks-te ndi-abam.” Yaq ndigu moni mokho gindu-ndòpøzem, vøe-ometem.

²⁰Yaq Yesu gezø-ein, “Gê, gekha ezoqam-qá bugug neka iz mó-go, nginik moni mokho-te?”

²¹Yaq gindu-qavøinam, “Siza-qá bugúg, neka teqá íz mo-gó.”

Yaq gezø-ein, “Av tægoat ndægo, Siza-qa gigiap, Siza zombó-etoumemát. Geté gigiáp ndògo, Mbumbukiam-qa, Mbumbukiam zombó-etoumemát.”

²²Ndigu teqa manqa qavøiwat giyogem, yaq ndigu nqova ndafe kandambá. Yaq sège-ivøém, vøzav.

Sadusi ezoqam, Yesu løvøte-te nango khandi:nat-qa yaq-te gimboe-bevøpem (Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³Ta khøuwa kopo-te ndògo, Sadusi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Nginik Sadusi ezoqam, áv gini-unimanqatinát nqægo: Ezoqa tipakhaetat, ndigu nango gemø-khandi:zák, løvøte-te. Yaq ndigu Yesu bevap mbogoném, ²⁴gimbo-einim, “Nòméndim ezoqam. Mozes áv gene-eín nqægo: Ezoqa tenanimat, yaq ndego nakheis mbaín, yaq ngæmam ndugu te-ivavat, namba qawan ndø-okíát, neka tege namba qawan, ndego genanim, patu bembøe-qatayat.

²⁵Qotøndé-ewág, nqanek emanqat. Ni mokho-te, angana mòndògoám. Evenáp. Ate gi:goam sevén. Yaq khøuwa ndego, sævam ndø-okí. Yaq genánim. Zas sège-iváv. Nakheis mbaín. Mozes áv gene-eín nqægo: Ezoqa tenanimat, ²⁶Yaq matev até kopó. Até ndegó-a, vønanim. Nakheis mbaín. Yaq vaev até ndigú-a, emekheis, ndugu ngæmam kopo sège-kawawát, atema evenap seven ate gi:goam vømū-pakhaez. ²⁷Yaq vaev até sævám-a, vønanim.

²⁸Gê, ezoqa unimanqatin løvøte-te tikhandi:z, yaq ta khøuwa-te ndògo, timø-khandi:z, ngunuk sævam, gekha ezoqam-gú zas ndògoát? Zapa ndògo, ndigu evenap até gi:goam, ngunuk sævam kopo ndøkawawát.”

²⁹Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zoga matavap soqáin, zo ndozo-matavap av nqægo, ezoqa tipakhaetat, ndigu løvøte-te nango gemø-khandi:zák. Zo Mbumbukiam-qa Manqat neká teqa bazaføgakh, zøtezateáv. ³⁰Ezoqa løvøte-te nango timø-khandi:z, ndigu andé enzol ezoqam me mé:goát, ndigu yan-te ngo:yage. Nøkenøkem matev mbaín.

³¹Geté løvøte-te toqo-khandi:q, taqa yaq-te, gê, zo mozó-geveømem, manqat ndògo Mbumbukiam ge-ein? ³²Ndego áv gene-eín nqægo, ‘No Eibleem-gé Mbumbukiám, neka Aezek-gé Mbumbukiám, neka Zekop-gé Mbumbukiám.’ Nqanek manqat ni áv qaninómánd nqægo: Ndigu ezoqam zua ndøkhandi:zát, Mbumbukiam namba. Zapa ndògo, Mbumbukiam ndego ambá av nqægo, løvøte ezoqam-gé Mbumbukiám, geté ndego khandi ezoqam-gé Mbumbukiám.”

³³Yaq ezoqa ewaqape nqanek manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá, Yesu-qa nòmendim matev-qa yaq-te.

Matev kandakanda menas ndògo, matev ate ndægo qaløvuum (Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Felisi ezoqam giyogem av nqægo, Yesu ndigu Sadusi ezoqam ùnime-tokāz, yaq ndigu gèpindám, manqat vø-einim. ³⁵ Yaq tigi ezoqa kopo, ndego Mozes-qa guguna manqat otevat ezoqam gegoam, Yesu matemateam-qa mbogoám, gembobevap, ³⁶ “Nòméndim ezoqam. Mozes-qa guguna manqat mokho-te, matev uni kandambaqape-in ákhanégo?”

³⁷ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Matev kandambaqape nqáneq: ‘Kuku ya betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, uni qoqa mbøni-te neka uni qoge nqova-te neka uni qoqa matavap-te.’ ³⁸ Matev uni kandambaqape-in nqáneq. Nqaneq gò:megeát. ³⁹ Geté até nqanéq-a, kandambaqapé. ‘Ezoqa nøme-te, kuku áv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:gó.’ ⁴⁰ Mozes-qa guguna manqat ate ndægo neka nòmendim manqat ndøgo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gipeaomem, nqaneq matev menas-té qanø-vøgií.”

*Yesu ambá av nqægo, Deivid-ge zeo mba, geté ndego até tege Evezøzá
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

⁴¹ Ndigu Felisi ezoqam, ate av-té giwaniapam, yaq Yesu tenøzø-beváp ndøgo, gezø-ein, ⁴² “Gê, zo ndozo-matavap? Mesaya ndego, Mbumbukiam tendo-khofotav, ndego gekha ezoqam-gé zeð?”

Yaq gimbo-qavøinam, “Ndego Deivid-gé Zeó.”

⁴³ Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, Deivid ndego Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, Evezøza gembø-akha? Manqat ndøgo, Deivid ge-ein, nqáneq:

⁴⁴ Evezøza Mbumbukiam, noqe Evezøza, áv gembøe-eín nqægo,
‘Noqá nakeamo zenda-té qanøqóm.
Até qóqotát, atema no qogí qaqa ezoqam,
qoqa zenda tokhotapak mokho-te vøtaqambú-áb.’

⁴⁵ Gê, Deivid ndego Mesaya, Evezøza ndembo-akhayam, yaq ngenek Mesaya, áv kené-Deivid-ge-zeo-ev?”

⁴⁶ Yesu nqaneq bevap manqat gezø-ein, ndigu Felisi ezoqam kopømba mbain, gembó-qavøinám. Yaq ta khøuwa-qa zita-te, ezoqa møe ndøgoném, Yesu bevap nøme vømbøé-gonēm.

23

Yesu ezoqa Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam neka Felisi ezoqam-qa yaq-te gegugub

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Yesu ekeza paev ezoqam neka ezoqa ewaqape gezø-ein, ² “Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam neka Felisi ezoqam, Mozes-qa iziz ndøndapém, zo ndi:zømesim. ³ Yaq nakémbá, zo tiqa manqat, o-mba zømbø-ndapé, neka matev ate ndægo vøgó, av ndizømbø-manqate! Geté tiqa matev mbòpáev. Zapa ndøgo, matev ndøgo, ezoqa nøme ndi:zømesim, ndigu ekezan matønumáv. ⁴ Ndigu ezoqam-qa nqanqa-te, viniv-qape mo:-aumatún. Yaq ezoqa amba-amba me:-eqagimatún. Geté ndigu zenda-qase aumáv, ezoqa vøzømbé-tøkeát, ndigu nqaneq viniv ndi-eqawat. ⁵ Ndigu matev ate ndægo, ezoqa qeivi nonqo mba ndøgoatún. Mboges-qase ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat-qase ndøu-peawap, tiqa kawa-pap-te neka pingim-te giløvønumatun, kandakandá sege-khakheinumatún, neka ndabua gi-uzamin, gi loloákh

segezø-følæpát. Yaq ezoqa iz tiabezømbe-eqawát.* ⁶ Ndigu tözømbe-khaneát ndógo, lou loge kandakanda-te neka guliguli khoev-te, iz akhayapak-qá qonam nonqo-té gíqonumát, ⁷ neka ezoqa ewaqape, maket manqei-te, ndigu khaiya mboma manqat vizap-us bezø-manqate, neka 'nømendim ezoqam' sasa bezø-akhayam. ⁸ Geté zo, 'nømendim ezoqam' bezø-akhâyám. Zapa ndógo, zo nømendim ezoqa kopo zømbegó. Geté zo evenáp. Vinivinimba mbain. ⁹ Neka zo ezoqa 'Tat' mbo-akhâyám, nqanek manqei-qape-te. Zapa ndógo, zo tat kopo zømbegó. Ndégo, yan-te ngo:yage. ¹⁰ Neka zo 'megeat ezoqam' bezø-akhâyám. Zapa ndógo, zo megeat ezoqam kopo zømbegó. Kelisó. ¹¹ Gekha ezoqám kandambaqape ndego, zo mokho-te, ndego zogé sasae ezoqam begó. ¹² Zapa ndógo, gekha ezoqám ndego, ekeza iz te-egatat, teqa iz gévoatát. Neka gekha ezoqám ndego, ekeza iz tevoatat, teqa iz gó-egatát."

Yesu Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Felisi ezoqam, tiqa manqa-zapazapa gezø-vøndøyam

(Mak 12:40; Luk 11:39-52; 20:47)

¹³ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, "Zo mðzo-soqoéz, zo Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka zo Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo mboqog, zòto-tokøvém, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te, ezoqa vøe-öz. Zo zøkezan onimáv. Neka ezoqam ndigu, onim-qa ndigu, zo zözømbe-khafaép.†

¹⁵ Zo mðzo-soqoéz, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, neka zo Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo qamba-qambá ndozo-okho neka ndozo-ane, ezoqa kopo-qa ndozovawe, zo tezøpaev. Yaq ndego zo tezøpaev, zo manqa-zapa-te nøme mba zotóveém, áv taoká, av zo zøkezan ndözøte-go. Yaq até ndegó-a, gøinam-té gemówáv, zo namba.

¹⁶ Zo mðzo-soqoéz. Zo bøi waev mbain ezoqam, ituza-qa zogó. Geté até zó-a, bøi waev mbain. Zo áv qazøte-manqaté nqægo, 'Ezoqa Mbumbukiam-qa khoev-qa iz-te, manqa mbusa teve, gete manqa mbusa geawateav tøgoat, ndógo kopømbá. Mbumbukiam te-te ndego yaq-fia gétayák. Geté ezoqa gol-qa iz-te, ndógo Mbumbukiam-qa khoev-te ndøuve, manqa mbusa teve, yaq ndego manqa mbusa até begeawát.' ¹⁷ Ge zó, matavap neka bøi waev mbain ezoqam, gigiap kandambaqape ákhanégo? Gól, ó, Mbumbukiam-qá khøev? Gol, ndógo khòkhó. Geté Mbumbukiam-qa khoev-te qamø-oein, ndógo tømegiap-qape-ín, vømø-Mbumbukiam-qa-gigiap-in.

¹⁸ Neka zo nøme, áv qazøte-manqaté nqægo, 'Ezoqa lou-qase-qa iz-te, manqa mbusa teve, ndógo Mbumbukiam-te søvakha gigiap ndiløvutam, gete manqa mbusa geawateav tøgoat, ndógo kopømbá. Mbumbukiam te-te ndego

* **23:5** 23:5 Nginik Felisi ezoqam, Mbumbukiam-qa Manqat-qase, pepa-té gini-peomemín, mbo-ges-qasis-te vønqeutememín, neka kawa-pap-te neka pingim-te vølvønømememín, giguligulimam. Ndigu áv gini-matavupám nqægo: Ndógo Mbumbukiam-qá poév, matev av nqægo gimatønnumam. Taqa yaq-te qoté-geveám, Exo 13:9, 16, neka Deut 6:4-9 neka Deut 11:13-21. Neka tiqa ndabua-te, gi loloákh segezø-følæpám. Yaq ezoqa tini-zøtezin ndógo, ndigu Mbumbukiam-qá sasae ndøgoatún. Taqa yaq-te qoté-geveám, Num 15:37-41. Geté ndigu Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, nqanek matev ate ndægo, ekeza iz eqawat nonqo mba me:matønnumám. **23:11** 23:11

Met 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26 **23:12** 23:12 Job 22:29; Prov 29:23; Luk 14:11; 18:14 † **23:13** 23:13 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndógo. Ta manqat nqáne: 14Zo mðzo-soqoéz, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, neka zo Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo nqængæm zozømbe-khavozumatún, tiqa khoev neka gigiap vozozø-aqonumatun. Neka zo ezoqa ewaqape-qa bøi-te, guliguli loloakh sozogoatún. Yaq nakémbá zoqa yaq-fia, viniv kandambá tozomø-ndapem. **23:16** 23:16 Met 15:14

yaq-fia gétayák. Geté ezoqa sòvakha gigiap-qa iz-te, manqa mbusa teve, ndògo lou-qase-te to:ve, yaq ndego manqa mbusa até begeawát.' ¹⁹ Zo bòi waev mbain ezoqam, gè, gigiap kandambaqape akhanégo? Ndògò, sòvakha gigiáp, o ndògò, sòvakha lòvutam nonqo, Mbumbukiam-qa khoev-te ndòugu? Sòvakha gigiap ndògo, khokhó. Geté sa ndògo, tømè-gigiap-qape-ín, sòvakha lòvutam nonqo toqomo:ve, vømø-Mbumbukiam-qa-gigiap-ín. ²⁰ Yaq nakémbá. Gekha ezoqám ndego, sòvakha gigiap lòvutam nonqo-qa iz-te, manqa mbusa teve, ndego manqa mbusa, gigiap menas-qá iz-té genóvé, sòvakha lòvutam nonqo neka gigiap ate ndægo, ndògo ndo:ve. ²¹ Neka gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa khoev-qa iz-te, manqa mbusa teve, ndego até Mbumbukiam-qá iz-té-a, vóvè. Zapa ndògo, Mbumbukiam ndògo teyagé. ²² Neka gekha ezoqám ndego, yan-qa iz-te, manqa mbusa teve, ndego Mbumbukiam-qá qonam nonqo-qá iz-té genóvé. Zapa ndògo, yan ndògo, Mbumbukiam-qá qonam nonqó. Neka ndego, manqa mbusa, até Mbumbukiam-qá iz-té-a, vóvè.

²³ Zo mòzo-soqóéz, Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam neka Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo até avøe gigiap uni khasøkhasis-ín-a, qazøtøndo-pe:tatun, zòqaqaemín, qaqageap vømø-ten-ín, yaq qatoat kopo, Mbumbukiam vozombø-etøomemín. Matev khasøkhasis av nqægo, zo mözogotún. Geté matev kandakanda, Mbumbukiam-qa guguna manqat-te nqapeawap, zòsanqawatún, kopømba ande av ezoqa nømè-te, matev eqeieqei matanam matev, neka tanakh matev, neka unimanqatin matev. Matev eqeieqei khasøkhasis tozogoat, ndògo kopømbá. Geté gigiap-qape ndògo, matev eqeieqei kandakanda tozogoat. ²⁴ Zo bòi waev mbain ezoqam, ituza-qa zøgó. Geté até zó-a, bòi waev mbain. Zo yaf-te, piopam zoqombinamín. Geté kemol-qapu ndu:vøete, zo sózo-khoutøve:mín.

²⁵ Zo mòzo-soqóéz, Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam neka Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo kap neka melek, múmat mba zoto-sunguzumatún. Geté mokho-te ndòugu, khavim-ús. Ta kap neka melek ndògo, zó. Zoqa mokho-te, gigiap qovet møqæ neka zøkeza kha mba qeivi matev zømbu:gú. ²⁶ Zo Felisi ezoqam, zo bòi waev mbain. Bugukhokhof, mokho-tè qazonø-sunguzám. Yaq até bavokhó-a, segébaebæs.

²⁷ Zo mòzo-soqóéz, Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam neka Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo andé manqei-pakha ozáp. Bavokho ndo:go, khakheitáp neka busøgeáp neka voqoát. Geté mokho-te ndòugu, bazag neka peakha vøvanq mba mu:gú. ²⁸ Zo até kopó. Bavokho nandozokege, bugug eqeieqei. Geté zoqa mokho-te nandøugu, khavozam neka manqa-zapazapá qazømbe-tøtøvøyám.

²⁹ Zo mòzo-soqóéz, Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam neka Felisi ezoqam. Zo khavozam ezoqám. Zo Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam neka gekha ezoqa eqeieqei nømè, ibugukhokhof giyageapam, khoev qaniqanimav zozø-puanumatún, tiqa manqei-pakha-te, neka vozozø-fegatun. ³⁰ Neka zo äv qazøte-manqatatún nqægo, 'Ni amba nigí atanakha-zapazapaza-qa khøwa-tè tizi-yangain, ni ndigu ambá nizø-tøkeák, ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gizitagat.' ³¹ Zo av ndøzøte-manqate, yaq zo äv qazøte-vøndæmét nqægo, zo tigi zí, ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gizitagat. ³² Ság. Vø-apét. Nandav matev, ùnime-khouím, av zogi atanakha-zapazapa-za gi:matønumam.

³³ Zo waza soq̄osoqa. Ge zô ndozo-matavap, ḡoina wageap-qa m̄oe, áv khaz̄omb̄óé-khokh̄ōz? ³⁴ Nq̄áe! No Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam neka matavap loloakh ezoqam neka n̄omendim ezoqam not̄ond̄o-khofosumát, zo-te. Geté zo ndigu ezoqa n̄ome, pakhapakha zoz̄ó-khan̄emát, neka n̄ome tae mutui-te voz̄ó-t̄ókebumát, neka n̄ome Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te voz̄ó-febumát, neka vemiaiv n̄ome-te atema vemiaiv n̄ome-te voz̄ó-ngeasumát. ³⁵ Yaq nakémbá, ezoqa egeiegei ate ndi:gu, pakhapakha giz̄ó-khan̄emam, Eibol gilaem, qamat, atema zo Zekalaya, Belekia-ge yo, pakhapakha qazombo-khan̄em, yaq Mbumbukiam-qa khoev-a, yaq s̄ovakha gigiap l̄ovusam nonqo lou-qase-te, taqa yaq-fia nqos̄ogeap zo-té qan̄ó-nq̄eiv̄ém. ³⁶ No unimanq̄atín nqaz̄ó-manqate: Nq̄anek yaq-fia nqos̄ogeap ate nq̄ægo, zo-té qan̄ó-nq̄eiv̄ém, zo ndakin nqazoyage.”

Yesu Zelusalem-ak-qa mb̄oni qambova
(Luk 13:34-35)

³⁷ Yaq Yesu manqat n̄ome ge-ein, “Zelusalem, Zelusalem, zo Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, pakhapakha ndozoz̄ó-khaneam, neka nandi nd̄oz̄ót̄é-zit̄oḡé, ndigu Mbumbukiam zo-te ndendo-khofosam, no kh̄ouwa kopoáv, baqa amba n̄ote-eqagimám zo-te, kop̄omba ande av kokolok evo nduigu, nakheis gukhatobin, ekeza taf mokho-te v̄ó-ozin. Geté zo ḡéz̄omboqasi:vám. ³⁸ Nq̄áe! Zoqa khoev nq̄anek, gésoqá. Ezoqam mbaín, segégoát. ³⁹ No nqaz̄ó-manqate: Zo no nango naqan̄óká z̄ón̄omendamák. Geté ta kh̄ouwa-te nd̄ógo, sa t̄oz̄ót̄é-n̄omendam, zo tozo-einim, av nq̄ægo, ‘Mbumbukiam ngenek ezoqam bêkhakhein̄évém, Evez̄oza-qa iz-te ngegeav!’ ”

24

Mbumbukiam-qa khoev t̄osoqa
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yesu Mbumbukiam-qa khoev ge-ivav, nakhoa gegeveat, yaq ekeza paev ezoqam tinduzáv nd̄ógo, gimbo-einim, “Qotéq̄eiv̄. Khoev mbom̄ombomá nd̄opuate, Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te.”

² Yaq Yesu gez̄ó-ein, “No unimanq̄atín nqaz̄ó-manqate. Khoev ate nd̄ægo, ndozoḡeivi, manq̄eité qam̄ó-khakhandám. Nandi kopo n̄ome, nandi n̄ome-te, ḡo:zaveák.”

Viniv vinivinimba t̄ofakhanam
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Taqa zita-te, Yesu Oliv manq̄e poyat-té gen̄owáv, v̄om̄oqom. Tegi paev ezoqam mba nd̄ógoám, te namba. Yaq áv gimboe-bev̄opém nq̄ægo, “Qonimbí-eín. Matev nandav qoqote-manqatam, gekha kh̄ouwā qan̄éfakhān? Neka andé gekha matev me nit̄iq̄eiv̄im, ni t̄otin̄ōten, av nq̄ægo, qo qot̄ond̄o-qavāq neka nq̄anek manq̄e-qape gem̄o-nav̄oem?”

⁴ Yaq Yesu gez̄ó-qav̄oiv̄, “Aiyá qagó. Zo ezoqa betubám. ⁵ Ezoqa kopoáv, noqá iz-té gindú-okhoát. Ndigu ezoqa áv giz̄ómbé-manqatát nq̄ægo, ‘No Kelisó’, neka ezoqa kandambá titubumat. ⁶ Zo nakhag-qa yaq-te tozo-ewagat neka nakhag u voz̄ó-ewagát, zo m̄oe nd̄ógó. Matev av nq̄ægo, nd̄ókhæ-fakhanám. Geté manq̄e-qape-qa vaev zuá. ⁷ Manq̄e n̄ome, manq̄e n̄ome namba, nakhag nd̄ógoát, neka kawa ezoqa n̄ome-qa bawan, kawa ezoqa n̄ome-qa bawan namba, v̄on̄ofeapát. Manq̄e n̄ome-te, lou mbaimbai z̄owagát, neka manq̄e n̄ome-te, manq̄e v̄ókukuv̄oemát. Manq̄e vinivinimbá. Kopoáv.

⁸ Geté nqanek matev ate ndægo, ngazu mbá. Ndøgo kopømba ande av-té, sævam tui-ova, nqosøgeap ande tuikhantav.

⁹ Zo ndøgavemát neka vøngiæzotát, løvøte-te sasa ndø-abumát. Manqei-manqei ate ndægo, zo gezø-sanqawupát, no zapaya. ¹⁰ Ta khøuwa-te ndøgo ezoqa kopoáv, tiqa unimanqatin no-te segemø-ivøvemát. Ndigu yaqyaq-a gésanqambupát neka qaqa ezoqam-qa zenda-te izuizu vø-ambumát. ¹¹ Yaq khavozam manqa vevezam ezoqam ndøfakhanám, kopoáv, ezoqa kopovav vøtubám. ¹² Yaq matev soqøsoqa sa tønø-khouwevtét. Yaq ta zapaya ndøgo, ezoqa kopoáv, tiqa kuku matev segezø-navøém. ¹³ Geté gekha ezoqām ndego, bazaføgakh-us teyat, atema vaev-te, ndego ndømø-khandí:v. ¹⁴ Manqat Mbomambaqape, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te, ezoqa sugum-zømesimít, manqei-qape ate nqægo. Bawan viniviniimba ate ndægo, sugumu-ewagét. Manqei-qape-qa vaev, khæ ndøfakhán.”

Gigiap soqaqape tøfakhan Mbumbukiam-qa khoev-te, Zelusalem taon-te
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo gigiap soqaqape zøqeivím, ndøgo Deniel, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, ge-manqatam. Mbumbukiam-qa khoev-té qanú-wuøyát. Geté khafeap kandambá, gigiap av nqægo tøu-wuøyat ndøgu. (Gekha ezoqām ndego, nqanek manqat tegeveam, mokho bømboqeiv.) ¹⁶ Zo nqanek gigiap tozoqeivím, yaq gekha ezoqām ndigu, Zudia plovins-te tiyagat, manqei popotap-té giabønø-khokhóz. ¹⁷ Gekha ezoqām ndego, khoev ova to:yat, ndego khoev mokhote bè-øn, gigiap vømøndó-upøgim. ¹⁸ Neka gekha ezoqām ndigu, khæ-te tisaætet, ndigu ndabua upøgim-qa bevèséz. ¹⁹ Ta khøuwa-te ndøgo, tite ndigu unimé-soqá, sakheis emu-us ndigu neka nakhei tete ndizøloge. ²⁰ Mbumbukiam zombó-vi:mát. Nqanek matev, qozaq viav-te o Sabat khøuwa-te, befakhán. ²¹ Viniv ndøgo, ta khøuwa-te tøfakhan, føgakh-mbá tantáv. Mbumbukiam manqei-qape ande ge:khakheinam, atema ndakin, matev føgakh-qape fakhaneáv, av ta khøuwa-te ndøgo tøfakhan. Yaq até taqa zita-té-a, matev føgakh-qape av nqægo, nango gemø-fakhanák. ²² Geté Mbumbukiam matavap é-møndo:vé, av nqægo, khøuwa ndø-tokhopogeaqasi:z. Mbain tøgønín, yaq ezoqa kopo ambá gemø-khandi:vák. Mbumbukiam, khøuwa, ti zapaya ndígu tené-tokhopogeaqasi:z, ndigu ekezan gevevesam.

²³ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa tezø-ein, av nqægo, ‘Ngé! Keliso ngéneq,’ ó, ‘Ndé. Keliso ndégo,’ yaq zo ndø-unimanqatiním. ²⁴ Zapa ndøgo, khokho Keliso neka khokho Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ndøfakhanám. Ndigu matev kandakanda neka umingiap matev ndømatønumát. Yaq kopømba tøgønín, até ndigú-a, Mbumbukiam ekezan gevevesam, ambá ndætubám. ²⁵ Ndakin zo mõzøte-zøté. Møezø-ein, matev av nqægo, ndømø-fakhanám.

²⁶ Yaq nakémbá, ezoqa zo tizø-manqatat, av nqægo, ‘Ndæ! Ndego ndendóya, leg-av manqei-te,’ yaq zo ndøgo ndøzáv. O tizø-manqatat, av nqægo, ‘Ndæ! Ndego ndendópewe,’ zo ndøgo ndø-unimanqatiním. ²⁷ Zapa ndøgo, Ezoqamge Yo tegeav, nakhamas-té gendó-fakhán. Andé ndand mé:vøiyám, ndøgo khaiya ate ndægo sa tumukhazet, khøuwa vøndé-fakhanín-a, vømē-sinanín.

²⁸ Søvakha pikia ande āv kenéveāt, koe ndógo tinø-piaín.”

*Yesu nango tendoqavan
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

²⁹ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Matev føgøføgakh khøuwa timi-nasinim, yaq nqova mbaín, khøuwa waev segembó-navøém, neka løyoyak beawap mbaín, neka nduku yan-te ngo:go vøndó-o-áz, neka gigiap føgøføgakh, yan-te nqo:go, vókukuvøém. ³⁰ Yaq yan-te nqo:go, Ezoqam-gé Yo-qá khakhatap ndó:fakhán. Yaq bawabawan ate nqægo, manqei-qape-te nqago, mbøni zømbóvá neka vø-eivām. Yaq Ezoqam-gé Yo ndó-ometám. Khaiya ozoz-té genøgeáv. Bazaføgakh-ús neka waev-qape-ús. ³¹ Yaq kipi ndówáv. Wag gembøé-eqavét. Yaq ndego ekeza enzol ezoqam ndókhofosám, manqei-qape ate nqægo, khøuwa vøndē-fakhanin-a, vømē-sinanin, neka sanqa-sanqa vømbō-anam. Yaq gekha ezoqam ndigu, Mbumbukiam gevevesam, manqei-qape ande āv khandēvavet, enzol ezoqam gémováb.”

*Yesu ge:zømas, ande av kinizøtēz, av nqægo, teqa qavøne khøuwa avønín
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)*

³² Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo fig tae-té qazøté-zøtéz. Tang-te mbusa tøfakhanam, esokho vøqabām, yaq zo mözøte-zøtézín, wavam khøuwa avønín. ³³ Yaq matev até kopó. Zo nqanek matev ate ndægo tozo-qivimat, no qate-manqatavun, yaq zo sözøté-zøtéz, Ezoqam-ge Yo, avønín gendóqaván.

³⁴ No unimanqatín nqazø-manqate. Ezoqa nøme, ndakin ngiyage naqanøká gépakhaezák. Até géyagát, atema ta khøuwa-te ndøgo, nqanek matev ate ndægo vømú-fakhanām.* ³⁵ Yan neka manqei-qape ndømø-navøém. Geté noqa manqat gemø-navøemák.”

*Ezoqa mè:zøtezák, Yesu gekha khøuwa-tē gendé-qaván
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)*

³⁶ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Ezoqa mè:zøtezák, nqanek matev gekha khøuwa-tē neka khøuwa iz-tē qanéfakhán. Até enzol ezoqám-a, yan-te ngo:yage, neka até Yó-a, zøtezateáv. Geté Eve yakhapús sege-otév. ³⁷ Ezoqam-ge Yo-qa qavøne khøuwa āv tønégóát, av Noa-qa khøuwa-te qægoam. ³⁸ Ta khøuwa-te ndøgo, khouwat-qape fakhaneav qagoam, ezoqa lou loge zøgoupám, neka izam vøzø-goupam, neka sakhei vøzøkimam-a, vø-etoumam, até gemát, atema Noa khagua-qape-te vøu-on. ³⁹ Ndigu mè:zøtezák, ande gekha matev me ndófakhán ti-te, atema vøndō-khouwa, vøngiæzo. Yaq Ezoqam-ge Yo tendoqavan, matev até kopó, āv tønéfakhán. ⁴⁰ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa menas khæ-te tisaætet, nøme ndego, Mbumbukiam ndøndáf. Geté nøme ndego, segé-iváv. ⁴¹ Neka sakhei menas, flawa timivisumit, nømu ndugu, Mbumbukiam ndøndáf. Geté nømu ndugu, segé-iváv. ⁴² Yaq nakémbá. Gø:feazóat. Zapa ndøgo, zo khøuwa neka khøuwa iz zøtezøtezák, zoge Evezøza te:fakhan. ⁴³ Gémbo-mataváp: Khoev eve amba te-otevin,

24:28 24:28 Luk 17:37 **24:29** 24:29 Isa 13:10; 34:4; Ezek 32:7; Joel 2:10, 31; 2 Pita 3:10; Veve 6:12-13

24:30 24:30 Zech 12:10; Veve 1:7; Dan 7:13 **24:31** 24:31 1 Ko 15:52; 1 Tes 4:16 **24:34** 24:34 Met

16:28 * **24:34** 24:34 Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndego Mbumbukiam-qá khoev ngi:wat-qa yaq-té abete-manqatám, neka gekha matev vinivinimba nøme ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo tøfakhanam.

24:35 24:35 Met 5:18 **24:36** 24:36 Kel 1:7; 1 Tes 5:1-2 **24:37** 24:37 Gen 6:5-8 **24:39** 24:39

Gen 7:21-23 **24:42** 24:42 Met 25:13 **24:43** 24:43 Luk 12:39-40; Veve 16:15

av nqægo, ande gekha khøuwa iz-te, aqonam ezoqam tendowav, yaq ndego ambá gé:buvák. Geté ambá sege-tiawátin. Yaq ndego aqonam ezoqam ambá gembótakák, khoev sa tembo-nqawain. ⁴⁴ Yaq nakémbá. Até zó-a, zo vò:khakheinám. Zapa ndógo, Ezoqam-ge Yo, ta khøuwa-te ndógo tendéqaván, zo matavapøteav tøgoat, ndego tendoqavan.”

Yaya etæ manqat, sasae ezoqam eqeieqei neka sasae ezoqam soqaqape-qa yaq-te

(Luk 12:41-48)

⁴⁵ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Gekha sasae ezoqám, ndego eqeieqei neka matavap loloakh-us? Sasae ezoqam eqeieqei neka matavap loloakh-us av ngé:go. Tege kawa ezoqam, manqei nøme-te tewav, yaq ndego sasae ezoqam, keoge ezoqam teve, teqa khoev teqeviat neka tegi sasae ezoqa nøme, khøuwa eqeieqei-te lou vøzø-etoumát, ⁴⁶ yaq vaev-te nqawa tendoqavan, teqev av nqægo, ndego sasae eqeieqei ndögöt, ndego sasae ezoqam kopømbá, khanakhanákh. ⁴⁷ No unimanqátin nqazø-manqate. Ndego kawa ezoqam gigiap ate ndømbøego, keoge ezoqam ndégo tévé, ngenek sasae ezoqam.

⁴⁸ Geté ndego sasae ezoqam, soqaqape tegoat neka av te:matavupat nqægo, noge kawa ezoqam nakhamas-te gendø-qavanák, ⁴⁹ yaq ndego tegi sasae kopømba ezoqam kha zókhanæmát, neka lou vølogát neka ibøkha soqa vø-izumát, ezoqa nøme namba, ndigu oskia gi-izumatun, ⁵⁰ yaq tege kawa ezoqam ta khøuwa-te ndógo tendéqaván, ndego sasae ezoqam khakheinøpøteav tøgoat neka otevateav vøgoát, ndego tefakhan. ⁵¹ Yaq kawa ezoqam, ndego sasae ezoqam, yaq-fia nqosøgeap mbó-etoám. Yaq-fia kandambá teta, te-te ndego. Yaq ndógo tenø-khofotáv, ma khavozam ezoqa nøme ndi:gu. Yaq té-eivumát ndógo, neka khaya vøvivisumát.”

25

Yaya etæ manqat, mbasønakheis ten-qa yaq-te

¹ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Ta khøuwa-te ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ande av qanégoát nqægo:

Mbasønakheis møndøgoám. Tén ate gi:goam. Ezoqam, sævam te-oki, qatøzu-qa ndøgoám. Lampá namba me:záv. ² Faev nøme ndigu, matavap loloakh-ús. Geté faev nøme ndigu, matavap loloakh mbain. ³ Ndigu matavap loloakh mbain mbasønakheis, oil nøme upøgipøteáv, lampa-te qouzam nonqo.* ⁴ Geté ndigu matavap loloakh-us, oil nøme møndø-upøgím. ⁵ Yaq ndego ezoqam, sævam te-oki, yakha møndævá. Yaq ndigu mbasønakheis, venanqei zøvín, vøføyam, venanqei sasa ndøsømbiam.

⁶ Yaq qamø-umba ndógo, ezoqa tindi-akhaém, ‘Ezoqam sævam te-oki, ngégeav! Mòzotøndozáv. Zimbøé-qatøzém.’ ⁷ Yaq ndigu mbasønakheis ten ate gi:goam, sùgumusúz, tiqa lampa waev vø-khouwe-khouwevam. ⁸ Yaq ndigu matavap loloakh mbain mbasønakheis, matavap loloakh mbasønakheis gizø-ein, ‘Ni oil zoní-etoám, zoqa nanda. Niqa lampa avønín gékhovøém.’

⁹ Yaq matavap loloakh mbasønakheis gindu-qavøinam, ‘Nakhoa mbain. Oil nqañek nqanigu, kopømba mbain, zo vøizø-etoám neka ni nikeza nonqo. Geté oil wi ezoqam-té qanözáv, nøme vømøwi.’ ¹⁰ Yaq ndigu vøzav. Geté gi-ivøvem, ndego ezoqam sævam te-oki, tènefakhán. Yaq mbasønakheis faev

24:47 24:47 Met 25:21, 23 **25:1** 25:1 Veve 19:7; Luk 12:35 * **25:3** 25:3 Ta khøuwa-te ndógo, kelesen mbain. Geté ezoqa oliv oil ndøqouzumám, tiqa lampa-te. Ta oil ndógo, oliv tae nanga-qué ét. Nandi gini-pesegimám, oil sasa ndøwain.

ndigu, go:khakheinam, namba me:záv ndego, neka nõkenøkem lou loge-te vømø-oz. Yaq mboqog keoge ezoqam, até gindigonem, mboqog vøtokøzem. ¹¹ Yaq vaev até ndigú-a, matavap loloakh mbain mbasønakheis, vøfakhaz. Giakhaem, ‘Khanánqa. Khanánqa. Mboqog qoní-mboqozo!’ ¹² Geté yaq ndego sævam te-oki, gezø-qavøiu, ‘Av taoká. No nõtenøtenák zo.’”

¹³ Yaq Yesu nõqnek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, gezø-ein, “Yaq nakémbá. Gø:feazoát. Zapa ndøgo, zo khøuwa neka khøuwa iz zøtezøtezák, Ezoqam-ge Yo te-fakhan.”

Yaya etæ manqat, sasae ezoqam-qa yaq-te, kawa ezoqam moni gezø-etoam, ti:sasaetat

(Luk 19:11-27)

¹⁴ Yaq Yesu yaya etæ manqat nõme ge:zømas, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ande äv qanégoát nqægo:

Ezoqam mõndøgoám. Manqei nõme-te okho-qa ndøgoám. Yaq ndego ekeza gigiap, sasae ezoqam-qá zenda-té genø-awám, timbøe-qeivat. ¹⁵ Sasae ezoqa nõme, moni pus fáev gembo-etoam. Nøme ndego, menás. Neka nõme ndego, kopó. Moni ndego gezø-etoamat, ndøgo tø-einín, tiqa matev egeieqi neka zøtezat, ande äv khazømbøgo. Yaq ndego até gendego, vøwaw. ¹⁶ Yaq ndego ezoqam, moni pus faev ge-upøzo, gème-sasáe, moni pus faev nõme vøqas. ¹⁷ Yaq até ndegó-a, moni pus menas ge-upøzo, nõme menas vøqas. ¹⁸ Geté ndego ezoqa nõme, moni pus kopo gendapaz, manqei mba ndø-óz, tege kawa ezoqam-gi moni vøkhonáb.

¹⁹ Yaq mõi-mbá sege-awám, tige kawa ezoqam nqawa tēandø-qävån. Yaq gezøbevap, ‘Nginik nogi moni, äv khazømbøé-matønumam?’

²⁰ Yaq ndego sasae ezoqam, moni pus faev ge-upøzo, faev nõmé namba sùgumu-upøzotavún, neka moni ate gi-goam, kawa ezoqam vømbø-etoam, gembo-ein, ‘Káwa ezoqam. Qotézømet. Moni pus faev ndigu, noqa zenda-te qoqo-ab, no moni pus faev nõme nõteqás. Moni ate ndi:gu, nginik.’

²¹ Yaq ndego kawa ezoqam gendo-ein, ‘Mbomambaqapé. No khanakhanákh. Qo sasae ezoqam qanimáv. Gigiap-qase ndøgo, qoqa zenda-te qæve, qo egeieqi qombo-kewagám. No gigiap nõme mba nõtaqambó-etoám, toqombo-kewagat. Vøndo-óq. Khanakhanakh zìgoném, no namba.’

²² Yaq até kopó, ndegó-a, sasae ezoqam, moni pus menas ge-upøzo. Kawa ezoqam-te gewav, äv gembøe-ein nqægo, ‘Káwa ezoqam. Qotézømet. Moni pus menas ndigu, noqa zenda-te qoqo-ab, no moni pus menas nõme nõteqás. Moni ate ndi:gu, nginik.’

²³ Yaq ndego kawa ezoqam gembo-ein, ‘Mbomambaqapé. No khanakhanákh. Qo sasae ezoqam qanimáv. Gigiap-qase ndøgo, qoqa zenda-te qæve, qo egeieqi qombo-kewagám. No gigiap nõme mba nõtaqambó-etoám, toqombo-kewagat. Vøndo-óq. Khanakhanakh zìgoném, no namba.’

²⁴ Yaq até ndegó-a, ndego moni pus kopo gendapaz, vøndø-on. Yaq ndego kawa ezoqam äv gembøe-ein nqægo, ‘Káwa ezoqam. No mõtenøtén, qo matev føgakh-qape ezoqám. Qo gigiap sòqo-peain. Geté khæ sasae kandakanda, ezoqá nõme qagoatún. Qo toqopewát ndøgo, qo qakezan ogekhaemav ndoqogo. ²⁵ Yaq nakémbá. No mõe nogoám. Yaq no qogi moni nõkhonáb. Manqei-té qæmø-otáz. Yaq ndakin qogi moni nginik.’

²⁶ Yaq ndego kawa ezoqam gendo-ein, ‘Qo sasae ezoqam soqain neka wau-qapé. Qo ndoqo-matavap, no ezoqa matev fɔgakh-qape, no avøe gigiap qæpe:tatun, no nøkeza ogekhæmav ndøgo, ²⁷ yaq qo moni, ambá moni nqæisam nonqo-té qomø-utazín. Yaq no ndakin qatøndo-qavan, ndigu moni elávøqase, békhouwezín, tæ-upøzoin.’

²⁸ Yaq ndego kawa ezoqam ge-ein, ‘Moni pus kopo, vøe-viomém. Yaq ndégo tozombó-etøomém, ndego moni pus ten ndimbogo. ²⁹ Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, gigiap ndømbogo neka eqeieqei vømbó-kewagāt, no nøme mba nømbøé-etoám. Geté ndego, gigiap eqeieqei keogeav tøgoat, até ndøgø-a, gigiap-qase ndømbogo, nøtéviwám. ³⁰ Ngenek wau ezoqam, bavokhó qazonø-oginám. Bøivun-té. Yaq té-eivumát ndøgo, neka khaya vøvivisumát.’”

Manqa ovøyam kandambaqape tøfakhan

³¹ Yaq Yesu manqat nøme gezømas, gezø-ein, “Ezoqam-ge Yo tegeav, ndego kawa ezoqam ndøgeáv. Bazaføgakh-ús neka waev-ús. Ndego ekeza enzol ezoqam ate ti:goat namba mé:geáv. Yaq ekeza kawa qonam nonqo qanimav-qape-té gonóqotáv. ³² Yaq bawabawan ate ndi:gu, teqá megemege-té ginómøváb. Yaq ndego ezoqa ewaqape, géqatøzó. Av gené-qatøzó, av sip keoge ezoqam gi:goatun, sip mba vini, neka naningus mba vini. ³³ Ezoqa eqeieqei, ekeza nakeamo zenda-té genø-áb, neka ezoqa soqøsoqa, ekeza yøgea zenda-te vø-áb.

³⁴ Yaq ndego kawa ezoqam, ndigu ekeza nakeamo zenda-te tiwanat, av gezømbé-ein nqægo, ‘Vøndoazáv, zo ezoqam. Noge Tat, zo møndø-khakheinøvém. Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ndego ibugukhokhof zo gezønøza, manqei-qape ande ge:khakheinam, zoqá. ³⁵ Zapa ndøgo, no ifi qanø-vinumam, zo lou zonø-etøumám. Neka ibøkha naq qanø-papumam, zo ibøkha zonø-etøumám. Neka no manqei vini-ak qægoam, zo khoev zonø-manqatám. ³⁶ Neka no ndabua mbain qægoam, zo ndabua zonø-etøumám. Neka no enqoni qanøgoam, zo zønø-kewagám. Neka no ndimbula-te qægoam, zo okha zonøndo-okhoám.’

³⁷ Yaq ndigu ezoqa eqeieqei timbo-qavøinam, ‘Evézøza. Gê, ni gekha khøuwa-té qatí-qamekham, qo ifi qaqa-vinumam, yaq lou vøitaqā-etøumam, neka ibøkha naq vøqā-papumam, yaq ibøkha vøitaqā-etøumam? ³⁸ Neka ni gekha khøuwa-té qatí-qamekham, qo manqei vini-ak qoqogoam, yaq ni khoev vøitaqā-manqatam, neka qo ndabua mbain qoqogoam, yaq ni ndabua vøitaqā-etøumam? ³⁹ Neka ni gekha khøuwa-té qatí-qamekham, qo enqoni qaqagoam, o ndimbula-te qoqogoam, yaq ni okha vøitaqandø-okhoam?’

⁴⁰ Yaq ndego kawa ezoqam tezø-ein, ‘No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha matév ndøgo, zo ndigu qazozø-matønnumam, ndigu no ndinøpaev, oskiá ndøgo, ndigu iz mbain ndigu, yaq ndøgo zo no-té qazonø-matønnumám.’

⁴¹ Geté yaq ndego kawa ezoqam, manqat ndígu tezø-ein, ndigu ekeza yøgea zenda-te tiwanat. Av gezømbé-ein nqægo, ‘Møzozáv. Zo mðzo-soqøéz. Gøinam-té qazonøzáv, ndøgo miavmiav ndøwageap, ndøgo Mbumbukiam nqøva soqaqape neka tegi enzol ezoqam nonqo gekhakheinam. ⁴² Zapa ndøgo, no ifi qanø-vinumam, zo no lou etoumáv. Neka no ibøkha naq qanø-papumam, zo no ibøkha etoumáv. ⁴³ Neka no manqei vini-ak qægoam, zo no khoev manqatemáv. Neka no ndabua mbain qægoam, zo no ndabua

etoumáv. Neka no enqoni qanøgoam neka ndimbula-te qægoam, zo no-te okha okhomáv.’

⁴⁴ Yaq ndigu timbo-qavøinam, ‘Evezøza. Ni qo gekha khøuwa-tē qatí-gamekham, qo ifi qaqa-vinumam, o ibøkha naq qaqa-papumam, o qo manqei vini-ak qoqogoam, o ndabua mbain qoqogoam, o enqoni qaqaqoam, o ndimbula-te qoqogoam, yaq ni qo tøkemáv?’

⁴⁵ Yaq ndego kawa ezoqam tezø-ein, ‘No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha matev ndøgo, zo qazømbø-qasi:vupam, ezoqa vozozømbé-goát, ndigu no ndinøpaev, oskiá ndøgo, ndigu iz mbain ndigu, zo no zømbø-qasi:vupám.’

⁴⁶ Nginik ezoqam, yaq-fia nqosøgeap miavmiav-us-qape ndøndapém. Geté ezoqa eqeieqei ndigu, khandi miavmiav møndapém.”

26

Yesu gimbo-voqoem

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Zion 11:45-53)

¹ Yesu nqanek manqa manqate ate qægoam qamømbøe-navøem, yaq ekeza paev ezoqam gezø-ein, ² “Zo mözøte-zøté, khøuwa menas mba mui-ozá, niqa Pasova khøuwa kandambaqape tizi-khantøzem. Yaq Ezoqam-ge Yo gémvøinám, tae mutui-te vøtøkewém.”

³ Ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak, gémváb. Kayafas-qá khoev-té ginømváb, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape. ⁴ Yaq matavap áv giniveém nqægo: Yesu gémvøinám, khonoam-té, vølaém. ⁵ Geté áv gini-einim nqægo, “Ni khøuwa kandambaqape-te, bizi-matønømém. Soqain ndøgo, ezoqa qaqa tigonem ni-te, yaq nøfe kandambaqape ndófakhān, tí mokho-te.”

Sævam tae et sisip mbomambaqape, Yesu-qa kha-te gumbøe-qouz

(Mak 14:3-9; Zion 12:1-8)

⁶ Yesu Betani vemiaiv-te gegoam, Saemon-qá khoev-té geqotám. Ngenek Saemon, bugukhokhof kha sisi-us ndøgoám. ⁷ Yaq Yesu ate av-té lou ge:logat, sævam kopo tunduwáv ndøgo, botol-qase vøndøndap. Tae et sisip qanimavqape mu:nqeitavám. Taqa fia kandamba tantáv. Yaq ndugu até gundigu, Yesu, kawa-té gumbøe-qóuz. ⁸ Tegi paev ezoqam, nqanek matev giqevim, ndigu khanakhanakh mbáin, gi-einim, “Gekha zapá, ngunuk nqanek tae et fia kandambaqape, sa ngungiitit? ⁹ Ngunuk ambá gewiín, fia kandambaqape vøqasin, yaq ni moni gigiap-av ezoqam vizizø-etoamin.”

¹⁰ Yesu é-møndæ-otév, av manqat gi:manqatam, yaq gezø-ein, “Gekha zapá, zo ngunuk sævam viniv nqazombøe-veet? Ngunuk matev mbomambaqapé gunø-matanam. ¹¹ Zo gigiap-av ezoqam namba oskia zøté-yageapát. Geté no namba, oskia zi:yageák. ¹² Ngunuk nqanek tae et sisip mbomambaqape, noqa kha-te guoqouz, ndugu no otønát nonqo me:khakheinømbém. ¹³ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha manqei-tē ndøgo, ezoqa nqanek Manqat Mbomambaqape ti:zømesimat, manqei-qape-te ate nqægo, ezoqa ngunuk sævam-qa yaq-te mé:manqatát, matev mbomambaqape av guimatanam, neka ngunuk vømbøé-matavupát.”

Zudas Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda namba, manqa gi:kopo:nem, Yesu tiqa zenda-te teve

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Taqa zita-te ndøgo, ndigu Yesu-gi paev ezoqa tuelv, ezoqa kopo, iz nqam-bogo, Zudas Iskaliot, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-té genøwáv, ¹⁵ vøzø-ein, “Yaq-fia gekha zønø-etøomēm, ndego Yesu zoqa zenda-te tæve?” Yaq ndigu até gindigonem, moni mokho 30 vøgevebømem, sasa mbo-etøomem. ¹⁶ Yaq Zudas ndakin nakhoa-qa ndøváo, Yesu tiqa zenda-te ande av kenéve.

*Yesu tegi paev ezoqam namba, Pasova lou gilog
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Zion 13:21-30)*

¹⁷ Zu ezoqam-qa khøuwa kandakanda qangaz, ndøgo flawa poponøvemav gilouzatun, ta bugukhokhof khøuwa-te ndøgo, Yesu-gi paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-bevøpem, “Gè, qoqa poev gekhám? Ni Pasova lou gekham-té qeimøqá-khakheinømem?”

¹⁸ Yaq Yesu manqa gezø-qavøiu, ezoqam-qá iz zø-etoám, gezø-ein, “Zelusalem taon mokho-té qazonøzáv, ngenek ezoqam manqat vømømbø-einim. Av qazømbøé-einim nqægo, ‘Nømendim ezoqam, av gene-ein: Noqa khøuwa iz møndøndáp. No paev ezoqam namba, Pasova lou, qoqá khoev-té qeitólóg.’”

¹⁹ Yaq paev ezoqam av tini-matønømēm, av Yesu gezømbe-ein, Pasova lou vømbø-khakheinømem.

²⁰ Yaq qakhagus ndøgo, Yesu tegi paev ezoqam tuelv namba tinøpindám ndøgo, lou loge-te vøqonav. ²¹ Yaq ate av-té lou gilogat, Yesu av gezømbe-ein nqægo, “No unimanqatín nqazø-manqate: Zo ezoqa kopo segenø-qambún, neka no qaqa ezoqam-qa zenda-te vøvè.”

²² Yaq ndigu mbøni zøvá, nqanek manqat giyogem. Mbøni vaev kandambá. Yaq ezoqa kopokopo ate gi:goam av gimboe-bevupát nqægo, “Evezøza. Eisa. Qo ekeqá no qote-manqate.”

²³ Yaq gezø-qavøiu, “Ezoqam ndégo tégoát, ndego no namba lou yaf-te sa qeitumu-afønám. ²⁴ Ezoqam-ge Yo ndønanim, av Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein. Geté te-te ndego, unimé-soqá, ndego Ezoqam-ge Yo sa temboqam-bun, neka qaqa ezoqam-qa zenda-te vøvè. Ngenek ezoqam qaneav tøgonin, ambá qanimáv te-te.”

²⁵ Yaq Zudas, ndego Yesu sa gemboqambun, av gemboe-ein nqægo, “Nømendim ezoqam. Eisa. Qo ekeqá no qote-manqaté?”

Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Nándav, av qo ndoqote-manqate.”

*Evezøza-qa lou loge matev ande qæfakhan
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)*

²⁶ Ndigu ate av-té lou gilogat, yaq Yesu flawa ndøndapáz, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, gezø-ein, “Møzo-upøgím, neka vølouz. Nqanek noqá khá.”

²⁷ Yaq izam nonqo ndøndáp, waen-ús, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, gezø-ein, “Møzo-izám, zo ate ndøzøte:go.

²⁸ Nqanek noqá kóuk. Mbumbukiam poev mé-unimanqatín, tegi ezoqam namba. Noqa kóuk, ezoqam kopoav zapayá qanéwá. Manqa-zapazapa zømbé-sunguzát. ²⁹ No nqazø-manqate: No waen tae nanga-qa et, nqawa naqanøká nó-izák. No sa ndøgo tømé-iz, ta khøuwa-te ndøgo, zo namba Tat-qa Megeat Matev-te, waen ndakinak tizimø-izømem.”

³⁰ Lou gumulog, Mbumbukiam-te ouv sasa ndøqaem, yaq Oliv manqei pøyat-té ginøzáv.

Yesu Pita gembo-vøndøyam, ndego teqa yaq-te to:nawam
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Zion 13:36-38)

³¹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Nqægo lova, zo ate nqazøte:go, mœ zóbbøin. No sozó-nøuvøném. Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-peawáp nqægo, ‘No sip keoge ezoqam nólaváo. Yaq sip segemø-panqanim.’ Yaq ndakin matev äv tønéfakhán, av ndægo.

³² Geté no lõvøte-te tötøndo-khandi:n, yaq Gelili plovins-té qatónáv. No é-ndøto:má ndøgo, zoqa megemege-te.”

³³ Yaq Pita gendo-ein, “Ezoqa ewaqape, qo ambá giní-qouvøqém. Geté no, nõqouvaqák.”

³⁴ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “No unimanqatin nqataqa-manqate: Nqægo lova kokolok naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te ndøqotøkhæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

³⁵ Geté Pita gembo-qavøiu, “Av taoká. Oskiá ndøgo, qo namba tøtenanim. No notó-nawamák, qoqa yaq-te.”

Yaq até tegi paev ezoqa nõmé-a, manqat kopó, äv tini-manqatám.

Yesu Getsemani manqei-te, Mbumbukiam-te gemø-guligulim
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam namba, khæ manqei-té ginøzáv. Taqa iz, Getsemani. Yaq gimøfakhaz ndøgo, tegi paev ezoqam, äv gezømbe-ein nqægo, “Até vo:qonøvé nqanek. No elavøqase nõme nõnáv. Nomø-guligulím.”

³⁷ Yaq ndego ti-mba ngínik gekhatób, namba gi-zav, Pita neka Zebedi-gi nakhei menas. Yaq Yesu mbøni vaev matev mbongáz. Viniv kandambá gembo-ewag. ³⁸ Yaq gezø-ein, “Noqa mbøni kandambá qanevá. No avønín, nõnaním. Até vøgø nqanek, neka até vo:tiawét, no namba.”

³⁹ Yaq Yesu elavøqase nõme vøwav. Khapémbá. Yaq ekeza kha, manqei me:laváo, bugug até manqei-té, Mbumbukiam-te sasa ndøviam. Av gene-guligulím nqægo, “Tát! Kopømba tøgoat, nqanek nqosøgeap kandambaqape, ndøgo ande ibøkha khaqain-qape me tønømbe-fakhan, ambá qøndapín. Geté matev äv tabete-fakhán, av qoqa poev ndægo. Ambá ndøgo, av no nqanømbe-poev.”

⁴⁰ Yaq ndego tegi paev ezoqa misika-te gevesez, tezømét ndøgo. Gèsømbiám. Yaq Yesu Pita gembo-ein, “Ge zó, kopømba mbaín, no namba elavøqase tøzøte-tiawet? ⁴¹ Até vo:tiawét, neka gøguligulimít. Soqain ndøgo, khamasim matev tøndowav zo-te, yaq zo zó-o:áz. Unimanqatin. Nqova poev ndømbögó. Geté kha, bazaføgakh mbaín.”

⁴² Yaq Yesu nangó genøwáv, vømø-guligulim, ge-ein, “Tát! Nakhua nõme mbain tøgoat. Qo taqa-pøovat, no nqanek ibøkha khaqain-qape sa tæ-iz, ság. Qoqa poev matev sá befakhán.”

⁴³ Yaq tegi paev ezoqa misika-te nango gendovesez, gezømet, ndigu nqawá ginø-sømbiám. Kopømba mbaín, to:tiawet.

⁴⁴ Yaq Yesu sègezø-iváv, nango vøwav. Yaq gèmømbo-misiká, geguligulimat. Manqat ge-ein, até kopó, av bugukhokhof ge:manqatam.

⁴⁵ Yaq tegi paev ezoqam-te nango gendovesez, gezø-ein, “Zo sekembá sozó-sømbiapet neka pusa zótavet? Nqáé! Khøuwa iz mizi-khanøzém. Ezoqam-ge Yo, manqa-zapazapa-us ezoqam-qá zenda-té ginøvéém. ⁴⁶ Mòzosúz. Bìziniáv. Ngé! Ezoqam ngének, no ezoqam-qa zenda-te teve!”

*Yesu gimovoinam**(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Zion 18:3-12)*

⁴⁷ Yesu ate av-té manqat gemanqatam, Zudas ténéfakhán. Tegi paev ezoqa tuelv, ezoqa nòme ndégo tegoám. Ezoqa kopoáv, namba megeavún, ndigu kaiya neka ndawa vòndò-upògim. Ngìnik Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak ndokhofotáz. ⁴⁸ Zudas, manqa é-mòndòzò-éin, av nqægo, “Ezoqam ndégo, no tængenòtam. Ndégo tozó-mòvòinám.”

⁴⁹ Yaq Zudas até gendego, Yesu-té genòwáv, gembo-ein, “Nòmèndim ezoqam. Lova mbomá.” Neka sasa ndòngenòtam.

⁵⁰ Yaq Yesu gembo-qavòiu, “Nòfu. Matev vòmatanám, ma qoqombøe-geavun.”

Yaq ndigu ezoqa nòme tinduzáv ndógo, Yesu vò-mòvòinam.

⁵¹ Yaq nqæ! Ezoqa kopo, Yesu namba gegoam, até gendego, kaiya mba ndòliváz, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, tege sasae ezoqam, gea vòmbòkawa.

⁵² Geté Yesu gembo-ein, “Kaiya nandiv, nango vò-utáz, ma qoqotònde-livaz. Ezoqam ndigu kaiya ti:khanæmat, kaiyá gimí-pakhaéz. ⁵³ Ge qó, qategateáv, av nqægo? No amba tònò-poevin, yaq no ambá kopòmbá. Ambá Tat nombo-akhaín, tòke-qa. Yaq ndego até tendegonin, enzol ezoqam vòndò-khofotazin, no vònò-tòkeemin. Ndego enzol ezoqam kopoav-qapé tendo-khofotazin. Tiqa bawan ate tægonin, tuelv ndòmò-lòvuín. ⁵⁴ Geté Mbumbukiam tegi enzol ezoqam amba tendo-khofotazin, yaq gè, Mbumbukiam-qa Manqat áv khané-unimanqatín, ndógo qa-ein, av nqægo, matev yá befakhán, av ndakin tæfakhan ndægo?”

⁵⁵ Yaq Yesu ezoqa ewaqape gezø-ein, “Ge zó, no pepen ezoqam zoténæmbem, nakhag kaiya neka ndawa-us qazogeavun, no vozò-vòvònonám? No khòuwa ate qæpavpavemam, Mbumbukiam-qá khoev-té qæqoám, ezoqa vòtè-zòmesimam. Geté ndógo, zo no mòvònoateáv. ⁵⁶ Geté nqanek matev ate ndægo, tønèfakhán ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat tàbete-unimanqatín, av tegi manqa vevezam ezoqam gi:peaumam.”

Yaq Yesu nqanek manqat qamòmbøe-navòem, tegi paev ezoqam sège-ivèém. Mòe ndòbòin.

*Yesu manqa ovoyam-te gindafem**(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Zion 18:13-14, 19-24)*

⁵⁷ Ezoqam ndigu, Yesu gimovoinam, yaq Kayafas-qá khoev-té ginòndafém, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape. Mozes-qa guguna manqat nòmèndim ezoqam neka Zu megetapak nòme, é-mòndòmòváb ndógo.

⁵⁸ Pita Yesu até gembopavát. Andé qámbá gendopavam. Yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa khoev-te gemòfakhan, até ndégó-a, uta mokho-te vò-on, vos keoge ezoqam namba vòmèqonav. Ndego matev qeivi-qa ndógoám, Yesu andé gekha matev me mbòégonèm. ⁵⁹ Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu ezoqam-gi manqa ovoyam megetapak ate gi-goam, Yesu, manqa-zapazapa-qa mbovawát. Yaq ezoqa amba khokho manqat ti-einimin, teqa yaq-te, ndigu ambá gelaemín.

⁶⁰ Ezoqa kopoáv gindu-okhoat, khokho manqat gimanqatat, teqa yaq-te. Geté ndigu megetapak nakhoa qeiviáv, vòelaèm. Yaq vaev, ezoqa menas tinduzáv ndógo, gindu-einim, ⁶¹ “Ngenek ezoqam áv gene-éin nqægo, ‘No kopòmbá. Mbumbukiam-qa khoev nó-evòzám. Yaq khòuwa misika mokho-te, nangó qatòwév.’”

⁶²Yaq Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqape ndø-itán, Yesu vømbø-ein, “Ge qó, yaq manqa qavøiwat taqágo, nginik qo-te manqat ngi-møvøet?”

⁶³Geté Yesu manqat einiáv. Yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape gembo-ein, “Khandi Miav-ak Mbumbukiam-qa iz-te, soqoní-ein. Gé, qo Mesayá? Mbumbukiam-gé Yø?”

⁶⁴Yaq Yesu gembo-qavøiu, “No nándev, av qo ndoqote-manqate. Geté no nqazø-manqate. Zuá. Zo Ezoqam-ge Yo zomø-ometám. Mbumbukiam Bazaføgakh-qape-qá nakeamo zenda-té géqotát. Yaq ndego khaiya ozoz-té genøgeáv.”

⁶⁵Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, mbøni mbon-qosøgím, nqanek manqat ge-ewag. Yaq até gendego, ekeza ndabua vøkeqa, gendo-ein, “Ngenek Mbumbukiam-qá iz ndøngiú. Sá! Bøi vizu ezoqa nøme-qa bizivávém. Nqáe! Zo mözombo-yogém, Mbumbukiam-qa iz gengiu. ⁶⁶Ge zó, áv khazømbøé-matavap?”

Yaq ndigu ezoqa ewaqape gindu-qavøinam, “Unimanqatín. Ngenek manqa-zapa ndøgó. Yá benaním.”

⁶⁷Yaq ndigu até gindigonem, køse vømbøe-pisibømem, teqa bugug-te, neka vøzuim. Ezoqa nøme, tømøi mbotøkubím, ⁶⁸yaq áv gimbøe-einím nqægo, “Qo Mesaya toqogoat, ndego Mbumbukiam tendo-khofotav, yaq qotínømand, av nqægo, qo gekha ezoqam ndólavaq?”

Pita Yesu-qa yaq-te go:nawam

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Zion 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Pita khoev uta mokho-te gu:qotam, yaq sasae mbasønakam ndowáv, gumbo-ein, “Até qó-a, Yesú namba qotegoám, ndego Gelili plovin-ak.”

⁷⁰Geté ndego gò:nawám. Yaq ezoqa ewaqape-qa bugug-te, áv gene-ein nqægo, “No nøtenøtenák, qo gekhá qotē-manqate.” ⁷¹Yaq ndego uta mboqog-te gendo-fakhan, sasae mbasønakam nømu tūni-omét. Yaq ndugu ezoqa nøme, giwaniapam ndøgo, áv guzømbe-ein nqægo, “Ngenek Yesú namba me:goám, ndego Nazalet vemia-ak.”

⁷²Yaq até nangó, Pita gò:nawám, gendo-qavøiu, “No unimanqatín nqataqa-manqate. Mbumbukiam-qa iz-te, no ngenek ezoqam nøtenøtenák.”

⁷³Yaq khapélæ qa-auwam. Yaq até ezoqa nømé-a, giwaniapam, Pita-te vøndozáv, gimbo-einim, “Unimanqatín. Ezoqa nøme qó, te namba qazøtegoam. Ni tøtinøtén ndøgo, qoqa manqat elavøqase viní. Gelili ezoqam-qá manqát.”

⁷⁴Yaq Pita gezø-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. No nandev ezoqam nøtenøtenák. No tøte-khavozumit, yaq Mbumbukiam kopømbaqapé, bèlavámb.”

Pita nqanek manqat ge-ein, yaq ndaføyambá, kokolok tündü-øgeá.

⁷⁵Yaq Pita manqat gembo-matøvém, av Yesu gembøe-ein nqægo, “Kokolok naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te ndøqotøk hæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

Yaq Pita bavokhó genøfakhán, vømøvin. Eiv baza ùni mbøepós, ge-eivat.

27

Yesu Pailøt-te gindafem, ndego Lom gaman ezoqam

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Zion 18:28-32)

¹ Yaq qanaqanus, lovølova-ús. Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak, manqat ndøkopo:ném, gi-einim, “Yesu zilaém.” ² Yaq gèløvønøvemém, Lom gaman ezoqam-qa zenda-te vømøveem. Teqa iz Pailøt.

Zudas genanim
(Kel 1:18-19)

³ Zudas, ndego Yesu sa gembobambun, ge-otev, ndigu matavap giveem, av nqægo, Yesu zilaém, yaq ndego mutøkhop ndø-itán, av matev ge:matanam ndægo. Yaq até gendego, moni mokho 30 gimbo-etøomem, nangó genø-upøzó, ti-te ndigu, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka megetapak. ⁴ Yaq Zudas av gezømbe-eín nqægo, “No manqa-zapa nøgó, ndego manqa-zapa mbain ezoqam, zoqa zenda-te qæve, tozolaém.”

Geté ndigu gindu-qavøinam, “Nandav niqá vinív mbá. Qakeza manqa-zapá.”

⁵ Yaq Zudas até gendego, moni mokho Mbumbukiam-qá khoev mokho-té genø-nqagevém, sasa ndøwav. Yaq gewav ndøgo, ekeza monqo møfók, vønanim.

⁶ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, moni mokho gèpisumém, Zudas Mbumbukiam-qa khoev-te genqagevem. Geté gi-einim, “Khaféap, nginik moni, Mbumbukiam-qa khoev moni namba tizi-tøkuzunam. Zapa ndøgo, nginik moni mokho, ezoqam me:laém.” ⁷ Yaq ndigu manqat av gini-kopo:ném nqægo: Ndigu moni, ganda pot khakheinam ezoqam-qá khæ mé:wíim. Manqei vini-ak-qá ezoqa osam nonqó, Zelusalem taon-te løvøte tiqevimat. ⁸ Yaq nakémbá, ndøgo khæ, ndakin iz “khæ kouk-us” mbo-akhayám.

⁹ Nqanek matev qafakhan, yaq manqat ndøgo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Zelemaya gepeawam, gèmø-unimanqatín, av qæ-ein nqægo, “Ndigu moni mokho 30 gi-upøzonam, ta fia ndøgo, Izlael ezoqam manqat gikopo:nem, ndego ti:wíim, ¹⁰ yaq nginik moni, pot khakheinam ezoqam-qá khæ me:wíim. Ate av-té, av Evezøza manqat genømbe-ein.”

Yesu Pailøt-qa bugug-te manqa ge-ovøyam, ndego Lom gaman ezoqam
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Zion 18:33-38)

¹¹ Yaq Yesu Lom gaman ezoqam-qá megemege-té genø-itán. Yaq ndego gembobevap, “Gé, qo Zu ezoqam-gé kawá?”

Yaq Yesu gembø-qavøiu, “Nándav, av qo ndoqote-manqate.”

¹² Geté ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka megetapak manqat te-te gimøvyat, ndego manqat einiáv. ¹³ Yaq Pailøt gembø-ein, “Gé, qo tiqa manqat toqóyoge, ndigu qo-te mba ndimøvøet?”

¹⁴ Geté Yesu yaq manqa qavøiwateáv. Yaq ndego Lom gaman ezoqam, nqova ndafe kandambá.

Pailøt manqa gevøovam, Yesu tae mutui-te titøkewem
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Zion 18:39-19:16)

¹⁵ Zu ezoqam-qa Pasova khøuwa kandambaqape-te, ndego Lom gaman ezoqam, ndimbula ezoqa kopo sège-nqonqotavín, ezoqam-te, vøfakhanin, av ndigu qazømbe-poein. ¹⁶ Ta khøuwa-te ndøgo, ndimbula ezoqa kopo møndøgoám. Teqa iz Balabás. Ezoqa ewaqape møndæzøtéz, ndego pepen ezoqam soqaqapé. ¹⁷ Yaq ezoqa ewaqape, Pailøt-te gimøvab, ndego av gezømbe-beváp nqægo, “Gekha ezoqā nøzø-mboqoiū, ndimbula-te tefakhan?”

Balabás, ó, Yesû, ndego Mesaya ndimbo-akhayam?” ¹⁸ Ndego m̀ndæ-otév, Zu megetapak, Yesu teqa zenda-te, ta zapaya ndógo tiniveém. Ndigu ova ndø-einim.

¹⁹ Pailøt manqa ovøyam khoev-te ge-qotam, yaq tegu zas manqat ndokho-fotáv. Manqat av nqægo, “Nandev ezoqam, matev-qase mbomatánám. Ndego manqa-zapa mbain. No lova venanqei notamát, te zapaya. Venanqei-tam soqaqapé.”

²⁰ Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak, ezoqa ewaqape av gizømbè-pouweát nqægo, “Pailøt av qazømbøé-einim nqægo: Balabas benqonqotáv, bavokho. Geté Yesu løvøte-té geabenøvé.”

²¹ Yaq Pailøt ezoqa ewaqape gezøbevap, “Nginik ezoqa menas, gekha ezoqám nøzø-nqonqotáv?”

Yaq ezoqa ewaqape gimbo-qavøinam, “Nánde, Balabas, toqoní-nqonqotáv!”

²² Yaq Pailøt gezø-ein, “Av tægoat ndægo, yaq ngenek Yesu, Mesaya ndimbo-akhayam, gekha nombógø?”

Yaq ezoqa ewaqape gimbo-qavøinam, “Tae mutui-té geabe-tøkewé.”

²³ Yaq Pailøt gezøbevap, “Gekha zapá? Ngenek gekha manqa-zapá ndógo?” Geté ndigu kandakanda nøme mba mo-akhaemém, “Tae mutui-té geabe-tøkewé.”

²⁴ Yaq Pailøt geqeiv, av nqægo, ndigu teqa manqat gëyogemák neka avønín nøfe ndøngazëm, yaq ndego ibøkha ndøndáp, ezoqa ewaqape-qa bøi-te, zenda vøsunguz, gezø-ein, “Nqanek noqá manqa-zapá mbá, zo ngenek ezoqam tozolaem. Zoqá manqa-zapá.”

²⁵ Yaq ezoqa ewaqape gindu-qavøinam, “Yaq-fia nqosøgeap, teqa kouk waev-qa yaq-te, ni-té qabenø-nqeivøém, nigi nakheis namba.”

²⁶ Yaq Pailøt até gendego, Balabas vøzø-nqonqotav. Geté Yesu nakhag ezoqam-qá zenda-té genøvé, bemøfeomem, tae mutui-te sasa bemø-tøkewem.

Nakhag ezoqam, Yesu otøotam gi-vewem

(Mak 15:16-20; Zion 19:2-3)

²⁷ Yaq Pailøt-gi nakhag ezoqam, Yesu gaman-qá khoev-té gimøndafém, yaq nakhag ezoqa ewaqape vøzø-akha, te-te vøndø-pindam. ²⁸ Yaq até gindigonem, ekeza ndabua sègembo-khofoném, neka ndabua køkouk, kopømba ande av kawa ezoqam-qa ndabua ndægo, vømbø-uzim. ²⁹ Yaq gumbag fakiafakia-us ndø-ogeaném. Yaq kawa-té gimbø-uzim. Andé kawa ezoqam-qá wawáq. Yaq teqa nakeamo zenda-te, tatuag, kopømba ande av kawa ezoqam-qa tatuag ndægo, vømbø-etøomem. Yaq otøotam me:vewem. Katuk ndømkúi, teqa megemege-te, gimbo-einim, “Zu ezoqam-ge kawa. Iké: qo-te.” ³⁰ Yaq køse mbøe-pisibømém, teqa kha-te, tatuag nqawa vøe-viomem, kawa sasa mbøe-khanæmem. ³¹ Otøotam gumuvewem, yaq ndabua køkouk, nqawá ginømbø-khofoném, neka ekeza ndabua vømbø-uzim. Yaq tinøndafém ndógo, tae mutui-te vømø-tøkewem.

Yesu tae mutui-te gitøkewem

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Zion 19:17-27)

³² Nakhag ezoqam, Yesu taon bavokho gi-ituat, ezoqa ndø-ometám. Sailini taon-ák. Teqa iz Saemón. Yaq ndigu até gindigonem, ndego Yesu-qa tae mutui eqawat-qa yaq-te vøtøpøtøvem. ³³ Yaq gi-apat, manqei ndógo timøfakház, Golgota ndimbo-akhayam. Taqa manqa møkho, “Kawa-pakha

manqei.” ³⁴ Yaq Yesu ambá waen mbo-etømemín. Gigiap khaqain-qape namba me:tøkuaném. Geté ndego ge:khamas, yaq gèmbøeqasí, vøe-íz.

³⁵ Yaq Yesu tae mutui-té ginø-tøkewém. Gumu-tøkewem, yaq teqa ndabua, kas me-otám. ³⁶ Yaq qame-navøem, ndigu sègeqonáv ndøgo, Yesu vømbø-gazinem. ³⁷ Teqa kawa-te, ova ndo:go, manqat ndøtøkeém, ndego andé gekha manqa-zapa zapayá ginílaem. Av qane-peaupám nqægo, “Ngenek Yesú. Zu ezoqam-gé kawá.”

³⁸ Yesu gitøkewem, pepen ezoqam menás namba me:tøkebám. Nøme ndego, teqa nakeamo zenda-té ginø-tøkewém, neka nøme ndego, yogea zenda-te vøtøkewem.

³⁹ Ezoqa gi-okhoat ndøgo, Yesu sège-ngenøitát. Kawa mba ndøngetæát, ⁴⁰ manqat vombø-manqatat, av nqægo, “Qo Mbumbukiam-qa khoev ngi:wat-qa neka khøuwa misika mokho-te nango weve-qa qoqogoam, qo qakeza mokho-mba vøkhandí:q. Soqotøndó-vís, nandav tae mutui-te, qo unimanqatin Mbumbukiam-ge Yo toqogoat.”

⁴¹ Yaq até Mbumbukiam-gí iziz ezoqa kandakandá-ya, Mozes-qa guna manqat nømendim ezoqam neka megetapak nøme namba, otøotam me:vewém. ⁴² Gi-einim, “Ezoqa nøme gèkhandi:ztám. Geté ekeza kha, kopømba mbain tekhandi. Ngenek unimanqatin Izlael ezoqam-ge kawa tegoat, yaq ndakin yá betøndovís, nqanek tae mutui-te. Yaq ní tabizi-unimanqatiním. ⁴³ Ndego Mbumbukiam-te mbá genøtawé. Yaq Mbumbukiam yá bekhandí:v, unimanqatin poev tømbogoat te-te. Ngenek ekezan áv gene-eín nqægo, ‘No Mbumbukiam-gé Yó.’”

⁴⁴ Yaq até pepen ezoqám-a, Yesu namba tae mutui-te gitøkebupam, vøngenøinam.

Yesu ge:nanim

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Zion 19:28-30)

⁴⁵ Yaq khøuwa muin qandap, qamat atema khagus 3 oklok vøndap, manqei ate qægoam, bøivun ndønqeivøém. ⁴⁶ Yaq ande av 3 oklok ndægo, Yesu kandambaqape tène-ogeá. Ekeza manqat-te áv gene-akhá nqægo, “Eli, Eli, lømá sabaxtáni?” Taqa manqa mokho nqáne: “Mbumbukiam, Mbumbukiam. Gekha zapá, no qoqo-nøuvan?” ⁴⁷ Geté ezoqa nøme, avønin giwaniapam ndøgo, teqa akhayam giyogem, ndigu manqa mokho ndapeáv. Yaq áv gini-einím nqægo, “Ngenek Ilaiza mbo-akhayám.” ⁴⁸ Yaq ezoqa nøme até gendego, ndabua-qa ndøteít, waen khaqain-qape-te vøuqoqom, tae-te sasa ndølvønam, Yesu vømbø-qantav. Izam-qa mbogóam.

⁴⁹ Geté ezoqa nøme gindu-einim, “Qombó-iváv. Yaq zíqeivím, Ilaiza petøndéwáv, pønømakhaya, ngenek vøkhandí:v.”

⁵⁰ Yaq Yesu kandambaqape, nangó genø-akhá, vønanim.

⁵¹ Yaq nqæ! Mbumbukiam-qa khoev-te, ndabua ndøgo, khafeap kouwat mboqog-te qafaleam, livin-mbá qanømu-qatavát. Sa ová qandoqatá, atema manqei-te. Neka manqei vøkukuvøem, neka nandi kandakanda vø-qaqanimat. ⁵² Yaq Mbumbukiam-gi ezoqa kopoáv, ndigu ibugukhokhof gi-pakhaetat, tiqa manqei-pakha sège-mboqovøemát, ma gi-osupat ndøgo, neka løvøte-te vøndøsuz, ⁵³ neka tiqa manqei-pakha vø-ivøvem. Yaq Yesu løvøte-te gendo-khandi:v, taqa zita-te, ndigu Zelusalém ginø-óz, Mbumbukiam-qa taon-te. Ezoqa kopoáv gizømet, ndigu løvøte ezoqam.

⁵⁴ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam neka ndigu nakhag ezoqa nøme, Yesu gimbo-kewagat, manqei kukuvøem neka matev ate ndægo giqeivim, qafakhanumat, ndigu møe ndøgoném. Møe kandambá. Yaq äv gini-einim nqægo, “Ngenek unimanqatín Mbumbukiam-gé Yó.”

⁵⁵ Ta manqei-te ndøgo, até sakheis-a, vøgoam. Sakheis kandambá. André qambaqapé gindu-waniapát, matev giqeivat. Nginik sakheis Yesú namba me:geavún, Gelili plovins-te ginduzav, neka vømbø-tøkeam. ⁵⁶ Sakhei nøme, namba gi:waniapam, nømu Melí. Magdala vemiyav-ák. Neka Meli nømu, ndugu Zems neka Zosef, tigú evó. Neka nømu ndugu, Zebedi-gú zás. Zems neka Zion, tigú evó.

Yesu manqei ozu-te gi-oeinam

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Zion 19:38-42)

⁵⁷ Ezoqa kopo møndøgoám. Teqa iz Zoséf. Alimatea vemiyav-ák. Gigiap kopoav ezoqám. Ndego Yesu-gé paev ezoqam nøme ndøgoám. Yaq Yesu gitøkewem, qakhagus ndøgo, ⁵⁸ ndego Pailøt-té genøwáv, Yesu-qa kha-qa yaq-te vømømbø-viam. Yaq Pailøt ekeza nakhag ezoqam gezø-ein, “Ság. Ngenek teqa kha, sà bendáp.” ⁵⁹ Yaq Zosef até gendego, teqa kha vøndap, ndabua ndakinak sasa me:løvønøvem. ⁶⁰ Yaq ekeza manqei ozu-té gemø-oeoiú, ndøgo nandi-te ge-oz. Yaq nandi-qape ndøqambesám, manqei-pakha mboqog vøtok, sasa ndøwav. ⁶¹ Yaq Meli Magdala vemiyav-ak neka Meli nømu, manqei-pakha avønín-té giqonavát, gimbo-kewagat.

Nakhag ezoqam, Yesu-qa manqei-pakha gimbo-kewagat

⁶² Yaq khøuwa nøme qandopave, khøuwa kandakanda-qa lou khakheinam khøuwa qame-navøem, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Felisi ezoqam, Pailøt-té ginøzáv. ⁶³ Gimbo-einim, “Khanánqa. Ni matavap äv qanimbi-veséz nqægo: Ndego khavozam ezoqam gekhandi:vtam, ndego äv gene-eín, ‘No løvøte-te nango ndækhandí:n, khøuwa misika-qa zita-te.’” ⁶⁴ Yaq nakémbá. Nakhag ezoqam qókhofotáz, ndøgo manqei-pakha-te. Yaq ùni bembøe-keogé, atema khøuwa misika bemø-nasinim. Soqain ndøgo, tegi paev ezoqam teqa kha ti-aqonømem, yaq ezoqa vøzømbè-khavozám, av nqægo, ‘Ndego løvøte-tè gendo-khandi:v.’ Khavozam manqat ate ndægo, ibugukhokhof gemanqatam, ambá unime:løvuumín.”

⁶⁵ Yaq Pailøt gezø-ein, “Qanimáv. Nakhag ezoqam zó-upøzó. Neka ùni mbøe-keogé, nandav manqei-pakha.” ⁶⁶ Yaq ndigu manqei-pakha-te vøzav. Yaq nandi-qape-te ndøgo, ndigu mboqog-te go:zavam, khakhatap mo:goném. Soqain ndøgo, ezoqa sa ti-oz. Yaq nakhag ezoqam, sègeziváz ndøgo, manqei-pakha gimbo-kewagat.

28

Yesu løvøte-te gendo-khandi:v

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Zion 20:1-10)

¹ Sabat khøuwa qame-navøem, yaq Sande qanaqanus qandopave, Meli, ndugu Magdala vemiyav-ak, neka Meli nømu, manqei pakha-té ginøzáv. Ambá gèmmø-qeivimín.

² Yaq nqova mbáin, manqei qando-kukuvøem. Manqei kukuvøem kandambá. Zapa ndógo, Evezøza-gé enzol ezoqam ndovís, yan-te, nandi-qape vø-qambesam, manqei-pakha mboqog tambav-te go:zavam, nandi mumat sasa mo:qom. ³ Teqa kha waev kandambá, vøiyam-ús, neka teqa ndabua únime-papaqá. ⁴ Yaq nakhag ezoqam gi-ometam, ndigu møe kandambá. Kha sègezømbu-wageapát, vø-o:az. Andé løvøte ezoqam me me:singitavát.

⁵ Geté ndigu sakheis, enzol ezoqam áv gezømbé-eín nqægo, “Zo møe ndøgøném. No møtenøtén. Zo Yesu-qa zovawét, ndego tae mutui-te gitøkewem. ⁶ Ndego nqanek mbáin. Mbumbukiam møndø-khandí:v, løvøte-te. Ate av-té, ekezan manqat ge:manqatam. Zøtøndézáv. Manqei ndógo, ma kha qæveam, nqáneq. ⁷ Ndakin nakhama ndózáv, tegi paev ezoqam manqat vømøzø-ein. Av qazozømbé-eín nqægo, ‘Ndego møndø-khandí:v, løvøte-te. Yaq ndakin Gelili plovins-té genómá. Ndego é-ndo:má ndógo, zoqa megemege-te. Yaq ndógo, tozomø-ometám.’ Nqæe! No ndakin møezø-ein.”

⁸ Yaq ndigu sakhei menas, manqei-pakha sège-ivøvém. Nakhamas-té. Møe-ús. Geté até khanakhanakh kandambá. Yaq tegi paev ezoqam-té ginøbøin. Ambá manqat møzø-einín.

⁹ Geté nakhoa livin ndøugu, nqæe! Yesu zøfakhán, vøzø-ein, “Qanaqanus mbomá, zo-te!” Yaq ndigu tinøzáv ndógo, katuk vømbø-møkuim, zenda tokhotapak sasa mbogeagimem, vømbø-vizumem. ¹⁰ Yaq Yesu gezø-ein, “Zo møe ndøgøném. Nogi paev ezoqam-té qanøzáv, manqat vømøzø-ein. Gelili plovins-té giabenøzáv. Yaq no ndógo timø-nømendám.”

Khokho emanqat, Yesu-qa kha-qa yaq-te qapanqavøem

¹¹ Ndigu sakheis nakhoa-te gi-apat, yaq nakhag ezoqa nøme ndigu, manqei-pakha gimbo-kewagat, taon-té ginøveséz, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, matev ate ndægo, ande áv khanē-fakhanumat, vømēzømas. ¹² Yaq ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, megetapak nømé namba me:qonáv, manqat vøkakambam. Manqat gumu-kopo-nem, yaq até gindigonem, nakhag ezoqam moni vøzø-etoam. Moni andé kandambá. ¹³ Gizø-ein, “Zo ezoqa áv qazozømbé-manqatét, ‘Ni nlsømbiát, lova. Yaq tegi paev ezoqam tinduzáv ndógo, teqa kha vø-aqonømem.’ ¹⁴ Geté ndego Lom gaman ezoqam, taqa yaq-te te-ewag, yaq ni áv qeimbøe-einim nqægo: Ndógo zoqá manqa-zapá mbá. Zo mbofofògeáp.”

¹⁵ Yaq ndigu nakhag ezoqam, moni gindøpøzem, áv tini-matønumám, av gizømbé-ein. Yaq nqanek khokho emanqat, sège-panqavøemát, Zu ezoqam-qa bawan mokho-te. Até ndaki khøuwa-té-a, sège-panqavøemét.

Yesu ekeza paev ezoqam, sasae-qa yaq-te manqa gezø-løvua

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Zion 20:19-23; Kel 1:6-8)

¹⁶ Yaq Yesu-gi paev ezoqam ileven, Gelili plovins-té ginøzáv, manqei pøyat-te vømøqavig. Ate av-té, av Yesu gezømbé-manqatam. ¹⁷ Yaq gi-ometam ndógo, katuk ndømøkuim, vømbø-vizumem. Geté nøme ndigu, gø-nakém. ¹⁸ Yaq Yesu sègezø-khanøgim, gezø-ein, “Gigiap ate ndægo, yan-te neka manqei-qape-te nqago, Mbumbukiam noqá zenda-té genøvé. No notó-kawaentát.

¹⁹ Yaq nakémbá. Bawabawan-te ate ndækhazet, sozó-okhoát, ezoqa noqa manqat vømē-zømesim, yaq ndigu bemø-nogi-paev-ezoqam-ez. Yaq ibøkha iz

zozó-etoumát, Tat-qā iz-tē, neka Yo-qā iz-tē, neka Nqova Mbomambaqape-qā iz-tē. ²⁰Neka vðe-zømesimít. Manqat ate ndægo, av no qazømbe-manqatam, bemøndapem.

Nqáe! No ndægoát zo namba, khøuwa ate ndægo, atema manqei-qape vaev-te.”

Manqat Mbomambaqape Mak gepeawam

Megeat Manqat-qase

Nqanek emanqat, Yesu-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, Mak ndøpeawám. Ndego iz nøme, Zion-Mak mbo-akhaemám. Ndego ambá av nqægo, Yesu-gí paev ezoqam tuelv mokho-té gunu:goám.

Mak, ndego Pol-ge zifu Banabas, tegé ekeabóí (Kol 4:10). Ndego Zelusalem taon-té gekhouwév, neka Pita neka Pol neka Banabas, tiqa sasae-te vøzø-tøkeam.

Ni kopømba mbaín uni tizi:nøten, gekha manqei-té ndøgo, Mak nqanek manqat gepeawam. Geté Klisten bawan megetapak, nupøkhan mba giyagam, áv gini-matavupám nqægo: Mak Lom taon-té abewáv, yaq ndego ta taon-te ndøgo, Pitá namba abetegoám, ngenek Yesu-qa yaq-te ge.vototupam, yaq Mak vøpeawam.

Mak nqanek manqat, Yesu-qa yaq-te, Lom ezoqam nonqo ndøpeawám. Nginik ezoqam, tiqa poev, bazaføgakh matev zøgoám. Yaq nakémbá, Mak manqat andé kandambá, Yesu-qa bazaføgakh-qa yaq-té gene-peawám, av ndego enqoni-us ezoqa kopoav ge.khakhæz, neka ezoqam ndigu nqova soqsoqa gizømbu-goam, vøzø-ngeasumam, neka tiqa manqa-zapazapa-te vønqovotaz, ndøgo qazø-geageapam.

Nqanek manqat-qa vaev, Mak 16:9 qangaz, ta manqat ndøgo, ezoqa vini abe-peawám.

Zion Yesu-qa nakhoa gekhakheinumat

(Met 3:1-12; Luk 3:1-18; Zion 1:19-28)

¹ Emanqat Mbomambaqape, Yesu Keliso-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, nqáne. ² Matev áv qanengáz, av Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya ge:peawam. Ndego áv gene-peawám nqægo, “Mbumbukiam ge-ein:

Nqáe! Noge u-anem notó-khofotáv, qoqa megemege-te.

Ndego nakhoa møqá-khakheinám.

³ Leg-av manqei-te ndøgo, ezoqam-qa manqa wag ndø-akhayam.

Av qane-akhayám nqægo,

‘Evezøza-qa nakhoa é-mozoto-khakheinømém.

Nakhoa ndaføyamba-qape zombøé-viæém, ndego te:geav.’ ”

⁴ Yaq Zion ndøfakhán, leg-av manqei-te ndøgo, ezoqam ibøkha iz vøzø-etoumam neka Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesimam. Av gezømbe-manqatám nqægo, “E-mozozambúz, neka ibøkha iz vø-upøgim. Yaq Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa, ndømbøe-navøém.” ⁵ Ezoqa kopoáv, gindupindam te-te. Zudia plovin-té gindu-okhoám, plovin ate ndægo, neka Zelusalem taon-ak vøndø-pindam. Yaq manqa-zapazapa ndøgo, gimatønumam, gevøndæmém, neka Zoden kea-te ndøgo, ibøkha iz vø-upøgim.

⁶ Zion ndabua eqeieqei uzøpøteáv. Geté ndabua ge-uzupam, kemol-qá su gini-geveaném, neka ndabua segim nonqo, søvakha gigiap-gí ngusúm gini-khakheinøvemém. Neka lou gelogam, bamøkhoekakh neká ndokhos, ti-mba ndigu telouzám.

⁷ Zion ezoqa manqat āv gezømbe-manqatām nqægo, “Noqa zita-te, ezoqa kopo ndøgeāv. Ndego no ùnime-løvumbám. No ezoqa khåpe nøte-khapelavøqase-én. Até nqanek sasae khapelavøqasé-a, no katuk tæmøkui, teqa tamak khofoe-te tæmbotøke, no kopømba mbain.

⁸ No zo ibøkha iz, ibøkhá qazømbe-etoumít. Geté ndego ibøkha iz, Nqova Mbomambaqapé gezømbé-etoumát.”

Yesu ibøkha iz gendap
(Met 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹ Ta khøuwa-te ndøgo, até Yesú-a, Zion-te vømat. Nazalet vemia-vté gendowáv, Gelili plovins-te ndøgo. Yaq até ndegó-a, Zion-te ibøkha iz vøndap, Zoden kea-te ndøgo. ¹⁰ Yesu ibøkha-te é-vøndo-fakhán-ae, yaq āv geneqéiv nqægo: Yan gëmboqoé. Yaq Nqova Mbomambaqape ndovís. Andé kuvøkuvuam me:lovuvavún, te-te. ¹¹ Yaq yan-te ndogo, manqa wag ndofakhán. Av qande-eín nqægo, “Qo nogé Yó. No poev kandambá qo-te. No nøtaqambo-khafuát.”

Saitan Yesu ge:khamasimat
(Met 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Taqa zita-te, Nqova Mbomambaqape, Yesu leg-av manqei-té genø-itú. ¹³ Khøuwa fotí, leg-av manqei-te geyagam. Yaq Saitan Yesu teme-khamasím ndøgo. Yesu søvakha gigiap lozokhák namba me:yagám. Yaq enzol ezoqam tinduzavín ndøgo, Yesu vømbō-tøkeemin.

Yesu Gelili plovins-te sasae gengaz
(Met 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Zion ndimbula-te gi-utøvem, yaq Yesu Gelili plovins-té genøwáv, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape vømē-zømesim. ¹⁵ Av gene-zømesimát nqægo, “Khøuwa mízi-khantøzém. Mbumbukiam-qa Megeat Matev, avønín. E-mozoqambúz neka Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape vø-unimanqatinim!”

¹⁶ Yesu Gelili kewan ndøgeg-te ge-ewat, yaq evenap menas tezømét ndøgo, Saemon neka Endlu. Voe ndø-ogiát. Zapa ndøgo, ndigu ezoqa menas, voe nqagim ezoqám. Ndøgo tiqá sasáe. ¹⁷ Yaq Yesu gezø-ein, “Vøndo-záv. No zonøndó-paevém. Yaq zo ezoqa takhaset matev nøtē-zømesím.” ¹⁸ Yaq até gindigonem, voe sège-ivøvém, sasa mbopaevem.

¹⁹ Yesu agé okhoeāv, evenap menas nøme tenzøzmēt, Zems neka Zion. Ndigu Zebedi-gí nakheís. Khagua-té gunuguvám. Voe ndøpotofumát. ²⁰ Yaq até ndigú-a, Yesu vøzø-akha. Yaq ndigu geqá. Eve sège-ivøvém, tegi sasae ezoqam namba, Yesu vømbō-paevem.

Yesu ezoqa kopo, nqova soqa gëmbo-ngeatam
(Luk 4:31-37)

²¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Kapenaum taon-té ginøzáv. Yaq Sabat khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té gemø-ón, ezoqa vømē-zømesim. ²² Ezoqam ndigu, teqa nømendim manqat giyogem, mbøni zølév. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam-qá iz-té neka bazaføgakh-té gene-zømesím. Ambá av nqægo, av Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam gi:zømesimam.

²³ Ta guliguli khoev-te ndøgo, ezoqa kopo møndu:goám. Ndego nqova soqa mbøigoám. Yaq ndego kandambaqapé sege-akhá, ²⁴ “Yésu, Názalet-ak! Gé,

qo ni gekha qonígū? Ni ngiænoat-qā qotøndóqav? No møtenøtén, qo gekha ezoqām. Qo Mbumbukiam-gé Ezoqa Ndaføyamba-qapé.”

²⁵ Yaq Yesu ndego nqova soqa, gèmbøe-khafén, gembo-ein, “Qo manqat tia! Mòqotøndo-fakháq, qo nandav ezoqam-qa mokho-te ndoqotu:gu.”

²⁶ Yaq ndego nqova soqa, até gendego, ndego ezoqam møndøkthæ-qantám, sùgumu-waguvupát, sasa ndøfakhan. Akhayam-ús, gendo-fakhan.

²⁷ Yaq ezoqa ewaqape, nqova ndafe kandambá, neka yaqyaq-a gibond, “Nqanek gekha matév? Teqa nømendim matev viní. Ndakinák, neka bazaføgakh-ús. Ngenek nqova soqøsoqa sègezømbø-khafenín, yaq ndigu teqa manqat o-mba vømbøe-ndapemin.”

²⁸ Yesu nqanek matev gego, yaq ndaføyambá, teqa emanqat sùgumu-pañavøemát, Gelili plovinis-te ate qægoam.

Yesu ezoqa kopoav gekhakhæz

(Met 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev gendo-ivav, yaq Saemon neka Endlu, tiqá khoev-té genøwáv. Até Zems neka Zion, namba me:-apát. ³⁰ Yaq khoev-te gimøfakhaz, Saemon-gu zimpuka, ngusu tatas enqoni mbovitát. Venanqei nonqo-té gubuvám. Yaq Yesu tøke-qa mboviømém, tuqa yaq-te. ³¹ Yaq Yesu tenøwáv ndógo, zenda vømbøgea, neka vø-eqei. Yaq ngusu tatas enqoni, sègembo-navøém. Yaq ndugu até gundigu, lou vøzøta.

³² Yaq khøuwa gumusinan ndógo, ezoqa ewaqape, enqoni qazøgoam o nqova soqøsoqa gizømbu-goam, Yesu-té gindu-upøgím. ³³ Vemiav-ak ezoqa ewaqape ndozáv. Khoev vimá ginømváv. ³⁴ Yaq gekha enqoní, bugug viniviniimba qazøgoam, Yesu gèkhakhæz. Ezoqa kopoáv. Neka nqova soqøsoqa kopoav, ezoqam-qa mokho-te gizømbu-goam, vøzø-ngeasam. Ndego nqova soqøsoqa takeáv, manqat timanqatat. Zapa ndógo, ndigu møndæzøtéz, ndego gekha ezoqām.

Yesu manqei viniviniimba nøme-te ge-okhoam

(Luk 4:42-44)

³⁵ Khøuwa nøme qandopave, lovølova-ús, até gupøistám, Yesu gesùzám, khoev vø-ivav, ezoqam-av manqei-te sasa ndøwav, vømbø-guligulim. ³⁶ Yaq Saemon-za, gèmbovawát. ³⁷ Yaq gi-ometam ndógo, gimbo-einim, “Ezoqa ewaqape qoqa ndøvavét.”

³⁸ Geté Yesu manqat gezø-qavøiu, “Ni até vemivemiav nøme-té-a, avønin nqagot, biziniáv, Mbumbukiam-qa Manqat bamè-zømesim. Zapa ndógo, no ta zapaya nqáneq qatøndenáv.”

³⁹ Yaq Yesu Gelili plovinis ate ndægo sugumu-vatát, ezoqa tiqa guliguli khoev-te vøe-zømesimat, neka nqova soqøsoqa vøzø-ngeasumat, ezoqam-qa mokho-te gu:goat.

Yesu kha sisi-us ezoqam gekhakheinøvem

(Met 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Khøuwa nøme, kha sisi-us ezoqam ndowáv. Yaq Yesu-qa megemege-te, katuk ndømkuí, vømbøviam, “Ambá gokhakheinømbemín. Poev taqagoat, qo kopømbaqapé, toqo-khakheinømbem.”

⁴¹ Yaq Yesu ngenek ezoqam tanakh mbogó, zenda vømbøeve, gembo-ein, “Nqanøpoév. Qo vøkhakhæq.” ⁴² Yaq nqova mbaín, ndego ezoqam, kha sisi sègembo-navøém.

⁴³ Yaq Yesu ngenek ezoqam gèkhofotáv. Geté āv genegugú nqægo, ⁴⁴ “Qo ezoqa nõme zõ-eín, av matev qaqambe-fakhan. Geté Mbumbukiam-gé iziz ezoqam-té qonóqáv, bemóqamekh, neka Mbumbukiam-te etoam matev voqógò, av Mozes gezõmbe-ein, kha sisi tóqa-navõem. Yaq ezoqa tiabiti-zõtéz, qo móqo-eqeieqei-éq.”

⁴⁵ Geté ngenek ezoqam geway, ndego Yesu-qa manqat sège-võndazát. Ezoqa ewaqape zõmanqatát. Yaq ta zapaya ndõgo, Yesu kopõmba mbain, ezoqa ewaqape-qa bõi-te, vemivemiyav-te võe-onimít. Geté vemiyav bavokho ndõgo, ezoqam-av manqei-té genõ-qonumát. Geté ezoqa ta manqei vinivinimba-te giyagam, sègendo-okhoám, te-te.

2

Yesu kagi ezoqam gekhakheinõvem neka manqa-zapazapa võmbõ-evõzam
(Met 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Khapé outõpõteáv. Yaq Yesu Kapenaum taon-té genõveséz. Yaq ezoqa mõndõyogém, av nqægo, ndego khoev-té gegò. ² Yaq gèndopindám te-te. Ezoqa kopoáv. Khoev ùnime-khazém. Até bavokhõ-a, mboqog-te ndo-go, lõvõzupõteáv. Yaq Yesu Mbumbukiam-qá Manqat me:zõmesimát. ³ Ge:zõmesimat, yaq ezoqa foa tündizáv. Kagi ezoqam ndõ-eqeitavún. ⁴ Ambá Yesu-té ginõ-eqeinamín. Geté ezoqa khápumu-khouwéz, võe-öz. Yaq até gindigonem, khoev ová ginõqavíg, yaq ova ndo-go, ma Yesu ge:qotam, nqa võmõ-lõozem, neka ndego enqoni-us ezoqam, kita-te geqeiám, sasa ndõfõlõtõvem. ⁵ Yesu tiqa unimanqatin geqeiv, yaq ngenek kagi ezoqam, āv gembõe-eín nqægo, “Ati. Qoqa manqa-zapazapa mõndõqa-navõém.”

⁶ Yaq Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam, wambap-te giqon-avám, ekeza mokho-mba āv gini-matavupát nqægo, ⁷ “Gekha zapá, ngenek av nge:manqate? Mbumbukiam-qá iz ndõngi:ítít. Ezoqam-qa manqa-zapazapa, Mbumbukiam yakhapús, ndezõ-evõzam.”

⁸ Yesu é-mõndæ-otév, av gi:matavupát. Yaq gezõ-ein, “Zo gekha zapá, zoqa mbõni-te av ndõzõte-matavupit? ⁹ Gé, gekha manqát ndõgo, fõgakh mbain? Ndõgò, no ngenek kagi ezoqam tæmbo-ein, ‘Qoqa manqa-zapazapa mõndõqa-navõém,’ o ndõgò, tæmbo-ein, ‘Mõqo-itán, kita võkhazo, okho sasa ndõngaz?’

¹⁰ Geté no ndakin nõtézõmás, Ezoqam-ge Yo, bazafõgakh nqambõgò, ezoqam-qa manqa-zapazapa tezõ-evõzam, nqanek manqei-qape-te.” ¹¹ Yaq Yesu até gendego, ngenek kagi ezoqam āv gembõe-eín nqægo, “No nqataqá-manqate. Mõqo-itán, neka kita võkhazo, khoev-te sasa ndõqav.”

¹² Yaq ndafõyambá, ngenek ezoqam sège-itán, kita võkhazo, bavokho sasa ndõwav. Ezoqa ewaqape até gembo-kewagát, gemat. Ndigu nqova ndafe kandambá, neka Mbumbukiam-qa iz võ-eqanem. Gi-einim, “Ni bugukhokhof matev av nqægo qeiviáv.”

Yesu Livai gembo-akha, tembopavat, neka teqa khoev-te lou võlog
(Met 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Taqa zita-te, Yesu Gelili kewan-té genõveséz. Yaq ezoqa kandambá, gindupindám te-te. Yaq Yesu Mbumbukiam-qa Manqat võe-zõmesim. ¹⁴ Yesu ta manqei ndõgo ge-ivav, nakhoa gegeveat, ezoqam ndõ-omét. Teqa iz Livái.* Alfius-gé yó. Teks upõgim khoev-qase mokho-té gunu:qotám. Yaq Yesu āv gembõe-eín nqægo, “No qonõndó-páev.” Yaq Livai até gendego, gè-itán, võmbõpæv.

¹⁵ Taqa zita-te, Yesu Livai-qa khoev-te, lou mólóg. Ta lou loge-te ndógo, teks moni upógim ezoqa nòme neka ezoqa nòme, ndigu manqa-zapazapa-us ndizæza, mòndógoám. Kopoáv. Yaq ndigu Yesu neka paev ezoqam, namba me:qonavát. Ezoqam av ngi:gu, kopoáv, Yesu gimbojavam. ¹⁶ Yaq Mozes-qa guguna manqat nómendim ezoqam, ndigu Felisi gizø-akhaemam, Yesu giometam, ezoqam av ngi:gu, lou namba gi:logat, yaq ndigu tegi paev ezoqam, av gezømbe-eín nqægo, “Gekha zapá, ngenek teks moni upógim ezoqam neka manqa-zapazapa-us ezoqam namba lou ndiloget?”

¹⁷ Yesu tiqa manqat ge-ewag, yaq av gezømbe-eín nqægo, “Ezoqam ndigu enqoni mbain ndigu, ndigu mulómula etoam ezoqam mbain tógoat, kopømbá. Geté enqoni-us ezoqam bezøgó, mulómula etoam ezoqam. No ambá av nqægo, ezoqa eqeieqei akhayam-qa nøgeavün. Geté no manqa-zapazapa-us ezoqam akhayam-qa nøgeavün.”

Yesu lou logemav matev-qa yaq-te gimboe-bevøpem
(Met 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Khøuwa nòme, Zion-gi paev ezoqam neka Felisi ezoqam, lou logemav matev ndógoát. Yaq ezoqa nòme tünduzáv ndógo, Yesu vømbø-bevøpem, “Gekha zapá, Zion-gi paev ezoqam neka Felisi ezoqam, lou logemav matev gigoatun, geté qogi paev ezoqam gonemáv?”

¹⁹ Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, “Ge zò ndozo-matavap, ezoqa sæva te-oki, yaq zifuap lou loge-te tekhatob, ndigu zifuap kopømbá, lou logemav matev ndøgonem, ndego ti namba te:goat? Av taóká. Ndego anganem, zifuap namba zua tiqoqongepet, ndigu kopømba mbain, lou logemav matev tigoat. ²⁰ Geté khøuwa ndøfakház. Yaq ndego ezoqam, ndego sævam ge-oki, ndøndafém, ti namba nde:go. Yaq tegi zifuap lou logemav matev, ta khøuwa-te ndógo tinígoát.

²¹ Ezoqa kopømba mbain, ndabua mbewat ndakinak, awenege ndabuate to:tøke. Av toqotego ndægo, yaq ndabua toqosunguz, ndabua ndakinak ndógo, segé-khapelavøqasé. Yaq ndabua keqæv sa tømø-khouwév.

²² Neka ezoqa kopømba mbain, waen ndakinak, awenege søvakha ngusum-te te-ewa. Zapa ndógo, awenege søvakha ngusum-te toqo-ewa, yaq waen tøpopon, ndigu gékeqáz. Yaq waen vøqouvøëm, neka søvakha ngusum vøsoqøz. Geté waen ndakinak ndógo, søvakha ngusum ndakinak-té qotúqúz.”

Yesu ndego kawá, Sabat khøuwa
(Met 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Khøuwa nòme, Sabat khøuwá, Yesu ekeza paev ezoqam namba, wit khæ livin-mbá gunu:-apát. Yaq tegi paev ezoqam, wit nanga ndøvingsømém, sasa ndølouz. ²⁴ Yaq Felisi ezoqam tiqa matev giqeivim, Yesu av gimboe-einim nqægo, “Nqæ! Gekha zapá, qogi paev ezoqam nqanek Sabat khøuwa-te sasæ ngigut. Khæfáp nandav?”

²⁵ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ge zò, emanqat mozó-geveømem, av Deivid ge:matanam, tegi ezoqam namba ifin qazøvin? ²⁶ Ta khøuwa-te ndógo, Abiata Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape gegoam, Deivid Mbumbukiam-qá khoev-té genø-ón, flawa vømølouz, ndigu lou-qase-te go:abam, Mbumbukiam-gi. Matev av nqægo khæfáp. Mbumbukiam-gi iziz

ezoqam mba zø-mboqoatám, nginik flawa tilouzat. Geté Deivid sègelóuz, neka até ndigú-a, vøzø-etoam, te namba gi-goam.”†

²⁷ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Mbumbukiam ambá av nqægo, ezoqa Sabat khøuwa nonqo ndøkhlakheinøvem. Geté ndego Sabat khøuwa, ezoqam nonqo ndøkhlakheinám. ²⁸ Ezoqam-ge Yo, ndego kawá. Até Sabat khøuwá-ya, ndégo teno-kawaevát.”

3

Yesu ezoqam pingim qambowau, gekhakheinøvem

(Met 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Khøuwa nøme, Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te gemat, ezoqa kopo mōndu:goám ndøgo. Ndego pingim gèmbowáu. ² Yaq ezoqa Yesu-te bōi mba mo:veém, ndego ngenek ezoqam peté-khakheinøvem, penømakhaya, Sabat khøuwa-te. Zapa ndøgo, ndigu Yesu manqa ovøyam-te vee-qa mbogoám. ³ Yaq Yesu ngenek ezoqam pingim qambowau gembo-ein, “Qoté-itān, livin-mba nqøugu.”

⁴ Yaq Yesu ezoqa ewaqape gezøbevap, “Gekha matév ndøgo, Sabat khøuwa-te toqogo, kopømba? Ndøgò, matev eqeieqei toqogo, o ndøgò, matev soqain toqogo? Ndøgò, ezoqa toqo-khandi-v, o ndøgò, ezoqa pakhapakha toqokhana?” Geté ndigu yaq manqat qavøiwateáv.

⁵ Yesu geqambunim, ezoqa vøzømet, ndego qaqa ndøgò, neka mbøni mbonqosøgim. Zapa ndøgo, ndigu mokho qeiviáv. Yaq até gendego, ndego ezoqam gembo-ein, “Pingim qoté-ovøyam.” Yaq ndego ezoqam, pingim vø-ovøyam. Sègembo-eqeieqei.

⁶ Yaq Felisi ezoqam, Yesu-qa matev giqeivim, ndigu sège-ivøvem, vøzav, yaq gaman ezoqam Elod, tegi ezoqam namba, vømø-møvab, manqat vø-einim, Yesu andē āv kinilaēm.

Ezoqa bawan-qaqe Yesu gimbopavam

⁷ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam namba, Gelili kewan-té ginøzáv. Geté Gelili plovins-ak kopoáv, até gezøpavát. Até Zudia plovins-ák-a, ⁸ neka Zelusalem faon-ak, neka Idumea manqei-ak, neka Zoden kea yaq-keoqa manqei-ak, neka Taya-yak neka Saedon manqei-ak, vøndø-okhoam. Ndigu tindi-okhoám ndøgo, Yesu matev vinivinimba ge:matønumam, manqat giyogem. ⁹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam, khagua khakheinam manqat zø-ein. Yaq tèabete-ketáo, ezoqa andē vøe-nqonøtøvem. ¹⁰ Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, Yesu ezoqa kopoáv, gekhakheinøvem. Yaq enqoni-us ezoqa nøme, ezoqam gèqaqagimám, atema Yesu-te, kha vømbō-khanøzemin. ¹¹ Yaq ezoqam ndigu, nqova soqøsoqa gizømbu-goam, Yesu gi-ometamin, ndigu Yesu-qa megemegete, ekeza kha, manqei me:lavawín, vø-akhæmemin, “Qo Mbumbukiam-gé yó.” ¹² Geté Yesu ndigu gèzømbe-khafén. Ezoqa bezø-manqátē av nqægo, ndego gekha ezoqām.

Yesu u-anim tuelv gi-upøzo

(Met 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Yesu manqei poyat-té genøqavíg, ezoqa vømøvab, ndigu ekeza ma gambøe-pøovam. Yaq ndigu te-te sasa ndøzav. ¹⁴ Yaq Yesu até gendego, ezoqa tuelv vøvevesam. Ndigu ezoqa tuelv, u-anim zø-akhá. Ndigu namba mé:goát.

† 2:26 2:26 Deivid av ge:matanam ndægo, yaq ezoqa teqa matev, soqain veweáv. Yaq nakémbá, Yesu teqa yaq-te, nqanek manqat ge-ein. 2:27 2:27 Deut 5:14 3:4 3:4 Luk 14:3 3:6 3:6 Met 22:15-16 3:10 3:10 Met 14:36 3:11 3:11 Luk 4:41 3:12 3:12 Mak 1:34

Yaq gékhofosám, ezoqam Mbumbukiam-qa Manqat vømé-zømesim, ¹⁵ neka bazaføgakh vøzø-etoám, yaq ndigu nqova soqøsoqa vøngeasumat, ezoqam-qa mokho-te tu:goat.

¹⁶ Ezoqa tuelv gi-upøzo, ngínik: Saemón. Yaq Yesu iz nøme gembo-akha, Pitá. ¹⁷ Nøme Zéms neka Zión. Ndigu Zebedi-gí nakhéis. Yesu iz nøme gezø-akha, Boanezéz. Taqa manqa mokho, “Ndand nakhéis.” ¹⁸ Nøme gi-upøzo, Endlí neka Filíp, neka Batolomeú, neka Metiú, neka Tomás, neka Zéms. Ngenek Zems, Alfius-gé yó. Neka nøme Tadiés neka Saemón. Ngenek Saemon, Zelot ezoqam ndøgoám. ¹⁹ Neka nøme Zudas Iskaliót. Ezoqam ngenek, vaev-te Yesu tegi qaqa ezoqam-qa zenda-te geve.

*Yesu av gimboe-einim nqægo, Saitan-qa bazaføgakh-té genø-sasaeát
(Met 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Yesu khoev-te gevesez, yaq ezoqa kopoáv, nqawa gindupindam. Yaq Yesu tegi paev ezoqam namba, ambá lou ndølogín. Geté ezoqam khápumu-khouwéz. ²¹ Yesu-gi ekeza ezoqam, nqanek manqat giyogem, yaq tinduzáv ndøgo. Ambá gekhatowemín. Zapa ndøgo, ndigu até vøe-einim, gékawakawaév.

²² Neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Zelusalem taon-te ginduzav, av gini-einim nqægo, “Ngenek Belzebul mbøigú, ndego nqova soqøsoqa-ge kawa. Teqá bazaføgakh-té genø-ngeasumatún, nqova soqøsoqa.”

²³ Yaq Yesu ndigu ezoqam gemováb, gezø-ein, “Manqat nandav, mokho mbain. Gé, Saitan ekeza kha av kené-ngeatám, ezoqam-qa mokho-te tu:goat?” Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, ²⁴ “Bawan kopo tigoat, yaq livin-mbā gunumú-qatønēm, izuizu nakhag vøgonēm, ndigu sugumú-nasinim. ²⁵ Neka evenap tigoat, yaq livin-mbā gunumú-qatønēm, izuizu vønøfē, yaq ndigu sugumú-nasinim. ²⁶ Neka matev até kopó. Saitan ekeza kha livin-mba tumuqata, yaq ekeza kha namba vøenøfē, ndego até segemø-navøém.

²⁷ Neka nøme nqáne: Ezoqa kopømba mbain, bazaføgakh ezoqam-qa khoev-te sa te-on, gigiap vømbø-aqonām. Geté ndego bazaføgakh ezoqam bêtøkho-løvønøvém. Váev gigiap tembo-aqonam, teqa khoev-te.

²⁸ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha manqa-zapazapā ndøgo, ezoqa ndimatatanam, até ndøgó-a, Mbumbukiam-qa iz ndingi:wat, ta manqa-zapazapa ndøgo, Mbumbukiam kopømbá, segembøé-navøém. ²⁹ Geté ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa iz tengiu, Mbumbukiam ta manqa-zapa ndøgo, gembøé-navøemák. Ndøgo miavmiáv, até gégoát.”

³⁰ Yesu nqanek manqat ge-ein, zapa ndøgo: Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam av gini-einim nqægo, “Nandev nqova soqa mbøigú, teqa mokho-te.”

*Yesu-gu evo neka emekheis, gekha ezoqám?
(Met 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Ta khøwa-te ndøgo, Yesu-gu evo neka emekheis ndøfakház. Khoev vimá sogowán. Yaq manqat mba ndøkhofotøvém, av nqægo, Yesu yá betøndowáv.

³² Ezoqa kopoáv, Yesu-qa avønin-te giqonavat. Unime:-khøogøvém. Yaq ezoqa gimbo-einim, “Nqáe! Qogu qavo neka qamekheis ngó:wani, bavokho. Qoqa mo:keogé.”

³³ Yaƣ Yesu gezø-ein, “Nogu evo neka nogi nqamekheis kinógoam?”
³⁴ Yaƣ gèqambuním, ezoqa vòzømet, uni gi:khøogøvem, giqonavam, gezø-ein, “Nqáe! Nogu evo neka nogi nqamekheis ngínik! ³⁵ Zapa ndógo, gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam-qa poev ndimbopaev, nogi nqamekheis neka evo ndígu.”

4

Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ manqat (Met 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Khøuwa nøme, Yesu Gelili kewan-te ndógo, zømesim manqat nqawa gengaz, ezoqa kopoáv gindupindam. Yesu únime-khøogøvé. Yaƣ ndego khagua-té genøketáo, khagua elavøqase vøøkuz, sasa mo:qom. Ezoqa ewaqape, ndøgeg-té gigoám. ² Yaƣ ndego yaya etæ manqat zømanqatát. Kopoáv. Nøme gezø-eta, nqáne,

³ “Nqáe! Ezoqam møndøgoám. Khae-té genøwáv, wit nanga vømø-zøgeakh.
⁴ Yaƣ wit nanga ge:panqabumat, nøme nakhoa-té ginø-o:atát. Yaƣ pipisi tindu-løvuvám ndógo, vølouz.

⁵ Geté nøme ndigu, nandi-té ginø-o:atát. Nandi-te ndógo, manqei khapekhapémbá qatøke:pat. Yaƣ mbusa nakhamas-té ginø-fakhanøvé. Zapa ndógo, manqei andé mbaín. ⁶ Geté yaƣ, khøuwa gendosasev, mbusa ndigu gifakhatat, khøuwa tatas ndølouwáz. Yaƣ gèkusiz. Zapa ndógo, ndigu ngum uni mbunipøteáv.

⁷ Wit nanga nøme, gapuk-té ginø-o:atát. Yaƣ gapuk ndógo qa-eqa, ndigu gevøtøgeám. Yaƣ louzi nonqo fakhazaneáv. Mbaín.

⁸ Geté wit nanga nøme ndigu, manqei egeieqei-té ginø-o:atát. Yaƣ kopømbá gi-eganat, nanga vøqataz. Wit nanga nøme ndigu, 30, louzi nonqo gitøkebupát. Nøme ndigu 60, neka nøme ndigu 100.”

⁹ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, yaƣ áv gezøembe-ein nqægo, “Gekha ezoqám ndego, gea tømbo goat neka yoge kopømba vømbógoát, yá beyogé!”

Yesu gekha zapá, ezoqa yaya mba gezø-etæam (Met 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Ezoqa bawan-qape gi:zav, yaƣ Yesu-gi paev ezoqam tuelv neka ezoqa nøme gimbovavam, yaya etæ-qá manqa mokho mbobevøpém. ¹¹ Yaƣ gezø-ein, “Mbumbukiam zo mba zøtáke, mokho manqat tøzøte-zøtez, teqa Megeat Matev-qa yaq-te. Geté ezoqa nøme, no yaya mba nøzø-etæ.

¹² No ndigu yaya mba tæzøembe-etæ ndógo: Ndigu ndikeøgé. Geté gégeivimák. Neka ndigu ndiyógé. Geté mokho gèndapemák. Amba tiqeivimin neka mokho vøndapemin, yaƣ ndigu ambá Mbumbukiam-té ginø-qambuzín, yaƣ ndego tiqa manqa-zapazapa vøzø-evøzamin.”

Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ-qa manqa mokho

(Met 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Yaƣ Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Gè, zo nqanek yaya etæ-qa manqa mokho ndapeáv? Yaƣ av tægoat ndægo, zo yaya etæ nøme-qa mokho áv khazøté-upøgim?”

¹⁴ Noqa yaya etæ-qa manqa mokho nqáne: Ezoqam ndego wit nanga gezøgeakhat, ndego Mbumbukiam-qá Manqat me:zømesimát. ¹⁵ Wit nanga

ndigu, nakhoa-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat giyogemin, Saitan até gendewavin, manqat vøe-bivamin, tiqa mokho-te tøu-ogeakhat.

¹⁶ Neka wit nanga ndigu, nandi-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat nakhamas-té ginø-ndapemin. Khanakanakh-ús. ¹⁷ Geté ta manqat ndøgo, uni mbuvøemáv, tiqa mokho-te. Yaq ndigu føgøføgakh wanimáv. Mbumbukiam-qa Manqat zapaya, yage føgakh-qape o ngenøgim matev qazø-fakhanin, ndigu nakhamas-té ginø-o:azin.

¹⁸ Neka wit nanga nøme ndigu, gapuk-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat ambá giniyogé. ¹⁹ Geté ndigu fofogep khåpe zømbe-khouwevin, tiqa yage zapaya, neka tiqa poev matev, gigiap kopoav neka matev vinivinimba-qa yaq-te, vøtubamin. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, tiqa mokho-te ndøugu, gèvøtagin. Yaq kopømba mbain, mokho tømbo-fakhan.

²⁰ Neka wit nanga ndigu, manqei egeieqei-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat, ùnime-yogemin neka manqa o-mba vømbøe-ndapemin. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, mokho mbófakhán. Kandambá. Ezoqa nøme-te 30, neka ezoqa nøme-te 60, neka ezoqa nøme-te 100.”

*Waev-qa yaya etøe manqat
(Luk 8:16-18)*

²¹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Gè, ezoqa lampa tøzøgoat, ndigu ndis o lou-qase mokho-té gunú-wuøém? Av taoká! Geté lampa asøzam nonqo-té ginø-wuøém. ²² Yaq até kopó. Gekha matèv ndøgo, ndøkhonøwe, bavokhó qandó-fakhanám. Neka gekha mokho manqat ndøgo, ndøkhonøwe, segendó-veveám.

²³ Gekha ezoqám ndego, gea tømboagoat neka yoge kopømba vømbógoát, yà beyogé!”

²⁴ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Unime-yogé, manqat nqæmanqate. Av zo gigiap o matev ndøzøte-geveam, Mbumbukiam zo áv tezømbé-geveám. Yaq Mbumbukiam-qa matev ndømø-løvuám, av zo matev ndøzøte-matanam.*

²⁵ Gekha ezoqám ndego, mokho gendap, Mbumbukiam otevat nøme mba mbøé-etoám. Geté gekha ezoqám ndego, mokho ndapeav ndøgo, yaq Mbumbukiam até otevat-qasé-a, ndømbogo, segéviwám.”

Yesu Mbumbukiam-qa Megeat Matev, wit nanga ge:khamas

²⁶ Yesu yaya nøme gezø-eta, nqáneq. Gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo: Ezoqa khæ-te wit nanga tezøgeakh, ²⁷ yaq tebuvat, neka vøsumamát, ndigu wit nanga yakhapus mokho-mbá segé-qatazát neka vøfisamát. Geté ndego gé-otevák, ande áv kinífakház. ²⁸ Manqei yakhapús, ewa qambo-etoamin, gifisamin. Bugukhokhof wit gagayag ndøfitamin, yaq wit nanga sasa ndøqatazin, yaq louzi nonqo vøgonin. ²⁹ Yaq louzi nonqo gumu-fisamin, yaq ngenek avøe ogekhæm ezoqam tewavin ndøgo, vømø-qogazin.”

4:19 4:19 Met 19:23-24 **4:21** 4:21 Met 5:15; Luk 11:33 **4:22** 4:22 Met 10:26; Luk 12:2

4:24 4:24 Met 7:2 * **4:24** 4:24 Taqa manqa mokho nøme nqáneq: Qo Mbumbukiam-qa manqat elavøqase mba toqo-ewagat, yaq qateqat khapémba toqondapat. Geté Mbumbukiam-qa manqat mæe mba toqo-ewagat, neka voqombó-pavát, yaq qateqat kandambaqapé toqondap. Yaq av nqægo, Mbumbukiam qateqat nøme mba qambó-etoám. **4:25** 4:25 Met 13:12; 25:29; Luk 19:26 **4:29** 4:29 Joel 3:13; Veve 14:15

Masted tae nanga-qa yaya etæ manqat
(Met 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Yaq Yesu nōme gezø-ein, “Gè, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, áv khazí-khamasēm? Gekha yaya zì-etæēm, taqa yaq-te? ³¹ Masted tae nanga zì:khamasēm. Manqei-te toqo-zøgeakh, yaq ndigu khapimbá. Av tiuká, av tae nanga nōme ndi:gu. ³² Geté yaq giqatazin, mbusa vøfakhanin, yaq tae kandambá tøyat. Khae gigiap nōme mōndø-løvuumín, neka tangtang kandakandá. Yaq ta tae tangtang guzuguzu-te ndøgo, kopømbaqapé, pipisi go:viviamín.”

Manqat nōme, yaya etæ-qa yaq-te
(Met 13:34)

³³ Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam, yaya av nqægo kopoáv gezø-etæam. Yaq ndøgo, ndigu mokho tiabembøe-ndapém.

³⁴ Ezoqa ewaqape, ndego yaya mba zø-etæám. Geté ekeza paev ezoqam namba, gimí-yakhapus-mba-ezin, ndego manqa mokho ate ndægo mōndøzø-ovøyamín.

Yesu manqat mba ge-ein, khamø sa qavøitav
(Met 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Ta khagus ndøgo, Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Kewan yaq-keoqá qazinø-qantáv.” ³⁶ Yaq ezoqam ndigu, namba gi:goam, ekeza vemivemiav-té ginø-khofosám. Yesu khagua-te é-mōndøketáo, yaq até tegi paev ezoqám-a, vøketab, yaq sasa ndøsøkuzim. Até khagua nōmè-a, namba me-áz. ³⁷ Yaq giqantavat, anana-mba mōndu:bøen, mbe-qape tåndøfeá, khamø khagua sasa ndøngetøyam, ibøkha vøu-yovøem. Lokh bøi-té qanø-tøvøyát. ³⁸ Geté Yesu khagua okho-te ndøgo, gèbuvám. Kawa kaoqa-té qamboveám. Yaq ekeza paev ezoqam gèti:nám, gimbo-einim, “Nøméndim ezoqam! Qo ni-te toqó-matavap? Ni avønín zigeón!”

³⁹ Yaq Yesu gendosuzam, vø-itan. Yaq até gendego, khamø ndøgo, vøfegimam-a, vøvumøyat, manqat sasanqa-us mbo-eín. Yaq khamø ségevøitáv. Qavøitav mbómá. Manqei sege:veát.

⁴⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Zo, gekha mbøni zøva? Ge zó, Mbumbukiam unimanqatinteav sekembá sozógo?”

⁴¹ Yesu matev av nqægo gematanam, yaq tegi paev ezoqam, møe kandambá gigonem, neka yaqyaq-a gibond, “Ngenek gekha ezoqám? E, até khamø fegim neka khamøe vumøe, manqat o-mba mbøendapé.”

5

Yesu ezoqam nqova soqøsoqa gembo-ngeasam
(Met 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, kewan yaq-keoqá ginøqantáv, Gelasa ezoqam-qa manqei-te vømøfakhaz. ² Yesu khagua-te é-vøndovuáo-ae, ezoqa nqova soqøsoqa-us é-vøndowav. Nandi nqa-té gendo-fakhán. ³ Ta nandi nqa-te ndøgo, løvøte ezoqam ndø-osupám. Ngenek ndøgo teyagám. Ndego bazaføgakh kandambá. Até auli sén-a, kopømba mbain, toqote-løvønøvem. ⁴ Khøuwa kopoáv, ezoqa ambá gini-løvønøvemám, bov-té neka pingim-te. Geté sen ségezø-løvusám. Ezoqa bazaføgakh-qape mbain, vømboé-kház. ⁵ Pāvpaev neka løvølova, ndego manqei-pakha-te neka manqei popotap-té genø-okhoám. Sugú-akhaemét neka ekeza kha nandí gene-qaqagumám.

⁶ Yesu qámhá gegoam. Yaq ndego ezoqam Yesu ge-omet, gèndovuáo, Yesu-qa megemege-te, ekeza kha, manqei vøelavao.

⁷ Yaq ndego ezoqam, kandambaqapé møndæ-akhá, ge-ein, “Yésu, Mbumbukiam-ge Yo, ndego Egeiwat-Qape, qo no gekha qonógd? Mbumbukiam-qa iz-te, nòtaqa-viám, no nqosøgeap nø-etóám!” ⁸ Ndego nqanek manqat ge-ein, zapa ndógo: Yesu áv gene-ein nqægo, “Qo nqova soqa, nandev ezoqam-qa mokho-te ndoqotu:gu, mòqotøndo-fakháq.”

⁹ Yaq Yesu gembobevap, “Qo gekha íz?” Yaq gembo-qavøiu, “Noqa iz Bawan-qapé. Zapa ndógo, ni nqova soqøsoqa kopoáv.”

¹⁰ Yaq ngenek nqova soqa, Yesu áv gembøviám nqægo, “Ni nqanek manqei-te nqei, ndøkhofótán.” Viam kandambá gego.

¹¹ Ta manqei avønin-te ndógo, bøsi nen møndøwanám. Kopoav-qapé. Manqei poyat-té givagimám. ¹² Yaq nqova soqøsoqa Yesu gimbo-viømem, “Ni bøsik-qá mokho-té qanø-khofótán.” ¹³ Yaq Yesu sègezóták. Yaq ndigu nqova soqøsoqa até gindigonem, vøfakhaz, ndego ezoqam-qa mokho-te gu:goam, bøsik-te sasa mø-oz. Yaq bøsik manqei khavoe-té ginøbøin, ibøkha-te vømø-geonim. Bøsik kopoav-qapé, ande áv tu taosén ndægó, gigeonim.

¹⁴ Yaq ezoqam ndigu, bøsik gizø-kewagam, møe ndøbøin, yaq taon-te neka vemivemiav-te, ezoqa emanqat vømøzømbē-vototap. Yaq ezoqa tinduzáv ndógo, matev ndøqeivím, ma qæfakhan. ¹⁵ Yaq Yesu-te gifakhaz, matev áv giniqeivím nqægo: Ezoqam ndego nqova soqøsoqa gimboigoam, geqotam, ndabua ndø-uzupám neka matavap kopømbá qambogoam. Yaq ndigu møe ndøgoném. ¹⁶ Yaq ezoqam ndigu, matev bøi gi-qeivim, emanqat zømbe-vototáp, teqa yaq-te ndego, nqova soqøsoqa gimboigoam, neka bøsik, matev ande áv khazømbē-fakhan. ¹⁷ Yaq ezoqa Yesu áv gimboe-viømém nqægo, “Niqa manqei ambá qo-ivavín.”

¹⁸ Yesu khagua-te ge:ketawat, yaq ezoqam ndego, nqova soqøsoqa gembo-ngeasam, te namba okho-qa mboviám. ¹⁹ Geté Yesu ndego takeáv, gembo-ein, “Qakeza khoev-té neka ezoqam-té qonóqáv. Neka matev kandambaqape qaqaqafakhan, emanqat qozømbé-vototupát, av Mbumbukiam Evezøza gegambe-matanam neka tanakh áv keqambégo.” ²⁰ Yaq ndego ezoqam tēnewáv. Ta vemiaav ten ate qægoam, ekeza manqei-te, ezoqa sùguzumbu-manqatát, Yesu ande áv kembøe-matanam. Yaq ezoqa nqova ndafe kandambá, giyogem.

Yesu sævam gukhakheinøvem, ndugu kouk qambowavam, neka mbasønakam vøkhandi:v

(Met 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Yesu kewan yaq-keoqa nqawa giqantavat, gimøqa, yaq ezoqa kopoáv gindupindam te-te. Ndego ndøgeg-te até gegoám, ²² yaq Zu ezoqam-qa gulguli khoev megeat ezoqam ndowáv. Teqa iz Zailés. Yaq Yesu ge-omet, ndego teqa zenda tokhotapak-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, ²³ vømbøviám, gembo-ein, “Nøgu yu avønin gēnánim. Ambá qotondo-qavín. Zenda qombøévé. Yaq ndugu enqoni tábembøe-navøém neka tuabete-khandí:v.”

²⁴ Yaq Yesu ndego ezoqam, namba me:wáv. Yaq ezoqa kopoáv, segembo-paevém, neka sège-nqonondumát, teqa avønin-te.

²⁵ Ezoqam gi-apat ndógo, sævam kopo møndu:goám. Ngunuk kouk mbowavám. Nupøkhán mbá. Vlav ate qægoam, tuélv qambowavam.

²⁶ Ngunuk sævam, mulømula etoam ezoqam-te vinivinimba, ambá guni-okhoám, neka tugi moni ate gi:goam vø:ngiæzotam. Geté ndigu nqosøgeap mba mbo-etoumám. Tuqa enqoni navøepøteáv. Sà tønø-khouevvtát.

²⁷ Ngunuk Yesu-qa manqat møndø-ewág. Yaq ezoqa bawan-qape-qa mokho-te gu:goam, ndugu Yesu-qa zita-té gunduáv, neka ndabua vømbø-khanaz.

²⁸ Av guni-matovém nqægo, “No ngenek ndabua mba tæmbokhanaz, yaq no sæ-eqeieqei-én.” ²⁹ Ndugu ndabua até é-vømbokhanáz-ae, yaq kouk waev sègembø-navøém. Yaq ndugu sège-otév, ekeza kha-te, “Nqanek enqoni møndønø-navøém.”

³⁰ Yesu tene-otév ndógo, teqa bazaføgakh nøme, ezoqam-té qanøwáv, vøkhakheinøvem. Yaq gèndoqambún, ezoqa ewaqape-qa mokho-te, gezø-ein, “No ndabua gekha ezoqám nøkhanaz?”

³¹ Yaq ekeza paev ezoqam gimbo-einim, “Ezoqam toqó-zømete, nginik qoqa avønin-te khape gindikhas? Yaq gekha zapá, qo av qoqote-ein nqægo, ‘No kha gekha ezoqám nøkhanaz?’ ” ³² Geté Yesu sekembá segevawám, av nqægo, kha uni gekha ezoqám mbókhanaz? ³³ Yaq ngunuk sævam sègendowáv. Møe-ús. Kha sègembøi-wageapát. Zapa ndógo, ndugu møndæ-otév, ezoqa nó, matev qanøfakhan. Yaq ndugu Yesu-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:láváo, neka tuqa emanqat ate qægoam, vømbø-vøndaz. ³⁴ Yaq Yesu gumbo-ein, “Ngólam. Qoqa unimanqatin nandav, tøkhaheinøqavém. Møqoqáv. Qo mbøni betaqávæv. Enqoni møndøqa-navøém.”

³⁵ Yesu ate av-té manqat ge:manqatam, yaq Zailles-qa khoev-te, ndego Zu ezoqam-qa guliguli khoev gezømbø-megetam, ezoqam tinduzáv ndógo, vømbø-einim, “Qogu yu møndønanim. Nandev nømendim ezoqam, sekemba mbopduwét, tendowáv.”

³⁶ Yesu tiqa manqat møndø-ewág. Geté guliguli khoev megeat ezoqam, av gembøe-ein nqægo, “Qo ndøfoføgeáp! Soqó-unimanqatin.”

³⁷ Yesu ezoqa nøme gèzømbø-khafén, te namba ti:zav. Geté ti-mba ndigu tekhatób, Pita neka Zems neka Zion, Zems-ge yakhasek. ³⁸ Yaq guliguli megeat ezoqam-qa khoev-te gimøfakhaz, eiv neka osombo kandambá geqeiv. Manqa feazu khápumu-khouwév. ³⁹ Yaq Yesu khoev-te ge-on, ezoqa av gezømbø-ein nqægo, “Zo gekhá zø-eivumit? Neka gekha osombo zówanet? Ngunuk nakhasam nanimateáv. Geté gèbuvít.”

⁴⁰ Geté ndigu Yesu gèvøngi:nám. Yaq Yesu ezoqa ewaqape gènatáz. Evøndipakha neka tegi paev ezoqam misika mba ndøkhatób, neka kouwat mokho-te vø-oz, ma nakhasam guigoam. ⁴¹ Yaq Yesu até gendego, zenda vømbøge neka ekeza manqat-te sasa mbo-ein, “*Talita, kóum!*” Taqa manqa mokho nqáneq, “Khapúlav. Nqataqá-manqate. Møqo-itán!”

⁴² Yaq ndaføyambá, ngunuk mbasønakam sège-itán, okho vøngaz. (Ngunuk mbasønakam, tuqa viav tuélv.) Nqanek matev qafakhan, yaq ezoqa nqova ndafe kandambá. ⁴³ Geté Yesu gèzømbø-khafén. Ezoqa nøme bezø-ein, av matev qæfakhan ndægo. Yaq ndego mbasønakam lou etoam manqat zø-ein.

6

*Yesu ekeza vemia-ak gisanqawem
(Met 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Yesu nqanek manqei ge-ivav, yaq ekeza vemia-ak gisanqawem. Até ekeza paev ezoqám-a, namba me:apát. ² Yaq Sabat khøuwa qandap, ndego nømendim manqat ndøngáz, tiqa guliguli khoev-te ndøgo. Ezoqa kopoáv,

teqa manqat giyogem. Neka ndigu nqova ndafe kandambá, gi-einim, “Ngenek ezoqam, otevat neka matavap loloakh gekham-tê gendap? Neka bazafogakh gekham-tê gendap, umingiap matev vinivinimba ndematanam? ³ Gê, ngenek ndégó, khoev puanam ezoqam? Meli-gê yò? Zems neka Zosef neka Zudas neka Saemon, tigí zapikiá? Neka até tegí sænakheis-a, ni namba zí-yage?” Yaq ndigu vemiav-ak, Yesu gèsanqawém.

⁴ Geté yaq Yesu gezø-ein, “Manqei nøme-te, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, gèmbovizáp. Geté ekeza manqei-te neka ekeza ezoqam-te, ndego vizupáv.” ⁵ Ta manqei-te ndøgo, Yesu kopømba mbain, umingiap matev tematanam. Geté zenda enqoni-us ezoqa kopokopo mba zømbø-awám, yaq ndigu vøkhakhæz. ⁶ Yesu nqova ndafe kandambá, tiqa unimanqatin mbain matev-qa yaq-te.

*Yesu ekeza u-anim tuelv, manqa gezø-løvua, gekhofosam
(Met 10:5-15; Luk 9:1-6)*

Yaq Yesu vemivemiav nøme-té genø-okhoám, ta manqei ndøgo, ezoqa vømè-zømesim. ⁷ Yaq ekeza paev ezoqa tuelv gèmøváb, vøndözav, yaq ndigu menømenas sasa ndøkhofosam, neka nqova soqøsoqa ngeasam nonqo bazafogakh vøzø-etoam. ⁸ Av gezømbe-ein nqægo, “Gigiap mbain, sozó-panqanim. Tatuag mba zótonqogím, okho nonqo. Geté lou neka moqos neka moni ndøtonqøgím. ⁹ Zo kopømbaqapé, tamak tozo-uzam. Geté ndabua nøme ndøtonqøgím, sa nándav, nandozo-uzap.” ¹⁰ Neka nøme gezø-ein, “Zo ezoqa khoev tizø-einat, ta khoev-te ndøgo, até vøsokhoé. Yaq ta-mbá tøzøté-ivøvemát ndøgo, vemiav nøme-te tozozavat. ¹¹ Geté manqei nøme-te tozomø-fakhazat, yaq ndigu ezoqam zo khatobeav tøgoat neka zoqa manqat yogeav vøgoát, ta manqei ndøgo sège-ivøvemát. Yaq pakhakh ndøgo, zoqa zenda tokhotapak-te tøgoat, sozó-pomoememát. Yaq ndigu tiabiti-zøtezát, ni manqa-zapa zigonëm.”

¹² Yaq Yesu-gi paev ezoqam gèpanqanim, neka ezoqa Mbumbukiam-te qambuzan manqat vøzø-manqatat. ¹³ Yaq nqova soqøsoqa kopoáv, ezoqam-qa mokho-te gu:goat, gèzø-ngeasumám. Neka enqoni-us ezoqam, oil vøzømbø-qouzumam. Yaq ndigu sège-khakhæzín. Ezoqa kopoáv.

*Zion ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ande av kinllaem
(Met 14:1-12; Luk 9:7-9)*

¹⁴ Yesu-qa manqat sège-panqavøemát. Até Elód-a, ndego Gelili plovinsge kawa ezoqam gegoam, vø-ewag. Ezoqa nøme av gini-manqatám nqægo, “Yesu, ndego Zión ategó, ndego ezoqam ibøkha iz gezø-etoumam. Ekeqa nangó gendo-khandí:v. Yaq nakémbá, ndego umingiap matev vinivinimba ndematanam.” ¹⁵ Geté ezoqa nøme gimanqatam, “Ilaizá ategó.” Neka ezoqa nøme gimanqatam, “Yesu ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám, av ibugukhokhof gi-yagam.” ¹⁶ Yaq Elod nqanek manqat ge-ewag, ndego av gene-ein nqægo, “Ngenek Zión ategó, nó teqa monqo kepøzu manqat qævøovam. Nqawá gendo-khandí:v.”

¹⁷⁻¹⁸ Ta matev ndøgo, av qanefakhán nqægo: Elod-gu zas Elodias, ndugu ibugukhokhof tege namba qawan Filip-gú zas ndøgoám. Yaq Zion Elod av gembø-manqatám nqægo, “Manqa-zapá nandav, qoge namba qawan-gu sævam qoqondaf.” Yaq Elod-qa qavøiwat, nakhag ezoqam ndøkhofotáz,

Zion vø-møvoinam neka ndimbula-te vø-utøvem. ¹⁹ Elodias ndugu, qaqa mbo-goám, Zion-te, teqa manqat zapaya. Yaq ndugu Zion løvøwe-qa mbogoám. Geté ndugu nakhoa qeiviáv, ande áv kumbøé-matanám. ²⁰ Zapa ndógo, Elod møe ndógoám, Zion-te. Ndego møndæ-otév, Zion ezoqam eqeieqeí neka ndaføyamba-qapé. Yaq Elod gèmbøe-vigimám. Elod, Zion-qa manqat, viniv ambá qambøe-etoumám. Geté ndego gèmbøe-khaneatám, teqa manqat ge-ewagam.

²¹ Geté vaev, Elodias khøuwa mbomambaqape tumø-khantáz ndógo, Zion-qa løvøte-qa yaq-te. Elod ge:qan, ta khøuwa iz gemø-khantaz, ndego lou kandambaqape ndølóg, gaman ezoqam kandakanda neka nakhag megetapak neka Gelili plovins-ak kandakanda namba. ²² Yaq ate av-té lou gi:logat, Elodias-gú yu ndo-ón, ogiam-ús. Yaq Elod neka ezoqa ewaqape, namba gi:logat, poev kandamba qazøwaw, tuqa ogiam-te.

Yaq Elod, ndego Zudia ezoqam-ge kawa, até gendego, mbasønakam vømbø-ein, “No unimanqatín nqataqa-manqate. Nøtaqambé-khavozák. Gekha gigiáp ndógo, qo toqonø-viam, soqonø-eín. Yaq søtaqá-etoám.” ²³ Yaq manqa mbusa áv genevé nqægo, “Unimanqatín. Gekha gigiáp ndógo, qo taqapoe. Søtaqá-etoám. Qo toqonø-ein, av nqægo, no gigiap neka manqei ate ndægo, nqæmbo-keoge, livin-mba sa tøtumu-qata, neka nøme qo vøtaqá-etoám, ság. Yaq sægó.”

²⁴ Yaq mbasønakam evo-té gunøwáv, vømbøbevap, “No gekha gigiap-qa manqat nombó-eín?” Yaq evo gundu-ein, “Gigiap nqáneq: Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, teqá kawa-qá manqat qombøé-eín.”

²⁵ Yaq ndaføyambá, mbasønakam kawa ezoqam-té gunøveséz, vømbø-ein, “Noqa poev nqáneq. Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, teqa kawa melek-té qotøndó-qonáv, ndakin.”

²⁶ Elod nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego khanakhanakh mbáin. Mbøni mbová. Geté ndego poeveáv, tuqa manqat tesanqao. Zapa ndógo, ndego manqa mbusa é-møndo-veí, taqa yaq-te, neka ezoqa ewaqape lou namba gi:logat, møndøyogém. ²⁷ Yaq ndaføyambá, nakhag ezoqam ndøkhofotáv, ndimbula khoev-te, Zion-qa kawa vømøndó-ndáp. Yaq ndego nakhag ezoqam gèwáv, Zion-qa monqo vømøkepaz. ²⁸ Yaq nqawa gendoqavan, kawa melek-té gendové, mbasønakam vømbø-etoam. Yaq mbasønakam evo sasa mbo-etoam. ²⁹ Zion-gi paev ezoqam manqat giyogem, yaq ndigu tinduzáv ndógo, teqa kha vøndapem, sasa mø-ozem.

Yesu ezoqa bawan-qape ge-zøkef

(Met 14:13-21; Luk 9:10-17; Zion 6:1-14)

³⁰ Yesu-gi u-anim, gekhofosam, nqawa gindu-vesezam, yaq te-te gindupin-dam, emanqat mbøe-vototém, matev ate ndægo gi:matønnumam neka ezoqa vøe-zømesimam. ³¹ Yaq Yesu áv gezømbe-eín nqægo, “Zo neka no, ezoqam-av manqei-té qazinø-niáv, vizimø-nikhapus-mokho-mba-èn, neka pusa sasa zomótá.” Yesu nqanek manqat ge-ein, zapa ndógo. Ezoqa kopoáv, sege-vesendám, yaq vøndé-okhoam-a, yaq vø-okhoam. Yaq Yesu tegi paev ezoqam namba, kopømba mbáin, lou tilog.

³² Yaq ndigu khagua-té ginøketáb, ezoqam-av manqei-te sasa ndøtinim. Ambá gimi-yakhapus-mokho-mba-ezín. ³³ Geté ezoqa kopoáv, é-møndøzømét, gisøkuzim. Yaq møndø-matøvemém, ande áv kinitinim. Yaq vemíav vinivinimba ate qægoat, ezoqa gèndobøín. Zapá ginøzáv. Yaq é-vømøfakhaz, ma Yesu neka tegi paev ezoqam gimboe-pøotat. ³⁴ Yaq Yesu gemø-asa, ezoqa bawan-qape mba mo:qeív. Yaq ndego tanakh zøgó. Zapa

ndógo, ndigu ezoqam, andé síp, keoge ezoqam mbain tigóat. Yaq ndego nómendim manqat vinivinimba zongáz.

³⁵ Yaq qakhagus ndógo, ekeza paev ezoqam tinduzáv ndógo, vómbo-einim, “Gékhagustét, neka vemíav mbaín, nqanek. ³⁶ Ezoqam é-moqo-khofosám. Yaq vemivemíav neka khoev avóavun nqagot, ekeza lou bemówi.”

³⁷ Geté yaq Yesu manqa qavóiwat gezø-ein, “Lou zo zozø-etoám, tilog.”

Yaq gimbo-einim, “Nakhoa mbaín. Taqa fia khápumu-khouwév. Geté ni amba-té, 200 moni mokho tinigunin, amba lou teimø-wiin, nginik ezoqa zøkefe nonqo.”

³⁸ Yaq Yesu gezøbevap, “Gê, zo flawa gekhá nandizøgo? Zøtézāv, neka zøtévawém.” Yaq gíqasem, gi-einim, “Flawa faév, neka zonga menas.”

³⁹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Ezoqa ate nandi:gu, gagayag-té giabe-qoqongepét.” ⁴⁰ Yaq ndigu vøqoqongim. Bawabawan nøme-te, ezoqa 50 gíqonavat, nøme-te 100. ⁴¹ Yaq Yesu até gendego, nginik flawa faev neka zonga menas gè-upzó, yan-te sasa ndøqan, Mbumbukiam ike manqat vómbo-ein. Yaq flawa gèmbegím, tegi paev ezoqam vøzø-etoam, ezoqa ewaqape-te etoam nonqo. Até zongá-ya, paev ezoqam vøzø-etoam, yaq ndigu ezoqa ewaqape sasa zø-etoam. ⁴² Yaq ezoqa ewaqape, lou tilóg ndógo, até vøzø-ewez. ⁴³ Yaq flawa neka zonga mbegeap ndógo, ezoqa givøvem, gèpizumém. Yakhav tuélv ginqeitømem, qamøvea. ⁴⁴ Ezoqa kopoav-qapé, nqanek lou gilog. Angana ate gi:goam, faev taosén.*

Yesu ibøkha mumat go:geavun

(Met 14:22-33; Zion 6:15-21)

⁴⁵ Yesu nginik ezoqa kopoav-qape, lou guzumbu-etoam, yaq até gendego, tegi paev ezoqam vøzø-ein, “Zo khagua-té qanøketáb, yaq-keoqa, Betsaida vemíav-te, vø:qantav. No nginik ezoqam ndøtokho-khofosám.” Yaq ndigu vøšøkuzim, sasa ndøtinim. ⁴⁶ Yaq Yesu ezoqa gumu-khofosam, manqei poyat-té genøqavíg, vømø-guligulim.

⁴⁷ Yaq qamupøis ndógo, Yesu sekembá segegoám, manqei-te. Ekhapús. Geté tegi paev ezoqam, kewan livin-mbá gunu-tiamát. ⁴⁸ Yaq Yesu āv genezømét nqægo: Khamøe ndøšintavám. Yaq kave kandakandá sege-itimát. Yaq lova andé av 3 o 4 oklok ndægo, Yesu ekeza paev ezoqam-té genøwáv. Ibøkha mumát gono:mát. Yaq ndego tiqa khagua løvui-qa ndøgoám. ⁴⁹ Geté ndigu Yesu gi-ometam, ibøkha mumat go:geavun, ndigu até vøe-einim, ndego gevøgēv. Yaq ndigu møe ndøzøgeá. ⁵⁰ Ndigu ate gi:goam, gi-ometam, møe kandambá gigonem.

Geté Yesu nakhamas-té genøzø-akhá, gezø-ein, “Zo møe ndøgøném. Nó!”

⁵¹ Yaq khagua-té gezømbu-ketáo. Yaq khamøe sègevoítáv. Yaq ndigu nqova ndafe kandambá. ⁵² Ndigu møndæzøtéz, av nqægo, Yesu ezoqa kopoav-qape lou gezø-etoam. Geté ndigu mokho ndapeáv, teqa yaq-te. Matavap zua zøtokeapám.

Yesu Genesalet manqei-te, enqoni-us ezoqam gekhakheinøvem

(Met 14:34-36)

⁵³ Yesu tegi paev ezoqam namba gíqantav, yaq Genesalet manqei-té gimøfakház, vømø-asa. ⁵⁴ Manqei-te givøvuam ndógo, yaq ndaføyambá, ezoqa Yesu gèmatøvomém. ⁵⁵ Yaq ndigu sège-panqaním, nakhamas-té, neka

6:35 6:35-44 Mak 8:1-9 * **6:44** 6:44 Sakheis neka nakheis møndøgoám, lou gilog. Geté ndigu gevebøpøteáv. **6:46** 6:46 Luk 5:16 **6:49** 6:49 Luk 24:37 **6:51** 6:51 Mak 4:39

enqoni-us ezoqam vømøndo-upøgim. Gekha manqei-tē ndøgo, ezoqa Yesu-qa yaq-te giyogemin, ndigu enqoni-us ezoqam kita-té ginø-abamin, Yesu-te sasa ndø-upøgimin, ma ndego te:goat. ⁵⁶ Neka gekha manqei vinivinimbatē ndøgo, ge-okhoam, vemivav khasøkhasis-te neka vemivav kandakanda-te, ezoqa enqoni-us ezoqam, maket manqei-té ginø-upøgimín. Yaq Yesu av gimboe-viømemín nqægo, “Kopømbâ, nginik enqoni-us ezoqam, ndabua ovqase mba tiqa-khanøzumat.” Yaq gekha ezoqâm ndigu, ndabua gimbo-khanøzemin, ndigu sêge-khakhæzin.

7

Mbumbukiam-qa nømendim matev, atanakha-zapazapa-za-qa nømendim matev, gèlvuám
(Met 15:1-9)

¹ Khøuwa nøme, Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndozáv, Yesu-te. Zulusalem taon-té ginduzáv. ² Yaq av giniqevím nqægo: Yesu-gi paev ezoqa nøme, lou gilog, ndigu zenda uni sunguziáv, av Felisi ezoqam, ezoqa gi:zømesimam. ³ (Nginik Felisi ezoqam neka Zu ezoqam ate gi:goam, lou logemáv, zenda uni sunguzumav tøgoat. Geté atanakha-zapazapa-za-qa matev mbopaevemín, taqa yaq-te. ⁴ Yaq ezoqam maket manqei-te gindu-qavazin, ndigu møndøkxæ-khakuamín, váev lou gilogin. Ndigu matev nøme kopoáv ndimbopaev, tigi atanakha-zapazapa-za-te gindu-upøgimam, kopømba ande av kap neka pot neka melek neka venanqei nonqo sunguzam matev.)

⁵ Yaq ndigu Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Yesu gimbo-bevøpem, “Gekha zapá ndøgo, qogi paev ezoqam nigi atanakha-zapazapa-za-qa matev pøpøvumav ndøgo? Ndigu bugukhokhof zenda uni sunguzumáv, lou gilogin.”

⁶ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya, unimanqatin manqat ndø-eín, zo khavozam ezoqam-qa yaq-te. Ndego av gene-peavám nqægo, ‘Mbumbukiam ge-ein: Nginik no tou mbá ginømbe-vizáp. Geté tiqa mbøni qámbá no-te.

⁷ Ndigu noqa iz, khokhó sege-eqawát. Zapa ndøgo, ndigu ezoqam-qá nømendim matev mba me:zømesimít. Ambá noqá nømendim matev.’

⁸ Mbumbukiam-qa nømendim matev, zo mðzo-ivøvém. Geté ezoqam-qá nømendim matev zombopavét.”

⁹ Yaq Yesu gezø-ein, “Mbumbukiam-qa nømendim manqat sanqawe neka zøkeza matev paev-qa yaq-te, zo ùni zøtezøté. ¹⁰ Mozes av gene-eín nqægo, ‘Qave neká qavo, gèzøvizáp. Gekha ezoqâm ndego, eve o evo soqa manqat tembo-ein, ndego ezoqa, yá belaém.’ ¹¹ Geté zo ndozo-manqate, ezoqa kopømbaqapé, eve o evo sa tembo-ein, av nqægo, gekha gigiáp ndøgo, no amba qo tøtaqa-etoamin, ndøgo Kobán. (Taqa manqa mokho, ‘Mbumbukiam-qa.’) ¹² Zo av ndøzøte-manqate, yaq zo ezoqa evøndipakha tøkeam-qa yaq-te, zòzømbø-khazú. ¹³ Yaq zo zøkeza nømendim matev mokho-te, atanakha-zapazapa-za-te qazo-upøgim, Mbumbukiam-qá Manqat zosanqawé. Neka zo matev av nqægo, kopoáv nandozogot.”

Ezoqam av kené-manqa-zapa-us-ev-in?
(Met 15:10-20)

¹⁴ Yaq Yesu ezoqa ewaqape nqawá genømøváb, gezø-ein, “Noqa manqat ùnime-yogé, zo até nqazøte:go, neka mokho vømbø-ndapem!

¹⁵ Gigiap ndøgo, ezoqam-te ndø-øev, kopømba mbaín, te-maŋqa-zapa-us-ev, Mbumbukiam-qa bøi-te. Geté ndøgo tené-manqqa-zapa-us-év, matev neka manqat ndøgo, te-te ndøndo-fakhate.”*

¹⁷ Yesu nginik ezoqam gezivaz, neka khoev mokho-te vømø-on, yaq ekeza paev ezoqam, nqanek manqat mokho-qa yaq-te mbohevøpém. ¹⁸ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gé, até zó-a, maŋqa mokho upøgimâv? Gé zó, møzøté-zøtez? Gekha gigiáp ndøgo, ezoqam-te ndø-øev, ndøgo kopømba mbaín, te-maŋqa-zapa-us-ev, Mbumbukiam-qa bøi-te. ¹⁹ Zapa ndøgo, ta gigiap ndøgo, ambá av nqægo, mbøni-tē qanø-øeín, geté emu-té qanø-øeín, neka nqawa vømø-fakhanin.” (Nqanek manqat mokho-te, Yesu äv gene-ein nqægo: Mbumbukiam-qa bøi-te, lou ate ndægo eqeieqeí. Qoté-manqqa-zapa-us-eq-ák.)

²⁰ Yaq Yesu gezø-ein, “Ezoqam ndøgo tené-manqqa-zapa-us-év, matev neka manqat ndøgo, te-te ndøndo-fakhate. ²¹ Zapa ndøgo, ezoqam-qa matavap soqøsoqa, ndøgo matev soqøsoqa-te nakhøa ndøløwe, teqa mbøni-té qando-fakhaté. Ta matev soqøsoqa nqáne: Mambe matev, neka aqonam matev, neka ezoqa pakhapakha kxaneam matev, ²² neka nøkenøkem ngi-wat matev, neka gigiap qovetam matev, neka sanqambap matev, neka khavozam matev, neka sapi matev, neka ova matev, neka maŋqa ponqom matev, neka qakeza iz eqawat matev, neka kawakawa matev. ²³ Matev nqanek ate ndægo, ezoqam-qa mokho-té qando-fakhaté. Yaq ezoqa ndøgo tene-manqqa-zapa-us-evín.”

Bawan vini-ak sævam, Yesu gu-unimanqatin
(Met 15:21-28)

²⁴ Yesu ta maŋqei ndøgo ge-ivav, yaq Taya taon avøninté genøwáv. Yaq khoev-te gemø-on, ndego poevéav ezoqa nøme tizøtez av nqægo, ndego ngégø. Geté ndego kopømba mbaín tekxonawat. ²⁵ Ta maŋqei-te ndøgo, sævam møndøgoám. Tugu mbasønakam-yu, nqova soqa mbøigoám. Ngunuk sævam, Yesu-qa yaq-te até é-vø-ewág-ae, vøndowav, teqa zenda tokhotapak-qa megemege-te, ekeza kha, maŋqei vøelavao. ²⁶ Ngunuk sævam, bawan vini-ák. Glik sævám. Finisia taon-té guqán, Silia plovin-te ndøgo. Yaq ndugu Yesu äv gumbø-viám nqægo, “Nogu yu, ambá nqova soqa qombo-ngeatamín?”

²⁷ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Matev eqeieqeí mbá, nakheis-qa lou toqondap, yaq gaqo sasa qozønqagím. Geté lou bugukhokhof nakheis betølóg, bezø-ewez.”†

²⁸ Geté yaq ndugu gundu-ein, “Evézøza. Nandav unimanqatin. Geté gaqo ndigu, lou-qase mokho-te ngu:sømbiap, lou khakhayakh ndølogatún, nakheis gi-ivøvemin.”

²⁹ Yaq Yesu gumbo-ein, “Qoqa manqat, mokho kandambá. Khoev-te qonøqáv. Nqova soqa ndego, qøgu yu-qa mokho-te gu:goam, møndømbo-fakhán.”

7:15 7:15 Kel 10:14-15 * **7:15** 7:15 Baebol kopokopo nøme-te, Glik maŋqat-te gipeaomem, maŋqat nøme ndøgó. Ta maŋqat nqáne: 16Gekha ezoqam ndego, gea tømboqat neka yoge kopømba vømboqat, yá beyogé! † **7:27** 7:27 Yesu gaqo ge-ein, zapa ndøgo. Zu ezoqam, bawan vini-ak, gaqo me-zæbám.

³⁰ Yaq ndugu khoev-te guqavan, tukewág ndógo, mbasónakam-yu, venan-gei nonqo-té gumbobuvám. Neka nqova soqa mõndø-fakhán, tu mokho-te gu:goam.

Yesu gea kandøgeap neka manqa-khou ezoqam gekhakheinøvem

³¹ Yesu nqanek manqei Taya taon avønin-te ndøgo, nqawá genø-iváv. Yaq Saedon taon-té genøwáv, vømølvu, Gelili kewan-te vømø-ova, neka vemivemian ten manqei-te sasa ndøwav. ³² Yesu gefakhan ndøgo, yaq gea kandøgeap neka manqa-khou ezoqam ndøndafém, te-te. Yaq zenda awam-qa mboviømém.

³³ Yaq Yesu ndego ezoqam, ezoqa ewaqape-qa mokho-te gu:goam, manqei vini-té genøndáf, vømø-yakhapus-mokho-mba-ez. Yaq até gendego, kokosov gea nqa-te vømbowasam, neka kokosov-te køse sasa ndøpisib, yaq nasam vømbo-khantav. ³⁴ Yaq Yesu yan-té genøqán, mbøni sekeqape vøfok, ekeza manqat-te ge-ein, “Efata!” Taqa manqa mokho nqáneq, “Sà bemboqoé!” ³⁵ Yesu nqanek manqat até é-vø-eín-ae, yaq ngenek ezoqam-qa gea gëmbo-mboqovøém, neka nasam kopømbá gëmbo-sasaetam, yaq ndego manqa manqate eqeieqei vøngaz.

³⁶ Yaq Yesu ndigu ezoqam av genegugúb nqægo, “Ezoqa nøme zø-eín, taqa yaq-te.” Ndego manqat kopømbá gegugubam. Geté ndigu teqa emanqat, nøme mba mo:vøndazát. ³⁷ Ndigu nqova ndafe kandambá, yaq gimanqatam, “Matev até ndægo ndematanam, qanimav tantáv. Ezoqa gea qazø-kandøgeapam neka manqa-khou vøgoam, ndigu ndakin kopømbá ndiyoge neka manqat ndimanqate.”

8

Yesu ezoqa bawan-qape nøme ge:zøkef
(Met 15:32-39)

¹ Khøuwa nøme, até nqawá, ezoqa kopoáv, Yesu-te gindupindam. Yaq ndigu lou mbaín, vøeløg. Yaq Yesu ekeza paev ezoqam ndømváv, gezø-ein, ² “No tanakh nøzøgó, nginik ezoqam. Zapa ndógo, nginik no namba ngigu, khøuwa misiká. Yaq ndakin, ndigu lou mbaín. ³ No ndigu ifin-us sa tækhofosam, ekeza vemivemian-te, yaq bøi mõzøgugim, livin-qase. Ezoqa nøme, andé qámbá gindu-okhoam.”

⁴ Yaq Yesu-gi paev ezoqam gimbo-qavøinam, “Gê, lou gekham-té qaziqeivím, nqanek ezoqam-av manqei-te, nginik ezoqam vizizøkef.”

⁵ Yaq Yesu gezøbevap, “Flawa gekhám nandizøgo?”

Ndigu gindu-qavøinam, “Flawa ate gi:goam sevén.”

⁶ Yaq Yesu ndigu ezoqa bawan-qape, manqei-te qonam manqat zø-eín. Yaq até gendego, nginik flawa seven gè-upøzó, Mbumbukiam ike manqat vømbo-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam, ezoqa ewaqape etoam nonqo, vøzø-etoam, yaq ndigu sasa zø-etoam. ⁷ Até zonga khasøkhasis-a, vøzøgoam. Khapémbá. Yaq Yesu Mbumbukiam-te ike manqat qambøeva, até nginik zongá-ya, ekeza paev ezoqam, ezoqa ewaqape etoam nonqo, vøzø-etoam. ⁸ Yaq ezoqa ewaqape lou tiløg ndógo, até vøzø-ewez. Yaq lou mbegeap ndøgo, ezoqa gi-ivøvem, gèpizumém. Kandambá qamøvea. Yakhav kandakanda sevén, ginqeitømem. ⁹ Ezoqa kopoav-qapé, nqanek lou gilog. Angana ate gi:goam, ande av fo taosén ndi:gu.* Yaq Yesu ndigu ezoqam,

ekeza vemivemiav-té genø-khofosám. ¹⁰ Yaq ndego até gendego, ekeza paev ezoqam namba, khagua-té ginøketáb, Dalmanuta manqei-te sasa ndøtinim.

Felisi ezoqam Yesu-qa umingiap matev qeivi-qa gigoam
(Met 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Yaq Felisi ezoqam ndozáv, Yesu-te, neka te namba manqa itumbam vøngazem. Ndigu matemateam-qa mbogoám. Neka ambá umingiap matev mbøqeivimín, ndego uni Mbumbukiam-qa bazaføgakh tøpømbøégo-a. ¹² Geté Yesu mbøni sekeqape ndøfók, gezø-ein, “Zo ezoqa ndakin nqazoyage, gekha zapá, zo umingiap matev qeivi-qa ndøzøgo? No unimanqatín nqazø-manqate, zo umingiap matev zøqeivimák.” ¹³ Yaq Yesu Felisi ezoqam tenøziváz ndøgo, khagua-te vøketao, yaq-keoqa sasa ndøqantav.

Yesu Felisi ezoqam neka Elod, tiqa matev, flawa poponøvem nonqo ge:khamas
(Met 16:5-12)

¹⁴ Yesu tegi paev ezoqam namba gi:qantavat, flawa kopo zømbu-khokhonavám, khagua-te. Nøme tonqozoateáv. Manqa matev zømbo-navøém. ¹⁵ Yaq Yesu gezø-ein, “Aiyá qagó. Felisi ezoqam neka Elod, tiqa flawa poponøvem nonqo, gømbøe-feazoát.”

¹⁶ Yaq tegi paev ezoqam, áv ginibondát nqægo, “Ngenek nqanek manqat ekeqá tene-eín ndøgo, ni flawa mbain nqazigu.”

¹⁷ Yesu é-møndæ-otév, ndigu gekha manqat më:bondat. Yaq gezø-ein, “Zo gekha zapá, flawa-qa yaq-te nqazøte-føgeape? Gé, zo sekemba sozø-bevupit, neka mokho ndapeáv? Gé, zoqa matavap gétokeap? ¹⁸ Zo bøi ndøzøgó. Geté zo qeivupáv. Neka zo gea ndøzøgó. Geté zo yøgeapáv. Gømbo-mataváp, ¹⁹ ta khøuwa-te ndøgo, no flawa faev qæmbegim, neka yaq ezoqa faev taosen vøtøzøkef. Zo yakhav ate qægoam gekhám, lou mbegeap qazo-nqeitømem, ndøgo qamøvea?”

Yaq gimbo-einim, “Yakhav ate qægoam tuélv, qeinqeutumem.”

²⁰ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Neka flawa seven qæmbegim, ezoqa fo taosen nonqo. Zo yakhav ate qægoam gekhám, lou mbegeap qazo-nqeitømem, ndøgo qamøvea?”

Yaq gimbo-einim, “Yakhav ate qægoam, sevén qeinqeutumem.”

²¹ Yaq Yesu gezø-ein, “Yaq ge zó, gekha zapá, noqa manqat-qa mokho sekemba qeivupav ndozogø?”

Yesu bøi waev mbain ezoqam gekhakheinøvem

²² Yesu ekeza paev ezoqam namba, Betsaida vemiyav-te gimøfakhaz, yaq bøi waev mbain ezoqam ndondafém, neka Yesu te-te zenda awam-qa vømbø-viømem. ²³ Yaq Yesu ndego bøi waev mbain ezoqam pingi mbøgeá, vemiyav bavokho vø-itu. Yaq até gendego, teqa bøi-te, køse mbøe-pisib, neka zenda sasa mbøeve, gembobevap, “Toqóqeivi?”

²⁴ Yaq ngenek ezoqam bøi ge-eqa, gømbo-ein, “Ezoqam nqæzømété. Geté nginik ngi-okhoet, andé tae nøteqeivi.”

²⁵ Yaq Yesu teqa bøi-te, zenda nqawá genøvé. Yaq ngenek ezoqam bøi gømboqoa, sègømbo-eqeieqei. Gigiap ate qægoam unime-qeiváp. Bavokho-qapé. ²⁶ Yaq Yesu gømbo-ein, “Qakeza khoev-té qanøqáv. Geté vemiyav mokho-te ndøqáv.”

Pita gematøvem, Yesu, ndego Mesaya
(Met 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Sæzalia-Filipai taon avønin-té ginø-apat, vemiaf vinivinimba qagoat. Ate av-té gi-apat, yaq Yesu gezøbevap, “Gê, ezoqa no gekha ezoqâm ménæna?”

²⁸ Yaq gimbo-einim, “Ezoqa nøme ndimanqate, qo Zión, ndego ibøkha iz etoam ezoqam. Neka nøme ndimanqate, qo Ilaizá, o Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqá nømé, ndigu ibugukhokhof giyageapam.”

²⁹ Yaq Yesu gezøbevap, “Gemâ zo? No gekha ezoqâm zøtænæna?”

Yaq Pita gembo-qavøiu, “Qo Mesayá.”

³⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam manqa äv gezømbe-løvuá nqægo, “Zo ezoqa nøme zø-ein, no gekha ezoqâm.”

Yesu ekeza løvøte neka nango khandi-vat-qa yaq-te, ande ge-zømas
(Met 16:21-23; Luk 9:22)

³¹ Yesu tegi paev ezoqam, ekeza løvøte-qa yaq-te zømesim ndøngáz. Gezø-ein, “Ezoqam-ge Yo, nqosøgeap kandambaqape bendáp. Neka Zu megetapak neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømindim ezoqam bésanqawém, sasa belaem. Geté khøwa misika-qa zita-te, nqawa ndøkhandi:v.” ³² Yesu manqat bavokho-qapé gezø-ein, taqa yaq-te. Yaq Pita até gendego, Yesu ségekható, guguna manqat manqate vømbøngaz. ³³ Geté Yesu, gèndoqambún, ekeza paev ezoqam vøzømet, Pita sasa mboponqom, gembo-ein, “Mòdoqáv qo, Saitan! Zapa ndógo, qoqa matavap nandav, ambá av nqægo, Mbumbukiam-té qandowäv. Geté manqei-qape ezoqam-té qandowäv.”

Yesu-te paev-qa toqogoat
(Met 16:24-28; Luk 9:23-27)

³⁴ Yaq Yesu ezoqa bawan-qape ndømøváb, ekeza paev ezoqam namba, gezø-ein, “Gekha ezoqâm ndego, no-te paev-qa ndego, ndego ekeza poev matev, zitá geabetewuá, neka ekeza tae mutui bē-eqa, neka no sasa benøndopæv. ³⁵ Gekha ezoqâm ndego, ekeza yage geawat-qa tegoat, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqâm ndego, no neka Manqat Mbomambaqape zapaya, ekeza yage te:khambua, ndego ndømøqeív. ³⁶ Gèmbomataváp. Ezoqa manqei-qape gigiap ate nqægo tømboqawam, yaq ekeza yage gèkhambuá, ta gigiap ate ndægo, äv khambøé-tøkē? ³⁷ Neka gé, ngenek ezoqam, gekha fia ndógð, yage nango temendap?”

³⁸ Gekha ezoqâm ndego, noqa yaq-te neka noqa manqat-qa yaq-te, mivi tegoat, nginik manqa-zapazapa-us ezoqam mokho-te, ndakin ngiyage, ndigu Mbumbukiam-te tøkbeav ndigu, yaq até Ezoqam-gé Yó-a, ndego mivi ndógó te-te, Eve-qa waev neka bazaføgakh-te tegeav, Mbumbukiam-gi enzol ezoqam namba.”

9

¹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “No unimanqatin nqazø-manqate. Zo ezoqa nøme, nqazo-waniap, naqanøká zópakhaezák. Geté Mbumbukiam-qa Megeat Matev ndözotøkhæ-qeivím. Bazaføgakh-us ndøgeäv.”

Yesu bugug qambo-enend
(Met 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Yaq khōuwa siks-qa zita-te, Yesu, Pita neka Zems neka Zion, manqei poyat-qape-té genō-itúb, vōmō-yakhapus-mba-ez. Yaq Yesu-te gi:kewagam, ndego bugug sōgo-enendát, tiqa bōi-te. ³ neka teqa ndabua vōmōmbō-papaqa-qape. Bōi sanqatōve-ús. Manqei-qape-te ate nqægo, ezoqa kopōmba mbain, ndabua tezunguz, vōpapaqā, kopōmba ande av teqa ndabua qægoam. ⁴ Yaq Ilaizā neka Mozes, sēgezō-fakház. Yesu namba, manqat ndōmanqatām.

⁵ Yaq Pita Yesu gembo-ein, “Nōmēndim ezoqam. Qanimáv, ni ngeigu. Ni khoev-qasis misika nizōpuán, qoqa kopo neka Mozes-qa kopo neka Ilaiza-qa kopo.” ⁶ Pita nqanek manqat khokhó sege-ein. Ndego otevatéav gekha manqat ndō-ein. Zapa ndōgo, ndigu mōe ndōgoném.

⁷ Yaq ozo ndokawá, vōgutaz. Yaq ta ozoz-te ndōgo, manqat ndofakhán. Av qande-ein nqægo, “Ngenek nogé Yó. No poev kandambá te-te. Zo teqa manqat gēyogé.”

⁸ Yaq ndigu amba me:qambunim. Geté ezoqa nōme zōmetéav. Yesu mba ndō-ometám, ti namba ge:goam.

⁹ Yaq manqei poyat-te gi:visat, Yesu manqa āv gezōmbe-lōvuá nqægo, “Matev nqanek, zo qazoqevim, ezoqa nōme naqanókā me:zōmās. Geté Ezoqam-gé Yo, lōvōte-te bētōndokhæ-khandí:v.”

¹⁰ Yaq ndigu teqa manqat gēkhatiwiim. Geté yakhapus mokho-mba, āv ginibondát nqægo, “Ngenek lōvōte-te khandi:vāt-qa yaq-te, manqat ge-ein, taqa manqa mokho āv khanégo?”

¹¹ Yaq Yesu gēmbō-bevōpém, “Gekha zapá ndōgo, Mozes-qa guguna manqat nōmendim ezoqam ndimanqate, av nqægo, ‘Ilaiza betōkho-fakhán.’?”

¹² Yaq Yesu gezō-qavōiu, “Unimanqatín, Ilaiza bugukhokhof ndōkho-fakhán, gigiap ate ndægo vōkhakheinām. Geté Ezoqam-ge Yo-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat nōme mozō-geveōmem? Ndōgo āv qane-ein nqægo, ‘Ndego nqosōgeap kandambaqape ndōqevim neka ezoqa gésanqawém.’” ¹³ Geté Ilaiza-qa yaq-te, no nqazō-manqate: Ndego mōndō-fakhán. Yaq ezoqam ndego, āv timbōe-matōnumát, av ndigu ekeza qazōmbe-pōovam. Nqanek matev āv tōnefakhán, av Mbumbukiam-qa Manqat teqa yaq-te qæ-ein.”*

*Yesu opōnakam gekhakheinōvem, ndego nqova soqa gēmbōigoam
(Met 17:14-21; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Yaq Yesu, Pita neka Zems neka Zion namba, tegi paev ezoqa nōme-te nango ginduqavaz, givisavun, yaq tizōmét ndōgo, ezoqa kopoāv giwaniapam ti-te. Neka ndigu Mozes-qa guguna manqat nōmendim ezoqam namba, manqa ndō-itumbumát. ¹⁵ Yaq ezoqa ewaqape, Yesu gi-ometam, ndigu nqova zōndáf. Yaq tinōbōin ndōgo, khaiya mboma manqat vōmbō-einim.

¹⁶ Yaq Yesu gezō-ein, “Gekha zapayá zōté-ponqombupit?”

¹⁷ Yaq ezoqa tendowáv ndōgo, manqat vōmbō-ein, “Nōmēndim ezoqam. No nōkeza yo notōndo-ndáf qo-te. Ndego nqova soqa mbōigú, neka manqa khūu. ¹⁸ Nqova soqa gē-uvutumátin. Yaq manqei me:lavawín. Yaq kōse mōndæqouzín, teqa manqa-nqa-te, neka khaya vōvivisamin, neka kha vōmbō-fōgakhin. No qogi paev ezoqam, mōezō-ein. Nqova soqa ambá gengeatōmemín. Geté ndigu amba me:goném. Kopōmba mbain.” ¹⁹ Yaq Yesu gēndo-qavōiu, “Zo unimanqatin mbain ezoqam, zo ndakin nqazoyage, gē, no

9:2 9:2-7 2 Pita 1:17-18; Kel 3:22 **9:11** 9:11 Mal 3:1 **9:12** 9:12 Mal 4:5-6; Psa 22:1-18; Isa 53:3

9:13 9:13 Met 11:14 * **9:13** 9:13 Yesu Ilaiza-qa yaq-te manqat ge-ein, ndego Zion me:manqatām.

Qotéqelv: Met 11:14 neka 17:13

khøuwa andé gekhâm, zo namba tizi:yagat neka zoqa viniv vøe-egatât? Geté ság! Opønakam vøndo-ndafém.”

²⁰ Yaq opønakam vøndø-ndafem. Yaq nqova soqa Yesu ge-omet, ndego até gendego, nakhasam vø-uvutam. Kha ségembøi-wageapát. Yaq nakhasam manqei-té genø-ogiú. Sège-qambinimat, neka manqa-nqa-te køse vømbø-gounat.

²¹ Yaq Yesu eve gèmbobeváp, “Gekha khøuwá qambøengaz?”

Yaq ndego gendo-ein, “Ndøgo, khapelavøqase ge:goam, tømboe-ngáz.

²² Khøuwa nøme, nqova soqa, gøinam-té neka ibøkha-té genø-nqagevemám. Laelae-qa mbogoám. Geté qo kopømba toqogoat, ambá tanakh qoniguín neka voqoní-tøkein.”

²³ Yaq Yesu gemo-ein, “Gekha zapá, av nqoqote-manqate nqægo, ‘Qo kopømba toqogoat?’ Matev ate ndægo kopømbá, te-te ndego, nde-unimanqatinat.”

²⁴ Yaq nakhamas-té, ndego nakhasam-ge eve, áv gene-akhá nqægo, “No møe-unimanqatin. Gèntøké. Yaq no kopømbaqapé, tæ-unimanqatin.”

²⁵ Yaq Yesu geqeiv, av nqægo, ezoqa bawan-qape gèpindumít, yaq ndego nqova soqa gèmboponqóm, gemo-ein, “Qo nqova soqa, manqa-khou neka gea kandøgeap, no nqataqá-manqate. Ngenek nakhasam mòqo-iváv, neka nango ndø-øq, teqa mokho-te.”

²⁶ Yaq ngenek nqova soqa, gè-ogeá, neka nakhasam vø-uvutam. Kandambá ge-uvutam, sasa ndøfakhan. Yaq ndego nakhasam, andé løvøte bugug me me:kewagám. Yaq ezoqa nøme áv gini-einím nqægo, “Ndego møndønanim.” ²⁷ Geté Yesu zenda mbogeá, sasa ndø-eqeiu, vø-itan.

²⁸ Yaq vaev-te, Yesu khoev-te ge-on, ekeza paev ezoqam namba gimi-yakhapus-mba-ez, ndigu gèmbø-bevøpém, “Ní gekha zapá ndøgo, nqova soqa amba qati-ngeatømem?”

²⁹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Nqova soqa av nge:go, guligulim mbá qoté-ngeatám.”

Yesu qambo-menas, ekeza løvøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zømas (Met 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ Yesu ekeza paev ezoqam namba, nqanek manqei gi-ivøvem, yaq Gelili plovins mokho-té sugu-apát. Yaq ndego poeveáv, ezoqam tí-zøtez av nqægo, ndego gekham-té gego. ³¹ Zapa ndøgo, ndego ekeza paev ezoqam me:zømesimat. Gezø-ein, “Ezoqam-ge Yo, ezoqam-qá zenda-té ginøveém, neka pakhapakha vømbó-khanøëm. Geté tenanim, yaq khøuwa misika-qa zita-te, nqawa ndøkhandi:v.” ³² Tegi paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu manqa mokho ndapeáv. Geté møe ndøgoném, vømbøé-bevøpém.

Yesu-gi paev ezoqam mokho-te, megeat ezoqam, gekha ezoqám? (Met 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Yaq Yesu, ekeza paev ezoqam namba, Kapenaum taon-té ginøzáv. Khoev-te gimø-oz ndøgo, yaq áv gezømbe-ein nqægo, “Zo nakhoa-te ndøgo, gekha zapayá qazoté-ponqombem?” ³⁴ Geté ndigu yaq manqat qavøiwateáv. Zapa ndøgo, nakhoa-te ndøgo, taqa yaq-te ndøgo tini-ponqombém, tí mokho-te, iz akhae kandambaqape, gekha ezoqám ndøgo.

³⁵ Yaq Yesu segeqóm ndógo, ekeza paev ezoqam tuelv, sasa ndómovab, gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, megeat iz ndape-qa tegoat, ndego yá betondo-páev, neka ndego ezoqa ewaqape-gé sasae ezoqam begó.”

³⁶ Yaq Yesu nakhasam ndo-itú, tiqa mokho-te livin-mba ndøgu vøve, sasa ndongenøtam, gezø-ein, ³⁷ “Gekha ezoqām ndego, noqa iz-te, nakhasam av nge:go tekhato, ndego no ndókhatómb. Neka gekha ezoqām ndego, no tekhatomb, ndego no mba gékhatombák, geté até ndegó-a, Mbumbukiam, no gendo-khofotan.”

Ezoqam ni sanqaupav ndigu, ndigu nigí
(Luk 9:49-50)

³⁸ Zion Yesu gembo-ein, “Nóméndim ezoqam. Ni ezoqam mõi-ometám. Ndego nqova soqøsoqa ndøngeasumatún. Qoqá iz-té genøgoatún. Yaq ni ndego nimbøe-khafeném. Zapa ndógo, ndego ni namba okhomáv.”

³⁹ Geté yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbøe-khafaép, ndego. Zapa ndógo, gekha ezoqām ndego, noqa iz-te umingiap matev ndematanam, ndego noqa iz nakhasam-te géngiuák. ⁴⁰ Gekha ezoqām ndego, ni-te sanqaupav ndego, ndego nigí. ⁴¹ No unimanqatin nqazø-manqate. Gekha ezoqām ndego, zo noqa iz-te, ibøkha-qase tezo-etoam, zapa ndógo, zo Keliso-gé ezoqām, ngenek ezoqam yaq-fia eqeieqei ndómøndáp.”

Matev soqøsoqa ndógo, unimanqatin matev ndøngi:wat
(Met 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, nakhei nqonqon av ngi:gu, ndigu no ndi-unimanqatinat, manqa-zapa-te te-itub, teqa manqa-zapa kandamba tantáv. Ndego amba nandi-qapé monqo-te timbo-møpøtøzemin, kewan-te sasa mø-oginamin, yaq ta yaq-fia te-te ndego, ambá andé khapémbá. Geté yaq-fia kandambaqape ndógo, Mbumbukiam-te temøndap.

⁴³ Qoqa zenda kopo, manqa-zapa-te tø-ituqabat, sègekepáz. Zenda kopo mba taqagoat, khandi miavmiav-te toqomø-oq, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndógo, qo zenda menas taqagoat, yaq gøinam-tē qonóqāv, ta gøinam ndøgo, khouvøemav ndøgo.†

⁴⁵ Neka qoqa zenda tokhotapak kopo, manqa-zapa-te tø-ituqabat, sègekepáz. Zenda tokhotapak kopo mba taqagoat, khandi miavmiav-te toqomø-oq, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndógo, qo zenda tokhotapak menas taqagoat, yaq gøinam-tē gimø-ogeqænām.‡

⁴⁷ Neka qoqa bøi kopo, manqa-zapa-te tø-ituqabat, sègekho fá. Qo bøi kopo mba taqagoat, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te toqomø-oq, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndógo, qo bøi menas taqagoat, yaq gøinam-tē gimø-ogeqænām. ⁴⁸ Ta gøinam-te ndøgo, nonqou ndigu, ezoqam-qa kha ndiloge, nasiniapáv, neka gøinam khouvøemáv.

⁴⁹ Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, te-te søvakha gigiap giløvusamin, gøinam-te, ndigu ngalam mo:geemín. Yaq ndógo, søvakha gigiap sège-eqeieqei-ín,

9:35 9:35 Luk 22:24-26; Met 20:25-27; Mak 10:43-44 **9:37** 9:37 Met 10:40 **9:40** 9:40 Met 12:30; Luk 11:23 **9:41** 9:41 Met 10:42 **9:43** 9:43 Met 5:30 † **9:43** 9:43 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndógó. Ta manqat nqáne: 44Ta gøinam-te ndøgo, nonqou ndigu, ezoqam-qa kha ndiloge, nasiniapáv, neka gøinam khouvøemáv. ‡ **9:45** 9:45 Até nqané:ta, Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndógó. Ta manqat nqáne: 46Ta gøinam-te ndøgo, nonqou ndigu, ezoqam-qa kha ndiloge, nasiniapáv, neka gøinam khouvøemáv. **9:47** 9:47 Met 5:29 **9:48** 9:48 Isa 66:24

Mbumbukiam-qa bœi-te. Yaq matev até kopó, matev fõgõfõgakh yà betõndo-fakhaté, ezoqa ewaqape-te, ndigu bemõ-eqeieqei-ez, Mbumbukiam-qa bœi-te.

⁵⁰ Ngalam gigiap qanimáv. Geté mokhov tõmõmbo-navõem, yaq áv kho-gotégõ, nqawa ti-mokhov-us-ez? Zo ngalam bezõmbu:gu, zo mokho-te. Neka sambi matev-té qanõyagé, yaqyaq-a.”

10

Nõkenõkem matev ngi:wat-qa yaq-te (Met 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Yesu ta manqei ndõgo ge-ivav, yaq Zudia plovins-te neka Zoden kea yaq-keoqá genõwáv. Yaq até nqawá, ezoqa kopoáv gindupindam, yaq ndego võe-zõmesim, av oskia ge:goam.

² Yaq Felisi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Ambá gembo-matemateõmemín, gimbo-bevõpem, “Gé, Mozes-qa guguna manqat, áv khané-ein? Ezoqa kopõmbá, sævam sa te-ivav, ó, kopõmba mbáin?”

³ Yaq Yesu gèzõbeváp, “Gé, zo Mozes gekha manqat zõ-ein, taqa yaq-te?”

⁴ Yaq gimbo-qavõinam, “Mozes áv gene-ein nqægo: Anganeam sævam ivõve-qa tegoat, ndõgo kopõmbá. Sakhei zõuvis pepa bepeawám, bembõ-etoam, ndugu sasa bekhofotav.”

⁵ Yaq Yesu gezõ-ein, “Mozes nandav manqat gepeawam, zapa ndõgo: Zo khápe zõtesapí:z. ⁶ Geté Mbumbukiam manqei-qape ande ge:khakheinam, ndego ezoqam, anganeam neká sævam, tékhakheinõvém. ⁷ Yaq nakémbá, anganeam eve neka evo gézíváv. Yaq zãs namba mé:tõkuaném, ⁸ yaq ndigu ezoqa menas, võmõ-kha-kopo-ëz. Yaq ndakin ndigu ambá av nqægo, kha menás, av bugukhokhof gi:goam. Geté kha kopó. ⁹ Ndigu Mbumbukiam ndõtõkuzú. Yaq ezoqa beqatõzõ.”

¹⁰ Yaq Yesu tegi paev ezoqam namba, khoev-te givesez, ndigu gẽmbo-bevõpém, taqa yaq-te. ¹¹ Yaq gezõ-ein, “Gekha ezoqãm ndego, sævam te-ivav neka sævam vini võ-okí, ndego manqa-zapa ndõgõ, zas-te. Ndego nõkenõkem matev ndõngiú neka mambe mé:wáv. ¹² Yaq até kopó. Sævam ndugu, zivis tu-ivav, anganeam vini võndáf, até ndugú-a, nõkenõkem matev ndõngiú neka mambe mé:wáv.”

Yesu nakhei nqonqon zenda gezõmbõ-awam (Met 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Ezoqa nõme, Yesu-te, nakheis ndo-upõgím. Ndigu mõndõzõpóé, Yesu ambá zenda zõmbõ-awamín. Geté tegi paev ezoqam gèzõmbe-khafén, ndigu ezoqam. ¹⁴ Yesu nqanek matev geqei, ndego khanakhanakh mbáin, ekeza paev ezoqam-te, gezõ-ein, “Nakheis bëgeáv no-te. Zõmbo-khakházám. Zapa ndõgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, tiqa ndigu, av nakheis ngi-gu.

¹⁵ No unimanqatín nqazõ-manqate. Gekha ezoqãm ndego, Mbumbukiam-qa Megeat Matev khatiwiav tõgoat, av nakhei nqonqon ngi-gu, ndego teqa Megeat Matev mokho-te gemõ-onák.” ¹⁶ Yaq Yesu nginik nakheis, gè-upõgimám, zenda võzõmbõ-awam, sasa zõgulgulim.

Gigiap kopoav ezoqa ndakinak, Yesu-te gendowav (Met 19:16-26; Luk 18:18-27)

17 Yesu manqei ndøgo ge-ivavtat, yaq ezoqa kopo tendotéit ndøgo, Yesu-qa megemege-te, katuk vømøkui, gembo-ein, “Nøméndim ezoqam mbomambaqape. No gekha matev nómatønnumât, khandi miavmiav vôténdâp?”

18 Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Gekha zapâ no mbomambaqape ndoqote-næna? Ezoqa mbaín, mbomambaqape. Mbumbukiam mba me:gó. 19 Qo Mbumbukiam-qa guguna manqat mòqote-qatéq, av qæ-ein nqægo, ‘Qo ezoqa pakhapakha zòkhanëám. Neka nòkenøkem matev ndøngi:wát. Neka ndø-aqònám. Neka meakha manqat ndømanqâté. Neka khavozam matev ndøgó. Qavë neka qavo, gèzøvizâp.’”

20 Yaq ngenek ezoqam gendo-ein, “Nøméndim ezoqam. Nqanek guguna manqat ate ndægo nqæmbópæv, no khapelavøqase qategoam, atema ndakin.”

21 Yaq Yesu ngenek ezoqam, gèwawám, kuku matev-ús, gembo-ein, “Qan-ímáv. Geté matev kopo nøme nqáneq qoqógó. Vøkhæqáv. Yaq gigiap ate nandaqambe:go, qomówí. Yaq mōni ndigu toqoqas, gigiap-av ezoqam qozò-etoám. Av toqotego ndægo, yaq qo gigiap qaniqanim, yan manqei-té qoqonómøvøemét. Yaq vøndoqáv. No qonøndó-pæv.” 22 Yaq ndego nqanek manqat ge-ewag, ndego avus-mba mbovoé. Yaq sègewáv. Mbøni vaev-ús. Zapa ndøgo, ndego gigiap kopoáv qambogoam.

23 Yaq Yesu geqambunim, ekeza paev ezoqam sasa ndøwabam, gezø-ein, “Gigiap kopoav ezoqam, ti-te ndigu unimé:-føgákh, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te tu-oz.”

24 Yaq tegi paev ezoqam nqanek manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá. Geté Yesu manqat, nqawá genøzø-ein, “Nogi nakheis. Nakhoa føgakh-qapé, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te toqotu-oq! 25 Kemol ndugu, søvakha gigiap kandambaqapu, mil nqa-te one-qa tugoat, tu-te ndugu føgakh andé mbaín, av gigiap kopoav ezoqam-te føgakh ndægo, ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te one-qa tegoat.”

26 Yaq Yesu-gi paev ezoqam, nqova nøme mba zømbondáf, neka yaqyaq-a gibond, “Av tægoat ndægo, yaq gekha ezoqâm ndókhandi:v?”

27 Yaq Yesu ti-te gekewag, gezø-ein, “Matev av nqægo, ezoqa kopømba mbaín. Geté Mbumbukiam, ndego vini. Matev ate ndægo, ndego kopømbaqapé tego.”

Yesu toqombo-pavet, taqa yaq-fia

(Met 19:27-30; Luk 18:28-30)

28 Yaq Pita Yesu gembo-ein, “Nqáe! Ni gigiap ate qægoam, zitá qati-wuøém, qo nqeitaqambe-paev.”

29 Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqâm ndego, khoev te-ivav, o namba-qaniap o evo o eve o nakheis tezivaz, o khae te-ivav, no zapaya neka Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape zapaya, 30 ndego Mbumbukiam ndakin yage-te nøme mba mbøé-etoám, kopoav-qapé, wan andléd ate tægoat, khoev, neka namba-qaniap, neka evøndipakhasæv neka khae. Geté ndego até ngenøgim matév-a vøndâp, no zapaya. Yaq megemege-te ndo:go, ndego khandi miavmiav ndøndâp.

31 Geté ezoqa kopoáv, ndigu ndakin nduo-megetap, gendópavát. Neka ezoqa kopoav, ndigu ndakin ndindopaev, gó:megetát.”

Yesu qambo-misika, ekeza løvøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zømas

(Met 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Yesu ekeza paev ezoqam namba nakhoa gigeveat, Zelusalem taon-te giqavigat, ndego gezombo-megetát. Yaq tegi paev ezoqam, nqova zondáf neka mbøni zová, taqa yaq-te. Até ezoqa nómé-a, namba gi-apat, mœ ndogoném.

Yaq Yesu ekeza paev ezoqam tuelv, nqawá genøkhatób, vømø-yakhapus-mba-ez, neka matev-qa yaq-te, ndøgo Zelusalem taon-té tømømbo-fakhan, sasa me:zomas, ³³ gezø-ein, “Nqáe! Ni Zelusalem taon-té qazinø-qavigít. Yaq Zelusalem taon-te ndøgo, Ezoqam-ge Yo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qá zenda-té gimøveém. Yaq ndigu manqa ovøyam-te sasa ndøveém, manqat vøkopo:nēm, av nqægo, yá benanīm, neka manqei vini-ak-qa zenda-te vøveém, ndigu Mbumbukiam zøtezeav ndigu. ³⁴ Yaq ndigu otøotam mé:vewém neka køse vømbøé-pisibømēm, teqa kha-te, neka vøzulm, pakha-pakha sasa mbókhanøēm. Geté khøuwa misika-qa zita-te, ndego nqawa ndøkhandi:v.”

Zems neka Zion, iz akhae ndape-qa gigoam

(Met 20:20-28)

³⁵ Zems neka Zion, ndigu Zebedi-gi nakheis, tinduzáv ndøgo, Yesu manqat vømbø-einim, “Nømendim ezoqam. Nitaqá-viømém. Kopømbá, niqa poev matev toqogo.”

³⁶ Yaq Yesu gezø-ein, “Zo gekhā zøpoev, no tæzøgo?”

³⁷ Yaq gimbo-einim, “Niqa poev nqáneq. Qo megeat iz kandambaqape toqomøndap, yaq ni ambá qo namba zimi-qonavín, ezoqa nøme, qoqa nakeamo zenda-te vøqøm, neka ezoqa nøme, qoqa yogea zenda-te vøqøm.”

³⁸ Geté Yesu gendo-qavøiu, “Zo zøtezøtezáq, gekha matev-qa zonø-einim. Gê, zo kopømbá, ibøkha khaqain-qape tozo-izam, av no tøte-iz? Neka ibøkha iz ndøgo, no tændap, kopømbá tozo-upøgim?”*

³⁹ Yaq gimbo-einim, “Ni kopømbaqapé.”

Yaq Yesu gezø-ein, “Zo ibøkha khaqain-qape ndøzomø-izám, av no tøte-iz. Neka zo ibøkha iz ndøzomø-upøgím, av no tøtendap. ⁴⁰ Geté gekha ezoqám, noqa nakeamo zenda neka yogea zenda-te timøqonav, ambá av nqægo, nø nõvevesám. Geté ta qonam nonqo, tiqa ndigu tøgoát, Mbumbukiam gevevesam.”

⁴¹ Yesu-gi paev ezoqa ten nøme, nqanek manqat giyogem, yaq qaqa ndogoném, Zems neka Zion-te.

⁴² Yaq Yesu ekeza paev ezoqam tenø-møváb ndøgo, gezø-ein, “Zo møzøte-zøtéq. Ezoqa ndigu, bawan vivininimba, kawakawa-za ndizæza, ndigu ezoqa gètøkhonøzát. Neka tigi megetapak, gø:kawæzát, av ekeza poev ndøzømbe:go. ⁴³ Geté zo mokho-te, matev av nqægo bègó. Gekha ezoqám ndego, zo mokho-te iz kandambaqape ndape-qa tegoat, ndego yá be-zogetøke-ezoqam-év. ⁴⁴ Neka gekha ezoqám ndego, zo mokho-te megeat-qa tegoat, ndego andé ezoqa ewaqape-ge yaq-fia mbain sasae ezoqam bezømbegó. ⁴⁵ Até Ezoqam-gé Yó-a, ndego matev até kopó. Ndego ambá ndøgo te-negeavún, ezoqa sasae timbogoat neka vømbó-tøkeát. Geté ndego ezoqa tøkè-qa neka teqa kha løvøte-te vee-qa ndøgeavún. Yaq ezoqa kopoav, téabete-nqovotáz.”

Yesu bøi waev mbain ezoqam gekhakheinøvem

(Met 20:29-34; Luk 18:35-43)

10:32 10:32-34 Mak 8:31; 9:31 **10:38** 10:38 Mak 14:36; Luk 12:50 * **10:38** 10:38 Ibøkha khaqain-qape neka ibøkha iz ndape, Yesu-qa nqosøgeap me:manqaté, ndego tendap. **10:39** 10:39 Kel 12:2; Veve 1:9 **10:42** 10:42 Luk 22:25-26 **10:43** 10:43 Met 23:11; Mak 9:35

⁴⁶ Yesu tegi paev ezoqam namba, Zeliko taon-te gimofakhaz, yaq nqawa gi-ivovem, ezoqa kopoáv, namba gi-zav. Yaq ate av-té nakhoa gi:geveat, keoqa-te ndogo, bõi waev mbain ezoqam mõndõqotám. Teqa iz Batimeús. Timeus-gé yó. Ndego ezoqa gigiap-qa zõvi:mám. ⁴⁷ Yaq ge-ewag av nqægo, Yesu, ndego Nazalet-ak ngéma, yaq ndego sêge-akhá, “Yésu. Déivid-ge Zeo. No tanakh gèñogó.”

⁴⁸ Yaq ezoqa kopoáv, gèguguím, “Qo manqat tíá.” Geté ndego kandakanda nõme mba mo:-akhayám, “Déivid-ge Zeo. No tanakh gèñogó.”

⁴⁹ Yaq Yesu sêge-itán, manqat vø-ein, “Ezoqam nandev, yà betõndowáv, nõte.”

Yaq ezoqa ndego bõi waev mbain ezoqam gèmbõ-akhaém, gimbo-einim, “Qo khanakhanakh mbá qanegó. Qó-itán. Yesu ndeqandó-akhayam.”

⁵⁰ Yaq ndego até gendego, ekeza ndabua sekeqape, manqei-té genø-ogí. Yaq sasanqá sege-itán, Yesu-te vøwav.

⁵¹ Yaq Yesu gembo-ein, “Qo gekhá qápoé, nõ tõtáqa-matanam?”

Yaq ndego bõi waev mbain ezoqam gendo-ein, “Nõméndim ezoqam. Nõ bõi keoge-qa nõgó.”

⁵² Yaq Yesu gembo-ein, “Qanimáv. Mòqoqáv. Qoqa unimanqatin nandav, tøkhlakheinõqavém.” Yaq ndafõyambá, ngenek ezoqam gèkewág, neka Yesu vømbõpaev, nakhoa-te gi-apat.

11

Yesu Zelusalem taon-te, ande kawa ezoqam me ge-on

(Met 21:1-11; Luk 19:28-40; Zion 12:12-19)

¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Zelusalem taon gi:khatõat, yaq Betfage neka Betani vemiav-te gimofakhaz, Oliv manqei poyat-te ndogo, ndego paev ezoqa menas tène-khofotáz, ² gezø-ein, “Tozonõzáv nõdõgo, vemiav zoqa megemege-te ndo:go. Tozomø-oz, yaq ndafõyambá, zo donki nakhasam zomø-ometám. Gémpotavát. Ta donki nakhasam-qa zita-te ndo:go, ezoqam bugukhokhof qomateáv. Yaq sozó-nqovotøvém, sasa zotõndó-ituím. ³ Geté ezoqa tezøbepav av nqægo, ‘Gekha zapá, ngunuk donki nqazõ-nqovotavet?’ Yaq zo áv qazõmbøé-einim nqægo, ‘Evezøza mbopóé, ngunuk. Yaq ndego nakhamás, nangõ ndõzõndo-khofotáv.’”

⁴ Yaq nginik paev ezoqam gizav, donki nakhasam mõndø-ometám. Khoev mboqog tambav-té gumopotavám. ⁵ Yaq ezoqa nõme, giwaniapam ndogo, gèzøbepáv, “Zo gekhá zõgot? Gekha zapá, nanduv nandozo-nqovotavet?” ⁶ Yaq paev ezoqam, manqat áv tizimbi-ein, av Yesu gezømbe-ein. Yaq ndigu sègezõták.

⁷ Yaq donki ndugu, Yesu-té gindu-ituím. Yaq até gindigonem, ekeza ndabua donki-qá zita-té gimboe-khafuzím, Yesu vø:qom. ⁸ Yaq ezoqa kopoáv, Yesu-qa megemege-te, ekeza ndabua mo:mõtagát, nakhoa-te, neka ezoqa nõme vuv võndõqogaz, sasa mo:mõtag. ⁹ Yaq ezoqa nõme Yesu-qa megemege-te vø:megetam-a, nõme võndõpavam, ndigu áv gini-akhaemat nqægo, “Hosána! Iké: Mbumbukiam-te! Ndego ngenek ezoqam bèkhakheinõvém, Evezøza-qa iz-te ngegeav. ¹⁰ Mbumbukiam teqa Megeat Matev bèkhakheinám, ndego ni tenimbo-kawaevtat, av bugukhokhof nigi atanakha Deivid ginimbo-kawaevtam. Hosána! Iké: te-te, ndego uni ova-in ngo:yage!”

¹¹ Yaq Yesu Zelusalem taon-te gemø-on, ndego Mbumbukiam-qá khoev-té genøwáv, gigiap ate qægoam vømøqeiv. Yaq taqa zita-te, Betaní vemiaiv-té genøveséz, tegi paev ezoqam tuelv namba. Zapa ndøgo, khøuwa gèsinanát.

*Yesu fig tae manqat mba gembo-ein, yaq sa qakusi
(Met 21:18-19)*

¹² Yaq khøuwa nøme qandopave, Yesu Betani vemiaiv nqawa ge-ivav, yaq nakhoa livin ndøugu, ifi mbovín. ¹³ Yaq Yesu bøi ge-ogi, fig tae mba mo:qeiv, qandoyam. Esokho møndømbø-goám. Geté avønin-te ndøgo gewav, nanga-qa gemøkewag, esokho mba ndøqeiv. Tae nanga mbaín. Zapa ndøgo, taqá viáv mbá. ¹⁴ Yaq Yesu até gendego, ta fig tae ndøgo manqat vømbø-ein. Gembo-ein, “Qo tae nanga nqawa qóviamák. Ezoqa nango gélogemák qo-te.” Yaq Yesu-gi paev ezoqam, nqanek manqat møndøyogém, ge-ein.

*Yesu ezoqa gengeasam, ndigu Mbumbukiam-qa khoev-te gigiap giwiam
(Met 21:12-17; Luk 19:45-48; Zion 2:13-22)*

¹⁵ Yesu Zelusalem taon-te gevesez, Mbumbukiam-qa khoev uta-te nqawa ge-on, yaq até gendego, ezoqam ndigu gigiap gu:wiat, gengeasám, neka lou-qasis vøzø-nqagim, ndigu møni gi-enendtat neka ndigu kuvøkuvu, Mbumbukiam-te løvusam nonqo, vøwiat. ¹⁶ Yaq ndego ezoqa takeáv, gigiap Mbumbukiam-qa khoev uta yaq-keoqa gisinatam. ¹⁷ Yaq Yesu gè:zømesím, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, ‘Noqa khoev, bawabawan ate ndi:gu-qá guliguli khoev ndøgoát.’ Geté zo Mbumbukiam-qa khoev zø-enendém, vømø-aqonam-ezoqam-qa-pebam-khoev.”

¹⁸ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu Yesu laelae-qá nakhoa mbovawém. Ndigu møe mbogoám. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape, teqa nømendim manqat, mbøni zølév.

¹⁹ Yaq qakhagus ndøgo, Yesu neka tegi paev ezoqam, Zelusalem taon nqawa tñi-ivøvém.

*Unimanqatin matev-qa yaq-te
(Met 21:20-22)*

²⁰ Khøuwa nøme qandopave, Yesu ekeza paev ezoqam namba nakhoa gigeveat, sège-keogém ndøgo, ta fig tae ndøgo, manqat gembo-ein, gèpakhá. Até lu-té. ²¹ Pita até gembo-matavupám, Yesu tae manqat gembo-ein. Yaq ndego Yesu áv gembøe-ein nqægo, “Nømendim ezoqam. Qotékewág. Ta tae ndøgo, nømkhaiya soqain-te qoqove, møndø-pakhá!”

²² Yaq Yesu gezø-ein, “Zo Mbumbukiam vø-unimanqatiním. ²³ No unimanqatin nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, nqanek manqei pøyat tembo-ein av nqægo, ‘Soqøqavíg, neka ndaola-té qomøbøiáq,’ yaq ndego nakeap mbain tøgoat, teqa mbøni-te, geté gè-unimanqatin av nqægo, matev segéfakhán, av manqat ge-ein, yaq matev segembø-fakhán. ²⁴ No nqazø-manqate. Gekha matév ndøgo, zo tozombøe-guligulimat neka Mbumbukiam vøzømbøé-viømemát, zo vø-unimanqatiním, av nqægo, matev møndø-fakhán. Yaq zo zøndapém. ²⁵ Geté zo tozo-guligulimat, yaq zo ezoqa nøme-te qaqa tøzøgoat, ndigu zo manqa-zapazapa gizøgo, yaq zo sà bezømbø-navøém. Yaq

zoge Zøve ndego, yan-te ngo:yage, até zoqá manqa-zapazapá-ya, segembøé-navøém.”*

Yesu gimbo-bevøpem, gekha ezoqam-qá iz-tè, ndego matev gematønumat (Met 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Yesu tegi paev ezoqam namba, Zelusalem taon-te, nangó ginøveséz. Yaq Yesu Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te gu-okhoam, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømemdim ezoqam neka Zu megetapak nøme, tinduzáv ndøgo, ²⁸ gimbo-einim, “Qo gekha ezoqam-qá iz-tè qonøgot, nandav matev nandoqo-matønumit? Iz gekha ezoqam qá-etoam, matev av nqægo ndoqogot?”

²⁹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Até nó-a, bevap kopo nqanøgó, zo-te. Zo yaq to-zonø-qavøinam, yaq no ndæzø-ein, av nqægo, no matev gekha ezoqam-qá iz-tè qatø-matønumit. ³⁰ Zønømbé-einim. Gè, Zion, ndego ezoqam ibøkha iz gezø-etoumam, ndego iz Mbumbukiam-tè, ó, manqei-qape ezoqam-tè gendap?”

³¹ Yaq ndigu ekeza mokho-mba gibond, “Av khazi:-einim? Tizimbo-einim av nqægo, ‘Ndego iz Mbumbukiam-tè gendāp,’ yaq ndego ni āv ginimbí-ein nqægo, ‘Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, zo Zion unimanqatintev qazogoam?’ ³² Geté tizimbo-einim av nqægo, ‘Zion, iz, manqei-qape ezoqam-tè gendāp,’ yaq nginik ezoqa bawan-qape, ndøndo-qambúz ni-te, qaqa vøniǵi.”

Ndigu megetapak, møe ndøgoám, ezoqam-te. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape, āv gini-unimanqatintām nqægo: Zion, ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam.

³³ Yaq Yesu āv gimboe-qavøinām nqægo, “Ni nñinøtenák.”

Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, yaq até nó-a, nøzø-einák, no gekha ezoqam-qá iz-tè qatøgot, nqanek matev.”

12

Yaya etæ manqat, khæ keoge ezoqam-qa yaq-te (Met 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Yaq Yesu yaya etæ ndøngáz, gezø-ein, “Ezoqa møndøgoám. Ndego waen khæ ndøkhá, uta vø-ogi, neka waen nanga pesegim nonqo, manqei vø-oz, neka khæ qeivi nonqo, khoev eqawat-qape vøwev. Yaq khæ ndøgo, ezoqá nøme-qá zenda-té genøvé, timbøe-kewagat, ekezan manqei nøme-te vøwav. ² Yaq waen nanga qakhata ndøgo, ndego khæ eve, sasae ezoqam ndøkhofotáv, ti-te ndigu, ma khæ gimboe-kewagam. Ekeza waen nanga upøgim-qa ndøgoám. ³ Geté ndigu khæ keoge ezoqam, até gindigonem, ngenek sasae ezoqam gëmøvøinām, vøzuim, yaq khakha-mba nango sasa ndøkhoføvem.

⁴ Yaq ndego khæ eve, sasae ezoqa nøme ndøkhofotáv. Geté ndego kawa-té ginømbø-khanæmém, mivi matev vømbø-etømem. ⁵ Neka sasae ezoqam nøme gekhofotav, yaq ndigu pakhapakha mbokhanøém. Ngenek waen khæ eve, sasae ezoqa nøme kopoáv gekhofosumam. Nøme ndigu gèzitagám, neka nøme pakhapakha vøzø-khanæmam.

⁶ Yaq ngenek waen khæ eve, ekeza yo mba mbogoám, ndego gembøe-khafuatam. Yaq vaev ndégo tekhofotáv, ekeza manqa ge-ein, ‘Ngenek nogé yó. Ndego ndømbø-vizumém.’

* **11:25** 11:25 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqánék: **26**Geté zo ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa sa navøepøteav tøgoat, yaq zoge Zøve, matev até kopó, zoqa manqa-zapazapa, sa gembøé-navøemák. **12:1** 12:1 Isa 5:1-2

⁷ Geté ndigu khae keoge ezoqam gi-ometam, ekeza mokho-mba, āv gini-einim nqægo, ‘Ngenek khae eve-gé yó. Waen khae ngének genó-kawa-év. Zilaém. Yaq khae nqanek, gemóniqá.’ ⁸ Yaq até gindigonem, gemøvoinám, pakhapakha vombō-khanøem, khae bavokho sasa ndø-ogi:nam.”

⁹ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, yaq gezø-ein, “Ge zó, ndozo-matavap? Ngenek waen khae eve, gekha matev ndøgō? Ndego āv genégó nqægo: Ndego ndøndowáv, ndigu khae keoge ezoqam pakhapakha vømzø-khaneám, neka waen khae, ezoqa vini sasa zø-etoám.

¹⁰ Ge zó, Mbumbukiam-qa Manqat mozó-geveømem, av qæ-ein nqægo? ‘Nandi-qapi ndigu, khoev puanam ezoqam gisanqabem, ndigu møndømø-gigiap-qape-éz, khoev puanam nonqo.

¹¹ Nqanek matev, Evezøza ndømatanám. Ndøgo qanimav tantáv, niqa bøi-te.’ ”

¹² Yesu nqanek manqat gezø-ein, yaq Zu megetapak, møvøiwat-qá nakhoa mbovawém. Geté ndigu ezoqa bawan-qape-qá møe ndøgoám. Yaq ndigu Yesu sége-ivøvé, vøzav.

Yesu amba teks moni abam-qa yaq-te timbøe-matemateømemin
(Met 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Khøuwa nøme, Zu megetapak, Felisi ezoqam neka Elod-gi zifuap ndøkhofotáz, Yesu-te. Ndigu ambá gembo-matemateømemin. Yaq Yesu manqat soqain te-einin, yaq ndigu ambá gemøvoinamín. ¹⁴ Yaq ndigu tinduzáv ndøgo, vombō-einim, “Nøméndim ezoqam. Ni møtinétén. Qo unimanqatin ezoqám. Qo møe mbaín, ezoqam-te. Geté qo manqat sòqo-manqaté, oskiá ndøgo, ezoqa kandakanda o ezoqa khasøkhasis. Neka qo ezoqa Mbumbukiam-qa poev-qa yaq-te ndoqote-zømesim, qo unimanqatin manqat mba qomanqaté. Qonimbí-ein. Kopømbâ, Siza-te teks moni tizi-abumat, ndego Lom kawa kandambaqape, ó, khafeáp? Moni ndizi-abumat, ó, mbaín?”

¹⁵ Ndigu nqanek manqat gi-einim, yaq Yesu møndø-matøvé, ndigu matemateam-qa mbogoám, yaq gezø-ein, “Zo gekha zapá, no matemateam-qa ndozonøgo? Moni mokho zøtøndé-ndøpøzém, batézømet.” ¹⁶ Yaq ndigu moni mokho gindu-ndøpøzem, vøe-ometem. Yaq gezøbevap, “Gê, gekha ezoqam-qá bugug neka iz mó-go, nginik moni mokho-te?”

Yaq gimbo-einim, “Siza-qá bugúg, neka teqá iz mo:gó.”

¹⁷ Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, Siza-qa gigiap, Siza zombó-etoumemát. Geté gigiáp ndøgo, Mbumbukiam-qa, Mbumbukiam zombó-etoumemát.”

Yesu nqanek manqa qavøiwat gezø-ein, yaq ndigu nqova ndafe kandambá.

Sadusi ezoqam, Yesu løvøte-te nango khandi:nat-qa yaq-te gimboe-bevøpem
(Met 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Yaq Sadusi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Nginik Sadusi ezoqam, āv gini-unimanqatinát nqægo: Ezoqa tipakhaetat, ndigu nango gemō-khandi:zák, løvøte-te. Yaq ndigu Yesu bevap mbogoném, ¹⁹ gimbo-einim, “Nøméndim ezoqam. Mozes ni āv ginimbi-peawám nqægo: Ezoqa tenanimat, sæva te-ivavat, patu qataeveav vøgoát, yaq ngunuk ngæmam, namba qawan be-okiát, tege namba qawan, ndego genanim, patu bembō-qatayat. ²⁰ Qotøndé-ewág, nqanek emanqat. Angana møndøgoám. Evenáp. Até gi:goam sevén. Yaq khøuwa ndego, sævam ndø-okí, vønanim. Patu qataeveáv. ²¹ Yaq eveqase

ndø-okí, ngunuk ngæmam, ndego teqa zita-te geqan. Geté ndego matev até kopó, patu qataeveáv genanim. Yaq até ndegó-a, teqa zita-te geqan, matev até kopó. ²² Yaq matev até gemát, atema ndigu evenap seven ate gi:goam vømü-pakhaez. Ndigu patu qataeveáv. Yaq vaev até sævam-a, vønanim. ²³ Gê, ezoqa unimanqatin løvøte-te tikhandi:z, yaq ta khøuwa-te ndøgo, timø-khandi:z, ngunuk sævam, gekha ezoqam-gú zas ndøgoát? Zapa ndøgo, ndigu evenap ate gi:goam, ngunuk sævam kopo ndøkawawát.”

²⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zoqa matavap soqáin, zo ndozo-matavap av nqægo, ezoqa tipakhaetat, ndigu løvøte-te nango gemø-khandi:zák. Zo Mbumbukiam-qa Manqat neka teqa bazaføgakh zøteateáv. ²⁵ Ezoqa løvøte-te nango timø-khandi:z, ndigu andé enzol ezoqam me mé:goát, ndigu yan-te ngo:yage. Nøkenøkem matev mbaín. ²⁶ Geté løvøte-te toqo-khandi:q, taqa yaq-te, gé, zo Mozes-qa mbuk-te, emanqat mozó-geveømem, tae-qase-qa yaq-te, qawageapam? Ta emanqat-te ndøgo, Mbumbukiam Mozes áv gembø-eín nqægo, ‘No Eibleem-gé Mbumbukiám, neka Aezek-gé Mbumbukiám, neka Zekop-gé Mbumbukiám.’ ²⁷ Nqanek manqat ni áv qaninømánd nqægo: Ndigu ezoqam zua ndøkhandi:zát, Mbumbukiam namba. Zapa ndøgo, Mbumbukiám ndego ambá av nqægo, løvøte ezoqam-gé Mbumbukiám, geté ndego khandi ezoqam-gé Mbumbukiám. Yaq nakémbá, zo Sadusi ezoqam, zoqa matavap soqáin, zo ndozo-matavap, av nqægo, ezoqa tipakhaetat, ndigu nqawa gèkhandi:zatak.”

Matev kandakanda menas ndøgo, matev ate ndægo qaløvuam

(Met 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Yesu Sadusi ezoqa namba manqa gi-itumbumam, yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqa kopo møndøgoám, tiqa manqat vø-ewag. Yaq geqeiv av nqægo, Yesu qavøiwat mbomambaqapè gezø-ein, yaq ndego tendowáv ndøgo, bevap nøme vømbøgo, gembo-ein, “Gê, Mozes-qa guguna manqat mokho-te, gekha matév mó:megeat?”

²⁹ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Matev nqo:megeat nqáneq, ‘Gëndoyogé, Izlael ezoqam! Evezøza, nígi Mbumbukiam, Evezøza sa ndégo. Mbumbukiam nøme mbaín. ³⁰ Kuku yá betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, uni qoqa mbøni-te neka uni qoge nqova-te neka uni qoqa matavap-te neka uni qoqa bazaføgakh-te.’ ³¹ Neka matev kandambaqape nøme nqáneq, ‘Ezoqa nøme-te, kuku áv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go.’ Matev kandakanda nøme mbaín, nqanek matev menas qaløvuam.”

³² Yaq ngenek Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Yesu gembo-ein, “Nøméndim ezoqam. Qanimáv. Qoqa manqat unimanqatin. Evezøza yakhapús, Mbumbukiam. Mbumbukiam nøme mbaín. ³³ Neka unimanqatin. Kuku yá betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, uni qoqa mbøni-te neka uni qoqa matavap-te neka uni qoqa bazaføgakh-te. Neka ezoqa nøme-te, kuku áv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go. Matev kandakanda sa nqáneq. Taoká ndøgo, Mbumbukiam-te søvakha gigiap nqazi-løvusam, o gekha etoam matev nøme nqazimbogo.”

³⁴ Yesu geqeiv av nqægo, ngenek ezoqam-qa qavøiwat mokho kandambá, yaq áv gembø-eín nqægo, “Qo qambaqapè mbá, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te.”

Yaq taqa zita-te, ezoqa møe ndøgoném, Yesu bevap nøme vømbøé-gonēm.

Yesu ambá av nqægo, Deivid-ge zeo mba, geté ndego até tege Evezøza
(Met 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te gegoam, ezoqa ge:zømesimat, yaq áv gezømbe-beváp nqægo, “Gê, zo ndoza-matavap? Gekha zapá, Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam ndimanqate, av nqægo, Mesaya ndego, Deivid-gê zeo?” ³⁶ Deivid ekezán, Nqova Mbomambaqape mokho-te, Mesaya-qa yaq-te ge-ein:

Evezøza Mbumbukiam, noge Evezøza, áv gembøe-eín nqægo,

‘Noqá nakeamo zenda-té qanøqóm.

Até qóqotát, atema no qogi qaqa ezoqam

qoqa zenda tokhotapak mokho-te vøtaqambú-áb.’

³⁷ Deivid ekezan, ndego Mesaya, Evezøza mbo-akhayám. Yaq gé, ngenek Mesaya, áv kené-Deivid-ge-zeo-ev?”

Ezoqa kopoáv, Yesu namba giwaniapam, teqa manqat giyogem. Yaq ndigu teqa manqat gèzømbe-khaneatám.

Yesu ezoqa Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam-qa yaq-te gegugub
(Met 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Yesu ezoqa ge:zømesimat, nõme áv gezømbe-eín nqægo, “Gò:feazoát, Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam-qa yaq-te. Ndigu tøzømbe-khaneát ndøgo, ti-okhoat, ndabua loloakh mbomømboma ndø-uzupát, neka ezoqa ewaqape, maket manqei-te, ndigu khaiya mboma manqat vizapus bezø-manqate, ³⁹ neka guliguli khoev-te neka lou loge kandakanda-te ndøgo, iz akhayapak-qa qonam nonqo-te vøqonumát. ⁴⁰ Ndigu ngængæm zømbe-khavozumatún, tiqa khoev neka gigiap vøzø-aqonumatun. Neka ezoqa ewaqape-qa bøi-te, guliguli loloakh ndøgoatún. Yaq nakémbá ndigu yaq-fia nqosøgeap, nõme mba mó-ndapém.”

Ngæmam-qa etoam matev, Mbumbukiam-te
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te, moni nqeisam nonqo avønín-té geqotám. Ndego ezoqa ndøzømetát, moni ginqeisumat. Gigiap kopoav ezoqam kopoáv, moni kandakandá ginqeisumat. ⁴² Yaq até sævám-a vøndøwav. Ndugu ngæmám. Gigiap-av ezoqám. Zivis mõndømbo-naním. Gunduwav, moni mokho khasøkhasis menas vønqeitaz. Nginik moni, tiqa fia khapímbá. Ande áv penpakha kopó ndi:gu.

⁴³ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam ndømøváb, gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Ngunuk gigiap-av sævam, moni kandambá gu-nqeitaz, áv tiuká, av ezoqa ewaqape nõme, moni gi-nqeisumat. ⁴⁴ Zapa ndøgo, ndigu ezoqa nõme, moni kandakanda ambá gini-nqeisumám. Geté ndigu moni nõme kopoav-qapí ndizøgo. Geté ngunuk ngæmam, viní. Ndugu moni ate gimbøgoam, sùgumu-áb. Nõme mbáin, tuqa yage nonqo.”

13

Mbumbukiam-qa khoev tøsoqa
(Met 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yesu Mbumbukiam-qa khoev ge-ivavtat, yaq tege paev ezoqa kopo nõme, áv gembøe-eín nqægo, “Nõmendim ezoqam. Qotéqéiv! Mbumbukiam-qa khoev-te ndøgo, khoev qaniqanimáv tantáv. Nandi kandakanda mbá ginipuán.”

² Geté Yesu gembo-qavøiu, “Khoev kandakanda ate ndægo, ndoqo-qeivi, manqei-té qamó-khaxhandám. Nandi kopo nøme, nandi nøme-te, gó:zaveák.”

Viniv vinivinimba tøfakhanam
(Met 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Taqa zita-te, Yesu Oliv manqei poyat-té genøwáv, vømøqom. Ta manqei poyat ndøgo, Mbumbukiam-qa khoev yaq-keoqá qagó. Pita neka Zems neka Zion neka Endlu, ti-mba ndígu tigoám, te namba. Yaq áv gimboe-bevøpém nqægo, ⁴ “Qonimbi-ein. Matev nandav, qoqote-manqatam, gekha khøuwā qanéfakhan? Neka andé gekha matev me nitigeivím, ni tøtinøten, av nqægo, nqanek matev ate ndægo avønín gēfakhanám?”

⁵ Yaq Yesu gezø-ein, “Aiyá qagó. Zo ezoqa betubám. ⁶ Ezoqa kopoáv, noqá iz-té gindú-okhoát. Ndigu ezoqa áv gizømbé-manqatát nqægo, ‘Ezoqa, nó’, neka ezoqa kandambá titubumat. ⁷ Zo nakhag-qa yaq-te tozo-ewagat neka nakhag u vozó-ewagát, zo møe ndøgó. Matev av nqægo, ndøkhæ-fakhanám. Geté manqei-qape-qa vaev zuá. ⁸ Manqei nøme, manqei nøme namba, nakhag ndøgoát, neka kawa ezoqa nøme-qa bawan, kawa ezoqa nøme-qa bawan namba, vønøfeapát, neka manqei nøme-te, manqei vøkukuvøemát. Manqei vinivinimbá. Kopoáv. Manqei nøme-te, lou mbaimbai zøwagát. Geté nqanek matev ate ndægo, ngazu mbá. Ndøgo kopømba ande av-té, sævam tui-ova, nqosøgeap ande tuikhantav.

⁹ Zo aiyá qazógoát. Ezoqa zo manqa ovøyam-té ginó-abumát neka Zu ezoqam-qa guliguli khoev mokho-te vøfebumát. Neka no zapaya, zo megetapak neka kawakawa-za-qá megemege-té ginó-abumát, yaq zo ndigu noqa yaq-te vøzøté-zømasát. ¹⁰ Geté ezoqa bawabawan ate ndígu, Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape bêtøkhæ-yogém, yaq váev manqei-qape tømø-navøem. ¹¹ Zo tigavemat neka manqa ovøyam-te vø-abumát, zo naqanøká ndøfogèmém, av nqægo, andé gekha manqat me zomø-einimát. Zapa ndøgo, matev tøfakhanumat, yaq matavap Mbumbukiam zø-etoumát, zo andé gekha manqat me zøté-manqatát. Yaq zo ambá av nqægo, zøkezan zømanqatát. Geté Nqova Mbomambaqape ndømanqatát.

¹² Ezoqa nøme, ekeza namba-qaniap løvøte-té ginó-abumát neka evøndipakha nøme, ekeza nakheis løvøte-te vø-abumát. Neka nakheis nøme, ekeza evøndipakha segezø-qambuzát, løvøte-te vø-abumát. ¹³ Ezoqa ewaqape zo gésanqabát neka qaqa vøzøgoát, no zapaya. Geté gekha ezoqám ndego, bazaføgakh-us teyat, atema vaev-te, ndego ndømø-khandí:v.”

Gigiap soqaqape tøfakhan, Mbumbukiam-qa khoev-te, Zelusalem taon-te
(Met 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo Mbumbukiam-qa khoev mokho-te, gigiap soqaqape zøqeivím. Geté khafeap kandambá, gigiap av nqægo tøu-wuøyat ndøugu. (Gekha ezoqám ndego, nqanek manqat tegeveam, mokho bømboqeiv.) Zo nqanek gigiap tozoqeivim, yaq gekha ezoqám ndigu, Zudia plovisn-te tiyagat, manqei popotap-té giabenø-khokhóz. ¹⁵ Gekha ezoqám ndego, khoev ova to:yat, ndego khoev mokho-te bè-øn, gigiap vømøndó-upøgim. ¹⁶ Neka gekha ezoqám ndigu, khoe-te tisaætet, ndigu ndabua upøgim-qa bevèséz. ¹⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, ti-te ndigu unimé:soqá, sakheis emu-us ndigu neka nakhei tete ndizøloge. ¹⁸ Mbumbukiam

zombó-vi:mát. Nqanek matev, qozaq viav-te befákhán. ¹⁹ Viniv ndógo, ta khóuwa-te tófakhan, fógakh-mbá tantáv. Mbumbukiam manqei-qape ande ge:khakheinam, atema ndakin, matev fógakh-qape fakhaneáv, av ta khóuwa-te ndógo táfakhan. Yaq até taqa zita-té-a, matev fógakh-qape av nqægo, nango gemó-fakhanák. ²⁰ Geté Mbumbukiam matavap é-mõndo:vé, av nqægo, khóuwa ndó-tokhopogeaqasi:z. Mbain tógonin, yaq ezoqa kopo ambá gemó-khandi:vák. Mbumbukiam, khóuwa, ti zapaya ndigu tené-tokhopogeaqasi:z, ndigu ekezan gevevesam.

²¹ Ta khóuwa-te ndógo, ezoqa tezø-ein, av nqægo, ‘Ngé! Mesaya ngének,’ ó, ‘Ndé. Mesaya ndégo,’ yaq zo ndø-unimanqatinim. ²² Zapa ndógo, khokho Mesaya neka khokho Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ndófakhanám. Ndigu matev kandakanda neka umingiap matev ndómatønumát. Yaq kopømba tógønin, até ndigú-a, Mbumbukiam ekezan gevevesam, ambá ndætubám. ²³ Geté zo aiyá qazógoát. No ndakin matev ate ndægo, tømø-fakhanam, mðezømbe-ein.”

*Yesu nango tendoqavan
(Met 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴ Yaq Yesu manqat nõme gezø-ein, “Ta khóuwa-te ndógo, nqanek viniv kandambaqape tømè-navøem, yaq khóuwa waev segembó-navøém, neka lõvøyak beawap mbaín, ²⁵ neka nduku yan-te ngo:go vøndó-o:áz, neka gi-giap fógøfógakh yan-te nqo:go, vókukuvøem. ²⁶ Yaq ezoqa Ezoqam-gé Yo ndø-ometám. Khaiya ozoz-té genøgeáv. Bazafógakh-ús neka waev-qape-ús. ²⁷ Yaq ndego enzol ezoqam ndókhofosám, manqei-qape ate nqægo, khóuwa vøndé-fakhanin-a, vømè-sinanin, neka sanqa-sanqa vømbø-anam. Yaq gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam gevevesam, manqei-qape ande av khandévavet, enzol ezoqam gémøváb.”

*Yesu ge-zømas, ande av kintzøtéz, av nqægo, teqa qavøne khóuwa avønin
(Met 24:32-35; Luk 21:29-33)*

²⁸ Yaq Yesu manqat nõme gezø-ein, “Zo fig tae-té qazøté-zøtéz. Tang-te mbusa tófakhanam, esokho vøqabám, yaq zo mõzøte-zøtezin, wavam khóuwa avønín. ²⁹ Yaq matev até kopó. Zo nqanek matev tozo-qeivimat, tófakhanumat, yaq zo søzøté-zøtéz, Ezoqam-ge Yo, avønín gendóqaván.

³⁰ No unimanqatin nqazø-manqate. Ezoqa nõme, ndakin ngiyage, naqanøká gépakhaezák. Até géyagát, atema ta khóuwa-te ndógo, nqanek matev ate ndægo vømú-fakhanám.* ³¹ Yan neka manqei-qape ndømø-navøém. Geté noqa manqat gemó-navøemák.”

*Ezoqa mè-zøtezák, Yesu gekha khóuwa-tè gendé-qaván
(Met 24:36-44)*

³² Yaq Yesu manqat nõme ge-zømas, gezø-ein, “Ezoqa mè-zøtezák, nqanek matev gekha khóuwa-tè neka gekha khóuwa iz-tè qanéfakhán. Até enzol ezoqám-a, yan-te ngo:yage, neka até Yó-a, zøtezeáv. Geté Eve yakhapús sege-otév. ³³ Yaq nakémbá. Aiyá qazógoát. Gø:feazoát. Zapa ndógo, zo khóuwa iz zøtezezezák, ta matev ndógo tófakhan.

13:19 13:19 Dan 12:1; Veve 7:14 **13:22** 13:22 Veve 13:13 **13:24** 13:24-25 Isa 13:10; Joel 2:10, 31; 3:15; Veve 6:12-13 **13:26** 13:26 Veve 1:7 **13:27** 13:27 Met 13:41 * **13:30** 13:30 Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndego Mbumbukiam-qá khoev ngi:wat-qa yaq-té abete-manqatám, neka gekha matev vinivinimba nõme ndógo, ta khóuwa-te ndógo tófakhanam.

³⁴ Ndógo kopømba ande av ndægo, ezoqam manqei nøme-te tewav. Khoev te-ivav, yaq ekeza gigiap, tegi sasae ezoqam-qá zenda-té genø-awám, timbø-qeivat. Ezoqa vinivinimba, sasae vinivinimbá tezø-etoam. Yaq ndego ezoqam mboqog tembo-kewagat, äv gembøé-ein nqægo, ‘Qo oskia mo:feaqoát.’

³⁵ Até zó-a, gø:feazoát. Zapa ndógo, zo zøtezeatáv, gekha khøuwâ, ndego khøev eve tendoqavan, khagüs o lova u-mbâ, o kokolok tui-ogea o qanaqanus tæñqovet. ³⁶ E-mozoto-khakheinám. Soqain ndógo, ndego nqova tezøndaf, yaq zo venanqei sømbiam-të gëzømët. ³⁷ Nqanek manqat zo nqazø-manqate, no ezoqa ewaqape nøte-zømastét. Manqat nqánek: Oskia mo:feazoát!”

14

Yesu gimbo-voqoem

(Met 26:1-5; Luk 22:1-2; Zion 11:45-53)

¹ Khøuwa menas mba mu-ewabám, atema Zu ezoqam-qa Pasova khøuwa kandambaqape-te neka ta khøuwa kandakanda nøme ndigu, flawa ponøvemav gilouzatun. Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam nakhøa-qa ndøvawát, Yesu ande äv kimbøé-matemateømëm, neka vø-møvøinám, sasa ndólaëm. ² Geté ndigu äv gini-einím nqægo, “Ni khøuwa kandambaqape-te, bizi-matønømëm. Soqain ndógo, ezoqa qaqa tigonem ni-te, yaq nøfe kandambaqape ndøfakhän, ti mokho-te.”

Sævam tae et sisip mbomambaqape, Yesu-qa kha-te gumbøe-qouz

(Met 26:6-13; Zion 12:1-8)

³ Yesu Betani vemiav-te gegoam, Saemon-qá khoev-té geqotám. Ngenek Saemon, bugukhokhof kha sisi-us ndøgoám. Yaq Yesu ate av-té lou ge:logat, sævam kopø tunduaváv ndógo, botol-qase vøndøndap. Tae et sisip qanimav-qape mu-nqeitavám. Taqa fia kandambá tantáv. Yaq ndugu até gundigu, botol gumboqøä, tae et sisip mbomambaqape, Yesu-qa kawa-te sasa mo:qouz.

⁴ Ezoqa nøme, nqanek matev giqeivim, ndigu khanakhanakh mbaín, neka yaqyaq-a gibond, “Gekha zapá, ngunuk nqanek tae et fia kandambaqape, sa gungiu? ⁵ Nqanek gigiap fia kandambá tantáv. Moni mokho tri andled mõndø-løvuám. Ngunuk ambá gewiín, fia kandambaqape vøqasin, yaq ni moni gigiap-av ezoqam vizizø-etoamin.” Yaq ndigu ngunuk sævam gëmbo-ponqomëm.

⁶ Geté yaq Yesu gezø-ein, “Søgembo-ivøvém. Gekha zapá, zo ngunuk sævam viniv nqazømbøe-veet? Ngunuk matev mbomambaqapé gunø-matanam. ⁷ Zo gigiap-av ezoqam namba, oskia zøt-eyageapát. Yaq gekha khøuwâ ndógo, zo tøzø-pøovat, kopømbaqapé tozozø-tøkeat. Geté no namba, oskia zì:yageák. ⁸ Matev eqeieqei ndógo, ndugu kopømbaqape qagoam, tumatanam, mõndø-matanám. Ngunuk nqanek tae et sisip mbomambaqape, noqa kha-te guoqouz, ndugu no otønat nonqo me:khakheinømbém. ⁹ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha manqei-të ndógo, ezoqa Manqat Mbomambaqape ti:zømesimat, manqei-qape-te ate nqægo, ezoqa ngunuk sævam-qa yaq-te mé:manqatát, matev mbomambaqapé av guimatanam, neka ngunuk vømbøé-matavupát.”

Zudas Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda namba, manqat gi:kopo:nem, Yesu tiqa zenda-te teve

(Met 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Yaq Zudas Iskaliot, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv gegoam, ndego Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-té genowáv, manqat vomò-kopo:nem, av nqægo, Yesu tiqá zenda-té genovē. ¹¹ Yaq ndigu khanakhanakh kandambá gindapem, teqa manqat giyogem, neka yaq-moni etoam manqat vomò-einim. Yaq Zudas nakhoa-qa ndováo, Yesu tiqa zenda-te, ande av kenévē.

Yesu tegi paev ezoqam namba, Pasova lou gilog

(Met 26:17-25; Luk 22:7-13, 21-23; Zion 13:21-30)

¹² Zu ezoqam-qa khøuwa kandakanda qangaz, ndøgo flawa poponøvemav gilouzaton, ta bugukhokhof khøuwa-te ndøgo, ndigu Pasova lou loge nonqo, sip nakheis gizitagatun, Yesu-gi paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vomò-bevøpem, “Gé, qoqa poev gekhám? Ni gekham-té qatiniáv, Pasova lou vomòqá-khakheinømēm?” ¹³ Yaq Yesu ekeza paev ezoqa menas ndøkhofotáz, gezø-ein, “Zelusalem taon mokho-té qazonózáv. Yaq ezoqam zomò-ometám. Ibøkha ndó-egatét. Yaq zombó-paevém. ¹⁴ Khoev mokho-te te-on, yaq ta khoev ndøgo, khoev eve av qazømbøé-einim nqægo, ‘Nømendim ezoqam av geqande-beváp nqægo: Noqa khoev kouwat gekham-té qágo, ma nogi paev ezoqam namba Pasova lou teimilog?’ ¹⁵ Yaq ndego zo khoev kouwat kandambaqape mé:zomás, khoev ova ndo:go. Qonam nonqo neka lou-qase khakheitáp. Yaq niqa lou ndøgo tozomó-khakheinømém.”

¹⁶ Yaq nginik Yesu-gi paev ezoqam, taon-qape-te gizav, ndigu matev av timiqeivim, av Yesu gezømbe-ein ndægo. Yaq ndigu Pasova lou vomò-khakheinømem.

¹⁷ Yaq qakhagus ndøgo, Yesu tegi paev ezoqam tuelv namba tinøpindám ndøgo, lou loge-te vøqonav. ¹⁸ Yaq ate av-té lou gi:logat, Yesu av gezømbe-ein nqægo, “No unimanqatín nqazø-manqate. Zo ezoqa kopo, ndakin lou nqazologet, segenø-qambún, neka no qaqá ezoqam-qa zenda-te vóvē.”

¹⁹ Yaq tegi paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu mbøni zová. Yaq ezoqa kopokopo ate gi:goam, av gimbøe-bevupát nqægo, “Eisa. Qo ekeqá no qoté-manqaté.”

²⁰ Yaq Yesu gezø-ein, “Zo ezoqa tuelv nqazo-qonøve, no namba lou yaf-te nqazi-afønnumit, ezoqa kopo ngú:gú. ²¹ Ezoqam-ge Yo ndønánim, av Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein. Geté te-te ndego, unimé-soqá, ndego Ezoqam-ge Yo sa temboqambun, neka qaqá ezoqam-qa zenda-te vóvē. Ngenek ezoqam qaneav tøgonin, ambá qanimáv te-te.”

Evezøza-qa lou loge matev ande qæfakhan

(Met 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)

²² Ndigu ate av-té lou gi:logat, yaq Yesu flawa ndøndapáz, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, gezø-ein, “Mòzo-upøgím. Nqanek noqá khá.”

²³ Yaq izam nonqo ndøndáp, waen-ús, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, ekeza paev ezoqam sasa zø-etoam. Yaq ndigu ate gi:goam sùgumu-izumát, ta izam nonqo kopo-te. ²⁴ Yaq Yesu av gezømbe-ein nqægo, “Nqanek noqá kók. Mbumbukiam poev mé-unimanqatín, tegi ezoqam namba. Noqa kók, ezoqam kopovav zapayá qanéwá. ²⁵ No unimanqatín nqazø-manqate. No waen tae nanga-qa et, nqawa naqanøká nó-izák. No sa ndøgo tømé-iz,

ta khøuwa-te ndøgo, no Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te, waen ndakinak tæmø-iz.”

²⁶ Lou gumulog, Mbumbukiam-te ouv sasa ndøqaem, yaq Oliv manqei pøyat-té ginøzáv.

Yesu Pita gembo-vøndøyam, ndego teqa yaq-te to-nawam

(Met 26:31-35; Luk 22:31-34; Zion 13:36-38)

²⁷ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Zo ate nqazøte:go, møe zóboín. No sozó-nøuvøném. Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-peawáp nqægo, ‘No sip keoge ezoqam nólaváo. Yaq sip segemø-panqaním.’” ²⁸ Geté no løvøte-te tötøndo-khandi:n, yaq Gelili plovinš-té qatónáv. No é-ndøto:má ndøgo, zoqa megemege-te.”

²⁹ Geté Pita gendo-ein, “Ezoqa ewaqape, qo ambá giní-qouvøqém. Geté no, nóqouvaqák.”

³⁰ Yaq Yesu gembo-ein, “No unimanqatín nqataqa-manqate. Nqægo lova, kokolok menas naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te ndøqotøkhae-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

³¹ Geté yaq Pita manqa qavøiwat gego, manqat bazaføgakh-ús ge-ein, “Äv taoká. Oskíá ndøgo, no totonanim, qo zapaya, no notó-nawamák, qoqa yaq-te.”

Yaq até tegi paev ezoqa nømé-a, manqat kopó, äv tini-manqatám.

Yesu Getsemani manqei-te gemø-guligulim

(Met 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Yaq Yesu ekeza paev ezoqam namba, khæe manqei-té ginøzáv. Taqa iz, Getsemani. Yaq gimøfakhaz ndøgo, tegi paev ezoqam, äv gezømbe-ein nqægo, “Até vo:qonøvé nqanek. No nomø-guligulím.” ³³ Yaq ndego ti-mba ngínik gekhatøb, namba gi-zav, Pita neka Zems neka Zion. Yaq Yesu mbøni vaev matev mbongáz. Viniv kandambá gembo-ewag. ³⁴ Yaq gezø-ein, “Noqa mbøni kandambá qanevá. No avønín, nønáním. Até vøgó nqanek, neka até vo:tiawét.”

³⁵ Yaq Yesu elavøqase nøme vøwaw. Khapémbá. Yaq katuk ndømøkuí. Bugug manqei-té, vøguligulim, av nqægo, “Kopømba tøgoat, ta matev ndøgo, tønøfakhan, ambá sege-løvumbín.” ³⁶ Neka nøme äv gene-ein nqægo, “Aba! Tát! Qo kopømbaqapé, matev ate ndægo toqote. Nqanek nqosøgeap kandambaqape, ndøgo ande ibøkha khaqain-qape me tønømbe-fakhan, ambá qøndapín. Geté matev äv tabete-fakhán, av qoqa poev ndægo. Ambá ndøgo, av no nqanømbe-poev.”

³⁷ Yaq ndego tegi paev ezoqa misika-te gevesez, tezømét ndøgo. Gësømbiám. Yaq Yesu Pita gembo-ein, “Sáemon! Qo qóbuvit? Ge qó, kopømba mbaín, no namba elavøqase toqote-tiawet? ³⁸ Zo até vo:tiawét, neka gøguligulimít. Soqain ndøgo, khamasim matev tøndowav zo-te, yaq zo zø-o:áz. Unimanqatín. Nqova poev ndømbøgó. Geté kha, bazaføgakh mbaín.”

³⁹ Yaq Yesu nangó genøwáv, vømø-guligulim. Guliguli manqat até kopó, av bugukhokhof ge-guligulim. ⁴⁰ Yaq tegi paev ezoqa misika-te nango gendovesez, gezømet, ndigu nqawá ginø-sømbiám. Venanqei baza khæpe zømbepós. Yaq gisuz ndøgo, ndigu mè:zøtezák, gekha manqat mbø-einim.

⁴¹ Yaq Yesu nqawá genøwáv, vømø-guligulim. Yaq qambo-misika, tegi paev ezoqam-te nango gendovesez, gezø-ein, “Zo sekembá sozó-sømbiapet neka

pusa zótavet? Sag! Khøuwa iz møndøndáp. Ezoqam-ge Yo, manqa-zapazapa-us ezoqam-qá zenda-té ginóveém. ⁴² Mózosúz. Biziniáv. Ngé! Ezoqam gñenek, no ezoqam-qa zenda-te teve!”

Yesu gimøvøinam

(Met 26:47-56; Luk 22:47-53; Zion 18:3-12)

⁴³ Yesu ate av-té manqat ge:manqatam, Zudas tènefakhán. Tegi paev ezoqa tuelv, ezoqa nøme ndégo tegoám. Ezoqa kopoáv namba me:geavún, ndigu kaiya neka ndawa vøndø-upøgim. Nginik Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu megetapak kandakanda ndokhofotáz.

⁴⁴ Zudas, manqat é-møndøzø-eín, av nqægo, “Ezoqam ndégo, no tængenøtam. Ndégo tozó-møvøinám, neka gëmbo-kewagét, tozoqavaz.” ⁴⁵ Yaq Zudas até gendego, Yesu-té genøwáv, gembo-ein, “Nøméndim ezoqam.” Neka sasa ndøngenøtam. ⁴⁶ Yaq ezoqam tinduzáv ndógo, vø-møvøinam. ⁴⁷ Yaq paev ezoqa kopo, avønin gembogoam, kaiya mba ndøliváz, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, tege sasae ezoqam, gea vømbōkawa.

⁴⁸ Yaq Yesu gezø-ein, “Ge zō, no pepen ezoqam zóténæmbem, nakhag kaiya neka ndawa-us qazogeavun, no vozó-møvønnonám? ⁴⁹ No khøuwa ate qæpavpavemam, Mbumbukiam-qá khoev-té qæqoám, zo namba, ezoqa vøtè-zømesimam. Geté ndøgo, zo no møvønoateáv. Geté nqanek matev ate ndægo, tønefakhán ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat tåbete-unimanqatín, av bugukhokhof ge:-ein.”

⁵⁰ Yaq Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, tegi paev ezoqam sège-ivøvém. Møe ndøbøin. ⁵¹ Geté ezoqa ndakinak kopo, Yesu até gembopavát. Ndabua papaqa-mba ndølvøetám. Yaq ndigu ambá ndabua mbogeanemin. ⁵² Geté ndego ndabua geløvøetam, sège-iváv, vøteit. Naqei-áv.

Yesu manqa ovøyam-te gindafem

(Met 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Zion 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ezoqam ndigu, Yesu gimøvøinam, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qá khoev-té ginøndafém. Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, tinømváb ndógo. ⁵⁴ Pita Yesu até gembopavát. Andé qámbá gendopavam. Yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa khoev-te gemøfakhan, até ndegó-a, uta mokho-te vøon. Yaq ndego vos keoge ezoqám namba me:qonáv, gøinam avønin-te, kha vøqoqoutam.

⁵⁵ Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu ezoqam-gi manqa ovøyam megetapak ate gi-goam, Yesu, manqa-zapazapa-qa mbovawát. Yaq ezoqa amba gekha manqat ti-einimin, teqa yaq-te, ndigu ambá gelaemin. Geté ndigu teqa manqa-zapa qeiviáv. ⁵⁶ Zapa ndógo, ezoqa kopoáv, khokho manqat ambá gini-manqatát, Yesu-qa yaq-te. Geté tiqa manqat vinivinimbá.

⁵⁷ Yaq ezoqa nøme até gindigonem, vøwan, Yesu-qa yaq-te meakha manqat vømanqatát, gi-einim, ⁵⁸ “Ni ngenek møimbo-yogém. Av gene-eín nqægo, ‘No Mbumbukiam-qa khoev, ezoqa giwevem, nó-evözám. Yaq khøuwa misika mokho-te, nøme nówév. Geté ta khoev ndøgo, ambá av nqægo, ezoqam ndøwewém.’ ” ⁵⁹ Geté ndigu ezoqam, nqanek manqat gimanqatát, ate ndígu-a, meakha manqat vinivinimbá gimanqatát.

⁶⁰ Yaq Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqape ndø-itan, tiqa megemege-te ndo:go, Yesu vømbøbevap, “Ge qô, yaq manqa qavøiwat taqágo, nginik qo-te manqat ngi-møvøet?”

⁶¹ Geté Yesu manqat einiáv neka yaq qavøiwateáv. Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, até gendego, Yesu vømbøbevap, “Gê, qo Mesayá? Mbumbukiam, ndego Iz Eqawat-Qape, tegé Yò?”

⁶² Yaq Yesu gembo-ein, “No nándev! Zo Ezoqam-ge Yo zomø-ometám. Mbumbukiam Bazaføgakh-qape-qá nakeamo zenda-té géqotát. Yaq ndego khaiya ozoz-té genøgeáv.”

⁶³ Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, mbøni mbon-qosøgím, nqanek manqat ge-ewag. Yaq até gendego, ekeza ndabua vøkeqa, gendo-ein, “Ság! Bøi vizu ezoqa nøme-qa bizivávém. ⁶⁴ Zo mözombo-yogém, Mbumbukiam-qa iz gengiu. Zo gekha zombó-matavap?”

Yaq ezoqa ewaqape áv gindi-einím nqægo, “Ngenek manqa-zapa ndøgó. Yà benaní!”

⁶⁵ Yaq ezoqa nøme até gindigonem, køse vømbøe-pisibømem, teqa kha-te. Bøi ndabuá gimboe-gutøvé, zenda sasa me-zuim, gimbo-einim, “Qo Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam toqogoat, qotínømánd, av nqægo, qo gekha ezoqám ndólavaq.” Yaq vos keoge ezoqam ndozáv, Yesu vø-ituim neka vøzuim.

Pita Yesu-qa yaq-te go:nawam

(Met 26:69-75; Luk 22:56-62; Zion 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita khoev uta mokho-te gu:qotam, yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, tegu sasae mbasønakam nømu ndowáv. ⁶⁷ Yaq Pita gu-omet, gøinam-te kha geqoqoutumat, ndugu áv gumbøe-ein nqægo, “Até qô-a, Yesu namba qotegoám, ndego Nazalet-ak!”

⁶⁸ Geté Pita gò:nawám, ge-ein, “No nøtenøtenák, qo gekhá qotē-manqate. Av khoqotē-manqate?” Yaq Pita gewav, uta mboqog avønin-te gemø-itan, kokolok tūni-ogeá.

⁶⁹ Yaq ngunuk mbasønakam, Pita nqawá gunø-omét. Yaq ezoqa nøme, avønin giwaniapam, ndugu áv guzømbe-ein nqægo, “Ezoqa nøme, Yesu namba ge-goam, ngéne.”

⁷⁰ Geté Pita gò:nawám.

Agé outøpøteáv, ezoqa nøme, Pita-qa avønin-te giwaniapam, gimbo-einim, “Unimanqatín! Ezoqa nøme qó, te namba qazøtegoam. Zapa ndøgo, até qô-a, Gelili plovins-ák.”

⁷¹ Yaq Pita gezø-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. No nandev ezoqam nøtenøtenák, zo ndøzøte-manqate. No tøte-khavozumit, yaq Mbumbukiam kopømbaqapé, bêlavám.”

⁷² Pita nqanek manqat ge-ein, yaq ndaføyambá, kokolok nango tūndi-ogeá. Yaq Pita manqat gembo-matøvé, av Yesu gembøe-ein nqægo, “Kokolok menas naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te, ndøqotøkhæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

Yaq Pita mbøni mbová. Mbøni vaev kandambá, vøvin.

15

Yesu Pailøt-te gindafem, ndego Lom gaman ezoqam

(Met 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Zion 18:28-38)

¹ Yaq qanaqanus, lovølova-ús. Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu ezoqam-gi manqa ovøyam megetapak ate gi:goam, matavap é-møndø-kopo:ném, Yesu ande gekha matev me mbøgoném. Yaq ndigu até gindigonem, gèlvønøvemém, Pailøt-qa zenda-te vømøveem.

² Yaq Pailøt gembobevap, “Gé, qo Zu ezoqam-gé kawá?”

Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Nándáv, av qo ndoqote-manqate.”

³ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, manqa ndømøvøém te-te. Manqat kandambá gimøvøem.

⁴ Yaq Pailøt Yesu nqawá genømbø-beváp, gembo-ein, “Nqáe! Nginik manqa-zapazapa kandambá ngi-møvøet qo-te. Yaq ge qó, yaq manqa qavøiwat taqágo?”

⁵ Geté até nqawá, Yesu yaq manqa qavøiwateáv. Yaq Pailøt nqova ndafe kandambá.

Pailøt manqa gevøovam, Yesu tae mutui-te titøkewem

(Met 27:15-26; Luk 23:13-25; Zion 18:39-19:16)

⁶ Zu ezoqam-qa Pasova khøuwa kandambaqape-te, Pailøt, ndimbula ezoqa kopo sège-nqonqotavín, ezoqam-te, vøfakhanín, av ndigu qazømbe-poeín.

⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa kopo ndimbula-te møndøgoám, ezoqa nøme namba. Teqa iz Balabás. Ndigu Lom gaman ngeasam-qa ndøgoám neka ezoqa vølaem. ⁸ Yaq ezoqa kopoáv, Pailøt-té ginduzáv, vømbø-einim, “Qo ambá ezoqa kopo qonqonqotavín, géfakhán, av oskia qoqote-goatun ndægo.”

⁹ Yaq Pailøt gezø-ein, “Zo gekhá zøpøev? No ndégo tænnqonqotáv, tefakhan, ndego Zu ezoqam-ge kawa ndimbo-akhayam?” ¹⁰ Pailøt møndæ-otév, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, Yesu teqa zenda-te, ta zapaya ndøgo tiniveém. Ndigu ova ndø-einím. ¹¹ Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, ezoqa ewaqape av gizømbe-pouweát nqægo, “Pailøt Balabas betøndo-nqonqotáv, bavokho. Teoká ndego, Yesu.”

¹² Yaq Pailøt ezoqa gezøbevap, “Av tægoat ndægo, yaq ngenek ezoqam, zo Zu ezoqam-ge kawa nqazømbo-akhayam, gekha nombógø?”

¹³ Yaq av gini-akhaém nqægo, “Tae mutui-té qanø-tøkeó!”

¹⁴ Yaq Pailøt gezøbevap, “Gekha zapá? Gé, ngenek gekha manqa-zapá ndøgo?”

Geté ndigu kandakanda nøme mba mo-akhaemém, “Tae mutui-té qanø-tøkeó!”

¹⁵ Yaq Pailøt ezoqa khanakhanakh-qa ndøgoám. Yaq Balabas zønqonqotáv. Geté Yesu nakhag ezoqam-qá zenda-té genøvé, bemøfeomem, tae mutui-te sasa bemø-tøkewem.

Nakhag ezoqam, Yesu otøotam gi:vewem

(Met 27:27-31; Zion 19:2-3)

¹⁶ Yaq ndigu nakhag ezoqam, Yesu gaman-qá khøev-té ginøndafém, ta uta mokho-te vømø-on, neka nakhag ezoqa ewaqape vøzø-akha, te-te vøndø-pindam. ¹⁷ Yaq até gindigonem, ndabua køkouk, kopømba ande av kawa ezoqam-qa ndabua ndægo, vømbø-uzim. Yaq gumbag fakiafakia-us ndø-ogeaném. Yaq kawa-té gimboe-uzím. Andé kawa ezoqam-qá wawáq. ¹⁸ Yaq ndigu khokho khanakhanakh manqat mbomanqatát te-te, gimbo-einim, “Zu ezoqam-ge kawa, iké: qo-te.” ¹⁹ Yaq ndigu kawa-te, tæe gimboe-khanæmát, teqa kha-te, køse vømbøe-pisibømem. Yaq teqa megemege-te,

katuk ndømøkui, iz khokho vømbø-eganem. ²⁰ Otøotam gumuvewem, yaq ndabua køkouk, nqawá ginømbø-khofoném, neka ekeza ndabua vømbø-uzim. Yaq taon bavokhó ginø-ituím, tae mutui-te vømø-tøkewém.

Yesu tae mutui-te gitøkewem

(Met 27:32-44; Luk 23:26-43; Zion 19:17-27)

²¹ Nakhag ezoqam, Yesu taon bavokho gi-ituat, ezoqa ndø-ometám. Sailini taon-ák. Teqa iz Saemón. Aleksanda neka Lufus, tigé evé. Ndego ambá Zelusalem taon-té genømatín. Yaq nakhag ezoqam até gindigonem, ndego Yesu-qa tae mutui eqawat-qa yaq-te vøtøpøtøvem. ²² Yaq Yesu ndøgo tinøndafém, manqei iz nqambogo, Golgota. Taqa manqa mokho, “Kawapakha manqei.” ²³ Yaq Yesu ambá waen mbo-etømemín. Mulømula-ús. Mel tae et namba me:tøkuaném. Nqosøgeap navap nonqó. Geté Yesu gèmbøeqasí. ²⁴ Yaq Yesu tae mutui-té ginø-tøkewém. Gumu-tøkewem, yaq kas me:otám, av nqægo, teqa ndabua vinivinimba-te ndøgo, gekha ezoqám, gekha ndabua ndø-upá.

²⁵ Ndøgo khøuwa iz 9 oklok qanaqanús, Yesu tae mutui-te gitøkewem. ²⁶ Tae mutui-te ova ndo:go, manqat ndøtøkeém, ndego andé gekha manqazapa zapayá ginlaem. Av qane-peaupám nqægo, “Ngenek Zu ezoqam-gé kawá.” ²⁷⁻²⁸ Yesu gitøkewem, pepen ezoqam menás namba me:tøkebám. Nøme ndego, teqa nakeamo zenda-té ginø-tøkewém, neka nøme ndego, yogea zenda-te vøtøkewem.* ²⁹ Ezoqa gi-okhoat ndøgo, Yesu sège-ngenøitát. Kawa mba ndøngetætát, manqat vømbø-manqatat, av nqægo, “Qo Mbumbukiam-qa khøev ngi-wat-qa neka khøuwa misika mokho-te nango weve-qa qoqogoom, ³⁰ qo qakeza mokho-mba vøkhandi:q. Soqotøndó-vís, nandav tae mutui-te.”

³¹ Yaq até Mbumbukiam-gí iziz ezoqa kandakandá-ya, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka megetapak nøme namba, otøotam me:vewém. Yaqyaq-a, av gini-manqatám nqægo, “Ezoqa nøme gèkhandi:ztám. Geté ekeza kha, kopømba mbaín tekhandi. ³² Ngenek unimanqatin Mesaya neka Izlael ezoqam-ge kawa teqat, yaq ndakin yá betøndovís, nqanek tae mutui-te. Yaq ní tabizi-unimanqatiním.”

Até ndigu-a, Yesu namba gi:tøkebpam, Yesu otøotam me:vewém.

Yesu ge:nanim

(Met 27:45-56; Luk 23:44-49; Zion 19:28-30)

³³ Yaq khøuwa muin qandap, qamat atema khagus 3 oklok vøndap, manqei atæ qægoam, bøvün ndønqevøém. ³⁴ Yaq 3 oklok qandap, Yesu kandambaqape tène-ogéa. Ekeza manqat-te av gene-akhá nqægo, “*Eloi, Eloi, lømá sabaxtáni?*” Taqa manqa mokho nqáneq, “Mbumbukiam, Mbumbukiam. Gekha zapá, no qoqo-nøuvan?”

³⁵ Geté ezoqa nøme, avønin giwaniapam ndøgo, teqa akhayam giyogem, ndigu manqa mokho ndapeáv. Yaq av gini-einím nqægo, “Nqáe! Ngenek Ilaiza mbo-akhayám!”

³⁶ Yaq ezoqa nøme até gendego, ndabua-qa ndøtøit, waen khaqain-qape-te vøuqoqom, tae-te sasa ndølvønam, Yesu vømbø-qantav. Izam-qa mbogoám. Yaq ge-ein, “Ziqevím, Ilaiza petøndéwäv penømakhaya, vømbótøkē, tae mutui-te vøkoqoiü.”

15:21 15:21 Lom 16:13 **15:24** 15:24 Psa 22:18 **15:27-28** 15:27-28 Isa 53:12 * **15:27-28** 15:27-28 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáneq: Yaq av nqægo, Mbumbukiam-qa Manqat møndø-unimanqatin, av qæ-ein nqægo, “Ndego pepen ezoqam me:vewém.” **15:29** 15:29 Psa 22:7; 109:25; Mak 14:58 **15:34** 15:34 Psa 22:1 **15:36** 15:36 Psa 69:21

³⁷ Yaƣ Yesu kandambaƣapé sege-ogeá, sasa ndónanim.

³⁸ Yaƣ Mbumbukiam-ƣa khoev-te, ndabua ndógo, khafeap kouwat mboqog-te ƣafaleam, livin-mbá ƣanømu-ƣatavát. Sa ová ƣandoƣatá, atema manƣei-te. ³⁹ Yaƣ ndego nakhag kawa ezoƣam, tae mutui-ƣa megemege-te go:ƣam, matev ge:ƣeiv, av Yesu ge:nanim, ndego áv gene-eín nƣáégo, “Ngenek unimanƣatín Mbumbukiam-ge Yó.”

⁴⁰ Ta manƣei-te ndógo, até sakheis-a, vøgoam. Andé ƣambaƣapé gindu-waniapát, matev giƣeivat. Ndigu sakheis, nømu Meli Magdala vemia-vák, neka nømu Salomé, neka nømu Meli. Ngunuk Zems neka Zoses, tigú evó. (Ngenek Zems ezoƣa ndakinák. Geté ezoƣa nøme møndógoám, iz kopo ƣambøegoam.) ⁴¹ Yesu Gelili plovins-te ge-okhoam, nƣinik sakheis møndømbø-pavám, neka vømbø-tøkeam. Neka sakheis nøme kopoáv, Yesu namba gi:geavun, atema Zelusalem taon-te ndógo.

Yesu manƣei ozu-te gi-oeinam

(Met 27:57-61; Luk 23:50-56; Zion 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Ezoƣa kopo møndógoám. Teƣa iz Zoséf. Alimatea vemia-vák. Ndego manƣa ovøƣam ezoƣam kandambaƣape ndógoám. Neka ndego Mbumbukiam-ƣá Megeat Matev-ƣa mo:kewagám.

Yaƣ ƣakhagus ndógo, Sabat khøuwa khakheina khøuwa-te, ngenek Zosef, møe goneáv, geté Pailøt-té genøwáv, Yesu-ƣa kha-ƣa yaƣ-te vømømbø-viam.

⁴⁴ Yaƣ Pailøt Yesu-ƣa løvøte manƣat ge-ewag, nakhamas mba genanim, ndego nƣova mbondáf. Yaƣ nakhag kawa mbo-akhá, vømbøbevap, “Yesu até unimanƣatin ndónanim?” ⁴⁵ Yaƣ ndego nakhag kawa gembo-unimanƣatin, av nƣáégo, Yesu møndønanim, Pailøt Zosef sègemboták, Yesu-ƣa kha tendap.

⁴⁶ Yaƣ Zosef ndabua papaƣa mowí, Yesu-ƣa kha, tae mutui-te ƣatøkeam, vømøndø-koƣa. Yaƣ teƣa kha ndabuá geneløvnám, manƣei ozu-te vøndap. Ta manƣei ozu ndógo, nandi nƣá. Yaƣ Zosef Yesu temø-utáv ndógo, nandi-ƣape vø-ƣambesam, manƣei-pakha mboqog vøtok. ⁴⁷ Meli Magdala vemia-vák, neka Meli ndugu, Zoses-gu evo, ndigu até gendo-kewagám, Zosef Yesu nandi nƣa-te ge-utavat.

16

Yesu løvøte-te gendo-khandi:v

(Met 28:1-8; Luk 24:1-12; Zion 20:1-10)

¹ Sabat khøuwa ƣame-navøem, yaƣ Meli, ndugu Magdala vemia-vák, neka Meli, Zems-gu evo neka Salome, Yesu-ƣa kha-te giam nonƣo, mulømula sisip mbomambaƣape mø-wiím. ² Yaƣ Sande ƣanaƣanus, lovølova-us, khøuwa ge:fakhatavun, ndigu sakheis manƣei pakha-té ginøzáv. ³ Ndigu yaƣƣaƣ-a gibond, “Gekha ezoƣám níƣambesám, ndigu nandi-ƣapi, manƣei-pakha mboqog ndætoke?” ⁴ Geté manƣei-pakha-te gifakhaz, tiƣeivím ndógo, mboqog gemboƣoatám. Nandi-ƣapi é-møndø-ƣambiním. Nƣinik nandi, kandamba tintív. ⁵ Yaƣ nandi nƣa-te gi-oz, ezoƣa ndakinak ndø-ometám. Nakeamo zenda-té geƣotám. Ndabua papaƣa ndø-uzám. Yaƣ ndigu møe kandambá gigonem.

⁶ Geté yaƣ ndego ezoƣam gezø-ein, “Zo møe ndøgøném. No møtenøtén. Zo Yesu-ƣa zovawét, ndego Nazalet-ak, ndego tae mutui-te gitøkewem. Ndego nƣaneƣ mbain. Mbumbukiam møndø-khandi:v, løvøte-te. Nƣáé! Manƣei nƣanéƣ, gi:veem. ⁷ Nðakin mözozáv, Pita neka Yesu-gi paev ezoƣa nøme,

manqat vòmòzò-ein. Av qazozòmbé-eín nqáégo, ‘Gelili plovins-té genómá. Ndego é-ndo:má ndògo, zoqa megemege-te. Yaq ndògo, tozomò-ometám, av bugukhokhof gezòmbe-ein ndáégo.’”

⁸ Yaq ndigu sakheis mõe kandambá gigonem. Kha sègezòmbe-wageapát. Yaq nandi nqa-te gindu-fakhaz, ndigu mõe ndòbòín. Yaq ndigu ezoqa nòme-te einiáv, matev ndego giqueivim. Zapa ndògo, ndigu mõe ndògoném.

Yesu Meli Magdala vemiav-ak gembò-fakhan

(Met 28:9-10; Zion 20:11-18)

⁹ *Yesu Sande qanaqanus lovòlova-us, lònòte-te gende-khandi:v, ndego bugukhokhof Meli Magdala vemiav-ak mbofakhán. Ngunuk sævam ndúgu, ibugukhokhof nqova soqòsoqa seven gimboigoam, Yesu gumbo-ngeasam.

¹⁰ Meli Yesu gu-omet, yaq tegi paev ezoqam-té gunòwáv. Ndigu mutòkhop ndòwaniapát neka vò-eivumat. Yaq Meli manqat vòmòzò-ein. ¹¹ Geté manqat gimboyogem, av nqáégo, “Yesu mòndò-khandi:v. No mõe-omét,” ndigu tuqa manqat gèqavotòvém.

Yesu ekeza paev ezoqa menas gezòfakhan

(Luk 24:13-35)

¹² Taqa zita-te, Yesu-gi paev ezoqa menas, Zelusalem taon gi-ivavtat, Yesu sègezò-fakhán, nakhoa-te ndògo. Geté ndego bugug viní. ¹³ Yaq nginik ezoqa menas, nqawá ginòveséz, tegi paev ezoqa nòme vòmòzò-ein. Geté ndigu unimanqatinteáv, tiqa manqat.

Yesu ekeza paev ezoqa ileven gezòfakhan

(Met 28:16-20; Luk 24:36-49; Zion 20:19-23; Kel 1:6-8)

¹⁴ Yaq vaev Yesu ekeza paev ezoqa ileven-té gezòfakhán, ate av-té lou gi:logat. Yaq ndego gèzòponqóm. Zapa ndògo, ndigu tiqa manqat unimanqatinteáv, ndigu Yesu gi-ometam, lònòte-te gendo-khandi:v. Mbòni gèzò-tokeapám.

¹⁵ Yaq Yesu áv gezòmbe-eín nqáégo, “Manqei-qape ate nqáégo, sozó-okhoát, ezoqa ewaqape, Manqat Mbomambaqape vòmè-zòmesim. ¹⁶ Gekha ezoqám ndego, te-unimanqatin neka ibòkha iz vòndáp, ndego ndòmò-khandi:v. Geté gekha ezoqám ndego, unimanqatinteav tegoat, ndego yaq-fia nqosògeap ndòqeív. ¹⁷ Ezoqam ndigu ti-unimanqatintat, umingiap matev av nqáégo giní-matònumát. Ndigu noqa iz-te, nqova soqòsoqa segé-ngeasumát, ezoqam-qa mokho-te tu:goat, neka manqat ndakinak vinivinimba vòe-manqatát.

¹⁸ Waza ti-upògimat, o ibòkha mulòmula-us ti-izumat, ndògo ezoqa lònòte ndòzò-etoam, ndògo géngiæzoák. Neka ndigu enqoni-us ezoqam-te, zenda tizòmbò-aumat, yaq ndigu segé-khakhæzát.”

Yesu yan-te geqavim

(Luk 24:50-53; Kel 1:9-11)

¹⁹ Evezòza Yesu, ti-te manqa manqate qamòmbòe-navòem, yaq Mbumbukiam yan-té genòndáf, yaq ndego Mbumbukiam-qa nakeamo zenda-te vòmòqom.

²⁰ Yaq tegi paev ezoqam sège-panqanim, neka Mbumbukiam-qa Manqat, manqei-manqei ate qáégoam vòmè-zòmesim. Yaq Evezòza mòndòzò-tòkéát, neka tiqa manqat, umingiap matev vinivinimba vòzòmbè-unimanqatintat.

* **16:9** 16:9 Ibugukhokhof Baebol Glik manqat-te gipeaomem, Baebol kopokopo nòme-te, nqanek vaev manqat ves 9 atema 20 mbáin. **16:14** 16:14 1 Ko 15:5 **16:15** 16:15 Kel 1:8 **16:16** 16:16 Kel 2:38 **16:17** 16:17 Kel 2:4; 8:7 **16:18** 16:18 Luk 10:19; Kel 28:3-6 **16:19** 16:19 Kel 1:9-11; 2:33-34 **16:20** 16:20 Kel 14:3; Iblu 2:3-4

Manqat Mbomambaqape Luk gepeawam

Meqat Manqat-qase

Nqanek emanqat, Yesu-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, Luk ndøpeawám. Ngenek Luk, mulømula etoam ezoqám. Ndego ambá av nqægo, Yesu-gí paev ezoqam tuelv mokho-tē gunu:goám.

Ndego Pol namba me:sasaetám, ngenek manqei vinivinimba-te gekhoam, vømbō-tøkeam. Neka Luk até Lom taon-té-a, Pol namba vøegoam.

Luk Zu bawan-ák mbá. Ngenek Glik bawan-ák. Ndego nqanek manqat, Yesu-qa yaq-te, Glik ezoqam nono ndøpeawám. Até Tiofilús-a, te-te ndego, Luk nqanek manqat gekhofotav, Glik ezoqám.

Nginik Glik ezoqam, tiqa poev, matev ndaføyamba-qape zøgoám. Yaq nakémbá, Luk manqat andé kandambá, Yesu-qa matev ndaføyamba-qape-qa yaq-té gene-peawám, neka taqa yaq-te ndøgo, ndego ezoqam tanakh, äv kezømbē-goam.

Luk até Keliso-gi u-anim-qa emanqát-a, vøpeawam.

Luk teqa manqat ande ge:ngaz

¹ Ezoqa kopoáv, emanqat amba-amba me:peaumám, ta matev vinivinimba-qa yaq-te, ni mokho-te qafakhanumam, av Mbumbukiam ge:manqatam, tøfakhanam. ² Ndigu manqat ndøgo tipeaumám, av ezoqa nøme gi:zømesimam, ndigu matev ekeza bøi gi:qeivam, ande qandengaz atema vaev-te, neka ndigu ezoqa ewaqape vøe-zømesimam. ³ Até nó-a, no matev ate qægoam, mokho møembō-vawát, vøemøqeiv, matev ande qandengaz, atema vaev-te.

Yaq nakémbá, Tiofilus, nigí kandambaqape, no nqæmatavap, emanqat eqeieqei bataqa-peawám, matev ate ndægo, av qæfakhanumat. ⁴ No tøtaqambé-peawám ndøgo, qo tønecatéq, manqat ndøgo, qo gi:qamekhæmam, ndøgo unimanqatín.

Enzol ezoqam, Zekalaya Zion-qa qane-qa yaq-te ge:omat

⁵ Ta khøuwa-te ndøgo, Elod Zudia plovins-te kawa gegoam, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam møndøgoám. Teqa iz Zekalayá. Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa bawan-te, Abaeza gimbo-akhaemam, ndøgo tunu-sasaetám. Até tegú zás-a, Elon-gú ziu.* Tuqa iz, Elizabét. ⁶ Nginik ezoqa menas, tiqa yage eqeieqei, Mbumbukiam-qa bøi-te. Manqa-zapazapa mbaín. Evezøza-qa guguna manqat neka khafeap ate ndægo ùni mbøepavám. ⁷ Geté ndigu nakheis mbaín. Zapa ndøgo, Elizabet ndugu, sóg. Yaq ndakin ndigu ezoqa menas, khap møndøzøgó.

⁸ Khøuwa nøme, Zekalaya ekeza bawan namba, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam-qa sasae gego, Mbumbukiam-qa megemege-te, ⁹ ndigu nandi-qasis ndønqagevemém, iz-ús, av Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa matev qazømbe-goam. Yaq Zekalaya-qá iz ndøfakhán, Mbumbukiam-qa khoev mokho-te teon, Mbumbukiam-te tae et sisip mbomambaqape temø-mboqotav. ¹⁰ Yaq

^{1:1} 1:1 Kel 1:1 * ^{1:5} 1:5 Até tugé evé-a, Mbumbukiam-gé iziz ezoqam ndøgoám, av Elon-gi zi ate gi:goam gigoam. ^{1:9} 1:9 Exo 30:7

Zekalaya Mbumbukiam-qa khoev-te, tae et gemø-mboqotav, ezoqa ewaqape, bavokhó gono-waniapám. Gø:guligulimát.

¹¹ Zekalaya Mbumbukiam-qa khoev-te gu:goam, yaq nqáe! Evezøza-gé enzol ezoqam mbofakhán, lou-qase-qa nakeamo-te vø-itan, ma Mbumbukiam-te, tae et sisip mbomambaqape qæmboqotavat. ¹² Yaq Zekalaya ngenek enzol ezoqam ge-omet, ndego nqova mbondáf. Møe kandambá gego. ¹³ Geté ndego enzol ezoqam, áv gembø-eín nqáego, “Zékalaya. Qo møe ndögó. Mbumbukiam qoqa akhayam, møndøqa-ewág. Qogu sævam, Elizabet, nakhasam anganeam mbóqán. Yaq teqa iz Zion qombó-akhá. ¹⁴ Ndego khanakhanakh qá-etoám, voqókhõum. Neka até ezoqá nømé-a, khanakhanakh ndõgoném, teqa qane-qa yaq-te. Ezoqa kopoáv. ¹⁵ Ndego ezoqam kandambaqape ndõgoát, Evezøza-qa bõi-te. Ndego waen neka ibøkha føgøføgakh nømè be-izám. Até ndögó-a, evo-qa emu mokho-te tu:goat, teqa kha Nqova Mbomambaqape, é-ndømømbo-tønøyám.

¹⁶ Ndego Izlael ezoqa kandambá, Evezøza-té gendó-qambuzú, tigi Mbumbukiam. ¹⁷ Ndego Evezøza-qá megemege-té genómá. Ilaiza-qá bazaføgakh-té neka Nqova Mbomambaqape-ús. Yaq ndego evøndipakha-qa mbøni, nakheis-té genøqambuá neka ezoqam ndigu, Mbumbukiam-qa manqa o-mba ndapeav ndigu, ndigu vø-enënd neka ezoqa nømè-qa matev vømbópævém, ma teqa manqa o-mba ndimbøe-ndape. Ndego Evezøza-gi ezoqam é-ndo:khakheinøvém, te nonqo.”

¹⁸ Yaq Zekalaya gembobevap, “Gé, no áv khaténøtën, av nqægo, matev ndøfakhán, av qo qoqote-ein ndægo? No lawaqapé. Neka até nogú sævám-a, ndugu ngæpuká.”

¹⁹ Yaq enzol ezoqam gembo-qavøiu, “No Gebliél. No Mbumbukiam-qá megemege-té qatoyá. No ndégo tendo-khofotán, qo namba manqat vizí-einim neka nqanek manqat mbomambaqape batèqamakh. ²⁰ Nqáe! Qo manqa-khou qógoát. Manqat qómanqateák, atema ta khøuwa-te ndøgo, nqanek matev vømøfakhán. Zapa ndøgo, qo noqa manqat unimanqatinteáv. Geté nqanek matev ndømø-fakhán, ekeza khøuwa eqeieqei-te.”

²¹ Zekalaya nqanek matev qambøe-fakhan, yaq ezoqa ewaqape bavokho go:waniapám, gembøe-kewagát. Yaq ndigu gø:bevøpém, gekha zapá Mbumbukiam-qa khoev-te khøuwa mba ngu:ngæaomit? ²² Yaq vaev-te gendo-fakhan, ndego kopømba mbáin, manqat te-ein. Yaq ndigu søgomatøvemém, ngenek umingiap ndøqeív, Mbumbukiam-qa khoev mokho-te. Yaq ndego zendá gezømbe-khamasím. Manqat até gekhoutáv.

²³ Yaq Zekalaya tege sasae khøuwa gumukhoub, Mbumbukiam-qa khoev-te ndøgo, ndego ekeza vemíav-té genøqaván. ²⁴ Yaq khapé outøpøteáv, tegu zas Elizabet, emu tüní-itán. Yaq ndugu ekeza khoev mokho-te mbá gunu:goám. Løvøyak faév. ²⁵ Yaq ndugu manqat áv guni-eín nqáego, “Evezøza matev kandambá gego, no-te. Ezoqa no gèsanqambám. Geté teqa kuku matev kandambá. Yaq ndego ndakin noqa mivi matev, møndønø-nqagím.”

Enzol ezoqam, Meli Yesu-qa qane-qa yaq-te gui-omat

²⁶ Elizabet løvøyak gimømbo-siks-ez, kha viniv-us guigoam, Mbumbukiam tege enzol ezoqam Gebliél, Nazalet vemíav-té genø-khofotáv, Gelili plovins-te ndøgo. ²⁷ Mbasønakam-té genø-khofotáv. Tuqa iz, Melí. Ngunuk søvøta mba mbogoám. Anganeam-qa iz Zoséf. Ngenek Zoséf, Deivid-gé zeó,

ndego Izrael ezoqam-ge kawa kandambaqape gegoam. ²⁸ Yaq Gebliel Meli-te gemófakhan, ndego áv gumbøe-ein nqægo, “Khaiya mbomá. Mbumbukiam poev kandambá qo-te. Evezøza nandêgô, qo namba.”

²⁹ Meli nqanek manqat gu-ewag, ndugu nqova ndafe kandambá. Yaq gô:beváp, nqanek manqat-qa mokho gekhâm?

³⁰ Yaq ndego enzol ezoqam gumbo-ein, “Méli. Qo møe ndògô. Mbumbukiam kukú qo-te. Ndego qo ndøveatáq. ³¹ Nqáe! Qo emu qoté-itán, voqoté-ová. Nakhasam anganeám teqaqan. Yaq teqa iz Yesu qombó-akhá.

³² Ndego kandambaqape ndògoát. Yaq ndego Mbumbukiam Egeiwat-Qapege Yo mbó-akhaemát. Neka Evezøza Mbumbukiam, ndego kawa mó:vé, av tege atazøkha Deivid gegoam. ³³ Ndego zo Izrael ezoqam, Zekop-gi zi, kawa zømbógoát, miavmiav. Teqa Megeat Matev gemó-navøemák.”

³⁴ Yaq Meli ndego enzol ezoqam gumbobevap, “Gê, nqanek matev áv khanømbé-fakhân? No anganeam mbaín.”

³⁵ Yaq ndego enzol ezoqam gumbo-qavøiu, “Nqova Mbomambaqape ndóvis qo-te, neka Mbumbukiam-qa bazaføgakh vøgutáq, ndego Egeiwat-Qape. Yaq nakémbá, ndego nakhasam-yo teqaqan, ndego ezoqam egeiegeiqape ndògoát, yaq ndego iz Mbumbukiam-ge Yo mbó-akhaemát. ³⁶ Nqáe! Áté Elizabét-a, qogu ezoqam, emu me:yæt. Løvøyak síks. Ndugu ngæpuká. Ezoqa áv gimbø-manqatám nqægo, ngunuk sóg. Geté ndugu ndakin nakhasam anganeam ndóndáf. ³⁷ Zapa ndògo, matev ate ndægo, Mbumbukiam kopømbaqapé, segé-matanám.”

³⁸ Yaq Meli gundu-qavøiu, “Qanimáv. No Mbumbukiam-gú sasae ezoqám. Matev sà befakhân, av qo ndoqote-manqate.”

Yaq ndego enzol ezoqam, tenø-iváv ndògo, vøwaw.

Meli Elizabet-te okha gumat

³⁹ Yaq khapé outøpøteáv, Meli gigiap tünø-khákheínám, manqei popotap-te vøwaw, Zúdia plóvins-te ndøgo. Nakhamas-té gunømat. Yaq vemíav-te gumófakhan, ⁴⁰ ma Zekalaya geyagam, ndugu khoev-té gumø-ón, Elizabet khaiya mboma manqat vømbø-ein. ⁴¹ Elizabet Meli-qa manqat gu-ewag, yaq nakhasam kha ndøkhokhók, tuqa emu mokho-te. Yaq Elizabet, kha Nqova Mbomambaqapé qambøe-tønøyám. ⁴² Yaq ndugu kandambaqapé sege-akhá. Av guni-akhá nqægo, “Ni sakheis ate nqazi:gu-qa mokho-te, qo Mbumbukiam møndø-khakheinøqavém. Neka até nakhasám-a, qoqa emu mokho-te nandu:gu, ndego møndø-khakheinøvé. ⁴³ Geté no gekha ezoqám, noge Evezøza-gu evo, no-te gugeavun? ⁴⁴ Nqáe! No qoqa khaiya mboma manqat até vøe-ewág-ae, yaq nakhasam noqa mokho-te ngu:gu, khanakhanakh ndògô. Kha ndøkhokhók. ⁴⁵ Qo khanakhanakh mbá qanegô. Zapa ndògo, qo Evezøza-qa manqat mògo-unimanqatín. Yaq matev ndògo ndøfakhân, av geqambe-ein ndægo.”

Meli Mbumbukiam-qa iz gui-eqa

⁴⁶ Yaq Meli manqat áv guni-ein nqægo, “Noqa mbøni mokho-te, no Evezøza-qa iz ùni nøte-eqatét.

⁴⁷ Neka no khóm, Mbumbukiam-te, ndego noge khandi etoam ezoqam.

⁴⁸ No tegú sasae mbasønakám. Ezoqa kandambaqapú mbá.

Geté ndego møndønøménd.

- Yaq ndakin-a, atema tōma, ezoqa ate ti:mønøzumit, noqa yaq-te āv ginømbé-manqatát nqægo, 'Ndugu kopømbá, khanakhanákh.'
- 49 Zapa ndōgo, ndego Mbumbukiam Equeiwat-Qape, matev kandambaqapé genø-matanam. Ndego ndaføyamba-qapé.
- 50 Teqa tanakh matev até géma, ezoqa ate ti:mønøzumit, ti-te ndigu, ndego timbo-vizupat.
- 51 Teqa zenda bazaføgakh-us, ndego matev kandakandá ge:matanam. Ezoqa ndigu gikhambuvupam, ndigu ekeza kha gi-eqatam, ndego gēpanqasám.
- 52 Kawa ezoqa kandakanda, ndego sēge-nqagevém, tiqa qonam nonqo-te gigoam, vø-khokho-ezoqam-ez. Geté ezoqa ndigu, ekeza kha eqawatav ndigu, ndego gē-eqazó.
- 53 Ezoqa ndigu, ifi qazøvitam, loge gigiap mbomømboma me:zøkéf. Geté gigiap kopoav ezoqam, khakha-mbá sege-khofosám.
- 54 Ndego ni Izlael bawan-ak, tegi sasae ezoqam, møndøni-tøké, neka ndego manqa mate navøpøteáv, teqa tanakh matev-qa yaq-te, ⁵⁵ av bugukhokhof nigi atanakha-zapazapa-za manqa mbusa gezømbeve, Eibleem neka tegi zi, av nqægo, teqa tanakh matev segēmá ni-te, miavmiāv."
- ⁵⁶ Meli løyak ande āv misiká ndi:gú, Elizabet namba gi:søkhoam, yaq taqa zita-te, ekeza vemiav-te nqawa sasa ndøqavan.

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, geqan

⁵⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, Elizabet qakhantav, gui-ova, nakhasam anganeám gembøqan. ⁵⁸ Yaq ezoqam ndigu, avønin gimbo-puatat neka ekeza ezoqam, giyogem av nqægo, Evezøza tanakh-qapé gumbogo, nakhasam gumboqan, yaq ndigu khanakhanakh kandambá gindapem, tu namba.

⁵⁹ Yaq opønakam-yo khøuwa eit qamømbo-ndap, ezoqam ndigu tegi ngusum qogøzat matev-qa yaq-te gimøvab, ndigu ambá eve-qá iz mbo-akhaemín, Zekalaya. ⁶⁰ Geté tegu evo, āv guni-ein nqægo, "Av taoká. Teqa iz Zion ndøgoát."

⁶¹ Yaq ndigu gimbo-qavøinam, "Geté zogi zøkeza ezoqam, iz mbain, av nandægo." ⁶² Yaq ndigu eve gēmbøe-khamasimím, av nqægo, teqa poev gekhám, ndego ande gekha iz me mbó-akhā, nakhasam.

⁶³ Yaq ndego peawam nonqo gigiap-qa ndøgoám, vømbø-etømem. Yaq ndego āv gene-peawám nqægo, "Teqa iz Zidón." Yaq ezoqa ewaqape, nqova ndafe kandambá. ⁶⁴ Yaq nqova mbain, Zekalaya, kumam nqawa gembosasae, manqa manqate vøngaz, Mbumbukiam-qa iz sasa ndø-eqa. ⁶⁵ Yaq ezoqa ewaqape, avønin gizø-puatat, ndigu nqova ndafe kandambá, neka møe ndøgoném. Yaq nqanek manqat, Zudia plovins manqei popotap-te ate qægoam, sùgumu-panqavøemát. ⁶⁶ Yaq ezoqa ewaqape, nqanek manqat giyogem, ndigu matavap kandambá gigonem. Av gini-einim nqægo, "Gē. Ngenek nakhasam-yo, andé gekha ezoqam me mé:goát?" Ndigu āv gini-matøvemém nqægo, Mbumbukiam-qa bazaføgakh ndøgó, te namba.

Zekalaya Mbumbukiam-qa manqat gevezam, Yesu neka Zion, tiqa yaq-te

⁶⁷ Yaq Zekalaya, nakhasam-yo-ge eve, kha Nqova Mbomambaqapé gambøe-tønøyám. Yaq ndego Mbumbukiam-qá manqat ndøvevezám. Manqat áv gene-eín nqægo,

⁶⁸ “Evezøza-qa iz, yà beto-eqawát, ndego Izlael ezoqam-ge Mbumbukiam. Ndego ni tøke-qa ndowáv, ni tegi ezoqam. Yaq génqovotán.

⁶⁹ Ndego khandi etoam ezoqam bazaføgakh-qape nindo-khofotáv.

Ngenek tege sasae ezoqam Deivid, tegé zeó.

⁷⁰ Nupøkán mbá, ndego tegi manqa vevezam ezoqam mokho-te, ndigu gevevesam, áv gene-eín nqægo:

⁷¹ Ndego ni ndøkhandí:n, nigi qaqa ezoqam-qa zenda-te nqazu:gu neka ezoqa ewaqape-qa zenda-te, ndigu ni ndisanqana.

⁷² Ndego ni tanakh nigú, av nigi atanakha-zapazapa-za gezømbe-ein. Poev matev ndøgo, ti namba ge-unimanqatin, ndego manqa mate navøpøteáv.

⁷³ Mbumbukiam nigi atanakha-zapa Eibleem, manqa mbusa áv gembøevé nqægo,

⁷⁴ ndego ni ndøkhandí:n, nigi qaqa ezoqam-qa zenda-te nqazu:gu.

Yaq ni kopømbaqapé. Møe zigoák, teqa iz tizi-eqatat,

⁷⁵ neka niqa yage-te, khøuwa ate tægoat, ndaføyamba viziyagát neka niqa matev eqeieqei vøgoát, teqa bøi-te.

⁷⁶ Yaq qo, noge yo, qo Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam qá-akhaemát, ndego Egeiwat-Qape.

Zapa ndøgo, qo Evezøza-qá megemege-té qoqotómá. Teqá nakhoa qotó-khakheinumit.

⁷⁷ Qo tegi ezoqam, áv qoqoté-zømesimít nqægo: Mbumbukiam tiqa manqa-zapazapa ndø-øvøzám neka vøkhandí:z.

⁷⁸ Zapa ndøgo, nigi Mbumbukiam-qa kuku matev neka tanakh matev kandambaqapé.

Khandi etoam matev andé khøuwa me mé:fakhatáv.

⁷⁹ Yaq ezoqa waev zø-etoám, ndigu bøivun-te neka løvøte-te ndiyage. Yaq ndigu sambí yage-té genø-itúb.”

⁸⁰ Yaq Zion gèkhouwév, neka nqova-te bazaføgakh vømbøgo. Yaq ndego leg-av manqei-té geyagám, atema ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa ewaqape-qa megemege-te vø-itan, ndigu Izlael manqei-ak.

2

Yesu ge:qan (Met 1:18-25)

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Siza Ogastes, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape, manqat áv gene-vøovám nqægo: Ezoqa ewaqape, manqei-manqei ate qægoam, Lom gaman gimbo-kewagam, tiqa iziz gaman-qá mbuk-té qabe-peawáp. ² Ezoqa gevebam matev av nqægo, khokhofá qafakhan, Lom gaman-qa mokho-te. Ta khøuwa-te ndøgo, Silia plovin-te, Kulinius kawa ndøgoám. ³ Yaq ezoqa ewaqape, ekeza vemíav-té ginø-qavøním, tigi atanakha-zapazapa-za ma gindizav ndøgo, iziz vømø-awam.

⁴ Yaq até Zoséf-a, Nazalet vemíav, Gelili plovin-te ndøgo, gè-iváv. Yaq Deivid-qá vemíav-té genøqavíg, Zudia plovin-te ndøgo. Zapa ndøgo, ndego

Deivid-gé zeó. Ta vemíav-qa iz Betliém. ⁵ Yaq iz vee-qa gewav, Meli namba me-apát. Ndigu sòvòta mba zògoám. Geté Meli ndugu, emu-ús. ⁶ Yaq Betliem vemíav-te gi:sokhoam, Meli tùni-ová. ⁷ Nakhasam gembòqan, anganeám. Meli-gé nakhasa khòuwá. Yaq ndabuá guni-lòvòvòvém, kao lou loge nonqo-te sasa ndòve. Zapa ndògo, khoev kouwat ndògo, ma okha ezoqam gisòmbi:matun, lòvòzupòteáv. Gùmukhazém.

Enzol ezoqam, sip keoge ezoqam-te gimòfakhaz

⁸ Ta lova ndògo, Betliem vemíav bavokho, sip keoge ezoqam mòndògoám. Sip zòkewagát. ⁹ Yaq nqova mbaín, Evezòza-gé enzol ezoqam zòfakhán. Yaq Evezòza-qa waev-qape, sùgumu-gutavát, ndigu sip keoge ezoqam. Yaq ndigu mòe kandambá gigonem. ¹⁰ Geté ndego enzol ezoqam gezò-ein, “Zo mòe ndògòném. Nqáe! No manqat mbomambaqape nondapavún zo-te. Ndògo ezoqa ewaqape khanakanakh zò-etoám. ¹¹ Nqægo lova, Deivid-qa vemíav-te, Betliem, khandi etoam ezoqam ndòqán, zo-te. Ndego Kelisó. Evezòzá. ¹² Zo ngenek nakhasam, áv qazòtè-ometám nqægo: Ndego ndabuá lòvòvòváp, neka kao lou loge nonqo mokho-té gunu:-utòvé.”

¹³ Yaq nqova mbaín, enzol ezoqa nòme kopoav-qape ndòfakház. Mbumbukiam-qá iz ndò-eqatát. Av gini-manqatám nqægo,

¹⁴ “Mbumbukiam-qa iz yá beto-eqawát, ndego uni ova-in ngo:yage.

Manqei-qape-te nqanek, sambí matev ndòfakhán, ndigu ezoqam-te, Mbumbukiam ndòmbopoev.”

¹⁵ Yaq enzol ezoqam, yan-te nango giqavaz, ndigu sip keoge ezoqam áv gini-einím nqægo, “Biziniáv, Betliem vemíav-te ndògo, matev bizimò-qeyim, av Evezòza manqat ginindi-khofotav ndægo.”

¹⁶ Yaq nakhamas-té ginòzáv, Meli neka Zosef neka nakhasam vòmòzòmet, ndego kao lou loge nonqo-te gu:qeiám. ¹⁷ Nakhasam gi-ometam ndògo, yaq ndigu emanqat me:vototém, av enzol ezoqam, nakhasam-qa yaq-te gezòmbe-ein. ¹⁸ Yaq ezoqa ewaqape, sip keoge ezoqam-qa manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá. ¹⁹ Geté Meli ndugu, matavap mba ndò-aumát, matev ate ndægo qambo-fakhanumat. Ndugu oskia mbomatavupám. ²⁰ Yaq sip keoge ezoqam giqavanat, ndigu Mbumbukiam-qa iz até go:-eqatát neka ike manqat vòmòbò-manqatat, matev ate qægoam-qa yaq-te, giyogem neka vòqeyim. Matev áv tònèfakhán, av enzol ezoqam gezòmbe-ein.

Yesu iz gimbo-akhaem

²¹ Yaq nakhasam-yo khòuwa eit qamòmbò-ndap, tegi ngusum gi:kepòtòzem, iz Yesu mbo-akhaém, ate av-té, av enzol ezoqam Meli gumbòe-ein, ndugu emu itòneav qagoam.

Simeon Yesu-qa yaq-te, Mbumbukiam ike manqat gembò-ein

²² Yesu ge:qan, yaq khòuwa foti-qa zita-te, Meli kha sunguzam matev qamòmbòe-navòem, av Mozes-qa guguna manqat qæ-ein, nakhasam ge:qanin, yaq Zosef neka Meli, Mbumbukiam-qá khoev-té ginòzáv, Zelusalem taon-te ndògo, Yesu Evezòza-qa zenda-te vòmòveém. ²³ Taqa yaq-te, Evezòza-qa guguna manqat, áv qane-ein nqægo, “Nakhei angana ate ti:goat, bugukhokhof tiqanet, ndigu Evezòza-gi ndògoát.” ²⁴ Yaq ndigu etoam matev mògoném, Mbumbukiam-te, av Evezòza-qa guguna manqat qæ-ein. Ndògo áv qane-ein nqægo: Kuvòkuvu o mumuk nakhei menas qò-áb.

²⁵ Zelusalem taon-te ndøgo, ezoqa møndøgoám. Teqa iz Simeón. Ndego ezoqam ndaføyamba-qapé neka Mbumbukiam mbovizupám. Ndego teqá tenø-kewagám ndégo, Izlael ezoqam tekhandi:z. Mbumbukiam-gé Nqova Mbomambaqape mo:goám, te-te. ²⁶Nqova Mbomambaqape, ndego äv geneomát nqægo: ndego naqanøká génanimák. Geté Mesaya ndøkxæ-omét, ndego Evezøza tendo-khofotav.

²⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, Nqova Mbomambaqape, Simeon Mbumbukiam-qá khoev-té genø-itú. Yaq Meli neka Zosef, Yesu gindu-ndafem, gindu-oz, matev tigonem, av Mozes-qa guguna manqat qæ-ein, ²⁸ yaq Simeon até gendego, nakhasam gëndáf, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein. Av genein nqægo,

²⁹ “Evezøza Eqeiwat-Qape. Manqa mbusa ndøgo, no-te qoqove, møndø-unimanqatín. Yaq no, qoge sasae ezoqam, ndakin kopømbá, mbomambá sænanim.

³⁰ No ndakin qoqa ezoqa khandi:zat matev, nøkeza bøí qateqeví, ³¹ ndøgo qo bawabawan ate ndægo nonqo qoqo-khakheinam.

³² Ngenek bawan vini-ak-qá waev ndøgoát, neka Mbumbukiam-qa yaq-te vøzømbé-vevezumát, neka ni Izlael-ak, qogi bawan ezoqam, iz kandambaqape vønigoát.”

³³ Simeon nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu evøndipakha, nqova ndafe kandambá. ³⁴ Yaq Simeon zenda mo:vé ti-te, vøzø-guligulim. Yaq ndego Meli gumbo-ein, “Nqæ! Mbumbukiam ngenek nakhasam tene-veatáv ndøgo: Ezoqa kopoáv gé-o:atát, ndego tisanqawat, neka ezoqa kopoav vøwaniapát, ndego ti-unimanqatintat, nqanek Izlael manqei-te. Ndego Mbumbukiam-qá khakhatap ndøgoát. Geté ezoqa kopoav gembó-sanqaupát. ³⁵ Yaq, qo Meli, qoqa mbøni andé nakhag kaiya me qambé-keqáz. Timbo-sanqaupát, yaq ezoqam-qa matavap, khonoam-te ndøgo, segendó-veveám.”

Ena ezoqa Yesu-qa yaq-te guizømas

³⁶ Ezoqa nøme møndøgoám, Mbumbukiam-qa khoev-te ndøgo. Sævám. Tuqa iz, Ená. Ndugu Mbumbukiam-gú manqa vevezam ezoqám. Fanuel-gú yú. Asa khagua bawan-ák. Ndugu ngæpuká. Anganeam namba gi:yagam, viav seven mbá, yaq tønø-nānim. ³⁷ Yaq ndugu tuni-ngæmam-év ndøgo, atema ndakin, viav 84 vømbøndap. Ndugu Mbumbukiam-qa khoev løvøinøvemáv. Pavpave neká lovølova, Mbumbukiam-qá iz mba ndø-eqatám, lou logemav matev vøgoam-a, vøguligulimam.

³⁸ Simeon ate av-té Meli neka Zosef namba manqat gi:manqatam, yaq ndugu tündiwáv, Mbumbukiam-qa iz vø-eqa neka ezoqa ewaqape nakhasam-yo-qa yaq-te vøezømas, ndigu khandi etoam ezoqam gimbøe-kewagam, ndego Zelusalem ezoqam tenqovotaz.

Zosef neka Meli, Yesu namba Nazalet vemiav-te giqavaz

³⁹ Zosef neka Meli, matev ate ndægo gumugonem, av Evezøza-qa guguna manqat ndæmanqate, ndigu ekeza vemiav-té ginøqaváz, Nazalet, ndøgo Gelili plovins-te. ⁴⁰ Yaq ndego nakhasam gekhouwevtat, bazaføgakh-ús neka matavap loloakh-ús. Neka Mbumbukiam-qá kuku matev mo:goám te-te.

Yesu opønakam ge:goam, Mbumbukiam-qa khoev-te gemat

⁴¹ Viav-viav ate qægoam, Yesu-gi evøndipakha, Zelusalem taon-té ginø-okoám, Pasova khøuwa kandakanda matev vømø-gonemin. ⁴² Yaq Yesu

viav tuelv qamømbøe-ndap, até ndegó-a, ti namba møvømbam khøuwa kandakanda-te vøwav, av tiqa matev qazømbø-goam. ⁴³ Yaq pindap qamezømbø-navøem, tegi evøndipakha gi:qavanat, Yesu Zelusalem taon-té segegóm. Geté tegi evøndipakha zøtezateáv. ⁴⁴ Ndigu gimatavupam, ezoqá nømé namba me:qavanát. Geté khøuwa seke gingiaumat, gi-apat, ndigu tigi ekeza ezoqam neka zifuap-te amba mbøevawém. ⁴⁵ Geté ndigu ometeáv. Yaq Zelusalem taon-té ginøveséz, vømømbō-vawem. ⁴⁶ Yaq khøuwa misika-qa zita-te, Mbumbukiam-qá khoev-té gi-ometám. Mbumbukiam-qá Manqat nømendim ezoqám namba me:qonavám. Tiqá manqat ndø-ewagát, neka vøzø-sinøzumat. ⁴⁷ Ezoqa ewaqape, teqa manqat giyogem, ndigu teqa otevat neka manqa qavøiwat-qa yaq-te, nqova zøndáf. ⁴⁸ Yaq tegi evøndipakha gi-ometam, ndigu nqova ndafe kandambá. Yaq evo gumbo-ein, “Ati. Gekha zapá, qo matev av nqægo qoqoni-matanam? Nqáe! No qave namba, fofogep kandambá qeitaqa-goat, amba qeitaqambe-vawat.”

⁴⁹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gekha zapá, no qazonø-vawat? Gê, zo zøtezateáv, av nqægo, no Tat-qá khoev-té qabatu:gū?” ⁵⁰ Geté ndigu manqa mokho ndapeáv, gekhá mé:manqatam.

⁵¹ Yaq Yesu evøndipakha namba, ekeza vemlav-té ginøqaváz, Nazalet. Yaq ndego tiqa manqat o-mba zømbo-ndapám. Geté Meli ndugu, matavap mba ndø-aumát, matev ate ndægo, qambo-fakhanumat. ⁵² Yaq Yesu gekhouw-evtat, até matavap loloákh namba sege-khouwevtát, Mbumbukiam neka ezoqam, kuku vøzøgoam te-te.

3

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat

(Met 3:1-12; Mak 1:1-8; Zion 1:19-28)

¹ Ta viav-te ndøgo, Siza Taibilies viav 15 Lom kawa ezoqam kandambaqape gegoam, neka Pontius Pailøt, Zudia plovins-te, Lom gaman ezoqam vøgoam, neka Elod Gelili plovins vømbō-kewagam, neka tege eveqage Filip, Itulia neka Tlakonitis manqei vømbō-kewagam, neka ndego Lisarias, Ebilin manqei vømbō-kewagam, ² neka Anas neka Kayafas Mbumbukiam-gi iziz ezoqá kandakanda vøgoam, yaq Zion-te, ndego Zekalaya-ge yo, Mbumbukiam-qá manqat ndøfakhán. Ta khøuwa-te ndøgo, Zion leg-av manqei-té gegoám. ³ Yaq ndego até gendego, Zoden kea avønin-te, manqei-manqei até qægoam sège-okhoám, ezoqa vøe-zømesimam, av nqægo, “E-mozoqambúz, neka ibøkha iz vø-upøgim. Yaq Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa, ndømbøe-navøém.”

⁴ Matev áv tønøfakhán, av Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya, mbuk-te ge:peawam. Ndego áv gene-peawám nqægo, “Leg-av manqei-te ndøgo, ezoqam-qa manqa wag ndø-akhayam.

Av qane-akhayám nqægo,

‘Evezøza-qa nakhoa é-mozoto-khakheinømé.

Nakhoa ndaføyamba-qape zombøé-viæém, ndego te:geav.

⁵ Manqei tømbevup ate ndægo, manqei nømø bêtø-awáp,

neka manqei popotap ate ndægo, bømøkuiáp.

Nakhoa ndøkhafigeapet, bëndaføyá, neka nakhoa ndø-asøtavet bēgevøem.

⁶ Yaq ezoqa ewaqape, Mbumbukiam-qa khandi etoam matev ndøqei vím.’”

⁷ Ezoqa kopoáv, ibøkha iz ndape-qa ginduzav, Zion-te. Geté ti-te ndigu, khokho sa ginduzav, ndego áv gezømbe-manqatám nqægo, “Zo waza soqøsoqa. Ge zó, ndozo-matavap? Zo é-ndozó-khokhoz, Mbumbukiam-qa qaqa tøfakhan?”

⁸ Matev eqeieqei vøkhæ-matønømem. Yaq mokho tøfakhan ndøgo, tó-unimanqatín ndøgo, zo unimanqatin zoqambúz, Mbumbukiam-te. Neka zøkeza mokho-mba ndømanqáté, áv nqægo, ni Mbumbukiam gængiænoåk, zapa ndøgo, ni Eibleem-gí zí. No nqazó-manqate: Mbumbukiam kopømbaqapé, nginik nandi manqat mba zó-eín. Yaq segé-Eibleem-gí-zí-íz.

⁹ Ila khakheinøváp. Tae ndøbóu. Zapa-té qanømú-løvuvøemét. Gekha tæe ndøgo, nanga eqeieqei vi:mav ndøgo, gébouím, gøinam-te vønqagimëm.

¹⁰ Yaq ezoqa ewaqape, manqat gimboyogem, áv gimboe-bevøpém nqægo, “Av tægoat ndægo, yaq ni gekha nígonëm?”

¹¹ Yaq Zion gezø-qavøiu, “Gekha ezoqám ndego, ndabua menas tømbo goat, nøme tæabembo-etoám ndego, ndabua mbain ndego. Neka gekha ezoqám ndego, lou tømbo goat, yà bembo-etoám ndego, lou mbain ndego.”

¹² Até teks moni upøgim ezoqám-a, ibøkha iz ndape-qa vøndözav. Yaq Zion gimbo-bevøpem, “Nøméndim ezoqam. Gebá ni? Gekhá nígonëm?”

¹³ Yaq gezø-qavøiu, “Zo ezoqam-te, teks moni ndozo-upøgim, zo nøme khokho ndø-upøgím. Sà tø-upøgím ndigu, av gaman iziz ge:ve.”

¹⁴ Até nakhag ezoqám-a, Zion gimbo-bevøpem, “Gebá ni? Gekhá nígonëm?”

Yaq gezø-qavøiu, “Ezoqa moni etoam-qa yaq-te ndøtøpøtøzát. Neka meakha manqat ndømanqáté, ezoqam-qa yaq-te, ti-te moni upøgim nonqo. Ság, moni ndigu, gaman-te ndozo-upøgim.”

¹⁵ Ezoqa ewaqape, khandi etoam ezoqam-qa mo:kewagám. Yaq ndigu Zion-qa matev giqevim, gø:bevøpém, “Eisa. Ngenek Mesayá agegó, ndego ezoqam, Mbumbukiam tendo-khofotav, ni tekhandin.”

¹⁶ Geté Zion gèzø-ovøyám, gezø-ein, “No Mesayá mbá. No zo ibøkha iz, ibøkhá qazømbe-etoumít. Geté ndego, noqa zita-te ngegeav, ndego no únime-løvumbám. No ezoqa khæpe nøte-khapelavøqase-én. Até nqanek sasae khapelavøqasé-a, no teqa tamak khofoe-te tæmbotøke, no kopømba mbain. Ndego zo ibøkha iz, Nqova Mbomambaqapé neka gøina wageáp gezømbé-etoumát. ¹⁷ Ndego andé wit nanga evem ezoqam me mé:geáv. Wit evem nonqo ndø-ndapaváv. Yaq wit nanga ndø-evém, neka louzi nonqo ndigu, lou nqitam nonqo khoev-té genø-nqeisám. Geté tag ndøgo, gøinam-té genølvutám. Ta gøinam ndøgo, miavmiav ndøwageáp. Khouvøemáv.”

¹⁸ Zion ezoqa guguna manqat vinivinimbá gezø-manqatam, kopoáv, neka Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape vøe-zømesinam.

¹⁹ Elod-qa yaq-te, ndego kawa ezoqam, Zion áv gene-eín nqægo, “Ngenek manqa-zapa ndøgó, namba qawan-gu zas, Elodias, sa geviwam, vø-oki neka matev soqøsoqa nøme kopoav vømatanam.” ²⁰ Yaq vaev-te, Elod matev soqa nøme mba mo:matanam, ndøgo Zion ndimbula-te ge-utav.

Yesu ibøkha iz gendap
(Met 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Zion ezoqa ewaqape ibøkha iz gezø-etoumat, yaq até Yesú-a, ibøkha iz vøndap. Yaq Yesu ate av-té ge:guligulimat, yan tønemboqoé. ²² Yaq Nqova

Mbomambaqape ndovís, te-te vō:qom. Bugug andé kuvøkuvuám. Yaq yan-te ndo:go, manqa wag ndofakhán. Av qande-eín nqægo, “Qo nogé Yó. No poev kandambá qo-te. No nõtaqambo-khafuát.”

*Yesu-gi atanakha-zapazapa-za
(Met 1:1-17)*

²³ Yesu Mbumbukiam-qa sasae ge:ngaz, ndego viav ande āv 30 ndægo. Ezoqa āv gini-matavupám nqægo: Ndego Zosef-gē yō.

Zosef, ndego Eli-gé yó.*

²⁴ Eli, ndego Matat-gé yó.

Matat, ndego Livai-gé yó.

Livai, ndego Melki-gé yó.

Melki, ndego Zenai-gé yó.

Zenai, ndego Zosef-gé yó.

²⁵ Zosef, ndego Matataias-gé yó.

Matataias, ndego Amos-gé yó.

Amos, ndego Naum-gé yó.

Naum, ndego Esli-gé yó.

Esli, ndego Nagai-gé yó.

²⁶ Nagai, ndego Mat-gé yó.

Mat, ndego Matataias-gé yó.

Matataias, ndego Semein-gé yó.

Semein, ndego Zosek-gé yó.

Zosek, ndego Zoda-gé yó.

²⁷ Zoda, ndego Zoanan-gé yó.

Zoanan, ndego Lesa-gé yó.

Lesa, ndego Želubabel-gé yó.

Želubabel, ndego Sealtiel-gé yó.

Sealtiel, ndego Neli-gé yó.

²⁸ Neli, ndego Melki-gé yó.

Melki, ndego Adi-gé yó.

Adi, ndego Kosam-gé yó.

Kosam, ndego Elmadam-gé yó.

Elmadam, ndego E-gé yó.

²⁹ E, ndego Zosua-gé yó.

Zosua, ndego Elieza-gé yó.

Elieza, ndego Zolim-gé yó.

Zolim, ndego Matat-gé yó.

Matat, ndego Livai-gé yó.

³⁰ Livai, ndego Simeon-gé yó.

Simeon, ndego Zuda-gé yó.

Zuda, ndego Zosef-gé yó.

Zosef, ndego Zonam-gé yó.

Zonam, ndego Eliakim-gé yó.

³¹ Eliakim, ndego Melea-gé yó.

Melea, ndego Mena-gé yó.

Mena, ndego Matata-gé yó.

Matata, ndego Neitan-gé yó.

Neitan, ndego Deivid-gé yó.

3:23 3:23 Luk 4:22; Zion 6:42 * **3:23** 3:23 Glik manqat-te, nqanek manqat uni bavokho-in mbá, Eli-qa yaq-te. Žotezat ezoqa nõme, āv gini-mataváp nqægo: Eli ndego, Meli-gé evé, ambá av nqægo, Zosef-gé evé.

³² Deivid, ndego Zesi-gé yó.

Zesi, ndego Obed-gé yó.

Obed, ndego Boaz-gé yó.

Boaz, ndego Salmon-gé yó.

Salmon, ndego Nason-gé yó.

³³ Nason, ndego Aminadab-gé yó.

Aminadab, ndego Admin-gé yó.

Admin, ndego Ani-gé yó.

Ani, ndego Ezlon-gé yó.

Ezlon, ndego Pelez-gé yó.

Pelez, ndego Zuda-gé yó.

³⁴ Zuda, ndego Zekop-gé yó.

Zekop, ndego Aezek-gé yó.

Aezek, ndego Eibleem-gé yó.

Eibleem, ndego Tela-gé yó.

Tela, ndego Nao-gé yó.

³⁵ Nao, ndego Selug-gé yó.

Selug, ndego Leu-gé yó.

Leu, ndego Peleg-gé yó.

Peleg, ndego Eba-gé yó.

Eba, ndego Sela-gé yó.

³⁶ Sela, ndego Kenan-gé yó.

Kenan, ndego Afaksad-gé yo.

Afaksad, ndego Sem-gé yó.

Sem, ndego Noa-gé yó.

Noa, ndego Lamek-gé yó.

³⁷ Lamek, ndego Metusela-gé yó.

Metusela, ndego Inok-gé yó.

Inok, ndego Zaled-gé yó.

Zaled, ndego Malalel-gé yó.

Malalel, ndego Kenan-gé yó.

³⁸ Kenan, ndego Enos-gé yó.

Enos, ndego Set-gé yó.

Set, ndego Adam-gé yó.

Neka Adam, ndego Mbumbukiam ndøkħakheinøvém.

4

Saitan Yesu ge:khamasimat (Met 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Yesu Zoden kea-te gegoam, kha Nqova Mbomambaqapé qambøe-tønøyám. Yaq gendovesez, ndego Nqova Mbomambaqape, leg-av manqei-té genø-itú. ² Yaq nqova soqaqape, teme-khamasím ndøgo. Ge:khamasimam, khøuwa ate gi:goam, fotí. Ta khøuwa foti mokho-te ndøgo, Yesu lou logemáv. Sègegoám. Yaq vaev-te, ndego ifi mbovin.

³ Yaq ndego nqova soqaqape, Yesu gemo-ein, “Qo Mbumbukiam-ge Yo toqogoat, yaq nginik nandi, manqat mba qombó-eín. Yaq segé-lou-éz.”

⁴ Geté yaq Yesu gemo-qavøiu, “Mbumbukiam-qa Manqat āv qane-peawáp nqægo, ‘Ezoqa kopømba mbain, lou mba te:yagat.’”

⁵ Yaq ndego nqova soqaqape, Yesu olol ová genø-itú. Yaq ndego até gendegó, manqei-manqei ate ndægo vøe-omat, nqanek manqei-qape-te

nqago, ⁶ gembo-ein, “Nqanek bawabawan ate nqægo, qoqá zenda-té qatóvé. Yaq qō qotó-kawaeqtát, iz kandambaqape vōqágoát. Nqanek gigiap ate nqægo, noqá. Yaq gekha ezoqám ndego, no tønø-pøovat, tæmbo-etoam, no kopømbaqapé, sæmbō-etoám. ⁷ Yaq nakémbá, katuk qotøndó-møkuí no-te, neka voqonø-vizám, yaq nqanek gigiap ate nqægo, qoqa ndógoát.”

⁸ Geté yaq Yesu gembo-qavøiu, “Av taoká. Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-peawáp nqægo: Evezøza-qá iz qó-eqatát, ndego qoge Mbumbukiam. Neka te-mba ndégo, toqombó-vizupát.”

⁹ Yaq nqova soqaqape, Yesu Zelusalem taon-té genø-itú, Mbumbukiam-qa khoev uni ova-in ndo:go vømøve, sasa mbo-ein, “Qo Mbumbukiam-ge Yo to-qogoat, soqóvuáq nqáneq, atema manqei-te. ¹⁰ Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-peawáp nqægo, ‘Mbumbukiam tegi enzol ezoqam ndøzø-eín. Ndigu ndøqa-tøkeém. ¹¹ Yaq ndigu sogó-ndøpøqém. Yaq qoqa zenda tokhotapak, nandi-te kha geqá-khanøyak.’”

¹² Geté Yesu gembo-qavøiu, “Mbumbukiam-qa Manqat nøme, áv qane-eín nqægo, ‘Qo Evezøza, qoge Mbumbukiam, khamasim-te ndø-ávám.’”

¹³ Nqova soqaqape, teqa khamasim matev ate qægoam eqamømbøe-navøem, yaq ndego Yesu sège-iváv, vøwav. Yaq khøuwa nøme eqeieqei temøzømet, nqawa ndógo temékhamás.

Yesu Gelili plovins-te sasae gengaz

(Met 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Yaq Yesu Gelili plovins-té genøveséz. Nqova Mbomambaqape-qa bazaføgakh, mõndu:goám te-te. Yaq teqa manqat sùgumu-panqavøemát, ta manqei-te ndógo, ate qægoam. ¹⁵ Ndego, ezoqam, Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té gene-zømesimám. Ezoqa ewaqape, teqa manqat gi-ewagam, ndigu gëmbo-vizupám.

Yesu ekeza vemia-ak gisanqawem

(Met 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Yesu Nazalet vemia-av-te gemat, ma ge:khouwev ndógo, yaq Sabat khøuwa qandap, ndego guliguli khoev-té genø-ón, av ekeza matev qambøegoam. Yaq sège-itán. Mbumbukiam-qá Manqat geveam-qa ndógoám. ¹⁷ Yaq Aezaya-qá mbuk mbo-etøomém, vø-mboqoa, manqat nøme vøqeiv. Yaq áv gene-geveám nqægo,

¹⁸ “Evezøza-gé Nqova mo:gó, no-te.

Ndego oil nømboqóuz, vøveatan. Tene-veatán ndógo, ezoqa ndigu khakha-mba ndiyage, Manqat Mbomambaqape nøté-zømesimát.

Neka ndego no nqáneq gende-khofotán. No ndimbula ezoqam nøtézmás, av nqægo, ndigu kopømbaqapé, segéfakház, neka bøi waev mbain ezoqam vøtézmás, av nqægo, ndigu bøi nango segé:kewág.

Ezoqam ndigu, ezoqam-qa mokho-te ndu:gu, ndigu ndingenezoat neka matev soqøsoqa ndizø-matanam, ndigu ndøkhandí:z.

¹⁹ No ndigu áv qazømbé-akhá nqægo, ‘Khøuwa mõndøndáp. Evezøza tegi ezoqam-te, matev mbomambaqape ndømatanám.’”

²⁰ Yesu nqanek manqat gumu-geveam, mbuk sasa ndøtok, mbuk keoge ezoqam nqawa vømbō-etoam, vøqom, yaq ezoqa ewaqape, Zu ezoqam-qa

guliguli khoev-te gu:qonavam, bœi te-te mbá. ²¹ Yaq Yesu nømendim manqat ndongáz, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Manqat nqanek, zo qazoyogem, qægeveam, gè-unimanqatín, nqægo khaiya.”

²² Yaq ezoqa ewaqape, teqa manqat giyogem, sègembøe-gøomém neka nqova zøndáf, teqa manqat mbomambaqape-qa yaq-te. Yaq ndigu gò:bevøpém, teqa yaq-te, gi-einim, “Gé, ngenek Zosef-gé yò?”

²³ Yaq Yesu gezø-ein, “No møtenøtén. Manqat ndøgo, ezoqa ndimanqate, no zonø-einim. Av qazonømbé-einim nqægo, ‘Mulømula etoam ezoqam, qakeza kha vøkhæ-khakheinám. Matev kandakanda ndøgo, ni qeyogem, Kapenaum taon-te qoqo-matønnumam, até nqanék-a, qakeza vemiaiv-te, vømatanám.’”

²⁴ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, ekeza vemiaiv-te, ezoqa teqa manqat géyogemák.

²⁵ No nqazø-manqate: Ilaiza geyagam, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, yaq viav misika neka løvøyak siks vikia seke qamat, ta khøuwa-te ndøgo, ngængæm kopoáv gigoam, Izrael manqei-te. ²⁶ Geté Mbumbukiam Ilaiza ambá av nqægo, Izrael ngængæm-tè genø-khofotáv, vømøzø-tøkè. Geté ngæmam kopo-te mbá genø-khofotáv, Zalefat taon-te guyagam, Saedon manqei-te, vømømbø-tøke.

²⁷ Neka ta khøuwa-te ndøgo, Ilaiza Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam gegoam, kha sisi-us ezoqa kopoáv giyagam, Izrael manqei-te. Geté ezoqa kopo khakhævateáv. Sa ndégo tekhakhæv, Naeman, ndego Silia manqei-ak.”

²⁸ Ezoqa ndigu, Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te giqonavam, nqanek Yesu-qa manqat giyogem, ndigu mbøni zønqosøgim. ²⁹ Yaq até gindigonem, vemiaiv bavokhó ginø-ngeatømém. Yaq manqei khavoe-té ginø-ituim. Tiqa vemiaiv, manqei poyat-té qagoám. Yaq ndigu ambá timø-oginamín ndøgo. ³⁰ Geté Yesu ezoqa ewaqape, sège-keqazotát. Livin-mbá sugumát, vømøfakhan.

Yesu ezoqa nqova soqa gembo-ngeatam
(Mak 1:21-28)

³¹ Yaq Yesu Kapenaum taon-té genøwáv, Gelili plovinis ndøgo, neka Sabat khøuwa-te, ezoqa vømē-zømesim. ³² Yaq ezoqam ndigu, teqa manqat giyogem, mbøni zølév. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam-qá iz-té neka bazaføgakh-té gne-zømesimát.

³³ Ta guliguli khoev-te ndøgo, ezoqa kopo mønđu:goám. Ndego nqova soqa mbøigoám. Yaq ndego kandambaqapé sege-akhá, ³⁴ “A? Yésu, Názalet-ak! Gé, qo ni gekha qonígū? Ni ngiænoat-qá qotøndóqav? No møtenøtén, qo gekha ezoqám. Qo Mbumbukiam-gé Ezoqa Ndaføyamba-qapé.”

³⁵ Yaq Yesu ndego nqova soqa, gèmbøe-khafén, gembo-ein, “Qo manqat tí! Møqotøndo-fakháq, qo nanda ezoqam-qa mokho-te ndoqotu:gu.” Yaq ndego nqova soqa, até gendego, ndego ezoqam, manqei-té genø-ogiú, sasa ndøfakhan. Yaq ge:fakhan, ndego teqa kha ngi:wateáv.

³⁶ Yaq ezoqa ewaqape nqova ndafe kandambá. Av gini-einim nqægo, “Ngenek ezoqam. Teqa manqat viní. Andé iz akhae ezoqam-qá manqa manqaté. Taqa bazaføgakh kandambá. Ndego nqova soqøsoqa, manqat mba zømanqaté. Yaq ndigu sègendo-fakhazín.”

³⁷ Yesu nqanek matev gego, yaq teqa emanqat sùgumu-panqavøemát, vemivemiav ate qægoam, ta manqei-te ndøgo.

*Yesu ezoqa kopoav gekhakhæz
(Met 8:14-17; Mak 1:29-34)*

³⁸ Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev gendo-ivav, yaq Saemon-qá khoev-té genøwáv. Khoev-te ndøgo, Saemon-gu zimpuka, ngusu tatas enqoni mbogoám. Tatas kandambá. Yaq Yesu tøke-qa mboviømém, tuqa yaq-te. ³⁹ Yaq ndego tuqá avønin-té genø-itán, sasa mo:foe, enqoni ndøgo, ivøve manqat vømbø-ein. Yaq enqoni sègembo-navøém. Yaq ndugu até gundigu, gè-itán, ndigu lou vøzøta.

⁴⁰ Yaq khøuwa gesinanat, ezoqa ewaqape, ekeza ezoqam, ndigu enqoni vinivinimba qazøgoam, Yesu-té gindu-itúb. Yaq zenda zømbø-awám, vøkhakheinvem. ⁴¹ Ezoqa nøme kopoáv, ngova soqøsoqa zøfakhatát. Akhayam-ús. Av gini-akhaemám nqægo, “Qo Mbumbukiam-gé Yó!” Geté Yesu gèzømbø-khafén neka takeáv, manqat nøme ti-einim. Zapa ndøgo, ndigu nqova soqøsoqa møndæzøtéz, Yesu, ndego Mesayā.

*Yesu vemivemiav nøme-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat
(Mak 1:35-39)*

⁴² Khøuwa nøme, qænqøovat, Yesu taon tène-iváv. Yaq ezoqam-av manqei-té genøwáv, vømbø-yakhapus-mokho-mba-ev. Geté ezoqa gèmbovawát. Yaq gi-ometam ndøgo, ndigu keseiwat-qa mbogoám. Manqei nøme-te, ambá géwavák. ⁴³ Geté Yesu gezø-ein, “No Manqat Mbomambaqape, Mbumbukiam-qa Meqat Matev-qa yaq-te, até vemivemiav nøme-té-a, bāme-zømesím. Mbumbukiam ta zapaya nqáne gende-khofotán.”

⁴⁴ Yaq Yesu até Zu ezoqam-qa guliguli khoev nøme-té-a, vemiv vinivinimba-te qapuatat, Zudía plovinis-te ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat vømbø-zømesim.

5

*Yesu tegi paev ezoqam, ande gezømbø-akha
(Met 4:18-22; Mak 1:16-20)*

¹ Khøuwa nøme, Yesu Genesalet kewan* ndøgeg-té geyám. Ezoqa me:zømesimát. Ezoqa kopoáv gindupindam. Mbumbukiam-qá Manqat ndø-ewagát. ² Yaq pu-te ndøgo, Yesu khagua menas ndøqeív. Voe nqagim ezoqam ndø-asæmém. Ndigu voe ndøsunguzát. ³ Yaq khagua nøme qa-asæam, Yesu tunuketáo ndøgo. Ndøgo Saemon-qá khaguá. Yaq gèmbø-ein, “Elavøqase vøndosøkúz.” Yaq Yesu khagua-té gunu:qóm, ezoqa ewaqape Mbumbukiam-qa Manqat sasa me:zømesim.

⁴ Yesu manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq ndego Saemon āv gembø-ein nqægo, “Ananá qazonø-tiním, voe vømbø-nqagem.”

⁵ Yaq Saemon gèmbø-qavøiu, “Kåndambaqape. Lovā seke qapøistat, ni sasae kandá qeigoat. Voe ambā niti-nqagimát. Zongøyam kopo ndafeáv. Geté ság, av qo qoqote-ein ndægo, voe ndænqág.” ⁶ Yaq av gi:gonem ndægo, zonga kopoav-qapé gizømbø-ndap. Voe ambá vøkeqavøemin. ⁷ Khagua nøme-te, voe nqagim ezoqa nøme møndøbøetám. Yaq ndigu tøke-qa zø-akhá. Yaq gindutinim, zonga khagua menas-té ginø-geabám, até vømbø-tøtøvbam. Khagua ambá vøzø-geovøemin.

⁸ Yaq Saemon Pita, nqanek matev geqeiv, ndego katuk ndømøkui, Yesu-qa megemege-te, vømbø-ein, “Evézøza. Noqa avønin-te ndøyá. Zapa ndógo, no manqa-zapa-us ezoqám.”

⁹ Ndego nqanek manqat ge-ein, zapa ndógo: Ndego neka ezoqa nøme, te namba gi:goam, ndigu nqova ndafe kandambá, zonga kopoav-qaqe gizømbendap. ¹⁰ Até Zems neka Zión-a, ndigu Zebedi-gi nakheis, Saemon namba gi:sasaetam, nqova vøzøndaf.

Yaq Yesu Saemon av gembøe-ein nqægo, “Qo møe ndøgø. Qo ndakin ambá av nqægo, zonga qótakhasát, geté ezoqa qótakhasát.” ¹¹ Yaq ndigu até gindigonem, khagua neka gigiap ate qægoam, sège-iváv, Yesu sasa mbopaevem.

Yesu kha sisi-us ezoqam gekhakheinøvem

(Met 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Yesu vemlav nøme-te goeam, yaq ezoqa møndøgoám. Teqa kha ate qægoam, kha sisi-ús. Yaq Yesu ge-omet, ndego teqa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, bugug até manqei-té, vømbøviam, “Evézøza. Ambá qokhakheinømbemín. Pøev taqagoat, qo kopømbaqapé, toqokhakheinømbem.”

¹³ Yaq Yesu zenda mbøevé, vømbø-ein, “Nqanøpøév. Qo vø-eqeieqei-éq.” Yaq nqova mbáin, ndego ezoqam, kha sisi sègembø-navøém.

¹⁴ Yaq Yesu manqa av gembøe-løvuá nqægo, “Ezoqa nøme zø-ein. Geté Mbumbukiam-gé iziz ezoqam-té qonóqáv, bemøqamekh, neka Mbumbukiam-te etoam matev vømøgo, av Mozes gezømbø-ein ndægo. Yaq ezoqa tiabiti-zøté, av nqægo, qo mðqo-eqeieqei-éq.”

¹⁵ Yesu ndego ezoqam møndøgugú, geté teqa emanqat sège-panqavøemát. Yaq ezoqa kopoáv gindu-okhoam te-te. Ndigu teqa manqat yoge-qa ndøgoám, neka khakhæzat-qa vøgoam, ndigu enqoni qazøgoam. ¹⁶ Geté Yesu ezoqam-av manqei-té genøwávín, vømø-guligulimin.

Yesu kagi ezoqam gekhakheinøvem neka manqa-zapazapa vømbø-evøzam

(Met 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Khøuva nøme, Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat, Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, møndø-qonavám. Nøme Gelili plovin-té ginduzáv, vemivemlav ate qægoam, neka nøme até Zudia plovin-té-a neka Zelusalem taon-te vøndø-okhoam. Yaq Evezøza Mbumbukiam-qa bazaføgakh, enqoni-us ezoqam khakheinøvem nonqo, møndøgoám, Yesu-te.

¹⁸ Yesu ezoqa ge:zømesimat, yaq ezoqa nøme tinduzáv ndógo. Kagi ezoqam ndø-eqeitavún. Ambá khoev mokho-té ginø-ndafemín, Yesu-qa megemege-te vø:veemín. ¹⁹ Geté ndigu nakhoa qeiviáv, vøe-øz. Zapa ndógo, ezoqa khápumu-khouwéz. Yaq até gindigonem, khoev ová ginøqavíg, yaq ova ndo:go, ma Yesu ge:qotam, nqa vømø-løozem. Yaq ndego ezoqam sège-føløøvém, kita-ús, ezoqa ewaqape-qa livin-te, Yesu-qa megemege-te. ²⁰ Yesu tiqa unimanqatin geqeiv, yaq ndego ezoqam av gembøe-ein nqægo, “Nøful! Qoqa manqat-zapazapa, møndøqava-navøém.”

²¹ Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Felisi ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu av ginibønd nqægo, “Gekha ezoqám ngenek, Mbumbukiam-qa iz ngengenøitit? Ezoqam-qa manqa-zapazapa, Mbumbukiam yakhapús, ndezø-evøzam.”

²² Yesu é-mõndæ-otév, av ndigu gi-matavupat. Yaq gezø-ein, “Zo gekha zapá, zoqa mbøni-te av ndøzøte-matavupit? ²³ Gê, gekha manqát ndøgo, føgakh mbain? Ndøgò, no ngenek ezoqam tæmbo-ein, ‘Qoqa manqa-zapazapa mõndøqa-navøëm,’ o ndøgò, tæmbo-ein, ‘Mòqo-itán, neka okho vøngaz?’ ²⁴ Geté no ndakin nõtézomás, Ezoqam-ge Yo, bazaføgakh nqambògò, ezoqa manqa-zapazapa tezø-evøzam, nqanek manqei-qape-te.”

Yaq Yesu ngenek kagi ezoqam, av gembøe-ein nqægo, “No nqataqá-manqate. Mòqo-itán, kita vøkhazo, khoev-te sasa ndøqav.” ²⁵ Yaq nqova mbain. Ndego ezoqa ewaqape-qa bøi-te, sège-itán, kita vøkhazo, khoev-te sasa ndøwav. Mbumbukiam-qa iz até go-eqatát, gemat. ²⁶ Yaq ezoqa ewaqape, nqova ndafe kandambá. Mbumbukiam-qá iz ndø-eqaném. Yaq áv gini-nqatát nqægo, “Ni nqægo khaiya, matev vini qaziqeivim.”

Yesu Livai gembo-akha, tembopavat
(Met 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Taqa zita-te, Yesu vemiyav ge-ivavtat, ndego teks moni upøgim ezoqam ndø-omét. Teks upøgim khoev-qase mokho-té gunu:qotám. Teqa iz Livai.† Yaq Yesu áv gembøe-ein nqægo, “No qonøndó-páev.” ²⁸ Yaq Livai até gendego, vømbøpaev. Gigiap ate qægoam, sège-iváv.

²⁹ Yaq Livai lou kandambaqape ndølog, ekeza khoev-te. Yesu mbokhanakhanák. Teks moni upøgim ezoqam neka ezoqa nõme kopoáv, teqa lou loge-te gindupindam. ³⁰ Yaq Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam, ndigu Felisi ezoqam-te ginøzaz, qaqa ndøgoném, Yesu-gi paev ezoqam-te, gizø-ein, “Gekha zapá, zo teks moni upøgim ezoqam neka manqa-zapazapa-us ezoqam namba, ibøkha nqazøte-izit neka lou namba nqazøte-loget?”

³¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ezoqam ndigu enqoni mbain ndigu, ndigu mulømula etoam ezoqam mbain tøgoat, kopømbá. Geté enqoni-us ezoqam bezøgò, mulømula etoam ezoqam. ³² No ambá av nqægo, ezoqa eqeieqei akhayam-qa nõgeavün, tiqambuz. Geté no manqa-zapazapa-us ezoqam akhayam-qa nõgeavün, vøndó-qambüz.”

Yesu lou logemav matev-qa yaq-te gimbøe-bevøpem
(Met 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Ezoqa nõme, Yesu áv gimbøe-einím nqægo, “Zion-gi paev ezoqam, lou logemav matev ndøgoatún, vøguligulimatun. Até Felisi ezoqam-gi paev ezoqám-a, vøgoatun. Geté qogi paev ezoqam, matev av nqægo gonemáv. Ndigu lou sège-logatún, neka ibøkha vø-izumatun.”

³⁴ Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, “Ge zò ndozo-matavap, ezoqa sæva te-oki, yaq zifuap lou loge-te tekhatob, ndigu zifuap kopømbá, lou logemav matev ndøgonem, ndego ti namba ti-goat? Av taoká. Ndigu lou logemav matev gégonemák. ³⁵ Geté khøuwa ndøfakház. Yaq ndego ezoqam, sævam ge-oki, ndøndafém, ti namba nde-go. Yaq tegi zifuap lou logemav matev, ta khøuwa-te ndøgo tinigoát.”

³⁶ Yaq Yesu yaya nõme zø-etá, gezø-ein, “Ezoqa kopømba mbain, ndabua ndakinak tekeqa, yaq ta mbewat ndøgo, nqawønege ndabua-tè gemøtøkè. Zapa ndøgo, av toqotego nqægo, yaq ndabua ndakinak segemø-soqá, neka ndabua mbewat ndakinak gemø-kopømbayák, nqawønege ndabua namba.

³⁷ Neka ezoqa kopømba mbaín, waen ndakinak, awenege søvakha ngusum-te te-ewa. Zapa ndógo, awenege søvakha ngusum-te toqo-ewa, yaq waen tōpōpon, ndigu gekéqáz. Yaq waen vóqouvøēm, neka søvakha ngusum vósoqoēz. ³⁸ Geté waen ndakinak, søvakha ngusum ndakinak-té qotúqóuz.

³⁹ Geté unimanqátin, gekha ezoqám ndigu, waen awenege gi-izumatun, ndigu waen ndakinak gezømbø-qasiín. Ndigu av gini-einimín nqægo, ‘Qanimav ndógo, awenege.’”

6

Yesu ndego kawá, Sabat khøuwa (Met 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Sabat khøuwa nøme, Yesu ekeza paev ezoqa namba, khæ mokho-té gunu-pát. Yaq tegi paev ezoqam, wit nanga ndøvingisømém, sasa ndøttisam, tag vøkhofovøem, mokho sasa ndølouz. ² Yaq Felisi ezoqa nøme, tiqa matev giqevim, ndigu av gizømbe-eín nqægo, “Gekha zapá, zo wit nanga ndozo-vingisumit? Khæfæp nanda, Sabat khøuwa-te sasæ av nqægo toqogot.”

³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ge zó, emanqat mozó-geveømem, av Deivid ge-matanam, tegi ezoqam namba, ifi qazøvin?” ⁴ Mbumbukiam-qá khoev-té genø-ón, flawa vømøndø-upøzo, ndigu lou-qase-te go-abam, Mbumbukiam-gi, yaq sasa ndølouz, neka ndigu ezoqam, te namba gi-goam, vøzø-etoam. Matev av nqægo khæfæp. Mbumbukiam-gi iziz ezoqam mba zø-mboqoatám, nginik flawa tiluzat.”*

⁵ Yaq Yesu gezø-ein, “Ezoqam-ge Yo, ndego kawá. Sabat khøuwa, ndégo teno-kæwævát.”

Yesu ezoqam pingim qambowau, gekhakheinøvem (Met 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sabat khøuwa nøme, Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te gemat, ezoqa gezømesimat, ezoqam møndøgoám. Teqa nakeamo pingim, gèmbowáu.

⁷ Yaq Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Yesu bøi mba mbøeveém, ndego ezoqa peté-khakheinøvēm penømakhaya, Sabat khøuwa-te. Zapa ndógo, ndigu Yesu manqa ovøyam-te vee-qa mbogoám.

⁸ Yesu é-møndæ-otév, ndigu ande gekha me mbómatavupam. Yaq ndego ezoqam, pingim qambowau, av gembøe-eín nqægo, “Qoté-itán. Yaq ezoqa ewaqape-qá megemege-té qoqonø-itán.” Yaq ndego ge-itán, sasa ndøwav, ezoqa ewaqape-qa megemege-te vømø-itan.

⁹ Yaq Yesu ndigu Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam gezøbevap, “Ge zó, ndozo-matavap. Gekha matév ndógo, Sabat khøuwa-te toqogo, kopømba? Ndógdø, matev eqeieqei toqogo, o ndógdø, manqa-zapa toqogo? Ndógdø, ezoqa toqo-khandi:v, o ndógdø, teqa yage toqongiu?”

¹⁰ Yaq Yesu sège-qambuním, ezoqa ewaqape vøzømet, yaq pingim wau ezoqam gembo-ein, “Pingim qoté-ovøyam.” Yaq ndego ezoqam, pingim gè-ovøyam. Sègembo-eqeieqei.

¹¹ Yesu matev av ge-matanam, yaq Zu megetapak, qaqa kandambá gigonem, neka yakhapus mokho-mba gibond, “Ni ngenek gekhá zimbøgonēm?”

Yesu tegi u-anim tuelv gevevesam (Met 10:1-4; Mak 3:13-19)

6:1 6:1 Deut 23:25 6:2 6:2 Zion 5:10 6:3 6:3 1 Sam 21:1-6 6:4 6:4 Lev 24:5-9 * 6:4 6:4 Deivid av ge-matanam ndægo, yaq ezoqa teqa matev, soqain veweáv. Yaq nakémbá, Yesu teqa yaq-te, nqanek manqat ge-ein.

¹² Ta khøuwa-te ndøgo, khøuwa nøme, Yesu manqei poyat-té genøqavíg, vømø-guligulim. Yaq lova seke qamat, Mbumbukiam-té genø-akhaemat.

¹³ Yaq qanaqanus qandopave, ndego ekeza paev ezoqam ndømøváb, ezoqa tuelv vøvevesam. Ndigu ezoqa tuelv, u-anim zø-akhá.

¹⁴ Ezoqam gevevesam nginik: Saemón. Iz nøme gembo-akha, Pitá. Neka tege eveqase Endlú. Neka nøme Zéms, neka Zíon, neka Filip, neka Batolomeú, ¹⁵ neka Metiú, neka Tomás, neka Zems nømē. Ngenek Zems, Alfius-gé yó. Neka Saemón nømē. Ngenek Saemon, Zelot ezoqam ndøgoám. ¹⁶ Nøme Zudás. Ngenek Zems-gé yó. Neka nøme Zudas Iskaliót. Ezoqam ndégo, vaev-te Yesu tegi qaqa ezoqam-qa zenda-te geve.

Yesu Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemát

(Met 4:23-25)

¹⁷ Yesu tegi u-anim namba, manqei poyat-te ginduvís, yaq manqei gevte gimøwan, tegi paev ezoqa nøme kandambá gindupindam. Neka ezoqa nøme kopoáv, Zudia plovinš-té ginduzáv, vemivemiáv ate qægoam, neka Zelusalem taon-te vøndözav. Até ndøgó-a, Taya neka Saedon taon avønin, ndaola-te ndøgo, vøndözav. ¹⁸ Ndigu tindi-okhoám ndógo, Yesu-qa manqat ndøyogém neka vøkhakhæz, ndigu enqoni qazøgoam. Yaq ezoqam ndigu nqova soqøsoqa gizømbu-goam, Yesu vøkhakheinøvem. ¹⁹ Ezoqa ewaqape, Yesu kha khanøzam-qa mbogoám. Zapa ndógo, bazaføgakh ndofakhatám te-te, ezoqa ewaqape vøkhakhæz.

Gekha ezoqám ndigu, khanakhanakh tøzøgoat, neka gekha ezoqám ndigu, tisoqoéz

(Met 5:1-12)

²⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam ndøwabám, gezø-ein, “Zo khanakhanakh mbá qanegó, zo gigiap-av ezoqam.

Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, zoqá.

²¹ Zo khanakhanakh mbá qanegó, zo ndakin ifi ndøzøvinam.

Zapa ndógo, zo ndøzø-ewéz.

Zo khanakhanakh mbá qanegó, zo ndakin ndozo-eivam.

Zapa ndógo, zo khanakhanakh møzø-asøtáv.

²² Unimanqatín, zo khanakhanakh mbá qanegó, zo Ezoqam-ge Yo zapaya ndisanqaza neka ndøzømbø-qasi:v neka zoqa manqat ndiponqom neka zoqa iz ndingenøiwat. ²³ Matev av nqægo tøfakhan, yaq sègekhoúm, neka gè-ogíám. Zapa ndógo, Mbumbukiam yaq-fia møndøzømbø-nøzá, yan-te nqø:go. Matev ndøgo, zo-te ndimatanam, até kopó, av tigi atanakha-zapazapa-za, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-te gi:matønumam.

²⁴ Geté zo, mðzo-soqoéz, gigiap kopoav ezoqam.

Zapa ndógo, zo yage egeiegei mðzotumu-ndapém. Nøme mbáin.

²⁵ Neka zo, mðzo-soqoéz, zo ndakin lou ndøzø-ewezat.

Zapa ndógo, zo ifi mðzøvinám.

Neka zo, mðzo-soqoéz, zo ndakin khanakhanakh mba ndøzø-asøtøve.

Zapa ndógo, zo mbøni vaev-té qazó-waniapát neka zó-eivumát.

²⁶ Neka zo, mðzo-soqoéz, ezoqa ewaqape zoqa iz ndi-egawat. Matev ndøgo, zo-te ndimatanam, ndøgo até kopó, av tigi atanakha-zapazapa-za, khokho Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-te gi:matønumam.”

Zogi qaqa ezoqam-te, kuku bezøgó
(Met 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Geté zo ezoqam, zo noqa manqat nqazoyoge, no nqazø-manqate: Zo kuku bezøgó, zogi qaqa ezoqam-te. Neka matev eqeieqei zømatanám, ti-te ndigu, zo ndisanqaza. ²⁸ Ezoqa tiqa manqa manqat-te, zo soqain-te ti-abumat, yaq zo áv qane-guligulím: Mbumbukiam matev eqeieqei bezø-matanám. Neka gèzø-guligulím, ndigu zo yage føgøføgakh ndizø-etoam.

²⁹ Ezoqa tømøi teqatøkub, yaq sège-qambúq, yaq betaqá-tøkub. Neka ezoqa qoqa ndabua tendap. Ság! Até ndabua nømé-a, bëndáp.

³⁰ Gekha ezoqám ndego, gigiap-qa teqaviam, sègemo-etoám. Neka gekha ezoqám ndego, qoqa gigiap sa tendap, nqawa ndape-qa ndøgø. ³¹ Gekha matèv ndøgo, zo ndøzøpoev, ezoqa zo-te timatønumat, zo matev áv tozozømbé-matønumát.

³² Zo kuku ti-te mba tøzøgoat, ndigu zo-te kuku ndøzøgo, yaq ge zó ndozo-matavap, zoqa matev viní? Eqeieqei-qapé? Av taoká. Até manqa-zapa-us ezoqám-a, kuku ndøzøgó, ti-te ndigu, kuku ndøzøgo.

³³ Neka ge zó ndozo-matavap, zo matev eqeieqei ti-mba ndigu tozozø-goat, ndigu matev eqeieqei ndimatnam zo-te, yaq zoqa matev viní? Eqeieqei-qapé? Av taoká. Até manqa-zapa-us ezoqám-a, matev áv tinigoatún.

³⁴ Neka ge zó ndozo-matavap, zo gigiap ti-mba ndigu tozozø-etoumat, zo ndøzøte-zøtezat, ndigu nqawa ndøzø-qavøiu, yaq zoqa matev viní? Eqeieqei-qapé? Av taoká. Até manqa-zapa-us ezoqám-a, gigiap møndø-etoumatún, yaqyaq-a. Yaq ndigu gigiap ate ndægo, nqawa tonqogim-qa ndøgonemín.

³⁵ Geté, zo kuku bezøgó, zogi qaqa ezoqam-te. Neka matev eqeieqei zømatanám. Gigiap yaq-mbá segezø-etoám. Neka nqawa qavøiwat-qa ndøgø. Zo av tøzøte-matønumat ndægo, zo yaq-fia kandambaqape ndøzomø-ndapém. Yaq Mbumbukiam, ndego Eqeiwat-Qape, zo ekeza nakheis mé-zæb. Zapa ndøgo, até ndegó-a, matev eqeieqei zømatønumatún, ndigu ike manqat manqatemav ndigu neka ndigu ezoqa soqøsoqa. ³⁶ Ezoqa nøme-te, tanakh bezøgó, av zoge Zøve yan-te ngo-go, tanakh ndømbøego.”

Ezoqa nøme ndøvøzøðát
(Met 7:1-5)

³⁷ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo ezoqa nøme ndøvøzøðát. Yaq Mbumbukiam até zó-a gévøozoák. Neka ndømanqáté, av nqægo, ezoqa nøme ndigu ùnime-soqøsoqoezám. Yaq Mbumbukiam até zoqá yaq-té-a, av nqægo gé-einák. Ezoqam-qa manqa-zapazapa, sà bezømbo-naváp. Yaq Mbumbukiam até zoqá manqa-zapazapá-ya, segembøé-navøém. ³⁸ Gè-etoám, ezoqa nøme-te. Yaq Mbumbukiam zo ndøzø-etoám. Kandambá gezømbé-etoám. Kopømba ande av lou ndægo, ezoqa ava-te tenqeitavet, gétøvøgimít, vømótøvá, neka vømø-qoqovøem. Av ezoqa tozozømbe-etoumat, zo Mbumbukiam áv tezømbé-etoám.”

³⁹ Yaq Yesu yaya zø-etá, gezø-ein, “Bøi waev mbain ezoqam, kopømba mbain, bøi waev mbain ezoqa nøme te-itu. Av tægoat ndægo, yaq ndigu ezoqa menas, manqei ozu-te até sugumú-o:áz. ⁴⁰ Paev ezoqam kopømba mbain, tege nømendim ezoqam teløvuam. Geté gekha ezoqám ndego, nømendim matev ate ndægo tumundap, ndego áv tenégoát, av tege nømendim ezoqam ndego.

⁴¹ Gekha zapá, qafu-qa b̄oi-te, kupuk-qase ndoqoqeivi, getē tae-qape ndōgo, qakeza b̄oi-te nandaqa-genøe, qo qeivupāv? ⁴² Gekha zapá, qafu av ndoqombøe-manqate, 'Nōfu, kupuk-qase b̄oi-te nandaqa-genøe, nōtaqālv,' getē qakeza b̄oi-te nandav, qo tae-qape qeiviāv, nandaqa-genøe? Qo khavozam ezoqām. Bugukhokhof nándav, toqólv, tae-qape, qakeza b̄oi-te nandaqa-genøe, eqeieqi voqókewāg. Yaq váev qafu-qa b̄oi-te, kupuk-qase ndōgu, toqoliv."

Tae nanga eqeieqi o soqain toqoqeiv, yaq soqoté-qatéq, av nqægo, tae ndōgo eqeieqel o soqain

(Met 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Yaq Yesu manqat nōme ge:zōmas, gezø-ein, "Tae eqeieqi, nanga soqøsoqa géviamák. Neka tae soqain, nanga eqeieqi géviamák. ⁴⁴ Tae nanga toqoqeiv, yaq soqoté-qatéq, tae ndōgo eqeieqel o soqain. Bōning fakiafakia-us-te, kopømba mbáin, nanga mbomømboma, kopømba ande av fig ndi:gu, toqovingisam. Neka khouwe-khouwe-te ndōgo, kopømba mbáin, gleips toqoløvus. ⁴⁵ Yaq matev até kopó. Ezoqa eqeieqi, matev eqeieqi ndōgoatún. Zapa ndōgo, teqa mokho-te, matavap eqeieqi mbøigú. Geté ezoqa soqaqape, matev soqøsoqa ndōgoatún. Zapa ndōgo, teqa mokho-te, matavap soqøsoqa mbøigú. Unimanqatín. Gekha matavāp ndōgo, ezoqam-qa mokho-te qamømba-tøva, ndego ndōgo témanqatát."

Khoev puanam matev menas-qa yaya etæ manqat

(Met 7:24-27)

⁴⁶ Yaq Yesu manqat nōme ge:zōmas, gezø-ein, "Gekha zapá, no Evezøza ndozonø-akhayam, getē matev gonemāv, av no nqazømbe-manqate? ⁴⁷ Gekha ezoqām ndego, no-te tendowav, noqa manqat vó-ewāg, neka o-mba vó:ndāp, no nótézomás, ndego andē gekha ezoqām. ⁴⁸ Ndego ezoqam, kopømba ande av ndé:go, khoev manqei fōgakh-te gewev. Uk ge-asøzam, até pakoa-té. Yaq khouwat qandowav, khamøe qando-okhoam, ndōgo kopømba mbáin, tønqonaz. Zapa ndōgo, khoev fōgakh-qapé qawevam. ⁴⁹ Geté gekha ezoqām ndego, noqa manqat sa te-ewagat, gete o-mba ndapeav vōgoāt, ndego kopømba ande av ndé:go, khoev qoq-te gewev, uk sa go:føløzam. Yaq khouwat qandowav neka khamøe qando-okhoam, sègemø-khawá. Khoev unime-ngiú."

7

Yesu Lom nakhag kawa ezoqam-ge sasae ezoqam gekhakhæv

(Met 8:5-13)

¹ Yesu teqa nōmendim manqat qamømbøe-navøem, ezoqam-te, yaq Kape-nam taon-té genowāv. ² Ta vemiav-te ndōgo, Lom nakhag kawa ezoqam mōndōgoám, neka ndego sasae ezoqam vømbōgoam. Te-te ndego khafuat kandambá. Ndego sasae ezoqam, enqoni mbogóám, ambá vōnanimin. ³ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam, Yesu-qa yaq-té manqat ge-ewag, ndego Zu megetapak ndøkhotáf, te-te. Yesu āv gimboé-einim nqægo: Bètøndowāv, tege sasae ezoqam vōkhakheinøvēm. ⁴ Yaq ndigu Yesu-te gi-apat, gimøfakhaz, gēmømba-viømém. Viam kandambá gigonem, vømbø-einim, "Qombótøké, ngenek nakhag kawa. Ndego ezoqa mbomambaqapé, ⁵ neka ndego poev kandambá, ni Zu ezoqam-te. Niqa guliguli khoev giwевem, moni ndégo te-áb."

⁶ Yaƣ Yesu namba me:záv. Khoev gi:khatoat, ndego nakhag kawa ezoqam, zifuap ndokhofotáz, teƣa manqat vømømbõ-einim, av nqægo, “Khanánqa. Ság. Noqa khoev-te ndòqáv. No ezoqa eƣeieƣeí mbá, noqa khoev-te toqotõndo-oq. ⁷ Yaƣ nakémbá, no nõkezan okhoeáv qo-te. Geté manqat mba qó-eín. Yaƣ noge sasae ezoqam segé-khakhæv. ⁸ Até nó-a, no ezoqam-qá mokho-té qatu:ǵú. Neka no mokho-te, nakhag ezoqam mu:ǵú. Ndigu ezoqa kopo tæmbo-ein, ‘Vòqāv’, yaƣ ndego segéwáv. Neka ezoqa nõme tæmbo-ein, ‘Mòqotõndoqāv’, yaƣ ndego segendówáv. Neka noge sasae ezoqam tæmbo-ein, ‘Mòqo-matanám, nqanek’, yaƣ ndego segé-matanám.”*

⁹ Yesu nqanek manqat ge-ewaƣ, yaƣ nqova mbondáf. Yaƣ gèndoqambún, ndigu ezoqa bawan-qape gimboƣavam, vøzø-ein, “No nqazø-manqate. No nqanek Izlael bawan mokho-te, unimanqatin matev qeiviáv, av ngenek bawan vini-ak nge-unimanqatinat.”

¹⁰ Yaƣ ndigu u-anim, nakhag kawa-qa khoev-te ƣiqavaz, ti-ometám ndõgo, ndego sasae ezoqam, møndø-khakhæv.

Yesu ngæmam-ge yo gekhandi:v

¹¹ Khøuwa nõme, Yesu taon nõme-té genømat. Ta taon-qa iz, Naín. Ekeza paev ezoqam neka ezoqa nõme bawan-qape namba me:apát. ¹² Yaƣ nqáe! Taon uta mboqog ge:khatobat, ezoqa lõvøte ezoqam ndø-eƣeitavún. Taon-té ƣindu-fakház. Ndego ezoqa ndakinák. Tegu evo ngæmám. Zivis gèmbonaním, neka ndugu nakheis nõme mbain. Taon-ak kopoáv, ngæmam namba gi:geavun. ¹³ Yaƣ Evezøza ngunuk sævam gu-omet, ndego tanakh mbogó, gumbo-ein, “Qo ndø-eí.v.” ¹⁴ Yaƣ Yesu tenowáv ndõgo, lõvøte ezoqam-qa kumøkuma vømøkhanaz. Yaƣ ezoqam ndigu, gi-eƣeitam, segéwán. Yaƣ Yesu até gendego, ndego lõvøte ezoqam, áv gembøe-ein nqægo, “Ndáe! No nqataqá-manqate. Mòqo-khandi:q.” ¹⁵ Yaƣ ndego ségeqóm, manqa manqate vøngaz, yaƣ Yesu ndego ezoqam, evo nqawa sasa mbo-etoam.

¹⁶ Yaƣ ezoqa ewaqape, nqanek matev ƣiqeivim, ndigu møe ndõgoném, neka Mbumbukiam-qa iz vø-eqanem. Av ƣini-einím nqægo, “Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam kandambaqape ndøfakhán, ni mokho-te. Mbumbukiam ni-te tøke-qa ndowáv, ni tegi ezoqam.” ¹⁷ Yaƣ nqanek manqat, Yesu-qa yaƣ-te, Zudia plovin-te ndõgo neka manqei-manqei ate qægoam, avøavun qagoat, sùgumu-panqavøemát.

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, tegi paev ezoqam, Yesu-te gekhofotaz (Met 11:2-19)

¹⁸ Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, tegi paev ezoqam, matev ate ndægo gi-ometem ndõgo, Yesu gematønumat, yaƣ ndego ekeza paev ezoqa menas zø-akhá. ¹⁹ Yaƣ Yesu-té genø-khofotáz. Av ƣimømbøé-bevøpém nqægo, “Gè, ezoqam qó, Mbumbukiam ge:manqatam, tendo-khofotav? O, ezoqa vini-qa nitó-kewagát?”

²⁰ Yaƣ Yesu-te ƣimøfakhaz, ƣimbo-einim, “Ni Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ndokhofotán. Qo nitaqá-bevøpém: Gè, ezoqam qó, Mbumbukiam ge:manqatam, tendo-khofotav? O, ezoqa vini-qa nitó-kewagát?”

²¹ Ta khøuwa-te ndõgo, ndigu ezoqa menas ƣigeavun, Yesu ezoqa kopoáv gekhakheinøvem. Ndigu enqoni bugug vinivinimba zøgoám neka nõme ndigu, nqova soqøsoqa vøzømbū-goam. Neka bøi waev mbain ezoqa kopoáv,

* **7:8** 7:8 Ndego nakhag kawa ezoqam nqanek manqat ge-ein, zapa ndõgo: Ndego møndø-unimanqatin, av nqægo, Yesu ta enqoni ndõgo, ivøve manqat tembo-ein, yaƣ ndõgo segé-iváv. **7:15** 7:15 1 King 17:23; 2 King 4:36 **7:16** 7:16 Luk 1:68 **7:19** 7:19-20 Psa 40:7; Mal 3:1; Veve 1:8

bøi waev vøzø-etoam. ²² Yaq Yesu ndigu Zion-gi paev ezoqam gezø-qavøiu, “Zion-te nqawa tozovesez, yaq äv qazømbøé-einím, av zo manqat nqazøte-yoge neka matev nqazøte-qeivi. Ezoqam ndigu, bøi waev mbain qagoam, ndakin gekeogé. Neka ezoqam ndigu, kagi gigoam, ndakin gè-okhó. Neka ezoqa ndigu, kha sisi-us gigoam, kha sisi møndøzø-navøém. Neka ezoqa ndigu, gea kandøgeap gigoam, ndakin gèyogé. Neka ezoqa ndigu, gipakhaetat, nango møndø-khandi:z. Neka gigiap-av ezoqam, Mbumbukiam-qá Manqat Mbomambaqape ndøyogé. ²³ Neka gekha ezoqam ndigu, no-te nakeapav ndigu, ndigu khanakanakh mbá giabitigú.”

²⁴ Zion-gi manqa upøgim ezoqam gi-qavaz, yaq Yesu Zion-qa yaq-te manqa manqate ndøngáz, ezoqa ewaqape-te, gezø-ein, “Gé, zo Zion-te qazo-apat, leg-av manqei-te ndøgo, zo gekha qeivi-qa zó-apat? Gé, zo ezoqa omete-qa zó-apat, ndego kopømba ande av gagayag ndægo, sa tøpovøemet, yaq vøepovēt, yaq vøepovēt, khamøe sa tøqambuvøemet? ²⁵ O gé, qazo-apat, zo ezoqa ndabua eqeieqei uzap omete-qa zó-apat? Nqáe! Ezoqa ndabua eqeieqei ndi-uzap neka gigiap kopoav si ndøzøwag, ndigu kawa ezoqam-qá khoev-té giyageáp. ²⁶ Geté zonømbé-einím. Zo gekha qeivi-qa zó-apat? Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam omete-qa zó-apat? Unimanqatin. Ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam. Geté no nqazø-manqate. Ndego Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate ndi-gu, møndø-løvubám. ²⁷ Zapa ndøgo, ezoqam ngének, teqa yaq-te Mbumbukiam-qa Manqat av nqæpeawap nqægo,

‘Nqáe! Noge u-anem notó-khofotáv, qoqa megemege-te.

Ndego nakhoa møqá-khakheinám.’

²⁸ No nqazø-manqate. Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ndego kandambaqapé. Ndego ezoqa ewaqape, nqanek manqei-qape-te gifakhatat, møndø-løvubám. Geté até ezoqa khasøkhasís-a, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, ndigu Zion møndø-løvumém.”

²⁹ Ezoqa ewaqape, nqanek manqat giyogem, møndø-unimanqatiním, av nqægo, Mbumbukiam-qa matev eqeieqei. Até ndigú-a, teks moni upøgim ezoqam. Ibøkha iz sùgumu-upøgimát, Zion gezø-etoam. ³⁰ Geté Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat zøtezat ezoqam, ndigu Mbumbukiam-qa matavap gè-ogiím, tiqa yaq-te ge:pøoa, te-te tiqambuz. Neka ndigu gèzømbø-qasí, Zion ibøkha iz tezø-etoam.

³¹ Yaq Yesu gezøbevap, “Gé, nginik ezoqam, ndakin ngiyage, andé gekha me nøtékhámás? Nginik ande gekhám? ³² No nakheis notékhámás, maket manqei-te ndi-otam. Ndigu yaqyaq-a, äv gini-akhayám nqægo, ‘Ni zo pøinda nizø-khambøemám. Khanakanakh-ús. Geté zo ogipøteáv. Neka ni osombo ouv nizø-qaqaemám. Geté zo eivøpøteáv.’

³³ Zó-a, até kopó. Gekha matev ndøgo, zo ndozoqeivi, zo khanakanakh mbain. Zion ndego ibøkha iz etoam ezoqam gefakhan, lou logemav matev gegoam, neka waen izumav vøgoam, yaq zo äv qazøte-manqatám nqægo, ‘Ngenek nqova soqa mbøigú.’ ³⁴ Geté ndakin Ezoqam-ge Yo gefakhan, ngenek lou møndø-logatún, neka waen vø-izumatun. Yaq zo äv qazøte-manqaté nqægo, ‘Ngenek ezoqam zøté-ometám! Lou loge møqæ, neka waen izam møqæ. Neka ngenek teks moni upøgim ezoqam neka manqa-zapazapa-us ezoqam-gí zifú.’

³⁵ Zo av nqægo ambá qazøte-manqaté. Geté ezoqam-qa matev toqoqeiv, ndøgo Mbumbukiam-qa matavap loloakh-te ndøndo-fakhate, yaq soqoté-gatéq, av nqægo, Mbumbukiam-qa matavap loloakh, unimanqatín.”

Manqa-zapa-us sævam, Yesu-qa zenda tokhotapak-te, tae et sisip mbomambaqape guoqouz

³⁶ Khøuwa nøme, Felisi ezoqam, Yesu lou loge manqat mbo-eín, teqa khoev-te. Yaq Yesu tenøwáv ndøgo, lou vømølog. ³⁷ Ta vemlav-te ndøgo, sævam møndøgoám. Ndugu manqa-zapa-ús. Yaq manqat gu-ewag av nqægo, Yesu Felisi ezoqam-qa khoev-te lou gelogat, ndugu tunduwáv ndøgo, botol-qase vøndøndap. Tae et sisip qanimav-qape mu-nqeitávám. Taqa fia kandambá tantáv. ³⁸ Yesu-qá zita-té gunduwáv, teqa zenda tokhotapak avønin-te vøitan. Ndugu gévín. Yaq bøi einu ndigu, Yesu-qá zenda tokhotapak-té ginø-lanqanimám.† Yaq ndugu até gundigu, susu ndøgo, Yesu-qa zenda tokhotapak-te qagoam, ekeza izúm guni-vuogím, neka zenda tokhotapak vømbø-ngenøtam, yaq tae et sisip mbomambaqape, teqa zenda tokhotapak-te sasa mbøeqouz.

³⁹ Yaq ndego Felisi ezoqam, ma Yesu gendekhato, nqanek matev geqeiv, ndego ekeza mokho-mba, áv gene-matavupát nqægo, “Ngenek amba unimanqatín manqa vevezam ezoqam tegonín, yaq ndego bète-otevín, ngunuk sævam, kha ndumbo-khanøzam. Ndego bète-otevín, av nqægo, ndugu manqa-zapa-ús.”

⁴⁰ Yesu teqa matavap é-møndæ-otév, yaq gembo-ein, “Sáemon. No manqat nqanøgó, qo-te.”

Yaq Saemon gembo-ein, “Nøméndim ezoqam, qonømbé-eín.”

⁴¹ Yaq Yesu yaya mbo-etá, gembo-qavøiu, “Ezoqa menas møndøgoám. Ndigu moni etoam ezoqam-te, moni zømbo-løfokám. Moni kandambá. Nøme moni mokho 500 qambøe-løfokam, neka nøme moni mokho 50.‡ ⁴² Geté ndigu ezoqa menas, moni mbaín, ndego nango vømbøé-qavøinám. Yaq ndego ezoqam, te-te moni qazømbo-løfokam, áv gezømbe-eín nqægo, ‘Ság, moni nango nøqavøinám.’”

Yaq Yesu Saemon gembobevap, “Ge qø ndoqo-matavap? Nginik ezoqa menas, ndego ezoqam-te moni qazømbo-løfokam, kuku kandambaqape gekha ezoqám mbøgoát, te-te?”

⁴³ Yaq Saemon gendo-qavøiu, “No nqæmatavap: Ezoqam ndégo, ndego moni kandambaqape qambøe-løfokam, sa gembotak.”

Yaq Yesu gembo-ein, “Nándav. Qo unimanqatín ndoqo-manqate.”

⁴⁴ Yaq Yesu sævam-té genøqambún, Saemon sasa mbo-ein, “Ngunuk sævam qoté-omét. No qoqa khoev-te qatøndo-on, qo no ibøkha etopøteáv, noqa zenda tokhotapak sunguzu nonqo. Geté ngunuk noqa zenda tokhotapak, ekeza bøi einú gunisungúz. Yaq ekeza izúm guni-vuogím. ⁴⁵ Qo no ngenøndøpøteáv, no qatøndo-on, av niqa matev ndægo. Geté ngunuk sævam, noqa zenda tokhotapak, oskia ndøngenøtumít, ande qatønde-on, atema ndakin. ⁴⁶ Neka qo noqa kawa-te, oil qouziáv, qatøndo-on, av niqa matev ndægo. Geté ngunuk sævam, noqa zenda tokhotapak-te, tae et sisip mbomambaqape mo:qóuz. ⁴⁷ No nøtaqá-eín, gekha zapā ngunuk kuku khape qambe-khouwev no-te.

7:37 7:37 Met 26:7; Mak 14:3; Zion 12:3 † 7:38 7:38 Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa lou loge-te gíqonavam, andé gisømbiapám. Bov gèzø-zageapám. Yaq nakémbá, ngunuk sævam, Yesu-qa zita-te gunduwav, eiv-us, tugi bøi einu, Yesu-qa zenda tokhotapak-te go-lanqanimam. ‡ 7:41 7:41 Ndigu moni, fia kandambá. Moni mokho 500, ndigu viav menas-qá fiá. Neka moni mokho 50, ndigu løvøyak menas-qá fiá.

Ngunuk kuku khape tǝmbǝe-khouwǝv ndǝgo, tuqa manqa-zapazapa kopoav-qape, mǝndǝmbo-navǝm. Geté gekha ezoqǝm ndego, manqa-zapazapa khapelavǝqase mba sa qambǝe-navǝem, teqa kuku khapǝmbá.”

⁴⁸ Yaq Yesu ndugu sǝvam ǝv gumbǝe-ein nqǝgo, “Qoqa manqa-zapazapa, mǝndǝqa-navǝm.”

⁴⁹ Yaq ezoqa nǝme, lou loge-te namba gi:qonavam, ekeza mokho-mba gibond, “Ngenek kenǝgoam, ezoqa manqa-zapazapa ndezǝ-evǝzam?”

⁵⁰ Yaq Yesu ndugu sǝvam gumbo-ein, “Qoqa unimanqatin nandav, tǝkhandi:q. Mǝqoqǝv. Qo mbǝni betaqǝvǝv.”

8

Sakheis ndigu, Yesu namba gi-okhoam

¹ Taqa zita-te, yaq Yesu taon neka vemivemiav ate qǝgoam sǝge-okhoám. Ezoqa Manqat Mbomambaqape, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te me:zǝmesimám. Ekeza paev ezoqam tuelv namba me-okhoám, ² neka sakheis vǝgoam. Nginik sakheis, Yesu gǝkhakhǝz. Nǝme ndigu, enqoni vǝzǝgoam-a, nǝme ndigu, nqova soqǝsoqa vǝzǝmbǝ-goam. Sǝvam kopo nǝmu, Meli Magdala vemiav-ǝk. Yesu nqova soqǝsoqa sevén, gumbo-ngeasam. ³ Neka sǝvam nǝmu, iz Zoaná. Ndugu Kuza-gú zás. Ngenek ezoqam, ndigu Elod-qa khoev-te gisasaetam, kawa zǝmbogoám. Neka sǝvam nǝmu, ndugu iz Susaná. Neka sakheis nǝme kopoáv gigoam. Ndigu sakheis, ekeza gigiǝp gizǝmbe-tǝkeám, ndigu gi-okhoam.

Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezǝgeakhat, taqa yaya etǝ manqat (Met 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Khǝuwa nǝme, ezoqa kopoáv gimǝvab. Vemivemiav ate ndǝgo, Yesu-te gindu-okhoam. Yaq ndego yaya zǝ-etá, gezǝ-ein,

⁵ “Ezoqa mǝndǝgoám. Khae-té genǝwáv, wit nanga vǝmǝ-zǝgeakh. Yaq wit nanga gepanqabumat, nǝme nakhoa-té ginǝ-o:atát. Yaq ezoqa tetǝkxonǝvemém ndǝgo, pipisi vǝlouz. ⁶ Geté nǝme ndigu, nandi-té ginǝ-o:atát. Nandi-te ndǝgo, manqei khapekhapǝmbá qatǝke:pat. Yaq mbusa qafakhan, gǝkusiz. Zapa ndǝgo, ibǝkha mbaín. ⁷ Wit nanga nǝme, gapuk-té ginǝ-o:atát. Yaq gapuk ndǝgo, wit namba qǝ-eqa, ndigu gǝvǝtǝgeám. ⁸ Geté wit nanga nǝme ndigu, manqei egeieqei-té ginǝ-o:atát. Yaq kopǝmbá gi-eqanat, nanga vǝqataz. Wit nanga kopokopo-te, louzi nonqo andled-andled gitǝkebupat.”

Yesu nqanek yaya etǝ manqat qamǝmbǝe-navǝem, yaq ǝv gene-akhá nqǝgo, “Gekha ezoqǝm ndego, gea tǝmbogoat neka yoge kopǝmba vǝmbǝgoát, yǝ beyogé!”

Yesu gekha zapǝ, ezoqa yaya mba gezǝ-etǝam (Met 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Yesu nqanek yaya ge-eta, yaq tegi paev ezoqam, manqa mokho-qa mbǝbevpǝm. ¹⁰ Yaq gezǝ-qavǝiu, “Mbumbukiam zo mba zǝtǝke, zo nogi paev ezoqam, mokho manqat tǝzǝte-zǝtez, teqa Megeat Matev-qa yaq-te. Geté ndigu ezoqa nǝme, no yaya mba nǝzǝ-etǝ. No yaya tǝzǝmbe-etǝ ndǝgo: Ndigu ndǝqeiavát. Geté mokho gembǝ-ndapemák. Neka ndigu ndǝ-ewagát. Geté manqa mokho gembǝ-ndapemák.”

Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ-qa manqa mokho

(Met 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Yaq Yesu tegi paev ezoqam gezø-ein, “Yaya etæ-qa manqa mokho nqáneek: Wit nanga ndigu, Mbumbukiam-qa Manqát.

¹² Nøme ndigu, nakhoa-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneek: Ezoqa nøme, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat giyogemín, yaq nqova soqaqape até gendewavín, Mbumbukiam-qa Manqat vøe-vibamín, tiqa mbøni mokho-te ndøgu. Ndego tenegoatún ndøgo, soqáin ndøgo, ndigu ti-unimanqatinim, yaq Mbumbukiam khandi vøzø-etoám.

¹³ Neka wit nanga ndigu, nandi-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneek: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat khanakhanakh-us ndø-ndapemín. Geté ta manqat ndøgo, uni mbuvøemáv, tiqa mokho-te. Yaq tiqa unimanqatin matev Mbumbukiam-te, khapekhapé outupáv. Khamasim matev qazø-fakhanin, ndigu nakhamas-té ginø-o:azín.

¹⁴ Neka wit nanga nøme ndigu, gapuk-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneek: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat ambá giniyogé. Geté tiyagat, ndigu tiqa yage-qa yaq-te fofogeap khàpe zømbe-khouwevín, neka gigiap kopoav neka manqei-qape-qa khanakhanakh matev-qa yaq-te, poev khape vøzømbè-khouwevín. Yaq tiqa unimanqatin gevøtagín. Kopømba mbáin, mokho tøfakhan.

¹⁵ Neka wit nanga ndigu, manqei egeiegei-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneek: Ezoqa nøme, tiqa mbøni egeiegei neka unimanqatin. Ndigu Mbumbukiam-qa Manqat unime-yogemín. Ndigu føgøføgakh até gembó-geageapat neka yovitáv. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, tiqa mokho-te ndøgu, mokho ndøfakhanín.”

Qoqa Klisten matev, ande waev me ndægo, ndøkhnøaø

(Mak 4:21-25)

¹⁶ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Lampa toqomag, yaq kopømba mbáin, baket mokho-te o lou-gase mokho-te toqo-khønao. Geté lampa asøzam nonqo-té qonøwuá. Yaq gekha ezoqám ndigu, khoev-te ti-ozat, waev gèqeiávát.

¹⁷ Gekha matév ndøgo, ndøkhnøwe, bavokhó qandó-fakhán. Neka gekha mokho manqát ndøgo, ndøkhnøwe, gendó-veveám. Yaq ezoqa ewaqape, gèzøtéz.

¹⁸ Yaq nakémbá, aiyá qagó. Noqa manqat unime-yogé, manqat nqæmanqate. Gekha ezoqám ndego, mokho gendap, Mbumbukiam otevat nøme mba mbøé-etoám. Geté gekha ezoqám ndego, mokho ndapeav ndøgo, yaq até otevat-qasé-a, ndego ezoqam ndematavap ndømbogo, Mbumbukiam segéviwám.”

Yesu-gu evo neka emekheis, gekha ezoqám?

(Met 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Khøwa nøme, Yesu-gu evo neka emekheis ndøfakház. Geté ndigu kopømba mbáin, Yesu-te vøe-øz. Zapa ndøgo, ezoqa khápumu-khouwéz.

²⁰ Yaq ezoqa nøme, áv gimboe-einím nqægo, “Qogu qavo neka qamekheis ngø:wani, bavokho. Qo ndøqamekhám.”

²¹ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Nogu evo neka nqamekheis ndigu, Mbumbukiam-qa Manqat ndiyoge neka ndimbopaev.”

Yesu manqat mba ge-ein, khamøe sa qavøitav

(Met 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Khøuwa nøme, Yesu ekeza paev ezoqam namba, khagua-té ginøketáb, gezø-ein, “Yaq-keoqá qazinø-qantáv.” Yaq sasa ndøsøkuzim. ²³ Giqantavat, Yesu venangei mbovín. Yaq gèbúv. Yaq anana-mba mønðu:bøen, mbe-qape tándøfeá. Khamøe qando-okhoam, lokh bøi-té qanø-tøvøyát, ambá vø-qambuanemin. ²⁴ Yaq até gindigonem, Yesu gèti:nám, gimbo-einim, “Evézøza, Evézøza. Ni avønín zigeón.”

Yaq Yesu gendosuzam, vø-itan. Yaq khamøe ndøgo, vøfegimam-a, vøvumøyat, manqat sasanqa-us mbo-ein. Yaq ndøgo sègevøitáv. Qavøitav mbómã. ²⁵ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Zo unimanqatin mbaín, Mbumbukiam-te?”

Yesu matev av ge:matanam ndægo, yaq tegi paev ezoqam, nqova ndafe kandambá neka møe vøgonem. Yaq, yaqyaq-a gibond, “Ngenek gekha ezoqám? E, até khamøe fegim neka khamøe vumøe, manqat mba mbomanqaté. Yaq ndøgo manqa o-mba mbøendapé.”

Yesu ezoqam nqova soqøsoqa gembo-ngeasam

(Met 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Gelasa ezoqam-qá manqei-té ginøqantáv. Ta manqei ndøgo, Gelili manqei yaq-keoqá qagó. ²⁷ Yesu khagua-te gendovuai, yaq vemiyav-ak kopo ndowáv. Ndego nqova soqøsoqa mbøigoám. Viav kopoáv, ndego ndabua uzumáv neka ve-te sømbimáv. Geté nandi nqa-té geyagám. Ta nandi nqa-te ndøgo, løvøte ezoqam ndø-osupám. ²⁸ Yaq ngenek ezoqam Yesu ge-omet, kandambaqapé sege-ogeá, ekeza kha, teqa megemege-te, manqei vøelavao. Yaq äv gene-akhá nqægo, “Yésu, Mbumbukiam-ge Yo, ndego Eqeiwat-Qape, qo no gekha qonøgø? Mbumbukiam-qa iz-te, nqataqá-viam, no nqosøgeap nø-etòám.” ²⁹ Ndego nqanek manqat ge-ein, zapa ndøgo. Yesu nqova soqa fakhane manqat mbo-ein. Ndego nqova soqa oskia ndøqanøtumám. Khøuwa kopoáv. Bov neka pingim, auli sen ambá gimbøe-løvønøvememín. Geté ndego sège-løvuzuín. Yaq nqova soqa, ndego ezoqam-av manqei-té genø-ituín.

³⁰ Yaq Yesu gembobevap, “Qo gekha íz?”

Yaq ndego gendo-qavøiu, “Noqa iz Bawan-qapé.” Nqanek tene-ein ndøgo. Zapa ndøgo, nqova soqøsoqa kopoáv, teqa mokho-te gimbøigoam. ³¹ Yaq ndigu nqova soqøsoqa, Yesu äv gimbøe-viømém nqægo, “Ni manqei ozu-te, nqa vaev mbain ndøgo, ndøkhofótán.”

³² Ta manqei avønin-te ndøgo, bøsi nen mønðowanám. Kopoav-qapé. Manqei poyat-té givagimám. Yaq nqova soqøsoqa, Yesu gimbo-viømém, “Ni ambá bøsik mokho-té qonø-khofotanín?” Yaq Yesu sègezøták.

³³ Yaq ndigu nqova soqøsoqa, gèfakház, ndego ezoqam-qa mokho-te gu:goam, bøsik-te vømø-oz. Yaq bøsik manqei khavøe-té ginøbøín, ibøkha-te vømø-geonim.

³⁴ Yaq ezoqam ndigu, bøsik gizø-kewagam, nqanek matev giqueivim, ndigu møe ndøbøín, yaq taon-te neka vemivemiyav-te, ezoqa emanqat vømøzømbè-vototap. ³⁵ Yaq ezoqa tinduzáv ndøgo. Matev qeivi-qa ndøgoám, ma qæfakhan ndøgo. Yaq Yesu-te gimøfakhaz, ti-ometám ndøgo, ndego ezoqam, nqova soqøsoqa gimbo-fakhaz, ndabua ndø-uzupám neka matavap kopømba vømboagoam. Yesu-qá zenda tokhotapak megemege-té gonoqotám. Yaq ndigu møe ndøgoném. ³⁶ Yaq ezoqam ndigu, matev bøi gi:qeivim, emanqat zømbe-votót, ndego nqova soqøsoqa gimboagoam, ande äv kenè-khakhæv.

³⁷ Yaq ezoqa ewaqape, Gelasa manqei-te giyagam, Yesu āv gimboe-viōmém nqǎgo. Tiqa manqei, yà be-iváv. Zapa ndógo, ndigu mōe kandambá gigonem. Yaq Yesu gēketáo, sasa ndōsókuzim.

³⁸ Yaq ndego ezoqam, nqova soqōsoqa gimbo-fakhaz, Yesu namba okho-qa mboviám. Geté Yesu ndego takeáv, gembō-ein, ³⁹ “Qakeza vemiavté qonóqvaváq, ezoqa voqomé-zōmās, Mbumbukiam ande āv keqambe-matanam.”

Yaq ndego ekeza vemiavté genōwáv. Manqat sēge-manqatát, vemiavté ate qǎgoam, Yesu ande āv kembōē-matanam.

Yesu sǎvam gukhakheinōvem, ndugu kouk qambowavam, neka mbasōnakam vōkhandiv

(Met 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Yesu kewan yaq-keoqa nqawa geqantavat, gemōqa, yaq ezoqa kopoáv, khanakhanakh mbogoném, gefakhan. Zapa ndógo, ndigu gēmbōe-kewagám.

⁴¹ Yaq nqáe! Ezoqam tendowáv ndógo. Teqa iz Zailés. Ndego Zu ezoqam-qá guliguli khoev megeat ezoqám. Yaq ndego até gendego, Yesu-qa zenda tokhotapak-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, ekeza khoev-te okho-qa yaq-te vōmbōviam. ⁴² Zapa ndógo, tegu yu, ndugu viav ande av tuelv ndǎgo qambōegoam, gēnanimtát. Neka ndego nakheis nōme mbain.

Yaq Yesu gemat, ezoqa bawan-qape gēqanabát, ambá vōtōgutōmemin. ⁴³ Ta bawan mokho-te ndógo, sǎvam kopo mōndu:goám. Ndugu kouk mbowavám. Nupōkhán mbá. Viav ate qǎgoam, tuélv, qambowavam. Ndugu tugi moni ate gi:goam ambá guni-ngiǎezotám, mulōmula etoam ezoqam-te. Geté ezoqa kopo, kopōmba mbain vōe-khakheinōvem. ⁴⁴ Yaq ndakin ngunuk sǎvam, Yesu-qá zita-té gunduwáv, teqa ndabua ov-qase vōmbō-khanaz. Yaq nqova mbain. Tuqa kouk waev, sēgembo-navōém.

⁴⁵ Yaq Yesu gebevap, “No gekha ezoqám ndókhantán?”

Geté ezoqa ewaqape gō:naomém. Yaq Pita gembo-qavōiu, “Evézōza. Ezoqa bawan-qape khápumu-khouwév, qoqa kha ngikhanazūmit.”

⁴⁶ Yaq Yesu gendo-ein, “Ezoqa mōndō-khantán. No tōtenótén ndógo. Zapa ndógo, noqa bazafōgakh nōme, ezoqam-té qanōwáv.”

⁴⁷ Yaq ngunuk sǎvam gui-otēv av nqǎgo, Yesu mōndōqānd, yaq sēgendowáv. Kha wageap-ús. Yaq Yesu-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, ezoqa ewaqape-qa bōi-te vōvōndōyam, gekha zapayá guni-khantav, yaq ndafōyambá sege-eqeieqei-ēv.

⁴⁸ Yaq Yesu gumbo-ein, “Ngólám. Qoqa unimanqatin nandav, tōkhakheinōqvavém. Mōqoqáv. Qo mbōni betaqávǎv.”

⁴⁹ Yesu ate av-té manqat ge:manqatam, yaq Zailés-qa khoev-te, ndego Zu ezoqam-qa guliguli khoev gezōmbo-megetam, ezoqam tendowáv ndógo, vōmbō-ein, “Qogu yu mōndōnaním. Nandev nōmendim ezoqam, sekemba mbopōuwé:t, tendowáv.”

⁵⁰ Geté Yesu nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego Zailés āv gembōe-ein nqǎgo, “Qo ndōfōgeáp. Soqō-unimanqatin. Ndugu segé-khandiv.”

⁵¹ Yesu Zailés-qa khoev-te gemōfakhan, yaq ezoqa nōme gēzōmbe-khafén, te namba ti-oz. Geté ti-mba ndigu tekhatób, Pita neka Zion neka Zems, neka nakhasam-gi evōndipakha. ⁵² Ezoqa ewaqape, eiv neka osombo ndōgoném, nakhasam-te. Geté Yesu gezō-ein, “Eiv ság! Ngunuk nakhasam nanimatēv. Geté venanqei ndōbuvit.”

⁵³ Yaq ndigu Yesu gèvøngi:nám. Zapa ndógo, ndigu møndæzøté, ndugu møndønanim. ⁵⁴ Geté Yesu até gendego, mbasønakam zenda vømbøgea, sasa ndø-akha, “Khapúlav. Mòqo-itán!” ⁵⁵ Yaq tugu nqova, nqawá gumøndæ-veséz. Yaq ndaføyambá, ndugu sègendo-suzám, vø-itan. Yaq Yesu mbasønakam-te, lou etoam manqat ndø-eín. ⁵⁶ Nakhasam-gi evøndipakha, ndigu nqova ndafe kandambá. Geté Yesu gèzømbe-khafén. Ezoqa nøme bezø-eín, av matev qæfakhan ndægo.

9

*Yesu ekeza u-anim tuely, manqa gezø-løvua, gekhofosam
(Met 10:5-15; Mak 6:7-13)*

¹ Khøuwa nøme, Yesu ekeza paev ezoqam tuelv, gèmváb. Yaq ndego iz neka bazaføgakh zø-etoám. Ndigu ezoqa nqova soqøsoqa vinivinimba zøngeasumát neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemát. ² Yaq tene-khofosám ndógo, ezoqa Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-té gini-zømesimát neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemát. ³ Av gezømbe-eín nqægo, “Tozo-okhoat, gigiap ndø-upøglm, av nqægo, tatuag neka moqos neka lou neka moni neka ndabua enend nonqo. ⁴ Zo ezoqa khoev tizø-einat, ta khoev-te ndøgo, até vøsokhoé. Yaq ta-mbá tøzøté-ivøvemát ndógo, vemiv nøme-te tozozavat. ⁵ Geté zo vemiv nøme-te tozomø-fakhazat, yaq ndigu zo khatobeav tøgoat, ta vemiv ndøgo, sège-ivøvemát. Yaq pakhakh ndøgo, zoqa zenda tokhotapak-te tøgoat, sozø-pomoememát. Yaq ndigu tiabiti-zøtezát, ni manqa-zapa zigonem.”

⁶ Yaq ndigu gèpanqanim, vemivemiv vinivinimba-te, Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape vømè-zømesim-a, enqoni-us ezoqam vømø-khakheinøvem, manqei-manqei ate qægoam.

*Elod Yesu-qa yaq-te go:nakat
(Met 14:1-12; Mak 6:14-29)*

⁷ Yaq Elod, ndego Gelili plovins-ge kawa ezoqam, manqat ge-ewag, matev vinivinimba qafakhanumat, ndego gø-beváp. Zapa ndógo, ezoqa nøme āv gini-manqatám nqægo, “Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, nangó gendo-khandí:v, løvøte-te.” ⁸ Geté ezoqa nøme gimanqatam, “Ilaiza ndøfakhán.” Neka ezoqa nøme, āv gini-manqatám nqægo, “Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, ibugukhokhof giyageapam, nøme nangó gendo-khandí:v.”

⁹ Yaq Elod āv gene-eín nqægo, “Zion, noqa manqa vøovam-te, monqo mbokepøzém. Geté ngenek gekha ezoqám, emanqat nqæmbo-yoge?” Yaq ndego Yesu omete-qa ndøgoám.

*Yesu ezoqa bawan-qape ge:zøkef
(Met 14:13-21; Mak 6:30-44; Zion 6:1-14)*

¹⁰ Yesu-gi u-anim nango ginduvesez, vøe-ometem, av nqægo, matev ande āv kini-matønnumam, yaq ndego vemiv nøme-té genø-itúb. Ta vemiv-qa iz, Betsaidá. Ndego ambá gemø-yakhapus-mokho-mba-ezín, ti namba.

¹¹ Geté ezoqa ewaqape gi:zøtez, av nqægo, Yesu ande āv kenēma, yaq ndigu sègembo-paevém. Yaq Yesu sègekhatób, neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te vøe-zømesim neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvem.

¹² Yaq qakhagus ndøgo, khøuwa ambá vømø-sinanin. Tegi paev ezoqam tuelv tinizāv, Yesu vømbø-einim, “Ezoqa bawan-qape é-moqo-khofosám. Yaq

vemivemian neka khoev avøavun nqagot, lou neka venanqei nonqo, ðabimiváo. Zapa ndógo, ni ezoqam-av manqei-té qazigú, nqanek.”

¹³ Geté yaq Yesu gezø-ein, “Lou zo zozø-etoám, tilog.”

Yaq gindu-qavøinam, “Ni flawa faev neka zonga menas mba nigú. Gê, nginik ezoqa bawan-qape, lou ni nimøzøwí?” ¹⁴ Ndigu nqanek manqat gi-ein, zapa ndógo. Ezoqa kandambá gigoam. Angana ate gi-gioam, ande áv faev taosén ndi-gú.*

Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Ezoqa yà beqonáv. 50 50-té giabenø-qoqongepét.”

¹⁵ Yaq Yesu-gi paev ezoqam, áv tini-matønømém, yaq ezoqa ewaqape vøqonam. ¹⁶ Yaq Yesu até gendego, nginik flawa faev neka zonga menas ge-upøzø, yan-te sasa ndøqan, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein. Yaq gèmbegim, tegi paev ezoqam vøzø-etoam, yaq ndigu ezoqa ewaqape sasa zø-etoam. ¹⁷ Yaq ezoqa ewaqape, lou tilóg ndógo, até vøzø-ewez. Yaq lou mbegeap ndógo, ezoqa gi-ivøvem, gèpizumém. Yakhav tuélv ginqeitømem, gamøvea.

Pita gematøvem, Yesu, ndego Mesaya

(Met 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Khøuwa nøme, Yesu geguligulimat, tegi paev ezoqam mba ndøgoám, te namba. Yaq ndego áv gezømbe-beváp nqægo, “Gê, ezoqa no gekha ezoqám ménænana?”

¹⁹ Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Ezoqa nøme ndimanqate, qo Zión, ndego ibøkha iz etoam ezoqam. Neka nøme ndimanqate, qo ðlaizá. Neka nøme ndimanqate, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqa nøme, ndigu ibugukhokhof giyageapam, ezoqa kopo nqawá gendo-khandí.v.”

²⁰ Yaq Yesu gezøbevap, “Gemá zo? No gekha ezoqám zøténænana?”

Yaq Pita gendo-qavøiu, “Qo Mesayá, ndego Mbumbukiam ge:manqatam, tendo-khofotav.”

²¹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gègugúb, vøzømbè-khafen, gezø-ein, “Zo ezoqa nøme me-zòmás, av nqægo, no gekha ezoqám.”

Yesu ekeza løyøte neka nango khandi-vat-qa yaq-te, ande ge-zømas

(Met 16:21-23; Mak 8:31-33)

²² Yaq Yesu manqat nøme, áv gezømbe-ein nqægo, “Ezoqam-ge Yo, nqosøgeap kandambaqape bendáp. Neka Zu megetapak neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam bésanqawém, sasa belaem. Geté khøuwa tímømbø-misika-ez ndógo, ndego Mbumbukiam nango ndøkhandí.v.”

Yesu-te paev-qa toqogoat

(Met 16:24-28; Mak 8:34-9:1)

²³ Yaq Yesu ezoqa ewaqape gezø-ein, “Gekha ezoqám ndego, no-te paev-qa ndego, ndego ekeza poev matev, zitá geabetewuá, neka ekeza tae mutui bē-eqa, khøuwa ate tæpavpavemat, neka no sasa benøndopaev. ²⁴ Gekha ezoqám ndego, ekeza yage geawat-qa tegoat, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqám ndego, ekeza yage te:khambua, no zapaya, ndego ndømøqéiv.

²⁵ Gèmbø-mataváp. Ezoqa manqei-qape gigiap ate nqægo tømboqawam, geté ekezan gèsoqoëv, vømø-navøëm, yaq ta gigiap ate ndægo, áv khambøé-tøkè?

* **9:14** 9:14 Sakheis neka nakheis mønðngoám. Geté ndigu gevebøpøteáv. **9:19** 9:19 Luk 9:7-8
9:20 9:20 Zion 6:68-69 **9:22** 9:22 Luk 9:44; 18:32-33 **9:23** 9:23 Met 10:38; Luk 14:27 **9:24**
 9:24 Met 10:39; Luk 17:33; Zion 12:25

²⁶ Gekha ezoqám ndego, noqa yaq-te neka noqa manqat-qa yaq-te, mivi tegoat, yaq até Êzoqam-gé Yó-a, ndego mivi ndògó te-te, ndego ekeza waev bazafògakh-us neka Eve-qa waev bazafògakh-us neka Mbumbukiam-gi enzol ezoqam-qa waev bazafògakh-us namba te-geav. ²⁷ No unimanqatín nqazò-manqate. Zo ezoqa nòme nqazo-waniap, naqanòkà zópakhaezák. Geté Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ndòzotòkhæ-qeivím.”

*Yesu bugug qambo-enend
(Met 17:1-8; Mak 9:2-8)*

²⁸ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ande av khòuwa eit-qa zita-te, ndego Pita neka Zion neka Zems tène-upòzó. Yaq manqei poyat-té gimòqavíg. Guligulim-qa ndòqavigát. ²⁹ Ndego ate av-té ge:guligulimat, yaq teqa bugug sège-enénd, neka ndabua vòmbò-enend. Unime-papaqá. Andé ndand vòiyám. ³⁰ Yaq nqáe! Ezoqa menas sègefakház. Ezoqa ngínik, Mozes neka Ilaiza. Manqat ndòmanqatám, Yesu namba. ³¹ Ndigu ezoqa menas, Mbumbukiam-qa waev-ús. Yesu-qa lòvòte-qa yaq-té gini-manqatám, neka ndego Mbumbukiam-qa manqa mbusa andé àv kemé-unimanqatín, Zelusalem taon-te ndògo. ³² Pita neka tegi zifuap menas, venanqei zòvín. Yaq sègesòmbí. Yaq nango gindusuz, ndigu Yesu Mbumbukiam-qa waev-ús ndò-ometám, neka ndigu ezoqa menas vòzòmet, te namba giwanam. ³³ Yaq ndigu ezoqa menas, qavòne-qa gigoam, Pita Yesu àv gembòe-eín nqágo, “Evézòza. Qanimáv, ni nqei. Ni khoev-qasis misika nizòpuán, qoqa kopo neka Mozes-qa kopo neka Ilaiza-qa kopo.” Pita nqanek manqat khòkhò sege-eín. Ndego otevatéav, gekha manqat ge-ein.

³⁴ Pita ate av-té manqat ge:manqatam, yaq ozoz ndokawá, vògutaz. Yaq ndigu paev ezoqam, mòe kandambá gigonem, ozoz qagutaz. ³⁵ Yaq ozoz-te ndògo, manqat ndofakhán. Av gande-eín nqágo, “Ngenek nogé Yó. No nòveatáv. Zo teqa manqat gèyogé.”

³⁶ Manqat ndògo qame-navòem, yaq Yesu mba ndò-ometám. Ekhapús segeyám.

Ndigu paev ezoqam, nqanek matev gigeivim, gèkhonoumám. Ta khòuwa-te ndògo, ndigu ezoqa nòme-te manqatemáv, taqa yaq-te.

*Yesu opònakam gekhakheinòvem, ndego nqova soqa gembòigoam
(Met 17:14-18; Mak 9:14-27)*

³⁷ Yaq khòuwa nòme qandopave, Yesu tegi paev ezoqa misika namba, manqei poyat-te ginduvis, yaq ezoqa bawan-qape mòqás. ³⁸ Yaq nqáe! Ta bawan mokho-te ndògo, ezoqa kopo àv gené-akhá nqágo, “Nòméndim ezoqam, no nòtaqa-viám. Ambá noge yo qombo-tòkeín. No nakheis nòme mbain. Sa kopo ngéne. ³⁹ Nqova soqa ndòqanòtumatún. Yaq gè-ogeain. Kha segembòí-wageapét neka kòse vòmbó-qounít. Faf-faf-ús. Ndego nqova soqa yovitáv neka unime-ngiún. ⁴⁰ No qogi paev ezoqam mòezòviám, ngenek nqova soqa tingeatòmem. Geté ndigu amba me:goném. Kopòmba mbain.”

⁴¹ Yaq Yesu gendo-qavòiu, “Zo matev kòfigiap neka unimanqatin mbain ezoqam, zo ndakin nqazoyage, gè, no khòuwa andé gekhám, zo namba tizi-yagat neka zoqa viniv vòe-eqatát? Geté ság! Qoge yo vòndondáf.”

⁴² Yaq ndego opònakam, ate av-té ge:geavun, nqova soqa manqei-té genògiú, vò-uvutam. Kha sègembòí-wageapát. Yaq Yesu ndego nqova soqa gembòe-khafén, vòfakhan, neka opònakam vòkhakheinòvem, yaq eve nqawa sasa mbo-etoam.

⁴³ Ezoqa ewaqape, nqanek Mbumbukiam-qa bazafogakh-qape giqevim, ndigu nqova ndafe kandambá.

Yesu qambo-menas, ekeza lóvøte-qa yaq-te ge:zomas
(Met 17:22-23; Mak 9:30-32)

Ezoqa ewaqape, Yesu-qa matev ate ndægo-qa yaq-te, até gimboe-matavupát, yaq ndego ekeza paev ezoqam gezø-ein, ⁴⁴ “Noqa manqat unime-yogém, no ndakin tæzø-ein. Ezoqam-ge Yo, ezoqam-qá zenda-té ginøveém.” ⁴⁵ Geté Yesu nqanek manqat ge-ein, tegi paev ezoqam, manqa mokho ndapeáv. Gèkhonawám ti-te. Yaq ndigu kopømba mbain, manqa mokho vøe-qeivím. Geté ndigu møe ndøgoném, Yesu manqa mokho-qa yaq-te vømbøé-bevøpém.

Yesu-gi paev ezoqam mokho-te, megeat ezoqam, gekha ezoqâm?
(Met 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Khøuwa nøme, Yesu-gi paev ezoqam, ekeza mokho-mba, gèponqombupát. Tini-ponqombupát ndøgo, ti mokho-te, iz akhae kandambaqape, gekha ezoqá ndøgo. ⁴⁷ Geté Yesu é-møndæ-otév, ndigu gekhá mbómataavupam. Yaq ndego nakhasam ndo-itú, teqa avønin-te vøve, ⁴⁸ gezø-ein, “Gekha ezoqâm ndego, noqa iz-te, ngenek nakhasam tekható, ndego no ndøkhatómb. Neka gekha ezoqâm ndego, no tekhatomb, ndego até ndegó-a, vøkható, ndego no gendo-khofotan. Zo mokho-te, ezoqa kandambaqape ndégo tegó, ndego iz mbain ndøgo.”

Ezoqam ni sanqaupav ndigu, ndigu nigí
(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Zion Yesu gembo-ein, “Evézøza. Ni ezoqam mði-ometám. Ndego nqova soqøsoqa ndøngeasumatún. Qoqá iz-té genøgoatún. Yaq ni nimbøe-khafeném. Zapa ndøgo, ndego ni namba, qo-te pøpøvumáv.”

⁵⁰ Geté yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbøe-khafaép, ndego. Zapa ndøgo, gekha ezoqâm ndego, zo-te sanqaupav ndego, ndego zogé.”

Samalia vemia v nøme-te, Yesu gisanqawem

⁵¹ Khøuwa ge:khatobat, Yesu yan-te te-qavig, ndego matavap āv genegó nqægo: Zelusalem taon-té genøwáv. Yaq kopømba mbain, teqa matavap toqo-enend taqa yaq-te. ⁵² Yaq ndego u-anim ndøkhofotáz, teqa megemegete. Yaq ndigu vemia v nøme-te gimøfakhaz, Samalia manqei-te ndøgo, ambá nakhoa mømbo-khakheinømemín, vømébūv. ⁵³ Geté ndigu vemia v-ak, giyogem av nqægo, Yesu Zelusalem taon-té genømā, yaq ndigu khatoweáv.† ⁵⁴ Yaq tegi paev ezoqa menas, Zems neka Zion, tiqa matev giqevim, ndigu Yesu āv gimboe-einím nqægo, “Evézøza. Qoqa poev gekhám? Ndizí-akhaem, gøinam betøndōvis yan-te, nginik ezoqam vøngiæzø?”

⁵⁵ Geté Yesu gèndoqambún, nginik ezoqa menas vøgugub.‡

⁵⁶ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam namba, vemia v nøme-té gimøzáv.

Yesu toqombo-paev, taqa yaq-te
(Met 8:19-22)

9:44 9:44 Luk 9:22 9:45 9:45 Luk 18:34 9:46 9:46 Luk 22:24 9:48 9:48 Met 10:40 9:50 9:50

Met 12:30; Luk 11:23 † 9:53 9:53 Yaq Zu ezoqam-a, yaq Samalia ezoqam, qaq matev zømbugoám. Yaq ndigu Samalia ezoqam poeveáv, Zu ezoqam tiqa manqei-te sa tu-apat. 9:54 9:54 2 King 1:9-16

‡ 9:55 9:55 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgo. Ta manqat nqané: Yaq Yesu gezø-ein, “Zo zøtezateáv, zo gekha nqova-gl ezoqâm. Zapa ndøgo, Ezoqam-ge Yo, ambá av nqægo, ezoqam-qa yage ngi-wat-qa ndøgeavún. Geté ndego ezoqa khandi:zat-qa ndøgeavún.”

⁵⁷ Yaq ndigu ate av-té nakhoa gi:geveat, ezoqa tendowáv ndógo, Yesu vømbø-ein, “Qo ande av khoqoté-okhoát, no até nøtaqá-pavát.”

⁵⁸ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Qanimáv. Geté gèmbø-mataváp. Gaqo lo-zokhak,^S sømbiam nonqo, manqei nqa ndøzøgó neka pipisi viviap ndøzøgó. Geté Ezoqam-ge Yo, khøev mbain, te:sømbimat, pusa vøe-tayát.”

⁵⁹ Yaq ezoqa nøme-te, Yesu áv gene-ein nqægo, “Qonðó-pæv.”

Geté yaq ndego ezoqam gendo-ein, “Evézøza. Até vøkhæ-keogé. Tat båtøkhæ-otáv.”*

⁶⁰ Geté yaq Yesu gembo-qavøiu, “Av taoká. Ekeza pakhaezet-ak tiabe-osám ndigu, gipakhaez.[†] Geté qo, ezoqa Mbumbukiam-qá Megeat Matev qomé-zømesim.”

⁶¹ Ezoqa nøme Yesu gembo-ein, “Evézøza. No ndøtaqando-pæv. Geté båtøkhonáv, nogi ezoqam, ouo manqat bamøzø-ein.”

⁶² Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Gekha ezoqám ndego, manqei tekhaemet, yaq ndego zita-te sekembá segé-qambunimát, ndego kopømba mbain, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te sasae tego.”

10

Yesu ekeza pæv ezoqa seventi-tu gekhofosam

¹ Taqa zita-te, Evézøza pæv ezoqa seventi-tu nøme ndøvevesám. Yaq teqá megemege-té genø-khofosám. Ezoqa menømenas ndøkhofosumát, ndøgo taon neka vemivemiav ate qægoam, ma ekeza okho-qa gembøegoam. ² Yaq ndego manqa zølvuá, gezø-ein, “Khæ-te avøe gigiap kandambá qakhatøkhatoam. Geté sasae ezoqam khapimbá, vøndé-peanëm. Yaq nakémbá. Khæ eve, zombó-vi:mát, Mbumbukiam. Yaq sasæ ezoqam, téabetønde-khofotáz, teqa avøe gigiap qakhatøkhatoam ndøgo, betøndø-peanem. ³ Møzozáv. Nqáe! Zo andé sip nakheis. Geté zo gaqo khobokhobos-té qatø-khofosumít. ⁴ Moni neka moqos neka tamak ndø-upøgím. Ezoqa tozomø-qasat nakhoa-te, yaq ti namba manqa manqate-te, khøuwa iziz khapekhapé me:khøubám. ⁵ Khøev-te tozomø-ozat, zo bugukhokhof manqat nqáneq qazozø-einát, ‘Sambí zo-te, zo nqanek khøev-te nqazoyage.’ ⁶ Ndigu ezoqam, sambi-anim tigoat, zo vøkhatobát, yaq zoqa sambí manqat, até gégoát ti-te. Geté ndigu zo khatobeav tøgoat, zoqa sambí nango ndøzø-vesezát. ⁷ Zo ezoqa khøev tizø-einat, ta khøev-te ndøgo, até vøskhoé. Lou neka ibøkha vølogé, ndigu tizø-etoumat. Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, ndesasæat, ndego teqa yage nonqo gigiap yá bembo-etoám. Sa ndøyægeáp, khøev nøme-te, khøev nøme-te.

⁸ Gekha vemiav-té ndøgo, tozomø-fakhazat, ndigu zo tikhatobat, yaq lou sège-logemát, zoqa megemege-te timøvøemat. ⁹ Enqoni-us ezoqam zókhakheinøvemát, neka ezoqa áv qazozømbé-manqatát nqægo, ‘Mbumbukiam-qa Megeat Matev, møndø-fakhán zo-te.’ ¹⁰ Geté zo vemiav nøme-te tozomø-fakhazat, yaq ezoqa zo khatobeav tøgoat, yaq nakhoa-té qazonø-wanát, ta vemiav-te ndøgo. Yaq áv qazozømbé-manqatát nqægo, ¹¹ ‘Até pakhákh-a, niqa zenda tokhotapak-te nqatøkeap, zoqa vemiav-te

S **9:58** 9:58 Nginik gaqo lozokhak-qa nqovønqova, Metiu 8:20 avønin-té qonøqeiv. * **9:59** 9:59 Ta khøuwa-te ndøgo, ngenek ezoqam-ge eve nanimatæv, as ndøgoát. Geté ndego bugukhokhof tege eve namba yage-qa ndøgoám. Yaq Yesu pæv-qa sa ndøgo tenegoám, eve tembøe-nanim † **9:60** 9:60 Ezoqa ndigu gipakhaez, ndigu tønè-manqaté, ndigu Yesu pæveav ndigu. **9:61** 9:61 1 King 19:20 **10:1** 10:1 Mak 6:7 **10:2** 10:2 Met 9:37-38; Zion 4:35 **10:3** 10:3 Met 10:16 **10:4** 10:4 Met 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5 **10:7** 10:7 1 Ko 9:6-14; 1 Tim 5:18 **10:8** 10:8 1 Ko 10:27 **10:11** 10:11 Kel 13:51; 18:6

gei-okhoam, ni nípomoemét. Yaq zo t̄oz̄oté-z̄otéz ndógo, zo manqa-zapa zogoném. Geté zo v̄oz̄otéz, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, m̄ond̄o-fakhán.’”

¹² Yaq Yesu tegi paev ezoqam gez̄o-ein, “No nqaz̄o-manqate. Manqa Ov̄oyam Kh̄ouwa Kandambaqape tim̄o-khantaz, ndigu vemia-v-ak-te unimé-soqá. Yaq-fia nqos̄ogear ndógo, ndigu tindapem, nd̄om̄o-l̄ovuám, av Sodom taon-ak timindapem.”

M̄ond̄o-soqoéz, ndigu Keliso gisanqawem

(Met 11:20-24)

¹³ Yaq Yesu manqat n̄ome gez̄o-ein, “Zo m̄ozo-soqoéz, zo Kolazin-ak neka Betsaidá-yak. Zapa ndógo, no umingiap matev, zo mokho-te q̄emat̄onumam, ambá Taya neka Saedon taon mokho-te t̄emat̄anam̄in, ndigu ambá nup̄okhán mbá, Mbumbukiam-te é-ndo:qambuz̄in, neka tiqa manqa-zapazapa zapaya, ndabua soq̄osoqa v̄o-uzam̄in neka pakhakh-te v̄oqonavin. Geté zo qambuzaneáv. ¹⁴ Manqa ov̄oyam kh̄ouwa tim̄o-khantaz, zo-te unimé-soqá. Yaq-fia nqos̄ogear ndógo, zo tozom̄o-ndapem, nd̄om̄o-l̄ovuám, av Taya neka Saedon taon-ak timindapem.

¹⁵ Neka ge zó, Kapenaum taon-ak? Zo, yan-té gin̄o-egaz̄o, av zo nd̄oz̄ote-matavap? Av taoká. Zo ḡoinam-té gin̄o-nqagevém.”

¹⁶ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gez̄o-ein, “Gekha ezoq̄am ndego, zoqa manqat tendap, ndego noqá manqat nd̄ondáp. Neka gekha ezoq̄am ndego, zo tesanqab, ndego no nd̄osanqámb. Neka gekha ezoq̄am ndego, no tesanqamb, ndego até ndegó-a, ma no gende-khofotan, v̄osanqáō.”

Yesu-gi paev ezoqam seventi-tu, nango ginduqavaz

¹⁷ Yesu-gi paev ezoqam seventi-tu, nango ginduqavaz, ndigu khanakhanakh kandambá. Yaq gimbo-einim, “Ev̄ez̄oza. Até nqova soq̄osoqá-yá, niqa manqat o-mba mo:ndapám, ni qoqa iz-te, manqat qeiz̄o-manqatam.”

¹⁸ Yaq Yesu gez̄o-qav̄oiu, “No Saitan m̄o-e-omét. Yan-té gendob̄oiáv. Andé v̄oiyam me me:b̄oi. ¹⁹ Nqáe! No zo bazaf̄ogakh m̄bez̄o-etoám. Zo waza soq̄osoqa neka lakalaka sozó-tokhonevemát, neka zoge qaqa ezoqam, Saitan, teqa bazaf̄ogakh ate ndægo vozó-tokhonēm. Yaq zo-te matev-qase gem̄o-fakhanák. ²⁰ Geté zo ambá ta zapaya nd̄ogo, khanakhanakh nd̄ogō, nqova soq̄osoqa zoqa manqat o-mba nduondape, geté zo khanakhanakh nd̄ogo tabez̄ogó, zoqa iziz yan-te ndo:peawap.”

Yesu khanakhanakh-us, Eve ike manqat gemo-ein

(Met 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ta kh̄ouwa-te nd̄ogo, Yesu Nqova Mbomambaqape mokho-te, khanakhanakh kandambá gendap. Yaq av gene-guligulim̄ nqægo, “Tat, qo yan neka manqei-qape-ge Evez̄oza ndoqoqo. No ike kandambá qo-te. Zapa nd̄ogo, qoqa matavap q̄okhonáo, ti-te ndigu, ekeza kha z̄otezat neka matavap loloakh-us ezoqam ndivewe. Geté qo ti-te ndigu toqon̄o-vevezám, ezoqam ndigu ande av nakhei nqonqon me ndi:gu. Unimanqat̄in. Tát! Qoqa poev, av t̄onegoám.”

²² Yaq Yesu manqat n̄ome ge-ein, “Gigiap neka matev ate nqægo, Tat noqá zenda-té genov̄é. Ezoqa m̄è-z̄otezák, ndego Yo gekha ezoq̄am. Eve mba me-otév. Neka ezoqa m̄è-z̄otezák, ndego Eve gekha ezoq̄am. Yo mba me-otév, neka ndigu v̄oz̄otéz, Yo Eve-qa yaq-te vevezam-qa ndez̄ogo.”

²³ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam-té genøqambún. Yaq ti-mba ndigu tezø-eín, “Zo kxanakhakh mbá qanegó, zo matev bøi nqazøte-qeivi, ndakin nqafakhanam. ²⁴ No nqazø-manqate: Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam neka kawakawa-za kopoáv, matev qeivi-qa ndøgoám, zo ndakin nqazo-qeivi. Geté ndigu qeiviáv. Neka ndigu manqat yoge-qa vøgoam, zo ndakin nqazoyoge. Geté ndigu yogeáv.”

Samalia ezoqam-qa yaya etæ manqat

²⁵ Khøuwa nøme, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndowáv. Ndego Yesu ambá gembo-matemateamín, gembo-ein, “Nømendim ezoqam. No gekha matév nømatønnumát, khandi miavmiáv vøténdáp?”

²⁶ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Gé, Mozes-qa guguna manqat áv kxané-ein? Qo qoqo-geveam, gekha mokho qombóndáp?”

²⁷ Yaq ndego gendo-qavøiu, “Mozes-qa guguna manqat, áv qane-eín nqægo, ‘Kuku betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, uni qoqa mbøni-te neka uni qoge nqova-te neka uni qoqa bazaføgakh-te neka uni qoqa matavap-te. Neka ezoqa nøme-te, kuku áv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te, kuku ndaqambe:go.’ ”

²⁸ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Qo unimanqatín ndoqo-manqate. Qo matev áv tønægó. Yaq qo khandi ndòqondáp.”

²⁹ Geté ndego ezoqam, ekeza iz khakheinam-qa ndøgoám, yaq gendo-ein, “Gé, ezoqa nøme, gekha ezoqám?”

³⁰ Yaq Yesu gembo-qavøiu, emanqat me:votót, gembo-ein, “Ezoqa møndøgoám. Zelusalem taon-té gendowáv. Ambá Zeliko taon-té genø-visatín. Yaq nakhoa livin-qase ndøugu, pepen ezoqam ndøqás, vø-møvøinam, ndabua sasa mbokhofoem, vøzuim. Yaq sège-ivøvém. Ndego ambá vønanimin.

³¹ Yaq ta khøuwa iz kopo-te ndøgo, nakhoa-te ge:veam, Mbumbukiam-gé iziz ezoqam ndøgeavún. Yaq ndego ngenek ezoqam ge-omet, geveam, ndego nakhoa yaq-keoqá genøqantáv, vølvø. ³² Yaq matev até kopó, ta nakhoa-te ndøgo, Livai bawan-ak ndøgeavún. Yaq até ndegó-a, ngenek ezoqam ge-omet, geveam, ndego nakhoa yaq-keoqá genøqantáv, vølvø. ³³ Yaq vaev, Samalia bawan-ak ndowáv, ta nakhoa-te ndøgo, ngenek ezoqam vø-omet. Yaq ndego tanakh mbogó, ³⁴ te-te vøwav, nqamav-te oil neka waen ande mulømula me vømbøe-qouzam, sasa mboløvønám, ekeza donki-qa zita-te vø:ve.* Yaq okha ezoqam-qa venanqei nonqo khoev-té genøndáf, vømbø-kewagam. ³⁵ Yaq khøuwa nøme qandopave, ndego silva moni mokho menas ndø-upøzó, ndego okha ezoqam-qa khoev keoge ezoqam vømbø-etoam.† Yaq áv gembøe-eín nqægo, ‘Gèmbø-keogé, ngenek ezoqam. Yaq nango tøtøndo-qavan, qo fia nøme ande áv khoqoté-nqagivemēt, teqa kha-te, no fia ndægó.’ ”

³⁶ Yesu nqanek emanqat gumuvotot, yaq ndego Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, áv gembøebeváp nqægo, “Ge qó ndoqo-matavap? Ezoqa misika mokho-te nginik, matev eqeieqei, gekha ezoqám ndømatanam, te-te ndego, pepen ezoqam gizuum?”

³⁷ Yaq ndego Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam gendo-ein, “Ezoqam ndégo, tanakh gembogo, vømbøtøke.”

Yaq Yesu gembo-ein, “Nándav. Yaq até qó-a, matev áv toqotégoát.”

10:25 10:25 Met 22:35-40; Luk 18:18 **10:27** 10:27 Deut 6:5; Lev 19:18 **10:28** 10:28 Lev 18:5

* **10:34** 10:34 Yaq Samalia ezoqam-a, yaq Zu ezoqam, qaqá matev zømbøgoám. Geté ndego Samalia ezoqam, tanakh mbogó, ndego Zu ezoqam, vømbøtøke. † **10:35** 10:35 Nginik moni mokho menas-qa fia, andé kandambá.

Yesu Mata neka Meli okha gezomat

³⁸ Khøuwa nøme, Yesu ekeza paev ezoqam namba, nakhoa gigeveat, yaq vemiyav nøme-té gimøfakház. Ta vemiyav-te ndøgo, sævam møndøgoám. Tuqa iz Matá. Yaq ndugu Yesu khoev-té gunukható. ³⁹ Ndugu yakhasuk møndømo-goám. Tuqa iz Melí. Yaq ndugu Evezøza-qá zenda tokhotapak avønin-té gunøqóm. Nømendim manqat mbøe-ewagát. ⁴⁰ Geté Mata ndugu, khanakhanakh mbaín, lou yakhapus gu-ifutat. Sasae khàpe mbøe-khouvév. Yaq ndugu tunøwáv ndøgo, Yesu vømbø-ein, “Evezøza. Ge qó ndoqo-matavap, nqanek matev eqeieqei, no nakhapus nqæsasaetet, yaq nogu nam, no tøkæev ndøgo? Gèmbø-ein, nanduv, no yà benøtøké.”

⁴¹ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Máta, Máta! Qo matev vinivinimba-qa yaq-te, khàpe qote-fofogeáp neka matavap khàpe qambe-khouwevát. ⁴² Geté matev kopó mba betaqambegó. Ngunuk Melí, matev mbomambaqape ndøndáp, noqa manqat ngu-ewaget. Yaq ezoqa kopømba mbaín, tuiwiam.”

11

Mbumbukiam-te toqo-guligulimat, taqa yaq-te
(Met 6:9-13; 7:7-11)

¹ Khøuwa nøme, Yesu manqei nøme-te geguligulimat, yaq qamømbøe-navøem, ekeza paev ezoqa kopó nøme, áv gembøe-ein nqægo, “Evezøza. Ni guligulim-qa yaq-te qotínømánd, av Zion, ndego ezoqa íbøkha iz etoam ezoqam, ekeza paev ezoqam ge:zømas.”

² Yaq Yesu gezø-ein, “Zo tozo-guligulimat, áv qazøté-manqatát nqægo, ‘Tát!

Qoqa iz yà beto-eqawát.

Qoqa Megeat Matev, bètøndowáv ni-te.

³ Khøuwa ate tæpavpavemat, ni lou gini-etoám, av ni lou mbain nqati:gu.

⁴ Niqa manqa-zapazapa, sà betaqambo-navøemát.

Até ní-a, ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa, møndønimbo-navupatún, ni-te gimátønumatun.

Neka ní khamasim-te ndø-àmbám.’ ”

⁵ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Ge zó, ezoqa kopó, lova u-mbaqape zifu-qa khoev-te tema, vømbøe-ein av nqægo, ‘Nøfu. Flawa misika mba qonø-etoám. ⁶ Zapa ndøgo, noge nøfu nøme, manqei nøme-té genømä. Yaq ndakin noqá khoev-té genøfakhån. Geté no lou mbaín vømbøe-etoám.’

⁷ Yaq qafu khoev mokho-te áv gendē-qavøiu nqægo, ‘Mòqo-nøuvån! Khoev mboqog mótøtokáz. Ni nìsømbiüt, nakheis namba. Yaq kopømba mbaín tæsuzam, lou vøtaqá-etoám.’

⁸ No nqazø-manqate: Ndego tesuzam, lou vømbó-etoám, ndøgo ambá ta zapaya ndøgo tenégø, ndego zifu ndembogo. Geté ta zapaya ndøgo tenésuzám, ndego ge:pouweam, yaq gigiap ate ndægo, ndego mbain ndøgo, vømbó-etoám.

⁹ Yaq nakémbá. No nqazø-manqate: Gèviame. Yaq Mbumbukiam ndøzø-etoám. Géváo. Yaq zo ndøzo-qeivim. Gèkhaneám. Yaq Mbumbukiam zo mboqog ndøzø-mboqozó. ¹⁰ Unimanqatín. Gekha ezoqám ndego, ndeviam, ndego ndøndáp. Neka gekha ezoqám ndego, ndevao, ndego ndøqeiv. Neka gekha ezoqám ndego, mboqog-te ndekhaneam, ndego mboqog ndømbø-mboqóz.*

10:39 10:39 Zion 11:1; 12:2-3 **10:42** 10:42 Met 6:33 * **11:10** 11:10 Taqa manqa mokho av nqægo: Qo Mbumbukiam-te toqoqambuq, neka ande teqa mboqog-te me toqote-khanæmat, yaq ndego segékhatóq. Kopømbaqapé teqa bawan-te toqomø-oq.

¹¹ Gê, zo mokho-te, matev áv khanégo? Nakhasam eve zongoyam-qa temboviam, ndego wazeam mbó-etoám? ¹² O gava-qa temboviam, ndego lakalakoam mbó-etoám? Av taoká. ¹³ Zo manqa-zapazapa-us, ambá qazøtegó. Geté zo zøkeza nakheis, gigiap eqeieqei etoám mðzøte-zøté. Yaq av tægoat ndægo, zoge Zøve, yan-te ngo:yage, ndego Nqova Mbomambaqape neme mba zømbó-etoám, gekha ezoqám ndigu, timbøe-viømemat.”

*Yesu av gimbøe-einim nqægo, Saitan-qá bazaføgakh-tê genø-sasaet
(Met 12:22-30; Mak 3:20-27)*

¹⁴ Khøuwa nøme, Yesu manqa-khou ezoqam, nqova soqa mbongeatám. Yaq nqova soqa gembo-fakhan, ndego manqa manqate ndøngáz. Yaq ezoqa ewaqape, nqova ndafe kandambá. ¹⁵ Geté ezoqa nøme, áv gini-einim nqægo, “Ngenek nqova soqøsoqa, Belzebul-qá bazaføgákh gene-ngeasám, ndego nqova soqøsoqa-ge kawa.”

¹⁶ Neka ezoqa nøme ndigu, matemateam-qa mbogoám, neka teqa umingiap matev qeivi-qa vømbøgoam.

¹⁷ Geté Yesu é-møndæ-otév, av ndigu gi:matavupam, teqa bazaføgakh ande áv khanefakhan. Yaq ndego yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, “Bawan kopo tigoat, yaq ndigu livin-mbá gunumú-qatønëm, izuizu nakhag vøgonëm, nginik gékhoubám, até vømú-nasinim. Neka até evenáp-a, tiqatønem, yaq izuizu ndønøfeapát, ndigu gemø-navøém. ¹⁸ Yaq Saitan-qa yaq-te, matev até kopó. Ndego ekeza kha livin-mba tumuqata, yaq ekeza kha namba vøenøfê, teqa bawan áv khanégoát? Yaq nakémbá, zoqa manqat mokho mbaín, nandozo-manqate av nqægo, no nqova soqøsoqa, Belzebul-qá bazaføgakh-tê qatø-ngeasám. ¹⁹ No nqova soqøsoqa, amba Belzebul-qa bazaføgakh-te tøte-ngeasamin, av zo ndøzøte-manqate, yaq gê, zogí ezoqam, nqova soqøsoqa gekha ezoqam-qá bazaføgakh-tê ginø-ngeasumatun? Gê, Saitan-qá bazaføgakh-tê ginø-ngeasumatun. Av taoká. Yaq nakémbá. Tiqa matev møndø-unimanqatín, av nqægo, zoqa manqat mokho mbaín. ²⁰ No nqova soqøsoqa, Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té qatø-ngeasumatún. Ndøgo zo áv qanezømás nqægo: Mbumbukiam-qa Megeat Matev, møndø-fakhán zo-te.

²¹ Neka nøme nqáne: Ezoqa bazaføgakh-qape, ekeza khoev-te bøibøi to:yøet neka sanqava kopoav vømbøgoát, yaq teqa gigiap kopømbá. Ezoqa gembó-aqonamák. ²² Geté ezoqa uni bazaføgakh-us-qape-in tendowav, namba vøenøfê, yaq-mba vøzū, yaq ndego sanqava géviwám, ndego go:tawam, neka teqa gigiap vømbó-upøgim, vømó-etøomëm, ezoqa nøme namba.†

²³ Gekha ezoqám ndigu, no-te nøzøzaneav ndigu, ndigu nogí qaqa ezoqám. Neka gekha ezoqám ndigu, no ezoqa møvøbam-qa yaq-te tøkemav ndigu, ndigu ezoqa gèpanqasumit.”

*Matev soqaqape tøfakhan, ezoqa manqa-zapa-te nqawa tevesez
(Met 12:43-45)*

²⁴ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Nqova soqa ezoqam-te tefakhan, yaq ndego mbenga qaqaniap manqei-té gé-okhoát. Manqei eqeieqei-qa ndøvawét, te:yagat. Geté qeiviav tøgoat, ekeza manqat áv gené-ein nqægo, ‘Ság. Nøkeza khoev-té qatøveséz, ma qatønde-fakhan ndøgo.’ ²⁵ Yaq ndego nango tevesez, ta khoev ndøgo viayáp neka gapuk mbaín. ²⁶ Yaq

11:15 11:15 Met 9:34; 10:25 11:16 11:16 Met 12:38 11:22 11:22 Kol 2:15 † 11:22 11:22 Ezoqa bazaføgakh-qape ndego, ekeza khoev-te bøibøi ndo:yøet, ndego Saitán. Geté ndego ezoqam uni bazaføgakh-us-qape-in, ndego yaq-mba tezu neka gigiap vømbó-upøgim, ndego Yesú. 11:23 11:23 Luk 9:50

nangó genówáv, nqova soqøsoqa seven nøme vømøndó-khatøb, ndigu uni gi:soqøsoqoezam. Av teoká, av ndego ekezan ndego. Yaq ndigu tindúzáv ndógo, namba vóméqõm. Yaq vaev-te ndógo, ndego ezoqam, teqa yage unimé-soqá. Av taoká, av bugukhokhof ge:yagam.”

Unimanqatin khanakhanakh-qa yaq-te

²⁷ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ezoqa ewaqape-qa mokho-te, sæva kopo av guni-akhá nqægo, “Sævam ndugu khanakhanakh mbá guabitigú, qo gui-ova neka tete vøqā-etoumam.”

²⁸ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Unimanqatín, nandav. Geté uni khanakhanakh-in ndígu tózógoát, ezoqam ndigu, Mbumbukiam-qa Manqat ndíyógē neka manqa o-mba ndímbøē-ndāpē.”

Yesu ekezan, Ziona ge:khamas (Met 12:38-42)

²⁹ Ezoqam-qa bawan qakhouwevtat, Yesu-qa manqat gi-ewagat, yaq ndego av gezømbe-ein nqægo, “Zo ezoqa ndákin nqazoyage, zo ezoqa soqøsoqá. Zo umingiap matev qeivi-qa mba zógó. Geté zo matev nøme zóqeivimák. Sa ndógo tozóqeivím, av Ziona qambøe-fakhan. ³⁰ Matev ndógo, Ziona qambo-fakhan, Niniva ezoqam av qanezømás nqægo: Mbumbukiam ndokhofotáv. Yaq até ta matev ndógó-a, Ezoqam-ge Yo tømbo-fakhan, zo mé:zømás, zo ndákin nqazoyage, av nqægo, no Mbumbukiam ndokhofotán.

³¹ Mbumbukiam-qa Manqa Ovøyam Khøuwa Kandambaqape-te, ndugu Siba manqei kawa sævam kandambaqapu, segé-itán. Yaq ndugu zo ezoqa soqøsoqa mé:zæb, zo ndákin nqazoyage. Zapa ndógo, ndugu qámbá gunduwav, Solomon-qa matavap loloakh manqat vømømbø-ewag, ndego Izlael kawa ezoqam kandambaqape. Geté, nqáe! Ngenek ezoqam zo namba nge-go, ngenek Solomon únime-løvúám. Geté zo teqa nømendim manqat ndapeáv.

³² Ta Manqa Ovøyam Khøuwa Kandambaqape-te, até Niniva ezoqám-a, vówān. Yaq ndigu zo ezoqa soqøsoqa mé:zæb, zo ndákin nqazoyage. Zapa ndógo, ndigu manqa-zapazapa-te gigoam, mändo-qambúz, Ziona-qa manqat giyogem. Geté, nqáe! Ngenek ezoqam, zo namba nge-go, ngenek Ziona únime-løvúám. Geté zo qambuzaneáv, teqa manqat qazoyogem.”

Niqa matev waev-té qabegó (Met 5:15; 6:22-23)

³³ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Lampa toqomag, yaq kopømba mbain toqo-khonao o yakhav mokho-te voqotu-utáv. Geté lampa asøzam nonqo-té qonówuá. Yaq gekha ezoqám ndigu, khoev-te ti-ozat, waev ndóqeivát.

³⁴ Qoqa kha, waev bøi mbo-etoám. Bøi eqeieqeie tøgoat, yaq kha ate ndægo, waev-té qágoát. Geté bøi soqain tøgoat, yaq qoqa kha ate ndægo, bøivun-té qágoát. ³⁵ Yaq nakémbá. Aiyá qagó. Soqain ndógo, ta waev ndógo, qoqa mokho-te nandaqambu:gu, tøbøivun.

³⁶ Yaq nakémbá, qoqa kha ate ndægo, waev mokho-te mba tøugoat neka bøivun-qase mbain vógoát, yaq kha ate ndægo waev-ús, kopømba av-té, lampa-qa waev qo-te ndækhaev.”

Yesu Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nɔmɛndim ezoqam gezɔponqom

(Met 23:1-36; Mak 12:38-40)

³⁷ Yesu manqa manqate qamɔmbɔe-navɔem, yaq Felisi ezoqa kopo, Yesu lou loqe manqat mbo-ein. Yaq khoev-té gemɔmbo-ón, lou loqe-te vɔqom. ³⁸ Geté Yesu bugukhokhof zenda sunguziav, av tiqa matev qægoam, lou gilogin. Yaq ndego Felisi ezoqam, nqova mbondáf.

³⁹ Yaq Evezɔza, ndego áv gembɔe-ein nqægo, “Zo Felisi ezoqam, zo kap neka melek, mumat mba zoto-sunguzumatún. Neka zo zɔkezan, até kopó. Mumat-te ndo:go, eqeieqei. Geté zoqa mokho-te, gigiap qovetu matev neka manqa-zapazapa, mɔndɔmɔ-tɔtvɔyám. ⁴⁰ Zo matavap mbain ezoqam, ge zó ndozo-matavap, Mbumbukiam ndego ezoqam gekhakheinɔvem, mumat mba mbɔé-khakheinam, geté mokho-te khakheinɔpɔteáv neka ndego ote-vateáv, ndɔgo mokho-te ndɔugu? Av taoká. ⁴¹ Yaq nakémbá, gigiap nandav, zoqa melek neka kap nandu-nqeitove, zo gigiap-av ezoqam zozó-etoám. Yaq nqáe! Gigiap ate ndægo, ndɔgo tɔzɔmbé-eqeieqei.

⁴² Zo mɔzo-soqoéz, Felisi ezoqam. Zo até avɔe gigiap uni khasɔkhasis-in-a, qazɔtɔndo-pe:tatun, zɔqqaqemín, qaqageap vɔmɔ-ten-in, yaq qatoat kopo Mbumbukiam vozombɔ-etɔmemin. Matev khasɔkhasis av nqægo, zo mɔzogoatún. Geté matev kandakanda, kopɔmba ande av ezoqa nɔme-te, matev eqeieqei matanam matev, neka kuku matev Mbumbukiam-te, zo gɛzɔmbo-qasi:v. Matev eqeieqei khasɔkhasis tozogoat, ndɔgo kopɔmbá. Geté gigiap-qape ndɔgo, matev eqeieqei kandakanda tozogoat.

⁴³ Zo mɔzo-soqoéz, Felisi ezoqam. Zo tɔzɔmbe-khaneát ndɔgo, guliguli khoev-te, iz akhayapak-qá qonam nonqo-té qazó-qonumát, neka ezoqa ewaqape, maket manqei-te, zo khaiya mboma manqat vizap-us bezɔ-manqate.

⁴⁴ Zo mɔzo-soqoéz. Zo andé manqei-pakha ozap nɔme me zɔte:gó. Mumat-te ndɔgo, bugug eqeieqei. Geté mokho-te ndɔugu, kha mɔndɔlanqá. Yaq ezoqa sogó-okhoát, mumat. Zapa ndɔgo, ndigu zɔtezateáv, av nqægo, nqanek ezoqa-pikia nge-otɔvê.”

⁴⁵ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq Mozes-qa guguna manqat nɔmɛndim ezoqa kopo, áv gembɔe-ein nqægo, “Nɔmɛndim ezoqam. Qo nqanek manqat nandoqo-manqate, qo até ní-a, iz sɔqonimbu-ngi:wát.”

⁴⁶ Yaq Yesu gembo-qavɔiu, “Unimanqatín. Até zó-a, Mozes-qa guguna manqat nɔmɛndim ezoqam, zo mɔzo-soqoéz. Zo ezoqa viniv-qape zozɔmbɔ-awám. Yaq ezoqa amba-amba me-eqagím. Geté zo zenda-qase aumáv, ezoqa vozozɔmbé-tɔkeát, ndigu nqanek viniv ndi-eqawat.

⁴⁷ Zo mɔzo-soqoéz. Zapa ndɔgo, zo Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqei ozap-te, khoev qaniqanimav zozɔ-puanumatún, zoqa matavap vesezu nonqo. Geté ndigu zɔkeza zozɔkha-zapazapa-za ndɔzitagát.

⁴⁸ Zo matev av nqægo ndozogo, yaq zo zó-unimanqatintét, av nqægo, matev ndɔgo, zɔgi zozɔkha-zapazapa-za gigonem, eqeieqei. Ndigu gɛzitagám, ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, yaq zo tiqa manqei ozap mumat, khoev qaniqanimav zozɔ-puanumatún.

⁴⁹ Mbumbukiam ekeza matavap loloakh-te, taqa yaq-te áv gene-ein nqægo, ‘No manqa vevezam ezoqam neka u-anim notɔndó-khofosumát, ti-te. Geté nɔme ndigu, pakhapakha zɔkhanæmát neka matev soqɔsoqa vozɔgoát.’ ⁵⁰ Yaq nakémbá, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate gi-goam gizitagat, Mbumbukiam manqei-qape andé ge:khakheinam, atema ndakin, taqa yaq-fia nqosɔgeap, zo-té qanɔbɔí, zo ndakin nqazoyage, ⁵¹ ta

zitøge matev ndøgo, qangaz, Eibol gilaem, qamat, atema Zekalaya vømølaem, yaq lou-qase-te ndøgo, ma Mbumbukiam-te søvakha gigiap giløvusumatun, yaq ndøgo, Mbumbukiam-qa khoev ndøwev, livin-qase ndøgu. No unimanqatín nqazø-manqate. Nqanek yaq-fia nqosøgeap, zo zøndapém, zo ndakin nqazoy-age.

⁵² Zo mòzo-soqoéz, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam. Zo mboqog mboqogim nonqo, mòzo-khonøbém, Mbumbukiam-qa yaq-te zøtezat nonqo. Zo zøkezan onimáv, neka zo ezoqa nøme zòzømbø-khá, ndigu onim-qa ndigu.”

⁵³ Yesu nqanek khoev ge-ivav, yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Felisi ezoqam, qaqa matev ndøngazém, te-te. Yaq ndigu bevap vinivinimbá gimbogoam. ⁵⁴ Ambá gembo-matemateømemín. Yaq ndego manqat soqain te-einin, yaq ambá manqa ovøyam-té ginø-veemín.

12

Ezoqam-qa khavozam matev-qa yaq-te, gò:feazoát (Met 10:26-27)

¹ Ndakin ezoqa kopoav-qapé gindupindam, Yesu-te. Taosen møndømoø-løvú. Izuizum sège-tokhonømbemám. Geté Yesu bugukhokhof ekeza paev ezoqam, av gezømbe-eín nqægo, “Gò:feazoát. Felisi ezoqam ndigu, khavozam ezoqám. Tiqa matev, bugug egeieqei ndøkeogé. Geté soqain. Neka tiqa khavozam matev, andé flawa poponøvem nonqo me me:panqavøemín, ezoqa nøme-te. ² Geté gekha matev ndøgo, ndøgutøve, bavokhó qandó-fakhanám. Neka gekha manqát ndøgo, ndøkxonøwe, ndøndo-veveám. ³ Manqat ndøgo, zo lovølova ndozo-manqate, yaq tøndo-paveat, ezoqa ewaqape sugumú-ewagét. Neka manqat ndøgo, zo khoev mokho-te, ezoqa nøme-qa gea-te sa ndozoto-potozu, bavokhó sugumú-vøndavét.”

Møe Mbumbukiam-te mbá qazinøgoát, ambá ndøgo, ezoqam-te (Met 10:28-31)

⁴ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Nøfuap! No nqazø-manqate: Zo ndigu møe zøgó, ndigu ezoqa pakhapakha sa ndikhanæ. Zapa ndøgo, ndigu kha mba zøngiú. Geté taqa zita-te, ndigu matev nøme kopømba mbaín tizøgo.

⁵ Geté no ndakin nøtézømás av nqægo, zo møe gekha ezoqám zombógoát. Zo møe ndego tozombó-goát, Mbumbukiam. Ndego bazaføgakh ambá tamba nqānek, qambøgø, ezoqa tezitag. Geté taqa zita-te, ndego kopømbaqapé, ezoqa gøinam-té gemø-nqagivém. Unimanqatín. Møe te-mbá tømbogó ndego.

⁶ Zo mözøte-zøté. Pipisi nakheis-qa fia khapekhapémbá. Moni mokhogasis menas, faev soqotéwí. Pipisi, fia khasøkhasis ambá ginigú. Geté Mbumbukiam ndezø-keögé, ndigu. Ndego pipisiam kopo, manqa mate gemboé-navøemák. ⁷ Geté gembo-mataváp. Zo-te até zogí izúm-a, zoqa kawa-te ate nandigu, Mbumbukiam møndø-gevebám. Yaq nakémbá. Zo møe ndøgø. Zo Mbumbukiam-qa bøi-te, pipisi kopoav-qape ùni zøte-løvubám.”

Ni mivi bizigú, Yesu-qa yaq-te (Met 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “No nqazø-manqate: Gekha ezoqám ndego, ezoqam-qa bøi-te te-unimanqatintat, av nqægo, ‘No Yesu-ge ezoqám,’ teqa yaq-te, até Ezoqam-gé Yó-a, Mbumbukiam-gi enzol ezoqam-qa bugug-te, av gené-unimanqatín nqægo, ‘Ngenek nogé ezoqám.’ ⁹ Geté

gekha ezoqām ndego, ezoqam-qa bœi-te noqa yaq-te to:nawam, teqa yaq-te, até nó-a, ndætonawám, Mbumbukiam-gi enzol ezoqam-qa bugug-te.

¹⁰ Gekha ezoqām ndego, Ezoqam-ge Yo-qa yaq-te, manqa soqøsoqa ndemanqate, ta manqa-zapa ndøgo, Mbumbukiam kopømbá, segembøé-navøém. Geté ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa iz tengiu, Mbumbukiam teqa manqa-zapa gembøé-navøemák.

¹¹ Zo ezoqa Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te o megetapak-qa megemege-te o gekha kawakawa-za-qa megemege-te ti-itub, yaq zo ndøfoføgeáp av nqægo, ande gekha manqat me zozømbé-qavøiū o gekha manqat zó-einīm.

¹² Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, Nqova Mbomambaqape zø-ovøyám, zo ande gekha manqat me zøté-einīm.”

Gigiap kopoav ezoqam, ndego gigiap sa gemøndatat, taqa yaya etæ manqat

¹³ Yesu ezoqa bawan-qape manqat gezø-manqatat, yaq livin-te ndøugu, ezoqa kopo av gembøe-ein nqægo, “Nøméndim ezoqam, noge ata gëmbo-ein, tat-qa gigiap, yà bani-etøomém, ndøgo gini-ivav, genanim.”

¹⁴ Geté Yesu gembo-qavøiu, “Gé, no gekha ezoqām ndøve, qo neka qazøpikia tæzø-ein, av nqægo, ‘Zøve-qa gigiap av qazøté-etøomém nqægo?’”

¹⁵ Yaq Yesu ezoqa ewaqape, av gezømbe-ein nqægo, “Aiyá qagó neka zøkeza kha, gëmbo-keogé. Zo gigiap me:qovètú. Ezoqam-qa yage, ambá av nqægo, gigiap kopoav-qape-té qanotawē.”

¹⁶ Yaq Yesu yaya zø-etá, gezø-ein, “Ezoqa kopo møndøgoám. Gigiap kopoav ezoqám. Ndego khae vømbøgoam. Yaq viav nøme-te, ndego avøe gigiap kopoav-qapé qambo-fakhan. ¹⁷ Yaq ndego ezoqam gematøvem, ‘Av khatégó? Noqa khoev ate nqæpuate løvzupøteáv, avøe gigiap vøté-nqeitám.’

¹⁸ Yaq ndego av gene-ein nqægo, ‘No nqáneq qægó. Lou nqeitam khoev awenege nó-evøzám. Yaq kandakanda ndakinak nópuán. Yaq lou tótú-nqeitám ndøgo, noqa gigiap nøme namba. ¹⁹ Yaq taqa zita-te, no nøkeza mokho-mba av qaté-ein nqægo, “No ndakin gigiap kopømbá. Viav kopoáv, no gigiap-qa nófofogeapák. No ndakin pusa mba nótavát, lou vøelogát neka ibøkha vøe-izumát. Yaq no khanakhanakh mbá qatéyagát.”’

²⁰ Geté Mbumbukiam gembo-ein, ‘Qo matavupav ezoqam, qo nqægo lova qónaqaním. Yaq gé, qoqa gigiap ate nandaqambe:go, gekha ezoqām ndø-upøgim, ndoqo-khatiwi? Qó mbá!’”

²¹ Yesu nqanek yaya guzumbu-eta, yaq nøme av gezømbe-ein nqægo, “Ndigu matev av tøzømbé-fakhán, ndigu gigiap sa timøndatet, ekezan nonqo, geté Mbumbukiam-qa bœi-te, gigiap ande mbain me ndigu.”

*Zo gigiap-qa yaq-te ndøfoføgeáp
(Met 6:25-34)*

²² Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Yaq nakémbá, no nqazø-manqate: Zo yage-qa yaq-te ndøfoføgeáp, av nqægo, gekha lou zólogát. Neka kha-qa yaq-te ndøfoføgeáp, av nqægo, gekha ndabua zó-uzumát. ²³ Yage-ka mokho, taoká ndøgo, lou mba toqologat. Neka kha-qa mokho, taoká ndøgo, ndabua mba toqo-uzumat. ²⁴ Pipisi zøtézømet! Ndigu avøe gigiap ogekhamáv, neka gendó-peanemák. Neka ndigu lou nqeitam nonqo khoev mbain. Geté Mbumbukiam ndøzøkefé. Gëmbo-mataváp. Zo teqa bœi-te, pipisi ùni zøte-løvubám. ²⁵ Ge zó ndozo-matavap, ezoqa kopo zo mokho-te tefofogeapat, ndego yage elavøqase ndømbó-seketet? Mbain! ²⁶ Até nqanek

matev-qasé-a, zo kopømba mbaín, tozo-matønømem. Av tægoat ndægo, yaq zo gekha zapá, matev nøme-qa yaq-te ndozo-fofogeap?

²⁷ Neka flawas zøtézmēt, ndi-umizan. Ndigu sasae gonemáv neka ndabua potofumáv. Geté no nqazø-manqate: Até Solomón-a, ndego kawa ezoqam kandambaqape, gigiap mbomømboma kopoav-qape qambo-gaom, teqa ndabua bugug keoge mbaín, av flawas ndigu, tiqa bugug ndækeoge. ²⁸ Nginik flawas, ndakin gagayag-te ndi-umianet, nakhamas-te ambá giní-pakhaéz, yaq gøinam-té ginø-nqagivemém. Geté Mbumbukiam ndabua bugug keoge egeieqei zø-etoám. Mbumbukiam flawas ndabua egeieqei ndezø-etoam, ndego zo nøme mba zømbó-uzám. Zoqa unimanqatin khapémbá, Mbumbukiam-te. ²⁹ Zo lou-qa yaq-te neka izam-qa yaq-te, matavap khapé bezømbe-khouwèvát neka mbofofogéáp. ³⁰ Gigiap av nqægo upøgim-yaq yaq-te, miavmiav bavokho-ak mba ndømataváp, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu, nqanek manqei-qape-te. Geté zoge Zøve, ndego møndæ-otév, gigiap av nqægo, zo bèzøgó. ³¹ Zo bugukhokhof Mbumbukiam-qá Megeat Matev mba zombóvawát. Yaq ndego zo nqanek gigiap nøme, ndøzø-etoám.”

*Moni mendebam-qa yaq-te
(Met 6:19-21)*

³² Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo møe ndøgó, zo ande sip nakhei misika mba ndøzøte:go. Zapa ndøgo, zoge Zøve-qa poev nqáneq: Ndego teqa Megeat Matev zo zø-etoám. ³³ Gigiap nandøzøgo, gèwí. Yaq moni ndigu, tozoqasem, gigiap-av ezoqam zozø-etoám. Av tøzøte-gonem ndægo, yaq zogi moni, yan manqei-té qazonø-møvøbumít. Ta manqei-te ndøgo, moni nqeisam nonqo ndigu, gékeqanimák. Neka moni ndigu, génasinimák. Neka aqona ezoqam, kopømba mbaín, tizømetam, neka khotet kopømba mbaín, tilouzim. ³⁴ Matev av tøzøtè-goném. Zapa ndøgo, ma zoqa gigiap qaniqanim ndægo, até zoqá mataváp-a, sa ndøgo tógoát.”

Evezøza-qa qavøne nonqo, é-mozoto-khakheinám

³⁵ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo é-mozoto-khakheinám. Neka zoqa lampa até betøkhaév. ³⁶ Zo andé nginik sasae ezoqam me me:gó. Khakheitáp. Ndigu ekeza kawa-qa tiokewaget, ndego sakhei etoam matev-te gewav, yaq khøuwa nøme nqawa tendoqavan, mboqog-te vøkhaneám, yaq ndigu mboqog nakhamas-té ginømbó-mboqozonám. ³⁷ Yaq ndigu sasae ezoqam khanakhanakh mbá ginígoát, kawa ezoqam tendoqavan, ndigu vøzøzmēt, timbøe-tiawet. No unimanqatin nqazø-manqate. Ndego kawa ezoqam, tegi sasae ezoqam av tezømet ndægo, yaq ndego sasae nonqo ndabua ndó-úz, lou loge-te qonam manqat vøzø-ein-a, lou vøzø-qoqōng. ³⁸ Sasae ezoqam av ngi:gu, khanakhanakh mbá ginígoát, até ndøgó-a, tigi kawa ezoqam lova u-mba o nqoiev-te tendoqavan, yaq ndigu tezømet, av nqægo, ndigu møndo-khakheinám.

³⁹ Gømbo-mataváp: Khoev eve amba te-otevin, av nqægo, ande gekha khøuwa iz-te, aqonam ezoqam tendowav, yaq ndego ambá gembótakák, khoev sa tembo-nqawain. ⁴⁰ Yaq até zó-a, zo vø:khakheinám. Zapa ndøgo, Ezoqam-ge Yo, ta khøuwa-te ndøgo tendéqaván, zo matavapøteav tøgoat, ndego tendoqavan.”

Yaya etæ manqat, sasae ezoqam eqeieqei neka sasae ezoqam soqaqape-qa yaq-te

(Met 24:45-51)

⁴¹ Yaq Pita Yesu gëmbobeváp, “Evezøza. Gê, yaya nqanek qoqo-eta, ni qotë-manqate, ó, ezoqa ewaqape qotë-manqate?”

⁴² Yaq Evezøza gëmbo-qavøiu, “Ge qó ndoqo-matavap? Gekha sasae ezoqâm, ndego unimanqatín neka matavap loloakh-us? Sasae ezoqam unimanqatín neka matavap loloakh-us, av ngé:go. Tege kawa ezoqam, manqei nøme-te tewav, yaq ndego sasae ezoqam, keoge ezoqam teve, teqa khoev teqeivat neka tegi sasae ezoqa nøme, khøuwa eqeieqei-te lou vøzø-etoumât, ⁴³ yaq vaev-te nqawa tendoqavan, teqeiv av nqægo, ndego sasae eqeieqei ndøgöt, yaq ndego sasae ezoqam kopømbá, khanakhanákh. ⁴⁴ No unimanqatín nqazø-manqate. Ndego kawa ezoqam, gigiap ate ndømbøego, keoge ezoqam ndego tévé, ngenek sasae ezoqam. ⁴⁵ Geté ndego sasae ezoqam, av te:matavupat nqægo, noge kawa ezoqam nakhamas-te gendø-qavanák, yaq ndego sasae ezoqa nøme kha zókhanæmât, angana neka sakheis, neka lou loge møqæ vømbøyât neka ibøkha soqa izam møqæ vøgoât, yaq kawa mbó-okivât, ⁴⁶ yaq tege kawa ezoqam, ta khøuwa-te ndógo tendéqaván, ndego sasae ezoqam khakheinøpøteav tøgoat neka otevatav vøgoât, ndego tefakhan. Yaq kawa ezoqam, ndego sasae ezoqam, yaq-fia nqosøgeap mbó-etoám. Yaq-fia kandambá teta, te-te ndego. Yaq ndógo tenó-khofotáv, ma unimanqatínteav ezoqa nøme ndi:gu.

⁴⁷ Gekha sasae ezoqâm ndego, tege kawa ezoqam-qa poev te-otev, gete khakheinøpøteav tøgoat neka teqa poev paeveav vøgoât, ndego yaq-fia nqosøgeap kandambá tendap. ⁴⁸ Geté gekha sasae ezoqâm ndego, tege kawa ezoqam-qa poev otevatav tøgoat, neka matev soqain vøgoât, ndego yaq-fia nqosøgeap andé khapémbá tendap.

Gekha ezoqâm ndego, Mbumbukiam otevat kandambaqape gëmbo-etoam, yaq ndego nqawa kandambaqapé sa bëmbo-qavøiu. Neka gekha ezoqâm ndego, Mbumbukiam gigiap ó matev kopoav teqa zenda-te go:ve, yaq ndego nqawa kandambá sa bëmbo-etoám.”

Ezoqa géqaqáb, Yesu zapaya

(Met 10:34-36)

⁴⁹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “No nqanek manqei-qape-te, gøinam mboqotøve-qa nøgeavún. Neka noqa poev kandambaqape nqáne: Ambá gewagimín. ⁵⁰ Geté no ibøkha iz vini bätøkhae-ndáp. Yaq no mbøni vaev kandambá, taqa yaq-te, atema matev ate ndægo, vømø-navøëm.

⁵¹ Ge zó ndozo-matavap, no nqanek manqei-qape-te, ezoqa sambí etoam-qa nøgeavun? Av taoká. No ezoqa qaqaza-qa nøgeavún. ⁵² Ndakin matev äv qanéfakhán nqægo: Khoev kopo-te ezoqam faev tiyagat, ndigu ndøqatøném. Ezoqa misika, ezoqa menas géсанqáb, neka ezoqa menas, ezoqa misika vøsanqáb. ⁵³ Eve yo ndøsanqáo, neka yo eve vøsanqáo. Evo yu ndøsanqáo, neka yu evo vøsanqáo. Zakhapuka ziwap ndøsanqáo, neka ziwap zakhapuka vøsanqáo.”

Yesu-qa yaq-te, mokho vømbo-ndapém neka vøqambuz

(Met 16:2-3)

⁵⁴ Yesu ezoqa bawan-qape manqat nøme gezø-ein, “Zo ozoz qazo-qeivimin, khøuwa sininim tøwuøyav, yaq zo nakhamas-te äv qazøte-einimín nqægo: Qæ ndølanqä. Yaq unimanqatín. Qæ sège-lanqain. ⁵⁵ Neka yaq sanqa khamø

qando-feain, yaq zo āv qazøte-einimín nqægo: Khøuwa tatas-qape ndøyoēt. Yaq unimanqatín. Khøuwa tatas-qape sège-itanín. ⁵⁶ Zo khavozam ezoqám, zo ndozo-manqate av nqægo, ‘Ni Mbumbukiam mōtinøtēn.’ Zo manqei neka khaiya qazo-qeivimin, yaq zo mōzøte-zøtezín, av nqægo, khaiya ande āv khanégoāt. Geté zo matev nqazo-qeivi, av ndakin nqæfakhate, zo gekha zapá, taqa mokho ndapeav ndozogo?”

Mbumbukiam-te nakhamas-té qanøqambúz

(Met 5:25-26)

⁵⁷ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo gekha zapá, zøkhapus mokhomba matavapøteav ndøgo, gekha matēv ndøgo, egeiegei ndøgo? ⁵⁸ Gèmbomataváp. Qo ezoqa nøme-te moni ndiqambo-løfoke, yaq ndego qo manqa ovøyam-te ndapaqat-qa tegoat, qo manqat vøkho-khakheinám, te namba, ate av-té nakhoa-te tøzøte-apat. Soqáin ndøgo, ndego qo manqa ovøyam megeat ezoqam-qa zenda-te teve, yaq ndego qo polis ezoqam-qa zenda-te vøvé, yaq ndego qo ndimbula-te sasa ndó-utáq. ⁵⁹ No nqataqá-manqate. Qo ndøgo naqanóká qotøndó-fakhaqák, atema fia ate ndægo voqotumúgü.”

13

Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-te qambuniav tegoat, ndego gemønavøém

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa nøme Yesu namba gi:goam, emanqat āv gimboe-vototém nqægo: Gelili ezoqa nøme, Mbumbukiam-te søvakha gigiap ndølvusumat. Yaq ate av-té, etoam matev gi:goat, Pailøt-gi nakhag ezoqam, gèzitág. Yaq av nqægo, tiqa kouk, søvakha gigiap-té qanø-o:á, ndigu Mbumbukiam-te etoam nonqo lou-qase-te go-aomem, neka tiqa kouk namba vømø-tøkua. ² Yesu nqanek emanqat ge-ewag, yaq āv gezømbe-ein nqægo, “Ge zó ndozo-matavap, ndigu ezoqam, nqanek matev qazøfakhan, tiqa manqa-zapazapa kandambá, āv táoka, ndigu Gelili ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa? Yaq nakémbá, nqanek matev qazøfakhan ti-te? ³ Mbaín! Geté no nqazø-manqate: Zo Mbumbukiam-te qambuzaneav tøgoat, yaq até zó-a, zo ate ndøzøte:go, āv tøzømé-nasiním. ⁴ Neka ge zó ndozo-matavap, ndigu ezoqa 18 gipakhaez, Siloam kewan-qasi avønin-te ndøgo, khoev eqawat-qape qandonqoe, tiqa manqa-zapazapa kandambá, āv táoka, ndigu ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa, Zelusalem taon-te ndiyage? ⁵ Mbaín! Geté no nqazø-manqate: Zo Mbumbukiam-te qambuzaneav tøgoat, yaq até zó-a, zo ate ndøzøte:go, āv tøzømé-nasiním.”

Yaya etæ manqat, fig tae vi:mav qagoam

⁶ Yaq Yesu yaya zø-etá, gezø-ein, “Ezoqa møndøgoám, ekeza waen khæte, fig tae vømboýmam. Yaq tae nanga-qa gemøkewag, vi:pøteáv. ⁷ Yaq ndego tege sasae ezoqam, khæ gembøe-kewagam, āv gembøe-ein nqægo, ‘Nqáe! No nqanek tae-te, nanga viam-qa nømbøe-kewagám. Viav misiká. Geté vi:máv. Sáq! Qókhavoé. Manqei mo:khazú.’

⁸ Geté yaq ndego sasae ezoqam gendo-qavøiu, ‘Khanánqa. Tae nqanek até betøkhæyá. Viav kopo nøme betøkho-ngeatám. Tae zapa-te nqanek, manqei mumat bátøkho-nqagím. Yaq pakhakh notóqouzám. ⁹ Eisa, viáv nøme qanéviám. Geté mbain tøgoat, kopømbá. Soqó-khavoé.’ ”

Yesu Sabat khøuwa-te, sævam zita køfi:v gukhakheinøvem

¹⁰ Sabat khøuwa nøme, Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev nøme-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat, ¹¹ yaq nqæ! Sævam kopo møndøgoám. Ndugu nqova soqa mbøigoám, ndego enqoni vømbø-etoam. Viav kandambá gumbøigoam. Viav ate qægoam 18. Yaq ndugu zita køfi:v. Kopømba mbáin, ndaføyamba vøe-itån. ¹² Yesu ndugu sævam gu-omet, yaq sègemo-akhá, vøndøwav, yaq gumbo-ein, “Ngólam, qo mòqo-eqeieqi-éq. Qoqa enqoni nandav, møndøqqa-navøém.” ¹³ Yaq ndego zenda mbøevé. Yaq nqova mbáin, ndugu sège-eqeieqi-év, ndaføyamba vø-itan, Mbumbukiam-qa iz sasa ndø-eqa.

¹⁴ Geté ndego Zu ezoqam-qa guliguli khoev megeat ezoqam, khanakanakh mbáin, Yesu ngunuk sævam, Sabat khøuwa-te guikhakheinøvem. Yaq ndego ezoqa áv gezømbe-ein nqægo, “Sasae khøuwa ate ndi:gu, síks. Ta khøuwa-te ndøgo tøzøtøndé-okhoát, eqeieqizata-qa tozogoat. Ambá ndøgo, Sabat khøuwa-te.”

¹⁵ Yaq Evezøza gembo-qavøiu, “Zo khavozam ezoqám. Até zó-a, zo sasae sòzogoatún, Sabat khøuwa-te. O gè, zo Sabat khøuwa-te, kao o donki nqovotumáv, neka ibøkha-te ituimáv. Av taoká. Zo mòzogoatún. ¹⁶ Até ngunuk sævám-a, Eibleem-gú ziú. Geté Saitan viav kopoav-qapé gumøvøitam. Até qægoam 18. Yaq ge zó ndozo-matavap? Ngunuk kopømba mbáin, Sabat khøuwa-te tu-eqeieqi-ev. Av taoká. Kopømbaqapé!”

¹⁷ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq tegi qaqa ezoqam ate gi:goam, mivi ndøndapém. Geté ndigu ezoqa nøme, khanakanakh, Yesu matev kandakanda ate qægoam, gematønnumam.

Masted tae nanga-qa yaya etæ manqat

(Met 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Yaq Yesu gezø-ein, “Gè, Mbumbukiam-qa Megeat Matev ande gekhám? Gekhā nøtékhámás? ¹⁹ Masted tae nanga nøtékhámás. Ndigu khapikhapimbá. Geté ezoqa, nanga kopo khæ-te tezøgeakh, yaq ndigu gèkhhouwezín, vømø-tæ-in, neka pipisi tang-te sasa mo:viviamin.”

Flawa poponøvem nonqo-qa yaya etæ manqat

(Met 13:33)

²⁰ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Gè, Mbumbukiam-qa Megeat Matev gekhā nøtékhámás? ²¹ Flawa poponøvem nonqo nøtékhámás. Sakheis khasøkhasis ndø-upøgimatún, khapémbá, flawa-te vøu-pomogimimin. Flawa poponøvem nonqo, khapelavøqase ambá qanegó, neka flawa kandambá. Geté flawa ate ndi:gu, sègemø-popoezín.”

Yaya etæ manqat, mboqog khapelavøqasi-qa yaq-te

(Met 7:13-14, 21-23)

²² Yesu nakhøa gegeveat, Zelusalem taon-te gemat, ta taon neka vemivemiyav-te ndøgo, nakhøa-te qo:goat, Mbumbukiam-qa manqat me:zømesimát. ²³ Yaq ezoqa nøme, Yesu áv gembøbeváp nqægo, “Evézøza. Gè, ezoqa khapimbá, tikhandi:z?”

Yaq Yesu ndigu gezø-qavøiu, ²⁴ “Bazaføgakh ndø-asáz. Mboqog khapelavøqasi-té qazomø-óz. No nqazø-manqate. Ezoqa kopoáv, onim-qa tigoat. Geté kopømba mbáin. ²⁵ Khøev eve mboqog to:tokaz, yaq zo bavokhó sozotówán, vozó-khanæmëm. Yaq zombó-viømëm, ‘Evézøza. Mboqog qonimboqozó!’ Geté yaq ndego tendo-qavøiu, ‘No zo nøtenøtenák. Zo gekha

manqei-ák?’ ²⁶ Yaq zo tozombo-qavøinam, ‘Ni lou zilogám neka ibøkha zi-izumám, qo namba, neka qo niqa vemjav-te, mòqoti-nømendimám.’ ²⁷ Geté ndego nangó genøzø-qavøiú, tezø-ein, ‘No zo nøtenøtenák. Zo khazonø-goam? Mòzozáv, zo manqa-zapazapa-us ezoqam ate ndøzøte:go.’

²⁸ Zo zó-eivumát, neka khaya vozó-vivisumát, Eibleem neka Aezek neka Zekop neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate ndi:gu tozo-zømet, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te tigoat, geté zo bavokhø ginø-nqagevēm. ²⁹ Ezoqa khøuwa fakhanam neka khøuwa sininim neka sanqa-sanqa-té gindúzáv. Yaq ndigu Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, lou loge kandambaqape-té genøqonáv. ³⁰ Nqáe! Ezoqa nøme, ndakin ndindopaev, ndigu gó:megetát. Neka nøme ndigu, nduo-megetap, ndigu gendøpavát.”

Yesu Zelusalem-ak-qa mbøni qambova
(Met 23:37-39)

³¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Felisi ezoqam ndozáv, Yesu vømømbø-einim, “Nqanek manqei mòqo-iváv. Vini qonøqáv. Zapa ndøgo, Elod qo løvøqa-qa qagó.”

³² Geté Yesu gezø-ein, “Ngenek khavozam ezoqam, Elod, äv qazømømbøé-einim nqægo, ‘Nqáe! No nqægo neka qasun, nqova soqøsoqa sængiasumít, ezoqam-qa mokho-te ndu:gut, neka ezoqa vøe-khakheinøvemēt. Yaq khøuwa timønø-misika-ez, no sasae nutumúkhóu. ³³ No nakhoa até banø-geveét. Sæmá, nqægo neka qasun neka qapunum, atema Zelusalem taon-te vøemø-fakhān. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, kopømba mbaín, manqei vini-te tilaem. Zelusalem taon-te mbá giabemø-laém.’”

³⁴ Zelusalem, Zelusalem, qo Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam pakhapakha ndoqozø-khaneam, neka nandí ndøqøtè-zítøgē, ndigu Mbumbukiam qo-te ndendo-khofosam, no khøuwa kopoáv, qogi ezoqam baqa amba nøzømbø-eqatám, kopømba ande av kokolok evø nduigu, nakheis gukhatobin, ekeza taf mokho-te vø-ozin. Geté qo gèqambo-qasi:vám. ³⁵ Nqáe! Zoqa khoev nqanek, ezoqam mbaín, segégoát. No nqazø-manqate: Zo no nango naqanøká zónømendamá. Geté ta khøuwa-te ndøgo, sa tøzøtè-nømendám, zo tozo-einim, av nqægo, ‘Mbumbukiam ngenek ezoqam bèkhakheinøvém, Evezøza-qa iz-te ngegeav!’ ”

14

Yesu Sabat khøuwa-te, ezoqa gekhakheinøvem

¹ Sabat khøuwa nøme, Yesu lou Felisi iz akhae ezoqam-qá khoev-té gemølog. Yaq ndigu bøi mba mbotakém, ande gekha matev me ndømatanām.

² Yaq nqáe! Ezoqa tendowáv ndøgo, Yesu-qa megemege-te vø-itan. Ndego hov neka pingim gèmbø-boqotám. ³ Yaq Yesu ndigu Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Felisi ezoqam, äv gezømbø-beváp nqægo, “Gē, kopømbā, Sabat khøuwa-te ezoqa toqo-khakheinøvem, ó, khafeáp?”

⁴ Geté ndigu yaq qavøiwateáv. Yaq Yesu ngenek ezoqam, zenda mbøevé, vøkhakheinøvem, sasa ndøkhofotav.

⁵ Yaq Yesu gezø-ein, “Zonømbø-einim. Zo nqazo-qonøve, ezoqa kopo, Sabat khøuwa-te, yo o kao ibøkha ozu-te tumbøe-van, yaq gē, ndego sa ndø-ivav? Av taoká. Geté nakhamas-té genøliváv. Até ndøgø-a, Sabat khøuwa-te tøgoat.”

13:27 13:27 Psa 6:8 **13:28** 13:28 Met 8:11-12 **13:29** 13:29 Psa 107:3 **13:30** 13:30 Met 19:30

* **13:33** 13:33 Yesu Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam ge-ein, ekezan me-ein. **13:35** 13:35 Psa 118:26 **14:3** 14:3 Luk 6:9 **14:5** 14:5 Met 12:11; Luk 13:15

⁶ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu kopømba mbain, manqat vømbøé-qavøinām.

Qo qakeza iz toqovoa, yaq Mbumbukiam ndø-eqoqó

⁷ Yesu nqanek lou loge-te goeam, yaq ezoqa tezømét ndógo, ndigu ezoqa kandakanda-qá qonam nonqo-té gimøqonám. Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, ⁸ “Qo ezoqa sakhei etoam lou loge-te tekhatog, yaq ezoqa kandakanda-qa qonam nonqo-te ndøqóm. Soqain ndøgo, ezoqa iz-akhae-qape tendowav, ⁹ yaq ndego ezoqam, ma qo ge:khatog, teqa-ein, ‘Qoqa qonam nonqo, ngēnek qombø-etoām,’ yaq qo mivi voqóndáp, khokho ezoqam-qa qonam nonqo-te sasa qomóqóm. ¹⁰ Geté ezoqa lou loge-te tekhatog, yaq khokho ezoqam-qá qonam nonqo-té qamøqóm. Yaq ndego ezoqam, qo ma ge:khatog, tendówáv ndógo, qo vøqá-ein, ‘Nøfu. Nqánek qoqonø-qóm, ezoqa kandakanda-qa qonam nonqo-te.’ Yaq av nqægo, qoqa iz gó:-eqatát, ezoqa ewaqape-qa bøi-te, ndigu qo namba lou-qase-te tiqonavat.”

¹¹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Unimanqatín. Gekha ezoqám ndego, ekeza iz te-eqatát, teqa iz gévoatát. Neka gekha ezoqám ndego, ekeza iz tevoatat, teqa iz gó:-eqatát.”

Kopømba mbain, ti-mba toqozø-tøkeat ndigu, yaq tiqa-qavøitat

¹² Yaq Yesu ndego ezoqam, ma lou loge-te ge:khatog, av gembøe-ein nqægo, “Qo lou loge kandambaqape toqo-khakheinam, khøuwa muin o khagus, qo ambá av nqægo, qogi qafuap o namba-qaniap o qakeza ezoqa nøme o gigiap eve ezoqam, ndigu khoev avønin ndiqapuate, ti-mba ndigu toqókhatøb. Av toqotegoat ndægo, yaq ndigu qo até tiqá lou loge-té-a, segé-khatogabém. Yaq qoqa yaq-fia sa ndógo toqágoát. Yaq-fia nøme mbain. ¹³ Geté lou loge toqo-khakheinam, yaq gigiap-av ezoqam neka bov o pingim soqøsoqa ezoqam neka kagi ezoqam neka bøi waev mbain ezoqam qókhatøb. ¹⁴ Av toqotegoat ndægo, qo kopømbá, khanakhanákh. Zapa ndógo, ndigu kopømba mbain vøqambé-qavøinām. Geté yaq-fia ndógo toqomøndáp, ezoqa eqeieqei løvøte-te tindusuz.”

Yaya etæ manqat, lou loge kandambaqape-qa yaq-te, ezoqa qazømbo-qasi (Met 22:1-10)

¹⁵ Ezoqa nøme, ndego lou namba gi-logat, nqanek manqat ge-ewag, yaq ndigo Yesu av gembøe-ein nqægo, “Ezoqa khanakhanákh mbá giabitúgú, ndigu Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, lou loge kandambaqape-te ndógo, lou timølog.”

¹⁶ Geté yaq Yesu gembo-qavøiu, “Unimanqatín. Geté qoté-ewāg, nqanek emanqat:

Ezoqa møndøgoám. Ndegou lou loge kandambaqape ndøkhakheinám. Yaq ndego ezoqa kopoáv gezø-akhayam, teqa lou loge-te tinduzav. ¹⁷ Yaq lou loge khøuwa qamø-khantaz, ndego tege sasae ezoqam ndøkhofotáv, ti-te ndigu, vømøzø-ein, ‘Møzotøndozáv. Lou møndømu-khakheinám.’

¹⁸ Geté ndigu ezoqa ewaqape, tanakh manqat mbo-einim. Kopømba mbain vøndézáv. Nøme ndego gendo-ein, ‘No manqei nowí. Yaq bàmønáv, bamøqeiv. Tanakhambá. Kopømba mbain, vøtøndénáv.’

¹⁹ Ezoqa nøme ndego gendo-ein, ‘No kao nowí. Ate gi-goam tén. Avøe manqei khayam nonqó. Yaq ndakin nømé-khamasim. Tanakhambá. Kopømba mbain, vøtøndénáv.’

²⁰ Ezoqa nõme gendo-ein, ‘No sævam no-okí. Yaq kopõmba mbain, vøtøndénáv.’

²¹ Yaq ndego sasae ezoqam gèndoveséz, ekeza kawa ezoqam, manqat vømõmbõ-ein. Ngenek nqanek manqat ge-ewag, yaq qaqa ndøgó, ekeza sasae ezoqam vømõbõ-ein, ‘Ság. Nakhõa kandakanda neka khasøkhasis-té soqóqáv, taon-te ndõgo. Nakhamas-té. Yaq gigiap-av ezoqam neka bov o pingim soqõsoqa ezoqam neka bõi waev mbain ezoqam neka kagi ezoqam qotøndó-khatób, voqotøndó-itüb.’

²² Yaq ndego sasae ezoqam matev gumugu, av kawa ezoqam gembøe-ein, nango vøndøqavan, yaq äv gembøe-ein nqægo, ‘Káwa ezoqam. No ezoqa mõtøndo-khatób, av manqat qoqonømbe-ein ndægo. Geté qonam nonqo nõme, ndølvúzáp.’

²³ Yaq kawa ezoqam gembo-qavøiu, ‘Taon bavokhó qonóqáv, ta nakhõa vinivinimba-te ndo-go. Yaq ezoqa qomzø-pouwá. Bètøndozáv. Noqa khoev-te, ùni betetøváb. ²⁴ No nqazø-manqate: Ndigu ezoqam, no bugukhokhof qazø-akha, qazømbo-qasi, ndigu ezoqa kopo, noqa lou loge kandambaqape-te, gemø-onák.’”

Vøkhæ-matøvém, Yesu paev-qa toqombo-goat
(Met 10:37-38)

²⁵ Khøuwa nõme, ezoqa bawan-qape kandambá, Yesu namba nakhõa-te gi-apat. Yaq ndego tønøqambún ndøgó, ndigu gimbo-pavam, vøzø-ein,

²⁶ “Gekha ezoqám ndego, no-te tendowav, gete ndego ekeza eve neka evo neka zas neka nakheis neka namba-qaniap sanqabeav tøgøat neka atë ekeza yagë-a, sanqaweav vøgoät, ndego kopõmba mbain, noge paev ezoqam tegoat.

²⁷ Neka gekha ezoqám ndego, ekeza tae mutui eqawateav tøgøat, no vønøndó-paæv, ndego kopõmba mbain, noge paev ezoqam tegoat.

²⁸ Gømbo-mataváp. Zo ezoqa kopo, khoev eqawat-qape weve-qa tegoat, ndego bugukhokhof bètøkho-matøvém, av nqægo, taqa fia gekhám, atë vømúkhõu. ²⁹ Soqáin ndøgó, ndego sement mba tezav o uk mba te-asaz, yaq ndego kopõmba mbain tøgøat, khoev sasae ate ndægo temøkhou, zapa ndøgó, moni mbain. Av tægøat ndægo, yaq ezoqa ewaqape, khoev timbo-qeivimat, gévngi:namát, ³⁰ sasa ndø-einimát, av nqægo, ‘Ngenek ezoqam khoev sasae amba me:ngáz. Geté kopõmba mbain, vøekhõu.’

³¹ Neka nõme nqánek: Kawa ezoqam tegoat, yaq ndego tegi nakhag ezoqam ten taosen namba, nakhag gone-qa tegoat, kawa ezoqa nõme namba, ndego nakhag ezoqam tuenti taosen ndimbugu, yaq ndego bètøkhexqóm, vømatøvém, av nqægo, teqa khagua pemé-eqá, penømakhaya. ³² Geté teqev av nqægo, kopõmba mbain, yaq ndego u-anim bekhofotáz, kawa ezoqa nõme-te, ndego ate av-té qambaqape tegoat. Yaq ndigu sambí manqat manqate-qa bemømbo-viømém.”

³³ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, yaq äv gezømbe-ein nqægo, “Zó-a, kopó. Gekha ezoqám ndego, ekeza gigiap ate ndægo, zita wuøeav tegoat, ndego kopõmba mbain, noge paev ezoqam tegoat.”

Ngalam-qa yaya etæ manqat
(Met 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Yaq Yesu manqat nõme gezø-ein, “Ngalam gigiap qanimáv. Geté mokhov tømømbo-navøem, yaq nqawa äv kiní-ngalam-møkho-mba-ëz? ³⁵ Ngalam av ngi:gu, møkho mbain. Atë ndøgó-a, manqei namba toqote-qambua, avøe ewa etoam nonqo, kopõmba mbain. Soqó-ogizó.

Gekha ezoqām ndego, gea tǝmbogoat neka yoge kopǝmba vǝmbǝgoāt, yā beyogé!”

15

Sip kopo gu-ewan, yaq nqawa gufakhan, taqa yaya etǝ manqat (Met 18:12-14)

¹ Khǝuwa nǝme, teks moni upǝgim ezoqam neka manqa-zapa-us ezoqam kopoáv, Yesu-te gindupindam. Manqat yoge-qa mbozáv. ² Yaq Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nǝmendim ezoqam, Yesu manqa mbogeveém, gi-einim, “Ngenek gekha zapá, manqa-zapa-us ezoqam namba ndi:tǝkuat neka lou namba ndiloge?”

³ Yaq Yesu yaya zǝ-etá, taqa yaq-te, gezǝ-ein,

⁴ “Zo ezoqa kopo, sip wan andled timbogoat, yaq kopo gembǝ-ewān, yaq gǝ, ndego gekhā ndǝgǝ? Ndego ndigu nainti-nain nǝme, segéziváz, ta manqei-te ndǝgo, gagayag gilogatun, nǝme-qa vǝmǝvaǝ, ndugu gumbo-ewan. Yaq atǝ gembǝvawét, atema vǝmǝ-omét. ⁵ Yaq tu-omet, ndego khanakanákh. Yaq nqanqa-tǝ gunǝvé, ⁶ sasa ndǝqanǝo, vǝqavān. Yaq ndego zifuap neka ezoqa nǝme, avǝnin timbo-puatat, tenǝzǝ-akhá ndǝgo, vǝzǝ-ein, Vǝndozáv. Khanakanakh zǝgoném, no namba. Zapa ndǝgo, sip kopo qanǝmbo-navupam, mǝe-omét.”

⁷ No nqazǝ-manqate: Yan-te nqo:go, matev atǝ kopó. Khanakanakh ndǝgo, tindapem, manqa-zapa-us ezoqa kopo, Mbumbukiam-te teqambun, ndǝgo gemǝ-lǝvuám, avǝ khanakanakh ndǝgo, ezoqa eqeieqei nainti-nain-qa yaq-te tǝzǝmbe-goat, ndigu ndimatavap, ni kopǝmbaqapǝ Mbumbukiam-te qambuniav tǝgoat.”

Sǝva kopo, moni mokho gimbo-nasiniapam, yaq nqawa guzǝmet, taqa yaya etǝ manqat

⁸ Yaq Yesu yaya nǝme gezǝ-eta, gezǝ-ein, “Sǝva moni mokho ten timbogoat, yaq kopo gembǝ-nasinim, yaq gekhā ndǝgǝ? Ndugu lampa ndǝmág, khoev vǝviayām. Yaq unimé-vawét, atema vǝmǝzǝmét. ⁹ Yaq moni mokho tuzǝmet, zifuap neka ezoqa nǝme, avǝnin timbo-puatat, tunǝzǝ-akhá ndǝgo, vǝzǝ-ein, Vǝndozáv. Khanakanakh zǝgoném, no namba. Zapa ndǝgo, moni mokho ndigu, ginǝ-nasiniapam, nango mǝezǝmét.”

¹⁰ No nqazǝ-manqate: Manqa-zapa-us ezoqa kopo, Mbumbukiam-te geqambunin, yaq Mbumbukiam-gi enzol ezoqam, atǝ kopó, khanakanakh avǝ tini-gonemān.”

Yaya etǝ manqat, nakhei angana menas-qa yaq-te

¹¹ Yaq Yesu yaya nǝme zǝ-etá, gezǝ-ein, “Ezoqa kopo mǝndǝgoám. Nakhei angana menás gimboam. ¹² Yaq khǝuwa nǝme, yo okho-qase atǝ gendego, eve vǝmbǝ-ein, Tát! Gigiap ndǝgo, no ata namba tqonǝ-etoam, qo toqo-lawaqape-eg, no é-moqonǝmbe-etoám ndakin.’ Yaq eve atǝ gendego, ekeza gigiap ate ndǝgo, livin-mbá gunumu-qatatát, nakhei menas vǝzǝ-etoam.

¹³ Khapǝ outǝpǝteáv, yaq okho-qase ekeza gigiap gǝwí. Yaq manqei nǝme-tǝ genǝwáv. Qámhá. Yaq tegi moni, khokho matev-tǝ genǝ-nqagivemát. ¹⁴ Yaq moni atǝ gi:goam gumukhoub, vikia seke ndǝfakhán, ta manqei-te ndǝgo, yaq ndego lou mbaimbai vǝmbǝpa. ¹⁵ Yaq ndego mo-manqei-anim ezoqam tǝke-qa gemboviam, ndego bǝsi nen-tǝ genǝ-khofotumám, lou vǝmǝzǝ-etoamin.

¹⁶ Yaq ndego ifi kandambá qambo-vinumam. Geté ezoqa lou etoumáv. Yaq ndego bøsik-qá lou soqaqape loge-qa mbogoám.

¹⁷ Yaq matavap eqeieqei qamøndæ-vesez, ndego ekeza manqat áv gene-ein nqægo, ‘Tat-gi sasae ezoqam ate ndi:gu, ndigu lou kopoáv ndiloge. Geté no, nòpotonám. No avønín nònáním. ¹⁸ Ság! Manqei nqanek, nò-iváv. Yaq tat-té qatòqaván. No áv qamømbó-ein nqægo, ‘Tát! Nò manqa-zapa nogó, Mbumbukiam-te neka qo-te. ¹⁹ No ezoqa eqeieqei mbá, qoge yo sekemba tægoat. Ság. No qoge sasae ezoqam mba nógoát.’ ²⁰ Yaq ndego até gendego, ta manqei ndøgo gè-iváv, eve-te sasa ndøwav. Ndego qambaqape, ambá genegeavún. Yaq eve sège-omét. Yaq tanakh mbogó. Yaq até gendego, tenøvuáo ndøgo, yo vømø-møvøiu, sasa ndøngentam.

²¹ Yaq yo gembo-ein, ‘Tát! No manqa-zapa nogó, Mbumbukiam-te neka qo-te. No ezoqa eqeieqei mbá, qoge yo sekemba tægoat.’

²² Geté eve ekeza sasae ezoqam zø-akhá, gezø-ein, ‘Nakhama ndøgó! Ndebuva eqeieqei zotøndó-upøném, vozombó-uzømēm, neka kokosov-te mbi-mak khapelavøqasi vozombó-utøzēm neka tamak vozombó-uzømēm. ²³ Kao-yu enaq-us vøndolaém. Yaq lou zilóg. Khanakhanakh-qape zigoném. ²⁴ Zapa ndøgo, noge yo, andé genaním. Geté ndakin, møndø-khandí:v. Ndego gò:navupám. Geté ndakin, møndø-fakhán.’ Yaq lou loge ndøngazém. Khanakhanakh kandambá gigonem.

²⁵ Ta khøuwa-te ndøgo, yo-khøuwa, khae-té gegoám. Yaq nango gendo-gavan, khoev ge:khatoat, ndego ouv qaqayam ndø-ewág, ezoqa gi-ogimat. ²⁶ Yaq ndego sasae ezoqam mbo-akhá, gembobevap, ‘Gekhā ndøgo, manqa khape qæfeaz?’

²⁷ Yaq ndego sasae ezoqam gembo-qavøiu, ‘Qaveqase ndoqaván. Yaq qave, kao-yu enaq-us ndølaváo. Zapa ndøgo, ndego khanakhanakh kandambá, gomet av nqægo, te-te matev-qase nøme fakhaneav qagoam, gefakhan.’

²⁸ Geté ndego zapikia, nqanek manqat ge-ewag, ndego qaqa ndøgó. Yaq poeveáv, lou loge-te te-on. Yaq eve ndøfakhán, onim-qa yaq-te vømømbø-pouwa.

²⁹ Geté ndego yo-khøuwa, eve gembo-qavøiu, ‘Nqáe! No viav kopoáv, sasae nqataqago. Neka no qoqa manqat nqagimáv. Geté qo até naningus-yu kopó-a, etopøteáv no-te, yaq nogi nøfuand namba khanakhanakh vøtigonēm.

³⁰ Geté nandev qoge yo gendoqavan, ndego qogi moni ate ndi:gu mambe sakheis-te go:ngiæzo, yaq qo até qoqotøndego, kao-yu enaq-us voqombø-lavao.’

³¹ Yaq eve gendo-ein, ‘Ati. Qo no namba oskia qogó. Neka gigiap ate nqanømbe:go, ndøgo qoqá. ³² Geté ni lou ùni bizilóg neka khanakhanakh biní-asøtav. Zapa ndøgo, qoge qaveqase, andé genaním. Geté nango møndø-khandí:v. Ndego gò:navupám. Geté ndakin, møndø-fakhán.’”

16

Yaya etæ manqat, gigiap keoge ezoqam-qa yaq-te, ndego ge:khavozam

¹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam, emanqát nøme zøvotót, gezø-ein, ‘Qàgoám. Ezoqa møndøgoám. Gigiap kopoav ezoqám. Neka ndego sasae ezoqam vømboqoam. Gigiap ate qægoam, ndégo tembøe-kawaevtám. Geté khøuwa nøme, ndego gigiap eve ezoqam, áv gene-ewág nqægo: Tege sasae ezoqam, moni mbongiæzøtét.

² Yaq gigiap eve ezoqam, até gendego, ndego gigiap keoge ezoqam vombō-akha, gembo-ein, ‘Gê, gekhâ ndôgo, qoqa moni ngiæzoat matev-qa yaq-te, manqat nqæyoge? Sâg! Emanqat qôpeawâm, nogi moni ande âv khoqombōē-kewagam. Zapa ndôgo, qo kopōmba mbain, noge gigiap keoge ezoqam, sekemba toqoqat.’

³ Yaq ndego gigiap keoge ezoqam, ekeza manqat ge-ein. ‘Av khatégō? Noge kawa gékhofonó, sasae-te. No bazafōgakh mbain, manqei ozam sasae tægo. Neka no mivi, ezoqa gigiap-qa vōzōmbé-vi-mât. ⁴ Sâg. No ndakin mōtenōtén, ande gekha matev me nōtégō. Yaq sasae-te tækhofon, no ezoqa ekeza khoev-té ginō-khatombém.’

⁵ Yaq ndego até gendego, ezoqa ewaqape, ndigu tege kawa-te gigiap qazōmbo-lōfokam, vōzō-akhayam. Yaq ndego ezoqam, bugukhokhof gendowav, âv gembōe-ein nqægo, ‘Qo noge kawa-te, gigiap ate qægoam gekhâm nandaqambo-lōfoke?’

⁶ Yaq ndego ezoqam gendo-qavōiu, ‘No te-te oil yakhav wan andléd, nqanōmbo-lōfoke.’

Yaq ndego gigiap keoge ezoqam gendo-ein, ‘Sâg. Pepa taqa yaq-te gipeaomem, nqânek. Gèqóm. Yaq yakhav fifti mba qotó-peawâm. Nakhamas-té.’

⁷ Yaq ndego gigiap keoge ezoqam, ezoqa nōme gembobevap, ‘Gebâ qo. Qo noge kawa-te, gigiap ate qægoam gekhâm nandaqambo-lōfoke?’

Yaq ndego ezoqam gembo-qavōiu, ‘No te-te flawa pus wan taosén, nqanōmbo-lōfoke.’

Yaq ndego gigiap keoge ezoqam gembo-ein, ‘Pepa taqa yaq-te gipeaomem, nqânek. Sâg! Eit andléd mba qotó-peawâm.’

⁸ Yaq vaev-te, ndego gigiap kopoav ezoqam, tege keoge ezoqam-qa manqat ge-ewag, av khavozam matev ge:matanam, yaq ndego teqa iz gè-eqá. Zapa ndôgo, teqa matavap loloákh.”

Yaq Yesu taqa yaq-te, âv gezōmbe-ein nqægo, “Unimanqatín. Manqei-qape ezoqa soqōsoqa, yaqyaq-a matev gimatōnumatun, tiqa matavap loloakh mōndōlōvú, ndigu ezoqa nōme-qa matavap, ndigu waev-te ndiyage.

⁹ Geté no nqazō-mangate. Manqei-qape ezoqam, moni manqa-zapazapa nonqo ndō-abumatún. Geté zo ezoqá nōme zozōmbé-tōké. Yaq ndigu zōgi zōfuap ndōgoát. Yaq vaev ndôgo, moni khatibam matev tōmō-navōem, Mbumbukiam zo ekeza khoev miavmiav-té genō-upōzó.”

Gigiap neka moni keoge eqeieqei-qa yaq-te

¹⁰ Yaq Yesu manqat nōme ge:zōmas, gezō-ein, “Gekha ezoqâm ndego, ezoqam-qa gigiap khapelavōqase, eqeieqei tembo-kewagat, ndego até gigiap kandambaqapé-a, eqeieqei mbókewagát. Geté gekha ezoqâm ndego, ezoqam-qa gigiap khapelavōqase, keoge eqeieqei mbain tōgoat, ndego até gigiap kandambaqapé-a, keoge eqeieqei gembōgoák.

¹¹ Yaq nakémbá, zo manqei-qape moni keoge eqeieqei gonemav tōgoat, ge zó ndozo-matavap, zo Mbumbukiam unimanqatin gigiap ndōzō-etoam, tozombo-kewagat? Av taoká. ¹² Neka gê, zo ezoqa nōme-qa gigiap keoge eqeieqei gonemav tōgoat, zo Mbumbukiam zōkeza gigiap ndōzō-etoam? Mbain.”

Ezoqa kopōmba mbain, kawakawa-za menas timbogoat, Mbumbukiam neka moni
(Met 6:24)

13 “Sasae ezoqa kopømba mbaín, kawa ezoqa menas timbogoat, tezø-sasaetat. Kawa ezoqa menas timbogoat, yaq nøme ndego, gembø-pøovát. Geté nøme ndego, gembøé-qasi:vát. Nøme ndego, teqa manqat o-mba mbøéndapát. Geté nøme ndego, teqa manqat gembø-sanqawát. Yaq até zó-a. Zo kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa mokho-te neka moni-qa mokho-te sa tozotumu-goat.”

Felisi ezoqam-qa khavozam matev, moni-qa yaq-te

14 Yaq Felisi ezoqam, nqanek manqat giyogem, moni-qa yaq-te, ndigu Yesu gèvøngi:nám. Zapa ndógo, ndigu moni-te poev zøgoám.

15 Yaq Yesu gezø-ein, “Zo ezoqam-qa bøi-te, zoqa matev bugug eqeieqei keoge-qa zøgó. Geté Mbumbukiam, zoqa mbøni møndæ-otév. Matev nøme ndøgo, ezoqa eqeieqei ndivewe, ndøgo Mbumbukiam-qa bøi-te soqaqapé.”

Mozes-qa guguna manqat neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te (Met 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

16 Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zion gefakhan, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, yaq ndakin Mozes-qa guguna manqat-gi khøuwa neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-gi khøuwa, møndømø-nasiním. Ndakin Manqat Mbomambaqape, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te ndøfakhán. Neka ezoqa ewaqape, onim-qa ndøgót. Bazaføgakh-ús. 17 Geté unimanqatín. Yan neka manqei-qape, kopømbá, tømø-navøem. Geté Mbumbukiam-qa guguna manqat mokho-te, peawp-qase gemø-navøemák.

18 Khamasim, nqánek: Gekha ezoqám ndego, sævam te-ivav, yaq sævam vini vó-okí, ndego nøkenøkem matev ndøngiú neka mambe mé:wáv. Neka gekha ezoqám ndego, sævam tu-oki, ezoqa nøme ge-ivav, até ndegó-a, mambe mé:wáv tu namba neka nøkenøkem matev vøngiú.”

Gigiap kopoav ezoqam neka Lazales, tiqa emanqat

19 Yaq Yesu emanqát nøme zøvotót, gezø-ein, “Qàgoám. Ezoqa møndøgoám. Gigiap kopoav ezoqám. Ndabua eqeieqei fia kandakanda ndø-uzumám neka yage eqeieqei-te vøyagam. 20 Tegi mboqog bavokho ndøgo, gigiap-av ezoqam ndøveém. Teqa kha ate qægoam, saté nqama-nqamav. Iz nqambógo, Lazalés. 21 Ndego lou khakhayakh loge-qa mbogoám, ndøgo gigiap eve-qa lou-qase-te qando-pomovam. Yaq gaqo ndozavín, nqamav vømbø-venegomemin. 22 Yaq Lazales gènaním. Yaq enzol ezoqam, Eibleem-té ginø-eqeinám, teqa avøninte vømøqom. Yaq vaev até ndegó-a, gigiap eve ezoqam, vønanim, neka ezoqa vømø-otøvem. 23 Yaq ndego løvøte ezoqam-qa manqei-te gemøfakhan ndøgo, bøi ge-eqa, nqosøgeap kandambaqape gembo-ewagam, Eibleem mba momét. Lazales namba me:qonavám. Qámhá. 24 Yaq sège-akhá, ‘Atákha. Eibleem. No tanakh gènøgó. Lazales qotøndó-khofotáv. Kokosov kopo ibøkha-té genø-qoqomáz, noge sas vókhantáv, vøvamév. Zapa ndógo, no nqanek gøina wageap-te nqægo, nqosøgeap khåpe nømbe-khouwév.’

25 Geté Eibleem äv gembøe-ein nqægo, ‘Nøzeø. Gømbo-mataváp. Qo qoyagam, qo gigiap qaniqanimáv qaqaqoam. Geté Lazales gigiap soqøsoqá geneyagám. Geté ndakin ngenek yage qanimav-qape ndøndapét. Geté qo nqosøgeap-qape qondapét. 26 Neka nøme nqáneek: Yaq qo-a, yaq ni, manqei ozu khavoe-qape nqøugu. Neka gekha ezoqám ndigu, nqanek ngiyage, qo-te okho-qa ndigu, kopømba mbaín. Neka gekha ezoqám ndigu, nandav nandiyage, kopømba mbaín, ni-te tinduzav.’

²⁷ Yaq ndego gigiap kopoav ezoqam gendo-ein, 'Atákha. Av tægoat ndægo. Nøtaqá-viám. Lazales nogé tat-qá khoev-té qonó-khofotáv. ²⁸ No namba qatifikhan, fáev ate gi:goam. Yaq Lazales bèwáv, bemøzø-ein, tiqa matev bè-enénd. Soqáin ndøgo, até ndigú-a, nqanek nqosøgeap manqei-te tinduzav.'

²⁹ Geté yaq Eibleem gembo-qavøiu, 'Qogi namba-qaniap, nømendim manqat ndøzøgó, Mozes neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gi-peaomem. Yaq tiabembo-pavét ndøgo, av ndigu gi:peaomem.'

³⁰ Yaq ndego gigiap kopoav ezoqam gendo-ein, 'Atákha. Eibleem. Av taoká. Geté ezoqa kopo løvøte-te tendosuzam, manqat vøzø-ein, ndigu ndøqambúz.'

³¹ Geté yaq Eibleem gembo-qavøiu, 'Ndigu Mozes neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat yogeav tøgoat, yaq até ndøgó-a, ezoqa løvøte-te tendosuzam, ndigu teqa manqat yogeav av tinígoát.' "

17

Ezoqa nøme, manqa-zapa-te toqo-itub

(Met 18:6-7; Mak 9:42)

¹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, "Matev vinivinimba ndøfakhanám, ndøgo ezoqa manqa-zapazapa-te tø-itubat. Geté ndego ezoqam, møndø-soqoéV, ndego matev av nqægo tematønumat, ndøgo ezoqa nøme manqa-zapazapa-te tø-itub. ² Ezoqa av ngego, amba nandi-qape monqo-te tímbo-møpøtøzemin, kewan-te sasa mø-oginamin, vømø-geonin, ndøgo ambá qanimáv. Geté soqain ndøgo, ndego nginik ezoqa khasøkhasis manqa-zapa-te te-itub. ³ Yaq nakémbá. Aiyá qagó."

Ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa, sà betaqambo-navøemát

(Met 18:21-22)

Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, "Klisten ezoqa nøme, manqa-zapa tematanam, yaq qógugu. Yaq ndego tematøvem, av nqægo, 'Unimanqatin. No manqa-zapa nogó.' Yaq qo teqa manqa-zapa, sà betaqambo-navøém. ⁴ Até ndøgó-a, ezoqa khøuwa kopo-fe, matev soqøsoqa seven tematønunit qo-te, neka tanakh manqat seven voqá-manqatét, yaq qo teqa manqa-zapazapa, até sa betaqambo-navøemát."

Unimanqatin-qa yaq-te

⁵ Yaq Evezøza-gi u-anim gimbo-einim, "Niqa unimanqatin vønifitám."

⁶ Yaq Yesu gezø-qavøiu, "Unimanqatin. Até ndøgó-a, zoqa unimanqatin khapelavøqase mba tøgoat, kopømba ande av masted tae nanga-qasi ndi:gu, zo kopømbá, nqanek tae-qape sozombó-einim, 'Vøkhofóq. Yaq ndaola-te qoqomø-itán.' Yaq tae nqanek, zoqa manqat o-mba zømbóndáp."

Yesu ekeza paev ezoqam, sasae ezoqam ge:khamas

⁷ Yaq Yesu yaya zø-etá, gezø-ein, "Zo ezoqa nøme, sasae ezoqa teqagoat, ndego khæ-te teqa-sasaetat o sip tezø-kewagat, yaq ndego sasae manqei-te gendo-qavanin, gè, qo moqombó-einin, av nqægo, 'Møqotøndo-óq. Gèqóm. No namba lou zilóg?" ⁸ Av taoká. Geté qo ndego äv qoqombøe-einin nqægo, 'Noqa lou vøkhætá, vøkhakheinam, voqø-yogím. Yaq no lou loge neka ibøkha izam tønømbu-navøem, qo qakeza lou ndøgo toqonólóg.'

⁹ Yaq ndego sasae ezoqam, nqanek sasae qamømbøe-navøemin, yaq gè, qo ike manqat qombó-einin, ndego qoqa manqat o-mba geqambo-ndap? Äv taoká."

10 Yaq Yesu taqa yaq-te gezø-ein, “Zo até kopó. Zo matev ate ndægo tozotumu-gonem, av Mbumbukiam gezømbe-ein, yaq zo sa nqáneq qazó-einim, ‘Ni khokho sasae ezoqam mbá. Ni satø ndøgo teigoném, av Mbumbukiam manqat ginimbi-ein.’”

Yesu kha sisi-us ezoqam ten gekhakheinøvem

11 Yesu Zelusalem taon-te gemat, yaq æ tunumát, e Samalia manqei-a, e Gelili plovins. 12 Yesu vemlav nøme-te ge-onat, yaq kha sisi-us ezoqam ndozáv. Tén ate gi:goam. Yaq ndigu qambaqapé segendowán.* 13 Yaq ndigu kandambaqape segendo-akhaém, “Yésu. Káwa ezoqam. Ni tanakh gínigú.”

14 Yesu ndigu ezoqam gezømet, yaq āv gezømbe-ein nqægo, “Mbumbukiam-gí iziz ezoqam-té qazonózáv, bemøzømet.” Yaq ndigu ezoqam ten ate av-té gi-apat, kha sisi ségezømbo-navøemtát.

15 Yaq ndigu ezoqa kopo ge-otev av nqægo, kha sisi møndønø-navøem, ndego nangó genøveséz, Yesu-te. Mbumbukiam-qa iz, até go-eqatát. Kandakandá møndæ-akhayám. 16 Yaq ndego Yesu-qa zenda tokhotapak-qa megemege-te, katuk ndømøkuí, ike manqat vømbø-ein. Ndego ezoqam, bawan vini-ák. Samalia ezoqám.

17 Yesu ngenek ezoqam ge-omet, yaq āv gene-ein nqægo, “Ezoqa ate gi:goam tén, kha sisi-us gigoam, gi-eqeieqei-ez. Gemá ndigu ezoqa nain nøme, kinóqapi? 18 Gé, ezoqa nøme, ambá gēmatøvemem, av nqægo, ni bāniveséz, Mbumbukiam-qa iz bamū-eqanem? Gé, ezoqa sa ngénèk, manqei vini-ak?”

19 Yaq Yesu ndego ezoqam gembo-ein, “Qoté-itān. Mòqoqáv. Qoqa unimanqatin nandav, tøkhakeinøqavém.”

Mbumbukiam-qa Megeat Matev tøfakhan

(Met 24:23-28, 37-41)

20 Khøuwa nøme, Felisi ezoqam Yesu gimbo-bevøpem, Mbumbukiam-qa Megeat Matev gekha khøuwā qanéfakhān, yaq ndego āv gezømbe-qavøiú nqægo, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev tøfakhan, yaq kopømba mbaín, toqoqeiv, av gigiap o matev nøme ndoqote-qeivi. 21 Ezoqa kopømba mbaín, ti-einim av nqægo, ‘Nqæ! Mbumbukiam-qa Megeat Matev nqáneq,’ ó, ‘Ndæ! Mbumbukiam-qa Megeat Matev ndøgo.’ Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, zo mokho-té qanu:gu.”

22 Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Khøuwa ndømø-fakház. Yaq zo Ezoqam-gé Yo-gi khøuwa kopo zømete-qa zógoát. Geté zo zózømetamák. 23 Ezoqa zo āv gizømbé-manqatát nqægo, ‘Ndæ! Keliso ndégo, yaq manqei,’ ó, ‘Nqæ! Keliso ngégo.’ Geté zo ndözáv, neka ndigu zøpæv, tizav. 24 Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, Ezoqam-ge Yo tegeav, ndego nakhamas-té gendó-fakhān. Andé ndand mé:vøiyám, ndøgo yan-qape sa tumukhazet. 25 Geté bugukhokhof, ndego nqosøgeap kandambaqape bètøkho-ndáp neka ezoqa ndakin ngiyage, bēsanqawem.

26 Ezoqam-ge Yo nango tegeav, matev āv tønégóát, av Noa-qa khøuwa qægoam. 27 Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa lou loge zøgoupám, ibøkha izam vøzø-goupam, neka sakhei vøzøkimam-a, vø-etoumam. Yaq matev até gemát, atema Noa khagua-qape-te vøu-on, khouwat-qape vøndōwav, ezoqa ewaqape vøngiæzo.

* 17:12 17:12 Ndigu qambaqape tindiwán ndøgo. Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, kha sisi-us ezoqam kopømba mbaín, ezoqa nøme-qa avønin-te tizav. Khafæp. 17:13 17:13 Lev 13:45-46

17:14 17:14 Lev 14:2-3; Met 8:3-4 17:23 17:23 Mak 13:21; Luk 21:8

²⁸ *Yaq até Lot-qá khøuwa-té-a, matev até kopó, āv tønegoám. Ezoqa lou loge zøgoupám, ibøkha izam vøzø-goupam, gigiap vøwiam, neka avøe gigiap vø-ogeakham, neka khoev vøpuanemam.* ²⁹ *Geté ta khøuwa-te ndøgo, Lot Sodom taon ge-ivav, gewav, gøinam neka nandi wagøvap-us ndø-o:áz. Andé qæ me me:lanqá, ezoqa ewaqape vøngiæzo.*

³⁰ *Yaq matev kopo, āv tønéfakhán, Ezoqam-ge Yo tendoveao, tendoqavan.*

³¹ *Ta khøuwa-te ndøgo, gekha ezoqám ndego, khoev ova to:yat, ndego khoev mokho-te bè-øn, gigiap vømøndó-upā. Neka gekha ezoqám ndego, khæ-te tesasaetet, ndego khoev-te nango bevèséz.* ³² *Lot-gu zas gèmbø-mataváp, ndugu andé gekha matev me mbøefakhan.*

³³ *Gekha ezoqám ndego, ekeza yage geawat-qa tegoat, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqám ndego, ekeza yage te:khambua, ndego ndømqeiv.* ³⁴ *No nqazø-manqate: Ta lova ndøgo, ezoqa menas venanqei nonqo kopo-te tisømbiit, yaq Mbumbukiam kopo ndøndáf. Geté nøme, segé-iváv.* ³⁵ *Neka sakhei menas, flawa timivisumit, nømu ndugu, Mbumbukiam ndøndáf. Geté nømu ndugu, segé-iváv.”†*

³⁷ *Yesu-gi paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, yaq āv gimboe-bevøpém nqægo, “Evézøza. Nqanek matev, gekha manqei-té qamøfakhán?”*

Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Søvakha pikia ande āv kenéveāt, koe ndøgo tinø-piaín.”

18

Ngæmam neka manqa ovøyam megeat ezoqam, tiqa yaya etæ manqat

¹ *Yesu ekeza paev ezoqam, yaya nøme zø-etá. Tezømbe-etá ndøgo, ndigu bètezøté, Mbumbukiam-te miavmiav be-akhayám neka be-ivøvém.*

² *Yaya gezø-eta nqáne, “Vemiav nøme-te, manqa ovøyam megeat ezoqam møndøgoám. Ngenek Mbumbukiam-te møe mbaín neka ezoqam-qa yaq-te matavupáv.* ³ *Neka ta vemiav kopo-te ndøgo, ngæmam vøgoam. Zivis møndømbo-naním. Ndugu ngenek manqa ovøyam ezoqam-té gunø-okhoám, manqat vømømbø-einin, av nqægo, ‘No ùni nømbetøké. Noge qaqa ezoqam, no ngiænoat-qa ndøgó.’* ⁴ *Geté ndego manqa ovøyam megeat ezoqam, khøuwa kopoav, gèmbøe-qasi:vám. Geté vaev-te, ndego ekeza manqat āv gene-eín nqægo, ‘Ság! No Mbumbukiam-te møe mbaín neka ezoqam-qa yaq-te matavupáv.* ⁵ *Geté no gènømbo-qasi:v, ngunuk ngæmam sekemba ngundu-okho, khøuwa ngunø-ngiæzoat. Ság! Sæmbótøké. Soqáin ndøgo, nqanek matev sa tøma, no kha vømønø-føløvøem.’”*

⁶ *Yaq Evezøza nqanek emanqat gumuvotot, gezø-ein, “Ngenek manqa ovøyam megeat ezoqam, soqaqapé. Geté teqa manqat mozóyogem?”* ⁷ *Yaq ge zó, ndozo-matavap, ndego ngunuk ngæmam gumbotøke, yaq Mbumbukiam, tegi ezoqam gevevesam, gezø-tøkeäk, neka ndigu manqa ovøyam-te, matev eqeieqei gèndapemäk, ndigu te-te oskia ndi-akhayam, paplave neka lovølova? Neka Mbumbukiam yakha ndømbóva, tezøtøke? Mbaín.* ⁸ *No nqazø-manqate: Ndego ekeza ezoqam, nakhamas-té genøzø-tøké.*

Geté Ezoqam-ge Yo nango tendoqavan, gè, ndego unimanqatin ndøqei?”

Yaya etæ manqat, Felisi ezoqam neka teks moni upøgim ezoqam-qa yaq-te, ndigu Mbumbukiam-te gimø-akhaemem

⁹ Ezoqam-qa mokho-te, ndigu Yesu-qa manqat gi-ewagat, nøme ekeza kha, eqeieqei me:vewám. Yaq ndigu ezoqa nøme, gësanqabám. Yaq Yesu ndigu yaya zø-etá, gezø-ein,

¹⁰ “Ezoqa menas møndøgoám. Nøme ndego, Felisi ezoqám. Neka nøme ndego, teks moni upøgim ezoqám. Yaq khøuwa nøme, ndigu ezoqa menas, Mbumbukiam-qá khoev-té ginø-apát. Guligulim-qa ndø-apát. ¹¹ Yaq ndego Felisi ezoqam, sège-itán. Anøzí. Yaq äv gene-guligulim nqægo, ‘Ike kandambá, Mbumbukiam. Zapa ndøgo, no äv tiuká, av ezoqa nøme soqøsoqa ndi:gu, ndi-aqonam neka ndi:khavozam neka mambe ndi-okho. Neka no äv teoká, av ngenek teks moni upøgim ezoqam ngego. ¹² No pula kopo-te, khøuwa menas, lou logemav matev nogoatún. Neka gigiap ate ndægo, qæ-upøgimatun, no nõqqaqáin, qaqageap vømø-ten-in, neka qatoat kopo qo vøtaqæ-toamin.’

¹³ Geté ndego teks moni upøgim ezoqam, qambaqapé segendo-itán. Yaq geguligulim, ndego kawa eqawateáv, yan-te. Zapa ndøgo, ndego míví. Geté ndego ekeza savim ndøtøkubám, mutøkhop vø-itan, sasa ndø-ein, ‘Mbumbúkiam! No tanakh gënogó. No manqa-zapá-us ezoqám.’ ”

¹⁴ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, yaq äv gezømbe-ein nqægo, “No nqazø-manqate: Nginik ezoqa menas khoev-te gígavaz, ezoqam ngenek ge-eqeieqei-év, Mbumbukiam-qa bøi-te, vaev-te geguligulim. Ambá ndego, Felisi ezoqam. Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, ekeza iz te-egatat, teqa iz gévoatát. Neka gekha ezoqám ndego, ekeza iz tevoatat, teqa iz gó-egatát.”

*Yesu nakhei nqonqon, zenda gezøbove
(Met 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Ezoqa nøme, Yesu-te, nakhei nqonqon ndo-itub. Ndigu møndøzøpoé, Yesu ambá zenda zømbø-awamín. Geté tegi paev ezoqam nqanek matev gigeivim, gèzømbe-khafén, ndigu ezoqam. ¹⁶ Geté Yesu ndigu nakheis, sègezø-akhá. Yaq äv gene-ein nqægo, “Nakheis bègeáv, no-te. Zømbø-khakházám. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, tiqa ndigu, av nakheis ngi:gu.

¹⁷ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa Megeat Matev khatiwiav tøgoat, av nakhei nqonqon ngi:gu, ndego teqa Megeat Matev mokho-te gemø-onák.”

*Gigiap kopoav ezoqa ndakinak, Yesu-te gendowav
(Met 19:16-26; Mak 10:17-27)*

¹⁸ Khøuwa nøme, megeat ezoqa nøme, Yesu äv gembøebeváp nqægo, “Nøméndim ezoqam mbomambaqape. No gekha matev nómatønumät, khandi miavmiav vøténdäp?”

¹⁹ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Gekha zapá, no mbomambaqape ndoqote-næna? Ezoqa mbaín, mbomambaqape. Mbumbukiam mba me:gó. ²⁰ Qo Mbumbukiam-qa guguna manqat mðqote-qatég, av qæ-ein nqægo: Qo nõkenøkem matev ndøngi:wát. Neka ezoqa pakhapakha zøkhanèám. Neka ndø-aqònám. Neka meakha manqat ndømanqaté. Qavē neka qavo, gèzøvizáp.”

²¹ Yaq ndego ezoqam gendo-qavøiu, “Nqanek guguna manqat ate ndægo, nqæmbôpæv, no khapelavøqase qategoam, atema ndakin.”

²² Yesu nqanek manqat ge-ewag, yaq gembo-qavøiu, “Qanimáv. Geté matev kopo nøme nqánek qoqógó. Gigiap ate nandaqambe:go, qóví. Yaq moni ndigu toqoqas, gigiap-av ezoqam qozó-etoám. Av toqotego ndægo, yaq qo gigiap qaniganim, yan manqei-té qoqonó-møvøemét. Yaq vòndogáv. No qonòndó-pæv.”

²³ Geté ngenek ezoqam, nqanek manqat ge-ewag, ndego khanakhanakh mbain. Avus-mba mbovoé. Zapa ndógo, ndego gigiap kopoáv qambogoam.

²⁴ Yesu ngenek ezoqam ge-omet, avus-mba qambovoe, yaq áv gene-eín nqægo, “Gigiap kopoav ezoqam, ti-te ndigu unimé-føgákh, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te tu-oz. ²⁵ Kemol ndugu, søvakha gigiap kandambaqapu, mil nqa-te one-qa tugoat, tu-te ndugu føgakh andé mbain, av gigiap kopoav ezoqam-te føgakh ndægo, ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te one-qa tegoat.”

²⁶ Yaq ezoqam ndigu, nqanek manqat giyogem, áv gini-bevøpém nqægo, “Av tægoat ndægo, yaq gekha ezoqám ndøkhandi.v?”

²⁷ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gekha matēv ndógo, ezoqam-te kopømba mbain ndógo, Mbumbukiam kopømbaqapé, segé-matanám.”

Yesu toqombo-pavet, taqa yaq-fia

(Met 19:27-30; Mak 10:28-31)

²⁸ Yaq Pita Yesu gembo-ein, “Nqáe! Ni nikeza gigiap ate qægoam, zitá qatiwuém, qo nqeitaqambe-pæv.”

²⁹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, khoev te-ivav o zas o namba-qaniap o evøndipakha o nakheis tezivaz, Mbumbukiam-qa Megeat Matev zapaya, ³⁰ ndego Mbumbukiam, ndakin yage-te nqanek, nøme mba mbóé-etoám, kopoav-qapé, yaq megemege-te ndo:go, ndego khandi miavmiav vømóndáp.”

Yesu qambo-misika, ekeza løyøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zømas

(Met 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Yesu ekeza pæv ezoqam tuelv, tène-itúb, vømø-yakhapus-mokho-mbaez, yaq gezø-ein, “Nqáe! Ni ndakin Zelusalem taon-té qazinø-qavigít. Yaq matev ate ndægo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, Ezoqam-ge Yo-qa yaq-te gi:peaomem, gemø-fakhanám. ³² Ndego manqei vini-ak-qá zendaté ginøveém, ndigu Mbumbukiam zøtezeav ndigu. Yaq ndigu otøtat mé:vewém neka vøngenøinám neka køse vømboé-pisibømēm teqa kha-te, sasa ndófeomēm, vólaēm. ³³ Geté khøuwa timømbo-misika-ez ndógo, ndego nqawa ndøkhandi.v.”

³⁴ Yesu-gi pæv ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu manqa mokhoqase ndapeáv. Ti-te ndigu, teqa manqat mokho mbain. Ndigu zøtezeatáv, av nqægo, Yesu gekhā mé:manqatam.

Yesu bøi waev mbain ezoqam gekhakheinøvem

(Met 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Yesu Zeliko taon ge:khatoat, yaq bøi waev mbain ezoqam møndogóám. Nakhoa keoqa-té geqotám. Ezoqa gigiap-qa zøvi:mát. ³⁶ Yaq ndego ezoqa bawan-qape gezø-ewag, manqa qazøfeazat, giløvuat, yaq gebeváp, ge-ein, “Gekhā ndógo?”

³⁷ Yaq ezoqa gimbo-einim, “Yesu ndómá, ndego Nazalet vemia-vak.”

³⁸ Ngenek b̄oi waev mbain ezoqam, nqanek manqat ge-ewag, yaq até gendego, s̄ege-akhá, “Yésu. Déivid-ge Zeo. No tanakh ḡen̄ogó.”

³⁹ Yaq ndigu ezoqam, Yesu-qa megemege-te go-apat, ḡeguguím, gimbo-inim, “Qo manqat ūa.”

Geté ndego kandakanda n̄ome mba mo-akhayám, “Déivid-ge zeo. No tanakh ḡen̄ogó!”

⁴⁰ Yaq Yesu s̄ege-itán, ezoqa v̄oz̄ō-ein, “Nandev ezoqam, v̄ondo-ituím, no-te.”

Yaq ndego ezoqam gendowav, Yesu ndego āv gemb̄ebebáp nqáego, ⁴¹ “Qo gekhā q̄ap̄oiev, no t̄otaqa-matanam?”

Yaq ndego gendo-qav̄oiu, “Evéz̄oza. No b̄oi keoge-qa n̄ogó.”

⁴² Yaq Yesu gembo-qav̄oiu, “Qanimáv. M̄oqokewág. Qoqa unimanqatin nandav, t̄okhakhein̄oqavém.” ⁴³ Yaq nqova mbáin. Ngenek ezoqam ḡekewág, Yesu v̄omb̄opaev. Mbumbukiam-qa iz até go-eqatát, gemat. Yaq até ndigú-a, ezoqa bawan-qape, nqanek matev ḡiqeivim, Mbumbukiam-qa iz v̄o-eqanem.

19

Zakies-qa emanqat

¹ Yesu Zeliko taon-te ge-on, yaq livin-mbá gunu:mát. ² Ta taon-te nd̄ogo, ezoqam m̄ond̄ogoám. Teks moni up̄ogim kawa ezoqám. Teqa iz Zakiés. Ndego gigiap eve ezoqám. ³ Yaq ndego Yesu omete-qa nd̄ogoám, ndego and̄e gekha ezoqám. Geté kop̄omba mbáin. Zapa nd̄ogo, ezoqa kh̄apeme-khouwéz, neka ndego kh̄apeme:-tokhopogeaqase-év, v̄oē-omēt. ⁴ Yaq ndego megemege-té gen̄ovuáo, Yesu omete-qa gego, fae-te v̄om̄oqavig. Zapa nd̄ogo, Yesu nd̄ogo ten̄ómá.

⁵ Yesu tae gumukhata, yaq b̄oi nd̄o-eqá. Yaq ndego Zakies āv gemb̄o-eín nqáego, “Zákies. Nakhama ndovís. No nqáego, qoqá khoev-té qáegoát.” ⁶ Yaq Zakies até gendego, ḡendovís, Yesu khoev-te v̄okhato. Khanakhanakh-ús.

⁷ Ezoqa ewaqape, nqanek matev ḡiqeivim, yaq ndigu Yesu, manqa mbo-geveém, gi-einim, “Ngenek gekha zapá, manqa-zapazapa-us ezoqa namba, lou tim̄olog.”

⁸ Yaq khoev-te gim̄oqonav, Zakies até gendego, s̄ege-itán, Evez̄oza v̄omb̄o-ein, “Evéz̄oza. Nqáe! Noqa gigiap livin-mbá qatumú-qatá. Yaq n̄ome, gigiap-av ezoqam n̄oz̄ō-etoám. Neka gekha moni ndigu, no ezoqa qaz̄ō-aqon̄ovemam, no nqawá qan̄oz̄ō-etoám. No moni n̄ome foa-foá, indap, t̄æz̄omb̄o-abam.”

⁹ Yaq Yesu gendo-ein, “Nqáego khaiya, nqanek khoev-te, khandi m̄ond̄o-fakhán. Zapa nd̄ogo, até ngenek ezoqám-a, Eibleem-gé zeó.* ¹⁰ Ezoqam-ge Yo, nd̄ogo tenegeavún. Ezoqa gez̄óváo, ndigu gi-ewaz, neka v̄okhandiz.”

Yaya et̄e manqat, sasae ezoqam-qa yaq-te, kawa ezoqam moni gez̄ō-etoam, ti:sasaetat

(Met 25:14-30)

¹¹ Ezoqa ewaqape ate av-té manqat gim̄b̄o-ewagat, yaq Yesu manqat n̄ome mba mo:manáz. Zapa nd̄ogo, ndego Zelusalem taon ge-khatoat, ezoqa até v̄oē-einim, Mbumbukiam-qa Megeat Matev ndakin nd̄ofakhán, yaq Yesu kawa nd̄ogoát. Yaq Yesu yaya z̄o-etá, taqa yaq-te, gez̄ō-ein,

19:7 19:7 Luk 15:2 19:8 19:8 Exo 22:1; Num 5:6-7 19:9 19:9 Kel 16:31; Luk 13:16 * 19:9 19:9 Yesu ngenek ezoqam, Eibleem-ge zeo ge:veo, zapa nd̄ogo: Ndego āv tene-unimanqatin, av Eibleem ge-unimanqatin. 19:10 19:10 Luk 15:4-5; Zion 3:17; 1 Tim 1:15

12 “Qàgoám. Ezoqam m̀nd̀oꝑoám. Iz akhae ezoqám. Yaq ndego manqei qambaqape okho-qa nd̀oꝑoám. Nd̀oꝑo kawa iz m̀nd̀áp, yaq vaev ekeza manqei-te nango v̀oꝑeséz. 13 Yaq gewav, tegi sasae ezoqam ten m̀nd̀oꝑoám-akhá, ezoqa kopokopo moni mokho kopokopo v̀oꝑo-etoam.† Yaq gezø-ein, ‘Z̀oté-sasaeném, no t̀ote-ewambat,’ yaq ndego sasa nd̀owav.

14 Geté ekeza manqei-te nd̀oꝑo, ezoqa gẽmbo-sanqaupám. Yaq ndigu u-anim nd̀okhofotáz, teqa zita-te. Ndigu ta manqei qambaqape ezoqam, áv tiabezømbe-ein, ‘Ni poeveáv, ngenek ezoqam, nigi kawa tegoat.’

15 Geté ndego ezoqam, kawa iz m̀nd̀oꝑo-akhaém, ekeza manqei-te v̀oꝑavan. Yaq gemøfakhan nd̀oꝑo, ndego manqat mba nd̀okhofotám. Tegi sasae ezoqam b̀etøndopiá, betè-otev, ndigu moni ande gekha-gekhám giquaqasam, ndego ge-ewawam.

16 Yaq ndego sasae ezoqam, bugukhokhof gendowav, ndego kawa ezoqam áv gembøe-ein nqágo, ‘Káwa ezoqam. Qogi moni mokho kopo, noqa zenda-te qoqozav, ndakin m̀nd̀oꝑo-ten-éz.’

17 Yaq kawa ezoqam gembo-ein, ‘Qanimáv. Qo sasae ezoqam mbomambaqapé. Ndakin qo kawa ezoqam nõveét. Taon ate tægoat tén, toqotokawaeqtat. Zapa nd̀oꝑo, gigiap khapelavøqase nd̀oꝑo, qoqa zenda-te qæve, qo qanimáv qoqombo-kewagam.’

18 Yaq sasae ezoqa nõme gendowav, kawa vømbø-ein, ‘Káwa ezoqam. Qogi moni mokho kopo, noqa zenda-te qoqozav, ndakin m̀nd̀oꝑo-fæv-éz.’

19 Yaq kawa ezoqam gembo-ein, ‘Qanimáv. Qo taon fáev, toqotokawaeqtat.’

20 Yaq sasae ezoqa nõme gendowav, kawa ezoqam vømbø-ein, ‘Káwa ezoqam. Qogi moni mokho kopo, noqa zenda-te qoqozav, ngínik. Ndabua mbewát gate-løvnøvéim, sasa nokhonab. 21 No møe nõtaqa-goám. Zapa nd̀oꝑo, qo ezoqa kefaq-qapé. Qo moni soqo-upøgimín nd̀oꝑo, qakezan sasae gonemav ndoqogo, neka qo avøe gigiap voqø-peain, nd̀oꝑo qakezan ogekhæmav ndoqogo.’

22 Yaq kawa ezoqam gembo-qavøiu, ‘Qo sasae ezoqa soqaqapé. Qo yaq-fia áv tøtaqambé-matanám, av manqat qoqote-ein. Qo áv qoqote-ein nqágo: Qo m̀oqote-qatéq. No ezoqa kefaq-qapé, neka no moni sæ-upøgimatún, nd̀oꝑo no sasae gonemav qægoatun neka avøe gigiap sa vøe-peain, nd̀oꝑo no ogekhæmav nd̀oꝑo. 23 Av tægoat ndægo, yaq qo gekha zapá, nogi moni, moni nqeisam nonqo khoev-te zaveav qagoam? Yaq ndakin no qatøndo-qavan, ndigu ambá elavøqase nd̀okhouwezín, no nqawa qændapaz.’

24 Yaq ndego kawa ezoqam, até gendego, ndigu sasae ezoqa nõme, teqa avønin-te giwaniapam, vøðø-ein, ‘Moni mokho kopo vøe-viomém. Yaq ndégo tozombó-etøomém, ndego moni mokho ten ndimbogo.’

25 Geté ndigu sasae ezoqam gindu-einim, ‘Káwa ezoqam. Ndego sasae ezoqa nõme, moni mokho ten ndimbógo.’

26 Yaq ndego kawa ezoqam gendo-qavøiu, ‘No nqazø-manqate: Gekha ezoqam ndego, kopoav ndømbogo, ndego nõme mba mbøé-etøomém. Geté gekha ezoqam ndego, khakha-mba ndego, khapelavøqase nõme ndømbogo, gé:viomém.

27 Geté nogi qaqa ezoqam-qa yaq-te, ndigu poeveav qagoam, no kawa tæzømbo-goat, ndigu vøndo-upøzó, noqa bugug-te sasa zózitåg, vøpakhæz.’ ”

† 19:13 19:13 Ngínik moni viní. Fia kandakandá. 19:17 19:17 Luk 16:10 19:26 19:26 Met 13:12; Luk 8:18

*Yesu Zelusalem taon-te, ande kawa ezoqam me ge-on
(Met 21:1-11; Mak 11:1-11; Zion 12:12-19)*

²⁸ Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq nakhoa até gegeveát, atema Zelusalem taon-te. ²⁹ Yaq Betfage neka Betani vemiaav ge:khatoat, Oliv manqei poyat avønin-te ndøgo, yaq ekeza paev ezoqa menas tène-khofotáz, ³⁰ gezø-ein, “Tozonózáv ndøgo, vemiaav zoqa megemege-te ndo:go. Tozomø-oz, yaq zo donki nakhasam zomø-ometám. Gémpopotavát. Ta donki nakhasam-qa mumat-te ndøgo, ezoqam bugukhokhof qomateáv. Yaq sozó-nqovotøvém, sasa zotøndó-ituím. ³¹ Geté ezoqa tezøbevap av nqægo, ‘Gekha zapá, ngunuk donki nqazo-nqovotavet?’ Yaq zo áv qazømbøé-einím nqægo, ‘Evezøza mbopóe, ngunuk.’”

³² Yaq ndigu ezoqa menas gizav, Yesu gekhofotaz, ndigu matev áv timiqeivím, av gezømbe-ein ndægo. ³³ Yaq donki gi:nqovotavat, tugi evøndipakha, áv gizømbe-ein nqægo, “Gekha zapá, ngunuk donki nqazo-nqovotavet?”

³⁴ Yaq gizø-ein, “Evezøza mbopóe, ngunuk.” ³⁵ Yaq ndigu Yesu-té ginduituím, ekeza ndabua vømbøe-khafuzim, Yesu sasa mbotøkeem, tuqa zitate vø:qom. ³⁶ Yaq Yesu donki-te go:qotat, nakhoa gegeveat, ezoqa teqa megemege-te, ekeza ndabua mo:møtagát, nakhoa-te.

³⁷ Yaq Zelusalem taon gi:khatoat, Oliv manqei poyat gindi-isøtaz, yaq Yesu-gi paev ezoqa bawan-qape, khanakhanakh zømbø-asøtáv, neka teqa iz vøeqanem. Manqa gèzømbo-eqavát. Teqa iz ndøgo tini-eqaném, umingiap matev vinivinimba giqeivam, Yesu gematønumam.

³⁸ Av gini-akhaemavún nqægo, “Mbumbukiam ngenek kawa ezoqam, bèkhakheinøvém, Evezøza-qa iz-te ngegeav. Mbumbukiam ndego yan-te ngo:go, sambi ndøgót ni-te. Teqa iz bèto-eqawát, ndego uni ova-in ngo:yage.”

³⁹ Yaq Felisi ezoqa nøme, ndigu ezoqa bawan-qape mokho-te gu:goam, Yesu áv gimbøe-einím nqægo, “Nøméndim ezoqam, qogi paev ezoqam gèzømbe-khafén. Manqat av nqægo bemanqáté!”

⁴⁰ Geté Yesu gezø-qavøiu, “No nqazø-manqate: Ndigu manqat tikhoutav, yaq nandi ndó-akhaemém.”

Yesu Zelusalem ezoqam-qa gevin

⁴¹ Yesu Zelusalem gumukhato, taon geqeiv, yaq gèvín. ⁴² Ge-ein, “Zelusalem taon, qo nqægo khøuwa, amba toqo-matøvemín, av nqægo, ‘Sambi áv khaténdáp,’ yaq qo ambá qoqeivín. Geté ndøgo gèkhonøwé, qoqa bøite. ⁴³ Khøuwa ndøfakház. Yaq qogi qaqa ezoqam, qoqa taon uta-te ndøgo, manqei ndómøvøemém. Taon unimé:khawagét, qo vøtokāq. ⁴⁴ Yaq ndigu qo unimé:-ngiæqonám, qogi ezoqam pakhapakha vøzø-khaneām. Ndigu qo mokho-te, nandi kopo nøme, nandi nøme-qa mumat-te, gézivazemák. Nqanek matev tenéfakhán ndøgo. Zapa ndøgo, qo matavapøteáv, av nqægo, Mbumbukiam qo tøke-qa ndøgeavün.”

Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te gegoam

(Met 21:12-17; Mak 11:15-19; Zion 2:13-22)

⁴⁵ Yaq Yesu Mbumbukiam-qa khoev uta-te gemø-on, ndego até gendego, ezoqam ndigu gigiap gu:wiat, vøngeasam. ⁴⁶ Gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, ‘Noqa khoev, guliguli khoev ndøgoát.’”

Geté zo Mbumbukiam-qa khoev, zò-enendém, vømð-aqonam-ezoqam-qa-pebam-khoev.”

⁴⁷ Ta pula-te ndøgo, khøuwa ate qæpavpavemam, Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa khoev-té gene-zømesimám. Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka megetapak nømme, ndigu Yesu laelae-qá nakhoa mbovawám. ⁴⁸ Geté ndigu nakhoa qeiviáv, Yesu ande áv kimbøé-gonëm. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape Yesu løvøinøvemáv. Soqain ndøgo, teqa manqat kopo ti:løvuiim.

20

*Yesu gimbo-bevøpem, gekha ezoqam-qá iz-tè, matev gematønumat
(Met 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Khøuwa nømme, Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te, ezoqa ge:zømesimat neka Manqat Mbomambaqape vøzø-manqatat, yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu megetapak nømme ndozáv, ² vømð-bevøpem, “Qonimbi-ein. Qo gekha ezoqam-qá iz-tè qonógot, nandav matev nandoqo-matønumit? Iz gekha ezoqam qá-etoam?”

³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Até nó-a, bevap kopo nqanøgó, zo-te. Zonømbé-einim. ⁴ Gé, Zion, ndego ezoqa ibøkha iz gezø-etoumam, ndego iz Mbumbukiam-tè gendap, ó, manqei-qape ezoqam-tè?”

⁵ Yaq ndigu ekeza mokho-mba gibond, “Áv khazí-einim? Tizimbo-einim av nqægo, ‘Ndego iz Mbumbukiam-tè gendáp,’ yaq ndego ni áv ginimbi-ein nqægo, ‘Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, zo Zion unimanqatinteav qazogoam?’ ⁶ Geté tizi-einim av nqægo, ‘Zion, iz, manqei-qape ezoqam-tè gendáp,’ yaq nginik ezoqa bawan-qape, nandí ginizitáng. Zapa ndøgo, nginik áv gini-unimanqatinát nqægo: Zion ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam ndøgoám.”

⁷ Yaq ndigu gimbo-qavøinam, “Ni nítinøtenák, teqa matev gekham-tè qandø-fakhan.”

⁸ Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, yaq até nó-a, nøzø-einák, no gekha ezoqam-qá iz-tè qatøgot, nqanek matev.”

*Yaya etæ manqat, khæ keoge ezoqam-qa yaq-te
(Met 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Yaq taqa zita-te, Yesu ezoqa ewaqape yaya zø-etá, gezø-ein, “Ezoqa møndøgoám. Ndego waen khæe ndøkhá. Yaq khæe ndøgo, ezoqa nømme-qá zenda-té genøvé, timbøe-kewagat, ekezan manqei nømme-te vøwav. Møp-mbá gene-ewawám.

¹⁰ Yaq waen nanga qakhata ndøgo, ndego khæe eve, sasae ezoqam ndøkhofotáv, ti-te ndigu, ma khæe gimboe-kewagam. Ekeza waen nanga upøgim-qa ndøgoám. Geté ndigu khæe keoge ezoqam, ngenek sasae ezoqam gèzuim. Yaq nango khakha-mbá sege-khofotøvem.

¹¹ Yaq ndego khæe eve, sasae ezoqa nømme ndøkhofotáv. Geté até ndegó-a, vøzuim-a, vøngenøinam, khakha-mba nango sasa ndøkhofotøvem.

¹² Yaq ndego khæe eve, sasae ezoqa nømme ndøkhofotáv. Ndakin gømbo-misika-éz, sasae ezoqam gekhofosumam. Geté até ndegó-a, vøzuim-a, kouk vømð-etømem, khæe bavokho sasa ndøngeatømem.

¹³ Yaq ndego khæe eve, ekeza manqa ge-ein, ‘Ndakin gekhá nógø? Ság! Nøkeza yo nókhofotáv, ndego nqæmbøe-khafuat. Ngenek tiabembøe-vizumém.’

¹⁴ Geté ndigu khae keoge ezoqam, khae eve-ge yo gi-ometam, yaq ndigu ekeza mokho-mba av ginibónd nqágo, 'Ngenek khae eve-gé yó. Waen khae ngenek genó-kawa-év. Zilaém. Yaq khae nqanek, gemóniqá.'

¹⁵ Yaq ndigu até gindigonem, khae bavokhó ginó-ituím, pakhapakha vómómbó-khanóem."

Yesu nqanek yaya etæ manqat qamómbóe-navóem, yaq ezoqa av gezómbé-ein nqágo, "Ge zó, ndozo-matavap? Ndego khae eve, gekha matev zómatanám, ndigu khae gimbo-kewagam? ¹⁶ Ndego av genégo nqágo: Ndego ndóndowáv, ndigu khae keoge ezoqam pakhapakha vómómbó-khaneám, neka waen khae, ezoqa vini sasa zó-etoám."

Yaq ezoqam ndigu, nqanek Yesu-qa manqat giyogem, av gini-einím nqágo, "Matev av nqágo befakhán!"

¹⁷ Yaq Yesu ndigu géwabám, gezó-ein, "Zo ndozo-matavap, matev av nqágo kopómba mbaín, tófakhan, yaq gé, gekha zapá, Mbumbukiam-qa Manqat av nqápeawap nqágo:

'Nandi-qapi ndigu, khoev puanam ezoqam gisanqabem, ndigu móndómó-gigiap-qape-éz, khoev puanam nonqo.'

¹⁸ Gekha ezoqám ndego, nginik nandi-te to:bóíav, ndego keqaniáp. Neka nandi ndigu, teqa kha-te to:bóíaz, ndego peseinóváp."

¹⁹ Yesu nqanek manqat gezó-ein, yaq Mozes-qa guguna manqat nómendim ezoqam neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, ambá ndafóyamba ndómóvóinamín. Zapa ndógo, ndigu av gini-matóvemém nqágo: Yesu nqanek yaya ge-eta, ndigu tene-manqatám. Geté ndigu matev-qase goneáv. Zapa ndógo, ndigu ezoqam-qá móe ndógoném.

Yesu amba teks moni abam-qa yaq-te timbóe-matemateómemin

(Met 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Mozes-qa guguna manqat nómendim ezoqam neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, bóí mba mó:veém, Yesu-te. Yaq ndigu bóibóí ezoqam ndókhofotáz, Yesu bemómbóe-khavozómem, av nqágo, ndigu yoge egeiegei mbógoném. Geté ndigu ambá gembo-matemateómemin. Yaq Yesu ambá Lom gaman ezoqam-qá zenda-té ginó-veemín, gaman-qa yaq-te amba manqat soqain te-einin. ²¹ Yaq nginik ezoqam, Yesu av gimboe-einím nqágo, "Nóméndim ezoqam, ni mótinótén, manqat ndógo, qo ndoqo-manqate neka ezoqa ndoqote-zómesim, egeiegeí. Neka qo ezoqam-te móe mbaín, oskiá ndógo, ndigu ezoqa kandakanda o ezoqa khasókkhasis. Geté qo ezoqa Mbumbukiam-qa poev-qa yaq-te ndoqote-zómesim, qo unimanqatin manqat mba qomanqaté. ²² Qonimbí-eín. Kopómbá, Siza-te teks moni tizi-abumat, ndego Lom kawa kandambaqape, ó, khaféáp?"

²³ Geté Yesu tiqa matemateam matev, é-móndæ-otév, yaq gezó-ein, ²⁴ "Moni mokho zóté-nómóndém. Gé, gekha ezoqam-qá bugug neka iz mó:go?"

Yaq gindu-einim, "Siza-qá bugúg, neka teqá iz mó:gó."

²⁵ Yaq Yesu gezó-qavóiu, "Av tægoat ndægo, Siza-qa gigiap, Siza zombó-etoumemát. Geté gigiap ndógo, Mbumbukiam-qa, Mbumbukiam zombó-etoumemát."

²⁶ Yesu-qa manqa qavóiwat qanimav-qape giyogem, yaq ndigu nqova ndafe kandambá. Kopómba mbaín, timbo-matemateómem, ezoqa ewaqape-qa bóí-te. Yaq ndigu manqat nóme einiáv. Sège-ivóvém.

Sadusi ezoqam, Yesu lóvóte-te nango khandi:nat-qa yaq-te gimboe-bevópem

(Met 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Yaq Sadusi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Nginik Sadusi ezoqam, áv gini-unimanqatinát nqáego: Ezoqa tipakhaetat, ndigu nango gemø-khandi:zák, løvøte-te. Yaq ndigu Yesu áv gimbø-einím nqáego, ²⁸ “Nøméndim ezoqam, Mozes ni áv ginimbi-peawám nqáego: Ezoqa tenanimat, sæva te-ivavat, patu qataeveav vøgoát, yaq ngunuk ngæmam, namba qawan be-okíát, tege namba qawan, ndego genanim, patu bembø-qatayat.

²⁹ Qotøndé-ewāg, nqanek emanqat. Angana møndøgoám. Evenáp. Até gi:goam sevén. Yaq khøuwa ndego, sævam ndø-okí, vønanim. Patu qataeveáv.

³⁰ Yaq eveqase ndø-okí, ngunuk ngæmam, ndego teqa zita-te geqan. Yaq até ndegó-a, vønanim. Nakheis qazaneáv. ³¹ Yaq ndakin ngæmam ndégo te-okí, teqa zita-te go:qavigavun. Yaq até ndegó-a, vønanim. Nakheis mbain. Yaq matev até gemát, atema ndigu evenap seven ate gi:goam vømū-pakhaez. Ndigu patu qataeveáv. ³² Yaq vaev até sævám-a, vønanim.

³³ Gê, ngunuk sævam-qa yaq-te, matev áv khanégo? Ezoqa unimanqatin løvøte-te tikhandi:z, yaq ta khøuwa-te ndøgo, timø-khandi:z, ngunuk sævam, gekha ezoqam-gú zas ndøgoát? Zapa ndøgo, ndigu evenap ate gi:goam, ngunuk sævam kopo ndøkawawát.”

³⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Nøkenøkem matev sa nqáneq qagó, ndakin nqaziyaqe, manqei-qape-te. ³⁵ Geté ezoqa ndigu, Mbumbukiam qeieqei tezæb, løvøte-te nango tisuz, neka megemeqe-te vømøyāg, ndigu nøkenøkem matev gezøgoák. ³⁶ Ndigu andé enzol ezoqam me mé:goát, neka løvøte nøme gemø-qeivimák. Ndigu Mbumbukiam-gí nakheis ndøgoát. Zapa ndøgo, ndigu løvøte-te møndø-khandi:z. ³⁷ Geté løvøte-te khandi:nat-qa yaq-te, Mozes ekezan møndænómánd, av nqáego, ndøgo unimanqatin. Zapa ndøgo, Evezøza Mozes gembo-fakhan, tae-qase-te ndøgo, qawageapam, yaq Mozes ndego áv gembø-akhá nqáego: Eibleem-gé Mbumbukiam neka Aezek-gé Mbumbukiam neka Zekop-gé Mbumbukiam. ³⁸ Mbumbukiam ndego ambá av nqáego, løvøte ezoqam-gé Mbumbukiam, geté ndego khandi ezoqam-gé Mbumbukiam. Te-te ndego, ezoqa ewaqape, gipakhaetat, zua ndøkhandi:zát.”

³⁹ Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqa nøme, Yesu-qa manqat giyogem, áv gini-einím nqáego, “Nøméndim ezoqam. Qoqa qavøiwat manqat, qanimáv tantáv.” ⁴⁰ Yaq taqa zita-te, ezoqa nøme bevap goneáv, te-te. Møe ndøgoném.

Yesu ambá av nqáego, Deivid-ge zeo mba, geté ndego até tege Evezøza

(Met 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Yaq Yesu ezoqa gezøbevap, “Ge zó, ndozo-matavap? Gekha zapá, ezoqa av ndi:manqate, av nqáego, Mesaya ndego, Deivid-gê Zeø? ⁴² Sams mbuk mokho-te, Deivid ekezan áv gene-peawám nqáego: Evezøza Mbumbukiam, noge Evezøza, áv gembø-ein nqáego,

‘Noqá nakeamo zenda-té qanøqóm.

⁴³ Até qóqotát, atema no qogi qaqa ezoqam, kopømba ande av zenda tokhotapak awam nonqo, qoqa zenda tokhotapak mokho-te vøtaqambú-áb.’

⁴⁴ Deivid, ndego Mesaya, Evezøza mbo-akhayám. Yaq gê, ngenek Mesaya, áv kené-Deivid-ge-zeo-ev?”

Yesu ekeza paev ezoqam, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qa yaq-te gegugub

(Met 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Ezoqa ate av-té teqa manqat gi-ewagat, yaq Yesu ekeza paev ezoqam āv gezømbe-ein nqægo, ⁴⁶ “Gò:feazoát, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qa yaq-te. Ndigu tømbe-khaneát ndógo, ti-okhoat, ndabua loloakh mbomøboma ndø-uzupát, neka ezoqa ewaqape, maket manqei-te, ndigu khaiya mboma manqat vizap-us bezø-manqate, neka guliguli khoev-te neka lou loge kandakanda-te ndógo, iz akhayapak-qa qonam nonqo-te vøqonumát. ⁴⁷ Ndigu ngængæm zømbe-khavozumatún, tiqa khoev neka gi-giap vøzø-aqonumatun. Neka ezoqa ewaqape-qa bøi-te, guliguli loloakh ndøgoatún. Yaq nakémbá ndigu yaq-fia nqosøgeap, nømme mba mó:ndapém.”

21

Ngæmam-qa etoam matev Mbumbukiam-te (Mak 12:41-44)

¹ Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te gegoam, yaq gigiap kopoav ezoqam ndøzømét. Ndigu moni ndø-abumát, moni nqeisam nonqo-te ndógo. ² Yaq até sævám-a, vø-omet. Ngunuk ngæmám. Gigiap-av ezoqám. Zivis møndømbo-naním. Ngunuk moni mokho khasøkhasis menas mba mu-nqeitáz.

³ Yesu ngunuk sævam gu-omet, yaq āv gene-ein nqægo, “No unimanqatín nqazø-manqate. Ngunuk gigiap-av sævam, moni kandambá gu-nqeitaz, āv tiuká, av ezoqa ewaqape nømme, moni gi:nqeisumat. ⁴ Unimanqatín. Ndigu ezoqa nømme, moni kandakandá ginqeisumat. Geté ndigu moni nømme kopoav-qapi ndizøgó. Geté ngunuk ngæmam, viní. Ndugu moni ate gimbøegoam, sùgumu-áb. Nømme mbaín, tuqa yage nonqo.”

Mbumbukiam-qa khoev tøsoqa, Zelusalem taon-te ndógo (Met 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Ezoqa nømme, Mbumbukiam-qa khoev-qa yaq-te, āv gini-mangatám nqægo, “Mbumbukiam-qa khoev mbomambá tantáv. Nandi kandakanda qaniqaním giniwevém. Neka gigiap qaniqaním gimbøe-fegém, gigiap ndógo, ezoqa Mbumbukiam-te etoam matev gi:goam.”

Geté yaq Yesu gezø-qavøiu, ⁶ “Khøuwa ndømø-fakház. Yaq nqanek khoev ate ndægo, ndozoqeivi, manqei-té qamø-khakhandám. Nandi kopo nømme, nandi nømme-te, gó:zaveák.”

Viniv vinivinimba tøfakhanam (Met 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Yaq ndigu Yesu gimbo-bevøpem, “Nøméndim ezoqam. Matev nandav, qoqote-manqatam, gekha khøuwá qanéfakhān? Neka andé gekha matev me nitiqeivím, ni tøtinøten, av nqægo, nqanek matev avønín gefakhān?”

⁸ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gò:feazoát. Soqain ndógo, zo ezoqa titubam. Ezoqa kopoáv, noqá iz-té gindú-okhoát. Ndigu ezoqa āv gizømbé-manqatát nqægo, ‘Ezoqa, nó’, ó, ‘Khøuwa møndø-fakház.’ Geté zo ndigu zøpæv. ⁹ Nakhag neka nøfeap kandakanda-qa yaq-te tozo-ewagat, yaq zo møe ndøgonëmát. Matev av nqægo, bugukhokhof ndøkho-fakhanám. Geté manqei-qape-qa vaev, zuá.”

¹⁰ Yaq Yesu manqat nømme gezø-ein, “Manqei nømme, manqei nømme namba, nakhag ndøgoát, neka kawa ezoqa nømme-qa bawan, kawa ezoqa nømme-qa bawan namba, vønøfeapát, ¹¹ neka manqei nømme-te, manqei vøkukuvøemát. Manqei kukuvøem kandakandá. Neka manqei vinivinimba-te, ifin matev

neka enqoni soqøsoqa ndøfakhanám, neka matev kandakanda møe-us neka yan-te khakhatap kandakanda vøfakhanám.

¹² Geté nqanek matev ate ndægo, okhokho-té qanø-fakhanám. Zo ezoqa ndøkhæ-gavemat neka matev soqøsoqa vøzø-matønnumát. Ndigu zo manqa ovøyam-té ginø-abumát, Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te ndøgo, neka zo ndimbula-te vønqeisumát. Neka no zapaya, zo megetapak neka kawakawaza-qa megemege-té ginø-abumát. ¹³ Matev av nqægo tøfakhanam, yaq zo kopømbaqapé, ndigu ezoqam Manqat Mbomambaqape zøté-zømesimát. ¹⁴ Geté zo naqanøká ndøfogøemém, av nqægo, zo andé gekha manqat me zozø-qavøitát. ¹⁵ Zapa ndøgo, manqat eqeieqei neka matavap loloakh, nø nøzø-etoumát. Yaq zogi qaqa ezoqam, kopømba mbain, zoqa manqat tiqavøitát neka vøzø-nqagimát.

¹⁶ Até zogi zøvøndipakhá-ya neka namba-qaniap neka zøkeza ezoqam neka zøfuap, segezø-qambúz, neka zo ezoqa nøme vøzitæg. ¹⁷ Ezoqa ewaqape zo gésanqabát, no zapaya.

¹⁸ Geté zoqa kawa-te, izum ate nandizømbi-gu, kopo gezø-nasinimák. ¹⁹ Zo føgøføgakh ndøwaniáp. Yaq zo khandi zomøndapém.”

Zelusalem taon ngi:wat-qa yaq-te

(Met 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo nakhag ezoqa tozo-zømet, ndigu Zelusalem taon uní ti:khawaget, yaq zo søzøté-zøté, av nqægo, ndøgo avønín gésoqá. ²¹ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa ndigu Zudia plovins-te tiyagat, manqei popotap-té giabenø-khokhóz. Neka ndigu Zelusalem taon-te tiyagat, taon yá be-ivøvem. Neka ezoqa ndigu bavokho to:yagat, taon-te betøndø-øz. ²² Nginik khøuwa, Mbumbukiam-qa yaq qavøiwat khøuwá, ezoqa manqa-zapazapa gi:goam. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat ate ndægo, gemø-unimanqatín, taqa yaq-te ndøpeawap. ²³ Ta khøuwa-te ndøgo, ti-te ndigu unimé:-soqá, sakheis emu-us ndigu neka nakhei tete ndizøloge. Yage føgakh-qape ndøfakhán, nqanek manqei-te. Nginik bawan ezoqam, Mbumbukiam-qa qaqa ndøqeivím.

²⁴ Zu ezoqa nøme, nakhag kaiya-té ginø-pakhaetát, neka nøme vøzø-geagimát, manqei vinivinimba-te sasa ndø-itubát, manqei-qape-te ate nqægo. Yaq Zelusalem taon, bawan vini-ak ndøtokhonumát, atema bawan vini-ak-gi khøuwa vømø-nasiním.”

Yesu nango tendoqavan

(Met 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Khøuwa neka løvøyak neka nduku, matev vinivinimba zøfakhanám. Neka manqei-qape-te nqanek, bawabawan vinivinimba gó:bevøpém neka møe vøgoném. Zapa ndøgo, ndaola-te ndøgo, khamøe kandakanda ndøvumøemát. U-ús. ²⁶ Ezoqa møe khape tøzømbe-khouwevat, matev kandakanda nøme-qa timbøe-kewagat, manqei-qape-te tøfakhanam, yaq bøi zøgugimát. Até ndøgø-a, gigiap yan-te nqo:go, vøkukuvøém. ²⁷ Yaq ezoqa, Ezoqam-gé Yo ndø-ometám. Khaiya ozoz-té genøgeáv. Bazaføgakh-ús neka waev-qape-ús.

²⁸ Matev av nqægo tøngazøngazam, zo sège-føgøføgakhæzám. Kawa mba zotø-eqá. Zapa ndøgo, zo Mbumbukiam avønín génqovotáz.”

Fig tae-qa yaya etæ manqat
(Met 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Yaq Yesu yaya zø-etá, gezø-ein, “Zo fig tae o gekha tae nøme zóqeivát. ³⁰ Zo qazo-qeivimin, esokho qaqabamin, yaq zo mõzøte-zøtezín, wavam khøwa avønín. ³¹ Yaq matev até kopó. Zo nqanek matev tozo-qeivimat, tøfakhanumat, av no qazømbe-manqatam, yaq zo søzøté-zøté, Mbumbukiam-qa Megeat Matev avønín géfakhán.

³² No unimanqatín nqazø-manqate. Ezoqa nøme, ndakin ngiyage, naqanøká gépakhaezák. Até géyagát, atema ta khøwa-te ndøgo, nqanek matev ate ndægo vømú-fakhanām.*

³³ Yan neka manqei-qape ndømø-navøém. Geté noqa manqat, gemø-navøemák.”

Aiyá qabizigu, soqain ndøgo, ni khakheinøpøteav tøgoat

³⁴ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Aiyá qagó. Zo manqei-qape matev-te, kawa ndøvdá, kopømba ande av ibøkha soqa izam matev neka qakeza yage-qa yaq-te khape toqote-fofogeapat. Soqain ndøgo, ta khøwa ndøgo, zo ande ka me tøzøte-ndap. ³⁵ Nqanek khøwa, ezoqa ewaqape-té qanøfakhán, nqanek manqei-qape-te ngiyage. Nakhamas-té.

³⁶ Zo oskia mo:feazoát. Gèguligulím, av nqægo, nqanek matev ate ndægo tøfakhanam, zo bazaføgakh-us tøzøté-waním, yaq vaev Ezoqam-ge Yo-qa megemege-te vozotó-wán.”

³⁷ Ta pula-te ndøgo, khøwa ate qæpavpavemam, Yesu ezoqa Mbumbukiam-qá khoev-té gene-zømesimám. Yaq qakhagusin ndøgo, ndego Zelusalem taon, gè-ivavín. Yaq lovølova, Oliv manqei poyat-té gemøbuvin. ³⁸ Yaq qanaqanus qando-pavein, ezoqa ewaqape, Mbumbukiam-qá khoev-té ginøzavín, lovølova-ús, Yesu-qa manqat vømø-yogemin.

22

Yesu gimbo-voqoem

(Met 26:1-5; Mak 14:1-2; Zion 11:45-53)

¹ Zu ezoqam-qa khøwa kandambaqape, Pasova ndimbo-akhayam, ndøgo flawa poponøvemav gilouzatun, avønín qagoám. ² Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Yesu laelæ-qá nakhoa mbovawém. Geté ndigu poeveáv, ezoqa ewaqape-qa bøi-te timøvøinam. Zapa ndøgo, ndigu ezoqam-qá møe ndøgoám.

Zudas Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda namba, manqa gi:kopao-nem, Yesu tiqa zenda-te teve

(Met 26:14-16; Mak 14:10-11)

³ Yaq Zudas, iz nøme Iskalit gimbo-akhaemam, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv goeam, Saitan mbøi-ón. ⁴ Yaq Zudas até gendego, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam-gi megetapak-té genøwáv, ti namba manqa vømø-khakheinømem, Yesu tiqa zenda-te ande av kenévé.

⁵ Ndigu teqa manqat giyogem, yaq ndigu khanakhanákh, neka te-te moni etoam manqat vøkhakheinømem. ⁶ Yaq Zudas tiqa manqat gè-unimanqatín. Yaq khøwa eqeieqei-qa mo:kewagám. Yesu ezoqa ewaqape-te ande av khambøé-løvüz, yaq tiqa zenda-te ndøgo tenévé.

* 21:32 21:32 Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndego Mbumbukiam-qá khoev ngi-wat-qa yaq-té abete-manqatám, neka gekha matev vinivinimba nøme ndøgo, ta khøwa-te ndøgo tøfakhanam. 22:3 22:3 Zion 13:2, 27

*Yesu-gi paev ezoqa menas, Pasova lou gimø-khakheinømem
(Met 26:17-25; Mak 14:12-21; Zion 13:21-30)*

⁷ Zu ezoqam-qa khøuwa kandambaqape gimø-khantøzem, ndøgo flawa ponøvemav gilouzatun, neka Pasova lou loge nonqo sip nakheis vøzitagatun, ⁸ yaq Yesu Pita neká Zion, tèkhofotáz, gezø-ein, “Pasova lou zomø-khakheinømem, ni tizimølog.”

⁹ Yaq gimbo-einim, “Gê, qoqa poev gekhâm? Ni gekham-tê qeimø-khakheinømem?”

¹⁰ Yaq gezø-qavøiu, “Zelusalem taon-te tozomø-oz, zo ezoqa zó-ometám. Ibøkha ndø-egatét. Yaq zombó-paevém, atema khoev-te vømø-øn. ¹¹ Yaq ta khoev ndøgo, khoev eve äv qazømbøé-einim nqægo, ‘Nømendim ezoqam, äv geqande-beváp nqægo: Khoev kouwat gekham-tê qágo, ma nogi paev ezoqam namba, Pasova lou teimølog?’ ¹² Yaq ndego zo khoev kouwat kandambaqape mé:zømás, khoev ova ndøgo. Qonam nonqo neka lou-qase khakheitáp. Yaq zo lou ndøgo tozomø-khakheinømem.”

¹³ Yaq ndigu gizav, matev äv timiqeivím, av Yesu gezøembe-ein ndægo. Yaq ndigu Pasova lou vømø-khakheinømem.

*Evezøza-qa lou loge matev ande qæfakhan
(Met 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)*

¹⁴ Yaq qakhagus ndøgo, lou loge khøuwa iz gimø-khantaz, Yesu tegi u-anim namba, tinøpindám ndøgo, lou loge-te vøqonav. ¹⁵ Ndego äv gezøembe-ein nqægo, “No nqosøgeap banøndáp. Geté noqa poev kandambaqape, nqáneq qagoám. Nqaneq Pasova lou bízikhælog, zo namba. ¹⁶ No nqazø-manqate: No Pasova lou nøme, naqanøká nomølogák, atema Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, matev ate ndægo vømø-unimanqatín, ndøgo Pasova lou loge matev kha-mba ndømbo-ove.”

¹⁷ Yaq Yesu izam nonqo ndøndáp, waen-ús, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, yaq gezø-ein, “Møzondapém. Yaq søzøtumú-izumít, zo ate ndøzøte:go.

¹⁸ No nqazø-manqate: No waen tae nanga-qa et, nqawa naqanøká nø-izák, atema Mbumbukiam-qa Megeat Matev vømøfakhân.”

¹⁹ Yaq taqa zita-te, Yesu flawa ndøndapáz, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, gezø-ein, “Nqaneq noqá khá, zo nqazø-etoumit. Matev av nqægo até vøgø. Yaq no zonømbé-matavupát.”

²⁰ Yaq matev até kopó, lou loge gamezøembe-navøem, Yesu izam nonqo ndøndáp, waen-ús, gezø-ein, “Nqaneq waen, Mbumbukiam poev ndakinak mé-unimanqatín. Noqá kóuk gené-unimanqatín, ndøgo zo zapaya tøwa.

²¹ Geté. Nqáé! Ezoqam ndego, ma nogi qaqa ezoqam-qa zenda-te teve, ngégo, nqaneq lou loge-te nqazi-qonøve. ²² Ezoqam-ge Yo ndønaním, av Mbumbukiam-qa poev ndægo. Geté ndego møndø-soqoév, ndego ezoqam, ma nogi qaqa ezoqam-qa zenda-te teve.”

²³ Yesu nqaneq manqat ge-ein, yaq ekeza paev ezoqam ekeza mokho-mba, äv ginibønd nqægo, “Eisa, ni mokho-te matev av nqægo, gekha ezoqám ndømatanám?”

Megeat Matev eqeieqei-qa yaq-te

²⁴ Yaq Yesu-gi paev ezoqam-qa mokho-te, ponqombap matev ndøfakhân. Tini-ponqombupát ndøgo, ti mokho-te, iz akhae kandambaqape, gekha ezoqá ndøgo?

²⁵ Yaq Yesu gezø-ein, “Bawabawan-gi kawakawa-za, ezoqa gètokhonøzát. Yaq nginik megetapak, ekeza kha, keoge ezoqa eqeieqei me:vewé. ²⁶ Geté zo mokho-te, matev av nqægo bègò. Gekha ezoqām ndego, zo mokho-te iz kandambaqape tegoat, ndego yà be-khapelavøqase-év. Neka gekha ezoqām ndego, megeat ezoqām tegoat, ndego yà be-zoge-tøke-ezoqam-év. ²⁷ Gè, ezoqa kandambaqape ákenego? Ndégò, lou-qase-te ndemia, ó, ndégò, lou ndeyogimit? Zo mðzøte-zøté, ezoqa kandambaqape ndégo, lou-qase-te teqotat. Geté no zo mokho-te, zogé sasae ezoqām.

²⁸ Zo nó namba zi-goám. Neka zo no nøuvønateáv, matev føgøføgakh qanø-fakhanumam. ²⁹ Yaq nakémbá. No zo Megeat Matev nøzø-etoám, kopømba av-té, Tat no Megeat Matev genømbø-etoam. ³⁰ No kawa iz tæmøndap, zo noqa lou-qase-te, lou zológát neka ibøkha vozó-izumát, no namba, neka zøkeza kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te vozotó-qonavát, neka Izlael khagua bawan tuelv vozozømbó-kawaeztát.”

Yesu Pita gembo-vøndøyam, ndego teqa yaq-te to:nawam

(Met 26:31-35; Mak 14:27-31; Zion 13:36-38)

³¹ Yesu Pita av gembøe-ein nqægo, “Sáemon, Sáemon. Nqáe! Saitan Mbumbukiam zo khamasim-qa yaq-té gembøevíám. Ndego zo andé wit me mé-evém, tag vøkhofovøem. ³² Geté no, nõguligulím, qo zapaya, Saemon. Qoqa unimanqatin, betaqa-návøem. Yaq nqawa toqotøndo-qambuq, qafuap vøzøtøké. Yaq tiqa unimanqatin bezømbē-føgakh.”

³³ Geté Pita gembo-qavøiu, “Evézøza. No kopømbá. Ndimbula-te sænáv, qo namba, neka sizimú-pakhaén.”

³⁴ Yaq Yesu gembo-ein, “Píta! No nqataqá-manqate. Nqægo lova, kokolok naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te, ndøqotøkhaē-nawám. Misiká toqoto-nawam. Av qoqoté-manqatát nqægo, ‘No ngenek ezoqam nøtenøtenák.’”

Yesu-gi paev ezoqam bèto-khakheindám

³⁵ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezøbevap, “Ta khøuwa-te ndøgo, zo qækhofosam, yaq no av qazømbø-ein nqægo, moni neka moqos neka tamak ndø-upøgím, yaq ge zó, gigiap mbaín mozógoam?”

Yaq gindu-qavøinam, “Mbaín. Ni kopømbá qeigoam.”

³⁶ Yaq Yesu gezø-ein, “Qanimáv. Geté ndakin viní. Gekha ezoqām ndego, moni nqeisam nonqo timbogoat neka moqos vømbógoat, bètonqoatét. Neka gekha ezoqām ndego, nakhag kaiya mbain tøgoat, ndego ekeza ndabua nøme, yà bewi. Yaq moni ndigu teqas, nakhag kaiya mé:wí. ³⁷ Mbumbukiam-qa Manqat av qane-peawáp nqægo: ‘Ndego pépen ezoqam me:vewém.’ No nqazø-manqate. Nqanek manqat bè-unimanqatin, no mokho-te. Unimanqatin. Gekha manqat ndøgo, noqa yaq-te ndøpeawap, avønín géfakhán.”

³⁸ Yaq Yesu-gi paev ezoqam gindu-einim, “Evézøza. Nqáe! Nakhag kaiya menas ngínik.”

Geté ndego gendo-ein, “Ság. Tiá.”

Yesu Oliv manqei poyat-te gemø-guligulim

(Met 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Taqa zita-te, Yesu Zelusalem taon, gè-iváv. Yaq Oliv manqei poyat-te genøwáv, av oskia ge:goam, neka tegi paev ezoqam vømbø-paevem.

⁴⁰ Yaq gimøfakhaz ndøgo, ekeza paev ezoqam av gezømbø-ein nqægo, “Zo

bazafogakh-qa, gëguligulim. Soqain ndogo, khamasim matev tondowav zo-te, yaq zo zô-o:âz.”

⁴¹ Yaq ndego sêgeziváz, elavogase nòme vòwav. Atap ande av ndægo, nandi togo-ogizo, timò-bòiaz. Yaq ndego katuk ndòmòkuí, vòguligulim.

⁴² Av gene-guligulim nqægo, “Tát! Qo taqa-pòovat. Nqanek nqosògeap kandambaqape, ndogo ande ibòkha khaqain-qape me tònòmbè-fakhan, ambá qòndapín. Geté matev àv tabete-fakhán, av qoqa poev ndægo. Ambá ndogo, av no nqanòmbè-poev.” ⁴³ Yaq yan-te ndo:go, enzol ezoqam ndovís, bazafogakh vòmbò-etoam. ⁴⁴ Yesu mbòni vaev kandambaqape ndòndáp. Yaq ndego bazafogakh-us nòme mba mo:guligulim. Tata andé kóuk. Sêge-lanqavám, manqei-te.

⁴⁵ Yesu guligulim qamòmbòeva, ge-itan, tegi paev ezoqam-te gevesez, yaq àv genezòmét nqægo: Gèsòmbiám. Bazafogakh gèzò-navòém. Zapa ndogo, ndigu mbòni vaev matev khàpe zòmbè-khouwév. ⁴⁶ Yaq Yesu gezò-ein, “Zo gekha zapá, venanqei mba ndozo-sòmbiit? Mòzosúz. Neka gëguligulim. Soqain ndogo, khamasim matev tondowav zo-te, yaq zo zô-o:âz.”

Yesu mòvòiwat-qa ginduzav

(Met 26:47-56; Mak 14:43-50; Zion 18:3-11)

⁴⁷ Yesu ate av-té manqat ge:manqatam, yaq nqæ! Ezoqa bawan-qape tìnòfakház. Ndigu Zudas ndò-itubavún, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv nòme gegoam. Yaq ndego até gendego, Yesu-té genòwáv, vòngenòtam.

⁴⁸ Yaq Yesu gembò-ein, “Zúdas. Gè, qo Ezoqam-ge Yo ngenòtam-ús, qaqá ezoqam-qa zenda-te nqoqoveet?”

⁴⁹ Yaq ndigu ezoqam, Yesu namba gi:goam, go:matòvemem, ande gekha matev me ndòfakhán, yaq àv gimbòe-einim nqægo, “Evézòza, nakhag kaiyá ndòtízitag?” ⁵⁰ Yaq paev ezoqa nòme, até gendego, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, tege sasae ezoqam, nakeamo gea vòmbòkawa.

⁵¹ Geté yaq Yesu gezò-ein, “Ság. Matev av nqægo tònév.” Yaq Yesu teqa gea gèmbòkhanáz, nango vòmbò-eqeieqei.

⁵² Yaq Yesu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam neka Zu megetapak nòme, ndigu mòvòiwat-qa gigeavun, àv gezòmbè-ein nqægo, “Ge zò, no pepen ezoqam zòténæmbem, nakhag kaiya neka ndawa-us qazogeavun? ⁵³ No khòuwa ate qæpavpavemam, Mbumbukiam-qá khoev-té qæqoám, zo namba. Geté ndogo, zo no kha khañzeáv. Geté ndakin, zoqa khòuwa qanimav-qape mòndò-fakház. Kawa matev, bòivun-qá bazafogakh ndòndáp.”

Pita Yesu-qa yaq-te go:nawam

(Met 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Zion 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Yaq ezoqam ndigu gigeavun, até gindigonem, Yesu vò-mòvòinam, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa khoev-te sasa ndò-ituim. Pita até gezòpavát. Andé qámá gendopavam. ⁵⁵ Khoev-te gimòfakhaz, yaq uta mokho-tè ndòugu, gòinam mòndò-lòvutám. Yaq Pita tenòqóm ndògo, tí namba, ndigu gòinam-te giqonavam. ⁵⁶ Sasae mbasònakam Pita gu-omet, gòinam waev-te gegotam, yaq ndugu gèwawám, gundu-ein, “Até ngenék-a, Yesú namba me:goám!”

⁵⁷ Geté Pita gò:nawám, gendo-ein, “Ngolam, no nandev ezoqam, nòtenòtenák.”

⁵⁸ Yaq khapé outòpòteáv, ezoqa nòme Pita tènò-òmèt, gembò-ein, “Uniman-qatín. Até qó-a, qo tigi ezoqám.”

Geté yaq Pita gendo-qavøiu, “Khanánqa. Av taoká. Nó mbá.”

⁵⁹ Andé mõi-mbá sege-auwám. Ande av wan awá ndægó, ezoqa nøme tēāndōwāv, gendo-ein, “Unimanqatin. Mōtenōtén. Ezoqa nøme ngének, Yesu namba ge:goam. Zapa ndōgo, até ngenék-a, Gelili plovins-ák.”

⁶⁰ Yaq Pita gendo-qavøiu, “Khanánqa. No nōtenōtenák, qo gekhā qotē-manqate.”

Yaq Pita ate av-té manqat ge:manqatam, kokolok tūndi-ogeá.

⁶¹ Yaq Evezøza gēndoqambún, Pita vōwawam. Yaq Pita tembo-matōvém ndōgo, Evezøza av gembøe-ein nqægo, “Nqægo lova, kokolok naqanóká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te ndōqotōkhæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

⁶² Yaq Pita bavokhó genøfakhán, vømōvin. Eiv baza ūni mbøepós, ge-eivat.

Yesu otōotam vøe-vewem-a, vøzuim

(Met 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Yaq ndigu vos keoge ezoqam, Yesu gimbo-kewagat, otōotam me:vewát neka vøzuat. ⁶⁴ Bøi ndabuá gimbøe-gutōvém, vømbō-einim, “Qo Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam toqogoat, qotínómánd, av nqægo, qo gekha ezoqám ndólavaq?” ⁶⁵ Yaq ndigu ngenøgim manqat nøme kopoáv gimbo-manqatat.

Yesu Zu megetapak-te, manqa ge-ovøyam

(Met 26:59-66; Mak 14:55-64; Zion 18:19-24)

⁶⁶ Yaq qanaqanus qænqovat, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu megetapak nøme tīnimōváb. Yaq Yesu tiqá megemege-té ginø-ituím.

⁶⁷ Yaq gimbo-bevøpem, “Qonimbí-ein. Gē, qo Mesayá?”

Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No tæzø-ein, zo no ma zó-unimanqatinimák. ⁶⁸ Neka no zo bevap tæzøgo, zo ma zonø-qavøinamák. ⁶⁹ Geté avønín, Ezoqam-ge Yo Mbumbukiam-qá nakeamo zenda-té gemōqóm, ndego Bazaføgakh-Qape.”

⁷⁰ Yaq ndigu ate gi:goam gimbo-bevøpem, “Av tægoat ndægo, yaq gē, qo Mbumbukiam-gē Yø?”

Yaq gezø-qavøiu, “Manqat nándav, av zo ndøzøte-manqate. No tēténv.”

⁷¹ Yaq ndigu gi-einim, “Ság! Bøi vizu ezoqa nøme-qa bizivávém. Ni manqat ekeza tou-té qazinømbo-yogém.”

23

Yesu Pailøt-te manqa ge-ovøyam, ndego Lom gaman ezoqam

(Met 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Zion 18:28-38)

¹ Yaq ndigu megetapak ate gi:goam, até gindigonem, Yesu Pailøt-té ginø-ituím. ² Yaq ndigu manqa ndøsøkuzøvém, Yesu-qa yaq-te, gimbo-einim, “Ni ngenek ezoqam āv qati-ometám nqægo. Nigi bawan ezoqam-qá matavap ndø-enegimatún. Neka ngenek, ezoqa āv gezømbe-manqatatún nqægo: Siza-té, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape, teks moni be-ābám. Neka ngenek ekeza kha, Mesaya neka kawa ezoqam me:vewé.”

³ Yaq Pailøt Yesu gembobevap, “Gē, qo Zu ezoqam-gē kawá?”

Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Nándav, av qo ndoqote-manqate.”

⁴ Yaq Pailøt Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka ezoqa ewaqape gezø-ein, “No ngenek ezoqam, teqa manqa-zapa qeiviáv.”

⁵ Geté ndigu sekembá segembo-pouweám, av nqægo, “Ngenek ezoqa ge:zømesimatun, matavap ūni zømbe-ngi:tatún, ni Zu ezoqam-qa manqei-te ate

nqægo. Gelili plovins-té gendongáz. Yaq ndakin nqanek Zelusalem taon-té gegó.”

Yesu Elod-te manqa ge-ovøyam

⁶ Yaq Pailøt nqanek manqat ge-ewag, ezoqa gezøbevap, “Gé, ngenek ezoqam, Gelili plovins-ák?”

⁷ Yaq Pailøt ge-otev av nqægo, Yesu ta plovins-te ndøgo tendowāv, ma Elod gembø-kewagam, yaq ndego Elod-té genø-khofotáv. Zapa ndógo, ta khøuwa-te ndøgo, ngenek Zelusalem taon-té gegoám.

⁸ Yaq Elod Yesu ge-omet, ndego khanakhanakh kandambá. Zapa ndógo, ndego omete-qa ndøgoám. Nupøkhán mbá. Ndego møndø-ewág, Yesu-qa yaq-te. Yaq ndakin, ndego umingiap matev qeivi-qa mbogoám, av Yesu ge:matønumam. ⁹ Yaq Elod Yesu bevap kandambá gembogoat. Geté ndego yaq manqat qavøiwatáv. ¹⁰ Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, até gegoám, Yesu-qa manqa vøšøkuzømem. Manqat kandambá gimbøe-møvømem.

¹¹ Yaq Elod ekeza nakhag ezoqam namba, Yesu otøotam me:vewém neka vøngenøinam. Ndigu kawa ezoqam-qá ndabua mbo-uzím, Pailøt-te nango sasa ndøkhofotøvem. ¹² Ta khøuwa-te ndøgo, Elod neka Pailøt, zifu matev ndøngazém. Geté bugukhokhof, ndigu qaqa zømbugoám.

Pailøt manqa gevøovam, Yesu tae mutui-te titøkewem

(Met 27:15-26; Mak 15:6-15; Zion 18:39-19:16)

¹³ Yesu Pailøt-te nango gindu-ituim, yaq ngenek Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka megetapak nøme neka ezoqa ewaqape ndømváb, ¹⁴ gezø-ein, “Zo ngenek ezoqam no-te qazøtøndo-ndafem, neka zo av ndøzøte-manqate av nqægo, ngenek ezoqam-qá matavap ndø-enegím, nqæ! No amba nømbøe-beváp, zoqa bøi-te. Geté no teqa manqa-zapa-qase qeiviáv, av zo manqa ndøzømbøe-møvøemet. ¹⁵ Até Elód-a, teqa manqa-zapa-qase qeiviáv. Yaq nakémbá, ndego ni-te nango gendo-khofotav. Ngenek ezoqam matev-qase goneáv, ta zapaya tizi:laem. ¹⁶ Geté nakhag ezoqam bètøkho-feomém. Yaq sænqonqotáv.”*

¹⁸ Geté ndigu ezoqa ewaqape sùgumu-tøkúz, gindu-akhaemem, “Gèlaém nandev. Geté Balabas qonindó-nqonqotáv.” ¹⁹ Balabas ndimbula-té gunu-utavám. Zapa ndógo, ndego Lom gaman ngeasam-qa mbogoám, ndøgo Zelusalem taon-te, neka ezoqa vølavao.

²⁰ Pailøt Yesu nqonqotøve-qa mbogoám. Yaq ndego ezoqa ewaqape, manqat amba zømbe-eín, nango. ²¹ Geté ndigu sekembá sege-akhaemám, “Gèlaváo. Tae mutui-té qanø-tøkeól”

²² Yaq ndakin Pailøt gembø-misiká, gezø-ein, “Gekha zapá? Ngenek gekha manqa-zapá ndógo? No teqa manqa-zapa qeiviáv, ta zapaya tizi:laem. Geté nakhag ezoqam bètøkho-feomém. Yaq sænqonqotáv.”

²³ Geté ndigu ivøveáv. Sekembá sege-akhaemát, av nqægo, Yesu tae mutui-té geabe-tøkewé. Tiqa akhayam, Pailøt-qa manqat ùnime-tømbuáv. ²⁴ Yaq vaev-te, ndego manqa av tene-vøovám, av ndigu qazømbø-pøovam. ²⁵ Ndego ezoqam, ndigu qazø-pøovam, tefakhan, ndego sègezeø-nqonqotáv, ndego Lom gaman ngeasam-qa gembogoam neka ezoqa vølavao, yaq ta zapaya ndimbula-te gi-utavam. Geté Yesu nakhag ezoqam-qá zenda-té

23:7 23:7 Luk 3:1 * **23:16** 23:16 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeamem, manqat nøme ndógó. Ta manqat nqáne: 17Pasova khøuwa kandambaqape-te, Pailøt ndimbula ezoqa kopo ndønqonqotavin.

genøvé, yaq ndigu matev bemømbō-matønømem, av ezoqa ewaqape poev qazømbe-goam.

*Yesu ezoqa zitøge manqei-te gi-ituim
(Met 27:32; Mak 15:21; Zion 19:17)*

²⁶ Nakhag ezoqam, Yesu taon bavokho gi-ituat, ezoqa ndø-ometám. Sailini taon-ák. Teqa iz Saemón. Ndego ambá Zelusalem taon-té genømatín. Yaq ndigu até gindigonem, vø-møvøinam, Yesu-qa tae mutui vømbøe-veem, sasa ndøtøpøtøvem, teqa zita-te-eqatet.

²⁷ Ezoqa bawan-qape kandambá, gimboavat. Neka sakheis kopoáv, Yesu gømbo-eivumát, neka ekeza savi vø-qambubumat. ²⁸ Yaq Yesu gendoqambún, gezø-ein, “Zelusalem taon-ak, sakheis, zo noqá ndø-eivumít. Geté zo zøkezan-qa ndø-eivám neka zogi nakheis-qa vozó-eivám. ²⁹ Nqáe! Khøuwa ndømø-fakház. Yaq ezoqa áv giní-einím nqægo, ‘Sakheis ndigu, khanakhanakh mbá giabitigú, ndigu sog ndigu neka nakheis mbain ndigu neka nakheis tiqa tete logemav ndigu.’ ³⁰ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa olol vinivinimba, áv gimboé-manqatát nqægo, ‘Niqa mumát qando-muvuvøém’ neka manqei popotap vømbó-einím, ‘Ni vøkhonám.’ ³¹ Nginik matev av nqægo ngimatønønumit no-te, no kopømba ande av tae khandin me nqate-go, yaq ge zø ndozo-matavap, zo gekha matøv zøfakhán, zo kopømba ande av tae pakhapakha me ndøzøte-go? Matev unimé:-soqá tøzøfakhan.”

³² Yesu gi-ituat, yaq até ezoqa menas nømé-a, vø-itubat, timøzitag. Ndigu pepen ezoqám.

*Yesu tae mutui-te gitøkewem
(Met 27:33-44; Mak 15:22-32; Zion 19:18-27)*

³³ Yaq ta manqei-te ndøgo gimøfakhaz, kawa-pakha manqei ndimbo-akhayam, ndigu Yesu tae mutui-té ginø-tøkewém, neka pepen ezoqa menas, vøtøkebam. Nøme ndego, Yesu-qa nakeamo zenda-té ginø-tøkewém, neka nøme ndego yogea zenda-te vøtøkewem.

³⁴ Yesu gi-pototumat, yaq áv gene-ein nqægo, “Tát. Tiqa manqa-zapa, qo sà betaqambo-navøém. Zapa ndøgo, nginik zøtezateáv, andé gekha matev me ndømatunumit.”

Gumu-tøkewem ndøgo, yaq nakhag ezoqam, teqa ndabua, kas me:-otám. ³⁵ Ezoqa tiwaniapát ndøgo. Matev ndøqeivát. Geté Zu megetapak, Yesu otøotam me:vewém, gi-einim, “Ezoqa nøme gekhandi:ztam, yaq ndakin ekeza kha bekhandí, ngenek uni Mesaya-in tegoat, ndego Mbumbukiam geveatav.”

³⁶ Até nakhag ezoqám-a, otøotam me:vewém, waen khaqain-qape etoam-qa vømbøgonem. ³⁷ Yaq áv gimboe-einím nqægo, “Qo Zu ezoqam-ge kawa toqoat, qakeza kha qókhándí.”

³⁸ Teqa kawa-te, ova ndo-go, manqat ndøtøkeém. Av qane-peaupám nqægo, “Ngenek Zu ezoqam-gé kawá.”

³⁹ Pepen ezoqa nøme, ndego namba gi-tøkebupam, Yesu otøotam me:veó, gembo-ein, “Gé, qo Mesayá? Av tægoat ndægo, qo qakeza kha qókhándí neka ni voqó-khándí.n.”

⁴⁰ Geté ndego pepen ezoqa nøme, namba gi-tøkebupam, gøgugú, gembo-ein, “Gé, qo ndakin yaq-fia nqosøgeap kopo ndoqote-ndapet, av ngenek nge-ndapet, qo Mbumbukiam-te møe mbain? ⁴¹ Ni nqanek yaq-fia

nqosøgeap, nikeza manqa-zapa zapayá qazindapét. Geté ngenek ezoqam, manqa-zapa-qase goneáv.”

⁴² Yaq ngenek pepen ezoqam, Yesu gembø-ein, “Yésu. No gèndømatøvé, qo kawa iz toqomøndap.”

⁴³ Yaq Yesu gembø-ein, “No unimanqatín nqataqa-manqate. Nqægo khøuwa, qo no namba, Paladais manqei-té qazigoát.”

Yesu ge:nanim

(Met 27:45-56; Mak 15:33-41; Zion 19:28-30)

⁴⁴ Yaq khøuwa ande av muin qandap, qamat atema khagus 3 oklok vøndap, manqei ate qægoam, bøivun ndønqeiøvém. ⁴⁵ Khøuwa waev sègembo-navøém. Neka ndabua ndøgo, Mbumbukiam-qa khoev mokho-te qafaleam, sègekeqavát. Livin-mbá qanumu-qatavát. ⁴⁶ Yaq Yesu kandambaqapé segeakhá, “Tát! Noge nqova, qoqá zenda-té qatøveét.” Ndego nqanek manqat gumu-ein, yaq gènaním.

⁴⁷ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam, nqanek matev geqeiv, ndego Mbumbukiam-qá iz ndø-eqá, ge-ein, “Unimanqatín. Ngenek ezoqam ndaføyamba-qapé.”

⁴⁸ Yaq ezoqa ewaqape, matev qeivi-qa gindupindam, matev ndøgo gigeivim, qafakhanumat, ndigu savi mba ndøqambubám, sasa ndøzav.

⁴⁹ Ezoqa ewaqape, ndigu Yesu gi-zøtez, ande qámbá gindu-waniapam. Até ndigú-a, sakheis, ndigu Yesu gimbo-pavavun, Gelili plovins-te ginduzav, matev vøqeivim.

Yesu manqei ozu-te gi-oeinam

(Met 27:57-61; Mak 15:42-47; Zion 19:38-42)

⁵⁰ Yaq nqæ! Ezoqa kopo møndøgoám. Teqa iz Zoséf. Alimatea vemia-avák. Ndego Zu ezoqam-qá manqa ovøyam megeat ezoqá nømé. Ndego ezoqa mbomambaqapé neka ndaføyamba-qapé. ⁵¹ Mbumbukiam-qá Megeat Matev-qa mo:kewagám. Ta khøuwa-te ndøgo, Zu megetapak nømé, manqat gikopo:nem, Yesu tilaem, ndego tiqa manqat unimanqatinteáv. ⁵² Yaq ndego Pailøt-té genøwáv, Yesu-qa kha-qa yaq-te vømømbø-viam. ⁵³ Yaq gembotak, Zoséf até gendego, Yesu vøkoqoiu, tae mutui-te getøkewam, ndabua sasa me:løvnøvem, nandi nqa manqei-pakha-te vømø-utav. Ta manqei-pakha ndøgo, nandi giløotøzem, bugukhokhof løvøte ezoqa utøveáv. ⁵⁴ Ta khøuwa ndøgo, Sabat gigiap khakheinam khøuwá. Yaq Sabat khøuwa avønín qagoám, tøngaz.

⁵⁵ Sakheis ndigu, Yesu gimbo-pavavun, Gelili plovins-te ginduzav, ndigu Zoséf gembø-paevém, nandi nqa manqei-pakha vøqeivim, neka Yesu-qa kha áv kimí-utøvem. ⁵⁶ Yaq khoev-te givesez, tae nanga etet sisip mbomømboma møkhakheinømém. Yesu-qá kha-te giam nonqó. Geté Sabat khøuwa é-møndøngáz. Yaq ndigu gèqovezát, av Mozes-qa guguna manqat qæ-ein.

24

Yesu løvøte-te gekhandiv

(Met 28:1-10; Mak 16:1-8; Zion 20:1-10)

¹ Yaq Sande qanaqanus, lovølova-ús. Ndigu sakheis manqei pakha-té ginøzáv, tae etet sisip mbomømboma vø-upøgim, Yesu-qa kha-te giam nonqo gikhakheinumat. ² Yaq manqei-pakha-te gimøfakhaz, áv giniqeivím nqægo: Nandi ndigu nqa qætøkam, gèqambiním. ³ Geté ndigu gi-oz, Yesu-qa kha

qeiviáv, ndego Evezøza. ⁴ Ndigu ate av-té matavap gimbøe-aumat, yaq nqáe! Tiqa avønin-te, ezoqa menas sègefakház. Tiqa ndabua bøi sanqatøve-ús. ⁵ Yaq ndigu sakheis, møe kandambá gigonem. Bøi manqei-té ginøvøogím. Geté ndigu ezoqa menas gindu-einim, “Gekha zapá, nqanek løvøte ezoqam-qa manqei-te, khandi ezoqam-qa ndozovawet? ⁶ Ngenek mbain, nqanek. Møndø-khandí:v. Tozombó-matavap, manqat ndøgo gezø-ein, zo namba Gelili plovins-te gegoam? ⁷ Ndego av gene-eín nqægo, ‘Ezoqam-ge Yo, manqa-zapazapa-us ezoqam-qá zenda-té giabenø-veém, neka tae mutui-te bêtøkewem. Geté khøuwa timømbø-misika-ez ndøgo, ndego nqawa ndøkhandí:v.’”

⁸ Yaq ndigu sakheis, nqawa tinø-matøvemém ndøgo, av Yesu manqat gezømbe-manqatam. ⁹ Yaq taon-té ginøqaváz, Yesu-gi paev ezoqa ileven neka paev ezoqa nøme, manqat vømøzø-ein. ¹⁰ Sakheis ndigu, Yesu-gi u-anim manqat gízø-ein, ngínik: Meli, ndugu Magdala vemiav-ák, neka Zoanā, neka Meli nømu, ndugu Zems-gu evo, neka sakheis nøme vøgoam, ti namba. ¹¹ Geté ndigu paev ezoqam, sakheis-qa manqat gèqavotøvé. Ti-te ndigu, tiqa manqat, mokho mbain. ¹² Geté Pita até gendego, manqei ozu-té genøteít. Yaq nandi nqa mokho-te gemø-fakhanam, ndego ndabua mba ndøqeív. Ezoqam mbain. Yaq nangó genøqaván. Matavap mba ndø-aumát, ande gekha matev me ndøfakhan.

Yesu tegi paev ezoqa menas gezøfakhan, ndigu Emaus vemiav-te gi-apat (Mak 16:12-13)

¹³ Yaq nqáe! Ta khøuwa kopo-te ndøgo, Yesu-gi paev ezoqa menas nøme, Emaus vemiav-té ginø-apat. Yaq Zelusalem taon-a, yaq Emaus vemiav, taqa atap ande av ileven kilomítá ndægó. ¹⁴ Nakhoa-te gi-apat, manqat ndøgo tini-manqatát, matev ate ndægo, ande av khanēfakhan. ¹⁵ Ndigu ate av-té, nakhoa gi:geveat, manqat vømanqatat-a, matavap vø-aumat, yaq Yesu ndowáv, namba sasa me:zav. ¹⁶ Geté ndigu matavapøteáv, ndego. ¹⁷ Yaq Yesu gèzøbeváp, “Zo gekha manqat zøté-manqatet, nqanek nakhoa nqazo-geveet?”

Yaq ndigu sègewán. Avus-mba zøvøovøém. ¹⁸ Yaq ezoqa kopo, iz nqam-bogo Kleopas, av gembøe-eín nqægo, “Ezoqa ewaqape mokho-te, Zelusalem taon-te gipindam, qo mbá atogogó, emanqat yogeav ndoqogo, matev ndøgo qafakhan, ndakin khøuwa-te.”

¹⁹ Yaq Yesu gezøbevap, “Gekha matēv ndøfakhan?”

Yaq gindu-qavøinam, “Yesu-qá manqat niti-manqatét, ndego Nazalet vemiav-ak. Ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam ndøgoám. Teqa manqat neka matev bazaføgakh kandambá. Ezoqam nekā-e, Mbumbukiam, ndego eqeiegei me:vewám. ²⁰ Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka nígi kawakawa-za nøme, Lom gaman ezoqam-qá zenda-té ginøveém. Yaq tíabiti-laém. Yaq ndigu tae mutui-té ginø-tøkewém. ²¹ Geté ní av qati-matavupám nqægo: Ezoqam ategó ndego, ní Izlael ezoqam tenqovotan. Geté matev viní qafakhan. Ndakin khøuwa møndømø-misika-éz, nqanek matev qafakhan. ²² Neka nøme nqáne: Nígi sakheis nøme, nqova nindáf. Nqægo qanaqanus, manqei-pakha-te gi-apat, ²³ ndigu teqa kha qeiviáv. Yaq ndigu gindugavaz, av ginimbi-eín nqægo, ‘Ní umingiap

niqevím. Enzol ezoqam nizómét. Neka ndigu enzol ezoqam, áv ginimbi-eín nqægo, ndego møndø-khandí:v.' ²⁴ Yaq nigí ezoqa nøme ndøzáv, manqei-pakha-te ndøgo. Yaq matev áv timiqevím, av sakheis gi:manqatam. Geté ndigu ometeáv, ndego."

²⁵ Yaq Yesu ndigu ezoqa menas gezø-ein, "Ge zô, mokho ndapeáv? Zo zuã zoté-bevupit, manqat até ndægo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gi:manqatam? ²⁶ Neka gê, zo mokho ndapeáv, av nqægo, Mesaya ndego, nqosøgeap betøkhæ-ndáp, yaq váev iz kandambaqape temøndap." ²⁷ Yaq Yesu Mbumbukiam-qá Manqat zø-ovøyám, manqat até ndægo, ekezan-qa yaq-te ndøpeawap. Mozes-té genøngáz, qamat, atema manqat até ndægo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gimboe-manqatam.

²⁸ Yaq ndigu Emaus vemíav gi:khatóat, yaq Yesu bugug áv gene-kewagám nqægo: Segē-gegevét. ²⁹ Geté ndigu áv gimboe-viømém nqægo, "Qo ní namba bizi:gu. Gèkhtagustét. Avønín gépøís." Yaq Yesu namba me:záv, tiqa khoev-te vømøqonav.

³⁰ Yaq ti namba lou loge-te qigonavam, Yesu flawa ndøndapáz, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein, sasa ndømbegim, vøzø-etoam. ³¹ Yaq ndigu bøi fea mba ndøkewág. Yesu khæ gèmatøvemém. Geté nqova mbáin, ndego tiqa bøi-te, sègezømbø-navøém. ³² Yaq ndigu ekeza mokho-mba gi-einim, "Unimanqatín. Niqa mokho-te, andé gøinam me me:wageapám, Yesu nakhoa-te manqat giní-manqatam, neka Mbumbukiam-qa Manqat-qa mokho vøenømand."

³³ Yaq ndigu paev ezoqa menas, até gindigonem, Zelusalem taon-té ginøveséz, Yesu-gi u-anim ileven neka paev ezoqa nøme vøzømet, giwambupam. ³⁴ Yaq ndigu, ndigu ezoqa menas áv gizømbe-eín nqægo, "Unimanqatín. Yesu møndø-khandí:v, løvøte-te. Saemon-té gemøfakhán." ³⁵ Yaq até ndigu paev ezoqa menás-a, emanqat vøzømbø-votot, matev ande áv khazømbø-fakhan, ndøgo nakhoa-te, neka yaq ndigu Yesu ande áv kiní-matøvemem, flawa gembegim, gezø-etoam.

Yesu ekeza paev ezoqam gezøfakhan

(Met 28:16-20; Mak 16:14-18; Zion 20:19-23; Kel 1:6-8)

³⁶ Ndigu ezoqa menas, até av-té manqat gi:manqatam, yaq nqova mbáin, Yesu sègefakhán, ti mokho-te, gezø-ein, "Sambí, zo-te."

³⁷ Geté ndigu nqova zøndáf neka møe kandamba. Av gini-matavupám nqægo: Ngenek nqová. ³⁸ Geté Yesu gezø-ein, "Gekha zapá, zo nqova qazøndaf? Neka gekha zapá, zo ndozoto-nakeapet? ³⁹ Zenda tokhotapak neka geagim nonqo zonømbø-qevím. Ezoqa nó. Kha zonø-khanøzømém. Yaq zo ndøzøte-zøté, av nqægo, no uni ezoqam-anim-ín. Nqova ndigu, bazag neka kha mbáin, av zo no ndakin nqazøte-nømende."

⁴⁰ Yesu nqanek manqat gumu-ein, yaq ndego teqa zenda tokhotapak neka geagim nonqo me:zómás. ⁴¹ Ndigu khanakhanakh kandambá neka óu gimbo-matavupat. Geté ndigu zua me:nakát. Yaq Yesu gezø-ein, "Zo lou loge nonqo tøzøgo, tælog?" ⁴² Yaq ndigu até gindigonem, zonga-kha vesu vømbø-etømem. ⁴³ Yaq Yesu gèndáp, tiqa bøi-te ndøgo, vølog.

⁴⁴ Yaq Yesu gezø-ein, "No zo namba qazi:goam, møezø-manqatám, av nqægo: Matev até ndægo, noqa yaq-te, Mozes-qa guguna manqat-te neka

Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa peawap-te neka Sams mokho-te ndøpeawap, sà befakhanám.”

⁴⁵ Yaq Yesu gè:zømesím, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat mokho bembøē-ndapem, ⁴⁶ gezø-ein, “Manqat äv qane-peawáp nqægo: Mesaya nqosøgeap kandambaqape bendáp, vónaním. Geté khøuwa timømbo-misika-ez ndøgo, ndego nqawa ndøkhandí:v, løvøte-te. ⁴⁷ Yaq teqa iz-te, bawabawan ate ndægo, manqat äv tiabiti-zømesím. Ndigu Mbumbukiam-té giabenø-qambúz neka yaq ndego tiqa manqa-zapazapa vøzø-evøzäm. Zelusalem taon-té giabenø-ngazém, nqanek.

⁴⁸ Zo matev ate ndægo, zøkeza bøí qazøte-qeivám. Yaq zo ezoqa zømé-zømesím. ⁴⁹ Nqæe! No zo Mbumbukiam-qá bazaføgakh nozøndó-khofotáv, av noge Tat, manqa mbusa ge:ve. Zo nqanek Zelusalem taon-te, até vøgó, atema nqanek bazaføgakh vozøndapēm, ndøgo yan-te tøndovis.”

*Yesu yan-te geqavig
(Mak 16:19-20; Kel 1:9-11)*

⁵⁰ Yaq khøuwa nøme, Yesu ekeza paev ezoqam, Zelusalem taon bavokhó genø-itúb, Betani vemia vavønin-te vømøfakhaz. Yaq ndego zenda ndøeqá, vøzø-guligulim. ⁵¹ Yaq ate av-té gezømbe-guligulimat, ndego sògo-zivatát. Mbumbukiam yan-té genø-eqeitát. ⁵² Yaq ndigu katuk ndømøkuí, vømbøvizumem, Zelusalem taon-te sasa ndøqavaz. Ndigu khanakhanakh kandambá. ⁵³ Yaq ndigu khøuwa ate qæpavpavemam, Mbumbukiam-qá khoev-té gigoám, Mbumbukiam-qa iz vø-eqatam.

Manqat Mbomambaqape Zion gepeawam

Megeat Manqat-qase

Nqanek emanqat, Yesu-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, Zion ndøpeawám. Yesu-gi paev ezoqam tuelv, nøme ndégo tegoám.

Zion nqanek manqat, Yesu-qa yaq-te, ezoqa ewaqape nonqo ndøpeawám, manqei-manqei ate nqægo ndisokhoeapet. Ndego teqa emanqat ande ge:ngaz, ndøgo tene-manqaté, av Yesu Eve namba oskia vøegoam-a, atema manqei-qape-te vøfakhan. Mbumbukiam ni ekezan-qa yaq-te, Keliso mokho-té genøniveáz, ni teqa yaq-te, mokho bizi:ndapem. Zion nqanek manqat ezoqa ewaqape nonqo, ta zapaya nqanek gene-peawám: Ézoqa ewaqape, tiabiti-unimanqatinim: Yesu ndego Kelisó. Mbumbukiam-gé Yó. Yaq ndigu tiqa yage, teqá zenda-té giabenø-veém, neka te mokho-te, unimanqatin khandi betøndapem.

Yaq nakémbá, Zion manqat kandambaqape, ambá taqa yaq-te ndøgo tene-peawám, matev vinivinimba, Yesu gematønumam. Geté ndego manqat kandambaqape, Yesu-qá manqat-qá yaq-té gene-peawám, av ndego ezoqa emanqat vøzømbē-vototupam-a, vøe-zømesimam.

Manqat ndøgo, khandi nqani-etoam, qamø-ezoqam-ev

Nqanek Manqat, Yesu Kelisó

¹ Ibugukhokhof, manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, Manqat ndøgo, oskia ndøgoám. Nqanek Manqat Mbumbukiám namba me-goám, neka ndøgo Mbumbukiám. ² Ngenek ezoqam, ngenek Manqat nqago, ndego Mbumbukiam namba oskia ndøgoám, ibugukhokhof, atema ndakin.

³ Mbumbukiam gigiap ate nqægo, te mokho-té genø-khakheinumát. Gigiap kopo mbaín, ndego te mokho-te khakheinøpøteav qagoam. ⁴ Te mokho-te, khandi ndøgoám. Neka nqanek khandi, ezoqam-qá wáev. ⁵ Nqanek waev bøivun-té qanuwaév. Yaq bøivun, kopømba mbaín, nqanek waev vøe-khoutáv.

⁶ Yaq ezoqa ndowáv. Mbumbukiam ndokhofotáv. Teqa iz Ziön. ⁷ Ndego ezoqa zømesim-qa ndøgeavún. Waev-qá yaq-té gené-zømesím. Yaq te mokho-te ndego, ezoqa ewaqape, tiabiti-unimanqatinim. ⁸ Zion ndego ekezan, wáev mbá. Ndego ezoqa waev-qa yaq-te zømesim-qa mba ndøgeavún. ⁹ Ta waev ndøgo, unimanqatin wáev. Ezoqa ewaqape-té qanøwá. Nqanek waev, manqei-qape-té qanøfakhán.*

¹⁰ Ngenek ezoqam, ndego Manqat ndøgo, ndego manqei-qape-té gegoám. Ta manqei-qape, te mokho-té qando-fakhán. Geté manqei-qape ezoqam, gèbi:nám. ¹¹ Ndego ekeza ezoqam-té genøgeavún. Geté ndigu khatoweáv. ¹² Geté gekha ezoqám ndigu, gikhatowem neka ndego vø-unimanqatinim, ndego iz zø-etoám. Ndigu kopømbá, gemø-Mbumbukiam-gí-nakheis-éz. ¹³ Nginik ambá av nqægo, evøndipakha-qā kouk-té o kha-qā poev-té o zivis-qā poev-té ginøqáz. Geté Mbumbukiam mokho-té ginøqáz.

1:1 1:1 Zion 17:5; 1 Zion 1:1-2; Veve 19:13 **1:3** 1:3 1 Ko 8:6; Kol 1:16-17; Iblu 1:2 **1:4** 1:4 Zion 5:26 **1:5** 1:5 Zion 3:19 **1:6** 1:6 Met 3:1; Luk 1:13-17, 76 **1:9** 1:9 Zion 8:12 * **1:9** 1:9 Nqanek waev, Yesu Kelisó. **1:13** 1:13 Zion 3:3-6; Zion 2:11; 1 Pita 1:23

¹⁴ Nqanek Manqat gëmø-ezoqam-év, ni namba vizimiyag. Ni teqa bazaføgakh neka waev mõiqeivím. Ndøgo Yo kopo-qá bazaføgákh neka wáev. Eve-té qandová. Te mokho-te, kuku matev neka unimanqatin manqat, møndmø-tøvá.

¹⁵ Zion ndégo tene-manqatám. Teqa yaq-te, ndego áv gene-akhá nqægo, “Ezoqam ngéneq, no qate-manqatam av nqægo: Ndego ezoqam, noqa zita-te tegeav, ndego no ùnime-løvumbám. Zapa ndøgo, no qaneav qagoam, ndego até gegoám.”

¹⁶ Teqa kuku matev-te, te mokho-te qamu-tøva, ni ezoqa ate nqazi-gu, kuku matev oskia zi-upøgimatún, miavmiav. ¹⁷ Mozes mokho-te, Mbumbukiam guguna manqat ni-etoám. Geté Yesu Keliso mokho-te, kuku matev neka unimanqatin manqat ndofakhán, ni-te. ¹⁸ Ezoqa kopo Mbumbukiam ometeáv. Geté tege Yo kopo, ndego ekezán, Mbumbukiám. Neka ndego Evé namba me-yagé. Ngéneq, gini-ovøyám, teqa yaq-te.

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ezoqa Keliso-qa yaq-te ge-zømesimam (Met 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

¹⁹ Zu megetapak, Zelusalem taon-te ndøgo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam neka Livai ezoqam ndøkhofotáz, Zion-te, vømømbø-bevøpem, av nqægo, “Gé, qo gekha ezoqám?” ²⁰ Yaq Zion, ndego naopøteáv. Sègezø-eín, “No Mesayá mbá.”

²¹ Yaq ndigu gimbo-qavøinam, “Av tægoat ndægo, qo gekha ezoqám? Ilaizá?”

Yaq Zion gezø-qavøiu, “Mbaín. No Ilaizá mbá.”

Yaq gimbo-bevøpem, “Gé, qo Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám, ni nqazimbøe-keoge?”

Yaq ndego gendo-qavøiu, “Mbaín. No teoká ndego.”

²² Yaq ndigu gimbo-einim, “Av tægoat ndægo, yaq qo gekha ezoqám? Ni qavøiwat manqat batikhæ-ndapém, ni tømizømas, ndigu, ni ma gindi-khofotan. Gé, qo qakezan-qa yaq-te gekhá qoté-manqate?”

²³ Yaq Zion gezø-ein, “No ndégo, ezoqam-qá manqa wág, leg-av manqei-te ndø-akhayam, av nqægo, ‘Evezøza-qa nakhóa é-mozoto-khakheinám.’ Av Aezaya, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, ge-peawam.”

²⁴ Ti mokho-te ndigu, Zu megetapak gindu-khofotaz, nøme Felisi ezoqám. ²⁵ Yaq ndigu Zion gimbo-bevøpem, “Qo Mesaya neka Ilaiza neka Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqám goneav ndoqogo, yaq qo gekha zapá, ezoqa ibøkha iz ndoqozø-etoam?”

²⁶ Yaq Zion gendo-qavøiu, “No ezoqa ibøkha iz, ibøkhá qazømbe-etoám. Geté zo mokho-te, ezoqam ngégó. Zo ndego zøtezøtezák. ²⁷ Ezoqam ndégo, noqa zita-te ngegeav. Ndego no ùnime-løvumbám. No ezoqa khåpe nøte-khapelavøqase-én. Até nqanek sasae khapelavøqasé-a, no teqa tamak khofoe-te tæmbotøke, no kopømba mbaín.”

²⁸ Nqanek matev, Betani vemlav-té qafakhán. Zoden kea yaq-keoqá, ta manqei ndøgo, Zion ezoqa ibøkha iz gezø-etoumam.

Yesu, ndego Mbumbukiam-gé Sip Nakhasám

²⁹ Yaq khøuwa nøme qandopave, Zion Yesu ndø-omét. Te-té genømat. Yaq Zion ezoqa áv gezømbe-eín nqægo, “Ndé! Mbumbukiam-gé Sip Nakhasám. Ngenek manqei-qape ezoqam-qá manqa-zapazapa ndøndáp. ³⁰ Ezoqam

1:14 1:14 Filip 2:7 **1:17** 1:17 Exo 34:28; Lom 6:14 **1:18** 1:18 Exo 33:20; Zion 6:46; 1 Tim 6:16

1:21 1:21 Deut 18:15, 18; Met 11:14 **1:23** 1:23 Isa 40:3 **1:27** 1:27 Zion 1:15 **1:29** 1:29 Isa

53:6-7; 1 Pita 1:18-19 **1:30** 1:30 Zion 1:15

ngének, no qate-manqatam av nqægo, ‘Noqa zita-te, ezoqa ndògeáv. Ndego no ùnime:-løvumbám. Zapa ndógo, no qaneav qagoam, ndego até gegoám.’
 31 No bugukhokhof ngenek nøtenateáv. Geté no qægeavun, ezoqam ibøkha iz nqazø-etoam, no nqáneq qatøndenáv, Izlael ezoqam gí:zøté, ezoqam ngének.”

32 Yaq nqanek matev-qa yaq-te, taqa zita-te qafakhan, Zion ezoqa av gezømbe-manqatám nqægo, “No av qateqeiv nqægo: Yan-te nqo-go, Nqova Mbomambaqape ndovís. Andé kuvøkuvuam me me:løvuvavún, te-te vø-qom.

33 No bugukhokhof nøtenateáv, ndego gekha ezoqám. Geté Mbumbukiam, ndego no gendo-khofotan, ezoqa ibøkha iz tæzø-etoumat, av genenómánd nqægo, ‘Qo ezoqam toqo-omet, Nqova Mbomambaqape te-te ndego ten-dovís, yaq te-te vó:qõm, ezoqam nándev. Ndego ezoqa ibøkha iz, Nqova Mbomambaqape-té genøzø-etoumát.’ 34 No møqeiv, nqanek matev. Yaq no nõ-unimanqatintét, av nqægo, ndego Mbumbukiam-gé Yó.”

Yesu-gi bugukhokhof paev ezoqam

35 Yaq khøuwa nøme qandopave, Zion manqei kopo-te ndøgo, nqawá genø-itán. Ekeza paev ezoqa menás namba me:goám. 36 Yaq Zion Yesu ge-omet, gegeavun, ndego av gene-ein nqægo, “Ndé! Mbumbukiam-gé Síp Nakhasám.”

37 Yaq ndigu Zion-gi paev ezoqa menas, nqanek manqat giyogem, até gindigonem, Yesu vømbø-paevem. 38 Yaq Yesu gendoqambun, gezømet, gimbo-pavam, ndego av gezømbe-beváp nqægo, “Zo gekham-qá zóvawet?”

Yaq gindu-qavøinam, “Lábai, qo gekham-tè qoqó-qomat?” (Lábai, taqa manqa mokho, “Nømendim ezoqám.”)

39 Yaq gendo-qavøiu, “Zøtøndézāv. Zomøqeivím.”

Yaq ndigu namba me:záv, vøqeivím, ma ge-qotam ndøgo. Ndøgo khagús. Khøuwa iz ande av 4 oklók ndægó. Yaq ndigu Yesú namba me:goát, ate khøuwa vømøsinan.

40 Ndigu ezoqa menas, Zion-qa manqat giyogem, yaq Yesu gimbo-paevem, ezoqa nøme Endlú. Saemon Pita-gé namba qawán. 41 Endlu Yesu ge-ivav, yaq até gendego, ekeza namba qawan-qa møváo, Saemon, vø-omet, gembo-ein, “Ni Mesaya ni-ometám, ndego Mbumbukiam manqa mbusa geve, tendokhofotav.” (Nqanek manqat, Mesaya, Glik manqat-te, Keliso mbo-akhayám.)

42 Yaq ndego Yesu-té genø-itú.

Yesu Saemon ge-omet, yaq av gembøe-ein nqægo, “Qo Saemon, Zion-ge yo, iz Sifas qá-akhaemát.” (Sifas neka Pita, ndøgo mokho kopó, nandí.)

Yesu Filip neka Natanael gezø-akha, timbopavat

43 Yaq khøuwa nøme qandopave, Yesu matavap av genegó nqægo: Gelili plovins-té qatónáv. Até av-té ge:mat, yaq ezoqam ndø-omét. Teqa iz Filíp. Yaq av gembøe-ein nqægo, “No qonøndó-pæv.”

44 Filip, ndego Betsaida vemíav-ák. Até Endlu neka Pitá-ya, vemíav kopó. 45 Yaq Filip Natanael ndø-omét. Gembo-ein, “Ni ndégo tei-ometám, Mozes neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gi:peaomem, teqa yaq-te. Ndego iz nqambógo, Yesú. Zøsef-gé yó. Nazalet vemíav-ák.”

46 Geté Natanael gendo-ein, “Gé, Nazalet vemíav-te, matev qanimav kopo ndøfakhan? Géfakhanák.”

Yaq Filip gendo-qavøiu, “Qotøndéqāv. Qakeza qó-omét.”

⁴⁷ Yesu Natanael ge-omet, gegevun, yaq teqa yaq-te āv gene-ein nqægo, “Ngé! Ngenek unimanqatin Izlael ezoqám. Te mokho-te, khavozam mbain.”

⁴⁸ Yaq Natanael Yesu gembobevap, “Ge qô, no áv khoqotéqateq?”

Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Filip qo okhokho-té genøqa-ein. No é-møeqamêkh, fig tae guzuguzu-te qoqoqotam.”

⁴⁹ Yaq Natanael gemo-qavøiu, “Nøméndim ezoqam. Qo unimanqatin Mbumbukiam-gé yó. Qo ni Izlael ezoqam-gé kawá.”

⁵⁰ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Qo ndøgo toqote-unimanqatin, no av qataqambe-ein nqægo, ‘No ē-møeqamêkh, fig tae guzuguzu-te qoqoqotam.’ Geté qo matev uni kandakanda-in nøme ndøqoqevit.” ⁵¹ Yaq Yesu manqat nøme gemo-ein, “No unimanqatin nqazø-manqate. Zo yan mboqoat zøqevim. Yaq Mbumbukiam-gi enzol ezoqam segé-vesendát, Ezoqamge Yo-te vøvisit neka vøe-qavigit.”

2

Yesu ibøkha ge-enend, sa qamø-waen

¹ Yesu Filip neka Natanael gezø-akha, timbopavat, yaq khøuwa menas-qa zita-te, ezoqa kopo sævam ndø-okí. Keina vemlav-té, ndøgo Gelili plovins-te. Yesu-gu evo møndøgoám, ndøgo lou loge-te. ² Neka ate Yesú-a, tegi paev ezoqa namba, vøzø-akha, lou loge-te ndøgo.

³ Yaq waen gümü-navøém, ta lou loge-te ndøgo. Yesu-gu evo ndøgo matev guqev, yaq tunøwáv ndøgo, Yesu vømømbø-ein, “Ezoqa waen nøme mbain. Møndømu-navøém.”

⁴ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Evo. Qo gekha zapá, nqanek manqat ndoqonø-manqate? Nogi khøuwa khantøzateáv. Zuá.”

⁵ Geté Yesu-gu evo, ndigu lou loge tøke ezoqam, āv guzømbe-ein nqægo, “Gekha manqat ndøgo, tezø-ein, sègembo-paevém.”

⁶ Ta khoev-te ndøgo, ibøkha zivem nonqo kandakanda møndø-asazám. Ate qægoam síks. Mbaqambaqá gini-khakheinømém. Ndøgo Zu ezoqam-qá kha sunguzam matev nonqó. Kha ti-sunguzat, yaq Mbumbukiam-qa bøi-te gé-ndaføyamba-éz. Ibøkha zivem nonqo kopokopo-te, kopømba ande āv 100 litás ndægó.

⁷ Yaq Yesu ndigu lou loge tøke ezoqam gezø-ein, “Nqanek ibøkha zivem nonqo ate nqægo, ibøkhá qazoté-tøtvøemém.” Yaq ndigu ibøkha mu-qouzømém, até vømø-tøtvøyam.

⁸ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Ibøkha-qase vøtakhaém. Yaq tozombø-etøomém ndégo, ma lou loge-te nde:megeat.” Yaq ndigu até gindigonem, ibøkha-qase vømømbø-etøomem, ⁹ yaq ndego lou loge megeat ezoqam vøekhamas. Geté ta ibøkha ndøgo, ibøkha zivem nonqo-te qøugoam, møndø-qambúi, vømø-waen. Ndego otevateáv, nqanek waen gekham-tê qanøgevun. Geté ndigu tøke ezoqam, ibøkha ma gindi-takhaemem, møndæzøté. Yaq ndego lou loge megeat ezoqam, ndégo tembo-akhá, sævam ndakin ge-oki, ¹⁰ vømbo-ein, “Ezoqa waen giyogimatun, bugukhokhof waen egeieqei-qape, fia kandakanda ndøyogememín. Yaq ezoqa kawa qazø-okiin, waen fia khapelavøqase zøyogemín. Geté qo waen egeieqei-qape, sòqo-mendewát, atema ndakin.”

¹¹ Yesu teqa umingiap matanam matev, nqánek genøngáz, Keina vemlav-te, Gelili plovins-te. Ta mokho-te ndøgo, ndego ezoqa āv genezømás nqægo:

Teqa bazafögakh kandambá neka teqa iz, tò:-eqavét. Yaq tegi paev ezoqam matev giqeivim, ndigu gè-unimanqatiním ndego.

¹² Taqa zita-te, Yesu, evo neka namba-qaniap neka tegi paev ezoqa namba, Kapenaum taon-té ginözáv. Yaq khøuwa elavøqasi timø-khoubím ndøgo.

Yesu ezoqa gengeasam, ndigu Mbumbukiam-qa khoev-te gigiap giwiam (Met 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Zu ezoqam-qa khøuwa kandambaqape, Pasova, avønín qagoám. Yaq Yesu Zelusalem taon-té genøqavíg. ¹⁴ Yaq Mbumbukiam-qa khoev uta-te gemø-on, ndego ezoqa tezømét ndøgo. Ndigu kao neka sip neka kuvøkuvu ndøwiát, neka ezoqa nøme, lou-qasis-té gíqonavát. Moni ndø-enendtát. ¹⁵ Yaq Yesu até gendego, ezoqa febam nonqo ndølvønáz, yaq ndigu ezoqam vøngeasam, bavokho, tigi kao neka sip namba, neka moni enend ezoqam, moni mokho vøzø-nqagivem, lou-qasis sasa zøqambugim. ¹⁶ Yaq ezoqam ndigu, kuvøkuvu giwiat, ndego äv gezømbe-eín nqægo, “Gigiap mõzo-upøgím! Møzofakház! Noge Tat-qa khoev, kopømba mbain tozo-enendem, vømø-gigiap-wi-nonqo-khøev.”

¹⁷ Yesu nqanek matev gematanam, yaq tegi paev ezoqam timbo-matøvmém ndøgo. Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-peawáp nqægo, “No poev khåpe nømbe-khouwév, qoqa khoev-té. Ndøgo no mbøni nølóg.”

¹⁸ Yaq Zu megetapak, Yesu äv gimboe-bevøpém nqægo, “Ge qó, gekha umingiap matev qómatanám, ni vøtinøtën av nqægo, qo iz akhåë, nqanek matev ndoqo-matønnumit?”

¹⁹ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Mbumbukiam-qa khoev nqanek, vøevøzmém. Yaq khøuwa misika mokho-te, no nqawa ndæwév.”

²⁰ Geté ndigu gindu-qavøinam, “Nqanek khoev giwevat, viav foti-siks giniwevat. Yaq gè, qo khøuwa misika mokho-te, äv khoqotéwév? Nakhoa mbain!”

²¹ Geté Yesu Mbumbukiam-qa khoev ge:-ein, ndego ekeza kha me:-eín. ²² Vaev-te, Mbumbukiam Yesu løvøte-te nango ge:khandi:v, tegi paev ezoqam, teqa manqat gëmbo-matøvmém. Yaq ndigu Mbumbukiam-qa Manqat vø-unimanqatinim-a, Yesu-qa manqat vø-unimanqatinim.

Yesu ezoqam-qa matavap mõndæ-otév

²³ Yesu Zelusalem taon-te gegoam, ndøgo Pasova khøuwa kandambaqape qamat, yaq ezoqa kopoäv gè-unimanqatiním, umingiap matev giqeivam, gematønnumam. ²⁴ Geté Yesu ekezan, unimanqatinteäv, ndigu ezoqam. Zapa ndøgo, ndego ezoqa ewaqape mõndæ-otév. ²⁵ Ezoqa te-te manqat einiav tøgoat, ezoqa nøme-qa yaq-te, ndøgo kopømbá. Zapa ndøgo, ndego ezoqam-qa matavap, é-møndæ-otevín.

3

Nikodemus Yesu-te gegevun

¹ Zu megeat ezoqam mõndøgoám. Iz nqambógo. Nikodemús. Ndego Felisi ezoqám. ² Yaq khøuwa nøme, lová, Yesu-té genøwáv, vømømbø-ein, “Nøméndim ezoqam. Ni mõtinøtén. Qo Mbumbukiam ndokhofotáq, ni toqote-nømendimat. Ezoqa kopømba mbain, umingiap matev tematanam, av qo ndoqote-matanam, geté Mbumbukiam te namba te:goat.”

³ Yaq Yesu gëmbo-qavøiu, “No unimanqatin nqataqa-manqate: Ezoqa

kopømba mbain, Mbumbukiam-qa Megeat Matev temøqeiv, getē ndego nqawa teqan.”

⁴ Yaq Nikodemus gendo-ein, “Gê, ezoqa temu-khouwev, nqawa av kenéqân? Kopømba mbain, evo-qa emu-te nqawa te-on, yaq nqawa sasa ndóqân.”

⁵ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “No unimanqatín nqataqa-manqate: Ezoqa kopømba mbain, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te te-on, getē ndego ibøkha-te neka nqova-te teqan. ⁶ Ezoqa geqanin, ndego ezoqam-té gendo-fakhanín. Geté yage ndakinak nqova-te, Nqova Mbomambaqape-té qandowavin. ⁷ Qo nqova betaqandáf, qataqa-ein av nqægo, qo nango vòqāq. ⁸ Khamøe ndógo tønø-feain, av ekezan tømboe-pøvet. Qo, a, ndóqombo-ewagát. Geté qo qotéqateqák, av khandê-feain o av khandêfetet. Yaq ezoqam-qa yaq-te, ndigu Nqova Mbomambaqape-te, yage ndakinak gindapem, matev até kopó.”

⁹ Yaq Nikodemus gendobevap, “Gê, matev av nqægo, av khanégo?”

¹⁰ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Gê, qo Izlael ezoqam-ge nømendim ezoqam ndoqogo, qo qateqateáv, taqa yaq-te? ¹¹ No unimanqatín nqataqa-manqate. Matev ndógo, ni ezoqa nqezømbe-manqate, ni mótinótén. Neka ni nqati-zømesim ndógo, ni mõiqeivím. Geté zo niqa manqat upøgimáv. ¹² Zo noqa manqat unimanqatinteav qagoam, no manqei-qape matev-qa yaq-te qazømbe-manqatam, gê, zo noqa manqat av khazóté-unimanqatiním, no yan-qa matev-qa yaq-te, manqat tæzømbe-manqatat? ¹³ Ezoqa kopo yan-te qavigiáv. Yan-te nqo-go, sa ndégo tegoám, ndego yan-te gendovis. Ezoqam-gé Yó.

¹⁴ Mozes leg-av manqei-te, auli wazeam ge-eqeiu, tae-te vòtøkeo, yaq Ezoqam-ge Yo av tiabiti-eqeinám. ¹⁵ Yaq ta matev mokho-te, gekha ezoqām ndego, Ezoqam-ge Yo te-unimanqatin, khandi miavmiav ndóndáp.

¹⁶ Mbumbukiam ni manqei-qape ezoqam, teqa kuku matev kandambaqape, av gininømand nqægo: Ndego ekeza Yo kopo ni-etoám. Yaq gekha ezoqām ndego, te-unimanqatin, ndego soqaqape géqeivák, geté khandi miavmiav ndóndáp. ¹⁷ Mbumbukiam ekeza Yo, nqanek manqei-qape-te, ambá ta zapaya ndógo tendê-khofotav, manqei-qape ezoqam, manqa ovøyam-tē genø-āb. Geté ndógo tende-khofotáv, manqei-qape ezoqam, te mokho-te gékhandíz. ¹⁸ Ezoqam ndego, Yo nde-unimanqatinat, ndego yaq-fia nqosøgeap géqeivák. Geté ezoqam ndego, unimanqatinteav ndego, teqa yaq-te Mbumbukiam møndø-ein, ndego soqaqape ndóqeiv. Zapa ndógo, ndego Mbumbukiam-ge Yo kopo unimanqatinteáv. ¹⁹ Mbumbukiam ezoqa yaq-fia nqosøgeap ta zapaya nqanéq gezømbé-etoám: Waev møndø-geavún, nqanek manqei-qape-te. Geté ezoqa poev bøvun-té qazøgoám, ambá ndógo, waev-te. Zapa ndógo, tiqa matev matanam soqain. ²⁰ Unimanqatin. Gekha ezoqām ndego, matev soqøsoqa ndematanam, ndego waev gembøeqasi:v. Ndego waev-te fakhanúmáv. Zapa ndógo, ndego poeveáv, teqa matev soqøsoqa tevøndaz. ²¹ Geté ezoqam ndego, matev eqeieqei ndematanam, ndego waev-té gendo-fakhanín. Yaq ezoqa av giniqeivát nqægo: Ndego matev, Mbumbukiam-qá mokho-té genø-matanám.”

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ezoqa ekezan-qa yaq-te neka Yesu-qa yaq-te ge-zomas

²² Taqa zita-te, Yesu ekeza paev ezoqa namba Zudia plovins-té ginøzáv. Yaq ti namba khøuwa elavøqasi timø-khoubím ndøgo, neka ezoqa ibøkha iz vømdøð-etoam.

²³ Até Zión-a, ezoqa ibøkha iz vøzø-etoumam. Aenon manqei-té gezø-etoumám, Salim vemiyav avønin-te. Zapa ndøgo, ibøkha kandambá qaçon-avam, ta manqei-te ndøgo. Yaq ezoqa kopoáv tinø-okhoám ndøgo, ibøkha iz vøndapemin. ²⁴ (Ta khøuwa-te ndøgo, Zion ndimbula-te utøveav ndøgoám. Zúa.)

²⁵ Yaq manqa itumbam ndøfakhán, Zion-gi paev ezoqa nøme neka Zu ezoqa kopo. Kha sunguzam matev-qá yaq-té gini-itumbám, toqtote-ndaføyamba-eq Mbumbukiam-qa bøi-te. ²⁶ Yaq ndigu Zion-té ginøzáv, vømømbø-einim, “Nøméndim ezoqam. Ndego ezoqam, qo namba Zoden kea yaq-keoqa qazøtegoam, teqa yaq-te manqat qoqote-manqatam, nqáe! Ndego ndakin ezoqa ibøkha iz zø-etoumít neka ezoqa ewaqape te-té tinø-apét.”

²⁷ Yaq Zion gezø-qavøiu, “Qanimáv. Ezoqa kopømba mbaín, matev tendap, vøgø, Mbumbukiam ndego etopøteav tøgoat. ²⁸ Zo zøkezan mõzoyogém, ndøgo manqat, no av qate-ein nqægo, ‘No Mesayá mbā. Getē Mbumbukiam no bugukhokhof ndokhofotán. No nakhoa nombo-khakheinumít’. ²⁹ Ezoqa sævam te-oki, ndugu tegú sævám. Tege zifu segembóyát. Yaq ndego teqa manqat te-ewag, ndego khanakhanakh mbá genégoát. No ndakin até kopó, noqa khanakhanakh mõndømo-tøvá. ³⁰ Yesu ndego yá bekhouwév. Geté no yá banø-khapelavøqase-én.

³¹ Ezoqam ndego ova gendovis, ndego ùnime:løvubám, ezoqa nøme ate ndi-gu. Geté ezoqam ndego, manqei-qape-te gendowav, av no nqate-go, ndego manqei-qape ezoqám neka ndego manqei-qape-qá manqat mba me:manqatatún. Geté ndego yan-te gendovis, ndego ezoqa ewaqape mõndø-løvubám. ³² Ndego manqat ndøgo tene-manqaté, ndego bøi vøe-qeivama, gea vøe-ewagam. Geté ezoqa teqa manqat upøgimáv. ³³ Geté gekha ezoqám ndego, teqa manqat gendap, ndego áv gene-unimanqatinát nqægo: Mbumbukiam-qa manqat unimanqatín. ³⁴ Ndego ezoqam, Mbumbukiam gendo-khofotav, ndego Mbumbukiam-qá manqat ndømanqaté. Mbumbukiam ekeza Nqova mbo-etoám. Kandambá gembo-etoam. Khapelavøqasé mbá.

³⁵ Eve kukú Yo-te. Ndego gigiap neka matev ate ndægo, teqá zenda-té genø-áo. ³⁶ Ezoqam ndego, Yo nde-unimanqatinat, ndego khandi miavmiav ndømbøgó. Geté ezoqam ndego, Yo-qa manqat o-mba ndapeav ndøgo, ndego khandi géqeivák. Mbumbukiam-qa qaqa, oskia ndøgoát te-te.”

4

Yesu Samalia sævam namba, manqa gimanqatam

¹ Felisi ezoqam áv giniyogém nqægo: Ezoqa kandambá, Yesu-té ginønzáz, ibøkha iz vøzø-etoam. Ndigu ezoqa mõndø-løvubám, ndigu ezoqam, Zion ibøkha iz gezø-etoumam. ² (Geté unimanqatín, Yesu ekezan, ezoqa ibøkha iz etopøteáv. Ekeza paev ezoqam mba zø-etoumám, ibøkha iz.)

³ Yesu nqanek manqat ge-ewag, gimanqatam, ndego Zudia plovins gè-iváv. Yaq ekeza paev ezoqa namba, Gelili plovins-té ginøveséz. ⁴ Yaq nakhoa ndøgo

gegeveat, Samalia manqei mokho-té sugu-apát, ⁵ yaq Samalia manqei-te ndøgo, vemiyav nøme-te vømøfakhaz. Taqa vemiyav iz Siká. Manqei ndøgo, ibugukhokhof Zekop tege yo Zosef gembo-etoam, avønín qagoám. ⁶ Ndøgo Zekop-qá ibøkha ozu ndø-ozám. Yaq ande av khøuwa muin ndægo, Yesu gembo-ewéz, ge:geavun. Yaq ibøkha ozu-té genøwáv, vømøqom.

⁷ Yaq geqotam ndøgo, Samalia sævam ibøkha takhae-qa ndowáv. Yaq Yesu ndugu sævam gumbo-ein, “Ambá ibøkha qonø-etoamín. Nø-iz.” ⁸ (Tegi paev ezoqam, vemiyav-té ginø-apát. Lou loge nonqo wi-qa ndøzáv.)

⁹ Yaq ndugu Samalia sævam gundu-qavøiu, “Qo Zu ezoqám. Geté no Samalia sævam. Gekha zapá, no ibøkha manqat nqoqonø-manqate?” Ndugu nqanek manqat gu-ein, zapa ndøgo: Zu ezoqam neka Samalia ezoqam, tøkuaátav.

¹⁰ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Qo amba Mbumbukiam-qa etoam matev toqote-gateqin, neka voqoté-gateqin, ngenek gekha ezoqám, qo ibøkha manqat ngeqa-manqate, yaq qo ambá qombo-viamín, yaq ngenek ambá khandi ibøkha qa-etoamín.”

¹¹ Yaq ndugu sævam gumbo-qavøiu, “Khanánqa. Qo ibøkha takhayam nonqo mbaín neka ibøkha nqanek møndosiná. Qámhá ndøndovaev. Gè, qo gekham-té qoqótakhá, nandav khandi ibøkha? ¹² Nqanek ibøkha ozu, nigi atanakha-zapa Zekop ni-etoám. Ndego nqanek ibøkha ekezan ndølogám, tegi nakheis neka tegi søvakha gigiap nanak namba. Yaq gè, qo ndego Zekop qóløvu?”

¹³ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Gekha ezoqám ndego, nqanek ibøkha tezumat, ndego ibøkha naq nango ndømbopáp. ¹⁴ Geté gekha ezoqám ndego, nqanek ibøkha te-iz, no tæmbo-etoam, ndego ibøkha naq nango gembópapák. Geté nqanek ibøkha, no tæmbo-etoam, te mokho-te andé kea kumbutøve me mé:goát. Yaq ndøgo oskia ndómbatát, neka khandi miavmiav vømbó-etoám.”

¹⁵ Yaq ndugu sævam gundu-qavøiu, “Khanánqa. Nandav ibøkha nandoqote-manqate, genø-etoám. Yaq no ibøkha naq nango genópapák, neka no ibøkha takhaemav tábatégø, nqanek ibøkha ozu-te.”

¹⁶ Yaq Yesu gumbo-ein, “Qanimáv. Vøkhæqáv, qeivis vømøndø-khato.”

¹⁷ Yaq ndugu gundu-qavøiu, “No anganeam mbaín.”

Yaq Yesu gumbo-ein, “Qo unimanqatín ndoqo-manqate, av nqægo, ‘No anganeam mbaín.’ ¹⁸ Qo angana fáev, qoqozø-qonumat. Yaq ndego anganeam, qo ndakin namba nandoqote-yage, ndego uni qeivis-ín mbá. Manqat ndøgo, qoqo-ein, unimanqatín.”

¹⁹ Yaq sævam gundu-ein, “Khanánqa. No ndakin møtenøtén, qo Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám. ²⁰ Nigi Samalia atanakha-zapazapa-za, Mbumbukiam-qa iz, ta olol-te nqánek gimbo-eqatám. Geté zo Zu ezoqam, äv qazøte-manqaté nqægo, ‘Ézoqa Mbumbukiam-qa iz, Zelusalem taon-te mbá giabe-eqawát.’”

²¹ Yaq Yesu gumbo-ein, “Ngólam! Noqa manqat vø-unimanqatín. Khøuwa nqágeáv. Yaq ta khøuwa-te ndøgo, zo nqanek olol-te o Zelusalem taon-te zóqavigák, Tat-qa iz vozomø-eqanēm. ²² Zo Samalia ezoqam zøtezateáv, zo gekha ezoqam-qá iz zø-eqawat. Geté ni Zu ezoqam møtinøtén, gekha ezoqam-qá iz ni-eqawat. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa ezoqa khandi-zat matev, Zu ezoqam-té qando-okhó. ²³ Geté khøuwa nqágeav. Unimanqatín. Khøuwa møndø-fakház. Yaq gekha ezoqám ndigu, Tat-qa iz uni ti-eqatat,

ndigu Nqova Mbomambaqape mokho-té neka unimanqatin-té ginó-eqatát. Mbumbukiam-qa iz eqawat ezoqam eqeieqei av ngí:gu. Tat ezoqam av ngí:gu gezøvawét. ²⁴ Mbumbukiam ndego Nqová. Gekha ezoqam ndigu, Mbumbukiam-qa iz ti-eqatat, ndigu Nqova Mbomambaqape mokho-té neka unimanqatin-té giabenø-eqawát.”

²⁵ Yaq ndugu sævam gundu-ein, “No mōtenōtén, Mesaya ndōfakhán, ndego Keliso ndimbo-akhayam. Yaq tefakhan, ndego ni matev ate nqægo génōmendimát.”

²⁶ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “No nándev, ndakin manqat ngeqa-manqate.”

Yesu-gi paev ezoqam ginduvesez

²⁷ Yesu ndugu Samalia sævam namba, ate av-té manqat gi:manqatam, yaq ekeza paev ezoqam tínōfākhāz. Yaq ndigu nqova zōndáf, gi-ometam, ngunuk sævam namba manqat gimanqatam. Geté ndigu ezoqa kopo, manqat einiáv te-te, av nqægo, “Gekhā qápøev, tu-te?” ó “Gekha zapá, nandu manqat namba ndoqotē-manqatet?” Mbaín.

²⁸ Yaq ndugu sævam, tuqa ibøkha takhayam nonqo sège-iváv. Yaq taon-té gunōwáv, ezoqa vōmōzø-ein, ²⁹ “Zōtōndézāv. Ezoqa zó-ometám. Ndego no matev ate qægoam, qæmatōnumam, sègenø-vōndazát. Eisa, ndego Mesayá, penōmakhaya?” ³⁰ Yaq ndigu até gindigonem, taon vø-ivøvem, Yesu-te sasa ndøzav.

³¹ Ndugu sævam gui-ewawam, Yesu-gi paev ezoqam av gimboe-pouwém nqægo, “Nōméndim ezoqam. Lou mōqológ.”

³² Geté Yesu gezø-qavøiu, “No lou nqanōgó, tælog. Geté ta lou ndøgo, zo zøtezateáv.”

³³ Yaq tegi paev ezoqam, ekeza mokho-mba gibond, “Eisa? Ezoqa lou pømbøé-ndapavun-a?”

³⁴ Yaq Yesu gezø-ein, “Noqa lou nqáne: No teqá poev matev nógó, ndego ma gende-khofotan, neka teqa sasae vøekhōu, ma genømbe-etoam. ³⁵ Zo av qazøte-manqatatún nqægo, ‘Løvøyak foa mba mu:yozá. Yaq avøe zindupeá.’ Geté no nqazø-manqate: Gèqeiví. Avøe gigiap mōndømu-umiá. Kopømbá. Zotōndó-peá. ³⁶ Unimanqatín. Até ndakín-a, sasae ezoqam avøe gigiap ndøpe:tét, neka yaq-fia ndíndápēt. Ta avøe gigiap ndøgo, ndipewat, ndøgo ezoqám. Yaq ndigu khandi miavmiav mōndapém. Yaq ezoqa ndigu vø-ogekhāt-a, vōndó-peanēm, ndigu khanakanakh sugumú-ndapém. ³⁷ Taqa yaq-te, nqanek manqat unimanqatín, ezoqa av gi:manqatatin nqægo: Ezoqa nømme gè-ogekhán, neka ezoqa nømme vōndó-peain. ³⁸ No zo avøe gigiap pewat nonqo nokhofotáz. Ta avøe ndøgo, zo zøkezan ogekhhæáv. Ezoqa vini ndø-ogekh. Zo nango nangó sozotø-peain.”

Samalia ezoqa kopoav, Yesu gi-unimanqatinim

³⁹ Ta taon-te ndøgo, Samalia ezoqa kopoáv, Yesu gè-unimanqatinim. Ndigu tini-unimanqatinim ndøgo, sævam av guzømbe-ein nqægo, “Ndego no matev ate qægoam, qæmatōnumam, sègenø-vōndazát.” ⁴⁰ Yaq ndigu Samalia ezoqam, te-te gifakhaz, av gimboe-viømém nqægo, “Elavøqase vøkhæqóm nqanek, ni-te.” Yaq Yesu namba me:sokhoám. Khøuwa menás.

⁴¹ Yaq Yesu ge:zømesimam, ezoqa kopoav nømme mba mo-unimanqatinim.

⁴² Yaq ndigu, ndugu sævam av gimboe-einim nqægo, “Ni ndakin ambá ta-mba ndøgo tøti-unimanqatinim, manqat ndøgo, qo qoqonimbi-ein. Geté ni manqat

nikezan nimboyogém neka ni mōtinōtén, ngenek unimanqatín manqei-qape ezoqam-gé khandi etoam ezoqám.”

Yesu gaman ezoqam-ge yo gekhandiv

⁴³ Yesu khōuwa menas gumukhoub, Samalia manqei-te geqotam, gewav, yaq nakhoa até gegeveát, atema Gelili plovins-te. ⁴⁴ (Yesu bugukhokhof ekezan, manqat āv gene-eín nqǎgo, “Ekeza manqei-te, ezoqa Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam vizupáv.”)

⁴⁵ Geté Yesu ndakin Gelili plovins-te gemōfakhan, ndigu khanakanakh mbogoném. Zapa ndōgo, Yesu Pasova khōuwa kandambaqape-te, Zelusalem taon-te goeam, até ndigú-a, mōndōgoám ndōgo, neka teqa matev ate qǎgoam vōqeivim, ndōgo gematōnumam. ⁴⁶ Yaq Gelili plovins-te ndōgo, ndego nqawa Keina vemiav-té gemōwáv. Ta vemiav ndōgo, ibugukhokhof ibōkha ge-enend, vōmō-waen. Ta khōuwa-te ndōgo, Kapenaum taon-te, gaman ezoqam mōndōqotám. Tege yo, enqoni kandambaqape ndōqeív. ⁴⁷ Yaq ndego eve, ge-ewag av nqǎgo, Yesu Zudia plovins mōndō-ivāv, yaq Gelili plovins-té gegō, ndego tenōwáv ndōgo, vōmōmbō-ein, “Ambá Kapenaum taon-té qotōndo-qavīn. Noge yo qomō-khakheinōvém. Ndego avōnín é-ndōnaním.”

⁴⁸ Yaq Yesu gembo-ein, “Zo umingiap matev qeivi-qa mba zogó. Geté zo qeiviat tōgoat, zo no zó-unimanqatinimák.”

⁴⁹ Geté ndego gaman ezoqam gendo-qavōiu, “Khanánqa. Vōndoqáv! Soqáin ndōgo, noge yo é-ndo-naním.”

⁵⁰ Yaq Yesu gembo-ein, “Qanimáv. Qo vōqáv. Qoge yo géyagét.”

Yaq ndego ezoqam, Yesu-qa manqat gè-unimanqatín, sasa ndōwav. ⁵¹ Ndego ate av-té ge:mat, yaq nakhoa livin-te ndōugu, tegi sasae ezoqam ndozáv, vōmbō-einim, “Qoge yo, enqoni mōndōmbo-navōém. Gèyagét.”

⁵² Yaq ndego gezōbevap, “Gé, enqoni gekha khōuwa iz-té qanōmbó-navōem?” Yaq āv gindi-qavōinám nqǎgo, “Ngusu tatas enqoni, nōmōkhaiya, khaiya wan oklók qanōmbo-navōém.”

⁵³ Yaq ndego eve tenō-matōvém ndōgo. Tege yo gekhandi:v, até ta khōuwa iz-té ndōgo, Yesu manqat gembo-ein, av nqǎgo, “Qoge yo géyagét.” Yaq ndego, ekeza ezoqa namba ate gi:goam, khoev-te gimboyagam, tini-unimanqatiním ndōgo.

⁵⁴ Yesu Zudia plovins gende-ivav, Gelili plovins-te ge-okhoam, yaq umingiap matev gematanam, ta manqei-te ndōgo, ndakin gēmbō-menás.

5

Yesu kewan-qasi-te, ezoqa gekhakheinōvem

¹ Taqa zita-te, Zu ezoqam-qá pindap khōuwa kandambaqape ndōgoám. Yaq até Yesú-a, Zelusalem taon-te vōqavig. ² Zelusalem taon-te ndōgo, kewan-qasi ndigú. Taon mboqog ndigu, Sip mboqog ndimbo-akhayam, avōninté gigú. Iblu manqat-te, nginik kewan-qasi-qa iz, Betesda* mbo-akhayám. Yaq nginik kewan-qasi-te, lou-qasis ndōlōvōtupám. Fáev qalōvōtupam. Kewan-qasi mba ndōkhōogavát. ³ Ta lou-qasis-te ndōgo, enqoni-us ezoqa mo:sōmbiapát. Kopoav-qapí. Nōme ndigu, bōi waev mbain ezoqám, neka

4:44 4:44 Met 13:57 4:45 4:45 Zion 2:23 4:46 4:46 Zion 2:1-11 4:47 4:47 Met 8:5-6 4:48

4:48 Zion 2:18; 1 Ko 1:22 4:50 4:50 Met 8:13 4:54 4:54 Zion 2:11 * 5:2 5:2 Iz nōme “Betsata” mbo-akhaemám

nøme ndigu, kagi ezoqám, neka nøme ndigu, kha zøwauwauám.† ⁵Yaq enqoni-us ezoqa nøme møndøgoám. Ndego enqoni nupøkhan mbá qambogo. Viav 38. ⁶Yesu ngenek ezoqam ge-omet, geqeiam, ndego møndæ-otév, ngenek enqoni nupøkhan mbá qambogo. Yaq Yesu áv gembøbevép nqægo, “Gé, qo eqeieqeiqat-qa qógo?”

⁷Yaq ndego enqoni-us ezoqam gendo-qavøiu, “Khanánqa. No eqeieqeiinat-qa nqægó. Geté no ezoqam mbaín, ibøkha-te vøendapán, ibøkha wa tøqavat. No bafe-qa tøtegoat, ezoqa nøme é-møndøbafín.”

⁸Yaq Yesu gembo-ein, “Ság. Mòqo-itán, kita vøkhazo, okho sasa ndøngaz!” ⁹Yaq nqova mbaín. Ndego ezoqam, sège-eqeieqei-év, kita vøkhazo, okho sasa ndøngaz. Ta khøuwa-te ndøgo, matev qafakhan, Sabat khøuwá. ¹⁰Yaq Zu megetapak, ndego ezoqam gekhakhæv, áv gimboe-einím nqægo, “Nqægo khaiya, Sabat khøuwá. Khafeáp nandav, Sabat khøuwa-te, kita nandoqo-ndapavet.”

¹¹Geté ndego gezø-qavøiu, “Ndego ezoqam, no gekhakheinømbem, áv genømb-ein nqægo, ‘Kita vøkhazó, okho sasa ndøngaz!’”

¹²Yaq gimbo-bevøpem, “Ndego gekha ezoqám, geqa-ein av nqægo, ‘Kita vøkhazó, okho sasa ndøngaz!’” ¹³Geté ndego ezoqam, ge-eqeieqei-ev, otevéteáv. Zapa ndøgo, Yesu é-møndøwáv. Yaq gembøe-navøém. Ezoqa khápumu-khouwéz, ta manqei-te ndøgo. ¹⁴Vaev-te, Yesu ndego ezoqam, enqoni qambogoam, Mbumbukiam-qá khoev-té ge-omet, gembo-ein, “Nqáe! Qo ndakin mòqo-eqeieqei-éq. Geté manqa-zapa matanam qó-iváv. Soqáin ndøgo, matev soqaqape nøme mba tømøqa-fakhan.” ¹⁵Taqa zita-te, ndego ezoqam, Zu megetapak-té genøwáv. Yaq áv gemezømás nqægo, “Ezoqam ndego, no gekhakheinømbem, Yesú.”

Yesu, ndego khandi zapá

¹⁶Yesu Sabat khøuwa-te, matev av nqægo gego, yaq Zu megetapak, ngi:wat matev ndøngazém, te-te.

¹⁷Geté Yesu áv gezømb-ein nqægo, “Noge Tat oskia ndøsasaeát. Até ndakin-a. Yaq até nó-a, no oskia nosasaeát.”

¹⁸Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu Zu megetapak, qaqa nøme mba zømboløwáv. Yaq ambá gelaemín. Zapa ndøgo, ndego ambá av nqægo, Sabat khøuwa khafeap mba ndønqawá. Geté ndego Mbumbukiam ekeza eve me-veó. Yaq av nqægo, ndego ekezan, Mbumbukiám namba sugumó-víam.

¹⁹Taqa yaq-te, Yesu áv gezømb-ein nqægo, “No unimanqatín nqazø-manqate. Yo kopømba mbaín, ekeza mokho-mba, matev tematanam. Ndego sa ndøgo témátønnumát, av Eve nde-omete, ndematanam. Eve ande áv kené-matanám, Yo áv tené-matanám. ²⁰Eve kuku Yo-te. Ndego matev ate ndægo møndæ-ometimatún, av ekezan nde:matanam. Yaq ndego matev kandakanda nøme mba mó-ometimít. Ndøgo ndømø-løvuám, av ndakin qazøte-qeivim. Yaq zo nqova zøndafát, matev tozo-qeivimat. ²¹Kopømba ande av eve, løvøte ezoqam ndetiæzoat neka khandi ndézø-étøám, até Yó-a, ezoqa khandi zó-etoumát, av ekezan ndømbøe-poev. ²²Neka nøme nqánek: Eve ndego, ezoqam-qa manqa ovøyam yogeapáv. Geté manqa ovøyam matev

† **5:3** 5:3 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqánek: Ngínik ezoqam, ibøkha wa qaev-qa mo:kewagám. **4**Zapa ndøgo, khøuwa kopokopo-te, Evezøza-gé enzol ezoqam ndowavin, ibøkha kha vømbø-khanazin. Yaq ate av-té, ibøkha wa tæqavat, yaq gekha enqoni-us ezoqám ndego, bugukhokhof gebafín, ndego enqoni sègembo-navøemín. **5:8** 5:8 Met 9:6 **5:10** 5:10 Jer 17:21-22; Neh 13:19 **5:18** 5:18 Met 26:4; Zion 7:1; 10:30 **5:19** 5:19 Zion 5:30 **5:22** 5:22 Zion 5:27; Kel 10:42

ate ndægo, Yo-qá zenda-té genøvé. ²³ Mbumbukiam tenegó ndógo: Ezoqa Yo áv tiabembøe-vizáp, av Eve ndimbøe-vizap. Gekha ezoqám ndego, Yo vizøpøteav tøgoat, ndego até Evé-a, gembó-vizapák, ndego Yo gendo-khofotav.

²⁴ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, noqa manqat te-ewagat neka ndego vø-unimanqatintát, ndego no gendo-khofotan, ndego khandi miavmiav møndøndáp. Ndego yaq-fia nqosøgeap gemøndapák. Geté ndego løvøte møndø-iváv, khandi vøndap. ²⁵ No unimanqatín nqazø-manqate. Khøuwa nqágeav. Yaq ta khøuwa-te ndógo, løvøte ezoqam, Mbumbukiam-gé Yo-qá manqat ndóyogém. Yaq gekha ezoqám ndigu, tiyogimat, khandi ndøndapemát. Nginik khøuwa møndø-fakház.

²⁶ Av Eve ekeza mokho-te khandi ndømbøego, ndego até Yó-a, khandi møndømbo-etoám. Yaq até Yó mokho-té-a, khandi ndøgú. ²⁷ Eve até manqa ovøyam matév-a, Yo-qá zenda-té genøvé. Zapa ndógo, ndego Ezoqam-gé Yó.

²⁸ Zo nqova bezøndáf, taqa yaq-te. Khøuwa nqágeáv. Yaq løvøte ezoqam ate ndi-gu, tiqa manqei ozap-te, teqá manqat ndóyogém, ²⁹ neka vøndø-fakház. Gekha ezoqám ndigu, matev egeieqei gimatønumam, ndigu tisuz, yaq khandi ndøndapém. Geté gekha ezoqám ndigu, matev soqøsoqa gimatønumam, ndigu tisuz, ndigu manqa ovøyam-té genøwán, yaq-fia nqosøgeap vøndapém.

³⁰ No nakhapus-mba, kopømba mbain, matev kopo tæmatanam. No manqa ovøyam sa ndógo tæyogé, av Tat ndenømbe-manqate. Noqa manqa ovøyam matev, egeieqei. Zapa ndógo, no ambá av nqægo, nøkeza poev mba nombopaæv. Geté no teqá poev mba nombopavét, ndego ma gende-khofotan.”

Yesu ndego uni Mbumbukiam-gé-Yo-in

³¹ Yaq Yesu manqat nøme áv gezømbe-eín nqægo, “No nøkezan-qa yaq-te manqat tøte-manqatat, yaq ezoqa kopømba mbain, ti:zøtez av nqægo, noqa manqat unimanqatín tøpøtégo-a. ³² Geté ezoqa nøme ndégo, ndego noqa yaq-te manqat nde:manqate. Yaq no møtenøtén, manqat ndógo, ndego noqa yaq-te nde:manqate, unimanqatín.

³³ Zo Zion-te, u-anim zokhofotáz. Yaq ndego zo noqa yaq-te, unimanqatin manqat me:zømás. ³⁴ Geté no ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam benøg, ndego noqa yaq-te, ezoqa te:zømesimat. No nqanek manqat sa ndógo tæzømbe-eín, zo tønè-khandíz. ³⁵ Zion andé lampa me megoám, ezoqa waev vøzø-etoam. Zo elavøqase møndøzø-gawám, nqanek waev. Khøuwa khapémhá.

³⁶ Geté matev nøme ndógó, noqa yaq-te ndæmanqate. Ta matev ndøgo møndølvøví, Zion-qa manqat. Matev nqánek, sasae, no Tat genø-etoam, tægo. Matev vinivinimba, no nqæmatanam, ndógo tønè-zømesím, av nqægo, no Tat ndokhofotán. ³⁷ Até Tát-a, ndego no ma gende-khofotan, noqa yaq-te, manqat ndemanqáté. Zo teqa manqa wag yogeáv neka bugug qeiviáv. ³⁸ Zoqa møkho-te, teqa manqat mbain. Zapa ndógo, zo ndego unimanqatintéav, ndego Mbumbukiam gendo-khofotav. ³⁹ Zo Mbumbukiam-qa Manqat mōzo-geve-matún. Zapa ndógo, zo áv qazøte-matavupatún nqægo: Ndøgo zo khandi miavmiav zøtéqeivím. Ta manqat ndøgo, noqa yaq-té qane-manqaté. ⁴⁰ Geté zo gèzømbo-qasi:v, no-te tozotøndoazav, khandi miavmiav vozøndapém.

⁴¹ No ambá av nqægo, ezoqam-qa nogó, ndigu noqa iz ti-eqatát. ⁴² Geté zo viní. No møtenøtén, zo andé gekha ezoqám. Neka no møtenøtén, zoqa mbøni

mokho-te, zo Mbumbukiam-te poev mbaín. ⁴³ No Tat-qa iz-té qatøgeavún. Yaq zo no zosanqambém. Geté ezoqa nøme, ekeza iz-te tendowav, zo ndòzo-khatowém. ⁴⁴ Zo no unimanqatinteav ndógo tøzøtegó, zoqa poev nqánek. Zoqa iz, ezoqa ndø-eqatát. Geté Mbumbukiam zoqa iz te-eqatát, ndógo zo gèzømbo-qasí:v.

⁴⁵ Geté zo ndømatáváp, av nqægo, ezoqam nø, Tat-qa megemege-te, zoqa manqa tæsøkus. Av taoká. Geté zoqa manqa, Mozes ndøsøkús, ndego zo ndozoto-vintøzat. ⁴⁶ Zo Mozes amba uni tøzøte-unimanqatinimin, yaq zo no ndòzo-unimanqatinimín. Zapa ndógo, ndego møndø-peawám, noqa yaq-te. ⁴⁷ Geté zo teqa manqat unimanqatinteáv. Yaq nakémbá, zo até noqá manqát-a, unimanqatinimáv.”

6

*Yesu ezoqa bawan-qape ge:zøkef
(Met 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Khøuwa nøme, taqa zita-te, Yesu ekeza paev ezoqa namba, Gelili kewan yaq-keoqá ginøqantáv. Nginik kewan, iz nøme ndimbo-akhayam, Taibelias Kewán. ² Ezoqa bawan-qape até gembopavát. Zapa ndógo, ndigu teqa umingiap matev ndøqeivím, enqoni-us ezoqam-te gematønnumam. ³ Yaq Yesu manqei poyat-té genøqavíg, ekeza paev ezoqam namba, vømøqonav. ⁴ Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam-qa Pasova khøuwa kandambaqape, avonín qagoám.

⁵ Yaq Yesu bøi ge-eqa, ezoqa bawan-qape mba mo:zømét, gipitavun. Yaq ndego Filip áv gembøe-eín nqægo, “Gè, lou gekham-tè qazíwiím, ezoqa bawan-qape tizi:zøkef?” ⁶ Ndego nqanek manqat ge-ein, Filip gè:khamás. Geté Yesu é-møndæ-otév, ndego ande áv kenégó.

⁷ Yaq Filip gendo-qavøiu, “Nakhoa mbaín, lou tizizøwi. Taqa fia khápumu-khouwév. Ni amba 200 moni mokho tinigunin, kopømba ande av løvøyak eit-qa sasae yaq-fia, yaq até ndógó-a, kopømba ambá mbaín, lou tiziwi:min, nginik ezoqa bawan-qape vizi-zøkefin.”

⁸ Yaq tege paev ezoqa nøme, iz nqambogo Endlu, Saemon Pita-ge namba qawan, gendo-ein, ⁹ “Opønakam ngégó, nqanek. Ndego bali flawa faev neka zonga menas ndimbógó. Geté ndøgo gigiap khapémbá, ezoqa ewaqape zøkefe nonqo.”

¹⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Ezoqa gèzø-eín, yà beqonáv.” Ta manqei ndøgo, gagayag kopoáv. Yaq ezoqa tinøqonáv ndógo. Ángana ate gi-goam, ande áv faev taosén ndi:gu.* ¹¹ Yaq Yesu até gendego, flawá ge-upøzø, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, ezoqa sasa zø-etoam, ndøgo giqonavam. Yaq até zonga-té-a, matev áv tene-matanám. Yaq ezoqa ewaqape lou kandambaqape, áv tinilóg, av ekeza qazømbe-pøovat. ¹² Yaq lou gumulóg, qazø-ewez, Yesu ekeza paev ezoqam, áv gezømbe-eín nqægo, “Lou mbegeap, ezoqa gi-ivøvem, vøpizømém. Gigiap-qase bizingiínám.” ¹³ Yaq lou mbegeap ndøgo, ezoqa gi-ivøvem, ndigu ta bali flawa løvusap faev-te gilouzim, gèpizumém. Yakhav tuélv ginqeitømem, qamøvea.

¹⁴ Ezoqa nqanek matev bøi gi-qeivim, Yesu gematanam, ndigu áv gini-einím nqægo, “Ngenek unimanqatín Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám, ndego ni nqazimbøe-keoge.”

15 Yesu gematøvem, av nqægo, ndigu avønin gendōzāv, ndego vōndafēm, yaq kawa iz mbō-akhaēm, yaq ndego nango manqei poyat-té genøwáv, vømø-yakhapus-mba-ev.

Yesu ibøkha mumat go:geavun
(Met 14:22-33; Mak 6:45-52)

16 Yaq qakhagus ndøgo, Yesu-gi paev ezoqam, pu-té ginø-ová. 17 Yaq khagua-té ginøketáb, vøøkuzim. Kewan yaq-keoqá ginø-qantavát. Kapenaum taon-qa mbo-izumat. Ndakin mōndøpøis. Geté gisøkuzim, Yesu mbaïn. 18 Yaq khamøe ndovumá. Khamøe kandakandá qa-okhoam. 19 Yesu-gi paev ezoqam, ande av faev o siks kilomita ndægo gitiamat, yaq Yesu ndø-ometám. Ibøkha mumát genøgeavún. Khagua kha-mba mbo-ovát. Yaq ndigu møe ndøgoném. 20 Geté Yesu gezø-ein, “Nó! Zo møe ndøgoném.” 21 Yaq ndigu gēmbø-tøkeém, khagua-te vøzømbū-ketao. Yaq nqova mbaïn, tiqa khagua, ta manqei-te ndøgo tømøfakhán, ma gimboe-pøotat ndøgo.

Ezoqa Yesu gimbovawem

22 Yaq khøuwa nøme qandopave, ndigu ezoqa ewaqape, kewan yaq-keoqa sa gizuvaz, Yesu-qa ndøvawém. Zapa ndøgo, ndigu mōndæzøtéz, Yesu tegi paev ezoqam namba gi:tiamavun, khagua kopó gini-tiamavún. Yaq tegi paev ezoqam, nqawa giqavaz, Yesu ketøweáv ti-te.

23 Ndakin khagua nøme, Taibelias manqei-té qandobøín, ta manqei avøninte vø-aseam, ma Yesu Mbumbukiam ike manqat gembo-ein, yaq ezoqa ewaqape lou vølog. 24 Yaq ndigu ezoqa bawan-qape gi:zøtez av nqægo, Yesu mbaïn ndøgo, neka atē tegi paev ezoqām-a, mbaïn, yaq ndigu ta khagua-te ndøgo tinøguvím, Kapenaum taon-te sasa ndøqantam, Yesu vømømbō-vawem.

Yesu ndego khandi lóu

25 Ndigu ezoqam, Yesu gimbovawat, yaq-keoqa gimø-ometam, äv gimboe-bevøpém nqægo, “Nøméndim ezoqam. Qo nqanek gekha khøuwa iz-té qotégeavun?”

26 Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. Zo no ta zapaya mba ndøgo tözønømbe-vawét, zo lou kandambaqape qazøtelog, até vøzø-ewez. Geté ta matev ndøgo, Mbumbukiam zo noqa umingiap matev mokho-te zømesim-qa ndego, zo poev mbaïn, taqa mokho tozondapem. 27 Zo lou-qa mbosasaèát ndøgo, sa tølänqayat. Geté ta lou-qa ndøgo tømbo-sasaèát, lanqalanqaumav ndøgo, neka khandi miavmiav vøzø-etoám. Nqanek lou, zo Ezoqam-ge Yo zø-etoám. Mbumbukiam, nigi Tat, mbusa ndømøpá te-te, av nqægo, ndego kopømbaqapé, matev tematanam.”

28 Yaq ndigu gimbo-bevøpem, “Gé, Mbumbukiam-qa poev gekhám? Ni gekha matev nígoném?”

29 Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbumbukiam-qa poev nqáne: Zo ndégo tozó-unimanqatíním, ndego Mbumbukiam gendo-khofotav.”

30 Yaq ndigu gindu-einim, “Ge qó, gekha umingiap matev qómatanām, ni vøiqeivím neka qo vøtí-unimanqatíním? Gekha qógó? 31 Nigi atanakha-zapazapa-za leg-av manqei-te gigoam, mana ndølogám. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat äv qane-peawáp nqægo, ‘Ndego lou zø-etoumám, tiqa loge nonqo. Ta lou ndøgo, yan-té qando-visigimám.’”

32 Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Matev ambá av nqægo, lou Mozes zø-etoumām, yan-te qando-visigimam. Geté unimanqatin

lou, yan-te ndõndo-okho, zo noge Tat zø-etoám. ³³ Lou ndõgo, Mbumbukiam ezoqa ndezø-etoam ngének, ndego yan-te gendovis neka manqei-qape ezoqam khandi ndezø-ëtõám.”

³⁴ Yaq ndigu gimbo-einim, “Evézøza. Lou av nandægo, ni oskia ni-etoám.”

³⁵ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Lou ndõgo, ezoqa khandi ndøzø-etoam, nó. Gekha ezoqám ndego, no-te tendowav, ndego ifi nqawa gembóvinák. Neka gekha ezoqám ndego, no te-unimanqatin, ndego ibøkha naq nqawa gembópapak.

³⁶ Geté no mðezø-ein, av nqægo. Zo no mðzo-nømendám, matev vinivin-imba gæmatønumam. Geté zo no unimanqatinteáv. ³⁷ Ezoqa ewaqape, noge Tat tenø-etoam, ndigu no-té gindúzáv. Yaq gekha ezoqám ndego, no-te tendowav, no nósanqawák. ³⁸ Zapa ndõgo, no yan-te ambá ndõgo tõtøndévis, nõkeza poev tæmbopavat. Geté no nqánek qatøndévis, no teqá poev nombópavát, ndego ma gende-khofotan. ³⁹ Ndego no ma gende-khofotan, teqa poev nqánek: No ezoqa kopo bate-khambüüf, ndigu no genø-etoam. Geté no løvøte-té qabatø-khandí:z, vaev khøuwa-te. ⁴⁰ Nogé Tat-qa poev nqánek: Gekha ezoqám ndego, tege Yo-te tekewagat neka ndego vø-unimanqatintát, ndego khandi miavmiav tæabetendáp. Yaq no ndego vaev khøuwa-te nõkhandí:v.”

⁴¹ Zu megetapak nqánek manqat giyogem, yaq ndigu manqa ndõgeveømém, teqa yaq-te. Zapa ndõgo, Yesu áv gene-ein nqægo, “Lou ndõgo, yan-te qandovis, nó.”

⁴² Yaq ndigu gi-einim, “Ngenek Yesu, ndego Zosef-gé yó. Ni mizi:nøtén, tege eve neka evo. Yaq gekha zapá, av nde:manqate, av nqægo, no yan-té qatøndovis?”

⁴³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zo manqa ndõgeveët. ⁴⁴ Ezoqa kopo kopømba mbáin, no-te tendowav, Tat no-te ituiav tøgoat, ndego no gendo-khofotan. Yaq no ndego ezoqam, vaev khøuwa-te nõkhandí:v. ⁴⁵ Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, áv gini-peaomém nqægo, ‘Ezoqa ewaqape, Mbumbukiam ekezan mé:zømesím.’ Unimanqatin. Gekha ezoqám ndego, Tat-qa manqat te-ewag neka manqa mokho vøndáp, ndego no-té gendówáv. ⁴⁶ Geté unimanqatin. Ezoqa kopo, Tat ometeáv. Ezoqa sa ndégo te-omét, ndego Mbumbukiam-te gendowav. ⁴⁷ No unimanqatin nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, nde-unimanqatinat, ndego khandi miavmiav møndøndáp. ⁴⁸ Lou ndõgo, ezoqa khandi ndøzø-etoam, nó. ⁴⁹ Zogi atanakha-zapazapa-za, leg-av manqei-te ndõgo, mana ndølogám. Geté vaev-te, ndigu gèpakhaetát. ⁵⁰ Geté lou nqánek, yan-te qandovis, vini. Gekha ezoqám ndego, nqánek lou telog, ndego génanimák. ⁵¹ Nqánek khandi lou nó, yan-te qandovis. Gekha ezoqám ndego, nqánek lou telog, ndego miavmiav ndøyagát. Nqánek lou, ezoqa tæzø-etoam, ndõgo noqá khá. Yaq manqei-qape ezoqam, khandi mé:ndapém.”

⁵² Yesu nqánek manqat ge-ein, yaq ndigu Zu ezoqam, gèponqombém, gi-einim, “Ngenek ezoqam ekeza kha áv kinimbí-etoám, tizilogem?”

⁵³ Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatin nqazø-manqate. Zo Ezoqam-ge Yo-qa kha logeav tøgoat neka teqa kouk izøpøteav vøgoát, zo khandi gezøgoák, zoqa mokho-te. ⁵⁴ Gekha ezoqám ndego, noqa kha telog neka noqa kouk vø-íz, ndego khandi miavmiav ndøndáp. Yaq no vaev khøuwa-te ndækhandí:v.

⁵⁵ Zapa ndõgo, noqa kha unimanqatin lóu, neka noqa kouk unimanqatin ibøkhá. ⁵⁶ Gekha ezoqám ndego, noqa kha telog neka noqa kouk vø-íz, ndego

noqá mokho-té gunu-gú neka no teqá mokho-té qatu-gú. ⁵⁷ Av no khandi Tat gende-khofotan, neka no te mokho-te nqæyage, yaq matev até kopó. Gekha ezoqám ndego, no teloutan, ndego géyagét, no mokho-te. ⁵⁸ Lou yan-te qandovis, nqánek. Nqánek lou vini. Av taoká, av lou ndægo, ndigu atanakha-zapazapa-za gilogam. Vaev-te, ndigu gèpakhaetám. Geté gekha ezoqám ndego, nqánek lou telog, ndego miavmiav ndøyagát.”

⁵⁹ Yesu nqánek manqat ndógo te-eín, ezoqa Kapenaum taon-te, Zu ezoqam-qa gulguli khoev-te ge:zømesimam.

Yesu-qa manqat, khandi miavmiav manqat

⁶⁰ Ezoqa nõme, Yesu gimbopavam, nqánek manqat giyogem, teqa kha loge-qa yaq-te, yaq ndigu kopoáv, áv gini-einím nqægo, “Nqánek manqat mokho mbaín. Av khazi-ndapém, teqa manqat?”

⁶¹ Yesu é-møndæ-otév, ndigu tegi paev ezoqam, manqa ndøgeveát, teqa manqat-qa yaq-te. Yaq gezø-ein, “Ge zó, nqánek manqat wema zómiviz?”

⁶² Av tægoat ndægo. Yaq gé, zo áv khazóté-zæyáz, Ezoqam-ge Yo tozo-ometam, nango teqavig, ma bugukhokhof ge:goam? ⁶³ Ezoqa khandi, Mbumbukiam-gé Nqova zø-etoám. Kha yakhapus-mba, kopømba mbaín tøkhandi:v. Manqat ndógo, zo qazø-manqatam, ndógo Mbumbukiam-gé Nqova-ús neka khandi-ús.

⁶⁴ Geté zo mokho-te, ezoqa nõme no unimanqatinteáv.”

Yesu nqánek manqat ge-ein, zapa ndógo. Ndego sasae ande ge:ngaz, ndego é-møndæ-otév, gekha ezoqám ndigu, te-te unimanqatinteav tigoat neka gekha ezoqám ndego, qaqa ezoqam-qa zenda-te vøvé. ⁶⁵ Yaq Yesu manqat nõme áv gene-eín nqægo, “No nakémbá qazø-ein, av nqægo, ezoqa kopømba mbaín no-te tinduzav, ndigu noge Tat ituzaeav tøgoat.”

⁶⁶ Ta khøuwa-te ndógo, Yesu-gi paev ezoqa kandambá, zítá gini-wuowém. Yaq ndigu ndego sekemba paeveáv.

⁶⁷ Yaq Yesu ekeza paev ezoqa tuelv gezøbevap, “Gebá zo? Até zó-a, ndozó-nøuvønem?”

⁶⁸ Yaq Saemon Pita gembo-qavøiu, “Evézøza. Gé, ni qo teiqouvøqem, yaq gekha ezoqam-té qeitóniáv? Qoqa manqat, ezoqa khandi miavmiav zø-etoám. ⁶⁹ Ni mõi-unimanqatiním neka møtinøtén, av nqægo, Ezoqa Ndaføyamba-qape qó, ndego Mbumbukiam gendo-khofotav.”

⁷⁰ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zo ezoqa tuelv, no nõkezan nõvevesám. Geté zo mokho-te, ezoqa kopo, ndego ezoqa soqaqapé.”

⁷¹ Yesu nqánek manqat, Zudas me-eín. Saemon Iskaliot-gé yó. Yesu-gi paev ezoqa tuelv, nõme ndégo tegoám. Geté vaev-te, ndego sègembo-gambún, qaqa ezoqam-qa zenda-te vøve.

7

Yesu-gi namba-qaniap, ndigu ndego unimanqatinteav gigoam

¹ Taqa zita-te, Yesu Gelili plovins-té ge-okhoám. Ndego poeveáv, Zudia plovins-te tewav. Zapa ndógo, ta manqei-te ndógo, Zu megetapak, laelae-qa mbogoám. ² Ta khøuwa-te ndógo, Zu ezoqam-qa khøuwa kandakanda, ndógo khoev-qasis gipuanumatun, avønín qagoám.

³ Yaq Yesu-gi namba-qaniap, áv gimbøe-einím nqægo, “Nqánek manqei vø-iváv. Zudia plovins-té qonøqáv. Yaq qogi paev ezoqam, umingiap matev ndóqeivím, qoqo-matønumatun. ⁴ Ezoqa tømbo-pøovat, ezoqa ewaqape teqa yaq-te ti:zøtez, yaq kopømba mbaín, teknonao. Qo unimanqatin, matev

kandakanda ndoqo-matanam, yaq ezoqa ewaqape bèqamekhám.” ⁵ Yesu-gi namba-qaniap, nqanek manqat gi-einim, zapa ndógo. Até ndigú-a, ndego unimanqatinteáv.

⁶ Yaq Yesu gezø-ein, “Nogi khøuwa eqeieqei fakhazaneáv. Zuá. Geté zote, khøuwa ate ndi-gu, eqeieqei. ⁷ Manqei-qape ezoqam, kopømba mbaín, zo tisanqabat. Geté ndigu no, gésanqaná. Zapa ndógo, no ndigu áv qazømbe-manqaté nqægo: Tiqa matev soqain. ⁸ Zo vòzáv ndógo, møvøna kandambaqape-te. No naqanøká nónavák. Zapa ndógo, nogi khøuwa eqeieqei fakhazaneáv. Zuá.”

⁹ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndego Gelili plovinis-té segeqóm.

Yesu ezoqa Zelusalem taon-te, møvøna kandambaqape-te ge-zømesimam

¹⁰ Yesu-gi namba-qaniap, møvøna kandambaqape-te gi:zav, yaq vaev até Yesú-a, vøwav. Geté ndego ambá ezoqa ewaqape-qá bøi-té genø-okhoám, geté khonoam-té genø-okhoám. ¹¹ Yaq møvøna manqei-te ndógo, Zu megetapak gèmbovawém. Gibevøpem, “Ngenek gekham-té gégo?”

¹² Ezoqa kopoáv, teqa manqat mokho-mbá gunu-manqatám. Ezoqa nøme áv gini-manqatám nqægo, “Ngenek ezoqa qanimáv.” Geté ezoqa nøme gi-einim, “Mbaín. Ngenek ezoqa ewaqape gètubumít.” ¹³ Geté ezoqa kopo, teqa yaq-te manqat bavokho einiáv. Zapa ndógo, ndigu Zu megetapak-qá møe ndógoám.

¹⁴ Møvøna khøuwa livin-mba møndømuwán. Yaq Yesu Mbumbukiam-qá khoev-té genøwáv, ezoqa vømē-zømesim. ¹⁵ Yaq Zu megetapak teqa manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá. Gi-einim, “Ngenek otevat gekham-té gèndap? Ndego skul kandambaqape-te okhoáv.”

¹⁶ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Manqat ndógo, no nqate-zømesim, ambá av nqægo, nøkeza nømendim manqát. Geté teqa ndégo, no ma gende-khofotan. ¹⁷ Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa poev matev paev-qa tego, ndego segé-otév, av nqægo, manqat ndógo, no nqate-zømesim, Mbumbukiam-té qando-okhø, ø, no nøkeza matavap-té qate-zømesim. ¹⁸ Gekha ezoqám ndego, ekeza manqat mba ndemanqate, ndego ekeza iz eqawat-qa mba ndógo. Geté ndego ezoqam, ndego teqa iz eqawat-qa ndego, ma gende-khofotav, ndego unimanqatín manqat ndømanqaté. Neka te mokho-te, manqa-zapa mbaín. ¹⁹ Zo Mozes, guguna manqat zø-etoám. Geté zo ezoqa kopo, teqa guguna manqat pøpøvumáv. Zo gekha zapá, no lambe-qa ndozogo?”

²⁰ Yaq ezoqa ewaqape gindu-qavøinam, “Nandav manqat, mokho mbaín. Gekha ezoqám, qo løvøqa-qa ndego? Qo nqova soqa qambu:gu, manqat av nandoqote-manqate.”

²¹ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “No Sabat khøuwa-te, ezoqa kopo qækhakheinøvem, yaq zo ate ndøzøte:go, nqova nøzøndáf. ²² Geté até zó-a, zo sasae sozogoatún, Sabat khøuwa-te. Zapa ndógo, até Sabat khøuwa-té-a, zøgi nakhei angana ngusu zozø-qogavatún, av Mozes zo guguna manqat gezømbe-etoam. (Geté unimanqatín. Mozes mbá, nqanek matev gengaz. Atanakha-zapazapa-za ndøngazém. Mozes okhokho-té genøfakhán.) ²³ Zo até Sabat khøuwa-té-a, nakhei angana ngusu zozø-qogøzát. Zapa ndógo, Mozes zo guguna manqat, áv tezømbe-etoám. Neka zo poeveáv, tozo-nqaonem. Av

tægoat ndægo, yaq zo gekha zapá, qaqa ndozogo no-te, no Sabat khøuwa-te, ezoqam-qa kha ate ndægo qækhakheinam. ²⁴ Zo matev mumat-te mba mo:gevèwát. Geté ùnime:gevewát, gekha matèv ndøgo, eqeieqei o soqain.”

Ezoqa Yesu-qa yaq-te go:bevøpem

²⁵ Zelusalem taon-ak nøme, áv gini-einím nqægo, “Gê, ezoqam ngénèk, laelae-qa ndimbogo?” ²⁶ Nqáe! Ndego manqat ezoqa ewaqape-qa bøi-té genø-manqaté. Geté ezoqa kopo, manqat-qase einiáv, taqa yaq-te. Gê, ndigu megetapak, peté-matøvemem-a, av nqægo, ndego unimanqatin Mesaya? ²⁷ Geté ngenek ezoqam-qa yaq-te, ni mlzi:nøtén, gekham-tè gendówav. Geté Mesaya tendowav, ezoqa gézøtezák, ndego ákendéwaw.

²⁸ Yaq Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa khoev-te ge:zømesimat, áv gene-akhá nqægo, “Ge zó, no unimanqatin møzøté-zøtez? Neka zo møzøté-zøtez, no gekham-tè qatøndonáv? No ambá av nqægo, nøkeza matavap-tè qatøgeavün. Ndego, no ma gende-khofotan, ndego unimanqatin-qapé. Geté zo zøtezateáv ndego. ²⁹ No møtenøtén ndego. Zapa ndøgo, no te-té tøtøndonáv neka ndégo tendo-khofotán.”

³⁰ Zu megetapak, nqanek manqat giyogem, yaq ambá gemøvøinamín. Geté ezoqa kopo zenda veeáv te-te. Zapa ndøgo, teqa khøuwa khantøzateáv. ³¹ Geté ezoqa kopoáv, ezoqa bawan-qape mokho-te ndøugu, møndø-unimanqatiním. Gi-einim, “Ngenek amba Mesaya goneav tøgonin. Yaq gê, unimanqatin Mesaya tendowavin, ndego amba umingiap matev nøme mba mó:matanamín, av ngenek nge:matanam? Av taoká. Yaq nakémbá, ngenek Mesaya agegó.”

Zu megetapak, Yesu møvøiwat-qa gimbogoam

³² Yaq Felisi ezoqam nqanek manqat giyogem, ezoqa ewaqape khonoam-te Yesu-qa yaq-te gi:manqatat, yaq ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda namba, Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam ndøkhhofotáz. Yesu ambá gemøvøinamín.

³³ Yaq Yesu ezoqa gezø-ein, “No khapé nøtégoák, zo namba. Yaq no te-te ndégo tøtøqván, no ma gende-khofotan. ³⁴ Zo no zonøvawát. Geté zønømendamá. Ma tøtegoat ndøgo, zo kopømba mbaín, tozotøndozav.”

³⁵ Yaq Zu megetapak, ekeza mokho-mba gibond, “Gê, ngenek gekha manqei genøwáv, yaq ni amba tizimbøe-vawëm, geté zì-ometamák? Gê, ngenek Glik manqei-te okho-qa mbógo, ndøgo nigí ezoqa nøme ndindu-yageapet, neka Glik ezoqa vømé-zømesim? ³⁶ Neka gê, ngenek gekhá mé:manqate, av ge-ein nqægo, ‘Zo no zonøvawát, geté zønømendamá,’ neka, ‘Ma tøtegoat ndøgo, zo kopømba mbaín, tozotøndozav.’?”

Khandi ibøkha-qa yaq-te

³⁷ Møvøna-qa vaev khøuwa gimø-khantøzem, ndøgo khøuwa uni kandambaqape, yaq Yesu ezoqa ewaqape-qa megemege-té genø-itán. Yaq áv gene-akhá nqægo, “Gekha ezoqám ndego, ibøkha naq ndømbopapat, ndego no-té geabetønðo-wáv, bē-iz. ³⁸ Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-manqaté nqægo, ‘Gekha ezoqám ndego, no te-unimanqatin, te-te ndego, khandi ibøkha ndóqouvát.’”

³⁹ Yesu nqanek manqat, Nqova Mbomambaqape me-eín, ezoqa tindafemat, ndigu ndego ti-unimanqatinim. Ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam

ezoqam-te, tege Nqova naqanaqá etopøteáv. Zuá. Zapa ndógo, Yesu iz kandambaqape ndapeav zua ndógoám.

Ezoqa Yesu zapaya gíqatønem

⁴⁰ Ezoqa nøme, ezoqa bawan-qape mokho-te gu:goam, nqanek Yesu-qa manqat gimboyogem, yaq ndigu áv gini-einim nqægo, “Ngenek unimanqatín Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám, ndego tendo-khofotav!”

⁴¹ Neka ezoqa nøme, áv gini-einim nqægo, “Ngenek ezoqam, Mesayá!”

Geté ezoqa nøme gi-einim, “Áv taoká. Mesaya Gelili plovins-te gendówavák. ⁴² Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa manqat áv qane-ein nqægo, ‘Mesaya ndego Deivid-gé Zeo ndógoát, ndego nigi kawa ezoqam kandambaqape. Neka ndego Betliem vemiaiv-té géqán, ta vemiaiv ndógo, ma Deivid ge:yagam.’”

⁴³ Yaq ezoqa gèqatøném, Yesu zapaya. ⁴⁴ Ezoqa nøme, ndego mõvøiwat-qa mbogoám. Geté ezoqa kopo, zenda veeáv te-te.

Zu megetapak, Yesu unimanqatinteav qagoam

⁴⁵ Yaq ndigu vos keoge ezoqam, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Felisi ezoqam-te gíqavaz, yaq ndigu áv gizømbe-beváp nqægo, “Gekha zapá, zo ndego ni-te ndafeav ndozogo?”

⁴⁶ Geté ndigu gindu-qavøinam, “Ezoqa kopo nøme, manqat manqatemáv, av ndego manqat nde:manqate.”

⁴⁷ Yaq Felisi ezoqam gezø-qavøiu, “Gê, ndego até zó-a, gétubam? ⁴⁸ Ni megetapak o Felisi ezoqam-qa mokho-te, ezoqa kopo mbaín, ndego Yesu nde-unimanqatinat. ⁴⁹ Nginik ezoqa ewaqape, ndego ndi-unimanqatinat, ndigu Mozes-qa guguna manqat zøtezateáv. Mbumbukiam ndigu ndøngiæzø.”

⁵⁰ Yaq ndego Felisi ezoqa nøme, Nikodemus, ndego bugukhokhof Yesu-te gemat, ndigu áv gezømbe-ein nqægo, ⁵¹ “Gê, niqa guguna manqat gekhá ndø-ein? Kopømbâ, ezoqa løvøte-te tiziveem, ni teqa manqa yogeav tøgoat neka teqa manqa-zapa qeiviav vøgoát? Kopømba mbaín.”

⁵² Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Gê, até qó-a, Gelili plovins-ák? Mbumbukiam-qa Manqat ùnime-geveám. Yaq soqóqeiv ndøgo, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqa kopo gendówavák, Gelili plovins-te.”

* ⁵³ Taqa zita-te, ezoqa ewaqape sège-qavønín.

8

Sævam mambe guiwav, Yesu-te gindu-ituim

¹ Ezoqa ewaqape gíqavønín, yaq Yesu Oliv manqei pøyat-té genøwáv. ² Yaq khøuwa nøme qandopave. Qanaqanus lovølova-ús. Ndego Mbumbukiam-qá khøev-té genøveséz. Yaq ezoqa kopoáv, gindupia, te-te. Yaq ndego tenøqóm ndógo, ndigu vøe-zømesim.

³ Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Felisi ezoqam, sævam ndo-ituim. Ngunuk áv giniqatém nqægo, nøkenøkem matev ndøngiú. Mambe me:wáv. Yaq ndugu ezoqa ewaqape-qá megemege-té ginøveém.

⁴ Yaq ndigu Yesu gimbo-einim, “Nøméndim ezoqam. Ngunuk sævam áv qatíqatém nqægo, nøkenøkem matev ndøngiú. ⁵ Niqa guguna manqat-te,

7:40 7:40 Zion 6:14 **7:41** 7:41 Zion 1:46 **7:42** 7:42 Psa 89:3-4; Mica 5:2 **7:46** 7:46 Mak 1:22

7:48 7:48 Zion 12:42 **7:50** 7:50 Zion 3:1-2 **7:52** 7:52 Zion 7:41-42 * **7:52** 7:52 Ibugukhokhof nqanek manqat Glik manqat-te gípeaomem, mbuk nøme-te, 7:53 atema 8:11 mbaín. **8:5** 8:5 Lev 20:10; Deut 22:22-24

Mozes manqa āv ginimbi-løvuá nqægo, ‘Sævam av nguigu, mbaqambaqá qotépóu, bēnanim.’ Yaq ndakin qo gekha manqat qó-ein, tuqa yaq-te?”

⁶ Nqanek manqat timbøe-einím ndógo, Yesu matemateam-qa mbogoám. Ndego amba manqat soqain te-einin, ndigu ambá manqa ovøyam-té ginøveemín.

Geté ndego sègefoé. Yaq manqei-te kokosóv gene-peawám. ⁷ Yaq ndigu sekembá segembo-sinøzumát. Yaq Yesu kawa nango gendo-eqa, gezø-ein, “Zo nqazowani, gekha ezoqām ndego, manqa-zapa mbain ndego, bugukhokhof mbaqambaqa tèabe-ogezó ndego, tu-te.” ⁸ Yaq ndego nangó genøfoé, manqei-te vøpeawam.

⁹ Yaq ndigu nqanek manqat giyogem, ezoqa ewaqape sège-panqaním. Ezoqa kopokopo ndøkhofatám. Ibugukhokhof, laombøkik ndø-ivøvé. Yaq vaev-te, Yesu yakhapus mbá sege-ivøvé, ndugu sævam vømbøyam. ¹⁰ Yaq Yesu kawa nangó gendo-eqá, ndugu sævam vømbo-ein, “Nginik ezoqam kinøqapi? Gé, ezoqa nøme mbain, qoqa yaq-te ndimanqate, av nqægo, qo vønaqaním, qakeza manqa-zapa zapaya?”

¹¹ Yaq ngunuk sævam gundu-qavøiu, “Khanánqa. Ezoqam nøme mbain.”

Yaq Yesu gumbo-ein, “Até nó-a, no nó-einák, av nqægo, qo vønaqaním. Mòqoqáv. Geté manqa-zapa nango mðgð.”

Yesu ndego manqei-qape-qá wæv

¹² Khøuwa nøme, Yesu ezoqa manqat nøme āv gezømbe-ein nqægo, “No manqei-qape-qá wæv. Gekha ezoqām ndego, no tenøndo-paev, ndego bøvivunte sekemba gé-okhoák. Geté ndego waev mbógoát, ta waev ndøgo, ezoqa khandi ndøzø-etoam.”

¹³ Yaq Felisi ezoqam, āv gimboe-einím nqægo, “Nandav manqat, qo qakeza qote-manqaté, qoqa yaq-te. Yaq kopømba mbain, tei-unimanqatiním.”

¹⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Unimanqatín. No nøkeza nøte-manqaté, nqanek manqat. Geté, noqa manqat unimanqatín. Zapa ndógo, no møtenøtén, no gekham-té qatøndonav neka no gekham-té qatøma. Geté zo zøtezateáv, no ma qatøndenav neka no ma nqatēma. ¹⁵ Zo ezoqa nøme, manqei-qape ezoqam-qá matavap-té qazonø-gevezoát. No ezoqa gevezoatáv. ¹⁶ Geté no tægevezo, yaq noqa gevezoat matev unimanqatín. Zapa ndógo, no ezoqa ambá nakhapus mbá sægevezoat. Geté no Tát namba niti-gevezoát, ndego ma gende-khofotan. ¹⁷ Zoqa guguna manqat-te, āv qane-peawáp nqægo: Ezoqa menas matev bøi ti-qeivim, yaq ndigu manqa ovøyam-te manqat kopo ti-einim taqa yaq-te, yaq ta manqat ndøgo, unimanqatín. ¹⁸ Até noqa yaq-té-a, matev kopó. Ezoqa nøme, noqa yaq-te tezø-ovøyam, nó, neka ezoqa nøme, noqa yaq-te tezø-ovøyam, nogé Tát.”

¹⁹ Yaq ndigu gimbo-bevøpem, “Ge qó, qave kenøqáqape?”

Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zo no zøtezateáv, neka zo até nogé Tát-a, zøtezateáv. Zo no amba tøzøte-zøtezin, yaq zo até nogé Tát-a, ndøzøte-zøtezin.”

²⁰ Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa khoev-te ge-zømezimat, nqanek manqat ate nqægo ta kouwat-te ndógo temanqatám, ma ezoqa Mbumbukiam-te moni gi-abumam. Geté ezoqa ndego møvøiwateáv. Zapa ndógo, tege khøuwa fakhazaneáv, ndigu ti:møvøinam. Zuá.

Yesu ova gendovis, ambá av nqægo, manqei-qape-te gendowav

²¹ Yaq Yesu ezoqa manqat nøme āv gezømbe-eín nqægo, “No ndænáv. Yaq zo no ambá ndözønømbe-vawát. Yaq zo zøkeza manqa-zapazapá nambá sözöté-pakhaetát. Zo kopømba mbain, tozotøndoav, no ma nqatema.”

²² Yaq Zu megetapak, ekeza mokho-mba gibond, “Gê, ndego ekeza kha ndøngiũ, yaq nakëmbá, ge-ein av nqægo, ‘Zo kopømba mbain, tozotøndoav, no ma nqatema.’”

²³ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Zo manqei-qape-ák. Geté no ova-yák. Zo manqei-qape ezoqám. Geté no manqei-qape ezoqám mbá. ²⁴ Yaq nakëmbá, no zo qazø-ein av nqægo, zo zøkeza manqa-zapazapā nambá sözöté-pakhaetát. Zo unimanqatinteav tøgoat, av nqægo, no ndëgo, yaq zo zøkeza manqa-zapazapá nambá sözöté-pakhaetát.”

²⁵ Yaq ndigu gimbo-bevøpem, “Gê, qo gekha ezoqám?”

Yaq Yesu gendo-qavøiu, “No zo oskia nøzø-manqatám, no gekha ezoqám.

²⁶ No manqat kandambá nqanøgo, no amba zoqa yaq-te tøte-manqatatin neka vøe-gevezoatin. Geté no manqei-qape ezoqam sa ndøgo tæzømbe-manqaté, no te-te qæ-ewagam, ndego no gendo-khofotan. Ngenek ezoqam, teqa manqat unimanqatín.”

²⁷ Yesu nqanek manqat gezø-ein, ndigu mokho ndapeáv, av nqægo, Eve-qā yaq-tē gezømbe-manqatám.

²⁸ Yaq Yesu āv gezømbe-eín nqægo, “Zo Ezoqam-ge Yo tozotumu-eqeinam, yaq zo zøté-zøté, no ndëgo, neka no ambá av nqægo, matev nøkeza matavap-te mbā qatø-matanām. Geté no sa nqānek qæmanqaté, av Tat ge:nømand. ²⁹ Ndego ezoqam, no gendo-khofotan, ngëgó no namba. Ndego no nuøvunateáv. Zapa ndøgo, no oskia ndøgo tægoatún, av ndego poev ndømbøego.”

³⁰ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ezoqa kopoáv gè-unimanqatínim.

Mbumbukiam-qa unimanqatin manqat, ezoqa génqovotáz

³¹ Ndigu Zu ezoqam, Yesu gi-unimanqatinim, ndego āv gezømbe-eín nqægo, “Zo noqa manqat mokho-te tozofu-yagat, yaq zo uni nogí paev ezoqam-in zógoát. ³² Yaq zo unimanqatin manqat zøté-zøté. Yaq nqanek unimanqatin manqat, zo génqovotáz. Yaq zo bavokhó qazonó-fakház.”

³³ Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Ni Eibleem-gí zí. Ni ambá av nqægo, ezoqam-gí yaq-fia mbain sasae ezoqám, neka ndigu ni gètøkønāt. Gekha zapá, nqoqo-manqate av nqægo, ni bavokho seífakhán?”

³⁴ Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndigu, manqa-zapazapa ndimatanam, ndigu manqa-zapazapa-gí yaq-fia mbain sasae ezoqám. Ndøgo gètøkózát. ³⁵ Geté unimanqatín, yaq-fia mbain sasae ezoqam, ezoqam-qa khoev-te ate nonqo gú-goák. Geté khoev eve-ge nakhasam, oskia mú-goát. ³⁶ Zo Mbumbukiam-ge Yo mboqog tezø-mboqozo, zo vozófakház, yaq zo ùni ndözøte-fakház. Zo manqa-zapazapa-gi yaq-fia mbain sasae ezoqam, sekemba zógoák.

³⁷ No møtenøtén, zo Eibleem-gí zí. Geté zo no pakhapakha khaneam-qa zonøgó. Zapa ndøgo, noqa manqat, zo mokho-te mbain. ³⁸ No ndøgo tæmanqaté, no Tat ge:nømand. Geté zo ndøgo tozo-matanām, av zoge zøve ge:zømas.”

³⁹ Yaq ndigu gimbo-qavøinam, “Nigi tat Eibleém.”

Yaq Yesu gezø-ein, “Zo amba Eibleem-gi zi tozogonin, zo matev amba äv tözøte-matanamín, av ndego ge:matønumam.* 40 No zo unimanqatin manqat mba nøzø-manqatám, ndøgo no Mbumbukiam-te qæ-ewagam. Geté zo no pakhapakha khaneam-qa zonøgó. Eibleem matev av nqægo matanapøteáv. 41 Zo äv tözøte-matanám, av zoge zøve nde:matanam.”

Yaq ndigu gimbo-qavøinam, “Av taoká. Ni mambe nakheis mbá. Nigi Tat, Mbumbukiam yakhapús.”

42 Yaq Yesu gezø-ein, “Mbumbukiam amba zoge zøve tegonin, zo ambá kuku zogonin no-te. Zapa ndøgo, no Mbumbukiam-té qatøndonáv, atema zote. No ambá av nqægo, nøkeza matavap-té qatøgeavün. Geté no ndégo tendokhofótán. 43 Zo gekha zapá, mokho ndapeav ndozogo, no manqat nqazø-manqate? Zo ndapeav tözøtegó ndøgo, zo kopømba mbaín, noqa manqat tozondapem. 44 Zapa ndøgo, zo nqova soqaqape-gí nakheis. Zoge zøve ndégo. Gekha matèv ndøgo, ndego ndømbøe-khaneat, zo matanam-qa zogó. Ibugukhokhof, atema ndakin, ndego pakhapakha khaneam ezoqam oskia ndøgó, neka ndego elavøqase nøzøneáv unimanqatin-te. Zapa ndøgo, te mokho-te unimanqatin mbaín. Ndego gekhavoizamín, ndego ekeza matev mba mbopaevín. Zapa ndøgo, ndego khavozam ezoqám neka khavozam manqat ate ndægo, ndego evé. 45 Geté no unimanqatin manqat nomanqaté. Yaq nakémbá, zo no unimanqatinteáv. 46 Gè, zo mokho-te, ezoqa kopo kopømbá, noqa yaq-te te-ein, av nqægo, ngenek manqa-zapa ndøgó. Kopømba mbaín. Av tægoat ndægo, no unimanqatin manqat nqæmanqate, yaq gekha zapá, zo no unimanqatinteav ndozogo? 47 Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-gè, ndego Mbumbukiam-qa manqat gèyogé. Geté zo Mbumbukiam-gé mbá. Yaq nakémbá, zo manqat yogeapáv.”

Yesu gø:megeát, Eibleem gèpdev

48 Yaq Zu megetapak, Yesu gimbo-einim, “Ni møi-einím. Qo Samalia ezoqám. Neka qo nqova soqa qambugú.”

49 Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No ambá av nqægo, nqova soqa nømbugū. Av taoká. No Tat nombovizáp. Geté zo noqa iz, zøvoát. 50 No ambá av nqægo, nøkeza iz eqawat-qa nogó. Geté ezoqa ndégó, noqa iz eqawat-qa ndego. Ndego no eqeieqei me:næná. 51 No unimanqatin nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, noqa nømendim manqat tembopavat, ndego miavmiav løvøte géqeivák.”

52 Yaq ndigu Zu ezoqam gimbo-einim, “Ndakin ni møtínøtén, av nqægo, qo nqova soqa nandeqambú:gu! Qoqa manqat, mokho mbaín. Eibleem møndønanim neka até Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqám-a, vøpakhaez. Geté qo äv qoqote-manqaté nqægo: Gekha ezoqám ndego, qoqa nømendim manqat tembopavat, ndego miavmiav løvøte géqeivák. 53 Gè, qo nigi atanakha-zapa Eibleem neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, moqóløvub, ndigu gipakhaez? Qo qakeza kha gekha qotévewé?”

54 Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No amba nøkeza iz tæ-eqawatin, ta iz eqawat mokho ambá mbaín. Geté noqa iz, noge Tat ndø-eqawát. Ezoqa ndégo, zo ndøzøte-manqate, av nqægo, ndego nigí Mbumbukiám. 55 Zo ndego zøtezateáv. Geté no ndego møtenøtén. No amba av tøte-manqatein nqægo, no ndego nøtenøtenāk, yaq no ambá khavozam ezoqam nogonín, av zo ndøzøte:go. Geté no ndego møtenøtén, neka no teqa manqat o-mba notondapé. 56 Zoge

* **8:39** 8:39 Yesu nqanek manqat tene-ein ndøgo. Zapa ndøgo, Eibleem Mbumbukiam møndø-unimanqatin. Geté ndigu Yesu uni unimanqatinteáv. **8:41** 8:41 Isa 63:16 **8:44** 8:44 1 Zion 3:8 **8:46** 8:46 2 Ko 5:21; 1 Pita 2:22 **8:47** 8:47 1 Zion 4:6 **8:48** 8:48 Mak 3:21-22 **8:51** 8:51 Zion 5:24

atanakha-zapa Eibleem, ndego noqa fakhane khøuwa-qa khanakhanakh-us mo:kewagám. Yaq ndego møndøqeív. Yaq khanakhanakh kandambá gendap.”

⁵⁷ Yaq ndigu gimbo-einim, “Qoqa manqat nandav, mokho mbaín. Qo viav fiiti ndapeáv. Zuá. Yaq gè, qo Eibleem áv khoqoté-omet?”

⁵⁸ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. Eibleem qaneav gegoam, no nõgoám.”

⁵⁹ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu mbaqambaqa mba ndøpitáz. Ambá gepouimín. Geté Yesu é-møndøpeó, Mbumbukiam-qa khoev vø-ivav.

9

Yesu ezoqam gekhakheinøvem, ndego bøi waev mbain geqan

¹ Yesu gewav, yaq bøi waev mbain ezoqam ndø-omet. Ndego áv teneqán. Bøi waev mbaín. ² Yaq ekeza paev ezoqam gimbo-bevøpem, “Nøméndim ezoqam. Gè, ndego bøi waev mbain geqan, ndøgo gekha ezoqam-qá manqa-zapá? Ndøgo ekezá manqa-zapá, ó, evøndipakha-qá manqa-zapá?”

³ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Ndego bøi waev mbain geqan, ndøgo ambá av nqægo, ekeza manqa-zapa zapayá, o evøndipakha-qá manqa-zapa zapayá. Geté te mokho-te, Mbumbukiam-qá bazaføgakh tabete-qeívi. ⁴ Ate av-te paveat ndægo, ni teqa sasae, ndego no gendo-khofotan, é-bizigoném. Geté bøivun nqágeáv. Yaq ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa kopo kopømba mbaín, sasae teqo. ⁵ No manqei-qape-te nqægo, no manqei-qape-qá wáev.”

⁶ Yesu nqanek manqat gumu-ein, yaq manqei-te, køse ndøpisíþ. Yaq gèqozó, vø-menegim. Yaq até gendego, ta qoq ndøgo, bøi waev mbain ezoqam-qá bøi-té genøgí, ⁷ vømbø-ein, “Mòqoqá. Bugug Siloam kewan-qasité qomøsungúz.” (Siloam, taqa manqa mokho nqánek, “Ezoqam gikho-fotøvem.”) Yaq ndego bøi waev mbain ezoqam, sègewáv, bugug vømøsunguz. Yaq gendoqavan, teqa bøi sège-eqeieqéi.

⁸ Taqa zita-te, ndigu ezoqam, khoev avønin qazø-puatam neka ezoqa nõme ndigu bugukhokhof gi-ometupam, ezoqa gigiap-qa gezøvi:mam, gèbevøpém, “Gé, ezoqam ngénèk, nakhoa-te geqonumam, ezoqa gigiap-qa gezøvi:mam?”

⁹ Ezoqa nõme gindu-einim, “Ezoqam ngénèk.”

Geté ezoqa nõme gindu-einim, “Mbaín. Teoká ndego. Ngenek andé teqa bugug me:keogé.”

Geté ndego ezoqam, bøi waev mbain gegoam, ekezan áv gene-eín nqægo, “Ezoqam nõ.”

¹⁰ Yaq ndigu gimbo-bevøpem, “Gè, áv khanégo, qo ndakin ndoqo-keoge?”

¹¹ Yaq ndego gendo-qavøiu, “Ndego ezoqam, iz nqambago Yesu, ndego qoq ndøqó, noqa bøi-te vø:ge. Yaq áv genømbe-eín nqægo, ‘Siloam kewan-qasité qonøqáv, bugug voqomø-sungúz.’ Yaq no sænáv, bugug vøemø-sunguz. Qatumu-sunguz ndøgo, yaq no kopømbá qækewag.”

¹² Yaq ndigu gimbo-bevøpem, “Gè, ndego ndakin kenáqape?”

Yaq ndego gendo-qavøiu, “No nõtenøtenák.”

Bøi waev mbain ezoqam, ndego Yesu gekhakheinøvem, Felisi ezoqam gimbo-sinøzømem

¹³ Taqa zita-te, ndego ezoqam, bøi waev mbain gegoam, Felisi ezoqam-té ginøndafém. ¹⁴ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu qoq geqoa, yaq ndego bøi waev mbain ezoqam vøkhakheinøvem, ta khøuwa ndøgo, Sabat khøuwá. ¹⁵ Yaq

ndakin até ndigu Felisi ezoqám-a, vømbø-bevøpem, av nqægo, ndego bøi waev ande áv kenēndap?

Yaq ndego gezø-ein, “Ndego noqa bøi-te, qoq mo:gé, yaq no bugug vøemø-sunguz. Yaq ndakin no kopømbá nqækeoge.”

¹⁶ Yaq Felisi ezoqa nøme gi-einim, “Ndego ezoqam, ambá av nqægo, Mbumbukiam ndokhofotáv. Zapa ndógo, ndego Mozes-qa guguna manqat pøpøvumáv, Sabat khøuwa-qa yaq-te.”

Geté ezoqa nøme gi-einim, “Gê, ezoqa manqa-zapa-us tegoat, áv khané:go, umingiap matev av nqægo tematønumat?”

Yaq ti mokho-te, qaqa matev ndøgoám.

¹⁷ Yaq ndigu Felisi ezoqam, nqawá ginømbø-sinøzømém, ndego ezoqam, bugukhokhof bøi waev mbain gegoam. Gimbo-einim, “Ge qó, áv khoqoté-matavap, teqa yaq-te, ndego bøi geqa-khakheinam?”

Yaq ndego ezoqam gendo-qavøiu, “Ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám.”

¹⁸ Geté ndigu Zu megetapak unimanqatinteáv, av nqægo, ndego ezoqam bøi waev mbain ndøgoám, yaq ndakin ndego kopømbá ndekeoge. Yaq ndigu evøndipakha ndømøváb. ¹⁹ Yaq áv gezømbø-beváp nqægo, “Gê, ngenek zogé yø, zo teqa yaq-te ndøzøte-manqate, av nqægo, ngenek bøi waev mbaín geqan? Av tægoat ndægo, gê, áv khané:go, ndakin ndekeoge?”

²⁰ Yaq tegi evøndipakha gindu-qavøinam, “Ni møtinøtén, ngenek nigí yó, neka ngenek bøi waev mbaín geqan. ²¹ Geté ni nøtenateáv, ndego ndakin ande áv kenē-keoge o bøi gekha ezoqám mbøkhakheinam. Ekezan mbobevøpém! Ndego møndømu-khouwév. Kopømbá, ekeza tezø-qavøiu.”

²² Ndigu evøndipakha, nqanek manqat tini-einim ndógo, ndigu Zu megetapak-qá møe ndøgoném. Zapa ndógo, ndigu Zu megetapak, manqat é-møndø-kopo:ném, av nqægo, gekha ezoqám ndego, te-unimanqatin, av nqægo, Yesu ndego Mesayá, yaq ndego ezoqam gembøé-khafeném. Zu ezoqam-qa gulgulí khoev-te, sekemba gé-okhoák.

²³ Yaq nakémbá, tegi evøndipakha gi-einim av nqægo, “Ngenek møndømu-khouwév. Ekeza mbobevøpém.”

²⁴ Yaq ndigu Zu megetapak, ndego ezoqam, bøi waev mbain gegoam, nqawá ginømbø-akhaém, vømbø-einim, “Mbumbukiam-qa iz-te, qo unimanqatin manqat qó-eín. Ni møtinøtén, nandev ezoqam qo ndoqote-manqate, ndego manqa-zapa-us ezoqám.”

²⁵ Yaq ngenek ezoqam gendo-qavøiu, “No nøtenateáv, ndego manqa-zapa-us ezoqám penømakhaya. No sa nqáneq qatenøtén. No bøi waev mbain nogoám. Yaq ndakin no kopømbá nqækeoge.”

²⁶ Yaq ndigu gimbo-bevøpem, “Gê, ndego gekha matev qámatanam? Ndego qoqa bøi áv kené-khakheinam?”

²⁷ Yaq ndego gendo-qavøiu, “No møezø-eín. Geté zo yogeáv. Gekha zapá, zo nqawa yoge-qa ndozogo? Gê, ate zó-a, zo tegi paev ezoqam gone-qa zógo?”

²⁸ Yaq ndigu mbøni nqosøgeap mboyogém, vømbø-einim, “Tege paev ezoqam, qó. Ni Mozes-gí paev ezoqám. ²⁹ Ni møtinøtén, Mbumbukiam manqat Mozes mbomanqatám. Geté nandev, ni unimi:nøtenateáv. Até ndøgó-a, ma gendewav, ni nøtenateáv.”

³⁰ Yaq ndego gendo-qavøiu, “Nandav nqova ndafe-ús, zo zøtezateav ndozogo, ndego ma gendewav, yaq ndego no bøi vømbø-khakheinam. ³¹ Ni mizi:nøtén, Mbumbukiam manqa-zapa-us ezoqam-qa manqat yogeapáv. Geté gekha ezoqám ndigu, ndimbovizap neka matev ndimatanam, av

ndego poev ndømbøego, ndigu tezoýogé. ³² Manqei-qape ande qæfakhan, atema ndakin, ezoqa yogeáv av nqægo, ezoqa bøi waev mbain ezoqam ndøkhhakheinøvēm, ndego bøi waev mbain geqan, vøkewág. ³³ Ndego ezoqam, amba Mbumbukiam khofotøveav tegonin, ndego matev-qase ambá gé:matanamák.”

³⁴ Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Qo manqa-zapa mokho-té qonøqáq. Yaq ge qó, ni nømendim-qa qógo?”

Yaq ndigu gëmbøe-khafeném, tiqa guliguli khoev-te nqawa gé-onák.

Ezoqam ndigu unimanqatinteav ndigu, ndigu andé bøi waev mbain ezoqám

³⁵ Yesu ge-ewag, av nqægo, Felisi ezoqam ndego ezoqam gëmbøe-khafenēm, ndego bøi waev mbain gegoam, tiqa guliguli khoev-te nqawa gé-onák, yaq ge-omet, ndego áv gëmbøebeváp nqægo, “Gé, qo Ezoqam-ge Yo moqó-unimanqatin?”

³⁶ Yaq ndego gendo-qavøiu, “Khanánqa. Qonømbé-eín, ndego gekha ezoqám? Yaq no ndego nó-unimanqatin!”

³⁷ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Qo móqo-omét ndego. Ezoqam ngének, ndego ndakin manqat ngeqa-manqate.”

³⁸ Yaq ndego ezoqam gendo-ein, “Evézøza. No møe-unimanqatin!” Yaq até gendego, Yesu-qa megemege-te, katuk ndømkúí, vømbøvizam.

³⁹ Yaq Yesu gembo-ein, “No nqanek manqei-qape-te, ezoqam-qa matev gevewat-qa nøgeavún. Yaq bøi waev mbain ezoqam, bøi tlabití-kewág, neka bøi eqeieqei ezoqam, bemø-bøi-waev-mbain-ezoqam-ez.”

⁴⁰ Yaq Felisi ezoqa nøme, ndigu avønin giwaniapam, nqanek manqat gimboyogem, ndigu áv gimbøe-einím nqægo, “Ge qó, até ní-a, bøi waev mbain ezoqam qotínæna?”

⁴¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zo amba ande bøi waev mbain ezoqam me tozogonin, zo ambá manqa-zapazapa-yav sozogonín. Geté zo áv qazøte-manqaté nqægo, ‘Ni nikeogé.’ Yaq nakémbá, zo manqa-zapazapa zua zøgó.”

10

Yaya etæ manqat, sip keoge ezoqam eqeieqei-qa yaq-te

¹ Yesu manqat nøme, áv gene-eín nqægo, “No unimanqatin nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, sip-qa khoev-te, mboqog-anim-te oneav tøgoat, geté khoev-te nakhoa vini-té genøqavíg, ndego aqona ezoqám neka pepen ezoqám. ² Geté sip keoge ezoqam eqeieqei, mboqog-anim-té genø-onín.

³ Mboqog keoge ezoqam, mboqog mbo-mboqozoín. Tegi sip, teqa manqa wag møndæzøté, neka vøyogemín. Ndego sip iziz zø-akhayamín, bavokho sasa ndø-itubin. ⁴ Yaq tegi sip bavokho ge-itubin, gèzømbo-megeín, ndigu vømbø-paevemín. Zapa ndógo, ndigu teqa manqa wag, møndæzøté. ⁵ Ndigu ezoqa vini gembó-paevemák. Geté møe mbóbøín. Zapa ndógo, ndigu teqa manqa wag zøtezateáv.”

⁶ Yesu nqanek yaya manqat gezø-eta, ndigu manqa mokho ndapeáv, gekha mé:manqate.

Yesu, ndego mboqóg

⁷ Ndigu nqanek yaya etæ-qa mokho ndapeav qagoam, yaq Yesu manqat nøme áv gezømbe-eín nqægo, “No unimanqatin nqazø-manqate. No sip-gí mboqóg. ⁸ Ezoqa ewaqape ibugukhokhof go:geavun, ndigu aqona ezoqám neka pepen ezoqám. Geté sip tiqa manqat yogeapáv. ⁹ No mboqóg. Gekha

ezoqām ndego, no-te tendo-on, ndego khandi ndóndáp. Yaq ndego, kopømba ande av sip me nduigu, gé-onimát neka nango vófakhanāt, gagayag egeieqei loge nonqo vømøqeivāt.

¹⁰ Aqona ezoqam, sip aqonøvem neka zitøge neka ngiæzoat-qa mba ndo-kohtoatún.

Geté no ezoqa khandi etoam-qa nogevavún. Yaq ta khandi ndøgo, tåbete-tová, ti mokho-te.”

Yesu, ndego sip keoge ezoqam mbomambaqapé

¹¹ Yaq Yesu manqat nøme ge-zømas, “No sip keoge ezoqam mbomambaqapé. Sip keoge ezoqam mbomambaqape, ekeza khandi gésanqáo, sip zapaya. ¹² Geté ezoqa nøme, ndego sip keoge sasae, moni qaqasam nonqo mba ndego, ndego segéteit, gaqo khobos te-omet. Ndego sip segézuváz. Zapa ndógo, ndego sip keoge ezoqam egeieqei mbá neka ndigu sip ekezán mbá. Yaq gaqo khobokhobos, sip segé-ngeasám, vøpanqaním. ¹³ Ezoqam av ngenek nge-go, ndego sasae, moni qaqasam nonqo mba ndøgoatún, neka ndego sip gezømbé-køfiayák.

¹⁴ Sip keoge ezoqam mbomambaqape, nó. No nøkeza sip møtenøtén, neka ndigu no vøezøtez, ¹⁵ ate av-té, Tat no ge-otev neka no ndego vøtønøten. Yaq no nøkeza khandi nósanqáo, sip zapaya. ¹⁶ No sip nøme ndinøgó. Ndigu nqanek sip uta mokho-té mbá. Até ndigú-a, batøndo-khatób. Ndigu noqa manqa wag ndøyogém. Yaq sip bawan kopo mé-goát, neka sip keoge ezoqa kopo vøzøgoát.

¹⁷ Tat kukú no-te. Zapa ndógo, no nøkeza khandi nósanqáo, ezoqa zapaya. Yaq no nango tåbate-khandí:n. ¹⁸ Ezoqa ambá av nqægo, no khandi ndævimbām. Geté no nøkeza poev-té qatósanqáo. No bazaføgakh nqanøgó, nøkeza khandi tæsanqao neka nqawa vøendáp. No Tat nø-eín, matev av nqægo tægo.”

¹⁹ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq Zu megetapak nangó ginø-qatøném. ²⁰ Ndigu ezoqa kopoáv, åv gini-einím nqægo, “Nandev ezoqam, nqova soqa mbøigú! Matavap kumbøgeáp, nandev. Gekha zapá, zo teqa manqat ndozoyogo?”

²¹ Geté ezoqa nøme, åv gini-einím nqægo, “Manqat av nqægo, kopømba mbain, nqova soqa-us ezoqam-te tøn-do-fakhatat. Neka gè, nqova soqa, bøi waev mbain ezoqam åv kené-khakheinøvem?”

Yesu gisanqawem

²² Zelusalem taon-te ndógo, pindap khøuwa kandambaqape ndøfakhán. Zu ezoqam, Mbumbukiam-qá khoev mboqoat khøuwa mbomatavupatún, ma ibugukhokhof ndøgo, Mbumbukiam-qa khoev nqawa teqa zenda-te giveem. Ta khøuwa-te ndøgo, qozaq viav ndø-ogitát. ²³ Yesu Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te, Solomon-qá lou-qase-té ge-okhoám. ²⁴ Yaq Zu megetapak ndøpindám, te-te, vømbø-bevøpem, “Gé, ni manqat ndaføyamba gekha khøuwå qonimbí-eín? E-moqoni-eín: Gé, qo Mesayá?”

²⁵ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No mðezø-eín. Geté zo no unimanqatinteáv. Matev ndøgo, no Tat-qa iz-te nqæmatanam, zo ndógo tøn-e-zømesimít, av nqægo, no gekha ezoqām. ²⁶ Geté zo no unimanqatinteáv. Zapa ndógo, zo nogí síp mbá.

²⁷ Nogi sip, manqa wag nø-ewagatún. No møtenøtén ndigu, neka no ndigu genøpáev. ²⁸ No ndigu khandi miavmiav nøzø-etoám. Ndigu sa gemø-nasinimák. Ezoqa kopo, ndigu noqa zenda-te gévimbamák. ²⁹ Noge Tat, ndego no ndigu genø-etoam, ndego ezoqa ewaqape ùnime-løvubám. Ezoqa kopømba mbaín, ndigu Tat-qa zenda-te te:viwam. ³⁰ No neka Tat, ni kopó.”

³¹ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu Zu megetapak, nqawa mbaqambaqa mba ndøpitáz. Ambá gepouimín, vølaemin.

³² Yaq Yesu gezø-ein, “No matev egeieqei kopoav nomatønumám, zoqa bøite, ndøgo Tat-te qando-fakhanam. Yaq gé, nqanek matev egeieqei ate ndægo, kopo ákhanégo, ta zapaya ndøgo, no lambe-qa nqazonøgo?”

³³ Yaq ndigu gimbo-qavøinam, “Ni ambá av nqægo, qoqa matev egeieqei zapaya qatí-pouqøbēm, vøi-laqabēm. Geté ni ndøgo tøti-laqabēm. Qo Mbumbukiam-qá iz qongi:wát. Qo ezoqam mbá, qo. Geté qo Mbumbukiam-qá qote-khamasiáp.”

³⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zoqa guguna manqat-te, Mbumbukiam áv gene-ein nqægo, ‘No mðezø-ein: Zo mbumbúk.’” ³⁵ Ni mizi:nøtén, manqat ndøgo, ta mbuk-te ndøpeawap, unimanqatín. Mbumbukiam-qa Manqat gé-enendák. Mbumbukiam ndigu mbumbuk me:zæb, ti-te ndigu teqa manqat qafakhan. ³⁶ Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, zo no ndozonø-manqate, ‘qo Mbumbukiam-qá iz qongi:wát’, no qæ-ein, av nqægo, no Mbumbukiam-gé Yø. No Tat ndøveatán neka nqanek manqei-qape-te vøndø-khofotan.

³⁷ No amba matev matønvan tægonin, av noge Tat ndømbøe-poev, yaq ság, zo no ndø-unimanqatíním. ³⁸ Geté no mðematønmatún. Yaq nakémbá. Zo noqa manqat unimanqatín poeveav tozogoat, zo noqa matev matanam zó-unimanqatíním. Yaq zo tøzøté-zøtéz ndøgo, neka mokho vozøndapēm, av nqægo, Tat no mokho-té gunu:gú neka no Tat mokho-té qatu:gú.”

³⁹ Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu ambá nqawá ginø-møvøinamin. Geté ndego sègezømbo-navøém.

⁴⁰ Taqa zita-te, Yesu nqawa Zoden kea yaq-keoqá genøveséz, ta manqei ndøgo, ma bugukhokhof Zion ezoqa ibøkha iz gezømbe-etoumam. Yaq ndøgo temøqóm. ⁴¹ Yaq ezoqa kopoáv gimøndæ-pindam. Ndigu áv gini-manqatám nqægo, “Zion umingláp matev goneáv. Geté manqat ate ndægo, ngenek ezoqam-qa yaq-te ge:manqatam, unimanqatín.”

⁴² Yaq ndøgo, ezoqa kopoáv, gè-unimanqatíním ndego.

11

Lazales genanim

¹ Ezoqa møndøgoám. Iz Lazalés. Ndego enqoni mbogoám. Ndego tegi sænakheis namba, Meli neka Mata, Betani vemiaiv-té giyagám. ² Ngunuk Meli, tuge anganøm-yo Lazales enqoni qambogam, ndúgu, tae etet sisip mbomambaqape, Evezøza-qa zenda tokhotapak-te guoqouz neka yaq susu ekeza izum vømbøe-vuogim. ³ Yaq ndigu Lazales-gi sænakheis manqat ndøkhøfotøvém, Yesu-te, “Evezøza, qoge qafu mbomambaqape, enqoni mbogó.”

⁴ Geté Yesu nqanek manqat ge-ewag, ndego áv gene-ein nqægo, “Nqanek enqoni, løvøte-te gé-ituák. Geté tønefakhán ndøgo, Mbumbukiam-qá iz mé-eqá, neka Mbumbukiam-ge Yo, iz kandambaqape vøendáp.”

⁵ Yesu poev kandambá, Mata-te neka tugu namba qawan-te neka Lazales-te. ⁶ Geté Lazales-qa enqoni-qa yaq-te manqat ge-ewag, ndego nakhamas-te okhoeáv ti-te. Geté ta manqei-te ndøgo, ma ge:goam, khøuwa menas nøme, møndø-qovezám. ⁷ Taqa zita-te, ndego ekeza paev ezoqam, áv gezømbe-eín nqægo, “Nqawa Zudia plovins-té qazinø-qaván, Lazales bizimø-ometam.”

⁸ Geté tegi paev ezoqam gimbo-qavøinam, “Nøméndim ezoqam. Nømønqei qagoam, ezoqa qo ambá nandí gini-pouqabemín ndøgo, vølaqabemín. Gé, qo unimanqatín, veseze-qa qógo?”

⁹ Yaq Yesu gezø-ein, “Paveat kopo-te, khøuwa iziz tuélv nqambøigu. Gekha ezoqám ndego, paveat-te te-okhoat, ndego kopømba mbaín tekhaotav, vøboiáv. Zapa ndógo, paveat-qá waev-té genø-okhoát. ¹⁰ Geté gekha ezoqám ndego, bøvun-te te-okhoat, ndego ndøkhaotáv, vøboiáv. Zapa ndógo, ndego waev mbaín.”

¹¹ Taqa zita-te, Yesu manqat nøme, áv gezømbe-eín nqægo, “Nigi nøfu Lazales, venanqei ndøbuvít. Geté no nangó qamótiú.”

¹² Yaq tegi paev ezoqam gindu-qavøinam, “Evézøza. Qanimáv. Ndego ndebuvit, yaq ndø-eqeieqei-év.”

¹³ Ndigu até vøe-einim, Yesu Lazales-qa venanqei sømbiam-qa yaq-te mba me:manqaté. Geté ndego teqa løvøte-qa yaq-té gene-eín. ¹⁴ Yaq Yesu manqat ndaføyamba zø-ein, “Lazales møndønanim. ¹⁵ Geté zo zapaya, no khanakhanák, no te namba goneav qagoam. Yaq zo kopømbá, no tøn-unimanqatínim. Geté, ság. Ndakin ziniáv te-te.”

¹⁶ Yaq Tomas, iz nøme gimbo-akhaemam, qaqaengeáp, paev ezoqa nøme áv gezømbe-eín nqægo, “Sà bizimuniáv. Yaq sizimú-pakhaén te namba.”

Yesu ndégo, ezoqa løvøte-te ndekhandi:zat neka khandi ndezø-etoam

¹⁷ Yesu Betani vemia-v-te gemøfakhan, yaq áv gene-ewág nqægo: Lazales manqei-pakha-te møndø-utøvé. Ndakin khøuwa foa møndømø-navøém. ¹⁸ Yaq Betani vemia-v-a, yaq Zelusalem taon, taqa atap khapémbá. Tri kilomita mbá. ¹⁹ Zudia ezoqam kopoáv ginduzav, Mata neka Meli eiv vømøzø-tøkē, tigi anganø-m-yo gezømbe-nanim.

²⁰ Mata gu-ewag, av nqægo, Yesu ngégeáv, yaq nakhoa-té gunøwáv. Yesu mbøeqatáz. Geté Meli khoev-té gunoqótám.

²¹ Yaq Mata Yesu gumbo-ein, “Evézøza. Qo amba nqanek toqogonín, yaq noge anganø-m-yo, ambá gé-nanimák. ²² Geté no møtenøtén, até ndakin-a, qo Mbumbukiam andē gekha mē toqombo-viam, ndego ndøqa-etoám.”

²³ Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Qoge anganø-m-yo nango ndøkhandi:v.”

²⁴ Yaq Mata gundu-ein, “No møtenøtén. Vaev khøuwa-te, løvøte ezoqam tikhandi:z, até ndegø-a, tékhandi:v.”

²⁵ Yaq Yesu gumbo-ein, “Ezoqam nó, ezoqa løvøte-te nqækhandi:zat neka khandi nqázø-étøám. Gekha ezoqám ndego, no nde-unimanqatínat, ndego géyagét, oskia ndego tenanim. ²⁶ Neka gekha ezoqám ndego, ndeyage neka no ndē-ünimanqatínat, ndego gé-nanimák. Gé, qo nqanek moqó-unimanqatin?”

²⁷ Yaq ndugu gundu-qavøiu, “Evézøza. No møe-unimanqatín, av nqægo, qo Mesayá. Mbumbukiam-gé Yó. Qo ndégo, Mbumbukiam manqat ge-ein, av nqægo, nqanek manqei-qape-te tendo-khofotav.”

Yesu Lazales-qa gevin

²⁸ Mata nqanek manqat gumu-ein, yaq tugu namba qawan-té gunoqaván, Meli, manqat vòmòmbò-ein. Sègembo-voá, gumbo-ein, “Nømendim ezoqam møndø-geavún. Ngégó nqanek. Qoqa ndøbeváp.”

²⁹ Meli nqanek manqat gu-ewag, yaq ndugu até gundigu, gè-itán, te-te vøwav. ³⁰ Yesu vemiaiv mokho-te fakhaneav ndøgoám. Ndego zua ndo:goám, ma Mata gumiqat. ³¹ Ndigu Zu ezoqa nøme, Meli namba khoev-te gigoam, eiv gimbo-tøkeam, gi-ometam, av nqægo, ndugu nakhamas-te gu-itan, vøfakhan, yaq ndigu gëmbo-paevém. Ndigu até vøe-einim, manqei pakha-té gunómā. Gemøvín. ³² Meli Yesu-te gumufakhan, gu-omet, yaq teqa zenda tokhotapak-te, ekeza kha, manqei me:laváo, vømbò-ein, “Évézøza. Qo amba nqanek toqogonin, yaq noqe anganøm-yo ambá gé:nanimák.”

³³ Yesu Meli gu-omet, gu-eivam, neka ndigu Zu ezoqa nøme, namba gi-geavun, vø-eivumam, ndego mbøni mbonqosøgím, tanakh vøzøgo. ³⁴ Yaq gezøbevap, “Zo ndego gekham-té qazomø-otøvem?”

Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Évézøza. Biziniáv, vømøqceiv.”

³⁵ Yaq Yesu gevín.

³⁶ Yaq ndigu Zu ezoqam, äv gini-einím nqægo, “Ndæ! Ndego kuku kandambá qambogoam te-te.”

³⁷ Geté ezoqa nøme äv gini-einím nqægo, “Ngenek, ndego bøi waev mbain ezoqam ndøkhaheinøvém. Yaq gè, kopømba mbaín, Lazales amba tekhaheinøvemín? Yaq ndego ambá génanimák.”

Yesu Lazales løvøte-te gekhandiv

³⁸ Yesu manqei-pakha-te gemefakhan, mbøni kandambaqape, nangó qanqambo-nqosøgím. Ta manqei-pakha ndøgo, køi nqá. Mboqog mbaqambaqa-qapé gini-tokavam.

³⁹ Yaq Yesu gezo-ein, “Mbaqambaqa-qape vø-qambesømém.”

Geté Mata, ndugu løvøte ezoqam-gu sævømiu, gundu-ein, “Évézøza. Vøvanq unimé:-soqá. Ndego khøuwa møndømbo-foa-éz, manqei-pakha-te ngu:gu.”

⁴⁰ Yaq Yesu gumbo-ein, “No møtaqa-eín. Toqo-unimanqatin, yaq Mbubukiam-qa bazaføgakh-qape qóqceiv.” ⁴¹ Yaq ndigu ezoqam até gindigonem, mbaqambaqa-qape vø-qambesømem.

Yaq Yesu ová genøqán. Yaq äv gene-eín nqægo, “Tát! No ike kandambá qo-te. Qo noqa manqat, mòqo-ewág. ⁴² No møtenøtén, qo noqa manqat oskia qøoyogé. Geté no nqanek manqat ti zapaya nginik qate-manqaté, ezoqa ewaqape ngiwaniap. Nginik tlabiti-unimanqatiním, av nqægo, no qo qotøndo-khofotán.”

⁴³ Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq kandambaqape møndæ-akhá, “Lázales. Møqotøndo-fakháq!”

⁴⁴ Yaq ngenek ezoqam, genanim, sègendo-fakhán. Teqa zenda lou geagim nonqo neka zenda tokhotapak-te, ndabua até gembøe-løvøtupám, neka kawa-te vømbò-løvøtupam.

Yaq Yesu ezoqa äv gezømbe-eín nqægo, “Ndabua nandav, vømbo-nqovøzømém, bēwav.”

Yesu ande gimboe-voqoem

(Met 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Ndigu Zu ezoqam, Meli-te gindupia, yaq matev giqceivim, Yesu gematanam, ndigu ezoqa kopoáv, gè-unimanqatiním. ⁴⁶ Geté ezoqa nøme, Felisi ezoqam-té ginøzáv, Yesu-qa matev-qa yaq-te, emanqat vømøzø-votot.

⁴⁷ Yaƣ Felisi ezoƣam neka Mbumbukiam-gi iziz ezoƣa kandakanda, Zu megetapak nōme ndōpisám. Manƣa ndō-ovøemém. Yaƣ áv ginibondát nƣágo, “Gekhá zígøném? Ngenek ezoƣam, umingiav matev khápumu-khouwév, ngematanam. ⁴⁸ Sa tizimbo-taket, matev av nƣágo sa tegot, yaƣ ezoƣa ewaqape gé-unimanƣatiním ndego. Yaƣ Lom megetapak, Mbumbukiam-ƣa khoev géngi:nám neka manƣei vønimbí-viním.”

⁴⁹ Yaƣ ti mokho-te ndigu, ezoƣa kopo, iz nƣambogo Kayafas, ndego ta viav-te ndōgo Mbumbukiam-ge iziz ezoƣam kandambaƣape gegoam, ndego áv gene-eín nƣágo, “Ge zó, matavap mbaín? ⁵⁰ Mozombó-matøvemem? Qanimav ndōgo, ezoƣa kopo tenanim, ezoƣa ewaqape zapaya, ambá ndōgo, ni ezoƣam ate nƣazi:gu, sa tizimu-nasinim.” ⁵¹ Kayafas nƣanek manƣat ge-ein, ndego ambá av nƣágo, yakhapus mbá sege-matøvēm. Geté ndego Mbumbukiam-ƣa manƣat ndøveáz. Zapa ndōgo, ta viav-te ndōgo, ndego Mbumbukiam-gé iziz ezoƣam kandambaƣapé. Yaƣ nakémbá, ndego av ge-ein nƣágo, Yesu Zu bawan-ak zapaya mē:naním. ⁵² Geté unimanƣatín, Zu ezoƣam zapaya mbá mbá. Geté até ti zapaya ndigú-a, Mbumbukiam-gi nakheis até ndi:gu, manƣei-manƣei vinivinimba ndindu-yageapet. Yaƣ até ndigú-a, tiabiti-tøkuaném, vømø-kopoéz.

⁵³ Ta khøuwa-te ndōgo, Zu megetapak voqoe ndøngazém, av nƣágo, Yesu gélaēm. ⁵⁴ Yaƣ nakémbá, Yesu Zudia plovinš-te, kha sekemba vøndæveáv. Geté Eflaim vemiav-té genøwáv, ndōgo leg-av manƣei avønín-te ndōgo. Yaƣ ekeza paev ezoƣam namba, ndōgo tiyagám.

⁵⁵ Ta khøuwa-te ndōgo, Zu ezoƣam-ƣa Pasova khøuwa kandambaƣape, avønín ƣagoám. Yaƣ ezoƣa ewaqape, Zelusalem taon-té ginøqavát, Mbumbukiam-ƣa bøi-te, é-betō-ndaføyamba-ez, tiƣa khøuwa kandambaƣape nonƣo, av Mozes-ƣa guguna manƣat ƣæ-ein. ⁵⁶ Yaƣ ndigu Yesu-ƣa ndøvawát. Mbumbukiam-ƣa khoev uta mokho-te gimøvabat, ndigu áv ginibondát nƣágo, “Av khazøté-matavap? Ndego petøndéwāv penømakhaya, nƣanek møvøna kandambaƣape-te?” ⁵⁷ Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoƣa kandakanda neka Felisi ezoƣam, ezoƣa manƣa é-møndøzømbø-løvuá, av nƣágo, gekha ezoƣam ndego, te-otev, Yesu ákenégo, bèzø-eín. Zapa ndōgo, ndigu Yesu møvøiwat-ƣa mbogoám.

12

Meli tae et sisip mbomambaƣape, Yesu-ƣa kha-te gumbøe-ƣouz

(Met 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Khøuwa siks mba mu-ewabám, Pasova khøuwa kandambaƣape. Yaƣ Yesu Betani vemiav-té genøwáv. Betani vemiav ndōgo, ma Lazales geƣotam, ndego løvøte-te gekhandi:v. ² Yaƣ ƣakhagus ndōgo, Yesu zapaya, lou ndøkhaheinømém. Mata ndøygím, lou. Ezoƣa nōme, Yesu namba lou loge-te ƣigonavam, Lazalés.

³ Yaƣ Meli até gundigu, Yesu-té gunøwáv, botol-ƣase tae et sisip mbomambaƣape, fia kandambaƣape, vøndøndap, yaƣ Yesu-ƣa zenda tokhotapak-te sasa mo:ƣouz. Yaƣ ekeza izúm gumbøe-vuogím. Taƣa sisip ƣo:yát. Khev-ƣape ùnime:-gutáv.

⁴ Yaƣ Yesu-ge paev ezoƣa kopo nōme, Zudas Iskaliot, ndego vaev sa gemboƣambun, áv gene-eín nƣágo, ⁵ “Nƣanek tae et fia kandambaƣape, ambá ziwi:mín, moni mokho tri andled vizí-ƣasemín. Yaƣ moni ndigu, ambá

gigiap-av ezoqam zizø-etoamín.” ⁶ Ngenek nqanek manqat ge-ein, ambá av nqægo, gigiap-av ezoqam me-goám. Geté zapa ndógo: Ndego aqona ezoqám. Yesu neka tegi paev ezoqam-gi moni, ndégo tembo-kewagám neka nøme sège-nøzøzoín, ekezan nonqo.

⁷ Geté Yesu gembo-ein, “Sègembo-iváv, ngunuk. Ei mbá guni-matanám. Nqanek tae et sisip mbomambaqape gugeatam neka noqa kha-te vø:qouz, ngunuk no otønát nonqo me:khakheinømbém. ⁸ Zo gigiap-av ezoqam namba oskia zøté-yageapát. Geté no namba, oskia zi:yageák.”

Lazales gimbo-voqoem

⁹ Zu ezoqa bawan-qape giyogem av nqægo, Yesu Betani vemia-v-tè gegø, yaq ndigu tinøzáv ndógo. Ndigu ambá av nqægo, Yesu zapaya mbá gini-apát, geté ndigu até Lazales omete-qa ndøgoám, ndego Yesu løvøte-te gekhandi:v. ¹⁰ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, nqanek matev giqeivim, ndigu av gini-voqoém nqægo, “Até Lazalés-a, bízilaém.” ¹¹ Zapa ndógo, Lazales zapaya, Zú ezoqa kopoáv, Yesu-té ginønøzáz, ndego vø-unimanqatinim.

Yesu Zelusalem taon-te, ande kawa ezoqam me ge-on

(Met 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Yaq khøuwa nøme qandopave, ezoqa bawan-qape Pasova khøuwa kandambaqape-te gindupindam, av giniyogém nqægo: Yesu Zelusalem taon-té gendówáv. Avønín géfakhán. ¹³ Yaq ndigu epek ndø-upøgím, vømbøe-qatøzem. Yaq av gini-akhaemát nqægo, “Hosána! Iké: Mbumbukiam-te. Ndego ngenek ezoqam bèkhakheinøvém, Evezøza-qa iz-te ngegeav, ngenek Izlael ezoqam-ge kawa.”

¹⁴ Yaq Yesu donki ndakinak ndø-omét. Yaq zita-té gembøeqóm, sasa ndøwav. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat, é-møndo-eín, av nqægo, ¹⁵ “Zayon ezoqam. Zo møe ndøgø, zo ezoqam, Zelusalem taon-te ndozoyage. Ngé! Zoge kawa ngégeav. Donki ndakinak-qá zita-té gonoqotáv.”

¹⁶ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu donki-qa zita-te, Zelusalem taon-te gewav, tegi paev ezoqam nqanek manqat-qa mokho zøtezateáv. Geté vaev-te, Yesu iz kandambaqape gendap, yaq tinizøtéz ndógo, nqanek manqat, Yesu-qá yaq-té qane-peaupám. Yaq ezoqa Yesu av timbøe-matønømém, av Mbumbukiam-qa Manqat bugukhokhof qæ-ein.

¹⁷ Ndigu ezoqa kopoav, Yesu gi-ometam, Lazales gembo-akha, ndego manqei-pakha-te gegoám, neka løvøte-te vøkhandi:v, ndigu nqanek emanqat sège-vøndazát. ¹⁸ Yaq nakémbá, ezoqa kopoav-qape nakhoa-te gizav, Yesu vømbøe-qatøzem. Zapa ndógo, ndigu nqanek umingiap matev-qa yaq-te, møndøyogém, Yesu gematanam. ¹⁹ Yaq Felisi ezoqam ekeza mokho-mba, av ginibønd nqægo, “Ndæ, zøtéqeivim? Ni ezoqa Yesu-qa yaq-te qazizømbikhafen, kopømba mbaín. Ezoqa ewaqape sègembo-pavét.”

Bawan vini-ak, Yesu omete-qa gigoam

²⁰ Ndigu ezoqam-qa mokho-te, Zelusalem taon-te gi-apat, Pasova khøuwa-te Mbumbukiam-qa iz timø-eqanem, Glik ezoqam møndøgoám. ²¹ Yaq ndigu Filip-té ginøzáv, ndego Betsaida vemia-v-ak, ndøgo Gelili plovins-te, vømbø-einim, “Khanánqa. Ni ambá manqat nimbo-einimín, Yesu.” ²² Yaq Filip Endlu-té genøwáv, vømbøe-einim. Yaq ndigu ezoqa menas, sasa ndøzav, Yesu vømbøe-einim.

²³ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Qanimáv. Khøuwa iz mõndøndáp. Mbumbukiam avønín, iz kandambaqape mbó-etoám, Ezoqam-ge Yo. ²⁴ No unimanqatín nqazø-manqate. Wit nanga, manqei-te bøiazaneav tøgoat neka pakhaezateav vøgoát, yaq yakhapus mbá segégoát. Geté tipakhaez, yaq nanga ndøviám. Kopáv.

²⁵ Gekha ezoqām ndego, yage-te møqæ tømboyat, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqām ndego, nqanek manqei-qape-te, ekeza yage zita te:wua, ndego miavmiav ndøgeatát. ²⁶ Gekha ezoqām ndego, noqa sasae gone-qa ndego, ndego no bønøpæv. Yaq ma no tøtegoat, até ndegó-a, gégoát. Gekha ezoqām ndego, noge sasae ezoqam tegoat, ndego noge Tat, iz kandambaqape mbó-etoám.”

Yesu ekeza løvøte-qa yaq-te ge:zømas

²⁷ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “No nõfofogeapét. Matavap gènømbu-kiambøpét. Gè, no gekha manqat nó-ein? Ndøgø? ‘Tát! No vøkhändi:n. Nqanek viniv-qape bønøfakhán.’ Geté äv taoká! No nqáneq qategeavún. Khøuwa eqeieqei mõndøndáp. ²⁸ Tát! Qakeza iz vø-eqá!”

Yaq yan-te nqo:go, manqat ndofakhán. Av qane-ein nqægo, “No nõkeza iz, mõ-eqá. Yaq no nangó qatø-eqá.”

²⁹ Ezoqa ewaqape, ta manqei-te ndøgo giwaniapam neka nqanek manqat vøyogem, nõme äv gini-einim nqægo, “Ndand ndønqøðz.” Geté nõme gi-einim, “Enzol ezoqam, manqat mbo-ein.”

³⁰ Yaq Yesu gendo-ein, “Manqat nqanek, yan-te qandovis, ambá av nqægo, no zapayá qane-manqatám. Geté zo zapayá qane-manqatám.

³¹ Ndakin Mbumbukiam manqei-qape ezoqam gégevezó, neka ndego manqei-qape kawa ezoqam, Saitan, vø-ogiü. ³² No manqei-qape-te nqægo, ti-eqanonam, yaq no ezoqa ewaqape nõkhatób, no-te.”

³³ Yesu nqanek manqat ge-ein, tenezømás ndøgo, ndego ande äv kenénaním.*

³⁴ Yaq ezoqa ewaqape gindu-einim, “Mozes-qa guguna manqat, ni qeiyo-gem, äv qaninømánd nqægo, Mesaya ndego miavmiav ndøyagát. Yaq ge qó, gekha zapá, qo av ndoqote-manqate nqægo, Ezoqam-ge Yo gènaním? Neka gè, ndego Ezoqam-ge Yo, gekha ezoqám?”

³⁵ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Waev, zo mokho-te khøuwa nõme khapémbá tøgoat. Zo ndakin waev zua nandazømbego, yaq waev-té qanø-okhó. Søqain ndøgo, zo bøivun tøgutaz. Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, bøivun-te tema, ndego gé-otevák, ande äv kenéma. ³⁶ Ndakin waev zua ndøgó, zo namba. Yaq nakémbá, vø-unimanqatínim, nqanek waev, yaq até zó-a, vozó-waev-ezoqam-èz.”

Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq gèwáv. Gèpeó, ezoqam-te.

Ezoqa kopoáv, Yesu unimanqatinteáv

³⁷ Yesu ezoqa ewaqape-qa bøi-te, umingiap matev vinivinimba kopoáv gematønnumam. Geté até ndøgó-a, ndigu unimanqatinteáv ndego. ³⁸ Nqanek matev tønøfakhán ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat tåbete-unimanqatín,

12:23 12:23 Zion 13:31-32; 17:1 **12:24** 12:24 1 Ko 15:36 **12:25** 12:25 Met 16:25 **12:27** 12:27 Psa 6:3; 42:5; Met 26:38 **12:32** 12:32 Zion 3:14 **12:33** 12:33 Zion 19:6 * **12:33** 12:33 Ndøgo tene-ein, tae mutui-te ti-eqeinam, vøtøkewëm. **12:34** 12:34 Psa 110:4; Isa 9:7; Dan 7:14 **12:35** 12:35 Zion 8:12 **12:36** 12:36 Ef 5:8 **12:38** 12:38 Isa 53:1

tege manqa vevezam ezoqam Aezaya gepeawam. Ndøgo āv qane-manqatē nqægo,

“Evezøza. Manqat ndøgo, ni qati-zømesimam, gekha ezoqā ndø-unimanqatin? Neka gekha ezoqā ndømatøvem, av nqægo, nqanek matev kandakanda, Mbumbukiam ndømatanām?”

³⁹ Ezoqa kopømba mbaín, Yesu gé-unimanqatiním. Taqa yaq-te, Aezaya manqat nøme āv gene-eín nqægo,

⁴⁰ “Mbumbukiam bøi møndøzø-gutám, neka mbøni vøzøtok.

Yaq nakémbá, ndigu kopømba mbaín, bøi ti-qeivat neka tiqa mbøni-te, kopømba mbaín, mokho timbo-ndapemat, neka ndigu kopømba mbaín, no-te tinduzav, neka no ndigu vøe-khakheinøvēm.”

⁴¹ Aezaya nqanek manqat, Yesu me-eín. Ndego é-møndo:qeív, av nqægo, Yesu iz kandambaqape ndøndáp.

⁴² Ezoqa kopoáv, ndigu Yesu unimanqatinteáv. Geté até Zu mege-tapak mokho-té-a, nøme møndø-unimanqatiním. Kopoáv. Geté ndigu gèkhonoumám. Ndigu manqat bavokho einiáv, av nqægo, Yesu-tē ginønzáz. Zapa ndøgo, ndigu Felisi ezoqam-te møe ndøgoám. Soqain ndøgo, ndigu tiqa guligulim-te tizømbe-khafen. ⁴³ Ndigu iz kandakanda, ezoqam-te ndape-qa ndøgoám, ambá ndøgo, Mbumbukiam-te.

Ezoqa manqa ovøyam-te tø-ab, nqánek, Yesu-qa manqat

⁴⁴ Yaq Yesu sa manqa ndøyám. Av gene-eín nqægo, “Gekha ezoqām ndego, no nde-unimanqatinat, ndego ambá av nqægo, no mba ndø-unimanqatināt. Geté ndego até ndegó-a, no gendo-khofotan, nde-unimanqatínát. ⁴⁵ Neka gekha ezoqām ndego, no ndenømende, ndego até ndegó-a, no gendo-khofotan, nde-omété. ⁴⁶ No vaev nogeavún, nqanek manqei-qape-te. Yaq gekha ezoqām ndego, no nde-unimanqatinat, ndego bøivun-te sekemba géyageák.

⁴⁷ Gekha ezoqām ndego, noqa manqat ndeyoge, gete o-mba ndapeav ndøgo, no ndego manqa ovøyam-te nøveák. Zapa ndøgo, no ambá ta zapaya ndøgo, tøtegeavún, manqei-qape ezoqam manqa ovøyam-te tæ-ab. Geté no ndigu khandi:zat-qa nogeavún. ⁴⁸ Gekha ezoqām ndego, no ndesanqana neka noqa manqat o-mba ndapeav ndego, matev ndøgó, ndego manqa ovøyam-te tøve. Ndego vaev khøuwa-te, manqa ovøyam-te, nqánek qávé, manqat no nqæmanqate. ⁴⁹ Zapa ndøgo, manqat ndøgo, no qate-zømesimam, ndøgo ambá av nqægo, noqa matavap-tē qando-fakhaté. Geté manqat, Tat nølvuát, ndego no gendo-khofotan, no gekha manqat banø-ein neka ezoqa batē-zømesim. ⁵⁰ Neka no møtenøtén, manqat ndøgo, no manqa genø-løvua, tøte-zømesim, zo khandi miavmiav zó-etoám. Yaq nakémbá, gekha manqat ndøgo, no nqate-manqate, no āv qate-manqatē, av Tat genømbe-ein.”

13

Yesu ekeza paev ezoqam, zenda tokhotapak gezøsunguz

¹ Pasova khøuwa kandambaqape, avønín qagoám. Yesu é-møndæ-otév, teqa khøuwa møndø-fakhān. Ndego nqanek manqei-qape, avønín gé-iváv, Eve-te vøwāv. Ndego kuku mbogoám, ekeza ezoqam-te, nqanek manqei-qape-te. Yaq ndakin ndego āv genezømás nqægo: Teqa kuku kandamba tantáv.

² Khagus, Yesu ekeza paev ezoqam namba, lou gilog, Zudas, Saemon Iskaliot-ge yo, nqova soqaqape matavap é-mòndømbo-etoám, av nqægo, Yesu segembø-qambún. ³ Yesu møndæ-otév, Eve matev ate ndægo, teqá zenda-té genøvé. Neka ndego møndæ-otév, Mbumbukiam-té gendowáv, neka yaq nango Mbumbukiam-te vóveséz. ⁴ Yaq Yesu até gendego, lou loge-te geqotam, gè-itán, ndabua mumat go:-uzam, gèkhofá, neka ndabua susu vuogim nonqo, bøndim-te vølvøen. ⁵ Qamømbøeva ndøgo, ndego ndis-te ibøkha ndøqóuz, tegi paev ezoqam-qa zenda tokhotapak sunguzam vøngaz, neka ndabua bøndim-te qambo-løvøetam, susu sasa zømbe-vuogim. ⁶ Yaq Saemon Pita-te gendowav, ngenek Yesu áv gembø-eín nqægo, “Evezøza. Qo ezoqa kandambaqapé. Kopømba mbaín, noqa zenda tokhotapak toqosunguz.”

⁷ Yaq Yesu gembø-qavøiu, “Qo ndakin mokho ndapeáv, matev no nqæmatønumit. Geté vaev-te ndòqome-qatéq.”

⁸ Yaq Pita gendo-ein, “Kopømba ùnime:-mbaín, zenda tokhotapak toqonø-sunguz.”

Yaq Yesu gembø-qavøiu, “No qoqa zenda tokhotapak sunguziav tøgoat, yaq qo kopømba mbaín, noge ezoqam toqogoat.”

⁹ Yaq Saemon Pita gendo-qavøiu, “Evezøza! Av tægoat ndægo, yaq qo zenda tokhotapak mba qonø-sunguzák, geté até lou geagim nonqó-a neka kawa voqonø-sungüz.”

¹⁰ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Gekha ezoqám ndego, tekhakum, teqa kha ate ndægo bæbæés. Ndegø kha nango gésunguzák. Geté zenda tokhotapak mba ndøsungüz. Até zó-a, bæbæés. Geté ezoqa ewaqapé mbá.” ¹¹ Yesu é-møndæ-otév, gekha ezoqám ndego, sa temboqambun. Yaq nakémbá, av ge-ein nqægo, “Ezoqa ewaqapé mbá, bæbæés.”

¹² Yesu tiqa zenda tokhotapak gumusunguz, yaq ndabua mumat go:-uzam, gekhofa, nqawa tène-úz, vøqom, ma geqotam ndøgo. Yaq gezøbevap, “Zo mokho mozombó-ndapem, no ndakin matev qazø-matønumat? ¹³ Zo no ‘Nømendim ezoqam’ neka ‘Evezøza’ zonø-akhayám. Yaq ndøgo qanimáv. Zapa ndøgo, no unimanqatín, zoge nømendim ezoqám neka zoge Evezøzá. ¹⁴ No zoge Evezøza neka zoge nømendim ezoqam nqægo, zenda tokhotapak qazø-sunguzat, yaq até zó-a, zo yaqyaq-a zenda tokhotapak zòsunguzumát. ¹⁵ No matev møtezømás. Yaq até zó-a, matev kopo zómatønumát, av no qazømbe-matanam. ¹⁶ No unimanqatín nqazø-manqate. Sasae ezoqam, ekeza kawa ezoqam géløvuák. Neka u-anim, ma géløvuák, ndego ezoqam, ma gendekhofotav. ¹⁷ Ndakin zo mözøte-zøtéz, taqa yaq-te. Zo áv tønè-matanám. Yaq zo khanakhanakh-us zógoát.

¹⁸ No ambá av nqægo, zo ezoqa ewaqape nøte-manqatē. No møtenøtén, ndigu ezoqam, no qævevesam. Geté manqat ndøgo, Mbumbukiam-qa manqat-te nqapeawap, tàbete-unimanqatín, av qæ-ein nqægo, ‘Ndegø ezoqam, lou namba qatilogat, sègenø-qambún.’ ¹⁹ Ndakin, nqanek matev fakhaneav ndøgo, no é-ndøtezømastét, taqa yaq-te. Yaq matev tøfakhan, zo tønè-unimanqatíním, av nqægo, no ndégo.

²⁰ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme tekhatø, ndego no qatøndo-khofotav, ndego no ndøkhatóm. Neka gekha ezoqám ndego, no tekhatomb, ndego ndégo tékható, ma no gendekhofotan.”

13:2 13:2 Luk 22:3; Zion 13:27 **13:3** 13:3 Zion 3:35; 16:28 **13:10** 13:10 Zion 15:3; 6:64, 70-71

13:14 13:14 Met 20:28; Luk 22:27 **13:15** 13:15 Filip 2:5; Kol 3:13; 1 Pita 2:21 **13:16** 13:16 Met

10:24 **13:18** 13:18 Psa 41:9 **13:19** 13:19 Zion 14:29; 16:4 **13:20** 13:20 Met 10:40

*Yesu tegi paev ezoqam ge:zomas, av nqægo, ezoqa kopo segembô-qambûn
(Met 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)*

²¹ Yesu nqanek manqat gumu-ein, yaq ndego mbøni mbová. Yaq ndego manqat ndaføyamba zø-ein, av nqægo, “No unimanqatûn nqazø-manqate, zo ezoqa kopo segenô-qambûn, neka no qaqa ezoqam-qa zenda-te vðvê.”

²² Yesu-gi paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, yaq sêgewambám. Gô:bevøpém, ndego gekha ezoqâm mé:manqate. ²³ Ndego paev ezoqa nøme, Yesu kuku qambogoam te-te, ndego Yesu avønín-té geqotám. ²⁴ Yaq Saemon Pita, bøi mba mbokhouwá, av nqægo, “Qombøébeváp, nandev. Gekha ezoqâ mé:manqate?”

²⁵ Yaq ndego paev ezoqam, Yesu-té genøsiná, vømbøbevap, “Evézøza. Gekha ezoqâm qoté-manqate?”

²⁶ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “No lou mbewat, yaf-té qatúqoqóm. Yaq gekha ezoqâm ndego, tæmbo-etoam, ezoqam ndégo.” Yaq Yesu até gendego, yaf-te lou mbewat vøuqoqom, Zudas, ndego Saemon Iskaliot-ge yo, sasa mbo-etoam.

²⁷ Zudas nqanek lou mbewat gendap, yaq Saitan mu-ón, teqa mokho-te.

Yaq Yesu av gembøe-ein nqægo, “Matev ndøgo, qo matanam-qa ndoqogo, nakhamas-té qanøgó.”

²⁸ Ndigu ezoqa nøme, lou loge-te giqonavam, ndigu mokho ndapeáv, gekha zapá Yesu nqanek manqat gembo-ein. ²⁹ Ezoqa nøme av gini-matavupám nqægo: Yesu Zudas loge gi giap wi-qa yaq-te abembøe-ein, tiqa khøuwa kandambaqape nonqo, o gi giap-av ezoqam moni etoam-qa yaq-te abembøe-ein. Zapa ndøgo, moni ndégo tembo-kewagám. ³⁰ Zudas nqanek lou mbewat ge:ndap, yaq até gendego, bavokho vøfakhan. Ta khøuwa-te ndøgo, lová.

Yesu guguna manqat ndakinak gezø-løvua

³¹ Zudas ge-ivav, gewav, yaq Yesu av gene-ein nqægo, “Ndakin Ezoqam-ge Yo, iz kandambaqape ndøndáp. Neka te mokho-te, Mbumbukiam iz kandambaqape vøndáp. ³² Mbumbukiam Ezoqam-ge Yo-qa mokho-te, iz kandambaqape tendap, yaq ndego até Ezoqam-gé Yó-a, iz kandambaqape mbó-etoám. Unimanqatûn, ndego iz kandambaqape, avønín é-ndømbo-etoám. ³³ Nogi nakheis. No ndakin khøuwa khapímbá, zo namba tøtegoat. Zo no ambá ndøzønømbe-vawém. Geté, av Zu megetapak qazømbe-ein, no zo manqat kopó, av tæzømbé-ein, ‘Zo kopømba mbaín tozotøndozav, ma no nqatema.’

³⁴ No zo ndakin guguna manqat ndakinak nøzø-løvúa. Manqat nqánek: Zo kuku yá bezøgó, yaqyaq-a. Av no kuku qanømbe-goam zo-te, yaq até zó-a, zo kuku av tæzømbe:gó, yaqyaq-a. ³⁵ Zo kuku tøzøgoat, yaqyaq-a, yaq ezoqa ewaqape segézøté, av nqægo, zo nogi paev ezoqâm.”

Yesu Pita gembo-vøndøyam, ndego teqa yaq-te to:nawam

(Met 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Saemon Pita Yesu gembobevap, “Evézøza. Gé, qo ákhoqotéma?”

Yaq Yesu gembo-qavøiu, “No ma nqatema, qo ndakin kopømba mbaín, toqonøndo-paev. Geté vaev-te, qo qonøndó-páev.”

³⁷ Yaq Pita gembobevap, “Evézøza, gekha zapá, no kopømba mbaín ndøgo, qo ndakin tøtaqando-paev? No notónaním, qo zapaya.”

³⁸ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Gê, qo unimanqatín qotó-naqaním no zapa? Áv taoká. No unimanqatín nqataqa-manqate, kokolok naqanóká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te, ndòqotøkhæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

14

Mbumbukiam-te, nakhoa Yesu

¹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo mbøni bezøvá. Geté zo Mbumbukiam zó-unimanqatiním. Neka até no-á, vø-unimanqatiním. ² Noge Tatqa khoev-te, kougiap kopoáv. Amba mbain tøgonín, no av nqægo ambá nøzømbé-einák. Yaq no tøtemá ndøgo, zo khoev nomøzø-khakheinám. ³ No tænav ndøgo, khoev vømøzø-khakheinám, yaq nango ndòtøndo-veséz, zo vøekhatøb, nøkezan-te. Yaq até zó-a, tønégó, ma no tøtegoat. ⁴ Zo nakhoa møzøte-zøtéz, ndøgo ndølowe, ma no tøtema.”

⁵ Yaq Tomas gembobevap, “Evézøza, ni nøtenateáv, ma qo toqotema. Gê, ni nakhoa áv khatínøtøn?”

⁶ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Nakhoa, nó. Neka unimanqatin, nó. Neka khandí, nó. Ezoqa no mokho-te mbá, gindúzáv, atema Tat-te. Nakhoa nøme mbain. ⁷ Zo no qazøte-zøtez, yaq zo até nogé Tát-a, ndøzøte-zøtéz. Até ndakin-a, zo møzøte-zøtéz ndego. Neka zo ndego mōzo-ometám.”

⁸ Yaq Filip gembo-ein, “Evézøza. Ni ambá Qave qoti-nømandín. Ság, nqanek.”

⁹ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Filip. No nupøkhán mbá, zo namba nqaziyage. Yaq gé, qo no qateqateáv? Gekha ezoqám ndego, no genømend, ndego Tat ndø-omét. Gekha zapá, qo no ndoqonø-manqate, av nqægo, ‘Ni ambá Qave qoti-nømandín?’ ¹⁰ Gê, qo unimanqatinteáv, av nqægo, no Tat-qá mokho-tè qatu:gü neka ndego Tat, no mokho-tè gunu:gü? Manqat ndøgo, no nqazø-manqate, no ambá av nqægo, nøkeza matavap-tè qatø-manqatè. Geté Tat mu:sasaeát, ndego noqa mokho-te ngu:gu. ¹¹ Zo no vø-unimanqatiním, no zo av nqazømbe-manqate nqægo, no Tat mokho-tè qatu:gü, neka ndego Tat, no mokho-tè gunu:gü. Geté zo nqanek manqat unimanqatinteav tøgoat, zo tøzøté-unimanqatiním ndøgo, no matev nqæmatanam. ¹² No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqám ndego, no nde-unimanqatinat, ndego matev áv gené-matønumat, av no nqate-matanam. Unimanqatín. Matev ndøgo, tematønumat, ndømø-løvuaím, av matev no nqate-matanam. Zapa ndøgo, no Tat-té qatø má. ¹³ Yaq gekha matèv ndøgo, zo noqa iz-te tozo-viømemat, no ndæmatønumat. Yaq ndøgo, Yo mokho-te, Tat-qa iz tåbete-eqawát. ¹⁴ Unimanqatín. Gekha matèv ndøgo, zo noqa iz-te tozotøndo-viømemat, no ndæmatønumat.”

Yesu manqa mbusa geve, Nqova Mbomambaqape tendo-khofotav

¹⁵ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo kuku tøzøgoat no-te, yaq zo noqa manqa løvuaat manqat ndøzombo-pavát. ¹⁶ No Tat ndæmboviám. Yaq ndego zo tøke ezoqam nøme zø-etoám. Yaq ngenek zo namba mé:yagát, miavmiav. ¹⁷ Ngenek tøke ezoqam, Nqova Mbomambaqapé. Ndego unimanqatin manqat mba ndømanqaté. Manqei-qape ezoqam, kopømba mbain, tindafem. Zapa ndøgo, ndigu ndego ometupáv neka ndego zøtezateáv. Geté zo ndego møzøte-zøtéz. Zapa ndøgo, ndego zo namba me:gó neka zo mokho-te até gü:goát.

13:38 13:38 Zion 18:15-18, 25-27 **14:3** 14:3 Zion 12:26 **14:6** 14:6 Zion 11:25; Lom 5:1-2 **14:7** 14:7 Zion 8:19 **14:9** 14:9 Zion 12:45; Kol 1:15; Iblu 1:3 **14:10** 14:10 Zion 12:49 **14:11** 14:11 Zion 10:38 **14:12** 14:12 Mak 16:19-20 **14:13** 14:13 Met 7:7; Zion 15:16 **14:15** 14:15 Zion 15:10; 1 Zion 5:3 **14:16** 14:16 Zion 14:26; 15:26; 16:7 **14:17** 14:17 Zion 16:13

¹⁸ No tænav, no ambá av nqægo, zo andē loundik me nõtézuváz. Geté no nango ndõtõndoqaván, zo-te. ¹⁹ Khapé gé-auwamák. Yaq manqei-qape ezoqam no nango génõmendamák. Geté zo no ndõzo-nõmendát. Zapa ndõgo, no tæyagat, yaq até zó-a, zo ndõzoyagát. ²⁰ Ta khõuwa-te ndõgo, zo tõzõté-zõtéz ndõgo, no Tat-qá mokho-té qatu:gũ neka zo no mokho-té qazotu:gũ neka zo no mokho-té qatu:gũ.

²¹ Gekha ezoqám ndego, noqa guguna manqat te-ewagat neka vømbópavát, ezoqam ndégo, kuku ndømbogo no-te. Neka gekha ezoqám ndego, no-te kuku ndømbogo, noge Tat kuku te-te. Neka até nó-a, kuku te-te. Neka no ndego, nõkezan-qa yaq-te, nombó-vøndøyám.”

²² Yaq Zudas gembõ-ein, (ngenek Zudas teoká ndego, Zudas Iskaliot), “Evézøza, gekha zapá, qo ni qakezan-qa yaq-te toqoni-vøndøyam, geté manqei-qape ezoqam qozø-vøndøyamák?”

²³ Yaq Yesu gembõ-qavõiu, “Gekha ezoqám ndego, no-te kuku tõmbogoat, ndego noqa manqat o-mba mbøendapát. Yaq noge Tat kuku mbõgoát te-te. Yaq ni nitõndú-niáv, te namba vøtíqõm. ²⁴ Geté gekha ezoqám ndego, kuku mbain tõgoat no-te, ndego noqa nõmendim manqat, o-mba gó-ndapeák. Nqanek manqat zo nqazoyoge, ndõgo ambá av nqægo, nõkeza manqát, geté ndõgo Tat-qá manqát, ndego no gendo-khofotan.

²⁵ No nqanek manqat, tæzømbe-eín ndõgo, ate av-té, no zo namba nqate:go. ²⁶ Ndego tõke ezoqam, Nqova Mbomambaqape, ndego Tat noqa iz-te tendõ-khofotav zo-te, ndego zo matev ate ndægo gé-zømesimát neka matavap vøzø-mboqoyát, manqat ate ndægo, no qazø-manqatam.

²⁷ No mbõni bõiv matev nøzø-iváv zo-te. Noqá mbõni bõiv matév. Mbõni bõiv matev ndõgo, tæzø-etoam, viní. Av taoká, av manqei-qape ezoqam ndízømbe-etoam. ²⁸ Zo manqat mõzonø-yogém, no qazø-ein, av nqægo, ‘No nõmá. Geté no nango ndõtõndo-veséz zo-te.’ Zo amba kuku tõzõgoniín, no-te, yaq zo ambá khanakhanák, no Tat-te nqæma. Zapa ndõgo, ndego no mõndø-løvumbám.

²⁹ Matev okhokho-té qanófakhán. Geté no ndakin é-bazømbe-eín. Yaq matev tõfakhan ndõgo, zo tõne-unimanqatiním. ³⁰ No zo namba, manqat kandakanda nõme nõmanqateák. Zapa ndõgo, nqanek manqei-qape-ge megeat ezoqam, Saitan, ngégev. Ndego kopømba mbain, no tetømbuno. ³¹ Geté manqei-qape ezoqam, ttabiti-zõtéz, av nqægo, no kuku Tat-te. Yaq nakémbá, no matev ate nqægo, åv tõtégót, av ndego no manqa genømbe-løvua.

Má. Bíziniáv. Nqane manqei bizi-ivøvém.”

15

Yesu ndego waen táe, ni tangtáng

¹ Yesu tegi paev ezoqam, manqat nõme, åv gezømbe-eín nqægo, “No unimanqatin waen táe, neka noge Tat, waen khæ keoge ezoqám. ² Gekha tång ndõgo, no-te nqago, nanga vi:mav ndõgo, ndego géqóg. Geté tang ndõgo, nanga qavi:matun, tang-qasis qapakhapakhawamín, gëmøkuiamín. Ndego tenegoatún ndõgo, yaq tang ndõgo, tåbete-eqeieqei neka nanga kopoav betøviam. ³ Zo mõzo-eqeieqei-éz. Noqa nõmendim manqat mokho-té, zo qate-zømesimam, tõzøte-eqeieqei-éz. ⁴ Zo no mokho-te até vøugú, yaq no zo mokho-te oskia nõtúgoát. Tang kopømba mbain, ekezan mba nanga tõviam,

geté tae-te tøbunözupit. Zo até kopó. No mokho-te goneav tozogoat, zo kopømba mbáin, mokho tözøfakhan.

⁵ No waen taé, neka zo tangtáng. Gekha ezoqám ndego, no mokho-te tu:goat neka no te mokho-te vøtugoát, ndego mokho kandambá tømbofakhan. Zo no namba bunøzeav tøgoat, zo matev-qase kopømba mbáin, tozomatønumat. ⁶ Gekha ezoqám ndego, no mokho-te goneav tøgoat, ndego ande tang soqaqape me mé:-ogím, vøkakavøëm. Tangtang av nqægo gémøvøyám, gøinam-te sasa mønqagím, vólønqotám. ⁷ Zo no mokho-te ate tozotugoat neka noqa manqat zo mokho-te ate vøugoát, yaq gekha matév ndøgo, zo poev tözøgoat, vøviømemát, yaq zo ndøzo-upøgimát. ⁸ Zo mokho kandamba tözøfakhanam neka ta mokho-te tözøte-zømas, av nqægo, zo nogí paev ezoqám, noge Tat iz kandambaqape ndøgo tenéndáp. ⁹ No kuku zo-te, áv qanømbegó, av Tat kuku ndømbøgo no-te. Zo até vøugú, noqa kuku matev mokho-te. ¹⁰ Zo noqa manqa løvuat manqat, o-mba tozoto-ndapat, yaq zo noqa kuku matev mokho-te oskia ndözotu:-goát, ate av-té, no Tat-qa manqa løvuat, o-mba nqato-ndape, neka no teqa kuku matev-te oskia nqatu:gu. ¹¹ No zo nqanek manqat, tæzømbe-manqaté ndøgo: Noqa khanakhanakh zo mokho-te tåbetegó neka zoqa khanakhanakh tåbezømbe-tøtvøyám.

¹² Noqa manqa løvuat nqáneek: Zo yaqyaq-a kuku áv tåbezømbe:gó, av no kuku nqanømbe:go zo-te. ¹³ Ezoqa zifuap-te kuku kandambaqape tømboqat, yaq ekeza yage sa tenqonqotav, ti zapaya, teqa kuku matev, ùnime-løvúám, kuku matev ate ndægo. ¹⁴ Zo nogí nøfuáp, zo manqat tozombo-pavat, no nqazø-løvuat. ¹⁵ No zo ndakin sasae ezoqam, sekemba nøzø-akhayamák. Zapa ndøgo, sasae ezoqam mè:zøtezák, ekeza kawa ezoqam, ande gekha matev me mé:gö. Geté no zo nøfuap nøzø-akhayám. Zapa ndøgo, manqat ate qægoam, Tat-te qæ-ewagam, no zo môte-zømesimám. ¹⁶ Zo ambá av nqægo, no zo zoveatønëm. Geté zo no nøvevesám. Neka no zo tøte-abám ndøgo, zo mokho kandambaqape tåbezømbe-fakhán. Yaq ta mokho ndøgo, ate nonqo tåbetegót. Yaq gekha matév ndøgo, zo Tat noqa iz-te tozombo-viømemat, ndego segezø-etoumát.

¹⁷ Noqa manqa løvuat manqat zo-te nqáneek: Zo kuku yá bezøgó, yaqyaq-a.”

Manqei-qape ezoqam, Yesu-gi paev ezoqam gésanqabát, ate av-té, Yesu gi:sanqawam

¹⁸ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo manqei-qape ezoqam tisanqabat, yaq zo manqa matev nqawá qanø-eimimát, av nqægo, ndigu bugukhokhof no mo:sanqambám. ¹⁹ Zo amba manqei-qape-gi tozogonin, yaq manqei-qape ezoqam, ambá kuku zøgonín zo-te, ate av-té, ekeza ezoqa nømete, kuku ndözømbe:go. Geté zo manqei-qape-gí mbá. No nøvevesám zo, nqanek manqei-qape-te. Yaq nakémbá, ndigu manqei-qape ezoqam, zo gésanqazá. ²⁰ Gëmbo-mataváp. No áv qazømbe-ein nqægo, ‘Sasae ezoqam, ekeza kawa ezoqam géløvúák.’ Ezoqa no ngenøgim ginøgoam, yaq ndigu até zó-a, ngenøgim zøgoát. Neka ezoqa, noqa nømendim manqat gi-upøgimam, yaq até zoqá nømendim manqát-a, ndø-upøgimát. ²¹ Ndigu zo nqanek matev ate ndægo, no zapaya gizømbé-matønumat. Zapa ndøgo, ndego ezoqam, no gendo-khofotan, ndigu zøtezateáv. ²² No okhoeav tøgonin neka no ndigu manqat einiav vøgonin, ndigu manqa-zapazapa ambá mbáin sègegonín. Geté no møegeavún neka no ndigu manqat vøzø-ein. Yaq nakémbá, ndigu

kopømba mbaín ti-einim, av nqægo, ‘Ni manqa-zapa-ūs mbā, zapa ndøgo, ni nøtenateāv.’ ²³ Gekha ezoqām ndigu, no ndisanqana, ndigu até nogé Tát-a, ndisanqáwé. ²⁴ No ti mokho-te amba matev goneav tøgonin, av bugukhokhof ezoqa goneav qagoam, ndigu manqa-zapazapa ambá mbaín sègegonin. Geté ndigu noqa matev møndø-qeivám. Geté até ndøgó-a, ndigu no sège-sanqambám, Tat namba. ²⁵ Geté nqanek matev tønefakhán ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat tåbete-unimanqatin, tiqa guguna manqat-te ndøpeawap, av nqægo, ‘Ndigu no khokhó sege-sanqambám. Mokho mbaín.’

²⁶ Ndego tøke ezoqam tendowav, no zo-te tøtøndo-khofotav, no Tat-te tægoat, ndego no mè:zømesimát, noqa yaq-te. Ndego tøke ezoqam, Nqova Mbomambaqapé. Ndego Tat-té gendowavín neka unimanqatin manqat mba ndømanqaté. ²⁷ Neka ate zó-a, zo ezoqa noqa yaq-te vøzøté-zømesimát. Zapa ndøgo, zo oskia zogoám no namba, no sasae andé qatengaz, atema ndakin.”

16

¹ “No zo nqanek manqat ndøgo tæzømbe-manqaté, zoqa unimanqatin navøpøteav tåbezømbegó. ² Zo Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te, gizømbé-khafeapát. Unimanqatin. Khøuwa ndømø-fakház. Yaq ezoqa zo løvøte-te ti-abumat, ndigu áv giní-matavupát nqægo: Ndigu Mbumbukiam-qa sasae ndøgót. ³ Ezoqa matev av nqægo, zapa ndøgo tinigoném, ndigu no mè:zøtezák, neka até noge Tát-a, mè:zøtezák. ⁴ Geté no zo nqanek manqat tæzømbe-manqatám ndøgo, ta khøuwa ndøgo timøfakhaz, yaq zo matavap nango tåbezømbe-vesezú, no ande gekha manqat me nøzømbē-manqatam. No zo bugukhokhof manqat einiáv, taqa yaq-te. Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, no mðegoám, zo namba.”

Nqova Mbomambaqape-qa sasae-qa yaq-te

⁵ Yaq Yesu tegi paev ezoqam, manqat nøme gezø-ein, “No ndakin nømá. Te-te ndégo tøtømá, no ma gende-khofotan. Geté zo ezoqa kopo no-te bevøpøteáv av nqægo, ‘Gé, qo ákhhøtéma?’ ⁶ Zapa ndøgo, zo mbøni zøvá, ta zapaya ndøgo, no qazø-ein. ⁷ Geté no unimanqatin nqazø-manqate. Ndøgo qanimáv zo-te, no tænav. Zapa ndøgo, no okhoeav tøgoat, yaq ndego tøke ezoqam gendowavák zo-te. Geté no tænav, yaq no ndego notøndó-khofotáv zo-te.

⁸ Ndego tendowav, ndego manqei-qape ezoqam áv genézømás nqægo: Tiqa matavap soqáin, manqa-zapa neka matev eqeieqi neka Mbumbukiam-qa manqa ovøyam-qa yaq-te. ⁹ Manqa-zapa-qa yaq-te, ndego te:zømas: Manqa-zapa nqáneq, ndigu no unimanqatin-teav ndøgo. ¹⁰ Neka matev eqeieqi-qa yaq-te, ndego te:zømas: Ezoqa Mbumbukiam-qa bøi-te, ta mokho-te ndøgo tini-eqeieqi-éz, no Tat-te tænav. Yaq zo nango zónømendamáq. ¹¹ Neka manqa ovøyam-qa yaq-te, ndego te:zømas: Mbumbukiam ndego manqei-qape-ge megeat ezoqam, Saitan, manqa ovøyam-te møndøvé. Ndego yaq-fia nqosøgeap, ndømøqeiv.

¹² No zo-te manqat kandambá, manqa manqate-qa nqægo. Geté zo ndakin kopømba mbaín, mokho tozombo-ndapem. ¹³ Geté Nqova Mbomambaqape tendowav, ndego unimanqatin manqat mba ndemanqate, yaq ndego zo unimanqatin manqat-té genø-itúb, ate ndægo. Ndego ambá av nqægo, ekeza matavap-té genø-manqatát. Geté ndøgo témanqatát, manqat ndøgo te-wagat. Neka ndego gé:zømesimát, megemege-te ndo:go, ande gekha matev

me mó:fakhanām. ¹⁴ Ndego noqa iz ndó-eqatát. Zapa ndógo, manqat ndógo, zo te:zòmésimat, no-té gé-upògimát. ¹⁵ Matev neka bazafògakh ate ndægo, noge Tat ndòmbo, ndógo noqá. Yaq nakémbá no qæ-ein av nqægo, manqat ndógo, ndego Nqova Mbomambaqape zo te:zòmésimat, ndógo no-té gé-upògimát.”

Yesu-gi paev ezoqam-qa mbøni vaev matev, khanakhanakh-té qamzò-qambui

¹⁶ Yaq Yesu tegi paev ezoqam manqat nøme, äv gezømbe-ein nqægo, “Khøuwa khapémbá ngu:yoza, yaq zo no sekemba zònømendæk. Yaq taqa zita-te, khøuwa khapémbá tu-ewabat, yaq zo no nqawa ndòzo-nømendám.”

¹⁷ Yaq ndigu ekeza paev ezoqa nøme gibond, “Nqanek gekha mokhó, ngenek av ginimbi-ein nqægo, ‘Khøuwa khapémbá ngu:yoza, yaq zo no sekemba zònømendæk. Yaq taqa zita-te, khøuwa khapémbá tu-ewabat, yaq zo no nqawa ndòzo-nømendám.’? Neka ndógo gekha mokhó, ge-ein av nqægo, ‘Zapa ndógo, no Tat-té qatòmá.’?” ¹⁸ Yaq ndigu nøme äv ginibondát nqægo, “Nqanek manqat, ‘Khøuwa khapémbá,’ ndógo gekha mokhó? Ni zi:nøtenák, ngenek gekha mē:manqate.”

¹⁹ Yesu mõndæ-otév, ndigu ambá gembo-bevøpemín. Yaq ndego äv gezømbe-ein nqægo, “Gé, zo ndógo tözóté-bondet, no av qazømbe-ein nqægo, ‘Khøuwa khapémbá ngu:yoza, yaq zo no sekemba zònømendæk. Yaq taqa zita-te, khøuwa khapémbá tu-ewabat, yaq zo no nqawa ndòzo-nømendám.’?”

²⁰ No unimanqatín nqazø-manqate: Zo ndòzo-eivám neka mbøni vøzòvā. Geté manqei-qape ezoqam, khanakhanakh zó-asótáv. Zo mbøni ndòzòvā. Geté zoqa mbøni vaev, segemò-qambuí. Yaq zo khanakhanakh mõzò-asótáv.

²¹ Sævam gui-ovain, qakhantavin, ndugu mbøni mbøvain. Zapa ndógo, tuqa nqosøgeap khøuwa mõndøndáp. Geté nakhasam geqomín, yaq ndugu nqosøgeap sekemba gembó-matavapák. Zapa ndógo, ndugu khanakhanakh. Nakhasam ndakinak ndøfakhán, manqei-qape-te. ²² Até zó-a, zo ndakin mbøni zøvavét. Geté zo nqawa ndæzòmét. Yaq zo khanakhanakh mõzò-asótáv. Yaq ta khanakhanakh ndógo, ezoqa kopømba mbaín, zo ti:vibam. ²³ Ta khøuwa-te ndógo, zo no sekemba zonø-bevapák. No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha matév ndógo, zo Tat noqa iz-te tozombo-viømemat, ndego segezø-etoumát. ²⁴ Atema ndakin, zo Mbumbukiam-te noqa iz-te viimáv. Geté zo gèviám, yaq zo ndòzo-upògimát. Yaq zoqa khanakhanakh, nøme mba tabete-tøtvøyam.”

Yesu manqei-qape-qa bazafògakh mõndøtokhóm

²⁵ Yaq Yesu tegi paev ezoqam, manqat nøme äv gezømbe-ein nqægo, “No zo manqat qazø-manqatam, yaya nøzø-etæám. Geté khøuwa ndòmø-fakház, yaq no zo yaya sekemba nøzø-etæák. Geté zo Tat-qa yaq-te, manqat bavokhó sæzømbó-manqatát. ²⁶ Ta khøuwa-te ndógo, zo Tat noqá iz-té qazonømbó-vi:mát. No einiáv av nqægo, Tat nō nombóvi:mát zoqa yaq-te. ²⁷ Zapa ndógo, ndego Tat ekezan, kukú zo-te. Ndego kuku zo-te tømboegó ndógo, zo no-te kuku ndøzømbego neka vozø-unimanqatinim, av nqægo, no Tat-té qatøndonāv. ²⁸ Unimanqatín. No Tat-té qatøndonáv, manqei-qape-te vøefakhan. Yaq ndakin no manqei-qape nqawá qatø-iváv. Yaq Tat-té qatøqaván.”

²⁹ Yesu nqanek manqat gezø-ein, yaq ekeza paev ezoqam äv gimbøe-einim nqægo, “Nqæ! Qo ndakin manqat bavokhó qotø-manqaté. Qo ambá av nqægo, yaya sekemba soqoni-etæ. ³⁰ Ni ndakin mõtinøtén, qo matev ate

ndægo mðqote-qatëq. Atë ezoqam-qá beváp-a, qo é-moqote-qateqín. Yaq ni nqánek qati-unimanqatinát, av nqægo, qo Mbumbukiam-té qoqotøndoqáv.”

³¹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ge zò, ndakin tozó-unimanqatinat? ³² Nqáe! Khøuwa nqágeav. Unimanqatin. Ndøgo møndø-fakhán. Yaq zo khokhó sozó-panqanimít. Zøkeza kha mba zøtéqeivít, yaq no sozó-nøuvøném. Geté no ambá av nqægo, nakhapús sægø. Zapa ndøgo, Tat ngégó, no namba. ³³ No zo nqanek tæzømbē-eín ndøgo: Zo mbøni bøiv tønégó, no mokho-te. Zo nqanek manqei-qape-te, viniv zo-egawát. Geté zo anøzi ndøgó! Zapa ndøgo, no manqei-qape-qa bazaføgakh, møetømbuá.”

17

Yesu tegi paev ezoqam-qa yaq-te ge:guligulim

¹ Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq yan-té genøqán, manqat sasa ndø-ein, “Tát! Khøuwa iz møndøndáp. Qoge yo-qa iz vø-eqá, yaq yo qoqa iz betē-eqa. ² Qo ezoqa ewaqape, teqá zenda-té qonø-áb. Yaq ndego khandi miavmiav bezømbē-etoam, ezoqam ate ngi:gu, ndego qoqombo-etoam. ³ Khandi miavmiav nqánek: Ezoqa qo gé:zøté. Unimanqatin Mbumbukiam qo qakhapús. Neka ndigu Yesu Keliso vøezøtëz, ndego qo qoqotøndo-khofotav.

⁴ No qoqa iz møe-eqá, nqanek manqei-qape-te. Sasae ndøgo, qoqonø-etoam tægo, mütumukhóu. ⁵ Yaq ndakin, Tat, no nqawa qo namba tøtegoat, no iz kandambaqape nqawa vønø-etoám, av no oskia qategoam, qo namba, atë ndøgó-a, manqei-qape khakheinøpøteav qagoam.

⁶ No nginik ezoqam møtezømás, qoqa yaq-te, ndigu qo manqei-qape ezoqam-qa mokho-te qoqo-vesam neka no voqonø-etoam. Ndigu qogí ezoqám. Yaq qo mðqonø-etoám ndigu. Yaq ndigu manqat o-mba qambo-ndapém. ⁷ Ndigu ndakin møndæzøtëz, matev ate ndægo, no qoqonø-etoam, qo-té qandowáv. ⁸ Manqat ndøgo, qoqonø-etoam, møtezømás, neka ndigu vøndapem. Ndigu møndæzøtëz, no unimanqatin qo-té qatøndonáv. Neka ndigu møndø-unimanqatiním, av nqægo, no qo qotøndo-khofotán.

⁹ No tiqa ndigu tøtaqambe-vi:mít. No ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam-qá qataqambe-vi:mít, geté tiqa ndígu, no qoqonø-etoam. Zapa ndøgo, ndigu qogí ezoqám. ¹⁰ Ezoqa ate nginømbi:gu, qogí. Neka ezoqa ate ngiqambi:gu, nogí. Yaq ti mokho-te, noqá iz me-egawát.

¹¹ No ndakin qo-té qatøgeáv. No manqei-qape-te sekemba nógoák. Geté ndigu, nqanek manqei-qape-te atë gégoát. Tát! Qo mbomambaqapé, neka ezoqa nøme mbáin, av qo ndoqote:go. No áv qataqambe-viám nqægo: Qoqa iz bazaføgakh-us mokho-te ndøgo, qoqonø-etoam, gèzø-keogé, ndigu ezoqam. Yaq ndigu kopo mé:goát, ate av-té, qo neka no kopo nqazi:gu. ¹² No ti namba qatigoam, no qoqa iz bazaføgakh-us mokho-te ndøgo, qoqonø-etoam, møezø-kewagám. No eqeieqeí qazø-kewagam. Ezoqa kopo khambuiwateáv. Sate ndøgo tøte-khambuiú, av Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein, ndego te-ewan. Nqanek manqat tàbete-unimanqatin.

¹³ No ndakin qo-té qatøgeáv. Geté nqanek manqat, no ndakin nqæmanqate, no manqei-qape-te zua nqægo, no ndøgo tøte-manqaté, noqa khanakhanakh tàbete-tøvá, ti mokho-te. ¹⁴ No qoqa manqat møte-zømesimám. Geté manqei-qape ezoqam, gèsanqazá ndigu. Zapa ndøgo, ndigu manqei-qape-gí mbá,

ate av-té, no nqate-go, manqei-qape-gē mbā. ¹⁵ No nṛtaqá-viamák, av nqægo, vṛndo-upøzō, ndigu manqei-qape-te ngiyage. Geté no āv qataqambe-viám nqægo: Gèzø-keogé. Andé nqova soqaqape vṛe-ngiæzō. ¹⁶ Ndigu manqei-qape-gí mbá, ate av-té, no nqate-go, no manqei-qape-gē mbā. ¹⁷ Qo vṛndonøzōzō, qakezan-te, ndigu ezoqam. Yaq ndigu bemø-uni-Mbumbukiam-gi-nakheis-ez. Unimanqatin manqát qande-nøzøzō. Unimanqatin manqat ndógo, qoqa manqat. ¹⁸ No ndigu manqei-qape-te, āv tṛte-khofotáz, av qo no nqanek manqei-qape-te qoqotønde-khofotan. ¹⁹ No ti zapaya, nøkeza kha, qoqá zenda-té qatóvé. No tṛtégoát ndógo, yaq até ndigú-a, ekeza kha qoqa zenda-te tiabiti-veém, neka unimanqatin qogí ezoqam bēgo.

²⁰ No ambá av nqægo, tiqa yaq-te mbá qataqambe-vi:mít, ndigu ndakin no namba ngi-gu, geté até tiqá yaq-té-a, ndigu tiqa manqat zapaya, no ti-unimanqatinim. ²¹ Tát! No āv qataqambe-viám nqægo: Ndigu kopo betegó. Av qo no mokho-te nqoqote-go neka no qo mokho-te nqatu-gu, yaq até ndigú-a, ni mokho-té giabetu:gú. Yaq manqei-qape ezoqam, tiabiti-unimanqatinim, av nqægo, no qo qotøndo-khofotán. ²² No iz kandambaqape nøzø-etoám, ate av-té, qo iz kandambaqape qoqonømbe-etoam. Yaq ndigu kopo tiabitigú, ate av-té, qo neka no kopo nqazi-gu. ²³ No ti mokho-té qatu:gú neka qo no mokho-té qoqotu:gú. Yaq até ndigú-a, kopo betegó. Yaq manqei-qape ezoqam, tiabiti-unimanqatinim, av nqægo, no qo qotøndo-khofotán neka qoqa kuku ti-te, āv tṛqambegó, av qo no-te kuku ndaqambe-go.

²⁴ Tát! No āv qanømbe-poév nqægo: Ndigu ezoqam, no qonø-etoam, no namba nitígoát, no andé āv khatégoát. Yaq ndigu tiabiti-qeivim, av nqægo, qo no iz kandambaqape qonø-etoám. Zapa ndógo, qo kuku é-møndøqambe-goám no-te, nqanek manqei-qape khakheinøpṛteav qagoam. ²⁵ Tat ndaføyamba-qape! Manqei-qape ezoqam, qo mē:zṛtezák. Geté no qo mōtenøtén. Neka nginik paev ezoqam, mōndæzṛtéz, av nqægo, no qo qotøndo-khofotán. ²⁶ No ndigu mðezø-ovøyám, qoqa yaq-te. Yaq no até nøzø-ovøemát. Yaq kuku matev ndógo, qo no-te nqaqago, ti mokho-té qabezøgó. Neka até nó-a, ti mokho-té qabatu:gú.”

18

Yesu gimøvøinam

(Met 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Yesu nqanek manqat ate ndægo qamømbøe-navøem, yaq ekeza paev ezoqam namba, Zelusalem taon sège-iváv, Kidlon kea vømøtanqa. Yaq-keoqa ndógo, khae ndøgoám. Oliv tae kháe. Yaq Yesu ekeza paev ezoqam namba, timø-óz ndógo. ² Zudas, ndego Yesu sa gemboqambun, mōndæ-otév, nqanek khae. Zapa ndógo, Yesu ekeza paev ezoqam namba, tinø-wambamín ndógo. ³ Yaq ndakin Zudas tendowáv ndógo, nakhag ezoqam neka Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam vø-itub. Nginik, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Felisi ezoqam ndokhofotáz. Yaq ndigu nakhag gigiap neka mogenda neka lampa vṛndø-upøgim, gigeavun.

⁴ Yesu é-møndæ-otév, matev ate ndægo, te-te tṛfakhanam. Yaq ndego sègendo-veáo, vøzø-ein, “Zo gekha ezoqá zombóvawet?”

⁵ Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Ni Yesu nimbovawét, ndego Nazalet vemia-av-ak.”

Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Ezoqa nó.”

Zudas, ndego Yesu sa gemboqambun, mōndøgoám, ti namba.

⁶ Yesu nqanek manqat ge-ein, “Ezoqa nō,” yaq ndigu sêgesináz, manqei-te vø-o:az.

⁷ Yaq Yesu nangó genøzø-beváp, “Zo gekha ezoqā zombóvawet?”

Yaq ndigu nqawa gindu-qavøinam, “Ni Yesu nimbovawét, ndego Nazalet-ak.”

⁸ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “No mðezø-eín. Ezoqa nó. Av tægoat ndægo, no ndozonø-vawet, yaq nginik ezoqa nøme, vøzøták. Bèzáv.” ⁹ Yesu nqanek manqat tene-ein ndøgo, manqat tåbete-unimanqatín, ndego bugukhokhof ge-ein, av nqægo, “Tát! No ezøqa kopo khambuiwateáv, ndigu no qoqonø-etoam.”

¹⁰ Saemon Pita, nakhag kaiya mðndømbø-goám. Yaq ndego até gendego, segeliváz, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-ge sasae ezoqam, nakeamo gea vømbøkawa. Ndego sasae ezoqam, teqa iz Malkús.

¹¹ Geté Yesu Pita áv gembøe-eín nqægo, “Kaiya nandiv, nango vø-utáz, ma qoqotønde-livaz. Ge qð, ndoqo-matavap, no nqanek ibøkha khaqain-qape, no Tat genø-etoam, tæ-iz, nó-izák? Av taoká. Bånø-íz.”*

Yesu Anas-te gi-ituim

¹² Yaq nakhag ezoqam neka tigi kawa ezoqam neka Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam, até gindigonem, Yesu vø-møvøinam, sasa mboløvønem. ¹³ Yaq bugukhokhof Anas-té ginø-ituím. Ta viav-te ndøgo, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, Kayafas ndøgoám. Yaq ndego Anas, Kayafas-gé zimuí. ¹⁴ Kayafas ndégo, bugukhokhof Zu megetapak gezø-ein, av nqægo, “Qanimav ndøgo, ezoqa kopo tenanim, ezoqa ewaqape zapaya. Ambá ndøgo, ezoqa ewaqape tipakhaez.”

Pita Yesu-qa yaq-te bugukhokhofgo:nawam

(Met 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Saemon Pita neka paev ezoqa kopo nøme, Yesu até gembopavát. Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, ndego paev ezoqa nøme, mðndæ-otév. Yaq Yesu Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa khoev uta mokho-te gi-ituim, ndego namba me-óz. ¹⁶ Geté Pita uta mboqog-té sogo-itán. Yaq ndego paev ezoqa nøme, nangó gendoveséz, mbasønakam manqat vømbø-ein, ndugu uta mboqog gumbo-kewagam, yaq ndugu Pita vømbøtak, vø-on. ¹⁷ Yaq mbasønakam ndugu, mboqog-te guoyam, Pita áv gumbøe-eín nqægo, “Qo ngenek ezoqam-gé paev ezoqa nømé atoqogó?”

Geté Pita gembø-qavøiu, “Av taoká. No tegé paev ezoqám mbá.”

¹⁸ Ta lova ndøgo, sasae ezoqam neka vos keoge ezoqam, gøinam ndøløvutím. Zapa ndøgo, qozag ndønqevøém. Yaq gøinam gè-ogitøvém, kha vøqoqoutam. Yaq até Pitá-ya, ti namba vøewan, kha sasa ndøqoqoutam.

Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape Yesu gembo-sinøzam

(Met 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, Yesu gèmbø-sinøzám. Tegi paev ezoqam neka teqa nømendim matev-qá yaq-té gembøbevép.

²⁰ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “No manqat ezoqa ewaqape-qá bøi-té qatø-manqatám. No oskia guliguli khoev vinivinimba-té neka Mbumbukiam-qa khoev-té qate-zømesimám, ma Zu ezoqam ate ndigu gi-pindumatun. No ezoqa khonoam-te zømesimáv. ²¹ Qo gekha zapá, no nqoqonø-sinøzam?”

Toqozó-beváp ndigu, noqa nømendim manqat gi-ewagam. Nqáe! Ndigu møndæzótéz, av no gate-zømesimam.”

²² Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq vos keoge ezoqa nøme, ndego avønin geyam, até gendego, Yesu loko vømbótøkub, gembø-ein, “Qo Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, manqat av nandægo mboqavøiwát!”

²³ Yaq Yesu gendo-ein, “Manqat ndøgo, qæ-ein, soqain tøgoat, yaq vøkhæ-nømand, taqa soqain-qa yaq-te. Geté manqat ndøgo, qæ-ein, unimanqatin tøgoat, yaq gekha zapá, no loko qoqonø-tøkub?”

²⁴ Yaq Anas Yesu Kayafas-té genø-khofotáv, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape. Yesu até gembø-løvøetám.

*Pita Yesu-qa yaq-te, qamømbø-menas neka qamømbø-misika go:nawam
(Met 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)*

²⁵ Pita ate av-té gøinam-te ge:yam, kha geqoqoutumat, yaq ezoqa nøme äv gimbø-einim nqægo, “Gebá qo? Qo ngenek ezoqam-gé paev ezoqa nømé atogó.”

Geté Pita gø:nawám, gendo-ein, “Mbaín. No tegé paev ezoqám mbá.”

²⁶ Yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-ge sasae ezoqam kopo, ndego Pita gea gembokawa, tege ekeza ezoqam, gembø-ein, “Qo no andé møteqamékh, ndøgo khae-te.”

²⁷ Geté Pita nqawá genø:nawám.

Yaq ate av-té, manqat ge:manqatam, kokolok tündi-ogeá.

*Yesu Pailøt-te manqa ge-ovøyam, ndego Lom gaman ezoqam
(Met 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)*

²⁸ Yesu Kayafas-qa khoev-te gegoam, yaq qanaqanus lovølova-us, ndego Lom gaman ezoqam-qá khoev-té ginø-ituím. Geté ndigu Zu megetapak ozaneáv, khoev-te ndøgo. Zapa ndøgo. Soqain ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qa bøi-te ande khavim-us me ti:goat, ndigu bawan vini-ak-qa khoev-te timø-oz, yaq kopømba mbain vøgoát, Pasova khøuwa kandambaqape-qa lou tilog.

²⁹ Yaq ta zapaya ndøgo, Pailøt bavokhó gendo-fakhán, vøzøbevap, “Ngenek gekha manqa-zapá zombó-qeivim?”

³⁰ Yaq gindu-qavøinam, “Nandev amba manqa-zapa goneav tøgonin, yaq ni ambá nitøndí-ndafemák qo-te.”

³¹ Yaq Pailøt gezø-ein, “Av tægoat ndægo, zo zøkeza ndøndafém, neka matev vømbø-gonem, av zøkeza guguna manqat qæ-ein ndægo.”

Geté ndigu gimbo-qavøinam, “Nakhoa mbaín. Lom-qa khafeap ni takeáv, ni ezoqam løvøte-te tei-abumat.”

³² Nqanek matev tønefakhán ndøgo, Yesu-qa manqat tåbete-unimanqatin, ndøgo bugukhokhof ge-ein, ndego ande äv kenënanim.

³³ Yaq Pailøt nangó genø-ón, khoev mokho-te, Yesu vømbø-akha, vø-on. Yaq äv gembøbeváp nqægo, “Gé, qo Zu ezoqam-gé kawá?”

³⁴ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Gé, nandav bevap qoqá matavap-té qandó-fakhate, ó, ezoqá nøme qá-ein, noqa yaq-te?”

³⁵ Yaq Pailøt gendo-qavøiu, “No Zu ezoqám mbá. Qo noqa zenda-te, qogi qakeza ezoqam neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda ndøveém. Ge qó, gekha manqa-zapa qómatanam?”

³⁶ Yaq Yesu gendo-ein, “Noqa Megeat Matev, ambá nqanek manqei-qape-té qando-fakhaté. Amba nqanek manqei-qape-te tønødo-fakhanin, yaq nogi sasae ezoqam, ambá nøfe-qape ndøngazemín, no zapaya, yaq ezoqa ambá

kopømba mbáin, no Zu ezoqam-qa zenda-te tiveemin. Unimanqatin. Noqa Megeat Matev, ambá nqānek qando-fakhatē.”

³⁷ Yaq Pailøt gembobevap, “Av tægoat ndægo, yaq ge qô, kawa ezoqām?”

Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Nándav, av qo ndoqote-manqate. No kawá. No nqānek qateqān neka no nqānek manqei-qape-te nqānek qatefakhán, ezoqam unimanqatin manqat nôtézmás. Gekhá ezoqām ndego, unimanqatin manqat-te tenøzan, ndego noqa manqat gé-ewagát.”

³⁸ Yaq Pailøt gembo-ein, “Gê, unimanqatin manqat ākhanégo?”

*Pailøt manqa gevøovam, Yesu tae mutui-te titøkewem
(Met 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)*

Pailøt nqānek manqat ge-ein, yaq nqawa bavokhó genøfakhán, Zu ezoqam-te, vøð-ein, “No teqa manqa-zapa qeiviáv. ³⁹ Zo møzøte-zøté. No zoqa Pasova khøuwa kandambaqape-te, ndimbula ezoqa kopo nøzø-nqonqotavín, av zoqa poev ndægo. Yaq ndakin zo gekhá zøpoev? No ngének qazø-nqonqotáv, ngenek Zu ezoqam-ge kawa?”

⁴⁰ Geté ezoqa ewaqape sùgumu-tøkúz, gindu-akhaemem, “Mbaín. Teoká nandev. Geté Balabas qónqonqotáv.” (Balabas, ndego pepen ezoqam ndøgoám.)

19

¹ Yaq Pailøt nakhag ezoqam, Yesu zui manqat zø-ein, yaq ndigu sasa ndøndafem, vømøzuim. ² Yaq ndigu nakhag ezoqam, gumbag fakiafakia-us ndø-ogeaném. Yaq kawa-té gimbøe-uzím. Andé kawa ezoqam-qá wawáq. Neka ndabua køkouk, kopømba ande av kawa ezoqam-qa ndabua ndægo, vømbø-uzim. ³ Yaq ndigu otøotam me:vewém. Gèzavín, manqat vømbø-tøkubømemin.

⁴ Yaq Pailøt nangó genøfakhán, bavokho, ezoqa ewaqape vøð-ein, “Nqáe! Yesu notøndó-itú, zo-te, zo vøzøté-zøté, av nqægo, nò teqa manqa-zapa qeiviáv.”

⁵ Yaq Yesu gendo-fakhan, gumbag fakiafakia-us neka ndabua køkouk até gembøe-uzupám. Yaq Pailøt gezø-ein, “Ngé! Ezoqam ngének.”

⁶ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam gi-ometam, ndigu av gini-akhaemém nqægo, “Gèlaváo. Tae mutui-té qanø-tøkeó!”

Yaq Pailøt gezø-ein, “Zo ndøndafém, neka tae mutui-te vømø-tøkewem. Geté no, teqa manqa-zapa qeiviáv.”

⁷ Yaq Zu ezoqam nango gindu-qavøinam, “Ni guguna manqat nqanígú. Yaq ndøgo av qane-ein nqægo: Nandev ya benaním. Zapa ndøgo, ndego ekeza kha, Mbumbukiam-gé yo me:vewám.”

⁸ Yaq Pailøt nqānek manqat ge-ewag, ndego møe nøme mba mbøe-khouwév.

⁹ Yaq nangó genø-ón, khoev mokho-te, Yesu vømømbø-bevap, “Qo gekha manqei-ák?”

Geté Yesu manqa qavøiwateáv. ¹⁰ Yaq Pailøt Yesu gembo-ein, “Gê, qo no-te manqa manqate geqambó-qasi? Qo åboqote-qatéq? No iz nqanøgó. Tønø-pøovat, yaq sænqonqotáq. O, tønø-pøovat, no qo tae mutui-té qatø-tøkéq.”

11 Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Qo no-te matev-qase ambá qómatanamák, Mbumbukiam qo-te amba iz etopøteav tøgönin. Yaq nakémbá, ndego ezoqam, no qoqa zenda-te geve, teqa manqa-zapa møndø-løvuám, qoqa manqa-zapa.”

12 Pailøt nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego nakhoa-qa ndøváo, Yesu ande av kené-nqonqotáv. Geté Zu ezoqam, av gindi-akhaemém nqægo, “Qo nandev sa togo-nqonqotav, yaq qo Siza-gé zifú mbá, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape. Zapa ndøgo, ezoqa av nde:manqate nqægo, no kawá, ndego Siza-gé qaqa ezoqám.”

13 Yaq Pailøt tiqa manqat ge-ewag, ndego Yesu bavokhó genø-itú, yaq Pailøt manqa ovøyam qonam nonqo-te vøqom. Ta manqei ndøgo, Nandi Manqei mbo-akhayám. Iblu manqat-te, taqa iz Gabatá. 14 Ta khøuwa-te ndøgo, Pasova gigiap khakheinam khøuwá. Yaq ndakin, ande av khøuwa muín ndægó. Yaq Pailøt Zu ezoqam gezø-ein, “Ngé! Zoge kawa ezoqam ngének.”

15 Geté ndigu gindu-akhaemem, “Yà belae. Yà belae. Tae mutui-té qanø-tøkeó.”

Yaq Pailøt gezøbevap, “Gé, no zoge kawa ezoqam, unimanqatín tae mutui-té qatø-tøkeó?”

Geté ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda gindu-qavøinam, “Ni kawa ezoqam kopo mba nigú. Sizá. Ezoqa nøme mbaín.”

16 Taqa zita-te, Pailøt Yesu nakhag ezoqam-qá zenda-té genøvé, tae mutui-te bemø-tøkewem.

Yesu tae mutui-te gitøkewem

(Met 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

Yaq nakhag ezoqam, Yesu gëndafém. 17 Yesu tae mutui, ekezan mo-qatat, gemat. Taon ge-ivav, yaq ta manqei ndøgo temøfakhán, kawa-pakha manqei ndimbo-akhayam. (Iblu manqat-te, ta manqei-qa iz, Golgotá.)

18 Yaq ndøgo, Yesu tae mutui-té ginø-tøkewém. Até ezoqa menas nømé-a, vøtøkebam. Nøme yáq ginø-tøkewém, neka nøme yaq vøtøkewem. Yesu livin-mbá gunu-tøkewám. 19 Pailøt manqat ndøpeawám. Yaq tae mutui-té ginø-tøkeém, Yesu-qa kawa qameva. Av qane-peaupám nqægo, “Ngenek Yesú. Nazalet vemia-ák. Zu ezoqam-gé kawá.” 20 Manqat ndøgo, Iblu manqat-té neka Latin manqat-té neka Glik manqat-té qanø-peaupám. Zu ezoqa kopoáv, nqanek manqat gigeve:mam. Zapa ndøgo, Yesu ma ge:tøkewam, qambaqapé mbá, taon-te. 21 Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, nqanek manqat gigevemem, yaq Pailøt av gimboe-einím nqægo, “Qo manqat soqáin soqo-peawám, qoqo-peawam, av nqægo, ‘Zu ezoqam-gé kawá.’ Qo av qoté-peawám nqægo, ‘Ngenek ekezan ndø-ein, av nqægo, no Zu ezoqam-gé kawá.’”

22 Geté Pailøt gezø-qavøiu, “Manqat ndøgo, qæpeawam, até bepeawáp.”

23 Ndigu nakhag ezoqam, Yesu tae mutui-te gumu-tøkewem, yaq teqa ndabua gëmøvøemém. Møvøypa foá. Yaq ndigu nakhag ezoqa foa, ezoqa kopokop, møvøypa kopokopo ndø-upøgimát. Geté ndabua nøme ndøgo, gindapem, viní. Ta ndabua ndøgo, gevewat kopó. Sekeqapé. Potoføpøteáv.

24 Yaq nakhag ezoqam yaqyaq-a gibond, “Nqanek ndabua sekeqape, bizi-keqagimém. Geté zi-otám. Nandi-qasis zínqagevemát. Yaq ziqeivím, ande gekha ezoqam me ndøndáp, nqanek ndabua.” Nqanek matev tønøfakhán

ndógo, manqat ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat-te ndøpeawap, tàbete-unimanqatín, av qæ-ein nqægo, “Noqa ndabua nøme gè-etøomém neka ndabua sekeqape vøe-otømem.” Yaq nginik nakhag ezoqam, av tinigoném.

²⁵ Yesu-qa tae mutui avønin-te ndógo, tegu evo møndøyám. Até tugú namba qawán-a, neka Meli nømu, ndugu Klopas-gu zas, neka Meli nømu, Magdala vemiyav-ak, vøwanam. ²⁶ Yesu evo gu-omet, tege paev ezoqam namba guiyam, te-te kuku qambogoam, yaq ndego evo av gumbøe-eín nqægo, “Evo, nandev ndakin qogé yó.” ²⁷ Yaq ndego paev ezoqam, av gembøe-eín nqægo, “Nanduv ndakin qogú qavó.” Ta khøuwa-te ndógo, ndego paev ezoqam, ndugu ekeza khoev-té genøkható.

Yesu ge:nanim

(Met 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Yesu møndæ-otév, matev ate ndægo møndømukhóu, Mbumbukiam ma gende-khofotav, manqei-qape-te. Yaq ndego av gene-eín nqægo, “No ibøkha naq nöpáp.” Nqanek manqat tene-eín ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat tàbete-unimanqatín, taqa yaq-te manqat qa-ein.

²⁹ Avønin-te ndógo, waen khaqain-qape møndø-wuøyám. Yaq nakhag ezoqam, ndabua ndøndapém. Yaq waen-té gunu-qoqoném, Isop tae-te sasa ndølvønemem, Yesu-qa tou-te vømbø-qantøvem. ³⁰ Yesu elavøqase ge-iz, yaq av gene-eín nqægo, “Ndakin mütumukhóu.” Yaq kawa sègevoá, vønanim.

Yesu totokha-te gikeqatøvem

³¹ Ta khøuwa-te ndógo, Sabat gigiap khakheinam khøuwá. Yaq Zu megetapak poeveáv, ndigu ezoqam, tae mutui-te gitøkebupam, sekemba titøkebupat. Geté nakhamas-té giabenø-pakhaéz. Zapa ndógo, nøme tøndopave, Sabat khøuwa kandambaqapé. Yaq ndigu Pailøt av gimbøe-einim nqægo, “Nginik ezoqam, tae mutui-te ngitøkebap, nakhag ezoqam hov bezømøkui. Yaq ndigu nakhamas-té giabenø-pakhaéz, tae mutui-te é-bē-upøgim.”

³² Yaq nakhag ezoqam tizáv ndógo, ndigu ezoqa menas, Yesu namba gi:tøkebupam, hov vømøzø-møkui. Bugukhokhof ndégo, yaq getøkewam, tímbo-møkuimém, yaq ndego nøme, getøkewam, vømbø-møkuimem. ³³ Geté Yesu-te ginduzav, tikeogém ndógo, ndego é-møndønanim. Yaq ndigu teqa hov møkui-pøteáv. ³⁴ Geté nakhag ezoqa nøme, até gendego, Yesu-qa totokha-te, sumbianq vøe-keqatav. Yaq kouk neka ibøkha tøndo-qouvøém ndógo.

³⁵ Ndego ezoqam, nqanek matev bøi ge:qeiv, emanqat ndøvotót. Emanqat ndógo, gevotot, unimanqatín. Ndego møndæ-otév, ndego unimanqatín manqat mba ndømanqaté. Yaq ndego tene-eín ndógo, zo tønemanqatínim. ³⁶ Nqanek matev tønefakhán ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat tàbete-unimanqatín, av qæ-ein nqægo, “Bazag kopo gembónqoeák.” ³⁷ Neka manqat nøme av qane-eín nqægo, “Ezoqa te-te ndégo tinø-kewagát, gikeqatøvem.”

Yesu manqei-pakha-te gi-oeinam

(Met 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Taqa zita-te, ezoqa kopo Pailøt-te genøwáv, Yesu-qa kha-qa yaq-te vømømbø-viam. Teqa iz Zoséf. Alimatea vemiyav-ak. Ndego Yesu-gé paev ezoqá nømé. Geté khonoam-té genømbø-pavám. Zapa ndógo, ndego Zu megetapak-qá møe ndøgoám. Yaq Pailøt sègemboták. Yaq Zoséf tenøwáv

ndøgo, Yesu-qa kha tae mutui-te vømøndō-ndap. ³⁹ Até Nikodemús-a, ndego lova kopo, Yesu-te gemat, vøndōwav. Ndego tae etet sisip mbomømboma ndø-upatavún. Tae etet menas tøkúát, mel neka aloe. Tae etet kandambá. Ande áv 30 kilogrém ndægo.

⁴⁰ Ndigu ezoqa menas, Yesu-qa kha gèndapém, tae etet sisip mbomømboma namba, ndabua papaqa vøe-gutøvem, av Zu ezoqam-qa matev qazømbe-goam, ezoqa manqei-pakha-te gi-oeinamin. ⁴¹ Ta manqei-te ndøgo, ma Yesu gi:laem, khae møndøgoám. Yaq ta khae-te ndøgo, manqei-pakha møndø-ozám. Ndakinák. Ta manqei-pakha ndøgo, nandi giløotøzem, bugukhokhof løvøte ezoqa utøveáv. ⁴² Yaq ndigu Yesu-qa kha timø-utøvéem ndøgo. Zapa ndøgo, ta khøuwa ndøgo, Zu ezoqam-qá Sabat gigiap khakheinam khøuwá. Yaq khøuwa nøme tøndopave, Sabat khøuwá, neka ta manqei-pakha ndøgo, avonín qagoám.

20

Manqei-pakha-te, ezoqam mbain (Met 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Yaq Sabat khøuwa qame-navøem, Sande qanaqanus qænqøvat, até gupøistám, Meli Magdala vemiaav-ak, manqei pakha-té gunøwáv. Yaq tuqeiv ndøgo, nandi-qape mboqog-te go:tokavam, mbain. Viní gizavám. ² Yaq matev guqeiv ndøgo, gètèit, Saemon Pita neka ndego paev ezoqa nøme, te-te Yesu kuku qambogoam, vømøzø-ein. Av guzømbe-eín nqægo, “Evezøza, manqei-pakha-te gu:goam, ezoqa møndøndafém. Neka ni nøtenateáv, ndego gekham-té gimøveem.”

³ Yaq Pita neka ndego paev ezoqa nøme, até gindigonem, manqei-pakha-te vøzav. ⁴ Ndigu ezoqa menas, sùgumu-bøitát. Geté ndego paev ezoqa nøme, nakhamas-té genøteit, Pita vølvøvu, manqei-pakha-te ndøgo, é-vømøfakhan. ⁵ Yaq nandi nqa mokho-te gemø-fakhanam, ndabua mba ndøqeiv, Yesu ge-gutavam. Geté ndego oneáv, mokho-te ndøugu. ⁶ Yaq Saemon Pita gefakhan, ndego ndaføyamba ndø-ón, manqei ozu mokho-te ndøugu, ndabua ndøgo, Yesu ge-gutavam, vøqeiv, qa-awam. ⁷ Até ndabua nømé-a, Yesu-qa kawa-te qaløvøtupam, vøqeiv. Ndøgo viní qaveám. Putøgiap ndøveám. ⁸ Yaq até ndegó-a, ndego paev ezoqa nøme, bugukhokhof go:fakhan, manqei ozu-te vø-on. Yaq matev geqeiv, ndego gè-unimanqatín, av nqægo, Yesu møndø-khandí:v. ⁹ Mbumbukiam-qa Manqat møndø-eín, av nqægo, ndego løvøte-te ndøkhandí:v. Geté ndigu bugukhokhof mokho ndapeáv, taqa yaq-te. ¹⁰ Yaq ndigu paev ezoqam, khøev-té ginøqaváz.

Yesu Meli Magdala vemiaav-ak gembo-fakhan (Met 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹ Meli, ndugu Magdala vemiaav-ak, manqei ozu bavokho até go:goám. Gè-eivát. Gui-eivam, yaq manqei ozu mokho-té gunø-fakhanám. ¹² Yaq ndugu, ma bugukhokhof Yesu-qa kha qæveam, enzol ezoqa menas ndøzømét. Ndabua papaqa-mba ndø-uzupám. Nøme ndego, kawa-té geqotám, neka nøme ndego, mbage-te vøqotam. ¹³ Yaq ndigu Meli áv gimbøe-bevøpém nqægo, “Ngólam. Qo gekham-qá qó-eivit?”

Yaq ndugu guzø-qavøiu, “Noge Evezøza-qa khatae, gèndapém. Yaq no nøtenøtenák, gekham-té gimøveem.”

¹⁴ Yaq ndugu nqanek manqat gumu-ein, guqambun, Yesu mba mo:-omét, geyam. Geté ndugu matavapóteáv, av nqægo, ndego Yesü.

¹⁵ Yaq Yesu gumbobevap, “Ngólam. Qo gekham-qá qó-eivit? Qo gekha ezoqam-qá qóvawet?”

Ndugu até vøe-ein, ndego khae keoge ezoqám. Yaq gumbo-ein, “Khanánqa, av qo khatae toqotendap-a, kopømbá toqonø-ein, av nqægo, qo gekham-té qonøve? Yaq no nømøndó-ndáp.”

¹⁶ Yaq Yesu gendo-ein, “Meli!”

Yaq guqambun, uni vøe-omet, ndugu ekeza Iblu manqat-te áv guni-ein nqægo, “Labúni!” Taqa manqa mokho, “Nømendim ezoqám.”

¹⁷ Yaq Yesu gembo-ein, “No kha naqanøká nøkhánáz. Zapa ndógo, no Tat-te qavigiáv. Zúá. Geté nogi nøfuap-té qanøqáv, manqat av nqægo vøzø-ein: No te-te ndégo tøtø-vesezét, ndego noge Tat neka zoge Tat, ndego noge Mbumbukiam neka zoge Mbumbukiam.”

¹⁸ Yaq Meli, ndugu Magdala vemlav-ak, paev ezoqam-té gunøwáv, vøzø-ein, “No Evezøza no-omét.” Yaq ndugu manqat nøme vøzø-ein, av ndego manqat gumbøe-ein.

Yesu ekeza paev ezoqam gezøfakhan

(Met 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Ta khøuwa-te ndøgo, Sande khagús, paev ezoqa ate gi:goam, khoev mokho-té gunu:goám. Mboqog ate gi:goam gètøkøvemém. Zapa ndógo, ndigu Zu megetapak-qá møe ndøgoám. Yaq Yesu segezø-fakhán ndógo, ti mokho-te vø-itan, gezø-ein, “Sambí, zo-te.”

²⁰ Yesu nqanek manqat gumu-ein, yaq ndego teqa zenda neka totokha me:zómás. Yaq ndigu paev ezoqam, khanakhanakh kandambá gindapem, Evezøza gi-ometam.

²¹ Yaq Yesu nango áv gezømbe-ein nqægo, “Sambí, zo-te. Av no Tat gendekhofotan, yaq no zo áv töté-khofosám.”

²² Yesu nqanek manqat gbumbu-ein, yaq até gendego, qozøqozaq zøkhambá, gezø-ein, “Nqova Mbomambaqape vøndafém. ²³ Zo ezoqa tiqa manqa-zapazapa sa tømbo-navøemat, ndigu segezø-navøemat. Geté zo tiqa manqa-zapazapa navøepøteav tømgoat, tiqa manqa-zapazapa, até gezøgoát.”

Tomas manqa geqavotam, Yesu-qa yaq-te

²⁴ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu ekeza paev ezoqam-te gefakhan, yaq Tomas, iz nøme qaqangeap gimbo-akhaemam, ndigu paev ezoqa tuelv, kopo nøme ndego gegoám, gè-ewawám.

²⁵ Yaq ndigu paev ezoqa nøme, Tomas gimbo-einim, “Ni Evezøza ni-ometám.”

Geté Tomas gezø-qavøiu, “No teqa zenda-te, ikuk nqa-nqa qeiviav tømgoat, neka nogi kokosov ta nqa-nqa-te watøzateav vøgoát, neka noqa zenda teqa totokha-te wazeav vøgoát, ma sumbianq gigenab, yaq no nøzø-unimanqatinák.”

²⁶ Pula kopo-qa zita-te, paev ezoqa ate gi:goam, nqawá ginømøváb, ta khoev mokho-té ndøgu. Até Tomás-a, vøugoam. Mboqog ate gi:goam gètøkøvupám. Geté Yesu sègefakhán, ti mokho-te vø-itan. Gezø-ein, “Sambí, zo-te.”

²⁷ Yaq Yesu Tomas áv gembøe-ein nqægo, “Qogi kokosov nqánek qonózáv, neka noqa zenda voqóqeiv. Yaq qotøndé-visí, qoqa zenda noqa totokha-te qotéwáz. Yaq qo qavotam matev sège-iváv. Geté vø-unimanqatin.”

²⁸ Yaq Tomas manqat sa nqáneq ge-eín, “Noge Evezøza neka noge Mbumbukiam.”

²⁹ Yaq Yesu gembo-ein, “Qo toqote-unimanqatín ndógo, no qotenømend. Geté gekha ezoqám ndigu, no ndi-unimanqatinát, oskiá ndógo, no nømendeaav tigat, ndigu khanakhanakh mbá giabitígu.”

Zion nqaneq emanqat gekha zapá gené-peawam

³⁰ Yesu ekeza paev ezoqam-qa bugug-te, umingiap matev nøme kopoáv gematønumam. Geté ta matev-qa yaq-te, manqat peawapøteáv, nqaneq mbuk-te. ³¹ Geté manqat ndógo, nqaneq mbuk-te nqapeawap, tønè-peawáp ndógo, zo tønè-unimanqatiním, av nqægo, Yesu ndego Mesayá neka ndego Mbumbukiam-gé Yó. Yaq zo nqaneq manqat tozo-unimanqatinim, zo te mokho-te khandi zóténdapém.

21

Yesu ekeza paev ezoqa seven gezøfakhan, yaq ndigu zonga kopoav-qape gizømbe-ndap

¹ Taqa zita-te, Yesu ekeza paev ezoqam nangó genøzø-fakhán. Taibelias kewan-té. Matev áv qanefakhán nqægo:

² Saemon Pita neka Tomas, iz nøme gimbo-akhaemam Qaqangeap, neka Natanael, ndego Keina vemiav-ak, Gelili plovins-te ndógo, neka ndigu Zebedi-gi nakhei menas neka Yesu-gi paev ezoqa menas nøme, namba me:goám.

³ Yaq Saemon Pita, ezoqa nøme gezø-ein, “No zonga nømo-khakhasám.”

Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Qanimáv. Ni namba zi:tiním.” Yaq ti-ová ndógo, khagua-te vømøketab. Geté ta lova ndógo, voe amba me:qeivupát. Zonga mbáin.

⁴ Yaq khøuwa gefakhatavun, Yesu ndøgeg-té geyám. Geté ndigu paev ezoqam matavapøteáv, av nqægo, ngenek Yesū.

⁵ Yaq Yesu gezø-ein, “Nøfuap. Zonga møndøzømbé-ndap?”

Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Mbáin. Ndapeáv.”

⁶ Yaq ndego áv gezømbe-eín nqægo, “Voe nandav, nakeamo zenda-té qanø-gím, ma khagua nandøzømbè-bøyat. Yaq zo zonga ndøzømbendáp.”

Yaq ndigu áv tini-matønømém, av gezømbe-ein ndægo. Geté ndigu voe nango amba me:-itiím. Zapa ndógo, zonga khápumu-khouwéz.

⁷ Yaq ndego paev ezoqa nøme, Yesu kuku qambogoam te-te, Pita gembo-ein, “Evezøzá, ngenek.”

Yaq Pita ge-ewag, av nqægo, Evezøza ndøgø, ndego ndabua sekeqape ndølvønén. Zapa ndógo, ndego ta ndabua sekeqape ndógo, gø:khofá, ta lova ndógo, zonga-qa givawat. Yaq ndego ibøkha-té genøbáf, vøtanqa, manqei-te vømøqqa.

⁸ Geté paev ezoqa nøme, khagua-us gibøetam, ùnime:-tokhotøvém, manqei-te. Voe zonga-us, sège-livavát. Ndigu qambaqapé mbá, gibøetam. Manqei avønín. Ande áv 100 kifigiáp ndægó.

⁹ Yaq giqa ndógo, gøinam mba mo:qeivím, taq-te zonga vø:qoqoutøvupat neka flawa vø-abam.

¹⁰ Yaq Yesu gezø-ein, “Zonga nøme vøndo-upøzonám, nandiv ndakin gizømbe-ndap.”

11 Yaq Saemon Pita, khagua-te, nangó genóketáo, voe manpei-te vø-iti. Zonga kandakanda kopoáv gizømbe-ndap. Ate gi-goam 153. Geté voe ke-qavøpøteáv.

12 Yaq Yesu gezø-ein, “Vøndozáv. Lou zológ.” Ezoqa kopo bevøpøteáv, av nqægo, “Qo gekha ezoqâm?” Zapa ndógo, ndigu møe ndøgoném, neka ndigu é-møndæzøté, ngenek Evezøzá.

13 Yaq Yesu gøinam-té gendowáv, flawa neka zonga vøndø-upøzo, sasa zø-etoam.

14 Ndakin gèmbo-misiká, Yesu ekeza paev ezoqam-te gefakhanam, Mbumbukiam ndego løvøte-te gendo-khandi:v, taqa zita-te.

Yesu Pita manqa gembo-løvua

15 Yaq ndigu lou loge qamezømbe-navøem, Yesu Saemon Pita áv gembøe-eín nqægo, “Sáemon, Zion-ge yo, qo kuku taqágo, no-te? Neka qoqa kuku matev no-te møndømø-løvua, nginik ezoqa nøme-qa kuku matev no-te?”

Yaq Pita gendo-qavøiu, “Evézøza. Qo mòqote-qatéq, no poev nqanøgó qo-te.”

Yaq Yesu gembø-ein, “Nogi sip nakheis, gè:zøkefé.”

16 Yaq Yesu nangó genømbo-eín, “Sáemon, Zion-ge yo, qo kuku taqágo, no-te?”

Yaq Pita gendo-qavøiu, “Evézøza. Qo mòqote-qatéq, no poev nqanøgó qo-te.”

Yaq Yesu gembø-ein, “Nogi sip, gèzø-keogé.”

17 Yaq Yesu nangó genømbo-beváp. Ndakin gèmbo-misiká, gembø-ein, “Sáemon, Zion-ge yo, qo poev taqágo, no-te?”

Yaq Pita mbøni mbová. Zapa ndógo, Yesu gèmbo-misiká, gembø-bevupam, av nqægo, “Qo no-te poev taqágo?”

Yaq Pita gendo-ein, “Evézøza, qo matev ate ndægo mòqote-qatéq. Neka qo mòqote-qatéq, no poev nqanøgó qo-te.”

Yaq Yesu gembø-ein, “Nogi sip gè:zøkefé. 18 No unimanqatín nqataqamanqate. Qo ezoqam ndakinak qoqotegoam, qo ndabua segim nonqo qakeza qoløvønøvemám, sasa qoqavín, ma taqambe-pøøvet. Geté toqolawaqape-eq, qo pingim qó-eqáqim. Yaq ezoqa vini qáløváz. Yaq ndógo tenó-itúq, qo ma okho poeveav ndoqotego.”

19 Yesu nqanek manqat ge-ein, tene-omat ndógo, Pita ande áv kenénanim neka ta mokho-te ndógo, ndego Mbumbukiam-qa iz ande áv kembøe-eqá.

Taqa zita-te, Yesu Pita áv gembøe-eín nqægo, “No qonøndó-páev.”

Paev ezoqam-qa yaq-te, te-te ndego Yesu kuku qambogoam

20 Pita gendoqambun, yaq ndego paev ezoqa nøme ndø-omét. Ngenek gèzøpavám. Ezoqa ndégo, te-te ndego, Yesu kuku qambogoam, neka ndego Pasova lou loge-te, Yesu-qa savim-te go:vintavam, neka vømbøbevap, av nqægo, “Evézøza, gekha ezoqâm ndego, qo sa teqaqambun?”

21 Pita ndego ezoqam ge-omet, yaq ndego Yesu áv gembøebéváp nqægo, “Evézøza, gemá ngenek? Áv kenénanim?”

22 Yaq Yesu gembø-qavøiu, “No tønø-pøøvat, ndego até teyaget, atema no vøtøndóqaván, yaq gè, ndógo gekhá ndógo, qo-te? Nqanek qoqá matév mbá. Qo soqonøndó-páev.”

23 Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ta zapaya ndógo, Klisten ezoqa bawan mokho-te, manqat áv qane-panqavøém nqægo: Ndego paev ezoqam génanimák. Geté Yesu manqat einiáv av nqægo, ndego génanimák. Ndego sa

nqáneq ge-eín, “No tønø-pøovat, ndego ate teyaget, atema no vøtøndóqavān, gē, ndøgo gekhā ndøgo, qo-te?”

Vaev manqat, nqanek emanqat-qa yaq-te

²⁴ Ndego paev ezoqam, teqa yaq-te Yesu nqanek manqat ge-ein, ezoqam ndøgo, nqanek emanqat ate nqægo gevotot nēka vøpeawam. Ni møtinøtén, manqat ndøgo, ndego ge-ein, unimanqatín.

²⁵ Yesu matev nøme kopoáv gematønumam. Ta matev vinivinimba ate ndægo, amba tøpeawapín, éisa, no nqæmatavap, manqei-qape-te, mbuk ate ndægo, ambá géløvuzuák.

Keliso-gi U-anim-qa Emanqat

Megeat Manqat-qase

Nqanek emanqat, Luk ndøpeawám. Ezoqa kopo ndégo, ibugukhokhof Luk mbuk Yesu-qa yaq-te, gepeawam. Ngenek Luk, mulømula etoam ezoqám. Ndego nqanek Keliso-gi u-anim-qa emanqat, Tiofilus-té genø-peawám. Geté ndego ezoqa ewaqape nonqo ndøpeawám, manqei-manqei ate nqægo.

Nqanek emanqat-te, Luk Keliso-gi u-anim-qa yaq-té genevototát, neka tiqa matev ate qægoam, gimatønumam. Nqova Mbomambaqape, Yesu-gi paev ezoqam, bazaføgakh zø-etoám, neka até ndigú-a, vøzø-etoam, ezoqa ewaqape, gi-unimanqatintam neka vømbøpavam. Yesu-gi paev ezoqam, ezoqa teqa manqat, bugukhokhof Zelusalem taon-té gini-zømesimám. Yaq ndigu ezoqam, tiqa manqat gi-unimanqatintam, ndigu taon neka vemivemivav nøme-té ginø-okhoám, neka Manqat Mbomambaqape, Yesu-qa yaq-te, Zu ezoqa nøme vøzø-vototupam. Yaq ezoqa nøme, manqei-manqei nøme-té ginø-okhoám, neka nqanek Manqat Mbomambaqape, Zu ezoqam neká bawan vini-ak, vøezømesimam. Yaq nqanek manqei vinivinimba-te, ezoqa nøme, Yesu ekeza khandi etoam nonqo ndøndafém, yaq Klisten bawan matev vøngazem.

Nqanek emanqat mokho-te, sapta 1 atema 12, Pita-za-qa yaq-té qanemanqaté. Neka sapta 13 atema 28, ndøgo tønemanqaté, matev vinivinimba, Pol-za gimatønumam. Manqei nøme-te, Pol ge-okhoam, Luk møndøgoám, te namba. Yaq ta emanqat mokho-te nqanek, Luk áv gene-peawám nqægo: “Ni nimatønumám.” Ta emanqat nqanek: Kel 16:10-17, 20:5-21:18 neka 27:1-28:16. Emanqat nøme-te, ndøgo ekezan goneav qagoam, ndego áv gene-peawám nqægo: “Ndigu timatønumám.”

Yesu manqa mbusa geve, Nqova Mbomambaqape tendo-khofotav

¹ Tiofilus. Khaiya mbomá, qo-te!

Ta mbuk ndøgo, no bugukhokhof qæpeawam, no tötø-peawám ndøgo, matev ate ndægo, Yesu gematønumam neka ezoqa vøe-zømesimam, ndego teqa sasae ande ge:ngaz, ² atema ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam yan-te vøkhato. Bugukhokhof, ndego Nqova Mbomambaqape mokho-te, tegi u-anim, manqa é-møndøzø-løvuá, ndigu bugukhokhof gevevesam. ³ Yesu tae mutui-te gitøkewem, genanim, nango gendo-khandi:v, yaq ndego khøuwa foti mokho-te, gèfakhanumám ti-te, neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te vøe-zømesimam. Ndego khøuwa kopoáv, áv gene-zømesimám nqægo: Ndego unimanqatin ndøkhandi:v. ⁴ Khøuwa nøme, Yesu ti namba ge:goam, ndego áv gezømbe-eín nqægo, “Zelusalem taon naqanøká ndø-ivøvém. Geté manqa mbusa ndøgo, av noqe Tat ge:ve, tozombøé-kewagát ndøgo, no qazømbe-manqatam. ⁵ Zion, ndego ezoqa ibøkha iz, ibøkha-té genøzø-etoumám. Geté zo avonín, ibøkha iz, Nqova Mbomambaqapé qazøtè-ndapém.”

⁶ Khøuwa nøme, Yesu-gi u-anim, te namba gi:møvab, ndigu áv gimbøe-bevøpém nqægo, “Evézøza. Eisa, qo ni Izlael ezoqam, ndakin megeat matev nqawa poqonimbí-etoám, penømakhaya, yaq ni nikeza ezoqam nimbø-kawaevtát?”

⁷ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Matev áv taoká, av ndægo, zo zøtèzøtèz, ta khøuwa neka viav, Tat ekeza poev-te gezav. ⁸ Geté Nqova Mbomambaqape zo-te

tendovis, zo bazafogakh zóndapém. Yaq zo nogi bói vizu ezoqam zógoát, neka noqá u zóløozumát, nqanek Zelusalem taon-te, neka Zudia plovins-te ate ndægo, neka Samalia manqei-te, atema manqei-qape-qa vaev-te.”

*Yesu yan-te geqavig
(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)*

⁹ Yesu manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq Mbumbukiam yan-té genø-qeiu. Ndigu até ge-ometát, ge-eqanat, atema khaiya ozoz vømē-otan.

¹⁰ Tiqa bói é-møndømø-føgøføgakhám, yan-te. Yaq nqáe! Tiqa avønin-te, ezoqa menas sègefakház. Ndabua papaqa ndø-uzupám. ¹¹ Yaq ndigu áv gizømbe-eín nqægo, “Gélili plovins-ak. Zo gekhá zówanet, yan ndozo-waomit? Ngenek Yesu, Mbumbukiam zo mokho-te gendaf, yaq yan-te vøqavig, ndego nqawa áv tendéqaván, av zo ndakin qazøte-ometam, yan-te geqavigat.”

*Matias Zudas-qa iziz gendap
(Met 27:3-10)*

¹² Yaq Yesu-gi u-anim, ta manqei poyat ndøgo, Oliv manqei poyat gimbo-akhaemam, gè-ivøvém, Zelusalem taon-te vøvesez. Yaq ta manqei poyat-a, yaq Zelusalem, taqa atap khapémbá. Ande áv 1 kilomitá ndægo.

¹³ Zelusalem taon-te gimøfakhaz, yaq khoev ova kouwat-té ginøzáv, ma gipindumam. Ezoqam ngínik: Pita neka Zion neka Zems neka Èndlu neka Filip neka Tomas neka Batolomeu neka Metiu, neka Zems nøme, ndego Alfus-ge yo, neka Saemon, ndego Zelot ezoqam, neka Zudas, ndego Zems-ge yo. ¹⁴ Ngínik møndø-møvøbumám, vøguligulimam. Até sakhéis-a, vøgoam. Neka até Melí-a, Yesu-gu evo, neka tegi emekheis, vøgoam.

¹⁵ Khøuwa nøme, ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, nqawa gimøvab, ezoqam ande av 120 ate gi-goam, yaq Pita tenø-itán ndøgo, vøzø-ein, ¹⁶ “Nøfuap. Mbumbukiam-qa Manqat-te, Nqova Mbomambaqape Deivid mokho-te, Zudas-qa yaq-te, manqat é-møndo-ein, ndego ndigu ezoqam gezø-ovemavun, ndigu Yesu gimøvøinam. Yaq nqanek manqat bè-unimanqatín, matev vøfakhan. ¹⁷ Ni Yesu-gi u-anim, nøme ndégo tegoám, neka sasae kopømba vøtigoam, ni namba.”

¹⁸ (Moni ndigu, Zudas gendapaz, matev soqaqape ge:matanam, khæ me:wíim. Yaq ta manqei-te ndøgo, ndego sègebóíáv. Pakhapakhá. Teqa kha sège-keqavøemát, neka teqa emu vøndø-qouvøem. ¹⁹ Ezoqa ewaqape, Zelusalem taon-te giyagam, manqat sugumu-ewagát, taqa yaq-te. Yaq ta khæ manqei ndøgo, ekeza manqat-te, Akeldama mbo-akhaemám. Taqa manqa mokho nqáneq, “Khæ Manqei Kouk-ús.”)

²⁰ Yaq Pita nøme gezø-ein, “Sams mbuk mokho-te, áv qane-peawáp nqægo, ‘Teqa khoev unimé:-khakhambá. Ndøgo ezoqa gó:yageák.’ Neka nøme ndøpeawap, nqáneq, ‘Teqa sasae, ezoqá nøme bendáp.’

²¹ Yaq nakémbá, ni ezoqa kopo bizimbo-vawém, ndego ni namba qazi-goam, ta khøuwa ate qæpavpavemam, nigí Evezøza Yesu, ni namba ge-okhoam, ²² sasae ande qandengaz, Zion ezoqa ibøkha iziz gezø-etoumam, atema ta khøuwa-te ndøgo, Yesu ni genøuvan, Mbumbukiam yan-te gendaf. Yaq ngenek ezoqam, nqanek sasae até begót, ni namba, neka u bëløozumit, av bói ge:qeiv, av nqægo, Yesu lšovte-té gendo-khandí.v.”

²³ Pita nqanek manqat ge-ein, yaq ndigu ezoqa menas ndø-upøzò. Nøme ndego, Zoséf. Iz menas nøme møndømbo-goám, Basabas neka Ziastes. Neka nøme ndego, Matías. ²⁴ Yaq ndigu av gini-guligulimém nqægo, “Evézøza. Qo ezoqa ewaqape-qa matavap mðqote-qatêq. Qotínómánd, nginik ezoqa menas, ákenégo, qo qoqo-veatav, ²⁵ ndego qoge u-anim tegoat, Zudas-qa iziz vøendáp. Zudas nqanek sasæe, zitá genewuá. Yaq ndøgo tenøwáv, ma Mbumbukiam manqei gembøe-mendeo.”

²⁶ Yaq ndigu nandi-qasis ndønqagevemém, iz-ús. Yaq Matias-qá iz ndøfakhán. Yaq Keliso-gi u-anim ileven-te, ndégo tindafém.

2

Nqova Mbomambaqape gendovis

¹ Zu ezoqam-qa khøuwa kandambaqape-te ndøgo, Pentikos ndimbo-akhayam, ndigu ezoqam ate gi:goam, khoev kopo-té ginømøváb. ² Yaq nqova mbaín, yan-te ndo:go, u ndowáv. Andé khamøe-qape me:fetavún. Yaq khoev ate qægoam, ma gi:qonavam, u únime:kház. ³ Yaq ndigu andé gøina wageap me me:qeivím. Sègendo-panqavøém, ezoqa ewaqape-qa kha-te, vøqonam. Andé ezoqa sas bugug me me:kewagám. ⁴ Yaq nginik ezoqam ate gi:goam, kha Nqova Mbomambaqapé qazømbe-tønøyám. Yaq bawan vinivinimba-qá manqát gini-manqatát, av Nqova Mbomambaqape, matev gezømbe-etoumat.

⁵ Ta khøuwa-te ndøgo, Zelusalem taon-te ndøgo, Zu bawan-ak kandambá giwambupam. Manqei-manqei ate ndægo, sugumu-pitát, ndigu ezoqam, Mbumbukiam gimbo-vizupam. ⁶ Yaq nginik ezoqam, nqanek u giyogem, tinduzáv ndøgo, matev vøqeivim. Ezoqa kandambá. Yaq ndigu nqova zøndáf. Zapa ndøgo, Yesu-gi paev ezoqam, manqat gimanqatát, ndigu tiqá bawan vinivinimba-qá manqát gini-manqatám.

⁷ Ndigu nqova ndafe kandambá, yaq gibeøvøpem, “Nqæ! Nginik manqa ngimanqate, nginik Gelili plovin-s-ak mbá. ⁸ Gé, av khané:go, ni ate nqazi:gu nqazizø-yoge, nikeza manqat vinivinimba ngi-manqate? ⁹ Ni ezoqa vinivinimba, nøme Patia manqei-ák, nøme Midia manqei-ák, nøme Elam manqei-ák, neka nøme ndigu Mesopotemia-yák, neka nøme Zudia-yák, neka nøme Kapadosia-yák, nøme ndigu Pontus-ák neka nøme ndigu Esia-yák, ¹⁰ nøme Fligia-yák neka nøme Pamfilia-yák, nøme Izip manqei-ák neka nøme Libia-yák, ndøgo Sailini taon avønin-te. Até Lom ezoqám-a, vøndøzav. ¹¹ Ti mokhote, nøme Zu bawan-ák neka nøme bawan vini ezoqám, ndigu ti-te ginøzaz, Mbumbukiam timbo-vizupat. Neka ni ezoqa nøme, Klit manqei bawa-yák, neka ezoqa nøme, Alebia manqei-ák. Geté ni ate nqazi:gu, nginik niqa manqat vinivinimba-té qazizø-ewagét. Mbumbukiam-qa matev kandakanda-qa yaq-té gini-manqatét.”

¹² Ndigu nqova ndafe kandambá neka gø:nakém, taqa yaq-te. Yaq av ginibønd nqægo, “Gekha matèv nqanek?”

¹³ Geté ezoqa nøme gèvongezò, ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatinim, gi-einim, “Nginik ezoqam, gèndo-iz.”

Pita-qa manqat

¹⁴ Yaq Pita, ndigu u-anim ileven nøme namba, tenø-itán ndøgo. Yaq sa manqa ndøyám. Yaq ezoqa ewaqape, gi-oteipam, av gezømbe-eín nqægo, “Zo Zu ezoqam, nogi ezoqam, neka zø ezoqa nøme, nqanek Zelusalem taon-te nqazo-wambap, vøndoyogém, no mokho bazø-ovøyam. ¹⁵ Nginik ezoqam,

ambá av nqægo, ge-iz, av zo ndøzøte-matavap. Ezoqa lovølova ndø-izumatún. Geté ndakin qanaqanus 9 oklok mbá. ¹⁶ Geté matev, ndakin qafakhan, ndógo, av Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Zoel ge:manqatam. Ndego ge-ein,

¹⁷ Mbumbukiam av gene-ein nqægo,

“Vaev khøuwa-te,

no ezoqa ewaqape,

noqe Nqova nøzø-etoám.

Zogi nakhei angana neka zogi nakhei sakheis,

noqa manqat ndøvevezumát

Zogi ezoqa ndakinak,

umingiap ndøqeivát,

neka zogi laombøkik,

venanqei vøtamát.

¹⁸ Ta khøuwa-te ndøgo,

no até sasae ezoqám-a, angana neka sakheis, ndigu no ti-unimanqatintat,

Nqova Mbomambaqape vøezø-etoám.

Yaq ndigu noqa manqat ndøvevezumát.

¹⁹ No umingiap matev nómatønumát,

khaiya ova neká manqei-qape-te.

Kouk neka wageap neka ekuqape ndøfakhán.

²⁰ Khøuwa ndøbøvivunév, neka løvøyak andé kouk mé:goát.

Nqanek matev ndøkhæ-fakhán.

Yaq Evezøza-qa Khøuwa Kandambaqape ndøfakhán, ndego teqa bazaføgakh neka waev te:zømas.

²¹ Ta khøuwa-te ndøgo,

gekha ezoqám ndego,

Evezøza-te tøkeam-qa te-akha,

ndego gékhandí.v.”””

²² Pita nqanek Zoel-qa manqat gamømbøe-navøem, yaq ndego manqat nøme av gezømbe-ein nqægo, “Izlael ezoqam! Manqat qåndoyogé nqanek, nogi ezoqam! No Yesu Nazalet-ak-qa yaq-té qazømbé-ein. Zo zøkeza møzøte-zøté, te mokho-te, Mbumbukiam zoqa avønin-te, umingiap matev neka matev kandakanda vinivinimba ndømatønumám. Mbumbukiam tene-matanám ndógo, zo tønnezøté, ndego Yesu ekezan ndokhofotáv. ²³ Ezoqa ndego zoqa zenda-te giveem, yaq zo ndego ezoqa soqøsoqa mokho-te, tæ mutui-te sasa zotøkewem, vozølaem, ndøgo Mbumbukiam ekezan ndøpøóá. Ndego é-møndæ-otév, matev av nqægo ndøfakhán. ²⁴ Geté Yesu løvøte-qa bazaføgakh mokho-te gu:goam, Mbumbukiam møndø-nqovotáv, vøkhandi.v. Løvøte, ngenek ezoqam amba me:geiú. Geté kopømba mbain.

²⁵ Yesu løvøte-te tekhandi:v, taqa yaq-te, Deivid nupøkhan mba, av gene-ein nqægo,

“No Evezøza, noqa megemege-te, oskia no-ometám.

Ndego noqa avønin-té gegó.

Yaq no kha genø-wagimák.

²⁶ Yaq nakémbá, noqa mbøni mokho-te, no khanakanákh neka no manqat khanakanakh-us nomanqaté.

Até noqá khá-ya, Mbumbukiam-te mbá qanøtawát.

²⁷ Zapa ndógo, qo no ezoqa pakhaezatak-qa manqei-te qønøuvanák.

Qo qoge Ezoqam Mbomambaqape, teqa kha, sa qó-ivavák, vølanqā.

28 Qo no nakhoa qotenómánd, no khandi ande āv khaténdāp.
Qo no namba qotégoát. Yaq no khanakhanakh nógoát.’”

29 Pita nqanek Deivid-qa manqat qamømbøe-navøem, yaq nøme āv gezømbe-eín nqægo, “Nófuap. Nigi atanakha-zapa Deivid-qa yaq-te, no ndaføyambá qazømbé-eín. Ndego møndønánim, neka vø-otøvem. Até ndakin khøuwa-té-a, teqa manqei ozu nqánek qagó. 30 Geté Deivid møndæ-otév, tegi zi, ezoqa kopo, teqa iziz ndóndáp neka kawa ezoqam vógoát. Mbumbukiam te-te manqá mbusa ndøvé, taqa yaq-te. Deivid Mbumbukiam-gé manqá vevezam ezoqam ndøgoám. 31 Yaq nakémbá, ndego é-møndøqeív, Keliso tenanim, yaq Mbumbukiam gékhandí.v. Unimanqatín. Mbumbukiam ndego ezoqa pakhaezatak-qa manqei-te ivøveáv, neka teqa kha, manqei ozu-te lanqøveáv. 32 Ngenek ezoqam, Mbumbukiam løvøte-te gekhandí.v, Yesú. Ni ate nqati:gu, nikeza bói qatiqeívím. 33 Mbumbukiam ndego ekezan-té genø-eqeiú, neka teqa nakeamó zenda-te vøve. Yaq Eve Nqova Mbomambaqape mbo-etoám, av ibugukhokhof manqá mbusa ge-ve, yaq Yesu ndakin ni vøni-etoam. Matev nqánek, zo nqazo-qeivi neka nqázøyøgē. 34 Ni mizi:nøtén, Deivid mbá, yan-te geqavíg. Geté ndego Mesaya me:manqatám, av ge-ein nqægo,

‘Evezøza Mbumbukiam, noge Evezøza, āv gembøe-eín nqægo,
“Noqá nakeamo zenda-té qanøqóm.

35 Até qóqotát, atema no qogi qaqa ezoqam,
kopømba ande av zenda tokhotapak awam nonqo,
qoqa zenda tokhotapak mokho-te vøtaqambú-āb.’”

36 Yaq nakémbá, zo Izlael bawan-ak ate ndøzøte:go, zo vøezøtéz. Ngenek Yesu, zo tae mutui-te qazo-tøkewem, Mbumbukiam āv gene-veatáv nqægo: Ndego Evezøza neka Mesaya ndøgoát.”

Ezoqam Mbumbukiam-te giqambuz neka ibøkha iz vøndapem

37 Yaq ndigu ezoqam, Pita-qa manqat giyogem, tiqa mbøni, møndø-khanáz. Yaq ndigu Pita neka Keliso-gi u-anim nøme, āv gizømbe-beváp nqægo, “Nófuap. Ni ndakin gekhá nígonēm?”

38 Yaq Pita gezø-qavøiu, “Zo é-mozøqambúz, neka Yesu Keliso-qa iz-te, ibøkha iziz vø-upøgim. Yaq Mbumbukiam zoqa manqá-zapazapa, segembøé-navøém, yaq zo Nqova Mbomambaqape vozóndafēm. 39 Manqá mbusa ndøgo, Mbumbukiam taqa yaq-te geve, ndøgo zoqá neka zogi nakheis-qá neka até tiqá ndigú-a, ndigu qamba-qamba ndindu-yageapet. Gekha ezoqam ndigu, ndego Evezøza, nigi Mbumbukiam, ndezø-akhayam, te-te tinduzav, nqanek manqá mbusa tiqa ndigu.”

40 Pita manqat nøme kandambá gezø-manqatam. Manqat nøme, āv gezømbe-eín nqægo, “Mòzøqambúz. Soqáin ndøgo, nginik manqá-zapazapa-us ezoqa namba tøvøte-soqøez, ndakin ngiyage.”

41 Ezoqa ndigu, Pita-qa manqat gindapem, ndigu ibøkha iz ndøndapém. Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa kandambá, Klisten bawan-te gi-oz. Ate gi:goam, ande āv tri taosen ezoqám ndi:gu.

Klisten ezoqam, nqova kopo-te giyagam

42 Ndigu Klisten ezoqam, āv gini-matønnumám nqægo: Keliso-gi u-anim-qá nømendim manqat ndø-ewagám, neka yaqyaq-a vøtøke:mam. Ndigu gèpindupám, lou vølogin neka Evezøza-qa lou loge matev vøgonemín neka

vøguligulimemin. ⁴³ Mbumbukiam, Keliso-gi u-anim mokho-te, umingiap matev kopoáv gematønumat. Ezoqa ewaqape, nqova ndafe kandambá neka møe vøgonemin. ⁴⁴ Ndigu ezoqa ate gi-goam, Yesu gi-unimanqatinim, ndigu nqova kopo-te sùgumu-yagám. Neka tiqa gigiap ate qazømbe-goam, sège-etoumám, yaqyaq-a. ⁴⁵ Ekeza manqei neka gigiap vinivinimba gèwiám. Yaq moni ndigu, gi-qaqasumam, ndigu tizø-etoumám, lou-qa o gigiap-qa gi-potonumam. ⁴⁶ Khøuwa ate qæpavpavemam, ndigu Mbumbukiam-qá khoev-té ginø-pindupám. Yaq Klisten zifuap vinivinimba-qa khoev-te, ndigu lou ndølogám neka Evezøza-qa lou loge matev vømø-gonemin. Khanakhanakh-ús. Lou sège-etoumám, yaqyaq-a. ⁴⁷ Yaq tiqa matev ate qægoam, ndigu Mbumbukiam-qá iz me-eqatám. Ezoqa ewaqape, poev ndøveém, ti-te. Yaq khøuwa ate qæpavpavemam, Evezøza Klisten bawan-te, ezoqá nøme ndøyogimám, ndigu khandi gezø-etoamin.

3

Kagi ezoqam gikhakheinøvemem

¹ Khøuwa nøme, ande av khagus tri oklok ndægo, ta khøuwa iz-te ndøgo, Zu ezoqam giguligulimam, Pita neka Zion, Mbumbukiam-qá khoev-té ginø-apát. ² Ta khøuwa iz-te ndøgo, ezoqa kagi ezoqam ndø-eqeitavún. Ndego äv teneqán, kagi. Khøuwa ate qæpavpavemam, ndego mboqog tambav-té ginø-ivøvemín, ta mboqog ndigu, Qanimav-Qape gimbo-akhaemam. Yaq ndego ezoqa moni-qa zøviámín, ndigu Mbumbukiam-qa khoev-te gi-onimam. ³ Yaq ndego Pita neka Zion gezømet, gi-onat, ndego moni-qa zøviám. ⁴ Ndigu ezoqa menas, gèwaomém. Yaq Pita ndego äv gembøe-eín nqægo, “Ni-tè qotøndé-kewäg.” ⁵ Yaq ndego vøkewag. Ndego äv gene-matavupám nqægo: Moni nø-etøomēm.

⁶ Geté Pita gembo-ein, “No moni mbaín. Geté no tøtaqá-etoám ndøgo, no nqanøgo. Yesu Keliso-qa iz-te, ndego Nazalet vemia-vak, mðqo-itán neka okho vøngaz.” ⁷ Yaq Pita nakeamo zenda mbogeá, vø-eqei. Yaq nqova mbaín, teqa zenda tokhotapak sègembo-føgføføgakhám neka gømig vømbø-føgføføgakhæzam. ⁸ Yaq ndego sasanqá sege-itán, okho vøngaz. Yaq Mbumbukiam-qa khoev-te, namba me:-öz. Sège-okhoát neka vøvøvumat, neka Mbumbukiam-qa iz vø-eqatat.

⁹ Ezoqa ti-ometám ndøgo, ge-okhoam neka Mbumbukiam-qa iz ge-eqatat. ¹⁰ Gimatøvemem, av nqægo, ezoqa ngēnek, mboqog tambav-te geqonumam, ta mboqog ndigu Qanimav-Qape gimbo-akhaemam, neka gigiap-qa vøvi-mam, yaq ndigu nqova ndafe kandambá, ta matev-qa yaq-te, ndøgo gambo-fakhan.

Pita-qa manqat, Mbumbukiam-qa khoev mokho-te

¹¹ Ndego ezoqam, kagi gegoam, Pita neka Zion, ti-te gèmø-tøkenøvem. Yaq lou-qase-te gizav, ndøgo Solomon-qa Lou-Qase gimbo-akhaemam, ezoqa ewaqape tinøbøin ndøgo, ngenek ezoqam vø-ometam. Yaq ndigu nqova ndafe kandambá. ¹² Pita nginik ezoqa gezømet, yaq äv gezømbe-eín nqægo, “Zo Izlael-ak, nogi ezoqam. Gekha zapá, zo nqova qazøndaf, matev av nqægo qafakhan? Neka gekha zapá, ni-te ndozotøndo-keoge? Ge zó, ndozo-matavap, ni ngenek nikeza bazaføgakh-tè qeitø-khakheinøvemem, okho gengaz? Ó, ni ezoqam qaniqáním, Mbumbukiam-qa bøi-te, yaq nakëmbá, ndego ni

ginitōke, ngenek ezoqam qeikhakheinōvemem? Av taoká! ¹³ Ta matev mokho-te, ndego Eibleem neka Aezek neka Zekop-ge Mbumbukiam, ndego nigí atanakha-zapazapa-za-ge Mbumbukiam, ndego tege sasae ezoqam Yesu, iz kandambaqape mbo-etoám. Ezoqam ngenék, zo Lom ezoqam-qa zenda-te qazoveem, yaq ndigu vōlaem. Pailōt ambá sege-nqonqotavín. Geté zo Yesu zōsanqawém. ¹⁴ Zo ngenek Ezoqam Mbomambaqape neka Ndafōyamba-qape, zōsanqawém. Yaq zo Pailōt pepen ezoqam-qa zombo-viōmém, sa tezō-nqonqotav. ¹⁵ Zo ngenek khandi zapa ezoqam, zōlaém. Geté Mbumbukiam mōndō-khandí:v, lōvōte-te. Ni nikeza bōi qatiqevím. ¹⁶ Ngenek ezoqam, zo nqazo-omete neka ndōzōtē-zōtēzāt, ngenek Yesu-qa bazafōgakh neka iz mokho-té, bazafōgakh gendap. Nqanek matev, unimanqatin matev-té qando-fakhán. Ni Yesu qei-unimanqatinim, yaq ndego ngenek ezoqam gēkhakhév, av zo ndakin nqazōte-omete.

¹⁷ Nōfuap. No mōtenōtén, matev ndōgo, zo neka zogi megetapak, Yesu qazombo-matōnōmem, zapa ndōgo: Zo zōtezateáv. ¹⁸ Mbumbukiam, tegi manqa vevezam ezoqam ate gi:goam mokho-te, é-mōndi:nōmánd, av nqāgo, ndego Mesaya, tendo-khofotav, ezoqa tekhandi:z, ndego nqosōgeap ndōqev, vōnaním. Yaq ta matev mokho-te ndōgo, qafakhanam, nqanek manqat mōndō-unimanqatín.

¹⁹ Yaq ndakin, zo é-mozo-enénd neka Mbumbukiam-te vozōqambūz. Yaq ndōgo, Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa, segebōé-navōém. ²⁰ Yaq ndōgo zo pusa taev matev zō-etoám, neka Mesaya vōndō-khofotáv, ndego ibugukhokhof geveatav, ezoqa tekhandi:z. Ngenek ezoqam, Yesú. ²¹ Geté ndego bugukhokhof yan-té geabeto:gó, atema ta khōuwa-te ndōgo, Mbumbukiam gigiap neka matev ate ndāgo nango vōndakināk, av ndego nupōkhan mba, tegi manqa vevezam ezoqam mokho-te ge:-ein, ndigu gevevesam.

²² Mozes āv gene-eín nqāgo, ‘Evezōza, zoge Mbumbukiam, zo mokho-te manqa vevezam ezoqam ndōveatáv, av no nqate:go. Yaq gekha manqāt ndōgo, tezō-manqatat, zo vōndapemat. ²³ Geté gekha ezoqām ndego, teqa manqat ndapeav tōgoat, yaq Mbumbukiam ndego gēngiú. Yaq ndego Mbumbukiam-ge ezoqam sekemba gégoák.’ ²⁴ Até Samuél-a, neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate gi:goam, teqa zitate gipavavun, ndigu matev ndōgo tini-manqatám, av ndakin khōuwa-te qāefakhanam. ²⁵ Manqa mbusa ndōgo, Mbumbukiam tegi manqa vevezam ezoqam mokho-te gendo-ein, ndōgo zogi atanakha-zapazapa-za-te geve, ta manqa mbusa ndōgo, zo nonqó. Mbumbukiam Eibleem namba, poev ge-unimanqatin, yaq āv gembōe-eín nqāgo, ‘Qogi qazi, ezoqa kopo mokho-te, no ezoqa ewaqape matev mbomōmboma nōzō-matanám, nqanek manqei-qape-te.’ ²⁶ Mbumbukiam ngenek sasae ezoqam Yesu, ndego geveatav, bugukhokhof zo-té gendo-khofotáv. Ndego tende-khofotáv ndōgo, ndego zo matev mbomōmboma zōmatanám, zoqa manqa-zapazapa-te tōzōtōnde-qambuz.”

4

Pita neka Zion, ndimbula-te ginqeitaz

¹ Pita neka Zion, ezoqa manqat até gezō-manqatám, yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqam neka Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam-ge kawa

neka Sadusi ezoqam tɪnɔfakhāz. ² Ndigu khanakhanakh mbaɪn, ndigu ezoqa menas, ezoqa gi:zɔmesimat, neka gi:zɔmas, av nqægo, Mbumbukiam kopɔmbaqapɛ ezoqa lɔvɔte-te tekhandi:z, zapa ndɔgo, ndego Yesu ndɔkhandi:v, lɔvɔte-te. ³ Yaq ndigu Pita neka Zion sɛgegavɛm. Yaq ndimbula-tɛ genɔnqeitāz, atema nɔme vɔndɔpave. Manqa ovɔpɔteāv. Zapa ndɔgo, gɛpɔistāt.

⁴ Getɛ ezoqa kopoáv, ndigu tiqa manqat giyogem, gɛ-unimanqatiním. Yaq ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, mɔndɔmɔ-faev-taosen-éz, angana.*

⁵ Yaq khɔuwa nɔme qandopave, Zelusalem taon-te ndɔgo, Zu ezoqa kandakanda neka megetapak neka Mozes-qa guguna manqat nɔmendim ezoqam ndɔmɔváb. ⁶ Atɛ Anás-a, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, neka Kayafas, neka ezoqa nɔme, Zion gimbo-akhaemam, neka Aleksandá, neka Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-gi ezoqa nɔme, vɔgoam. ⁷ Yaq Pita neka Zion, tiqa megemege-tɛ ginɔ-áb, sasa zɔbevap, “Nqanek matev, gekha bazafɔgakh-tɛ neka gekha ezoqam-qá iz-tɛ qazonɔgonem?”

⁸ Pita, Nqova Mbomambaqape kha é-mɔndɔmbɔi-tɔnɔyám. Yaq ndigu áv gezɔmbe-qavɔiú nqægo, “Zo kawakawa-za neka megetapak! ⁹ Zo ni ndakin matev mbomambaqape-qa yaq-te nqazonimbi-sinɔzumit, ni kagi ezoqam qeimbo-matɔnɔmem, yaq ngenek vɔkhakhæv, ¹⁰ zo vɔezɔtɛz neka atɛ Izlael ezoqam ewaqapɛ-a, betɛzɔtez: Ngenek ezoqam, zoqa bɔi-te ngeya, Yesu Keliso-qá iz-tɛ gene-eqeieqei-év, ndego Nazalet vemlav-ak. Zo ndego tae mutui-tɛ qazonɔ-tɔkewém. Getɛ Mbumbukiam lɔvɔte-te mɔndɔ-khandi:v.

¹¹ Ezoqam ngenek, teqa yaq-te Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein, av nqægo, ‘Nandi-qapi ndigu,

zo khoev puanam ezoqam qazo-sanqabem,
ndigu mɔndɔmɔ-gigiap-qape-éz, khoev puanam nonqo.’

¹² Ezoqa nɔme mbaɪn, niqa khandi:nat nonqo. Yesu yakhapús. Nqanek manqei-qape ate nqægo, Mbumbukiam ezoqa nɔme khofɔtɔveáv, ni tekhandi:n.”

¹³ Ndigu megetapak, ndigu ezoqa menas gizɔmet, manqat ndafɔyamba gi-einim neka mivi mbaɪn, ndigu nqova ndafe kandambá. Zapa ndɔgo, ndigu mɔndæzɔtɛz, ndigu khokho ezoqám, skul kandakanda mbaɪn. Neka ndigu mɔndæzɔtɛz, ndigu ezoqa menas, Yesú namba me:goám. ¹⁴ Getɛ ndigu zɔtezateáv, gekha manqat zɔqavɔiú. Amba zɔmbe-eín. Zapa ndɔgo, ndego ezoqam, kagi gegoam, Pita neka Zion namba me:waná. Ndego mɔndɔ-khakhæv. Yaq ndɔgo bavokho-qapɛ.

¹⁵ Yaq ndigu bavokhó ginɔ-khofotáz. Yaq gizav, ndigu Zu megetapak, manqa ovɔyam khoev-te gu:qonavam, manqa ndɔvɔovɔmém. ¹⁶ Gi-einim, “Gekha zizɔgɔ, nginik ezoqa menas? Ezoqa ewaqape, nqanek Zelusalem taon-te ngiyage, mɔndɔmu-yogém, av matev gi:matɔnɔmem ndægo. Unimanqatin. Ndɔgo matev vini. Ni kopɔmba mbaɪn tizio-naomem. ¹⁷ Getɛ nqanek manqat Yesu-qa yaq-te, ezoqa nɔme-te, bepanqávɔém. Yaq nakémbá. Ni manqa áv qazizɔmbɛ-lɔvuá nqægo, ndigu teqa iz-te, ezoqa nɔme manqat nqawa bezɔ-eín.”

¹⁸ Yaq ndigu nqawa gizɔ-akha, khoev mokho-te vɔu-oz, yaq gɛzɔmbe-khafén. Ndigu Yesu-qa iz-te, manqat nqawa be-eínim, neka ezoqa nqawa bete-zɔmɛsím! Matev av nqægo, ùni betɛ-navɔém!

¹⁹ Getɛ Pita neka Zion gizɔ-qavɔiu, “Zo zɔkeza mokho-mba, zɔtɛ-

4:4 4:4 Kel 2:41 * 4:4 4:4 Sakheis neka nakheis mɔndɔgoám, ndigu Yesu gi-unimanqatintam. Getɛ ndigu gevebɔpɔteáv. 4:10 4:10 Kel 3:6, 13-16 4:11 4:11 Psa 118:22 4:12 4:12 Met 1:21 4:18 4:18 Kel 5:28 4:19 4:19 Kel 5:29

matovomēm, av nqægo. Eqeieqeie ākhanégo? Zoqá manqat nındapēm, ó, Mbumbukiam-qá manqat nındapēm? ²⁰ Ni kopomba mbaín, manqa sa teikhoutavat, av ni bœi qatiqevam, neka vœi-ewagam.”

²¹ Yaq ndigu megetapak, kha-khoiv manqat nœme zœ-eín. Geté yaq sège-nqonqotáz, vœzav. Ndigu nakhoa qeiviáv, yaq-fia nqosœgeap ande āv kizombé-etoám. Zapa ndôgo, ezoqa ewaqape Mbumbukiam-qá iz ndœ-eqatát, ta matev ndôgo, qafakkan. ²² Ngenek ezoqam, ndego kagi-qape geqan, yaq Yesu-qa iz-te vœkhakhæv, ndego viav 40 mœndœmœ-lœvú.

Mbumbukiam bazafœgakh-qa gimbo-viœmem

²³ Pita neka Zion até vœnqonqotáz-ae, ekeza Klisten bawan ezoqam-te e-vœzav, yaq emanqat vœzœvotot, av Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka megetapak nœme gizœmbe-manqatam. ²⁴ Ndigu Klisten bawan ezoqam, nqanek manqat giyogem, yaq sũgumu-guligulimém. Nqova kopoté. Mbumbukiam āv gimbœe-akhaém nqægo, “Bazafœgakh-us-qape. Yan neka manqei-qape neka ndaola, neka gigiap ate nqægo, ta mokho-te nqœugut, qo qokhakheinumát. ²⁵ Qo nigi atanakha-zapa Deivid, ndego qoge sasae ezoqam gegoam, qoge Nqova Mbomambaqape mokho-te, manqat qombo-etoám. Yaq ndego āv gene-eín nqægo, ‘Gekha zapá, bawan vini-ak qaqa ndigu?’

Neka gekha zapá, ndigu āmba mba ndi:voqoyam?

²⁶ Nqanek manqei-qape-gi kawakawa-za neka megetapak mœndœ-tœkuaném. Ndigu nœfe-qa mba mo:keogé, Evezœza namba, neka Mesaya namba, ndego geveatav.’

²⁷ Unimanqatín. Matev av nqægo, mœndœ-fakhán, nqanek taon-te. Ndigu kawakawa-za menas, Elod neka Pontius Pailœt, manqei vini-ak neka Izlael manqei-ak namba me:tœkuaném. Neka nœfe-qa mba mo:kewagám, te-te ndego, Yesu, qoge sasae ezoqam, ndego qo Mesaya qoqo-veatav. ²⁸ Geté ta matev mokho-te ndôgo, gimatœnumat, ndigu qoqá matavap neka poev mba mbopavát. Qoqa bazafœgakh-te, qo nupœkhán mbá, é-moqopœóá, matev av nqægo tábete-fakhán.

²⁹ Yaq ndakin, Evezœza, vœmbo-matœvém, kha-khoiv matev ndôgo, gimatœnumat. Gĩnitóké, ni qogi sasae ezoqam, yaq ni qoqa manqat, ndafœyamba neka mivi mbain tábati-manqaté. ³⁰ Qo zenda qotœ:vé, ti-te ndigu, enqoni ndœzœgo, yaq vœkhakhæz. Neka qoge sasae ezoqam mbomambaqape, Yesu, teqa iz mokho-te, umingiap matev vinivinimba voqœ-matœnumát.”

³¹ Ndigu gumu-guligulimem, yaq manqei ndôgo, ma gi-qonavam, sũgumu-kukuvœmát. Yaq kha Nqova Mbomambaqapé qazœmbe-tœnœyám. Yaq ndigu Mbumbukiam-qá Manqat me:zœmesimát. Bazafœgakh-ús neka mivi mbain.

Klisten ezoqam, yaqyaq-a gitœke:mam

³² Ndigu ezoqa ate gi:goam, Yesu gi-unimanqatintam, ndigu nqova kopo zœmbegoám. Ezoqa kopo einiáv, av nqægo, “Nqanek gigiap, nœkeza nonqo mbá.” Geté gigiap ate qægoam, sège-etoumám, yaqyaq-a. ³³ Keliso-gi u-anim, ezoqa āv gini-zœmesimám nqægo: Yesu lœvœte-te mœndœ-khandí:v. Yaq ndego Evezœzá. Ndigu bazafœgakh-us me:zœmesimám. Neka Mbumbukiam, matev mbomœmboma zœmatœnumám, kopoáv, ti-te ndigu, ezoqa ewaqape. ³⁴ Ezoqa kopo gigiap-qa potonœpœteáv, ti mokho-te. Ezoqa nœme ndigu, manqei o

khoev qazøgoam, gèwiám. Yaq moni ndigu, gi:qaqasumam, ³⁵ Keliso-gi u-anim-té ginø-upøgimám. Yaq ndigu gèqaqabemín, yaq gekha ezoqám ndigu, gigiap-qa gipotonumam, vøzø-etoamin.

³⁶ Ezoqa nøme, matev av nqægo gego, teqa iz Zoséf. Ndego Livai bawan-ák. Saiples manqei bawá geqán. Ndigu Keliso-gi u-anim, iz Banabas mboakhaemám. (Taqa manqa mokho, “Ezoqa zita tøpøzu ezoqám.”) ³⁷ Ngenek manqei ndøwi. Yaq moni ndigu, geqas, Yesu Keliso-gi u-anim-té genøndapáz, ezoqá tøke nonqo.

5

Ananayas neka Safila, meakha manqat gi-einim

¹ Geté ezoqa nøme møndøgoám. Iz Ananayás, neka ndego zas vømbøgoam. Tuqa iz Safilá. Até ndegó-a, ekeza manqei nøme, gèwí. ² Geté moni ndigu, gendapaz, nøme gèkhonáb. Teguzas møndæ-otév. Yaq moni nøme ndigu, Yesu Keliso-gi u-anim-té genøndapáz. Yaq áv gezømbe-eín nqægo, “Moni ndigu, qeiqasem, ngínik.”

³ Yaq Pita Ananayas gembo-ein, “Ananayas. Gekha zapá, qo Saitan qoqombotak, qoqa mbøni mokho-te gendo-on, yaq Nqova Mbomambaqape voqombøe-khavoz, qo moni nøme qoqokhonab, manqei qoqowi. ⁴ Ndøgo qakeza manqei ndøgoám. Yaq qo qakeza poev-té qonøwí. Yaq moni qoqoqas, até ndigú-a, gemøqa-qakezanéz. Geté gekha zapá, qo matavap soqøsoqa qoqo-tonqogim? Qo ambá av nqægo, ezoqa mba qombøekhävöz. Geté Mbumbukiam qombøekhävöz.”

⁵ Yaq Ananayas nqanek manqat ge-ewag, sègebøiáv, vønanim. Yaq ezoqa ewaqape, manqat giyogem, kha zøkhoí. ⁶ Yaq ezoqa ndakinak, teqa kha ndabuá gini-løvønømem, bavokho sasa ndø-eqanem, vømø-ozem.

⁷ Khapé outøpøteáv. Ande áv tri awáz ndægó, zas tündü-øn. Ndugu otevatéáv, matev ndøgo, qafakhan. ⁸ Yaq Pita gumbobevap, “Soqoní-eín. Moni ndigu qazoni-etoam, venanqei, ndigu manqei qazøte-wiim?”

Yaq gundu-qavøiu, “Venanqei.”

⁹ Yaq Pita gumbo-ein, “Gekha zapá, qeivis namba, manqat qazokopo-nem av nqægo, Evezøza-ge Nqova Mbomambaqape khamasim-té qazoveem? Nqáe! Ezoqa ndigu, qoge anganeam gi-otøvem, mboqog tambav-té gonowaní. Yaq ndigu até qó-a, gé-eqæqonám.”

¹⁰ Pita nqanek manqat ge-ein, yaq ndugu teqa megemege-te sègebøiáv, vønanim. Yaq ndigu ezoqa ndakinak ginduqavaz, gi-ometam av nqægo, møndønanim, yaq bavokhó ginø-eqeinám, zivis-qa avønin-te vømø-otøvem.

¹¹ Yaq Klisten bawan ezoqam ate gi:goam neka ezoqa ewaqape, nqanek manqat giyogem, ndigu kha-khoiv kandambá.

Keliso-gi u-anim, ezoqa kandamba gikhakhæz

¹² Keliso-gi u-anim, ezoqam-qa mokho-te, umingiap matev kopoáv gimatønnumam. Ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, Solomon-qa lou-qasé-té ginøwambám, ndøgo Mbumbukiam-qa khoev-te. ¹³ Bavokho ezoqam, møe ndøsinønimám. Yaq ndigu Klisten ezoqam namba, tøkuateáv. Geté ndigu gèzø-vizupám. ¹⁴ Yaq Evezøza, ezoqa nøme mba mo-unimanqatiním. Ezoqa kandambá. Angana neká sakheis.

¹⁵ Matev ndøgo, ndigu Keliso-gi u-anim gimatønnumat, ta zapaya ndøgo, ezoqa nøme enqoni-us ezoqam ndo-upøgimám. Yaq ndigu ekeza venanqei

nonqo neka kita-te, nakhoa-té ginø-abumám. Yaq Pita-gé nqovønqova mba bekhantáz, ma ndego te:ma. ¹⁶ Até vemivemíav nøme-té-a, Zelusalem taon avønín-te ndøgo, enqoní-us ezoqam ndo-upøgímám, neka ezoqa nøme, nqova soqøsoqa gíqantavam. Yaq ndigu ezoqa ate gi:goam, gèkhakhæz.

Enzol ezoqam, Keliso-gi u-anim gezøtøke, ndimbula-te gigoam

¹⁷ Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape neka tegi paev ezoqa ate gi:goam, ndigu Sadusi ezoqam gigoam, ndigu ova ndø-einím, Keliso-gi u-anim-te. Ova kandambá qazøgoam. ¹⁸ Yaq ndigu ate gíndigonem, Keliso-gi u-anim sègegavém, ndimbula-te vønqeitaz. ¹⁹ Geté ta lova ndøgo, Evezøza-ge enzol ezoqam ndowáv, ndimbula mboqog vøzø-mboqogím, ndigu Keliso-gi u-anim bavokho sasa ndøkhatob, ²⁰ vøzø-ein, “Zo Mbumbukiam-qá khoev-té qanøzáv. Yaq ezoqam-qá megemege-té qa-zomwán, manqat ate ndægo, khandi-qa yaq-te, vøzomé-zømás.”

²¹ Yaq ndigu u-anim, manqa o-mba mbøendapém, av enzol ezoqam gezømbe-ein. Yaq qanaqanus, khøuwa gendo-eqan, ndigu Mbumbukiam-qá khoev-té gínøzáv, ezoqa vømè-zømesim.

Ta khøuwa iz kopo-te ndøgo, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape neka tegi paev ezoqam, Zu megetapak ate gi:goam ndøpisám. Manqa ndø-ovøemém. Yaq ndigu ndimbula khoev-te, manqat ndøkhotøvém. Ndigu Keliso-gi u-anim, bègeáv. ²² Geté ndigu sasae ezoqam, ndimbula-te gifakhaz, ndigu Keliso-gi u-anim qaseáv, mokho-te ndøugu. Yaq ndigu sègeveséz, manqat vømø-einím, ²³ “Ní ndimbula khoev-te qeimø-fakhan, mboqog qeizømetat, tokøváp. Neka ndimbula keoge ezoqam mōndo-feazotát, mboqog-te ndøgo. Geté mboqog qeimboqogímem, ezoqam mbaín, mokho-te.”

²⁴ Ndego Mbumbukiam-qa khoev vos keoge ezoqam-ge kawa neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, nqanek manqat gíyogem, ndigu gò:bevupém, av nqægo, “Gé, ndigu gekha matév zøfakhan?”

²⁵ Yaq ezoqam tendowáv ndøgo, vøzø-ein, “Nqáe! Nginik ezoqam, zo ndimbula khoev-te qazo-nqeitaz, Mbumbukiam-qá khoev-té gígú. Ezoqa me:zømesimít.”

²⁶ Yaq ndego vos keoge ezoqam-ge kawa neka tegi sasae ezoqam, tinøzáv ndøgo, nginik Keliso-gi u-anim, nqawa vømøndø-upøzo. Geté ndigu tøpøtøzateáv. Zapa ndøgo, ndigu møe ndøgoném. Soqáin ndøgo, ezoqa qaqa tizøgo, nandi vøepøub, neka vøpakhaéz.

Keliso-gi u-anim, manqa ovøyam-te, Mbumbukiam-qa Manqat manqate-te møe goneav qagoam

²⁷ Yaq ndigu vos keoge ezoqam, Keliso-gi u-anim, Zu megetapak-qá manqa ovøyam-té ginø-tonqozó. Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape gezø-ein, ²⁸ “Ní zo khafeap nizømbóvé, av nqægo, ‘Zo ezoqa Yesu-qa iz-te me:zømèsím.’ Geté nqáe! Zo nandav nømendim manqat, Zelusalem taon-te ate nqægo, sózo-vøndøzém. Neka zo ní zoni-løvøyáp, ngenek ezoqam gilaem.”

²⁹ Yaq Pita neka ndigu Keliso-gi u-anim nøme gízø-qavøiu, “Ní Mbumbukiam-qá manqat bambupáév, ambá ndøgo, ezoqam-qa manqat.

³⁰ Nigi atanakha-zapazapa-za-ge Mbumbukiam, Yesu løvøte-té gendokhandí:v, ndego zo qazolaem, tae mutui-te qazo-tøkewem. ³¹ Yaq

Mbumbukiam ndego ekezan-té genø-eqeiú, neka teqa nakeamo zenda-te vøve. Yaq ndego kawa neka khandi etoam ezoqam ndógoát. Yaq ni Izrael ezoqam tabizi-qambún, yaq Mbumbukiam niqa manqazapazapa bembøē-navøem. ³² Matev ndøgo, Yesu gematønnum neka te-te vøfakhanumam, ni bói qatifeivám. Yaq ni ezoqa niti-zømesimít. Neka até Nqova Mbomambaqapé-a, ndego Mbumbukiam ndigu tezø-etoumat, ndigu teqa manqa o-mba ndimbøe-ndape, ndego nqanek matev ate ndægo møndøqev.”

Gamaliel-qa manqat, Keliso-gi u-anim-qa yaq-te

³³ Ndigu iz-akhayapak, nqanek manqat giyogem, ndigu qaqqa kandambá gigonem. Yaq ambá pakhapakha zøkhaneamín. ³⁴ Geté Zu ezoqam-qa manqa ovøyam-te ndøgo, ezoqa kopo møndu:goám. Teqa iz, Gamaliél. Ndego Felisi ezoqám neka Mozes-qá guguna manqat nømendim ezoqám. Ezoqa vizap kandambá gimbogoam. Yaq ndego gè-itán, ndigu Keliso-gi u-anim bavokho vøkhæ-khofotaz.

³⁵ Yaq ndego gezø-ein, “Zo nogi ezoqam, Izrael bawan-ak. Aiyá qagó, nginik ezoqam gekha matev tozozø-matanam. ³⁶ Zo gèmbø-mataváp. Nupøkhan mbá mbá. Tiudas ndøgoám. Ndego ekeza kha, kandambaqape me:veó. Ezoqa fo andléd gimbopavam. Geté ndego gilaem, yaq ndigu te namba gi:goam, khokhó sege-panqanimát. Yaq matavap ndøgo, qambogoam, sègembøepá.

³⁷ Taqa zita-te, ta khøuwa-te ndøgo, gaman, ezoqam-qa iziz gindapat, ezoqá nøme ndøfakhán. Teqa iz Zudás. Gelili plovinš-ák. Ndego gaman-te nakhag vøngaz. Neka ezoqa kopoáv gimbopavam. Geté até ndøgo-a, vølaem. Neka tegi paev ezoqam ate gi:goam, sège-panqanimát. ³⁸ Yaq nakémbá. No nginik ezoqam-qa yaq-te, áv qazømbé-ovøyam nqægo: Zo matev ndømatønømém, ti-te. Sègezø-iváv. Av tiqa sasae neka matev ezoqam-qa matavap-te mba qando-fakhanin, yaq segemø-navøém. ³⁹ Geté, av nqanek matev Mbumbukiam-te qande-fakhan, yaq zo kopømba mbaín, nginik ezoqam tozozømbø-khaz. Soqain ndøgo, zo Mbumbukiam namba tozo-nøfeapat.” Yaq ndigu iz-akhayapak, Gamaliel-qa manqat, gè-unimanqatiním.

⁴⁰ Yaq ndigu Keliso-gi u-anim, nango gizø-akha, vøndø-oz. Yaq gèfebám, khafeap vøzømbøve, av nqægo, “Zo ezoqa Yesu-qa iz-te, nqawa me:zømesím.” Yaq sège-nqonqotáz, vøzav.

⁴¹ Yaq Keliso-gi u-anim, nqanek Zu ezoqam-qa manqa ovøyam gi-ivøvem, ndigu khanakanakh-ús giqavanat. Ndigu khanakanakh-us tinigú ndøgo, Mbumbukiam ndigu eqeieqei ge:zæb, Yesu zapaya mivi matev gindapem.

⁴² Ndigu ezoqa zømesim ivøveáv. Geté khøuwa ate qæpavpavemam, Manqat Mbomambaqape me:zømesimám. Mbumbukiam-qa khoev-te neka ezoqam-qa khoev vinivinimba-te, ndigu áv gizømbø-ovøemám nqægo: Yesu, ndego Mesayá. Ezoqam ndégo, Mbumbukiam geve, ezoqa tekhandi:z.

6

Tøke ezoqam seven givevesam

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu-gi paev ezoqam, bawan qazø-khouvevtat, yaq ti mokho-te ponqombap ndøfakhán, yaq Zu bawan-ak, ndigu Glik manqat vømanqatám-a, yaq ndigu, Iblu manqat vømanqatam. Ndigu Zu bawan-ak, Glik manqat gimanqatam, áv gini-einím nqægo, “Zo khøuwa kopoav, ngængæm lou-qa yaq-te qazozø-tøkematun, ndigu angana gizø-pakhaez, yaq nigí ngængæm tøke agé upøgimáv.”

² Keliso-gi u-anim tuelv, nqanek manqat giyogem, yaq ndigu ezoqa ewaqape ndømováb, Yesu gi-unimanqatintam, vözø-ein, “Matev av nqægo, eqeieqei mbá, ni Keliso-gi u-anim, Mbumbukiam-qa Manqat zømesim teivøvem, yaq lou etoam matev-tē qanimbō-ngetøgeapāt. ³ Yaq nakémbá, nigi nõfuap, ezoqa seven zøvevesám, zo mokho-te, ndigu zo qazøte-zøtez, Fila Nqova Mbomambaqape qazømbe-tønøyám, neka ndigu matavap loloakh ndøzøgō. Yaq ndigu tizi-áb, ezoqa lou tizø-etoumat. ⁴ Geté ni Keliso-gi u-anim, bazaføgakh ndøgo teitø-asazát, teiguligulimat neka ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat vøti-zømesimát.”

⁵ Ezoqa ewaqape khanakhanák, nqanek manqat-qa yaq-te. Yaq ndigu Stiven ndøveatøvém, teqa unimanqatin bazaføgakh-us qambogoam neka kha Nqova Mbomambaqape vømbøe-tønøyam. Ezoqa nõme givevesam, Filip neka Plokólus neka Nikanó neka Timón neka Pamenás neka Nikolás. Nikolas, ndego Antiok taon-ak ndøgoám. Geté ndego mõndømø-Zu-bawan-ak-év, yaq ndego Mbumbukiam-anim vømbō-vizupam. ⁶ Yaq ndigu ezoqa seven, givevesam, Keliso-gi u-anim-té ginø-upøzó. Yaq ndigu gèzø-guligulim, neka zenda vøzømbø-awam.

⁷ Mbumbukiam-qa Manqat sège-vøndavát. Yaq Yesu-gi paev ezoqam, Zelusalem taon-te ndøgo, tiqa bawan sá tønø-khouwévtát. Até Mbumbukiam-gi iziz ezoqám-a, ezoqa kopoáv, Yesu-qa manqat vøndapem-a, vø-unimanqatinim.

Stiven gimøvøinam

⁸ Mbumbukiam Stiven gèmbø-tøkeám neka bazaføgakh vømbō-etoumam. Yaq Stiven, ezoqa mokho-te, umingiap matev kandakanda ndømatønumám. ⁹ Geté ezoqa nõme, ndigu Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te gimøvøbumam, ndøgo Ngovotøzat Ezoqam-qa Guliguli Khoev gimbo-akhaemam, ndigu Stiven namba, ponqombap ndøngazém. Nøme ndigu Sailini taon-ák neka nõme Aleksandlia taon-ák neka nõme Silisia manqei-ák neka nõme Esia manqei-ák. ¹⁰ Geté Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape, Stiven matavap loloakh mbo-etoám. Yaq ndigu kopømba mbain, teqa manqat tiløvumem. ¹¹ Yaq ndigu khonoam-te, ezoqa nõme tìnø-nøzøzó ndøgo, gizø-ein, “Zo ezoqa nõme, meakha manqat zømanqatát, av nqægo, ‘Ngenek ezoqam, Mozes-qá neka Mbumbukiam-qá iz ndøngi:tatún. Ni mõimbo-yogém, manqat av ge:manqatam.’ ” ¹² Yaq ta matev mokho-te ndøgo, ndigu ezoqa nõme neka megetapak neka Mozes-qa guguna manqat nõmendim ezoqam, qaqa zøløwáz, Stiven-qa yaq-te. Yaq ndigu até gindigonem, Stiven vø-møvøinam, Zu megetapak-qa manqa ovøyam-te sasa ndøndafem. ¹³ Yaq ndigu, ezoqa nõme, khavozam nonqo ndøtonqozó. Yaq ndigu äv gini-einim nqægo, “Ngenek ezoqam, Mbumbukiam-qa khoev neka Mozes-qa guguna manqat-qa yaq-te, manqat soqøsoqa oskia ndømanqatátún. ¹⁴ Ni ngenek äv qeimbøe-yogém nqægo, ‘Ngenek Yesu, Nazalet vemianv-ak, Mbumbukiam-qa khoev géngiú neka niqa matev ate ndægo vø-enënd, Mozes nigi atanakha-zapazapa-za gezø-etoam, yaq ni vizimø-ndapem.’ ”

¹⁵ Yaq Zu megetapak ate gi:goam, manqa ovøyam-te giqonavam, Stiven-te bøi é-møndøzømbø-føgákh. Yaq bugug gimbo-qeivim, ndøgo waev unime-papaqá. Andé enzol ezoqam-qa bugug me me:kewagám.

7

Stiven manqa ovøyam khoev-te, manqat gezø-manqatam

¹ Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, Stiven gembobevap, “Gê, manqat ndøgo, ngiqa-møvøet, unimanqatín?”

² Yaq Stiven gezø-qavøiu, “Tát-za neka ata-za! Zøtøndé-yogēm. Nigi atanakha-zapa Eibleem, Elan taon-te yageav qagoam, gete Mesopotemia manqei-te zua gegoam, yaq ndego Mbumbukiam Iz-akhae-qape mbofakhán, ³ vømbø-ein, ‘Qoqa manqei neka qakeza ezoqa vøzuváz. Yaq manqei ndøgo toqonøqáv, ma no tøteqamakh.’

⁴ Yaq Eibleem ekeza manqei, ndøgo iz nøme Kalde manqei gimboakhaemam, sège-iváv. Yaq Elan taon-té genøwáv, vømøqom. Yaq tege eve genanim, Mbumbukiam ndego nqáneq gendo-khofotáv, zo ndakin nqazoy-age. ⁵ Geté Mbumbukiam Eibleem-te, manqei-qase etopøteáv. Mbain! Geté ndego manqa mbusa mbové, av nqægo, manqei ndømbø-etoám, ndego neka tegi zi. Ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam manqa mbusa geve, Eibleem nakhasam fakhaneav mbogoám. Zuá. ⁶ Mbumbukiam Eibleem av gembø-ein nqægo, ‘Qogi qazi manqei nøme-té géyagát. Ta manqei-te ndøgo, ndigu mo-manqei-aním mbá. Yaq ndigu yaq-fia mbain sasae ezoqam ndøgoát. Ezoqa ndigu géngenøzotát. Viav kandambá. Até tægoat, viav fo andléd. ⁷ Geté no ndigu bawan ezoqam, ndigu yaq-fia mbain sasae-te titøpøtavat, yaq-fia nqosøgeap nøzø-etoám. Yaq taqa zita-te, qogi qazi gendó-fakház, ta manqei-te ndøgo ti:sokhoat. Yaq noqa iz nqáneq gí-eqatát.’

⁸ Yaq Mbumbukiam, Eibleem namba, poev ndø-unimanqatín, neka ngusu qogøzat matev vømbø-etoam. Yaq tege yo Aezek geqan, ta khøuwa-te ndøgo, ndego khøuwa eit qamømo-ndap, Eibleem ngusum mbokepøtáz. Yaq ndego Aezek, matev até kopó, tege yo Zekop, ngusum vømbøkepøtaz. Yaq até Zekóp-a, tegi nakhei angana tuelv, ngusu vøzøqogaz, ndigu nigi atanakha-zapazapa-za kandakanda.

⁹ Ndigu atanakha-zapazapa-za, tigi eveqase-te Zosef, ova ndø-einím. Yaq ndego gèwiim. Yaq ndigu ezoqam, ma gi-wiim, Izip manqei-té ginø-ituim, ndego yaq-fia mbain sasae ezoqam vøveem. Geté Mbumbukiam até gegoám, te namba, ¹⁰ neka teqa yage føgakh-te vøkhandi-v. Yaq Zosef Felo-qa megemege-te go-itan, ndego Izip manqei-ak-ge kawa, Mbumbukiam matavap loloakh mbo-etoám. Yaq Felo, até gendego, Zosef vesøteve iz vømbø-akha. Yaq Izip manqei ate qægoam neka kawa-qa khoev ate qægoam, ndégo tembo-kewagám.

¹¹ Yaq Izip neka Keinan manqei ate qægoam, vikia sekeqape ndømát. Yage føgakh kandambá. Nigi atanakha-zapazapa-za, lou mbain. Gèzø-navøém.

¹² Yaq Zekop ge-ewag, av nqægo, Izip manqei-te, lou zua ndøgø, yaq ndego ekeza nakheis, nigi atanakha-zapazapa-za, andé tene-khofotáz, ndøgo Izip manqei-te. ¹³ Yaq khøuwa nøme nqawa ginduzav, Zosef ekeza zapikia-za tenezømás, av nqægo, ‘No zogé zøveqasé.’ Ndakin Felo møndæ-otév, Zosef-gi namba-qaniap ngínik. ¹⁴ Yaq Zosef eve-te Zekop, manqat ndøkhofotáv, av nqægo: Ndego ekeza ezoqam namba, Izip manqei-té giabetøndozáv. Ndigu ezoqa ate gi:goam seventi-fáev. ¹⁵ Yaq Zekop Izip manqei-té genøwáv, ekeza

ezoqa namba. Yaq ndógo teyagám, atema vōnanim. Neka até ndigú-a, tegi nakhei angana, nigi atanakha-zapazapa-za, ndógo tiyagám, atema vumū-pakhaez. ¹⁶ Ndigu gipakhaetat, yaq tiqa kha Sekem manqei-té ginō-tonqogimám. Yaq ndógo, tinō-osumám, ta manqei ozu-te ndógo, ibugukhokhof Hamo-gi nakheis-qa manqei ozu qagoam, yaq Eibleem vōwi.

¹⁷ Khōuwa qækhatoat, Mbumbukiam ekeza manqat te-unimanqatin, av ibugukhokhof Eibleem-te manqa mbusa ge:ve, ndigu bawan kandambá qazō-khouwev, Izip manqei-te ndógo. ¹⁸ Geté ndego kawa ezoqam ndakinak, Izip manqei gembo-kewagam, ndego Zosef-qa yaq-te otevatéav. ¹⁹ Yaq ngenek káwa ezoqam, nigi atanakha-zapazapa-za gèzōmbe-khavozumám neka ngenogim matev vōzō-matōnumam. Ndego āv gene-vōovám nqægo: Tigi nakhei ndakinak qaniap, bavokhó giabeto-abupit. Yaq ndigu tiabiti-pakhaeté.

²⁰ Ta khōuwa-te ndógo, Mozes tēneqán. Mbumbukiam poev kandambá te-te. Ndego geqan, yaq bugukhokhof evōndipakha-qá khoev-té gunogoám, neka vōmbō-kewagam. Lōvōyak misiká. ²¹ Geté bavokho gimō-ivōvem, av Felo manqa ge:vōovám, ndego Izip ezoqam-ge kawa, yaq kawa-gú yu ndō-omét. Yaq ndugu gè-anqó, neka kopōmba ande av ekeza nakhasam nde:go vō-okef. ²² Yaq ndigu Mozes, Izip ezoqam-qá matavap loloakh me:-ometimám, ate qægoam. Yaq ndego otevat kandambá. Manqa manqate nekā sasae gone-qa yaq-te.

²³ Yaq Mozes viav foti qamōmbo-ndap, yaq ndego okha ndōwáv, ti-te ndigu, Izlael ezoqam, tegi ekeza ezoqam. ²⁴ Yaq ndego tekewág ndógo, Izip ezoqam, Izlael ezoqam ndōfeumát. Yaq Mozes até gendego, vōmbōtōke, Izip ezoqam pakhapakha vōmbō-khana. ²⁵ Mozes āv gene-matavupám nqægo: Ekeza ezoqam ābe-matōvemém, av nqægo, ndego Mbumbukiam ndokhofotáv, ndigu vōe-khandīz. Geté ndigu matavapōteav. ²⁶ Yaq khōuwa nōme qandopave, Mozes Izlael ezoqa menas ndōzōmét, ginōfeat. Yaq ndego ndigu nqawa tōkuzuat-qa ndōgoám, gezō-ein, ‘Nqá! Zo bawan kopó. Zo gekha zapá, nqazō-nōfeat?’ ²⁷ Geté ndego, ma nōfe gendengaz, Mozes gēnqontáv, vōmbō-ein, ‘Ge qó, gekha ezoqám ndōveataq, nigi kawa neka manqa ovōyam megeat ezoqam toqogoat?’ ²⁸ Gè, qo até nō-a, lōvōmbe-qa qógo, av nōmōkhaiya Izip ezoqam qotelavao?’ ²⁹ Mozes nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego gèkhokhón, Midian manqei-te vōmōqom. Ta manqei-te ndógo, ndego mo-manqei-anim mbá. Yaq geyagam ndógo, nakhei angana menás gimbo-fakhaz.

³⁰ Yaq viav foti nōme qame-navōem, leg-av manqei-te, Sainai olol avōnin-te, enzol ezoqam mbofakhán. Tae-qase wageap-us mokho-té genōmbo-fakhán. ³¹ Mozes nqanek matev geqeiv, ndego nqova ndafe kandambá. Yaq avōnin-te gewav, matev uni qeivi-qa gegoam, ndego Evezōza-qá manqa wag ndō-ewág. Ndógo āv qane-ein nqægo, ³² ‘No qogi atanakha-zapazapa-za-gé Mbumbukiám, ndigu Eibleem neka Aezek neka Zekop.’ Mozes kha wageap kandambá, nqanek manqat ge-ewag. Yaq ndego mōe ndógó, vōekewág. ³³ Yaq Mbumbukiam gembo-ein, ‘Qoqa tamak vōkhofóe. Zapa ndógo, nqanek manqei, ma nqoqote-ya, khakheitáp. Noqá. ³⁴ No matev soqōsoqa, Izip ezoqam nogi ezoqam ndizō-matanam, mōeqeiv. Neka tiqa fumugap, mōe-ewág. No ndógo tōtōndevís, no ndigu nōnqovotáz. Yaq nakémbá, mōgoqáv. No nqawa Izip manqei-té qatō-khofotáv.’

³⁵ Ngenek Mozes, ndégo, ibugukhokhof Zu ezoqam gisanqawem, gimbo-einim, ‘Ge qó, gekha ezoqám ndóveataq, nigi kawa neka manqa ovoyam megeat ezoqam toqogoat?’ Geté ndego Mbumbukiam ndokhofotáv, ezoqa tezómbo-megetet neka vónqovotáz. Nqanek sasae, enzol ezoqam mokho-té genómbo-etoám, ndego tae-qase wageap-us mokho-te gembó-fakhan. ³⁶ Yaq ndigu Izlael ezoqam, ndégo tezómbo-megé, Izip manqei vó-ivóvem. Ndego umingiap matev kandambá gegoat, até Izip manqei-té-a neka kewan-te ndégo, Ndaola Kókouk ndimbo-akhayam, neka ta viav foti ndégo, ndigu leg-av manqei-te gigoam. ³⁷ Ngenek Mozes, Izlael bawan-ak áv gezómbe-ein nqágo, ‘Mbumbukiam zo mokho-te manqa vevezam ezoqam ndóveatáv, av no nqate:go.’ ³⁸ Nigi atanakha-zapazapa-za, leg-av manqei-te ndégo, Sainai lolol avónin-te giwambupam, lolol-te Mozes ndóqavíg, Mbumbukiam-ge enzol ezoqam-qa manqat vómó-ewag. Mbumbukiam-qa khandi manqat, ndégo tendáp, ni vóni-etoam.

³⁹ Geté nigi atanakha-zapazapa-za, teqa manqat upógimáv. Ndigu sége-sanqawám, neka Izip manqei-te nqawa vesezam-qa ndógoám. ⁴⁰ Mozes lolol-te go:goam, yaq ndigu Elon, tege zapikia, áv gimbo-einim nqágo, ‘Tae khóuwiap mbumbuk qoni-khakheinóvem. Yaq ndégo tónimbó-megetát. Zapa ndégo, ndego Mozes, ni Izip manqei-te gendo-itumb, ni zi:nótenák, gekha matev mbófakhan.’ ⁴¹ Yaq ta khóuwa-te ndégo, ndigu tae ndókhóuwimém. Andé kao nakhasam-qá bugug me:kewagám. Yaq ndigu até gindigonem, sóvakha gigiap vómbó-lóvusómem. Ta tae khóuwiap ndégo, ekeza zenda gi:khakheinómem, andé Mbumbukiam me me:vewém, neka khanakhanakh vómbógonem.

⁴² Yaq Mbumbukiam ndigu zítá genewuáb, neka ekeza matev soqósoqa-te vóz-ivav. Yaq ndigu khóuwa neka lóvóyak neka nduku zótábutápám. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa mbuk-te, áv qane-peawáp nqágo, ‘Mbumbukiam ge-ein,

“Zo Izlael ezoqam. Zo viav foti leg-av manqei-te qazotu-yageapam, etoam matev neka sóvakha lóvusam matev qazogoam, zo ndégo nó zonó-matónumam?

Áv taoká. Nó mbá.

⁴³ Geté zo ndego khape mbumbukiam Molek-qá palai khoev zo-egatát neka ndego khape mbumbukiam nóme, Lefan, teqa nqovónqova, ndukuam ge:khamas, vozó-egatát.

Zo tae khóuwiap zokhakheinómém, vozómbó-tabupam.

Yaq nakémbá, no zo ndængeasám. Qámbá.

Zo Bébilon manqei ndózo-lóvuúm.” ’

⁴⁴ Nigi atanakha-zapazapa-za leg-av manqei-te giyageapam, ndigu Mbumbukiam-qá palai khoev zógoám. Ta palai khoev mokho-te, Mbumbukiam áv genezómás nqágo: Ndego móndógoám, ti namba. Mbumbukiam ekezan mbo-ein, Mozes, neka nqovónqova vóe-omat, nqanek palai khoev ande áv kiníwévém. Yaq giwévém, ndigu úni mbóepavát. ⁴⁵ Yaq ta khóuwa-te ndégo, Zosua nigi atanakha-zapazapa-za-ge megeat ezoqam gegoam, yaq ndigu nqanek manqei gindapem, ndégo bawan vini-ak-qa manqei qagoam, ndigu Mbumbukiam tíqa megemege-te gengeasumat, yaq nigi atanakha-zapazapa-za nqanek palai khoev mándóndapém, ndégo evóndipakha-za gi:kawawavun. Yaq nqánek qawévám,

atema Deivid-gi khøuwa vømø-khantøzem. ⁴⁶ Deivid, ndego ezoqam matev mbomambaqapé. Mbumbukiam khanakhanákh te-te. Yaq ndego Mbumbukiam áv gembøevíám nqægo, ‘Ambá khoev egeieqei nøtaqa-wevín. Yaq ni Zekop-gi zi, ndøgo teitaqá-vizupát?’ ⁴⁷ Geté Mbumbukiam ndego takeáv. Yaq Deivid-ge yo, Solomon, manqa ndégo tevøovám, Mbumbukiam-qa khoev giwevem.

⁴⁸ Geté unimanqatín, Mbumbukiam, ndego Egeiwat-Qape, khoev-te qonumáv, ndøgo ezoqa zenda gi:wevemín. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqa nøme, ge-ein, ⁴⁹ ‘Evezøza áv gene-eín nqægo, “Noqa qonam nonqo, yán. Neka manqei-qape, noqa zenda tokhotapak awam nonqó. Yaq ge zó, gekha khoev bugug zonøwewēm? Neka manqei áv khazøté-qeivím, no tøteyagat?’ ⁵⁰ Gigiap ate nqægo, no nøkezan nokhakheinám.” ’ ’

⁵¹ Stiven nqanek emanqat ate ndægo gumuvotot, yaq ndego manqa ovøyam megetapak, áv gezømbe-eín nqægo, “Zo sapi ezoqám! Zoqa mbøni neka zoqa matavap gèzø-tokeáp. Zo Mbumbukiam zøtezeatáv neka teqa manqat yogeapáv. Até zó-a, zo Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape oskia zosanqawé, av zogi atanakha-zapazapa-za gi:matønumam. ⁵² Gè, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqa kopó møndøgoam, zogi atanakha-zapazapa-za yage ngi:wateav qambogoam? Mbain. Neka ndigu ezoqam, ge:zømesimam, av nqægo, ndego Ezoqam Ndaføyamba-qape ndøndowāv, ndigu gèzitagám. Ngenek ezoqam, gi:manqatam, møndø-geavún. Geté zoqa matev até kopó, av zogi atanakha-zapazapa-za gi:goam. Zo sòzomboqambúz, vozølaem. ⁵³ Zo Mbumbukiam-qa guguna manqat møndondapém. Mbumbukiam-gí enzol ezoqam mo:veém, zoqa zenda-te. Geté zo o-mba ndapeáv.”

Stiven nandi gi:pouwím, genanim

⁵⁴ Ndigu manqa ovøyam megetapak, Stiven-qa manqat giyogem, ndigu qaqa kandambá neka khaya vømbo-vivisumem. ⁵⁵ Geté Stiven, Nqova Mbomambaqape kha é-møndømbøi-tønøyám. Yaq ndego yan-té genøqán, Mbumbukiam-qa waev bazaføgakh-us vøqeiv neka Yesu vø-omet. Mbumbukiam-qá nakeamo zenda-té geyám. ⁵⁶ Yaq Stiven áv gezømbe-eín nqægo, “Nqáe! No yan mboqoat nqæqeivi. Neka Ezoqam-ge Yo, Mbumbukiam-qá nakeamo zenda-té geyá.”

⁵⁷ Yaq ndigu nqanek manqat gimboyogem, zenda gea me:tokeám, vøtøkuz. Yaq sa tinø-viviám ndøgo, ⁵⁸ Stiven vø-møvøinam. Yaq taon bavokhó ginø-ituím. Yaq nandi gini-pouwím. Ndigu ezoqam, Stiven-qa manqat gisøkuzømem, yaq nandi pouwi gingazem, tiqa ndabua loloakh møndøkhøfoé. Yaq ezoqam ndakinak-qá zenda tokhotapak-té ginø-awém. Teqa iz, Sól. Yaq ndégo tembo-kewagám.

⁵⁹ Yaq Stiven nandi gi:pouwat, ndego áv gene-akhá nqægo, “Yésu. Evézøza! Noge nqova vøkhátó!” ⁶⁰ Yaq ndego sa manazap ndømøkuí, vø-akha, “Evézøza! Qo nginik ezoqam-te, nqanek matev soqaqape ngimatønunit, yaq-fia ndøtá.” Yaq nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, tēnenaním.

8

¹ Ndigu Stiven gilaem, Sol møndø-unimanqatín.

Sol Klisten ezoqam gengiæzotat

Ta khøuwa-te ndøgo, ndigu Stiven gilaem, Klisten bawan ezoqam ngiæzoat matev ndøngáz, Zelusalem taon-te ndøgo. Yaq ndigu Klisten ezoqam ate gi:goam, Zudia neka Samalia manqei-té ginø-panqaním. Keliso-gí u-anim mba ndøsokhoám, Zelusalem taon-te ndøgo.

² Yaq ezoqa nøme, ndigu Mbumbukiam gimbo-vizupam, Stiven gè-otøvém. Ndigu enu kandambá te-te.

³ Geté ndego Sol, Klisten bawan ezoqam ngiæzoat matev ndøngáz, ta khøuwa-te ndøgo. Yaq ndego tenø-okhoám ndøgo, khoev ate qæpuatat, ndigu vøgavemín, ndigu Yesu gi-unimanqatintam, angana nekā sakheis, yaq ndimbula-te sasa ndønqeisamin.

Filip Samalia manqei-te, ezoqa Mbumbukiam-qa manqat gemezømas

⁴ Geté ndigu Klisten ezoqam, manqei vinivinimba-te gipanqaním, Mbumbukiam-qa Manqat sège-vøndazát, ma gi-okhoam ndøgo.

⁵ Até Filip-a, matev até kopó gego. Ndego Samalia manqei mokho-te, taon nøme-te gemøfakhan, yaq ndigu ezoqam, Keliso-qá yaq-té gene-zømesimát.

⁶ Yaq ezoqa ewaqape, Filip-qa manqat giyogem neka umingiap matev vøqeivim, gematønnumam, ndigu yoge egeieqei ndøgoném te-te. ⁷ Ezoqa kopóáv, ndigu nqova soqøsoqa gizømbu-goam, ndigu sègezø-fakház. Zøgeæz-ús. Neka kagi ezoqam neka okho soqøsoqa ezoqam kopóáv, sège-khakhæz.

⁸ Yaq ta taon mokho-te ndøgo, ezoqa khanakhanakh kandambá gindapem.

Saemon, ndego manqa-sisi ezoqam, teqa emanqat

⁹ Ta taon-te ndøgo, ezoqa nøme møndøgoám. Teqa iz Saemón. Ndego manqa-sisi matev ndømatønnumám. Yaq ndigu Samalia ezoqam, nqova zøndaføgimám. Neka ndego ekeza kha, ezoqa kandambaqape me:vewám.

¹⁰ Yaq ezoqa ewaqape, iz-akhayapak nekā khokho ezoqam, te-mbá ti-waumám ndégo. Yaq áv gini-eininimín nqægo, “Ngenek Mbumbukiam-qá bazaføgakh ndøndáp, ta bazaføgakh ndøgo, bazaføgakh kandambaqape ndimbo-akhayam.” ¹¹ Yaq ndigu yoge egeieqei mbogoám. Zapa ndøgo, teqa manqa-sisi matev mokho-te, ndego nqova zøndaføgimám. Viav kopóáv.

¹² Geté Filip, ndigu ezoqam, Manqat Mbomambaqape, Mbumbukiam-qa Megeat Matev neka Yesu Keliso-qa bazaføgakh-qa yaq-te ge:zømas, yaq ndigu gè-unimanqatiním, angana nekā sakheis, neka ibøkha iz vøndapem.

¹³ Até Saemón-a, vø-unimanqatin neka ibøkha iz vøndap. Yaq ndego Filip-te, gemø-tøkenøvém. Ndego nqova ndafe kandambá, umingiap matev vinivinimba geqeivam, Filip gematønnumam.

¹⁴ Yaq Keliso-gi u-anim, Zelusalem taon-te giyagam, giyogem av nqægo, Samalia ezoqam Mbumbukiam-qa Manqat møndø-ndapém, yaq ndigu Pita neka Zion tikhofotáz, ti-te. ¹⁵ Yaq ndigu ezoqa menas gimøfakhaz ndøgo, ndigu Samalia ezoqam-qa yaq-te, áv gini-guligulimém nqægo, Nqova Mbomambaqape ndøndafém. ¹⁶ Zapa ndøgo, ndigu Nqova Mbomambaqape ndafeáv. Geté Evezøza Yesu-qa iz-te, ibøkha iz mba ndøndapém. ¹⁷ Yaq ndigu Keliso-gi u-anim menas, zenda zømbø-awám, yaq ndigu Nqova Mbomambaqape vøndafem.

¹⁸ Yaq Saemon geqeiv, ndigu ezoqa nøme, Nqova Mbomambaqape gindafem, ndigu Keliso-gi u-anim zenda gizømbø-awam, yaq ndego moni ndondapáz. ¹⁹ Yaq ndego Pita neka Zion, áv gezømbe-eín nqægo, “Até nó-a. Bazaføgakh nandav, zonø-etøomém. No ezoqa nøme zenda, tabazømbe-awám, yaq ndigu Nqova Mbomambaqape betøndafem.”

²⁰ Geté Pita gembo-qavøiu, “Qo nandiv moni namba, gøinam-té qonóqáv! Manqa-zapá nandav, qo qoqo-matavupam av nqægo, Mbumbukiam-qa etoam matev, moní qoqotewí. ²¹ Qo kopømba mbain, nqanek sasae mokho-te toqotugoat. Zapa ndógo, qoqa mbøni, eqeieqeí mbá, Mbumbukiam-qa bøi-te. ²² Vøqambúq. Qoqa manqa-zapazapa nandav, zitá qanewuá. Yaq Evezøza qombóviám. Eisa, yaq ndego ta manqa-zapa nandav pømbøé-navøem, penømakhaya, qo teqa bazaføgakh amba moni toqote-wiin. ²³ No áv qate-qamekhé nqægo: Qoqa matavap khápumu-soqá. Neka manqa-zapazapa matev, qo møndø-løvónáq.”

²⁴ Yaq Saemon gendo-ein, “Zo ezoqa menas, Evezøza áv qazømbøé-viømém nqægo: Matev nandav, av zo nqazonømbe-manqate, befákhán no-te.”

²⁵ Pita neka Zion, ta taon-te ndógo, ezoqa Evezøza-qa manqat gi:zømesimat, qazømbe-navøem, yaq Zelusalem taon-té ginøqaváz. Yaq nakhoa livin-te ndøugu gu-apat, ndigu Samalia manqei-te, vemíav kopoáv, ezoqa Manqat Mbomambaqape me:zømesimát.

Filip Itiopia ezoqam, Mbumbukiam-qa Manqat ge-omat

²⁶ Khøuwa nøme, Evezøza-ge enzol ezoqam, Filip áv gembøe-eín nqægo, “Mòqo-itán, yaq ta nakhoa-te ndógo toqonóqáv, ma Zelusalem taon-te qandewav, atema Gaza taon-te ndø-ovøev.” (Ta nakhoa-te ndógo, ezoqa agé okhomáv.) ²⁷ Yaq Filip até gendego, gè-itán, vøwav. Yaq nqæ! Nakhoa livin-te ndøugu, ndego ezoqa mbøeqatáz. Ngenek Itiopia manqei-ák. Gaman iz akhae ezoqám. Kawa sævam, tuqa iz Kandasi, tugé sasae ezoqám. Tuqa gigiap ate qægoam neka moni ate gi:goam, ndégo tembo-kewagám. Ndego Zelusalem taon-té gegoám. Mbumbukiam-qa iz ndø-eqatám. ²⁸ Yaq ndakin ekeza manqei-té genø-qavanát. Manqei khagaw wil-us-té gono-qotavún, hos gulivavun. Yaq ndego, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya-qá mbuk ndøgeve:mavún.

²⁹ Yaq Nqova Mbomambaqape, Filip áv gembøe-eín nqægo, “Toqonóqáv ndógo, hos manqei khagaw wil-us ndulivav. Yaq avønín soqombómá.”

³⁰ Yaq Filip tenøvuáo ndógo. Yaq ndego ngenek ezoqam áv gembøe-ewág nqægo: Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya-qá mbuk ndøgeve:mét. Yaq Filip gembobevap, “Mokho moqombó-ndap, nandav nandoqo-geve:met?”

³¹ Yaq ndego gembo-qavøiu, “Gè, mokho áv khambøéndáp, ezoqam ovøyam nonqo mbain tøgoat?” Yaq ndego até gendego, Filip vøkhato, ova vø:qavig, te namba vømøqonav. ³² Mbumbukiam-qa Manqat ndógo, gegeve:mavun, nqáneq,

“Ndego andé sip me me:ituím, ndugu laelae-qa ndimbogo.

Neka ate av-té, sip nakhasam nduigu, su gimbo-qogemin, manqat mbain tugoat,

até ndegó-a, manqat mbain.

³³ Ndego ngenøgim kandambá gendap.

Yaq manqa ovøyam ndógo, gimbo-etøomem, eqeieqeí mbá.

Ezoqa tegi zi-qa yaq-te gémanqateák.

Zapa ndógo, teqa yage, nqanek manqei-qape-te, livin-mbá gembøe-kepøzém.”

³⁴ Yaq ndego gaman ezoqam, Filip gembo-ein, “Qoténømand. Ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, gekha ezoqá mé:manqate? Ekezán, ó, ezoqá vini?”

³⁵ Yaq Filip manqat ndógo sogomanáz, Manqat Mbomambaqape, Yesu-qa yaq-te, vøe-omat.

³⁶ Yaq ndigu ate av-té nakhoa-te gi:teitat, ibøkha ndøqeivím. Yaq ndego gaman ezoqam gendo-ein, “Nqáel! Ibøkha nqáneek. No ambá ibøkha iz nondapín.”*

³⁸ Yaq ndego gaman ezoqam, nøzøgim ezoqam bøyat manqat mbo-eín, vøbøen. Yaq Filip, ndego gaman ezoqam namba, tinø-ová ndógo, ibøkha iz vømbø-etoam.

³⁹ Yaq ibøkha-te nango gindu-fakhaz, yaq nqova mbáin, Evezøza-ge Nqova Mbomambaqape, Filip sègekható. Yaq ndego gaman ezoqam, Filip nango ometeáv. Yaq sège-qavanát. Khanakhanakh-ús.

⁴⁰ Yaq Filip Azotus taon-té gemøfakhán. Yaq gemat, atema Sæzalia taon-te vømøfakhan, ta vemiyav ate qægoam, nakhoa-te qo:goat, ndego ezoqa Manqat Mbomambaqape me:zømesimát.

9

Sol Yesu Keliso-te geqambun

(Kel 22:6-16; 26:12-18)

¹ Zelusalem taon-te ndógo, Sol Evezøza-gi paev ezoqam, sekembá sègezø-utavám. Zitøge-qa zøgoám. Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-té genøwáv, ² pepa peawam manqat vømømbø-ein. Yaq ndego, av teqa poev qægoam, pepa av tembøe-peawám. Gekha ezoqám ndigu, Sol tiqasat, ndigu Yesu-qa Nakhoa ndimbopaev, angana neká sakheis, ndego kopømbaqapé, segé-gavemát, neka Zelusalem taon-te vótongozoát, yaq ndimbula-te sasa ndónqezitazát. Nqanek pepa, ndego Damaskus taon Zu ezoqam-qa guliguli khoev megetapak-té genø-peawám. Yaq Sol bëndapét, atema ti-te ndigu.

³ Geté Sol gewav, Damaskus taon gumu-khatoam, yaq nqova mbáin, yan-te, waev bæbæs-qape ndovís, vøgutav. ⁴ Yaq ndego manqei-té genøbøiáv. Manqa wag mba mō:ewág. Ndøgo av qane-eín nqægo, “Sol, Sol! Gekha zapá, no ndoqo-ngiænotet?”

⁵ Yaq Sol gendo-ein, “Kándambaqape. Qo khoqonø-goam?”

Yaq manqat ndógo, qando-qavøiu, “No Yesù. No ndégo, qo ndoqo-ngiænotet. ⁶ Ndakin mògo-itán. Yaq taon-té qonøqáv. Ezoqam ndégó. Yaq ndego ndøqa-eín, qo ande av khoqotégó.”

⁷ Ezoqam ndigu, Sol namba gi-apat, sègewán. Manqa wag mba gi-ewagam, gete ezoqam mbain, yaq ndigu møe ndøgoném. Ndigu nqova zøndáf. Yaq manqa manqateáv. ⁸ Yaq Sol manqei-te geveam, nqawa ge-itan, bøi geqaqanam, ndego bøi waev mbáin. Yaq ndigu pingi mbogeaném, Damaskus taon-te vø-ituim. ⁹ Sol khøuwa misiká, bøi waev mbain gegoam. Lou logemáv-a, ibøkha izumav.

¹⁰ Damaskus taon-te ndógo, Yesu-ge paev ezoqam kopo møndøgoám. Teqa iz Ananayas. Ndego umingiap ndøqeív. Evezøza iz mboveó, “Ananayas.” Yaq Ananayas av gene-qavøiu nqægo, “Evezøza. No nqæya.”

¹¹ Yaq Evezøza Ananayas gembo-ein, “Mògo-itán. Ta nakhoa-té ndógo toqonøqáv, Nakhoa Ndaføyamba-qape ndimbo-akhayam. Zudas-qa khoev-te

8:36 8:36 Kel 10:47 * **8:36** 8:36 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáneek: 37 Yaq Filip gembo-ein, “Qanimáv. Uni toqote-unimanqatin, yaq kopømbaqapé.” Yaq ndego gendo-qavøiu, “No mōe-unimanqatin, av nqægo, Yesu Keliso, ndego Mbumbukiam-gé Yó.” **8:40** 8:40 Kel 21:8 **9:1** 9:1 Kel 8:3

toqomø-fakhaq, yaq ezoqa Tasmus taon-ak-qá yaq-té qozømbé-beváp. Ndego iz nqambógo, Sól. Nqáe! Ndego gèguligulimít. ¹² Sol umingiap ndøqeív. Ndøgo áv geneqeív nqægo: Ezoqa kopo, iz nqambogo Ananayas, khøev-té genømbø-ón, zenda vømbøe-ao. Yaq ndego bøi waev nqawa tèabetendáp.”

¹³ Geté Ananayas gendo-qavøiu, “Evezøza. No nandev ezoqam-qa yaq-te, manqat kandambá qæ-ewagam, av ndego qogi ezoqam, Zelusalem taon-te ndøgo, matev soqøsoqa gezømbø-matønumam. ¹⁴ Yaq ndakin ndego Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-qa iz-te, nqanek Damaskus taon-té gegó. Yaq ndego até nqané-k-a, gekha ezoqam ndigu, qoqa iz ndi-eqawat, tèabete-gavém.”

¹⁵ Geté Evezøza Ananayas gembo-ein, “Sègeqáv! Zapa ndógo, no nõveatáv, ndego. Ndego noqá sasae ndøgoát. Ndego ezoqa tèabete-zømesím, noqa yaq-te, até ndigü-a, bawan vini-ak neka tigi kawakawa-za neka Izlael ezoqam.

¹⁶ No ndego áv qaté-omát nqægo: Ndego nqosøgeap neka viniv kandambá teigvat, no zapaya.”

¹⁷ Yaq Ananayas tenøwáv ndógo, ta khøev-te ndøgo, vømbø-on. Yaq ndego Sol zenda mbøe-áo, vømbø-ein, “Nøfu! No Evezøza ndokhofotán, qo-te, ndego Yesu, nakhoa-te geqafakhan, qo nqanek qoqogevun. No ndego ta zapaya ndógo tende-khofotán. Qo bøi nqawá qonøkewág, neka kha Nqova Mbomambaqapé qaqambé-tønøyám.”

¹⁸ Yaq nqova mbaín, Sol-qa bøi-te, andé zongøyam-qá paq me ndenqeivøém. Yaq ndego bøi nqawá genøkewág. Yaq Sol tenø-itán ndógo, ibøkha iz vøndap.

¹⁹ Yaq ndego lou vølog. Yaq kopømbá, bazaføgakh nqawa qamøndæ-vesez.

Sol Damaskus taon-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

Yaq Sol elavøqase mõndø-qovezám, ndigu ezoqam namba, Yesu gi-unimanqatintam, Damaskus taon-te ndøgo. ²⁰ Yaq ndego ndaføyambá, Zu ezoqam-qa guliguli khøev vinivinimba-té genø-okhoám, ezoqa Yesu-qa yaq-te sasa me:zømesim, neka vøzø-ovøyam, av nqægo, Yesu ndego Mbumbukiam-gé Yø.

²¹ Ndigu ezoqam ate gi:goam, teqa manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá. Yaq gi-einim, “Gé, ezoqam ngénèk, ndego Zelusalem taon-te, ndigu ezoqam gengiæzotam, ndigu Yesu ndi-unimanqatinat? Ndego até nqané-k-a, ndógo tenegeavún, ezoqa av ngi:gu gégavém, yaq Mbumbukiam-gí iziz ezoqa kandakanda-té genø-tonqozó.”

²² Sol-qa nõmendim matev, taqa bazaføgakh sà tønø-khouwevtát. Ndego ezoqa áv gene-zømesimám nqægo: Yesu ndego Mesayá. Ezoqam ndégo, Mbumbukiam geve, ezoqa tekhandi:z. Yaq ndigu Zu bawan-ak, Damaskus taon-te ndøgo giyagam, kopømba mbaín, vømbøe-qavøinám.

²³ Khøuwa andé mõe-mbá segembo-auwám. Yaq Zu bawan-ak gèmbø-voqoém. Ambá gelaemín. ²⁴ Geté Sol nqanek voqoe-qa yaq-te, é-møndæ-ewág. Ndigu ezoqam, laelae-qa gimbogoam, lovølova neká pavpave, vos oskia mbøe-keavám, taon mboqog-te. ²⁵ Geté khøuwa nõme, qapøis, Sol-gi paev ezoqam, ava-té ginø-utøvém, taon uta bøi mboqog-te sasa ndøføløtøvem, vøkhokhon.

Sol Zelusalem taon-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

²⁶ Yaq Sol Zelusalem taon-té genøveséz. Yaq ndego ambá Yesu-gi paev ezoqam namba me:tøkuanemín. Geté ndigu mõe mbogoném. Ndigu unimanqatinteáv, av nqægo, ndego ndakin mõndø-Yesu-gè-paev-ezoqam-év.

²⁷ Geté Banabas gèkható, Keliso-gi u-anim-te sasa ndø-itu. Yaq ndego tènøzø-ovøyám ndøgo, av nqægo, Sol nakhoa-te Evezøza ndø-omét, yaq ndego manqat vømbø-ein. Yaq Damaskus taon-te ndøgo, ndego ezoqa Yesu-qá iz-té gene-zømesimám. Kha føgakh-mbá neka møe mbain. ²⁸ Yaq Sol namba me:goám, ndigu. Yaq Zelusalem taon-te ate qægoam, ndego ezoqa, Evezøza-qá iz-té gene-zømesimám. Kha føgakh-mbá neka møe goneáv. ²⁹ Ndego até namba ndigú-a, Zu ezoqam, Glik manqat gimanqatam, manqa vømanqatam, neka ti namba manqa vø-itumbam. Yaq ndigu ambá gelaemín. ³⁰ Geté Klisten zifuap, taqa yaq-te manqat giyogem, yaq ndigu Sol Sæzalia taon-té ginø-ituím, ekeza taon-te sasa ndøkhhofotøvem, Tasus.

³¹ Ndigu Klisten bawan ezoqam, Zudia neka Gelili neka Samalia manqei-te ate qægoam giyagam, ndigu ndakin sambi zøgoám. Tiqa unimanqatin matev, møndøzø-føgføgakhám, yaq ndigu Evezøza vømbø-vizupam. Yaq Nqova Mbomambaqape-qa zita tøpøzu matev mokho-te, tiqa bawan sà tønø-khouwevtát.

Pita Ainias gekhakhæv

³² Khøwa nøme, Pita manqei vinivinimba-te gevatam, yaq Lida vemiyav-té genøfakhán, Klisten ezoqam-te okha vøwav. ³³ Yaq ta vemiyav-te ndøgo, kagi ezoqam ndø-omét. Teqa iz Ainiás. Ndego viav kopoáv, venanqei nonqo-te mbá gesømbimám. Até qægoam, viav éit.

³⁴ Yaq Pita ndego av gembøe-eín nqægo, “Ainias. Yesu Keliso gèkkhakhæq. Mòqo-itán, neka venanqei nonqo vølvøen, nandoqote-sømbiam.” Yaq nqova mbain, Ainias sège-itán.

³⁵ Ezoqa ewaqape, Lida vemiyav-te neka Salon vemiyav-te giyageapam, Ainias gi-ometam, ge-eqeieqei-ev, yaq ndigu Evezøza-té ginøqambúz.

Pita Tabita løvøte-te gukhandiv

³⁶ Ziopa taon-te, sævam møndøgoám, Yesu gu-unimanqatintam. Tuqa iz Tabitá. Glik manqat-te, Dokas mbo-akhaemám. Ndugu matev eqeieqei ndømatønnumám, neka gigiap-av ezoqam vøzø-tøkemam. ³⁷ Yaq Pita Lida vemiyav-té gegoam, Tabita enqoni ndøndáp, vønanim. Yaq tuqa kha gèsunguzím. Yaq khoev ova kouwat-té ginøveém.

³⁸ Ziopa taon qambaqapé mbá, Lida vemiyav-te. Yaq Ziopa taon-te ndøgo, ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, giyogem av nqægo, Pita Lida vemiyav-té gegø, yaq angana menas ndøkhhofotáz. Ndigu Pita-te, manqat av ginindapát nqægo: Ndego nakhamas-té geabetøndo-wáv.

³⁹ Yaq Pita até gendego, ndigu ezoqa menas namba vøezav. Yaq gimøfakhaz ndøgo, ndigu khoev ova kouwat-té ginø-ituím. Ta khoev kouwat-te ndøgo, ngængæm kopoáv gipindam, vø-eivumam. Yaq ndigu Pita gè-ogitøvé, neka ndabua vinivinimba vøe-ometømem, Tabita guzø-potofumam, ndugu khandi guigoam.

⁴⁰ Yaq Pita ezoqa ate gi:goam, bavokhó genø-khofotáz. Yaq ndego katuk ndømøkuí, vøguligulim. Yaq kha-té genøqambún, vømbø-ein, “Tabita, mòqosuzám.”

Yaq ndugu até gundigu, bøi vø-qaqanam. Yaq Pita gu-omet, sègeqóm. ⁴¹ Yaq Pita zenda mbogea, vø-eqei, ndugu sasa ndø-itan. Yaq ndego, ndigu ngængæm neka ezoqa nøme, Yesu gi-unimanqatintam, nqawá genøzø-akhá, vøndø-oz. Yaq ndego av genezømás nqægo: Ndugu nqawa møndø-khandí:v.

⁴² Ezoqa ewaqape, Ziopa taon-te ndøgo, møndø-ewagát, taqa yaq-te. Yaq ezoqa kopoáv, Evezøza gi-unimanqatinim. ⁴³ Yaq Pita Ziopa taon-te ndøgo,

andé mœ-mbá sege-qovezám. Saemón namba me:qotám, ndego sɔvaxha gigiap-gi ngusum khakheinøvem ezoqam.

10

Mbumbukiam-ge enzol ezoqam, Konilius gembo-fakhan

¹ Sæzalia taon-te ndøgo, ezoqa møndøyagám. Iz nqambógo, Koniliús. Nakhag bawan mokho-te, ndøgo Itali nakhag bawan gimbo-akhaemam, kawa ezoqam nøme ndégo tegoám. ² Konilius ekeza ezoqa namba, khoev-te gi-yagam, Mbumbukiam ndø-unimanqatintám neka vømbø-vizupam. Neka ndego gigiap-av ezoqam, sègezø-tøkeám. Neka ndego khøuwa kopov, Mbumbukiam-té genø-guligulimám.

³ Khøuwa nøme, khagus yaq-té. Ande äv 3 oklók ndægó. Konilius umingiap ndøqeív. Av geneqeív nqægo: Mbumbukiam-gé enzol ezoqam ndøgeavún, iz vømbøveo, “Konilius”. Bavokho-qapé sogo-omét, ndego enzol ezoqam.

⁴ Yaq Konilius, ndego sège-waumám. Mœ-ús. Yaq gembobevap, “Kándambaqape. Qo no-te manqat taqágo?”

Yaq ndego enzol ezoqam gendo-qavøiu, “Mbumbukiam qoqa guliguli manqat, møndøqa-ewág. Neka ndego møndø-qamékh, qo gigiap-av ezoqam qoqozø-tøkematun. Nqanek matev, andé etoam matev me me:qavíg, Mbumbukiam-te. Yaq ndakin Mbumbukiam yaq qaqavøitít. ⁵ Ezoqa Ziopa taon-té qonø-khofotáz. Ndigu manqat äv tiabiti-ndapét. Ezoqam, iz nqambogo Saemon, iz nøme Pita ndimbo-akhayam, ndego bètøndowáv. ⁶ Ndego Saemon nøme-qá khoev-té gegomát. Ngenek sɔvaxha gigiap-gi ngusum khakheinøvem ezoqám. Teqa khoev ndaola avønin-té qambowév.”

⁷ Enzol ezoqam ge-ivav, ndego manqat gembo-manqatam, yaq Konilius tegi sasae ezoqa menas zø-akhá, neka nakhag ezoqam kopo, gembo-sasaetam, vømbø-akha. Ngenek Mbumbukiam mbovizupám. ⁸ Konilius nginik ezoqa misika, manqat ate qægoam, møndøzømbøkhæ-ovøyám, Ziopa taon-te sasa ndøkhofotaz.

Pita umingiap geqeív

⁹ Yaq khøuwa nøme qandopave, ndigu Ziopa taon gikhatoumat, Pita khoev ová genøqavíg, vømbø-guligulim.* Khøuwa iz, ande äv khøuwa muín ndægó.

¹⁰ Yaq Pita ifin mbovín. Yaq lou loge-qa mbogoám. Yaq ezoqa nøme lou gi-ifutat, ndego umingiap ndøqeív. ¹¹ Yan genøboqé. Neka yan-te ndøgo, andé ndabua kándambaqape me ndæføløvém, atema manqei-te. Taqa vavap foa-té qando-geageapám. ¹² Ta mokho-te ndøugu, sɔvaxha gigiap bugug vinivinimbá gu-goam, nøme ndi-okho-a, nøme ndivisigiap-a, nøme ndløvüvám.

¹³ Yaq manqa wag tøndowáv ndøgo, qando-ein, “Píta! Mòqo-itán. Sɔvaxha gigiap nandiv qózitág, voqólouz.”

¹⁴ Geté Pita yaq gendo-qavøiu, “Evézøza. Av taoká. No sɔvaxha gigiap louzimáv, taqa yaq-te Mozes-qa guguna manqat av ndæmanqate, soqain ndøgo, Mbumbukiam-qa bøi-te.”

¹⁵ Geté nqanek manqa wag, nqawá qandowáv, te-te, qambo-ein, “Gigiap ndøgo, Mbumbukiam gesunguz, qo kopømba mbaín, soqain toqote-vewát.”

¹⁶ Manqat av nqægo, misiká qando-fakhan. Yaq nqova mbaín, ndabua nqawá qanøveséz, yan-te.

* **10:9** 10:9 Ta khøuwa-te ndøgo, tiqa khoev puanam matev viní. Ve-zita mbaín. Andé lou me mæløvøetát. Yaq kopømbaqapé, soqóqavíg. **10:14** 10:14 Lev 11:1-47; Ezek 4:14 **10:15** 10:15 Mak 7:15, 19

¹⁷ Pita nqanek umingiap-qa mokho até gembøe-bevupát, yaq nqáe! Ndigu angana, Konilius gendo-khofotaz, Saemon-qa khoev tñiqeivím. Yaq mboqog tambav-té gonowán. ¹⁸ Yaq ndigu áv gini-akhaém nqáego, “Gé, Saemon, ndego iz nøme Pita ndimbo-akhayam, téqomat?”

¹⁹ Pita ate av-té, umingiap-qa yaq-te gembøe-matavupat, yaq Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape, áv gembøe-ein nqáego, “Qoté-ewäg. Angana misika qoqa ndøvawét. ²⁰ Mòqo-itán. Manqei-té qonóvís. Yaq soqóqáv, ti namba. Ndøfòfògeáp. Zapa ndògo, nō notòndo-khofotáz, ndigu.”

²¹ Yaq Pita tenóvís ndògo, ndigu ezoqam vøzø-ein, “Nqáe! Ezoqam nó, zo qazombo-vawavun. Zo gekham-qā zógeavun?”

²² Yaq ndigu gindu-einim, “Nakhag kawa ezoqam ndokhofotán. Iz nqambógo, Koniliús. Ndego ezoqam ndaføyamba-qapé neka Mbumbukiam mbovizáp. Zu bawan-ak ate ndigu, gembovizáp. Mbumbukiam-gé enzol ezoqam mbofakhán. Yaq ndego qo akhae manqat mbo-ein. Qo teqá khoev-té qonóqáv, yaq ni qoqa manqat banlyogem.”

²³ Yaq Pita ndigu gèkhatób, neka khoev vøzø-ein. Yaq qanaqanus qandopave, Pita namba me:qaváz. Até Ziopa taon-ak nømé-a, ndigu Yesu gi-unimanqatintam, vøzøfikat.

Pita Konilius-qa khoev-te gemøfakhan

²⁴ Yaq khøuwa nøme qandopave, Sæzalia taon-te gimøfakhaz, Konilius gèzømbo-kewagát. Ndego ekeza ezoqam neka zifuap mbomømboma, é-møndømøváb.

²⁵ Yaq Pita khoev-te gemømbø-on, Konilius teqa zenda tokhopatak-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:láváo, khanakhanakh vømbògo. ²⁶ Geté Pita gè-eqeiú, gembo-ein, “Mòqo-itán. Até nó-a, no ezoqám. Ate av-té, qo nqoqote:go.”

²⁷ Yaq Pita Konilius namba, manqat até go:manqatát, khoev mokho-te ginonat. Yaq khoev mokho-te ndøgu, áv geneqeiv nqáego: Ezoqa kopoáv, gipindam. ²⁸ Yaq gezø-ein, “Zo mözøte-zøté. Ni Zu bawan-ak-te, khaféap, bawan vini-ak namba tøti-tøkuanem o tiqa khoev-te tei-on. Geté Mbumbukiam, no áv genenómánd nqáego: No ezoqa nøme, khavim-us o soqain, Mbumbukiam-qa bøi-te, batezæzá. ²⁹ Yaq nakémbá, qo manqat qoqonøndo-khofotav, no qoqa manqat ogieáv. Yaq ndakin no nøtaqá-beváp. Qo gekham-qā, qonøndé-akha?”

³⁰ Yaq Konilius gendo-qavøiu, “Khøuwa foa møndømø-nasiním. No nøkeza khoev mokho-te, nõguligulimát. Khøuwa iz ande kopó, av ndakin nqáego. Khagus tri oklók. Yaq nqáe! Noqa megemege-te, ezoqam sògo-itán. Ndabua ge-uzam, papaqá. Bøi sanqatøve-ús. ³¹ Yaq ndego áv genømbe-ein nqáego, ‘Konilius! Mbumbukiam qoqa guliguli manqat møndøqa-ewág. Neka ndego møndø-qamékh, qo gigiap-av ezoqam qoqozø-tøkematun. ³² Yaq nakémbá. Ezoqa Ziopa taon-té qonó-khofotáz. Saemon qombó-akhá, ndego iz nøme Pita ndimbo-akhayam. Ndego bètøndowáv. Ndego Saemon nømé-qá khoev-té geqomát. Ngenek søvakra gigiap-gi ngusum khakheinøvem ezoqám. Teqa khoev ndaola avønin-té qambowév.’ ³³ Yaq no até qatøndego, ezoqam vøtaqandø-khofotaz. Yaq no khanakhanákh, qoqotøndoqav. Yaq ni ndakin nqéigu. Mbumbukiam-qá bøi-té. Manqat ate ndægo nlyogém, av Evezøza qo manqa geqambe-løvua, toqoti-nømand.”

Pita Konilius-qa khoev-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømas

³⁴ Yaq Pita manqat gengaz, gezø-ein, “No ndakin ùni nøtenøtén. Mbumbukiam-qa bøi-te, ezoqam ate ndi:gu kopó. Vinivinimba mbaín. ³⁵ Bawabawan vinivinimba ate ndægo, gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam ndimbovizap neka matev eqeieqei ndimátānām, ndigu sège-khatobín. ³⁶ Manqat no qatøndo-ndap, nqánek, Mbumbukiam Izlael ezoqam-te gendo-khofotav, ta Manqat Mbomambaqape, sambi-qa yaq-te, ndøgo Yesu Keliso mokho-te ndøndo-okho. Ngenek Yesu, ezoqa ewaqape-gé Evezøzá. ³⁷ Zo mözøte-zøtéZ, matev ndøgo, Zudia plovins-te ate ndægo qafakhanumam. Gelili plovins-té genøngáz, Zion ezoqa gezømesimat neka ibøkha iziz vøzø-etoumat. ³⁸ Neka zo mözøte-zøtéZ, Mbumbukiam ndego Yesu Nazalet vemlav-ak, Nqova Mbomambaqape ande oil me gembøe-qouz neka bazaføgakh vømbø-etoam. Neka zo mözøte-zøtéZ, Yesu ande äv kenë-okhoam, matev eqeieqei gematønumam neka ezoqa ewaqape gekhakheinøvemam, ndigu nqova soqaqape-qa bazaføgakh mokho-te gu:goam. Zapa ndøgo, Mbumbukiam møndøgoám, te namba.

³⁹ Ni matev ate qægoam, Yesu Zudia plovins-te neka Zelusalem taon-te gematønumam, mõi:qeivím. Yaq ndigu gèlaém. Tae mutui-té ginø-tøkewém. ⁴⁰ Geté genanim, yaq khøuwa misika-qa zita-te, Mbumbukiam ndego nangó genø-khandí:v, yaq ndego ezoqa vøezømas. ⁴¹ Ezoqa ewaqapé mbá. Geté sati ndigu, Mbumbukiam ibugukhokhof gevevesam, bøi vizu ezoqam tigoat. Nginik ezoqam ní. Ndego løvøte-te gesuzam, yaq ndego lou namba vøtilogam-a, ibøkha namba vøti-izumam. ⁴² Yesu ni manqat äv ginimbiløvuá nqægo: Ni ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat nití-zømesimat neka äv teizømbé-ovøemát, ezoqa kopo sa ngének, Mbumbukiam gevevat, ndego khandi neka løvøte ezoqam-qa manqat te-ewag, ndigu manqa ovøyam-te tiwan. ⁴³ Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ate gi:goam, teqa yaq-te äv gini-manqatám nqægo, “Gekha ezoqám ndigu, ndego ti-unimanqatinim, Mbumbukiam te mokho-te, tiqa manqa-zapazapa segezø-evøzám.”

Bawan vini-ak Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape gindafem

⁴⁴ Pita ate av-té nqanek manqat ge:manqatam, yaq Nqova Mbomambaqape ndovís, atema ti-te ndigu ate gi:goam, ndigu nqanek manqat gi-ewagat. ⁴⁵ Yaq ndigu Zu bawan-ak, Yesu gi-unimanqatintam, ndigu Pita namba gi:geavun, ndigu nqova zøndáf, giqeivim av nqægo, Mbumbukiam até bawan vini-ák-a, Nqova Mbomambaqape zø-etoám. ⁴⁶ Zapa ndøgo, ndigu äv giniyogém nqægo: Nqova Mbomambaqape mokho-te, ndigu manqat vinivinimba-té ginø-manqatát neka Mbumbukiam-qa iz vø-eqatat.

Yaq Pita gendo-ein, ⁴⁷ “Nginik ezoqam, Mbumbukiam-gé Nqova Mbomambaqape ndøndafem, ate av-té, ni qazi-ndafem. Gé, gekha ezoqá zømbøkhház, ibøkha iz tindapem?” ⁴⁸ Yaq Pita ge-ein, “Nginik ibøkha iz, sà bendapém, Yesu Keliso-qa iz-te.” Yaq taqa zita-te, ndigu Pita äv gimboe-viømém nqægo, “Elavøqase vønimbøkhhæ-qomát.”

11

Pita Zelusalem taon-te geqavan, manqat gezømas ndøgo, matev qafakhanam

¹ Keliso-gi u-anim neka Klisten ezoqa nōme, Zudia plovins-te giyagam, mōndōyogēm, av nqægo, até bawan vini-ák-a, Mbumbukiam-qa Manqat mōndō-ndapēm. ² Yaq Pita Zelusalem taon-te nqawa gendoqavan, ndigu Zu ezoqa nōme, Yesu gi-unimanqatinim, gèponqombém, te namba. ³ Ndigu āv gimboe-einim nqægo, “Manqa-zapá nandav, qo tiqa khoev-te goqo-oq, ndigu Zu bawan-ak mbain ndigu, neka ti namba lou vōzōtē-logam?”

⁴ Yaq Pita emanqat ate qægoam, gèzōmbe-votót, gezō-ein,

⁵ “No Ziopa taon-té qægoám. Yaq khōuwa nōme, no qæguligulimat, no umin-giap nōqeív. Yan-te nqo:go, andé ndabua kandambaqape me ndæfōlōvōém, no-te. Taqa vavap foa-té qando-geageapám. ⁶ Yaq qatu:vōot, sōvakha gigiap nōzōmēt. Nōme nanák neka nōme lozokhák, nōme ndi-okho, neka nōme ndivisi-giap, neka nōme ndilōvūvām. ⁷ Yaq no nōma wag nō-ewág. Ndōgo āv qande-ein nqægo, ‘Pita! Mōqo-itán. Sōvakha gigiap qózitág, voqólōuz.’

⁸ Geté yaq no qambo-qavōiu, ‘Evezōza. Av taoká! Noqa manqa-nqa-te, sōvakha gigiap-qase kopo oeveáv, taqa yaq-te Mozes-qa guguna manqat qæ-ein, soqain ndōgo, Mbumbukiam-qa bōi-te.’

⁹ Geté nqanek manqa wag, nqawá qandowáv yan-te, qanō-ein, ‘Gigiap ndōgo, Mbumbukiam gesunguz, qo kopōmba mbain, soqain toqote-vewat.’

¹⁰ Manqat av nqægo, misiká qando-fakhatam. Yaq gigiap ate qægoam, nqawá qanōqaván, yan-te.

¹¹ Nqanek matev qame-navōem, yaq nqáe! Ezoqa misika ndōfakház, ta khoev-te ndōgo, ma qategoam. Sæzalia taon-té gindu-khofotáz. ¹² Yaq Mbumbukiam-ge Nqova, āv genōmbe-ein nqægo, ‘Qo ndōfōdōgeáp. Sègeqáv, ti namba.’ Yaq nginik Klisten nōfuap, ezoqa siks, namba nitiniáv, Kōnilius-qa khoev-te vōimō-on.

¹³ Yaq Kōnilius ni emanqat nimbivotót. Teqa khoev-te ndōgo, ndego Mbumbukiam-gé enzol ezoqam ndō-omét. Yaq ndego āv gembōe-ein nqægo, ‘Ezoqa Ziopa taon-té qonō-khofotáz. Saemon qombó-akhá, ndego iz nōme Pita ndimbo-akhayam. Ndego bētōndowáv. ¹⁴ Ndego qo manqat qá-ein. Yaq ta manqat mokho-te ndōgo, qo neka qogí ezoqam, qoqa khoev-te ndiyage, zōtē-khandí:z.’

¹⁵ Yaq no manqa manqate qængaz, Nqova Mbomambaqape ndovís, atema ti-te. Até kopó, av ibugukhokhof ni-te gendevis. ¹⁶ Yaq no Evezōza-qá manqat nombo-matōvém, manqat ndōgo ge-ein, ‘Zion, ndego ezoqa ibōkha iz, ibōkha-té genōzō-etoumám. Geté zo, ibōkha iz, Nqova Mbomambaqapé qazōtē-ndapēm.’

¹⁷ Ndigu Mbumbukiam-qa etoam matev kopo me:ndapém, av ni bugukhokhof qazi:ndapem, ni Evezōza Yesu Keliso qazi-unimanqatinim. Yaq gē, no gekha ezoqám, Mbumbukiam tæmbōe-khaz?”

¹⁸ Ndigu Pita-qa manqat giyogem, yaq ndigu manqat nōme einiáv. Yaq Mbumbukiam-qá iz ndō-eqaném, vō-einim, “Av tægoat ndægo, yaq Mbumbukiam até bawan vini-ák-a, nakhoa zōmboqóá, te-te tiqambuz neka khandi vōndapēm.”

Mbumbukiam-qa Manqat, Antiok taon-te qafakhan

¹⁹ Ta khōuwa-te ndōgo, Stiven gilaem, yaq Klisten ezoqam ngiæzoat matev qafakhan, yaq ndigu manqei vinivinimba-te gipanqanim, ezoqa nōme

Finisia manqei-té neka nøme Saiples bawate neka nøme Antiok taonté ginøfakház. Geté ta manqei vinivinimba ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat, Zu bawan-ak mba me:zømesimám. ²⁰ Geté Klisten ezoqam nøme, ndigu Saiples bawate neka Sailini taon-te giyagam, Antiok taonté ginøzáv. Yaq ndigu Manqat Mbomambaqape, Yesu-qa yaq-te, ndego Evezøza, até bawan vini-ák-a, vøe-zømesimat. ²¹ Mbumbukiam-qa bazaføgakh mõndøgoám, ti namba. Yaq ezoqa kandambá, gi-unimanqatinim neka Evezøza-te vøqambuz.

²² Yaq ndigu Klisten bawan ezoqam, Zelusalem taon-te giyagam, nqanek manqat giyogem, ndigu Banabas ndøkhofotøvém, Antiok taon-te ndøgo. ²³ Yaq ndego Antiok taon-te gemøfakhan, ndego khanakhanakh kandambá, matev gegeiv, Mbumbukiam-qa kuku matev mokho-te qafakhan. Yaq ndego zita tøpøzu manqat zø-eín, ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatinim. Ndigu Evezøza, føgøføgakh até bembo-geageáp. ²⁴ Banabas, ndego ezoqam matev mbomambaqapé, neka kha Nqova Mbomambaqape é-møndømømbotønøyám, neka teqa unimanqatin bazaføgakh-ús, Yesu-te. Yaq te mokho-te ezoqa kopoáv, Evezøza-te giqambuz.

²⁵ Yaq Banabas, Antiok taon gè-iváv, Tasmus taon-te vøwav. Sol-qa ndøvavát. ²⁶ Yaq kha gemboqeiv, ndego Antiok taon-té genø-itú. Yaq viav kopó, Sol neka Banabas, Klisten bawan ezoqám namba me-goám, Antiok taon-te ndøgo, neka Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesimat. Ezoqa kandambá gi:zømesimam.

Ezoqa ndigu Yesu ndimbopaev, Klisten iz ndizø-akhayam, Antiok taon-té qanøngáz.*

²⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam-gí manqa vevezam ezoqam ndozáv. Zelusalem taon-té ginduvís, atema Antiok taon-te. ²⁸ Ti mokho-te, ezoqa mõndøgoám. Teqa iz, Agabús. Yaq ndego tenø-itán ndøgo. Mbumbukiam-ge Nqova mokho-te, áv gene-eín nqægo, “Vikia sekeqape ndøfakhán, ezoqa lou mbaimbai vøzøpá, manqei-qape ate nqægo.” (Nqanek matev tønøfakhán ndøgo, Klodies Lom kawa kandambaqape gegoam.) ²⁹ Yaq Klisten ezoqam, Antiok taon-te ndøgo, manqa áv gini-kopo-ném nqægo: Ndøzøtøkē, ndigu Klisten zifuap, Zudia plovins-te ndiyage. Ezoqa ewaqape, moni áv tiabiti-abumít, av ndizømbi:gut. ³⁰ Yaq moni ndigu, gimøvøbumim, Klisten megetapak-te, Zelusalem taon-te ndøgo, Banabas neká Sol, tindapavát.

12

Elod Aglipa, Klisten ezoqam gengiæzotat

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, ndego kawa ezoqam Elod, Klisten ezoqam ngiæzoat matev ndøngáz. ² Yaq Zems, Zion-ge zapikía, kaiyá ginilaém. ³ Yaq Elod ge:otev av nqægo, Zu bawan-ak khanakhanakh gindapem, taqa yaq-te, yaq ndego até Pitá-ya, vø-møvøiu. Nqanek matev, Zu bawan-ak-qa khøuwa kandakanda-té qanøfakhán, ndøgo flawa poponøvemav gilouzatun. ⁴ Pita gimøvøinam, yaq ndimbula-té ginø-utøvém. Yaq nakhag ezoqam-qa zenda-té ginøveém. Nakhag bawan foá gimbo-kewagat. Ndigu sège-enendtát. Bawan kopokopo-te ezoqa foá. Pasova kandambaqape tømø-navøem, yaq Elod Pita manqa ovøyam-te vee-qa mbogoám, ezoqa ewaqape-qa bøi-te. ⁵ Geté

11:22 11:22 Kel 4:36 **11:25** 11:25 Kel 9:30 * **11:26** 11:26 Klisten, taqa manqa mokho nqanéek:
Keliso-gi ezoqám. **11:28** 11:28 Kel 21:10 **11:30** 11:30 Kel 12:25

Pita ndimbula mokho-te ge-utavam, ndigu Klisten bawan ezoqam, gemboguligulimám. Ndigu Mbumbukiam-te viam kandambá gimbogoat, teqa yaq-te.

Mbumbukiam-ge enzol ezoqam, Pita gembotøke, ndimbula khoev-te gefakhan

⁶ Ta lova ndøgo, Elod Pita amba manqa ovøyam-te tevein, nøme pave, Pita gëbuvát. Nakhag ezoqa menas-qá livin-té gunubuvát. Pingim auli sén gimbøe-løvønømém. Yaq sen ndigu, nakhag ezoqa menas-qá pingim-te giløvøtupám. Neka nakhag ezoqa nøme, mboqog tambav-té ginøwanát.

⁷ Yaq nqáe! Evezøza-gé enzol ezoqam mbofakhán. Yaq waev mu:sanqatáv, ndimbula khoev mokho-te ndøgu. Yaq ndego enzol ezoqam, Pita gevogevø mbokésáz, vøtiu, gembø-ein, “Nakhama ndøgó! Mòqo-itán!” Yaq ndaføyambá, auli sen Pita-qa pingim-te giløvøtupam, sège-vinginím.

⁸ Yaq enzol ezoqam gendo-ein, “Ndabua segim nonqo mòqolováz, neka tamak vø-uzam.” Yaq Pita sège-matanám. Yaq ndego enzol ezoqam manqat nøme gembø-ein, “Qoqa ndabua qozaq nonqo vø-uz. Yaq no qonøndó-páev.”

⁹ Pita ndego enzol ezoqam sègembø-pavát, ndimbula mokho-te gifakhatáv. Geté ndego otevatéav, av nqægo, matev ndøgo qambo-fakhan, enzol ezoqam mokho-te, unimanqatín penømakhaya. Ndego até vøe-ein, umingiav ndøqeivit. ¹⁰ Gi-apat ndøgo, ndigu vos keoge ezoqam, gù:løvubumát, nøme vømølvub-a, nøme vømølvub, yaq auli mboqog-te sasa ndøfakhaz, taon-te go:goam. Nginik auli mboqog, ekezan mbá segezømbo-mboqóz, vøfakhaz. Yaq gimøzav ndøgo, nakhoa gimø-geveem, yaq nqova mbain, enzol ezoqam, sègembøe-navøém. Pita sège-iváv.

¹¹ Yaq Pita matavap tønømbo-mboqovøém ndøgo, matev ndøgo, te-te qafakhan. Yaq ge-ein, “Ndakin, no møtenøtén. Evezøza unimanqatín, ekeza enzol ezoqam ndokhofotáv, no vøkhandi:n, no Elod-qa zenda-te qægoam, neka matev ate ndægo, ndigu Zu bawan-ak gimatavupam, no amba tønø-fakhanin.”

¹² Yaq matavap qamømbo-ndaføya, taqa yaq-te, ndego Meli-qá khoev-té genøwáv, ndugu Zion-gu evo, ndego iz nøme Mak ndimbo-akhayam. Ezoqa kandambá gipindam ndøgo, giguligulimat. ¹³ Pita uta mboqog bavokho go:khaneam, yaq sasae mbasønakam ndowáv. Tuqa iz Lodá. Ndugu ambá mboqog mømbo-mboqozoín. ¹⁴ Geté Pita-qa manqa wag gu-ewag, yaq ndugu khanakhanakh ndøndáp. Geté ndugu mboqog mboqozoateáv. Ndugu nqawá gunøteit, ndigu ezoqa vøzø-ein, “Pita ngóyá, mboqog-te.”

¹⁵ Yaq ndigu gimbo-einim, “Qo kawa qá-oki?”

Geté ndugu sekembá sege-pouweám, av nqægo, “No unimanqatín nqæmanqate!”

Geté ndigu gindu-einim, “Pita-gé nqova ategó!”

¹⁶ Pita sekembá sogo-khanæmám, mboqog-te. Yaq ndigu mboqog gimbo-qozønam, te-mbá tinø-ometám. Yaq ndigu nqova zøndáf. ¹⁷ Yaq ge-on, Pita zenda ndø-eqá. Manqa manqate me:khoutøvém. Yaq ndego gèzø-ovøyam, Evezøza ande äv kembøe-tøke, ndimbula-te gu:goam, ge-fakhan. Yaq gezø-ein, “Zems gembø-einim, neka ndigu Klisten nøfuap nøme, matev ande äv khanømbē-fakhan.” Yaq ndego sègezuváz, manqei nøme-te vøwav.

¹⁸ Yaq khøuwa nøme qandopave, ndigu nakhag ezoqam Pita gimbo-kewagat, ndigu nqova ndafe kandambá. Gèmbøenakát, ande gekha matev me mbøéfakhan. ¹⁹ Yaq Elod Pita vawe-qá manqat ndøvøovám. Geté ndigu

ometeáv. Yaq ndego, ndimbula vos keoge ezoqam zòsinòzám, manqa sasa ndòvòovam, ndigu bèzítá, bēpakhæz.

Taqá zita-te, Elod Zudia plovinš gē-iváv, Sæzalia taon-te vōyag.

Elod Aglipa genanim

²⁰ Ndego kawa ezoqam Elod, Taya neka Saedon taon ezoqam-te qaqa mbogoám. Yaq ta zapaya ndøgo, ndigu gètøkuaném. Yaq Elod-te okho-qa ndøgoám, sambí manqat namba vómé-einím. Yaq ndigu Blastus-te tøke-qa ndøzáv, ndego Elod-ge sasae ezoqam kandambaqape. Zapa ndøgo, ndigu lou tinotabám ndøgo, Elod-qa manqei-te qando-okhoám.

²¹ Yaq ta khøuwa ndigu, Elod gezav, ndigu gindizav, ndego ndabua qaniqanim ndø-uzám, ekeza qonam nonqo-te vōqom, ezoqa ewaqape-te, manqa manqate sasa ndøngaz. ²² Yaq ndigu ezoqam ate gi-goam, giwaniapam, teqa manqat gi-ewagat, áv gindi-akhaemám nqægo, “Ngenek ezoqam, teqa manqat nqazimbo-ewaget, ndego mbumbukiam. Ezoqam-aním mbá.”

²³ Elod nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego ndigu ezoqam sègezø-iváv. Manqat khoutøpøteáv. Geté ndego vizap ambá Mbumbukiam mbo-etoamin. Yaq Evezøza-ge enzol ezoqam, até gendego, vōlavao. Nonqou ndølutøvém, vōnaním.

²⁴ Geté Mbumbukiam-qa Manqat sà tønø-vøndavát neka ezoqa kopoáv, teqa manqat qakhanøsumat.

²⁵ Banabas neka Sol, Zelusalem taon-te gizav, ndigu moni vøzø-etoam, ta sasae ndøgo gumø-khouim, yaq Antiok taon-té ginøveséz, Zion vōkhatowem, ndego iz nøme, Mak gimbo-akhaemam.

Pol ande ge:ngaz, manqei vinivinimba-te ge-okhoam, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat

13

13:1–14:28

Banabas neka Sol, Mbumbukiam-qa sasae-te givevesam

¹ Klisten bawan ezoqam mokho-te, Antiok taon-te ndøgo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam neka nømendim ezoqam, møndøgoám. Nøme Banabás. Neka nøme Simeón. Iz nøme gimbo-akhaemam, Nigá. Neka ezoqa nøme Lusiús. Ngenek Sailini taon-ák. Neka ezoqa nøme Manaén. Ngenek Elód namba me:fis, ndego kawa ezoqam. Neka ezoqa nøme Sól.

² Yaq ndigu Evezøza iz gimbo-eqatat neka lou logemav matev vōgoat, ndigu Nqova Mbomambaqape, áv gezømbe-eín nqægo, “Banabas neká Sol, tozó-vevesám. Ndigu sasae ndøgo tigoát, no qazømbe-akha.”

³ Yaq ndigu lou logemav matev nøme gigoam neka vōguligulimam, Banabas neká Sol, zenda zømbø-awám, sasae-te sasa ndøkhofotaz.

Banabas neka Sol, Saiples manqei bawa-te gigoam

⁴ Nqova Mbomambaqape, Banabas neka Sol gekhofotaz, yaq ndigu Selusia taon-té ginø-ová. Yaq palai khagua-té ginøketáb, Saiples manqei bawa-te vøndafaz. ⁵ Yaq Salamis taon-te gimøfakhaz, ndigu Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te, Mbumbukiam-qá Manqat me:zømesimat. Até Zion-Mák-a, møndøgoám, ti namba, vøzø-tøkeam. ⁶ Yaq ndigu manqei bawa sekeqape ndøvototát, atema Pafos taon-te vømøfakhaz.

Ta taon-te ndøgo, Zu ezoqam ndøqatém. Teqa iz, Ba-Yesú. Ndego manqasisi ezoqám. Ndego ekeza kha, Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam me:vewám. Geté ndøgo unimanqatín mbá. ⁷ Ndego gaman ezoqam-gé sasae ezoqam ndøgoám, iz qambogoam Segies Paulus. Ngenek matavap loloakh ezoqám. Ndego Mbumbukiam-qá Manqat yoge-qa ndøgoám, yaq Banabas neka Sol vøzø-akha. ⁸ Geté ndego manqa-sisi ezoqam, Glik manqat-te, iz nøme Elimas gimbo-akhaemam, ndigu amba zømbekház. Zapa ndøgo, ndego poeveáv, ndego kawa ezoqam, Yesu te-unimanqatin.

⁹ Sol, ndego iz nøme Pol gimbo-akhaemam, Nqova Mbomambaqape kha é-møndombøi-tønøyám. Yaq ndego Elimas, bøi mbøe-møvuiú, ¹⁰ gembo-ein, “Qo nqova soqaqape-gé yó. Qoqa mokho-te, khavozam matev neka khokho manqa manqate matev ate ndægo møndomø-tøvám. Qo matev egeiegei ate ndægo ngi:wat-qa qogó. Neka qo Evezøza-qa nakhoa ndaføya-ndaføya, køfigim-qa qogó. ¹¹ Yaq nqáe! Evezøza yaq-fia ndakin ndótá. Qo bøi waev geqá-navøém, neka khøuwa-qa waev qøqeiviák. Møe-mbá segeqá-auwám.”

Yaq ndaføyambá, ndego bøivun ndøgutáv, bøi waev vømbø-navøem. Yaq ndego søgo-visimát. Ezoqa itui-qa ndøvawát. ¹² Yaq ndego gaman ezoqam, nqanek matev geqeiv, ndego Yesu ge-unimanqatin. Ndego Evezøza-qa nømendim matev-qa yaq-te, nqova ndafe kandambá.

Pol neka Banabas Antiok taon nøme-te gigoam, ndøgo Pisidia manqei-te

¹³ Yaq Pol neka ndigu ezoqa nøme, namba gi-okhoam, Pafos taon gè-ivøvé. Yaq Pega taon-té ginøtiním. Ndøgo Pamfilia plovin-s-té qagó. Yaq Zion-Mak ndigu gèzuváz, Zelusalem taon-te vøvesez.

¹⁴ Geté ndigu ezoqa menas, Pega taon-te gigoam, zapá ginøzáv, atema Antiok taon-te, Pisidia manqei-te, vømøfakhaz. Yaq Sabat khøuwa-te ndøgo, ndigu Zu ezoqam-qa guliguli khoev-té gimø-öz, sasa ndøqonav. ¹⁵ Guliguli khoev-te ndøgo, ezoqa Mozes-qa manqat neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat gumu-geveømem, yaq guliguli khoev megetapak, Pol neka Banabas manqat zøkhotatáv, av nqægo, “Nøfuap. Andé manqat vøzøté-geatát, ezoqam-qa zita tøpøzu nonqo, vøni-ein.”

¹⁶ Yaq Pol tenø-itán ndøgo, zenda sasa zø-eqa, ezoqa vøzø-ein, “Izrael-ak, nogi ezoqam, neka zo ezoqa nøme, Mbumbukiam ndozombo-vizap, zøtøndeyogém. ¹⁷ Ni Izrael ezoqam, nigi Mbumbukiam, nigi atanakha-zapazapa-za ndøvevesám. Yaq ndigu Izip manqei-te giyagam, ndego bawan kandambá gezø-khouwev. Yaq teqa bazaføgakh kandambaqape mokho-te, ndego nqawá gendo-khatób, Izip manqei vø-ivøvem. ¹⁸ Yaq ndigu viav foti leg-av manqei-te giyageapam, teqa manqat gisanqawam, ndego sége-khatibám. ¹⁹ Yaq Keinan manqei-te ndøgo, Mbumbukiam bawan seven tènengiú, neka manqei ekeza ezoqam vøzø-etoam. ²⁰ Nqanek matev ate ndægo qafakhanam, taqa atap, viav ande äv 450 ndægó.

Taqa zita-te, Mbumbukiam manqa ovøyam iz-akhayapak zø-etoumám, ti keogé nonqo, atema Samuel, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, vømøfakhan.

²¹ Yaq ndigu kawa ezoqam-qa giviømem, tezømbo-megetat, Mbumbukiam Sol zø-etoám. Ndego Kis-gé yó. Benzamin khagua bawan-ák. Yaq ndego tezømbo-megetám. Viav fotí. ²² Yaq Mbumbukiam Sol gevingitav, ndego

Deivid ndøvé, tigi kawa. Teqa yaq-te, Mbumbukiam äv gene-eín nqægo, 'No ezoqam mðe-omét, av no nqanømbe-poev. Deivid. Zesi-gé yó. Ndego matev ate ndægo tématønnumát ndøgo, av no nqanømbe-poev.'

²³ Yaq Mbumbukiam ndakin Deivid-ge zeo kopo, Izlael ezoqam-gé khandi etoam ezoqam ndøvé, av bugukhokhof manqa mbusa ge:ve. Ngenek ezoqam, Yesú. ²⁴ Geté Yesu sasae ngazeav qagoam, bugukhokhof Zion Izlael ezoqam ate gi:goam, äv gene-zømesimám nqægo, 'Yage é-mozo-enénd neka ibøkha iz vøndapem.' ²⁵ Yaq Zion sasae qambøe-navøemat, ndego ezoqa äv gezømbe-eín nqægo, 'Ge zó, ndozo-matavap, no gekha ezoqám? No teoká ndego, zo nqazombøe-keoge. Geté nqáe! Ndego ngégeáv, noqa zita-te. Ndego no ùnime:-løvúmb. Até nqanek sasae khapelavøqasé-a, no teqa tamak khofoe-te tæmbotøke, no kopømba mbain.'

²⁶ Yaq Pol manqat nøme ge-ein, "Nógi ezoqam, zo Eibleem-gi zi, neka zo ezoqa nøme, Mbumbukiam ndozombo-vizap! Nqanek manqat, khandi:nat matev-qa yaq-te, Mbumbukiam ni-té gendo-khofotáv. ²⁷ Ndigu ezoqam, Zelusalem taon-te ngiyage neka tigi megetapak, ndigu gebiinám, ngenek Yesu. Ndigu qeiviáv, av nqægo, ndego khandi etoam ezoqám, Mbumbukiam gendo-khofotav. Neka ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat mokho ndapeáv, ndøgo Sabat khøuwa ate ndægot, guliguli khoev-te gigeve:matun. Geté Yesu løvøte-te giveem, ta matev mokho-te, manqat ndøgo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gipeaomem, tøfakhan, møndø-unimanqatín. ²⁸ Ndigu Yesu-qa manqa-zapa qeiviáv, ta zapaya ndøgo, ndego løvøte-te tiveem. Geté ndigu Pailøt, Yesu laelae manqat sègembo-einím. ²⁹ Yaq ndigu matev ate ndægo gimboi-matønømem, av Mbumbukiam-qa Manqat teqa yaq-te qæpeaupam, yaq tindu-koqoinám ndøgo, tae mutui-te getøkewam, neka manqei ozu-te vømø-utøvem. ³⁰ Geté Mbumbukiam løvøte-te møndø-khandí:v. ³¹ Yaq taqa zita-te, ndigu ezoqam, ibugukhokhof te namba Gelili plovins-te gi-okhoam, atema Zelusalem taon-te, ndigu gè-ometupám. Khøuwa kopoáv. Yaq ndigu ezoqam, matev bøi gi:qeivim, nigi ezoqam gè:zømesimít.

³² Yaq ni ndakin nqéiwani. Ni zo Manqat Mbomambaqape nitizømás. Matev ndøgo, Mbumbukiam nigi atanakha-zapazapa-za manqa mbusa gezøve, tematanam, ³³ ndakin møndøni-matanám, ndego Yesu løvøte-te ge:khandi:v. Taqa yaq-te, Sams 2-te äv qane-peawáp nqægo: Mbumbukiam ge-ein,

'Qo nogé yó. No nqægo khaiya, nøtaqa-qave-én.'

³⁴ Mbumbukiam møndø-khandí:v, ndego Yesu. Ndego manqei-pakha-te nqawa gévesezák neka gemø-lanqaevák. Taqa yaq-te, Mbumbukiam äv gene-eín nqægo,

'No zo ndæzøtøké, neka matev eqeieqei vøzø-matanám,
av no bugukhokhof Deivid qambøe-ein.'

³⁵ Neka Sams nøme-te, äv qane-peawáp nqægo,
'Mbumbúkiam! Qo qoge Ezoqam Mbomambaqape,
teqa kha, sa qó-ívavák, manqei ozu-te vólanqá.'

³⁶ Nqanek manqat, Deivid ambá av nqægo, ekezan me:-eín. Ni mizi:nøtén, Deivid geyagam, ndego Mbumbukiam-qá poev mbopavám. Geté ndego

gènaním. Yaq ndigu tinø-otøvé m ndógo, ma tegi atanakha-zapazapa-za gi-osupam, teqa kha vølanqa. ³⁷ Geté ndego ezoqam, Mbumbukiam løvøte-te gekhandi:v, teqa kha ambá av nqægo, manqei ozu-tê qamømbø-lanqã.

³⁸ Yaq nakémbá, nogi nõfuap. Zo vøezøté. Ngenek ezoqam-qa mokho-te, Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa segezø-evözám. Manqat nqáne k, ni ezoqa nqati-zømesím. Geté Mozes-qa guguna manqat mokho-te, zo kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa bøi-te tozo-ndaføyamba-ez. ³⁹ Geté Yesu mokho-te, gekha ezoqám ndego, nde-unimanqatinat, Mbumbukiam-qa bøi-te segé-ndaføyamba-év.

⁴⁰ Yaq nakémbá, zo gò:feazoát! Soqáin ndøgo, zo unimanqatinteav tøgoat, yaq ta matev ndøgo tøzøfakhan, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam nõme ge-ein, av nqægo,

⁴¹ 'Zo ezoqam, Mbumbukiam-qa Manqat otøotam ndøzøte-vewel!

Nqáe! Zo nqova zøndáf, vozó-pakhaéz.

Zapa ndógo, no zo mokho-te, matev vini nõmatanám.

Zo ezoqa taqa yaq-te tizømbe-manqatat,
zo zó-unimanqatinimák.' "

⁴² Yaq Pol neka Banabas, Zu ezoqam-qa guliguli khoev gi-ivøvem, ezoqa ndigu nqawa vesezu manqat zø-eín, Sabat khøuwa nõme-te. Ndigu taqa yaq-te, manqat nõme yoge-qa ndøgoám. ⁴³ Wambap qame-navøem, yaq ezoqa kopoáv gizø-pavat, Zu ezoqam neka ezoqa nõme ndigu, Zu ezoqam namba gi:tøkuanem neka Mbumbukiam vømbø-vizupam. Yaq Pol neka Banabas, ndigu ezoqam, gègugub. Ndigu Mbumbukiam-qa kuku matev-té giabenø-sokhoé.

⁴⁴ Yaq Sabat khøuwa nõme, ezoqa kandambá, andé ewaqapé, ta taon-te ndøgo, gindupindam, Evezøza-qa Manqat vøyogem. ⁴⁵ Yaq Zu megetapak ndigu ezoqa kopoav gizømet, ndigu ova ndø-einím, neka Pol ngenøgim manqat vømbø-einim-a, manqat vø-itumbam. ⁴⁶ Geté Pol neka Banabas møe goneáv. Yaq áv gezømbe-qavøiú nqægo, "Ni Mbumbukiam-qa Manqat, bugukhokhof zo Zu ezoqam bati-zømesím. Geté zo zøsangawém. Yaq ta mokho-te ndøgo, zo zøkeza kha soqaqape zøtevevé, yage miavmiav vøzøté-ndapém. Yaq nqáe! Ni ndakin Mbumbukiam-qa Manqat, bawan vini-ak nití-zømesimát. ⁴⁷ Zapa ndøgo, Evezøza ni áv ginimbi-eín nqægo, 'No qo bawan vini-ak-qa waev nõvé.

Qo mokho-te, ezoqa khandi mé-ndapém, atema nqanek manqei-qape-qa vaev-te.' "

⁴⁸ Yaq ndigu bawan vini-ak, nqanek manqat giyogem, ndigu khanakhanakh kandambá. Yaq ndigu Evezøza-qa iz ndø-eqaném, teqa manqat zapaya. Yaq gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam gevevesam, khandi miavmiav tindapem, ndigu gè-unimanqatiním.

⁴⁹ Yaq Evezøza-qa Manqat, sège-vøndavát, ta manqei-te ndøgo, ate qægoam. ⁵⁰ Geté Zu bawan-ak, ti-te ndigu, sakhei iz-akhayapak, ndigu Zu ezoqam-qa guliguli matev gindapem, neka taon megetapak, qaqa zøløwáz, Pol neka Banabas-qa yaq-te. Yaq ndigu, nginik ezoqa menas-te, ngiæzoat matev ndøngazém, neka tiqa manqei-te ndøgo vønataz. ⁵¹ Yaq Pol neka Banabas, tiqa zenda tokhotapak-te, pakhakh mba ndøpomoemém. Yaq ndigu ezoqam

gé:zotéz, av nqægo, niqā manqa-zapá, Mbumbukiam-qa Manqat qanimboqasi. Yaq ndigu Aikonium taon-té ginøzáv. ⁵² Geté ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, Antiok taon-te ndøgo, ndigu khanakhanakh kandambá neka kha Nqova Mbomambaqapé qazømbe-tønøyám.

14

Pol neka Banabas, Aikonium taon-te gigoam

¹ Até Aikonium taon-té-a, Pol neka Banabas, Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té ginø-okhoam, ezoqa vømē-zømesimin. Yaq ezoqa kopoáv, Zu bawan-ak nekā bawan vini-ak, Yesu ndø-unimanqatinim. ² Geté ndigu Zu ezoqa nøme, ndigu Yesu unimanqatintev gigoam, ndigu bawan vini-ak qaqa zølówáz, Klisten ezoqam-qa yaq-te. Yaq ndigu sègezø-qambúz. ³ Geté Pol neka Banabas møp-mbá gini-sokhoám, Aikonium taon-te ndøgo, ezoqa Evezøza-qa yaq-te vøe-zømesimam. Kha føgakh-mbá neka møe gonemáv. Yaq ti mokho-te, Evezøza umingiap matev neka matev vinivinimba ndømatønnumám. Ta matev mokho-te ndøgo, ndego ezoqa áv genezømás nqægo: Tiqa manqat, teqa kuku matev-qa yaq-te, unimanqatin. ⁴ Ndigu ezoqam, taon-te ndøgo giyagam, gèqaqagimém. Nøme ndigu Zu ezoqam-té ginønøzáz, neka nøme Keliso-gi u-anim-te vønøzaz. ⁵ Yaq Zu bawan-ak neka bawan vini-ak, tigi megetapak namba, Pol neka Banabas ambá gengiæzoín. Ndigu ambá nandí gini-zitagín, vøpakhaezin. ⁶ Geté ndigu ezoqa menas manqat gi-yogem, ndigu Likonia manqei-té ginø-khokhóz. Yaq Listla neka Debe taon-té ginø-okhoám, neka memivemiyav nøme-te, ta taon avønin-te ndøgo. ⁷ Até ndøgo-a, ezoqa Manqat Mbomambaqape vøe-zømesimam.

Pol neka Banabas, Listla neka Debe taon-te gigoam

⁸ Listla taon-te ndøgo, ezoqam møndøqotám. Ndego bov gèmbowauwauám. Ndego áv teneqán. Ande ge:qan, atema ndakin, ndego okhomáv. ⁹ Yaq Pol ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesim, ndego yoge eqieieqi ndøgó. Pol ge-omet, av nqægo, ndego møndø-unimanqatin, Mbumbukiam kopømbá tekhakheinøvem, yaq ndego bøi mbøe-møvuii. ¹⁰ Yaq manqat bazaføgakh-ús, áv gembøe-eín nqægo, “Qoté-itán!” Yaq ndego ezoqam sasanqá sege-itán, okho vøngaz.

¹¹ Yaq ezoqa ewaqape matev giqevim, Pol gematanam, yaq ndigu ekeza Likonia manqat-te, áv gini-akhaemém nqægo, “Mbumbuk ndovís ni-te! Andé ezoqa bugug me:keogé.” ¹² Yaq Banabas tigi mbumbukiam Zus-qá iz mbo-akhaém, neka Pol tigi mbumbukiam nøme-qa iz Hemes vømbø-akhaem. Pol av gimboe-akhaemam nqægo, zapa ndøgo: Ndego manqa manqate ezoqám. „Ate av-té, av tigi mbumbukiam Hemes nde-go.” ¹³ Yaq ndego khape mbumbukiam Zus-ge iziz ezoqam, ma mbumbukiam-qa khoev taon bavokho qæwewam, ndego taon mboqog-té genøgeavún, kao neka flawas khokhosap vøndø-upøgim. Ndego ezoqa ewaqape namba, Pol neka Banabas, ambá etoam matev zøgonín neka kao vøzøluwavin, „av ekeza mbumbuk-te gi:matønnumatun.”

¹⁴ Ndigu ezoqa menas giyogem, „av nqægo, ezoqa ndigu mbumbuk me:zæb,” yaq ndigu ekeza ndabua ndøkeqagim, „av Zu ezoqam-qa matev qazømbe-goam, mbøni nqosøgeap gindapemin.” Yaq ndigu ezoqa ewaqape-qá livin-té ginøbøín, vø-akhaemem, ¹⁵ “Nøfuap. Zo gekha zapá, matev av

nqazøte-matønumit? Ni até kopó, av zo ndøzøte:go. Ezoqam-anim mbá. Ní sa ndógo tótigeavún. Zo Manqat Mbomambaqape nífi-zømesím. Zo khape mbumbuk tønèziváz. Yaq khandi miav-ak Mbumbukiam-té qazonø-qambúz, ndego yan neka manqei-qape neka ndaola neka gigiap ate nqægo, ta mokho-te nqøugut, gekhakheinam. ¹⁶ Bugukhokhof qagoam, Mbumbukiam zo bawan vinivinimba, zøkeza nakhoa-té genøzuváz, qazo-okhoam. ¹⁷ Geté ndego zo matev egeieqei oskia zømatanám. Yaq zo tønè-zøtezát, av nqægo, ndego ndekhandí:vát. Ndego zo qæ zø-etoumatún, yan-te qando-lanqain, neka avøe viav egeieqei vøzø-etoumatun, qa-ogiin, neka lou kandakanda neka khanakhanakh vøzø-etoumatun.” ¹⁸ Oskia ndógo, Pol neka Banabas nqanek manqat gizø-ein, ndigu ambá kopømbá mbain, ezoqa tizømbø-khazin, etoam matev tizøgonin.

¹⁹ Yaq Antiok neka Aikonium taon-te, Zu ezoqam ndozáv, ezoqa bawanqape ekezan-te vø-eozo. Yaq ndigu Pol nandí gini-pouwím. Yaq gimatavupam, av nqægo, møndønanim, ndigu taon bavokhó ginø-livøvé. ²⁰ Geté ndigu ezoqam, Yesu gimbopavam, Pol gi-ogitøvem, ndego sège-itán. Yaq taon-té genøveséz.

Yaq khøuwa nøme qandopave, ndego Banabas namba, ta taon ndógo gè-ivøvé, Debe taon-te vøzav.

Pol neka Banabas, Antiok taon-te givesez, Silia manqei-te ndógo

²¹ Até Debe taon-té-a, Pol neka Banabas, ezoqa Manqat Mbomambaqape me:zømesimát. Yaq ti mokho-te, ezoqa kandambá, gi-Yesu-gi-paev-ezoqam-ez. Taqa zita-te, ndigu Listla neka Aikonium neka Antiok taon-té ginøveséz, ²² ndigu ezoqam, Yesu gimbopavam, zita tøpøzu manqat vøzø-ein. Av gizømbø-ein nqægo: Ndigu unimanqatin-te, bazaføgakh-us até bewaniáp. Neka nøme vøzø-ein, “Ni Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te onim-qa tizigoat, yaq ni matev føgøføgakh kopoáv tiziqeivit.”

²³ Yaq ta Klisten ezoqam-qa bawan vinivinimba-te ndógo, Pol neka Banabas, megetapak ndøvesám, ti keoge nonqo. Yaq gøguligulimemín, neka lou logemav matev vøgonemin. Yaq ndigu Klisten megetapak, Evezøza-qá zenda-té ginø-abín, te-te ndego, ma ndigu gi-unimanqatintam.

²⁴ Yaq Pisidia manqei-te gu:mutiat, ndigu Pamfilia plovin-té gimøfakház. ²⁵ Yaq Pega taon-te ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat gumu-zømesim, ndigu Atalia taon-té ginøvis. ²⁶ Yaq ndógo, palai khagua-té gimøketáb, Antiok taon-te vømøiteit, ma ibugukhokhof Klisten ezoqam, Pol neka Banabas, Mbumbukiam-qa kuku matev-te gi-ab, nqanek sasae-te tezøtøke, ndigu ndakin qamøzø-navøem.

²⁷ Pol neka Banabas, Antiok taon-te gimøfakhaz, ndigu Klisten bawan ezoqam ate gi:goam, gëmóváb, emanqat vøzømbē-votot, Mbumbukiam ti mokho-te ande gekha matev me ndømatønumam, neka ndego bawan viniak, unimanqatin-te, nakhoa āv kezømbē-mboqoa. ²⁸ Yaq ndigu møp-mbá gini-sokhoám, ndógo, ndigu ezoqa nøme namba, Yesu gimbopavam.

Pol Zulusalem taon-te gegoam

15

15:1–15:35

Zulusalem taon-te, Mozes-qa guguna manqat-qa yaq-te gi:kakambam

¹ Antiok taon-te ndøgo, ezoqa nøme Zudia plovins-té ginduzáv. Yaq ndigu Klisten ezoqam, áv gini-zømesimám nqægo, “Zo ngusum qogøzateav tøgoat, av Mozes-qa guguna manqat qæ-ein, yaq zo zókhandizák.” ² Geté Pol neka Banabas unimanqatin téav, tiqa manqat. Yaq manqa itumbam kandambá qafakhan, taqa yaq-te. Yaq vaev-te, ndigu Klisten ezoqam, manqa áv gini-kopo:ném nqægo: Pol neka Banabas, Klisten ezoqa nøme namba, Zelusalem taon-té giabønøzáv, Keliso-gi u-anim neka megetapak taqa yaq-te bemezømas.

³ Yaq Klisten bawan ezoqam, gèkhofotáz, ndigu. Yaq nakhoa gigeveat, ndigu ezoqa ewaqape, Finisia neka Samalia manqei-te ndøgo, emanqat zømbe-vototáp, av bawan vini-ak Mbumbukiam-te giqambuz. Yaq ndigu Klisten ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu khanakhanakh kandambá gindapem.

⁴ Yaq Zelusalem taon-te gimøfakhaz, ndigu Keliso-gi u-anim neka megetapak neka Klisten bawan ezoqam, gèkhatób. Yaq ndigu ezoqa menas, emanqat zømbe-vototáp, matev-qa yaq-te ndøgo, Mbumbukiam ti mokho-te gematønnumam. ⁵ Geté Felisi ezoqa nøme, ndigu Yesu gi-unimanqatin tam, sège-umiáz, gi-einim, “Bawan vini-ak, ndigu gi-Klisten-ezoqam-ez, ndigu ngusum bezø-qogøzát. Neka ni áv tabizizømbe-manqaté. Ndigu Mozes-qa guguna manqat bembopáev.”

⁶ Yaq ndigu Keliso-gi u-anim neka megetapak tinøpindám ndøgo, manqat vøe-kakambam. ⁷ Yaq khøuwa mba gezømbemat, manqat gi-kakambumat, Pita sège-umián, gezø-ein, “Nøfuap. Zo mõzøte-zøtéz. Ibugukhokhof, ni mokho-te, Mbumbukiam no ndøveatán, teqa Manqat Mbomambaqape, bawan vini-ak tøte-zømesimat. Ndigu no-té ginøyogém neka vø-unimanqatinim. ⁸ Yaq Mbumbukiam, ndego ezoqa ewaqape-qa matavap nde-otevat, mõndø-khatób. Ni ndøgo tizi:nøtén, ndego Nqova Mbomambaqape gezø-etoam, av bugukhokhof ni ginimbi-etoam. ⁹ Mbumbukiam-qa bøi-te, ni neka ndigu kopó. Ndigu gi-unimanqatinim, yaq ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam tiqa manqa-zapazapa sègezø-evøzám. ¹⁰ Yaq ndakin, zo gekha zapá, Mbumbukiam khamasim matev-te ndozoveet, ndigu ezoqam, Yesu ndi-unimanqatinat, nqanek viniv awam-qa ndozozøgo, Mozes-qa guguna manqat ate ndægo timbopavat, ndøgo nigí atanakha-zapazapa-za neka ni kopømba mbain qagoam, amba tizi-eqanemin? ¹¹ Kopømba mbain, nandav! Ni áv qazi:-unimanqatinát nqægo: Mbumbukiam ni Evezøza Yesu-qa kuku matev zapayá gini-khandí:n. Yaq ti-te ndigu, bawan vini-ak, até kopó.”

¹² Yaq Pol neka Banabas, umingiap matev-qa yaq-te gi:zøvototap, Mbumbukiam ti mokho-te bawan vini-ak gezø-matønnumat, yaq ndigu ezoqa ate gi-goam, tiqa manqat giyogem, manqa sùgumu-khoutavát.

¹³ Yaq ndigu manqa manqate qamøzømbu-navøem, Zems ezoqa ewaqape, áv gezømbe-ein nqægo, “Nøfuap! Zøtøndé-yogém. ¹⁴ Saemon Pita ni ndøgo teni:nømánd, Mbumbukiam ibugukhokhof bawan vini-ak mokho-te, ezoqa nøme gekhatob, yaq ndigu vø-ekeza-ezoqam-ez. ¹⁵ Manqat ndøgo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gipeaomem, mõndø-unimanqatin, nqanek matev, ndakin qafakhan. Ndigu áv gini-peaomém nqægo, ¹⁶ Evezøza ge-ein,

“Khøuwa ndøfakház.

Yaq no notøndó-veséz,
Deivid-qa kawa matev, ndøgo ande palai khoev ndægo, qanqoe,
nqawa vøewëv.

Khoev-qa gigiap ate ndægo qasoqøsoqoam,
no nqawá qatø-khakheinám.*

¹⁷ Yaq até bawan vini-ák-a, tiabenømbe-vawém.

Zapa ndøgo, até ndigú-a, nigí.

No, Evezøza, áv qate-manqaté nqægo:

Matev av nqægo ndæmatanám.

¹⁸ Nupøkhán mbá no qæ-ein, matev av nqægo tøfakhan.” ’ ’ ”

¹⁹ Yaq Zems manqat nøme gezø-ein, “Yaq nakémbá, no nqæmatavap, ni bawan vini-ak, Mbumbukiam-te tiqambuz, viniv nøme bizizømbø-awám.

²⁰ Ni sa nqáneq qazizø-peawam, ‘Loge gigiap ndøgo, ezoqa batae-te ti-aumat, ndigu beløgé. Zapa ndøgo, gigiap av nqægo, Mbumbukiam-qa bøi-te soqáin. Neka ndigu mambe okho matev, kha bembo-khanøzám. Neka søvakha gigiap ndigu, ezoqa naq tizø-khotøgimat, ndigu beløuzí. Neka ndigu kouk beløgé.’

²¹ Ezoqa ewaqape møndæzøtéz, taqa yaq-te. Zapa ndøgo, taon ate ndægot, Mozes-qa guguna manqat oskia me:zømesimatún, Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te, Sabat khøuwa ate ndægot, teqa manqat gigeve-matun. Nupøkhán mbá gingazem, nqanek matev.”

Pepa gikhofotøvem, Klisten bawan vini-ak-te

²² Keliso-gi u-anim neka megetapak neka Klisten bawan ezoqam ate gi-goam, manqa áv gini-kopo:ném nqægo: Tigi ezoqa nøme tinø-khofotáz ndøgo, Antiok taon-te, Pol neka Banabas, ti namba. Yaq ngínik givevesám. Zudas, iz nøme gimbo-akhaemam, Basabás, neká Sailes. Ngínik ezoqa menas, Klisten bawan megetapák. ²³ Pepa ndøgo, ndigu ezoqam namba gi:khofotøvem, áv gini-peaomém nqægo: “Khaiya mbomá, zo-te, nigí nøfuap.

Ni Keliso-gi u-anim neka megetapak, ni zogi zøfuap, nqanek pepa zo-té qeitø-peaomít, zo Klisten ezoqam, zo bawan vini-ak nandozogo, Antiok taon-te neka Silia manqei-te neka Silisia manqei-te nandozo-yageap.

²⁴ Ni áv qatiyogém nqægo: Nigi ezoqa nøme, zo-té ginduzáv, zo manqat vini vøe-zømesim. Yaq zo mutøkhop zowaniáp, av ndigu manqat gizømbe-manqatam. Geté ndigu ambá av nqægo, niqa manqa vøovam-té ginduzáv zo-te. Ekhapus mokho-mbá sege-matøvemém. ²⁵ Ni ndakin matavap kopo qeindapem, taqa yaq-te, yaq ni manqat áv qati-kopo:ném nqægo: Ezoqa zívevesám. Yaq ndigu zo-té qeitøndú-khofotáz. Ndigu nigí nøfuand mbomømbomá namba ndézáv, Banabas neka Pol, ²⁶ ndigu nigí Evezøza Yesu Keliso-qa sasae-te, ekeza kha ginqonqotøvem. ²⁷ Ezoqa ni nqei khofotavav, ngínik, Zudas neka Sailes. Yaq ndigu niqa manqat ndø-unimanqatiním, av pepa-te nqati-peaomit. ²⁸ Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape, teqa matavap, neka niqa matavap, kopó, taqa yaq-te. Ni zo viniv nøme nizømbø-veák. Geté sa nqáneq qazombó-pavát: ²⁹ Loge gigiap ndøgo, ezoqa batae-te ti-aumat, zo ndøløgé. Neka kouk ndøløgé. Neka søvakha gigiap ndigu, ezoqa naq tizø-khotøgimat, zo ndøløuzí. Neka zo mambe okho matev, kha mbokhanøzám. Zo nqanek matev vinivinimba gonemav tøgoat, qanimáv. Manqat nøme mbáin. Óuo!”

* **15:16** 15:16 Nqanek yaya manqat-qa mokho, Mbumbukiam ge-eta, nqáneq: Ndego Deivid-gi zi mokho-te, ezoqa kopo nqawa ndøveatáv, kawa tegoat. Ngenek ezoqam Yesú. **15:20** 15:20 Exo 34:15-17; Lev 17:10-16 **15:28** 15:28 Met 23:4

³⁰ Yaq ndigu ezoqa foa gikhofotaz, Antiok taon-té ginøvis. Yaq gifakhaz ndøgo, ndigu Klisten bawan ezoqam ate gi:goam gëmøváb, pepa vøzø-etoam.

³¹ Yaq ndigu nqanek pepa gigeveømem, ndigu khanakhanakh kandambá. Zapa ndøgo, zita tøpøzu manqat mbomømbomá qøupeupam. ³² Zudas neka Sailes, ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqám. Yaq ndigu Klisten ezoqa nøme manqat kandambá gizø-manqatam. Tiqa manqat zita zøtøpáz, neka unimanqatin vøzøføgakh.

³³ Zudas neka Sailes, khøuwa andé kandambá gisokhoam. Yaq ndigu Klisten ezoqam, sambu matev-té ginø-khofotáz, ti-te ndigu, ma gindi-khofotaz.†

³⁵ Geté Pol neka Banabas, até gesokhoám, Antiok taon-te ndøgo. Yaq ndigu, ezoqa kopoav nøme namba, Evezøza-qá yaq-té gini-zømesimám neka Manqat Mbomambaqape vøe-zømesimam.

Pol qambo-menas, manqei vinivinimba-te ge-okhoam, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

15:36–18:22

Pol neka Banabas giqatønem

³⁶ Khøuwa nøme, Pol Banabas äv gembøe-ein nqægo, “Tizinø-veséz ndøgo, taon ate ndægot, Mbumbukiam-qa Manqat qazi-zømesimavun, niggi Klisten nøfuap vizimø-zømet. Yaq zimø-zømet, ndigu ande äv kinigut.” ³⁷ Banabas møndø-unimanqatín. Geté ndego Zion, iz nøme Mak gimbo-akhaemam, ndafe-qa mbogoam, tezø-fikatin. ³⁸ Geté Pol poeveäv, ndego tezøfikit. Zapa ndøgo, ndego ti namba Pamfilia plovins-te gegoam, yaq sègeziváz, neka ti namba sasae khouiäv. ³⁹ Ndigu ezoqa menas, manqat kandambá gitumbam, teqa yaq-te. Yaq gèqatøném. Nakhoa vinivinimba ndøgeveám. Banabas, Mak namba, Saiples manqei bawa-té ginøtiním. ⁴⁰ Geté Pol, Sailes ndøveatáv, namba te:ma. Yaq Klisten ezoqam, Antiok taon-te ndøgo, ndigu Evezøza-qá kuku matev-té ginø-áb, ndigu vøzivaz. ⁴¹ Yaq ndigu Silia neka Silisia plovins-té gi-okhoám, Pol Klisten bawabawan vinivinimba-te, ezoqa zita tøpøzu manqat vøzø-manqatat, tiqa unimanqatin vøzø-føgøføgakh.

16

Pol Timoti geveatav, te namba te-okhoat

¹ Yaq Pol Debe neka Listla taon-té genøwáv. Yaq nqáe! Listla taon-te ndøgo, ezoqa møndøgoám. Yesu-gé paev ezoqám. Iz nqambógo, Timoti. Até tegu evó-a, Yesu ndø-unimanqatintám. Ngunuk Zu bawan-ák. Geté tege eve, ndego Glik bawan-ák. ² Klisten ezoqam ate gi:goam, Listla neka Aikonium taon-te giyagam, ndigu Timoti matev eqeieqei me:vewám. ³ Pol Timoti khatowe-qa mbogoám, namba ti-apatin. Geté bugukhokhof, Pol Timoti ngusum mbokepøtáz, vø-Zu-ezoqam-ev. Zu bawan-ak zapayá genematanám, ta manqei-te ndøgo giyagam. Zapa ndøgo, ndigu møndæzøtéz av nqægo, Timoti-ge eve, ndego Glik bawan-ák, neka ndigu tigi nakhei angana ngusum qogøvemäv. ⁴ Ndigu taon vinivinimba-te gi-okhoam, yaq ndigu Klisten ezoqam, manqat zø-etoumát, ta manqat ndøgo, Keliso-gi u-anim neka megetapak Zelusalem taon-te ande äv kiní-kopo:nem, neka vøzø-ein, “Manqat qámbopåev nqanek.” ⁵ Yaq Klisten bawabawan vinivinimba,

† 15:33 15:33 Ibugukhokhof Baebol gipeaomem, manqat sa nqáneq qagoám. Geté vaev-te, manqat nøme äv gini-mønøzém nqægo: 34 Geté Sailes matavap äv genegó nqægo: Tenðqóm ndøgo. 15:37

15:37 Kel 12:12, 25 15:38 15:38 Kel 13:13; Kol 4:10 16:1 16:1 Kel 14:6; 2 Tim 1:5 16:2 16:2 Filip 2:19-22 16:4 16:4 Kel 15:23-29

tiqa unimanqatin matev m̄ond̄oz̄-f̄oḡof̄oḡakhám, neka tiqa bawan sà t̄on̄-
khouwewtát, kh̄ouwa ate q̄æpavpavemam.

*Pol Mbumbukiam-qa umingiap geqeiv, Masedonia plovins-ak gem̄ndæ-
akha*

⁶ Yaq Pol neka ndigu ezoqa n̄ome, te namba gi-okhoam, Fligia neka Galesia manqei-te s̄ege-apát. Ta manqei-te nd̄ogo, ndigu ezoqa Manqat Mbomambaqape z̄omesateáv. Zapa nd̄ogo, Nqova Mbomambaqape ndigu takeáv, ezoqa Esia plovins-te nd̄ogo, ti:z̄omesimat. ⁷ Yaq ndigu Misia manqei iziz gim̄-khan̄ozem, ndigu ambá Bitinia plovins-té gin̄ozavín. Geté Yesu-ge Nqova, até nd̄oḡ-a, takeáv, tizav. ⁸ Yaq ndigu Misia manqei s̄egem̄-l̄ovuim, atema Tloas taon-te v̄om̄-ova.

⁹ Yaq ta lova nd̄ogo, Pol umingiap nd̄oqeív. Masedonia manqei-ak nd̄o-
omét, geyam, v̄omb̄oviam, “Qandoqáv, nqanek Masedonia plovins-te, ni
v̄onit̄oke.” ¹⁰ Pol nqanek umingiap geqeiv, yaq ni nakhoa-qa nakhamas-
té qeit̄ovawém, Masedonia plovins-te v̄ot̄iniáv. Zapa nd̄ogo, ni áv qati-
mat̄ovemém nq̄ægo: Ni Mbumbukiam ni-akhá, ni ndigu ezoqam, Manqat
Mbomambaqape bam̄z̄omas.

Lidia Yesu gu-unimanqatin

¹¹ Yaq ni Tloas taon t̄oti-iv̄ovém. Palai khagua-té qeit̄o-ketám̄b, Samotles
manqei bawa-te v̄oim̄-fakhan. Yaq kh̄ouwa n̄ome qandopave, ni Neapolis
taon-té qeim̄-fakhán. ¹² Yaq zapá qeim̄oniáv, atema Filipai taon-te. Ta
taon nd̄ogo, Masedonia plovins mokho-te, kandambaqapé. Lom ezoqam
m̄okawaeztám. Yaq ni elav̄oqase, teit̄o-qovezám nd̄ogo.

¹³ Yaq Sabat kh̄ouwa qandap, ni taon bavokhó qeit̄o-fakhán. Yaq kea keoqa-
té qeit̄oniáv. Zapa nd̄ogo, ni áv qati-mat̄ovemém nq̄ægo: Nd̄ogo Zu ezoqam-
qá pindap manqei at̄ogó, giguligulimemin. Sakheis n̄ome, é-m̄ond̄opindám
nd̄ogo. Yaq ni s̄eiqonáv, ti namba manqa manqate v̄oingazem. ¹⁴ S̄evam
n̄omu, ndugu niqa manqat gu-ewagam, tuqa iz Lidiá. Tiatila taon-ák. Nd-
abua k̄okouk nd̄owiám, moni guiqaqasumam. Ndugu Zu ezoqam-qá guliguli
matev nd̄ondáp, neka Mbumbukiam v̄omb̄o-vizupam. Yaq ndugu Pol-qa
manqat gu-ewag, Evez̄oza matavap mbomboqoá, yaq ndugu teqa manqat
v̄o-unimanqatin. ¹⁵ Yaq ngunuk s̄evam neka ndigu ezoqa n̄ome, khoev-
te namba gu-yagam, ib̄okha iz nd̄ondapém. Yaq ndugu ni áv gunimbi-eín
nq̄ægo, “Zo no unimanqatin Evez̄oza-gu paev ezoqam t̄oz̄ote-n̄æmbem, yaq
noqá khoev-té qaz̄ot̄ond̄ozáv, vozom̄oq̄om̄.” Yaq ni tuqa manqat, n̄imbo-
paevém, tuqa khoev-te v̄oim̄oqom.

Pol neka Sailes ndimbula khoev-te ginqeitaz

¹⁶ Kh̄ouwa n̄ome, ni Zu ezoqam-qa guliguli manqei-te qei-apat, yaq
sasae mbas̄onakam nd̄oqánd. Ngunuk nqova soqa mb̄oigoám. Ndugu
ezoqa é-m̄ond̄æ-zomasín, megemege-te nd̄o:go, matev ande áv khan̄-
fakhanin. Ta matev mokho-te nd̄ogo, ndugu tugi sasae kawakawa-za, fia
kandakanda z̄ombe-qaqasumám. ¹⁷ Yaq ngunuk mbas̄onakam, Pol neka ni,
s̄egeni-pavám, v̄ond̄o-akhaemam, “Nginik ezoqam, ndigu Mbumbukiam-
gí sasae ezoqám, ndego Eqeivat-Qape. Nginik nakhoa me:z̄omesim, zo
khandi ande áv khaz̄ot̄é-ndapém.” ¹⁸ Ngunuk matev av nq̄ægo, kh̄ouwa
kopoáv gumat̄onumam. Yaq Pol ḡembo-ewéz. Yaq ndego até gendego,

gèqambún, nqova soqa vømbō-ein, “Yesu Keliso-qa iz-te, no nqataqá-manqate: Mòqofakháq, qo mbasønakam-qa mokho-te ndoqotu:gu.” Yaq ndaføyambá, nqova soqa sègefakhán.

¹⁹ Yaq tugi kawakawa-za gigeivim, av nqægo, tu mokho-te, moni nqawa gèqasemāk, yaq Pol neka Sailes sègegavém. Yaq maket manqei-té ginø-itub. Ndabua mba zøgeageapát, taon megetapak-qa megemege-te vø-ab. ²⁰ Yaq nginik, ndigu Lom megetapak-té ginø-tonqozó, vøzø-ein, “Nginik Zu bawanak, taon ningiitít! ²¹ Matev ndøgo, ezoqa ndi:zømesim, ni Lom ezoqam-te khafeáp, tizimbo-pavat.” ²² Yaq até ezoqa nømé-a, giwaniapam, Pol neka Sailes-te, qaqa zøqambuí. Yaq ndigu Lom megetapak, até gindigonem, Pol neka Sailes, ndabua zøkeqagím, neka nakhag ezoqam febam manqat vøzø-ein. ²³ Kha kandambá gizø-khaneam, gifebam. Gumufebam, yaq ndimbula khoev-té ginø-nqeitáz. Yaq ndego ndimbula keoge ezoqam, manqa áv gimboe-løvuaném nqægo, “Qo ùni zømbe-keogé, nginik ezoqa menas. Soqaín ndøgo, tifakhaz.” ²⁴ Ndego nqanek manqat ge-ewag, yaq ta kouwat-te ndøgo tenø-nqeitáz, uni mokho-te-in qøugoam. Yaq tiqa bov, tae menas livin-té gezømbu-sokhofám, sasa ndøtøkua, vøtok.

²⁵ Yaq ande av lova u-mba ndægo, Pol neka Sailes, gèguligulimát neka Mbumbukiam-te ouv vø-qaqaemat. Yaq ndigu ndimbula ezoqa nømé, sègezø-ewagát. ²⁶ Yaq nqova mbaín, manqei kandambá qakukuvøem. Ndimbula khoev sùgumu-kukuvøemát. Yaq mboqog ate gi:goam, ekeza mbá segembo-qonimát, neka ndimbula ezoqam auli sen gizø-møpusupat, vøzø-nqovonim.

²⁷ Yaq ndego ndimbula keoge ezoqam gesuzam, nqanek matev geqeiv, mboqog gimboqogeapam, yaq ndego kaiya mba ndøndapáz. Ambá ekeza kha ndøngiuín. Zapa ndøgo, ndego áv gene-matavupám nqægo: Ndimbula ezoqam møndø-khokhonim. ²⁸ Geté Pol gembo-akha, “Qo qakeza kha ndøngiú. Ni ndimbula ezoqam ate nqati:gu, nqeitú:gu.”

²⁹ Yaq ndego ndimbula keoge ezoqam, waev-qa ndø-akhá, ndimbula khoev mokho-te vøteit. Kha sègemboi-wageapát. Yaq até gendego, ekeza kha manqei me:laváo, Pol neka Sailes, tiqa megemege-te. ³⁰ Yaq ndego bavokhó ginø-itúb, vøzø-ein, “Khanánqa-za. Nø gekha matev nógō, tôte-khandi:n?”

³¹ Yaq gimbo-qavøinam, “Evezøza Yesu qó-unimanqatín. Yaq até khandí voqotëndáp, qogi ezoqam namba, khoev-te ndiqayage.” ³² Yaq Pol neka Sailes, Evezøza-qá Manqat me:ometimém, neka ndigu ezoqa ate gi:goam, khoev-te namba gi-yagam.

³³ Yaq ta lova u-mba ndøgo, ndego ndimbula keoge ezoqam, Pol neka Sailes nqamav zøsungúz. Taqa zita-te, ndego ndaføyambá, ibøkha iz ndøndáp, ekeza ezoqa namba. ³⁴ Yaq ndego khoev-té genøkhatób, lou vøzø-etoam. Yaq ndego ekeza ezoqam namba, khanakhanakh kandambá gindapem, ndakin Mbumbukiam gi-unimanqatinim.

³⁵ Yaq khøuwa nømé qandopave, qanaqanus, Lom megetapak, polis ezoqam ndøkhotótáz, ndimbula keoge ezoqam vømbō-einim, “Nandiv ndimbula ezoqa menas, vønqonqotáz!”

³⁶ Yaq ndego ndimbula keoge ezoqam, Pol gembo-ein, “Lom megetapak, zo nqonqotøzat manqat ndokhotøtvém. Yaq ndakin zo kopømbá, sambi-te qazonó-fakház.”

³⁷ Geté Pol ndigu polis ezoqam gezø-ein, “Ndigu ni ezoqa ewaqape-qá bøi-té ginøfembám. Oskia ndøgo, ni Lom manqei-ak nqei-gu neka ni bugukhokhof manqa ovøpøteav vøgoam. Yaq ni ndimbula khoev-té ginø-nqeitán. Yaq ndakin, ndigu ni khonoam-te khofotønat-qa ndøgó. Geté kopømba mbaín. Ndigu ekezan betøndo-záv, ni taon bavokho bøkhofotan.”

³⁸ Yaq ndigu polis ezoqam, nqanek manqat, Lom megetapak me-zømás. Yaq nginik giyogem, av nqægo, Pol neka Sailes Lom manqei-ak, ndigu møe kandambá gigonem. „Zapa ndógo, khafeap kandambá, Lom manqei-ak sa toqofewam, manqa ovøpøteav tøgoat.”³⁹ Yaq ndigu tinduzáv ndógo, Pol neka Sailes tanakh manqat vøzø-ein, neka taon ivøve-qa vøzøviam.

⁴⁰ Yaq ndimbula khoev-te gindu-fakhaz, ndigu Lidia-qá khoev-té ginøzáv. Yaq Klisten ezoqa nøme tizømét ndógo, neka zita tøpøzu manqat vøzø-ein, taon sasa ndø-ivøvem.

17

Pol neka Sailes Tesalonika taon-te gigoam

¹ Yaq Pol neka Sailes, Amfipolis taon neka Apolonia taon sègemø-løvum. Yaq até ge-apát, atema Tesalonika taon-te vømøfakhaz. Ta taon-te ndøgo, Zu ezoqam-qa guliguli khoev møndøwewám. ² Yaq Pol tenøwáv ndógo, av oskia ge-goatun, ezoqa vømē-zømesim. Sabat khøuwa misiká, manqat gezø-manqatam. ³ Ndego av gezøembe-ovøemám nqægo: Mbumbukiam-qa Manqat é-møndø-ein, ndego Mesaya, Mbumbukiam geve, ezoqam tekhandi:z, ndego nqosøgeap bendáp, neka løvøte-te betøndø-suzam. Yaq Pol nøme gezø-ein, “Ndego Yesu, no nqazøembe-manqate, Mesaya ngének.”

⁴ Yaq Zu bawan-ak nøme, nqanek manqat gè-unimanqatiním, Pol neka Sailes-te vønøzaz. Até Glik bawan-ak-a, ndigu Zu ezoqam-qa guliguli matev gindapem neka Mbumbukiam vømbø-vizupam, kopoáv, neka sakhei iz-akhayapak kopoáv, tiqa manqat gi-unimanqatiním.

⁵ Geté Zu bawan-ak nøme, ova ndø-einím. Yaq ndigu ezoqa soqøsoqa ndø-upøzó, maket manqei-te sa gi-okhoam, neka ezoqa ewaqape qaqa vøzølwaz. Yaq ndigu Zeisen-qá khoev-té ginøbøín, Pol neka Sailes vømøzøvao. Yaq ambá ezoqa ewaqape-té ginø-tonqozoín. ⁶ Geté ndigu ezoqa menas, zømeteav qagoam, yaq até gindigonem, Zeisen neka Klisten ezoqa nøme vøgavem. Yaq taon megetapak-té ginø-itúb. Ndabua mba zøgeageapát. Yaq av gini-akhaemát nqægo, “Ezoqam ndigu, manqei-qape-te ate nqægo, manqa-zapazapa gigoatun, ndakin nqanéq gigú. ⁷ Yaq ngenek Zeisen, nginik ezoqam, ekeza khoev-té genøkhatób. Nginik ezoqam ate ngi-gu, Siza-qá khafeap ndømkuiám, nigi kawa ezoqam kandambaqape. Zapa ndógo, ndigu av gini-manqaté nqægo: Kawa nøme ndégó. Iz nqambógo, Yesú.”

⁸ Yaq taon megetapak neka ezoqa ewaqape, khanakanakh mbaín, nqanek manqat giyogem. ⁹ Yaq ndigu Zeisen neka ezoqa nøme, namba gi-goam, moni abam manqat zø-ein. Yaq ndigu moni gi-abem, vønqonqotaz.

Pol neka Sailes, Belia taon-te gigoam

¹⁰ Yaq ta khøuwa kopo-te ndøgo, qapøis, ndigu Klisten ezoqam, até gindigonem, Pol neka Sailes, Belia taon-té ginø-khofotáz. Yaq gimøfakhaz ndøgo, ndigu Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té ginøzáv. ¹¹ Nginik Zu bawan-ak, Belia taon-te ndøgo, tiqa matev eqeieqei, av tiuká, av ndigu Tesalonika taon-te gi-yagam. Ndigu Manqat Mbomambaqape unime-ndapém. Yaq khøuwa ate qæpavpavemam, Pol ge-zømesimam, ndigu teqa manqat,

Mbumbukiam-qá manqat namba me:geveatát. ¹² Yaq Zu ezoqa kopoáv, gè-unimanqatiním. Neka até Glik iz-akhayapak sakhéis-a, neka Glik angana, vø-unimanqatiním. Ezoqa andé kandambá.

¹³ Geté Tesalonika Zu bawan-ak nøme, giyogem, av nqægo, Pol ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat Belia taon-té genø-zømesimít, yaq ndigu tinduzáv ndøgo, ezoqa teqa yaq-te qaqa vøzølwaz. ¹⁴ Yaq ndigu Klisten ezoqam, até gindigonem, Pol ndaola keoqa-té ginø-khofotøvém. Geté Sailes neka Timoti, Belia taon-te, até gesokhoám.

¹⁵ Yaq ndigu ezoqam, Pol namba gi-apat, até ge-ituát, atema Atens taon-te vømøfakhaz. Yaq ndigu nqawa ginduqavaz, Pol Sailes neka Timoti-te manqat ndøkhofotáv. Ndigu bêtøndozáv. Andé nakhamas-té.

Pol Atens taon-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

¹⁶ Pol Atens taon-te ndøgo, ndigu ezoqa menas gezømbo-kewagam, yaq äv geneqeív nqægo: Ta taon-te ndøgo, tae khøuiap kopoav-qapé qagoam. Yaq ndego mbøni mbonqosøgím. ¹⁷ Yaq ndego Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té genø-okhoám, ti namba manqat vømø-einimin, Zu ezoqam neka ndigu ezoqa nøme, Zu ezoqam-qa guliguli matev gindapem neka Mbumbukiam vømbo-vizupam. Yaq khøuwa ate qæpavpavemam, ndego até maket manqei-té-a, gekha ezoqám ndigu, sa gi-okhoam, manqat vøzø-manqatam. ¹⁸ Yaq ezoqa nøme, ndigu Epikuli neka Stoik-qa nømendim matev gimbopavam, ndigu Pol namba manqa ndø-itumbám. Yaq äv gini-einím nqægo, “Ngenek gekha khokho manqát ndømanqatet? Gè, ngenek ni nømendim-qa ndøgo?” Geté ezoqa nøme gi-einim, “Ngenek manqei vini-ak-gí mbumbuk-qá yaq-té ate-manqaté.” Av gi-einim ndægo, zapa ndøgo: Pol Yesu neka ezoqa løvøtte khandi:zat-qá yaq-té gene-manqatám.

¹⁹ Yaq ndigu Pol Aleopagus manqei-té ginø-ituím, ma taon megetapak gi-pindumam. Yaq ndigu taon megetapak, Pol äv gimbøe-einím nqægo, “Kopømbá, ni qoqa nømendim ndakinak-qa yaq-te, qo ezoqa ndoqote-zømesim, toqoni-ovøyam? ²⁰ Manqat nøme ndøgo, ni nqeitaqa-yoge, viní. Yaq ni taqa manqa mokho ndape-qa nigú.” ²¹ (Ndigu Atens taon-ak, neka até bawan vini-ák-a, taon-te okha gindu-okhoam, tiqa poev kandambaqape ndøgo tøgoám, khøuwa kopoav, ezoqa emanqat ndakinak vinivinimba vøvototupam-a, vø-ewagam.)

²² Yaq Pol, Aleopagus manqei-te ndøgo, megetapak-qá megemege-té genø-itán, gezø-ein, “Zo Atens ezoqam. No äv qateqeív nqægo: Zo guliguli matev-te, bazaføgakh zo-asazét. ²³ Zapa ndøgo, no zoqa taon mokho-te qatu-okhoam, neka gigiap vinivinimba qæqeiv, zo ndozombo-tabap, yaq no lou-qase nøme nøqeiv, zo mbumbukiam nøme søvakha gigiap qazombølvøtumatun. Yaq ta lou-qase-te ndøgo, manqat äv qane-peawáp nqægo, ‘Mbumbukiám nøme-qá, ni nøtenateav ndego.’ Ndego Mbumbukiam nøme, zo ndozombo-vizap, gete zo zøtezateav ndøgo, ndégo, no nqazømbe-manqate. ²⁴ No Mbumbukiam ndégo tøte-manqaté, ndego manqei-qape neka gigiap ate nqægo, ta mokho-te nqøugut, gekhakheinam. Ndego Evezøzá. Yan neka manqei-qape ndégo teno-kawaevát. Ndego ambá av nqægo, guliguli khoev-té geyagē, ezoqa gipuanumatun. ²⁵ Neka ndego gigiap-av ezoqám mbá. Ndego ambá av nqægo, ni-té gonotawē. Av taoká. Geté ndego ezoqam ndégo, ni ezoqa ate nqazi:gu, khandi neka mbøni fokeam neka gigiap ate nqægo ngini-etoam. ²⁶ Ibugukhokhof, Mbumbukiam ezoqa kopo ndøkhakheinvém. Yaq ni bawabawan vinivinimba ate nqazi:gu, ngenek

ezoqa kopo mokho-té genø-khakheinømbém, manqei-qape bizikhazem. Neka Mbumbukiam ni bawabawan vinivinimba khøuwa nizáv, ni tiziyagat neka gekha manqei-te qaziyagát. ²⁷ Mbumbukiam matev av nqægo, tenegó ndógo. Ni teqa tabízimbøe-vawém, neka eísa, te-te pizí-visilm penømakhaya, neka pizí-ometám penømakhaya. Zapa ndógo, ndego Mbumbukiam qambaqapé mbá-ni-te, ni ezoqam ate nqazi-gu. ²⁸ Ni teqá mokho-té qazu-yagé, neka teqá mokho-té qazu-okhó, neka teqá mokho-té qazu-gú. Ndógo até kopó, av zogi emanqat vototap ezoqa nøme ndimanqate, av nqægo, 'Ni tegí nakheís.'

²⁹ Yaq nakémbá, ni Mbumbukiam-gi nakheís nqazigu, yaq ni bizi-matáváp, av nqægo, 'Mbumbukiam ndego gigiáp, kopømba ande av gol neka silva neka mbaqambaqa mbumbuk ndi-gu. Mbumbuk av ngi-gu, ndigu ezoqa zøtezat ndøzøgo, ekeza zendá gini-khakheinøvemátún.'

³⁰ Ibugukhokhof, Mbumbukiam qaqa goneáv, ta zapaya ndógo, ndego vizøpøteav qagoam. Zapa ndógo, ndigu ndego zøtezateáv. Geté ndakin, ndego ezoqa ewaqape, manqei-manqei ate ndægot, áv gezømbe-manqaté nqægo, tiqa yage bè-enénd neka te-te bêqambuz. ³¹ Ndego khøuwa møndøzáv. Ta khøuwa-te ndógo, ndego ni manqei-qape ezoqam ate nqazi-gu, manqa ovøyam-té genø-ám. Ta manqa ovøyam ndógo, egeiegeí. Te mokho-te ndégo tenógó, ndego geveatav. Ezoqam ndégo, løvøte-te gekhandi:v. Teqa khandi:vatev matev mokho-te, Mbumbukiam ezoqa ewaqape, áv gininømánd nqægo: Ezoqam geveatav ngéneq."

³² Ezoqa nøme ndigu, Pol gimboyogem, ezoqa løvøte-te khandi:zat-qa yaq-te ge-manqatam, ndigu gevøngi:nám. Geté nøme ndigu, gimbo-einim, "Ni khøuwa nøme, qoqa manqat nqawa yoge-qa nigú, taqa yaq-te."

³³ Yaq Pol ndigu gèzuváz, vøwav. ³⁴ Geté ezoqa nøme, møndø-tøkuaném, Pol namba, Yesu vø-unimanqatinim. Ezoqa kopo nøme ge-unimanqatin, teqa iz Dionisiús. Ndigu taon megetapak, Aleopagus møvøna manqei gipindumam, ezoqa nøme ndégo tegoám. Sævam nømu ndugu, gu-unimanqatin, tuqa iz Damalís, neka ezoqa nøme vøgoam, gi-unimanqatinim.

18

Pol Kolin taon-te gegoam

¹ Khøuwa nøme, Pol Atens taon tène-iváv, Kolin taon-te vøwav. ² Yaq Zu ezoqam tenøqát ndógo. Teqa iz Akuilá. Ndego Pontus manqei-té geqán. Ndego, tegu zas namba, Plisila, Itali manqei-té giyagám. Geté ndakin Kolin taon-té ginøyág. Zapa ndógo, Klodies, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape, manqat áv gene-vøovám nqægo: Zu ezoqam ate ndi-gu, Lom taon bè-ivøvém. Yaq Pol okha ndøwáv, Akuila neka Plisila, ti-te ndigu vøqom. ³ Yaq namba me-yagám, sasae namba vøegoam. Zapa ndógo, até ndigú-a, palai khoev potofam ezoqám, av Pol ge-goam.

⁴ Yaq Sabat khøuwa ate qæpavpavemam, ndego Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te, Zu bawan-ak neká Glik bawan-ak, manqat zømanqatám. Ndigu Yesu bè-unimanqatinim.

⁵ Yaq Sailes neka Timoti Masedonia plovins-te ginduzav, Pol sasae nøme goneáv. Geté khøuwa kopoáv, ezoqa Mbumbukiam-qá Manqat mba me-zømesimám. Ndego Zu bawan-ak áv gezømbe-ovøemám nqægo: Ndego Mesaya, Mbumbukiam geve, ezoqa tekhandiz, ndego Yesú. ⁶ Geté ndigu Pol-qa manqat, gèsanqawém, neka vøngenøinam. Yaq ndego pakhakh mba

ndøpomoyám, ekeza ndabua-te qambogoam, vøzø-ein, “Zo khandi qazo-sanqawem, tozo-soqoez, ndøgo noqá manqa-zapá mbá. Zøkeza manqa-zapá. No ndakin bawan vini-ak-té qatónáv, Mbumbukiam-qa manqat vømé-zømesim.”

⁷Yaq Pol Zu ezoqam-qa guliguli khoev gè-iváv. Yaq Titius Ziaestes-qá khoev-té genøwáv, vømðqom. Teqa khoev, guliguli khoev avønin-té qawevám. Ngenek ezoqam, Zu ezoqam-qá guliguli matev ndøndáp, neka Mbumbukiam vømbo-vizupam. ⁸Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te ndøgo, Klispus megeat ezoqam ndøgoám. Yaq vaev, até ndegó-a, neka ndigu ezoqa ate gi:goam, teqa khoev-te gi-yagam, Evezøza vø-unimanqatinim. Neka ezoqa nøme kopoáv, Kolin taon-te ndøgo, Pol-qa manqat gi-ewagam, vø-unimanqatinim, neka ibøkha iz vøndapem.

⁹Khøuwa nøme, lová, Pol umingiap ndøqeív. Ta mokho-te ndøgo, Evezøza áv gembø-eín nqægo, “Qo møe ndøgó. Ezoqa manqat até vøe-zømesimít. Qo manqat ndøkhoútáv. ¹⁰No nqægó, qo namba. Ezoqa kopømba mbaín, tengiægo. Zapa ndøgo, ezoqa kopoáv, nqanek taon-te ngiyage, ndigu nogí ezoqám.”

¹¹Yaq Pol Kolin taon-te viav andé møe-mbá geyagam. Viav kopó neka nøme livin-mbá gunumu-nqawá, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam.

¹²Ta khøuwa-te ndøgo, Galio Akaya plovin-te ndøgo, Lom kawa ezoqam gegoam, yaq Zu bawan-ak até gindigonem, bawan vøpizumem, Pol sasa ndømøvøinam, manqa ovøyam-te vøndafem ¹³Yaq gi-einim, “Ngenek ezoqam, ezoqa áv gene-zømesimatún nqægo: Ndigu Mbumbukiam matev vini-té giabembo-vizáp. Geté matev av nqægo khafeáp, Mozes-qa guguna manqat-te.”

¹⁴Pol ambá manqat ndø-einín. Geté Galio mba, é-møndo-løfokév, Zu bawan-ak gezø-ein, “Ngenek ezoqam amba manqa-zapa tegonin o ezoqa telavawín, no zoqa manqat ndæ-ewagín. ¹⁵Geté zo zøkeza nømendim manqat neka iziz neka guguna manqat mba zøte-itumbumít. Yaq nakémbá, zo zøkhapus mbá sozó-ovøemém, taqa yaq-te. No zoqa manqa ovøyam, nø-ewagák.” ¹⁶Yaq ndego tiqa manqa ovøyam, gèzø-evzám, bavokho vøngeasam.

¹⁷Yaq ndigu até gindigonem, Sostenes, ndego Zu ezoqam-qa guliguli khoev megeat ezoqam vø-møvøinam, manqa ovøyam khoev megemege-te, sasa ndøzum. Geté Galio ndigu geagipøteáv. Sègezóták.

Pol Antiok taon-te gevesez

¹⁸Taqa zita-te, Pol Klisten ezoqam namba, Kolin taon-te ndøgo, elavøqase nøme, møndø-qovezám. Yaq vaev, ndego sègezuváz, Plisila neka Akuila namba. Silia manqei-té ginøtinim. Geté Senklia taon-te ndøgo, khagua-te giketab, Pol bugukhokhof izu ndøqogáz, vømø-kawa-mokho-mba-ev, av Zu ezoqam-qa matev qazømbe-goam, manqa mbusa gumu-khouimin. Zapa ndøgo, Pol manqa mbusa ndøvé, Mbumbukiam-te.

¹⁹Yaq ndigu Efesus taon-te gimøfakhaz, Pol Plisila neka Akuila gèzuváz. Yaq ndego Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té genøwáv, Zu ezoqam namba manqat vømø-einim. ²⁰Yaq ndigu Pol, khøuwa elavøqase qomat manqat mbo-einim, ti namba. Geté ndego poeveáv.

²¹Geté ndego ouo manqat gezø-ein, ndego áv gezømbe-eín nqægo, “No nqawa ndøtøndo-veséz, Mbumbukiam poev tømbo goat.” Yaq ndego Efesus taon, gè-iváv, vøšokuzim.

²² Yaq Pol Sæzalia taon-te gemøfakhan, ndego Zelusalem taon-té genøqavíg, Klisten bawan ezoqam-te ndøgo, okha vømøwaw. Taqa zita-te, ndego Antiok taon-té gemø-ová.

Pol gambo-misika, manqei vinivinimba-te ge-okhoam, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

18:23–21:16

²³ Yaq Pol elavøqase møndø-qovezám, Antiok taon-te ndøgo. Geté vaev-te, ndego nqawa ge-ivav, Galesia neka Fligia manqei-té genøwáv, ta manqei-te ate qægoam, ndigu Yesu gi-unimanqatintam, zita tøpøzu manqat vøzø-manqatat, tiqa unimanqatin vøzø-føgøføgakham.

Apolos Efesus taon-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

²⁴ Ta khøuwa-te ndøgo, Zu bawan-ak ezoqa kopu, Efesus taon-té genøwáv. Teqa iz Apolós. Ndego Aleksandlia taon-té geqán. Ndego Mbumbukiam-qa Manqat ùnime-otév neka teqa manqate qanimav tantáv. ²⁵ Ndego Evezøza-qa Nakhoa é-møndæ-ometimém. Yaq ndego ezoqa, Yesu-qa yaq-té gene-zømesimám. Khanakanakh-ús neka ndaføyamba-qapé. Geté ibøkha iz upøgim-qa yaq-te, ndego sa ndøgo tene-otév, av Zion ezoqa gezømbe-etoumam.

²⁶ Yaq ngenek Apolos, Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te, Efesus taon-te ndøgo, manqat manqate ndøngáz. Kha føgakh-mbá. Yaq Plisila neka Akuila, teqa manqat giyogem, ndigu ekeza khoev-té ginø-khatowém, Mbumbukiam-qa matev-qa yaq-te, nøme vømbøe-ovøemem.

²⁷ Yaq vaev Apolos matavap geve, Akaya plovins-te tewav, Klisten zi-fuap, zita mbotøpøzém, neka pepa vømbø-peaomem. Ta pepa-te ndøgo, ndigu Klisten ezoqa nøme-te, go:yagam ndøgo, äv gini-peaomém nqægo, “Nandev ezoqam, vømø-khatowém.” Yaq gemøfakhan ndøgo, ndego tøke kandambá gezøgo, ndigu ezoqam, ndigu Mbumbukiam-qa kuku matev mokho-te, Yesu gi-unimanqatinim. ²⁸ Zu bawan-ak, ezoqa ewaqape-qa bøite, Apolos namba manqat gi-itumbam, ndego gèpitáz. Ndego Mbumbukiam-qa Manqat mokho-te, äv genezømás nqægo: Ndego Mesaya, Mbumbukiam geve, ezoqam tekhandi:z, ndego Yesu.

19

Pol Efesus taon-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Apolos Kolin taon-te gegoam, Pol manqei popotap-té ge-okhoám, atema Efesus taon-te vømøfakhan. Yaq ndego ezoqa nøme tezømét ndøgo, Yesu gi-unimanqatintam, ² vøzøbevap, “Zo Nqova Mbomambaqape mozøndafem, zo Yesu ande qazøte-unimanqatinim?”

Yaq gindu-einim, “Mbaín. Ni Nqova Mbomambaqape-qa yaq-te yogeáv.”

³ Yaq Pol gezøbevap, “Av tægoat ndægo, zo gekha ibøkha iz zøndapem?”

Yaq gindu-qavøinam, “Ni ibøkha iz ndøgo teindapém, av Zion ezoqa gezømbe-etoumam.”

⁴ Yaq Pol gezø-ein, “Gekha ezoqám ndigu, Zion-qa ibøkha iz gindapem, ndigu ta mokho-te ndøgo, äv gini-vøndæmém nqægo, ndigu Mbumbukiam-té ginøqambúz. Zion ezoqa gezø-ein, ‘Ndégo tozó-unimanqatinim, noqa zita-te tegeav.’ Ngenek ezoqam, Yesu.”

⁵ Yaq ndigu ezoqam, Pol-qa manqat giyogem, ndigu ibøkha iz, Yesu-qa iz-té ginøndapém, ndego Evezøza. ⁶ Ibøkha iz gumundapem, yaq Pol zenda

mo:vé, ti-te. Yaq Nqova Mbomambaqape ndovís, ti-te. Yaq ndigu bawan vinivinimba-qá manqat-té ginø-manqatám, neka Mbumbukiam-qa manqat vøvevezumam. ⁷ Angana ate gi:goam, ibøkha iz gindapem, ande äv tuélv ndi:gu.

⁸ Yaq Pol Efesus taon-te ndøgo, Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té genø-okhoám, ezoqa namba manqat vøe-manqatam, kha føgakh-mbá, neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev-qa yaq-te vøzø-ovøyam. Matev av nqægo, løvøyak misiká gematønumam. ⁹ Geté ndigu Zu bawan-ak nøme, Pol-qa manqat ndapeáv. Ndigu føgakhín. Yaq ndigu ezoqa ewaqape-qa bøi-te, Yesu-qa Nakhoa gèngi:nám. Yaq Pol ndigu ezoqa nøme namba, Yesu gim-bopavam, sègeziváz. Yaq khøuwa ate qæpavpavemam, ndego ezoqa Tilanus-qá skul khoev-té gene-zømesimám. ¹⁰ Ndego matev av nqægo, viav menás gematønumam. Yaq Zu bawan-ak nekā bawan vini-ak ate gi:goam, Esia manqei-te gisokhoam, Evezøza-qa Manqat sùgumu-ewagát.

Skeva-gi nakhei angana, nqova soqøsoqa amba gi:ngeasam

¹¹ Mbumbukiam Pol mokho-te, umingiap matev viní gematønumam.

¹² Ezoqa nøme ndabua mba ndø-upøgimám, tata vuogim nonqo neka mim-te faleam nonqo, ndego ge-uzumam, yaq enqoni-us ezoqam-té ginø-aumám. Yaq ndigu enqoni sègezø-navøemín, neka ezoqa nøme ndigu, nqova soqøsoqa gizømbu-goam, vøzø-fakhazin.

¹³ Zu ezoqa nøme, ndigu manqei vinivinimba-te gi-okhoam, nqova soqøsoqa gingeasumam, ndigu ndakin nqova soqøsoqa, amba Yesu-qá iz-té ginø-ngeasamín, ndego Evezøza. Ndigu äv gini-einimín nqægo, “No zo nqova soqøsoqa nqazø-manqate: Yesu-qa iz-te, ndego Pol ezoqa nde:zømesim, vøfakház.”

¹⁴ Ezoqa nøme, ndigu matev av nqægo gimatønumam, ndigu Skeva-gi nakhei angana sevén. Ngenek Skeva, Mbumbukiam-gé iziz ezoqa kandambaqapé nømé, Zu ezoqam mokho-te. ¹⁵ Yaq khøuwa nøme, ndigu matev amba av nqægo tigonemin, yaq nqova soqa, äv gezømbe-eín nqægo, “No Yesu møtenøtén, neka Pol vøténøten. Geté zo, gekha ezoqám?” ¹⁶ Yaq ndego ezoqam, nqova soqa gembøegoam, até gendego, gèndovuáo, vøzitag. Kha kandakandá gezø-khaneam, neka ndabua vøzølvøi. Yaq ndigu gebøin, khoev vø-ivøvem. Kouk até gezømbo-wavupát.

¹⁷ Yaq ezoqa ewaqape, Efesus taon-te giyagam, nqanek manqat giyogem, Zu bawan-ak nekā bawan vini-ak, ndigu nqova ndafe kandambá. Yaq Evezøza Yesu, gèmo-vizumém. ¹⁸ Yaq ezoqa nøme, ndigu gi-unimanqatintam, tiqa matev soqøsoqa gèvøndøzém, ezoqa nøme-te. Ezoqa kopoáv, matev av nqægo gigonem. ¹⁹ Yaq ndigu ezoqa nøme, manqa-sisi matev vinivinimba gimatønumam, tiqa manqa-sisi mbuk, gèndo-tonqogím, ezoqa ewaqape-qa bøi-te, vølvøvutømem. Mbuk ndøgo, giløvutømem, taqa fia kandambá tantáv. Silva moni mokho, ande äv fifti taosén ndægø.

²⁰ Yaq ta matev nqanek gi:matønømem, Evezøza-qa Manqat sège-vøndavát. Bazaføgakh-ús.

²¹ Taqa zita-te, Pol matavap äv genegó nqægo: Ndego Masedonia neka Akaya plovin-s-té geabenøwáv, yaq vaev Zelusalem taon-te bëwaw. Yaq Pol nøme ge-ein, “Taqa zita-te, no até Lom taon-té-a, banønav.” ²² Yaq Pol bugukhokhof tegi tøke ezoqa menas, Timoti neka Elastus mo:khofotáz, ndøgo

Masedonia plovins-te. Geté ndego ekezan, elavøqase nøme møndø-qovezám, Esia manqei-te ndøgo.

Efesus taon-te, qaqa matev qafakhan

²³ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu-qa Nakhoa zapaya, qaqa matev kandambá qafakhan.

²⁴ Ezoqa nøme møndøgoám. Iz nqambógo, Demitliús. Ndego silva gi-giap ndøkhakheinumám. Taqa bugug, ande Atemis-qá khoév, tigu mbumbukiam sævam. Ndøgo silva, auli gigiap fia kandakandá. Yaq ndego neka ndigu ezoqa nøme, nqanek sasae namba gi:goam, moni kandakandá gi:qaqasumam. ²⁵ Yaq Demitlius, ndigu ezoqa sègezømbu-akhá, ndigu sasae kopo gi:goam, gezø-ein, “Nøfuap. Zo mözøte-zøté. Ni nqanek sasae-te, moni kandakandá qazi-qaqasumatun. ²⁶ Geté zo ámozo-qeivím neka ámozo-yogém. Ngenek ezoqam Pol, ezoqa ewaqape matavap zøqambuatét. Nqanek Efesus taon mokho-te mbá mbá, geté avønín, até Esia manqei ate ndægó-a. Ndego ezoqa áv gene-zømesimatún nqægo: Mbumbuk ndigu, ezoqa zenda gi:khakheinøvematur, ndigu uni mbumbuk-aním mbá. Neka ezoqa kopoáv, sège-unimanqatiním. ²⁷ Yaq nakémbá, ni aiyá qabizigú. Soqáin ndøgo, teqa manqat niqa sasae-qa iz mbomambaqape tøngiu. Geté ta-mbá mbá. Uni qæsoqa nqáneq, ezoqa ngunuk Atemis, nigu mbumbukiam sævam kandambaqapu, tuqa khoev khokho ti:vewat, yaq ta mokho-te ndøgo, ezoqa ngunuk mbumbukiam sævam-qa iz tingi:nam, ndugu Esia manqei-te neka manqei-qape-te ate ndægø ndimbovizap.”

²⁸ Yaq ndigu nqanek manqat giyogem, qaqa kandambá gigonem. Yaq áv gini-akhaemát nqægo, “Atemis, Efesus taon-gu mbumbukiam sævam, tuqa iz kandambaqapé!” ²⁹ Yaq nakhamas-té, ezoqa ewaqape, taon mokho-te ndøgo, sùgumu-akhayát. Manqa vøe kandambá qapa. Yaq ndigu wambap manqei-té ginøbøin, Gaius neka Alistakus, ndigu Masedonia plovins-ak menas, Pol namba gigeavun, vøgavem. ³⁰ Pol ambá ezoqa ewaqape-qá megemege-té genø-itanín, manqat vøzø-einin. Geté ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, gètøkøvém, tewav. ³¹ Até plovins megeatapak nømé-a, ndigu Pol-gi zifuap gigoam, ndigu manqa ndøkhofotøvém te-te, av nqægo, ndego wambap manqei-te bèwáv. «Soqáin ndøgo, ezoqa timølaem.»

³² Ezoqa ewaqape, giwaniapam ndøgo, manqa wag gèzømbø-eqavát. Ezoqa nøme, manqat vini ndø-akhaemám, neka nøme manqat vini vø-akhaemam. Neka ezoqa kopoáv, mè:zøtezák, av nqægo, gekha mokhø gindípindam.

³³ Yaq Zu bawan-ak nøme, Aleksanda ndøtøpøtøvém, ndego ezoqa ewaqape manqat bemøzø-ein. Yaq Aleksanda ezoqa ewaqape, zenda zø-eqá. Manqa khoutam-qa zøgoám. Yaq ambá gezø-ovøyamín, av nqægo, nqanek matev qafakhan, ndøgo Zu bawan-ak-qá manqa-zapá mbá. ³⁴ Geté ezoqa ewaqape gimatøvemem, av nqægo, ndego Zu bawan-ak, yaq ndigu nøme mba mo-akhaemám, av nqægo, “Atemis, Efesus taon-gu mbumbukiam sævam, tuqa iz kandambaqapé!” Ndigu khøuwa iz kandambá gi:khouibim. Ande áv tu awáz ndægó, gi-akhaemat.

³⁵ Yaq vaev-te, ezoqa ewaqape-qa manqat, taon megeat ezoqam zøkhouitáv, gezø-ein, “Efesus taon-ak. Nogi ezoqam. Ezoqa ewaqape møndæzøté, av nqægo: Ngunuk mbumbukiam sævam Atemis, tuqa khoev neka tuqa ngovønqova, yan-te qandøbøi, ni zimbo-kewagatún, ni Efesus taon-ak. ³⁶ Ezoqa kopømba mbaín, manqa tiqavotømem. Yaq nakémbá, zo manqa

feazu vò-ivòvém. Neka matev-qase, ngetøgeap-te ndøgòném. ³⁷ Nginik ezoqam, zo khokho qazøtøndo-itub nqanek, ndigu nigu mbumbukiam sævam-qa iz ngi:wateáv, neka tuqa khoev-te, gigiap aqonøpøteáv. ³⁸ Demitlius neka nginik ezoqa nøme, sasae kopo gi:goatun, manqat tøzøgoat, ezoqam-qa manqa-zapa zapaya, yaq ndigu manqa ovøyam khoev-té giabønøzáv. Manqa ovøyam khøuwa ndøgø neka manqa ovøyam iz-akhayapak ndigú, ndigu manqat gikhakheinumatum. ³⁹ Neka zo manqat nøme tøzøgoat, yaq ni taon manqa manqate møvøna khøuwa-té qabizinø-ovøemém. ⁴⁰ Ni aiyá qabizigú. Soqáin ndøgo, nigí gaman megetapak, niqa manqa tisøkuzømem, av nqægo, ‘Zo ezoqa ewaqape mbøni sozozømbu-sokhofát.’ Nqanek matev, nqægo khaiya qafakhan, mokho mbaín. Yaq tinibevap, yaq ni kopømba mbaín, mokho tizi:zømas.” ⁴¹ Ngenek taon megeat ezoqam, nqanek manqat qamømbøe-navøem, yaq ndigu ezoqa tène-khofosám.

20

Pol Masedonia neka Glik manqei-te ge-okhoam

¹ Nqanek qaqa matev qame-navøem, yaq Pol ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, gèzø-akhá, zita tøpøzu manqat sasa zø-etoam, ouo manqat vøzø-ein. Yaq Pol tenøzuváz ndøgo, Masedonia plovins-te vøwav. ² Yaq ta manqei-te ndøgo gu:mat, ndego Klisten ezoqam, zita tøpøzu manqat zømanqatát. Manqat kandambá gezø-manqatat. Yaq até gemát, atema Glik manqei-te vømøfakhan. ³ Yaq ndøgo løvøyak misiká, geqotam.

Taqa zita-te, Pol ambá palai khagua-té genøketawín, Silia manqei-te vømø-fakhanin. Geté ndego áv gene-ewág nqægo: Zu bawan-ak nøme gèmbovoqoém. Gélaém. Yaq ndego matavap gè-enénd. Yaq Masedonia plovins mokho-té genøveséz. ⁴ Ezoqa nøme, namba gi-apat, nginik: Sopatá. Ndego Pilus-gé yó. Belia taon-ák. Neka nøme Alistakús neka Sekundús. Ndigu Tesalonika taon-ák. Neka nøme Gaiús. Ndego Debe taon-ák. Neka até Timotía, neka nginik Esia manqei-ak menas, Tikikus neka Tlofimius, ndigu vø-apat. ⁵ Nginik ezoqam, gò:megetát. Yaq Tloas taon-té ginimbo-kewagám. ⁶ Geté ni até nitøndu-sokhoám, atema Zu bawan-ak-qa khøuwa kandakanda, ndøgo flawa poponøvemav gilouzatum, vømø-nasinim. Yaq ni Filipai taon-te ndøgo, palai khagua nindapém. Yaq khøuwa faev-qa zita-te, nginik ezoqam, Tloas taon-te nqawa vøiqas. Pula kopó, qeisokhoam ndøgo.

Pol Tloas taon-te, ezoqa ndakinak nqawa gekhandi:v

⁷ Sande khøuwa-te ndøgo, ni Klisten ezoqa nømé namba nitimøvám, Evezøza-qa lou loge matev vøimøgoném. Yaq Pol ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat tene-zømesimát ndøgo, até vømø-umba. Zapa ndøgo, ndego khøuwa nøme, ivøve-qa ndøgoám. ⁸ Ta khoev-te ndøgo, ni qeipindam, kouwat ová qeito-qonavám. Neka ndøgo ndavand waev kopoáv qakhavat. ⁹ Møvøna-te ndøgo, iwateam møndøgoám. Teqa iz Yutikus. Bøi mboqog-té geqotám. Yaq Pol ate av-té manqat ge:geveat, ngenek Yutikus venanqei-qape mboqaná, vøbuv. Nqova mokho-té gembøi-teitát. Yaq ndego manqei-té genøbøiáv. Yaq ezoqa ginduvis, gindafem, ndego é-møndønánim. Lou løvøtap misika-té gendøbøiav.

¹⁰ Yaq Pol gendovis, Yutikus-qá mumat-té genøqoqóz, vøpøtiu, neka ezoqa gezø-ein, “Zo mbøni khapé bezømbèvá. Ngenek ngekhandi:vát.” ¹¹ Yaq Pol nqawá genøqavíg, ezoqa namba Evezøza-qa lou loge matev vøgonem. Yaq ndego manqat até gemanqatát, ezoqam namba, atema: vøndøpave, sasa

ndøzivaz. ¹² Ndego iwateam, nqawa gekhandi:v, ezoqa khoev-té ginø-ituím. Ezoqa ewaqape, khanakhanakh kandambá gindapem, te zapaya.

Pol Tloas taon ge-ivav, Miletus taon-te gewav

¹³ Tloas taon-te ndøgo, ni palai khagua-té qeitø-ketám, atema Asos taon-te. Ndøgo Pol-qá poév, av nqægo qeimatonømem. Geté ndego ekezan, zapa okho-qa mbogoám. Yaq sa ndøgo, temøketáo. ¹⁴ Yaq Asos taon-te ndøgo, qeimø-qaqandam, ndego gèndo-ketáo, atema Mitilini taon-te, vøimøteit. ¹⁵ Yaq khøuwa nøme qandopave, ni Kios manqei bawa avønin-té qeimø-fakhán. Yaq nøme qamøpave, ni ate niqantavát, Samos manqei bawa-te vøimø-fakhán. Yaq khøuwa nøme qamøni-pave, ni Miletus taon-té qeimø-fakhán. ¹⁶ Pol matavap é-møndógó, av nqægo, ni até nitúguvít. Efesus taon seimø-løvuím. Ndego gè:ngetøgeapát neka poeveáv, ni Asia manqei-te, khøuwa mba tøti-khoubit. Zapa ndøgo, kopømba tøgoat, ndego Pentikos khøuwa kandambaqape-te, Zelusalem taon-te gone-qa ndøgoám.

Pol Efesus Klisten megetapak, manqa gezø-løvua neka ouo manqat gezø-ein

¹⁷ Ni Miletus taon-te qeimø-fakhán, yaq Pol Efesus taon-te, manqat ndøkhofotáv. Klisten megetapak, yà betøndozáv, bønømendám. ¹⁸ Yaq gifakhaz, ndego áv gezømbe-eín nqægo, “Zo mõzøte-zøté, av no qateyagam, Asia manqei-te ande qategeavun, neka khøuwa ate qægoam, zo namba qazi-yagam. ¹⁹ No Evezøza-qá sasae mba nogoám neka no nøkeza iz eqawateáv. No nqanek sasae qægoam, nøme nø-eivumám. Neka no yage føgakh-qapé qændapat, Zu ezoqam, noqa yage ngi:wat-qa givawam. ²⁰ Neka zo mõzøte-zøté, no Mbumbukiam-qa Manqat qate-zømesimam, no manqat-qase khonøweáv, zo tøzømbe-tøkeat. Geté zo ùni nøte-zømesimám, ezoqa ewaqape-qa bøi-te neká zøkeza khoev vinivinimba-te. ²¹ No ezoqa áv qazømbe-ovøemám nqægo: Zu bawan-ak neká bawan vini-ak, tiqa yage bè-enénd, neka Mbumbukiam-te bèqambuz neka nigí Evezøza Yesu bè-unimanqatinim.

²² Yaq ndakin, nqáe! No Zelusalem taon-té qatónáv. Nqova Mbomambaqape ndø-itumbít, tænav. Geté, unimanqatin, no nøtenøtenák, ande gekha matev me mõnøfakhán. ²³ Ta-mba nqánek qatenøtén, gekha tåon ndøgo, qæ-okhoatun, Nqova Mbomambaqape áv gene-nømendimatún nqægo: No ndimbula-té gimø-utøném neka no yage føgakh-qape vøemøqeiv. ²⁴ Geté no nøkeza yage-te, matavapøteáv. Gigiap-qape sa nqánek: No bøiat uni nøtékhóu, neka ta sasae ndøgo, Evezøza Yesu genø-etoam, vøtumú-khøu, ezoqa Manqat Mbomambaqape tøte-zømesimit, Mbumbukiam-qa kuku matev-qa yaq-te.

²⁵ Yaq nqáe! No áv qatenøtén nqægo: No zo mokho-te qæ-okhoam neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev vøtè-zømesimam, zo noqa bugug nqawa zonø-qeivimák. ²⁶ Yaq nakémbá, no zo áv qazømbé-eín nqægo: Zo ezoqa nøme, Mbumbukiam-te ivav, vøsoqoëv, ndøgo noqá manqa-zapá mbá. ²⁷ Zapa ndøgo, no manqat kopo khonøweáv zo-te. Geté no Mbumbukiam-qa poev ate ndægo, ezoqa khandizát-qa yaq-te, søtumu-zømesimát. ²⁸ Zo zøkeza kha, gèqeiví. Neka ate ezoqa ewaqapé-a, vøzømete, ndigu Nqova Mbomambaqape, zoqa zenda-te gé-ab, zø tozozø-kewagat. Zo andé sip keoge ezoqam me zøte:gó. Zo Mbumbukiam-gi bawan ezoqam, mbomambá segezø-keogé, ndego ekeza kouk ge:wí. ²⁹ No mõtenøtén, no tænav, yaq zo

mokho-te, ezoqa nōme andé gaqo lozokhak khobokhobos me ndézáv. Yaq ndigu ezoqa ngiæzoat-qa ndógoát, ndigu kopømba ande av sip ndi:gu. ³⁰ Até zo mokho-té-a, ezoqa nōme vófakhāz. Ndigu Klisten ezoqam-qa matavap enegim-qa ndógoát. Yaq nginik Klisten ezoqam, ndigu tiabezømbe-páev. ³¹ Yaq nakémbá. Gò:feazoát. Até vømbo-mataváp. No zo ate ndøzøte:go, viav misika mokho-te, pavpave neká lovølova, oskia nogugubám. Nōme ndógo eiv-ús, qægugubam.

³² No zo ndakin Mbumbukiam-qá zenda-té neka teqá Manqat-té qatø-abét, ndógo teqa kuku matev-qa yaq-te ndæmanqate. Nqanek manqat mokho-te, zoqa unimanqatin kopømbaqapé, gezømbé-føgákh, yaq zo matev mbomømboma vozøndapēm, ndógo Mbumbukiam tegi ezoqam ate ndi:gu-qa gekhakheinam.

³³ No zo namba qategoam, no ambá av nqægo, ezoqa nōme tigi moni neka tiqa ndabua nøte-qovetām. ³⁴ Zo mōzøte-zøtéz, no nøkeza zendá qate-sasaetām, moni qæqaqasumam, nøkeza kha keoge nonqo neka tiqa ndigu, namba qati-okhoam. ³⁵ Matev ate qægoam, no qæmatønumam, no āv qatezømás nqægo: Ni sasae bazaføgakh-us bizigú. Yaq av nqægo, ni kopømbaqapé, ndigu ezoqam zizøtøké, ndigu bazaføgakh mbain ndigu, ekeza kha timbo-kewagat. Ni até bizimbo-mataváp, av nigi Evezøza Yesu ekezan ge-ein, ‘Khanakhanakh ndógo, toqondap, ezoqa nōme gigiap toqombo-etoam, ndógo gò:megeát. Møndøløvú, av khanakhanakh ndægo, ezoqam-te gigiap toqondap.’”

³⁶ Pol nqanek manqat qamømbøeva, yaq katuk ndømøkuí, nginik ezoqa ewaqape namba, vøguligulimem. ³⁷ Yaq ndigu gè-eivám, Pol sasa ndømøvøinam neka vøngenøtømem. ³⁸ Ndigu mbøni vaev kandambaqape, ta zapaya ndógo tinindapēm, ndego gezø-ein av nqægo, “No bugug nqawa zonø-qeivimák.”

Yaq Pol khagua pu-te ge-ova, ndigu gèmbøfikím, vømø-khofotøvem.

21

Pol Zelusalem taon-te gewav

¹ Ni ouo manqat qeizømbu-akha, vøiketamb, yaq ni ndaføyamba niteitát, atema Kos manqei bawa-te. Yaq khøuwa nōme qandopave, ni Lodes manqei bawa-té qeimø-fakhán. Yaq até niteitát, atema Patala taon-te. ² Yaq ni palai khagua nōme qeiqeivim, qabøetam, ndógo Finisia manqei-te qantøve-qa qagoam, yaq ni teitø-ketám ndógo, vøi-teit. ³ Yaq ni Saiples manqei bawa qeiqeivim, sèimø-gigizím. Sa nakeamó qeitøteit, atema Silia manqei-te vøimø-fakhan. Yaq ni Taya taon-té qeimø-tokhotøvém, gigiap ndógo, khagua-te qøugeyam, vø-ivøvem.

⁴ Yaq Taya taon-te ndógo, Klisten ezoqam qeizøvao, vøizømet, yaq ni namba niti-sokhoám ndigu. Pula kopó. Ndigu Nqova Mbomambaqape mokho-te, Pol āv gimboe-viømém nqægo: Ndego Zelusalem taon-te bèwáv. ⁵ Geté ta pula kopo ndógo, qame-navøem, ni tøti-ivøvém, vøi-niav. Yaq Klisten ezoqa ewaqape, até sakheis neka nakheis, ginifikát, atema taon bavokho vøimø-fakhan. Yaq ndøgeg-te ndógo, ni katuk nimøkuí, vøi-guligulimem. ⁶ Yaq ni yaqyaq-a, ouo manqat qeitemu-einim, ni palai khagua-té qeitø-ketám, yaq ndigu khoev-te vøqavaz.

⁷ Ni Taya taon qei-ivøvem, yaq Tolemais taon-té qeitøteít. Yaq ni Klis-ten nõfuap-te, okha nimøniáv, neka namba vømi-qovez. Khøuwa kopó.
⁸ Yaq khøuwa nõme qandopave, ni nizuváz. Yaq até nigoát, atema Sæzalia taon-te vøimø-fakhan. Yaq ndøgo, ni Filip-qá khoev-té qeimøqóm. Ngenek Filip, ezoqa Manqat Mbomambaqape me-zømesimám, ndigu Yesu-te betøndeqambuz. Ibugukhokhof, Zelusalem taon-te ndøgo, tøke ezoqam seven givevesam, ezoqa nõme ngének. ⁹ Ngenek nakhei sakheis foá gim-bogoam. Ngængæm. Angana upøgipøteáv. Ndigu Mbumbukiam-qá Manqat ndøvevezumám, av ndego gezømbe-ovøemam.

¹⁰ Ni Sæzalia taon-te, khøuwa andé møi-mbá qeisokhoam. Yaq Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam ndowáv. Teqa iz Agabús. Zudia plovins-té gendo-ová. ¹¹ Ndego ni-te gendowav, yaq Pol-gi ndabua segim nonqo ndøndapáz, ekeza zenda tokhotapak neka geagim nonqo vølvønam. Yaq sasa ndø-ein, “Nqova Mbomambaqape, av gene-manqaté nqægo: Ngenek ezoqam, ndabua segim nonqo ngimbogo, Zu megetapak Zelusalem taon-te, av tini-løvønøvemém. Yaq ndigu bawan vini-ak-qá zenda-té ginøveém.”

¹² Ni nqanek manqat qei-yogem, yaq ni ndigu Klis-ten ezoqa nõme namba, ta taon-te ndøgo giyagam, Pol av qeimboe-viømém nqægo: Ndego Zelusalem taon-te bèqá.

¹³ Geté ndego gendo-ein, “Zo gekha zó-eivumit neka noqa mbøni ndøzø-ngiítít? No møekhakhainám. Ta-mbá taoká ndøgo, no timø-løvønømbemem, Zelusalem taon-te ndøgo. Geté até ndøgó-a, noge Evezøza Yesu zapaya tæmønanim.”

¹⁴ Yaq ni kopømba mbain qagoam, teqa matavap teimbo-enendem, yaq ni ndego sekemba pouweáv. Yaq av qati-einim nqægo, “Evezøza-qá poev mba begó.”

¹⁵ Nginiq khøuwa-qa zita-te, Sæzalia taon-te ndøgo, ni gigiap nikhakhainám, Zelusalem taon-te sasa niqavig. ¹⁶ Yesu-gi paev ezoqa nõme, Sæzalia taon-ak, ndigu ni namba qati-apat, Neison-qá khoev-té ginø-itúmb, vøimøqonav. Ngenek ezoqam, Saiples manqei-ák. Yesu ande gimboe-paevem, ezoqa nõme ngének.

Pol Zelusalem taon-te, Klis-ten megetapak namba gi-qonav

¹⁷ Ni Zelusalem taon-te qeimø-fakhan, Klis-ten nõfuap, ni gèkhatómb. Khanakhanakh-ús. ¹⁸ Yaq khøuwa nõme qandopave, Pol neka ni ezoqa nõme, Zems-té qeitøniáv. Até Klis-ten megetapak-a, ate ndi-gu, vøpindam. ¹⁹ Yaq Pol ndigu zenda kaka guzumbu-itiam, ndego emevant zømbe-votót, matev ate ndægo, Mbumbukiam bawan vini-ak-te, teqa sasae mokho-te gematønumam.

²⁰ Ndigu teqa manqat giyogem, yaq Mbumbukiam-qá iz ndø-eqaném. Yaq Pol gimbo-einim, “Nøfu. Nqæ! Qo mòqote-qatéq, ande gekha taosen Zu bawan-ak, Yesu Keliso gi-unimanqatinim. Nginiq ezoqa ate ngi-gu, Mozes-qa guguna manqat, bazaføgakh-us zua mbopavét. ²¹ Geté ndigu manqat av giniyogém nqægo: Qo Zu ezoqa ate ndi-gu, ndigu bawan vini-ak namba ndi-sokhoe, av qoqote-zømesimatún nqægo: Ndigu Mozes-qa guguna manqat bè-ivøvéem neka tigi nakhei angana ngusum sekembá bezø-qogázát, neka ndigu niqa matev vinivinimba sekembá bembòpæv. ²² Yaq ndakin av khazigonëm, ndigu ti-zøtez av nqægo, nqanek manqat unimanqatín mbá? Ndigu abeyogém, qo qoqofakhaq. ²³ Yaq nakémbá, taqa yaq-te, niqa

matavap nqáneek. Av qoqoté-matanám. Angana foa ndígú, ni namba. Ndigu manqa mbusa ndóveém, Mbumbukiam-te. ²⁴ Nginik ezoqa, vò-upòzó. Yaq Mbumbukiam-qá khoev-té qonóqáv, ti namba, matev vozomó-goném, av Mozes ge:peawam, Mbumbukiam-qa bòi-te egeieqei toqome-fakhaq. Yaq ta matev-qa fia, qakeza moní qozómbéwí. Yaq taqa zita-te, ndigu kopómbaqapé, tigi izum nqawá genó-zò-qogáz, vómò-kawa-mòkho-mbá, av Mozes-qa manqat qæ-ein. Qo nqanek matev toqo-matanam, yaq ezoqa ewaqape tiabitizótéz, av nqægo, manqat ndógo, qoqa yaq-te gi-yogem, ndógo unimanqatín mbá. Yaq ndigu tiabiti-qeivím, av nqægo, qo qakezan, Mozes-qa guguna manqat zua ndoqombò-páev.

²⁵ Geté bawan vini-ak-qa yaq-te, ndigu Yesu gi-unimanqatinim, ni pepa mizi-khofotóvém ti-te. Ní manqat áv qazi:kopo:ném nqægo: Loge gigiap ndógo, ezoqa batae-te ti-aumat, ndigu belògé. Neka kóuk belògé. Neka sóvakha gigiap ndigu, ezoqa naq tizò-khotógimat, ndigu belóuzí. Neka ndigu mambe okho matev, kha bembo-khanózm.”

²⁶ Yaq khóuwa nòme qandopave, Pol ndigu angana foa gè-itúb, neka ti namba matev vóngazem, av Mozes ge:peawam, Mbumbukiam-qa bòi-te toqome-ndafoyamba-eq. Taqa zita-te, Pol Mbumbukiam-qá khoev-té genò-ón, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam vómèzomas, gekha khóuwá ndógo, matev ate ndægo tómòzò-navøem. Yaq taqa zita-te, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam kopómbaqapé, ndigu ezoqa kopokopo, sóvakha gigiap zólóvutám Mbumbukiam-te.

Pol Mbumbukiam-qa khoev-te gimòvòinam

²⁷ Khóuwa seven ambá vómò-nasinimin, ndigu nqanek matev tigonemin. Geté Zu ezoqa nòme, ndigu Esia manqei-te ginduzav, Pol Mbumbukiam-qá khoev-té gi-ometám. Yaq ndigu até gindigonem, ezoqa teqa yaq-te mbòni vòzò-sokhof, sasa ndómòvòinam. ²⁸ Yaq áv gini-akhaemém nqægo, “Izlael-ak! Ginitóké! Ezoqam ngenek, manqei-manqei ate ndægo, teqa nòmendim manqat mòkho-te, ni Zu ezoqam-qa iz neka Mozes-qa guguna manqat neka nqanek Mbumbukiam-qá khoev ndengi:wat. Neka nòme nqáneek: Ngenek bawan vini-ak ndo-itúb, nqanek Mbumbukiam-qa khoev-te, taqa khakheitap matev vóngiu.” ²⁹ Ndigu nqanek manqat gi-einim, zapa ndógo. Pol Zelusalem taon-te ge-okhoam, ndigu Tlofimus ndò-ometám, te namba. Ngenek Tlofimus, Efesus taon-ák. Yaq ndakin ndigu áv gini-matavupám nqægo: Pol ndego Mbumbukiam-qá khoev-té abe-ituát.

³⁰ Yaq ezoqa ewaqape, Zelusalem taon-te ndógo, mbòni nqosøgeap ndóndapém, taqa yaq-te. Yaq ezoqa tindubóin ndógo, Pol vò-mòvòinam, Mbumbukiam-qa khoev bavokho sasa ndò-ituim, mboqog é-vòtokòvemem. ³¹ Ndigu ezoqam, Pol laelae-qa mbogoám. Geté ndego Lom nakhag kawa ezoqa kandambaqape, manqat ge-ewag, av nqægo, Zelusalem taon ate qægoam, qaqa kandambaqape ndófakhān, ³² yaq ndego até gendego, tegi nakhag ezoqam, tigi kawakawa-za namba vò-upòzo, ezoqa ewaqape-te sasa ndòbòin. Yaq ezoqa nakhag ezoqam neka tigi kawa kandambaqape gizòmet, gibòitavun, yaq ndigu Pol-qa kha khaneam, sège-ivóvém. ³³ Yaq ndego nakhag kawa kandambaqape, tendowáv ndógo, Pol vò-mòvòiu, neka nakhag ezoqam, ndego auli sen menas lóvònvøem manqat vòzò-ein. Yaq ndego ezoqa gezòbevap, “Ngenek gekha ezoqám? Neka gekha manqa-zapa ndógo?”

³⁴ Geté ezoqa sège-akhaemát. Ezoqa nòme manqat vini ndò-akhaemám, neka nòme manqat vini vò-akhaemam. Manqa feazu kandambá. Yaq

nakhag kawa ezoqam, kopømba mbain qagoam, qaqa-qa manqa mokho vøe-qeiv, yaq ndego tegi nakhag ezoqam, Pol nakhag ezoqam-qa khoev-te ndafe manqat zø-ein. ³⁵ Yaq khokhop gumu-khatoem, nakhag ezoqam, Pol gè-egeinám. Zapa ndógo. Ezoqa khápumu-khouwéz, neka ndigu qaqa kandambá gigonem, Pol-te. Yaq soqain ndógo, ndigu kha timbo-ngi:nam. ³⁶ Ezoqa ewaqape até gezøpavát, vøndø-akhaemat, “Gèlaém nandev!”

Pol ezoqa ewaqape manqat gezø-ein

³⁷ Ndigu nakhag ezoqam, Pol ambá nakhag ezoqam-qa khoev-té ginø-ndafemín. Geté Pol ndego nakhag kawa ezoqa kandambaqape gembo-ein, Glik manqat-té, “Kopømbá, manqat-qase tøtaqa-ein?”

Yaq ndego gendo-qavøiu, “Ou! Qo Glik manqat toqó-manqate? ³⁸ Av tægoat ndægo, yaq qo ndego Izip ezoqám mbá, ndego nakhag matev gengaz, gaman namba, neka leg-av manqei-te pepen ezoqam fo taosen vømøvab.”

³⁹ Yaq Pol gendo-ein, “Av taoká. No Zu bawan-ák. No Tasus taon-té qæqán, Silisia manqei-te. No mo-manqei-aném, ta taon kandambaqape-te ndógo. Ndoqonótak? No nginik ezoqam, ambá manqat nøzø-einín.”

⁴⁰ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam sègemboták. Yaq Pol khokhop-té genø-itán, yaq ezoqam-qa manqa khoutam nonqo, zenda vøzø-eqa. Yaq ndigu manqa sùgumu-khoutavát. Yaq Pol ndigu ekeza Iblu manqat-te, äv gezømbe-ein nqægo:

22

¹ “Tát-za neka ata-za. Noqa manqat gendoyogé. No manqat nøzø-ovøyam, nøkezan-qa yaq-te.”

² Yaq ndigu manqat gimboyogem, ekeza Iblu manqat-te gezømbe-ein, ndigu tinizøyáz. Susú sege-waniapám. Yaq Pol ge-ein,

³ “No Zu bawan-ák. No Tasus taon-té qæqán, ndógo Silisia manqei-te. Geté no nqáneq qækhouwén, Zelusalem taon-te. Nømendim ezoqam genøgoam, Gamaliél. Ndego no nigi atanakha-zapazapa-za-qa guguna manqat ate ndægo, ùnime-nømendimát. Yaq no nqanek guguna manqat, bazaføgakh-us nombopavát. Ate av-té, zo ndakin ndøzømbøe-paev. ⁴ No ndigu ezoqam, Yesu-qa Nakhoa ndimbopaev, nøngiæzotám, neka pakhapakha khaneam-qa vøezøgoam. Angana neka sakheis, nøgavemín neka ndimbula-te vøe-nqeitazin. ⁵ Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape neka Zu megetapak nøme, ndigu møndæzøtéz, noqa manqat unimanqatín. Ezoqa ngínik, pepa ginø-etøomem, no amba Zu megetapak, Damaskus taon-te tæzø-etoamin. Yaq ndigu ambá gezøtezin, av nqægo, no Klisten ezoqam, Zelusalem Zu megetapak-qa manqa vøovam-té qatógavém, neka nqanek Zelusalem taon-te vøtøndø-khatøb, yaq ndigu kha nqosøgeap bëndapem.”

Pol ezoqa emanqat gezømbe-votot, ndego ande äv kenè-Klisten-ev (Kel 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Yaq Pol manqat nøme gezø-ein, “Ni qei-apat, yaq ande av khøuwa muin ndægo, Damaskus taon qeitumu-khatoem, yaq nqova mbaín, yan-te waev bæbæs-qape ndovís, no vøgután. ⁷ Yaq no manqei-té qatøbøián. Manqa wag mba noto-ewág. Ndógo äv qane-ein nqægo, ‘Sol! Sol! Gekha zapá, no ndoqo-ngiænotet?’

⁸ Yaq no qambo-qavøiu, ‘Kándambaqape. Qo khoqonø-goam?’

Yaq manqat ndógo, qando-ein, ‘No Yesú. Nazalet vemia-v-ák. No ndégo, qo ndoqo-ngiænotet.’

⁹ Ndigu ezoqa nøme, no namba qati-apat, ndigu waev møndø-qeivím. Geté ndigu manqat-qa wag uni yogeáv, no-te qando-manqatam.

¹⁰ Yaq no qatøndo-ein, 'Evézøza. Gê, áv khatégø?'

Yaq Evezøza gendo-qavøiu, 'Mòqo-itán. Damaskus taon mokho-té qonóqáv. Yaq manqat ndógo toqomø-ewág, gekha matèv ndøgo, Mbumbukiam ndømbopoev, qo toqo-matønumat.'

¹¹ Geté no bøi waev mbaín, vøténáv. Zapa ndógo, ta waev bæbæs-qape ndøgo, no-te qandovis, bøi gènøngiú. Yaq ndigu ezoqa nøme, no namba qati-apat, pingim nøgeatát, Damaskus taon-te vøimø-fakhan.

¹² Damaskus taon-te ndøgo, ezoqa kopo møndøgoám. Teqa iz Ananayás. Ndego Mbumbukiam mbovizupám neka Mozes-qa guguna manqat vømbøpavam. Zu ezoqam ate gi-goam, ndego gømbo-vizupám. ¹³ Ngenek ezoqam, tendowáv ndógo, noqa avønin-te vø-itan, yaq genø-ein, 'Nøfu! Sól! Nqawa qotékewág!' Yaq nqova mbaín, noqa bøi waev nqawa qandovesez, no ndego vøe-omet.

¹⁴ Yaq ndego áv genømbe-eín nqægo, 'Nigi atanakha-zapazapa-za-gi Mbumbukiam, qo tene-veatáq ndógo: Qo teqa poev qotéqatéq neka ndego Ezoqam Ndaføyamba-qape voqó-omét neka manqat ndøgo voqó-ewág, teqa manqa-nqa-te ndøndo-okho. ¹⁵ Qo tegé bøi vizu ezoqam qógoát neka ezoqa ewaqape emanqat voqozømbé-vototupát, matev ndøgo qoqoqeiv neka voqó-ewag. ¹⁶ Yaq qo ndakin gekham-qā qotó-keoge? Mòqo-itán, ibøkha iz vøndap, neka Evezøza vømbø-akha. Yaq qoqa manqa-zapazapa, betaqambè-sunguz.'

Pol emanqat ge:votot, Mbumbukiam gømbo-akha, bawan vini-ak teqa Manqat te:zømesimat

¹⁷ Yaq Pol manqat nøme gezø-ein, "No Zelusalem taon-te qatøndo-vesez, yaq Mbumbukiam-qa khoev-te qæguligulim, no umingiap nøqeív. ¹⁸ No Evezøza no-omét. Ndego áv genømbe-eín nqægo, 'Nakhama ndógø! Zelusalem taon qó-iváv. Zapa ndógo, ndigu qoqa manqat géndapemák, noqa yaq-te.'

¹⁹ Geté no qambo-qavøiu, 'Evézøza. Nginik ezoqam noqa manqat ndøndapém. Zapa ndógo, ndigu møndæzøtét, av no Zu ezoqam-qa gulguli khoev vinivinimba-te qate-okhoam, neka ndigu ezoqam vøe-gavemam neka kha vøezø-khanæmam, ndigu qo ndi-unimanqatinat. ²⁰ Neka nginik møndæzøtét. Qoge bøi vizu ezoqam Stiven gilaem, vønanim, no møegoám. Neka no møe-unimanqatín, gilaem, neka ndigu ezoqam-qa ndabua vøezø-qeivam, ndigu gilaem.'

²¹ Geté Evezøza genø-ein, 'Qóqáv! No bawan vini-ak-té qatø-khofotáq. Qámba.'

Pol nakhag ezoqam ge:zømas, av nqægo, ndego Lom ezoqám

²² Atema nqanek, ezoqa ewaqape manqat mbomambá segømbo-ewagát. Geté yaq Pol bawan vini-ak-qa yaq-te geme-ein, yaq ndigu sùgumu-tøkúz, gindu-akhayat, "Gèlaém! Nandev beyágé, nqanek manqei-qape-te. Ezoqam av nge:go, yage-te bizi-khatíwí." ²³ Ezoqa ewaqape, sùgumu-akhayát, neka ekeza ndabua vøkhofoe, qaqa-ús, neka pakhakh namba sasa ndø-eqazam.

²⁴ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, tegi nakhag ezoqam, Pol nakhag ezoqam-qa khoev-te ndafe manqat zø-ein. Yaq ndøgo bèzuim, Pol ndigu manqa qæf betèzømas, ezoqa ewaqape gekha zapā giní-akhawem.

²⁵ Yaq gumu-løvønøvemem, amba tizuiimin, Pol até gendego, ndego nakhag kawa ezoqam, avønin gemboyam, vømbō-ein, “Gé, Lom manqei-qa khafeap áv khané-ein? Kopømbá, no Lom mo-manqei-anem nqægo, sa toqo-pretembam, noqa manqa-zapa qeiviav tøgoat?”

²⁶ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam nqanek manqat ge-ewag, ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape-té genøwáv, vømømbō-ein, “Qo moqoté-qateq, matev nandoqogot? Ngenek ezoqam, Lom mo-manqei-aném.”

²⁷ Yaq ngenek Pol-té genøwáv, vømømbō-bevap, “Qonømbé-ein. Qo unimanqatín, Lom mo-manqei-aném?”

Yaq Pol gemo-qavøiu, “Nandav unimanqatín.”

²⁸ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape gendo-ein, “No moni kandambá qænqagevem, Lom mo-manqei-anem iz qændap.”

Yaq Pol gendo-ein, “Geté no. Møeløvúq. No Lom ezoqam noqán.”

²⁹ Yaq ndaføyambá, ndigu ezoqam, Pol amba tizuiimin neka vømbō-sinøzømemin, sège-ivøvém. Ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, ge-otev, av nqægo, Pol Lom mo-manqei-aném, yaq sège-løvønøvem, ndego møe kandambá gego. „Zapa ndøgo, khafeap kandambá, Lom mo-manqei-anem sa toqo-løvønøvem, voqózú.”

Pol Zu manqa ovøyam-te ge-itan

³⁰ Yaq khøuwa nøme qandopave, ndego nakhag kawa ezoqam, manqa qæf otevat-qa ndøgoám, Zu ezoqam Pol-te gekha manqát ndimøvøemet. Yaq Pol auli sen tømboe-nqovosám. Yaq manqat ndøkhofotáv. Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak ate gi:goam, bømøváb, manqa be-ovøemem. Yaq gimøvab, ndego Pol tenø-itú ndøgo, tiqa megemege-te vømø-itan.

23

¹ Yaq Pol ndigu Zu megetapak, manqa ovøyam-te gimøvab, bøi mbøe-møvøiú ti-te, gezø-ein, “Tát-za neka ata-za. Noqa mbøni-te, no bevap mbaín, noqa yage-qa yaq-te. Matev ate ndægo, nqæmatanam, atema ndakín, eqeieqei Mbumbukiam-qa bøi-te.”

² Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, Ananayas, nqanek manqat ge-ewag, ndego até gendego, ndigu ezoqa Pol-qa avønin-te giwanam, teqa tou tøkui manqat vøzø-ein.

³ Yaq Pol Ananayas gemo-ein, “Até qó-a, Mbumbukiam tou qátøkuí. Qo andé khoev møndæap bugug eqeieqei me qote:gó. Bavokho ndo:go, khakheitáp. Geté mokho-te ndøugu, møndølanqá. Qo noqa manqa ovøyam yoge-qa qogó, av Mozes-qa guguna manqat qæ-ein. Geté qo qakezan, khafeap qonqawatét, ezoqa noqa tou tøkui manqat qoqozø-ein.”

⁴ Yaq ndigu ezoqam, Pol-qa avønin-te giwanam, gimbo-einim, “Qo gekhá qógot? Ngenek ezoqam, qo manqat qaqa-us qoqombo-ein, Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqapé.”

⁵ Yaq Pol gezø-ein, “Nøfuap. Tanakhambá. No nøtenateáv, av nqægo, ngenek Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqapé. Unimanqatín. Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, ‘Qo ndego manqat qaqa-us mbō-ein, ndego qogí ezoqam ndezømbo-megeat.’”

⁶ Pol møndæ-otév, ndigu Zu megetapak, manqa ovøyam-te giqonavam, nøme Sadusi ezoqám, neka nøme Felisi ezoqám. Yaq ndego áv gezømbe-akhá nqægo, “Nøfuap. No Felisi ezoqám. Neka até nogé tát-a, Felisi

ezoqam ndøgoám. No manqa ovøyam-te, ta zapaya nqáneq qate-itán, no Mbumbukiam-te nqatotana, ndego løvøte ezoqam nango tekhandi:z.”⁷ Pol nqanek manqat até vø-eín-ae, ndigu Felisi ezoqam neka Sadusi ezoqam, bawan é-vøqaqagimem, neka manqa vø-itumbam.⁸ Zapa ndøgo, Sadusi ezoqam, ndigu ezoqam neka nqova neka ezoqa løvøte-te khandi:zat-qa yaq-te unimanqatinteáv. Geté Felisi ezoqam, møndø-unimanqatintám.⁹ Yaq ndigu manqat kandambá gi-itiim. Manqa gèzømbo-eqavát. Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqa nøme, ndigu Felisi ezoqam gigoam, sègewaním, neka áv gini-akhaém nqægo, “Ni ngenek ezoqam, teqa manqa-zapa, qeiviáv. Eisa, enzol ezoqam o nqova, manqat unimanqatín as mbø-eín.”

¹⁰ Yaq manqa itumbam, sà tønøzø-khouewtát. Yaq ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, møe ndøgó. Soqain ndøgo, ndigu Pol tikeqeínøvemem. Yaq ndego nakhag ezoqa ndøkhofotáz. Ndigu Pol bëndafém, neka nakhag ezoqam-qa khoev-te bemø-ituim.

¹¹ Ta lova ndøgo, Pol Evezøza mbofakhán, teqa avønin-te vømbø-itan, manqat vombø-ein, “Qo kha føgakh-mbá qagó! Av qo nqanek Zelusalem taon-te, ezoqa noqa yaq-te qote-zømesimam, yaq qo até Lom taon-té-a, qoté-zømesimát.”

Pol gimbo-voqoem

¹² Khøuwa nøme qandopave, Zu ezoqa nøme tinipindám, manqat vøkopo-nem neka Mbumbukiam-te vø-unimanqatinim, av nqægo, “Ni lou naqanøká zilogák neka ibøkha naqanøká zi-izamák. Geté Pol, ndego ezoqam soqaqape, pakhapakha bízimbøkhaé-khanøém. Ni goneav tøgoat, yaq Mbumbukiam kopømbá, ni-te yaq-fia ndótá.”¹³ Ezoqa kopoáv, 40 møndømø-løvú, Pol gimbo-voqoem.

¹⁴ Yaq nginik ezoqam, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zú megetapak-té ginøzáv, vøzø-ein, “Ni Mbumbukiam-te, áv qati-unimanqatiním nqægo, ‘Ni gigiap-qase naqanøká nílogák. Geté Pol, pakhapakha bàmboøkhaé-khanøém.’¹⁵ Yaq ndakin, zo neka Zu megetapak nøme, manqa ovøyam-te giqoqongatun, nakhag kawa ezoqam kandambaqape-te manqat zókhofotøvém. Pol zo-té giabetøndo-ituim. Av qazømbøé-matemateømém nqægo, ‘Ni Pol ambá nqawá qeinømbo-sinøzømemín, neka manqa qæf vøimbø-yogemin.’ Yaq ni khakheitap nitógoát. Yaq tendowav, ni seilaém. Ma géfakhanák nqanek.”

¹⁶ Geté Pol-gu zan-ge yo, møndø-ewág, ta voqoe ndøgo. Yaq ndego nakhag ezoqam-qá khoev-té genøwáv, Pol vømømbø-ein.¹⁷ Pol nqanek manqat ge-ewag, yaq nakhag kawa ezoqam kopo mbo-akhá, vømbø-ein, “Iwateam ngenek, nakhag kawa ezoqam kandambaqape-té qanø-itú, ndego manqat bembo-ewag, ngenek ngembo-geawat.”

¹⁸ Yaq ndego, ngenek iwateam ndaføyambá, nakhag kawa ezoqam kandambaqape-té genø-itú, vømømbø-ein, “Pol nøndo-akhá, ndego ndimbula-te nde-utøve. Yaq áv genømbe-ein nqægo. No ngenek iwateam, qo-té qabatøndo-ndáf. Zapa ndøgo, ndego manqat qageawát. Qo geqá-ein.”

¹⁹ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, iwateam sège-itú, vø-yakhapusiz, gembøbevap, “Qo gekha manqat qonøgeawat?”

²⁰ Yaq ndego iwateam gendo-ein, “Zu ezoqam manqat áv gini-kopo-ném nqægo: Geqá-matemateømém. Ndigu áv giqambé-einím nqægo: Ndigu Pol-qa manqat nøme yoge-qa ndøgó. Yaq ndego qasun tiqa manqa ovøyam-té giabenø-ituim.²¹ Geté qo tiqa manqat zøpæév. Zapa ndøgo, ndigu Pol

laelae-qa ndøgó. Ezoqa kopoáv, 40 møndømø-løvú, vos nduoke:ve, Pol tilaem. Ndigu Mbumbukiam-te, manqat áv gini-unimanqatiním nqægo: Ndigu lou naqanøká gélogák neka ibøkha naqanøká gé-izamá. Pol pakhapakha, ndømbøkhe-khanøem. Ndigu møndø-khakheinám. Qoqá poev manqat-qa mo:yožú.”

²² Yaq ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, iwateam nqawa gekhofotav, é-møndøgugú, gembo-ein, “Qo ezoqa nøme mbò-eín, nqanek manqat qoqote-nømand.”

Pol gaman ezoqam Filiks-te gindafem

²³ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, até gendego, nakhag kawa ezoqa menas vøzø-akha, gezø-ein, “Nakhag ezoqam 200 zókhakheinøvém, neka 70 nøme ndigu hos ndi:bøiat vozó-khakheinøvém, neka 200 nakhag ezoqa nøme, sanqava-us, vozó-khakheinøvém. Ndigu ate ndi:gu, Sæzalia taon-té giabenøzáv. Lova 9 oklok zó-umiáz. ²⁴ Hos nømi bèzøfikít, Pol to:qotet. Zo ngenek mbomambá segendafét, Filiks-te, ndego gaman ezoqam. Šoqáin ndøgo, livin-qase matev-qase tømbo-fakhan.”

²⁵ Yaq ndego nakhag kawa kandambaqape, pepa ndøpeawám. Av genepeawám nqægo,

²⁶ “Filiks, nigi gaman ezoqam kandambaqape. Khaiya mbomá, qo-te. No Klodies Lisiás, nqanek pepa nqæpeaomit.

²⁷ Ngenek ezoqam, no nqækhofotavav, Zu ezoqam ndømøvoinám. Yaq ndigu ambá gilaemín. No qæ-ewag av nqægo, ndego Lom mo-manqei-aném, yaq no nønáv, nogi nakhag ezoqam namba, vøi-khandi:vem. ²⁸ No nøtenat ndape-qa qægoam, Pol-te gekha manqát ndømøvøemet, yaq no tiqa manqa ovøyam-té qatøndáf. ²⁹ Geté no áv qateqeív nqægo: Ngenek ezoqam, matev soqa-qase goneáv, ta zapaya ndøgo, ezoqa ndimbula-te nqazi-nqeisam o løvte-te nqazi-abam. Geté ndigu manqat, ekeza khafeap manqat-qa mba mbøe-søkuzumít. ³⁰ No qæ-ewag, av nqægo, ndigu gømbo-voqoëm, yaq no ndaføyambá, qo-té qatøndo-khofotáv. Yaq ndigu Zu ezoqam, manqat ndimbo-søkuzumit, áv qazømbe-eín nqægo. Ndigu qo-té giabetøndožáv. Yaq manqat nándav tímó-ovøemém, te zapaya.”

³¹ Yaq ndigu nakhag ezoqam, áv tini-matønømém, av ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape gezømbe-vøovam. Yaq ta lova ndøgo, ndigu Pol Antipatlis taon-té ginø-itúim. ³² Yaq khøuwa nøme qandopave, ndigu nakhag ezoqam, zapa gigeavun, nakhag ezoqam-qá khoev-té ginøveséz. Geté ndigu nakhag ezoqa nøme, hos-us gigoam, ndigu Pol namba, Sæzalia taon-té ginø-apát. ³³ Yaq Sæzalia taon-te gimøfakhaz, ndigu gaman ezoqam, pepa mbo-etøomém, neka Pol teqa zenda-te vøveem.

³⁴ Yaq pepa gegeveam, ndego Pol áv gembøbeváp nqægo, “Qo gekha plovins-ák?” Yaq ge-ewag, av nqægo, ndego Silisia plovins-ák, ³⁵ gembo-ein, “No qoqa manqat ndøgo tótó-ewág, ndigu ezoqam tifakhaz, manqat gíqa-søkuzim.” Yaq tegi nakhag ezoqam, áv gezømbe-eín nqægo. Pol Elod-qa gaman khoev-té giabenø-utøvém, ta ndimbula khoev-te ndøgo bembøe-keoge.

24

Pol manqa ovøyam-te giveem

¹ Khøuwa faev-qa zita-te, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, Ananayas, megetapak neka manqa ovøyam otevat ezoqam namba, Titulus, Sæzalia taon-té ginøzáv, gaman ezoqam-te, Pol-qa manqa vømó-søkuzømēm.

² Yaq Pol gimbo-akhaem, vøndō-on, Titulus teqa manqa søkuzam manqat, āv genengáz nqægo, “Nigi kandambaqape, Filiks. Qo mokho-te, ni nupøkhn mbá, sambi-té qeitøyagé. Enend matev vinivinimba ndøgo, qoqa matavap loloakh-te qafakhan, ezoqa ewaqape zøtøkéé, niqa manqei-te. ³ Ni ezoqa ate nqati:gu, nqanek manqei-te nqeiyaqe, oskia nimanqatatún, taqa yaq-te. Neka ni ike kandambá qo-te. ⁴ Geté soqain ndøgo, noqa manqat khape tæseke, qogi khøuwa vøe-sisindøvēm. Ta-mba nqáneq qataqambé-viám. Niqa manqat-qase nqanek, qó-ewág.

⁵ Ni āv qatiqatém nqægo, ngenek ezoqam manqa-zapa-ús. Ndego manqei-qape-te ate nqægo, Zu ezoqam mokho-te, qaqa ndøngazungazumatún. Nazalin bawan, ni-te giqataz, megeat ezoqam ngenek. ⁶ Neka ndego ambá bawan vini-ak ndo-itubín, Mbumbukiam-qa khoev-te, taqa khakheitap vøngiuin. Yaq ni ndøgo teitø-møvoinám.* ⁸ Qo ngenek toqombo-sinøzam, yaq qo qakezan ndøqote-qatéq, manqat ate ndægo unimanqatín, ni ngenek manqa ovøyam-te nqeiweet.”

⁹ Yaq Zu ezoqam ate gi:goam, namba gi:geavun, teqa manqa søkuzam manqat møndø-unimanqatínim.

Pol Filiks-te manqa ge-ovøyam, ndego gaman ezoqam

¹⁰ Yaq ndego gaman ezoqam, Pol bøi mba mbokhouwá, av nqægo: Manqat yá bemanqaté. Yaq Pol gendo-ein, “No qatenøten, av nqægo, qo nqanek manqei-te, viav kandamba ezoqam-qa ovøyam manqat nqoqoyoge, yaq no khanakanákh, qo-te manqat tæ-ovøyam. ¹¹ Ndakin khøuwa tuelv mbá gimø-nasinim, no Zelusalem taon-te qæmat, Mbumbukiam-qa iz eqawat nonqo. Ezoqa toqozø-bevap, yaq geqá-unimanqatínim. ¹² Ezoqa no nømendeáv, av nqægo, Mbumbukiam-qa khoev-te, ezoqa namba niti-ponqombēm, o Zu ezoqam-qa gulguli khoev vinivinimba-te o taon mokho-te, ezoqa qaqa nøzølwáz. ¹³ Manqat nqanek, no-te ngi-møvøet, kopømba mbaín ti:gamekhem, av nqægo, ndøgo unimanqatín. ¹⁴ Geté, unimanqatin nqáneq: No nigi atanakha-zapazapa-za-ge Mbumbukiam, nqáneq qambøe-vizáp: No Yesu-qá Nakhóa nombopæv, ndøgo ezoqa nøme soqain ndivewe. No Mozes-qa guguna manqat ate ndægo neka manqat ndøgo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gipeaomem, mõe-unimanqatín. ¹⁵ Matev ndøgo, taqa yaq-te no Mbumbukiam-te nqatotana, até kopó, av ndigu te-te nduotaza. Ni te-te taqa yaq-te nqáneq qeitotaná: Løvøte ezoqa ewaqape gékhandí:z, ndigu matev egeieqei vøgoam-a, matev soqøsoqa vøgoam. ¹⁶ Yaq nakémbá, no bazaføgakh oskia nø-asóú. Noqa mbøni mokho-te, manqa-zapa mbaín, sá begó, Mbumbukiam-qa bøi-te neká ezoqam-qa bøi-te.

¹⁷ No viav kandambá, qæ-ewambam. Yaq no Zelusalem taon-te ndøgo tøteveséz. No ndigu nogi bawan ezoqam, moni etoam-qa nogoám, tigi Klísten zifuap gindu-khofotøzem, gigiap-av ezoqam tøke nonqo, neka no

24:5 24:5 Kel 17:6 **24:6** 24:6 Kel 21:28-30 * **24:6** 24:6 Ibugukhokhof Baebol gipeaomem, manqat sa nqáneq qagoám. Geté vaev-te, manqat nøme āv gini-mønøzém nqægo: Ni nikezan, manqa ovøyam-qa nimbogoám, av Mozes-qa guguna manqat qæ-ein. ⁷ Geté ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, Lisias, gèvimbám, niqa zenda-te gegoam. ⁸ Yaq av ginimbi-ein nqægo. Ni qo-té qabatøndu-niáv, teqa yaq-te, manqat banl-søkuzømēm. **24:15** 24:15 Zion 5:28-29

Mbumbukiam-te etoam matev gone-qa vøegoam. ¹⁸ Ta khøuwa-te ndøgo, no ezoqa nøme Mbumbukiam-qa khoev-te ginømendam, no Zu ezoqam-qa matev mutumugú, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei fakhane nonqo. Neka ezoqa kandambá mbá, no namba, neka no qaqa matev goneáv. ¹⁹ Zu ezoqam, no ginømendam, Esia manqei-ák. Amba ndigu tinduzavín, qo-te noqa manqa vøšøkuzømemín, ndigu unimanqatín noqa manqa-zapazapa tiqeivimin. ²⁰ O ngínik giabetaqa-einím, ngiwaniap, no-te gekha manqa-zapa ndøqeivim, no tiqa manqa ovøyam-te qæ-itan. ²¹ Ndigu khanakhanakh mbain, ekeqá taqa yaq-te nqáneq qazømbegó, no tiqa megemege-te, manqat-qase qæ-akha. No sa nqáneq qæ-akhá, ‘No manqa ovøyam-te ta zapaya nqáneq gate-itán, no Mbumbukiam nqæ-unimanqatinat, ndego løvøte ezoqam nango tekhandiz.’”

²² Filiks, ndego otevat andé kandambá, Yesu-qa Nakhoa-qa yaq-te. Yaq Pol teqa manqat qame-navøem, Filiks nqanek manqa ovøyam sègetók, ge-ein, “Lisias tefakhan, ndego nakhag kawa ezoqam kandambaqape, yaq no matavap ndøgo tøtøvé, zoqa manqa ovøyam-qa yaq-te.” ²³ Yaq nakhag kawa ezoqam-te, ndego Pol gembo-kewagam, ndego äv gembø-eín nqægo, “Ngenek até vømbo-keogé. Geté elavøqase vømbo-mboqoaném. Yaq tegi ezoqam kopømbá, tindu-okhoat, vømbó-tøkemät.”

Pol Filiks neka Dlusila, Mbumbukiam-qa Manqat ge-zømas

²⁴ Khøuwa nøme, Filiks, zas namba ndezáv. Tegu zas, Dlusila, ndugu Zu bawan-ák. Yaq ndego manqat ndøkhofotáv, Pol bètøndo-ituím. Yaq Pol taqa yaq-te ndøgo ge-manqatat, Keliso Yesu ande äv khoqoté-unimanqatín, ndego yoge eqeieqei mbogó. ²⁵ Geté yaq Pol matev eqeieqei neka qakeza kha nøzøgim matev neka Mbumbukiam-qa manqa ovøyam khøuwa-qa yaq-te gendo-ein, ndøgo tøgeav, yaq Filiks møe ndøgo, gembo-ein, “Ság! Vøkhæqaváq. No nango tøtaqambé-akhá ndøgo, khøuwa eqeieqei tæzømet.”

²⁶ Filiks Pol-te, khøuwa andé kopoáv, manqat gekhofotumam, tendo-okhoat, yaq manqat vø-einimat. Zapa ndøgo, ndego moni ndøpazat-qa mbo-goám. Yaq Pol ndego amba moni tembo-etoamín, yaq amba gønqonqotavín.

²⁷ Viav menas qame-navøem, yaq Filiks-qa iziz, Posius Festus ndøndáp, gaman ezoqam tegoat. Geté Filiks gewav, yaq Pol ndimbula-te sège-iváv. Zapa ndøgo, ndego Zu ezoqam khanakhanakh etoam-qa ndøgoám.

25

Pol Festus-te manqat ge-ovøyam

¹ Festus Zudia plovinis-te gefakhan, gaman ezoqam iz vøndap, yaq khøuwa misika-qa zita-te, ndego Sæzalia taon, gè-iváv. Yaq Zelusalem taon-té genøqavíg. ² Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak, Pol-qa yaq-te, manqa ndosøkuzømemém te-te. ³ Yaq ndigu Festus äv gimbøe-viømem nqægo: Pol Zelusalem taon-té geabetøndo-khofotáv. Ndigu nqanek manqat gimbo-einim, zapa ndøgo: Nakhoa livin-te ndøgu, ndigu Pol laelae-qa mbogóam.

⁴ Geté Festus yaq manqat gezø-qavøiu, “Pol ndimbula-te até gekhægoát, Sæzalia taon-te ndøgo. No avønín, é-ndæqaván. ⁵ Zogi megetapak bè-apét, no namba. Yaq ndigu manqat ndøgo, timø-søkuzømemém, Pol-qa yaq-te, av ndego unimanqatín manqa-zapazapa te-goat.”

⁶ Festus khøuwa ande av ten o eit ndægo, Zelusalem taon-te geqovezam, yaq Sæzalia taon-té genøveséz. Yaq khøuwa nøme qandopave, ndego manqa ovøyam khoev-te, teqa qonam nonqo-té genøqóm. Yaq manqat ndøkhofotáv. Pol bêtøndo-ituím. ⁷ Yaq Pol gendo-on, ndigu Zu ezoqam, Zelusalem taon-te ginduzav, gè-ogitøvé, neka teqa manqa vøøkuzømem. Manqa-zapazapa kandakandá gimbo-søkuzømem. Geté ndigu kopømba mbaín gi:zømas, av nqægo, tiqa manqat unimanqatín. ⁸ Yaq Pol gezø-qavøiu, “No Zu ezoqam-qa khafeap o Mbumbukiam-qa khoev-qa khafeap o Siza, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape, teqa khafeap kopo nqawateáv.”

⁹ Festus ndigu Zu ezoqam khanakhanakh etoam-qa ndøgoám, yaq Pol gembo-ein, “Poev taqagoat, yaq ni Zelusalem taon-té qazinø-niáv. Yaq qoqa manqa ovøyam ndøgo, tømøqá-ewág.”

¹⁰ Geté Pol yaq gembo-qavøiu, “No poeveáv, tænav. No ndakin Siza-qa manqa ovøyam-té qatø-itán. Yaq noqa manqat yoge qábegó nqanek. Qo mòqote-qatég, no Zu ezoqam-te, manqa-zapa-qase goneáv. ¹¹ No amba unimanqatín manqa-zapa kandambaqape tægonin, ta zapaya no løvøte tæqevin, yaq ság, ambá kopømbá, no tænanimin. Geté nginik Zu ezoqam, noqa manqa-zapa-qase qeiviáv, manqa nginø-møvøet. Yaq ezoqa kopømba mbaín, no tiqa zenda-te sa tizeem. Yaq nakémbá, no áv qanømbe-póe nqægo: Noqa manqa ovøyam, Siza ekezan be-ewág, ndego Lom manqei-ge kawa ezoqam kandambaqape.”

¹² Yaq Festus tegi zøtezat ezoqam namba, manqa gumu-vøovomem, ndego Pol áv gembøe-ein nqægo, “Qo Siza-te okho-qa qogoám, ndego qoqa manqa ovøyam te-ewag. Yaq ság. Qo Siza-té qonøqáv.”

Pol Aglipa neka Benis, tiqa megemege-te gindu-ituim

¹³ Khapé outøpøteáv, kawa ezoqam Aglipa, tegu yakhasuk namba, Benis, Sæzalia taon-té ginøfakház, Festus-te okha vøzav. ¹⁴ Ndigu andé møe-mbá sege-qovezám ndøgo. Yaq Festus, ndego kawa ezoqam, Pol-qa yaq-té gene-omát. Gembo-ein, “Filiks gewav, yaq ndego ezoqa kopo ndø-iváv, ndimbula-te ndøgo. ¹⁵ No Zelusalem taon-te qæmat, yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak, manqa ndøsøkuzømém, teqa yaq-te. Ndigu no áv ginømbe-einím nqægo: Løvøte-té qabatøvé, teqa manqa-zapa zapaya. ¹⁶ Geté no áv qazømbe-ein nqægo, ‘Ni Lom bawan-ak, matev mbaín, av nqægo, ezoqa tiqa zenda-te sa teiveem, ndigu manqa gimbo-søkuzømemin. Geté ndego khøuwa eqeieqei bømbo-etoám, ekeza manqat tezø-ovøyam.’ ¹⁷ Yaq ndigu nqanek ginduzav, no khøuwa nøme sisindøvepøteáv. Geté khøuwa nøme qandopave, no manqa ovøyam qonam nonqo-té qatoqóm, neka Pol itui manqat vøe-ein. ¹⁸ Yaq ndigu Zu ezoqam teqa manqa gisøkuzømem, ndigu ambá av nqægo, manqa-zapazapa kandakanda me-manqatám, av no qate-matavupam. ¹⁹ Geté ndigu sa ekeza Mbumbukiam vizap matev-qa yaq-té gini-manqatám, neka ezoqa nøme-qa yaq-te vøe-manqatam, ndego genanim, ndego iz nqambogo, Yesu. Teqa yaq-te, Pol áv gene-manqaté nqægo, ‘Ndego ndekhandi-vát.’ ²⁰ No nøtenateav qagoam, no manqa qæf ande áv khatéqeiv, taqa yaq-te, yaq no Pol áv qambøe-ein nqægo. Poev tømboqoat, yaq ndego kopømbá, Zelusalem taon-té genøwáv. Yaq ni teqa manqat ndøgo teimømbó-ovøemém. ²¹ Geté Pol poeveáv, yaq ge-ein, ‘Lom kawa ezoqam kandambaqape, ekezan be-ewág, noqa manqa ovøyam.’ Yaq nakémbá, no áv qate-vøovám nqægo: Pol ndimbula-té geabetøkxæ-utøvé.

Yaq khøuwa egeiegei tømø-khantaz, no Siza-té qatø-khofotáv, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape.”

²² Yaq Aglipa Festus gembo-ein, “No ndego ezoqam, manqat nõkezan yoge-qa nombogó.”

Yaq Festus gembo-qavøiu, “Qanimáv. Qasun qombó-ewág.”

²³ Yaq khøuwa nõme qandopave, Aglipa neka Benis, tñinfakház. Ndigu khakheinam kandambá go:gonem, ndabua qaniganim vø-uzam neka agiwa-qasis khagi-us vø-qanabam. Ndigu pindap kхоev-te, nakhag ezoqa kandakanda neka taon megetapák namba sugumu-öz. Yaq Festus, Pol itui manqat ge-ein, tindu-ituim ndøgo, mokho-te vøu-on.

²⁴ Yaq Festus áv gene-ein nqægo, “Nigi kawa ezoqam Aglipa, neka zo ezoqa ate nqazøte:go, nqazo-waniap. Ezoqam ngének, teqa yaq-te, no Zu ezoqam ate ndi:gu, Zelusalem taon-te neká nqanek taon-te, ginømbe-pouwe. Ndigu áv gini-akhayám nqægo: Ndego yage khapé bembøe-sekétét. ²⁵ Geté no teqa manqa-zapa-qase qeiviáv, ta zapaya ndøgo, ezoqa løvøte-te nqazi-abam. Geté ekezan qambo-pøovam, teqa manqa ovøyam manqat, Lom kawa ezoqam kandambaqape te-ewag, yaq no matavap áv qatevé nqægo: Ndækhofotáv, te-te ndego. ²⁶ Geté sa ndøgo. No nõtenøtenák, gekha manqat nópeawám, nigi kawa ezoqam kandambaqape-te tækhofotav, teqa yaq-te. Yaq nakémbá, no ngenek qoqá megemege-té qatøndo-itú, qo nigi kawa ezoqam Aglipa, neka zo ezoqa ewaqape-qa megemege-te, zo nqazo-waniap. Yaq teqa manqat tiziyogem, no kopømbaqapé, pepa tæpeawam. ²⁷ Soqáin ndøgo, no ndimbula ezoqam, Lom taon-te tækhofotav, gete ovøyam manqat egeiegei khofotøveav togoat, teqa yaq-te.”

26

Pol Aglipa-te manqa ge-ovøyam

¹ Yaq Aglipa Pol gembo-ein, “Qo kopømbaqapé, manqat toqo-ein, qakezan-qa yaq-te.”

Yaq Pol zenda ndø-eqá, manqat vøngaz, ge-ein, ² “Nigi kawa ezoqam, Aglipa! No khanakhanakh kandambá, qoqa megemege-te, no manqat tæ-ovøyam, Zu ezoqam-qa manqat ate ndægo-qa yaq-te, ginø-søkuzømem. ³ Qo Zu bawan-ak-qa matev ate ndægo-qa yaq-te, qateqat kandambá. Até ndøgó-a, manqa gi-itumbumatun. Yaq nakémbá, no áv qataqambe-viám nqægo: Noqa manqat qonø-ewág. Aiyav-té.

⁴ Zu ezoqa ewaqape, noqa yage ate ndægo møndæztøté, no nõkeza manqei-te qæyagam, no khapelavøqase qategoam, yaq taqa zita-te, no Zelusalem taon-te vøe-yagam. ⁵ Ndigu møndæztøté. No Felisi ezoqam nogoám, neka khafeap matev ate ndægo vøembø-pavam, av Felisi ezoqam gi:goatun. Ndigu tøzø-pøovat, yaq gé-unimanqatinim qo-te.

⁶ Yaq no ndakin nqanek manqa ovøyam-te, ta zapaya nqánek qate-itán, Mbumbukiam-te nqatotana, matev tøfakhan, av ndego nigi atanakha-zapazapa-za-te manqa mbusa ge:ve. ⁷ Zu ezoqam-qa khagua bawan tuelv, ndigu Mbumbukiam pavpave neka lovølova ndimbovizap, te-te ndego, até taqa yaq-te nqánek gonotazá.

Nigi kawa ezoqam! Ta matev ndøgo, no nqæ-unimanqatinat, tøfakhan, ta zapaya nqánek, Zu ezoqam, no manqa ginø-søkuzømem. ⁸ Yaq gekha zapá, zo ndozo-matavap, av nqægo, kopømba mbaín, toqo-unimanqatin, Mbumbukiam løvøte ezoqam, nqawa tekhandi:z?

⁹ Até n-ó-a, qæmatavupam, no ndigu ezoqam, Yesu Nazalet-ak ndimbopaev, bânøtokáz. Yaq no matev kandakandá qæmatønumat, teqa iz voat nonqo. ¹⁰ No áv qate-matønumám, Zelusalem mokho-te. No Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-qa iz-te, Mbumbukiam-gi ezoqam kopoáv, ndimbula-té qatø-nqeisumám. Yaq ndigu pakhapakha khaneam-qa gizøgonín, no n-ò-unimanqatinín. ¹¹ No ndigu Zu ezoqam-qa guliguli khoev vinivinimba-te, yaq-fia nqosøgeap nøzø-etoumám, tiqa Klisten matev zapaya. Yaq no ndigu amba nøzømbe-khakhazumám, tiqa unimanqatin Yesu-te, betē-ivøvem. No mbøni nqosøgeap kandambá, qanøgoam ti-te. Yaq no ndigu, até taon vinivinimba qambaqape-té-a, mðezøpavám, vøe-ngiæzotam.”

Pol emanqat gezø-votot, ndego ande áv kenē-Klisten-ev

¹² “Yaq khøuwa nøme, no Damaskus taon-té qatømát. No ndøgo ambá Klisten ezoqam nømøndo-gavemín. Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-qa iz-té qatømát. Ndigu tikhofotøném. ¹³ Nigi kawa ezoqam, Aglipa! Ta khøuwa-te ndøgo, no nakhoa-te qæmat, ande áv khøuwa muín ndægo, no waev bæbæs-qape nøqeív. Ta waev-qa bazaføgakh, møndøløví, khøuwa tatas-qa waev. Yan-té qandovís, no vøgután, até ndigú-a, ezoqa nøme namba qati-apat. ¹⁴ Yaq ni ezoqam ate qatigoam, manqei-té qeitø-o:án. Yaq no manqa wag mba noto-ewág. Ndøgo noqa Iblu manqat-te, áv qane-eín nqægo, ‘Sol! Sol! Gekha zapá, no ndoqo-ngiænotet? Kopømba mbáin, tae viæge toqopam.’

¹⁵ Yaq no qambobevap, ‘Kándambaqape. Qo khoqonø-goam?’

Yaq Èvezøza gendo-qavøiu, ‘No Yesú. No ndégo, qo ndoqo-ngiænotet. ¹⁶ Møqo-itán! No nqáneq qataqambe-fakhán. Qo nøveatáq. Qo nogé sasae ezoqam neka bøi vizu ezoqam qógoát, neka ezoqa emanqat voqozømbé-vototupát, matev ndøgo, no-te qoqoqeív neka nøme ndøgo, no vaev-te tøte-qamekhæmit. ¹⁷ No qoqi ezoqam neka bawan vini-ak-té qatø-khofotáq. Yaq ndigu qo ngiæqoat-qa tigoat, no ndækhandí-q. ¹⁸ Qo ndigu bøi qozø-mbogoá. Yaq ndigu bøivun zitá giabiti-wuøém, neka waev-te betēqambuz. Neka Saitan-qa bazaføgakh, tiabiti-ivøvem, Mbumbukiam-te betēnøzaz. Yaq ndigu no mokho-te, manqa-zapazapa segezø-navøém, neka vø-nogi-ezoqam-ēz, ndigu ezoqa nøme namba, no ndi-unimanqatinat.’”

Pol ekeza nømendim sasae-qa yaq-te ge-zømas

(Kel 9:1-19; 22:6-16)

¹⁹ “Nigi kawa ezoqam, Aglipa! No nqanek umingiap sanqaweáv, Mbumbukiam-te qandowav. Manqa o-mba nømbøendáp. ²⁰ Yaq no até qatøndego, Damaskus taon-te ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat nømendim vøengaz. Taqa zita-te, no Zelusalem taon-té qatønáv neka Zudia manqei ate ndægo vøe-okhoam, neka até bawan vini-ak-té-a, vøe-okhoam. No ezoqa áv qate-zømesimám nqægo: Manqa-zapazapa matanam, zitá giabiti-wuøém, neka Mbumbukiam-te bēqambuz. Yaq tiqa matev mokho-te, ndigu ndimatanam, áv giabiti-zømás, ndigu únime-qambuz, Mbumbukiam-te. ²¹ No Zu ezoqam, Mbumbukiam-qa khoev mokho-te, ta zapaya nqáneq gini-møvønonám, neka lambe-qa vønøgoam. ²² Geté Mbumbukiam, no oskia nøtøkeám. Yaq nakémbá, no até ndakín-a, ezoqa iz-akhayapak neka khokho ezoqam-qá megemege-té qatoyá, neka nqátē-zømēsím. No ezoqa sa nqáneq qate-zømesím, av Mozes neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gi-manqatam, matev tøfakhanam. ²³ Ndigu áv gini-einím nqægo: Ndego Mesaya, Mbumbukiam geve, ni tekhandi:n, nqosøgeap ndøndáp, vønaním.

Yaq lõvøte-te, bugukhokhof ndégo tenósuzám. Yaq ndego Zu ezoqam neká bawan vini-ak-te, waev ndóndáp.”

²⁴ Pol nqanek manqat ge-ein, yaq Festus gèməndótáv, vø-akhao. Gembo-ein, “Pól. Qo kandaniáp. Qoqa qateqat ndape kandambaqape nandav, qòte-kandaqanim.”

²⁵ Geté Pol gembo-qavøiu, “Nigi kandambaqape, Festus! No ambá av nqægo, kandaniáp. Manqat nqæmanqate, unimanqatin neka mokho-ús.

²⁶ Ngenek, nigi kawa ezoqam, Aglipa, møndæ-otév, manqat no nqæmanqate. No kopømbaqapé, bavokhó sæmbøé-manqatát. Matev até ndægo, no nqate-manqate, ngenek àbe-ewagám. Zapa ndøgo, ta matev ndøgo, ambá av nqægo, khonoam-tè qanø-fakhanâm. ²⁷ Nigi kawa ezoqam, Aglipa! Qo Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat moqó-unimanqatin? No møtenøtén. Qo mðqo-unimanqatin.”

²⁸ Yaq Aglipa Pol gembo-ein, “Ge qó, ndoqo-matavap, qoqa manqat-te nandav, no nakhamas-te ndæ-Klisten-en?”

²⁹ Yaq Pol gendo-qavøiu, “Nakhamas-te ó aiyav-te. No Mbumbukiam, àv gambøe-viám nqægo: Qo mbá mbá. Geté até ezoqa ewaqapé-a, ndakin noqa manqat ngi-ewaget, zo àv tønè:gó, av no nqate:go. Geté auli sen ndigu, no ginømbe-mopøvømem.”

³⁰ Yaq ndego kawa ezoqam, Aglipa, neka gaman ezoqam Festus neka ndugu Benis, ezoqa ewaqape namba, sùgumu-umiáz. ³¹ Yaq bavokho gizav, ndigu yaqyaq-a gibond, “Ngenek ezoqam manqa-zapa-qase goneáv, ta zapa ndøgo, ezoqa lõvøte-te nqazi-abam neka ndimbula-te nqazi-nqeisam.”

³² Yaq Aglipa Festus gembo-ein, “Qo ngenek ezoqam ambá soqo-nqonqotavin, ndego ekezan poeveav tøgønin, Siza teqa manqa ovøyam manqat te-ewag, ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape.”

Pol Lom taon-te gewav

27

27:1–28:15

Pol gesøkuz, Lom taon-te gemat

¹ Khøuwa qandap, ndigu gizavem, ni Itali manqei-te teimøtinim, yaq Pol neka ndimbula ezoqa nøme, nakhag kawa nøme-qá zenda-té ginø-áb. Teqa iz Zuliés. Ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape-qa nakhag bawan mokho-té gunu-sasaetám. ² Palai khagua møndøbøetám, ta pu-te ndøgo. Khakheitáp. Adlamitium taon-té qandowáv. Yaq Esia plovins-te, pu vinivinimba-te tøkeam-qa ndøgoám. Yaq ni teitø-ketám ndøgo, vøi-søkuzim. Ezoqa nøme møndøgoám, ni namba. Ndego Tesalonika taon-ák, ndøgo Masedonia plovins mokho-te. Teqa iz Alistakús.

³ Khøuwa nøme qandopave, ni Saedon taon-té qeimø-fakhán. Yaq Zulies, Pol tanakh mbogó. Ndego sègemboták. Ekeza zifuap-té genówáv, ndigu loge gigiap neka gekha gigiap nøme bembø-etømem. ⁴ Ni nqawa qeisøkuzim, yaq khamø sa ni-té qandoféá. Yaq ni Saiples manqei bawa niti-otán. Sèitø-guguyát. ⁵ Yaq ni qeitu-qantavat, anana-mba ndøugu, Silisia neka Pamfilia manqei sa nakeamo-te vøtikhatøvem, yaq Maela taon-té qeimø-fakhán, Lisia manqei-te ndøgo. ⁶ Ta taon-te ndøgo, ndego nakhag kawa ezoqam, palai khagua nøme ndøqéiv. Aleksandlia taon-té qandowáv. Itali manqei-te teiti-qa ndøgoám. Yaq ndego ni tenø-itúmb ndøgo, vøimøguv.

⁷ Qeisokuzim, yaq khøuwa kopoáv, ni aiyav-té qeítø-teitát. Yaq Naides taon qati-khatoumat, ni ambá seiteitátin. Geté kopømba mbaín. Zapa ndøgo, khamø gèqavønotám. Yaq ni Salmone manqei luát qeítø-qantáv, Klit manqei bawa-te ndøgo. ⁸ Yaq seítø-guguyát. Geté føgakh-mbá qeítiamát, atema vaev-te khagua pu nøme-te vøimø-fakhan. Ta pu ndøgo, iz Pu Mbomambaqapé. Lasea taon avønin-té qagó.

⁹ Ta-mba av nqægo qati-teitavun, ni khøuwa kandambá qeingiæzotavun. Zu ezoqam-qa khøuwa, ndøgo lou logemav matev gigoatun, é-møndømunasinim, yaq mbe viav vøngaz. Yaq ndakin Pol ezoqa av genegugúb nqægo, ¹⁰ “Láo. No áv qateqeiví nqægo: Ni sa tizi-teitit, yaq ni matev føgakh-qape zimøqeivím. Ni nqaneq palai khagua neka gigiap giningiú. Geté ta-mbá mbá. Até niqá khandí-a, kopømbá, sa tømø-navøem.” ¹¹ Geté ndego nakhga kawa ezoqam, Pol-qa manqat gè-ogí. Yaq palai khagua eve neka nøzøgim ezoqam-qá manqat ndøndáp. ¹² Zapa ndøgo, ta khagua pu ndøgo, qanimáv mbá, qozøqozaq viav khøuwa-te, khagua tøbøetat, mbe qafakhanumatun. Yaq nakémbá, ezoqa kandambá, nqawa søkuzam-qa ndøgoám. Kopømba tøgoat, ambá Finiks taon-té ginøteitín. Taqa khagua pu, Klit manqei bawa-te ndøgo, khøuwa sininim-té qavé. Nøme ndøgo, nakeamo zenda-té neka nøme ndøgo, yogea zenda-té. Yaq ndøgo kopømbaqapé, qozøqozaq khøuwa-te, khagua tøbøetupat.

Mbe qandofea

¹³ Yaq sa niqa yogea-te ndøgo, khamø-qase qandofea, palai khagua sasae ezoqam, áv gini-matavupám nqægo: Kopømbaqapé. Seítinim, av manqat gi-einim. Yaq angølap sège-khatobumím, vøi-søkuzim. Yaq ni Klit manqei bawa uni avønin-té seítø-guguyát. ¹⁴ Geté nqova mbaín, sa manqei bawa ndøgo, mbe-qape ndofeá. Taqa bazaføgakh kandamba tantáv. Mbe av nqægo, Khøuwa Fakhnam Yogea Zenda Mbe mbo-akhaemám. ¹⁵ Mbe ndøgo, khagua qanqagim, ni kopømba mbaín, eqeieqei níteít, teimbøe-qatazet. Yaq ság. Khamø ni qavevendumat, sèimbøkhæ-takát. ¹⁶ Yaq Kauda manqei bawa-qase avønin-te qeito-guguyat, ni khagua-qase eqawat-qa nigoám, ndøgo qeitiát. Geté føgakh kandambá. Vaev-té qeítø-eqaném, ova vøitø-veem, sasa niløvønømem. ¹⁷ Yaq ta sasae ndøgo qame-navøem, ndigu sasae ezoqam, palai khagua tini-møpøvømem, tabetè-føgakh-a, neka palai vøføløzømem. Zapa ndøgo, ndigu møe ndøgoném. Soqáin ndøgo, ndøgo Libia manqei avønin-te, ndivind bawa-te teitø-qavig, ibøkha mokho-te ngu-gu. Palai giføløzømem, yaq khamø mba mbotakém, qavevendumat. ¹⁸ Geté khøuwa nøme qandopave, khamø ndøgo qafegimam, sà tønø-khouwevtát. Yaq khagua keoge ezoqam, até gindigonem, gigiap khagua-te qøugeyam, gènqagimém, khagua vøvøyan. ¹⁹ Yaq khøuwa nøme qandopave, ndigu até khagua-qa sasae gigiáp-a, vønqagimem. Ekezan ndønqagimém. ²⁰ Yaq khøuwa kopoáv, ni nduku neká khøuwa zømetupøteáv, niqá nakhua qeiví nonqo. Neka mbe sègemát. Khápumu-føgákh, qafegimam. Ni sèimbøkhæ-ovøemém. Neka matavapøteáv, av nqægo, ndéiyagèt.

²¹ Ndigu ezoqam, khagua mokho-te gu-goam, khøuwa kopoáv, lou logemáv. Yaq Pol tíqa megemege-te ndo-go, tenø-itan ndøgo, vøzø-ein, “Zo noqa manqat ambá zøyogem. Ni Klit manqei, até bizindu-ivøvemín. Yaq nqaneq matev føgakh-qape neka gigiap qasoqøsoqoam, ambá gé-fakhanák ni-te. ²² Geté no ndakin nqazø-manqate. Zo ndøfòfògeáp. Zo ezoqa kopo gó-navøemák. Palai khagua mba ndøsoqá. ²³ No Mbumbukiam-gé ezoqám, neka te-mba ndégo

tæmbovizáp. Yaq lova qapøistat, tege enzol ezoqam nõfakhán. ²⁴ Ndego áv genømbe-eín nqægo, 'Pól. Qo mõe ndøgó. Qo ndego Lom kawa ezoqam kandambaqame, Siza, teqa megemege-te, ndòqomø-itán. Yaq nqæ! Qo zapaya, Mbumbukiam até ezoqa ewaqape-a, qo namba ndøzøte-guvi, ndòkhandí:z.'

²⁵ Yaq nakémbá, lao, zo anøzi ndøgó. No Mbumbukiam, áv qate-unimanqatinát nqægo: Matev ndøfakhán, av genømbe-ein ndægo. ²⁶ Geté nqanek palai khagua, manqei bawa-qase-té qanótóun, vótøkuvøem."

²⁷ Ni pula menas, Mediteleyenien ndaola-te qeitu-bøetam, yaq ta lova nõme ndøgo, ndigu khagua sasae ezoqam, áv gini-matavupám nqægo: Manqei ábizimu-khaoem. ²⁸ Yaq mbag ndøføløzém, gigiap viniv vømøpøem. Igian qeivi nonqó. Yaq áv giniqevím nqægo: Ibøkha-qa igian, 40 mitá. Geté nõme qeimø-kawamb, nqawa gimø-føløzem, taqa igian 30 mita mbá. ²⁹ Yaq ndigu ezoqam, mõe ndøgoném, av nqægo, khagua andé nandi-té vømé-ngøovøem. Yaq ndigu khagua-qa okho-te, angølap ndønqagivemém. Angølap foá. Yaq paveat-qa ndøguligulimém.

³⁰ Yaq ndigu khagua sasae ezoqam, khokhozan-qa ndøgoám, khagua-qase ibøkha-te vøføløzem. Yaq ndigu ezoqa nõme, ambá gezø-matemateamín, av nqægo, ndigu ambá angølap nõme ndønqagevememín, khagua mege-te ndo-go. ³¹ Geté Pol nakhag kawa neka nakhag ezoqa nõme gezø-ein, "Nginik khagua sasae zøtezat ezoqam, nqanek khagua-té guveav tøgoat, yaq zo zøyageák." ³² Yaq ndigu nakhag ezoqam, até gindigonem, khagua-qase-qa mbag vøqogømem, ibøkha-te vøbøi.

³³ Yaq qanaqanus lovølova-ús, Pol ezoqa ewaqape, áv gezømbe-eín nqægo, "Zo lou mõzológ. Zapa ndøgo, zo pula menas sa qazo-qovezumam, zo lou eqeieqi logemáv. ³⁴ Yaq nakémbá. No nqazø-pouwe. Zo lou zológ. Zo bazaføgakh, bèzøndo-qaván. Yaq zo soqain-qase, zomø-qeivimák."

³⁵ Pol nqanek manqat ge-ein, yaq ndego flawa ndønðapáz, ezoqa ewaqape-qa bøi-te, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein. Yaq gømbezø, louzi vøngaz.

³⁶ Yaq ezoqa ewaqape, tiqa mokho-te, é-qazø-eqeieqeitát. Yaq até ndigú-a, lou vølog. ³⁷ Ni ezoqam, palai khagua-te qeitu:guvam, kandambá. Ate qatigoam, 276. ³⁸ Ezoqa ewaqape lou gumulog, qazø-ewez, yaq wit ndigu, khagua-te gu-geabam, gènqagivemém. Khagua betøvøyan.

Palai khagua qamø-ngøovøem

³⁹ Yaq qanaqanus qandopave, khagua keoge ezoqam, manqei ndøqeivím. Geté ndigu amba me:matøvemém. Geté øgewe gigeivim, manqei ge:v qagoam, ndigu matavap, áv ginièveém nqægo: Palai khagua, sa ge:v-té qabenø-qavíg. ⁴⁰ Yaq angølap gi:zøitam, mbag gèqogém. Yaq ndaola-té segezuvøzém. Yaq mbag ndøgo, khagua nõzøgim nonqo-te qaløvøtupam, sègeføløzømem, neka palai ndøgo, mege-te qo:løvøtupam, vøvøndøzem. Khamø ambá manqei ge:v-té qanø-ziandamín. ⁴¹ Geté livin-qase ndøugu, ibøkha mokho-te, nandi bawa mu:zavám. Yaq khagua mege, nandi-té qano:qavíg, vømøføgakh. Kha khokhokeáv. Geté okho, khamøe ndømøkumít, khagua ate ndægo vømü-møkuvøem.

⁴² Yaq nakhag ezoqam, ndimbula ezoqam, zitøge-qa ndøgoám. Soqain ndøgo, ndigu manqei-te titanqayam, vømø-khokhoním. ⁴³ Geté ndego nakhag kawa ezoqam, Zulies, Pol khandi:vat-qa ndøgoám. Yaq ndego gèzømbø-khá:z. Ezoqa ewaqape, ndigu tanqayam gi:zøtez, ndego ibøkha-te vøvuam manqat zø-eín, bemø-tanqayam, manqei-te bemøqaqavam. ⁴⁴ Geté

ndigu ezoqa nõme, tanqayam zõtəzateav gigoam, khagua qaqageap-te fabam manqat zø-ein, manqei-te betë-tanqayam. Yaq av nqægo, ni ezoqa ate qatigoam, manqei-të qeimø-qaqavám, vøi-khandi.n.

28

Malta manqei bawa-te gigoam

¹ Ni manqei-te qeimøqa, yaq ni äv qatiyogém nqægo: Nqanek manqei bawa, iz Maltá. ² Ndigu ezoqam, ta manqei-te ndøgo giyagam, matev eqeieqei nimatanám, vøkhatomb. Yaq gøina niløvutím. Zapa ndøgo, qæ ndølanqavát neka qozaq ndønqeiøvém.

³ Pol gøina ndøpizumat. Yaq gøina geløvut, qawagim, te-tata ndøgo, wazeam ndongikáv, pingim-te vømbøtag. Wazeam av nge:go teqatag, yaq løvøte qóqei.v. ⁴ Yaq ndigu mo-manqei-anim, Pol gi-ometam, wazeam pingim-te gembø-følawam, äv ginibónd nqægo, “Ngenek pepen ezoqám as ndøgoát. Unimanqatín. Ndego geoneáv, ibøkha-te. Geté ndakin, ndugu mbumbukiam nõmu, ezoqam-te yaq-fia ndutaev, unimé:-laváo.”

⁵ Geté Pol wazeam sège-vingitáv, gøinam-te sasa ndø-ogiu. Yaq ndego soqain-qase qeiviáv. ⁶ Ezoqa äv gini-matavupám nqægo: Ndego ndømbø-tøpuí, o segébøiáv, vønanim. Yaq amba me-nqanqeitupám. Geté Pol-te matev-qase fakhaneav qagoam, yaq matavap gè-enendém, gi-einim, “Ngenek mbumbukiam nõme ategó.”

⁷ Ta manqei avønin-te ndøgo, manqei nõme møndøgoám. Ndøgo Publius-qá manqei. Ngenek megeat ezoqam ndøgoám, ta manqei bawa-qase-te ndøgo. Yaq ngenek ni gèkhatómb, lou neka venanqei nonqo vøni-etoam. Khøuwa misiká. ⁸ Publius-ge eve, enqoni mbovinumám. Ngusum tatas neka emu mbogoám. Venanqei nonqo-té gebuvám. Yaq Pol tenøwáv ndøgo, zenda vømbøeve, sasa ndøguligulim. Yaq ndego enqoni, sègembø-navøém. ⁹ Nqanek matev qafakhan, yaq até enqoni-us ezoqa nõmé-a, manqei bawa-te giyagam, Pol-te vøndøzav. Yaq enqoni sègezø-navøém. ¹⁰ Ndigu ni vizap kandambá ginigu. Yaq ni manqei nqawa qei-ivøvem, gekha gigiäp ndøgo, ni mbain qeigoam, ndigu sègeni-etoám.

Pol Lom taon-te gemøfakhan

¹¹ Ta manqei bawa-te ndøgo, palai khagua møndøbøetám. Khamøe viav qa-ogitat, ndøgo tømbøegéz. Aleksandlia taón qandovuáo. Palai khagua-qa mege-te ndo:go, Mbumbuk Qaqangeap-qá nqovønqova mo:goám.

Yaq khamøe viav qame-navøem, ni tøtiketám, vøi-søkuzim. Løvøyak misiká qeisokhoam, ta manqei bawa-te ndøgo. ¹² Yaq ni Silakus taon-té qeimø-tokhotáv, khøuwa misika vøimø-qovezam. ¹³ Yaq nqawa qei-ivøvem, ni Legium taon-té qeitøteit, vøimø-tokhotav. Yaq nõme qandopave, khamøe sa zita-té qandofeá, vøšøkutan. Yaq khøuwa menas mbá qati-teitát, Puteoli taon-te vøimø-fakhan. ¹⁴ Ta taon-te ndøgo, Klisten ezoqam møndøgoám. Ndigu gèkhatómb. Yaq ni pula kopó, ti namba qati:goam. Yaq nqawa qei-ivøvem, zapá qeitøniáv, atema Lom taon-te.

¹⁵ Ndigu Klisten ezoqam, Lom taon-te giyagam, manqat é-møndømø-yogém, av nqægo, ni Puteoli taon-te qeifakhan. Yaq ndigu ezoqa nõme, ni nõmende-qa ndozáv. Andé qámbá, ginduzav. Nõme ndigu, ni Apius maket-té qeitø-qaqandám neka nõme, ta manqei-te ndøgo, vøi-qaqandam, Venanqei

Nonqo Khoev Misika gimbo-akhaemam. Pol ngingik ezoqa gezomet, yaq Mbumbukiam ike manqat mbo-ein, neka mbøni vømbøbøi.

Pol Lom taon-te, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge-zømesimat

¹⁶ Ni Lom taon-te qeimø-fakhan, yaq gaman ezoqam, Pol sègembo-takém, av nqægo, khoev eqeieqei-té géyagát. Geté nakhag ezoqa kopo møndømbo-goám, gembo-kewagam.

¹⁷ Yaq khøuwa misika-qa zita-te, Pol Zu megetapak zø-akhayám. Yaq gindupindam, ndego áv gezømbe-ein nqægo, “Tát-za neka ata-za. Noqa yaq-te, manqat nqáneq: No manqa-zapa-qase goneáv, nigi ezoqam-te neka nigi atanakha-zapazapa-za-qa matev-fe. Geté Zu ezoqam, no sège-møvønonám, Zelusalem taon-te. Yaq no Lom ezoqam-qá zenda-té ginøveém. ¹⁸ Geté Lom ezoqam ginø-sinøzumem, ndigu no nqonqotønát-qa ndøgoám. Zapa ndøgo, ndigu no-te manqa-zapa-qase qeiviáv, ta zapaya ndøgo, ezoqa løvøte-te ndi-abam, av Zu ezoqam noqa yaq-te qazømbe-pøovam. ¹⁹ Geté Zu ezoqam, tiqa manqat gèsanqawém. Yaq no nakhoa nøme qeiviáv. Yaq no áv qazømbe-ein nqægo: Ndego Lom kawa ezoqam kandambaqape, Siza, ekezan beewág, noqa manqa ovøyam manqat. Geté no ambá av nqægo, nøkeza ezoqam manqa nømøzø-søkuzám. ²⁰ No zo ta zapaya nqáneq qazømbe-akhá, nqáneq manqat tæzø-ein. No ngingik auli sen, te zapaya ndégo tinømbe-løvønøzat, ni Izlael ezoqam, Mbumbukiam-te nqazio-tana, tendo-khofotav, ni tekhandi:n.”

²¹ Yaq ndigu gindu-qavøinam, “Zudia ezoqam, ni qoqa yaq-te pepa kho-fotøveáv. Neka nigi ezoqa kopo okhoeáv, ni-te, manqa vøqá-søkuzim, o qo zapaya, manqat soqain vøni-ein. ²² Geté ni qakeza manqat yoge-qa nigú, ande áv khoqotè-matavap. Zapa ndøgo, ni áv qatiyogé nqægo: Manqei-manqei ate ndægot, ezoqa nqaneq bawan ndakinak, manqa mboqev:matún.”

²³ Yaq ndigu Pol namba, khøuwa nøme ndøzavém. Yaq ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa kandambá gindupindam, Pol ma ge-qotam. Yaq khøuwa gemat, qanaqanus atéma khagus, Pol Mbumbukiam-qá Megeat Matev-qá yaq-té gene-zømesimát. Ndego áv gezømbe-ovøemát nqægo: Mozes-qa guguna manqat neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat mokhote, Yesu-qa yaq-te, møndø-peaomém. Yaq ndego ndigu Yesu-te khatoza-qa ndøgoám. ²⁴ Ezoqa nøme, møndø-unimanqatiním, Pol-qa manqat. Geté nøme ndigu, unimanqatinteáv.

²⁵ Yaq ndigu ekeza mokho-mba, ponqombap ndønqazém. Yaq sègezáv. Geté Pol ndigu bugukhokhof, áv gezømbe-ein nqægo, “Manqat ndøgo, Nqova Mbomambaqape zogi atanakha-zapazapa-za gezø-ein, Aezaya mokho-te, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, nqaneq manqat unimanqatin. Ndøgo áv qane-ein nqægo,

²⁶ Vøqáv, ndigu ezoqam vømøzø-ein:

Zo ndøzo-ewagát.

Geté manqa mokho zombó-ndapemák.

Zo ndøzo-kewagát.

Geté zóqevimák.

²⁷ Zapa ndøgo, ngingik ezoqam, mbøni gèzø-føgøføgakhám, neka gea gèzø-tokeáp, neka bøi ndikøpøitáp.

Zapa ndøgo, ndigu pøveáv,

bøi ti:qeivat neka gea ti:-ewagat,
neka mokho tindapem,
yaq no-te vøndé-qambüz,
no vøté-khakheinøvēm.’ ”

²⁸ Yaq Pol nøme gezø-ein, “Zo vøezøté. Mbumbukiam nqanek khandi manqat, ndakin até bawan vini-ak-té genø-khofotáv. Yaq ndigu ndøndapém.”*

³⁰ Ta khoev-te ndøgo, Pol viav menás gegotam, fia vø-aumam. Yaq gekha ezoqām ndigu, gindu-okhoam, sège-khatobín. ³¹ Ndego ezoqa Mbumbukiam-qa Megeat Matev neka Evezøza Yesu Keliso-qa yaq-té genezømesimám. Ndøgo manqat sège-manqatám. Ezoqam-qa møe goneáv. Neka ezoqa kopo ndego khazeáv.

* **28:28** 28:28 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáneq: 29 Pol nqanek manqat ge-ein, yaq Zu ezoqam sègezáv. Izuizu manqa ndø-itumbumát. Manqa itumbam kandambá gigoat.

Lom

Pol-qa pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Lom taon-te giyagam

Megeat Manqat-qaše

Nqanek pepa, Pol Lom taon Klisten bawan ezoqam-té genø-peawám. Ta khøuwa-te ndøgo, ndego Kolin taon-té gegoám. Pepa gumu-peawam, yaq Fibi mbo-etoám. Yaq Lom taon-te ngúnuk gundapát. Lom taon ndøgo, kandambaqapé. Itali manqei-té qagó. Gaman kawakawa-za ndøgo tigoám. Klisten ezoqam ndigu, Lom taon-te gisøkhoam, nøme ndigu, Zu ezoqám, neka nøme ndigu, bawan vini-ák.

Nqanek pepa mokho-te, Pol taqa yaq-te ndøgo tene-peawám, Mbumbukiam-qa bøi-te, ande äv khoqoté-ndaføyamba-ēq. Ndego äv gene-eín nqægo: Ezoqa ewaqape, manqa-zapazapa-ús. Neka ezoqa kopømba mbaín, Mozes-qa guguna manqat paev mokho-te o matev eqeieqei gone mokho-te, Mbumbukiam-qa bøi-te ti-ndaføyamba-ez. Geté Yesu ti-unimanqatinim, yaq Mbumbukiam tiqa manqa-zapazapa ate ndægo, segembøé-navøém, yaq ndigu teqa bøi-te vø-ndaføyamba-ēz. Yaq ndigu kopømbaqapé, yage ndakinak ndøndapém, Yesu namba vøe-yagāt.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé sasae ezoqám. No Mbumbukiam ndøveatán. Tegé u-anem nógoát. Ezoqa teqa Manqat Mbomambaqape nóté-zømesimát.

² Mbumbukiam é-møndo-eín, tegi manqa vevezam ezoqam mokho-te, nqanek Manqat Mbomambaqape, ndøfakhán. Mbumbukiam-qa Manqat mokho-té qapeawáp. ³ Nqanek Manqat Mbomambaqape, ekeza Yo-qa yaq-té qanegó. Manqei-qape-qa matev-te, ndego Deivid-gé zeó. ⁴ Geté løvøte-te gendo-khandi:v, ta mokho-te, Nqova Mbomambaqape, ni äv qaninømánd nqægo: Ngenek Mbumbukiam-gé Yó, neka ndego bazaføgakh-qapé. Ndego Yesu Kelisó. Nigi Evezøzá.

⁵ Te mokho-te, Mbumbukiam kuku mbogoám no-te, neka no tege u-anem vøve. Yaq no bawabawan-te ate ndægo, ezoqa nó-itubít. Yaq ndigu tiabiti-unimanqatinim neka teqa manqat tiabiti-ndapém. Yaq Keliso-qa iz tàbete-eqawát.

⁶ Até zó-a, zo Mbumbukiam vøzø-akha. Zo ndakin Yesu Keliso-gí ezoqám.

⁷ Nqanek pepa zo-té qatø-peaomit, zo Lom taon-te nandozo-yage. Mbumbukiam kuku kandambá zo-te. Ndego zo ekeza ezoqam me:zæzá.

Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka sambi matev ndøgoát, zo-te.

Pol gepøgeapam, Lom taon-te tewav

⁸ Noqa manqat äv qaténgáz nqægo: No ike kandambá, noge Mbumbukiam-te, Yesu Keliso mokho-te, zo ezoqa ewaqape zapaya. Zapa ndøgo, manqei-qape ate nqægo, ezoqa zoqa unimanqatin-qa yaq-te, sùgumu-manqatét. ⁹ Mbumbukiam, te zapaya no kha sa nqæ-nqonqotøve, no ezoqa teqa Manqat Mbomambaqape, ekeza Yo-qa yaq-te nqate-zømesim, ndego møndæ-otév, no oskia nøzø-guligulimatún. Khøuwa kopoáv. ¹⁰ Neka no

ndego āv qambøe-vi:matún nqægo: Ndego poev tømbo goat, nakhoa bènø-mboqoa. Yaq notøndónáv, vaev-te, zo banøzømet. ¹¹No vao kandambá zo-te. No zo zømete-qa neka Nqova Mbomambaqape-qa bazaføgakh etoam-qa nözøgø. Zo unimanqatin-te, tønø-føgakhæz. ¹²Yaq no zo namba tizi:goat, ni yaqyaq-a, niqa unimanqatin matev mokho-te, zita zítøpøzát, zo noqa zita vozó-tøpøzēm, neka no zoqa zita vøe-tøpáz.

¹³Nøfuap! Zo vøezøtéz, av nqægo: No khøuwa kopoáv, qæpøøgeapam, zo tæzømet. Até zo mokho-té-a, noqa sasae-te, mokho bēfakhán, av manqei nømø-te qæfakhanumat. Geté gēnømbe-paín. ¹⁴No Mbumbukiam-qa Manqat, ezoqa ewaqape sà bazømbu-etoám, oskiá ndøgo, Glik bawan-ak o bawan vini-ak ndigu, neka oskiá ndøgo, zøtezat ezoqam o zøtezatav ezoqam ndigu. ¹⁵Yaq nakémbá, no poev kandambá. Até zó-a, zo Lom taon-te nandozo-yage, Manqat Mbomambaqape nøtézømás.

Mbumbukiam eqeieqei ndigu tenezæzá, ndigu ndi-unimanqatinat

¹⁶No mivi mbaín, nqanek Manqat Mbomambaqape-qa yaq-te. Zapa ndøgo, ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam-qá bazaføgakh mu:sasaeát. Yaq gekha ezoqām ndigu, ndi-unimanqatinat, gékhandí:z. Nqanek khandi matev, bugukhokhof Zu ezoqam-té qanøfakhán. Yaq vaev, até manqei vini-ak-té-a, vømøfakhan. ¹⁷Nqanek Manqat Mbomambaqape mokho-te, ni Mbumbukiam teqa matev eqeieqei-qa nivevezám. Ta matev eqeieqei-qa nqáne: Ezoqa teqa bøi-te, unimanqatin matév gini-ndaføyamba-ézát. Unimanqatin matév qane-ngazøngazám neka unimanqatin matév qame-kopømba-ín. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo, “Ezoqam ndøgo tené-ndaføyamba-év, te-unimanqatintat. Yaq géyagét.”

Mbumbukiam qaqa tenøgø ndøgo, ndigu ndisanqawe

¹⁸[_Nqanek manqat, Mbumbukiam ni eqeieqei ndenæna, ni nqazi-unimanqatinat, ndøgo gigiap-qapé.] Zapa ndøgo, Mbumbukiam, ndego yan-te ngo:yage, āv gene-vevezám nqægo: Ndego qaqa kandambá. Ezoqa ndigu, ndisanqawe neka manqa-zapazapa ndimatanam, neka ta mokho-te, unimanqatin manqat sa nditokhonam, ti-te ndigu, Mbumbukiam yaq-fia ndótá. ¹⁹Zapa ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qa yaq-te, møndæzøtéz. Ndego ekezan møndøzø-vøndøyám. ²⁰Unimanqatin. Ezoqa kopømba mbaín, Mbumbukiam te-omet. Geté Mbumbukiam manqei-qa ande ge:khakheinam, atema ndakin, gigiap ate ndægo, gekhakheinam, ni āv qani-nømendím nqægo: Ndego bazaføgakh-qapé, miavmiáv, neka ndego unimanqatin Mbumbukiám. Yaq nakémbá, ezoqa kopømba mbaín, timanqatat av nqægo, “Ni manqa-zapazapa goneāv, zapa ndøgo, ni Mbumbukiam-qa yaq-te nítinøtenāk.” ²¹Ndigu Mbumbukiam møndøzøtéz. Geté ndigu matavapøteáv, av nqægo, ndego Mbumbukiām. Neka ndigu ndego vizupáv. Neka ndigu te-te ike manqat manqatemáv. Yaq tiqa matavap møndømø-mokho-mbaín. Tiqa mokho-te, matavap eqeieqei mbaín. Bøivun mu:nqeitám.

²²Ndigu ekeza kha, matavap loloakh-us me:vewé. Geté tiqa matavap, møndøzø-livilivisám. ²³Tiqa matev, mokho mbaín. Zapa ndøgo, khandi miav-ak Mbumbukiam, ndigu vizupáv. Geté tae khøuiap bugug vinivinimba mbovizáp, ekezan ndikhakheinam, bugug kopømba ande av ezoqam ndi:gu,

vaev-te tipakhaez, o pipisi ndi:gu o sɔvakra gigiap ndi:gu o gigiap ndivisiagiap ndi:gu. ²⁴Yaq nakémbá, Mbumbukiam sègezø-iváv. Ndigu manqa-zapazapa, sà bematønumít, av ndi:qovetu. Yaq tiqa mambe matev-te, izuizu kha soqaqape-té giabenø-veém, neka yaqyaq-a mivi beté-etoam. ²⁵Ndigu unimanqatín manqat, Mbumbukiam-qa yaq-te, gè-ivòvém, khavozam manqat vømbø-paevem. Ndigu gigiap mba mbovizáp, Mbumbukiam gekhakheinam, neka taqa iz ndimbo-èqāwāt. Geté Mbumbukiam, ndego gigiap ate nqægo gekhakheinam, ndigu vizupáv. Geté teqa iz, miavmiav, bèto-èqawāt. Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

²⁶Mbumbukiam zita gi:wuowem, yaq ndego sègezø-iváv. Ndigu mivi matev, sà tiabiti-matønumít, av ekezan ndi:qovetu. Sakheis nøme, nøkenøkem matev egeieqei, gè-ivòvém. Yaq izu sakheis mambe matev ndøgoatún. ²⁷Yaq até anganá-ya, ezoqa nøme, nøkenøkem matev egeieqei, gè-ivòvém, sakheis namba. Yaq tiqa poev, ndøgo ekeza mbøni mokho-te ande gøinam me ndøwageap, angana nøme-té qanø-okhoatún, yaq ndigu izu angana mambe matev vøgoatun. Ta mokho-te ndøgo, ndigu mivi-qape ndø-ndapemín. Ndøgo tiqa matev-qá yaq-fiá.

²⁸Ndigu ezoqam, gèzømbø-qasí:v. Mbumbukiam-qa yaq-te matavapøteáv. Yaq Mbumbukiam ndigu tiqa matavap soqøsoqa-té genøziváz. Matev sà tiabegó ndøgo, egeieqei mbain ndøgo. ²⁹Ndigu tiqa mokho-te, manqa-zapazapa vinivinimba gèmozø-tøtvøyam. Ezoqa soqaqape-te abam matev, neka gigiap qovetu matev, neka ezoqa ngenøgim matev, neka ova matev, neka ezoqa pakhapakha khaneam matev, neka nøfee matev, neka khavozam matev, neka ka awam matev, ndigu khàpe zømbe-khouwév. Ndigu manqa ndøgeve:matún, ³⁰neka manqat soqøsoqa vømanqatatan. Ndigu Mbumbukiam gèsanqawé. Ezoqa nøme gèvøzotatan neka ekeza mokho-mba vøe-khambuvapatun neka ekeza kha vø-èqatatan. Ndigu manqa-zapazapa nøme matanam-qa ndøvawatún. Neka ndigu evøndipakha-qa manqat pøpøvumáv. ³¹Ndigu matavap egeieqei mbain. Manqa mbusa giveemin, yaq ndigu matev gonemáv, av gi:-einimin. Ndigu kuku matev mbain neka tanakh matev mbain, ezoqa nøme-te. ³²Mbumbukiam-qa Manqat, áv qanemanqaté nqægo, “Gekha ezoqám ndigu, matev av nqægo gigoatun, ndigu bèpakhaéz.” Ndigu nqanek manqat møndæzøté. Geté manqa-zapazapa sègegoatún. Geté ta-mbá mbá ndøgo, ekezan manqa-zapazapa ndimatanam. Ndigu até ezoqa nømé-a, zita zøtøpazét. Matev áv tñi-matønumát.

2

Mbumbukiam-qa manqa ovøyam matev egeieqei

¹Qo gekha ezoqam, ezoqa nøme-te manqat ndoqo-møvøyam, qo kopømba mbain toqo-matavupat, av nqægo, qo qakezan, manqa-zapa mbain. Zapa ndógo, matev nøme, taqa yaq-te, qo ezoqa nøme-te manqat ndoqo-møvøyam, qo qakezan mðqogøatún, av ndigu ndi:matanam. Yaq até qó-a, manqa-zapaús. ²Ni mizi:nøtén, Mbumbukiam ti-te ndigu, yaq-fia ndetawat, ndigu matev soqøsoqa ndimatanam, ndøgo egeieqei. ³Yaq ge qó, ndoqo-matavap, qo qakezan matev av ndoqote-matanam, av ezoqa nøme-te manqat ndoqote-møvøyam, yaq qo Mbumbukiam-qa yaq-fia taev-te, ndoqóvuaq? Av taoká. Qóvuaqák. ⁴Neka ge qó, Mbumbukiam-qa kuku matev kandambaqape neka tanøtanakh matev neka aiyaiyav matev qo-te, geqambó-qasi:v? Neka qo

qeiviáv, av nqægo, Mbumbukiam qo teqa kuku matev mokho-te, qambuqan-qa ndeqago. ⁵ Geté qo ùni qote-føgakhæq neka gëqambo-qasi:v, toqoqambuq. Yaq ta matev mokho-te, qo Mbumbukiam-qa qaqa, qo-te ndømbogo, qòkhouwévtét. Yaq ndego, ta khøuwa-te ndøgo, teqa qaqa tøndovea, qo-te yaq-fia äv tenétá. Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa ewaqape tinøqeivim ndøgo, teqa manqa ovøyam matev eqeieqei. ⁶ Mbumbukiam ezoqa ewaqape, yaq-fia äv tezømbé-etoám, av ndigu ndi:matanam. ⁷ Ti-te ndigu, matev eqeieqei matanam-te bazaføgakh ndi-asøzu, neka yage qanimav-qape-qa ndivawe, Mbumbukiam namba, neka megemege-te ndo:go, iz akhae kandambaqape neka khandi vaev mbain ndape-qa ndigu, ti-te ndigu, Mbumbukiam khandi miavmiav zø-etoám. ⁸ Geté ti-te ndigu, ekeza kha mba ndi:qeivi neka unimanqatin manqat ndisanqawe neka matev soqøsoqa ndimbopaev, Mbumbukiam qaqa zógó neka yaq-fia vótá. ⁹ Ezoqa ewaqape, ndigu manqazapazapa ndimatanam, viniv-qape neka mbøni vaev matev zófakhanám. Bugukhokhof Zu ezoqám. Geté até bawan vini-ák-a. ¹⁰ Geté ti-te ndigu, matev eqeieqei ndimatanam, Mbumbukiam yage qanimav-qape neka iz akhae matev neka sambí matev zø-etoám. Bugukhokhof Zu ezoqám. Geté até bawan vini-ák-a. ¹¹ Zapa ndøgo, Mbumbukiam, ndego manqa ovøyam ezoqam eqeieqei. Ndego ambá av nqægo, yaq-mbā genøwavín.

¹² Matev av nqægo: Gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam-qa guguna manqat mbain ndigu neka manqa-zapa ndimatanam, ndigu gésosoqéz, oskiá ndøgo, guguna manqat mbain ndigu. Neka gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam-qa guguna manqat ndøzøgo neka manqa-zapa ndimatanam, yaq Mbumbukiam ekeza guguna manqat mbópáev. Yaq yaq-fia äv tezømbé-etoám. ¹³ Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa bøi-te, ndaføyamba ambā ndigu tigu, teqa guguna manqat sa ndiyoge. Geté ndaføyamba ndigu tigu, teqa guguna manqat ndimbopaev. ¹⁴ Bawan vini-ak, ndigu Mbumbukiam-qa guguna manqat mbain. Geté ndigu ezoqa nøme, matev sège-matønnumatún, av guguna manqat ndæmanqate. Zapa ndøgo, oskiá ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qa guguna manqat zøtezateav ndøgo, ndigu guguna manqat ndøzógó, tiqa mokho-te. ¹⁵ Tiqa matev ni äv qaninømánd nqægo: Mbumbukiam-qa guguna manqat, tiqa mbøni-té qanu-peawáp. Manqa-zapa gigoatun, yaq ekeza matavap ndøgo, soqøsoqa me:zæbín. Geté matev eqeieqei gigoatun, ekeza matavap ndøgo, ezoqa eqeieqei vøezæbin. ¹⁶ Mbumbukiam-qa manqa ovøyam kandambaqape-te, bavokhó qandó-fakhán, ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam Yesu Keliso-qa mokho-te, ezoqam-qa matev tegevea, khonoam-te ndimatanam. Manqat Mbomambaqape, no ezoqa nqate-zømesim, äv tønne-manqat.

Zu ezoqam-qa yaq-te, ndigu Mozes-qa guguna manqat ndimbopaev

¹⁷ Gebá qo, Zu ezoqam, qo Mozes-qa guguna manqat-te ndoqoto-taqa neka Mbumbukiam-qa yaq-te ndoqote-khambuvap? ¹⁸ Qo Mbumbukiam-qa poev mòqote-qatég, neka qo mòqote-qatég, gekha matév ndøgo, eqeieqei. Zapa ndøgo, qo Mozes-qa guguna manqat, møndæ-qamákh. ¹⁹ Qo äv qoqote-mataváp nqægo: Qo bøi waev mbain ezoqam-gí ituza ezoqám neka tiqá waév, ndigu bøivun-te ndiyage. ²⁰ Neka qo ndoqo-matavap, qo matavap mbain ezoqam-gí ovøyam ezoqám neka qo zøtezat mbain ezoqam-gí nømendim ezoqám. Qo Mozes-qa guguna manqat nandaqago, yaq qo äv

qoqote-mataváp nqægo: Qo matev ate ndægo mðqote-qatéq neka unimanqatin manqat ate ndægo ndaqágó.

²¹ Ge qó, ezoqa nøme ndoqote-zømesim, qo qakeza nømendim matev toqombó-pæv? Qo ezoqa ndoqozø-manqate av nqægo, “Ndø-aqðnám,” gebá qakezan, moqó-aqonumatur? ²² Neka qo ezoqa nøme ndoqo-guguza av nqægo, “Nøkenøkem matev ndøngi:wát,” gebá qakezan, nøkenøkem matev moqó-ngi:tatur? Neka qo tae khøuwiap ndoqo-sanqawe, gé, qo tae khøuwiap khoev-te, taqa gigiap fia kandakanda moqó-aqonumatur? ²³ Qo av qoqote-khambuváp nqægo, “Ni Mbumbukiam-qa guguna manqat nqanígú.” Geté qo sòqo-møkuiatún, neka ta mokho-te, Mbumbukiam-qa iz voqð-voain. ²⁴ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat av qane-peawáp nqægo, “Zo Zu ezoqam zapayá, bawan vini-ak, Mbumbukiam-qa iz ndingi:wát.”

²⁵ Qo Mbumbukiam-qa guguna manqat toqombo-pavat, yaq qoqa ngusum keþøtøzat matev, mokho-ús. Geté toqonqawa, qo andé ngusum keþøtøzateav ezoqam me qote:gó. ²⁶ Bawan vini-ak, ndigu ngusu qogøzat matev mbain. Geté ndigu Mbumbukiam-qa guguna manqat timbopavat, yaq Mbumbukiam ndigu andé ngusu qogøzat ezoqam me me:zæzá. ²⁷ Ndigu bawan vini-ak, ndigu ngusu qogøzat matev mbain ndigu, gete Mbumbukiam-qa guguna manqat sa ndimbopaev, ndigu qo Zu ezoqam, manqa-zapa-us me:qæq, qo ngusu qogøzat matev nandaqago neka guguna manqat uni ndoqote-gateqat, gete qoqo-møkuiatur.

²⁸ Zu ezoqam-anim, ambá ndëgo, ndego ngusum-te ndego, neka tegi ngusum vøkeþøtøzem. ²⁹ Geté Zu ezoqam-anim ndëgo, ndego ekeza mbøni-te Zu ezoqam ndego. Neka unimanqatin ngusu qogøzat matev, ambá ndøgo, ezoqam-qa kha-te gigoatur, av Mozes-qa guguna manqat nqæpeawap. Geté unimanqatin ngusu qogøzat matev ndøgo, Mbumbukiam-ge Nqova, ezoqam-qa mbøni-te gegoatur. Ezoqam av ngi:gu, ambá av nqægo, iz akhae matev ezoqam-të gi-upøgimatún, geté ndigu iz akhae matev, Mbumbukiam-të gi-upøgimatún.

3

Matev ndøgo, Mbumbukiam manqa mbusa geve, tego, ndego ndømatanám

¹ Av tægoat ndægo, av qate-peaumavun. Yaq gé, ndøgo qanimáv, Zu ezoqam ndoqogo? Neka ngusu qogøzat matev mokho tógo? ² Ndøgo qanimavqapé neka mokho kandambá. Bugukhokhof nqáneq: Mbumbukiam ekeza manqat, Zu ezoqam-qá zenda-té genové. ³ Unimanqatin, Zu ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa manqat pæveáv. Geté, zó ndozo-matavap? Mbumbukiam ndigu gezø-ein, av nqægo, “Zo nogí ezoqám,” yaq gé, ndego ekeza manqat ndøsanqawe? ⁴ Av taoká. Mbumbukiam unimanqatin manqat mba ndømanqaté. Ezoqam ambá ndækhavozám. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-peawáp nqægo, “Mbumbukiam! Ezoqa ndøqeivím, av nqægo:

Manqat ndøgo, qo ndoqo-manqate, ndaføyamba-qapé.

Ezoqa qo manqa ovøyam-te vee-qa teqago, yaq qo ndøqopítáv.

Zapa ndøgo, qo unimanqatin ezoqám.”

⁵ Niqa manqa-zapazapa mokho-te, ezoqa tiqeivat av nqægo, Mbumbukiam ekezan, matev eqeieqei-qapé, yaq gé, ni av khazi-einím? Gé, ezoqa nøme-qa manqat unimanqatin, ndigu ndimanqate, av nqægo, ndøgo eqeieqei mbá, Mbumbukiam ni-te yaq-fia teta, niqa manqa-zapazapa zapaya? ⁶ Av

taoká. Mbumbukiam-qa matev eqeieqei-qa pé. Teqa manqa ovøyam amba soqain tøgonin, yaq gé, ndego manqei-qa pe ezoqa ate ndi:gu-qa manqa ovøyam áv kené-ewág?

⁷ Ezoqa nøme, áv gini-manqatatún nqægo, “Noqa meakha manqat mokho-te, ezoqa tiqeiav, av nqægo, Mbumbukiam ndego vini, ndego unimanqatin manqat mba ndømanqatê, yaq ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam-qa iz tø-eqatat, yaq gekha zapá, no Mbumbukiam manqa-zapa-us tenæmbat?” ⁸ Neka ezoqa nøme ndimanqate, “Manqa-zapazapa, sà bizigú. Yaq matev eqeieqei tåbetønde-wáv.” Ezoqa nøme, ni-te manqat áv gini-møvøét nqægo: Ni ezoqam áv tøti-zømesím. Geté ndøgo meakha manqát. Mbumbukiam ti-te ndigu, yaq-fia eqeieqei ndótá, ndigu ni-te manqat av nqægo ndimøvet.

Ezoqa kopo eqeieqei mbain, Mbumbukiam-qa bøi-te

⁹ Yaq ndakin áv khanégo? Ni Zu ezoqam, bawan vini-ak tizi-løvuza? Av taoká. No zo môte-zømesimavún, av nqægo, Zu ezoqam neka bawan vini-ak, manqa-zapazapa-qa mokho-te, kopømbá sugumu:gú. ¹⁰ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo: “Ezoqa eqeieqei kopo mbain.

Unime:-mbain.

¹¹ Ezoqa matavap loloakh-us kopo mbain.

Neka ezoqa kopo mbain,

ndego Mbumbukiam-qa poev gone-qa ndembogo.

¹² Ezoqa ewaqape,

Mbumbukiam zitá gini-wuowém.

Ndigu sùgumu-soqoéz.

Ezoqa kopo, matev eqeieqei gonemáv. Mbaín.

¹³ Tiqa manqa-nqa,

andé manqei-pakha ozap mboqogear me me:gó.

Tiqa tou,

meakha manqat me:manqaté.

Tiqa manqat,

andé wazeam soqaqape-gi khayam me me:gó.

¹⁴ Tiqa manqa-nqa-te,

manqat soqøsoqa neka ezoqa ngenøgim matev, møndømø-tøtvøyám.

¹⁵ Ndigu ezoqa nøme,

pakhapakha nakhamas-té ginø-khanæmatún.

¹⁶ Ndigu ande áv kini-okhoatun,

ezoqa gèngiæzotátún

neka potonam matev vøzø-etoumatun.

¹⁷ Ezoqa nøme namba, sambi-te ande áv khoqoté-yagát,

ndigu zøtezateáv.

¹⁸ Neka ndigu Mbumbukiam-te,

møe mbain.”

¹⁹ Ni mizi-nøtén, Mozes-qa guguna manqat ate ndægo, ti-té tønø-manqaté, ndigu guguna manqat mokho-te ndu:gu. Yaq ezoqa ewaqape, manqat tiabitit-khoutøvé, neka manqei-qa pe ezoqam ate ndi:gu tiabitit-matøvemém, av nqægo, ni ezoqa ewaqape, manqa-zapazapa-ús, Mbumbukiam-qa bøi-te. ²⁰ Guguna manqat toqombo-pavat, ta mokho-te ndøgo, ezoqa kopømba

mbaín, Mbumbukiam-qa b̄oi-te ti-ndaf̄oyamba-ez. Geté guguna manqat, niqa manqa-zapazapa mba me:v̄ond̄ozú.

Ni Mbumbukiam-qa b̄oi-te, nd̄ogo tizi-ndaf̄oyamba-én, Yesu tizi-unimanqatinim

²¹ Geté ndakin, Mbumbukiam-qa matev eqeieqei-qape, taqa yaq-te Mbumbukiam-qa Manqat nd̄emanqate neka tegi manqa vevezam ezoqam gi-manqatam, m̄andoveá. Nd̄ogo ambá av nq̄ægo, Mozes-q̄á guguna manqat mokho-t̄e qandoveá. ²² Yaq gekha ezoq̄am ndigu, Yesu Keliso ndi-unimanqatinat, Mbumbukiam eqeieqei mé:z̄æb.

Ezoqa ewaqape kopó. Vinivinimba mbaín. ²³ Ni ezoqa ate nqazi-gu, manqa-zapazapa-ús. Ni zibus̄ot̄ovém, matev, av Mbumbukiam qamb̄oepovam. Yaq ni ambá av nq̄ægo, Mbumbukiam-q̄a q̄aqa v̄oe-nav̄oém, ni-te qazu:yaḡe. ²⁴ Mbumbukiam kuku kandambá ni-te. Yaq Yesu ni genqovotan, ta zapaya nd̄ogo, ndego ni eqeieqei me:n̄æmb. Yaq-mbá segegó.

²⁵ Mbumbukiam, Yesu niqa manqa-zapazapa ev̄ozam nonqo ndokhofotáv. Kop̄omba ande av s̄ovakha gigiap ndi-gu, tenénaním, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam gil̄ovusumatun, yaq Mbumbukiam-qa q̄aqa v̄oe-nav̄oém, ni-te. Yaq ni teqa b̄oi-te nd̄ogo tizi-ndaf̄oyamba-én, ni tizi-unimanqatinim, av nq̄ægo, Yesu-qa kouk ni zapayā qanewā. Mbumbukiam nq̄anek matev tenegó nd̄ogo: Ni gi:n̄ománd, av nq̄ægo, teqa matev eqeieqei-qap̄é. Ndego ezoqa yaq-fia nq̄os̄oḡeap nakhamas-te etop̄oteáv, tiqa manqa-zapazapa zapaya, ndigu bugukhokhof gimat̄onumam, Yesu fakhaneav qagoam. ²⁶ Zapa nd̄ogo, ndego aiyaiyav matev ezoq̄am. Mbumbukiam ni ndakin kh̄ouwa-te, teqa matev eqeieqei-qape, ta mokho-te nq̄anek gini-n̄omendím: Ndego Mbumbukiam eqeieqei-qape, ni eqeieqei nd̄ogo tenénæmb, ni Yesu tizi-unimanqatinim.

²⁷ Av t̄ægoat nd̄ægo, yaq ḡé, ni kop̄ombá nqazi-khambuvap? Av taoká. Kop̄omba mbaín! Zapa nd̄ogo. Ni Mbumbukiam-qa b̄oi-te, ambá ta zapaya nd̄ogo, tizi-ndaf̄oyamba-én, Mozes-qa guguna manqat nqazimbo-paev. Geté ni Mbumbukiam eqeieqei sa nd̄ogo tininæná, ni nqazi-unimanqatinat. ²⁸ Ni ndakin áv qazi:q̄eiví nq̄ægo: Ezoqa Mbumbukiam-qa b̄oi-te nq̄anek giní-ndaf̄oyamba-éz, Yesu ti-unimanqatinim. Taoká nd̄ogo, Mozes-qa guguna manqat timbopavat. ²⁹ Ḡembo-mataváp. Ḡé, Mbumbukiam ndego Zu ezoqam-ḡé Mbumbukiam yakhapús? Neka ndego bawan vini-ak-ḡé Mbumbukiám mbá? Av taoká. Ndego até bawan vini-ak-ḡé Mbumbukiám. ³⁰ Zapa nd̄ogo, Mbumbukiam kopo sate nd̄ego. Ndego ezoqa eqeieqei nq̄anek gen̄ez̄æb, ndigu Yesu ti-unimanqatinim, Zu ezoqam nekā bawan vini-ak. ³¹ Yaq ḡé, ni Yesu nqazi-unimanqatinat, Mozes-qa guguna manqat khokho manqat zivewe? Av taoká. Geté ni áv qazi-unimanqatinát nq̄ægo: Manqat nd̄ogo nd̄opeawap, unimanqatin.

4

Mbumbukiam Eibleem, eqeieqei ta zapaya nq̄anek geneveó, ndego ḡe-unimanqatin

¹ Ni qaziq̄eivim av nq̄ægo, ni Mbumbukiam-qa b̄oi-te, niqa unimanqatin matev mokho-te tizi-ndaf̄oyamba-en, yaq ḡé, nigi bawan-ge atanakha-zapa Eibleem-qa yaq-te, gekha manqat z̄i-einim? Ndego áv kené-ndaf̄oyamba-ev? ² Eibleem Mbumbukiam-qa b̄oi-te, amba ekeza matev matanam-te te-ndaf̄oyamba-evin, yaq ndego kop̄ombá, ambá ge:khambuvimín. Geté ndego

kopømba mbain, Mbumbukiam-qa megemege-te te-khambuvupat. Zapa ndógo, ndego ambá av nqægo, matev-qape ndømatanām. ³ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-ein nqægo, “Eibleem Mbumbukiam, gè-unimanqatin. Yaq Mbumbukiam ndego ta zapaya ndógo, ndaføyamba-qape me:veø.”

⁴ Gekha ezoqām ndego, ndesasaeat, yaq-fia ndø-upøgimāt, ndógo kuku matév mbá. Zapa ndógo, ndego fia-qa ndøsasaéat. ⁵ Geté gekha ezoqām ndego, matev-qase goneav tøgoat, geté te-unimanqatin, av nqægo, Mbumbukiam manqa-zapa-us ezoqam, eqeieqei tiqa unimanqatin matev zapayā geneveø, ndego Mbumbukiam-qa bøi-te gé-ndaføyamba-év. ⁶ Deivid ndógo tene-manqatām, av ge-ein nqægo: Gekha ezoqām ndego, dsaae goneav qagoam, gete Mbumbukiam ndego ndaføyamba teveo, ndego kopømbá, khanakhanákh. Sams mbuk mokho-te, ndego āv gene-peawám nqægo:

⁷ “Ezoqa ndigu Mbumbukiam-qa Manqat gimøkuimam,
yaq ndego tiqa manqa-zapazapa sa qambøe-navøem neka vøtok,
ndigu ezoqa kopømbá, khanakhanákh.

⁸ Unimanqatin. Gekha ezoqām ndego, Evezøza teqa manqa-zapazapa sekemba matavapøteav ndógo,
ndego kopømbá, khanakhanákh.”

⁹ Gè, nqanek khanakhanakh, Deivid ge:manqatam, tiqa mba ndigù, Zu ezoqām? Av taoká. Ndógo até tiqa ndigù-ā, bawan vini-ak, ndigu ngusum qogøzativ ndigu. Ni āv qazi:qeivim nqægo: Mbumbukiam Eibleem ndaføyamba-qape, teqa unimanqatin zapayá geneveø. ¹⁰ Yaq gé, ndego Eibleem eqeieqei gekha khaiya-tè geneveo? Ta khøuwa-te ndógo, ndego ngusum é-møndømbø-kepøtøzem, ó, taqā zita-tè ginømbø-kepøtøzem? Nqáe! Tā khøuwa-te ndógo, Mbumbukiam Eibleem eqeieqei geveo, ndego ngusum naqá kepøtøzateáv. ¹¹ Yaq Eibleem vaev-te ngusum gimbo-kepøtøzem, ndógo andé khakhatáp av nqægo, Mbumbukiam ndego teqa unimanqatin matev zapaya, eqeieqei é-møndæveø, ndego ngusum kepøtøzateav gegoam. Yaq av nqægo, Eibleem mõndø-tigi-atanakha-zapa-év, ndigu ndi-unimanqatinat, yaq ta mokho-te ndógo, Mbumbukiam-qa bøi-te vø-ndaføyamba-ez. Ndego até tigi atanakha-zapá, ndigu ngusum qogøzativ ndigu. ¹² Eibleem até Zu ezoqām-a, ndigu ngusu qogøzat ndizøgo, mõndø-tigi-atanakha-zapa-év. Geté ndego ambá ta zapaya ndógo, tene-tigi-atanakha-zapa-év, ndigu ngusu qogøzat ndizøgo. Av taoká. Geté ndógo tene-tigi-atanakha-zapa-év, ndigu teqa matev ndimbopaev neka ndi-unimanqatinat, av ndego ge-unimanqatintam, ndego ngusum kepøtøzateav qagoam.

Manqa mbusa ndógo, Mbumbukiam geve, tiqa ndigu, ndi-unimanqatinat

¹³ Mbumbukiam Eibleem neka tegi zi, manqa mbusa āv gezømbevé nqægo, “Manqei-qape zoqá.” Geté ndego ambá ta zapaya ndógo tezømbevé, Eibleem guguna manqat gembopavam. Geté ndego Mbumbukiam, gè-unimanqatin, yaq teqa bøi-te vøe-ndaføyamba-ev. Yaq Mbumbukiam, ndego nqanek manqa mbusa, ta zapaya ndógo tembøevé. ¹⁴ Ezoqa nqanek Mbumbukiam-qa manqa mbusa amba guguna manqat paev matev mokho-te tindapemin, yaq unimanqatin matev, mokho ambá mbain. Yaq até ta manqa mbusá-ya, Mbumbukiam Eibleem-te geve, mokho ambá mbain. ¹⁵ Mozes-qa guguna manqat, kopømba mbain tønitøke. Zapa ndógo, toqonqawa, yaq

Mbumbukiam-qá qaqa qóqéiv. Geté nqanek guguna manqat amba mbain toqonin, yaq ambá kopømba mbain, toqonqawa.

¹⁶ Yaq nakémbá, matev ndógo, Mbumbukiam manqa mbusa geve, ni unimanqatin matev mokho-té qazinø-ndapét. Mbumbukiam-qá kuku matev mokho-te. Ndego matev ni Eibleem-gi zi ate nqazi-gu, giní-etoám. Ndego ambá ti-mba ndigu tezø-etoám, ndigu Mozes-qa guguna manqat mokho-te ndu-gu. Geté ndego ni ate nqazi-gu giní-etoám, ni nqazi-unimanqatinat, av Eibleem ge-unimanqatintam. Zapa ndógo, Eibleem ni ezoqa ate nqazi-gu, nqazi-unimanqatinat, nigí atanakha-zapá. ¹⁷ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat-te, ndego Eibleem av gembøe-ein nqægo, “No qo bawan kopoav-gé atanakha-zapa nøvé.” Mbumbukiam-qa bøi-te, Eibleem bawan kopoav-gé atanakha-zapá. Yaq Eibleem Mbumbukiam-qa manqat, gè-unimanqatin. Zapa ndógo, ndego møndæ-otév, Mbumbukiam, ndego bazaføgakh-qapé. Ndego kopømbaqapé, løvøte ezoqam segé-khandi:z neka gekha matév ndógo, mbain ndógo, manqat vø-ein, yaq segéfakhán.

¹⁸ Eibleem khápumu-lawaqape-év, neka zas khape vøe-ngæpuka-ev, nakhei tizøfakhaz. Geté ndego sège-unimanqatin, neka Mbumbukiam-te, av genetawám nqægo: Ndego nakhasam ndømbo-etoám, yaq ndego babawawan kopoav-gé atanakha-zapa ndógoát, av Mbumbukiam manqa mbusa ge-ve te-te, gembø-ein, “Qogi qazi av tinigoát. Kopoav-qapi.” ¹⁹ Ta khøuwa-te ndógo, Eibleem-qa viav, ambá andled vømøndapin. Ndego kha é-møndømbøe-bøi. Neka Sæla-qa kha até kopó. Kopømba mbain nakhei tizøfakhaz. Eibleem møndæ-otév. Geté ndego sège-unimanqatintám. Teqa unimanqatin matev, khapelavøqase navøpøteáv, Mbumbukiam-te. ²⁰ Ndego manqa qavotøpøteáv, Mbumbukiam-qa manqa mbusa-qa yaq-te. Geté teqa unimanqatin nøme mba mbøe-khouwevtát, neka ta mokho-te ndógo, Mbumbukiam-qa iz vø-eqatam. ²¹ Ndego matavap é-møndo:vé av nqægo: Mbumbukiam ndego kopømbaqapé, matev ndømatanám, av manqa mbusa gembøeve. ²² Yaq Mbumbukiam, Eibleem teqa unimanqatin matev zapaya, ndaføyamba-qape me:veó. ²³ Nqanek manqat, Mbumbukiam-qa Manqat-te nqapeawap, ambá av nqægo, Eibleem-qa mba ndøpeawáp. ²⁴ Geté ndógo, até ni nonqó-a, sùgumu-peawáp. Até ní-a, Mbumbukiam egeieqei mí:næmb, ni ndego nqazi-unimanqatinat, ndego Yesu løvøte-te gekhandi:v, nigí Evezøza. ²⁵ Mbumbukiam Yesu niqa manqa-zapazapa zapayá, ezoqam-qa zenda-te geve, gilaem. Neka ndego løvøte-te nqánek gené-khandi:v: Ni zi-ndaføyamba-én, Mbumbukiam-qa bøi-te.

5

Mbumbukiam ni egeieqei gi:næmb

¹ Mbumbukiam ni egeieqei gi:næmb, ni qazi-unimanqatinim, yaq ni ndakin sambí, Mbumbukiam namba. Nigi Evezøza Yesu Keliso mokho-té qando-fakhán. ² Ndego ni, unimanqatin matev mokho-te, nakhoa nimboqóá, Mbumbukiam-qa kuku matev-te vizimø-fakhan. Yaq ni ndakin ta kuku matev-té qaziyagé. Yaq ni khanakhanákh. Zapa ndógo, ni tizio-taná ndógo: Ni yage qanimav-qape zindapém, Mbumbukiam namba. ³ Geté ni khanakhanakh ta-mbá taoká ndógo, ma nqazimbøe-keoge. Geté ni até viniv matev mokho-té-a, khanakhanákh. Zapa ndógo, ni mizi:nøtén, viniv matev mokho-te, ni baza nimbí-føgákh. ⁴ Yaq bazaføgakh-us toqoyat, qo qøbøiaqák,

khamasim matev tondo-okhoat. Yaq ta bazafogakh-us waniap matev mokhote, Mbumbukiam-te vintonat matev ndofakhán. ⁵ Nganek vintonat matev, Mbumbukiam-te, ni ambá av nqægo, mivi ní-etoám. Zapa ndógo, ni Mbumbukiam Ngova Mbomambaqape ni-etoám, neka te mokho-te kuku matev voni-etoam. Ndego teqa kuku matev, andé ibókha me mu:qóuz, niqa mbónite.

⁶ Ni bugukhokhof manqa-zapa-té qazu:goám, neka kopomba mbain, vizifakhán. Geté oskiá ndógo, ni bugukhokhof Mbumbukiam qazisanqawam, Keliso khóuwa eqeieqei-te, niqa é-møndonaním. ⁷ Ezoqa ambá génanímák, ezoqa eqeieqei-qa. Eisa, ezoqa nòme eqeieqei-qape tegoat, ezoqa pembóé-naním, penómakhaya? ⁸ Geté Mbumbukiam ni áv gininómánd nqægo: Teqa kuku matev kandambá ni-te. Zapa ndógo, Keliso niqa ndógo tenó-naním, ni manqa-zapa-te zua qazu:goam.

⁹ Ni Yesu-qa kouk qazi-ndaføyamba-en, yaq ni nòme mba zionótén: Ni te mokho-te ndízi-khandí:n neka Mbumbukiam-qa qaqa zíqeivímák. ¹⁰ Ni bugukhokhof Mbumbukiam-gí qaqa ezoqam zigoám. Geté tege yo-qa lóvóte mokho-te, ni nqawa mízi-tókuaném, Mbumbukiam namba. Ni ndakin Mbumbukiam namba nqawa qazi-tókuanem, neka tege yo, lóvóte-te gekhandi:v, ni nòme mba zionótén, Mbumbukiam ni gékhandi:n. ¹¹ Geté ni ta-mbá taoká ndógo, khanakhanákh, matev tizimbøe-kewagat. Geté até ndakín-a, ni khanakhanákh, Mbumbukiam-te. Zapa ndógo, nigí Evezøza Yesu Keliso mokho-te, ni mízi-tókuaném, Mbumbukiam namba.

Lóvóte, Adam mokho-té qando-fakhán, neka khandi, Keliso mokho-te vøndó-fakhan

¹² Manqa-zapa, ezoqa kopo mokho-té qando-oé, manqei-qape-te, neka teqa manqa-zapa mokho-te, lóvóte vøndó-oe.* Yaq lóvóte, ezoqa ewaqape-té qando-panqavóém. Zapa ndógo, ezoqa ewaqape manqa-zapazapa sùgumu-goát. ¹³ Mozes-qa guguna manqat mbain qagoam, manqa-zapazapa até gooám, nqanek manqei-qape-te. Geté unimanqatín, khafeap mbain tógoat, yaq ezoqa kopomba mbain, timókuimat, vó-manqa-zapa-us-év. ¹⁴ Geté até ta khóuwa-té-a, Adam-qa khóuwa-te atema Mozes-qa khóuwa-te, ezoqa lóvóte matev zombo-kawaevtám. Unimanqatín. Ndigu Mbumbukiam-qa khafeap nqawateáv, av Adam ge:nqawa. Geté até ndigú-a, manqa-zapazapa ndógoám, yaq vópakhaetam.

Adam andé Keliso-gé nqovonqova me:goám, ndego vaev-te gefakhan. ¹⁵ Geté Adam-qa manqa-zapa neka Mbumbukiam-qa matev, ndógo ni yaq-mba gini-etoam, ùnime-vinivinimbá. Zapa ndógo, ezoqa kopo-qa manqa-zapa mokho-te, Adam, ezoqa kopoav gèpakhaetát. Geté ezoqa kopo nòme-qa mokho-te, Yesu Keliso, Mbumbukiam ezoqa kopoav, kuku matev zò-etoám. Yaq ta etoam matev ndógo, ùnime-lóvuám, ndego ezoqa kopo nòme-qa manqa-zapa. ¹⁶ Neka vinivinimba nòme ndømbògó, yaq matev ndógo, Mbumbukiam ni yaq-mba ndini-etoam neka yaq ndego ezoqa kopo-qa manqa-zapa. Ndego ezoqam-qa manqa-zapa kopo mokho-te, yaq-fia nqosøgeap matev ndofakhán. Geté Mbumbukiam, teqa kuku matev mokho-te, ni eqeieqei mi:næmb, ni manqa-zapazapa kopoav-qape qazimatønumam. ¹⁷ Ni lóvóte qanimbo-kawaev, ndego ezoqa kopo-qa manqa-zapa mokho-te, yaq ni nòme mba zionótén: Ni Mbumbukiam-qa kuku matev uni kandambaqape-in qazindapem neka Mbumbukiam-qa bòi-te

5:8 5:8 Zion 3:16; 1 Zion 4:10 **5:9** 5:9 Lom 1:18; 2:5; Ef 2:3-5 **5:12** 5:12 Gen 3:6; Lom 6:23

* **5:12** 5:12 Ngenek ezoqa kopo, Adám. **5:13** 5:13 Lom 4:15

vizi-ndaføyamba-en, ni ziyagát, Yesu Keliso mokho-te, neka te namba vizimú-kawaën.

¹⁸ Matev av nqægo: Ndego ezoqa kopo, Adam, manqa-zapa gego, yaq ezoqa ewaqape, yaq-fia sùgumu-ndapém. Løvóté. Yaq ndakin matev até kopó. Ndego ezoqa kopo, Keliso, matev eqeieqei kopo gego, niqa genanim, yaq ni sizimu-ndaføyamba-én, Mbumbukiam-qa bøi-te, neka miavmiav vizíyagát. ¹⁹ Ezoqa kopo Mbumbukiam-qa manqat gesanqao, yaq ta mokho-te ndøgo, ezoqa kopoáv, sùgumu-manqa-zapa-us-éz. Yaq matev ate kopó. Ezoqa kopo nøme, Mbumbukiam-qa manqat o-mba go-ndap, yaq ezoqa kopoáv, sugumú-ndaføyamba-éz, Mbumbukiam-qa bøi-te.

²⁰ Mbumbukiam ni Mozes-qa guguna manqat ndøgo tinimbi-etoám: Ni nøme mba tábizi-nøtén, av nqægo, ni manqa-zapazapa kandambá qazigoam. Geté ezoqam-qa manqa-zapazapa qazø-khouwev, yaq Mbumbukiam-qa kuku matev nøme mba mo-khouwév. ²¹ Matev nqáneq qanefakhán: Av ni manqa-zapa qanimbo-kawaevtat, yaq ni vizi-pakhaentat, yaq ndakin Mbumbukiam-qa kuku matev binimbo-kawaevtét, ni Mbumbukiam-qa bøi-te bizimí-ndaføyamba-en, yaq Yesu Keliso mokho-te, nigi Evezøza, khandi miavmiav vizimó-ndapém.

6

Ni pakhaenát, manqa-zapa-te

Geté Keliso mokho-te, ni yage ndakinak zindapém

¹ Niqa manqa-zapazapa tøkhouwev, yaq Mbumbukiam-qa kuku matev vøkhouwév, yaq gé, ni áv khazi-einím? Gé, ni manqa-zapazapa sekemba sizígoát, yaq av nqægo, Mbumbukiam-qa kuku matev vøkhouwevtét? ² Av taoká. Ni pakhaenát, manqa-zapa-te. Yaq kopømba mbaín, manqa-zapa mokho-te sekemba tiziyagát. ³ Gé, zo møvóté-zøtez? Ni ibøkha iz qazindapem, neka Keliso Yesu namba vizi-tøkuanem, ni até teqá løvøte-té-a, sizimu-ón. ⁴ Ni ibøkha iz qazindapem, ni Keliso namba sizimu-pakhaén, neka te namba, manqei-pakha-te vø-ondam. Yesu genanim, yaq Tat-qa bazaføgakh-qape-te nqawa vøkhandi:v, yaq matev até kopó: Ni te namba qazi-pakhaen, yaq ni ndakin khandi ndakinak-té qabizi-yagé.

⁵ Unimanqatin! Ni Keliso namba qazi-tøkuanem, ndego genanim, yaq ni áv tizimí-khandi:n, av ndego gekhandi:v. ⁶ Ni mízi-nøtén, niqa awe-nege yage matev, tae mutui-té ginø-tøkém, Keliso namba, vønanim. Nqaneq matev tønégó ndøgo: Manqa-zapa, bazaføgakh sekemba gembógoák, niqa kha mokho-te. Yaq ni sekemba ginimbó-kawaevaták. ⁷ Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndigu, gipakhaezin, ndigu manqa-zapa sekemba gezømbó-kawaevaták. ⁸ Ni Keliso namba sa qazimu-pakhaen, ni áv qazi-unimanqatinát nqægo: Ni até sizimú-yagát, te namba. ⁹ Ni mízi-nøtén, Keliso løvøte-te gendo-khandi:v, ndego nqawa génanimák. Løvøte ndøgo, bazaføgakh nøme mbaín, tømbøe-kawaev. ¹⁰ Keliso genanim, kopo mba me-nanim, manqa-zapa-qa bazaføgakh vø-khoutav. Yaq ndakin ndeyage, ndego Mbumbukiam-qa ndøyagé. ¹¹ Yaq matev até kopó. Zo zøkeza yage-qa yaq-te, áv qambøe-mataváp: Manqa-zapa gone-te, ni løvøte ezoqám. Geté ni Mbumbukiam-qa ziyagé, Keliso Yesu mokho-te.

¹² Yaq nakémbá, manqa-zapa zoqa manqei-qape kha bezombo-kawàéy, yaq kha-qa poev soqosoqa zombó-paevém. ¹³ Zoqa kha vinivinimba nandøzø-bunuzupit, matev eqeieqei mbain-te ndønqonqotøvé, manqa-zapa matanam-te. Geté zøkeza kha, Mbumbukiam-té qazonø-nqonqotavát. Gëmbo-mataváp! Zo mõzo-pakhaéz. Geté ndakin mõzo-khandí:z. Neka zoqa kha ate ndægo, matev eqeieqei matanam nonqo begó, Mbumbukiam-te. ¹⁴ Yaq manqa-zapa zo gezømbó-kawaevák. Zapa ndógo, zo ndakin ambá av nqægo, Mozes-qa guguna manqat mokho-té qazotu:gũ. Geté zo Mbumbukiam-qa kuku matev-té qazotu:gũ.

Ni matev eqeieqei-gi sasae ezoqam bizigu

¹⁵ Ni Mozes-qa guguna manqat mokho-te sekemba goneav nqazigu, gete Mbumbukiam-qa kuku matev mokho-te nqazu-gu, yaq gé, ni manqa-zapazapa sizigoát? Av taoká! ¹⁶ Ge zó, mõzóté-zøtez? Zo zøkeza kha ezøqa nõme tozombo-etømem, sasae gone nonqo, neka teqa manqat o-mba tozombø-ndapat, yaq zo ndòzo-tegi-sasae-ezoqam-éz. Yaq matev até kopó. Zo zøkeza kha manqa-zapa-te tozo-etømem, zo manqa-zapa-gé sasae ezoqám. Geté taqa yaq-fia, lõvóté. Geté zo zøkeza kha Mbumbukiam tozombo-etømem, teqa manqat o-mba tozombø-ndapat, yaq zo ndòzo-ezoqa-ndaføyamba-éz. ¹⁷ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndógo, bugukhokhof qagoam, zo manqa-zapa mokho-té qazotugoám. Geté zo Mbumbukiam-qa manqat qazoyøgem, gi-zømesimam, yaq zo tiqa manqat o-mba zozømbø-ndáp. Neka zo áv tõzøte-yagé. ¹⁸ Zo manqa-zapa mokho-te qazotugoam neka ande sasae ezoqam me qazømbø-goam, Mbumbukiam zo mõndø-nqovotáz, zo vozøfakhaz. Yaq zo ndakin mõzo-matev-eqeieqei-gi-sasae-ezoqam-éz.

¹⁹ No nqanek yaya nqæ-etæet, zapa ndógo: Zo sasae ezoqam-qa yaq-te, mõzøte-zøté:z. Geté Mbumbukiam-qa matev-qa yaq-te, føgákh tõzøte-zøtez. Av zo bugukhokhof, zoqa kha manqa-zapazapa sa qazombo-nqonqotavam, matev soqosoqa vinivinimba vozø-matønumam-a, guguna manqat vozø-møkuiimam, yaq guguna manqat mõkuiam matev nõme mba qo:khouwew, zo ndakin zoqa kha matev eqeieqei mbonqonqotøvém. Yaq zoqa matev áv tõnégoát, av Mbumbukiam ndømbøe-poev.

²⁰ Zo bugukhokhof manqa-zapa mokho-te qazotugoam, zo matev eqeieqei kawaevateáv. ²¹ Zo manqa-zapazapa vinivinimba qazo-matønumam, taqa yaq-te zo ndakin mivi ndozogo, yaq gé, ta manqa-zapazapa ndógo, áv khazømbé-tøkeat? Ndógo zo tõkeeáv. Geté taqa qavøiwat, lõvóté. ²² Geté zo mõzofakház, manqa-zapa mokho-te qazotugoam. Yaq zo ndakin, Mbumbukiam-qa mokho-té qazotu-yagé, vozø-tegi-sasae-ezoqam-ez. Taqa qavøiwat nqánek: Zo ndakin áv qazøte-yagé, av Mbumbukiam ndømbøe-poev, neka khandi miavmiav vozomø-ndapém. ²³ Zapa ndógo, manqa-zapa-qa yaq-fia, lõvóté. Geté Mbumbukiam-qa etoam matev, ndógo ni yaq-mba ndini-etoam, ndógo khandi miavmiáv. Keliso Yesu mokho-té qazindapé, ndego nigi Evezøza.

7

Ni ambá av nqægo, Mozes-qa guguna manqat mokho-te, sekemba suzu:gũ

¹ Nøfuap! Zo Mozes-qa guguna manqat qazøte-zøtez, yaq gé, zo mõzóté-zøtez? Khafeap, ezoqa sa ndógo tõmbøé-kawaevtát, ndego teyagat. Geté

ndego tenanim, yaq khafeap sekemba gembøé-kawaevaták. ² Khamasim, sævam anganeam tumboyagat, yaq ndugu anganeám namba mé:tøkuatát. Geté zivis tembonanim, ndugu segéfakhán, ta khafeap mokho-te ndøgo, gu-goam. ³ Zivis sekemba temboyagat, yaq sævam anganeam nøme tundaf, khafeap ndøgo, ndugu nøkenøkem ngi:wat ezoqam mé:vewát. Geté zivis tembonanim, yaq ndugu nøkenøkem khafeap mokho-te gu-goam, ndakin mbain. Kopømbaqapé, anganeam nøme tundaf. Ndugu nøkenøkem khafeap génqawayák. ⁴ Nøfuap! Zo-te matev até kopó. Keliso genanim, yaq zo søzøtumu-pakhaéz, te namba. Yaq Mozes-qa guguna manqat, zo sekemba kawaevateáv. Zo ndakin tege ndégo tozogó, ndego løvøte-te gesuzam. Yaq niqa yage-te, mokho binimbí-fakhan, av Mbumbukiam ndømbøe-poev. ⁵ Ni manqei-qape matev-te qaziyagam, yaq Mozes-qa guguna manqat mokho-te, poev soqøsoqa ninøzøgimám, neka niqa kha manqa-zapazapa-te vø-itiat. Geté taqa qavøiwat, løvøté. ⁶ Ni bugukhokhof Mozes-qa guguna manqat mokho-te qazu-goam, ni ndakin mizifakhán. Ni pakhaenát, ta matev-te ndøgo, ni qageanotam. Yaq matev neka sasae ndøgo, ndakin nqazi-matanam, ndøgo ambá av nqægo, av bugukhokhof qazi-goam, khafeap vinivinimba qazimbo-pavat. Geté matev ndakinak, Nqova Mbommbaqape-qá mokho-té qazinø-matønumít.

Mbumbukiam-qa guguna manqat, manqa-zapazapa ndovevezám

⁷ Yaq gé, ni áv khazi-einim? Gé, Mozes-qa guguna manqat, manqa-zapa-ús? Av taoká. Mozes-qa guguna manqat mbain tøgonin, yaq no ambá nøténøtenák, gekha matév ndøgo, manqa-zapa-ús. Khamasim. No ezoqam-qa gigiap qovetu matev-qa yaq-te, ambá nøténøtenák, Mozes-qa guguna manqat einiav tøgonin, “Qo ezoqa nøme-qa gigiap me:qovøtú.” ⁸ Mozes-qa guguna manqat, ambá av nqægo, manqa-zapazapa-ús. Geté ta guguna manqat mokho-te, manqa-zapazapa, nakhoa ndøqeív, no ezoqam-qa gigiap qovetu matev vinivinimba-te vø-itumb. Guguna manqat mbain tøgonin, yaq manqa-zapazapa, bazaføgakh ambá mbain. ⁹ Bugukhokhof qagoam, no Mozes-qa guguna manqat nøtenateav qagoam, no sæyagám. Geté no guguna manqat qatenøten, yaq no áv qate-matøvém nqægo: No manqa-zapa-ús. ¹⁰ Yaq no andé nønaním. Yaq no áv qate-matøvém nqægo: Guguna manqat ndøgo, no amba khandi tønø-etoamin, no løvøte nø-etoám. ¹¹ Guguna manqat mokho-te, manqa-zapazapa, nakhoa ndøqeív, no vøtumbam-a, vølavamb. ¹² Geté unimanqatín. Guguna manqat, Mbumbukiam-té qandowáv, neka manqat ate ndægo nqøu-peawap, ndaføyamba-qapé neka eqeieqei neka mbommbaqapé. ¹³ Av tægoat ndægo, yaq gé, nqanek manqat qanimav-qape, løvøte-té qanø-itumb? Av taoká. Geté ndøgo noqá manqa-zapá, løvøte-te qa-itumb. Manqa-zapa, guguna manqat mbommbaqape ndæ-otán, neka løvøte vøfakhan. Nqanek tønøfakhán ndøgo: No Mbumbukiam-qa guguna manqat mokho-te, áv tabate-qeiví, av nqægo, manqa-zapa ndøgo, unime-soqá.

Mbumbukiam-qa guguna manqat yakhapus, kopømba mbain tønitøke, ni matev eqeieqei tizigoat

¹⁴ Ni mizi-nøtén, av nqægo: Mozes-qa guguna manqat, Mbumbukiam-gé Nqova-té qando-fakhán. Geté no manqei-qape ezoqám. No manqa-zapa mokho-té qatu:gú. Neka no manqa-zapazapa-gé sasae ezoqám. ¹⁵ No

mokho qeivupáv, matev qægoatun. Matev eqeieqei ndøgo, no gone-qa nqægo, no gonemáv. Geté matev soqøsoqa ndøgo, no ndønømbo-qasi:v, no sægoatún. ¹⁶ No matev qægoatun, no poeveav ndøgo, tægo, yaq no mðe-unimanqatinín, Mbumbukiam-qa guguna manqat qanimáv. ¹⁷ Yaq nakémbá, matev soqøsoqa qægoatun, no ambá av nqægo, nõkezan nogoatún. Geté manqa-zapa ndøgoatún, no mokho-te nqøugu. ¹⁸ No møtenøtén, noqa manqei-qape kha mokho-te, matev eqeieqei-qase mbain. Zapa ndøgo, matev eqeieqei, no gone-qa nogó. Geté kopømba mbain tæmatanam. ¹⁹ Matev eqeieqei, no gone-qa nqægo, no gonemáv. Geté, no matev soqøsoqa nogoatún, ndøgo no poeveav ndøgo, tægo. ²⁰ No matev qægoatun, no poeveav ndøgo, tæmatanam, yaq ndøgo nó mbá, matev qæmatønumatun. Geté ndøgo, manqa-zapa ndøgoatún, no mokho-te nqøugu.

²¹ Yaq no nõkezan-qa yaq-te, áv qateqeiví nqægo: No matev eqeieqei gone-qa nogó. Geté matev ndøgo, no qæmatønumatun, soqain. ²² Noqa mbøni mokho-te, no khanakhanákh, Mbumbukiam-qa guguna manqat-qa yaq-te. ²³ Geté matev ndøgo, noqa kha mokho-te nqæqeivi, viní. Noqa matavap mokho-te, no møtenøtén, Mbumbukiam-qa guguna manqat qanimáv, neka no paev-qa nogó. Geté ta matev ndøgo, noqa matavap mokho-te nqøugu, neka ta matev ndøgo, noqa kha mokho-te nqøugu, ndøgo izuizu ndønøfeáp. Neka manqa-zapa ndøgo, noqa kha mokho-te nqøugu, no andé ndimbula ezoqa me me:geanoát. ²⁴ No soqaqape-té qægó. No gekha ezoqám nõtøké, noqa kha lõvøte-te nqa-itumbit? ²⁵ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Noge tøké ezoqam, Yesu Keliso. Nigi Evezøzá.

No mokho-te, matev av nqægo: Noqa matavap mokho-te, no matev eqeieqei gone-qa nogó, av Mbumbukiam-qa guguna manqat ndæmanqate. Geté noqa manqei-qape kha mokho-te, no manqa-zapazapa gone-qa nogó.

8

Yage ndakinak, Nqova Mbomambaqape mokho-te

¹ Yaq ndakin, gekha ezoqám ndigu, Keliso Yesu mokho-te ndu:gu, Mbumbukiam ti-te ndigu yaq-fia gétayák. ² Zapa ndøgo, Nqova Mbomambaqape-qa bazaføgakh, ndøgo Keliso Yesu mokho-te, khandi ndøni-etoam, møndø-nqovotáq, qo manqa-zapa-qa bazaføgakh mokho-te qoqotugoam, ndøgo lõvøte-te qa-ituqabat. ³ Mozes-qa guguna manqat, ambá gini-tøkeín. Geté kopømba mbain. Zapa ndøgo, niqa matev, manqa-zapazapa-ús. Geté matev ndøgo, guguna manqat kopømba mbain qagoam, tømatanam, Mbumbukiam ndømatanam. Ndego ekeza Yo ndokhofotáv. Ngenek, teqa kha até kopó, av ni manqa-zapazapa-us ezoqam nqazi-gu. Yaq Mbumbukiam, ezoqam-qa manqa-zapazapa, te-te ndégo tenøvé, neka niqa manqa-zapazapa-qa yaq-fia, te-te vøta. ⁴ Mbumbukiam tenegó ndøgo: Ni manqei-qape ezoqam-qa matev qazi-ivøvem, neka Nqova Mbomambaqape-qa matev nqazimbo-paev, ni matev eqeieqei zigoát, av guguna manqat ndæmanqate.

⁵ Nqáe! Gekha ezoqám ndigu, manqei-qape ezoqam-qa matev ndimbopaev, ndigu manqei-qape ezoqam-qa matev mba mbomataváp. Geté gekha ezoqám ndigu, Nqova Mbomambaqape-qa matev ndimbopaev, ndigu ndøgo timbo-mataváp, av Nqova Mbomambaqape ndømbøe-poev. ⁶ Manqei-qape, ezoqam-qa matavap tønøzeinaqavem, taqa qavøiwat, lõvøté. Geté Nqova Mbomambaqape tenøzeinaqavem, taqa qavøiwat, khandi neka sambí. ⁷ Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndigu, manqei-qape ezoqam-qa matavap

ndøzø-nøzøgim, ndigu Mbumbukiam-gí qaqa ezoqám. Zapa ndógo, ndigu Mbumbukiam-qa guguna manqat o-mba upøgimáv. Neka unimanqatín. Ndigu kopømba mbain, teqa manqat o-mba timbøe-ndapat. ⁸ Gekha ezoqám ndego, manqei-qape ezoqam-qa matavap ndømbo-nøzøgimit, te-te ndego, Mbumbukiam kopømba mbain, khanakhanakh tømboogat.

⁹ Geté, zo vini. Zo ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam-qā matev zønøzøgimit. Geté zo Nqova Mbomambaqape zønøzøgimit, av ndego unimanqatín zo mokho-te ndu:yage. Geté gekha ezoqám ndego, Keliso-ge Nqova mbain ndego, ndego Keliso-gé mbá. ¹⁰ Zoqa kha gènaním, manqazapa zapaya. Geté Keliso zo mokho-te tegoat, yaq zo mòzo-ndaføyambaéz, Mbumbukiam-qa bøi-te, neka Nqova Mbomambaqape vozøndafem, yaq ndego khandi vøzø-etoam. ¹¹ Mbumbukiam, ndego Yesu løvøte-te gekhandi:v, tege Nqova zo mokho-te tu:yagat, yaq ndego Mbumbukiam, Keliso løvøte-te gekhandi:v, até zoqá khá-ya tønanim, khandi mbó-etoám, tege Nqova mokho-te, ndego zo mokho-te ndu:yage.

¹² Nøfuap! Av tægoat ndægo, Nqova Mbomambaqape ni mokho-te ngu:yage, yaq ni matev eqeieqei-té qabizi-yagé, ambá ndógo, av niqa manqei-qape matev ni nøzøgim-qa ndógo. ¹³ Zapa ndógo, zo kha-qa poev-te tozoyagat, zo ndòzo-pakhaéz. Geté zo Nqova Mbomambaqape mokho-te, zoqa kha-qa poev tozolaem, yaq zo zóyagét. ¹⁴ Gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam-ge Nqova ndezø-nøzøgim, ndigu Mbumbukiam-gí nakheis. ¹⁵ Zapa ndógo, Nqova ndego, Mbumbukiam zo gezø-etoam, ndego ambá av nqægo, zo gevøozø, kopømba ande av kawakawa-za, tigi yaq-fia mbain sasae ezoqam ndivøozoat, yaq zo nqawa møe matev-té qazøyagát. Av taoká. Geté zo Nqova Mbomambaqape mokho-te, mòzo-Mbumbukiam-gí-nakheis-éz. Yaq ni ndakin kopømbaqapé, Mbumbukiam, Tat Tat-qa sizimó-akhaemát. ¹⁶ Mbumbukiam-ge Nqova neka nigi nqova møndø-tøkuaném. Søgumu-unimanqatínát, av nqægo: Ni Mbumbukiam-gí nakheis. ¹⁷ Ni Mbumbukiam-gi nakheis nqazigu, yaq matev ndógo, Mbumbukiam ni nonqo genøza, zindapém. Ni Kelisó namba sizimú-ndapém. Ni viniv tizi-eqatat, av Keliso ge-eqatat, yaq ni yage qanimav-qape sizimú-ndapém, te namba.

Yage qanimav-qape-qa yaq-te, ni tizindapem

¹⁸ No åv qate-mataváp nqægo: Viniv ndógo, ni ndakin nqazi-eqatet, khapémbá, yage qanimav-qape namba toqote-khamas, Mbumbukiam ni vaev-te tinindu-veaz. ¹⁹ Unimanqatín. Gigiap ate nqægo, Mbumbukiam gekhakheinam, oskia mo:qozáp. Gø-etáp. Taqá tønø-keogé ndógo, Mbumbukiam ekeza nakheis tendo-veataz, ndigu yage qanimav-qape-te vømó-øz. ²⁰ Ibugukhokhof, Mbumbukiam gigiap ate nqægo gekhakheinam, ndógo eqeieqei-qapé. Geté vaev-te, matev gè-enénd, yaq gigiap vøsoqøsoqoam.* Ndógo ambá av nqægo, ekeza poøv, qasoqa. Geté Mbumbukiam ndømatanám. Yaq ndakin gigiap ate nqægo, tonotawé ndógo: ²¹ Mbumbukiam gigiap ate nqægo, gekhakheinam, ndógo ndakin ande ndimbula mokho-te nqøugu neka vøsoqøsoqoam, vaev-te génqovóz neka matev qanimav-qape suguzumbú-etoám, Mbumbukiam-gi nakheis namba. ²² Ni mizi:nótén: Até ndakín-a, gigiap ate nqægo, Mbumbukiam gekhakheinam,

8:9 8:9 1 Ko 3:16; 12:3 **8:10** 8:10 Gal 2:20 **8:13** 8:13 Gal 6:8; Kol 3:5 **8:15** 8:15 2 Tim 1:7; Mak 14:36 **8:15** 8:15-17 Gal 4:5-7; Veve 21:7 **8:16** 8:16 2 Ko 1:22 **8:20** 8:20 Gen 3:17-19 * **8:20** 8:20 Matev ndógo tø-enénd, Adam neka Iv Mbumbukiam-qa manqat unimanqatinteav qagoam neka teqa khafeap vønqaoem. **8:21** 8:21 Isa 11:6-9

nqosøgeap-té qagó. Yaq ande av sævam nduigu, tui-ova, nqosøgeap tumbo-ewag, gè-esevemét. ²³ Geté gigiap mbá mbá, ndø-esevemet. Geté até ní-a, oskiá ndøgo, ni Nqova Mbomambaqape qazindafem, kopømba ande av mbusa me ndæløvyat, ndøgo Mbumbukiam vaev-te teni-etoam, ni zì-esevemét. Ni ta khøuwa-qa ndøgo tizio-endupít, Mbumbukiam ni tegi nakheis te-upono neka kha ndakinak vizindapēm. ²⁴ Ni mizi-khandín. Geté matev ndøgo, Mbumbukiam ni ginimbi-ein, tini-etoam, ni ndakin kopømba mbáin, tiziqeivim. Geté ni tizio-taná ndøgo: Matev ndøfakhán. Unimanqatín. Matev toqoqeiv, yaq qo oskia qotó-taqabaták, av nqægo, ndøfakhán. Gè, matev tøfakhan, yaq ezoqa tégo, ndego zua ndo:tawe av nqægo, matev ndøfakhán? ²⁵ Ni nqazio-tana av nqægo, matev ndøfakhán, ndøgo fakhaneav ndøgo, yaq ni até sizimbøé-kewagát. Kopømba mbáin tønì-ewez.

²⁶ Ni sa nqazi-esevemet neka bazaføgakh mbain nqazigu, Nqova Mbomambaqape, gñini-tøkeín. Ni zì:nøtenák, eqeieqei áv khazí:guligulimát. Gekha manqát zì-einím? Yaq Nqova Mbomambaqape ndøvi:mát, Mbumbukiam-te, niqa yaq-te. Esevem-ús. ²⁷ Yaq Mbumbukiam, ndego ezoqam-qa mbøni mokho-te ndeqeivi, ndego Nqova-qa matavap møndæ-otév. Zapá ndøgo, Nqova Mbumbukiam-gi nakheis-qa yaq-te ndemboviam, ndego teqá poev mbopáev.

²⁸ Ni mizi:nøtén. Ezoqa ndigu, Mbumbukiam-te poev ndøzøgo, gekha matév ndøgo, tøzøfakhan, ndigu mokho eqeieqei segezø-fakhán. Ezoqam ndigu, Mbumbukiam gezø-akha, av ndego ge:pøoa. ²⁹ Mbumbukiam ndigu é-møndæ-otév, neka vøvevesam. Yaq ndigu áv tiabiti:guí, av ekeza Yo nde:go. Yaq ngenek yo-khøuwa ndøgoát, neka emekheis kopoav vømbógoát. ³⁰ Ndigu ezoqam, Mbumbukiam ibugukhokhof gevevesam, ndigu møndøzø-akhá. Yaq ndigu gezø-akha, ndego eqeieqei me:zæb. Yaq ndigu eqeieqei ge:zæb, ndego yage qanimav-qape zø-etoám.

Gekha matev ndøgo, tønì-fakhanumat, ndøgo kopømba mbain, Mbumbukiam-qa kuku matev-te tøqatono

³¹ Yaq ndakin, ni áv khazí:-einím, taqa yaq-te, ni qazi-qeivavun? Manqát nqáne: Mbumbukiam ni namba te:goát, yaq gè, ezoqa kopømbá, ni titokho-nan? Kopømba mbáin. ³² Gè, ndego ekeza Yo keaveateav qagoam, gete sa gendo-nqonqotav, ni zapaya, yaq ndego ni gini-tøkeák, gekha matev nøme-te? Av taoká. Ndego yaq-mbá segení-tøkeát. ³³ Neka gè, ezoqa kopømbá, ndigu soqøsoqa tizæb, ndigu Mbumbukiam gevevesam? Kopømba mbain. Ndigu, Mbumbukiam ekezan eqeieqei me:zæb. ³⁴ Neka gè, ezoqa kopømbá, tiqa yaq-te ti-einim av nqægo, ndigu yaq-fia nqosøgeap ndøqeivím. Av taoká. Zapá ndøgo, Keliso Yesu ekezan ndønánim, ti zapaya. Geté ta-mbá taoká ndøgo. Ndego møndø-khandí:v. Yaq ndego ndakin Mbumbukiam-qá nakeamo zenda-té geqomát neka ni zapaya vømbø-vi:matun. ³⁵ Av tægoat ndægo, yaq gè, ezoqá o matev kopømbá, ni Keliso-qa kuku matev-te tøqatono? Gè, ni matev føgakh-qape, o potonam matev, o ngiænoat matev, o ifin, o ndabua mbain, o foføgeap, o pakhapakha khaneam matev ndøqatono? Av taoká. Kopømba mbáin. ³⁶ Unimanqatín. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqát, áv qane-peawáp nqægo,

“Qo zapaya, khøuwa kopoáv,
ni ezoqa løvøte-te ambam-qa nigú.

Ndigu ni sip sɔvaxha gigiap me:næná,
ndigu zitøge-qa ndizøgo.”

³⁷ Geté ta matev ate ndægo, qani-fakhanumatun, ni Keliso mokho-te, ndego ni-te kuku ndømbogo, ùni zi-pitavét. ³⁸ No møtenøtén. Gekha matév ndøgo, ni-te tøfakhanumit, ndøgo kopømba mbaín, ni Mbumbukiam-qa kuku matev-te tøqatono. Até løvøté-a, neka até khandi-a, neka até enzol ezoqám-a, neka até nqova soqøsoqá-ya, neka até ndøgó-a, ndakin yage-te o megemege-te tøni-fakhanumit, neka gekha gigiap bazaføgakh-üs ndøgo, kopømba mbaín, ni tøqatono. ³⁹ Neka gekha gigiap ndøgo, ova nqo:go o mokho-te nqøugu, neka gekha gigiap nømē manqei-qape-te nqago, ndøgo kopømba mbaín, ni Mbumbukiam-qa kuku matev-te tøqatono, ndego ni Keliso Yesu mokho-te gini-etoam, nigi Evezøza.

9

Pol-qa tanakh, ekeza ezoqam-qa yaq-te, Izlael ezoqam, ndigu Yesu unimanqatinteav ndigu

¹ Manqat nømē, no ndakin nqæmanqate, unimanqatín. Keliso-qá megemege-té qato-manqaté. No nøté-khavozamák. Neka até Nqova Mbomambaqapé-a, ndego no mokho-te ngu:gu, sùgumu-unimanqatínát, noqa manqat. ² No mbøni vaev neka tanakh kandambá nqanøgo. Yaq ndøgo kopømba mbaín, tønævøem. ³ No nøkeza ezoqam nøte-manqaté, Izlael ezoqam. No ndigu Keliso namba tøkuaq-qa nøzøgó. No amba Keliso-te nøzøneav tøgonin, te-te vøe-qatanin, yaq no Mbumbukiam amba soqain-te vøvein, matev av nqægo, nogi ezoqam amba tøzø-tøkein, ndigu Keliso namba titøkuanemin, yaq no-te ambá kopømbá. ⁴ Ndigu Mbumbukiam-gí ezoqám. Ndego ekeza nakheis ndigu tenezæb, neka teqa bazaføgakh neka waev vøzø-vevezam, neka ti namba, teqa poev vø-unimanqatintam, neka teqa guguna manqat vøzø-etoam, neka guliguli matev egeiegei vøezømas, neka manqa mbusa vøzøve. ⁵ Ezoqam ndigu, tigi atanakha-zapazapa-za Mbumbukiam gevevesam. Keliso ge-ezoqam-ev, ndego Izlael ezoqam ndøqán. Ndego Keliso, Mbumbukiam. Gigiap ate nqægo teqá mokho-té qanu:gu. Teqa iz miavmiav, bèto-eqawát.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

Mbumbukiam ezoqa av kenē-vevesam

⁶ Unimanqatín, Izlael ezoqa kopoáv, ndigu unimanqatinteáv, Yesu-qa yaq-te. Geté kopømba mbaín, ta zapaya ndøgo, toqo-matavupat av nqægo, Mbumbukiam-qa manqa mbusa ti-te, sège-navøem. Av taoká. Geté Izlael ezoqam ate ndigú mbá, ndigu uni Izlael-ezoqam-in. ⁷ Eibleem-qa yaq-te, matev até kopó: Ambá ndigu, ezoqa ewaqape, ndigu Eibleem gemanazam, ndigu uni tegi zi-ín. Geté uni tegi zi-in sati ndigu, tege yo Aezek gemanazam. Zapa ndøgo, Mbumbukiam Eibleem av gembøe-eín nqægo, “Qogi qazi iz, ti-mba ndigu tíndapém, qoge yo Aezek-gi nakheis.” ⁸ Nqanek ni av qani-nømendím nqægo: Mbumbukiam-gi nakheis, ambá ndigu tigū, ndigu ezoqam-qa kouk-te gindu-fakhaz. Geté Mbumbukiam Eibleem-gi zi ndigu tenezæzá, tiqa yaq-te ndigu, manqa mbusa geve. ⁹ Mbumbukiam Eibleem-te, taqa yaq-te manqa mbusa geve, ndego av gembøe-eín nqægo, “Viav nømē, no nqawa ndøtøndonáv, khøuwa kopo-te. Yaq qogu sævam, Sæla, nakhasam anganeam é-ndømbøe-fakhán.”

¹⁰ Yaq nigi atanakha-zapa Aezek-gi nakhei menas-qa yaq-te, Isao neka Zekop, matev até kopó, ndigu tegu zas Lebeka-te gimofakhaz. ¹¹⁻¹² Ndigu qaqangeap qazaneav qagoam neka matev eqeieqei o matev soqain goneav vógoam, Mbumbukiam kopo nòme é-mòndø-veatáv. Mbumbukiam Lebeka áv gembøe-eín nqægo, “Zapikia eveqase mokho-té gunú:goát.” Nqanek matev, ni áv qani-nòmendím nqægo: Mbumbukiam ezoqa ndevevesam, ndego ambá ta zapaya ndøgo tene-vevesám, gekha matév ndøgo, ezoqa gegoatun, geté ndego ekeza poev-te mbá genø-vevesumatún. ¹³ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “No Zekop, nòmbøe-khafuatám. Geté Isao, gènømbo-qasi:vám.”

Gekha ezoqam ndego, Mbumbukiam tanakh gone-qa ndembogo, ndego segembógó

¹⁴ Av tægoat ndægo, Mbumbukiam ezoqa nòme tevevesam neka ezoqa nòme vevesupøteav vógoát, yaq gè, ni áv khazi-einím? Gè, Mbumbukiam-qa matev eqeieqei mbá? Av taoká. ¹⁵ Taqa yaq-te, Mbumbukiam Mozes áv gembøe-eín nqægo, “Gekha ezoqam ndego, noqa tanakh matev vòndøze-qa nqæmbogo, no sæmbó-vøndáz. Neka gekha ezoqam ndego, no kuku matev etoam-qa nqæmbogo, no sæmbó-etoám.” ¹⁶ Matev ambá av nqægo, ezoqam-qá poev-tè o ezoqam-qá matev-tè qanotawē. Geté Mbumbukiam-qá tanakh matev-té qanotawé. ¹⁷ Yaq nakémbá, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo: Mbumbukiam Felo gembo-ein, ndego Izip ezoqam-ge kawa, “No qo kawa, ta zapaya ndøgo tøte-veatáq: No qo mokho-te, ezoqa noqa bazaføgakh söté-zømesimát, neka noqa iz manqei-qape-te ate nqægo vóvøndavēt.” ¹⁸ Ni áv qazi:qeivím nqægo: Mbumbukiam ezoqa nòme, tanakh gone-qa ndembogo, yaq segembógó. Yaq tømbo-pøovat, ezoqa nòme-qa matavap tøføgakh, yaq até ndógó-a, segembógó.

¹⁹ Eisa, taqa yaq-te ezoqa kopo, áv gepøté-eín penømakhaya, “Av tægoat ndægo, yaq gekha zapá, Mbumbukiam ezoqam-te yaq-fia teta, teqa matev-qa yaq-te? Nakhóa mbáin, teqa poev namba toqote-nøfeipat.” ²⁰ Geté, gèmbø-mataváp. Qo gekha ezoqam, Mbumbukiam teqa matev-qa yaq-te toqombo-sinaz. Gè, ganda pot kopømbá, te-te ndego gekhakheinam, tømbo-ein, av nqægo, “Gekha zapá, no av qoqote-khakheinømbem nqægo?” Kopømba mbáin! ²¹ Ndego ezoqam, ganda pot gekhakheinumatun, ndego yakhapús, gekha pot ndókhakheinám. Poev tømboogoat, ganda kopo-qapi-te, pot nòme eqeieqei-qape neka pot nòme khokho-qape tekhakheinam, ndego yakhapús.

²² Mbumbukiam-qa matev até kopó. Ndego ezoqa teqa qaqá zømesim-qa zøgoám, ndigu tisoqoez. Ndigu tiabiti-zøté: Mbumbukiam ndego bazaføgakh-qapé. Geté ndego até aiyav matev zøgoám, oskiá ndøgo, ndego ti-te qaqá qambogoam. ²³ Neka ndigu, Mbumbukiam tanakh ndømbogo ti-te, gé:zømás, av nqægo, teqa waev neka bazaføgakh kandambá tantáv. Ndigu tenézømás, ndigu ibugukhokhof go:khakheinøvem, teqa waev neka bazaføgakh tiqeivim. ²⁴ Ndigu ezoqam, ní. Ndego ni Zu bawan-ak mokho-te mbá mbá, geté até bawan vini-ak mokho-té-a, sègenimbu-akhá. ²⁵ Mbumbukiam-qa Manqat mokho-te ndøgo, tege manqa vevezam ezoqam Ozea gepeawam, Mbumbukiam bawan vini-ak-qa yaq-te, áv gene-eín nqægo,

“No ndigu bawan ezoqam,
nogi ezoqam goneav qagoam,

nogi bawan ezoqam nótézæb.

Neka ta bawan ndøgo, no kuku goneav qanøgoam,
no ndigu nogi kuku ezoqam vótézæb.

²⁶ Neka ta manqei-te ndøgo,

Mbumbukiam ibugukhokhof ezoqa gezø-ein,
‘Zo nogi ezoqam mba,’

ndego ndigu av genézæb nqægo:

Mbumbukiam khandi miavak-gi nakheis.”

²⁷ Neka Aezaya, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqa nøme,
Izrael ezoqam-qa yaq-te, av gene-akhá nqægo,
“Izrael ezoqam kopoav-qapi.

Andé ndivind me me:gó, ndøgeg-te ndisingitavet.

Geté ndigu ezoqa khapímbá tikhandi:z.

²⁸ Zapa ndøgo, matev ndøgo, Evezøza ibugukhokhof ge-ein, tego,
ndego nakhamas-té genøggó, ezoqa vøngiæzo,
ta manqei-te ndøgo, ma ndi:yage.”

²⁹ Taqa yaq-te, Aezaya bugukhokhof manqat nøme av gene-ein nqægo,
“Evezøza Bazaføgakh-qape,

nigi atanakha-zapazapa-za nøme amba khandi:zateav tøgonin,

yaq ndakin ni é-ndizi-soqoenín, kopømba ande av Sodom neka Gomola
taon qatua.”

Izrael ezoqam-qa yaq-te, ndigu unimanqatinteav qagoam

³⁰ Av tægoat ndægo, Mbumbukiam Zu ezoqam gevevesam, yaq gé, ni
áv khazí-einím? Manqat nqáne: Unimanqatín. Bawan vini-ak ambá
av nqægo, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei-qa ndøgoám. Geté Mbumbukiam
ndigu eqeieqei me:zæb. Zapa ndøgo, ndigu møndø-unimanqatiním.

³¹ Geté Izrael ezoqam, ndigu bazaføgakh gi-asazat, Mozes-qa guguna manqat
paev mokho-te, amba Mbumbukiam-qa bøi-te ti-ndaføyamba-ez-in, ndigu
ndaføyamba matev qeiviáv. ³² Yaq gekha zapá, ndigu qeiviav ndøgo? Zapa
ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qa bøi-te, eqeieqei ekeza matev matanam
mokho-te gone-qa ndøgoám, ambá ndøgo, gi-unimanqatinim, av nqægo,
Yesu ezoqa khandi:zat-qa gigeavun. Yaq ndigu andé nandi me:khaosám,
nandi ndigu, ezoqa gi:khaosumatun. ³³ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa
manqat, av qane-peawáp nqægo,
“Nqáé! No Zayon manqei-te,

nandi nózáv.

Nandi nginik,

ezoqa ndókhaosumat, vø-o:atát.

Geté gekha ezoqam ndego,

nginik nandi te-unimanqatintat,

ndego mivi gégoák.”

10

¹ Nøfuap! Noqa poev kandambaqape nqáne: Zu ezoqam møe-mbá
sa bekhandi:z. No Mbumbukiam-te oskia no-akhaematún, tíqa yaq-
te. ² No zo av qate-unimanqatinát nqægo: Ndigu bazaføgakh ndø-asazét.
Mbumbukiam-qa matev gone-qa ndøggó. Geté ndigu nakhoa eqeieqei
zøtezateáv. ³ Ndigu Mbumbukiam-qa matev eqeieqei-qa yaq-te, mokho
ndapeáv. Yaq ndigu teqa bøi-te, eqeieqei ekeza mokho-mba gone-qa ndøggó.

Yaq nakémbá, ndigu ekeza kha, Mbumbukiam-qa mokho-te veeáv. Neka ndigu Mbumbukiam takeáv, ndigu egeieqei tezæb, av ekeza poev ndægo. ⁴ Keliso Mozes-qa guguna manqat, mǝndǝtǝk. Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndego, nde-unimanqatinat, ndego Mbumbukiam egeieqei mé:veó.

Gekha ezoqám ndego, Yesu nde-unimanqatinat, Mbumbukiam ndǝkhandi:v

⁵ Guguna manqat mokho-te egeieqei gone-qa yaq-te, Mozes áv gene-peawám nqægo, “Gekha ezoqám ndego, guguna manqat ndembopaev, ndego ndǝyagét.” ⁶ Geté ndigu ezoqam, Mbumbukiam-qa bǝi-te, ta mokho-te ndǝgo gi-ndafǝyamba-ez, gi-unimanqatinim, ndigu áv gini-manqaté nqægo: Kopǝmba mbain, qakeza mokho-mba toqobevap, av nqægo, “Gekha ezoqám ndǝqǝvíg, yan-te, Keliso tendondaf?” Zapa ndǝgo, Keliso mǝndǝ-visavún. ⁷ Neka kopǝmba mbain, qakeza mokho-mba toqobevap, av nqægo, “Gekha ezoqám ndǝvís, lǝvǝte ezoqam-qa manqei mokho-te, Keliso vǝndǝndáf?” Zapa ndǝgo, Keliso lǝvǝte-te mǝndǝ-khandi:v. ⁸ Neka kopǝmba mbain, vini toqoqav. Zapa ndǝgo, Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-ein nqægo, “Teqa Manqat qoqá avǝnin-té qagó. Qoqa manqa-nqa-té qagó neka qoqa mbǝni mokho-té qanu:gu.” Nqanek manqat, unimanqatin matev-qa yaq-te nqæmanqate, nqáneq, ni ezoqa nqati-zǝmesim. ⁹ Qo qakeza tou toqote-ein, av nqægo, “Yesu ndego Evezǝzã,” neka mbǝni mokho-te voqó-unimanqatin, av nqægo, Mbumbukiam Yesu mǝndǝ-khandi:v lǝvǝte-te, yaq qo ndǝqo-khandi:q. ¹⁰ Zapa ndǝgo, gekha ezoqám ndego, teqa mbǝni mokho-te nde-unimanqatinat, ndego gé-ndafǝyamba-év, Mbumbukiam-qa bǝi-te. Neka gekha ezoqám ndego, teqa tou-te ndemanqate, av nqægo, “No ndǝ-unimanqatinát,” ndego ndǝkhandi:v. ¹¹ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Gekha ezoqám ndego, ngenek nde-unimanqatinat, ndego mivi gégoák.” ¹² Yaq ndǝgo, vinivinimba mbain, yaq Zu ezoqam-a, yaq bawan vini-ak. Ni ezoqam ate nqazi:gu, Evezǝza kopǝ nimbígú. Yaq gekha ezoqám ndigu, ndimbo-akhayam, ndego matev egeieqei-qape zǝmatǝnumát. ¹³ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-ein nqægo, “Gekha ezoqám ndego, Evezǝza tǝke-qa tembo-akha, ndego ndǝkhandi:v.”

¹⁴ Geté unimanqatin, ndigu te-te áv kiní-akhaemát, ndigu unimanqat-inteav tǝgoat? Neka áv kiní-unimanqatinim, teqa yaq-te yogeav tǝgoat? Neka áv kiní-ewagát, ezoqam mbain tigoat, ndigu Manqat Mbomambaqape ti:zǝmesimat? ¹⁵ Neka ndigu ezoqa nǝme, Manqat Mbomambaqape áv kiní-zǝmesimát, ezoqa ndigu khofotǝzateav tigoat? Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Ndǝgo qanimav-qapé, ezoqam ndigeav, Manqat Mbomambaqape ndindapav.” ¹⁶ Geté unimanqatin. Izlael ezoqa ewaqapé mbá, Manqat Mbomambaqape gi-unimanqatinim. Aezaya, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, mǝndǝ-ein, “Evezǝza! Niqa manqat, gekha ezoqám ndǝ-unimanqatinim?” ¹⁷ Ni áv qazi:qevim nqægo: Unimanqatin matev, manqat yoge mokho-té qando-okhó. Neka manqat ndǝgo, ezoqa ndiyoge, Keliso-qá manqat-té qando-fakhaté. ¹⁸ Yaq gé, ndigu Izlael ezoqam, Manqat Mbomambaqape mǝndǝyogem? Mǝndǝyogém. Tiqa yaq-te ndigu, ezoqa Manqat Mbomambaqape ndi:zǝmesim, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Tiqa manqa wag, manqei-qape ate nqægo

sùgumu-panqavøemát.

Neka tiqa manqat, manqei-qape vaev até vømøkhanaz.”

¹⁹Neka bevap nøme nqáneq: Gê, Izlael ezoqam, manqa mokho møndømbóndapem? Ndigu møndømbo-ndapém. Geté ndigu unimanqatinteáv. Taqa yaq-te, Mozes bugukhokhof áv gene-peawám nqægo,

“Mbumbukiam ge-ein:

Zo Zu bawan-ak,
zo nogi ezoqám.

Geté no bawan vini-ak, ndigu iz mbain ndigu, nókhatób.

Yaq zo ova zómanqatát.

No qaqa nøzølwáz, ti namba.

Ndigu zøtezat mbain, Mbumbukiam-qa yaq-te.

„Geté ndigu teqa manqat ndøndapém.”

²⁰Neka Aezaya, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, taqa yaq-te, manqat nøme áv gene-eín nqægo,

“Mbumbukiam ge-ein:

No ndigu tinømendám,
ndigu no vaweav qagoam.

Neka:

No ti-te ndigu tæmøfakhán,
ndigu noqa yaq-te bevøpøteav qagoam.”

²¹Geté Izlael ezoqam-qa yaq-te, Aezaya áv gene-peawám nqægo,

“Mbumbukiam ge-ein: Khøuwa ge-okhoam, no zenda nøzø-visiám. Geté ndigu gèsapi:zát neka noqa manqat ndinqågím.”

11

Izlael ezoqam mokho-te, ezoqa andé khapimbá, ndi-unimanqatinat

¹Gê, Mbumbukiam, ekeza ezoqam, Izlael-ak, møndø-sanqab? Av taoká. Mbumbukiam ekeza ezoqam sanqabeáv. Até nó-a. No Izlael ezoqám, Eibleem-gé zeó, neka no Benzamin khagua bawan-ák. ²Mbumbukiam ekeza ezoqam sanqabeáv, ndigu nupøkhan mba gevevesam. Gê, zo Mbumbukiam-qa Manqat møzøté-zøtez, ndøgo Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Ílaiza, ekeza ezoqam qaqa gezøgoam, Izlael-ak? Ta khøuwa-te ndøgo, ndego Mbumbukiam-te áv geneviám nqægo, ³“Evezøza! Qogi manqa vevezam ezoqam, gèzitág, neka lou-qasis ndøgo, ma søvakha gigiap giløvusumam qo-te, vømøkuim. No nakhapús sege-nøuvøném. Yaq ndigu ndakin até nó-a, løvømbe-qa ndøgó.”

⁴Yaq Mbumbukiam gekha manqát mbóqvavøiu? Av gembøe-qavøiú nqægo, “Av taoká. Qo ambá av nqægo, qakhapus sege-qouvøqém. Nogi angana seven taosen nøme ndígú. Até ndígú-a, ndigu Bal-te, ndego khape mbumbukiam, manazap møkuiáv.”

⁵Até ndakin khøuwa-té-a, ezoqa nøme ndígú, Izlael bawan mokho-te, ndigu Mbumbukiam ekeza kuku matev-te gevevesam. ⁶Mbumbukiam ndigu ekeza kuku matev-té genø-vevesám, ambá ta zapaya ndøgo, av ndigu matev gi:matønumam. Mbumbukiam, ndigu amba ta zapaya ndøgo tevevesamin, av ndigu matev gi:matønumam, yaq teqa kuku matev, ambá unimanqatin kuku matév mbá.

⁷Matev av nqægo: Matev ndøgo, Izlael ezoqam bazaføgakh gi-asøzam, amba tiqeivimin, ndigu qeiviáv. Geté ndigu tiqeivím, Mbumbukiam

ekeza gevevesam. Geté ndigu ezoqa nõme, gëføgakhæz. ⁸ Taqa yaq-te Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo,

“Mbumbukiam ndigu andé venanqei bazapos-qape me zømbe-etoám.

Yaq tiqa bõi kopøm̃ba mbain ti:kewagat
neka tiqa gea kopøm̃ba mbain ti-ewagat.

Matev av nqægo sègemá, atema ndakin.”

⁹ Ti-te ndigu, matev ndõgo tófakhán, av Deivid Mbumbukiam-te, tegi qaqa ezoqam-qa yaq-te ge:viam. Ndego āv gene-eín nqægo,

“Ndigu lou-qasis-te, lou tilogat,

yaq timatavupat av nqægo, matev-qase giní-fakhanāk,
ndõgo bèzø-ká

neka bemøzø-voe, betëndapem,

neka bezø-køi-ez, bemø-khaosam.

Nqanek tiqá manqa-zapazapa-qá yaq-fiá.

¹⁰ Tiqa bõi waev, bèzø-navøém.

Yaq géqeivimák.

Neka ndigu viniv-qape oskia be-eqawát, bezø-ewez.”

Bawan vini-ak, ande tae tang me me:gó, Mbumbukiam gebunøzam

¹¹ Bevap nõme nqáne: Gè, Zu ezoqam gi-o:az, ndigu ate nonqð gí-o:az? Av taoká! Geté tiqa manqa-zapa zapaya, khandi matev, bawan vini-ak-té qanøwáv. Yaq Zu ezoqam, ova tiabiti-einím. ¹² Zu ezoqam-qa manqa-zapazapa zapaya, manqei-qape ezoqa nõme khandi gindapem, yaq Mbumbukiam matev kandakanda nõme mba mó:gó, Zu ezoqam ate ndi:gu, te-te tivesez.

¹³ No ndakin zo-té qatø-manqatét, zo bawan vini-ak. No Mbumbukiam zo bawan vini-ak-té gendo-khofotán. Yaq no khanakhanakh kandambá, nqanek sasae nqægot. ¹⁴ Eisa, no nqanek sasae nqægot, nõkeza ezoqa nõme ova peté-einím penømakhaya, yaq Mbumbukiam-te petéqambūz penømakhaya, khandi vøndapem. ¹⁵ Mbumbukiam Zu ezoqam qambøe-qasi, yaq ta mokho-te ndõgo, manqei-qape ezoqa nõme, nqawa te namba getøkuzu, yaq gé, gekha matev ndófakhán, Mbumbukiam Zu ezoqam nqawa tekhatob? Matev kandambaqape nõme mba mó:fákhan. Løvøte ezoqam segé-khandi:z.

¹⁶ Ezoqa wit gipezotatun, yaq flawa ndigu, bugukhokhof gi:løvusumatun, Mbumbukiam mbo-etømemín. Yaq av nqægo, flawa ate ndi:gu, Mbumbukiam-gí. Neka ezoqa tae te-ogeakh, tae lu Mbumbukiam-qa zenda-te vøvē, yaq até táng-a, Mbumbukiam-qá. Yaq matev até kopó. Izrael ezoqam-gi atanakha-zapazapa-za, Mbumbukiam-gi ndõgoám. Yaq waev até tigi zí-a, Mbumbukiam-gi vógoāt.

¹⁷ Izrael ezoqam, andé oliv tae zenda-yak eqeieqei me:yá, neka zo bawan vini-ak, andé leg-ak oliv táe. Ta oliv tae eqeieqei ndõgo, Mbumbukiam tang nõme mõndø-møkuiám, yaq zo ande leg-ak oliv tae tang me ndøzøte:go, vøbunøzam. Yaq zo ndakin oliv tae eqeieqei namba, et eqeieqei zo-upøgimatún, ta lu-te ndøndo-fakhate. ¹⁸ Geté qo me:khambùváp, ta zapaya ndõgo, Mbumbukiam tae tang gimøkui, yaq qo vøbunøtaq. Gëmbo-mataváp. Matev, ambá av nqægo, qo lu qo-eqawát. Geté lu qo ndø-eqaqæwát.

¹⁹ Eisa, ezoqa kopo zo mokho-te peté-eín penømakhaya, av nqægo, “Mbumbukiam tae tang tene-møkuiám ndógo, no batê-tøkua.” ²⁰ Ndógo unimanqatín. Tae tang nøme ndógo, ta zapaya ndógo tene-møkuiám, ndigu unimanqatinteav qagoam. Geté qo sekemba ta zapaya ndógo toqotegó ndógo, qo ndoqo-unimanqatínat. Qo me:khambùváp, taqa yaq-te. Geté møe qógoát. ²¹ Zapa ndógo, Mbumbukiam Zu ezoqam kopømba ande av tae tang ndægo gimøkuiam, ndigu unimanqatinteav qagoam, yaq ndego até qó-a, gékhofoqó, qo unimanqatinteav toqogoat.

²² Gèmbø-mataváp. Mbumbukiam ndego tanákh. Geté ndego até føgákh. Ti-te ndigu, zita giwuowem, ndego føgákh. Geté qo-te, tanákh. Geté qo aiyá qagó. Soqain ndógo, teqa tanakh matev toqo-ivav, yaq ndego até qó-a, vønqaoqó, ta tae-te ndógo. ²³ Zu ezoqam ndigu, tiqa unimanqatinteav matev Keliso-te ti-ivøvem, yaq Mbumbukiam ndigu nangó genøbunøsám tae-te, av bugukhokhof gi-goam. Ndego kopømbaqapé, nqawa tebunøsam. ²⁴ Zo bawan vini-ak, zo andé leg-ak oliv tae tang me zøtegoám. Geté ta leg-ak oliv tae-te ndógo, zo qazogoam, Mbumbukiam zo gèndomøkús, tae eqeieqei-te vøbunøsam. Geté Zu ezoqam, andé tae zenda-yak eqeieqei me:yá. Yaq tae tang ndógo, Mbumbukiam gemøkuiam, ndego unime-kopømbá, tiqa tae-te nangø tebunøzam.

Mbumbukiam até Zu ezoqám-a, vøkhandí:z

²⁵ Nøfuap. Manqat ndógo, no ndakin Izlael ezoqam-qa yaq-te tøte-ein, bugukhokhof khøuwa, khonoam-té qagoám. Geté no zo zøtezat-qa nøzógó. Zapa ndógo, soqain ndógo, zo zøkeza kha matavap loloakh-us tøzøte-vewat, gete mokho ndapeav tøgoat. Unimanqatín. Izlael ezoqa nøme, Mbumbukiam zitá gini-wuowém. Geté matev av nqægo, sa tømboé-outøpít ndógo, atema bawan vini-ak ate ndi:gu vøkhandí:z, ndigu Mbumbukiam gevevesam. ²⁶ Taqa zita-te, Izlael ezoqam ate ndi:gu gékhandí:z. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Khandi etoam ezoqam,

Zayon taon-té gendó-fakhán,
yaq ndego Izlael ezoqam-qa qasi:vap matev Mbumbukiam-te
vøzø-khofoé, ndigu Zekop-gi zi.

²⁷ Yaq no ti namba, poev áv qaté-unimanqatín nqægo:
No tiqa manqa-zapazapa nókhofoé.”

²⁸ Unimanqatín. Izlael ezoqam, Manqat Mbomambaqape gèsanqawém, yaq av nqægo, ndigu vø-Mbumbukiam-gi-qaqa-ezoqam-ez. Matev av nqægo gigonem, zo møndøzø-tøké, zo bawan vini-ak, yaq zo vozø-Mbumbukiam-gi-ezoqam-ez. Geté Mbumbukiam kuku zua mbogó, ndigu Izlael ezoqam-te. Zapa ndógo, Mbumbukiam tigi atanakha-zapazapa-za, é-møndøvevesám. ²⁹ Mbumbukiam ezoqa gevevesamin neka matev eqeieqei vøzø-matanamin, ndego matavap enendatáv, taqa yaq-te. ³⁰ Zo bawan vini-ak, zo bugukhokhof qagoam, Mbumbukiam-qa Manqat, zønqagimám. Geté ndakin, Zu ezoqam teqa manqat ndapeav ndógo, zo Mbumbukiam-qa tanakh matev zondapém. ³¹ Av zo Mbumbukiam-qa tanakh matev qazøte-ndapem, Zu ezoqam Mbumbukiam-qa Manqat o-mba ndapeav qagoam, yaq vaev até ndigü-a, Mbumbukiam-qa tanakh matev, áv tiníndapém.

³² Ezoqa ewaqape, Mbumbukiam-qa manqat gènqagimám. Yaq Mbumbukiam sègezø-iváv, ndigu vømø-manqa-zapazapa-gi-ndimbula-ezoqam-ez.

Mbumbukiam tenegó ndógo: Zapa ndógo, ndego ezoqa ewaqape-te, tanakh gone-qa ndógo.

Mbumbukiam-qa iz, bèto-eqawát

³³ Mbumbukiam kandambá tentév. Teqa matavap neka otevat igian-qapé. Ni ezoqa kopømba mbain, teqa matavap-qa mokho tizindapem neka nakhoa vizíqeiivím, ndego ndegeve. ³⁴ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qané-peawáp nqáego,

“Gé, Evezøza-qa matavap,
gekha ezoqám mé:-otev?

Neka gekha ezoqám
mbó-ovøyám?

³⁵ Neka gé, ezoqa Mbumbukiam gigiap møndømbó-etoam,
yaq Mbumbukiam ndego yaq-fia bembøgo?”

³⁶ Av taoká. Zapa ndógo, gigiap ate nqáego ndégo tekhakheinám, neka ndégo tegeawát neka te nonqo ndégo tøgó. Mbumbukiam-qa iz, miavmiav, bèto-eqawát.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

12

Niqa kha, Mbumbukiam bizimbo-etøomém

¹ Nøfuap! Mbumbukiam tanakh kandambá ginigu. Yaq nakémbá. No nqazø-pouwe. Av Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, søvakha gigiap giløvusumatun te-te, yaq zo zøkeza kha Mbumbukiam áv tømboe-etøomém. Ndøgo zoqá etoam matév, te-te. Geté ndøgo khandín. Ambá av nqáego, nanimát. Zo Mbumbukiam-gí ezoqam zógoát, ndego khanakhanakh bembøgo. Av tøzøte-gonem ndægo, yaq zo Mbumbukiam-qa iz eqeieqei zó-eqatát. ² Zo manqei-qape ezoqam-qa matev mbøpæev, ndigu Mbumbukiam zøtezeatev ndigu. Geté zo Mbumbukiam bè-enénd, neka zoqa matavap bezø-ndakinak. Yaq zo Mbumbukiam-qa poev zøtézøtéz, gekha matév ndøgo, mbomambaqape, neka gekha matév ndøgo, Mbumbukiam ndømbøe-khaneat, neka gekha matév ndøgo, eqeieqei-qape ndøgo, teqa bøi-te.

Gekha matév ndøgo, Mbumbukiam ni gini-etoam, tizi-matønumat, ni eqeieqei bizi-matanám

³ Mbumbukiam teqa kuku matev mokho-te, no nømendim ezoqam ndøvé. Yaq nakémbá, no zo ezoqa ewaqape, nqazø-manqate: Zo zøkezan-qa yaq-te ndømatáváp av nqáego, “No nòto-eqanowát,” zo eqazoateav tøgoat. Geté zo matavap eqeieqei bezøgó. Gekha matév ndøgo, tozo-matønumat, zo áv tønematanám, av Mbumbukiam unimanqatin matev gezømbe-etoam.

⁴ Niqa kha-te, gigiap vinivinimbá nqani-bunøzap. Neka kha-qa gigiap, sasae vinivinimbá ndømbogot. ⁵ Keliso-qa kha-te, matev até kopó. Ni Klísten ezoqam kopoáv. Geté Keliso-qa mokho-te, ni kha kopó. Neka ni andé kha gigiap vinivinimba zi:bunøzømém.

⁶ Nqova Mbomambaqape-qa matev, Mbumbukiam ni teqa kuku matev mokho-te gini-etoam, vinivinimbá. Mbumbukiam ezoqa nøme, teqa manqat vevezam matev gembo-etoam, yaq ndego áv teabete-matanám, av unimanqatin matev ndømbøego. ⁷ Neka ezoqa nøme tøkeam matev gembo-etoam, yaq

ndego ezoqa yà bezø-tøkeám. Neka ezoqa nøme, nømendim matev gembo-etoam, yaq ndego ezoqa yà bete-zømesím. ⁸ Neka Mbumbukiam ezoqa nøme, zifa tøpøzu matev gembo-etoam, yaq ndego ezoqa zifa yà bezøtøpøzú. Neka Mbumbukiam ezoqa nøme, etoam matev gembo-etoam, yaq ndego khanakhanakh-us be-etoám. Neka Mbumbukiam ezoqa nøme, megeat matev gembo-etoam, ndego bazaføgakh be-asáz, ezoqa eqeieqei bezømbømege. Neka Mbumbukiam ezoqa nøme tanøtanakh matev gembo-etoam, ndego ezoqa nøme-te tanøtanakh matev khanakhanakh-us begø.

Kuku yà binigú, ezoqa nøme-te

⁹ Zoqa kuku matev ezoqa nøme-te, unimanqatin bezøgø. Ngusum-te sa bezømbø-khàzú. Manqa-zapa matev zombó-sanqaupát. Geté matev eqeieqei, føgøføgakh zombó-geageapát. ¹⁰ Zoqa kuku matev yaqyaq-a, andé evenap-qá kuku matev me bezømbe:gø. Kuku kandambá. Neka izuizu gèvizáp. ¹¹ Sasae bazaføgakh ndø-asøzú. Ndøwauwi:zát. Ngova Mbomambaqape betu:-sasaeát, zo mokho-te, neka Evezøza-qá sasae zógoát. ¹² Zo Mbumbukiam-te ndozoto-taza, zo te-te khanakhanakh-us mo:tazá. Viniv matev tøzø-fakhanumat, zo føgøføgakh ndøwaniáp. Tatak bezøvín. Neka guligulim oskia ndøgø. ¹³ Mbumbukiam-gi ezoqa nøme, gigiap mbain ndigu, gèzøtøkeé, neka ezoqa nøme khoev gèzø-manqaté.

¹⁴ Zo ezoqa ndingiezoat, gèzø-guligulím. Av qane-guligulím: Mbumbukiam, ndigu matev eqeieqei bezø-matanám. Zo ndigu soqain-te ndø-áb.

¹⁵ Ezoqa khanakhanakh tigoat, yaq zo khanakhanakh ndøgø, ti namba. Neka ezoqa nøme ti-eivumit, yaq zo gè-eivám, ti namba.

¹⁶ Zo matavap kopo-té qayagé. Neka zøkeza kha ndø-eqáwát. Geté até ndigú-a, iz mbain ndigu, namba gè:tøkuát. Zo zøkeza kha matavap loloakh-us me:vèwé.

¹⁷ Ezoqa manqa-zapa tego zo-te, yaq soqain mbøe-qavøinám. Matev ndøgo tozó-matønumat, ezoqa ewaqape eqeieqei ndivewe. ¹⁸ Nakhoa-qa gèvawé, av nqægo: Kopømba tøgoat, sambi matev-té qanø-yageáp, ezoqa ewaqape namba. ¹⁹ Nøfuap mbomømboma! Yaq-fia ndøtawát, ezoqam-te. Geté Mbumbukiam-qá qaqa-qa zotó-kewagát. Yaq-fia ndégo tétá. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqát av qane-peawáp nqægo: Èvezøza ge-ein, “Èzoqam nó, ezoqam-qa manqa-zapazapa nqæqavøiwat neka yaq-fia nqætawát.”

²⁰ Geté zo av tøzøtégøat, av Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein,

“Qoge qaqa ezoqam, ifi tømbovitit,

yaq lou soqombó-etoám,

neka ibøkha naq tømbo-paptet,

ibøkha voqombó-etoám.

Av toqotegoat ndægo,

yaq ndego mivi ndøndáp, teqa manqa-zapa zapaya.”

²¹ Manqa-zapa go betømbùqø. Geté matev eqeieqei qómatanám. Yaq ndøgo, manqa-zapá voqoté-tømboá.

13

Ni gaman mokho-té qabizu:gu

¹ Zo ate ndøzøte:go, gaman mokho-té qanu:gu. Zapa ndógo, gaman ambá av nqægo, ekeza mbá sege-fakhazîn. Geté Mbumbukiam ndø-abamîn. Yaq até ndigú-a, gaman ezoqam ndakin ngigu, Mbumbukiam ndø-abám. ² Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndego, gaman-qa manqat ndesanqawe, ndego Mbumbukiam-qa manqat ndøsanqawé. Yaq gekha ezoqám ndego, matev av nde:matanam, ndego yaq-fia av tenéqeív, av matev nde:matanam. ³ Gekha ezoqám ndigu, matev eqeieqei ndimatanam, ndigu kopømbá. Ndigu gaman kawakawa-za, møe bezøgó. Geté møe sa ndigu tígoát, ndigu manqa-zapazapa ndimatanam. Gê, qo møe mbain gone-qa qógo, gaman kawakawa-za-te? Qanimáv. Qo matev eqeieqei ndømatanam. Yaq ndigu qo ezoqa eqeieqei mé:qæqabát. ⁴ Gaman ezoqam, ndigu Mbumbukiam-gí sasae ezoqám. Qoqá yage eqeieqei nonqó. Geté qo manqa-zapazapa toqogoat, yaq qo møe qógoát, ti-te. Zapa ndógo, ndigu bazaføgakh ndøzøgó. Viniv segeqat-etoómém. Ndigu Mbumbukiam-qa sasae ndøgoátún, ezoqa viniv gizø-etoumatun, ndigu manqa-zapazapa ndimatanam. ⁵ Yaq nakémbá, zo gaman-qa manqat o-mba mo:ndapé. Manqat o-mba ta-mbá mo:ndapé ndógo, zo tiqa yaq-fia-qa yaq-te møe tozombo-goat. Geté zo tiqa manqat o-mba tønendapé ndógo: Zapa ndógo, zo mōzøte-zøtéz, matev av nqægo eqeieqei.

⁶ Yaq nakémbá, zo gaman-te teks moni tozo-abumat, eqeieqei. Zapa ndógo, ndigu Mbumbukiam-gí sasae ezoqám, neka ta sasae-te ndógo, khøuwa iz vø-khoubumatun. ⁷ Zo gaman-te fia tōzømo-løfokat, yaq sègezø-etoám. Teks moni upøgim ezoqam, teks moni sègezø-etoám. Neka gaman, gekha moni nøme upøgim-qa ndigu, vøzø-etoam. Ezoqa kandakanda, gèzøvizáp, neka tiqa iz, gè-eqawát.

Mbumbukiam-qa guguna manqat kandambaqape nqánek: Ni kuku binigú, ezoqa nøme-te

⁸ Zo ezoqam-te, gigiap o moni bezømbø-løføké. Geté matev ndógo, zo izuizum oskia ndøzømo-løfokeap, kuku matév. Zapa ndógo, gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme-te kuku ndømbogo, ndego Mbumbukiam-qa guguna manqat o-mba mo:ndapé. ⁹ Teqa guguna manqat, av qane-eín nqægo, “Qo nokenøkem matev ndøngi:wát,” neka “Ezoqa pakhapakha ndøkhanéám,” neka “Gigiap ndø-aqðnám,” neka “Ezoqam-qa gigiap me:qovétú.” Nqanek khafeap manqat vinivinimba neka gekha khafeap nøme ndógo, ta mokho-te nqáneq qanu:gu, “Ezoqa nøme-te, kuku av tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go.” ¹⁰ Gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme-te kuku ndømbogo, ndego manqa-zapa gématanamák te-te. Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndego, kuku ndømbogo, ndego guguna manqat ate ndægo, ndembópáev.

*Ni matev eqeieqei-té qabizi-yage
Zapa ndógo, Keliso avønín gendóqaván*

¹¹ Zo matev av tønē-matanám, av no qazømbe-manqatavun. Zapa ndógo, zo mōzøte-zøtéz, ndakin gekha khøuwa iz. Yaq nakémbá. Zo mōzosúz, zo venanqei ndozo-sømbiapet. Khøuwa iz mōndøndáp. Ni Yesu Keliso ande qazi-unimanqatinim, yaq khøuwa ndógo, ni Mbumbukiam uni te:khandi:n, andé qámáb qagoam. Geté ndakin, ta khøuwa ndógo, andé avønín. ¹² Lova

gènavøemtét. Paveat avónín géfakhán. Yaq nakémbá, matev soqøsoqa ndøgo, ezoqa bøvun-te gigoatun, yá bizi-ivøvém. Geté ni waev-qá nakhag gigiap zí-upøgím. ¹³ Ni paveat-té qabizi-yagé. Matev eqeieqei-té. Ni lou loge neka íbøkha soqa izam si biníwág. Ni matev bizi-matánám, ande av gaqo ndi-gu, neka mambe bizi-òkhó. Ni bizinøfeé neka ova bizi-manqaté. ¹⁴ Matev av nqægo, vønqagím. Geté nigí Evezøza Yesu Keliso-qa matev, andé ndabua ndakinak me zóté-uzám. Zoqa kha-qa poev matev sa mbotáké. Manqa-zapa-te be-itüzá.

14

Klisten ezoqa nøme-qa unimanqatin matev bizi-gevèwt

¹ Ezoqa nøme ndigu Yesu ndi-unimanqatinat, tíqa unimanqatin matev, bazaføgakh andé mbaín. Geté zo ndigu vøkhatób, zoqa mokho-te. Neka ti namba ndøponqømbáp, tíqa unimanqatin matev-qa yaq-te. ² Ezoqa nøme áv gini-unimanqatinát nqægo: Loge gigiap ate ndægo eqeieqei. Yaq kopømbá, tizilogat. Geté ezoqa nøme-qa unimanqatin matev, bazaføgakh mbaín. Yaq ndigu unimanqatinteáv av nqægo, kopømbá loge gigiap ate ndægo sa to-qolog. Yaq ndigu avøe gigiap mba ndølogé. ³ Gekha ezoqám ndigu, loge gigiap ate ndægo sa ndiloge, ndigu ezoqa nøme, søvakra logemav ndigu, bevøðzó. Neka ndigu ezoqam, avøe mba ndiloge, ndigu ezoqa nøme, gigiap ate ndægo ndiloge, manqa-zapa-us betezæzá. Zapa ndógo, Mbumbukiam ndigu møndø-khatób. ⁴ Ndigu ezoqam, lou ate ndægo ndiloge, neka ndigu ezoqam, avøe gigiap mba ndiloge, ndigu Mbumbukiam-gí sasae ezoqám. Ambá ndøgo, qogí sasae ezoqám. Yaq qo gekha ezoqám, ezoqa nøme-gi sasae ezoqam toqo-gevezo? Ndigu bazaføgakh-us tiwanat o ti-o:az, tigi kawa yakhapús segé-gevezó. Geté, unimanqatin. Ndigu bazaføgakh-us ndøwaniapát. Zapa ndógo, Evezøza gèzø-geageáp.

⁵ Ezoqa nøme áv gini-mataváp nqægo: Khøuwa nøme ndigu, kandakandá, geté khøuwa nøme ndigu, khokhó. Geté ezoqa nøme ndimatavap. Khøuwa ate ndi:gu kopó. Vinivinimba mbaín. Taqa yaq-te, gigiap-qape nqáne: Qo matev únime:gó, av ndoqote-unimanqatinat.

⁶ Ndego ezoqam, ndematavap av nqægo, khøuwa nøme ndigu, kandakandá, ndego nqanek matev Evezøza-qa ndøgoatún. Neka ndego ezoqam, loge gigiap ate ndægo sa ndeloge, até ndegó-a, Evezøza-qa vøgoatun. Ndego lou-qa yaq-te, Mbumbukiam-te ike manqat ndømanqaté. Neka ndego ezoqam, loge gigiap nøme logemav ndøgo, até ndegó-a, matev Evezøza-qa ndøgoatún, neka Mbumbukiam-te ike manqat vømanqatatum.

⁷ Ni mokho-te, ezoqam mbaín, ndigu ekezan nonqo mba tiyagat o ekezan nonqo mba tipakhaez. ⁸ Tiziyagat, ni Evezøza nonqo zíyagát. Neka tizipakhaen, ni Evezøza nonqo zipakhaén. Oskíá ndøgo, tiziyagat o tizi-pakhaen, ni Evezøza-gí. ⁹ Keliso ta zapaya ndógo tenenaním, neka nqawa ta zapaya ndógo tene-khandí:v, ndego løvøte nekā khandi ezoqam, segezømbú-Evezøza-evtát.

¹⁰ Yaq nakémbá, gekha zapá, qogi Klisten qafuap ndoqo-gevezoat? O gekha zapá, qogi Klisten qafuap ndoqo-vøozoat? Ni até sizimú-wán, Mbumbukiam-qa megemege-te, manqat vizí-ovøemēm. ¹¹ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo,

13:13 13:13 Luk 21:34; Ef 5:18 **13:14** 13:14 Ef 5:11 **14:1** 14:1 Lom 15:7 **14:2** 14:2 Gen 9:3-4

14:3 14:3 Kol 2:16 **14:4** 14:4 Met 7:1; Zems 4:11-12 **14:5** 14:5 Gal 4:10-11 **14:8** 14:8 Gal

2:20 **14:10** 14:10 2 Ko 5:10 **14:11** 14:11 Isa 45:23; Filip 2:10-11

“No khandi miav-ak Evezøza, āv qate-manqatē nqægo:
 Ezoqa ewaqape, katuk ndòmøkui no-te.
 Neka ezoqa ewaqape, āv giní-einim nqægo:
 No Mbumbukiam.”

¹² Unimanqatin. Ni ezoqa ate nqazi:gu, manqat b̄izimø-ovøemém, Mbumbukiam-te, av qazi-yagam.

Ni aiyáv qabizigú. Soqain ndøgo, Klisten ezoqa nøme, manqa-zapa-te tizi-itub

¹³ Yaq nakémbá, ni yaqyaq-a, sekemba bizi-gevèmbám. Geté ni matavap nqáneq qazí-goném: Matev nøme zímatanamák, ndøgo nigí Klisten nøfuap ande nandi me tøkhaosumat, yaq ndigu manqa-zapa-te vó-itüb. ¹⁴ No Evezøza Yesu mokho-te nqatu:gu, no møtenøtén, loge gigiap ate ndægo eqeieqei, Mbumbukiam-qa b̄oi-te, toqolog. Geté ezoqa nøme, te-unimanqatin, av nqægo, lou nøme soqain Mbumbukiam-qa b̄oi-te, yaq te-te ndego, nqaneq lou ndòmøsoqá, ndego telog. ¹⁵ Qo gigiap nøme toqolog, yaq qoge Klisten qafu soqain tembo-ewag; matev av nqægo toqogo, yaq qo kuku matev-te yageáv. Gèmbø-mataváp. Keliso até teqa ndegó-a, genanim. Soqain ndøgo, qoqa lou loge matev mokho-te, teqa unimanqatin matev Yesu-te toqombongiu. ¹⁶ Yaq nakémbá, gò:feazoát. Soqain ndøgo, gigiap nøme ndøgo, zo ndøzøte-zøtezat eqeieqei, ezoqa nøme-te tø-gigiap-soqa. ¹⁷ Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te, lou loge matev neka izam matev, gigiap-qapé mbá. Geté matev kandambaqape nqáneq: Matev eqeieqei-te neka sambí matev-te neka khanakhanakh-us tiziyagat. Matev av nqægo, Nqova Mbomambaqape-té qando-fakhaté. ¹⁸ Gekha ezoqám ndego, av nqægo teyagat neka Keliso av nqægo vømbó-vizupāt, teqa yaq-te, Mbumbukiam khanakhanakh neka ezoqa nøme teqa matev eqeieqei mé:vewát.

¹⁹ Yaq nakémbá, ni bazaføgakh nqáneq qazí-asazét: Ni sambí matev-té qaziyagát, ezoqa nøme namba, neka tiqa unimanqatin matev-te vizizø-tøkeāt. ²⁰ Kopømba mbaín, lou loge matev zapaya, Mbumbukiam-qa sasae toqongiu, ndego Klisten ezoqa nøme mokho-te ndego. Unimanqatin. Loge gigiap ate ndægo eqeieqei, Mbumbukiam-qa b̄oi-te. Geté lou toqolog, yaq ta matev ndøgo, ezoqa nøme tiqa Klisten matev-te tøkhaosam, ndøgo soqain. ²¹ Yaq nakémbá, qanimav nqáneq. Qo sòvakha qólogeák o waen qó-izamák o gekha matev nøme qómatanamák, ndøgo qoge qafu Klisten matev-te, ande nandi me tøkhaotav.

²² Qo ndoqo-unimanqatinat av nqægo, matev nøme eqeieqei neka matev nøme soqain, toqo-matønumat, yaq soqó-unimanqatin. Ndøgo qo qakhapús, yaq Mbumbukiam-a, yaq qo. Kopømba mbaín, ezoqa nøme namba toqote-ponqombupat. Gekha ezoqám ndego, matev av te:matønumat, av nde-unimanqatinat, ndego khanakhanakh mbá geabetegó. ²³ Geté ezoqa gigiap telog, taqa yaq-te ndøgo, ndego ndo:nake, yaq ndøgo manqa-zapa-ús te-te. Zapa ndøgo, ndego unimanqatinteáv, av nqægo, ekeza matev eqeieqei. Gekha matèv ndøgo, ni tizigoat, gete ni unimanqatinteav tøgoat, ndøgo eqeieqei, matev av nqægo, manqa-zapa-ús.

15

Ni Keliso-qá matev bizimbopáv

¹ Ni ezoqam, unimanqatin bazafogakh-us nqanigu, ni ndigu ezoqam, unimanqatin khapelavogase ndozogo, ya bizizø-tøkeé. Kopømba mbaín, nikeza kha mba tizimbo-matavupat. ² Geté ni ate nqazigu, ezoqa nøme ya bizizø-mataváp, neka matev ndøgo tizi-matønumat, tiqa unimanqatin matev-te tözø-tøkeat. ³ Até Kelisó-a, ndego ekeza kha-qa yaq-te matavapøteáv. Geté ezoqa Mbumbukiam-qa iz gingenøitat, ndego nqanek iz ngenøiwat matev, ekeza kha-té genøvé. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Mbumbukiam! Ezoqa qoqa iz gingenøitat, tiqa ngenøgim manqat, noqa kha-té qanøbói.”

⁴ Gekha manqät ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat-te ndøpeawáp, ni nonqo ndøpeawáp. Ni tåbete-nømendím. Yaq ni bazafogakh-us ziwaniapát, neka Mbumbukiam-qa Manqat, ni zita vøní-tøpazät, neka ni Mbumbukiam-te biziø-tana, av nqægo, matev ndøfakhån, av manqat ginimbi-ein ndægo. ⁵ Bazafogakh neka zita tøpøzu matev ndøgo, ni tøni-tøkeat, bazafogakh-us tizi-waniapat, Mbumbukiam-té qando-okhó. No áv qate-guligulím nqægo: Ndego zo ate ndøzøte-go, matavap kopo zø-etoám, zo Kelisó Yesu ndozombo-pæv. ⁶ Yaq zo nqova kopo-te, Mbumbukiam-qa iz søzøtumú-eqatát, ndego nigi Evezøza Yesu Keliso-ge Eve.

Keliso Zu ezoqam neka bawan vini-ak, tøke-qa sùgumu-geavún

⁷ Zo yaqyaq-a, áv tønè-khatimbáp, av Keliso zo ge-khatib, Mbumbukiam-qa iz betè-eqawat. ⁸ No nqazø-manqate: Keliso Zu ezoqam tøke-qa ndøgeavún. Gínømánd, av nqægo, Mbumbukiam ndego unimanqatin ezoqám. Manqa mbusa ndøgo, ndego Zu ezoqam-gi atanakha-zapazapa-za gezøve, gémataná. ⁹ Geté Keliso ate bawan vini-ák-a, tøke-qa sùgumu-geavún. Yaq até ndigú-a, Mbumbukiam-qa iz, tiabiti-eqawát, teqa tanakh matev zapaya. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo,

“No bawan vini-ak mokho-te,
qoqa iz nø-eqatát
neka ouv vøtaqá-qaqamát.”

¹⁰ Neka manqat nøme, áv qane-eín nqægo,
“Zo khanakhanakh, sùgumugú,
zo bawan vini-ak,
Mbumbukiam-gi ezoqam namba,
ndigu Zu bawan-ak.”

¹¹ Até nangó, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo,
“Zo bawan vini-ak ate ndøzøte-go, Evezøza-qa iz ndø-eqawát.
Bawabawan ezoqam ate ndigu, manqei-qape-te ngiyageap, ya bem-
bokhóm.”

¹² Neka até nangó, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya, áv gene-eín nqægo,
“Zesi-ge zeo ndøfakhån. Yaq ndego até bawan vini-ák-a, gezømbó-kawævtát.
Yaq ndigu te-te ndégo tinøtabát.”

¹³ Yaq nakémbá, no áv qate-guligulím nqægo: Mbumbukiam, te-te ndego, ni nqazio-tana, matev mbomømboma tini-matanam, av manqa mbusa ge-ve, ndego zo khanakhanakh neka sambí gezø-tøtvøyám, zo ndozo-unimanqatinat. Yaq zoqa vintøzat matev Mbumbukiam-te, Nqova Mbomambaqape-qa bazafogakh mokho-te, tåbezømbe-khouwév.

Pol khanakhanákh, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat nde:zømesim

¹⁴ Nófuap! No nøkezan áv qate-unimanqatinát nqægo: Zo matev egeieqei mözogoatún, ezoqa nøme-te. Neka zo zøtezat kandambá qazondapem. Neka zo kopømbá. Yaqyaq-a sözøtè-nømendimát. ¹⁵ Geté manqat nøme, qæpeaumavun, andé nözø-ponqomavún. Zapa ndógo, no zo manqat matev eim-qa nözøgoám. No Mbumbukiam teqa kuku matev mokho-te, genø-etoam, ndógo tene-veatán: ¹⁶ No Keliso Yesu-ge sasae ezoqam, bawan vini-ak mokho-té qatú:goát. No ndigu Manqat Mbomambaqape nqate-zømesim, no andé Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa sasae me nøtegó. Yaq no ndigu bawan vini-ak, ande etoam matev me, Mbumbukiam nombó-etoám. Yaq Nqova Mbomambaqape ti mokho-te tesasaetat, ndigu tíabiti-Mbumbukiam-gi-nakheis-éz, yaq ndego khanakhanakh-us betèkhatib.

¹⁷ No Mbumbukiam-qa sasae ate nqægo nqæqeivi, Keliso Yesu mokho-te qæmatønumam, yaq no khanakhanákh neka andé khambuváp, taqa yaq-te. ¹⁸ No noqa sasae-qa yaq-te, sa ndógo tøte-manqaté, Keliso no mokho-te gesasaetam, yaq bawan vini-ak Mbumbukiam-qa manqat omba vømbøé-ndapát. No manqat qazømbe-manqatam neka sasae vøegoam, ¹⁹ Mbumbukiam Nqova Mbomambaqape mokho-te, umingiap matev vinivinimba ndømatønumám. No Zelusalem taon-te qængaz, atema lilikum manqei-te vøenav, no Keliso-qa Manqat Mbomambaqape søtumuzømesimát, ezoqam-te.

²⁰ No ezoqa Manqat Mbomambaqape zømesim-qa, oskia ndógo tægoám, gekha manqei-té ndógo, ndigu Keliso-qa yaq-te yogeav qagoam. Zapa ndógo, no poeveáv, sasae sa tæmanaz, ezoqa nøme gengaz, kopømba ande av lou toqo-løvua, ma ezoqa nøme uk gi:-asøzem. ²¹ Geté no matev áv qategoatún nqægo, av Mbumbukiam-qa Manqat, Keliso-qa yaq-te nqæpeawap,

“Ezoqam ndígu tí-ometám,
ti-te ezoqa teqa manqat zømesipøteav qagoam.
Ndigu ezoqam, bugukhokhof yogeav qagoam,
mokho ndøndapém.”

Pol Lom ezoqam zømete-qa gegoam

²² Sasae ndógo, no nqanek manqei vinivinimba-te qægoam, no gègeanotám. Yaq no khøuwa kopoáv, qæpøgeapam, ambá notøndo-navín, zo-te. ²³ Unimanqatin. No viav kopoáv, zo-te okho-qa qægoam. Geté ndakin nqanek, manqei nøme mbain, ezoqa Keliso-qa manqat yogeav ndógo. ²⁴ Yaq no Spein manqei-te, okho-qa nogó. Geté no tototaná ndógo: Nakhoa livinqase nqøugu, no zo bátøkhæ-zømét, ni khanakhanakh-us bizíqonav. Yaq zo tozonø-tøkem, vozó-khofotønem, yaq no até khæ nønáv, Spein manqei-te. ²⁵ Geté no bugukhokhof Zelusalem taon-té qabatøkhænáv, Mbumbukiam-gi ezoqam vøemøzø-tøkē. ²⁶ Zapa ndógo, ndigu Klisten bawan ezoqam, Masedonia neka Akaya plovin-te ndiyage, matavap áv giniveém nqægo: Gigiap-av ezoqam, Mbumbukiam-gi ezoqam mokho-te, ndøgo Zelusalem taon-te, gezøtøké. ²⁷ Ndigu yakhapus mokho-mbá sege-matøvemém. Geté unimanqatin. Matev av nqægo egeieqei. Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa matev mbomømboma, bawan vini-ak-te, Zu ezoqam ndø-ndapavún. Yaq nakémbá, ndigu bawan vini-ak, andé gezømbo-løfoké, Zu ezoqam-te. Yaq bawan vini-ak, Zu ezoqam, gigiap-qa yaq-te bèzøtøké. ²⁸ No nqanek sasae tømønø-navøem, Zelusalem taon-te ndógo, moni tæzømbu-etoam, yaq no Spein

manqei-té qatónáv, yaq livin-qase nqøugu, zo vøemøzømət. ²⁹ No møtenøtén, no zo-te tøtøndonav, yaq Keliso-qá matev mbomømboma nóndapáv. Yaq ta matev mbomømboma, zoqa mbøni-te tåbete-tøtøvøyám.

³⁰ Nøfuap! Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa iz-te, neka kuku matev-te ndøgo, Nqova Mbomambaqape ni ndini-etoam, no nqazø-pouwe: Zo bazaføgakh ndø-asøzú. Gèndo-guligulím, Mbumbukiam-te, noqa yaq-te. ³¹ Av qane-guligulím: Mbumbukiam no tèabenømbe-khakhazám, ti-te ndigu, unimanqatinteav ndigu, Zudia manqei-te ndøgo. Neka tøke matev ndøgo, no Zelusalem taon-te tændapav, ndigu Mbumbukiam-gi ezoqam, khanakhanakh-us tiabiti-ndapém. ³² Yaq Mbumbukiam poev tømbogoat, no sætøndónáv, khanakhanakh-ús, zo namba pusa vøemøtá. ³³ Mbumbukiam, ndego ezoqa sambi ndezø-etoam, ndøgoát, zo namba, zo ate ndøzøte:go.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

16

Pol-qa khaiya mboma manqat, ezoqa vinivinimba-te

¹ No ngunuk, nigu Klisten nøfu Fibi, tuqa matev eqeieqei-qape nøtevéwé. Ngunuk, Klisten bawan ezoqam mokho-te, Senklia taon-te ndøgo, dikon ezoqám. ² Evezøza-qa iz-te, vøkhatowém. Ezoqam av nguigu, ni matev eqeieqei bizizø-matanám, ni Mbumbukiam-gi ezoqam. Neka gekha gigiáp ndøgo, ndugu mbain tøgoat, zombó-tøkeém. Zapa ndøgo, ngunuk ekezan, ezoqa kandambá guzø-tøkeam, neka até nó-a, vønø-tøkeam.

³ Plisila, zivis namba, Akuila, ndigu no namba qati-sasætam, Keliso Yesu-qa sasæ qeigoam, khaiya mboma manqat zozø-eín. ⁴ Nandiv ezoqa menas, ekeza kha ndønqonqotøvém, no zapaya. No ike kandambá ti-te. Geté no mbá mbá. Até bawan vini-ak-qa Klisten bawabawan ate ndi:gú-a, ike kandambá ti-te.

⁵ Até ndigú-a, tiqa khoev-te giguligulimatun, khaiya mboma manqat vøzø-eín.

Neka até nogé nøfu mbomambaqapé-a, Epenetus, khaiya mboma manqat vømbø-einim. Esia manqei-te ndøgo, bugukhokhof ezoqam nándev, Keliso gembopaev.

⁶ Neka até Melí-a, ndugu zoqa sasæ kandambaqape gugu, khaiya mboma manqat vømbø-einim.

⁷ Neka Andlonikus neka ndugu Zunia, ndigu nogi ezoqam, no namba ndimbula mokho-te qatigoam, khaiya mboma manqat vøzø-eín. Keliso-gi u-anim mokho-te, nginik iz-akhayapak ezoqám. No Keliso unimanqatinteav qagoam, nginik é-møndø-unimanqatinim.

⁸ Neka até Ampliatús-a, khaiya mboma manqat vømbø-einim. No kuku kandambá te-te, Evezøza mokho-te.

⁹ Neka até Ubanés-a, ndego Keliso mokho-te, sasæ kopo qeigoatun, khaiya mboma manqat vømbø-einim.

Neka até nogé nøfu mbomambaqapé-a, Stakis, khaiya mboma manqat vømbø-einim.

¹⁰ Neka até Apelés-a, khaiya mboma manqat vømbø-einim. Keliso zapaya, ngenøgim matev gendap, ngenek bazaføgakh-mbá geyám, teqa unimanqatin-te.

Neka até Alistobulus-zá-ya, khaiya mboma manqat vøzø-eín.

¹¹ Neka até Elodión-a, khaiya mboma manqat vømbø-einim, ndego noge ezoqam.

Neka até Nasisus-zá-ya, ndigu Keliso ndi-unimanqatinat, khaiya mboma manqat vøzø-ein.

¹² Neka até ndigú-a, Tlifena neka Tlifosa, khaiya mboma manqat vøzø-ein, ndigu sakheis, Evezøza-qa sasae kandambaqape gigoam.

Neka até Pesis-a, khaiya mboma manqat vømbø-einim. Até ndugú-a, Evezøza-qa sasae kandambá gugoat. Nø kuku kandambá tu-te.

¹³ Neka até Lufús-a, khaiya mboma manqat vømbø-einim. Ndego Evezøza ùni mbøepavét.

Neka até tegú evó-a, khaiya mboma manqat vømbø-einim. Ndugu até nó-a, evo nõgoám.

¹⁴ Neka até ndigú-a, Asinklitus neka Flegon neka Hemes neka Patlobas neka Hemas neka ndigu Klisten zifuap nõme, ti namba ndi-yage, khaiya mboma manqat vøzø-ein.

¹⁵ Neka até ndigú-a, Filologus neka Zulia neka Neleus neka tegu sævømiu neka Olimpás neka Mbumbukiam-gi ezoqa ate ndi-gu, ti namba ndi-yage, khaiya mboma manqat vøzø-ein.

¹⁶ Zo tozo-møvat, zenda kaka vø-itiamát, neka vøngenøndamat, ate av-té, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei ndægo.

Keliso-gi bawan vinivinimba, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv, zo-te.

Pol-qa vaev guguna manqat

¹⁷ Nøfuap! No nõazø-pouwe. Zo gõ-feazoát. Ezoqa nõme, zo manqat vini me:zømesimít, ambá ndøgo, av bugukhokhof qazøte-ewagam. Yaq ta mokho-te ndøgo, ndigu ezoqam-qa unimanqatin matev gèngi:nám neka Klisten bawan ezoqam vø-qaqagím. Ezoqam av ngi-gu, zo møe zozønyát. ¹⁸ Ezoqam av ngi-gu, ambá ndøgo, nigí Evezøza Keliso-qa sasae ndøgøt. Geté ndigu ekeza kha-qa poev mba mbopáev. Tiqa manqat mbomømboma neka manqa enaq gam mokho-te, ndigu ezoqa gètubám, ndigu zøtezateav ndigu, nõmendim av nõægo soqain.

¹⁹ No khanakhanakh kandambá, zoqa yaq-te. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape, äv giniyogém nõægo: Zo Mbumbukiam-qa Manqat o-mba zoton-dapém. Geté no zo matavap loloakh-qa nõzøgó. Yaq zo kopømbaqapé, matev eqeieqei zømatønumát. Geté manqa-zapazapa, zo kha mbokhanøzám.

²⁰ Mbumbukiam, ndego sambí ndini-etoam, avønín, Saitan gèngiú, neka zoqa zenda tokhotapak mokho-te vøuvé.

Nigi Evezøza Yesu-qa kuku matev ndøgoát, zo namba.

²¹ Timoti, no sasae kopo namba qategoatun neka Lusius neka Zeisen neka Sosipata, nigí ezoqam, ndigu khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv, zo-te.

²² No Tetiés. Nqanek pepa no nopeawám, av Pol manqat genømbe-manqatat. Khaiya mbomá, zo-te, Evezøza-qa iz-te.

²³ Até Gaiús-a, no teqa khoev-te nõæyage neka Klisten bawan ezoqam, teqa khoev-te gipindumatun, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv zo-te.

Até Elastús-a, ndego taon moni keoge ezoqam, neka Kuotas, ndego nigí nõfu, khaiya mboma manqat ngíkhøfötáváv, zo-te.*

Ike manqat, Mbumbukiam-te

16:13 16:13 Mak 15:21 **16:16** 16:16 1 Ko 16:20; 1 Pita 5:14 **16:17** 16:17 Met 7:15; Tait 3:10
16:18 16:18 Filip 3:19; 2 Pita 2:3 **16:19** 16:19 Lom 1:8; 1 Ko 14:20 **16:20** 16:20 Gen 3:15 **16:21**
16:21 Kel 16:1-2; 19:22; 20:4 **16:23** 16:23 Kel 19:22; 1 Ko 1:14 * **16:23** 16:23 Ibugukhokhof
Baebol gipeaomem, manqat sa nõqanek qagoám. Geté vaev-te, manqat nõme äv gini-mønøzém nõægo:
24 Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa kuku matev, ndøgoát zo namba, ate ndøzøte-go. Amén. Nqanek manqat unimanqatin.

²⁵ Mbumbukiam-qa iz, bizi-eqawát. Manqat Mbomambaqape, Yesu Keliso-qa yaq-te, no ezoqa nqate-zømesim, ndøgo āv qane-ein nqægo: Mbumbukiam kopømbaqapé. Ndego gezøtøké. Yaq zo unimanqatin matev-te, bazaføgakh-us zówaniapát. Bugukhokhof qagoam, nqanek Manqat Mbomambaqape, gèkhonawám. Nupøkhan-mba-qapé. ²⁶ Geté ndakin, av Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gi:peaomem, neka ndego Mbumbukiam miav-ak ekezan ge-ein, tøfakhan, fa manqat ndøgo, khonoam-te qagoam, mändoveá. Yaq bawabawan ate ndigu, nqanek manqat gè-ewagét. Yaq ndigu tíabiti-unimanqatiním, neka o-mba betøndapem. ²⁷ Mbumbukiam, ndego yakhapus-mba matavap loloakh-us ndego, teqa iz, miavmiav, bèto-eqawát, Yesu Keliso mokho-te.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

1 Kolin

Pol-qa bugukhokhof pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Kolin taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Pol Efesus taon-té gegoám, nqanek pepa, Klisten bawan ezoqam-te ge-peawam, ndigu Kolin taon-te giyagam. Kolin taon ndøgo, kandambaqapé. Glik manqei-té qagó. Ta khøuwa-te ndøgo, Glik manqei-qa iz, Akaya mbo-akhaemám. Klisten ezoqam ndigu, Kolin taon-te gisøkhoam, nøme ndigu, Glik ezoqám, neka nøme ndigu, Zu ezoqám. Ezoqa gisøkhoam ndøgo, kandambá, gigiap kopoav ezoqám neka tiqa zøtezat andé kandambá.

Bugukhokhof khøuwa, Pol møndøgoám, Kolin taon-te ndøgo, neka ndigu ezoqam, ndakin mba gi-Klisten-ez, vøe-zømesimam. Ngirik Yesu, oskia ndø-unimanqatintám, neka guligulim-te vø-møvøbumam. Geté tiqa Klisten bawan, sège-qaqaém. Neka ndigu matev sogain-té giyagám, kha-qa poev matev vømbøpavam-a, manqa-zapazapa viniviniimba vømatønnumam. Pol møndø-ewág, taqa yaq-te, yaq ndigu nqanek pepa mokho-te, unimanqatin matev neka Klisten matev eqeieqei-qa yaq-te vøzø-peawam-a, tiqa matev-qa yaq-te, vøzø-ponqom.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. No Mbumbukiam ndøveatán, nqanek sasae nqægo. Ndøgo teqá poév. Nqanek pepa, nigi Klisten nøfu Sostenés namba niti-peaomít.

² Zo-té qeitø-peaomít, zo Mbumbukiam-gi Klisten bawan ezoqam, nandav Kolin taon-te ndozoyage, zo Mbumbukiam Keliso Yesu mokho-te ge:khaz, vozø-tegi-ezoqam-ez. Nqanek pepa até ti-té ndigú-a, vøe-peawám, ezoqa ewaqape-te, manqei-manqei ate nqægo, nigi Evezøza Yesu Keliso-qa iz ndi-vewam, ndiguligulim. Ndego tigi Evezøzá neka nigi Evezøzā.

³ Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka sambi matev ndøgoát, zo-te.

Pol-qa ike manqat Mbumbukiam-te, Kolin ezoqam-qa yaq-te

⁴ No Mbumbukiam, ike manqat oskia nombo-manqaté, zoqa yaq-te, neka teqa kuku matev-qa yaq-te, ndego zo Keliso Yesu mokho-te gezø-etoam. ⁵ Te mokho-te, zo andé gigiap kopoav ezoqám. Mbumbukiam zo nømendim manqat neka zøtezat kandambá gezø-etoam. ⁶ Zapa ndøgo, manqat ndøgo, no Keliso-qa yaq-te qate-zømesimam, møndømo-qóm, zo mokho-te. ⁷ Yaq ndøgo, zo nigi Evezøza Yesu Keliso ndøzømbøe-esap, tendoveao, tendoqavan, zo matev nøme løvu:máv, ndøgo Nqova Mbomambaqape, ni Klisten ezoqam ngini-etoam. ⁸ Yesu Keliso zo føgøføgakh zøgeatát. Yaq zo unimanqatin matev-te, føgøføgakh zówaniapát, atema vaev khøuwa-te. Yaq zo nigi Evezøza Yesu Keliso-qa Khøuwa Kandambaqape-te, ndego tendoqavan, manqa-zapazapa mbaín, sozógoát. ⁹ Mbumbukiam, ndego zo gezø-akha, tege Yo Yesu Keliso namba tøzøte-yagát, nigi Evezøza, ndego unimanqatin ezoqám. Ndego zo gezø-geatát, atema vaev-te.

Qaqae matev-qa yaq-te, Klisten bawan mokho-te

¹⁰ Nøfuap! Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa iz-te, no nqazø-pouwe: Zoqa Klisten bawan mokho-te nandav, zo manqa ndø-itumbám neka qatoat matev

bezømbù:gú. Geté zo nqova kopo-té qawani, neka kha-mba, matev kopo zombó-ovét. ¹¹ Nófup! No nqanek manqat nqazømbe-manqate, zapa ndógo: Nigu Klisten nõfu Kloe, tugi ezoqa nõme, no áv gini-nømøndém nqægo: Zo mokho-te ndav, qatoat neka ponqombap matev zømbu:gú. ¹² No nqánek qate-manqaté: Zo mokho-te, ezoqa nõme, áv gini-manqaté nqægo, “No Pol nombopáev,” neka nõme ndimanqate, “No Apolos nombopáev,” neka nõme ndimanqate, “No Pita nombopáev,” neka nõme ndimanqate, “No Keliso nombopáev.”

¹³ Av khané:go? Gê, Keliso géqaqanim? Neka gê, no Pol, zoqa yaq-te no notónanim, tae mutui-te? Neka gê, zo ibøkha iz qazonapem, noqá iz-té qazonø-ndapem? Av taoká. ¹⁴ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndógo, zo mokho-te, no ibøkha iz, ti-mba ngínik qazø-etoám, Klispus neka Gaius. Geté ezoqa nõme, ibøkha iz etopøtéáv. ¹⁵ Soqain ndógo, ezoqa timanqatat, av nqægo, “No ibøkha iz, Pol-qá iz-té qatøndáp.” ¹⁶ O! Unimanqatín. No até Stefanas neka tegi ezoqám-a, ibøkha iz vøezø-etoam. Geté ezoqa nõme, no matavapøtéáv, av nqægo, ibøkha iz mðezø-etoám. ¹⁷ Keliso no ambá av nqægo, ezoqa ibøkha iz etoam-qa ndokhofotán. Geté ndego no Manqat Mbomambaqape zømesim-qa ndokhofotán. No ezoqa ambá av nqægo, manqei-qape-qá matavap loloákh qate-zømesim. Soqain ndógo, Keliso-qa tae mutui manqat, tømø-khokho-manqat.

Mbumbukiam ekeza bazaføgakh neka matavap loloakh, Keliso mokho-té gendo-vevezám

¹⁸ Unimanqatín. Ti-te ndigu, tisoqoez, ta manqat ndógo, Yesu tae mutui-te genanim, mokho mbaín. Geté ni-te, ni Mbumbukiam ngekhandi:ntet, nqanek manqat, bazaføgakh-ús. Ndógo Mbumbukiam-qá bazaføgákh. ¹⁹ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “No manqei-qape ezoqam-qa matavap loloakh nõzøngiú. No tiqa zøtezat nõsanqáo.”

²⁰ Mbumbukiam-qa manqat av qæ-ein ndægo, yaq gê, manqei-qape ezoqam matavap loloakh-us neka zøtezat ezoqam neka manqa manqate ezoqam-qa yaq-te, áv khané:go? Ndógo khokhó. Mbumbukiam manqei-qape-qa matavap loloakh, khokho matavap me:vewé.

²¹ Mbumbukiam ekeza matavap loloakh-te, matavap áv genevé nqægo: Manqei-qape ezoqam, kopømba mbaín, ekeza matavap loloakh-te, Mbumbukiam ti:zøtez. Yaq teqa poev nqánek qagó: Ezoqa ndigu tékhandi:z, ndigu nqanek manqat ndi-unimanqatinat, ndógo ezoqa nõme khokho manqat ndi:vewe. ²² Zu ezoqam, ndigu umingiap matev qeivi-qa mba ndógó, neka Glik ezoqam, matavap loloakh tonqogim-qa mbá ndigú. ²³ Geté ni ezoqa Keliso-qá yaq-te mbá qati-zømesim, ndego tae mutui-te gitøkewem. Nqanek manqat, Zu ezoqam, qafa zøloozú. Neka bawan vini-ak, nqanek manqat, mokho mbain me:vewé. ²⁴ Geté ni Mbumbukiam ginindu-akha, nõme Zu ezoqam neka nõme bawan vini-ak, ni Keliso-te, Mbumbukiam-qá bazaføgakh neka matavap loloakh ziqeiví. ²⁵ Mbumbukiam-qa matavap, ndógo ezoqa nõme matavap livilivis ndi:vewe, ta matavap loloakh ndógo, manqei-qape ezoqam-qa matavap loloakh, ùnime:løvuám. Neka teqa matev

matanam, ndøgo ezoqa nøme bazapos ndi:vewe, taqa bazaføgakh, manqei-qape ezoqam-qa matev matanam, ùnime:-løvuám.

²⁶ Nøfuap! Zo gèmbø-mataváp. Zo mokho-te nandav, Mbumbukiam gezø-akha, zo ezoqa khapímbá, manqei-qape ezoqam-qa bøi-te, matavap loloakh ndøzøgo o iz kandakanda ndøzøgo o zogi zøvøndipakha iz kandakanda qazøgoam. ²⁷ Geté Mbumbukiam ndigu tevevesám, ndigu manqei-qape-te, matavap livilivis neka iz mbain ndi:zæza. Ndego tene-matanám ndøgo: Matavap loloakh-us ezoqam neka iz-akhayapak, mivi mé:ndapém. ²⁸ Mbumbukiam ndigu tevevesám, ndigu iz mbain ndigu, neka ndigu, ezoqa nøme ndisanqaza. Ndego nqanek matev, manqei-qape-qa matev kandakanda ngi:wat-qa ndøgó. ²⁹ Ndego tenegó ndøgo: Ezoqa kopo, gé:khambuvimák, Mbumbukiam-qa bugug-te. ³⁰ Mbumbukiam ndømatanam, zo ndakin Keliso Yesu namba, ndøzøte-yage. Ndego ekeza matavap loloakh, Keliso mokho-té genøni-vevezám. Ni Mbumbukiam-qa bøi-te, te mokho-te ndégo tizi-ndaføyamba-én, neka vizimø-Mbumbukiam-gi-ezoqam-en neka Mbumbukiam ni te mokho-te vønqovotan, ni manqa-zapa mokho-te qazu:goam. ³¹ Matev av tønefakhán, av Mbumbukiam-qa Manqat ndæpeawap, “Gekha ezoqám ndego, khambuvap-qa tegoat, ndego taqa yaq-te teabete-khambuváp ndøgo, Evezøza gematanám.”

2

Pol Yesu-qa manqat, ande av kenē-manqatam, Kolin taon-te gegoam

¹ Nøfuap! No zo-te qæmat, Mbumbukiam-qa Manqat qate-zømesimam, ndøgo khonoam-te qagoam, no ambá av nqægo, manqat kandakanda neka nøtenat kandambaqapē qazømbe-manqatám. ² Geté no matavap áv qategó nqægo: No zo mokho-te, manqat nøme nømanqateák. Geté Yesu Keliso-qá yaq-te mbá qaté-manqatát, ndego tae mutui-te gitøkewem. ³ No zo mokho-te qatu:goam, no kha bazaføgakh mbain. No møe nøgoám neka kha wageap-ús. ⁴ Neka manqat ndøgo, zo qate-zømesimam, no ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam-qá matavap loloakh qate-zømesimám. Geté zo Mbumbukiam-ge Nqova-qá bazaføgákh qate-zømesimám. ⁵ Soqain ndøgo, zoqa unimanqatin matev, ezoqam-qa matavap loloakh-te to:tawet. Geté Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té qabeto:-tawé.

Matavap loloakh, Nqova Mbomambaqape-te ndøndo-okho

⁶ Geté, unimanqatín. Manqat ndøgo, ni nqei-manqate, matavap loloakh-ús. Ndigu ezoqam, Klisten matev-te gifisam, kopømbaqapé, mokho tindapem. Geté nqanek matavap loloakh, ambá ndøgo, manqei-qape ezoqam-qá matavap loloakh, o kawakawa-za-qá matavap loloakh, ndigu manqei-qape ndo:kawaezat, tiqa bazaføgakh sa tømø-navøem. ⁷ Geté matavap loloakh, ni ezoqa nqati-zømesim, ndøgo Mbumbukiam-qá matavap loloakh. Teqa matavap loloakh nqanek: Manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, Mbumbukiam é-møndo:pøóá, av nqægo: Matev ndømatanam, av ndakin ge:matanam, neka yage qanimav-qape vøní-etoám. Ibugukhokhof, nqanek matavap, Mbumbukiam geve, khonoam-té qagoám. ⁸ Nginik manqei-qape kawakawa-za, ezoqa kopo, Mbumbukiam-qa matavap loloakh otevatéáv. Ndigu amba ti:zøtezín, ndigu nigi Evezøza iz eqawat-qape, tae mutui-te ambá

gétøkewemák. ⁹ Geté matev av qanefakhán, av Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein,

“Matev ndøgo, ezoqa bugukhokhof
tiqa bøi-te qeiviav qagoam
neka tiqa gea-te yogeav vøgoam
neka tiqa wema-te matavapøteav vøgoam,
Mbumbukiam, tiqa ndígu tene-mendewám,
ndigu kuku ndøzøgo te-te.”

¹⁰ Geté ta matavap ndøgo, bugukhokhof qakhonawam, ni Mbumbukiam Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, møndøni-veáz. Ndego Nqova kopømbaqapé, nqanek matev ti:nømand. Zapa ndøgo, ndego matev ate ndægo gèqeiví, até Mbumbukiam-qa matavap igian-qapé-a, ndèqeiví. ¹¹ Gê, gekha ezoqám mé:otevat, ezoqam-qa matavap? Sa ndégo tene-otevát, tege nqova, te mokho-te ndu:gu. Yaq matev até kopó: Ezoqa mè-otevák, Mbumbukiam-qa matavap. Mbumbukiam-ge Nqova yakhapús sege-otevát.

¹² Ni ambá av nqægo, manqei-qape-gê nqova zindafêm. Geté ni Nqova ndégo tizindafêm, Mbumbukiam-te gendowav. Ndego ni ekeza Nqova, tinimbi-etoám ndøgo: Ni Mbumbukiam-qa matev mbomømboma, yaq-mba gini-etoam, zi:nøtén. ¹³ Manqat ndøgo, ni ezoqa nqati-zømesim, ambá av nqægo, av manqei-qape ezoqam, ekeza matavap loloakh-te ndi:nømendim. Geté ni ndøgo tøti-manqaté, av Nqova Mbomambaqape ndi:nømendim. Ni ezoqa Mbumbukiam-qa unimanqatin manqat nqezø-ovøyam, ndøgo Nqova Mbomambaqape ndi:nømendim, ni Nqova Mbomambaqape-qá mokho-té qeitø-manqaté.

¹⁴ Gekha ezoqám ndego, Nqova Mbomambaqape mbain ndego, ndego manqa mokho géndapák, ndøgo Mbumbukiam-gê Nqova-te ndøndo-okho. Te-te ndego, ta manqat, mokho mbain. Zapa ndøgo, qo Mbumbukiam-ge Nqova mbain tøgoat, qo kopømba mbain, Mbumbukiam-qa Manqat-qa mokho toqondap. ¹⁵ Geté gekha ezoqám ndego, Nqova Mbomambaqape ndembøigu, ndego Mbumbukiam-qa matev ate ndægo-qa yaq-te, mokho ndøndáp. Geté ezoqa nøme, ndigu Nqova Mbomambaqape mbain ndigu, ndigu kopømba mbain, teqa yaq-te mokho tindapem. ¹⁶ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-peawáp nqægo,

“Gê, gekha ezoqám mé:otev,
Mbumbukiam-qa matavap?

Neka gê, ezoqa tígu,
Mbumbukiam timbo-ovøemem?”

Av taoká. Ezoqa mbain. Geté ni Keliso-qá matavap nimbu:gu. Yaq ni kopømbaqapé, mokho tizindapem.

3

Qaqae matev-qa yaq-te, Klisten bawan mokho-te

¹ Nøfuap! No zo-te qægoam, no kopømba mbain, manqat vøté-zømesim, av ndigu nqate-zømesim, ndigu Nqova Mbomambaqape ndezømbu:gu. Geté no manqat av qazømbé-manqatám, av ndigu nqazømbé-manqate, ndigu manqei-qape-qa matev zua ndimbopaev. Zapa ndøgo, zo Keliso-qa matev-te, andé nakhei nqonqon me zøtegoám. ² No zo andé tete nøzømbé-etoumám, ambá ndøgo, lou føgøføgákh. Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, zo kopømba mbain, manqa mokho vøzømbøé-ndapēm, av ndigu ndi:ndape, ndigu Mbumbukiam-qa matev-te e-ma go: fisam. Até ndakín-a, zo zuá, kopømba

mbaïn, mokho tozombo-ndapem. ³ Zapa ndógo, zo zøkeza khatae-qa poev, zua zombopavét. Ge zó, ndozo-matavap? Zo-te nandav, ova matev neka ponqombap matev nandøzøgo, ndøgo khatae-qá poèv? Unimanqatín. Zo manqei-qape-qa matev-te, zua zoyagé. ⁴ Zapa ndógo, ezoqa nõme nandimanqate, “No Pol nombopaèv,” neka nõme nandi-manqate, “No Apolos nombopaèv.” Matev av nqægo tozogoat, yaq zo manqei-qape ezoqam-qá matavap zua zombopaèv.

⁵ Gè, Apolos, ndego gekha ezoqám? Neka no, Pol, gekha ezoqám? Ni Mbumbukiam-gí sasae ezoqám, ni mokho-te zo Mbumbukiam vozø-unimanqatinim. Mbumbukiam no sasae vini nõ-etoám, neka Apolos sasae vini vømbø-etoam. ⁶ No zo mokho-te, andé ogekham sasae me nõtegoám, neka Apolos, ta avøe gigiap ndøgo, ande ibøkha me vømbøe-etoumam. Geté zoqa unimanqatin, Mbumbukiam ndø-uminøvemát. ⁷ Ezoqa ndego avøe vø-ogeakh-a, ndego ibøkha vømbø-etoumam, ndøgo gigiap-qapé mbá. Geté gigiap-qape sate ndégo, Mbumbukiam, ndego avøe nde-uminøvem. ⁸ Ogekham ezoqam neka ibøkha etoam ezoqam, nginik kopó. Nginik Mbumbukiam-qá sasae mba ndøgó. Yaq nginik ezoqam, yaq-fia åv timi-upøgím, av ekeza sasae gi-goam. ⁹ Ni ezoqa menas, ni kopømbá seitumu-sasaeát, Mbumbukiam-qa sasae-te. Zo andé Mbumbukiam-qá kháe neka andé Mbumbukiam-qá khoév. ¹⁰ Mbumbukiam-qa kuku matev mokho-te, ndego genø-etoam, nõ andé nõte-khoev-puanam-ezoqam-matavap-loloakh-us-én. No uk nõ-asáz. Yaq ezoqa nõme, khoev mo:wewét, ta uk-te ndøgo, qæ-asaz. Geté, gekha ezoqám ndego, khoev ndewevet, ndego yá beqeví. Sasae eqeieqei begó. ¹¹ Ta uk ndøgo, ndø-asózü. Ndøgo Yesu Kelisó. Ezoqa kopømba mbaïn, nõme te-asaz. ¹² Ta uk-te ndøgo, ezoqa nõme, khoev gigiap qaniganím giniwévét, kopømba ande av gol o silva o mbaqambaqa fia kandakanda ndi-gu. Geté ezoqa nõme, tae o peføpefa o gagayag mbá giniwévét. ¹³ Yaq vaev-te, Mbumbukiam-qa Khøuwa Kandambaqape-te, ezoqa ewaqape-qa sasae, tønøqeivát ndøgo, sasae eqeieqei pizi-goat-a. Gøina ndøqeív. Gøinam ni ezoqa ewaqape-qa sasae matev, gini-geveá, av nqægo, ta sasae ndøgo, ni qazigoat, gøina wageap-te petéwévát, penømakhaya. ¹⁴ Gekha ezoqam-qá sasae, gøinam-te wageapøteav tgoat, ndego yaq-fia eqeieqei ndøndáp. ¹⁵ Geté sasae ndøgo, gego, nõmbowagim, ndego ezoqam, sasae khokhó segegoám. Ndego ekezan, ndøkhandí:v. Geté andé gøinam-té gindú-qombi-nám.

¹⁶ Ge zó, møzøté-zøtez? Zo Mbumbukiam-qá khoév. Mbumbukiam-ge Nqova, zo mokho-té gunu-yagé. ¹⁷ Gekha ezoqám ndego, nqanek Mbumbukiam-qa khoev tengiu, Mbumbukiam ndego gèngiú. Zapa ndøgo, ta khoev ndøgo, Mbumbukiam-qá khoév. Neka ta khoev ndøgo, zó.

¹⁸ Zo zøkeza kha, mbøe-khavòzám. Zo mokho-te, ezoqa nõme ndematavap, av nqægo, no manqei-qape ezoqam-qa bøi-te, matavap loloakh-ús, ndego bømø-matavap-livilivis-us-ezoqam-év. Yaq av nqægo, ndego segemø-matavap-loloakh-us-ezoqam-év. ¹⁹ Zapa ndøgo, manqei-qape ezoqam-qa matavap loloakh, ndøgo matavap livilivis, Mbumbukiam-qa bøi-te. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, åv qane-peawáp nqægo,

“Mbumbukiam ndigu ezoqam,
ndimatavap av nqægo,

‘Ni matavap loloakh-ús,’

ndigu ekeza khavozam matév genégavém.”

²⁰ Neka manqat nøme ndøpēāwāp,
 “Mbumbukiam, mōndæ-otév:
 Matavap loloakh-us ezoqam-qa matavap,
 ndøgo mokho mbaín.”

²¹⁻²² Yaq nakémbá, zo me:khambùváp, av nqægo, zo ande gekha ezoqam me zombøpaev. Zapa ndøgo, ni ate nqati:gu, Pol neka Apolos neka Pita, ni zogi. Neka até ndøgó-a, manqei-qape neka khandi neka løvøte neka ndaki yage neka vaev yage, ndøgo zoqá. ²³ Geté zo Keliso-gí, neka Keliso, ndego Mbumbukiam-gé.

4

Keliso-gi u-anim-qa yaq-te

¹ Zo ni āv qaninæná, av nqægo: Ni Keliso-gí sasae ezoqám. Ni Mbumbukiam tene-vevendám ndøgo, teqa matavap ndøgo, khonoam-te qagoam, ezoqa batí-zømesim. ² Neka sasae ezoqam-qa yaq-te, zo mōzøte-zøtéz, av nqægo: Gekha sasae ezoqám ndigu, ta sasae ndøgo, megeat ezoqam tiqa zenda-te geve, egeieqei bemanám. ³ No-te, ndøgo gigiap-qapé mbá, av zo no ndøzøte-gevenoat o gekha ezoqa nøme, no ndi:gevenoat. Até ndøgó-a, av no nøkeza kha nqate-gevwat, ndøgo gigiap-qapé mbá. ⁴ Unimanqatín. No nøtenøtenák, av nqægo, no manqa-zapa-qase møegō. Geté até ndøgó-a, no kopømba mbaín tæ-ein, av nqægo, “No ndaføyamba-qapē.” Geté ndego, no nde:gevenoat, Evezózá. ⁵ Yaq nakémbá. Zo ezoqa nøme-qa matev, ndøgevèwát. Sizio-kewagát, atema Evezøza vømófakhān. Ta khøuwa-te ndøgo, ndego matev ate ndægo, khonoam-te ndøgo, bavokhō genø-awám, neka matavap ate ndægo, ezoqam-qa mokho-te ndøkhoonap, vøvøndáz. Neka ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam yakhapús, niqa iz te-èqā, ó, tevøa.

⁶ Nøfuap! No Apolos neka noqa yaq-te, yaya qazømbe-etæavun, no zo nøtegó. Zoqá nømendim nonqó, av nqægo, zo Mbumbukiam-qa Manqat ndølvūim. Soqain ndøgo, zo tøvøte-khambuvupat, neka ezoqa nøme-qa iz tozo-èqatat, gete ezoqa nøme-qa iz, vozó-voatát. ⁷ Gè, qakeza kha, ezoqa kandambaqape qotévewewé? Gèmbø-mataváp. Gigiap neka matev tógo, qo Mbumbukiam-te ndapeav qoqogooam? Av taoká. Ndøgo ate ndægo, qo Mbumbukiam qa-etoám. Yaq gekha zapá, ndoqote-khambuvap?

⁸ Zo ndozo-matavap, zo matev ate ndægo mōzotumu-ndapém neka andé gigiap kopoav ezoqa me zøte:gó neka ni vozó-løvumbam neka kawa iz vozó-tonqogim. Unimanqatín. Zo unimanqatin-te, amba uni tøvøte-fisamin neka kawakawa-za-qa iz vozó-upøgimin, no ambá khanakhanákh. Yaq ni ambá zo namba kawakawa-za zigonín. ⁹ No nqæmatavap, Mbumbukiam ni Keliso-gi u-anim, vaev-té genø-åmb. Ni andé ndimbula ezoqam me nitigú, ndigu givagemin, yaq otøotam-tè ginø-abīn, ezoqa ewaqape-qa bøi-te sasa ndøzitagin, vøpakhaezin. Manqei-qape ezoqam-qa bøi-te mbá mbá, geté até enzol ezoqám-qá bøi-te-á. ¹⁰ Keliso zapaya, ezoqa nøme ni matavap livilivis ezoqam mi:næná. Geté zo, matavap loloakh ezoqam me:zæzá. Keliso zapaya, ni bazaføgakh, mōndønimbu-navøém. Geté zo mōzomø-bazaføgakh-us-ezoqam-éz. Zoqa iz, gø-èqawát. Geté niqa iz, gèvoat. ¹¹ Até ndakin-a, ni ifin nivinumátún neka lbøkha naq vønī-papumatun. Neka ni ndabua egeieqei mbaín. Ni gèzitanqatún. Neka ni manqei mbaín, teiyagat. ¹² Ni nikeza zenda-te, sasae kandakanda nigoatún, niqa yage nonqo. Ezoqa ni soqa

manqat ndini-manqate, yaq ni Mbumbukiam ndigu tøke-qa nimbo-vi:matún. Neka ni ndingiaenoat, ni viniv, seindapé. ¹³ Ni ezoqa manqa soqøsoqa gini-manqatatun, ni yaq manqat egeiegei qeizømbe-qavøiuín. Ni manqei-qape ezoqam-qa bøi-te, mømimø-pageap-én. Unimanqatín. Ti-te ndigu, ni andé khavím. Matev av nqægo, zua ndøgó, ndakin.

¹⁴ No nqanek manqat, ambá av nqægo, zo mivi etoam-qa nopeaumavún. Av taoká. Geté zo nakhoa egeiegei zømesim-qa nogó. Zapa ndógo, zo nogi nakheís. Neka no kuku kandambá zo-te. ¹⁵ Zo nømendim ezoqam kopoav-qape, ambá gezømbigú, zøkeza Klisten yage-te. Geté zo zøvøndipakha, kopoáv mbá. Zo zøve kopo mba zømbegó. Nó. Keliso Yesu mokho-te, no nøzø-zøve-én, zo Mbumbukiam-qa Manqat ande qatezømas. ¹⁶ Yaq nakémbá, no nqazø-pouwe: Zo áv tøneyagé, av no nqateyage. ¹⁷ No ta zapaya ndøgo, Timoti notøndo-khofotáv, zo-te. Ndego andé nogé yó, Keliso mokho-te. No poev kandambá te-te. Ndego unimanqatin ezoqám. Ndego zo nqawá geabenøzø-eín, av no Keliso Yesu mokho-te nqateyagé. Noqa yage matev, áv tønægó, av no manqei-manqei ate ndægo, Klisten bawan viniviniimba nqate-zømesim.

¹⁸ Zo ezoqa nøme, áv qazøte-khambuváp nqægo: Pol nqawa gendø-vesezák. ¹⁹ Geté no avønín, é-ndøtøndonáv, zo-te, Mbumbukiam tømboepoe. Yaq no nøkeza bøi qatégeiv, av nqægo: Ezoqam ndigu ekeza iz ndi-egawat, ndigu unimanqatin bazaføgakh tøpøzømbégo-a, ó, manqat mbá ndómanqate. ²⁰ Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ndøgo manqat mbá mbá. Geté matev matanam-ús. Neka ndøgo bazaføgakh-ús. ²¹ Ge zó, gekhá zøpoev? No tae-us notøndónáv, zo vøtéfébám, ó, kuku matev-us neka aiyav-tø qatøgeáv, zo-te?

5

Klisten bawan ezoqam mokho-te, manqa-zapa tøfakhan

¹ No áv qate-ewág nqægo: Zo mokho-te nandav, mambe okho matev viní qafakhan. Soqaqapé. Ndøgo møndømø-løvú, av bavokho-ak, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu, gi-goatun. No áv ginømbe-einím nqægo: Ezoqam nandégó, zo mokho-te. Ndego eve-gú zas mbopáev. ² Zo zøte-khambuváp, taqa yaq-te. Geté zo ambá mutøkhop zowaniapín neka ngenek ezoqam, nqanek matev ndematanam, vozø-khofoinamin, zoqa Klisten bawan mokho-te nandu:gu. ³ Unimanqatín. No kha-te, nøyoná. Geté nqova-te, no ndøtú:gú, zo namba. No ngenek ezoqam-qa yaq-te, matev av nqægo gego, matavap é-møto:vé, av nqægo: ⁴ Zo Yesu Keliso-qa iz-te, vømváb. Yaq no nqova-te, ndægoát, zo namba, neka Yesu, nigi Evezøza, teqa bazaføgakh vøgoát. ⁵ Yaq ngenek ezoqam, Saitan-qá zenda-té qazinø-veém, teqa yage vøsoqá. Yaq ndego tæbetønde-qambún, neka Evezøza-qa Khøuwa Kandambaqape-te, Mbumbukiam beté-khandi:v.

⁶ Zo zøkeza iz ndozo-egawat, nandav soqain. Nandev ezoqam, manqa-zapa av nde:matanam, ndego andé flawa poponøvem nonqo me me:gó. Ge zó, møzøté-zøtez? Poponøvem nonqo flawa-te toqotu-nqagim, oskiá ndøgo, khapelavøqase mba tøgoat, yaq flawa-te ate ndi:gu segemø-panqavøém, flawa vøpopøez. ⁷ Yaq nakémbá, zo áv qanegoném, av Pasova khøuwa-te gi-goatun. Flawa awenege poponøvem nonqo-us, vø-giím. Yaq zo andé flawa ndakinak poponøvem nonqo mbain me zøtégóát. Ndaføyamba-qapé.

Unimanqatin, zo mōzo-ndafōyamba-qape-éz. Zapa ndōgo, nigi Pasova sip nakhasam, mōndōnaním, ni zapaya, ni vōkhandi:n. Ndego Kelisó. ⁸ Yaq nakémbá. Ni andé Pasova khōuwa kandambaqape zí:goném. Av Zu ezoqam, Pasova khōuwa-te, flawa awenege poponōvem nonqo-us gi-nqagevematum, ni matev soqōsoqa neka manqa-zapazapa vinivinimba, āv tabizi-nqagím. Neka av Pasova khōuwa-te, flawa ndakinak poponōvem nonqo mbain gilouzatum, ni matev eqeieqei, āv tabizi:gu neka unimanqatin manqat mba bizi-manqate.

⁹ No pepa nōme-te, bugukhokhof qazōndo-peawam, āv qazōmbe-eín nqáego: Zo mambe okho ezoqam namba me:tókúát. ¹⁰ Geté no nqanek manqat qāpeawam, no einiáv av nqáego, zo manqei-qape ezoqam ate ndi:gu, uni zōtēzivāz, ndigu mambe ndi-okho o gigiap ndiqovetu o gigiap aqonam-te ndi-upōgim o batae ndimbovizap. Zo ezoqa ewaqape av ngi:gu, amba zōuvōzat-qa tozogoin, yaq zo ambá manqei-qape zo-ivōvemín. ¹¹ Geté no nqánek qāpeawam: Zo mokho-te nandav, ezoqa tigoat, ndigu ekeza kha Klisten ndi:vewe, gete ndigu mambe ndi-okho, o gigiap ndiqovetu o batae ndimbovizap o ezoqam-qa manqa ndigeveam o íbōkha soqa izam mōqāe ndigu o gigiap aqonam-te ndi-upōgim, yaq zo ti namba me:tókúát. Neka ezoqam av ngi:gu, zo lou namba me:lōgē. ¹² No nqanek manqat qā-ein, zapa ndōgo: Ndōgo niqá sasáe mbá, bavokho ezoqam tizi-gevezotat. Geté zōkeza Klisten bawan ezoqam zógevezotát. ¹³ Mbumbukiam yakhapús, bavokho ezoqam tegevezo. Geté ni Klisten bawan mokho-te, āv tabizi-matanám, av Mbumbukiam-qa Manqat-te nqāpeawap: Manqa-zapa-us ezoqam, vōnatáv, zoqa mokho-te nandu:gu.

6

Klisten ezoqa nōme, manqa ovōyam-te toqove, taqa yaq-te

¹ Gē, zoqa Klisten bawan ezoqam mokho-te, ezoqa menas manqat tōzōgoat, gigiap o matev-qa yaq-te, yaq ndōgo eqeieqei, bavokho ezoqam-te manqa ovōyam-te tizav, ambá ndōgo, zo Klisten bawan mokho-te tozokhakheinōmem? Av taoká. Matev av nqáego, eqeieqei mbá. ² Ge zó, mōzóté-zōtez? Vaev khōuwa-te, ni Mbumbukiam-gi ezoqam, manqei-qape ezoqam zigevezó. Zo vaev khōuwa-te manqei-qape ezoqam tozo-gevezotát, yaq gē, zo ndakin kopōmba mbaín, zo mokho-te, manqa-zapa khasōkhasis tozo-khakheinōmem? ³ Neka gē, zo mōzóté-zōtez? Ni até enzol ezoqám-a, zigevezó. Av tægoat ndāgo, yaq ni kopōmbaqapé, manqei-qape matev tizi-geveatat. ⁴ Geté zoqa matev viní. Zoqa Klisten bawan mokho-te, manqa-zapa qafakhanin, yaq zo bavokhó qazonō-ndapemín. Yaq tiqa zenda-te ndigu tozonō-veemín, ndigu Klisten bawan-te iz mbain ndigu? ⁵ Zo ambá mivi zōvitiín. Gē, zo mokho-te, ezoqa kopo matavap loloakh-us mbaín, ndego ezoqa tegevezotat, izu Klisten ezoqam-te manqat tōfakhanat? ⁶ Klisten ezoqam, Klisten ezoqa nōme, manqa ovōyam-te teve, ndōgo soqáín. Geté uni tōne-soqa-ín ndōgo, Klisten ezoqam, Klisten ezoqa nōme, bavokho ezoqam-te tendaf, manqa ovōyam-te vōmōvē, ndigu Mbumbukiam unimanqatinteav ndigu.

⁷ Zo yaqyaq-a, manqa ovōyam-te ndozo-ambam, zo mōzo-o:áz, Klisten matev-te. Klisten ezoqa nōme, manqa-zapa teqago o gigiap teqa-aqonam, qo soqombó-ták. ⁸ Geté zo ezoqa nōme-te manqa-zapazapa qazogoatun

neka gigiap aqonam-te vozozò-upøgimatum, soqain nandav. Uni tõne-soqa-ín ndògo, matev av nqægo, Klisten zøfuap-te ndozogo.

⁹ Ge zò, mözòté-zòtez? Ezoqa soqøsoqa, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te gemò-ozák. Zo zøkeza kha, mbøe-khavòzám. Ezoqa ndigu mambe ndi-okho, o batae ndimbovizap, o nøkenøkem matev ndingi-wat, o angana izuizum mambe ndigu, ¹⁰ ezoqam av ngi:gu, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te gemò-ozák. Até ndigú-a, aqonam ezoqam, o gigiap qovetam ezoqam, o ibøkha soqa izam møqæ ezoqam, o ndigu manqa ndigeveam, o gigiap aqonam-te ndi-upøgin, ndigu gemò-ozák. ¹¹ Zo ezoqa nõme, matev av nqægo mòzo-matønnumám. Geté Mbumbukiam zo møndø-sungutáz, vozò-tegi-ezoqam-ez neka vozò-ndaføyamba-ez, teqa bøi-te. Mbumbukiam, nigì Evezøza Yesu Keliso neka ekeza Nqova Mbomambaqape mokho-té genø-matanám.

Niqa kha, Mbumbukiam-qa iz bizi-eqawát

¹² Zo ezoqa nõme, áv qazøte-manqaté nqægo, „Ni kopømbá. Matev ate ndægo sizi-matønnumát. Khafeap mbaín.” Unimanqatín. Ni-te khafeap mbaín. Geté matev nõme ndògo, ni giní-tøkeák. No-te khafeap mbaín. Geté soqain ndògo, matev o gigiap nõme, noqa yage to:kawaevtat.

¹³ „Neka ezoqa nõme, áv gini-manqaté nqægo, „Lou ndògo, emu nonqó. Neka emu ndògo, lou nonqó.” Ndògo unimanqatín. Geté gëmbo-mataváp. Nqanek gigiap menas, gigiap-qapé mbá. Vaev-te, Mbumbukiam nqanek gigiap menas gèngiú. Neka nõme nqáne: Niqa kha, mambe okho nonqó mbá. Ndògo Evezøza nonqó. Niqa kha ndégo teno-kawaevát. ¹⁴ Mbumbukiam, ndego Keliso løvøte-te gekhandi:v, ndego ekeza bazaføgakh-te, até ní-a, løvøte-te vøkhandi:n.

¹⁵ Gê, zo mözòté-zòtez? Zoqa kha nandav, Keliso-qa kha bunøzáp. Yaq gé, kopømbá, Keliso-qa kha, mambe ezoqa namba toqote-tøkua? Ünime:kopømba-mbaín. ¹⁶ Neka gé, zo mözòté-zòtez? Mambe okho sævam namba, venanqei nonqo toqote-tøkua, yaq qo kha kopó, tu namba. Zapa ndògo, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo: Anganeam sævam namba ti:tøkuanem, yaq ndigu kha kopó. ¹⁷ Geté gekha ezoqám ndego, unimanqatin matev møkho-te, Evezøza namba te:tøkua, yaq ndego té namba tenè-kopoevtát. Ndigu nqova-te, kopó.

¹⁸ Zo mambe okho matev møe zombónayát. Zapa ndògo, gekha manqa-zapá ndògo, ezoqa ndimatatanam, ndògo kha bavokhó gino:gó. Geté mambe tizi-okhoat, ni soqain-te, nikeza kha zì-aumát. ¹⁹ Gê, zo mözòté-zòtez? Zoqa kha nandav, Nqova Mbomambaqape-qa khoév, ndego Mbumbukiam-te qazondafem. Yaq ndego zo mokho-té geyagé. Zoqa kha, zøkezan mbá. Ndògo Mbumbukiam-qa. ²⁰ Ndego zo fiá genewí. Fia kandambá gego. Yaq nakémbá, zoqa kha, Mbumbukiam-qa iz zòté-eqatát.

7

Nøkenøkem-qa yaq-te

¹ Taqa yaq-te ndògo, zoqa pepa-te qazøtøndo-bevøpem, noqa qavøiwat nqáne: Ezoqa sæva okieav tøgøat, ndògo qanimáv. ² Geté soqain ndògo,

ezoqa andé mambe matev-te vóe-o:áz. Yaq nakémbá, anganeam, ekeza zas bèmbogó, neka sævam ekeza zivis bembógo.

³ Anganeam ekeza kha-te khafeap betòvé, zas-te. Yaq matev até kopó. Até sævám-a, ekeza kha-te khafeap betòvé, zivis-te. ⁴ Zas ekeza kha kawaeateáv. Geté zivis mo:kawaevát. Yaq até kopó, zivis ekeza kha kawaeateáv. Geté zas mo:kawaevát. ⁵ Zo bezómbo-qasi:váp, yaqyaq-a. Geté zo manqat tozo-kopo:nem, av nqægo, khøuwa andé gekham tizi-qovezamat, ni matev zigoák, geté ni zìguligulimát, yaq ndøgo kopømbá. Geté ta khøuwa ndigu timø-nasinimat, yaq nango vòtøkuanemát. Soqáin ndøgo, zo zøkeza kha nözøgim-qa amba tözøtegoat, yaq zo Saitan manqa-zapa-te te-itub. ⁶ No nqanek manqat, zo tøke nonqo nözø-manqaté. No ambá av nqægo, zo nøkenøkem matev-qa yaq-te khafeap nozømbovē. ⁷ Unimanqatín. No nqæmatavap, zo Klisten ezoqam ate ndözøte:go, nøkepøteav tøgoniñ, av no nqate:go, ndøgo ambá qanimáv. Geté Mbumbukiam, teqa kuku matev-te, ni matev vinivinimbá ndini-etoam. Ezoqa nøme vini-a, ezoqa nøme vini.

⁸ Neka ti-te ndigu, nøkepøteav ndigu, neka ngængæm, tigi angana gizø-pakhaez, noqa manqat nqánek: Ndigu yakhapus-mba tiyagat, av no nqateyage, ndøgo qanimáv. ⁹ Geté ndigu ekeza poev matev amba ti:nözøgimat, ság, sà benøkím. Soqáin ndøgo, tiqa poev matev ande lou me tözømbe-lonqotumit.

¹⁰ Neka zo ndozo-nøkiap, noqa manqat zo-te nqánek. Geté unimanqatín. Nqanek noqá manqat mbá mbá. Evezøza-qá manqát. Manqat av nqægo: Zo até vønøkiáp. Sævam zivis be-íváv. ¹¹ Geté sævam ndugu, anganeam è-møndø-iváv, ndugu até begó, ngæmam, o nango zivis-té guabenø-qaván, te namba bemø-khákheinømem. Yaq anganeam, até kopó, ndego zas be-íváv.

¹² Ndigu ezoqa nøme-qa yaq-te, tigi angana o sakheis, Yesu unimanqatin-teav ndigu, Evezøza manqat einiáv. Geté ti-te ndigu, noqa manqat nqánek: Qogu sævam, Yesu unimanqatinteav ndugu, yaq ndugu qo namba yage-te poev zua mbogó, qo nanduv sævam ndø-íváv. ¹³ Neka qo sævam, qoge anganeam Yesu unimanqatinteav ndego, yaq ndego qo namba yage-te poev zua mbogó, qo nandev anganeam ndø-íváv. ¹⁴ Zapa ndøgo, anganeam ndego Yesu unimanqatinteav ndego, Klisten sævam namba ndi:nøkeap, yaq até ndego-a, Mbumbukiam-gé, zas zapaya. Neka até sævám-a, ndugu Yesu unimanqatinteav ndugu, Klisten anganeam namba ndi:nøkeap, até ndugú-a, Mbumbukiam-gú, zivis zapaya. Amba vini tøgonin, yaq zogi nakheis ambá ndaføyambá mbá, Mbumbukiam-qa bøi-te. Geté ndigu ndaføyamba-qapí.

¹⁵ Geté anganeam, ndego Yesu unimanqatinteav ndego, zas ivøve-qa tegoat, o sævam, ndugu Yesu unimanqatinteav ndugu, zivis ivøve-qa tugoat, ság, bèmatønømém. Qo anganeam o sævam, Yesu ndoqo-unimanqatinat, kopømbaqapé, soqombó-ták. Geté yaq sævam-a, yaq anganeam, poev sekemba tözøgoat, até benøkiáp. Zapa ndøgo, ni Mbumbukiam, sambi yage-te genøni-akhá. ¹⁶ Eisa, qo Klisten sævam, qeivis Keliso-té qopøtè-itú penømakhaya, yaq Mbumbukiam vøkhandi:v? Neka qo Klisten anganeam. Eisa, qo qayas Keliso-té qopøtè-itú penømakhaya, yaq Mbumbukiam vøkhandi:v?

Ni av tabizi-yagé, av Mbumbukiam ni ginimbi-akha

¹⁷ Zo ezoqa kopokopo ate ndözøte:go, ta yage mokho-te ndøgo, av Evezøza gezømbe-etoam, até vøyageáp, ta yage ndøgo, zo qazogoam, Mbumbukiam zo gezø-akha, vozø-Klisten-ez. No Klisten bawabawan ate ndægot, ezoqa

manqat āv tæzømbe-løvuaát. ¹⁸ Mbumbukiam Zu ezoqam gemøndæ-akha, vø-Klisten-ev, ndego anganeam ngusum ē-møndømbo-kepøtøzēm, ndego matev nango evøzam-qa begō. Neka até kopó, ezoqa nømme, ndego ngusum kepøtøzateav gegoam, ge-Klisten-ev, ndego ngusum bekepøtáz. ¹⁹ Zapa ndógo, ngusum møndømbo-kepøtøzēm, ō, kepøtøzateav tøgoat, nqanek gigiap-qapē mbá. Geté gigiap-qape nqáneq, Mbumbukiam-qa manqat o-mba toqombøe-ndapat. ²⁰ Ezoqa ewaqape, ta yage-te ndógo, gigoam, gi-Klisten-ez, até begó.

²¹ Qo ezoqam-ge yaq-fia mbain sasae ezoqam qoqogoam, qoqo-Klisten-eq, ság. Mbomatáváp. Até vøugú. Geté qogi kawakawa-za nqonqotøqat-qa tiqagonem, qanimáv. Sègeqáv. ²² Zapa ndógo, gekha ezoqām ndego, yaq-fia mbain sasae ezoqam gegoam, Evezøza gembo-akha, ndego ndakin nqonqotøvé, Evezøza mokho-te. Neka gekha ezoqām ndego, yaq-fia mbain sasae ezoqam goneav gegoam, Evezøza gembo-akha, ndego ndakin andé yaq-fia mbain sasae ezoqām. Zapa ndógo, ndego Keliso-gé. ²³ Ndego zo fiá genewí. Fia kandambá gego. Yaq nakémbá, zo manqei-qape ezoqa bezømbo-kawàéz. ²⁴ Nøfuap! Ta yage-te ndógo, Mbumbukiam zo gezømbe-akha, zo até vøgó, Mbumbukiam namba.

Ngængæm-qa yaq-te

²⁵ Tiqa yaq-te ndigu, qazonø-bevøpem, ndigu nøkepøteav ndigu, no Evezøza-qa manqa løvuaat mbain. Geté ndego, teqa tanakh matev mokho-te, no nøtenat nø-etoám. Yaq nakémbá, no nqæmatavap, noqa manqat unimanqatín, taqa yaq-te. ²⁶ Ni ndakin føgakh-te nqaziwani, yaq no nqæmatavap, qanimav av nqægo: Zo ezoqam, nøkepøteav até vøgó. ²⁷ Geté qo qoqo-oq, qo até vøyagé, av ndægo. Qogu sævam, ndø-iváv. Geté qo lousi khoev qeiviav tøgoat, qo sævam-qa ndøvað. ²⁸ Geté unimanqatín. Sævam toqo-oki, ndógo kopømbá. Manqa-zapa mbain. Até ndógó-a, mbasønakam anganeam tundaf, ndógo manqa-zapa mbain. Geté gëmbo-mataváp. Ezoqam ndigu tinøkim, ndigu føgakh-té giwanát. Geté no poeveáv, zo matev føgøføgakh av nqægo tøzø-fakhanam.

²⁹ Nøfuap! No nqanek manqat qæ-ein, zapa ndógo: Manqei-qape-gi khøuwa khapímbá ngu:yoza. Yaq nakémbá, ndakin khøuwa-te nqanek, gekha ezoqām ndigu, ndinøkiap, tiqa matavap nøkenøkem-qa yaq-te mba bezøgó. ³⁰ Neka gekha ezoqām ndigu, mutøkhop ndiwaniap, tiqa matavap mutøkhop-qa yaq-te mba, bezøgó. Neka gekha ezoqām ndigu, khanakhanakh ndøzø-asøtøve, tiqa matavap khanakhanakh-qa yaq-te mba bezøgó. Neka gekha ezoqām ndigu, gigiap giwiin, tiqa matavap gigiap-qa yaq-te mba, bezøgó. ³¹ Neka gekha ezoqām ndigu, manqei-qape gigiap ndøzømbo-ngetageapet, tiqa matavap manqei-qape gigiap-te mba bezøgó. Zapa ndógo, manqei-qape-qa bugug, av ndakin nqazi-qeivi, ndømø-navøém.

³² No āv qanømbe-poév nqægo: Zo fofogeap-áv, sozóyagát. Zapa ndógo, gekha ezoqām ndego, sæva okieav ndego, ndego Evezøza-qá sasae mba mbomataváp. Ndego Evezøza khanakhanakh-qa mbogó. ³³ Geté gekha ezoqām ndego, sævam-us ndego, ndego manqei-qape gigiap mbomataváp. Zapa ndógo, ndego zas khanakhanakh-qa mbogó. ³⁴ Matev menás tø-itu:mat. Yaq matev até kopó, ngæmam o mbasønakam, tuqa matavap, Evezøza-qá sasae-te mbá qambogót. Ndugu āv qambøpeév nqægo: Ndugu ndaføyamba-qapu ndógoát, neka tuqa kha neka tugu nqova, Mbumbukiam-qa vøgoát. Geté sævam ndugu, zivis-us ndugu, ndugu manqei-qape gigiap mbomataváp.

Zapa ndógo, ndugu zivis khanakhanakh-qa mbogó. ³⁵ No nqanek manqat, zo tóke-qa nözö-manqaté. No ambá av nqægo, zo toke-qa nözögö. Geté noqa poev kandambaqape nqáne: Zo matev eqeieqei-té qazógoát neka Evezöza-qa vozoyagát. Soqain ndógo, zo matev menas tó-itubumat.

³⁶ Ezoqam mbasónakam-te sówöta gimbogonem, geté yaq ndego matavap geve, av nqægo, tiä, no säva nō-okiäk, geté ndakin ndego gematövem, av nqægo, ndógo eqeieqei mbā, no ndugu okieav tógoat, zapa ndógo, ndugu nakhei tonqogim khóuwa avónin gemómbō-nasinim, av tægoat, ság, ndego yá begó, av ndómböe-poev. Ndigu yá benókím. Ndógo manqa-zapa mbain. ³⁷ Geté ndego ekeza matavap uni ge:ve, av nqægo, no säva nō-okiäk, neka ezoqa ndego taqa yaq-te tóptóveav vógoát, neka ndego ekeza kha-qa poev to:kawaevtat, neka ndego uni te:-unimanqatin av nqægo, ndógo kopómbā, no ndugu okieav tógoat, yaq ság. Kopómbā. Ndego säva be-óki. ³⁸ Nakhoa menás eqeieqei, qo säva toqo-óki, o, okieav tógoat. Geté qanimav ndógo, qo säva okieav tógoat.

³⁹ Sävam zivis zua ndemboyage, ndugu zivis namba me:tókuát. Geté zivis tembonanim, ndugu kopómbaqapé, anganeam nōme tundaf. Khafeap mbain. Geté ndego Klisten ezoqam begó. ⁴⁰ Geté no nqæmatavap, tuqa khanakhanakh ndómólóvú, ndugu ngæmam sekemba tugoat. Nqanek noqá mataváp. Geté até nó-a, Mbumbukiam-ge Nqova ngenómbú:gu, no mokho-te.

8

Lou-qa yaq-te, khape mbumbuk-te gi-aumatun

¹ Zo sówakha-qa yaq-te qazótóndo-bevöpem, tae khóuwiap mbumbuk-te gi-aumatun, yaq ezoqa sasa ndólogin, taqa yaq-te, noqa qavóiwat nqáne: Unimanqatin. Ni mízi:nótén. Ni ate nqazi:gu nōtenat nqanígu. Geté qateqat mba taqagoat, yaq ndógo soqoté-khambuvupát. Geté matev-qape, niqa Klisten matev-te nqani-tókee, kuku matév. ² Ezoqa nōme ndematavap av nqægo, teqa otevat kandambā, ndógo ni äv qaninómánd nqægo, ndego otevat ndapeáv, av te:ndapin. ³ Geté gekha ezoqám ndego, kuku ndómbogo Mbumbukiam-te, Mbumbukiam móndæ-otév ndego.

⁴ Sówakha-qa yaq-te, khape mbumbuk-te gi-aumatun, ni mízi:nótén, nginik uni mbumbuk-ín mbā. Mbumbukiam kopo me:gó. Nōme mbain. ⁵ Gigiap nqágó, ezoqa “mbumbuk” ndi:zæza, manqei-qape-te nqanek o yan ova nqo:go. Unimanqatin. Mbumbuk neka evezöza-za av ngi:gu kopoáv. ⁶ Geté ni mízi:nótén, Mbumbukiam sate ndégo, nigi Tat, ndego gigiap ate nqægo gekhakheinam neka ni teqa nqaziyage. Neka Evezöza sate ndégo, Yesu Keliso, te mokho-te, Mbumbukiam gigiap ate nqægo gekhakheinam neka ni te mokho-te nqaziyage.

⁷ Geté ezoqa nōme zótezateáv. Ndigu mbumbuk gèzómbe-meá. Yaq ndigu sówakha tilogat, ndógo khape mbumbuk-te go:-aomem, ndigu äv giní-matavupát nqægo: Khape mbumbuk zua zómbé-tabupít. Yaq nakémbá, ti-te ndigu soqain, lou av nqægo toqolog. ⁸ Geté unimanqatin. Ni kopómba mbain, lou zapaya, Mbumbukiam-qa bōi-te tizi-ndafóyamba-en. Oskia ndógo, lou nōme tizilog o logev tógoat, ndógo kopómbá, Mbumbukiam-qa bōi-te.

⁹ Geté aiyá qagó. Soqain ndógo, zo lou nōme tozolog, taqa yaq-te ndozo-matavap, khafeap mbain, yaq zo ndigu ezoqa nōme vozó-itüb, ndigu unimanqatin-te bazafógakh mbain ndigu, yaq zoqa matev, tiqa Klisten

matev-te tøkhaosam, vó-o:áz. ¹⁰ Qo qakezan mòqote-qatéq, khape mbumbuk, ndigu khokhó. Geté Klisten ezoqa nøme teqamekh, qo khape mbumbuk-qa khoev-te toqo-qotat, lou voqólóg, ndego oteveaveav ndøgo, ndigu uni mbumbuk-ín mbā, yaq até ndegó-a, lou segélóg, ndøgo khape mbumbuk-te gi-aomem. ¹¹ Yaq av nqægo, qo ndego ezoqam qoqa qateqat soqoté-ngi:ú, ndego teqa unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndego. Geté gëmbo-mataváp. Keliso até te zapaya ndégo, tenenaním. ¹² Qo Klisten qafuap, matev nøme-te toqo-itub, ndøgo ndi:matavap, soqain, yaq qo manqa-zapa qógó, ti-te. Yaq av nqægo, qo ate Keliso-té-a, manqa-zapa qógó. ¹³ Yaq nakémbá, nogi Klisten nøfuap, noqa lou loge zapaya, tíqa unimanqatin-te amba ti-o:azin, yaq no søvakha nango nólogák, noqa yage-te ate nqægo. Zapa ndøgo, soqain ndøgo, nogi Klisten nøfuap, manqa-zapa-te tæ-itub.

9

Pol sasae-te fia upøgimav ambá genegoám, geté ndego khanakhanakh

¹ Ge zó, ndozo-matavap? No kopømba mbaín, gekha matēv ndøgo, Mbumbukiam ndenøtake, amba sa tæmatanamin? No kopømbaqapé. Neka gē, no Keliso-gē u-anēm mbā? No nqægó. Neka gē, no Yesu ometeáv, ndego nigí Evezøza? No møe-omét. Neka gē, ndøgo noqá sasae zapayá mbā, zo Evezøza ndozo-unimanqatinat. Av taoká. Ndøgo noqá sasae zapayá. ² Ezoqa nøme ndimatavap, no Keliso-gē u-anēm mbā. Geté zo mözøte-zøtéz, no unimanqatin Keliso-gē u-anēm. Zapa ndøgo, zo Evezøza ndozo-unimanqatinat, zo noqá khakhatáp, av nqægo, no unimanqatin Keliso-gē u-anēm.

³ No ndigu ezoqam, ndigevenoat, áv qazømbé-qavøiú nqægo: ⁴ Ge zó, ndozo-matavap, no neka Banabas, ni Mbumbukiam-qa sasae nqeigu, amba niqa yaq-fia lou vøtilogin-a, ibøkha vøti-izamin, ndøgo ambá eqeieqei mbā? Av taoká. Ndøgo ambá eqeieqei. ⁵ Neka gē, ni amba tøn-poein, ni kopømba mbaín, amba Klisten sakheis teizøkimin neka namba vøti-okhoín, av ndigu Keliso-gi u-anim nøme neka Evezøza-gi emekheis neka Pita gi-goatun? Av taoká. Ni ambá kopømbaqapé, ni tøn-poein. ⁶ Neka ge zó, ndozo-matavap, no neka Banabas, ni amba sasae nøme goneav teigonin, av ezoqa nøme gi-goatun, ndøgo eqeieqei mbā? Av taoká. Até ní-té-a, ndøgo ambá eqeieqei, ni sasae nøme goneav teigonin. ⁷ Gē, nakhag ezoqa tígu, ndigu yage nonqo, sasae nøme gigoatun? Neka gē, khae ogekham ezoqa tígu, ndigu ekeza avøe gigiap logemav ndigu? Neka gē, kao keoge ezoqa tígu, ndigu ekezan, kao-qa tete logemav ndigu? Av taoká. Matev av nqægo, mbaín.

⁸ Manqat ndøgo, no nqæmanqate, ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam-qā matavap-te mbā qando-fakhatē. Av taoká. Até Mbumbukiam-qā guguna manqát-a, Mozes gini-etoam, gē-unimanqatinát, noqa manqat. ⁹ Ndøgo áv qane-peawáp nqægo, “Qo kao-qa manqa-nqa, mboløvønám, wit tag ko-qogim sasae tugoat.” Ge zó, ndozo-matavap, Mbumbukiam ndego kao mba zømatavupam, yaq ndego manqat ndøgo tene-eín? ¹⁰ Av taoká. Geté ndego ni nimatavupám. Unimanqatín. Manqat ndøgo, nqapeawap, ni zapayá qane-peawáp. Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme-qa khae tekha neka gekha ezoqám ndego, avøe gigiap tepea, ndigu tonotazá ndøgo: Khae

eve, avøe gigiap nøme ndøzø-etoám, tiqa yaq-fia. ¹¹ Ni zo Mbumbukiam-qa Manqat qati-zømesimat, ni andé tege Nqova-qá avøe gigiap me niti-ogeakhát, zo mokho-te. Yaq ge zó, ndozo-matavap, ni sasae qatigoam, zo yaq gigiap-qase tozoni-etoam, ndøgo kopømbá mbaín? ¹² Gé, zo ezoqa nøme ndozozø-tøkee, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat ndi:zømesim, yaq zo ni kopømba mbaín tozoni-tøke? Ni sasae kandambá qeigoam, zo mokho-te. Geté ni einiáv av nqægo, yaq-fia bânindapēm. Ni yage føgakh-qape sêindapét. Zapa ndøgo, soqáin ndøgo, ezoqa niqa yaq-fia manqat zapaya, amba Keliso-qa Manqat Mbomambaqape tisanqawemin.

¹³ Ge zó, møzøté-zøtez? Ezoqam ndigu Mbumbukiam-qa khoev-te ndisasaet, ndigu loge gigiap ndøgo ti-upøgimatún. Neka ndigu ezoqam, Mbumbukiam-te søvakha gigiap ndiløvusam, nøme ndøgo, tiqá. ¹⁴ Yaq matev até kopó. Evezøza manqa av ginimbi-løvuá nqægo: Gekha ezoqām ndigu, ezoqa Manqat Mbomambaqape ti:zømesimat, ndigu yaq-fia bè-upøgím, tiqa yage nonqo.

¹⁵ Geté no manqatemáv av nqægo, no yaq-fia bânøndáp, zapa ndøgo, no zo mokho-te sasae kandambá nqægot. Neka no nqanek manqat ambá ta zapaya ndøgo tøte-peaomit, no yaq-fia ndape-qa nøtegō. Av taoká. No ezoqam-te tambeáv. No andé khambuváp, taqa yaq-te. Neka no poeveáv, ezoqa nqanek khambuvap matev tinø-ngi:nam. No båtøkhæ-naním. ¹⁶ Geté no ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat nqate-zømesim, taqa yaq-te, no kopømba mbaín, tøte-khambuvapat. Zapa ndøgo, nqanek sasae, Mbumbukiam ndøvé, no-te. No bânøgót. No ndæmø-soqoenín, no ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat amba zømesipøteav tægonin. ¹⁷ No nqanek sasae amba nøkeza poev-te mba tægoatin, yaq no ambá kopømbá. Yaq-fia ndændapín. Geté nqanek sasae, no Mbumbukiam nø-etoám. Nakhoa mbaín, sa tæ-ivav. Oskíá ndøgo, yaq-fia tændap o ndapeav tøgoat. ¹⁸ Av tægoat ndægo, yaq gē, noqa yaq-fia gekhám? Noqa yaq-fia sa nqáneq: No ezoqa Manqat Mbomambaqape, yaq-mbá söté-zømesim neka no yaq-fia upøgimáv, ta sasae-te.

Pol ezoqa ewaqape-te, é-møndømø-tigi-ezoqam-ev-ín

¹⁹ No ezoqam-gé sasae ezoqám mbá. Geté no møemø-ezoqa-ewaqape-gé-sasae-ezoqam-en-ín. Zapa ndøgo, no ezoqa ewaqape, Keliso-te yozoat-qa nogó.

²⁰ Zu ezoqam-te, no møemø-Zu-ezoqam-én. Unimanqatín. No ambá av nqægo, Mozes-qá guguna manqat mokho-té qatu:gú. Geté no ti-te møemøzø-Mozes-qa-guguna-manqat-paev-ezoqam-én. Zapa ndøgo, no ndigu ezoqam, Mozes-qa guguna manqat mokho-te ndu:gu, Keliso-te yozoat-qa nogó. ²¹ Neka bawan vini-ak, ndigu Mozes-qa guguna manqat mokho-te goneav ndigu, no møemøzø-Mozes-qa-guguna-manqat-goneav-ezoqam-én. No nøkezan, ambá av nqægo, Mbumbukiam-qa guguna manqat mokho-te goneáv. Av taoká. No Keliso-qá guguna manqat mokho-té qatu:gú. Geté no ndigu Keliso-te yozoat-qa nogó, ndigu Mozes-qa guguna manqat mokho-te goneav ndu:gu. ²² Ti-te ndigu, unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndøgo, no møemø-bazaføgakh-mbain-ezoqam-én. Zapa ndøgo, no ndigu Keliso-te yozoat-qa nogó, ndigu unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndøgo. Unimanqatín. No ezoqa ewaqape-te, møemø-tigí-ezoqam-én. Zapa ndøgo, noqa poev

kandambaqape nqáneek: No ande gekha nakhoa me tæqeiv, ndigu Keliso-té qatóyozó.

²³ No nqanek matev ate ndægo, Manqat Mbomambaqape zapayá qate-goatún. Yaq até nó-a, matev mbomømboma batē-upøgim, ndøgo Manqat Mbomambaqape ndæmanqate.

Ni bazaføgakh-us bizibøitit, atema yaq-fia bizimø-ndapem

²⁴ Ge zó, møzóté-zótez? Bøiat-te, ezoqa kopoáv gibøinin, gififingimin. Geté ezoqa kopo mba mo:megeín, yaq-fia vøndapin. Yaq nakémbá. Zoqa Klisten matev-te, bazaføgakh-us ndøbøitit, atema yaq-fia vømø-upøgim.

²⁵ Gekha ezoqām ndigu, bøiat-te gififingimin neka yaq-fia upøgim-qa ndigu, ndigu kha-qa poev matev gèvoanemín, bazaføgakh vø-asazin. Geté unimanqatín. Ta yaq-fia ndøgo, gindapemín, ate nonqo gigiáp mbá. Geté ni nqazibøitit, yaq-fia ndøgo tizimø-ndapem, gemø-lanqayák. Ndøgo miavmiáv. ²⁶ Yaq nakémbá, no ambá av nqægo, khokho sæteitit. Geté no megemege-te, khamba nombom-ovét. Neka no andé kupundam ezoqám. No pingim khokho sa nqagimáv. ²⁷ No andé nøkeza kha me nøte-khanæmét, neka noqa poev paev-qa nombogó. Soqain ndøgo, no ezoqa nøme mba tæzø-manqatat, ndaføyamba ndøbøitit, gete no nøkezan ndaføyamba teitiav tøgoat, yaq yaq-fia ndapeav vøgoát.

10

Matev vinivinimba, Izrael bawan-ak-te qafakhanumam, ndøgo ni guguna nonqó

¹ Nøfuap! Zo nigi atanakha-zapazapa-za zozó-matavupát, ande gekha matev me zømbé-fakhanumam. Mozes gimboavat, ndigu ate gi:goam, ozoz mokho-té gunu:goám, neka ndigu ate gi:goam, kewan-te vømøtanqa. ² Neka ndigu ezoqa ate gi:goam, ozoz mokho-te gu-apat neka kewan-te gitanqa, andé ibøkha iz me me:ndapém, vømø-Mozes-gi-paev-ezoqam-ez. ³ Ezoqa ewaqape, lou kopo me:logám, Mbumbukiam gezø-etoumam. ⁴ Neka ndigu ibøkha kopo vøe-izumam, ndøgo Mbumbukiam gezø-etoumam. Ta ibøkha ndøgo, køi-té qando-fakhatám. Ndigu køi, namba me-okhoám. Ta køi ndigu, Kelisó. ⁵ Geté ezoqa kopoáv, Mbumbukiam khamakanakh mbaín, ti-te. Yaq ndigu gèpakhaetám. Ezoqa peakha mba mu-osupát, Sainai leg-av manqei-te ndøgo.

⁶ Nqanek matev ate qægoam, ni guguna nonqo ndøfakhanám. Soqain ndøgo, ni manqa-zapazapa-te poev tønigoat, av ndigu qazømbe-goam. ⁷ Zo khape mbumbuk zøkhanakanakhát, av ndigu ezoqa nøme gi:matønømem. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-peawáp nqægo, “Ndigu ezoqam gèqonáv, lou loge matev neka izam matev vøgonem. Yaq giwan, tae khøuiap mbokhanakanakhém, vø-ogiam.” ⁸ Até mambe matév-a, ni bizigú, av ndigu ezoqa nøme gi:goam. Gømbo-mataváp. Mbumbukiam yaq-fia ndótá, ti-te ndigu, matev gigonem. Ta khøuwa kopo-te ndøgo, ezoqa kopoáv gipakhaez. Ate gi:goam, tuenti-tri taosen ezoqám. ⁹ Ni Keliso khamasim-te bizi-áwám, av ndigu ezoqa nøme, Mbumbukiam khamasim-te gi:veem. Ndigu waza ndøfoqobám, vøpakhaez. ¹⁰ Neka Mbumbukiam-qa,

9:25 9:25 Filip 3:14; 2 Tim 4:7-8; 2:4-5 **9:27** 9:27 Lom 8:13; 13:14 **10:1** 10:1 Exo 13:21-22; 14:22-29 **10:3** 10:3 Exo 16:35 **10:4** 10:4 Exo 17:6; Num 20:11 **10:5** 10:5 Num 14:29-30
10:6 10:6 1 Ko 10:11; Num 11:4, 34 **10:7** 10:7 Exo 32:6 **10:8** 10:8 Num 25:1-9 **10:9** 10:9 Num 21:5-6 **10:10** 10:10 Num 16:41-49

manqa ndøpòndqòm, av ndigu ezoqa nõme gi:gonem, yaq ndego enzol ezoqam, ezoqa lõvøte ndezø-etoam, vøndøwav, ezoqa pakhapakha vøzøkhanan.

¹¹ Nqanek matev ate qægoam, ti-te qafakhanumam, ni guguna nonqo ndøfakhanumám. Tøne-peawáp ndøgo: Ni gè:guguná, ni ndakin vaev khøuwa-te nqaziyage.

¹² Gekha ezoqám ndego, ndematavap, av nqægo, no bazaføgakh-us noyá, ndego aiyáv geabegó. Soqáin ndøgo, tebøiav. ¹³ Khamasim matev nõme fakhaneáv, zo-te. Satø ndøgo, ezoqam-te oskia qafakhanumatun. Mbumbukiam, ndego unimanqatin ezoqám. Ndego khamasim matev nõme sa gembótakák, zo-te tøndo-okhoat, ndøgo zo kopømba mbain tøgoat, ndaføyamba tozo-waniapat. Geté khamasim matev tøzø-fakhanumat, yaq ndego zo bazaføgakh zø-etoumát. Yaq zo kopømbaqapé, ta khamasim matev-te ndøgo, føgføgakh zówaniapat.

Ni kopømba mbain, Mbumbukiam-anim neka khape mbumbuk namba tizi-tøkuatat

¹⁴ Yaq nakémbá, nogi nõfuap mbomømboma, zo khape mbumbuk neka tae khøuiap vizap matev, møe zombónayát. ¹⁵ Zo ezoqam, no nqanek manqat nqazø-manqate, zo matavap loloakh-ús. Yaq nakémbá, zo zøkezan vøgeveaném, noqa manqat egeieqéí tøpøtegó-a. ¹⁶ Gømbo-mataváp. Ibøkha ndøgo, Evezøza-qa lou loge matev-te qazi-izumatun neka Mbumbukiam-te ike manqat vizli-manqatatun, ndøgo ni Keliso-qá kóuk namba me:tøkunuín. Neka flawa ndigu, qazi-mbegimatun neka vizilouzin, ndigu ni Keliso-qá khá namba me:tøkunuín. ¹⁷ Ndøgo lou kopó, ni qazi-logatun. Yaq nakémbá, oskiá ndøgo, ni ezoqa kopoáv, ni kha kopó. Zapa ndøgo, ni ate nqazi:gu, lou kopo zi:logé.

¹⁸ Zo Izlael ezoqam zozø-matavupát. Ndigu søvakha gilogin, ndøgo Mbumbukiam-te giløvutumatum, ndigu Mbumbukiám namba me:tøkuzuín. ¹⁹ Av tægoat ndægo. Yaq gè, ezoqa nõme søvakha gigiap, khape mbumbuk gizø-løvusumatun, ndigu unimanqatin mbumbuk zølvøsumatum? Neka ndigu mbumbuk, unimanqatin mbumbuk? ²⁰ Av taoká! Geté søvakha gigiap, ndigu khape mbumbuk gizø-løvusumatun, ndigu nqova soqøsoqa zølvøsumatum, ambá ndego, Mbumbukiam-anim. Yaq no poeveáv, zo nqova soqøsoqa namba tøzøte-tøkuatat.

²¹ Zo kopømba mbaín, menas-te tozo-waniapat, Evezøza-qa lou loge matev-te, ibøkha tozo-izumat, neka ibøkha nõme vozó-izamat, ndøgo nqova soqøsoqa gizø-aumatun. Neka zo kopømba mbaín, Evezøza-qa lou-qase-te, lou tozologat neka nqova soqøsoqa-qa lou-qase-te, lou vozólogát. ²² Soqáin ndøgo, ni Mbumbukiam qaqá tizimbo-løozem. Ge zó, ndozo-matavap, niqa bazaføgakh, teqa bazaføgakh ndømóløvu? Av taoká. Gemø-løvúák.

Gekha matev ndøgo, ni tizi-matønumat, Mbumbukiam-qá iz bete-eqawát

²³ Ezoqa nõme, áv gini-manqaté nqægo, “Ni-te khafeap mbaín. Matev ate ndægo sizigoát.” Unimanqatin. Ni-te khafeap mbaín. Geté matev nõme, giní-tøkeák, niqa yage-te. Neka matev nõme, ni Klisten bawan giní-tøkeák, niqa unimanqatin-te bazaføgakh-us tizi-waniapat. ²⁴ Zo zøkeza kha mba mbomatáváp. Geté ezoqa nõme zozø-matavupát.

²⁵ Gekha sɔvakhā ndøgo, maket-te giwiatun, zo kopɔmbaqapé, sozólogát. Neka zo khapé mbøe-matáváp, av nqægo, ndigu khape mbumbuk-te peté-aomem-a? ²⁶ Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo, “Manqei-qape neka gigiap ate nqægo, manqei-qape-te nqago, ndøgo Evezøza-qá.”

²⁷ Ezoqa nøme, ndego unimanqatinteav ndego, zo lou loge manqat tezø-ein, teqa khoev-te, yaq zo okho-qa tozogoat, lou ate ndægo, sègelóg ndøgo, ma ndego tezømbe-etoam. Zo khapé mbøe-matáváp, av nqægo, zo manqa-zapa pøztétè-gonēm penømakhaya, ta sɔvakhā ndøgo tozologem. ²⁸ Geté ezoqa nøme tezø-ein, av nqægo, “Nqanek lou mbumbuk-tē ginø-awēm,” yaq zo ndølog. Zo ndégo tøztétégoát, ma manqat gezømbe-ein. ²⁹ No einiáv av nqægo, zo manqa-zapa zøgonēm, tozolog. Geté no ndégo tæmbøe-manqatè, ndego ezoqam, ma manqat gezømbe-ein. Soqáin ndøgo, ndego tematavupat, av nqægo, zo manqa-zapazapa zogót, te namba.

Eisa, ezoqa nøme taqa yaq-te tepeté-manqate-a, “Gekha zapá, ezoqa nøme-qa matavap-te, sa tæmboambam? Kopɔmba mbaín. ³⁰ Neka gé, no Mbumbukiam lou-qa yaq-te ike manqat nqæmbo-manqate, yaq gekha zapá, noqa manqa ndigeveam?”

³¹ Noqa qavøiwat taqa yaq-te, nqáneek: Gekha matēv ndøgo, tozogoat, zo lou tozologat o ibøkha tozo-izumat, zo matev ndøgo tozógoát, Mbumbukiam-qa iz tæ-eqatat. ³² Oskíá ndøgo, Zu ezoqam o Glik ezoqam o Mbumbukiam-gi bawan ezoqam tigoat, zoqa matev, ndigu tiqa unimanqatin-te bekháðsám, vø-o:áz. ³³ Zo áv qane-matanám, av no nqate-matanam. No ezoqa ewaqape, matev eqeieqei gone-qa nøzøgó. No ambá av nqægo, nøkeza kha mba nøteqivi. Geté no ezoqā nøme nøtegó, ndigu khandi betëndapem.

11

¹ Zo noqa matev, áv tozombøé-pavát, av no Keliso-qa matev nqæmbøe-paev.

Kawa gutam-qa yaq-te, gulgulim-te

² No khanakhanákh, zoqa yaq-te. Zapa ndøgo, zo noqa manqat miavmiav zombo-matáváp, neka matev ate ndægo ndøzømbø-páēv, ndøgo no qate-zømesimam.

³ Geté no zo zøtezat-qa nøzøgó. Keliso, ndego anganeam-gé kawá, neka anganeam, ndego sævam-gé kawá, neka Mbumbukiam, ndego Keliso-gé kawá.* ⁴ Gekha anganeām ndego, tegulgulim o Mbumbukiam-qa manqat tevevezam, ndego teqa kawa tegutav, ndego tege kawa mivi mbó-etoám, Keliso. ⁵ Geté gekha sævām ndugu, tugulgulim o Mbumbukiam-qa manqat tuvevezam, yaq ndugu kawa gutøveav tugoat, ndugu ekeza kawa mivi mbó-etoám. Zapa ndøgo, ndøgo andé izum me me-agáz. ⁶ Gekha sævām ndugu, kawa gutøveav tugoat, ndugu sà bemá, até izu bēqogaz. Geté sævam ndugu izum tuqogaz o tu-agaz, tu-te ndugu, mivi-ús. Yaq nakémbá, ndugu kawa yá begutáv.

⁷ Geté anganeam kopɔmba mbaín, kawa tegutav. Zapa ndøgo, ndego andé Mbumbukiam-qá bugug me me:keogé. Te mokho-te, andé Mbumbukiam-qá iz kandambaqape neka bazaføgakh qoteqivi. Geté sævam mokho-te, andé

10:26 10:26 Psa 24:1 **10:28** 10:28 1 Ko 8:7 **10:30** 10:30 1 Tim 4:4 **10:31** 10:31 Kol 3:17
10:32 10:32 Lom 14:13 **10:33** 10:33 1 Ko 9:20-22 **11:1** 11:1 1 Ko 4:16 **11:3** 11:3 Gen 3:16; Ef

5:23 * **11:3** 11:3 Manqat mokho nøme nqáneek: Keliso, ndego anganeam-gé zapá, neka anganeam, ndego sævam-gé zapá, neka Mbumbukiam, ndego Keliso-gé zapá. **11:7** 11:7 Gen 1:26-27

anganeam-qá iz kandambaqape neka bazaføgakh qoteqeiví. ⁸ Mbumbukiam ezoqam gekhakheinøvem, ndego ambá av nqægo, anganeam sævam gene-khakheinøvem. Geté ndego sævam, anganeam-qá khá gene-khakheinøvem. ⁹ Neka Mbumbukiam ambá av nqægo, anganeam sævam zapayá gene-khakheinøvem? Geté sævam anganeam zapayá gene-khakheinøvem. ¹⁰ Yaq ta zapaya ndógo, neka enzol ezoqam zapaya, sævam kawa gutam nonqo be-uzú, tuqa kawa-te, Klisten wambap-te tuguligulim o Mbumbukiam-qa manqat tuvevezam. Ndógo tuqá khakhatáp, av nqægo, ndugu iz ndømbógó, av tuimatanam.†

¹¹ Gëmbo-mataváp. Evezøza mokho-te, sævam anganeam-té gunø-vintøvé, neká anganeam sævam-te ndø-vintøvé. ¹² Unimanqatín. Sævam anganeam-qá khá guni-khakheinøvem. Neka anganeam, sævam-té gendo-fakhanín. Geté nginik ezoqa menas, Mbumbukiam ndøkhakheinøvem.

¹³ Zo zøkhapús sozombó-matøvemém. Gê, ndógo eqeieqéí, sævam ndugu kawa gutøveav tøgoat, Mbumbukiam-te tuguligulim? ¹⁴ Até niqá matév-a, áv qaninømand nqægo: Anganeam-te mivi-ús, izu loloakh timbogoat. ¹⁵ Geté sævam ndugu izu loloakh timbogoat, tu-te ndugu qanimáv. Zapa ndógo, tugi izum andé kawa gutam nonqo me mbøegó. ¹⁶ Geté zo ezoqa nøme, taqa yaq-te manqa itumbam-qa tozogoat, no sa nqáneq qazø-eín: Ni neka Mbumbukiam-gi bawan vinivínimba, matev nøme mbaín, taqa yaq-te.

Evezøza-qa lou loge matev-qa yaq-te

(Met 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

¹⁷ Matev nøme-qa yaq-te, no ndakin manqa tæzø-løvua, no khanakhanakh mbaín zo-te. Zapa ndógo, zo qazo-møvabin, zoqa matev soqain. Ndógo zo gèngiæzoát, ambá av nqægo, gèzøtøkeē. ¹⁸ Bugukhokhof nqáneq: No áv qate-ewág nqægo, zo qazo-møvabin, zo mokho-te iziz matev zømbu-gú. No nqæmatavap, manqat nøme qæ-ewag, taqa yaq-te, unimanqatín atógó.

¹⁹ Unimanqatín, iziz matev nøme, zo mokho-te ndøfakhate, ndógo eqeieqéí. Ndógo ni tøninømand ndógo, gekha ezoqám ndigu, nakhoa eqeieqéi-te ndi-waniap.

²⁰ Zo qazo-møvabin, lou vozølogin, zo ambá av nqægo, Evezøza-qá lou loge matev zogonemín. ²¹ Zapa ndógo, zo qazo-møvabin, ezoqa nøme lou loge sège-ngazemín. Yaq av nqægo, ezoqa nøme ififin-us oskia ndógoát. Geté nøme ndigu, lou khápeme-logín neka waen khape vøe-izamin, kawa vøzø-oki-in. ²² Gê, zo khoev mbaín, ma lou tøzøte-logat neka ibøkha vøzøtè-izumat? Zo ndigu ezoqam, zo mokho-te gigiap mbain ndigu, mivi qazozø-etoumatun, zo Mbumbukiam-gi bawan ezoqam, khasøkhasis zøtezæzá. Ge zô, ndozo-matavap? No khanakhanakh manqat nøzø-eín, taqa yaq-te? Av taoká. No khanakhanakh mbaín, taqa yaq-te.

²³ Manqat ndógo, nigí Evezøza-te qændap neka zo qazø-etoam, nqáneq:

Ta lova ndógo, Evezøza Yesu, tege paev ezoqam kopo sa gëmboqambun, flawā gendápáz, ²⁴ Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, sasa ndømbegim, gezø-ein, “Nqanek noqá khá. Ndógo zo nonqó. Zo matev áv tønégó. Yaq no zonømbé-matøvememát.”

11:8 11:8-9 Gen 2:18-23 † **11:10** 11:10 Nqanek manqat-qa mokho, elavøqase føgákh, Glik manqat-te. Ezoqa nøme, áv gini-mataváp nqægo: Kawa gutam nonqo, nqáneq qane-manqaté. Até sakhéis-a, iz ndøndapém, guligulim-te Mbumbukiam-te tiguligulimat neka teqa manqat vøvevezumat. Geté ezoqa nøme ndimatavap, taqa mokho nqáneq: Sævam anganeam mokho-té gunu-gú. Neka nøme ndimatavap, mokho nqáneq: Sævam yakhapús, tømbo-pøovat, tuqa kawa tugutav o gutøveav tøgoat.

²⁵ Yaq lou gumulog, até izam nonqó-a, vōndap, waen-ús, sasa ndø-ein, “Nqanek waen, ndøgo Mbumbukiam-qá poev ndakinák, ndego tegi ezoqam namba, noqa kouk mokho-te ge-unimanqatin. Zo matev av tønégó. Gekha khøuwā ndigu, zo nqanek ibøkha tozo-izumat, zo no zonømbé-matøvememát.”

²⁶ Gekha khøuwā ndigu, zo nginik flawa tozolouzat neka nqanek waen vozó-izamat, zo Evezøza-qá løvøte-qa yaq-té zøté-zømasát, atema ekezan vøgeāv. ²⁷ Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndego, ta matev-qa mokho-qa yaq-te matavapøteav tøgoat neka nginik flawa sa vóløuz-a, Evezøza-qa waen sa vø-iz, ndego Evezøza-qá kha neka kouk-qa yaq-te manqa-zapa ndøgót. ²⁸ Yaq nakémbá, ezoqa ekeza matev bètøkhæ-geveá, váev nginik flawa telouz neka nqanek waen vø-iz. ²⁹ Zapa ndógo, gekha ezoqām ndego, nginik flawa sa telouz o waen sa te-iz, neka Evezøza-qa kha-qa mokho matavapøteav vøgoát, ndego ekeza kha, manqa ovøyam-té genøvé. ³⁰ Yaq nakémbá, zo mokho-te nandav, ezoqa kopoáv, bazaføgakh mbaín neka enqoni-ús neka nøme ndigu mōndø-pakhaéz. ³¹ Geté ni nikeza matev amba tizi-geveanemin, yaq ni Mbumbukiam viniv matev av nqægo ambá giní-etoamák. ³² Geté ta viniv matev mokho-te, ni nqazi-ndape, Evezøza ni gè:guguná. Ndego ni nakhoa eqieqei-te ambam-qa nigú. Soqain ndøgo, ni manqei-qa ezoqa nøme namba, manqa ovøyam kandambaqape-te, viniv kandambaqape tizimø-ndapem.

³³ Yaq nakémbá, nogi nøfuap, zo tozo-møvat, Evezøza-qa lou loge matev tozo-gonemat, ezoqa nøme-qa, vøzømbøkha-kewagát. ³⁴ Geté gekha ezoqām ndego, ifi tømbovinat, ndego lou khoev-té geabetøndokhæ-lóg. Soqain ndøgo, Mbumbukiam-qa manqa ovøyam tøzøfakhan, zoqa møvøna matev zapaya.

No ndakin taqa yaq-te, manqat nøme mbaín. Nøme ndøgo tæzømbé-ovøyam, no zo-te tøtøndonav.

12

Nqova Mbomambaqape-qa matev vinivinimba, ndego ezoqa ndezø-etoam

¹ Nøfuap! No ndakin Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev-qá yaq-té qazømbé-qavøiú, zo qazonømbe-bevøpem. No poeveáv, zo taqa yaq-te zøtezeateav tøgoat.

² Zo mōzøte-zøtéz, zo Keliso unimanqatinteav qazogoam, zo khape mbumbuk ndø-itubát. Geté ndigu khandi mbumbúk mbá, neka manqat manqatémáv. Yaq ndigu zo vøtubumam. ³ Yaq nakémbá, no zo zøtezat-qa nøzøgó: Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape tembøigoat, ndego kopømba mbaín, te-ein, av nqægo, “Yesu bèsoqoēv.” Neka ezoqa kopømba mbaín te-ein, av nqægo, “Yesu ndego Evezøzā,” ndego Mbumbukiam-ge Nqova mbain tøgoat.

⁴ Matev ndøgo, Nqova Mbomambaqape ezoqa ndezø-etoam, ndøgo vinivinimbá. Geté Nqova ndego, kopó. ⁵ Neka sasae ndøgo, Evezøza-qa nqazi-matanam, ndøgo vinivinimbá. Geté Evezøza, ndego kopó. ⁶ Neka matev ndøgo, Mbumbukiam ezoqa mokho-te ndu:matanam, ndøgo vinivinimbá. Geté ndego Mbumbukiam kopó, ndego matev ate ndægo, ezoqa ewaqape mokho-te ndu:matanam. ⁷ Gekha matēv ndøgo, Nqova Mbomambaqape ezoqa vinivinimba ndezø-etoam, ndøgo Klisten bawan ezoqam ate ndi:gu-qá tøke nonqó.

⁸ Ezoqa nøme, Nqova Mbomambaqape matavap loloakh zø-etoumatún. Yaq ndigu manqat matavap loloakh-us ndømanqatatún.

Neka ndego Nqova kopo, ezoqa nøme zøtezat vøzø-etoumatun. Yaq ndigu ta zøtezat-te ndøgo, ezoqa zømbe-tøkeé.

⁹ Neka ndego Nqova kopo, ezoqa nøme unimanqatin matev vøzø-etoumatun.

Neka ndego Nqova kopo, ezoqa nøme, ezoqa khakhæzat nonqo, bazaføgakh vøzø-etoumatun.

¹⁰ Neka ezoqa nøme, ndego umingiap matev gone nonqo, bazaføgakh vøzø-etoumatun.

Neka ezoqa nøme, ndego Mbumbukiam-qa manqat vevezam matev vøzø-etoumatun.

Neka ezoqa nøme, ndego zøtezat vøzø-etoumatun. Yaq ndigu segé:zøté, av nqægo, matev nøme, Nqova Mbomambaqape-tē qando-okhō, ó, nqova soqaqape-tē qando-okhō.

Neka ezoqa nøme, ndego manqat vinivinimba-te manqate matev vøzø-etoumatun.

Neka ezoqa nøme, ndego nqanek manqat vinivinimba-qa mokho, ezoqa nøme oyøyam matev vøzø-etoumatun.

¹¹ Nqanek matev ate nqægo, Nqova kopo ndøsasaeát. Av ndego ekezan, eqeieqei nde:qeivi, ezoqa segezø-etoumát, matev.

Ni Klisten ezoqam ate nqazi:gu, ni Keliso-qa khá

¹² Ezoqam-qa kha kopó. Geté ta kha-te ndøgo, kha bunøzap vinivinimbá. Kha bunøzap vinivinimba ambá qanegó, geté kha kopó. Keliso-qa yaq-te, matev até kopó. Ni Klisten ezoqam vinivinimbá. Geté ni ate nqazi:gu, kha kopó. ¹³ Ni ezoqa vinivinimbá. Nøme ndigu Zu ezoqám, neka nøme ndigu Glik ezoqám. Nøme yaq-fia mbain sasae ezoqám, neka nøme ndigu, nqonqotøzat ezoqám. Geté ni ate nqazi:gu, Nqova kopo mokho-te, ibøkha iz kopo zi:ndapém, neka vizimø-kha-kopo-en. Mbumbukiam ni ate nqazi:gu, Nqova Mbomambaqape kopo nimbi-etoám, ni ande ibøkha me vizí-izim.

¹⁴ Ezoqam-qa kha, ambá av nqægo, kha bunøzu kopo mba me:go. Geté gigiap vinivinimbá, nqani-bunøzap. ¹⁵ Gé, zenda tokhotapakh amba manqat tø-einin, av nqægo, “No zenda geagim nonqō mbá. Yaq nakēmbá, no kha bunøzū mbá.” Manqat av nqægo tø-einin, yaq gé, ndøgo sekemba kha-qá gigiáp mbá? Av taoká. ¹⁶ Neka gé, gea amba manqat tø-einin, av nqægo, “No bøi mbá. Yaq nakēmbá, no kha bunøzū mbá.” Manqat av nqægo tø-einin, yaq gé, ndøgo sekemba kha-qá gigiáp mbá? Av taoká. ¹⁷ Gēmbo-mataváp. Kha ate nqægo, amba bøi mbá tøgonin, yaq manqat amba áv khané-yogein? Neka kha ate nqægo, amba gea mba tøgonin, yaq sisip amba áv khané-vutugiamin? ¹⁸ Geté matev áv taoká, av nqægo. Mbumbukiam ezoqam-qa kha-te, kha bunøzap vinivinimba áv tenevé, av ekeza qambøe-pøovam, neka sasae vinivinimba vømbō-etoam. ¹⁹ Kha ate ndægo, amba kha bunøzu kopo mba tøgonin, yaq kha eqeieqei ambá mbain. ²⁰ Geté matev av nqægo: Ezoqam-qa kha-te, kha vinivinimbá ndøbunøzap. Geté kha ndøgo, kopó.

²¹ Bøi kopømba mbain, pingim tømbo-ein, av nqægo, “Ság, qo mbain toqo-goat. No nøkhapus kopømbá.” Neka kawa kopømba mbain, zenda tokhotapak vømbō-ein, av nqægo, “Ság, zo mbain tozogoat. No nøkhapus kopømbá.”

²² Av taoká. Até ta kha bunøzap nømé-a, ndøgo ande bazaføgakh mbain me ndækeoge, ndøgo gigiap-qapé. Ta kha bunøzap ndøgo mbain tøgoat, yaq kha

kopømba mbaín, eqeieqei tøsasaetat. ²³ Gekha kha bunøzāp ndøgo, bugug keogeav tøgoat, ni ùni zimbøe-kewagatún. Neka kha bunøzap ndøgo, ni mivi ndøni-etoam, ni eqeieqei zigutumatún. ²⁴ Geté kha bunøzap ndøgo, bugug eqeieqei ndømbogo, ndøgo kopømbá, ni gutøveav tøgoat. Mbumbukiam niqa kha, āv gene-bunøzám nqægo: Ta kha bunøzap ndøgo, ande iz mbain me ndækeoge, iz kandakanda mbo-etoám. ²⁵ Mbumbukiam av ge:matanam ndægo, zapa ndøgo: Soqáin ndøgo, kha mokho-te iziz tøugoat. Geté kha bunøzap vinivinimba, yaqyaq-a yà betøkeám. ²⁶ Kha bunøzu kopo, nqosøgeap tømbo-ewagat, yaq kha ate ndægo, sugumbú-ewagét. Neka kha bunøzu kopo, iz kandambaqape tøndap, yaq kha ate ndægo, khanakhanakh sugumú-ndapét.

²⁷ Zo Klisten bawan ezoqam-qa yaq-te, matev até kopó: Zo ate ndøzøte:go, Keliso-qa kha. Neka ezoqa vinivinimba, zo mokho-te ndu:gu, ndigu Keliso-qa kha bunøzāp. ²⁸ Klisten bawan mokho-te, Mbumbukiam ezoqam vinivinimbá ge-abam. Bugukhokhof Keliso-gí u-aním. Tiqa zita-te, manqa vevezam ezoqám. Neka tiqa zita-te, nømendim ezoqám. Neka nøme ndigu, umingiap matev ndimatanam. Neka nøme ndigu, ndego bazaføgakh gezø-etoam, enqoni ezoqa tikhakhætat. Neka nøme ndigu, ndigu ezoqa ndizø-tøkee. Neka nøme ndigu, ndigu ezoqa nøme ndizømbo-megeat. Neka nøme ndigu, ndigu manqat vinivinimba-te ndi-manqate, av Nqova Mbomambaqape ndezømbe-etoam.

²⁹ Ge zó, ate ndøzøte:go, Keliso-gí u-aním? O ge zó, ate ndøzøte:go, Mbumbukiam-gí manqa vevezam ezoqám? O ge zó, ate ndøzøte:go, nømendim ezoqám? O ge zó, ate ndøzøte:go, umingiap matev mozó-matønnumatun? ³⁰ O ge zó, ate ndøzøte:go, Mbumbukiam bazaføgakh møndøzø-etoam, enqoni ezoqa tozo-khakhætat? O ge zó, ate ndøzøte:go, manqat vinivinimba-te møzøté-manqatun? O ge zó, ate ndøzøte:go, ezoqa nqanek manqat vini-qa mokho mozóø-ovøematun? Mbaín. Av taoká, av nqægo. ³¹ Geté zo bazaføgakh tønø-asøzú ndøgo: Nqova Mbomambaqape-qa matev, tozó-upøgim ndøgo, zoqa Klisten bawan ezoqam ndøzø-tøkee.

Geté matev nøme, no ndakin tæzø-ovøyam, ndøgo møndøløví, matev ate ndægo, no qate-manqatavun.

13

Matev uni qækandambaqape, kuku matév

¹ No amba bawa vini-ak-qa manqat-te o enzol ezoqam-qa manqat-te tøte-manqatein, gete no kuku mbaín tægonin, yaq no manqa ambá khokhó segenø-feazuín. Mokho mbaín. Ndøgo andé kanda wag o bel wag mba me:wagein.

² Neka no amba Mbumbukiam-qa manqat vevezam-te kopømba tægonin, neka matev ate ndægo, ndøkhonøwe, tøte-nøtenin, neka nøtenat nøme ate ndægo tønøgonin, neka unimanqatin matev kandambaqape tønøgonin, manqei popotap nøzøgim nonqo, geté no kuku mbain tægonin, yaq no khokhó.

³ Neka no gigiap ate nqanømbe:go, amba gigiap-av ezoqam tæzø-etoamin, o noqa unimanqatin matev zapaya, nøkeza kha sa tænqonqotavin, gøinam-te tætain, vøe-nanimin, geté no kuku mbain tægonin, yaq noqa matev, mokho ambá mbaín. Matev av nqægo, genó-tøkeák.

⁴ Gekha ezoqám ndego, kuku ndømbogo, ndego qaqa nakhamas-te gonemáv. Geté ndego ezoqa nøme gèzø-tøkeatún. Neka ndego ova matev mbaín. Neka ndego khambuvap matev mbaín neka ekeza iz eqawatáv.

⁵ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego gésapi:vák, neka ndego ekeza kha-qa yaq-te mba matavupáv, neka ndego mbøni nakhamas-te nqosøgeapáv, neka ndego manqa mate oskia gembó-eimák, ezoqa nøme manqa-zapa tembogo. ⁶ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego khanakhanakh mbain, matev soqøsoqa-qa yaq-te. Geté ndego unimanqatin matev mbøe-khaneát. ⁷ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego tatak vinumáv. Geté ndego viniv sège-eqawát. Ndego Mbumbukiam oskia ndø-unimanqatintát neka te-te vø:tawát. Neka gekha viniv ndøgo, tømbo-fakhanumat, ndego føgøføgakh até géyát.

⁸ Kuku matev génavøemák. Geté Mbumbukiam-qa manqat vevezam matev, segé-navøém. Até manqat vinivinimba-te manqate matév-a, segé-navøém. Neka Mbumbukiam ezoqa nøme zøtezat vini tezø-etoam, ta matev ndøgo segé-navøém. ⁹ Nøtenat ndøgo, ni ndakin nqanigu, andé kopokopó. Neka ezoqa Mbumbukiam-qa manqat givevezumatun, ndøgo kopokopo mba ndøvevezumatún. ¹⁰ Geté uni matev-in tøfakhan, yaq nqanek matev vinivinimba, ibu-ibus nonqo nqanigu, ndømø-navøém.

¹¹ No nakhasam gategoam, no manqa áv tøte-manqatám, av nakheis ndi:manqate. Neka noqa matavap, áv tønømbe-goám, av nakheis ndi:matavap. Neka no matev áv tøte-geveatám, av nakheis ndi:gevevat. Geté ndakin, no møekhouwén, vøe-anganeam-en, neka nakheis-qa matev vøe-ivav. ¹² Niqa nøtenat ndakin bavokho-qapé mbá. Ndøgo ate av-té, qakeza bugug ibøkha-te toqoqev. Gø:ototáp. Geté vaev-te, ni abugug ziwambám, Mbumbukiam namba. No ndakin nøtenat khapémhá. Geté vaev-te, unin-qape, ndømenøtén, kopømba av-té, no ndakin Mbumbukiam ge-otev.

¹³ Nqanek matev misika, unimanqatin matev, neka Mbumbukiam-te vintønat matev neka kuku matev, sa gemø-navøemák. Geté ta matev misika mokho-te, matev uni qækandambaqape, kuku matév.

14

Mbumbukiam-qa manqat vevezam neka manqat vinivinimba-te manqate-qa yaq-te

¹ Zo kha-mba kuku matev mbo-ové. Neka zo matev upøgim-qa tøgó ndøgo, Mbumbukiam-ge Nqova-te ndøndo-okho. Zoqa poev kandambaqape, tabegó ndøgo, Mbumbukiam-qa manqat vevezam matev tozondapem. ² Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, Nqova Mbomambaqape matev gembo-etoam, manqat vinivinimba-te nde:manqate, ndego ambá av nqægo, ezoqam-té genø-manqatē. Geté ndego Mbumbukiam-te mbá genø-manqatē. Ezoqa kopømba mbain, teqa manqa mokho tindapem. Manqat ndøgo, ndemanqate, khonoam-té qagó. ³ Geté gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa manqat ndevevezam, ndego ezoqam-té genø-manqatē. Yaq manqat ndøgo, nde-manqate, ndego ezoqá nøme-qá unimanqatin me:føgøføgakhamín, neka zita vøzømbē-tøpazin neka mbøni vøzømbē-bøiin. ⁴ Gekha ezoqām ndego, manqat vinivinimba-te nde:manqate, av Nqova Mbomambaqape ndembøe-etoam, ndego ekeza unimanqatin mba me:føgøføgakhamín. Geté gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa manqat ndevevezam, ndego Klisten bawan ezoqam ate ndi:gu-qá unimanqatin ndøføgøføgakhamín, wambap-te.

⁵ No nqanøpoév, zo ezoqa ate ndøzøte:go, Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev tozondapem, manqat vinivinimba-te tøzøte-manqatat. Geté noqa poev kandambaqape nqáne: Zo Mbumbukiam-qa manqat

zóvevezumát. Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa manqat ndevevezam, ndego ezoqā nōme zōmbe-tōkeé. Geté ndego ezoqam, manqat vinivinimba-te nde:manqate, ndego teqa manqat mokho-te, ezoqa nōme tōkemáv. Geté ezoqa nōme, teqa manqat mokho te-ovøemat, yaq ezoqa ewaqape-qa unimanqatin kopømbá tōzømbe-føgøføgakham.

⁶ Nøfuap! Ge zó, ndozo-matavap? No zo-te tōtøndonav, yaq no manqat vinivinimba-te sa tōte-manqatat, yaq ndøgo zo áv khazømbé-tøkē? Matev av nqægo gezó-tōkeák. Geté no manqat tōte-zømesimat, Mbumbukiam te:nømand, o nøtenat eqeieqeí tæzø-etoam, o Mbumbukiam-qa manqat tæzø-vevezumat, o nømendim eqeieqeí tōtøndo-ndap, yaq ndøgo zo kandambá tōzøtøke.

⁷ Pøinda neka gita zombó-matavupát. Ouv tozo-qaqaemat, yaq ezoqa pøinda tikhambøemem o gita tikhanøemem, gete taqa wag eqeieqeí mbain tøgoat, yaq gē, ezoqa ouv-qa naq áv kiníndapēm? Géndapemák. ⁸ O nakhag kawa ezoqam, kipi tekhambøyam, gete taqa wag ndaføyambā mbā, yaq gē, ezoqa áv kinízøtēz, av nqægo, nakhåg? Gézøtezák.

⁹ Yaq Klisten wambap mokho-te, matev até kopó. Ezoqa nōme, manqat vini-te mba te:manqatat, neka manqat mokho-us manqateav vøgoát, yaq gē, ezoqa nōme mokho áv kimbøe-ndapēm? Mokho gimbó-ndapemák. Manqat ndøgo ndemanqate, ndøgo khokhó sege-manqaté.

¹⁰ Manqei-qa-pe-te nqanek, bawabawan-qa manqat vinivinimbá. Kopoav-qapé. Yaq nqanek manqat vinivinimba ate ndægo mokho-ús. ¹¹ Geté no bawa vini ezoqam-qa manqat nøtenateav tøgoat, yaq no teqa manqa mokho nóndapák, neka até ndegó-a, noqa manqa mokho géndapák. ¹² Yaq nakémbá, zo mokho-te, matev até kopó. Zo Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev upøgim-qa ndozogo, zo matev upøgim-qa tógó ndøgo, Klisten bawan ate ndi:gu, tiqa unimanqatin-te tōzømbe-tøke.

¹³ Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndego, Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev tendap, manqat vinivinimba-te te:manqatat, yaq ndego yá beguligulím, Mbumbukiam teabembøe-tøké, yaq ndego ezoqa nōme ta manqa mokho bezømbē-ovøyam. ¹⁴ Unimanqatín. No manqat vinivinimba-te tøte-guligulimat, noge nqova géguligulimít. Geté noqa matavap, khokhó segégoát.

¹⁵ Yaq no gekha nógø? No matev menás sægoát. No nqova-té qatø-guligulimát, neka até matavap-té-a, vøe-guligulimát. Neka no ouv nqova-té qatø-qaqaemat, neka até matavap-té-a, ouv vøe-qaqaemat. ¹⁶ Geté qo Mbumbukiam-qa iz nqova-te mba tøqombo-eqatat, yaq gē, ezoqa nōme, ndigu nqanek manqat zøtezateav ndigu, Klisten wambap-te nandav, qoqa ike manqat áv kiní-unimanqatiním neka “Amen” áv kiní-einím? Nakhóa mbain. Zapa ndøgo, ndigu kópømba mbain, qoqa manqat-qa mokho timbo-ndapem. ¹⁷ Qoqa ike manqat, mbomambaqape ambá qanegó. Geté ezoqa nōme taqa manqa mokho ndapeav tigoat, yaq qoqa manqat ndigu gezó-tøkeák, tiqa unimanqatin-te.

¹⁸ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndøgo, no manqat vinivinimba-te oskia nøte-manqaté, av Nqova Mbomambaqape matev ndenømbe-etoam. No møeløvíb, zo ezoqa ate ndøzøte:go, taqa yaq-te. ¹⁹ Geté Klisten wambap mokho-te, no amba manqat mokho-us faev mba tæ-einin, ezoqa zømesim nonqo, ndøgo ambá qanimáv. Ambá ndøgo, manqat vinivinimba-te, ande gekha taosen manqat tōte-manqatat, ta manqa mokho ezoqa ndapeav ndøgo.

²⁰ Nófuap! Zo ande nakheis me, sekemba ndògò, zoqa zòtezat-te. Unimanqatín, manqa-zapa gone-qa yaq-te, zo andé nakhei nqonqon me me:gó. Geté zoqa zòtezat-te, zo ezoqa kandakanda ndògò. ²¹ Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqágo:

Evezøza ge-ein,

“No nginik bawan ezoqam,

bawa vini-ak-qá mokho-té

neka manqat vinivinimba-té qazømbé-manqatát.

Geté até ndògò-a, ndigu noqa manqat géyogemák.”

²² Nqanek manqat ni áv qani-nømendím nqágo: Ezoqa manqat vinivinimba-te tözøte-manqatat, av Nqova Mbomambaqape ndezømbe-etoam, ndògo Mbumbukiam-qá khakhatáp. Geté ta khakhatap ndògo, ambá tiqa ndígu, ndígu ndi-unimanqatínat, geté tiqa ndígu, unimanqatínteav ndígu.* Geté Mbumbukiam-qa manqa vevezam matev, ambá tiqa ndígu, unimanqatínteav ndígu, geté tiqa ndígu, ndi-unimanqatínat.

²³ Gèmbø-mataváp. Zo tozo-møvat, yaq zo ate ndözøte:go, manqat vinivinimba-te tözøte-manqatat, yaq ezoqa vini te-on, ndego ta matev-qa yaq-te otevatav ndògo, o Klisten-av ezoqam te-on, yaq ndígu zo bianav mé:zæb.

²⁴ Geté zo Mbumbukiam-qa manqat tozo-vevezumat, yaq ezoqa vini te-on, ndego ta matev-qa yaq-te otevatav ndògo, o Klisten-av ezoqam te-on, yaq ndego ta manqat ndògo te-ewag, ndògo teqa mbøni unimé:lév. Yaq ndego segé-matøvé, ndego manqa-zapazapa-ús. ²⁵ Teqa matavap, khonoam-te qagoam, bavokhó qanøfakhán. Yaq ndego ekeza kha, manqei mé:laváo, bugug até manqei-té, Mbumbukiam-qa iz vø-eqá. Yaq áv gené-eín nqágo, “Unimanqatín. Mbumbukiam ngú:gu, zo mokho-te.”

Matev ndògo, Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape ni ndini-etoam, eqeieqei áv khazí-sasaetát

²⁶ Nófuap! Av tægoat ndægo, av no qate-manqatavun, yaq zoqa wambap-qa yaq-te, áv khané:go? Av qazøtégoát nqágo: Zo ezoqa ewaqape matev vinivinimba zógoát. Ezoqa nøme ouv qaqayám, neka ezoqa nøme nømendím matév, neka ezoqa nøme Mbumbukiam-qá manqat vevezám, neka ezoqa nøme manqat vini-te manqaté, neka ezoqa nøme nqanek Mbumbukiam-qa manqat ovøyám, av ndígu tí:manqatat. Gekha matév ndògo, zoqa guligulim-te tozo-matønumat, Klisten ezoqam-qá unimanqatín bete-føgøføgakhám.

²⁷ Ezoqa manqat vini-te te:manqatat, av Mbumbukiam matev tembøe-etoam, yaq kopømba mbáin, ezoqa kopøav matev kopo tigoat. Geté ezoqa menas o misika mba ndømanqatát. Yaq ndígu ezoqam kopømba mbáin, manqat sa tumu-manqatat. Geté ezoqa kopokopo ndømanqatát. Yaq ezoqa nøme ta manqa mokho ndògo, bè-ovøyám, ezoqa mokho bembøe-ndapem. ²⁸ Geté manqa ovøyám nonqo ezoqam mbáin tøgoat, yaq gekha ezoqám ndígu, manqat vini-te manqate-qa ndígu, ndígu manqat mbáin, sà beqonøvé. Ndígu Mbumbukiam-te, mokho mbá giabetu-manqaté.

²⁹ Ezoqa Mbumbukiam-qa manqat tivevezumat, ezoqa menas o misika mba bevevezám. Yaq ndígu ezoqa nøme tiqonavat, tiqa manqat yá beqevaném, eqeieqei tøpøtégo-a. ³⁰ Ezoqa Mbumbukiam-qa manqat tevevezumit, yaq Mbumbukiam ezoqa nøme manqat te-omat, ndego

14:20 14:20 Ef 4:14 **14:21** 14:21 Isa 28:11-12 * **14:22** 14:22 Nqanek khakhatap, ndígu áv qane-zømesím nqágo: Ndígu ndòsoqøéz. Zapa ndògo, ndígu unimanqatínteáv. **14:23** 14:23 Kel 2:13 **14:24** 14:24 Zion 16:8 **14:26** 14:26 1 Ko 12:8-10 **14:29** 14:29 1 Tes 5:21

wambap-te teqotat, yaq ndego bugukhokhof ezoqam, Mbumbukiam-qa manqat tevevezumit, teqa manqat ya be-iváv. Yaq manqat ndégo témanqatát, Mbumbukiam manqat nøme ge:-omat. ³¹ Zo ezoqa ate ndøzøte:go, Mbumbukiam-qa manqat tozo-vevezumat, zø-enéndtát. Yaq ndógo, ezoqa ewaqape zøtezat tiníndapém, neka zoqa manqat tiqa unimanqatin-te zita bezømbē-tøpaz. ³² Nqova Mbomambaqape, ezoqa manqa vevezam-qa yaq-te tømøsumáv. Geté gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam-qa manqat ndivevezam, ekezan ndømatøvememín, ande áv kiní-einím neka ande gekha khøuwa-tē gini-einím, manqat ndøgo, Mbumbukiam ge:zømas. ³³ Zapa ndógo, Mbumbukiam, khokho matev poeveáv. Geté ndego matev, sambi-té genø-matønumatún, Mbumbukiam-gi ezoqam-qa wambap mokho-te ate ndægo.

³⁴ Sakheis manqa bezø-feázú, wambap mokho-te. Kopømba mbain, manqat sa timanqatát. Geté ndigu megetapak-qá mokho-té giabetu:gu. Até Mozes-qá guguna manqát-a, áv tønē-manqaté. ³⁵ Geté ndigu manqa mokho ndape-qa tigoat, ekeza angana bezøbevapát, khoev-te tiqavazat. Zapa ndógo, sakheis Klisten wambap-te manqat sa timanqatát, ndógo eqeieqei mbá.

³⁶ Gē, áv khané:go? Zo áv khazøté-matavap? Gē, Mbumbukiam-qa manqat, zo-té qandó-fakhan? O zo-te mbá qanøgeavun? Av taoká. ³⁷ Ezoqa nøme ndematavap, av nqægo, ndego Mbumbukiam-gē manqa vevezam ezoqám, o ndego Nqova Mbomambaqape-qā etoam matev ndømbøgō, ndego bête-otév, manqat ndógo, no qazø-peaumavun, ndøgo Evezøza-qá manqa løvuat manqát. ³⁸ Geté ndego nqanek manqat o-mba ndapeav tøgoat, yaq zo teqa manqat ndø-upøgím.

³⁹ Nøfuap! Manqat ate ndægo, Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev-qa yaq-te qate-manqatavun, manqat kandambaqape nqánek: Zoqa poev kandambaqape, qabegó nqanek, Mbumbukiam-qa manqat tozo-vevezumat. Neka zo ezoqa zømbe-khafæáp, manqat vinívinimba-te ti-manqatát, av Nqova Mbomambaqape, manqat ndezømbe-etoam. ⁴⁰ Geté zo matev ate ndægo, ndaføyamba neka eqeieqei ndøgo.

15

Manqat Mbomambaqape mokho-te, gigiap-qape nqánek, Keliso løvøte-te gekhandi:v

¹ Nøfuap! No zo ndakin Manqat Mbomambaqape-qa yaq-te, manqa mate eim-qa nøzøgó, no zo bugukhokhof qatezømas. Zo mðzondapém, nqanek manqat. Yaq zo bazaføgakh-us zøtu-waniáp. ² Zo manqat nqánek qazøte-khandi-zát, zo føgøføgakh tozombo-geatat, av no qate-zømesimam. Mbain tøgoat, yaq zo khokhó sozo-unimanqatiním.

³ Manqat ndógo tøtezømás, av Mbumbukiam ge:nømand. Bugukhokhof nqánek: Keliso niqa manqa-zapazapa evøzam nonqo ndønaniím. Mbumbukiam-qa Manqat é-mønðo-eín, matev ndøfakhán. ⁴ Yaq ndego gē-otøvéím. Geté yaq khøuwa misika-qa zita-te, nqawá genø-khandi:v. Até taqa yaq-té-a, Mbumbukiam-qa Manqat é-mønðo-eín. ⁵ Yaq ndego Pita-té gemøfakhán, yaq taqa zita-te, ekeza paev ezoqam tuelv vømøzø-fakhan. ⁶ Yaq taqa zita-te, Klisten ezoqa faev andled mønðømø-løví, gi-ometam. Nøme kopokopo mønðø-pakhaéz. Geté ezoqa nøme, zua ndøyagé. Kopoáv. ⁷ Yaq taqa zita-te, Zems-té gemøfakhán, neka tegi u-anim ate gi:goam vømøzø-fakhan.

⁸ Yaƣ vaev-te, até nó-a, vømønø-fakhan. Taƣa yaƣ-te, no andé khøuwa soƣain-té qatøƣán. ⁹ Zapa ndøƣo, Keliso-gi u-anim mokho-te, ezøƣa uni khapelavøƣase-in nó. Unimanƣatín, no ezøƣa eƣeieƣeí mbá, ezøƣa no Keliso-gi u-anem ndinæna. Zapa ndøƣo, no Mbumbukiam-gí bawan ezøƣam nøngiæzotám. ¹⁰ No Mbumbukiam-ƣá kuku matev zapayá, ƣæ-Keliso-ge-u-anem-en, av no ndakin nƣate-go. Geté no Mbumbukiam teƣa kuku matev, ambá av nƣæƣo, khokhø segenø-etoám. Av taoká. Zapa ndøƣo, sasae ndøƣo, no ƣæƣoam, ndøƣo møndømmø-løvuám, av Keliso-gi u-anim nøme gi:sasætam. Geté unimanƣatín. No ambá av nƣæƣo, nøkhapus mokho mbá sæsasætam. Geté Mbumbukiam-ƣá kuku matev ndøƣoám, nó namba.

¹¹ Geté ndøƣo ƣiƣiap-ƣapé mbá, zo Manƣat Mbomambaƣape nó tøte-zømesimat o ndigu u-anim nøme ti:zømesimat. Zapa ndøƣo, niƣa manƣat kopó. Yaƣ zo nƣanek manƣat mōzo-unimanƣatínim.

Løvøte ezoƣam-ƣa khandi:zat-ƣa yaƣ-te

¹² Ni zo ƣati-zømesimam, av nƣæƣo, Keliso løvøte-tē gendo-khandi:v, yaƣ gē, áv khané-go, zo ezøƣa nøme av ndøzøte-manƣate, av nƣæƣo, ezøƣa løvøte-te gendø-khandi:vák? ¹³ Ezøƣa amba løvøte-te khandi:zateav tøƣonin, yaƣ até Kelisó-a, løvøte-te ambá gékhandi:vák. Geté ndego møndø-khandi:v. ¹⁴ Neka nøme nƣánek: Keliso amba løvøte-te khandi:vateav tøƣonin, yaƣ manƣat ndøƣo, ni ƣati-zømesimam, ambá khokhó. Mokho mbaín. Yaƣ até zoƣá unimanƣatín-a, ambá mokho mbaín. Khokhó. ¹⁵ Av tæƣonin ndæƣo, yaƣ ni Mbumbukiam-ƣa yaƣ-te, ambá khavozam ezøƣam niƣonín, ni zo nƣati-zømesim, Mbumbukiam Keliso løvøte-te gekhandi:v. Zapa ndøƣo, Mbumbukiam ezøƣa løvøte-te amba khandi:zateav tæƣonin, yaƣ ndego até Kelisó-a, ambá gékhandi:vák. ¹⁶ Zapa ndøƣo, løvøte ezoƣam nango khandi:zateav tøƣonin, yaƣ até Kelisó-a, ndego løvøte-te nango ambá gékhandi:vák. ¹⁷ Yaƣ Keliso løvøte-te amba khandi:vateav tøƣonin, zoƣa unimanƣatín matev, ambá mokho mbaín. Ambá khokhó. Neka zo manƣa-zapa-te, ambá zua zøƣonín. ¹⁸ Neka ndigu Klisten ezøƣa nøme, ƣipakhaez, ambá gemø-soƣoezín. ¹⁹ Ni ndakin yage-ƣa yaƣ-te mba, Keliso-te tizio-tambat, geté megeƣe-ƣa yaƣ-te, ni Keliso-te zió-tambaták, yaƣ ni uni zí:-tanakhamba-én. Yaƣ ni ezøƣa ewaƣape nøme zíløvubát, ndigu ti-tanakhamba-ez.

²⁰ Geté Keliso møndø-khandi:v, løvøte-te. Bugukhokhof ndéƣo tekhandi:v. Yaƣ ni mízi:nøtén, vaev-te até løvøte ezøƣa nømé-a, vókhandi:z. ²¹ Løvøte, ezøƣa kopó-té ƣandowáv. Adám. Neka até løvøte-te khandi:nat matév-a, ezøƣa kopó-té ƣandowáv. Yesú. ²² Ni ezøƣa ewaƣape, Adam mokho-te, sizimú-pakhaentát. Yaƣ matev até kopó. Ni ezøƣa ewaƣape, Keliso mokho-te, sizimú-khandi:n. ²³ Mbumbukiam matev áv genevé nƣæƣo: Bugukhokhof, Keliso ndøkhandi:v, løvøte-te. Yaƣ vaev, nƣawa tendoƣavan, løvøte-te ni ndøkhandi:n, tegi ezøƣam. ²⁴ Yaƣ taƣa zita-te, manƣei-ƣape-ƣa vaev khøuwa vømøfakház. Ta khøuwa-te ndøƣo, Yesu megetapak ezøƣam neka kawakawa-za neka gekha ezøƣa o nƣova nøme, Mbumbukiam namba ndi:nøfeap, géngiæzó. Yaƣ megeat matev, Yesu Eve mbó-etoám. ²⁵ Yesu manƣei-ƣape até gekhæ-kawaevtát, atema Mbumbukiam-gi ƣaƣa ezøƣam ate ndi:gu vømúngiæzø, neka ekeza zenda tokhotapak mokho-te vøu-áb. ²⁶ Yaƣ ƣaƣa matev ate ndæƣo tumungiu, vaev løvøte ndøngíu. ²⁷ Mbumbukiam-ƣa Manƣat é-møndo-eín, av nƣæƣo, “Matev ate ndæƣo, teƣá zenda tokhotapak mokho-té

15:8 15:8 Kel 9:3-6 15:9 15:9 Ef 3:8; 1 Tim 1:15 15:10 15:10 2 Ko 11:23 15:21 15:21 Lom 5:12

15:23 15:23 1 Tes 4:16; Veve 20:5 15:25 15:25 Met 22:44 15:26 15:26 Veve 20:14 15:27

15:27 Psa 8:6

genø-áo.” Geté unimanqatín. Mbumbukiam gigiap ate nqægo, teqa zenda tokhotapak mokho-te ge-ao, ndego ambá av nqægo, até ekeza khá-ya, te mokho-té genøvé. Av taoká. ²⁸ Yaq gigiap neka matev ate ndægo, Keliso mokho-te tugoat, yaq ndego ekeza kha, Mbumbukiam-qá mokho-té genøvé, te mokho-te ndego, ibugukhokhof gigiap ate ndægo teqa mokho-te gu-ao. Yaq Mbumbukiam yakhapús, gigiap ate ndægo, kawa mó:goát.

²⁹ Ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tiginin, av ezoqa nøme ndi:manqate, yaq gekha zapá, ezoqa nøme løvøte ezoqam-qa iz-té, ibøkha iz gindapemín? Løvøte ezoqam amba khandi:zateav tiginin, yaq tiqa matev, mokho ambá mbaín. ³⁰ Yaq até ndøgó-a, niqa kha khøuwa kopoav, Mbumbukiam-qa Manqat zapaya, løvøte-te ngei-awam, ndøgo mokho ambá mbaín. ³¹ Nøfuap! Unimanqatín. No nøkeza kha, khøuwa kopoáv, løvøte-té qatø-awám. Até nømé-a, unimanqatín. Yesu Keliso mokho-te, nigi Evezøza, no zo nøte-khambuváp. ³² No Manqat Mbomambaqape zapaya, Efesus taon-te ezoqa soqøsoqa namba ande gaqo khobokhobos me qate-nøfe:pam, yaq ndøgo áv khandømbé-tøkē, ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tiginin? Matev av nqægo, ambá genø-tøkeák. Ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tiginin, yaq ezoqa nøme-qa manqat ambá unimanqatín, ndigu av ndi:manqate nqægo, “Lou sizilogát neka ibøkha sizi-izumát. Zapa ndøgo, ni avønin zipakhaén.”

³³ Geté gø:feazoát. Zo ezoqam-qa manqat av nqægo andé vøe-tubām. Zapa ndøgo, ezoqa soqøsoqa namba toqote-khokhombupat, yaq ndigu qoqa matev eqeieqei segé-ngi:nám. ³⁴ Matavap eqeieqei-té qanøqambúz neka manqa-zapazapa matanam é-vø-ivøvem. No nqanek manqat tæzømbe-manqaté ndøgo: Zo ezoqa nøme, Mbumbukiam zøtezateáv. Zo mivi bezøvití, ta zapaya.

Ezoqa løvøte-te tikhandiz, yaq tiqa kha vini

³⁵ Eisa, ezoqa nøme áv gipøtí-bevupēm penømakhaya, “Gē, løvøte ezoqam áv kiní-khandi:z? Yaq tiqa kha ande áv khazømbé-goát, ndigu tinduqavaz?”

³⁶ Ezoqa ndigu av ndi:manqate, ndigu mokho ndapeáv, taqa yaq-te. Gømbo-mataváp. Tae nanga toqo-zøgeakh, yaq mbusa naqanøká géfakhanák. Geté tae nanga ndøkhæ-pakhá. Yaq váev mbusa tøfakhan. ³⁷ Qo gigiap toqo-zøgeakh, kopømba ande av wit ndi:gu o gekha gigiap nøme ndægo, qø ambá av nqægo, tae-us qø-øgeákh. Geté qø nanga mba qøzøgeákh. Yaq tae segéfakhán. ³⁸ Mbumbukiam, ta nanga ndigu, kha ndakinak mbó-etoám, av ndego qambø-pøovam. Nanga vinivinimba, mbusa bugug vinivinimba zøfakhanamín.

³⁹ Até gigiap nømé-a, Mbumbukiam gekhakheinam, bugug vinivinimbá. Ezoqam-qa kha vini neka søvakra gigiap-qa kha vini, neka pipisi-qa kha vini neka zonga-qa kha vini. ⁴⁰ Gigiap nøme, yan-té qano:gó neka gigiap nøme manqei-qape-té qagó. Gigiap ndøgo, yan-te nqo:go, taqa bugug keoge vini, neka gigiap ndøgo, manqei-qape-te nqago, bugug keoge vini. ⁴¹ Khøuwa-qa bugug keoge vini, neka løvøyak-qa bugug keoge vini, neka nduku-qa bugug keoge vini. Neka até ndukú-a, tiqa bugug keoge vinivinimbá.

⁴² Løvøte ezoqam-qa khandi:zat-qa yaq-te, matev até kopó. Ezoqam-qa kha, kopømba ande av tae nanga ndægo, ti-øgeakhem, yaq segé-navøém. Geté løvøte-te tønðo-khandi, yaq nqawa gènanimák. ⁴³ Kha ndøgo, ndø-ozu, bugug soqáin neka bazaføgakh mbaín. Geté løvøte-te tøkhandi, yaq mbomambá segégoát neka bazaføgakh-ús. ⁴⁴ Kha ndøgo, tø-ozat, ndøgo manqei-qape

khá. Geté tøndo-khandi, yaq ndøgo khandi miavmiav khá. Manqei-qape kha nqago, yaq até khandi miavmiav khá-ya, ndøgó. ⁴⁵ Mbumbukiam-qa Manqat av qane-peawáp nqægo, “Ndego bugukhokhof ezoqam, Adam, Mbumbukiam khandi mbo-etoám, vø-ezoqam-ev.” Geté Keliso, ndego kopømba andé av Adam nøme, vaev-te gegeavun, ndego ekeza Nqova mokhote, ezoqa khandi ndakinak zø-etoumatún. ⁴⁶ Geté unimanqatín. Matev ambá av nqægo, khandi miavmiav kha bugukhokhof mo:geavún. Geté bugukhokhof, manqei-qape kha mo:geavún. Yaq vaév, khandi miavmiav kha tøgeav. ⁴⁷ Bugukhokhof ezoqam, ndego manqei-qape-té gendowáv. Mbumbukiam manqei gene-khakheinøvem. Geté ndego ezoqa nøme, vaev gegeavun, ndego yan-té gendovís. ⁴⁸ Ni manqei-qape ezoqam, ni até kopó, av Adam nde:go, ndego Mbumbukiam manqei ge:khakheinøvem. Geté vaev-te, ni løvøte-te tizimø-khandi:n, ni andé Keliso me zí:goát, ndego yan-te gendovís. ⁴⁹ Ni ndakin Adam-qá bugug zí:keogé, Mbumbukiam manqei ge:khakheinøvem. Geté vaev-te, ni Keliso-qá bugug zí:kewagát, ndego yan-te gendovís.

⁵⁰ Nøfuap! No nqanek manqat tæzømbe-eín ndøgo: Zo vøezøté. Manqei-qape kha neka kouk, kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te tømø-oe. Unimanqatín. Gigiap ndøgo, sa qamø-navøemín, kopømba mbaín, navupav manqei-te tømø-oe.

⁵¹ Nqáe! No mokho manqat nøtézmás: Ni ezoqa nøme, naqanóká zípakhaenák. Geté ni ate nqazi:gu, sizimú-enendtét. ⁵² Matev nakhamas-té qanófakhán. Ndánd segení-nqøóz. Kipi-qá wag ziyogém, ta wag ndøgo, ezoqa tæzømas, av nqægo, vaev møndø-fakhán. Yaq ezoqa ndigu gipakhaez, ndøndo-khandi:z. Yaq ndigu miavmiav ndøyagát. Yaq até ní-a, ni ta khøuwa-te zua tiziyagát, ni sizimú-enendtét, ti namba. ⁵³ Kha ndøgo, sa qamø-navøemín, bè-enénd, bemø-navupav-kha. Løvøte kha ndøgo, bè-enénd, bemø-khandi-miavmiav-kha. ⁵⁴ Nqanek matev tøfakhan, manqei-qape kha tø-enend, vømó-navupav-khā neka løvøte kha vømó-khandi-miavmiav-khā, yaq Mbumbukiam-qa Manqat gemø-unimanqatín, ndøgo av qæ-ein nqægo, “Mbumbukiam-qa khagua, møndø-mø-eqá.

Løvøte matev, møndø-evøzám.

⁵⁵ Løvøte!

Gé, qoqa khagua møndø-eqa?

Av taoká. Møndø-løvúaím.

Løvøte!

Qoqa sanqava khanáqape, qo ezoqa qoqote-keqasam?

Mbaín. Møndøqa-navøém!”

⁵⁶ Løvøte-qa bazaføgakh, manqa-zapa-té qando-fakhaté. Neka manqa-zapa-qa bazaføgakh, Mozes-qá guguna manqat mokho-té qando-fakhaté. ⁵⁷ Geté ike kandambá, Mbumbukiam-te. Yesu Keliso mokho-te, ndego nigi Evezøza, Mbumbukiam ni gíni-tøkeét. Yaq niqa khagua gemø-eqá.

⁵⁸ Yaq nakémbá, nogi nøfuap mbomømboma! Føgøføgakh ndøwaniáp neka matev nøme benøzøzó. Evezøza-qa sasae-te, bazaføgakh oskia ndø-asøzú. Zapa ndøgo, zo møzøte-zøté, sasae ndøgo, zo Evezøza mokho-te nandozogo, khokho nonqó mbá.

16

Moni-qa yaq-te, ndigu Zelusalem Klisten ezoqam-te khofosam-qa gigoam, ndigu gipotonumam

¹ Zoqa moni møvøbam-qa yaq-te, zo Zelusalem Klisten ezoqam-te khofosam-qa ndozogo, noqa manqat nqáneq: Matev āv tønegeném, av no Galesia Klisten bawabawan vinivinimba qazømbe-ein. ² Sande-Sande, zo ezoqa ate ndøzøte-go, moni nømme gè-mendebám, ndigu pula-te qazo-qagasumatun. Ndigu moni, Zelusalem Klisten ezoqam-gí. Soqáin ndøgo, moni sa ndøgo tøvøtè-møvøbēm, no tæfakhan. ³ Yaq no tøvøndonav, no ndigu ezoqam, zo tozo-vevesam, nginik moni tindapavet, pepa nøvø-etoám. Yaq Zelusalem Klisten ezoqam tiabiti-zøvét, av nqægo: No nqanek moni pisam matev, møvø-unimanqatín. Yaq no ndigu ezoqam nókhofoát, zoqa etoam matev namba. ⁴ No tæmatøvem, av nqægo, atè nō-a, banømā, yaq no ndæmā, ti namba.

Pol okho-qa yaq-te, gepøogepam

⁵ No Masedonia plovins-te tæmøfakhan, yaq no zo-té qatøvðónāv. Masedonia ndøgo, nóqovezamák. ⁶ Geté zo namba, elavøqase ndæqóm. Yaq kopømba tøvøat, atè qozaq viav-te ate ndægó-a, kopømba ande av løvøyak misika ndægo, sæqotát, zo namba. Yaq taqa zita-te, no gekha manqei nømme-te tænav, zo kopømbaqapé, sozonø-tøkeém. ⁷ No poveeáv, ndakin mba notøvðónāv. Yaq wāv sæzømet, vøeløvüb. Geté no tøvøpoév ndøgo: No zo namba khøuwa ande møvø-mbá sízí-qovezám, Evezøza tømbo-pøovat, tenøtak.

⁸ No ndakin nqanek Efesus taon-te, atè nóqotát, atema Pentikos khøuwa vømøvðáp. ⁹ Zapa ndøgo, Mbumbukiam mboqog møvðønø-mboqozó, nqanek. Yaq no kopømbaqapé, Mbumbukiam-qa manqat tøvø-zømesim. Geté qaqqa ezoqam kopoáv ngigu. Yaq nakémbá, no elavøqase båtøkhe-qomát, nqanek.

¹⁰ Timoti zo-te tefakhan, yaq zo vøkhatowém. Yaq ndego fofogep mbáin, sà begó, zo namba. Zapa ndøgo, atè ndegó-a, Mbumbukiam-qá sasae ndøgó, av no nqate-go. ¹¹ Ezoqa ndego besanqávém. Yaq ndego no-te nqawa veseze-qa tøvøat, gømbo-tøkeém. Sambitè qando-khofotøvém. Zapa ndøgo, no ndego neka ndigu Klisten zifuap nømme, te namba gi-zav, nøvømbø-endáp.

¹² Nqanek manqat nømme, ngi Klisten nøfu Apolos-qa yaq-té qanegó. No nømbo-pouweám. Ndego bémá, zo-te, ndigu Klisten ezoqa nømme namba, zo-te tizav. Geté ndego ùnime-poveeáv, ndakin tewav. Geté vaev-te, khøuwa eqeieqei tezømet, ndego ndøvðowáv zo-te.

Vaev manqat neka khaiya mboma manqat vinivinimba

¹³ Zo gø-feazoát. Neka føvøføvøgakh ndøvwaníáp, unimanqatin-te. Zo kha føvøgakh-mbá qagó neka møvø ndøgó. ¹⁴ Zo matev ate ndægo, kuku matev-us ndøgó.

¹⁵ Neka nømme nqáneq: Zo møvøtè-zøvét, Stefanas neka ndigu ezoqa nømme, te namba khoev-te ndiyage, ibugukhokhof nginik gi-Klisten-éz, Akaya plovins mokho-te. Nginik Klisten ezoqa nømme kandambá gizøvøke. ¹⁶ Yaq no nqazøv-pouwe: Zo ezoqa av ngi-gu neka gekha ezoqa nømme, ndigu ti namba Evezøza-qa sasae ndigu, tiqá mokho-té qanu-gú.

¹⁷ No khanakhanakh kandambá qændap, zogi ezoqa misika, Stefanas neka Fotunatus neka Akaikus gigeavun. Unimanqatín. No ndakin kopomba mbaín, zo namba tøte-qotat. Geté nginik ezoqam, zoqá iziz ndøndapém. ¹⁸ No nginik ezoqa mokho-te, kha vøndæv kandambá qændap. Até zó-a, zo tiqa mokho-te, kha vøndæv vozøndapem. Ezoqa av ngi:gu, gézøvizáp.

¹⁹ Klisten bawabawan vinivinimba, nqanek Esia plovinste ngiyage, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv zo-te. Até Akuilá-ya, zas namba Plisila, neka ndigu Klisten ezoqa nøme, tiqa khoev-te gipindumatun, tiqa khaiya mboma manqat ngikhøfötäváv, Evezøza-qa iz-te. ²⁰ Até Klisten ezoqam ate ngi:gú-a, no namba nqatiyage, tiqa khaiya mboma manqat ngikhøfötäváv.

Zo tozo-møvabat, zenda kaka vø-itiámát neka vøngenøndamat, ate av-té, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei ndægo.

²¹ No Pol, nqanek khaiya mboma manqat-qase, nøkeza zendá qate-peaumít.

²² Gekha ezoqām ndego, Evezøza-te poev mbain ndego, ndego bèsoqoév.

*Malanata!**

²³ Yesu Keliso-qa kuku matev, ndøgoát zo-te.

²⁴ No kuku kandambá zo-te, Keliso Yesu mokho-te.

2 Kolin

Pol-qa pepa qambo-menas, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Kolin taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pol nqawa, Kolin taon Klisten bawan ezoqam-té genø-peawám.

Ta pepa-te ndøgo, Pol bugukhokhof gezø-khofotav, ndego gèzøponqóm. Yaq taqa zita-te, ndego Taitus ndøkhofotáv, ti-te. Ndego tiqa yage matev, téabete-qeiví, yaq teqavan, Pol tiqa yaq-te emanqat bembøē-votot. Yaq Taitus geqavan, ndego emanqat, av gembøe-votót nqægo: Kolin Klisten ezoqam, Pol-qa manqat møndø-ndapém, neka tiqa manqa-zapazapa-te vøndø-qambuz. Geté ezoqa nøme, Pol-qa manqat, gésanqawém, neka ndigu poeveáv, Pol tigi Klisten megeat ezoqam tezøgoat. Ndigu av gini-manqatám nqægo: Pol ndego unimanqatin Keliso-ge u-aném mbá. Yaq ndakin nqanek pepa mokho-te, Pol møndæzómás, av nqægo, ndego unimanqatin Keliso-gé u-aném. Neka manqat nøme gepeawam, nqánek: Moni ndigu, Klisten gigiap-av ezoqam nonqo gipisam, ta pisam matev ndøgo, ùni bete-khouím. Yaq kopømbaqapé, ti-te ndigu tikhofosam.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. Ndøgo Mbumbukiam-qá poév. Nqanek pepa nigí Klisten nøfu Timotí namba niti-peaomít.

Zo-té qeitø-peaomít, zo Mbumbukiam-gi Klisten bawan ezoqam, nandav Kolin taon-te ndozoyage, neka zo Mbumbukiam-gi ezoqa até ndøzøte:go, Akaya plovins-te nandozo-yageap. ² Mbumbukiam, nigí Tat, neka Yesu Keliso, nigí Evezøza, tiqa kuku matev neka sambí matev, ndøgoát, zo-te.

Pol-qa ike manqat Mbumbukiam-te, teqa tøke-qa yaq-te

³ Ni Mbumbukiam-qa iz, zí-eqatát, ndego nigí Evezøza Yesu Keliso-ge Eve, ndego tanakh møqæ Tat, te mokho-te ni kha oskia ndinimbi-føgakhát. ⁴ Gekha vinív ndøgo, tønifakhanumat, ndego ndøni-tøkeát, ni kha vønimbi-føgakhát. Yaq ta kha føgakh matev mokho-te ndøgo, Mbumbukiam ni ndini-etoam, ni kopømbaqapé, ezoqa nøme zizø-tøkeát, viniv matev tøzø-fakhanumat, yaq até ndigú-a, kha vøzø-føgakhát. ⁵ Keliso matev føgøføgakh kandambá ge-upøgim. Yaq ndakin até ní-a, matev føgøføgakh kandambá nqazi-upøgim, av ndego ge-upøgim. Geté te mokho-te, ni tøke kandambá nqazi-ndape, ni kha ndinimbi-føgakhát. ⁶ Ni matev føgøføgakh nqei-upøgim, ndøgo zoqá tøke nonqó neka khandi ndape nonqó. Geté Mbumbukiam ndinitøke, neka niqa kha ndæføgakhát, yaq ndøgo até zó-a, ndøzøtøké, neka zo kha vøzømbé-føgakh. Yaq zo kopømbaqapé, bazaføgakh-us zówaniapát, matev føgøføgakh tøzø-fakhanumat, av ni nqanimbi-fakhanam. ⁷ Yaq nakémbá, ni zoqa yaq-te, Mbumbukiam-te mbá qeitøtaná. Zapa ndøgo, ni mōtinōtén, zo matev føgøføgakh ndozo-upøgim, av ni nqati-upøgim, zo até Mbumbukiam-qá tøké-a, ndøzø-ndapē, av ni nqati-ndape, neka zoqa kha vøzøføgakh.

⁸ Nøfuap. Ni zo zøtezat-qa nizøgó, av nqægo: Ni Asia plovins-te ndøgo, matev føgøføgakh kandambá qani-fakhanumam. Khápumu-khouwév. Ni amba niti-eqaném. Yaq ni qeimatavupam, ndèipakhaén. ⁹ Unimanqatín.

Matev bugug āv qambøe-kewagám nqægo: Ni avønin nīpakhaēn. Geté ndøgo tønimbī-fakhán ndógo: Ni ambá av nqægo, nīkeza kha-tē qeitōtanā, geté Mbumbukiam-te mbá qabatio-taná, ndego ezoqa lōvøte-te ndekhandi:zat. ¹⁰ Ndego ni mōndōni-tøkē neka vōkhandi:n, lōvøte avønīn-te qeigoam. Até megemege-té-a, Mbumbukiam gini-tøkeát, ni vōkhandi:ntát. Ni te-te mbá qeitōtanā. Ndego ni nqawa ndøkhandi:ntát. ¹¹ Até zó-a, zo niqa yaq-te ndøzøte-guligulim, zo zōni-tøkeé. Yaq zo ezoqa nøme kopoav, niqa yaq-te tōzøte-guligulimat, yaq ezoqa kopoáv, Mbumbukiam ike manqat mbōmanqatát, ni zapaya, ta matev ate ndægo-qa yaq-te, Mbumbukiam ni gini-tøkeam.

Pol gekha zapa, Kolin taon-te okhoeav qagoam

¹² Ni nqánek qati-khambuváp: Ni mōtīnōtén, matev nqanek manqei-qape-te nqeimatanam, neka zo mokho-te vōi-matōnumam, ndøgo ndaføyambá neka mbomambá, ate av-té, av Mbumbukiam ndømbøe-poev. Ni matev ambá av nqægo, manqei-qape-qā matavap loloakh-tē qeitō-matanām. Geté ni Mbumbukiam-qá kuku matev-té qeitō-matanám. ¹³⁻¹⁴ Manqat ndøgo, ni nqei-peawam, ndaføyamba-qapé. Zo kopømbaqapé, mokho tozombo-ndapem. Ta mokho-te ndøugu, mokho manqat nøme mbain. Zo niqa manqat nøme-qa mokho, mōzondapém. Yaq no tototanā ndógo: Vaev-te, zo mokho ate ndægo uni zombøé-ndapém. Yaq nigī Evezøza Yesu-qa Khøuwa Kandambaqape-te, até zó-a, kopømbaqapé, niqa yaq-te zøté-khambuvømém, ate av-té, ni zoqa yaq-te nqati-khambuvap.

¹⁵⁻¹⁶ No qæmatavupam, zo khanakhanákh atozogó, noqa yaq-te. Yaq no āv gatepøotám nqægo: No Masedonia plovin-s-te tænav, no bugukhokhof, ambá zo-té qatōndo-navīn. Yaq nango tōtōndo-qavanīn, zo nqawa vøezømetin. Yaq av nqægo, no zo namba tizi-gonīn, ambá genø-menasīn, neka zo khanakhanákh nøme vozō-ndapemīn. Yaq no amba Zudia manqei-te tæmatin, zo ambá zonø-tøkemīn.

¹⁷ Ge zó, ndozo-matavap? No matavap sæ-enendtatur? Neka no qæpøoain, no manqei-qape-qá matev-té qatø-pøgeapatun? Neka no khokhó sæmanqatatur, av nqægo, no matev nōgō, gete matev nōgoāk? Av taoká.

¹⁸ Mbumbukiam, ndego unimanqatīn. Ndego mōndæ-otév, ni ambá av nqægo, manqat khokhō seizø-manqatātūn, geté matev vini nimatōnumatūn.

¹⁹ Até Yesu Kelisø-a, ndego Mbumbukiam-ge Yo, teqa yaq-te Sailes neka Timoti neka no qati-zømesimam, ndego ambá av nqægo, manqat khokhó sege-manqatām, yaq matavap gè-enendtām. Av taoká. Geté matev ndøgo, ndego ge-einin, tego, ndego ünime-gonīn. ²⁰ Gekha manqa mbusa kopoav-qapé ndøgo, Mbumbukiam ge-umat, Yesu mōndø-unimanqatintát. Matev mōndø-matōnumám. Yaq nakémbá, ni te mokho-te, āv qazi-manqatē nqægo, “Amén. Nqanek manqat unimanqatīn,” neka Mbumbukiam-qa iz bembøe-egawat.

²¹ Zo neka ni, bazaføgakh Mbumbukiam ni-etøomīt, niqa unimanqatin-te Keliso-te bazaføgakh-us tizi-waniapat, neka ndego Nqova Mbomambaqape ande oil me vōnimbō-qouz. ²² Neka ndego ni-te mbusa ndømpó, av nqægo, ni tegī. Nqova Mbomambaqape, ndego gini-etoam, ni mokho-te teyagat, ndego andé khakhatáp, av nqægo, Mbumbukiam ni vaev-te, nøme mba nimbó-etoám.

²³ No Kolin taon-te okhoeav qagoam, av bugukhokhof gatepøoa, zapa ndógo. No poeveáv, zo viniv nøme tæzø-etoam, neka zoqa matev-qa yaq-te

vøzø-ponqōm. No nqanek manqat Mbumbukiam-qá bōi-té qato-manqaté. Ndego mōndæ-otév, noqa manqat unimanqatín. ²⁴ Ni ambá av nqægo, zo kawaenat-qa nizøgō, zoqa unimanqatin-qa yaq-te. Geté ni zó namba zi-sasaéat. Zo khanakhanakh etoam nonqó. Ni mōtinótén, zo bazaføgakh-us zowaniáp, zoqa unimanqatin-te.

2

¹ Yaq nakémbá, no matavap áv qategó nqægo: No notøndó-navák, zo-te. Soqáin ndøgo, ni mbøni nqawa tøniva. ² No mbøni vaev tæzø-etoam, yaq no ezoqa nøme mbaín, khanakhanakh tinø-etømem. Zapa ndøgo, no khanakhanakh zo mba zønø-etoám. ³ Yaq nakémbá. Manqat ndøgo, no bugukhokhof qazøndo-peawam, ta zapaya nqánek qazønde-peawám: Zoqa matev ambá bugukhokhof zokhakheinømemín. Soqáin ndøgo, no tōtōndonav, yaq mbøni nōvā. Geté no khanakhanakh ndape-qa nogó, zo namba. No nqæmatavap, no khanakhanakh tønøgoat, yaq até zó-a, zo ate ndøzøte-go, khanakhanakh sōzøtumú-goát, no namba.

⁴ No zo pepa bugukhokhof fofogep-us neka mbøni nqosøgeap-us neka eiv-us nopeaumát. Ta manqat mokho-te ndøgo, no zo ambá av nqægo, mbøni vaev etoam-qa nøzøgoám. Geté no zo zøtezat-qa nøzøgoám, no kuku kandambá zo-te.

Ndego ezoqam, manqa-zapa gego, teqa manqa-zapa, sà bezømbo-navøém

⁵ Ndego ezoqam, ndego mbøni vaev matev gengaz, ndego ambá av nqægo, mbøni vaev matev no nø-etoám. Geté ndego zo ezoqa ewaqape zø-etoám. Unimanqatín, ezoqa ewaqape-té mbá. Soqáin ndøgo, no manqat tækhouwevtet. ⁶ Yaq-fia ndøgo, zo ezoqa bawan-qape qazombotaem, ndøgo ság. Matev nøme, bègō. ⁷ Geté zo teqa manqa-zapa, ndakin sà bezømbo-navøém. Neka gēmbō-tøkeém. Soqáin ndøgo, mbøni uni tōmbøeva, yaq ndego gemō-sanqawám. ⁸ Yaq nakémbá, no nqazø-pouwe: Av qane-ometém: Zo kuku te-te.

⁹ No ta pepa ndøgo, nqánek qate-peawám: No nōtenat-qa nøgoám, av nqægo, zo bazaføgakh-us tōpøzøté-waniap-a, neka noqa manqat ate ndægo, o-mba tōpøzøté-ndape-a. ¹⁰ Gekha ezoqām ndego, zo teqa manqa-zapazapa, sa tōzømbo-navøemat, yaq até nó-a, segenømbó-navøemat. Manqa-zapa tōgoat, ndego ezoqam gego, no amba sa tønømbo-navøemin, ság, no zo zapaya, Keliso-qa bōi-te, mōndønømbo-navøém. ¹¹ No ndøgo, tēté-matanám. Soqáin ndøgo, Saitan ni tinimbi-khavozam. Zapa ndøgo, ni teqa pøøgeap, mīzi-nōtén.

Pol Taitus-qa amba ge:vao

¹² No Tloas taon-te qæmø-fakhan, ezoqa Manqat Mbomambaqape, Keliso-qa yaq-te zømesim-qa, no Evezøza mboqog nømbe-mboqozó. ¹³ Geté no nōfofogeapám. Zapa ndøgo, noge nøfu Taitus, no amba nømbøe-vawám. Geté kha geiviáv. Yaq no ndigu ezoqam, ouo manqat mba nøzø-eín, Masedonia plovinns-te sasa nønnav.

Keliso-gi u-anim, Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té ginø-sasaéat

¹⁴ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndøgo, teqa khagua gō-eqawát. Keliso mokho-té qane-eqá. Ndego khanakhanakh-us nde-okho, ezoqa ewaqape teqa khagua eqawat-qa yaq-te nde:zømesim, ndego ni oskia nifiki. Yaq ni mokho-te, nōtenat Keliso-qa yaq-te, manqei-manqei ate

ndægot, andé gigiap sisip mbomambaqape me me:panqavøemét. ¹⁵ Zapa ndógo, ni Mbumbukiam-te, andé Keliso-qa gigiap sisip mbomambaqape me nitigú. Nqanek sisip sège-panqavøemét, ti-te ndigu, ndikhandi:zat-a, ndigu ndísòqōētēt. ¹⁶ Ti-te ndigu, unimanqatinteav ndigu, ta sisip ndógo, andé peakha vóváng. Løvøte-té qanø-ituzá. Geté ti-te ndigu, khandi ndindapet, ta sisip ndógo, mbomambaqapé. Khandi zø-etoám.

Yaq gē, gekha ezoqám, kopømba ndego, nqanek sasae tego? Khápumu-føgákh. ¹⁷ Ni áv tiuká, av ezoqa nøme ndi:gu, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat nømendim mokho-te, moni qaqasam-qa mba ndigu. Av taoká. Ni nqanek sasae, Mbumbukiam ni-etoám. Neka ni ezoqa khavozumáv. Ni Keliso-gí sasae ezoqám. Ni ezoqa nqati-zømesim, Mbumbukiam-qa bøi-té qeito-manqaté.

3

Kolin ezoqam, ndigu andé Pol-qa pepa

¹ Ge zò, ndozo-matavap? Ni nqanek manqat mokho-te, nikeza kha nqawa eqawat-qa nígu? O gē, ni ezoqa nøme-qa pepa binígu, ndigu amba niqa sasae-qa yaq-te ti:peaomemin, zo vøti-zømasin? O ni zoqa pepa binígu, zo amba niqa sasae-qa yaq-te tözøte-peaomemin, ezoqa nøme vøti-zømasin? ² Av taoká. Pepa ndógo, niqa sasae-qa yaq-te, zo zøkézán. Ta pepa ndógo, niqá mbøni mokho-té qanu-peawáp. Ezoqa ewaqape kopømbá, segéqeivát neka segé-geve:mát. ³ Nqanek pepa Keliso ndøpeawám. Ndógo bavokho-qapé. Niqa sasae mokho-té qando-fakhán. Ndógo ambá av nqægo, pën qane-peawáp. Geté Mbumbukiam-gé Nqova Mbomambaqapé qane-peawáp. Neka ndógo ambá av nqægo, nandi-té qano-peawáp, av Mozes-qa guguna manqat ndæpeawap. Geté ezoqam-qa mbøni-té qanu-peawáp.

⁴ Ni nqanek manqat nqeimanqate, zapa ndógo. Ni Mbumbukiam-te mbá qeitøtaná, ndego ni Keliso mokho-te nqanek sasae gini-etoam.

⁵ Ni matavapøteáv, av nqægo, ni kopømbaqapē, nqanek sasae teigoat. Geté ni møtinøtén, bazaføgakh Mbumbukiam ni-etoám, nqanek sasae-te.

⁶ Bazaføgakh ndégo tini-etoám, ezoqa teqa poev matev ndakinak-qa yaq-te nqati-zømesim. Nqanek poev matev ndakinak, Mbumbukiam ezoqa namba ge-unimanqatin, viní. Av taoká, av Mozes-qa guguna manqat ndægo, mbuk-te ndøpeawap. Geté ndógo, Nqova Mbomambaqape-té qando-okhó. Mozes-qa guguna manqat, ni løvøte ni-etoám. Geté Nqova, ndego khandi ni-etoám.

Nqova Mbomambaqape-qa tatas neka waev, unime-løvú, Mozes-qa guguna manqat-qa tatas neka waev

⁷ Mozes-qa guguna manqat, ndógo nandi-te qo:peaupam, neka løvøte ndøni-etoam, waev-us neka tatas-us ndofakhán. Ta khøuwa-te ndógo, Mozes nqanek manqat gendap, yaq Izlael ezoqam teqa bugug-te, amba me:kewagám. Zapa ndógo, taqa waev-qape, khápumu-khougé. Geté vaev-te, ta waev ndógo, sège-khapelavøqase-tát. ⁸ Nqanek Mozes-qa guguna manqat, waev-us neka tatas-us qafakhan, yaq gē, Nqova Mbomambaqape-qa sasae-qa yaq-te, áv khané:go? Teqa sasae-qa waev neka tatas unime-løvú, Mozes-qa guguna manqat-qa waev neka tatas. ⁹ Unimanqatín. Mozes-qa guguna manqat, ndógo ezoqa manqa-zapazapa-us ndivewe neka løvøte-te ndø-abam, taqa tatas kandambá. Geté matev ndógo, ta mokho-te ni

Mbumbukiam-qa b̄oi-te tizi-ndaf̄oyamba-en, nd̄ogo tatas neka waev n̄ome mba mo:ḡo. Kandambá tantáv. ¹⁰ Mozes-qa guguna manqat-qa tatas neka waev, matev ndakinak-qa tatas neka waev namba toq̄ote-khamas, yaq nd̄ogo Mozes-qa guguna manqat, tatas andé mbain. M̄ond̄om̄ombo-nav̄oém. ¹¹ Ta matev nd̄ogo, ndakin sa nqanav̄oemtet, taqa tatas neka waev kandambá qagoam. Geté matev ndakinak nd̄ogo, miavmiav nd̄ogo, ùnime-l̄ov̄ú, ta matev nd̄ogo, av bugukhokhof q̄ægoam.

¹² Unimanqatín. Ni teitotaná nd̄ogo: Nqanek matev ndakinak, miavmiav nd̄ogoát. Yaq nakémbá, ni nqanek sasae, kha f̄ogakh-mbá qatigú. Mivi mbain.

¹³ Ni av tiuká, av Mozes nde:go, ndego ekeza bugug-te ndabua go:khafuzin, yaq Izlael ezoqam kop̄omba mbain qagoam, teqa bugug-qa waev ḡiqeivim, nd̄ogo vaev-te qam̄o-nav̄oém.

¹⁴ Izlael ezoqam, tiqa wema ḡetokám. Até ndakín-a, zua z̄otokeáp. Mbumbukiam-qa poev ḡigevēmemin, ndego ibugukhokhof ti namba ge-unimanqatin, ndigu mokho ndapemáv. Ta manqat nd̄ogo, andé ndabua me z̄ombe-khafuzú. Até ndakín-a. Nqanek ande ndabua me nd̄oz̄ombe-khafuzú, Keliso mba z̄ombé-oqoá. ¹⁵ Até ndakin kh̄ouwa-té-a, ndigu Mozes-qa manqat ḡigeve:matun, tiqa wema-te, andé ndabua me z̄ombe-khafuzú. ¹⁶ Geté gekha ezoqám ndego, Evez̄oza-te teqambun, ta ndabua nd̄ogo, nd̄ombo-oqoé. ¹⁷ Nqanek manqat Evez̄oza-qa yaq-te, Evez̄oza-gé Nqova me:manqaté. Yaq Evez̄oza-ge Nqova, ezoqa namba te:goat, ndego ezoqam, ḡigiap o matev kop̄omba mbain t̄ol̄ov̄on̄ovupat. Geté ndego m̄ond̄ombo-nqovov̄oém. ¹⁸ Ni Klisten ezoqam, niqa bugug-te ndabua khafuzúav. Geté ni-te, Evez̄oza-qá waev ndogamewáp. Yaq ndego Evez̄oza, Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, ni ḡe-enendtét, atema ni ande teqa bugug me vizim̄o-kewág. Yaq Evez̄oza-qa waev, n̄ome mba mó:sanqatáv, niqa kha-te. Yaq sa t̄on̄o-khouwevtét.

4

Pol s̄egemat̄, Mbumbukiam-qa sasae-te

¹ Mbumbukiam ni nqanek sasae, ekeza tanakh matev-té gen̄oni-etoám. Yaq nakémbá ni yovitáv. Geté s̄ei-apét. ² Ni matev khonoam-te gonemáv neka matev mivi-us gonemáv, neka ni ezoqa khavozumáv, neka ni Mbumbukiam-qa Manqat k̄ofigimáv. Av taoká. Ni ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat, teqá b̄oi-té q̄eit̄o-z̄omesim. Yaq manqat nd̄ogo, ni nqati-z̄omesim, unimanqatín. Gekha ezoqám ndigu, matavap eqeieqei nd̄oz̄ogo, ndigu m̄ond̄æz̄otéz, noqa manqat unimanqatín. ³ Manqat nd̄ogo, ni ezoqa nqati-z̄omesim, ambá av nq̄ægo, mokho manqat. Geté niqa manqat, mokho manqat ti-te mba ndigu t̄oḡo, ndigu tisoqoez. ⁴ Saitan, ndego manqei-qape-ge mbumbukiam, ndego tiqa wema m̄ond̄oz̄o-tokéam, ndigu unimanqatinteav ndigu. Yaq ndigu kop̄omba mbain, Manqat Mbomambaqape-qa waev v̄oe-q̄eivāt, nd̄ogo Keliso mokho-te n̄ond̄okhaev, ndego ande Mbumbukiam-qa bugug me nde:keoge. ⁵ Ni ezoqa ambá av nq̄ægo, nikezan-qá yaq-té qati-z̄omesim. Geté ni Evez̄oza Yesu Keliso-qá yaq-té qati-z̄omesim. Ni z̄ogí sasae ezoqám. Nqanek sasae, Yesu ni-etoám. ⁶ Ndego Mbumbukiam, ndego av ge-ein nq̄ægo, “Waev bekhā, b̄oivun mokho-te,” ndego até niqá mb̄oni-té-a, waev v̄ou-sanqatav. Yaq ni mokho-te, até ezoqa n̄om̄é-a, Mbumbukiam-qa waev bet̄ez̄otez, ta waev nd̄ogo, Yesu Keliso-qa bugug-te nd̄okhaev.

Mbumbukiam matev mbomømboma, andé manqei pot-té genø-nqeatám

⁷ Ta matev mbomømboma, Mbumbukiam gini-etoam, ni manqei-qape ezoqam-qá kha-té qanu:gu. Geté niqa kha ndøgo, andé manqei pót. Gémøkuvøém. Yaq ezoqa äv giabiti-qeivi nqægo, bazaføgakh kandambaqape, ni mokho-te nqøu-sasaeat, Mbumbukiam-té qando-okhø, ambá ndøgo, nikezan-té qando-okhø. ⁸ Ni-te, matev soqøsoqa vinivinimba kandambá nqafakhanam. Geté ni tokhonørateáv. Khøuwa nøme, ni äv qati-bevøpemín nqægo, “Av khazí-gonëm ndakin,” geté ni yovitáv. ⁹ Ezoqa ni ngiænoat-qa ndøgó. Geté Mbumbukiam ni nøuvindáv. Neka ezoqa ni kha nikhanæmatún. Geté ni løvøte qeivupáv. ¹⁰ Niqa kha-te, ni andé Yesu-qá løvøte matev nitindapé. Nqanek matev ndøgo tønde-fakhaté: Niqa kha mokho-te, até Yesu-qá khandí-a, betè-veveam. ¹¹ Unimanqatín. Ni nqeiqhandí:nát. Geté niqa kha, oskia løvøte-té qeitø-awám, Yesu zapaya. Niqa kha, løvøte khá. Geté ta kha mokho-te ndøgo, até Yesu-qá khandí-a, tàbete-veveám. ¹² Yaq av nqægo, ni ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat nqati-zømesim, ndøgo ni løvøte ni-etoám. Geté zø khandi zø-etoám.

¹³ Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-peawáp nqægo, “No Mbumbukiam, møe-unimanqatín. Yaq nakémbá, no manqat qæ-ein.” Ni nqova kopó, ndego ezoqa namba, nqanek manqat ge-ein. Até ní-a, ni ní-unimanqatínát. Yaq nakémbá, ni manqat nqei-manqate. ¹⁴ Ni møtínøtén, Mbumbukiam, ndego nigí Evezøza Yesu, løvøte-te gekhandi:v, ndego até ní-a, løvøte-te vøkhandí:n. Yaq ndego ni ekeza megemege-té genø-ám. Zó namba mé:-ám.

¹⁵ Nqanek matev ate ndægo, ni-te nqafakhanam, zo tøke nonqó qanimbi-fakhanám. Yaq ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam-qa kuku matev, ezoqa nøme mba mó:khatøb, Yesu-te, yaq ndigu Mbumbukiam ike manqat bembøe-manqate neka Mbumbukiam-qa iz betè-egawat.

¹⁶ Yaq nakémbá ni yovitáv. Geté sel-apét. Unimanqatín. Niqa kha-qa bazaføgakh, sège-navøemtét. Geté niqa mokho-te, ni khøuwa ate ndægot, sèi-ndakinak-entét. ¹⁷ Matev føgøføgakh ndøgo, ni-te nqafakhanam, ndøgo ibu-ibus nonqó. Uni viniv-ín mbá. Geté vaev-te, ta matev mokho-te, matev mbomambaqape ndøfakhán. Ndøgo segémá. Miavmiáv. Neka ndøgo unimé-løvuám, matev ate ndægo, av ndakin nqanimbi-fakhanam. ¹⁸ Yaq nakémbá. Ni kha-mba, ambá ndøgo teimbo-ové, bøi nqati-qeivi. Geté kha-mba ndøgo teimbo-ové, bøi qeivupav ndøgo. Zapa ndøgo, gigiap ndøgo, bøi nqazi-qeivi, ndøgo ibu-ibus nonqó. Geté qeivupav ndøgo, miavmiav gigiáp.

5

Manqei-qape kha neka kha ndakinak-qa yaq-te

¹ Ni mizi:nøtén, niqa manqei-qape kha tøsoqa, ndøgo ande palai khoev me nqawev, yaq Mbumbukiam ni andé khoev ndakinak me nimbí-etoám, yan-te nqo:go. Ta khoev ndøgo, ambá av nqægo, ezoqa ndøpuanumatún. Geté Mbumbukiam ekezan ndøpuán. Ta khoev ndøgo, miavmiav ndøpuatét. Ndøgo niqá kha ndakinák. ² Ni nqanek kha-te nqaziyage, nqosøgeap zimboyogé. Esevem-ús. Neka ni tizimbo-endáp ndøgo: Kha ndakinak ande ndabua ndakinak me zimí-uzám, ndøgo yan-te tøndowav. ³ Soqain ndøgo, ni ande naqei-av me tizi-goat, niqa manqei-qape kha tizi-ivøvem. ⁴ Unimanqatín. Ni nqanek manqei-qape kha-te nqazigu, ni zí-esevém.

Zapa ndógo, viniv khàpumu-khouwév. Ni poeveáv, niqa manqei-qape kha, ande ndabua me tizi-khofoe. Soqain ndógo, ni ande naqei-av me tizi-goat. Geté ni kha ndakinak, ande ndabua me uzam-qa zi:gú. Yaq niqa manqei-qape kha, andé khandi ndókhóug. ⁵ Mbumbukiam ndókhakheino mbém, kha ndakinak tizindapem. Ndego Nqova Mbomambaqape gini-etoam, ndógo andé khakhatáp, av nqægo, ndego ni até kha ndakinák-a, vóni-etoám.

⁶ Yaq nakémbá, ni kha fógakh-mba oskia nigú. Ni mizi-nótén, ni nqanek manqei-qape kha-te nqaziyage, ni Evezøza-qa khoev-te fakhaneáv. Zuá. ⁷ Ni ndakin nqaziyage, sizi-unimanqatinát. Matev qeivi zuá. ⁸ Geté ni kha fógakh-mbá. Ni manqei-qape kha, ndógo ande palai khoev me nqawev, ivøve-qa nimbogó, neka Evezøzá namba yage-qa nigú, teqa khoev-te ndógo. ⁹ Geté oskiá ndógo, ni Evezøza-qa khoev-te é-ndeimø-fakhān, o, manqei-qape-te zua niyagé, ni bazafógakh ni-asøzú, ndego khanakhanakh etoam-qa nimbogó. ¹⁰ Zapa ndógo, ni ate nqazi-gu, Keliso-qá megemege-té qabizimø-waním, manqa bizimø-ovømem. Yaq ni yaq-fia áv qazimí-upógím, av nqanek manqei-qape kha-te, matev mbomømboma o soqøsoqa nqazi-matanam.

Mbumbukiam ezoqa nqawa tøkuzuat-qa ndógó, ekezan namba

¹¹ Ni mōtinōtén, Evezøza ni matev, ndōni-geveá. Yaq nakémbá, ni nimbvizáp, neka ezoqa Mbumbukiam-te yozoat-qa nizógó. Ndego ni mōndæ-otév. Yaq no tototaná ndógó: Até zó-a, zo mōzøte-zøtéz, niqa matev eqeieqei. ¹² Ni ambá av nqægo, nikeza kha eqawat-qa nigú, zoqa bøi-te. Áv taoká. Geté ni zo zømesim-qa nizógó, av nqægo, zo ni tøzøte-khambuvapat, ndógo kopømbá. Yaq av nqægo, zo kopømbaqapé, ndigu ezoqam sozozø-qavøitát, ndigu ndimatavap av nqægo, gigiap-qape ndógo, bøi toqote-qeivat, ambá ndógo, ezoqam-qa mbøni-te nqøugu. ¹³ Ni matavap mbain teigoat, av ezoqa nøme ndi:manqate, ni Mbumbukiam-qá iz eqawat nonqo nigú. Geté ni matavap eqeieqei tønigoat, ni zo nitigú. ¹⁴ Ni Keliso-qá kuku matev ndønøzøngím. Ni áv qati-unimanqatinát nqægo: Ezoqa kopo, ezoqa ewaqape-qa ndønanim. Yaq te mokho-te, até ní-a, ni ate nqazi-gu, vizi-pakhaen. Ni awenege matev-te, sekemba yageapáv. ¹⁵ Ndego ezoqa ewaqape-qa, ndógo tenenanim: Gekha ezoqám ndigu, ndiyage, ndigu ambá av nqægo, ekeza kha-qa beyagé, geté teqa ndégo tiabiti-yagé, ndego tiqa genanim neka løvøte-te vøndø-khandi:v.

¹⁶ Yaq nakémbá. Ni ezoqa nøme sekemba gevezoatáv, av manqei-qape ezoqam ndi:matanam. Até Kelisó-a, ndego ni bugukhokhof qeigeveitam, av manqei-qape ezoqam ndi:matanam, ni ndakin av nqægo sekemba geveuatáv. ¹⁷ Gekha ezoqám ndego, Keliso mokho-te ndeyage, ndego mōndø-ndakinak-év. Awenege matev, mōndømø-navøém. Yaq nqáe! Matev ndakinak ndøngáz. ¹⁸ Nqanek matev ate ndægo, Mbumbukiam-té qando-okhó. Ndego ni Keliso mokho-te, nqawa ekezán namba me:tøkunú, neka ni nqanek sasae vóni-etoam, ta mokho-te ndógo, até ezoqa nømē-a, Mbumbukiam namba beté-tøkuanem. ¹⁹ Manqat ni ezoqa nqati-zømesim, nqánek: Keliso mokho-te, Mbumbukiam mu-goám. Yaq Mbumbukiam te mokho-te ndego, manqei-qape ezoqam vøtøkuzu, ekezan namba. Yaq ndego ezoqam-qa manqa-zapazapa, sekemba matavupáv. Manqat nqánek, Mbumbukiam ni gini-etoam, ezoqa tøti-zømesimat. Ndego ezoqa nqawa tøkuzuat-qa ndógó, ekezan namba.

5:6 5:6 Iblu 11:13-16

5:8 5:8 Filip 1:23

5:9 5:9 Kol 1:10; 1 Tes 4:1

5:10 5:10 Eccl 12:14

5:15 5:15 Lom 14:7-8

5:17 5:17 Lom 8:1; Gal 6:15

5:18 5:18 Lom 5:10

5:19 5:19 Lom

²⁰ Ni Keliso-qá iz-té qeinözø-manqaté. Ni mokho-te, Mbumbukiam ezoqa ekezan zø-akhayám. Ni ezoqa Keliso-qa iz-te nqeižø-pouwe: Zo Mbumbukiam-té qando-okhó neka teqa tøkuaat matev vøndapem. ²¹ Keliso, ndego manqa-zapa-qase goneáv. Geté Mbumbukiam, niqa manqa-zapa ate ndægo, Keliso-té geno:vé, yaq ni te mokho-te, Mbumbukiam-qa bøi-te bizimí-ndaføyamba-en.

6

¹ Ni Mbumbukiam namba nqeisasaeat, ni nqeižø-pouwe: Zo Mbumbukiam-qa kuku matev qazondapem, até vøwaní, ta mokho-te ndøgu. Soqáin ndøgo, zo khokho sa qazondapem. ² Mbumbukiam áv gene-manqaté nqægo,

“Khøuwa eqeieqei qandap,
no qoqa guliguli manqat møe-ewág.

No mátaqa-tøké,
ta khøuwa-te ndøgo, no qæzav, ezoqa tækhandi:z.”

Nqáe! Khøuwa eqeieqei ndakín. Khøuwa ndøgo, Mbumbukiam gezav, ezoqa tekhandi:z, ndakín.

Keliso-gi u-anim, Mbumbukiam-qa sasae-te, viniv kandakanda ndi-eqawat

³ Ni matev eqeieqei mba nimbopáev. Soqáin ndøgo, niqa matev ezoqa tiqa unimanqatin-te tøkhaosam neka ezoqa Mbumbukiam-qa sasae vøngenøitát.

⁴ Geté gekha matēv ndøgo, nqani-fakhanam, ni áv qati-vøndözú nqægo: Ni Mbumbukiam-gí sasae ezoqám. Potonam matev neka ngenøgim matev neka gekha matev føgøføgakh nqani-fakhanam, ni bazaføgakh-us niwaniáp. ⁵ Ni gèzitangatún, ndimbula-te vøngqeiindumatun. Neka ni vøngeandumatun.

Ni sasae føgøføgakh nigoatún, neka khøuwa nøme, ni venanqei sømbyam kopømba mbaín, neka ifi nivinumátún. ⁶ Ni matev eqeieqei-té qeiyagé, neka nøtenat nígú. Ni ezoqa matev aiyaiyav-te neka kuku matev-us nizøgó.

Mbumbukiam-gé Nqova mu:sasaeát, ni mokho-te. Neka niqa kuku matev, ezoqa nøme-te, ngusum-te mba khazeáv. ⁷ Ni ezoqa unimanqatin manqat mba nizø-manqaté. Ni Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té qeitø-sasaeát neka matev eqeieqei nigoatún. Ndøgo niqá nakhag gigiáp, nøfe nonqo neká khakhazam nonqo. ⁸ Ezoqa nøme, gínivizáp. Geté nøme ndigu, mivi ni-etoumatún. Ezoqa nøme, iz gini-eqawat. Geté nøme ndigu, iz gínivoát. Ezoqa nøme, ni khavozam ezoqam mi:næná. Geté ni unimanqatin manqat mba nimanqaté. ⁹ Ezoqa nøme, ni khokho ezoqam mi:næná. Geté nøme ndigu, ni møndæzøté. Ni ambá nipakhaenín. Geté, nqáe! Ni khandi zua nígú. Ni gèzitangatún. Geté ni løvøte, etopøteáv. ¹⁰ Ni mbøni nivavatún. Geté ni khanakhanakh oskia ni-asøtvé. Ni gigiap-av ezoqám. Geté ni mokho-te, ezoqa kopoáv, até ge:gigiap-kopoav-ezoqam-éz. Ni zenda-zenda mbá qatiyagé. Geté Keliso mokho-te, ate ndægo, niqá.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

Ni ezoqa namba bizi-tøkuånēm, ndigu unimanqatinteav ndigu

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

¹¹ Zo Kolin-ak. Ni manqat ndaføyambá seizø-manqatám. Ni kuku kandambá zo-te. ¹² Ni ambá av nqægo, kuku matev gëmøni-navøem zo-te. Geté zo zøkezan zoto-tokém, niqa kuku matev. ¹³ No zo ndakín, até nogi nakheis me nözømbe-manqaté. Zo áv tønè-matanám, av ni nqeižømbe-matanam. Até zó-a, zo kuku yá bezøgó ni-te.

14 Zo ti namba me:tøkùát, ndigu unimanqatinteav ndigu. Gê, matev eqeieqei neka matev soqain, áv khané-tòkuá? Neka gê, waev bøvun namba, áv khané-tòkuá? Kopømba mbain! 15 Yaq gê, Keliso nqova soqaqape namba, nqova kopo-te áv kiniyagát? Neka gê, ezoqam nde-unimanqatinat, áv kené-tòkuá, ezoqa nøme namba, ndego unimanqatinteav ndego? 16 Yaq gê, Mbumbukiam-qa khoev, tae khøuiap namba áv khané-tòkuá? Nakhoa mbain. Zo mõzøte-zøtéz. Mbumbukiam-qa khoev, ní, ndego khandi miav-ak Mbumbukiam. Ndego ekezan, áv gene-eín nqægo,

“No ezoqám namba nøtéyagát
neka no ti mokho-té tøtú-okhoát.
No tigi Mbumbukiam tægoát
neka ndigu nogi ezoqam vøgoát.

17 Neka Evezøza manqat nøme, áv gene-manqaté nqægo:
Vøziváz ndigu, neka ti-te vøqataz.

Neka gigiap ndøgo, noqa bøi-te soqain ndøgo,
kha mbokhanøzém.

Yaq no zo ndækhatób.

18 Neka Evezøza, ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo, manqat nøme áv gene-manqaté nqægo:

No Zøve nøzøgoát
neka zo nogi nakhei angana
neka nakhei mbasi vozonø-goát.”

7

1 Nøfuap mbomømboma! Mbumbukiam nqanek manqa mbusa mbomømboma ate ndægo gini-awam, yaq gekha manqa-zapazapā ndøgo, kha-te o matavap-te qazi-matønumatun, zí-ivøvém. Ní Mbumbukiam-qa mokho-té qabizu-gú. Vizap-ús. Neka bazaføgakh bizi-asøzú, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei biziyage.

Taitus Kolin ezoqam-qa yaq-te emanqat gevotot, Pol khanakhanakh kandambá gendap

2 Ni zoqa mbøni, vøni-mboqoá. Ni ezoqam-te manqa-zapazapa goneáv, neka ezoqa kopo nogi-wateáv. Neka ni ezoqam-te, gigiap aqonøpøtéáv. 3 No nqanek manqat, ambá av nqægo, zo vøzoat-qa nømanqatē. Av taoká. No mõezø-eín. Ní kuku kandambá zo-te, neka ni kuku até ginigoát, oskiá ndøgo, zo namba tizi-pakhaen o zo namba tizi-yagat. 4 No zo nò-unimanqatinát. Neka nøte-khambuváp, zo. No zoqa yaq-te nqate-matavap, niqa yage føgakh-qape mokho-te, no kha nømbe-føgakhát. Neka no khanakhanakh kandambá.

5 Ni Masedonia plovins-te qeimø-fakhan, ní viniv kandambá, qanifakhanumam. Pusup mbain. Bavokho ndøgo, gini-ponqomám, neka ni mokho-te, møe neka fofogeap vønigoam. 6 Geté Mbumbukiam, ndego ezoqa kha føgakh matev ndezø-etoam, ndigu mbøni ndøzøvaev, ndego kha føgakh ni-etoám, Taitus gendowav. 7 Geté Mbumbukiam ni kha føgakh ta-mbá mbá ndøgo, gini-etoam, Taitus gegeavun, geté até ndøgø-a, ndego zoqa yaq-te manqat gini-ein, av matev mbomømboma qazømbøe-matønnumam. Neka ndego nøme áv gene-eín nqægo: Zo vao kandambá no-te, neka zo tanakh zøgø, av qazøte-matønmem, neka no ndøzønømbø-vígím. No nqanek manqat qæ-ewag, no khanakhanakh kandambá qændap.

8-9 Ta pepa ndøgo, no bugukhokhof qatøndo-peawam, zo mbøni zømbevá. Unimanqatín, no qæmatavupam, zapá sætøndo-khofotáv. Geté no ndakin khanakhanákh, taqa yaq-te ndøgo, no qatøndo-khofotav. Zapa ndøgo, zo mbøni vaev-qase ambá qazøte-ndapém. Geté ta mbøni vaev matev mokho-te, zo Mbumbukiam-té qazonø-qambúz. Zoqa mbøni vaev matev mokho-te, Mbumbukiam ndøsasætám. Yaq av nqægo, noqa pepa mokho-te ndøgo, zo soqain-qase qeiviáv. ¹⁰ Mbøni vaev matev av nqægo, Mbumbukiam-te ndøndo-fakhate, ndøgo ezoqa gèzøtøkeé, yaq ndigu Mbumbukiam-te vø-qambuzin, neka khandi vøndapemín. Mbøni vaev matev av nqægo-qa yaq-te, tanakh mbain taqagoat, kopømbá. Geté manqei-qape mbøni vaev matev, ezoqa løvøte-té qanø-ituzá. ¹¹ Nqáe! Zoqa mbøni vaev matev mokho-te, Mbumbukiam matev qaniqaním gezø-matønnumam. Zo ndakin Mbumbukiam-qá poev matev paev-qa mba zombogó. Neka zo áv qazøte-matøvemém nqægo: Matev ndøgo, zo mokho-te qando-fakhan, soqaqapé. Neka zo mõe. Soqain ndøgo, manqa-zapa nøme av nqægo tøzøfakhan. Neka zo vao kandambá no-te. Neka zo ndego ezoqam, manqa-zapa gego, mðzo-guguím. Ta matev ate ndægo, zo ni áv qazøte-nømánd nqægo: Zo nakhoa eqeieqei geve-qa zogó.

¹² Ta pepa ndøgo, no qatøndo-peawam, no ambá te zapaya ndøgo, tøtønde-peawám, ndego ezoqam, manqa-zapa gego o te zapaya ndego, manqa-zapa gembogo. Geté no nqanek pepa ndøgo tøtønde-peawám: Zo Mbumbukiam-qa megemege-te, áv qane-vøndøzém nqægo: Zo kuku ni-te neka zo niqa manqat o-mba zotondapé. ¹³ Ni kha møndøni-føgákh, taqa yaq-te.

Geté taqa yaq-te mbá mbá. Ni kha nøme mba ndøgo tønimbi-føgákh neka khanakhanakh vøindapem, Taitus manqat gini-ein, av nqægo, zo ate ndøzøte-go, qazombo-tøkeam neka mokho-te vozombø-eqeieqei-tam. ¹⁴ No Taitus-te, nøte-khambuvupám, zo zapaya. Yaq zo mðzo-vøndøzém, av nqægo, noqa manqat unimanqatín, neka zo ni mivi etopøteáv, taqa yaq-te. Manqat ate ndægo, ni zo qeizø-manqatam, unimanqatín. Yaq ndakin, até niqá khambuvap manqát-a, zoqa yaq-te Taitus qeimbo-einim, ndøgo møndø-unimanqatín. ¹⁵ Taitus zo-te gegeavun, yaq zo mðzo-khatowém, møe-ús neka vizap-ús, neka teqa manqat o-mba vøzømbøe-ndapem. Yaq matavap qambo-vesezin, ndego kuku kandambá zo-te. ¹⁶ No khanakhanakh kandambá. Zapa ndøgo, no áv qate-unimanqatínát nqægo: Zo matev eqeieqei sozøgót.

8

Etoam matev eqeieqei-qa yaq-te

¹ Nøfuap! Ni zo zøtezat-qa nizøgó, av nqægo: Mbumbukiam Klisten bawabawan mokho-te, Masedonia plovins-te ndøgo, teqa kuku matev mokho-te, matev kandakandá gematønnumam. ² Ndigu viniv-qape, ambá qane-khamasimám. Geté ndigu khanakanakh kandambá. Ndigu gigiap andé mbain. Geté tiqa khanakanakh mokho-te, ndigu Klisten ezoqa nøme, tøke kandambá gizøgo. ³ No zo áv qate-unimanqatínát nqægo: Ndigu gigiap mbain ambá ginigú. Neka ambá kopømba mbain, ezoqa nøme tizøtøke. Geté ndigu nøme mba zømbo-etoám. Ekeza poev-té ginøgoném. ⁴ Ndigu ekezan mbá segeni-viám, av nqægo, “Até ni-a, ni ndigu Klisten ezoqam, gigiap-av ndigu, ndøgo Zudia manqei-te ndiyage, ambá nizø-tøkeín, moni vøizø-khofotazin.” ⁵ Ni qeimatavupam, ndigu moni-qasi mba ndø-etøomém.

Geté ndigu bugukhokhof, ekeza kha, Evezøza mbo-etøomém, yaq vaev até ní-a, ande ekeza kha me vønimbi-etoam. Ndigu Mbumbukiam-qá poev mbopaevém, taqa yaq-te.

⁶ Yaq ta zapaya ndøgo, ni Taitus āv qeimbøe-viømém nqægo: Ndego até zo mokho-té-a, ta tanakh matev sasae ndøgo, gengaz, zo ndigu Klisten ezoqa zapaya moni nqazo-pisam, ùni betekhóu. ⁷ Zo andé gigiap kopoav ezoqám. Zo Mbumbukiam bazaføgakh-us zo-unimanqatinát, neka teqa manqat egeiegei zomanqaté. Neka zo zøtezat kandambá. Neka zo Mbumbukiam-qá sasae gone-qa zogó. Neka zo mokho-te, kuku kandambá. Ta kuku matev ndøgo, ni-té qazoqeivám. Yaq nakémbá, zo ande gigiap kopoav ezoqa me ndøzøte:go, zoqa tøke matev até kandambaqape bezøgó, ti-te ndigu, Zudia Klisten ezoqam.

⁸ No nøzø-pouweák, av nqægo, zo vøzøtøkē. Geté no tiqa yaq-te zømesim-qa nøzøgoám, ndigu Klisten ezoqa nøme ndizøtøke. Yaq no qeivi-qa nogó, av nqægo, até zoqá kuku matév-a, unimanqatín tøpøtégo-a. ⁹ Zo møzøte-zøtéz, nigí Evezøza Yesu Keliso, ndego kuku kandambá gego ni-te. Ndego gigiap kopoav ezoqam ndøgoám. Geté ndego møndømø-gigiapav-ezoqam-év. Zo me:gó. Ndego tenegó ndøgo, teqa gigiap-av matev mokho-te, zo andé tønè-gigiap-kopoav-ezoqam-éz.

¹⁰ Moni pisam-qa yaq-te, noqa matavap nqáne: Zo-te qanimáv, zo moni tozo-etøomem, ndigu Klisten ezoqam nonqo. Viav nøme qagoam, zo matavap é-mozoto-veém, taqa yaq-te, neka moni pisam é-vozotø-ngazem. ¹¹ Yaq ndakin matev vøkhóuim, zo qazongazem. Av zo matavap qazøte-veem, taqa yaq-te, zo ndakin nqanek matev āv tøzøté-khóuim. Khanakhanakh-ús. Gekha moni ndigu, zo kopømba ndøgo, tozozø-etoam, sègezo-etoám. ¹² Qo tøke-qa toqogoat, yaq Mbumbukiam ndøqa-khatiú, qoqa tøke matev. Ndego qoqa etoam matev, ndøgo tenékhamás, av gigiap nandaqambe:go. Geté gigiap mbain toqogoat, etoam nonqo, ság, etopøteav tøgoat.

¹³ Noqa poev ambá av nqægo, zo ndigu zogi moni ate ndi:gu tozozø-etoam, yaq zo zenda-zenda mbá sozøwān. Geté no āv qanømbe-poév nqægo: Matev sá betumuví. ¹⁴ Ndakin zo gigiap kopoáv nandøzøgo. Yaq zoqa gigiap nandav, zo kopømbá, zozømbé-tøké, ndigu ndikhakhambaezat. Yaq vaev ndigu tizøtøké, ndigu gigiap kopoav tøzøgoat, gete zo tozo-khakhambaeztat. Yaq av nqægo, matev sugumú-víat. ¹⁵ Yaq matev āv qanégoát, av Mbumbukiam-qa Manqat, Izlael ezoqam-qa yaq-te nqæpeawap, ndigu leg-av mangei-te mana gipizumam, “Gekha ezoqám ndigu, kopoav gipizam, ndigu ambá av nqægo, mana khåpe zømbe-khouwév. Neka gekha ezoqám ndigu, khapelavøqase gipizam, ndigu ambá av nqægo, mana khapémbá. Geté ezoqa ewaqape kopømbá gigoam.”

Ezoqa misika-qa yaq-te, Kolin taon-te tizav

¹⁶ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndøgo, ndego Taitus kuku matev zo-te, āv gembøe-etoám, av no nqanømbe:go. ¹⁷ No qamboviam, zo-te tewav, yaq ndego nakhamas-té qanømbo-pøe. Ndego matavap av nqægo, é-møndømbøe-goám. ¹⁸ Ni te namba, até ezoqa nømé-a, nikhofotaváv. Ngenek nigí Klisten nøfu, Klisten bawabawan ate ndægot, gembovizáp. Zapa ndøgo, teqa Manqat Mbomambaqape nømendim matev qanimáv. ¹⁹ Klisten bawabawan ezoqam, ngenek até nqanek sasae-té-a, vøveatøvem: Ngenek ní

namba bati-apét, Klisten ezoqam tøke nonqo moni, Zelusalem taon-te batl-ndapavet. Ni tötigüt ndøgo: Evezøza-qá iz be-eqawát neka ndigu Klisten ezoqam betøqeivim, av nqægo, ni ndigu tøke-qa nizøgø.

²⁰ Ni sa teitumu-apet, zapa ndøgo: Soqain ndøgo, ezoqa niqa manqa tegeve-mat, ni tiqa etoam matev kandambaqape nqeigeazoat. ²¹ Ni matev egeieqi gone-qa nigü. Ambá ndøgo, Evezøza-qá bøi-te mbá, geté até ezoqam-qá bøi-té-a.

²² Ndigu ezoqa menas namba, nigi Klisten nøfu nøme nikhofotaváv. Ni teqa yage mõiqeivám. Khøuwa kopoáv neka matev vinivinimbá. Neka ni mōtinøtén: Ndego ezoqa tøke-qa zøgø. Yaq ndakin, ndego zoqa yaq-te geewag, av zo ndigu Klisten ezoqa nøme tøke-qa ndozogo, ndego ti namba okho-qa nøme mba mo:gó, nqanek sasae-te bezømbëtøke.

²³ Yaq Taitus-qa yaq-te, ndego nogé yaq táng. Ndego no sasae namba, nítigü, zo nonqo. Neka ndigu nøfuap menas nøme, zo-te tinduzav, ndigu Klisten bawabawan-qá iz-té gindúzáv. Tiqa sasae, ndigu Keliso-qá iz meeqawát. ²⁴ Yaq nakémbá, zo nginik ezoqam vøkhatób. Kuku matev-ús. Yaq Klisten bawabawan nøme, áv giabiti-qeivím nqægo, ni zo nqati-khambuvap, ndøgo unimanqatín.

9

Manqat nøme, tiqa tøke-qa yaq-te, ndigu Klisten ezoqam-te tikhofotøvem, ndigu Zudia manqei-te ndiyage

¹ No manqat kandambaqape nøme peawapøteav tøgoat, zoqa tøke-qa yaq-te, Mbumbukiam-gi ezoqam-te, ndigu Zudia manqei-te ndiyage, kopømbá.

² No mōtenøtén, zo tøke-qa zøgø. No taqa yaq-te, nøte-khambuvupám, ti-te ndigu, Masedonia plovins-te ndiyage. No ndigu áv qazømbe-eín nqægo: Zo Akaya plovins-te ndozoyage, mōzo-khakheinám. Viav nøme qagoam, zo moni asøsam é-mozongazém. Yaq ndigu zoqa poev-qa yaq-te giyogem, ndigu Klisten ezoqam tozozø-tøke, yaq ate ndigü-a, poev áv tiniveém. Ezoqa kopoáv. ³ No nginik nøfuap ndøgo tøte-khofotaváv: Soqain ndøgo, no zoqa yaq-te khokho sa qate-khambuvupam. Geté no tønøpoév ndøgo: Zo é-mozoto-khakheinám, av no zoqa yaq-te qate-ein. ⁴ Soqain ndøgo, Masedonia plovins-ak no namba titøndu-niav, yaq ndigu tiqeivim av nqægo, zo khakheinøpøteáv, yaq ni mivi teindapem, taqa yaq-te. Geté ni mbá mbá. Até zó-a, zo mivi vozø-ndapemin. ⁵ Yaq nakémbá, no áv qate-matøvé m nqægo: No nginik nøfuap, båtøndokhæ-khofotáz, zoqa etoam matev bøkakheinømem, av bugukhokhof manqa mbusa qazønimbi-ve. Yaq zoqa etoam matev, khakheitáp segégoát, neka matev khanakhanakh-us vozøgoát, ambá ndøgo, qovetam matev-us zøgoát.

Mbumbukiam ni gigiap ndini-etoam, yaq ni kopømbaqapé, ezoqá nøme zizømbé-tøkeát

⁶ Gømbo-mataváp: Gekha ezoqám ndego, khapelavøqase te-ogeakh, ndego khapémbá tepea. Geté gekha ezoqám ndego, kandambaqape te-ogeakh, ndego kandambá tepea. ⁷ Zo ezoqa kopokopo ate ndøzøte-go, ndigu áv qazøzømbé-etoumát, av zo zøkezan matavap qazøte-aumat. Zo niviv ndøndápém, etoam-qa yaq-te. Neka zo ndigu ta zapaya mba zømbe-tøké ndøgo, ndozo-matavap av nqægo, zo ezoqa nditøpøtøzat. Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, khanakhanakh-us nde-etoam, Mbumbukiam kukú te-te. ⁸ Mbumbukiam kopømbaqapé, zo gigiap nøme mba zømbó-etoám. Yaq zo

eqeieqei oskia zóyagát, neka kopømbaqapé, até ezoqa nõme-a, ndigu khakhamba ndigu, vozozø-tøkeát. ⁹ Ezoqam-qa yaq-te, ndego ezoqa nõme ndezø-tøkee, Mbumbukiam-qa manqat, äv qane-peawáp nqægo,

“Ndego gigiap-av ezoqam,
yaq-mbá segezø-etoám.

Matev eqeieqei ndøgo, ndego ndematanam,

Mbumbukiam gembøé-navøemák.

Geté miavmiav mbómataavupát.”

¹⁰ Mbumbukiam, ndego avøe khayam ezoqam gigiap ogekhae nonqo neka lou ndezø-etoam, ndego até zó-a, gigiap ogekhae nonqo segezø-etoám. Yaq ndøgo segezø-khouwév. Yaq zo loge nonqo kandambá tozo-peanem. Yaq até zoqa matev qanimav mokho-té-a, mokho kandambá tøzøfakhan.

¹¹ Mbumbukiam zo gigiap kopoáv segezø-etoám. Yaq zo kopømbaqapé, ta gigiap mokho-te ndøgo, ezoqa nõme zozømbé-tøkeát. Yaq ni zoqa etoam matev, ti-te teindapet, ndigu Mbumbukiam ike manqat mbómanqatát, zoqa tøke-qa yaq-te. ¹² Unimanqatín. Zo ndigu tozozø-tøke, yaq matev ta-mbá taoká ndøgo, tøndo-fakhan, Klisten ezoqam zoqa gigiap tindapem, ndigu ndikhakhambaezat. Geté ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam ike manqat kandambá tendap. ¹³ Zo ndigu tozozø-tøke, yaq ndøgo zo søzøté-vøndøzém, av nqægo: Zo Manqat Mbomambaqape, Keliso-qa yaq-te, o-mba mõzoto-ndapém, ndøgo zo ezoqa nõme ndozozømbe-manqate. Yaq ndigu Klisten ezoqam, zoqa etoam matev tindapem, äv gini-qeivím nqægo: Zo ezoqa nõme tøke-qa zøgó. Yaq ndigu Mbumbukiam-qá iz ndø-eqatát, ta zapaya. ¹⁴ Yaq ndigu zo gezø-guligulím. Kuku matev-ús. Ndigu äv gini-matøvemém nqægo: Mbumbukiam zo kuku kandambá gezøgo. ¹⁵ Unimanqatín. Mbumbukiam-qa kuku matev kandamba tantáv, ni-te. Kopømba mbáin, matev nõme namba toqote-khamas. Neka ni ike kandambá, Mbumbukiam-te, ta zapaya.

10

Pol iz Mbumbukiam-té gendáp, sasae tegoat

¹ No Pol, no manqat-qase nõme nqanøgó. Nøkezan-qa yaq-té qanømbegó. Ezoqa nõme, zo mokho-te, noqa yaq-te äv gini-manqaté nqægo, “Ndego ni namba te:goat, ndego manqat aiyáv-té genø-manqaté. Geté qambaqape tegoat, ndego manqat sasanqa-ús sege-manqaté.” Yaq no ndakin, Keliso-qa iz-te, ndego ekeza kha gevoa neka kuku ginigu, nqazø-pouwe: ² Zo no ndøtøpøtném, av nqægo, no tøtøndonav, manqat sasanqa-us banø-manqaté. No kopømbaqapé, ndigu manqat sasanqa-us tæzø-ein, ndigu niqa yaq-te ndi-mataavap av nqægo, ni manqei-qape matev mba nimbopæv. ³ Unimanqatín. Até ní-a, ni manqei-qape ezoqám. Geté ni ambá av nqægo, ninakhagát, av manqei-qape ezoqam ndi:nakhagat. ⁴ Ni ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam-qá nakhag gigiáp qati-nøfeáp. Geté ni Mbumbukiam-qá nakhag gigiap føgøføgákh qati-nøfeáp. Yaq ta mokho-te ndøgo, ni kopømbaqapé, ezoqam-qa khokho mataavap sei-tømbuatát, kopømba av-té, nakhag-te yaq-ak-qa uta-qape toqote-ngiu, ⁵ neka khambuvap matev ate ndægo vøitokhonumát, ndøgo ezoqam-qa zøtezat, Mbumbukiam-qa yaq-te, ndo:khazu. Neka ezoqam-qa mataavap ate ndægo, andé ndimbula khoev-té qati-nqeitám, yaq ndigu Keliso-qa manqat o-mba bembøë-ndapem. ⁶ Ni mõikhakheinám.

Zo Kliten bawan ezoqam, Mbumbukiam-qa Manqat o-mba tozotumu-ndapem, yaq gekha ezoqā nōme, zo mokho-te zua ndisanqawe, ni yaq-fia nizōtá.

⁷ Zo egeiegei ndōmataváp. Gekha ezoqām ndego, ekeza kha Keliso-ge ezoqam nde:vewe, ndego yá bembo-matōvém, até ní-a, ni Keliso-gí ezoqám. Ndōgo bavokho-qapé. ⁸ Unimanqatín. No tōnō-poein, no ambá nōme mba noto-khambuvimín, ta bazafōgakh-qa yaq-te, Evezōza gini-etoam. Geté ta bazafōgakh ndōgo, ndego ni gini-etoam, ndōgo zoqá unimanqatin bazafōgakh etoam nonqó, ambá av nqǽgo, zo ngiæzoat nonqó. Yaq nakémbá, no mivi mbaín, noqa khambuvap-qa yaq-te. ⁹ No poeveáv, zo ndozo-matavap av nqǽgo, no zo nōzō-utōvē, noqa pepa vinivinimba-te. ¹⁰ Zapa ndōgo, ezoqa nōme, áv gini-manqaté nqǽgo, “Pol-qa manqat, teqa pepa vinivinimba-te ndōpeawap, ndōgo bazafōgakh-ús neka sasanqa-ús. Geté ndego ekezan ni namba tizi-goat, yaq teqa manqa manqate, bazafōgakh mbaín. Khokhó.” ¹¹ Gekha ezoqām ndigu, av ndi:manqate, ndigu bêtezōtéz, niqa pepa-te manqat ande sasanqa-us qeipeaumam, ni matev áv tōti-matōnumát, zo namba tizi-goat.

¹² Ezoqa nōme, zo mokho-te nandav, ekeza kha ezoqa kandakanda me:vewé. Ság! Ndigu yakhapús. Ni nikeza kha, ti namba nifi-khamasemák, vōimōví. Geté tiqa matev, mokho mbaín. Zapa ndōgo, ndigu ekeza matev, ekeza matev namba me:geveatatún neka ekeza kha, ekeza kha namba vōe-khamasimatun. ¹³ Geté ni khapé bati-khambuváp. Ni taqá yaq-te mbá tōti-khambuvupát, Mbumbukiam ni sasae gini-etoam, teigoat. Até ta sasae ndōgó-a, zo mokho-te nqeigut, ni Mbumbukiam ni-etoám. ¹⁴ Ni amba zo-te okhoeav teigonin, zo qambaqape ndozoyage, yaq ni taqa yaq-te ambá kopōmba mbaín tōti-khambuvapín. Ni amba av tōtigonin, yaq niqa khambuvap, ambá mokho mbaín. Geté ni mōitōndu-niáv zo-te, neka Manqat Mbomambaqape, Keliso-qa yaq-te, vōtizōmas. ¹⁵ Ni ambá av nqǽgo, nikeza iz ezoqa nōme-qā sasae-qa yaq-tē qati-egawát, ndōgo ni nikezan goneav qagoam. Geté ni teitotaná ndōgo: Zo unimanqatin matev-te tozotumu-fisam, yaq niqa sasae békhouwév, zo mokho-te nandav. Yaq ezoqa nōme mba beto-unimanqatín. ¹⁶ Unimanqatín. Ni até zoqá manqei yaq ndōndogó-a, ezoqa Manqat Mbomambaqape zōmesim-qa nigú. Zapa ndōgo, ni poeveáv, nikeza iz sasae nōme-qa yaq-te tōti-egatat, ndōgo ezoqa nōme, manqei nōme-te gimatōnumam.

¹⁷ Khambuvap-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-peawáp nqǽgo, “Gekha ezoqám ndego, ndekhambuvap, ndego teábeta-khambuváp ndōgo, av Evezōza matev ge:matōnumam.” ¹⁸ Ezoqam teoká ndego, ekeza kha kandambaqape ndevewe, iz ndōmbogo. Geté iz ndégo tōmbogó, ndego Mbumbukiam kandambaqape ndevewe.

11

Pol-qa matev neka khavozam nōmendim ezoqam-qa matev, vinivinimbá

¹ Tanakhambá. Manqat nōme, no ndakin tæzō-ein, mokho andé mbaín. Geté ság, no nqǽmatavap, zo aiyaiyav matev ndōzogoát, no namba, taqa yaq-te. ² Zo Kolin-ak, zo andé nogú yú. No ezoqa kopo-te ivōve-qa nom-bogó. Mbumbukiam ova ndōmanqaté, zoqa yaq-te. Até nó-a, no poeveáv, ezoqa vini zo tezōkim. No sōvōta mōégó. Anganeam kopo mba bezōkím.

Ndego anganeam, Kelisó. No zo te-te andé mbasønakam matev mbomambaqape me etoam-qa nõzøgó. ³ Geté no nõfofogeáp, zoqa yaq-te. Soqaín ndøgo, ezoqa zoqa matavap ti-enegim, yaq zoqa poev Keliso-te tõzømbonavøem neka zo ndego uni paeveav vøzøgoát. Soqaín ndøgo, zo matev tõzøfakhan, av Iv qambøe-fakhan, wazeam getuwam, teqa khavozam matev mokho-te. ⁴ Zo ezoqa nõme Yesu-qa yaq-te manqat vini ndimanqate, av ni qati-zømesimam, o zo ti-te nqova vini ndozo-upøgim, av bugukhokhof Nqova Mbomambaqape qazøte-ndafem, o zo manqat vini ndozozø-upøgim, av bugukhokhof Mbumbukiam-qa Manqat qazøte-ndapem, zo ezoqa av ngi:gu, sõzo-khatobumatún.

⁵ No mõtenøtén. Nandiv ezoqam, zo Keliso-gi u-anim uni kandakanda-in ndøzøte-zæza, no ambá av nqægo, nõzøpæv. ⁶ Eisa? Noqa manqa manqate uni tatas-in mbá, av ezoqa nõme-qa manqat ndægo. Geté no nõtenat nqanøgó. Niqa sasae-te ate ndægo, zo mokho-te qeigoam, ni oskia nízø-vøndazám, taqa yaq-te.

⁷ No Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape, yaq-mbá sõte-zømesimám. Neka nõkeza kha nõvoá. No tõte-voatát ndøgo: Zo tõne-eqáz. Yaq ge zó, ndozo-matavap, no av qate-matønumam ndægo, no manqa-zapa nógo? Av taoká. ⁸ No zo mokho-te qæsasaetam, no moni Klisten bawan ezoqa nõme-té qæ-upøgimám, ndigu noqa yage nonqo ginø-etoumam. No ndigu andé nõzø-aqonøvemám. ⁹ No gigiap qatumu-wafenin, zo namba qategoam, no zo-te tambeáv. Geté noqa yage nonqo, ndigu tinø-etoumám, nígi Klisten nõfuap, ndigu Masedonia plovinste ginduzav. No zo-te tambeáv. Yaq até megemege-té-a, no zo-te notó-tambák. ¹⁰ No andé khambuváp, taqa yaq-te ndøgo, no zo-te tambemav ndøgo. Yaq ezoqa kopo, nandav Akaya plovinste ate ndægo, noqa khambuvap taqa yaq-te, genømbø-khazák. No unimanqatin manqat nõmbøe-manqaté. Neka Keliso-qa unimanqatin manqat, nqøugú, noqa mokho-te. ¹¹ Yaq ge zó, ndozo-matavap? No gekha zapá, av qate-ein nqægo? Gè, no kuku mbaín, zo-te? Av taoká. Mbumbukiam mõndæ-otév. No kuku nqanøgó, zo-te.

¹² Ndigu ezoqa nõme, áv gini-khambuváp nqægo: Ndigu até kopó, av ni nqati:gu. Geté ndøgo unimanqatin mbá. Ndigu zo moni-qa zøvi:matún. Geté ni zo moni-qa viimáv. Yaq nakémbá, no matev av ndakin nqate-matanam, até nómatønumát. Até megemege-té-a, no zo moni-qa yaq-te, nõzø-viamák.

¹³ Ndigu ekeza kha, Keliso-gi u-anim me:vewé. Geté ndøgo khavozam manqát. Ndigu Keliso-gi u-anim mbá. Ndigu zo-te, gè:khavozumatún, tiqa sasae-qa yaq-te. ¹⁴ Geté ni nqova biníndáf, matev av nqægo tõfakhan. Zapa ndøgo, até Saitán-a, ndego ekeza bugug sège-enendín, ezoqa vøzømbø-khavozamin, av nqægo, “No Mbumbukiam-gø enzol ezoqám.” ¹⁵ Yaq nakémbá. Ni nqova biníndáf, ndigu Saitan-gi sasae ezoqam-qa yaq-te, ndigu ekeza bugug sa ndi-enendat, neka ande sasae ezoqa eqeieqeí me ndi:keoge. Geté vaev-te, ndigu yaq-fia áv tiníqeivím, av matev ndi:matanam.

Pol-qa potonom matev vinivinimba

¹⁶ No nqawá qatø-eín. Ezoqa bematáváp, av nqægo, no bianav ezoqám. Geté zo av ndøzøte-matavap, yaq noqa manqat, áv qazøté-ndapém, av bianav ezoqa nõme-qa manqat ndøzøte-ndape. Yaq até nó-a, elavøqase nõté-khambuvupát, av bianav ezoqa ndi:matanam. ¹⁷ Manqat ndøgo, no ndakin

nqæmanqate, ambá av ndægo, av Evezøza manqat nde:manqate. Geté no andé bianav ezoqam me nøte-khambuvím. ¹⁸ Av nandiv ezoqa kopoav, ekeza iz ndi-eqawat, kopømba ande av manqei-qape ezoqam ndi:matanam, yaq ndakin até nó-a, nøkeza iz nøté-eqá. ¹⁹ Zo zøkeza kha matavap loloakh-us ndøzøte-wewe, zo bianav ezoqam-qa manqat, gèzømbe-khaneát. ²⁰ Zo ndigu sòzozø-také, ndigu zo ndizøtømev neka gigiap sa ndizø-upøgim neka ande ka me ndizø-awam neka zo khokho ezoqa ndi:zæza neka zo ande lokom me ndizømbe-tøkubam. ²¹ Geté ni zo namba qatigoam, ni matev av nqægo goneáv, zo-te. Yaq ge zò, ndozo-matavap? Ni bazaføgakh mbain, yaq nakémbá, ni matev av nqægo gonemav qagoam?

No ndakin andé bianav ezoqam me nøte-manqaté. Ndigu ezoqam, matev nøme-qa yaq-te kopømba tøgoat, ti:khambuvupat, yaq até nó-a, no kopømbaqapé, tøte-khambuvím. ²² Ndigu áv gini-manqate nqægo, “Ni Iblu ezoqám.” Ndøgo unimanqatin. Geté até nó-a, no Iblu ezoqám. Neka ndigu ndimanqate, “Ni Izlael ezoqám.” Geté até nó-a, Izlael ezoqám. Neka ndigu ndimanqate, “Ni Eibleem-gí zí.” Geté até nó-a, Eibleem-gé zeó. ²³ Neka ndigu ndimanqate, “Ni Keliso-gí sasae ezoqám.” Tanakhambá. Manqat no ndakin nqæmanqate, andé bianav ezoqam-qa manqát. No ndigu úni nøteløvúb, sasae-qa yaq-te. No Keliso-qa sasae kopoav-qapé qæmatønumam, áv taoká, av ndigu gi:matønumam. No Keliso-qa sasae zapaya, khøuwa kopoáv, ndimbula-té ginø-nqeindumám. No ndigu møeløvúb, taqa yaq-te. Neka khøuwa kopoav-qape nøme mba mo:zumbám. Unimanqatin. Khøuwa kopoáv, ambá nønanimín. ²⁴ Khøuwa faev, no Zu ezoqa ndøfembumám. Khøuwa kopokopo-te, 39 kha ginø-khanæmam. ²⁵ Neka khøuwa misika, no Lom ezoqam vøzumbam. Neka khøuwa nøme, nandí gini-poumbím. Neka khøuwa nøme, palai khagua nitøkuvøemám. Misiká, qani-tøkuvøemam. Ta khøuwa nøme-te, no lova kopo neká paveat kopo, ndaola-té qatu-kawambát.

²⁶ No oskia qæ-okhoam, no løvøte-té qato-wanimám. Khøuwa kopoáv. Kea qætanqæmam, no ambá ibøkha mbageap ndøkawambín. Khøuwa nøme, ambá pepen ezoqam ndøngiænonamín. Neka khøuwa nøme, ambá nøkeza Zu ezoqam ndøngiænonamín, neka khøuwa nøme, ambá bawan vini-ak vøngiænonamín. Neka no løvøte-te nøme, taon mokho-té neka ezoqam-av manqei-té neka ndaola-té qatø-wanimám. Neka no khape Klisten ezoqam mokho-te, løvøte-te vøtø-wanimam. ²⁷ No sasae føgakh-qape nømbo-ngetøgeapám. Khøuwa nøme, no sasae khæpe nømbe-khouwvtám neka venanqei sømbimáv. Neka khøuwa nøme, no ifin neka ibøkha naq páp. Khøuwa kandambá, ififina qægoam. Neka khøuwa nøme, no qozáq neka ndabua eqeieqei mbain. ²⁸ Geté ta-mbá taoká, ndøgo. No oskia Klisten bawabawan ezoqam nøzø-fofogeap, ndigu tiqa unimanqatin-te, áv kiní-apet. ²⁹ Ezoqa unimanqatin-te bazaføgakh mbain tøgoat, no soqain sæmbøe-ewagín. Neka ezoqa nøme, manqa-zapa-te gebøiavin, no mbøni nqosøgeap nombo-ndapín.

³⁰ Zo tøzø-pøovat, no tøte-khambuvím, yaq no nøkeza bazaføgakh mbain-qa yaq-té qaté-khambuvím. ³¹ Mbumbukiam, ndego nigi Evezøza Yesu-ge Eve, teqa iz miavmiav ndø-eqæv, ndego møndæ-otév. No khavozøpøteáv. ³² No Damaskus taon mokho-te qægoam, ndego gaman ezoqam, kawa Aletas-qa mokho-te gu:goam, ambá gemøvnønoín, neka taon mboqog-te, bøibøi ezoqam vø-abam. ³³ Geté nogi nøfuap, ava-té ginø-utoném, taon uta bøi mboqog-te

sasa ndøføløtønem. Yaq no tətø-khokhón ndógo, ndego gaman ezoqam, no møvnoat-qa gegoam.

12

Umingiap matev-qa yaq-te, Pol qambo-fakhanam

¹ No nøme, sà bate-khambuváp. Geté, unimanqátin, matev av nqægo, ezoqa agé tøkémáv. No ndakin umingiap neka vevezam manqat-qá yaq-té qazømbé-eín, Evezøza genø-etoumam. ² No Keliso-ge ezoqa kopø, møtenøtén. Ndego Mbumbukiam, yan uni ova-in-té genøndáf.* Viav 14 møndømønavøém, ndakin. No nøtenøtenák, av nqægo, ndego khá namba mé:qavíg, ó, nqova mba ndøqavíg. Mbumbukiam yakhapús sege:-otév. ³ Neka no møtenøtén, ngenek ezoqam, Paladais manqei-té genøqavíg. Yaq até nangó, no nøtenøtenák, ngenek khá namba mé:qavíg, ó, nqova mba ndøqavíg. Geté Mbumbukiam yakhapús sege:-otév. ⁴ Ta manqei-te ndógo, ndego manqat ndø-ewág. Vini-qapé. Ezoqa kopømba mbain, manqat av nqægo timanqatat. Neka ti-te ndigu, khafeáp. ⁵ Yaq nakémbá, no teqá yaq-te ngének qate-khambuváp. Geté nøkezan-qa yaq-te, nøté-khambuvápák. Nøkeza bazaføgakh mbain-qa yaq-te mbá qaté-khambuvupát. ⁶ Geté unimanqátin. Até ndógo-a, no amba nøkezan-qa yaq-te tøte-khambuvapin, yaq no bianav ambá nøtégoák. Zapa ndógo, manqat ndógo, no amba tæzø-einin, ndógo ambá unimanqátin manqát. Geté ság. No nøkezan-qa yaq-te, nøté-khambuvápák. Soqáin ndógo, zo no khape tözøte-eqanonam. Geté zo sa ndógo tözøté-gevenonám, matev av nqate-matanam neka manqat av nqate-manqate.

Pol ande sanqava me qambo-genøyam

⁷ Unimanqátin. Mbumbukiam no matev kandakandá tantáv genø-vevezam. Geté no khapé bate-khambuváp, taqa yaq-te. Yaq nakémbá, Mbumbukiam no viniv-qape nø-etoám. Nqanek viniv, no andé sanqava me nømbegenøé. Ndógo andé Saitan-gé u-anim me ndæwávin, no vølavambin. Soqáin ndógo, no khape tøte-khambuvupát. ⁸ No Evezøza, møembo-vi:mám. Nqanek viniv, yà bekhofá. Misiká qambovi:mam. ⁹ Geté ndego av genøme-qavøiú nqægo, “Noqa kuku matev mba taqagoat, ság. Matev nøme be-taqágó. Zapa ndógo, noqa bazaføgakh, kandambaqape ti mokho-te ndigu tønø-sasaeát, ezoqa ndigu bazaføgakh mbain ndigu.” Yaq nakémbá, no khanakhanák neka taqa yaq-te ndógo tøte-khambuváp, no bazaføgakh mbain nqægo. Yaq ndógo, Keliso-qa bazaføgakh betu:gú, no mokho-te. ¹⁰ Yaq nakémbá, no bazaføgakh mbain nqægo neka ngenøgim matev o potonom matev o gekha viniv vinivinimba tønø-fakhanam, o ezoqa no tingænonam, Keliso zapaya, yaq no khanakhanák. Zapa ndógo, no møtenøtén. No bazaføgakh ndógo tønógoát, no nøkezan bazaføgakh mbain tægoat.

Pol-qa fofogeap, Kolin ezoqam-qa yaq-te

¹¹ No andé bianav ezoqam me nøte-manqátát. Geté zo noqa mbøni, zønøqagém, no qate-khambuvim. Noqa iz, ambá zø zø-eqawatín, taoká ndógo, no nøkeza iz nqæ-eqawat. No khokho ezoqam ambá qategó. Geté ndigu ezoqam, zo Keliso-gi u-anim uni kandakanda-in ndøzøte-zæza, ndigu ambá av nqægo, no gèløvumbim, yaq no nopaæv. Av taoká. ¹² No zo namba qategoam, neka umingiap matev vinivinimba qæmatønumam, ta mokho-te zo

* **12:2** 12:2 Nqanek emanqat mokho-te, Pol ekezan me-manqáté. Geté ndego poeveáv, ekezan-qa yaq-te tekambuvim. Yaq nakémbá, ndego ekeza iz veweáv. **12:7** 12:7 Job 2:6 **12:9** 12:9 Filip 4:11-13 **12:11** 12:11 2 Ko 11:5 **12:12** 12:12 Lom 15:19

Mbumbukiam-qa bazafɔgakh qazoqeivat, yaq ndɔgo zo mɔndɔzɔ-vɔndáz, no unimanqatin Keliso-gé u-aném. Neka viniv vinivinimba qambo-ewagam, no sɛmát, sasae-te. Neka ivɔeáv. ¹³ No ambá av nqægo, zo mokho-te nandav, matev andé khapembá qæmatɔnumam, geté Klisten bawan ezoqa nɔme-qa mokho-te, andé kandambá sɛmatɔnumám. Av taoká. Matev kopo, no zo mokho-te vini qæmatanam, sa nqáneq: No zo-te tambeáv, noqa yage nonqo. Zo tozo-matavupat, no manqa-zapa nogɔ, no zo gigiap-qa yaq-te viɔpɔteav qagoam, yaq zo nqanek noqa manqa-zapa, sá bezɔmbo-navóém.

¹⁴ Nqáe! No avɔnín, nqawá qatɔndónáv zo-te. Yaq genɔ-misiká, zo namba tɔtegoat. Até ndakín-a, no zo-te notó-tambák. No zo nɔpóév, tiuká ndigu, zogi moni. Unimanqatín. Matev ambá av nqægo, nakheis evɔndipakha zɔkeogé neka gigiap ndízɔ-etɔám. Geté evɔndipakha zɔkeogé, nakheis, neka gigiap ndízɔ-etɔám. ¹⁵ Ság, no khanakhanákh. Gigiap ate nqanɔmbe:go, sɛzɔnqonqotáv. Até nɔkeza khá-ya, vɔezɔ-nqonqotáv. Noqa kuku tɔnɔ-khouwev zo-te, yaq gé, zoqa kuku mé-khapelavɔqasé no-te, ta zapaya?

¹⁶ Zo mɔzɔte-zɔtéz, no zo-te gigiap-qa tambeáv. Geté ezoqa nɔme, zo mokho-te, áv qazɔte-mataváp nqægo: No ábɔzɔmbe-khavóz, ka vɔezɔve. ¹⁷ Ge zɔ, ndozo-matavap, no zo ndigu ezoqa mokho-té qazɔmbé-khavozam, zo-te qatɔndo-khofotaz? Av taoká. ¹⁸ No Taitus qamboviam, zo-te tendowav, Klisten nɔfu nɔme namba, yaq gé, ndego zo gezɔmbé-khavozam? Av taoká. Ndego matev av nqægo gonemáv. Ni nqova kopó, niqa sasae-te. Ni nakhoa vinivinimba okhomáv.

¹⁹ Ge zɔ, ndozo-matavap, ni nikezan zapayá qatí-peaomem? Av taoká. Ni Keliso-qá mokho-té qatugú neka nqanek manqat, Mbumbukiam-qá megemege-té qeinɔzɔ-manqaté. Nigi nɔfuap mbomɔmboma! Ni nqanek manqat ate nqægo, zɔ nizɔmbe-manqaté, zoqa unimanqatin matev bezɔmbé-fɔgakh. ²⁰ Zapa ndɔgo, no nɔfofogeáp. Soqáin ndɔgo, no tɔtɔndonav, yaq zo vini tæzɔmet, ambá av nqægo, av no ndɔnɔmbe-poev. Neka soqáin ndɔgo, zo no vini tozo-nɔmendám, ambá av nqægo, av zo ndɔzɔmbe-poev. Neka soqáin ndɔgo, no zo mokho-te ponqombap matev neka ova matev neka qaqa matev neka ezoqa qaqaqa matev neka manqat soqɔsoqa manqate matev neka manqa gevéam matev neka khambuvap matev neka sapi matev tæqeiv. ²¹ Soqáin ndɔgo, no zo-te tɔtɔndonav, matev av nqægo tæqeiv, yaq noge Mbumbukiam zoqa megemege-te ndo:go, mivi nqawa tenɔ-etoam. Neka soqáin ndɔgo, no ti zapaya mbɔni vaev tændap, ndigu manqa-zapazapa gigoam, neka tiqa mambé okho matev-te neka sakhei o angana qovesam matev-te, qambuzaneav gigoam.

13

Vaev guguna manqat neka khaiya mboma manqat

¹ Ndakin genɔ-misiká, no zo-te tɔtɔndonav. Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Manqa ovoyam ate ndægot, tɔné-unimanqatintát ndɔgo, bɔi vizu ezoqa misika o menas tigoat.”* ² No zo-te qægeavun, qanɔmenas, no é-mɔezɔ-eín, neka até ndakín-a, no nqateyona, no nqawá qanɔzɔ-eín, zo ezoqa nɔme, manqa-zapazapa qazogoam neka zo ate ndɔzɔte:go: No

12:13 12:13 2 Ko 11:9 **12:18** 12:18 2 Ko 8:6, 16-18 **12:21** 12:21 2 Ko 13:2 **13:1** 13:1 Deut 19:15; Met 18:16; 1 Tim 5:19 * **13:1** 13:1 Pol nqanek manqat, bɔi vizu ezoqa misika o menas-qa yaq-te, tene-eín ndɔgo: Ndego gembó-misiká, Kolin taon-te tewav. Yaq ndɔgo andé bɔi vizu ezoqa misiká. Yaq ndɔgo ndɔzɔvɔndáz, teqa manqat gigiap-qapé neka unimanqatín.

zo-te nqawa tətəndonav, no aiyav matev genógoák, ti namba ndigu, manqa-zapazapa gigoam. ³ Zo qeivi-qa ndozogo, av nqægo, Keliso no mokho-te ndemanqate, ság, zo ndózo-qeivím. Ndego ambá av nqægo, bazaføgakh mbain. Av taoká. Ndego bazaføgakh-qapé, zo mokho-te. ⁴ Unimanqatin. Ta khəuwa-te ndəgo, tae mutui-te getəkewam, ndego bazaføgakh mbain. Geté ndakin, ndego Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té geyagé. Até ni-a, ni Keliso mokho-te nqeyage, ni bazaføgakh mbain. Geté ni av qati-zəmesimát nqægo: Ni Keliso namba, Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té qeiyagát, zo mokho-te.

⁵ Zəkeza kha gəqeiví, zo Yesu uni təpəzətə-unimanqatinat-a. Zəkeza kha gəgevewát, taqa yaq-te. Zo əbəzəte-zətéz. Yesu Keliso, zo mokho-té gunu:gu. Mbain təgoat, yaq zo məzəte-busətəvém. ⁶ No tototaná ndəgo: Zo zəqeivát. Ni nikezan, busətəveáv. ⁷ Ni Mbumbukiam-te, av qati-guligulím nqægo: Zo manqa-zapazapa zógoák. Ni ambá ta zapaya ndəgo tətí-guligulím, ezoqa tiqeivat av nqægo, ni sasae eqeieqei nigoám, zo mokho-te. Av taoká. Geté ni ndəgo tətí-guligulím: Zo matev eqeieqei-té qayagé. Oskia ndəgo, ezoqa nəme niqa sasae eqeieqei me veweav təgoat. ⁸ Zapa ndəgo, ni kopəmba mbain, unimanqatin manqat tei-tokhonem. Geté unimanqatin manqat nqei-əqawat, ndəgo kopəmbaqapé. ⁹ Ni bazaføgakh mbain təgoat, gete zo bazaføgakh-us tozogoat, yaq ni khanakhanákh. Ni av qati-guligulím nqægo: Zo vəfisám, Klisten matev-te. ¹⁰ No ndakin nqateyona, no nqanek manqat ta zapaya ndəgo tətə-peawám: Soqain ndəgo, no zo namba tətəgoat, yaq nəzə-ponqomát, ta iz mokho-te ndəgo, Evezəza genə-etoam. Ndego no nqanek iz, ndəgo tenəmbe-etoám: Zo zətəfisám, Klisten matev-te, ambá ndəgo, zo zətəsoqəz.

¹¹ Nəfuap! Noqa manqat nqá-vaev. Zo khanakhanakh bezəgó. Neka bazaføgakh ndə-asəzú, zoqa Klisten matev-te. Manqat ndəgo, no qazə-peaumam, gəmbopáev. Zo nqova kopo-té neka sambi-té qayagé, yaqyaq-a. Yaq Mbumbukiam, ndego kuku neka sambi ndini-etoam, ndəgoát, zo namba.

¹² Zo tozo-məvabat, zenda kaka və-itiámát neka vəngenəndamat, ate av-té, Mbumbukiam-qa bəi-te eqeieqei ndəgo.

Nginik Mbumbukiam-gi ezoqam, khaiya mboma manqat ndəkhofotaváv zo-te. ¹³ Evezəza Yesu Keliso-qa tanakh matev neka Mbumbukiam-qa kuku matev neka Nqova Mbomambaqape, ndəgoát, zo namba, zo ate ndəzəte:go. Neka te mokho-te, zo nqova kopo tənəgó.

Galesia

Pol-qa pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Galesia manqei-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pol Galesia manqei Klisten bawan ezoqam-té genø-peawám. Bugukhokhof khøuwa ndøgo, Pol Galesia manqei-te møndøgoám, neka bawan vini-ak, ndigu Zu ezoqam mbain ndigu, Antiok neka Aikonium neka Listla neka Debe taon-te ndøgo, Yesu-qa Manqat Mbomambaqape vøe-zømesimam, yaq ndigu vø-Klisten-bawan-ezoqam-ez (Kel 13–14).

Taqa zita-te, ti-te ndigu, Zu ezoqam ndözáv. Yaq áv gizømbe-manqatát nqægo: Ndigu Mozes-qá guguna manqat bembopáev. Mbain tøgoat, ndigu kopømba mbain, Mbumbukiam-qa bøi-te ti-eqeiegei-ez. Yaq nginik Galesia ezoqam, tiqa khavozam manqat, gè-unimanqatinim. Geté Pol taqa yaq-te ge-ewag, yaq ndego nqanek pepa mokho-te, áv gezømbe-peawám nqægo: Áv taoká. Ezoqa Mbumbukiam-qa bøi-te, sa ndøgo tiní-ndaføyamba-eztát, Yesu ti-unimanqatintat.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaumit. No Keliso-gé u-aném. No ambá av nqægo, ezoqa ndøveatønēm o ezoqa nø-etoám, sasae. Geté Yesu Keliso ndøveatán, Mbumbukiam namba, nigi Tat, ndego løvøte-te gekhandi:v.

² No nginik Klisten nøfuap ate ngi:gu namba, khaiya mboma manqat nikhotaváv zo-te, zo Klisten bawan vinivinimba, Galesia manqei-te nandozo-yageap.

³ Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka sambi matev ndøgoát, zo-te.

⁴ Yesu Keliso, ekeza kha, niqa manqa-zapazapa zapayá gene-nqonqotáv, ni nqanek manqei-qape-qa matev soqøsoqa matanam-te betē-khandi:n. Mbumbukiam, ndego nige Tat, áv tømbe-pøovám. ⁵ Teqa iz, miavmiav, bèto-qewát. Amén. Nqanek manqat unimanqatin!

Mbumbukiam-qa Manqat nøme mbain, ni tizi-khandi:n

⁶ No nqova ndafe kandambá, zoqa yaq-te. Mbumbukiam Keliso-qa kuku matev mokho-te, zo yage ndakinak zø-etoám. Geté zo nakhamas-té qazonø-qambunít. Zo ndego zítá qazøte-wuawét, neka nømendim matev vini ndözøndäpet, khandi ndape nonqo. ⁷ Geté nakhoa nøme mbain, vøzøté-khandi:z. Ezoqa nøme, zo matavap enegim-qa mba zøgót, neka Keliso-qa Manqat Mbomambaqape køfigim-qa ndigū. ⁸ Geté ezoqa nøme zo Mbumbukiam-qa Manqat vini te:zømesimat, ambá ndøgo, av ni zo qati-zømesimam, ndego bèsøqoév. Até ni nikezán-a, amba manqat vini tøti-zømesimain, ni baní-soqoenin, o amba enzol ezoqam yan-te tendovisin, manqat vini te:zømesimin, ndego bèsøqoevin. ⁹ No nangó qanøzø-ein, av bugukhokhof qeizømbe-ein. Ezoqa khandi miavmiav ndape-qa yaq-te, manqat vini te:zømesimat, ambá ndøgo, av zo qazøte-ewagam, ndego ezoqa bèsøqoév. ¹⁰ Ge zó, ndozo-matavap? No av nqate-manqate, no ezoqa khanakhanakh-qa nözøgo? Av taoká. No Mbumbukiam khanakhanakh-qa nombogó. No amba ezoqa khanakhanakh-qa tæzø-gonin, no Keliso-ge sasae ezoqam, ambá nøtègoák.

Manqat ndøgo, Pol ezoqa ge:zømesimam, Keliso-té qandowáv

¹¹ Nófuap! No zo zøtezat-qa nõzøgó, av nqægo: Manqat Mbomambaqape, no zo qate-zømesimam, ndøgo ambá av nqægo, ezoqam-tê qando-fakhatê. Av taoká. ¹² No ambá av nqægo, ezoqam-tê qatõndo-ndâp, o ezoqa me-nømendimâm. Geté Yesu Keliso ekezan nõveáz.

¹³ Zo mõzoyogém, no bugukhokhof ande áv khatêgoam, no Zu ezoqam-qa matev manqa o-mba qatondapam. No bazaføgakh nõ-asazát, Mbumbukiam-gi ezoqam vøe-ngiæzotat, neka tiqa bawan evøzam-qa vøegoam. ¹⁴ No nõkeza kha ùni nõtevé, nigí atanakha-zapazapa-za-qa manqat vøténøtèn neka vøembó-pavát. Neka no nõto-eqanát, ta matev-te nqanek, neka nogi bawan ezoqam, ndigu namba qatiqanim, vøe-tømbuzu.

¹⁵ Geté Mbumbukiam, ekeza kuku matev-te, no é-møndø-veatán. Okhokho-té qatøqán, neka no vønø-akha. ¹⁶ Yaq ndego gematøvem, av nqægo, khøuwa eqeieqei mõndøndâp, ndego ekeza Yo nõndo-veatáv, sasae vønø-etoam, no Manqat Mbomambaqape, bawan vini-ak batê-zømesim, teqa yaq-te. Ndego no nqanek sasae genø-etoam, yaq no ambá av nqægo, ezoqa nõme-tê qatønáv, vønó-ovøyâm. Av taoká. ¹⁷ Neka no ambá av nqægo, Zelusalem taon-te qatønáv, ti-te ndigu, ibugukhokhof Keliso-gi u-anim iz gindapem. Mbaín. Geté no ndaføyambá, Alebia manqei-té qatønáv, yaq taqa zita-te, no nango Damaskus taon-te vøe-qavan.

¹⁸ No Zelusalem taon-te, viav misika-qá zita-te mbá qatemát. Zapa ndøgo, no Pita omete-qa noqoám. Yaq pula menás, namba qatiyagam. ¹⁹ No Keliso-gi u-anim nõme, qaqaşøpøteáv. Ezoqa nõme sa ndégo tæ-omét, Zems, ndego Evezøza Yesu namba gi-qaz.

²⁰ Nqáe! No nqanek manqat, Mbumbukiam-qá bøi-té qanøzø-peaomít. Ndego mõndæ-otév. No ambá av nqægo, meakha manqat nõzø-manqatê.

²¹ No taqa zita-te, Silia neka Silisia manqei-té qatønáv. ²² Ta khøuwa-te ndøgo, Klisten bawabawan ezoqam, Zudia manqei-te giyageapat, ndigu no kha qeiviáv. ²³ Ndigu sa nqáneki gi-ewagám: Ndego ezoqam, ni gengiænotam, ndakin ezoqa unimanqatin matev-qa yaq-te me:zømesimít, ndøgo bugukhokhof navap-qa gembogoam. ²⁴ Yaq ndigu no zapaya, Mbumbukiam-qá iz ndø-eqatát.

2

Keliso-gi u-anim nõme, Pol-qa sasae gi-unimanqatinim

¹ Yaq viav 14-qá zita-te mbá, no Zelusalem taon-te nango qævesez. Banabás namba nitiniáv, Taitus vøi-ituat. ² No Zelusalem tøte-vesezát ndøgo: No Mbumbukiam é-møndøno-veáz, av nqægo, no bånønáv. Yaq no Klisten ezoqám namba nimiqonáv. Ambá ndigu, ezoqa ewaqape. Geté megetapak mbá. Yaq no Manqat Mbomambaqape nõzømbe-ovøyâm, no bawan vini-ak qate-zømesimam. Soqain ndøgo, ndigu noqa manqat poeveav tøgoat, no bawan vini-ak nqate-zømesim, yaq no nqanek sasae khokhø sægoát.

³ Yaq ndigu noqa manqat, gè-unimanqatinim. Até Taitús-a, ndego no sasae namba nqatigu, ndego Glik manqei-ak, ndigu pouweáv, ngusum tekepøtaz. ⁴ Manqat taqa yaq-te tønefakhán ndøgo: Zapa ndøgo, ezoqa nõme mõndøgoám. Ndigu Klisten ezoqam-qa me:qeivám, neka Klisten ezoqam namba vøe-tøkuatam. Ndigu niqa matev qeivi-qa ndøgoám, khonoam-té, ni

Keliso Yesu genqovotan. Yaq ndigu ni Mozes-qa guguna manqat mokho-te nqawa ambam-qa nigoám. ⁵ Geté ni tiqa manqat-te, poev elavøqase veeáv. Zapa ndøgo, ni áv qanimbi-pøovám nqægo: Unimanqatin Manqat Mbomambaqape, ni zo qati-zømesimam, oskia begø zo namba.

⁶ Ndigu ezoqam, iz-akhayapak ndigu, Zelusalem taon-te ndøgo, noqa manqat møndø-unimanqatinim, neka manqat nøme einiáv, taqa yaq-te. Geté, unimanqatín. No-te, tiqa iz akhae gigiap-qapé mbá. Zapa ndøgo, Mbumbukiam ezoqa ambá av nqægo, bavokhø genø-gevezoát. ⁷ Yaq ndigu megetapak, áv gini-matøvemém nqægo: No Mbumbukiam, bawan vini-ak Manqat Mbomambaqape zømesim nonqo ndøveatán, ate av-té, Pita ge:veatav, Manqat Mbomambaqape Zu ezoqa nde:zømesimit. ⁸ Mbumbukiam, ndego Pita u-anim iz gembo-etoam, Zu ezoqam teqa Manqat te:zømesimat, ndego até nó-a, u-anem iz vønø-etoam, bawan vini-ak vøté-zømesimát. ⁹ Yaq Zems neka Pita neka Zion, ndigu ezoqa uni kandakanda-in ndizæza, ndigu møndø-matøvemém, av nqægo: Iz Mbumbukiam nø-etoám, nqanek sasae nqøgot, yaq ndigu no neka Banabas zenda kaka vøni-itiam. Yaq ni manqat áv qatikopo-ném nqægo: Ni Manqat Mbomambaqape, bawan vini-ak niti-zømesimit neka ndigu Zu bawan-ak vøe-zømesimit. ¹⁰ Nqanek manqat mbá ginimbi-eín: Zo gigiap-av ezoqam, Zelusalem Klisten bawan mokho-te ngigu, sekembá sozozø-tøkeét. Yaq no mðe-unimanqatín taqa yaq-te, neka bazaføgakh vøe-asaz.

Pol Pita manqa-zapa-qa yaq-te gembo-ovøyam

¹¹ Khøuwa nøme, Pita Antiok taon-te gegeavun, no ndaføyamba nomboponqóm. Zapa ndøgo, matev nøme gematanam, soqáin. ¹² Bugukhokhof, Pita bawan vini-ak namba, lou møndælogám. Geté ezoqa nøme gifakhaz, ndigu Zems gendo-khofotaz, ndego nangó genøsinán, neka bawan vini-ak namba, lou logemáv. Zapa ndøgo, Zu ezoqa nøme, ndigu sekembá segematavupám, av nqægo: Ndøgo soqáin, bawan vini-ak namba toqo-tøkua, ndigu ngusum qogøzatav ndigu. Yaq Pita ndigu Zu ezoqam, møe zøgoám. ¹³ Yaq ndigu Zu ezoqa nøme, Antiok taon-te ndøgo, Pita-qa matev, gëmbo-paevém. Yaq ndigu lou sekemba logemáv, Klisten ezoqa nøme namba, ndigu Zu bawan-ak mbain ndigu. Até Banabás-a, Pita-qa matev vømbøpaev. ¹⁴ No qæqeiv, ndigu nakhoa ndaføyamba paeveav qagoam, av unimanqatin Manqat Mbomambaqape ndæmanqate, yaq no Pita ezoqa ewaqape-qa bøite, áv qambøe-eín nqægo, “Qo Zu ezoqám. Geté qo andé bawan vini-ak me qoteyagé. Qo Zu ezoqam-qa matev pøpøvumáv, av bugukhokhof qogotegoam, qo Klisten ezoqam mbain qogogoam. Ndøgo kopømbá. Geté gekha zapá, ndakin qoqosinaq, neka ndigu bawan vini-ak ndoqozø-pouwe, ande Zu ezoqam me ti:yaqat?”

Mozes-qa guguna manqat qoté-khandi:qdk, geté Yesu toqo-unimanqatin

¹⁵ Yaq no Pita manqat nøme, áv qambøe-eín nqægo, “Unimanqatín. Ni Zu ezoqa ziqanim. Ni ambá av ndi:gu, bawan vini-ak, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu. ¹⁶ Geté ni ndakin mizi:nøtén, Mbumbukiam ezoqa, ndaføyamba ambá ta zapaya ndøgo, tenezæzā, ndigu guguna manqat ndimbopaev. Geté ndego ndaføyamba, nqánek genezæzā, Yesu Keliso ndi-unimanqatinat. Até ní-a, ni Keliso Yesu nqánek qazi-unimanqatinim. Ni áv qazi-matøvemém nqægo: Mbumbukiam ni ndaføyamba nqánek genenæná, Keliso tizi-unimanqatinim, ambá ndøgo, ni Mozes-qa guguna manqat

tizimbo-pavat. Zapa ndógo, ezoqa kopo kopømba mbáin, Mbumbukiam-qa bøi-te, ta mokho-te ndøgo te:-ndaføyamba-ev, ndego Mozes-qa guguna manqat ndembopaev.”

¹⁷ Ni Zu ezoqam ndakin Keliso mokho-te Mbumbukiam-qa bøi-te ndaføyamba-qa nqeigu, yaq ni mðiqeivím, ate ní-a, ni manqa-zapa-ús. Av tægoat ndægo, yaq gè, Keliso ni manqa-zapa gone-qa nígu? Av taoká. ¹⁸ Geté no manqa-zapa nqáneq qatégó, nqawa tæsinan, neka Mozes-qa guguna manqat nqawa vøembópæev. Zapa ndógo, no é-møeqeiv, av nqægo, ndøgo kopømba mbáin tønøtøke, Mbumbukiam-qa bøi-te tæ-ndaføyamba-en. ¹⁹ No bugukhokhof Mozes-qa guguna manqat paev-qa nogoám. Geté kopømba mbáin. Yaq teqa guguna manqat, no andé manqa ovøyam-té qanové, løvøte vønø-etoam. Keliso tae mutui-te genanim, no té namba sötumu-pakhaén. No ndøgo tøtenaním: No Mbumbukiam-qa banøyagé. ²⁰ Yaq nakémbá. No nøkezan, ndakin yageáv. Geté Keliso ndøyagé, no mokho-te. No ndakin nqanek manqei-qape-te nqæyage, no unimanqatin matev-té qatøyagé, Mbumbukiam-ge Yo-te, ndego kuku ndømbogo no-te neka ekeza kha sa genqonqotav, no zapaya. ²¹ Mbumbukiam-qa kuku matev, no-te gego, no genømbó-qasiák. Unimanqatin. Ezoqa Mbumbukiam-qa bøi-te amba ndøgo tini-ndaføyamba-ezin, Mozes-qa guguna manqat timbo-paevin, yaq Keliso ambá khokhó sege-nanimín.

3

Keliso toqo-unimanqatin o khafeap matev toqombo-pavat, ndøgo matev unime-vinivinimba

¹ Zo Galesia ezoqam, zo zó-kawakawa-ez? Gè, zo ezoqa sapi manqat zøvewam? Ni zo Yesu Keliso-qa yaq-te, ùni nizømbe-ovøemám, tae mutui-te gitøkewem, yaq zo manqa mokho vozøndapem. ² No manqat kopo zønømbé-einím? Gè, zo Nqova Mbomambaqape, Mozes-qa guguna manqat paev mokho-té qazonø-ndafem? Av taoká. Zo ndego nqáneq qazøte-ndafem, zo Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape qazo-ewagam neka vozø-unimanqatinim.

³ Zoqa matev, mokho mbáin. Zo Nqova Mbomambaqape-qa bazaføgákh qazøte-ngazém. Yaq gekha zapá, zo ndakin zoqa yageap, zøkeza bazaføgakh-te khoui-qa ndozogo? ⁴ Zo Mbumbukiam namba, mbomambá sozoyagam. Yaq gè, zo khokhó sozoyagam? No nqæmatavap, mbáin! ⁵ Gè, zo Mbumbukiam Nqova Mbomambaqape ta zapaya ndøgo tezømbé-etoumit, neka zo mokho-te umingiap matev vinivinimba, ta zapaya ndøgo tezømbégot, zo guguna manqat nqazombo-paev? Av taoká. Ndego matev av nqægo, ta zapaya nqáneq gezømbegót, zo Manqat Mbomambaqape qazo-ewagam neka vozø-unimanqatinim.

⁶ Ndæ! Eibleem zombøe-matøvemēm? Ndego Mbumbukiam, gè-unimanqatin. Yaq Mbumbukiam ndego ta zapaya ndøgo, ndaføyamba-qape me:veó. ⁷ Yaq zo vøezøté: Uni Eibleem-gi zi ndigu, ndi-unimanqatinat. ⁸ Mbumbukiam-qa Manqat, é-møndø-ein, av nqægo: Bawan vini-ak ti-unimanqatinim, yaq Mbumbukiam ndigu ndaføyamba mé:zæb. Yaq nakémbá, ndego Eibleem äv gembøe-ein nqægo, “Qo mokho-te, no bawabawan ate ndi:gu, matev eqeieqei nøzø-matønumát.” ⁹ Eibleem

Mbumbukiam, gè-unimanqatin, yaq ndego matev eqeieqei vombō-matanam. Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndigu, ndi-unimanqatinat, av Eibleem ge-unimanqatintam, Mbumbukiam ndigu matev eqeieqei zōmatanám.

¹⁰ Geté gekha ezoqām ndigu, Mozes-qa guguna manqat-te ndo:taza, Mbumbukiam-qa bōi-te ti-ndafōyamba-ez, ndigu mōndō-soqoéz. Ti-te ndigu Mbumbukiam yaq-fia ndótá. Zapa ndógo, ezoqa kopo mbain, ndego teqa manqat ate ndægo ndembopaev. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-peawáp nqægo: Gekha ezoqām ndigu, Mozes-qa guguna manqat ate ndægo paeveav ndigu, ti-te ndigu Mbumbukiam yaq-fia ndótá.

¹¹ Ndakin bavokho-qapé. Ezoqa kopōmba mbain, guguna manqat mokhote, Mbumbukiam-qa bōi-te te-ndafōyamba-ev. Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-eín nqægo: Ezoqam ndógo tené-ndafōyamba-év, te-unimanqatintat. Yaq géyagét. ¹² Keliso toqo-unimanqatin o Mozes-qa guguna manqat toqombo-pavat, ndógo matev ùnime:-vinivinimbá. Zapa ndógo, Mozes-qa guguna manqat paev mokho-te, ezoqa sa ndígu tiyagát, ndigu uni timbōepavat.

¹³ Ni bugukhokhof Mozes-qa guguna manqat, paev-qa zigoám. Geté kopōmba mbain. Yaq Mbumbukiam ni yaq-fia taev-qa nigoám, ta zapaya. Geté Keliso ni gèngovotán. Mbumbukiam niqa manqa-zapa-qa yaq-fia, te-te ndégo tenótá. Unimanqatin. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-peawáp nqægo, “Gekha ezoqām ndego, tae-te tetøkewat, te-te ndego, Mbumbukiam yaq-fia ndótá.” ¹⁴ Keliso nqanek matev tene-matanám ndógo: Matev eqeieqei ndógo, Mbumbukiam ge-ein, bawan vini-ak tezogo, Keliso Yesu mokho-té qabenōzō-fakhán. Mbumbukiam Eibleem, manqa mbusa av tembōeve. Yaq ni nqazi-unimanqatinat, Nqova Mbomambaqape bizi-ndafem, av Mbumbukiam manqa mbusa ge-ve.

Mbumbukiam Eibleem-te manqa mbusa é-mōndové, yaq vdev, Mozes-qa guguna manqat qafakhan

¹⁵ Nōfuap! Zo mōzōte-zótéz. Ezoqa manqa tikopo:nem neka poev vó-unimanqatinim, yaq ezoqa nōme kopōmba mbain, tiqa manqat-te, manqat nōme to-awam o tiqa manqat vónqāgimēm. Yaq matev até kopó. Manqa mbusa ndógo, Mbumbukiam Eibleem-te geve, ezoqa kopōmba mbain, ù-enendem. ¹⁶ Ta manqa mbusa ndógo, Mbumbukiam Eibleem neka tege zeo-té genōvé. Mbumbukiam-qa Manqat einiáv av nqægo, manqa mbusa tegi zité genōvé, geté tege zeo kopo-té genōvé, Eibleem namba. Ngenek zeo, Kelisó. ¹⁷ Noqa manqa mokho nqáne: Mbumbukiam Eibleem namba, poev ge-unimanqatin, yaq viav 430-qa zita-te, Mozes-qa guguna manqat qafakhan, ta guguna manqat ndógo, kopōmba mbain, Mbumbukiam-qa manqa mbusa tōnqawa, ibugukhokhof Eibleem-te geve. Ta manqa mbusa ndógo, oskia ndógoát. ¹⁸ Ni Mbumbukiam matev mbomōmboma, amba Mozes-qa guguna manqat paev mokho-te teni-etoamin, yaq manqa mbusa ndógo, Eibleem-te geve, ambá khokhó. Geté Mbumbukiam Eibleem matev av gembōe-etoám, av manqa mbusa gembōeve. Yaq-mbá.

Mozes-qa guguna manqat-qa sasae, ndógo ibusa-ibusa nonqó

¹⁹ Av tægoat ndægo, ni tizi-unimanqatinim, ndógo gigiap-qapē, yaq gē, Mozes-qa guguna manqat, mokho gekhám? Mozes-qa guguna manqat,

ndógo tōnefakhán: Ni tábizi-qeivím, av nqægo, manqa-zapazapa ndógo, ni qazigoatun, ùnime-soqá, Mbumbukiam-qa bōi-te. Guguna manqat ndógo, enzol ezoqam Mozes gembo-etoam, sa ndógo tōnégoát, atema Eibleemge zeo vōmōfakhān, teqa yaq-te, Mbumbukiam manqa mbusa gembøeve. Guguna manqat, ni nginginam mokho-té qanøni-fakhán. Ngenek nginginam, Mozés. ²⁰ Geté Mbumbukiam Eibleem namba manqat gi:kopo:nem, ndógo nginginam mbaín. Mbumbukiam manqat ekezan mbo-eín.

²¹ Yaq gé, yaq Mozes-qa guguna manqat-a, yaq manqa mbusa ndógo, Mbumbukiam Eibleem-te geve, qaqa matev tógo? Av taoká. Zapa ndógo, Mozes-qa guguna manqat, ni amba khandi tōni-etoamin, yaq ni Mbumbukiam-qa bōi-te, ambá ndógo tizi-ndaføyamba-enín, teqa guguna manqat tizimbo-pavatin. ²² Geté Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-eín nqægo: Ni ezoqa ewaqape, manqa-zapa-qá mokho-té qazu-gú, neka ni bazaføgakh mbaín, Mozes-qa guguna manqat tizimbo-pavat. Yaq nakémbá, Mbumbukiam, ta khandi ndógo, taqa yaq-te ibugukhokhof manqa mbusa geve, ndigu tezø-etoám, ndigu Yesu Keliso ndi-unimanqatinat.

²³ Nqanek unimanqatin matev fakhaneav qagoam, ni Mozes-qa guguna manqat mokho-te, løyonat zigoám, neka ande ndimbula ezoqam me vizi-goam. Geté unimanqatin matev qandovea, ni zífakhán. ²⁴ Ni guguna manqat-qá mokho-té qazu-goám. Yaq ni tōpøpøtambám ndógo, atema Keliso vōmōfakhān. Geté ndego gefakhān, yaq ni Mbumbukiam-qa bōi-te, nqáne qazi-ndaføyamba-én, ni Keliso tizi-unimanqatintat. ²⁵ Unimanqatin matev qafakhān, yaq ni ndakin Mozes-qa guguna manqat, sekemba tōpøtøateáv.

Ni mīzi-Mbumbukiam-gi-nakheis-én, ni Keliso nqazi-unimanqatinat

²⁶ Zo ate ndözøte-go, Keliso Yesu nqazo-unimanqatinat, zo mōzo-Mbumbukiam-gi-nakheis-éz. ²⁷ Zo ibøkha iz qazondapem, zo Keliso mokho-té qazotu-gú. Neka zo ndego andé ndabua me zøte-uzáp. ²⁸ Yaq nakémbá zo vinivinimba mbaín, zo Zu ezoqam neka zo bawan vini-ak, neka zo ezoqa iz ndözøgo neka zo iz mbain ndozogo, neka zo angana neka zo sakheis. Keliso Yesu mokho-te, zo kopó. ²⁹ Zo Keliso-qa mokho-te tozotugoat, zo Eibleem-gí zí. Yaq zo Eibleem-gí zi tozogoat, zo matev ndózo-ndapém, taqa yaq-te, Mbumbukiam Eibleem manqa mbusa gembøeve.

4

¹ Zo mōzøte-zøté, gekha nakhasám ndego, vaev-te eve-qa gigiap ate ndægo to:kawaev, ndego khapelavøqase zua ndego, ndego andé khokho sasae ezoqam me me:gó, oskiá ndógo, gigiap ate ndægo, teqa ndógo. ² Yaq ndego ezoqam-qá mokho-té gunu-gú. Ndigu timbo-kewagét, atema ta khøwa-te ndógo, tege eve gezav, gigiap ate ndægo to:kawaev. ³ Até ní-a, ni Keliso unimanqatinteav qazigoam, ni andé nakheis me zi-goám, neka manqei-qape khafeap matev neka matavap mokho-té qazu-goám. Ni andé tigi khokho sasae ezoqam me zi-goám. ⁴ Geté, khøwa eqeieqei qandap, av Mbumbukiam ge:zav, ndego ekeza Yo ndokhofotáv, sævam-te vōmøqan. Até ndegó-a, Mozes-qá guguna manqat mokho-té gunu-goám. ⁵ Ndego tenegeavún ndógo: Ezoqa génqovotáz, ndigu guguna manqat mokho-te gu-goam, yaq ni bizí-Mbumbukiam-gi-nakheis-en.

⁶ Ni Mbumbukiam-gi nakheis nqazigu, Mbumbukiam niqa mbøni-te,

ekeza Yo-ge Nqova Mbomambaqape ndokhofotáv. Yaq ngenek ni mokho-te, Mbumbukiam “Tat” mbo-akhaematún. ⁷ Yaq nakémbá, zo ambá av nqægo, ande khokho sasae ezoqa me sekembá sozogo. Av taoká. Zo Mbumbukiam-gí nakhéis. Yaq zo Mbumbukiam yage egeieqei-qape zó-etoám, ndøgo ekeza nakheis nonqo ndemendewe.

Pol Galesia ezoqam gezø-fofogim, ndigu guguna manqat-te nango gívesez

⁸ Ibugukhokhof, zo Mbumbukiam zøtezateáv. Zo khape mbumbuk-gá mokho-té qazotugoám, neka zo ande tigi khokho sasae ezoqam me vøzøtøgoam. Ezoqa ndigu mbumbuk zø-akhaematún. Geté ndigu uni mbumbuk-aním mbá. ⁹ Zo ndakin Mbumbukiam møzøte-zøtéz. O, unimanqatin nqánek. Zo Mbumbukiam me-otév. Geté, áv khanégo, zo khafeap matev-te neka khape mbumbuk-te nqawa ndozo-vesezet, ndigu bazaføgakh mbain ndigu neka kopømba mbain ndigu, zo tizøtøke? Gekha zapá, zo tiqa mokho-te nqawa gone-qa ndozogo, nqawa vozø-tigi-khokho-sasae-ezoqam-éz? ¹⁰ Zo khøuwa nøme, gigiap-qape zøtezæzá, løvøyak nøme-te neka viavte. Yaq zo ndozo-matavap, tozo-khatiwat, zo Mbumbukiam ndaføyamba me:zæzá. ¹¹ No nøzø-fofogeáp zo. Andé noqa sasae ate ndægo khokho vøtégø, zo mokho-te bazaføgakh qæ-asazat.

¹² Nøfuap! No Zu ezoqám. Geté no ndakin ambá av nqægo, Mozes-qa guguna manqat mokho-te, ndaføyamba-qa nøgø, Mbumbukiam-qa bøite. No nqazø-pouwe. Zo noqa zøtéqeivát, taqa yaq-te. Até nó-a, no andé zo me nøtegoám, no zo namba qategoam. Zo no-te mbøni vaev etopøteáv, atema ndakin. ¹³ Ta khøuwa-te ndøgo, no zo Mbumbukiam-qa Manqat ande qate-zømesimat, no enqoni nøvitát. ¹⁴ Geté oskiá ndøgo, noqa enqoni zo viniv qazø-etoam, zo no sanqambeáv neka qasi:veáv. Geté zo søzo-khatombém. Unimanqatín. Zo no andé enzol ezoqam me o Yesu Keliso me zøte-khatombém. ¹⁵ Zo Mbumbukiam-qa Manqat ande qazøte-yogem, zo khanakhanakh kandambá qazondapem. No møtenøtén. Ta khøuwa-te ndøgo, zo kopømba tozogonin, zo ambá zøkeza bøi zokhawaín, no vozonø-etøomemin. Zapa ndøgo, zo kuku kandambá qazogom no-te. ¹⁶ No zo unimanqatin manqat nqazø-manqate, yaq gé, no ta mokho-te ndøgo, møezø-qaqa-ezoqam-en?

¹⁷ Nandiv khokho nømendim ezoqam, ndigu gawáp zo-te. Geté ndigu ambá av nqægo, zo økeam-qa zøgø. Ndigu zo qatozoat-qa mba zøgø, no-te. Ndigu sa nqánek qazøpøév, zo ti-te gawap tøzøgoat. ¹⁸ Gawap taqagoat, ndøgo qanimáv, matev egeieqei-te taqagoat. Zo ambá oskia zøgonín, ambá ta-mba ndøgo, no zo namba tøtegoat. ¹⁹ Nogi nakhei mbomømboma! No viniv nangó qatøndapét zo zapaya, ate av-té, sævam viniv tundap, tui-ova, atema Keliso-qa matev zo mokho-te uni vømé-khouwëv. ²⁰ Noqa poev kandambaqape nqánek: No ndakin zo-té qabanøgó. No amba zo namba tøtegonin, yaq no manqat ambá ndaføyamba nøzø-manqateín, kuku matev-us. Zapa ndøgo, no nqova ndafe kandambá, zoqa matev-qa yaq-te, neka nøzø-fofogeáp.

Sæla neka Hega, tiqa emanqat

²¹ Zo ezoqam, zo poev ndøzøgo, guguna manqat mokho-te tozotugoat, gé, zo mozøyogem, guguna manqat, gekha manqat ndø-ein? ²² Av qanepeawáp nqægo: Eibleem nakhei angana menás gimboqaz. Nøme ndego, tegu sasae sævam Hega-té gemøqán. Geté nøme ndego, ekeza zas-té gemøqan, Sæla. ²³ Tege yo, ndugu sasae sævam-te gemboqan, ndego ezoqam-qá

manqa vovam-té genøqán. Geté, tege yo, tegu zas-te gemøqan, ndego ndógo tenøqán, av Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve. ²⁴ Nqanek emanqat, yaya ni-etæ. Nginik sakhei menas, andé poev menas me me:gó, Mbumbukiam ezoqa namba gi:-unimanqatinim. Poev nøme, Sainai lolol-té ge-unimanqatín, Mozes-qa guguna manqat vøzø-etoam. Ta matev ndøgo, andé Hega me me:gó, ndugu khokho sasae sævam, Eibleem-ge nakhasa anganeam nøme gumboqan. Yaq ta guguna matev mokho-te, até ní-a, vizí-khokho-sasae-ezoqam-en. ²⁵ Ezoqa ndakin Zelusalem taon-te, Mozes-qa guguna manqat ndimbopaev, ndigu andé khokho sasae ezoqam me me:gó, ate av-té, Hega nduigu, ndugu Sainai lolol guikhamas, Alebia manqei-te ndøgo. ²⁶ Geté ni Klisten ezoqam, ni ambá av nqægo, ande khokho sasae ezoqám. Zapa ndógo, ni Zelusalem ndakinak taon-ák, ova nqo:go. Ndøgo andé nigú evó. ²⁷ Tuqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo,

“Qo khanakanakh mbá qanegó,
qo sævam, nakheis mbain ndoqogo.

Qo khanakanakh-us ndø-akhá,
qo nakheis qazøneav qagoam.

Zapa ndógo, qo qakhapus mba nqoqoyage,
qo nakheis segeqá-goát. Kopoav-qapé.
Áv taoká, av sævam nømu nduigu, zivis-us ndugu.”

²⁸ Nøfuap! Nqáe! Mbumbukiam Eibleem-te manqa mbusa ndøvé, yaq Aezek vøqan. Yaq zo até kopó. Mbumbukiam manqa mbusa ndøvé, zo vozø-Mbumbukiam-gi-nakheis-ez. ²⁹ Ta khøuwa-te ndøgo, ndego Hega-ge yo, Ismael, ndego ezoqam-qa manqa vovam-te geqan, Aezek, ndego Mbumbukiam-ge Nqova-qa poev-te geqan, soqaqape-té genø-aumám. Até ndakin-a, matev até kopó. Ndigu ezoqa nøme, zo guguna manqat paev-qa ndizøgo, ndigu zo soqaqape-té ginø-abét, zo Mbumbukiam-ge Nqova-te qazofakhaz. ³⁰ Geté Mbumbukiam-qa Manqat, áv khané-ein? Ndøgo áv qane-peawáp nqægo, “Nanduv khokho sasae sævam, vøkhofotáv, ekeza yo namba.” Zapa ndógo, khokho sasae ezoqam-ge yo, kopømba mbáin, zas-anim-ge yo namba, eve-qa gigiap to:kawaev. ³¹ Nøfuap! Yaq nakémbá, ni ambá av nqægo, andé khokho sasae sævam-gí nakheis, neka Mozes-qa guguna manqat mokho-té qazu:gú. Geté ni Eibleem-gu zas-anim-gí nakheis.

5

Keliso ni genqovotan

¹ Ni Keliso genqovotán, guguna manqat-qa mokho-te qazu:goam. Yaq ndakin ni nqanek nqovotønatev matev-te, oskia tabizigú. Yaq nakémbá, zo føgøføgakh ndøwaniáp, neka nango ndøvèséz, ta viniv-te ndøgo, ni ande khokho sasae ezoqam me qazi-eqatam. ² Nqáe! No Pol, nqazø-manqate. Zo ngusu qogøzat matev mokho-te, Mbumbukiam-qa bøi-te ndaføyamba-qa tozogoat, yaq matev ndøgo, Keliso zoqa gematanam, gezø-tøkeák. ³ No nqawá qanøzø-eín: Gekha ezoqám ndego, ngusu qogøzat matev mokho-te, Mbumbukiam-qa bøi-te ndaføyamba gone-qa ndego, ndego Mozes-qa guguna manqat ate ndægo bembopáev. ⁴ Zo gekha ezoqam, zo Mozes-qa guguna

manqat paev mokho-te, Mbumbukiam-qa b̄oi-te ndaf̄oyamba gone-qa ndozogo, zo m̄ozogat̄áz, Keliso-te. Zo Mbumbukiam-qa kuku matev, zitá qaz̄ote-wūém. ⁵ Geté ni ezoqam, Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape mokho-te nqaziyage, ni ta-mba nqáneq qaz̄io-taná: Ni Mbumbukiam ndaf̄oyamba nqáneq genénæmb, ni Keliso tizi-unimanqatintat. ⁶ Zapa nd̄ogo, Keliso Yesu mokho-te, nd̄ogo gigiap-qapé mbá, ngusum e-má tiqamb̄o-kep̄ot̄özēm, ó, kep̄ot̄ozateav v̄ōgoat. Geté gigiap-qape nqáneq, Keliso tizi-unimanqatintat neka kuku matev v̄onigoāt.

⁷ Zo mbomambá sozongazém, Klisten matev-te. Yaq ḡé, zo matavap, gekha ezoq̄ám z̄ó-enegim, unimanqatin manqat sekemba paeveav ndozogo. ⁸ Manqat nd̄ogo, ezoqa n̄ome zo ndez̄omesim, ambá av nq̄ægo, Mbumbukiam-t̄é qando-fakhaté, ndego zo gez̄o-akha. Av taoká. ⁹ Zo m̄oz̄ote-z̄ot̄é: Flawa poponvem nonqo khapelav̄oqase, flawa-te toqotu-pomogim, yaq ate ndi:gu segé-popoéz. Yaq matev até kopó. Khokho n̄omendim manqat khapelav̄oqase t̄ōgoat, yaq nd̄ogo segé-khouwév, ezoqa v̄otubām. Ezoqa kopoáv. ¹⁰ Geté no āv qate-unimanqatinát nq̄ægo: Zo Mbumbukiam z̄ot̄oké. Yaq zo tiqa matavap vini ndapeav t̄one:gó. Yaq gekha ezoqám ndego, zoqa matavap ndez̄o-enegimit, ndego yaq-fia nqos̄ōgeap betēndap.

¹¹ N̄ofuap! Ḡembo-mataváp. No amba ezoqa t̄ote-z̄omesimin, av nq̄ægo, ngusum yá bez̄oqoḡáz, yaq no Zu ezoqam soqaqape-te ambá géveemák. No ezoqa amba z̄omesip̄oteav t̄ogonin, Keliso-qa l̄ov̄ote mokho-te tikhandi:z, ndego tae mutui-te genanim, yaq no Zu ezoqam, qaqa ambá gen̄ogonemák. ¹² No nq̄æmatavap, ndigu ezoqam zo ngusu qoḡozat-qa yaq-te matavap ndiz̄o-enegim, ndigu sá be-apét, até nqaz̄i-a, b̄e-ovob.

¹³ N̄ofuap! Zo Yesu nqovot̄ozat matev-té gen̄oz̄-akhá. Geté ndego ambá av nq̄ægo, zo nqáneq gene-nqovot̄áz, zo matev vinivinimba sa tozo-mat̄onumit, av z̄okeza nd̄oz̄ombe-poev. Av taoká. Geté zo kuku matev bez̄ogó, yaqyaq-a, v̄ōe-tokeam. ¹⁴ Zapa nd̄ogo, manqat kopo nd̄ogo, Mozes-qa guguna manqat ate nd̄ægo nd̄ogut̄ove, nqáneq: “Ezoqa n̄ome-te, kuku āv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go.” ¹⁵ Geté zo izuizu tozo-kef̄ongimat, neka kop̄omba ande av s̄ovakha gigiap ndi:gu, izu kha v̄oz̄l̄oḡat, zo aiyá qagó, andé v̄oz̄oté-khoumbām.

Nqova Mbomambaqape-qa matev neka kha-qa poev matev

¹⁶ No zo āv qaz̄ombé-eín nq̄ægo: Zo Nqova Mbomambaqape-qá mokho-té qanuyagé, ndego zo b̄en̄oz̄ogim. Yaq zo manqa-zapazapa z̄ogoák, av z̄okeza kha nd̄omb̄o-poev. ¹⁷ Kha-qa poev, Mbumbukiam-ge Nqova namba, gen̄ōfeáp. Neka Mbumbukiam-ge Nqova, ezoqam-qa kha-qa poev namba nd̄e-n̄of̄eáp. Qaqa nd̄ogó, yaqyaq-a. Yaq nakémbá, matev egeieqei nd̄ogo, gone-qa ndoqogo, kop̄omba mbain̄ toqogo. ¹⁸ Geté zo Nqova Mbomambaqape tez̄ombo-megetat, yaq nd̄ogo vini. Zo ndakin ambá av nq̄ægo, Mozes-qa guguna manqat-qa mokho-te sekembá s̄oz̄tu:gū.

¹⁹ Ni kha-qa poev m̄izi:n̄ot̄én. Taqa poev nqáneq: Mambe okho mat̄év, neka sakhei o angana qovesam mat̄év, neka gekha manqa-zapazapa n̄ome nd̄ogo, av nq̄ægo. ²⁰ Neka kha-qa poev n̄ome nqáneq: Tae kh̄ouwiap vizap mat̄év o mbumbuk akhayam mat̄év, neka manqa-sisi mat̄év, neka sanqambap mat̄év, neka manqa itumbam mat̄év, neka gigiap qovet mat̄év, neka

qaqa matēv, neka qakeza kha eqawat matēv, neka qaqaqae matev. ²¹ Neka kha-qa poev nōme nqānek: Ova matēv neka ibōkha soqa izam matēv neka lou loge mōqæ matēv neka gekha matev soqōsoqa av nqægo nōme ndōgo. No nqawá qanōzō-eín, av bugukhokhof qazōmbe-manqatam: Gekha ezoqām ndigu, matev av nqægo ndimatnam, ndigu Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te gemó-fakhazák.

²² Getē mokho ndōgo, Mbumbukiam-ge Nqova-te ndōndo-fakhate, nqānek: Kuku matēv, neka khanakhanakh matēv, neka sambi matēv, neka aiyaiyav matēv, neka tanōtanakh matēv, neka matev mbomōmboma gone matēv, neka matev eqeieqei-te tōkenōmbem matev, ²³ neka qakeza kha voat neka eqeieqei nōzōgim matev. Nqānek matev ate nqægo, guguna manqat kopo nqawateáv. ²⁴ Gekha ezoqām ndigu, Keliso Yesu-gi, ndigu ekeza kha-qa poev sekemba gembó-pavatak. Ndigu kha-qa poev, tae mutui-té ginō-tōkeém, poev soqōsoqa ate ndægo namba. ²⁵ Ni Nqova Mbomambaqape, khandi ndakinak gini-etoam, ni ndégo teabeni-nōzōgim. ²⁶ Ni bizi-khambūváp, neka yaqyaq-a qaqa bizilōzú, neka yaqyaq-a ova bizi-manqaté.

6

Qo gigiap ndōgo toqópeá, av qoqote-ogeakh

¹ Nōfuap! Zo mokho-te ezoqa nōme manqa-zapa tego, yaq zo ezoqa, Nqova Mbomambaqape nanduzumbu-gu, ndego gēmbō-tōkeém. Kuku matev-ús. Getē zōkeza kha, gēqeví. Soqáin ndōgo, teqa matev, atē zō-a, manqa-zapate tō-itub. ² Zo yaqyaq-a, viniv eqawat-qa yaq-te, gētōkeám. Av tōzōtegoat ndægo, zo Keliso-qa guguna manqat o-mba zombóé-ndapát. ³ Gekha ezoqām ndego, ndematavap, av nqægo, ndego ezoqa nōme gēlōvubām, getē ndego ezoqa kandambaqapē mbā, ndego ekeza kha gēmbōe-khavozumít. ⁴ Ezoqa ewaqape ekeza matev, yā begevewát. Eqeieqei tōgoat, yaq qo kopōmbá, khanakhanák. Getē kopōmba mbáin, toqote-khambuvupat av nqægo, qoqa matev eqeieqei, getē ezoqa nōme-qa matev soqáin. ⁵ Zapa ndōgo, ezoqa ewaqape, ekeza viniv ndōzōgó, ndi-eqægeapat.

⁶ Gekha ezoqām ndigu, Manqat Mbomambaqape ndi-upōgim, ndigu yā bembo-tōkeé, ndego nde:zōmesim, gigiap qaniqanimav-te.

⁷ Zo zōkeza kha mbōe-khavōzám, av nqægo, Mbumbukiam zimbōe-khavozōmēm. Ezoqa kopōmba mbáin, Mbumbukiam tembōe-khavozam. Gēmbō-mataváp. Gekha gigiāp ndōgo, toqo-ogeakh, qo ndōgo toqópeá. ⁸ Qo manqa-zapazapa, ande gigiap soqōsoqa me toqo-ogeakh, yaq ngi:wat matev qotōndé-pe:tát. Getē Nqova Mbomambaqape toqombo-pavat neka matev eqeieqei toqo-matōnumat, kopōmba ande av avōe gigiap eqeieqei me toqote-ogeakh, yaq qo khandi miavmiav qotōndé-pe:tát. ⁹ Yaq nakémbá, ni matev eqeieqei matanam-qa yaq-te, bini-ewézát. Zapa ndōgo, khōuwa eqeieqei-te, ni avōe gigiap eqeieqei-qape zindúpeá, ni yovitav tōgoat. ¹⁰ Yaq nakémbá, gekha khōuwā ndōgo, ni kopōmba tōgoat, ezoqa nōme matev mbomōmboma tizizō-matōnumat, ni sà bizizō-matanám. Bugukhokhof matev mbomōmboma, ndigu tizizō-matanám, ndigu ni namba Keliso nqazi-unimanqatinat.

Gigiap-qape nqānek, Mbumbukiam khandi ndakinak gini-etoam

¹¹ No nqānek manqat-qase, nōkeza zendá qate-peaomít. Zōtéqevívm! Taqa peawap kandakandá.

¹² Ndigu ezoqam, zo ngusu qogøzat-qa yaq-te nditøpøtøzat, ndigu Zu ezoqam-te, iz kandakanda ndape-qa mba ndøgó. Ndigu sa tinigoatún ndógo: Soqain ndøgo, ezoqa soqaqape-te ti-ab, ndigu ezoqa Keliso-qa yaq-te ti:zømesimat, ndego tae mutui-te gitøkewem. ¹³ Ndigu ekezan, Mozes-qa guguna manqat pøpøvumáv, oskiá ndøgo, ngusum ndizø-qogøzat. Geté ndigu zo ngusu qogøzat-qa tizømbigú ndógo: Tiabiti-khambuváp, av nqægo: Zo tiqa manqat o-mba zotondapé, taqa yaq-te. ¹⁴ Geté no nikeza Evezøza Yesu Keliso mba nøté-khambuvupát, ndego ni zapaya tae mutui-te genanim. Te mokhote, manqei-qape gigiap neka matev, møndønanim, no-te. Neka no nøkezan, manqei-qape matev-te, vøtø-nanim. ¹⁵ Ndøgo gigiap-qapé mbá, ngusum emá tiqambø-kepøtøzēm, ó, kepøtøzateav vøgoat. Geté gigiap-qape nqánek, Mbumbukiam khandi ndakinak geqa-etoam. ¹⁶ Gekha ezoqām ndigu, nqanek manqat ndimbopaev, Mbumbukiam-qa sambi matev neka tanakh matev ndøgoát, ti namba. Ndigu ezoqam, unimanqatin Mbumbukiam-gí Izlael ezoqām.

¹⁷ Noqa vaev manqat nqánek: No ezoqa viniv nøme mba benømbòvé. Zapa ndógo, no nqama ee nqanøgó, no ezoqa gizumbam, no Yesu-qa sasae nqægo.

¹⁸ Nogi Kliten nøfuap. Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa kuku matev ndøgoát, zo namba.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

Efesus

Pol-qa pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Efesus taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pol Efesus taon Klisten bawan ezoqam-té genø-peawám. Ta khøuwa-te ndøgo, Pol nqanek pepa gepeawam, ndego Lom taon-té geyagám. Ndimbula mokho-té gunu:goám. Gaman ezoqam, ndego ta zapaya ndøgo tini-møvøinám, ndego ezoqa Yesu-qa yaq-te ge:zømesimam. Pol nqanek pepa, Tikikus mbo-etoám, yaq ngenek Efesus taon-te vøndap.

Nqanek pepa, ndigu Klisten ezoqam, Efesus taon-te giyagam, bètøkhe-geveømem, yaq taqa zita-te, ndigu Klisten ezoqa nøme, taon vinivinimba nøme-te giyageapam, bezø-etoam, yaq até ndigú-a, bëgeveømem. Efesus taon ndøgo, kandambaqapé. Ta manqei-te ndøgo tøgó, ndakin khøuwa Teki (*Turkey*) ndimbo-akhayam. Ta khøuwa-te ndøgo, Efesus taon-te ndøgo, bisnis kandakanda ndøgoám, neka ndugu khape mbumbukiam Artemis, tuqa khoev kandambaqape vøgoam.

Klisten ezoqam ndigu, Efesus taon-te giyagam, nøme kopokopo ndigu, Zu ezoqám. Geté ezoqa kopoáv, ndigu bawan vini-ák. Pol nqanek pepa mokho-te, nginik Klisten ezoqam, áv gezømbe-peawám nqægo: Ezoqa ewaqape ndigu, ndi-unimanqatinat, ndigu Keliso mokho-te, kopó. Neka nøme nqánek: Ni Klisten bawan ezoqam, ni Keliso-qá khá, neka ndego nigí kawá. Neka ezoqa ndigu, ndi-unimanqatinat, ndigu andé khoév. Ta khoev-qa mui-uk, Kelisó. Neka nøme nqánek: Ni Klisten bawan ezoqam, andé Keliso-gú sævám.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. No nqanek sasae nqægot, ndøgo Mbumbukiam-qá poév.

Nqanek pepa zo-té qatø-peaomít, zo Mbumbukiam-gi ezoqam, Efesus taon-te nandozø-yage, zo Keliso Yesu uni ndøzømbøe-paev.

² Mbumbukiam, nigí Tat, neka Yesu Keliso, nigí Evezøza, tiqa kuku matev neka sambí matev, ndøgoát zo-te.

Matev mbomømboma, Mbumbukiam ni Yesu mokho-te gini-etoam

³ Ni Mbumbukiam-qa iz, zí-eqatát, ndego nigí Evezøza Yesu Keliso-ge Mbumbukiam neka Eve. Keliso mokho-te, ndego ni matev mbomømboma ate ndægo ni-etoám, ndøgo yan-te ndøndo-okho, niqa Klisten matev tøke nonqo. ⁴ Mbumbukiam manqei-qape, okhokho-té genø-khakheinám. Yesu Keliso mokho-te, ndego ni é-møndø-vevendám. Ni tegí ezoqam zigoát, neka teqa bøi-te ndaføyamba neka manqa-zapa-yav vizigoát. Mbumbukiam kuku matev, é-møndømbøe-goám ni-te. ⁵ Yaq ndego é-møndæpøoa, ni gé-uponó, neka Yesu Keliso mokho-te, tegí nakheis vizigoát. Nqanek Mbumbukiam-qá poev qanimav-qapé. ⁶ Ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam-qá iz bete-eqawát. Teqa kuku matev qanimav-qapé, ni-te. Yaq-mbá segeni-etoám, te mokho-te ndego, ndembøe-khafuat. ⁷ Keliso-qa kouk mokho-te ndøgo, qawa, ni gènqovotán, neka niqa manqa-zapazapa vømbøe-navøem. Mbumbukiam-qa kuku matev, khåpe mbøe-khouwév, ⁸ ni gini-etoam.

Teqa matavap loloakh neka teqa otevat kandambaqape-te, ⁹Mbumbukiam matev āv tenegó, av bugukhokhof matavap ge:ve. Yaq matev ndøgo, ibugukhokhof khonoam-te qagoam, matev ate ndægo, Keliso mokho-te tematanam, ni vøenømand. ¹⁰Mbumbukiam-qa matavap, khonoam-te qagoam, nqáne: Uni khøuwa-in timø-khantaz, ndego gigiap ate nqægo gekhakheinam, yan-te nqo:go neka manqei-qape-te nqago, segépizám. Yaq kawa kopo mé:goát. Kawa sa ndégo, tégoát, Keliso. ¹¹Te mokho-te, ni Mbumbukiam tene-vevendám ndógo: Ni tegé ezoqam zigoát, ate av-té, av ndego bugukhokhof ge:pøoa. Zapa ndógo, gekha matavap neka poēv ndógo, Mbumbukiam ndømbogo, ndego segé-matanám neka matev segéfakhán. ¹²Mbumbukiam tene-matanám ndógo: Ni bugukhokhof ezoqam mokho-te, ni Keliso-te mba qeito-tambat, Mbumbukiam-qá iz bete-eqawát.

¹³Yaq até zó-a, vozø-Keliso-gi-ezoqam-ez, zo unimanqatin manqat qazoyogem, ndøgo Manqat Mbomambaqape, zoqa khandi-qa yaq-te. Yaq zo Keliso qazo-unimanqatinim, Mbumbukiam mbusa ndømpá, zo-te, av nqægo, zo tegi. Ta mbusa ndøgo, Nqova Mbomambaqapé. Ndego, Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve, tendo-khofotav. ¹⁴Ngenek Nqova Mbomambaqape, andé khakhatáp, av nqægo, vaev khøuwa-te, ni matev ate ndægo ndizimø-ndapém, av bugukhokhof manqat ge:-ein, ta khøuwa-te ndøgo, ndego ni uni te:khatomb, ni Mbumbukiam-gi ezoqam. Yaq Mbumbukiam-qá iz bete-eqawát.

Pol-qa ike manqat neka guliguli manqat, Efesus ezoqam-qa yaq-te

¹⁵No ande qate-ewag av nqægo, zo Evezøza Yesu qazo-unimanqatinim neka zo Mbumbukiam-gi ezoqam-te ate ndi:gu kuku ndøzøgo, ¹⁶yaq no Mbumbukiam-te ike manqat oskia nombomanqaté, zoqa yaq-te. No zo oskia nøzø-mataváp, noqa guliguli manqat-te. ¹⁷No āv qate-guligulimatún nqægo: Nigi Evezøza Yesu Keliso-ge Mbumbukiam, ndego nigi Tat bazaføgakh-qape, yan-te ngo:yage, zo Nqova Mbomambaqape bezø-etoám. Yaq ngenek zo matavap loloakh bezømbē-etoam neka Mbumbukiam-qa yaq-te bezømbē-vevezam, yaq zo Mbumbukiam uni vøezøtez. ¹⁸Neka no āv qate-guligulimatún nqægo: Zoqa matavap tåbezømbē-mboqé. Yaq zo vøzøté-zøtēz, gekha matev mbomømbomā ndøgo, ni te-te nqazio-tana, ndego tini-etoam. Mbumbukiam zo tegi ezoqam, matev kandakanda mbomømboma kopoav-qapé tezø-etoam. Ndego zo ta zapaya ndógo tezømbe-akhá. ¹⁹Neka zo teqa bazaføgakh-qape tønnezøté, ni-te nqøu-sasaeat, ni ndego nqazi-unimanqatinat. Nqanek bazaføgakh, bazaføgakh nøme ate ndægo, ùnime:-løvuám. Nqanek bazaføgakh, ni-te nqøu-sasaeat, até kopó, av bazaføgakh ndægo, ²⁰Mbumbukiam Keliso løvøte-te ge:khandi:v neka ekeza nakeamo zenda-te, yan manqei-te nqo:go, qonam nonqo vømbø-etoam. ²¹Yaq Keliso uni ova-ín gono:gó. Ndego ezoqa nekā nqova, tigi megetapak neka vesøtapak, neka ndigu bazaføgakh-us ndigu neka kawakawa-za neka iz-akhayapak ate ndi:gu, ùnime:-løvubám. Ta-mbá mbá, ndakin nqaziyage. Geté até ndøgø-a, megemege-te yage ndo:go. ²²Mbumbukiam matev ate ndægo, teqá zenda tokhotapak mokho-té genøvé, neka ni Klisten bawan ezoqam, kawa ndégo tinivé, matev ate ndægo, teqa mokho-te betū:goat. ²³Ni Klisten bawan ezoqam, ni Keliso-qá khá. Keliso, ndego manqei-qape-te ate

nqægo, gigiap ate ndægo mokho-te ndøugu, ndego Klisten bawan ezoqam mokho-té gunu:yagé, kha ndézø-tønøyâm.

2

Mbumbukiam tanakh ginigu

Yesu Keliso mokho-te khandi gini-etoam

¹ Zo bugukhokhof Mbumbukiam-qa manqat qazo-sanqawam neka manqa-zapazapa qazo-matønnumam, zo pakhaezat zogoám. ² Ta khøuwa-te ndøgo, zo manqei-qape-qá matev soqøsoqa zombopavám, neka nqova soqøsoqa, ndigu nqanek manqei-qape-te ngiyage, tigi kawa-qa manqat o-mba vozombø-ndapam. Ngenek ndégo, ezoqam-qa mokho-te ndu:sasaeat, ndigu Mbumbukiam-qa manqat ndisanqawe. ³ Até ní-a, ni ezoqa ewaqape, bugukhokhof av tizi:yagám. Ni nikeza kha-qa poev, sizimbo-takát, ndøgo ni qa-itumbat. Gekha matev neka matavap soqøsoqā ndøgo, ni qazimbo-matøvememin, ni sizigonemín. Ni até kopó, av ndigu ezoqam ndi:gu. Até ní-a, ni Mbumbukiam-qa qaqa ndízi-qeivimín.

⁴ Geté Mbumbukiam, tanakh khæpe mbøe-khouwév ni-te. Zapa ndógo, teqa kuku matev kandambá. ⁵ Ni manqa-zapazapa-te qazu:goam, ni pakhaenat zigoám. Geté Mbumbukiam, Yesu Keliso mokho-te, ni møndø-khandi:n. Unimanqatín. Zo teqa kuku matev-té qazøte-khandi:z. ⁶ Mbumbukiam ni Keliso namba ge:khandi:n, ndego ni te namba qonam nonqo ni-etoám, yan manqei-te nqo:go. Keliso Yesu mokho-té genøni-etoám. ⁷ Ndego tenegó ndógo: Khøuwa ate ti:goat, megemege-te ndo:go, ezoqa av tiabiti-qeivi: Teqa kuku matev, kandamba tantáv. Ndøgo gèløvuám, ezoqa ewaqape-qa kuku matev. Unimanqatín. Teqa kuku matev, kandamba tantáv ni-te, ndego ni Keliso Yesu mokho-te gi:nømand. ⁸ Zo Mbumbukiam-qá kuku matev-té qazøte-khandi:z, zo Yesu qazo-unimanqatinim. Zo ambá av nqægo, zøkeza matev matanam mokho-té qazøte-khandi:z. Av taoká. Ndego zo khandi, yaq-mbá segezø-etoám. ⁹ Zo ambá av nqægo, sasae-qape zøte-khanøzēm. Yaq nakémbá, ezoqa kopømba mbaín, ti:khambuvupat. ¹⁰ Zapa ndógo, ni Mbumbukiam ndøkhakheinømbém, av ndakin nqazi:gu. Ndego ni Keliso Yesu mokho-te, tene-khakheinømbém ndógo: Ni matev egeieqei zigoát, ta matev egeieqei ndøgo, Mbumbukiam ni gone nonqo gekhakheinam.

Yesu mokho-te, ni kopó

¹¹ Zo gèmbø-mataváp, zo bawan vini-ak: Zo bugukhokhof, bavokho-ak zogoám. Neka Zu ezoqam, ndigu ngusum giqogavatun, zo ngusu qogøzatav ezoqam zø-akhaemám, neka khokho ezoqam vøezæbam. (Geté nqanek ngusu qogøzat matev, ezoqa ndømatønnumatún.) ¹² Ta khøuwa-te ndøgo, zo Keliso mbaín. Izlael ezoqam-te, zo bavokho-ak zogoám. Zo ambá av nqægo, Zo ezoqam zogoám, Mbumbukiam geveataz. Yaq zo Mbumbukiam-qa poev mokho-te yageáv, ndego Izlael namba gi-unimanqatintam. Zo Mbumbukiam zøtezateáv neka te-te tabeáv, nqanek manqei-qape-te. ¹³ Geté ndakin, zo Keliso Yesu mokho-té qazotu-yagé. Zo ezoqam, bugukhokhof qambaqape qazogoam, zo ndakin Keliso-qa kouk mokho-te, avønín qazøtøndø-fakház.

¹⁴ Ngenek Keliso, sambí matev nindapavún. Zu bawan-ak neka bawan vini-ak, ndégo tetøkunú, ni bawan vønikipo. Sinøndakha ndigu, gu:wabam,

ni qaqatɔnotam, ndego gɛnqaozɔ. Ekeza khá gene-nqaozɔ, neka qaqá matev, yaqyaq-a qanimbu-goam, vɔ-evɔzam. ¹⁵ Mozes-qa guguna manqat, ndego mɔndɔ-sisizám, matev ate ndægo, ezoqa gi:zɔmesimatun. Ndego tenegɔ ndɔgo: Ekeza kha mokho-te, niqa bawan menas tábete-tɔkuá, ni bizí-bawan-kopo-en, neka sambí binígu. ¹⁶ Yesu tae mutui-te genanim, ndego qaqá matev gɛkhoutáv, ni yaqyaq-a qanimbu-goam. Ni bawan menas qanigoam, ndego sɛge-tɔkunú, ni vizí-bawan-kopo-en, neka ni Mbumbukiam namba vɔe-tɔkunu. ¹⁷ Yesu nqanek manqei-qape-te gegeavun, ndego sambí manqat namba me-geavún, ti-te ndigu, avɔnin ndimbogo, Zu bawan-ak, neka até zo-té-a, zo bawan vini-ak, qambaqape ndozotɔndogo. ¹⁸ Unimanqatín. Yesu mokho-te, ni Zu bawan-ak neká zo bawan vini-ak, kopɔmbaqapé, Mbumbukiam-ge Nqova kopo mokho-te, Tat-qa avɔnin-té qazinɔ-niáv.

¹⁹ Yaq nakémbá, zo ndakin ambá av nqægo, manqei vini-ak neka bavokho-ák. Geté até zó-a, mɔzo-mo-manqei-anim-éz, Mbumbukiam-gi bawan namba, ndigu Zu ezoqam, neka até zó-a, vozɔ-Mbumbukiam-gi-ezoqam-ez. ²⁰ Zo andé khoev. Ta khoev ndɔgo, Mbumbukiam ndɔwevét. Uk ndɔgo ge-asaz, Keliso-gí u-anim neka Mbumbukiam-gí manqa vevezam ezoqám. Yaq Keliso Yesu ekezan, ndego mui-úk. ²¹ Khoev ate ndægo, ngének gegeawát, ndæfɔgakhat. Neka Evezɔza mokho-te, nqanek khoev sɛge-khouwevtét. Yaq gemɔ-Mbumbukiam-qa-khoév. ²² Keliso mokho-te, até zó-a, sɔzɔtumú-Mbumbukiam-qa-khoev-éz, ezoqa nɔme namba, ndego ndewevet. Yaq tege Nqova Mbomambaqape, nqanek khoev mokho-té gunú:goát.

3

Pol-qa sasae, bawan vini-ak-te gego

¹ Yaq nakémbá, no Pol, no zo bawan vini-ak, Mbumbukiam-qa Manqat Keliso Yesu-qa yaq-te nqate-zɔmesim, yaq ta zapaya ndimbula mokho-te nqatu:gu, nɔguligulimatún, zoqa yaq-te.

² Zo ábozo-yogém ndɔgo, Mbumbukiam nqanek sasae genɔ-etoam, zo Manqat Mbomambaqape tɔte-zɔmesimat, teqa kuku matev-qa yaq-te. ³ Matavap ndɔgo, khonoam-té qagoam, Mbumbukiam mɔndɔveáz, no vɔenɔmand. No bugukhokhof elavɔqase mɔezɔ-peawám, taqa yaq-te. ⁴ Yaq zo nqanek manqat tozo-geveɔmem, zo ndɔzɔte-zɔtéz, no nɔtenat nqanɔgɔ, Keliso-qa yaq-te, ndɔgo bugukhokhof khonoam-te qagoam. ⁵ Ibugukhokhof, ezoqa yage gimɔnɔzumavun, zɔtezateáv, taqa yaq-te. Geté ndakin, Mbumbukiam tege Nqova mokho-te, tegi u-anim neka manqa vevezam ezoqam, mɔndɔzɔveáz. ⁶ Matev, khonoam-te qagoam, nqánek: Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape mokho-te, bawan vini-ak, ndakin mɔndɔ-bawan-kopo-éz, Izlael ezoqam namba, neka vɔ-kha-kopo-ez. Yaq Keliso Yesu mokho-te, até bawan vini-ák-a, Mbumbukiam-qa matev mbomɔmboma ndɔ-upɔgimit, av Mbumbukiam Zu ezoqam-te manqa mbusa ge:ve.

⁷ Mbumbukiam kuku mbogoám no-te. Yaq teqa bazafɔgakh mokho-te, no mütumu-Manqat-Mbomambaqape-gé-sasae-ezoqam-én. ⁸ Mbumbukiam-gi ezoqa nɔme até ndi:gu, no mɔndɔ-lɔvumbumím. Geté no Mbumbukiam teqa kuku matev mokho-te, tene-veatán ndɔgo: Bawan vini-ak, Manqat Mbomambaqape nɔté-zɔmesimat, teqa matev mbomɔmboma-qa yaq-te, ndɔgo ni Keliso mokho-te gini-etoam. Ta matev mbomɔmboma ndɔgo, kopɔmba mbain

tizi-geveømem. Khàpumu-khouwév. ⁹ Mbumbukiam, ndego manqei-qape neka gigiap ate nqægo gekhakheinam, no sasae nqáneq genø-etoám: No teqa matavap ndøgo, ibugukhokhof ekeza mokho-te qakhonawam, ezoqa yage gimønøzumavun, ezoqa ewaqape nøzømbé-ovøemát. ¹⁰ Mbumbukiam tenematanám ndøgo: Klisten bawan ezoqam mokho-te, ndego ndakin ekeza matavap loloakh vinivinimba, nqova-gi kawakawa-za neka iz-akhayapak mézømás, ndigu ova ngo:yage. ¹¹ Matev ndøgo, Mbumbukiam nupøkhan mba gepøoa, ndego mõndø-matanám. Keliso Yesu-qá mokho-té genøgó, ndego nigi Evezøza. ¹² Te mokho-te, ni ezoqa nqazi-unimanqatinat, kopømbaqapé, Mbumbukiam-té qazinø-okhoát. Kha føgakh-mbá neka møe mbain. ¹³ Yaq nakémbá, zo mbøni bezøvæv, noqa yage føgakh-qape-qa yaq-te, ndøgo zo zapaya qanøfakhan. Zapa ndøgo, ndøgo zoqá tøke nonqó. Ta mokho-te ndøgo, zo yage eqeieqei-qape zøtèqeiðim.

Yesu Keliso-qa kuku matev ni-te

¹⁴ Yaq nakémbá, no Tat-qa megemege-te, katuk nomøkuiám, neka teqa iz nqæ-ëqåwát. ¹⁵ Bawabawan ate ndægo, yan-te nqo:go neka manqei-qape-te nqago, zapa ndégo. ¹⁶ Mbumbukiam, ndego matev kandakanda mbomømboma kopoav-qapé, niqa tøke nonqo. Yaq nakémbá, no åv qambø-vi:matún nqægo: Ndego zo tege Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, bazaføgakh bezø-etoám. Yaq zo bazaføgakh-us zógoát, zoqa mokho-te. ¹⁷ Yaq Keliso, zoqa unimanqatin matev mokho-te, zoqa mbøni-te betū:yage. Yaq zo matev ate ndægo, kuku matev-us vøego. Yaq zo ande tae me ndægo, lu manqei pakoa-te qamø-mbuvøem, føgøføgakh zówaniapát. ¹⁸ Yaq zo Mbumbukiam-gi ezoqam ate ndi:gu nøme namba, tønèzøté, av nqægo: Keliso-qa kuku matev-qape, ni-te ndømbogo, sà tønømá. Taqa vøndæv neka taqa sekeat neka taqa eqæv neka taqa igian, kandambá tantáv. ¹⁹ Unimanqatin. Ni manqei-qape ezoqam, ni kopømba mbain, teqa kuku matev ate ndægo uni tizi:nøten. Geté no Mbumbukiam-te, åv qate-vi:matún nqægo: Zo Keliso-qa kuku matev tønèzøté. Yaq Mbumbukiam-qa matev mbomambaqape, ekezan-te ndøugu, até zó-a, ùni tabezømbe-tøtøvøyám, zo mokho-te.

²⁰ Mbumbukiam-qa bazaføgakh, kandamba tantáv, ni mokho-te nqøusasaat. Gekha viam manqát ndøgo, ni te-te nqanigu, neka gekha matavåp ndøgo, nqazi-matavap, teqa tøke kopømbaqapé, unimé:løvuiám. ²¹ Teqa iz, bèto-egawát, Klisten bawan ezoqam mokho-te. Ta zapaya ndøgo, ndego Keliso Yesu mokho-te gematanam, teqa iz miavmiav be-egawát, atema ezoqa ewaqape yage vømønøzumit.

Amén. Nqáneq manqat unimanqatin.

4

Ni Klisten ezoqam ate nqazi:gu, ni Keliso-qá khå

¹ No Evezøza-qa sasae zapaya, ndimbula mokho-te nqatu:gu, no nqazø-pouwe: Zo Mbumbukiam gezøndo-akha, tegi ezoqam tozogoat, zo matev eqeieqei-té qayageáp. ² Zo zøkeza iz ndø-egåwát. Geté zo aiyaiyav matev-té qayageáp, ezoqa nøme namba, neka zo mbøni nqosøgeap nakha-nakhamas-te ndø-upøðim. Neka kuku matev até bezøgó yaqyaq-a. Ezoqa matev soqøsoqa timatønumat zo-te, zo matev nakhamas-te ndø-qavøinàmát. ³ Zo

Nqova Mbomambaqape mokho-te qazo-kopo-ez, yaq zo bazafogakh ndo-asozú. Ta sambi matev-te ndogo, ezoqa ndotokuzuat, até vøyageáp. ⁴ Ni Mbumbukiam-gi ezoqam, ni kha kopó. Neka Nqova Mbomambaqape kopo me:gó. Neka até matev kopo me:gó, zo ndozoto-taza, tozondapem, ma Mbumbukiam gezømbe-akha. ⁵ Neka Evezøza kopo me:gó. Neka unimanqatin matev kopo me:gó. Até ibøkha iz upøgim matév-a, kopo me:gó. ⁶ Até Mbumbukiám-a, kopo me:gó, ndego ezoqa ewaqape-ge Tat. Ezoqa ewaqape, ndégo tezømbo-kawaevát. Neka ezoqa ewaqape mokho-te, ndégo tunu-sasaeát. Neka ndego ezoqa ewaqape mokho-té gunu:gú.

⁷ Ni ezoqa kopokopo ate nqazi:gu, Keliso teqa kuku matev mokho-te, matev vinivinimba ni-etoám, av ekezan qambøe-pøovam. ⁸ Keliso ni matev ndini-etoam, taqa yaq-te Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-eín nqægo: “Uni ova-in nqo:go geqavig, ndego pingim-ak ndøkhatób, namba gi:qavig.

Yaq ndego ekeza ezoqam, khanakhanakh matev zø-etoám.”

⁹ Nqanek manqat qa-ein, av nqægo, “ndego geqavig,” ndogo ni av qani-nømendím nqægo: Keliso bugukhokhof, nqanek manqei-qape-té gendovís. ¹⁰ Ndego ezoqam, ibugukhokhof gendovís, ezoqam ndégo, uni ova-in nqo:go geqavig, neka yan uni vøe-løvuam. Ndego teneqavig ndøgo: Gigiap ate ndægo, yan-te nqo:go neka manqei-qape-te nqago, tæbete-tønøyám. ¹¹ Yaq ndego ni Klisten bawan, sasae ezoqam ni-etoám. Nøme tegi u-anim ndøgoát, neka nøme tegi manqa vevezam ezoqam vøgoát. Neka ezoqa nøme ndigu, ezoqa nøme Keliso-te yozoat-qa ndigu. Neka nøme ndigu, Mbumbukiam-gi ezoqam ndizø-keoge. Neka nøme ndigu, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ndi:zømesim. ¹² Keliso nginik ezoqam, ni Klisten bawan tøke nonqo ni-etoám. Yaq ni Mbumbukiam-gi ezoqam, teqa sasae egeieqei bizi:gú, neka Keliso-qa kha betè-bazafogakh-us. ¹³ Tiqa sasae, sà bemá, atema ni ate nqazi:gu, niqa unimanqatin-te neka niqa nøtenat-te, Mbumbukiam-ge Yo-qa yaq-te, bizimí-kopo-en, neka Klisten matev-te bizimí-findam neka ande av Keliso ekezan nde:go, bizimí-kopømbe-en.

¹⁴ Yaq ni ande av nakhei nqonqon ndi:gu, neka ande av khagua ndægo, khamøe ndøngetøyam, neka ande av gagayag ndægo, khamøe ndøpøogim, sekembá zigoák, nømendim matev vinivinimba tøni-fakhanumat. Yaq ni ezoqa manqa enaq neka khavozam manqat tini-manqatat, ni tiqa khokho nømendim manqat zimømbó-paevemák, ndøgo niqa unimanqatin matev ngi:wat-qa ndøgo. ¹⁵ Ni unimanqatin manqat mba bizi-manqaté. Kuku matev-ús. Neka niqa matev-te ate ndægo bizifindam, neka ande av Keliso nde-go, bizimí-kopømbe-en, ndego nigi kawa. ¹⁶ Ni Klisten ezoqam, ni teqa kha nqazigu, ndégo tegeageáp, ta kha vinivinimba ndøgo, nqabunuzupit neka kha kinik-te ndøgeageapet. Yaq ni egeieqei tiziyagat, ande av kha ndæbunuzupit, sasae vinivinimba egeieqei ndømatanam, neka ni kuku tønigoat, yaq Keliso-qa kha segé-khouwév, bazafogakh-ús.

Yage ndakinak-qa yaq-te Yesu mokho-te

¹⁷ Yaq nakémbá, no Evezøza-qa iz-te nqazø-pouwe: Zo yage sekemba ndøndápét, av bavokho ezoqam ndi:gu, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu. Tiqa matavap, gènokhombáp. ¹⁸ Bøivun-té qagó. Ndigu gèqatáz, khandi-te ndøgo, Mbumbukiam ezoqa ndezø-etoam. Neka ndigu mokho

ndapeáv. Zapa ndógo, tiqa mbøni gètokeám. ¹⁹ Ndigu mivi matev mbaín. Ndigu ekeza kha, manqa-zapazapa-té ginø-nqonqotøvém. Neka ndigu matev soqøsoqa viniviniimba mōqæ mba zømbeyæt.

²⁰ Geté zøtezat ndógo, zo Keliso-te qazondapem, vini! ²¹ Zo mòzoyogém, teqa yaq-te, neka zo te mokho-te nqazoyage, zo unimanqatin manqat, mōndæ-zømesimám, ndógo Yesu mokho-te ndøugu. ²² Ta unimanqatin manqat, nqáneq: Zoqa awenege yage matev, ndógo taqa poev matev soqøsoqa mokho-te zo qatubam neka soqaqape-te vø-itubam, vøkhfoé. ²³ Yaq Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, zoqa matavap bezø-ndakinak. ²⁴ Neka kopømba ande av ndabua ndakinak tøzøte-uzam, zo yage ndakinak zøndapém, ta yage ndakinak ndógo, Mbumbukiam gekhakheinam. Yaq zo matev eqeieqei-té neka unimanqatin-té qazóyagát, av Mbumbukiam ndømbøe-poev.

²⁵ Yaq nakémbá, ni yaqyaq-a meakha manqat manqate bizi-ivøvém. Geté unimanqatin manqat mba bizi-manqaté. Zapa ndógo, ni Klisten ezoqam ate nqazi:gu, kha kopo-té qani-bunøzáp. ²⁶ Zo qaqa tozo-gonemat, yaq ndógo zo manqa-zapa-te be-ítúb. Zo qaqa khapé bezømbelolokhõtáp. Geté é-vø-ivøvemát. Yaq khøuwa okhokho-té geabemø-sinanát. ²⁷ Zo nqova soqaqape, elavøqase mbøe-løvüzím. ²⁸ Gekha ezoqám ndego, nde-aqonam, ndego aqonam matev, sà be-iváv. Teqa zenda sa be-áwáp. Geté sasae betegó. Yaq av nqægo, ndego kopømbaqapé, ndigu gezø-tøkeát, ndigu gigiap mbain ndigu.

²⁹ Manqat soqøsoqa ndógo, ezoqa nøme ndøngiæzoat, manqa-nqa-te bezøndo-fakháté. Geté manqat eqeieqei mba ndømanqaté, ndógo ezoqa nøme ndøzømbetøkee. Yaq ndigu zoqa manqat ti-ewagát, tiqa mbøni-te bezømbē-eqeieqei. ³⁰ Zo Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape, viniv mbo-etødmém, ndego Mbumbukiam zo ande khakhatap me gezømbeve, av nqægo, zo tegé, neka ndego zo vaev khøuwa-te vøkhatøb, ekezan-te. ³¹ Ezoqam-qa manqa-zapazapa navupav matev neka mbøni nqosøgeap matev neka qaqa matev neka manqa sasanqa manqate matev neka ezoqam-qa iz ngi:wat matev, matev av nqægo até ndægo, vø-ivøvém, matev soqøsoqa ate ndægo nøme namba. ³² Geté zo yaqyaq-a, matev eqeieqei ndógó neka tanakh matev mba bezømbu:gú. Neka ezoqa matev soqøsoqa tizøgoat, zo sà bezømbonavøemát, kopømba av-té, Mbumbukiam Keliso mokho-te, zoqa manqa-zapazapa sa qambøe-navøem.

5

Ni Klisten ezoqam waev-té qabizi-yagé

¹ Zo Mbumbukiam-gi nakheis ndozogo, ndego kuku ndømbogo zo-te, zo matev eqeieqei mba ndømatanám, av ekezan nde:go, matev eqeieqei nde-matanam. ² Neka kuku matev-té qayagé, ate av-té, Keliso kuku qambøegoam ni-te, neka ekeza kha ni zapaya vønqonqotav, kopømba ande av ezoqa søvakha gigiap Mbumbukiam-te gi:løvusumatun. Keliso ekeza kha ge-etoam, ndógo sisip qanimáv, Mbumbukiam-te. Yaq ndego khanakhanák, taqa yaq-te.

³ Zo Mbumbukiam-gi ezoqam mokho-te, matev soqøsoqa elavøqase bezømbù:gú, av mambe okho matev ndægo neka gekha matev soqøsoqa

av nqægo nøme ndøgo neka gigiap qovet matev. Zapa ndøgo, matev av nqægo, gemø-tøkuayák, Mbumbukiam-gi ezoqam namba. ⁴ Neka zo mambe okho manqat ndømanqatê, neka ezoqam ngenøgim matev-te ndø-àbám, neka gekha emanqat soqøsoqa nøme ndøgo, me:votótáp. Geté zo Mbumbukiam-te, ike manqat mba ndømanqatê. ⁵ Zo vðezótéz: Gekha ezoqám ndigu, mambe ndi-okho o matev soqøsoqa nøme av nqægo ndimatnam o gigiap qovet matev møqæ ndøzøya, ndigu Mbumbukiam-qa neka Keliso-qa Megeat Matev-te, gemø-ozák. Gigiap qovet matev, ndøgo andé batae-te ogiam matév. ⁶ Zo gò:feazoát! Soqain ndøgo, ezoqam-qa khavozam manqat, zo manqa-zapa-te tø-itub. Zapa ndøgo, nqanek matev soqøsoqa zapaya, Mbumbukiam-qa qaqa ndøgeáv, ti-te ndigu, teqa manqat o-mba ndapeav ndigu. ⁷ Yaq nakémbá, ezoqam ndigu matev soqøsoqa ndimatnam, zo ti namba, me:tøkúát.

⁸ Zo ibugukhokhof, bøvun-té qazogoám. Geté zo ndakin Evezøza-gí ezoqám neka zo waev-té qazoyagé. Zo waev-te ndozoyage, yaq zo matev eqeieqei-te mbá qayagé. ⁹ Waev-te toqoyagat, yaq mokho ndøgo, ndøndo-fakhate, nqáneq: Matev mbomømbomá neka matev ndaføya-ndaføya neka unimanqatín manqat. ¹⁰ Zo gèvawé neka gè:zøtezát, gekha matév ndøgo, Evezøza ndømbøe-khaneat. ¹¹ Ezoqa ndigu bøvun-te ndiyage neka ti-te mokho soqøsoqa mba ndøndo-fakhate, zo ti namba, me:khokhømbáp, tiqa matev matanam-te. Geté zo ezoqa gè:zømesím, matev av nqægo soqain. Bematanám. ¹² Unimanqatín, matev nøme ndøgo, ezoqa khonoam-te ndimatnam, mivi-ús, toqote-manqatat. ¹³ Geté gekha matév ndøgo, waev-te tøfakhan, yaq soqóqeív, av nqægo, eqeieqei o soqain. ¹⁴ Gigiap o matev, waev-te tøfakhatat, yaq segemø-waév. Yaq nakémbá, ouv nøme áv gini-qaqaematún nqægo,

“É-moqosuzám,
 qo venanqei nandoqo-buvit.
 E-moqo-khandí:q,
 qo løvøte-te nandoqogo.
 Yaq qo waev-té qoqógoát,
 ndøgo Keliso-te qandowav.”

¹⁵ Yaq nakémbá, zo gèqeíví, zo ande áv khazøté-yagát. Zo matavap livilivis ezoqam-qa, me:qeíví. Geté zo matavap loloakh ezoqam zógoát. ¹⁶ Khøuwa khokho ndøngiæzòát. Matev eqeieqei mba ndøgó. Zapa ndøgo, matev soqøsoqa khápumu-khouwév, ndakin nqaziyage. ¹⁷ Zo ande kandaniap ezoqam me ndøgó. Geté zo ùnime-vawé, gekha matév ndøgo, Evezøza ndømbopøev. ¹⁸ Neka zo ibøkha soqa khapekhapé me-izám, andé kawa vøzømbé-okí. Matev av nqægo, segé-ngiæzó. Geté zoqa kha, Nqova Mbomambaqapé qabezømbe-tønøyám. ¹⁹ Zo ouv gèqaqayám, yaqyaq-a, kopømba ande av Sams ouv ndægo, o ouv nøme ndøgo, Mbumbukiam-qa iz ndø-eqawat, o ouv ndøgo, Nqova Mbomambaqape nde:zømesim. Zo ouv khanakhanakh-ús zóqaqemát, Evezøza-te, zoqa mbøni mokho-te. ²⁰ Neka Mbumbukiam, nigí Tat, ike manqat oskia zombó-etoumát, Yesu Keliso-qa iz-te, ndego nigí Evezøza, matev até ndægo, ndego zo-te ndematnam.

Angana neka sakheis, eqeieqei ande áv kinyagat

²¹ Zo Keliso ndozombo-vizap, zo izuizum mokho-té qanu:gu.

²² Zo sakheis, zøkeza angana-qa mokho-té qanu:gu, ate av-té, zo Evezøza-qa mokho-te ndozotu:gu. ²³ Zapa ndógo, anganeam sævam-gé kawá, ate av-té, Keliso ni Klisten bawan ezoqam-ge kawa nde:go, ndego ni gekhandi:n, ni teqa kha nqazigu. ²⁴ Ate av-té, ni Klisten bawan ezoqam, Keliso-qa mokho-te nqazu:gu, yaq sakheis ekeza angana-qa mokho-te, áv tiabitu:gu, matev ate ndægo.

²⁵ Zo angana, zo zøkeza sakheis-te, kuku áv tabezømbe:gó, av Keliso Klisten bawan ezoqam-te, kuku qambøegoam, neka ekeza kha sa vønqonqotav, ti zapaya. ²⁶ Ndego tene-matanám ndógo: Ni Klisten bawan ezoqam, ndego ni teqa manqat mokho-te, ande ibøkha me ge:sungutan, Mbumbukiam-gi mba zigoát. ²⁷ Keliso áv qambøe-pøovám nqægo: Ni Klisten bawan ezoqam ate nqazi:gu, ndaføyamba zigoát, teqa bøi-te, ate av-té, sævam bugug keoge eqeieqei neka mbomambaqapu neka soqain-qase mbain ndu:gu, anganeam tundaf. ²⁸ Yaq matev até kopó. Angana ekeza sakheis-te, kuku áv tabezømbe:gó, av ekeza kha-te kuku ndøzømbe:go. Unimanqatín. Gekha ezoqám ndego, ekeza zas-te kuku tømbo goat, ndego até ekeza kha-té-a, kuku ndømbógó. ²⁹ Gèmbø-mataváp: Ezoqa ekeza kha, sanqaupáv. Geté ndigu eqeieqei ndø-okefatún, neka keoge eqeieqei vømbøgoatun. Ate av-té, Keliso ni Klisten bawan ezoqam nginimbi-keoge. ³⁰ Zapa ndógo, ni Klisten ezoqam, ni teqá khá. ³¹ Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo, “Yaq nakémbá, anganeam eve neka evo géziváz. Yaq zās namba mé:tøkuaném, yaq ndigu ezoqa menas, vømó-kha-kopo-éz.” ³² Taqa manqa mokho, igian kandambá. No Keliso neka ni Klisten bawan ezoqam nøte-manqaté. ³³ Geté nqanek manqat, até ni ezoqam-té-a, ni-té qando-manqaté. Angana ate ndi:gu, ekeza sakheis-te, kuku áv tabezømbe:gó, av ekeza kha-te kuku ndøzømbe:go. Neka sakheis, ekeza angana, yá bezøvizáp.

6

Nakheis neka evøndipakha eqeieqei ande av kintiyagát

¹ Nakheis, zo Evezøza-qa mokho-te ndozotu:gu, zo zøvøndipakha-qa manqat o-mba mo-ndapé. Matev av nqægo, eqeieqei. ² Mbumbukiam-qa Manqat áv qane-eín nqægo, “Qave nekā qavo, gèzøvizáp.” Bugukhokhof guguna manqat nqáneq, taqa yaq-te, Mbumbukiam manqa mbusa geve. Manqa mbusa geve, nqáneq, ³ “Av toqotegoat nqægo, yaq qo eqeieqei qóyagát neka møp-mbá qotéyagét, nqanek manqei-qape-te.”

⁴ Zo evøndipakha angana, zogi nakheis qaqa zøløðzú. Geté eqeieqei zógugubát neka Evezøza-qa yaq-te vozozø-ovøemāt.

Sasae ezoqam neka tigi kawakawa-za, eqeieqei ande av kintiyagát

⁵ Zo sasae ezoqam, zøkeza manqei-qape sasae kawakawa-za, gèzøvizáp, neka tiqa manqat o-mba mo-ndapé. Zoqa mbøni mokho-te, matev ndaføyamba até bezømbu:gu, ate av-té, zo Keliso-qa manqat o-mba ndøzømbe-ndape. ⁶ Zo sasae bazaføgakh-us, ta-mbá ndógó ndógo, ndigu kawakawa-za, zo tizømetat, tiqa enaq giam nonqo. Geté zo Keliso-gi sasae ezoqam ndozogo, zo tiqa sasae bazaføgakh-us ndógó, av Mbumbukiam ndømbøe-pøev. ⁷ Zo sasae khanakanakh-us ndógó. Zapa ndógo, zo nqanek

5:22 5:22 Kol 3:18; 1 Pita 3:1 5:23 5:23 1 Ko 11:3; Ef 1:22 5:25 5:25 Kol 3:19; 1 Pita 3:7 5:26 5:26 Tait 3:5 5:27 5:27 2 Ko 11:2; Kol 1:22 5:31 5:31 Gen 2:24; Met 19:5 5:32 5:32 Veve 19:7
6:1 6:1 Kol 3:20 6:2 6:2-3 Deut 5:16 6:4 6:4 Kol 3:21; Psa 78:4; Prov 22:6 6:5 6:5 Kol 3:22-23; Tait 2:9-10; 1 Pita 2:18

sasae, ambá av nqǎgo, ezoqam-qa mba zogō, geté zo Evezøza-qa zogō. ⁸ Gẽmbo-mataváp. Gekha ezoqám ndego, matev eqeieqei tegoat, oskiá ndøgo, ndego khokho sasae ezoqam ndego o iz akhae vøgoát, Mbumbukiam yaq-fia eqeieqei, ndømbo-etoám.

⁹ Neka até zó-a, zo kawakawa-za, zo matev eqeieqei ndøgó, zogi sasae ezoqam-te. Zo zø-utøvé. Zapa ndøgo, zo mðzøte-zøté, tigi kawa neka zoge kawa, kopo me:gó. Yan-té gonoyagé. Neka ndego gématøvemák, qo ande gekha ezoqam, iz akhae ezoqám, ø, khokho ezoqam.

Mbumbukiam-qa nakhag gigiap, yà bizi-uzám

¹⁰ Noqa vaev manqat nqáne: Zo bazaføgakh-us ndøwaniáp, ta bazaføgakh ndøgo, Evezøza-te ndøndo-okho. Zapa ndøgo, teqa bazaføgakh, kandambá tantáv. ¹¹ Zo Mbumbukiam-qa nakhag gigiap ate ndægo, vø-uzám. Yaq nqova soqaqape tezømbe-khavoza, zo kopømbaqapé, kha føgakh-mbá qazó-waniapát. ¹² Zapa ndøgo, ni ambá av nqǎgo, manqei-qape ezoqám namba zi:nøfeét. Geté ni nqova soqøsoqá namba zi:nøfeét, ndigu ova ngo:yage, ndigu kawakawa-za neka iz-akhayapak ndigu neka gekha nqova soqøsoqa bazaføgakh-us nøme ndigu, ezoqa ndigu bøivun-te ndiyage, ndizømbo-kawaezat. ¹³ Yaq nakémbá, zo Mbumbukiam-qa nakhag gigiap ate ndægo, é-mozo-uzám. Yaq zo føgøføgakh zówaniapát, nqova soqaqape-qa khamasim matev tømde-okhoat. Yaq tømø-navøem, zo até zówaniapát.

¹⁴ Zo føgøføgakh ndøwaniáp. Unimanqatin manqat-té qanøygé. Av tøzøte-yagat ndægo, yaq zo mðzoto-khakheinám. Ate av-té, av ndabua segim nonqo, bøndim-te toqote-løvaz.

Neka matev ndaføyamba-qape ndøgó. Ndøgo andé sanqava khakhazam nonqo me mé:goát, savim-te taqambo-tøkeat.

¹⁵ Zo é-mozoto-khakheinám. Ezoqa Mbumbukiam-qá Sambí Manqat zøté-zømesimát. Ndøgo ate av-té, av zenda tokhotapak-te, tamak toqote-uzupát.

¹⁶ Neka nøme nqáne: Zo unimanqatin matev oskia zøgoát. Ate av-té, av sanqava khakhazam nonqo nøme, zenda toqote-geatat. Yaq zo kopømbaqapé, nqova soqaqape-qa sanqava wageap-us ate ndægo, søzøté-khoutumát.

¹⁷ Zo mðzøte-zøté, Mbumbukiam zo møndø-khandí:z. Nqanek zøtezat, andé nakhag wawaq me me:gó, nakhag ezoqam kawa-te gi-uzumatun. Zo vø-uzám.

Neka Mbumbukiam-qa Manqat, ndøgo ande nakhag kaiya me ndi:gu, Nqova Mbomambaqape gezø-etoam, vøgeageváp.

¹⁸ Zo Mbumbukiam oskia mbo-akhayám, ate av-té, av Nqova Mbomambaqape ndezømbe-nøzøgim. Gekha guligulim o viam manqát ndøgo, Mbumbukiam-te tozogoat, zo bazaføgakh ndø-asøzú. Livin-qase, mø-ivøvé. Zo Mbumbukiam-te, tegi ezoqam ate ndi:gu-qá yaq-té qaneviám.

¹⁹ Neka zo Mbumbukiam, até noqá yaq-té-a, vømbøe-viam. Yaq gekha manqát ndøgo, no tæmanqatat, Mbumbukiam manqat eqeieqei, tèabenømbe-etoám. Yaq no ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat tøte-zømesimat, no kopømbaqapé, manqat ndøgo, bugukhokhof qakhonawam, kha føgakh-mbá qæmanqatát. ²⁰ No Mbumbukiam-gé u upøgim ezoqám. No ndimbula-te, teqa Manqat Mbomambaqape zapayá qategó. Zo Mbumbukiam-te

6:8 6:8 2 Ko 5:10; Kol 3:24-25 **6:9** 6:9 Kol 4:1; Lom 2:11 **6:11** 6:11 Lom 13:12; 2 Ko 10:4 **6:12** 6:12 1 Pita 5:8-9 **6:14** 6:14 Isa 11:5; 59:17; 1 Tes 5:8 **6:15** 6:15 Lom 10:15 **6:17** 6:17 1 Iblu 4:12
6:18 6:18 Luk 18:1; Kol 4:2; 1 Tes 5:17 **6:19** 6:19 Kol 4:3-4; 2 Tes 3:1 **6:20** 6:20 2 Ko 5:20; Filem

gèndoviám, noqa yaq-te, no teqa manqat kha fògakh-mba tàbate-manqaté, av ndego ndømbøe-poev.

Pol-qa vaev manqat

²¹Noqa yaq-te, zo nigi Klisten nøfu Tikikus mé:zòmás, ndego ni nqeimbøe-khafuat, ndego unimanqatin Evezøza-ge sasae ezoqam. Yaq zo matev ate ndægo zøtéztéz, no ande āv khatēyage neka no andē gekha matev me notēgoatun. ²²No ngenek ta zapaya nqáneq qate-khofotaváv: Zo zøtéztéz, ni ande āv khatiyage. Yaq zoqa kha gé:fògákh.

²³Nøfuap! Mbumbukiam, ndego nigi Tat, neka Yesu Keliso, ndego nigi Evezøza, tiqa sambu matev neka kuku matev neka unimanqatin matev, ndøgoát zo-te.

²⁴Mbumbukiam-qa kuku matev, ndøgoát zo-te, zo ate ndøzøte:go, zo nigi Evezøza-te, Yesu Keliso kuku ndøzøgo, ndøgo navupav ndøgo.

Filipai

Pol-qa pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Filipai taon-te giyagam

Meqat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pol Filipai taon Klisten bawan ezoqam-té genø-peawám. Filipai ndøgo, taon kandambaqapé. Masedonia manqei-té qagó. Ta khøuwa-te ndøgo, Pol nqanek pepa gepeawam, ndego Lom taon-té geyagám. Ndimbula mokho-té gunu:goám. Gaman ezoqam, ndego ta zapaya ndøgo tini-møvoinám, ndego ezoqa Yesu-qa yaq-te ge:zømesimam. Bugukhokhof khøuwa ndøgo, Pol Filipai taon-te, møndøgoám.

Pol ndakin nqanek pepa, Filipai ezoqam-te, ta zapaya nqánek gene-peawám: Nginik ezoqam, moni ndøpisømé. Yaq Epafloidaitus-qá zenda-té ginžavém, ndego Pol vømømbō-etoam. Yaq Pol khanakhanakh kandambá gendap, tiqa tøke-qa yaq-te, neka ndakin ike manqat vøzø-peawam. Pol ndimbula mokho-te, ambá genegoám, geté ndego khanakhanakh. Yaq ndego Klisten ezoqam, āv gezømbø-peawám nqægo: Ndigu Evezøza-qa mokho-te, khanakhanakh oskia bezøgó.

¹ Nqanek pepa, no Pol neka Timoti nipeamóit. Ni Keliso Yesu-gí sasae ezoqám. Zo-té qeitø-peamóit, zo Mbumbukiam-gi ezoqam, Filipai taon-te ndozoyage, zogi megetapak neka dikon ezoqam namba, zo Keliso Yesu mokho-te ndozotu:gu.

² Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka sambu matev, ndøgoát, zo-te.

Pol-qa guliguli manqat, Filipai Klisten ezoqam-qa yaq-te

³ No Mbumbukiam, ike manqat oskia nombo-etoumatún, zo gazø-matøvemin. ⁴ No Mbumbukiam-te zoqa yaq-te qævi:matun, no khanakhanakh-us no goatún. ⁵ Zapa ndøgo, no Mbumbukiam-qa Manqat u nqæløozu, zo no oskia zonøtøkéé, zo Yesu ande qazøte-unimanqatinim, atema ndakin. ⁶ Yaq nakémbá, no āv qate-unimanqatinát nqægo: Mbumbukiam, ndego zo mokho-te sasae mbomambaqape gengaz, unimé-khóu, atema Keliso Yesu-qa Khøuwa Kandambaqape-te, ndego tendoqavan. ⁷ Noqa mbøni zo-té qafølæ. Yaq nakémbá, ndøgo eqeieqei, no zo ate ndøzøte-go, av nqazønde-matavap. Zapa ndøgo, zo ndozonø-tøkéé noqa sasae-te, ndøgo Mbumbukiam teqa kuku matev-te genø-etoam, oskiá ndøgo, no ndimbula mokho-te nqatu:gu, o ezoqam Mbumbukiam-qa Manqat nqazø-unimanqatinat neka tiqa manqat nqæqavøiwat, ndigu ndiqavotam. ⁸ Mbumbukiam møndæ-otév, noqa manqat unimanqatin. No vao kandambá zo-te, zo ate ndøzøte-go. Noqa kuku zo-te, Keliso Yesu-té qandowáv.

⁹ No Mbumbukiam-te, āv qate-vi:matún nqægo: Zoqa kuku nøme mba, tåbete-fitám, zoqa zøtezat neka matavap loloakh namba. ¹⁰ Yaq zo zøtøzøté, matev eqeieqei ākhanégo. Yaq zo Keliso-qa Khøuwa Kandambaqape-te, ndaføya-ndaføyamba neka manqa-zapazapa-yav sozøgoát. ¹¹ Yaq zo Yesu Keliso mokho-te, matev eqeieqei zømbé-tová, tozo-matønumat, yaq Mbumbukiam-qa iz beté-eqawat.

Pol khanakhanákh, Mbumbukiam-qa Manqat sa ndøvøndavet, oskiá ndøgo, matev føgøføgakh ndøfakhanam te-te

¹² Nøfuap! No zo zøtezat-qa nøzøgó. Matev ndøgo, no-te qafakhanam, ambá av nqægo, Mbumbukiam-qa Manqat ndøtok. Av taoká. Geté ndøgo, gè:khouwév. ¹³ Zapa ndøgo, nakhag ezoqam ate ngi:gu, Lom ezoqam-ge kawa-qa khoev ngimbo-keoge, neka até ezoqa ewaqape nømé-a, nqanek ngiyage, nginik møndø-matøvemém, av nqægo, no ndimbula mokho-te, Keliso zapayá qategó. ¹⁴ Yaq nginik nogi Klisten nøfuap kopoáv, kha møndøzø-føgákh, ta zapaya ndøgo, no ndimbula mokho-te nqatu:gu. Yaq ndigu Mbumbukiam-qa Manqat, nøme vøndøzu-qa mba mo:gó. Kha føgakh-mbá neka møe mbáin.

¹⁵ Unimanqatín. Ezoqa nøme ndigu Keliso-qa manqat, ta zapaya ndøgo tini-manqaté: Ndigu ova ndømanqaté neka qaqa ndøgó, no-te. Geté ezoqa nøme, ndigu unimanqatin matev-té ginø-matønómít. ¹⁶ Nginik kukú no-te. Zapa ndøgo, ndigu møndæzøtéz, no Mbumbukiam nqanek, teqa Manqat Mbomambaqape manqate nonqo ndøvé. ¹⁷ Geté ndigu ezoqa nøme, ekeza iz eqawat-qa mba ndøgó. Ndigu matavap eqeieqei mbáin, Keliso-qa manqat ndimanqate. Geté ndigu no-te vini v nøme mba awam-qa mo:gó, no ndimbula-te nqægo. ¹⁸ Sáq. No khanakhanákh. Oskia ndøgo, tiqa matavap eqeieqei o soqain ndøgo, gigiap-qape sa nqáneq: Keliso-qa manqat, sá bevøndavét.

Neka no khanakhanakh-us até nógoát. ¹⁹ Zapa ndøgo, no møtenøtén: Zoqa guliguli manqat neka Nqova Mbomambaqape-qa tøke mokho-te, ndego Yesu Keliso gendo-khofotav, no ndækhandí:n, nqanek matev føgakh-qape-te, no-te qafakhan. ²⁰ Noqa poev neka vintønatev matev kandambaqape, Mbumbukiam-te, nqáneq: No nóbøianák, noqa sasae-te. Geté no kha føgakh-mbá qæyát, miavniáv neka até ndakín-a, neka noqa kha mokho-te, Keliso-qa iz beté-eqawat, oskiá ndøgo, no tæyàgát, ø, tænanim. ²¹ Zapa ndøgo, no-te av nqægo: No nqæyage, no Keliso-qa nøyagé. Yaq tænanim, yage eqeieqei nøme mba mó:fakhán no-te. ²² Geté no oskia tæyagát, noqa sasae-te mokho eqeieqei nøme mba mó:fakhán. Yaq no nøtenøtenák, gekha poev nøvé. ²³ No matev menás, nqa-itumbam. Noqa poev kandambaqape nqáneq: Nqanek yage bånø-iváv. Yaq Keliso namba nøtýagát. Nqanek qanimav-qapé. ²⁴ Geté zo zapaya, no até banøyagé. ²⁵ No møematøvé. Nqanek gigiap-qapé. Yaq no møtenøtén, no até nóyagát, zo namba, ate ndøzøte:go, zoqa unimanqatin-te vøefisam neka khanakhanakh-us vøego. ²⁶ Yaq zo Keliso Yesu mokho-te ndozoyage, no namba nango tizi-qaqandam, zo khanakhanakh nøme mba zotóndapém, noqa yaq-te.

²⁷ Gekha matev ndøgo, tøfakhan, gigiap-qape sa nqáneq: Zoqa yage, áv tabete:gó, av Keliso-qa Manqat ndæmanqate. Zapa ndøgo, no pøtøndénáv, penømakhaya, zo vøezømet, ø pøté-ewambát, penømakhaya, yaq zoqa manqat mba nø-ewäg, no tabate-nøtén: Zo føgøføgakh zowaniáp, nqova kopote, neka unimanqatin matev zapaya, ndøgo Manqat Mbomambaqape-te ndøndo-okho, bazaføgakh-us zonøféét. ²⁸ Neka zo møe mbáin sozógoát, zogi qaqa ezoqam-te. Yaq ndøgo, tinízøtéz, av nqægo, ndigu ndøsoqoéz, geté zo ndøzo-khandí:z. Mbumbukiam ndømatanám. ²⁹ Zapa ndøgo, Mbumbukiam zo Keliso mokho-te, ambá ta-mba nqáneq gezø-etoám, zo te-te ndozo-unimanqatinat, geté até ndøgó-a, zo Keliso zapaya, matev føgakh-qape

ndøzøte-ndape. ³⁰ Nqanek matev fəgakh-qape, até kopó, av zo no-te qazøte-
qeivim, neka qazo-ewagatun, no oskia nqanøgo.

2

Ni nqova kopo-té qabizigü neka yà bizi-tøkeám, yaqyaq-a

¹ Zo Keliso namba ndøzøte-yage, zo yaqyaq-a, zita mõzo-tøpøzatún. Neka teqa kuku matev, zo kha zøfəgakhát. Neka zo Nqova Mbomambaqapé namba zøteyagé. Neka zo kuku matev neka tanakh matev zøgó, yaqyaq-a. ² Av tægoat ndægo, no khanakhanákh. Geté no khanakhanakh nøme mba ndøgo tøtə:go, zo matavap kopo-te neka kuku matev kopo-te neka nqova kopo-te tozoyagat.

³ Zo zøkeza kha mba, mbomatáváp neka matev khokho ndømatánám, zøkeza iz eqawat nonqo. Geté zøkeza kha, gèvoát. Zogi Kliten zøfuap, kandakanda me:zæzá, neka zøkeza kha, khasøkhasis me:vewé. ⁴ Ezoqa ewaqape, ekeza yage mba, be:qeiví. Geté até ezoqa nøme-qá yagé-a, bēqeiví.

Keliso ekeza kha, gèvoá, yaq Mbumbukiam, gè-eqeiü

⁵ Zoqa matavap, äv tabezømbe:gó, av Keliso Yesu qambøegoam. ⁶ Ngenek uni Mbumbukiam-ín. Geté nqanek manqei-qape-te gefakhan, ndego matavapøtéav, av nqægo, ndego Mbumbukiam-qa iz akhae segē-geatát.

⁷ Geté ndego matev av nqægo, sège-iváv, vø-khokho-sasae-ezoqam-ev. Ndego äv tenefakhán, av ni manqei-qape ezoqam nqazi:gu. ⁸ Yaq ndego ekeza kha nøme mba mo:voatát. Ndego Mbumbukiam-qa manqat o-mba mo:ndapát, neka até lõvøté-a, vøndap. Até ndøgó-a, kopømba ande av pepen ezoqam ndego, tae mutui-te gimø-tøkewem.

⁹ Yaq nakémbá, Mbumbukiam ndego uni ova-in-té genø-eqeiü. Yaq iz ndøgo tembo-akhá, ndøgo iz-akhayapak ate ndi:gu-qa iziz qaløvu. ¹⁰ Yaq ndøgo, ezoqa ewaqape, Yesu-qa megemege-te, katuk mé:møkuí, teqa iz vø-eqanēm, gekha ezoqām ndigu, yan-te ngo:yage, neka manqei-qape-te ngiyage, neka manqei mokho-te ngu:yage. ¹¹ Yaq ezoqa ewaqape sugumú-manqatét, av nqægo, “Yesu Keliso, ndego Evezøzá,” neka Mbumbukiam-qa iz, ndego Tat, betē-eqawat.

Ni Kliten ezoqam, waev bizigü, nqanek manqei-qape-te

¹² Nogi nøfuap mbomømboma! Zo noqa manqat o-mba oskia zotondapám, no zo namba qazi:yagam. Geté até ndakin-a, no nqæyona, zo o-mba nøme mba zotóndapém. Zo ezoqa kopokopo ate ndøzøte:go, zo Mbumbukiam-gi ezoqam ndozogo, ndego gekhandi:z, zo matev eqieqei mba ndøgó. Bazafəgakh-ús neka møe-ús. ¹³ Zapa ndøgo, Mbumbukiam ekeza mu:sasaeát, zo mokho-te. Ndego zo matev eqieqei gone-te, poev zø-etoumatún, neka matanam-te vøzø-tøkeatun. Yaq zo kopømbaqapé, matev zómatønumát, av ndego ndømbøe-poev.

¹⁴ Gekha matēv ndøgo, zo ndozogo, bezømbo-qasi:váp neka manqa ndøpønqøsm. ¹⁵ Yaq zo ndaføyamba zógoát, neka manqa-zapazapa mbaín, zo Mbumbukiam-gi nakheis, ezoqa matev soqøsoqa neka køfigiap mokho-te nqazotu:yage. Yaq zo nqanek manqei-qape-te, andé nduku me zøtəgoát, ndigu khaiya-te, waev ndøzø-qamøetap, ¹⁶ zo ezoqa Mbumbukiam-qa khandi manqat tozozø-etoumat. Zo av tøzøtegoat ndægo, yaq no Keliso-qa Khøuwa

Kandambaqape-te, zo nõté-khambuvím. Yaq no tóténótén ndógo, noqa bazafögakh asózu neka sasae, ambá av nqægo, khokhō.

¹⁷ Zoqa unimanqatin matev, andé sǝvaxha gigiap me me:gó, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, gi:lǝvusumatun. Yaq Mbumbukiam khanakhanákh, taqa yaq-te. Yaq no tǝnanim, noqa kouk vǝwā, kopǝmba ande av waen ndægo, ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, sǝvaxha gigiap-te go:qouzumemin, ság, no khanakhanákh. Yaq no khanakhanakh, até genǝmbú-goát, zo namba. ¹⁸ Zo matev até kopó. Até zó-a, zo khanakhanakh bezǝgó, no namba.

Pol Timoti Filipai taon-te khofotǝve-qa gegoam

¹⁹ No Evezǝza Yesu-te, tototaná ndógo: No Timoti nakhamas-té qatǝndó-khofotáv zo-te. Yaq ndego tendoqavan, no zoqa yaq-te emanqat tenǝmbe-votot, no khanakhanakh vǝendáp. ²⁰ No ezoqa nǝme mbaín, av Timoti nge:go, ndego zo-te miavmiav tǝke-qa ndego. ²¹ Ezoqa ewaqape nǝme, ekeza yage-qa yaq-te mba mbomataváp, ambá ndǝgo, av Yesu Keliso ndǝmbǝe-pǝv. ²² Zo mǝzǝte-zǝtéz, teqa matev mbomambaqapé. Ndego no namba, Manqat Mbomambaqape-qa yaq-te, sasae qeigoam, ni andé yo neka eve niti-sasaetám. ²³ Gekha khǝuwā ndǝgo, no tǝtenǝten, ande gekha matev me nǝmbé-fakhān, no ngenek nakhamas-té qatǝndó-khofotáv. ²⁴ Neka no Evezǝza, áv qate-unimanqatinát nqægo: Até nó-a, no nakhamas-té qatǝndónáv.

Pol Epaflodaitus, Filipai taon-te gekhofotav

²⁵ Neka no áv qate-matǝvém nqægo: No ndakin bugukhokhof nigi Klisten nǝfu, Epaflodaitus batǝndo-khofotáv. Zo-te nangó gendǝvéséz. Ngenek ezo-qam, zo noqa tǝke nonqo qazǝtǝndo-khofotǝvem, ndego noqa sasae neka nǝfe-te, Manqat Mbomambaqape zapaya, kandambá genǝtǝke. ²⁶ Ngenek vao kandambá zo-te. Ndego mbǝni mbová, ge-otev, av nqægo, zo qazoyogem, ndego enqoni qambogoam. ²⁷ Unimanqatin. Ngenek enqoni kandambá qambogoam, neka ambá vǝnanimin. Geté Mbumbukiam tanakh mbogó. Geté te-mbá mbá. Até nó-a, tanakh vǝnǝgo, ndego gekhandi:v. Soqain ndǝgo, noqa viniv neka fofogeap khape tǝnǝmbe-khouvev. ²⁸ Yaq no ndakin ndego khofotǝve-qa nǝme mba notogó. Yaq zo nango tozomǝ-ometam, zo khanakhanakh zǝtǝndapém, neka noqa fofogeap benǝmbé-khapelavǝqase. ²⁹ Zo gǝkhatowém. Khanakhanakh-ús neka Klisten kuku matev-ús. Ezoqa, av ngenek nge:go, gǝzǝvizáp. ³⁰ Zapa ndǝgo, Yesu Keliso-qa sasae zapaya, ndego ambá vǝnanimin. Ndego ekeza yage ndǝnqonqotáv, tá sasae-te ndǝgo, zoqa iz-te genǝmbe-tǝkeat.

3

Mbumbukiam-qa bǝi-te, eqeieqei ande av khoqoté-yagat

¹ Nǝfuap! Manqat nǝme nqáneq: Zo khanakhanakh-us ndǝgó, Evezǝza-qa mokho-te.

Manqat nǝme no ndakin tǝpeawam, no bugukhokhof mǝezǝ-peawám. Geté no genǝ-ewezák, nango tǝezǝ-peawam. Zo tozombo-paevem, yaq zo gé:khakhasumát, khavozam nǝmendim ezoqam-qa nǝmendim matev-te.

² Manqat nqáneq: Zo gǝ:feazoát, nandiv ezoqam-te, ndigu kopǝmba ande av gaqo ndi:gu ndi-okho, neka matev soqǝsoqa ndimatanam, neka ezoqa ngusu qogǝzat-qa ndizǝgo. ³ Zapa ndǝgo, uni ngusu-qogǝzat-ezoqam-in neka uni

Mbumbukiam-gi-ezoqam-in, ní, ni Mbumbukiam-qa iz, tege Ngova mokho-te nqazi-egawat. Ni Keliso Yesu mba zi:khambuváp. Neka ambá ndøgo tizio-taná, matev ezoqa ndimatanam.

⁴ Ezoqam-qa matev av nqægo, gigiap-qape tøgonin, yaq no ambá notovintanín. Ezoqa ndimatavap av nqægo, ndigu kopømba ndøgo, ezoqam-qa matev matanam-te nduotaza, yaq no kopømba ambá nøme mba notogonín. ⁵ No ande qateqan, khøuwa eit qamendap, no ngusum tĩnømbi-kepøtøzém, ate av-té, Mozes-qa guguna manqat ndæmanqate. Neka no uni Izlael-ezoqam-ín. Benzamin khagua bawan-ák. Neka no uni Iblu-kouk-ín. No Felisi ezoqam nogoám, neka Mozes-qa guguna manqat uni vøembøe-pavam, av ndigu gi:goatun. ⁶ No bazaføgakh kandambá qæ-asazat. Neka no Klisten ezoqam nongĩæzotám. No até vøtē-ein, ndøgo Mbumbukiam-qa poév. Mozes-qa guguna manqat-qa bøi-te, no ezoqa ndaføyamba-qape nogoám.

⁷ Geté nqanek matev ate ndægo, no qæmatavupam, ndøgo gigiap-qapē, no ndakin Keliso mokho-te, khokho matev nøtevevé. ⁸ Unimanqatín. No ndakin Keliso Yesu qatenøten, noge Evezøza, ndøgo matev nøme ate ndægo, ùnime-løvuám. Matev nøme ate ndægo, møndønø-khokho-matév. No pageap nøtevevé. No Keliso mba benøgø, ⁹ neka no te-te bamø-tøkenømbem. No Mbumbukiam-qa bøi-te, ambá Mozes-qa guguna manqat paev mokho-tē qate-ndaføyamba-ēn. Geté no ndaføyamba, unimanqatin matev mokho-té qægó, Keliso-te. Mbumbukiam ndømatanám, av nqægo, teqa bøi-te tizi-ndaføyamba-en, Keliso tizi-unimanqatintat. ¹⁰ Noqa poev-qape sa nqáne: No Keliso nøme mba batenøtentét, neka Mbumbukiam-qa bazaføgakh vøténøtentét, ta bazaføgakh ndøgo, Keliso løvøte-te gendekhandi:v. Neka no andé Keliso me bate:gó, oskiá ndøgo, no nqosøgeap tændap, av ndego ge:ndapat. Até ndøgó-a, no tænanim, av ndego ge:nanim. ¹¹ Yaq até nó-a, løvøte-te batēsuzam, vøemø-khandi:n.

Ni bazaføgakh bizi-asøzú, atema iziz bizimø-khanøzem

¹² No møtenøtén, no ambá av nqægo, Keliso-qa matev mùtumundāp, vutumū-ezoqa-mbomambaqape-en. Geté no bazaføgakh zua nø-asazét, vøemø-kopømba-ēn, av Yesu Keliso ekeza nde:go. Zapa ndøgo, ndego no ta zapaya nqáne: genevé. ¹³ Nøfuap! No møtenøtén, no matev av nqægo ndapeáv. Zuá. Geté no matev kopo nqáne: qægó: Matev ndøgo, no bugukhokhof qægoam, nø-ivavtét. Neka bazaføgakh nø-asazét, matev megemege-te ndo:go, bamèkhanaz. ¹⁴ Yaq nakémbá, no ndaføyamba nøteitít, atema yaq-fia vøemøndāp. Ta yaq-fia ndøgo, yage ova nqo:go, ma Mbumbukiam Keliso Yesu mokho-te genømbe-akha.

¹⁵ Ni ezoqa ate nqazi:gu, Klisten matev-te qazifindam, niqa matavap kopo betegó, taqa yaq-te. Geté zo ezoqa nøme, matavap vini tøzøgoat, Mbumbukiam zo ndøzø-ovøyám. ¹⁶ Sá! Gigiap-qape nqáne: Matev ndøgo, ni qazi-matøvemem, eqeieqei, ta mokho-te até biziyagé.

¹⁷ Nøfuap. Noqa matev até vømbopáev. Gèzømeté, ndigu ezoqam, matev eqeieqei ndimbopaev, av ni zo qati-zømesimam, neka vozozø-pavát. ¹⁸ Zapa ndøgo, ezoqa nøme, ndigu møndømø-Keliso-gi-qaqa-ezoqam-éz, ndego tae mutui-te genanim. Ezoqa kopoáv. No zo møezø-manqatám, taqa yaq-te.

No ndakin nqawa nqazømbe-manqate, no nò-eív. ¹⁹ Ndigu vaev khøuwa-te, géngiæzó. Zapa ndógo, tigi mbumbukiam, ekeza khá. Tiqa matev, gè:khambuváp. Geté ndigu ambá mivi ndøgonemín. Neka ndigu manqei-qape-qa gigiap mba mbomataváp. ²⁰ Geté ni yan mo-manqei-aním, ma nigi khandi etoam ezoqam, Evezøza Yesu Keliso, nqazimbøe-endap, tendoqavan. ²¹ Ndego niqa nakenake nonqo kha, ndø-enénd, vømó-mbomambaqapē, av ekeza kha waev-us ndægo. Ekeza bazaføgakh-té genó-matanám, ta bazaføgakh ndøgo, ndego gigiap neka matev ate ndægo nde:tømbuat, teqa mokho-te vøugoát.

4

¹ Yaq nakémbá, nogi nõfuap mbomømboma, no zo-te kuku neka vao nqanøgo, zo noqa khanakhanakh neka noqa sasae-qa yaq-fia ndozogo; zo Evezøza mokho-te, føgøføgakh äv tønè-waniáp, av no qazømbe-manqatavun.

Guguna manqat vinivinimba

² Zo sakhei menas, Yuodia neka Sintike, no äv qazømbe-viám nqægo: Zo Evezøza-gi ezoqam ndozogo, zo matavap kopo bezømbegó. ³ Neka qo, Sizigus, noqa sasae-te kandambaqape qoqonø-tøkeam, no äv qataqambe-viám nqægo: Nandiv sakhei menas gèzøtøké. Nginik no neka Klemen neka nogi sasae ezoqa nõme namba, Manqat Mbomambaqape-qa sasae-te, bazaføgakh ndø-asazám. Nginik ezoqa ate ngi:gu, tiqa iziz, Mbumbukiam-qa khandi mbuk-té qanø-peawáp.

⁴ Zo Evezøza-qa mokho-te, khanakhanakh-us oskia ndøgó. No nqawá qanøzø-eín: Zo khanakhanakh-us ndøgó!

⁵ Zo ezoqa ewaqape-te, matev aiyaiyav-té qanøgó. Gèmbø-mataváp: Nigi Evezøza, avnín gendóqaván.

⁶ Zo ndøfofögeáp. Geté gekha matäv ndøgo, tözø-fakhanumat, zo Mbumbukiam zombó-akhaemát, neka zoqa poev matev-qa yaq-te vømboviam. Ike manqat-ús. ⁷ Yaq Mbumbukiam-qa mbøni bøv matev, ndøgo niqa matavap ate nqægo qaløvuum, zo ndøkhakhasumát, Keliso Yesu mokho-te. Yaq zoqa mbøni-te neka kawa-te, zo fofogep mbain. Szógoát.

⁸ Nõfuap! Noqa vaev manqat nqáne: Gekha matäv ndøgo, unimanqatin neka mbomambaqape neka ndaføyamba-qape neka Mbumbukiam-qa bøi-te eqieieqi ndøgo, neka gekha matäv ndøgo, kuku matev-us ndøgo, neka gekha matäv ndøgo, ezoqa khanakhanakh tigonem, toqo-matanam; matavap av nqægo zoqa kawa-te, bètø-tøvøyám, matev qaniqanimav ate ndægo neka matev ndøgo, ezoqa iz tiqambe-eqatat. ⁹ Gekha matev ndøgo, no zo qate-zømesimam, neka no-te tozøndapem, neka vozøqeivim-a, vozøyogem, zo até vømbopåev. Yaq Mbumbukiam, ndego ni sambí matev ngini-etoam, ndego ndøgoát, zo namba.

Pol-qa ike manqat, Filipai ezoqam-te

¹⁰ No khanakhanakh kandambá neka no Evezøza-te, ike manqat nombomanqaté, zo tøke nango qazongazem, no-te. No møtenøtén, zo oskia zonø-mataváp. Geté zo bugukhokhof, nakhoa mbain, vozonømbé-tøkeëm. ¹¹ No ambá av nqægo, gigiap mbain, yaq nakémbá, nqanek manqat nqæmanqate. Av taoká. Zapa ndøgo, no nøtenat äv qatendáp nqægo: Gekha matäv

ndøgo, tønø-fakhanumat, no khanakhanakh-us nøyagát. ¹² No matev menás gatenøten: Gigiap tønøgoát, ø, mbain tøgoat. Gekha matēv ndøgo, tønø-fakhanumat, no nøtenat nøndáp, khanakhanakh-us āv khatéyagát, oskiá ndøgo, lou kandambaqape tønøgoat, o ifi tønø-vinummat, neka gigiap kopoav tønøgoat, o gigiap mbain tøgoat. ¹³ Te mokho-te ndego, no bazaføgakh ngenø-etoam, no matev ate ndægo, kopømbaqapé, sændapét.

¹⁴ Geté zo matev qanimáv qazononem, zo noqa yage føgakh-te, qazonø-tøkeem.

¹⁵ Zo Filipai ezoqam, zo mõzøte-zøtéz. No Masedonia plovinš qate-ivav, no Mbumbukiam-qa Manqat ezoqa nøme-te ande qatendapat, zo mba zonø-tøkeám. Klisten bawan ezoqa nøme, no tøkeeáv. ¹⁶ Até ndøgó-a, Tesalonika taon-te qægoam, zo gigiap mõzonøndo-khofotumám, no gigiap mbain qægoam. ¹⁷ No ambá av nqægo, zo gigiap etoam-qa nøzøviām. Geté noqa poev nqáneq: Zo mokho-te matev egeieqei gezø-khouwév, neka Mbumbukiam-qa matev mbomømboma, ndego ta zapaya tezømbē-matanam, bezømbē-khouwēv.

¹⁸ Gigiap ate ndægo, zo qazonøndo-khofotøvem, no mõendáp. Ike kandambá. Kopoáv qazonøndo-khofotøvem, Epafloedaitus gendapavun. Ndøgo mõndølvú, av no qambøe-potonumam. No ndakin kopømbá. Nqanek gigiap ande søvakha gigiap sisip mbomambaqape me me:gó, Mbumbukiam-te toqota. Mbumbukiam mõndøndáp, zoqa etoam matev, neka ndego khanakhanákh, taqa yaq-te.

¹⁹ Mbumbukiam, no nqæmbo-sasaeat, gigiap neka matev ate ndægo, teqá. Vaev mbain. Yaq gekha gigiap-qā ndøgo, zo tøzøte-potonumat, ndego zo Keliso Yesu mokho-te, ndøzøtøké.

²⁰ Mbumbukiam, ndego nigí Tat, teqa iz, miavmiav, bèto-eqawát. Amén. Nqanek manqat unimanqatín!

Vaev manqat

²¹ Ezoqa ewaqape nandiv, ndigu Keliso Yesu mokho-te, Mbumbukiam-gi ezoqam ndigu, noqa khaiya mboma manqat zozø-eín. Até nginik Klisten nøfuáp-a, no namba nqatigu, khaiya mboma manqat ngíkhøfötāvāv, zo-te. ²² Neka até Mbumbukiam-gi ezoqam ate ngi:gú-a, nqanek taon-te ngiyage, khaiya mboma manqat ngíkhøfötāvāv. Neka ndigu ezoqam, Siza-qa khoev-te ndisasaeat, ndego Lom kawa kandambaqape, kandambaqape vønøpouwem, tiqa khaiya mboma manqat zo-te batøndø-khofotav.

²³ Evezøza Yesu Keliso-qa kuku matev, ndøgoát zo-te.

Kolosi

Pol-qa pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Kolosi taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pol Kolosi taon Klisten bawan ezoqam-té genø-peawám. Ta khøuwa-te ndøgo, Pol Lom taon-té geyagám. Ndimbula mokho-té gunu:goám. Gaman ezoqam, ndego ta zapaya ndøgo tini-møvøinám, ndego ezoqa Yesu-qa yaq-te ge-zømesimam.

Kolosi taon, ta manqei-te ndøgo tøgó, ndakin khøuwa Teki (*Turkey*) ndimbo-akhayam. Pol nqanek pepa gumu-peawam, yaq Tikikus neká Onesimus, tezø-etoám, yaq ndigu Kolosi manqei-te vøndapem.

Pol nqanek pepa, ta zapaya nqáneq gene-peawám: Epaflas bugukhokhof khøuwa, Lom taon-te gewav, ndego Pol áv gembøe-votót nqægo: Kolosi Klisten ezoqam mokho-te, ezoqa nøme ndígú. Ndigu ezoqa nøme-te, khavozam manqat me-zømesím. Áv gini-zømesimít nqægo: Yaq Mbumbukiam-a, yaq ni, gigiap kandakanda ndígú, enzol ezoqám neka nqova kandakandá. Yaq ni bizizø-vizáp, iziz bizizø-egawat. Neka tiqa khavozam manqat nøme nqáneq: Yesu ndego Mbumbukiám mbá. Ndego andé enzol ezoqám. Neka lou nøme ndøgo, ni bizilógé. Neka ni Klisten ezoqam, ngusu bizigoqáz, ate av-té, Zu ezoqam gi:goatun. Yaq Pol nginik Kolosi Klisten ezoqam, nqanek pepa mokho-te, áv gezømbe-ovøyám nqægo: Manqat av nqægo, khavozam manqát. Neka Keliso ndego, gigiap ate ndægo-gé kawa ezoqám.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. Ndøgo Mbumbukiam-qa poév. Nqanek pepa, nigi Klisten nøfu Timotí namba niti-peaomít.

² Zo-té qeitø-peaomít, zo Mbumbukiam-gi ezoqam, zo Kolosi taon-te ndo-zoyage, zo nigi Klisten nøfuap, Keliso uni ndøzømbøe-paev.

Mbumbukiam, nigi Tat, teqa kuku matev neka sambí matev, ndøgoát zo-te.

Pol-qa ike manqat Mbumbukiam-te, Kolosi ezoqam zapaya

³ Ni zoqa yaq-te qeiguligulimatun, ni Mbumbukiam-te, ike manqat oskia ni-etoumatún, ndego Yesu Keliso-ge Eve. ⁴ Zapa ndøgo, ni áv qatiyogém nqægo: Zo Keliso Yesu zo-unimanqatinát, neka zo Mbumbukiam-gi ezoqa ewaqape-te, kuku zøgó. ⁵ Zo av nqægo, tøzøte-goatún ndøgo, zapa ndøgo: Zo tozoto-tazá ndøgo: Zo matev, ndøzomø-ndapém, ma Mbumbukiam zo yan manqei-te ndezømbe-mendewe. Zo taqa yaq-te, mòzoyogém, Manqat Mbomambaqape, ndøgo unimanqatin manqat, ande qazømbe-fakhan. ⁶ Ta manqat ndøgo, manqei-qape-te ate nqægo gèpanqavøemét, neka mokho ndøfákhätét. Até zo mokho-té-a, gu:sasáe, zo ande qazøte-yogem, neka Mbumbukiam-qa kuku matev-qa yaq-te, mokho vozøndapem. ⁷ Nqanek Manqat Mbomambaqape, Epaflas-té qazoyogém, ndego ni namba sasae qatigoatun, ndego Keliso-ge sasae ezoqam mbomambaqape, ni nqeimbøe-khafuat, ndego zoge nømendim ezoqam mbomambaqape. ⁸ Ndego ni até zoqa kuku matev-qa yaq-té-a, emanqat vønimbí-votot, ndøgo Nqova Mbomambaqape, zo ndezø-etoam.

⁹ Yaq nakémbá, ni zoqa yaq-te, manqat ande qatiyogem, ni oskia nizø-

guligulím, neka ivøveáv. Ni Mbumbukiam-te, āv qati-vi:matún nqægo: Zo matavap eqeieqei, tábezømbe-tøtvøyám. Yaq zo Nqova Mbomambaqape mokho-te, matavap loloakh neka zøtezat zømbégoát, neka teqa poev matev vøzøté-zøtēz. ¹⁰ Yaq zo kopømbaqapé, eqeieqei zóyagát, av Evezøza ndømbøe-poev, zoqa yage-te ate ndægo. Yaq zo sasae eqeieqei tozogoat, zo mokho zømbé-fakhán, neka zoqa zøtezat, Mbumbukiam-qa yaq-te, vøzømbé-khouwēv. ¹¹ Yaq Mbumbukiam, ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo, zo bazaføgakh zømbé-etoám. Yaq zo kopømbaqapé, bazaføgakh-us zówaniapát neka gekha vinīv ndøgo, tøzø-fakhanumat, vozó-eqatát, ¹² neka Tat ike manqat khanakanakh-us vozombó-mangatát. Ndego zo iz zø-etoám. Zo Mbumbukiam-gi ezoqa ewaqape namba, matev zóndapém, ndego ekeza waev-te, ndezømbe-mendewe. ¹³ Ni bøvun-qa bazaføgakh mokho-te qazu:goam, ndego ni gèkhandi:n, neka ekeza Yo-qa megeat matev mokho-te vø-amb, ndego ndembøe-khafuat. ¹⁴ Keliso mokho-te, ndego ni gènqvotán, neka niqa manqa-zapazapa vømbøe-navøem.

Keliso-qa matev, taqa eqæv-qaqe kandambá tantáv

¹⁵ Ni kopømba mbaín, Mbumbukiam tizi-ometam. Geté Keliso, Mbumbukiam-qa bugug ndondáp. Ndego tegé yo-khøuwá. Gigiap ate ndægo, Mbumbukiam gekhakheinam, ndego ùnime-løvuám. ¹⁶ Zapa ndøgo, Mbumbukiam gigiap ate nqægo, Keliso mokho-té genø-khakheinám, gigiap khaiya-te nqo:go, neka manqei-qaqe-te nqago, ndøgo nqazi-qeivap neka ndøgo qeivupav ndøgo, até nqova-gi megetapák-a neka kawakawa-za neka iz-akhayapak, neka gekha nqova bazaføgakh-us nøme ndigu. Gigiap neka matev ate ndægo, Mbumbukiam Keliso mokho-té genø-khakheinám, neka te nonqo ndøkhakheinám. ¹⁷ Gigiap ate ndægo fakhaneav qagoam, Keliso até goeóám. Neka gigiap ate nqægo, ndégo tegeawát. ¹⁸ Keliso ni Klisten bawan ezoqam-gé kawá, ni teqá kha nqazigu. Neka ndego ni Klisten bawan ezoqam-qa zápá. Ezoqa bugukhokhof løvøte-te gekhandi:v, ndégo. Yaq matev ate ndægo, ndégo tenó-kawaevtát. ¹⁹ Mbumbukiam āv qambøepøvám nqægo: Ekeza matev ate ndægo, ekeza Yo mokho-té qanú:goát, ²⁰ neka te mokho-te, gigiap ate ndægo, ekezan namba nqawa vótøkuá, gigiap yan-te nqo:go neka nqanek manqei-qaqe-te nqago, neka teqa kouk mokho-te, ndøgo tae mutui-te qawa, sambi vøe-khakheinám.

²¹ Bugukhokhof, zo qámbá qazøtøndo-goam. Neka zo Mbumbukiam-gí qaqa ezoqam zogoám, zoqa matavap-te, neka manqa-zapazapa vozø-matønumam. ²² Geté ndakin, zo Mbumbukiam, ekezan namba, nqawa mðndø-tøkuzú. Keliso-qa khá gene-tøkuzú, ndego genanim. Yaq zo teqa bøi-te, ndaføya-ndaføyamba neka manqa-zapazapa-yav sozógoát. ²³ Geté zo føgøføgakh ndøgeageáp, ndøgo zo ndozo-unimanqatinat, neka føgøføgakh ndøwaniáp. Soqáin ndøgo, zo matev nøme tø-itub, yaq zoqa vintøzat matev Yesu-te zø-ivøvēm, taqa yaq-te Manqat Mbomambaqape ndæmanqate, zo qazoyogem. Nqanek Manqat Mbomambaqape, ezoqa ewaqape sùgumu-zømesimít, nqanek manqei-qaqe-te. Mbumbukiam no Pol, nqanek sasae nonqo ndøveatán.

Pol bazaføgakh-us gesasaetam, Yesu-qa Manqat Mbomambaqape zapaya

1:11 1:11 Ef 1:19; 3:16 **1:12** 1:12 Ef 1:11, 18 **1:13** 1:13 Luk 22:53; Ef 2:2 **1:14** 1:14 Ef 1:7
1:15 1:15 2 Ko 4:4; Zion 1:18 **1:17** 1:17 Zion 1:1; 8:58 **1:18** 1:18 Ef 1:22-23; Kel 26:23; Veve 1:5
1:19 1:19 Kol 2:9 **1:20** 1:20 Ef 1:10 **1:21** 1:21 Lom 5:10; Ef 2:12 **1:22** 1:22 Ef 5:27; Lom 5:10

²⁴ No ndakin viniv nqæ-eqatet, zo nqazømbe-tøkeet, no khanakhanákh. No nøkeza kha-te, viniv áv tètendapét, av Keliso ge:ndapat. Viniv av nqægo khouiáv. Zua ndómá. Ta viniv ndøgo, nqæ-eqatet, Keliso-qá kha tøke nonqó, Klisten bawan ezoqam. ²⁵ No Mbumbukiam, Klisten bawan ezoqam-gé sasae ezoqam ndøvé. No até zo-té-a, teqa manqat ate ndøgo baté-zømesim. ²⁶ Nqanek manqat, ibugukhokhof khonoam-té qagoám, nupøkán mbá, ezoqa ate gi:goam, yage gimønøzumavun. Geté ndakin, Mbumbukiam ekeza ezoqam me:zómás. ²⁷ Mbumbukiam áv qambøe-pøovám nqægo: Teqa matavap mbomambaqape, khonoam-te qagoam, ni Klisten ezoqam, zínøtén. Ta matavap ndøgo nqánek: Keliso Zu ezoqam mokho-te mbá mbá, geté até zó bawan vini-ak mokho-té-a, gunú:yagát. Yaq até zo-a, matev eqeieqei-qape zóndapém, ma ndøzøte-vintavet, tøfakhan.

²⁸ Ni ezoqa ewaqape, teqa yaq-te ndégo tøti-zømesím, neka vøi-gugubatun-a, vøizø-ovøematun. Matavap loloakh-ús. Yaq ni ezoqa ewaqape Mbumbukiam-qa megemege-te teito-ab, ndigu Keliso mokho-te, tiqa Klisten matev-te é-betømū-fisam. ²⁹ No bazaføgakh ndøgo tøte-asazét, nqæ-sasaeat. No Keliso-qá bazaføgakh-té qatø-sasaeát, ndøgo no mokho-te bazaføgakh-us nqøu-sasaeat.

2

¹ No zo zøtezat-qa nøzøgó. No bazaføgakh nø-asazét, zo zapaya, neka até Laodisia taon-ak zapayá-ya, neka ezoqa nøme ndigu, noqa kha qeiviav ndigu. ² No bazaføgakh nqæ-asazet, ezoqa kha zømbé-føgákh, neka kuku matev mokho-te vøtøkuatát neka Mbumbukiam-qa manqat uni betézøtez, ndøgo khonoam-te qagoam. Nqanek manqat, khonoam-te qagoam, Kelisó. ³ Nøtenat neka matavap loloakh ate ndægo, Keliso mokho-té qanu:gu.

⁴ No nqanek manqat tøte-eín ndøgo: Soqáin ndøgo, zo ezoqa tiqa manqa enøenaq-us mokho-te titubam. ⁵ Unimanqatín. No kha-te, nøyóná. Geté nqova-te, no ndøtú:gu, zo namba. Neka no khanakhanákh, u nqæyoge, zoqa yage eqeieqei neka bazaføgakh-us waniap-qa yaq-te, unimanqatin matev-te, Keliso-te.

Keliso mokho-te, khandi ndøfakhán

⁶ Zo Keliso Yesu qazondafem, zoge Evezøza tegoat, yaq zo te mokho-te até vøuyagé. ⁷ Neka zo te mokho-te, ande tae me ndægo, lu manqei pakoate qamø-mbuvøem, føgøføgakh ndøwaniáp, neka te mokho-te vøfisám. Zoqa unimanqatin matev, bazaføgakh-us ndøgeageáp, av zo gi:zømesimam. Neka Mbumbukiam-te, ike manqat oskia mbomanqaté.

⁸ Zo gø:feazoát. Soqáin ndøgo, zo ezoqa tiqa khokho khavozam manqat neka manqei-qape ezoqam-qa matavap mokho-te tinøzøzo. Nømendim manqat av nqægo, ezoqam-qá matavap-té neka nqanek manqei-qape-gí nqova soqøsoqa-té qando-okhó. Ambá av nqægo, Keliso-té qando-okhó.

⁹ Zapa ndøgo, Keliso-qa kha, ndøgo kopømba ande av ezoqam-qa kha ndægo, Mbumbukiam-qá matév qanetøvá. ¹⁰ Neka zo Keliso mokho-te, ndego nqova iz-akhayapak neka bazaføgakh-us ate ndi:gu ndeløvuza, khandi vøzø-tøtøvyam. ¹¹ Zo Keliso mokho-te, andé ngusum qogøzat matev zøtendapém. Geté nqanek matev, ambá av nqægo, ezoqa zendá gene-matanám, neka ngusum vøqogaz. Geté ndøgo zoqa manqa-zapazapa matanam matev zøqóg.

Nqanek matev, Keliso ndømatanám. ¹² Zo ibøkha iz qazondapem, gigiosam, zo andé Keliso namba, manqei ozu-té ginø-osám. Yaq Mbumbukiam zo Keliso namba, nango vøkhandi:z, zo teqa bazaføgakh qazo-unimanqatinim, ta bazaføgakh ndøgo, Keliso løvøte-te gendo-khandi:v.

¹³ Zo bugukhokhof zøkeza manqa-zapazapa-te qazogoam, zo pakhaezat ezoqa zogoám, neka zo ambá av nqægo, Mbumbukiam-gi ezoqam zogoám, kopømba ande av Zu ezoqam ndi:gu, ndigu ngusu gizø-qogavatun. Geté Mbumbukiam zo ndakin møndø-khandi:z, Keliso namba. Niqa manqa-zapazapa ate ndægo, ndego møndømbøe-navøém. ¹⁴ Pepa ndøgo, niqa manqa-zapazapa ndo:peawap neka matev ate ndægo, ni paeveav qagoam, ndøgo ni amba manqa ovøyam-te tø-ambin, Mbumbukiam møndøngiú. Tae mutui-té genøndáp, vømøtøke. ¹⁵ Yaq ta matev mokho-te, ndego nqova iz-akhayapak neka gekha nqova bazaføgakh-us nøme ndigu, ni amba manqa ovøyam-te ti-ambin, tiqa bazaføgakh møndø-tømbuá neka ezoqa ewaqape-qa bugug-te, mivi matev vøzø-etoam.

Khafeap matev tizimbo-paevem, ndøgo kopømba mbain, ni tøkhandi:n

¹⁶ Yaq nakémbá, zo ezoqa lou loge o ibøkha izam-qa yaq-te o pusup khøuwa-qa yaq-te, kopømba ande av løvøyak ndakinak gendo-itanin neka Sabat khøuwa-qa yaq-te, khafeap bezømbø-ávám. ¹⁷ Khafeap matev av nqægo, ndøgo andé gigiap-qá nqovønqová, ndøgo tømboe-megetav. Geté unimanqatin gigiap, Kelisó. ¹⁸ Zo ezoqa bevøðzð, ndigu khokho kha voat matev neka enzol ezoqam-te tabap matev ndøzøgawap neka emanqat ndivototap, av umingiap ndi:qeivi. Ezoqa av ngi:gu, ekeza iz mba ndø-eqawát. Geté tiqa manqat, mokho mbain. Manqat ndøgo, ezoqa nøme gi:zømesimatun, ndøgo ekeza khokho matavap-té qando-fakhaté. ¹⁹ Ezoqa av ngi:gu, ndigu Keliso-te geawateáv, ndego ni Klisten ezoqam-ge kawa. Teqa kha ate ndægo, ndøbunuzupit neka søvakha kinik ndægeageapet, te-té qageageapét, neka ndego ndëmbø-këögë. Yaq nqanek kha sège-khouwevtét. Ate av-té, av Mbumbukiam ndømbøe-pøev.

²⁰ Zo mōzo-pakhaéz, Keliso namba. Neka zo ndakin ambá av nqægo, manqei-qape-qa khafeap matev vinivinimba mokho-te sekembā søzøtu:gū. Geté yaq zo gekha zapá, khafeap matev mokho-te sekemba ndozotu-yage, zo amba manqei-qape-gi ezoqam oskia tozogonin, ²¹ khafeap matev kopømba ande av, “Nqanek gigiap ndøkhanáz!” o “Nqanek loge gigiap ndòlóg!” o “Nqanek gigiap ndøgeágím!”? ²² Nqanek gigiap ate nqægo, toqolog o toqogea, ndøgo manqei-qape gigiap yakhapús. Sège-navøémín. Khafeap matev neka nømendim matev, taqa yaq-te, ezoqa ndø-aumatún. ²³ Unimanqatin. Khafeap matev av nqægo, güliguli matev toqogoat, av qakeza pøev ndægo, neka khokho kha voat matev, neka qakeza kha yage føgakh-qape etoam matev, ndøgo bugug andé matavap loloakh me:keogé. Geté ndøgo mokho mbain. Kopømba mbain, taqatøke, qoqa kha-qa pøev soqøsoqa toqtote-nøzøgim.

3

Mbumbukiam ni sùgumu-khandi:n, Keliso namba

¹ Mbumbukiam Keliso løvøte-te gekhandi:v, yaq ndego até zó-a, sùgumu-khandi:z, yage ndakinak vøzø-etoam. Yaq nakémbá, zoqa mbøni-qa pøev,

yan-qá matev-té qabegó, ma Keliso nde:qomat, Eve-qa nakeamo zenda-te. ²Zoqa matavap, yan-qá matev-qa yaq-té qabegó, ambá nqanek manqei-qape matev-qa yaq-te. ³Zapa ndógo, Keliso genanim, yaq até zó-a, sòzòtumupakhaéz. Zoqa khandi ndakinak, ndakin Mbumbukiam-qá mokho-té qanu-khonowé, Keliso namba. ⁴Geté Keliso tefakhan, ndego zoqa khandi zapa, yaq até zó-a, ndózomø-fakház, te namba, teqa waev mokho-te.

Yage awenege neka yage ndakinak-qa yaq-te

⁵Yaq nakémbá, zoqa manqei-qape matev vinivinimba, vòlaém, kopømba ande av mambe okho matev, neka ezoqa nøme qovet matev, neka gekha matev soqøsoqa av nqægo nøme ndøgot, neka matev soqøsoqa-te poev matev, neka ezoqa nøme-qa gigiap qovet matev. Gigiap qovet matev, ndøgo andé batae-te ogiam matév. ⁶Nqanek matev soqøsoqa zapaya, Mbumbukiam-qa qaqa ndøgeáv, ti-te ndigu, teqa manqat o-mba ndapeav ndigu. ⁷Até zó-a, zo matev av nqægo mðzo-matønnumám, zoqa yage-te, zo bugukhokhof qazoyagam. ⁸Geté ndakin, zo matev av nqægo vø-ivøvém, kopømba ande av mbøni nqosøgeap matev, neka qaqa matev neka sanqambap matev. Ezoqam-qa iz ngenøgim manqat, neka mambe okho emanqat vototap, zoqa manqa-nqa-te betøndo-fakhàté. ⁹Neka zo yaqyaq-a, meakha manqat sekemba ndømanqaté. Zapa ndógo, zo awenege yage ande ndabua me, mðzokhofoé, taqa matev soqøsoqa namba, ¹⁰neka yage ndakinak vozø-uzam. Mbumbukiam nqanek yage ndakinak, ndego gekhakheinam, oskia ndø-ndakinak-tét, atema kopømba ande av ekeza bugug ndægo vømøgo, neka ni Mbumbukiam uni vizimí-nøtèn. ¹¹Zo nqanek yage ndakinak qazondapem, yaq zo mokho-te, vinivinimba nøme mbaín, yaq Zu ezoqam-a, yaq bawan vini-ak; yaq ndigu ngusu gizø-qogavatun-a, yaq ndigu qogøvemav ndigu. Neka ndøgo gekham mbaín, qo gekha manqei-ak o bawan-ak toqogoat, o khokho sasae ezoqam o iz akhae voqógoat. Gigiap-qape Keliso yakhapús, ndego ni ate nqazi:gu mokho-te ngu:yage.

¹²Yaq nakémbá, zo Mbumbukiam gevevesam neka vozø-tegi-ezoqam-ez, ndego zo ndezømbo-khafuat, zo matev ndakinak zó-uzám, tanakh matev, neka kuku matev, neka qakeza iz eqawatav matev, neka aiyaiyav matev, neka qaqa nakha-nakhamas-te gonemav matev. ¹³Ezoqa matev soqøsoqa tizø-matønnumat, zo nakha-nakhamas-te ndø-qavøinámát. Zo yaqyaq-a, sà bezømbo-naváp, ate av-té, Evezøza zoqa manqa-zapazapa sa qambøe-navøem. ¹⁴Neka zo kuku bezøgó. Zapa ndógo, matev ndøgo, nqanek matev ate nqægo qaløvu, kuku matév. Matev nqáne, ni Klisen ezoqam ate nqazi:gu, nqova kopo-te uni nqæløvnønønat.

¹⁵Keliso-qá sambi matev bezø-nøzøgimít, zoqa mbøni-te. Zo Mbumbukiam sambi matev-té genzø-akhá. Zo kha kopó. Neka zo Mbumbukiam ike manqat mbomanqaté. ¹⁶Keliso-qa Manqat bètu:qonám, zo mokho-te, bezø-tøtvøyam. Gè:nømendim neka gøgugumbám, yaqyaq-a. Matavap loloakhús. Neka zo ouv gèqaqayám, kopømba ande av Sams ouv ndægo, o ouv nøme ndøgot, Mbumbukiam-qa iz ndø-eqawat, o ouv ndøgo, Nqova Mbomambaqape nde:zømesim. Ouv tozo-qaqemat, yaq zoqa mbøni mokho-te, ike manqat mba bezømbu:gu, Mbumbukiam-te. ¹⁷Gekha manqat ndøgo, tozomanqatat neka gekha matév ndøgo, tozogoat, gømbo-mataváp, zo Evezøza

3:2 3:2 Met 6:33 **3:5** 3:5-6 Lom 6:6, 11; Ef 4:19; 5:3-6 **3:8** 3:8 Ef 4:25-29; 5:4 **3:9** 3:9 Ef 4:22, 25 **3:10** 3:10 Ef 4:24 **3:11** 3:11 Gal 3:28 **3:12** 3:12 1 Pita 2:9 **3:13** 3:13 Ef 4:2, 32 **3:14** 3:14 Lom 13:8-10 **3:15** 3:15 Filip 4:7; 1 Ko 12:27; Ef 4:4 **3:16** 3:16 Ef 5:19 **3:17** 3:17 1 Ko 10:31; Ef 5:20

Yesu-gí paev ezoqám. Neka te mokho-te, zo Mbumbukiam ike manqat mbomanqaté.

Angana neka sakheis, eqeieqei ande av kinyagat

¹⁸ Zo sakheis, zøkeza angana-qá mokho-té qanu-gú. Matev av nqægo eqeieqei, Evezøza-qa bøi-te.

¹⁹ Zo angana, zo kuku bezøgó, zøkeza sakheis-te, neka qaqa zøgó.

Nakheis neka evøndipakha, eqeieqei ande av kinyagat

²⁰ Zo nakheis, zo zøvøndipakha-qa manqat o-mba mo:ndapé, matev ate ndægo. Zapa ndøgo, matev av nqægo, Evezøza gèmbopoév.

²¹ Zo evøndipakha angana, zogi nakheis qaqa zølðozú. Soqáin ndøgo, ndigu sa timø-tabam.

Sasae ezoqam neka tigi kawakawa-za, eqeieqei ande av kinyagat

²² Zo sasae ezoqam, zøkeza manqei-qape sasae kawakawa-za-qa manqat, o-mba mo:ndapé, matev ate ndægo. Zo sasae bazaføgakh-us ta-mbá ndøgó ndøgo, ndigu zo tizømetat, ti-te enaq giam nonqo. Geté zo Evezøza ùni mbøevizáp neka zogi sasae kawakawa-za-qa sasae tozogoat, tiqa manqat ùni mbøepáev. ²³ Gekha sasaē ndøgo, ndozogo, zo bazaføgakh-us ndøgó. Zapa ndøgo, zo nqanek sasae, ambá av nqægo, ezoqam-qa mba zøgð, geté zo Evezøza-qa zøgð. ²⁴ Zo mðzøte-zøtéz, zo Evezøza-te, yaq-fia ndòzomø-ndapém, ndøgo zo nonqo ndemendewe. Zoge unimanqatin kawa ezoqam, Kelisó. Zo teqá sasae zøgót. ²⁵ Geté gekha ezoqám ndego, matev soqøsoqa tego, Mbumbukiam ndømbø-qavøiu, av matev ge:matanam. Ndego gématøvemák, qo ande gekha ezoqam, iz akhae ezoqám, ø, khokho ezoqam.

4

¹ Neka até zó-a, kawakawa-za, zogi sasae ezoqam eqeieqei zøkeogé neka matev eqeieqei zøgó. Zapa ndøgo, zo mðzøte-zøtéz, até zó-a, zo kawa ndezømbðgó. Ndego yan-te gonoyagé.

Ovøyam manqat nøme, Klisten yage matev-qa yaq-te

² Zo oskia ndøguligulím. Matavap bèzøvisít. Neka Mbumbukiam ike manqat oskia mbomanqaté. ³ Neka até niqa yaq-té-a, gèndo-guligulím. Mbumbukiam ni nakhoa bini-mboqóá, ni ezoqa nøme teqa manqat Keliso-qa yaq-te bati-zømesim, ndøgo khonoam-te qagoam neka ta zapaya nqanek, no ndimbula-te nqatu:gu. ⁴ Yaq no ezoqa teqa manqat bavokho-qape bazømbø-ovøyam, av Mbumbukiam-qa poev ndægo.

⁵ Zo bavokho ezoqam namba, matavap loloakh-us ndøygé. Neka gekha khøuwā ndøgo, nakhoa tozo-qeivimat, Keliso-qa matev tøzøte-zømas, zo vøgonemát. ⁶ Zoqa manqat, kuku matev-us oskia begó. Neka ndøgo andé lou mokhov qanimav-qape me betegó. Yaq gekha ezoqám ndigu, zo unimanqatin-qa yaq-te tizømbè-bevupat, zo kopømbaqapé, qavøiwat eqeieqei zozøgoát.

Pól-qa vaev manqat

⁷ Noqa yage ate ndægo-qa yaq-te, zo nigi Klisten nøfu Tikikus mé:zømás, ndego ni nqeimbøe-khafuat, ndego unimanqatin ezoqam, ndego ni namba Evezøza-qa sasae gegoatun. ⁸ No ngenek ta zapaya nqánek qate-khofotaváv:

3:18 3:18 Ef 5:22 **3:19** 3:19 Ef 5:25 **3:20** 3:20 Ef 6:1 **3:21** 3:21 Ef 6:4 **3:22** 3:22 Ef 6:5-8
3:25 3:25 Lom 2:11; Ef 6:8 **4:1** 4:1 Ef 6:9 **4:2** 4:2 Ef 6:18; Filip 4:6 **4:3** 4:3 Lom 15:30; Ef
6:19 **4:5** 4:5 Ef 5:15-16 **4:6** 4:6 Ef 4:29; 1 Pita 3:15 **4:7** 4:7 Ef 6:21 **4:8** 4:8 Ef 6:22

Zo tønəzətéz, ni ande āv khatlyage. Yaq zoqa kha gé:fəgákh. ⁹ Ndego Onesimús namba mé:geáv, ngenek unimanqatin Klisen nəfu nəme, ni nqəimbəe-khafuat, zəkeza ezoqam. Nginik ezoqa menas, matev ate nqəəgo-qa yaq-te mé:zomás, nqanek nqafakhanam.

¹⁰ Alistakus, no ndimbula namba nqatigu, ndego khaiya mboma manqat ndəkhofotaváv zo-te, neka até Mák-a, Banabas-ge ekeabəi, khaiya mboma manqat ngəkhəfətāvāv. Ngenek zo-te tendowav, yaq gəkhətowém, ate av-té, no bugukhokhof manqat qazənde-khofotav. ¹¹ Até Yesú-a*, iz nəme nqam-bogo, Ziastes, teqa khaiya mboma manqat ngəkhəfətāvāv. Nginik ezoqa misika yakhapús, Zu ezoqam, ndigu no namba Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te ndisasaeat. Tiqa təke kandambá no-te. ¹² Até Epaflás-a, zəkeza ezoqam, ndego Keliso Yesu-ge sasae ezoqam, khaiya mboma manqat ngəkhəfətāvāv. Ndego zoqa yaq-te, bazafəgəkh-us oskia ndəguligulimatún. Zo Klisen matev-te, fəgəfəgəkh təne-waniáp, neka zoqa unimanqatin-te, Keliso-te, ùni tənəfisám, neka zo Mbumbukiam-qa poev ate ndəəgo uni vəzəté-zətéz. ¹³ No zo-te nə-unimanqatintét, av nqəəgo: Ndego bazafəgəkh-us ndəsasaéat, zo zapaya, neka até ndigu Klisen ezoqa nəme zapayá-a, ndigu Laodisia taon-te neka Hielapolis taon-te ndisokhoe. ¹⁴ Até Lúk-a, ndego muləmula etoam ezoqam, ni nqəimbəe-khafuat, neka Dimas, khaiya mboma manqat ngəkhəfətāvāv.

¹⁵ Noqa khaiya mboma manqat, até nigi Klisen nəfuap-té-a, zəkhəfətvém, ndigu Laodisia taon-te ndisokhoe, neka Nimfa-te vozə-khofətvém, neka ndigu Klisen bawan ezoqam-te, ndigu tuqa khoev-te gipindumatun. ¹⁶ Zo nqanek pepa tozotumu-geveəmem, yaq Laodisia Klisen bawan ezoqam-té qanə-khofətvém, ndigu bemə-geveəmem. Neka ta pepa ndəgo, no Laodisia taon-te qəkhəfətvav, até zə-a, vəgeveəmém.

¹⁷ Zo Akipus gəmbə-einím. Nandev sasae ùni betekhóu, Evezəza gəmbə-etoam.

¹⁸ Nqanek khaiya mboma manqat-qase, no Pol nəkeza zendá qate-peamít. No ndimbula-té qatu:gu. Zo bezəmbə-nəvəém, noqa yaq-te. Mbumbukiam-qa kuku matev, ndəgoát zo-te.

4:9 4:9 Filem 10-12 **4:10** 4:10 Kel 12:12; 15:37-39; 13:13; 2 Tim 4:11 * **4:11** 4:11 Ngenek ezoqam, iz Yesu ge-akha, ezoqa viní. Teoká ndego, Yesu Keliso. **4:12** 4:12-14 Kol 1:7; Filem 23-24 **4:17** 4:17 Filem 2 **4:18** 4:18 1 Ko 16:21

1 Tesalonika

Pol-qa bugukhokhof pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Tesalonika taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Pol nqanek bugukhokhof pepa, Klisten bawan ezoqam-te gepeawam, ndigu Tesalonika taon-te giyagam, ta khøuwa-te ndøgo, ndego Kolin taon-té gegoám. Tesalonika ndøgo, taon kandambaqape ndøgoám. Masedonia manqei-té, neka ndaola-té.

Pol qambo-misika, manqei vinivinimba-te ge-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam, ndego até Tesalonika taon-té-a, vøgoam (Kel 17:1-14). Yaq teqa nømendim mokho-te, ezoqa nøme møndø-unimanqatinim. Ezoqa kopokopo nøme ndigu, Zu bawan-ák. Geté ezoqa kopoáv, ndigu bawan vini-ák. Ndigu Zu ezoqa nøme, ndigu Yesu unimanqatinteav qagoam, ndigu Klisten ezoqam, ngenøgim-té ginø-abumám. Pol taqa yaq-te ge-ewag, ndego Timoti ndøkhofotáv ti-te, ngenek tiqa unimanqatin-te, zita tøpøzu manqat vømøzø-ein. Yaq taqa zita-te, Timoti nqawa gendovesez, ndego Pol tiqa matev eqeieqei-qa yaq-te vømbøe-votot. Yaq Pol nqanek pepa ndakin, nqanek gene-peawám: Tiqa unimanqatin-te, zita tøpøzu nøme nonqó. Neka ndego tiqa bevap, løvøte neka Yesu-qa qavane-qa yaq-te, vøzømbē-qavøiu.

¹ Nqanek pepa, no Pol neka Sailes neka Timoti, ni nipeaomít. Zo-té qeitø-peaomít, zo Klisten bawan ezoqam, Tesalonika taon-te ndozoyage, zo Mbumbukiam, ndego Tat, neka Evezøza, Yesu Keliso, tiqa mokho-te ndozotugu.

Mbumbukiam-qa kuku matev neka sambi matev, ndøgoát, zo-te.

Pol-qa ike manqat Mbumbukiam-te, Tesalonika Klisten bawan ezoqam-qa yaq-te

² Ni zoqa yaq-te qeiguligulimatun, ni Mbumbukiam ike manqat oskia nimbo-manqaté, zo ezoqa ewaqape-qa yaq-te. ³ Niqa guligulim-te, Mbumbukiam-te, nigí Tat, ni oskia teimbo-matavupatún ndøgo, av zo Yesu Keliso ndøzøte-unimanqatinat, neka zoqa sasae-qa yaq-te, ndøgo kuku matevus ndozogo, neka zoqa føgøføgakh waniap-qa yaq-te, zo nigí Evezøza Yesu Keliso-te ndozoto-taza.

⁴ Nøfuap, zo Mbumbukiam ndezømbø-khafuat, ni møtinøtén, ndego zo møndø-vevesám, vozø-tegi-ezoqam-ez. ⁵ Zapa ndøgo, ni Manqat Mbomambaqape qeindapavun, ndøgo ambá av nqægo, manqat mba ndøgeavün. Geté bazaføgakh neka Nqova Mbomambaqapé namba me:geavün. Yaq zo áv qazøte-qeivím nqægo: Niqa manqat unimanqatin. Zo mözøte-zøtéZ, ni zo mokho-te ande áv khatiyagam. Ni zo nitigoám. ⁶ Ezoqa nøme, zo føgakh-te ambá gini-abumám. Geté zo niqa matev neka Evezøza-qa matev, zømbo-paevém neka manqat khanakhanakh-us vozøndapem. Ta khanakhanakh ndøgo, Nqova Mbomambaqape-té qando-okhó. ⁷ Yaq ta mokho-te nqanek, ezoqa ewaqape, Masedonia neka Akaya plovins-te, Yesu ndi-unimanqatinat, ndigu zoqa matev eqeieqei me:vewé neka paev-qa ndøgó. ⁸ Evezøza-qa manqat, zo ezoqa qazozø-manqatam, ambá av nqægo,

Masedonia neka Akaya plovins-te mbā qanø-panqavøēm. Geté manqei-manqei ate ndægo, ezoqa ewaqape, zoqa unimanqatin-qa yaq-te sùgumu-ewagát, ndøgo Mbumbukiam-te ndøzøgo. Ni ti-te ndigu, manqat einiav tøgøat, kopømbá. Zapa ndøgo, ndigu møndøyogém. ⁹ Ndigu ekezan, emanqat møndæ-vototupatún, av zo ni qazøte-khatomb, ni zo-te qeigeavun, neka zo tae khøuwiap-te qazogøam, unimanqatín khandi Mbumbukiam-te ande av khazøtē-qambuz, ndego zo ndakin ndozombo-vizap, ¹⁰ neka zo tege Yo Yesu ande av khazømbøē-keogge, yan-te tendovis, ndego Mbumbukiam løvøte-te gekhandi-v, yaq ndego ni Mbumbukiam-qa manqa ovøyam-te, teqa qaqa-te vøkhandi-n.

2

Pol Tesalonika taon-te, Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam

¹ Nøfuap! Zo zøkeza møzøte-zøté, ni zo-te qeigeavun, ni ambá av nqægo, khokhø seigeavún. Geté mokho kandambá qafakkan. ² Zo møzøte-zøté, ni bugukhokhof Filipai taon-te qeigoam, ezoqa ni gængiænotám, neka vøi-potonumam. Yaq ni zo-te qeitøndu-niav, ni ezoqa nøme, niqa manqa manqate-te tokømbem-qa nigoám. Geté Mbumbukiam ni møndøni-tøké, neka ni zo teqa Manqat Mbomambaqape, kha føgakh-mba vøizø-manqatam. ³ Ni ezoqa manqa qeizø-løvutatur, ni ambá av nqægo, khokho manqat nizø-manqatē o matavap soqøsoqa nigū o ezoqa khavozam-qa nigū. ⁴ Geté ni Mbumbukiam møndø-gevenó neka ezoqa eqeieqei vøenæmb, neka teqa manqat, niqa zenda-te vø:ve. Ni teqa manqat qeimanqatatur, ni ambá av nqægo, ezoqa khanakhanakh asøtøve-qa nizøgø. Geté ni Mbumbukiam khanakhanakh asøtøve-qa nimbogó, ndego niqa mbøni neka matavap ndini-gevewat. ⁵ Zo møzøte-zøté. Ni ambá av nqægo, ezoqa enaq nizøge:mām o khanakhanakh manqat vøizø-etoumam, yaq moni-qā nizømbi-goām. Mbumbukiam møndæ-otév, nqanek manqat unimanqatín. ⁶ Ni ambá av nqægo, nika iz eqawat-qa nizøgoām, zo niqa iz tozoni-eqatat, o ezoqa nøme vøni-egatát. ⁷ Ni Keliso-gi u-anim nqei, ni tønī-poein, ni ambá nizø-pouweín, av nqægo, zo ni ezoqa kandakanda zøténæmbát. Geté ni zo mokho-te qeigoam, ni matev aiyaiyav-té qeitøgoám. Ni zo qeizø-kewagam, ni andé evo me nitigoám, ndugu nakheis tete nduzø-etoam. ⁸ Ni kuku kandambá zo-te. Yaq ni ambá av nqægo, zo Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape mba niti-zømesimām. Geté ni até nika zayagé-a, vøizø-etoam. Zapa ndøgo, ni kuku khåpe nimbi-khouwév zo-te. ⁹ Nøfuap! Zo ndozombo-matáváp, ni sasae føgakh-qape qeikhanazat, zo mokho-te qeigoam. Ni pappave neká løvølova, sèisasæetám, neka niqa yage nonqo, moni vøi-qaqasumam. Zapa ndøgo, ni Mbumbukiam-qa Manqat qati-zømesimam, ni poeveáv, ni zogi ezoqa kopo-te sa teito-tambet, viniv vøizø-etoām.

¹⁰ Zo møzøte-zøté neka Mbumbukiam vøe-otev, ni zo namba qazi-yagam, ni av tøyiyagám, av Mbumbukiam ndømbøe-poev. Ni matev eqeieqei-té qeitøyagám neka manqa-zapa-qase goneáv. ¹¹ Neka zo møzøte-zøté, ni zo ezoqa kopokopo-te, ate ndøzøte-go, av teizømbe-matønumám, av eve nde-go, ekeza nakheis-te te:matønumat. ¹² Ni zo nigugubám neka zita vøizø-tøpazam neka vøizø-pouweam, av nqægo: Zo av tøneyagé, av Mbumbukiam ndømbøe-poev, ndego zo teqa megeat matev-te neka waev kandambaqape-te ndezø-akhayam.

Klisten ezoqam, matev fəgəfəgəkh ambá qazəmbə-fakhanumám, geté ndigu fəgəkh-mbá giwaniapám

¹³ Ni Mbumbukiam, ike manqate oskia nimbo-manqaté. Zapa ndógo, zo teqa manqat qazoyogem ni-te, zo ambá av nqægo, khokho sozondapém, av ezoqam-qa manqat sa ndozo-upəgim. Geté zo Mbumbukiam-qá Manqat zondapém. Yaq ndəgo unimanqatin. Nqanek manqat, zoqá mokho-té qanu-sasaéat, zo ndozo-unimanqatinat. ¹⁴ Nəfuap! Matev ndəgo, zo-te qafakhanam, até kopó, av Mbumbukiam-gi Klisten bawan vinivinimba qazəmbə-fakhanumam, ndigu Zudia plovins-te, Keliso Yesu-qa mokho-te ndu-gu. Zogi ezoqam, zo matev soqəsoqa, əv gizəmbə-matənumám, av Zu ezoqam, Zudia plovins-te ndəgo, Klisten ezoqam-te gizəmbə-matənumam. ¹⁵ Ezoqam nɡinik, nigi Evezəza Yesu neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, ləvəte-te gi-abumam neka ni vəngiənotam. Mbumbukiam khanakhanakh mbain ti-te. Neka tiqa matev qaqa-ús, ezoqa ewaqape-te. ¹⁶ Ndigu ni tokəmbem-qa nigoám. Ni bawan vini-ak, ambá niti-zəmesimák, yaq ndigu vəe-khandiz. Ta mokho-te ndəgo, ndigu manqa-zapazapa nəme mba mo-kapuimít, atema vəmətəvā. Geté Mbumbukiam-qa qaqa khakheitáp. Segezə-fakhán.

Pol Tesalonika ezoqam-te, nqawa vesezam-qa gegoam

¹⁷ Nəfuap! Ni zo qeizuvaz, yaq khapəmbá qa-auwam, ni vao kandambá qeigoam, zo-te. Neka ni zoqa bugug nqawa qeivi-qa nigoám. Unimanqatin. Ni qambá zo-te. Geté niqa matavap-te neka mbəni-te, ni namba zi-gu.

¹⁸ Ni zo-te nqawa okho-qa nimbogoám. No Pol, no khəuwa kopoáv, ambá notəndo-navin, zo-te. Geté Saitan ni gətəkəmbemám. ¹⁹ Nigi Evezəza Yesu tendoqavan, yaq ni gekham-qá yaq-té qeitə-təmb neka gekha mokhə qati-khambuveməm neka teqa megemege-te ndo-go, khanakhanakh-us vətəfwanət? Ndəgo zo zəkhapús. ²⁰ Unimanqatin. Ezoqam zó, ni nqati-khambuvap neka khanakhanakh nqanı-əsətəvə.

3

¹ Ni kopəmba mbain qagoam, sekemba amba qati-kewagam, yaq ni matavap əv qatigoném nqəgo: Ni nikezan, Atens taon-te até nitəkhə-sokhoát. ² Geté ni Timoti nitəndú-khofotəvém, zo-te, ndego nigi Klisten nəfu, ni Mbumbukiam-qa sasae namba nqati-sasaéat, ndego ni Manqat Mbomambaqape manqa manqate-te nɡini-təke, Keliso-qa yaq-te. Yaq ndego zo təabəzəmbə-təkə neka zita zətəpáz, zoqa unimanqatin matev bezəmbə-fəgəkh. ³ Soqain ndəgo, matev soqəsoqa ndəgo, zo-te qafakhanam, zoqa unimanqatin matev təkukugim. Zo zəkeza məzəte-zətéz, matev soqəsoqa av nqəgo təndo-okhoat, ndəgo Mbumbukiam-qá poév, ni-te. ⁴ Ni zo namba qatigoam, ni məizə-manqatám, av nqəgo, “Ni matev fəgəkh-qape, ndizimə-qeivim.” Yaq zo məzəte-zətéz, matev məndə-fakhanám. ⁵ Yaq nakəmbá, no kopəmba mbain qagoam, sekemba amba qate-kewagam, no Timoti notəndo-khofotáv. Nə nətenat-qa nəgoám, zoqa unimanqatin matev, əv khapezəmbəgo-a. Soqain ndəgo, ndego ezoqam, ndego ezoqa nde:khamasim, zo te:khamasim, yaq niqa sasae fəgəkh-qape, zo mokho-te qeikhanazat, vəmə-khokhə.

⁶ Geté ndakin Timoti nango gendovesesz, zo-te gegoam, ndego zoqa unimanqatin matev neka kuku matev-qa yaq-te, manqat mbomambaqape ndõndapavún. Neka ndego ni áv ginimbi-eín nqáego: Zo ni oskia zoni-mataváp, khanakanakh-ús, neka zo vao kandambá ni-te. Neka zo ni nqawa zõmete-qa nqati-gu. ⁷ Nõfuap! Ni yage fõgakh-qape-te nqei-yage, ezoqa matev soqõsoqa ngini-matanam, yaq Timoti zoqa unimanqatin-qa yaq-te emanqat ginimbi-votot, ndõgo ni mõqæ ni-etoám. ⁸ Yaq ndakin niqa yage kopõmbaqapé. Zapa ndõgo, ni mõtinõtén, zo Evezõza mokho-te, bazafõgakh-ús ndozo-waniap. ⁹ Ni khanakanakh kandambá, zoqa yaq-te. Ni nõtenateáv, Mbumbukiam zoqa yaq-te, ike manqat eqeieqei ande áv kheimbõé-einím. ¹⁰ Pappave neká lovõlova, ni Mbumbukiam-te oskia nivi:matún. Bazafõgakh-ús. Ni zoqa bugug nango bãniqei-vím neka zo manqat nõme batí-zõmesim, ndõgo zo zõtezateav ndõgo, neka zoqa unimanqatin matev bezõmbë-khouwev.

¹¹ Ni áv qati-guligulím nqáego: Mbumbukiam, ndego nigi Tat, neka nigi Evezõza Yesu, ndigu niqa nakhoa ekeza ndõkhakheinõmém, ni zo-te teitõndu-niav. ¹² Neka Evezõza, zoqa kuku matev gezõ-khouwév, yaq ndõgo kandambaqape ndõgoát, yaqyaq-a neká ezoqa nõme-te, ate av-té, ni zo-te kuku nqanimbi-gu. ¹³ Yaq ndego zo gezõtóké, zo bazafõgakh-us zõwaniapát. Yaq zo Mbumbukiam-qa megemege-te, ndego nigi Tat, manqa-zapazapa-yav neka eqeieqei-qape sozõgoát, ta khõuwa-te ndõgo, nigi Evezõza Yesu, ekeza ezoqam ate ndi-gu namba, tendoqavan.

4

Yage eqeieqei-qa yaq-te, av Mbumbukiam ndõmbõe-poev

¹ Nõfuap! Manqat nõme nqánek: Ni zo mõti-zõmesimám, ande áv khazõté-yagát, yaq Mbumbukiam khanakanakh võmbõé-asõtáv. Ni mõtinõtén, zo áv tõzõte-yagé. Yaq ndakin ni zo nízõviám, neka nigi Evezõza Yesu-qa iz-te, manqat áv qazimbi-lõvuá nqáego: Ta matev-te ndõgo, zo võfisám. ² Zo mõzõte-zõtéz, nigi Evezõza Yesu-qa iz-te, zo gekha manqat niti-zõmesimam. ³ Mbumbukiam-qa poev nqánek: Zo ndafõyamba-qape ndõyagé neka mambe okho matev, kha mbokhanõzám. ⁴ Neka zõkeza kha gẽqei-ví. Matev eqeieqei-té qayagé, av Mbumbukiam ndõmbõe-poev.* ⁵ Ezoqa me-qovèsám, av bavokho ezoqam ndi:matanam, ndigu Mbumbukiam zõtezateav ndigu. ⁶ Khafeap ndõgo, Mbumbukiam geve, ndõlõvuám. Qoge Klisten qafu-te, manqa-zapa ndõgõ, tegu zas voqó-aqonõvém. Evezõza yaq-fia ndõtá, ti-te ndigu, matev av nqáego ndimatanam. Ni zo mõizõ-manqatám, neka või-gugubam. ⁷ Mbumbukiam, ni ambá av nqáego, manqa-zapa gone-qá nimbí-akhá. Geté ni ndõgo tinimbi-akhá: Ni ndafõyamba-qape ziyagát. ⁸ Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndego, nqanek nõmendim manqat ndesanqawé, ndego ambá av nqáego, ezoqam-qá manqat ndõsanqawé, geté ndego Mbumbukiam-qá manqat ndõsanqawé, ndego zo ekeza Nqova Mbomambaqape ndezõ-etoam.

⁹ No zo-te, kuku matev-qa yaq-te, Klisten bawan ezoqam mokho-te, manqat nõme peaweav tõgoat, ndõgo kopõmbá. Zapa ndõgo, zo Mbumbukiam ekeza me-zõmás, zo kuku áv khazõmbé-goát, yaqyaq-a. ¹⁰ Neka unimanqatín,

3:6 3:6 Kel 18:5 3:7 3:7 Tes 1:4 3:11 3:11 2 Tes 2:16-17 4:3 4:3 1 Tes 5:23; 1 Pita 1:16
 4:4 4:4-5 1 Ko 6:13 * 4:4 4:4 Mokho nõme nqánek: Zo angana, zõkeza sakheis eqeieqei zõkeogé.
 Vizap-ús. Ate av-té, Mbumbukiam ndõmbõe-poev. 4:7 4:7 1 Pita 1:15-16; Iblu 12:14 4:8 4:8 Luk 10:16; 2 Ko 1:22 4:9 4:9 Zion 13:34

zo kuku ndøzøgó, Klisten ezoqam-te ate ndi:gu, nandav Masedonia plovins ate ndægo. Nøfuap. Ni manqat āv qazimbí-løvuá nqægo: Zoqa kuku matev, bèkhouwevtét.

¹¹ Zo bazaføgakh ndø-asøzú. Matev eqeieqei-té qayagé, neka zøkeza yage mba ndøndapét. Neka zøkeza zendá qane-sasaeát, ate av-té, ni zo qati-gugubam. ¹² Zo matev av ndægo tozogoat, yaq bavokho-ak zo ndøzøvizám neka zo ezoqa nøme-te zotótábák, lou neka gigiap-qa yaq-te.

Evezøza tendoqavan, taqa yaq-te

¹³ Nøfuap! Ni poevéav, zo ndigu Klisten ezoqam-qa yaq-te zøtezeatev tøgoat, ndigu gipakhaez. Soqáin ndøgo, zo mbøni tøzøvatav, av ezoqa nøme ndi:gu, ndigu Yesu-te vintøzeatev ndigu. ¹⁴ Ni āv qazi-unimanqatinát nqægo: Yesu mõndønánim, neka nango vøkhandi:v. Yaq ni ate nqáneq qazi-unimanqatinát: Ndigu Klisten ezoqam, gipakhaez, Mbumbukiam Yesu namba ndé-upozó, ndego tendoqavan.

¹⁵ Manqat ndøgo, ni ndakin teizø-ein, Evezøza ekeza ndø-eín, av nqægo: Ta khøuwa-te ndøgo, ndego Evezøza tendoqavan, ni ezoqam, zua nqaziyage, ni ndigu ziløvúbák, ndigu bugukhokhof go:pakhaetat. ¹⁶ Zapa ndøgo, manqat bazaføgakh-us-qape ndówáv, neka enzol ezoqam-gi kawa ezoqa nøme vø-akhá neka Mbumbukiam-qa kipi wag vópá. Yaq Evezøza yan-té gendóvis. Yaq løvøte ezoqam, ndigu Keliso gi-unimanqatinim, ndigu bugukhokhof løvøte-té gindúsúz. ¹⁷ Yaq taqa zita-te, Mbumbukiam, ni zua nqaziyage, gékhatómb, vø-eqanō, ti namba ndigu, løvøte-te gindusuz. Khaiya ozoz-té genøkhatómb, yaq ni ova nqo-go, Evezøza namba vizimø-qaqandám. Yaq ni Evezøzá namba zí:yagát, miavmiav. ¹⁸ Zo yaqyaq-a, nqanek manqat, zita me:tøpøzú.

5

Yesu gendóqavn. Ni é-bizi-khakheindám

¹ Nøfuap! Ni zo taqa yaq-te manqat peaweav tøgoat, gekha khøuwa neka gekha viav Yesu tendoqavan, ndøgo kopømbá. ² Zapa ndøgo, zo mõzøte-zøtéz, Evezøza-qa Khøuwa, ndego tendoqavan, andé aqonam ezoqam me mé:geáv, lova khoev teqa-nqawa. Nakhamas-té. ³ Ezoqa géqaqavét. Neka āv giní-manqatát nqægo, “Ni sambi matev-té qaziyagé. Fofogeap mbáin.” Geté ndigu nqova zøndáf. Ezoqa ngiæzoat matev, ande sævam-qa nqosøgeap, gui-ovain, nakhamas-té qanøzø-fakhán. Yaq ezoqa kopømba mbáin tikhokhoz.

⁴ Geté zo, nøfuap, zo ambá av nqægo, bøvun-té qazoyagé. Yaq nakémbá, ta khøuwa kopømba mbáin, zo ande aqonam ezoqam me, nqova tøzøndaf. ⁵ Zo ate ndøzøte:go, zo waev neka paveat-gí ezoqám. Ni ambá av nqægo, lova neka bøvun-gí ezoqám. ⁶ Yaq nakémbá, ni bizi-sømbiápét, kopømba ande av ezoqa nøme ndi:gu. Geté ni oskia bizio-feanoát neka niqa kha eqeieqei bizinøzøgím. ⁷ Ezoqa ndigu, ndisømbiam, ndigu lovølova ndøsømbi:matún. Neka ezoqa ndigu, ibøkha soqa ndi-izám, ndigu lovølova ndø-izumatún. ⁸ Geté ni paveat-gí ezoqám. Yaq nakémbá, ni nikeza kha, eqeieqei bizinøzøgím. Ni unimanqatin matev neka kuku matev binigú. Matev av nqægo, andé sanqava khakhazam nonqó, savim-te taqambo-tøkeat. Neka niqa vintønát

matev Yesu-te, av nqægo, ndego ni gëkhandi:n, ni andé nakhag ezoqam-qá wawaq me bizi-uzáp. ⁹ Ni Mbumbukiam, ambá av nqægo, ndøgo tene-vevendám, ni qaqa nígū, neka vøngiænō. Geté ndego ni ndøgo tene-vevendám: Ni Yesu Keliso mokho-te gëkhandi:n, ndego nigi Evezøza. ¹⁰ Yesu ta zapaya nqanek genenaním: Ni té namba bizi:yagé, oskiá ndøgo, ni e-ma tizio-pakhaen o tiziyagat, ndego tendoqavan. ¹¹ Yaq nakémbá, zo yaqyaq-a, zita ndøtøpøzú neka unimanqatin-te vøtøkeam. Ate av-té, ndakin ndøzøte:go.

Pol-qa vaev guguna manqat

¹² Nøfuap! Ni āv qazimbi-viám nqægo: Zo megetapak ezoqam, gèzøvizáp, ndigu zoqa Klisten bawan mokho-te, sasae bazaføgakh-us nandigu, ndigu zo nandizømbo-megetap neka nandi-guguza, Evezøza mokho-te. ¹³ Zo ndigu møe-mbá sozozø-vizupát neka kuku kandambá sozozø-goát, tiqa sasae zapaya. Neka zo yaqyaq-a, sambi bèzøgó.

¹⁴ Nøfuap! Ni manqat nøme āv qazimbi-løvuá nqægo: Ezoqam ndigu, ndiwauwi:zat, gëguguzá. Neka ndigu, kha føgakhateav ndigu, neka ndigu, tiqa unimanqatin-te føgakh mbain ndigu, gèzøtøkeé. Neka aiyaiyav matev ndøgó, ezoqa ewaqape-te. ¹⁵ Gëqeiví, av nqægo: Ezoqa manqa-zapa tego zo-te, zo ndego ta manqa-zapa ndøgo, mbøe-qavøinám. Geté zo yaqyaq-a, matev mbomømboma oskia ndømatanám, neka até ezoqa ewaqape-té-a, matev mbomømboma vozø-matønnumāt.

¹⁶ Zo khanakhanakh-us oskia ndøgó. ¹⁷ Neka oskia ndøguligulím. ¹⁸ Neka gekha matēv ndøgo, tøzø-fakhanumat, zo Mbumbukiam ike manqat mbomanqaté. Matev av nqægo, Mbumbukiam-qá poév, zo-te, zo Keliso Yesu mokho-te ndozotu:-yage.

¹⁹ Zo Nqova Mbomambaqape, nakhoa mbøe-khakházám, ndego zo mokho-te nandu:-sasaeat. ²⁰ Nqova Mbomambaqape, ezoqa nøme-te manqat tevevezam, yaq ndego ezoqam zo te:zømas, ta manqat ndøgo, ndøsanqawém. ²¹ Geté zo manqat ate ndægo vøgeveaném neka vøqeivim, nqanek manqat Mbumbukiam-tē qapøtendē-wav-a. Yaq manqat ndøgo, unimanqatin tøgoat, zo vøndapém. ²² Geté matev soqain ate ndægo, zo zøsanqawém.

²³ No āv qate-guligulím nqægo: Mbumbukiam, ndego ni sambi matev ndini-etoam, zo tèabete-khakheinøvév, teqa bøi-te vøzøté-ndaføyamba-ēz. Neka ndego zoge nqova neka zoqa matavap neka zoqa kha, eqeiegei tèabete-khatiwi. Yaq zo manqa-zapazapa mbain, sozógoát, nigi Evezøza Yesu Keliso tendoqavan. ²⁴ Mbumbukiam, ndego zo gezøndo-akha, ndego unimanqatin. Ndego ndømatanám.

²⁵ Nøfuap! Zo até ní-a, ginindu-guligulím.

²⁶ Zo tozo-møvabat, zenda kaka vø-itiamát, Klisten zøfuap ate ndi:gu namba, neka vøngenøndamat, ate av-té, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeiegei ndægo.

²⁷ No Evezøza-qa iz-te, nqazø-pouwe: Zo nqanek pepa, Klisten ezoqa ewaqape-té qazonø-geveømém.

²⁸ Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa kuku matev, ndøgoát, zo-te.

2 Tesalonika

Pol-qa pepa qambo-menas, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Tesalonika taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Pol nqanek pepa nōme, Tesalonika taon Klisten bawan ezoqam-te gepeawam, ta khōuwa-te ndōgo, ndego Kolin taon-té gegoám.

Bugukhokhof khōuwa, Pol Tesalonika taon-te, mōndōgoám, Mbumbukiam-qa Manqat vōe-zōmesimam. Yaq ezoqa kopoáv, teqa manqat gē-unimanqatinim. Geté Zu ezoqa nōme, ta zapaya ndōgo, ova ndō-einim, Pol vōngeatōmem (Kel 17:1-10).

Yaq ndakin Pol manqat āv gene-ewág nqāgo: Tesalonika Klisten ezoqa nōme, ndigu gēqavotumít, av nqāgo, Yesu nqawa tendōqavan. Ndigu āv gini-mataváp nqāgo: Yesu nqawa mândōqaván. Yaq ndigu sēge-qovezám neka sasae gonemáv. Nqanek pepa mokhō-te, Pol ndigu nqawá gene-zōmesím, Yesu-qa qavane-qa yaq-te. Yaq ndego nōme āv gezōmbe-peawám nqāgo: Ndigu tiqa yage, bē-enénd, neka matev egeieqei-té geabeyagé. Sasae yá bego.

¹ Nqanek pepa no Pol neka Sailes neka Timoti, ni nipeaomít. Zo-té geitō-peaomít, zo Klisten bawan ezoqam, Tesalonika taon-te ndozoyage, zo Mbumbukiam, nigi Tat, neka Evezōza, Yesu Keliso, tiqa mokho-te ndozotu:gu.

² Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezōza, tiqa kuku matev neka sambu matev ndōgoát, zo-te.

Yesu-qa qavōne khōuwa neka unimanqatin-te bazafōgakh-us waniap-qa yaq-te

³ Nōfuap! Ni Mbumbukiam ike manqat oskia bambu-manqaté, zo zapaya. Matev av nqāgo egeieqei. Zapa ndōgo, zoqa unimanqatin kandambá qazōmbe-khouwevtét, neka zoqa kuku matev, zo ate ndōzōte:go yaqyaq-a nandōzōgo, nāndōzō-khōūwevtét. ⁴ Yaq nakémbá, ni zo nīti-khambuvupatún, Mbumbukiam-gi Klisten bawabawan nōme mokho-te. Zapa ndōgo, zo ambá gini-ngenōzoát neka zo matev fōgōfōgakh ambá qazōte-upōgím, geté zo sekembá sozo-apét, zoqa unimanqatin-te neka bazafōgakh-us ndōzōwānī.

⁵ Ta matev ate ndāgo, zo-te ndōfakhanumit, Mbumbukiam, ni āv gin-inōmānd nqāgo: Teqa manqa ovōyam matev, ndafōyamba-qapé. Zo ndakin Mbumbukiam-qa Megeat Matev zapaya, ngenōgim matev ndozo-ndape, ndego zo egeieqei mé:zēb. Yaq zo kopōmbaqapé, teqa Megeat Matev-te ndōgo, ndōzōmō-ōz. ⁶ Mbumbukiam-qa matev egeieqei. Ndego yaq-fia ndótá, ti-te ndigu, zo ndingenōzoat. ⁷ Geté zo ndakin ndingīæzoat, Mbumbukiam pusup zō-etoám, ni namba. Ta khōuwa-te ndōgo tenógó, Evezōza Yesu tendoveao, ndego tegi enzol ezoqam bazafōgakh-us namba, yan-te tendovis, gōina wageap-us. ⁸ Yaq ndego yaq-fia ndótá, ti-te ndigu, Mbumbukiam ndisanqawe neka ndigu Manqat Mbomambaqape, nigi Evezōza Yesu-qa yaq-te, manqa o-mba ndapeav ndigu. ⁹ Yaq-fia teta, nqānek: Ndigu soqaqape-té gigoát. Miavmiáv. Neka ndigu Evezōza-te neka teqa waev bazafōgakh-us-te, gēqatáz. ¹⁰ Nqanek matev ta khōuwa-te ndōgo tōnéfakhán, ndego

tendoqavan, neka iz kandambaqape vóndāp, ta zapaya ndøgo, ndego ekeza ezoqam gezømbe-matanam. Neka gekha ezoqām ndigu, ndi-unimanqatinat, khanakanakh mbá ginígoát te-te. Até zo-á, zo sòzòtumú-goát, ti namba. Zapa ndøgo, manqat ndøgo, ni zo qeizø-manqatam, zo mòzo-unimanqatiním. ¹¹ Yaq nakémbá, ni oskia niguligulimatún, zoqa yaq-te. Ni Mbumbukiam-te, āv qati-vi:matún nqægo: Ndego nigi Mbumbukiam, zo gezótøkeé. Yaq zo āv tözóté-yagát, av ndego gezømbe-akha, zo tozoyagat. Yaq zo ambá av nqægo, matev eqeieqei gone-qa mba zógót. Geté zoqa unimanqatin matev mokho-te neka Mbumbukiam-qa bazaføgakh-te, zo matev eqeieqei uni zótégoát. ¹² Yaq nigi Evezøza Yesu Keliso-qa iz, gé-egatát, zo zapaya, yaq te mokho-te, até zoqá iz-a, vó-egatát. Nqanek matev ate ndægo, nigi Mbumbukiam neka Evezøza Yesu Keliso, tiqa kuku matev mokho-té qando-fakhaté.

2

Matev vinivinimba ndøkhæ-fakhanám, yaq vāev, Keliso tendoqavan

¹ Nøfuap! Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa qavøne-qa yaq-te neka ni te namba tizipindam, taqa yaq-te, ni āv qazimbi-pouwé nqægo: ² Zo matavap nakhamas-te, bezø-enøvøém neka ndøfofogimém, ezoqa nøme tezø-ein, av nqægo, Yesu-qa qavøne khøuwa møndø-fakhān. Oskia ndøgo, ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa iz-te, manqat av nqægo tezø-ein, o te-ein av nqægo, nqanek manqat ni-tē qandowāv o nī nitøndu-peaomém, zo ndø-unimanqatiním. ³ Zo ezoqa betübām. Yesu naqanøká géfakhanák. Bugukhokhof ezoqa kopoáv, Mbumbukiam zitá giní-wuowém. Neka ndego ezoqam bêtøndokhæ-veáo, ndego Mbumbukiam-qa manqat ndemøkuiam, yaq ndego Mbumbukiam vaev-te vøngiū. ⁴ Ndego ezoqa soqaqape, Mbumbukiam-gé qaqa ezoqam ndógoát. Neka ndego ekeza kha, āv genévewát nqægo: Mbumbuk ate ndi:gu, unimé-løvvubám, neka gekha gigiap nømē ndøgo, ezoqa ndimbovizap, vóløvuām. Yaq ndego Mbumbukiam-qa khoev-té gemøqóm. Neka ezoqa āv gezømbé-manqatát nqægo, “No Mbumbukiam.”

⁵ Zo tozombó-matavap? No taqa yaq-te mðezømbe-manqatám, no zo-te qægoam. ⁶ Zo mðzøte-zótéz, ndego ezoqa soqaqape, gekha ndøgeiwat, atema ta khøuwa-te ndøgo, ma Mbumbukiam gembøezav, tendoveao. ⁷ Khonoam-te ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat møkuiam matev, møndøngáz. Geté ndakin ezoqa kopo nqanek matev gò:toké, atema ta khøuwa-te ndøgo, tewav. ⁸ Taqa zita-te, ndego ezoqa soqaqape gendóveáo. Geté vaev-te, Evezøza Yesu tendowav, ndego gélaváo. Segé-khambáo, vósøqøēv. Teqa bugug waev-us, géngiū. ⁹ Ndego ezoqa soqaqape, Saitan-qá bazaføgakh-té genøgeáv, neka umingiap matev vinivinimba vømatønumāt. Ndego andé Mbumbukiam-qá matev me mé:goát. Geté ndøgo khavozam matév. ¹⁰ Gekha matev soqøsoqā ndøgo, ndego sugumúgút, neka ezoqa vótubām, ndigu Mbumbukiam vaev-te tengiæzo. Mbumbukiam ndigu ta zapaya ndøgo tené-ngiæzó: Ndigu poeveáv, unimanqatin manqat tindapem, yaq vøe-khandi:z. ¹¹ Ndigu unimanqatin manqat ndapeav tigoat, yaq Mbumbukiam tiqa matavap nøme mba zømbó-enegím. Yaq ndigu khavozam manqat vø-unimanqatiním. ¹² Yaq ndigu yaq-fia gèndapém, ndigu unimanqatin manqat unimanqatinteav qagoam neka matev soqøsoqa vøzø-goupam.

Ni fəgəfəgəkh bizi-waniáp, ni Mbumbukiam gevevendam

¹³ Nófuap! Ni Mbumbukiam ike manqat oskia bambu-manqaté, zo zəpaya, ma Evezəza kuku ndəmbəgo. Mbumbukiam zo é-məndo-vevesám, zo gəkhandi:z, zo Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, ndafəyamba ndozoyage neka unimanqatin manqat ndözö-ünimānqātināt. ¹⁴ Mbumbukiam zo Manqat Mbomambaqape mokho-te, ni qati-zəmesimam, ndógo tezəmbə-akhá: Zo nigí Evezəza Yesu Keliso-qa waev-té neka bazafəgəkh-qape-té qazógoát. ¹⁵ Nófuap! Yaq nakémbá, zo fəgəfəgəkh ndəwaniáp neka nəməndim manqat oskia ndəkhatiwí, ndəgo niqa manqat neka pepa mokho-te qati-zəmesimam.

¹⁶ Yesu Keliso, nigí Evezəza, neka Mbumbukiam, nigí Tat, ndego kuku ndəmbəgo ni-te, neka teqa tanakh matev mokho-te, ni miavmiav zita ndini-təpəzu neka vintənat matev mbomambaqape gini-etoam, ¹⁷ ndigu zo zita bezətəpəzú, neka zo bezətəkee. Yaq zo kopəmbaqapé, gekha matev eqeieqei ndəgo, sozəgoát neka manqat eqeieqei vozó-manqatát.

3

Pol Klisten ezoqam gezəviam, tiqa yaq-te tiguligulimat

¹ Nófuap! Manqat nəmə nqáneq: Zo niqa yaq-te, əv qane-guligulim: Evezəza-qa nəməndim matev, nakhamas-té qabənə-vəndá. Neka ezoqa bəndapém. Vizap-ús. Ate av-té, zo qazəte-ndapem. ² Neka nəmə əv qane-guligulim: Mbumbukiam ni ezoqa soqəsoqa-te, təabinimbi-khakhazám, ndigu ni ngiənoat-qa ndigu. Zapa ndógo, ezoqa nəmə, ndigu unimanqatin-təáv, Mbumbukiam-qa Manqat. ³ Geté ndego Evezəza, unimanqatin. Ndego zo bazafəgəkh zə-etoám neka nqova soqəqape-te gezəmbó-khakhazumát. ⁴ Ni Evezəza-te əv qati-vintənat nqəgo: Manqat ndəgo, ni zo nqazimbi-ləvuat, zo matev məzəgoatún. Yaq zo sozə-apét, ta matev-te nqanek. ⁵ Ni Evezəza-te əv qati-guligulim nqəgo: Ndego zo təabezəmbə-təkee, yaq zo Mbumbukiam-qa kuku matev nəmə mba zətəzətéz, neka fəgəfəgəkh vozó-waniapát, ate av-té, Keliso fəgəfəgəkh ge:yam.

Klisten ezoqam, sasae yə begó

⁶ Nófuap! Nigí Evezəza Yesu Keliso-qa iz-te, ni nqəizə-pouwe: Klisten ezoqa nəmə, ndigu sasae ndəzəmbə-qasi:vap neka ndigu yageav ndəgo, av ni zo qati-zəmesimam, zo ti namba me:khokhəmbáp. ⁷ Zo zəkeza məzəte-zətéz, zo niqa yage matev gəmbəpáev. Zapa ndógo, ni zo-te qeiyagam, ni ambá av nqəgo, niwau:ntám. ⁸ Ni lou logemáv, ndəgo ni fia gonemav qəgoam. Geté pəpave neká lovəlova, ni sasae bazafəgəkh-us nigoám. Zapa ndógo, ni poevéav, ni zo ezoqa nəmə-te teito-tambat. ⁹ Ni amba təni-poein, ni ambá kopəmbá, zo-te lou-qa yaq-te teito-tambin. Geté ni nikeza zendá qati-sasaetám. Ni tətí-matənumám ndógo: Zo niqa matev, təmbə-paevém. ¹⁰ Ni zo-te qeigoam, ni məizə-manqatám, av nqəgo: Gekha ezoqám ndego, sasae təmbə-qasi:vət, ndego lou beləgə.

¹¹ Ni əv qatiyogə nqəgo: Zo ezoqa nəmə khokhó sozoyagé. Sasae gonemáv. Ndigu kesov ezoqam-qa matev-té ginə-sokhosumatún. ¹² Ezoqam av nandi-gu, ni Evezəza Yesu Keliso-qa iz-te, nqəizə-pouwe, neka ni ndigu əv qati-guguzá nqəgo: Ndigu matev eqeieqei-té giabənə-yagé neka bəsasaetá, ekeza lou-qa.

¹³ Nófuap! Zo matev eqeieqei matanam-te bezə-əwéz. ¹⁴ Klisten ezoqa nəmə, manqat ndapeav teqəot, ni nqanek pepa-te qeipeaomem, gə-ometé,

neka zo te namba me:khokhòmbáp. Yaq ndego mivi bendáp. ¹⁵ Geté zo ezoqam av nge:go, qaqa ezoqam mèvewé. Geté zóguguím. Zo gèmbomataváp. Ndego zogé Klisten zòfú.

Pol-qa vaev manqat

¹⁶ Ni āv qati-guligulím nqægo: Gekha matēv ndøgo, zo tøzø-fakhanumat, Evezøza, ndego sambi zapa, zo sambi oskia zø-etoumát.

Evezøza ndøgoát, zo namba, zo ate ndøzøte:go.

¹⁷ Nqanek khaiya mboma manqat-qase nqanek, no Pol, nøkeza zendá gate-peamít. Noqa pepa-te ate ndægo, no āv tøte-peumatún. Yaq ezoqa segézøté, ta pepa ndøgo, no-té qandowáv.

¹⁸ Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa kuku matev, ndøgoát, zo-te, zo ate ndøzøte:go.

1 Timoti

Pol-qa bugukhokhof pepa, Timoti-te

Megeat Manqat-qase

Pol nqanek bugukhokhof pepa Timoti-te gepeawam, ndego manqei vinivinimba-té genø-okhoám, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesimam. Timoti ndego, ezoqa ndakinák. Esia manqei-té gekhouwév. Eve, Glik bawan-ák. Geté evo, Zu bawan ezoqám. Bugukhokhof khøuwa nøme, Pol manqei vinivinimba ge-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam, Timoti teqa manqat te-ewág ndøgo, vø-unimanqatin. Yaq taqa zita-te, Pol nqawa ezoqa zømesim-qa ge-okhoam, Timoti namba me-okhoám, vømbø-tøkeam. Yaq ndigu sùgumu-sasaetám (Kel 16:1-3).

Pol nqanek pepa gekhofotav, Timoti Efesus taon-té geyagám. Ta taon-te ndøgo, ndego Klisten bawan megeat ezoqam ndøgoám. Pol nqanek pepa, ta zapaya nqánek gene-peawám: Timoti bèto-feaiwát. Soqáin ndøgo, khavozam nømendim ezoqam, ezoqa titubam. Neka Pol ndego Klisten megetapak vevesam-qa yaq-te, vøe-ometim.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. No nqanek sasae Mbumbukiam-qa manqa vøovam-té qatøgót, ndego nigi khandi ètoam ezoqam, neka Keliso Yesu-qa manqa vøovam-te nqægót, ndego ni nqaziovintønat.

² Timoti! No nqanek pepa qo-té qatø-peaomít. Niqa unimanqatin matev mokho-te, qo uni nogé-yo-in. Mbumbukiam, nigi Tat, neka Keliso Yesu, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka tanakh matev neka sambi matev, ndøgoát, qo namba.

Nømendim ezoqa nøme-qa khavozam matev-te, gø:feaqoát

³ Av no bugukhokhof manqat qataqambe-løvuva, Efesus taon qate-ivav, Masedonia plovins-te vøenav, qo nandav Efesus taon-te, até vøqomát, neka ezoqam ndigu khokho nømendim manqat ndi:zømesim, gèzømbe-khafaép.

⁴ Ndigu khokho emanqat vototap neka ekeza atanakha-zapazapa-za-qa iziz kopoav-qape geveam matev namba, khøuwa besisindøvé. Zapa ndøgo, matev av nqægo, ezoqa manqa itumbam-té qanø-ituzá. Ndøgo ezoqa gezø-tøkeák, ti-unimanqatintat neka Mbumbukiam-qa manqa vøovam ti:zøtez.

⁵ Geté Mbumbukiam-qa Manqat nømendim-qa mokho nqánek: Ezoqa kuku bezøgø, kuku matev ndøgo, mbøni eqeieqei-te ndøndo-okho, ezoqa matavap eqeieqei mba tøvøgoat neka tiqa unimanqatin matev, ngusum-te mba khazeav vøgoát. ⁶ Ezoqa nøme, nqanek nømendim matev eqeieqei, møndø-ivøvé, yaq khokho manqa manqate matev-té ginøqambúz. ⁷ Nginik ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa guguna manqat-qa yaq-te zømesim-qa ndøgø, Mozes gembo-etoam. Geté ndigu zøtezat mbáin, taqa yaq-te ndøgo, ndi:manqate, oskiá ndøgo, ndigu kha føgakh-mba ndimanqate.

⁸ Ni mizi-nøtén, Mbumbukiam-qa guguna manqat, Mozes gembo-etoam, qanimáv, ni ezoqa eqeieqei tizi-zømesim. ⁹ Neka ni bizi-nøtén. Nqanek guguna manqat, ezoqa eqeieqei nonqó mbá. Geté ti nonqo ndígu, ezoqa khafaep ndimøkuiam neka pepen matev ndimatanam, neka ndigu Mbumbukiam ndisanqawe neka manqa-zapazapa ndimatanam. Nqanek guguna manqat, ti nonqo ndígu, ndigu Mbumbukiam-qa matev paeveav ndigu neka

teqa iz ndingi:wat, neka evøndipakha neka ezoqa nõme pakhapakha ndizø-khaneam. ¹⁰ Neka nqanek guguna manqat ti nonqo ndígu, mambe ndi-okho, neka izuizum angana mambe matev ndigu. Neka ti nonqo ndígu, ndigu ezoqa nõme gi-aqonøvematur, yaq ezoqa nõme-te vøwiin. Neka ti nonqo ndígu, khavozam ezoqam, neka ndigu manqa ovøyam-te meakha manqat gimanqatatur. Neka gekha ezoqām ndigu, ndigu matev nõme ndimatanam, ndøgo nõmendim matev eqeieqei pæveav ndøgo, Mozes-qa guguna manqat, ti nonqo ndígu. ¹¹ Manqat Mbomambaqape ndøgo, Mbumbukiam noqa zenda-te geve, ezoqa tøte-zømesimat, ni āv tøninømand. Ta manqat mokho-te, Mbumbukiam ni teqá waev neka iz eqawat-qape me:nømendím.

Ike manqat, Mbumbukiam-qa kuku matev zapaya

¹² No ike kandambá, Keliso Yesu-te, ndego nigi Evezøza. Ndego no bazaføgakh nø-etoám neka eqeieqei me:næmb, teqa sasae tægot. ¹³ No bugukhokhof, teqa iz nõngi:tám, neka tegi ezoqam vøe-ngiæzotam-a, vøe-zitagam. Geté Mbumbukiam tanakh nõgoám. Zapa ndøgo, ta khøwa-te ndøgo, no Yesu unimanqatinteáv, neka no nøtenateáv, no ande gekha matev me nøtē-matønumam. ¹⁴ Nigi Evezøza, kuku kandambá gego no-te neka unimanqatin matev neka kuku matev vønø-etoam. Matev av nqægo, Keliso Yesu-té qando-okhó.

¹⁵ Keliso Yesu, manqei-qape-te, nqáneq genegeavún, ni manqa-zapa-us ezoqam gékhandi:n. Nqanek manqat unimanqatin. Qanimáv, tizindapem. Manqa-zapa-us ezoqam mokho-te, ezoqa uni soqaqape-in nó. ¹⁶ Geté Mbumbukiam tanakh mbogoám, no-te. Zapa ndøgo, Keliso Yesu, ezoqa nõme zømesim-qa ndøgoám, av nqægo, ndego qaqa nakha-nakhamas-te gønemáv. Yaq no-té genekhamás, no ezoqa soqaqape qægoam. Yaq ezoqa géqeivím, av nqægo, ndigu ti-unimanqatinim, kopømbaqapé, khandi miavmiav tindapem. ¹⁷ Ndego miavmiav kawa ezoqam, ndego oskia ndeyage, ndego ezøqa ometupav ndego, ndego yakhapus Mbumbukiam ndego, te-te ndego, miavmiav, vizap matev neka iz eqawat matev begó. Amén. Nqanek manqat unimanqatin.

¹⁸ Timoti, noge yo, noqa manqat qo-te nqáneq. Ndøgo até kopó, av ezoqa nõme, qoqa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat givevezumat. Gømbopæv. Yaq qo kopømbaqapé, nõfe mbomambaqape-te, bazaføgakh-us qónøfeét. ¹⁹ Qoqa unimanqatin matev, qógeatát neka matev eqeieqei mba qombópavát. Ezoqa nõme, matev av nqægo, mõndø-ivøném. Yaq tiqa unimanqatin matev, ande khagua me vøtøkuvøem. ²⁰ Ezoqa menas, matev av nqægo gigonem, nõme Imenæus neka nõme Aleksandá. No nginik Saitan-qá zenda-té qatø-áb. Ndigu tiabiti-zøtéz, av nqægo: Mbumbukiam-qa iz nango gimø-ngi:namák.

2

Klisten ezoqam, ande āv kini-guligulimát

¹ Matev kandambaqape, no Klisten ezoqam bugukhokhof nqazø-pouwe, nqáneq: Ndigu ezoqa ewaqape, bèzø-guligulím, neka tiqa yaq-te Mbumbukiam-te bembø-viømemat neka ike manqat bembø-einimat. ² Neka ndigu gaman kawakawa-za neka megetapak bezø-guligulím. Yaq ni kopømbaqapé, yage eqeieqei-té neka sambi matev-té qaziyagát, neka Mbumbukiam vizimbó-vizupát neka matev mbomømboma vizigoát.

³ Mbumbukiam-qa bəi-te, ndego nigi khandi etoam ezoqam, guliguli matev av nqægo eqeieqei. Yaq ndego khanakhanakh. ⁴ Ndego āv qambəpəpəv nqægo: Ezoqa ewaqape khandi sugumú-ndapém neka unimanqatin manqat vőezətēz. ⁵ Zapa ndógo, Mbumbukiam sa kopo ndégo. Neka yaq Mbumbukiam-a, yaq ezoqam, iziz ezoqam sa kopo ngének, Keliso Yesu, ndego ge-ezoqam-ev, ⁶ ndego ezoqa ewaqape nqovotəzat nonqo, ekeza kha sa geve. Ta mokho-te, Mbumbukiam khəuwa eqeieqei-te, āv gininəmánd nqægo: Ndego ezoqa ewaqape khandi:zat-qa ndógó. ⁷ No Mbumbukiam nqáneq gene-veatán: No teqa u ləozu ezoqam neka Keliso-ge u-anem nógoát. Nqanek manqat unimanqatin. No khavozəpəteāv. No ndógo tene-veatán: No vini bawan-ak unimanqatin manqat neka unimanqatin matev-qa yaq-te nəté-zəmesimát.

⁸ Yaq nakémbá, no āv qanəmbəpəv nqægo: Manqei-manqei ate ndəgo, angana tiguligulimat, Mbumbukiam-te zenda ti-eqagimat, tiqa mbəni mokho-te, eqeieqei mbá sa bezəmbu:gu, qaqa mbain neka ponqombap mbain.

⁹ Neka sakheis, ndabua, matev eqeieqei-té giabenə-uzám, matavap loloakh-ús, ambá av nqægo, angana pəv təbezəmbəwāv. Neka ndigu izum, khapekhapé bete-ləvənvém. Neka gigiap bugug mboməmboma fia kandakanda, kopəmba ande av agiwa-qasis ndi:gu, khapekhapé bete-kapüám, kha-te. Neka ndabua fia kandakanda be-üzám. ¹⁰ Geté ndigu matev eqeieqei bematanám. Sakheis ndigu, Mbumbukiam ndimbovizap, tiqa khakheinam matev eqeieqei nqáneq.

¹¹ Sakheis Mbumbukiam-qa Manqat ti-ewagat, ndigu yoge eqeieqei begó. Ndigu nəmədim ezoqam, ya bembovizáp neka manqat mbain. Sə beqonəv.

¹² No sakheis takeāv, angana tizəmbə-kawəzətat neka ti:zəmesim. Geté ndigu yoge mbá giabiti-waní. ¹³ Zapa ndógo, Mbumbukiam bugukhokhof Adam ndəkhakheinəvém. Yaq vāev, Iv gukhakheinəvem. ¹⁴ Neka ndógo Adám mbá, wazeam getuwam. Geté Iv ndətuwám, yaq ndugu Mbumbukiam-qa khafəap vənqawa. ¹⁵ Geté Mbumbukiam até sakheis-a, ndigu nakheis ndizəqanim, gékhandi:z, ndigu unimanqatin matev neka kuku matev-te ate tiyagat, neka matavap loloakh vəzógoát neka eqeieqei vőyagát, av Mbumbukiam ndəmbəpəv.

3

Klisten megetapak-qa yaq-te

¹ Ezoqa pəv təmbogoat, te-Klisten-megeat-ezoqam-ev, ndego sasae qanímáv təmbopəe. Nqanek manqat unimanqatin. ² Geté Klisten megeat ezoqam, matev eqeieqei bəmbógó. Yaq ndógo, ezoqa nəme tiabiti-qəiví, ndego manqə-zapazapa mbain. Neka ndego səva kopo mba bəmbógó. Neka ndego matev nakha-nakhamas-te, bəgó. Neka ndego matavap loloakh-us bəgó. Teqa matev eqeieqei bəgó, yaq ezoqa tiabəmbəpəv-izáp. Neka ndego ezoqa, khəev sə bezə-manqaté. Neka ndego Mbumbukiam-qa Manqat nəmədim matev, üni bete-otév. ³ Neka ndego khapekhapé bete-izám. Neka ndego qaqa nakha-nakhamas-te bəgó. Geté ndego sambi matev neka aiyaiyav matev bəmbógó, ezoqam-te. Neka ndego moni-te, pəv bəmbógó. ⁴ Ndigu khəev-te namba ndi:yage, ndego eqeieqei bezə-keogé,

neka nakheis ùni bete-zòmesím. Yaq ndigu teqa manqat o-mba bembø-ndapé neka yà bembovizáp. ⁵ Zapa ndógo, ezoqam ndego, ekeza nakheis neka zas keoge-eqeieqei-eav tógoat, yaq gé, Mbumbukiam-qa Klisten bawan ezoqam, eqeieqei áv kezómbé-kewagát? ⁶ Ezoqam ndego Klisten matev-te ndakinak tendo-on, ndego kopómba mbáin, Klisten ezoqam tezómbomege. Soqáin ndógo, te:khambuvupat, yaq Mbumbukiam manqa ovóyam-té genóvê, av Saitan ge:ve. ⁷ Até bavokho ezoqám-a, Klisten megeat ezoqam-qa matev tiqevivat, ndigu ndego, ezoqa eqeieqei betevewé. Soqáin ndógo, manqa soqósoqa tófakhan teqa yaq-te, yaq nqova soqaqape-qa ka tendap.

Dikon ezoqam-qa yaq-te

⁸ Até dikon ezoqám-a, matev eqeieqei sa bezógó. Yaq ezoqa tiabezømbevizáp. Ndigu unimanqatin manqat mba bemanqaté. Neka ndigu ibøkha soqa izam bezógawáp. Neka ndigu moni-te, poev khapé bezómbègó. ⁹ Ndigu ezoqa ndafóyamba begó, Mbumbukiam-qa bói-te, neka teqa manqat, unimanqatin matev-qa yaq-te, ndógo ibugukhokhof khonoam-te qagoam, eqeieqei begeawát. ¹⁰ Tiqa matev, bèzómbokho-qeív. Yaq ndigu manqa-zapazapa mbain tógoat, ndigu kopómbaqapé, dikon sasae tigonem.

¹¹ Até tigi sakheís-a, matev eqeieqei sa bezógó. Yaq ezoqa tiabezømbevizáp. Ndigu manqa begevém. Neka ndigu matev nakha-nakhamas-te bègó. Neka ndigu unimanqatin ezoqam begó, matev ate ndægo.

¹² Ndigu dikon ezoqam, sakhei kopokopo mba bezógó. Neka ndigu tigi nakheis neka ezoqam, khoev-te namba ndi:yage, eqeieqei bezø-keogé. ¹³ Yaq ndigu sasae eqeieqei tigoat, ezoqa nòme gezø-vizupát. Yaq ndigu tiqa unimanqatin-te, Keliso Yesu-te, kha fógakh-mbá gíwaniapát.

Mbumbukiam-qa Manqat, khonoam-te qagoam

¹⁴ No tototaná ndógo: No nakhamas-té qatøndónáv, qo vøe-qamèkh. Geté no nqanek manqat nqæpeaomit, zapa ndógo: ¹⁵ No khøuwa tæføløtaz, nakhamas-te okhoeav tógoat, qo vøe-qatég, Mbumbukiam-gí ezoqam, áv kiníyagát. Zapa ndógo, ni Klisten bawan ezoqam, ni khandin Mbumbukiam-gí ezoqám. Neka ni unimanqatin manqat, andé uk me zi-egawát, neka ni unimanqatin manqat-qá zapá. ¹⁶ Niqa unimanqatin matev, Mbumbukiam ginindu-veaz, qanimav tantáv. Ezoqa kopómba mbáin to:nawam.

Keliso manqei-qape-te gefakhan,
ndego ezoqam ndófakhán, neka ezoqa vø-ometam.

Yaq Nqova Mbomambaqape, møndøni-unimanqatin:

Ezoqam ngének.

Neka enzol ezoqam ndø-ometám.

Teqa manqat, manqei-manqei ate ndægo,
sùgumu-panqavøemát.

Neka manqei-qape-te ate nqægo,
ezoqa vø-unimanqatinim.

Yaq Mbumbukiam yan-té genóndáf,
neka iz kandambaqape vømbø-etoam.

4

Khavozam nømendim matev-qa yaq-te

¹ Nqova Mbomambaqape-qa manqat, bavokho-qapé. Av gene-manqaté nqægo: Vaev khøuwa-te, ezoqa nòme tiqa unimanqatin Yesu-te, ndø-ivøvém.

Yaq ndigu khavozam nqova neka nqova soqoŋsoqa-qa nɔmɛndim manqat mbɔpavát. ² Ndigu ezoqam, nɔmɛndim matev av nqægo ndivɔndɔzu, ndigu khavozam ezoqám. Tiqa matavap mɔndɔ-soqoŋsoqoám, yaq ndigu mɛ:zɔtezák, gekha matev eqeieqei neka gekha matev soqoŋsoqa. ³ Ndigu nɔkenɔkem matev-te neka loge gigiap nɔme-te, khafeap mo:-aumatún. Geté loge gigiap nqanek, Mbumbukiam ndɔkhakheinám. Yaq ni Klisten ezoqam, ni nqazi-unimanqatinat neka unimanqatin manqat qazi:nɔten, kopɔmbaqapé, Mbumbukiam ike manqat zimbó-einimát, neka nqanekloge gigiap vizilogát. ⁴ Zapa ndógo, gigiap ate ndægo, Mbumbukiam gekhakheinam, eqeieqei. Yaq nakémbá, ni bizi-sanqáwé. Geté Mbumbukiam-te ike manqat zimanqatát, sasa zí-upɔgimát. ⁵ Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat neka guligulim mokho-te, loge gigiap ate ndægo, gè-eqeieqei-ín, Mbumbukiam-qa bɔi-te.

Klisten megeat ezoqam eqeieqei-qa yaq-te

⁶ Qo Klisten qafuap av toqote-zɔmesimat ndægo, qo Keliso Yesu-ge sasae ezoqam eqeieqei qógoát. Yaq qo Mbumbukiam-qa Manqat mokho-te, unimanqatin matev-qa yaq-te, ndógo qo ande lou me ndoqote-loge, neka nɔmɛndim manqat eqeieqei mokho-te, qoqombo-pavat, bazafɔgakh-us qógoát. ⁷ Ezoqam-qa khokho emanqat vototap matev, ndógo ezoqa tɔkemav ndógo, zitá qanewuóé. Geté qo bazafɔgakh tɔnɔ-asɔzú ndógo: Av qane-yagé, av Mbumbukiam ndɔmbɔe-poev. ⁸ Ezoqa sasae tegoat, ekeza kha bazafɔgakh etoam nonqo, ndógo kopɔmbá. Elavɔqase gembótóké. Geté bazafɔgakh toqo-asaz, matev toqogo, av Mbumbukiam ndɔmbɔe-poev, ndógo kandambá tɔqatɔke. Av toqotegoat ndægo, qo khandi qóndáp, ndakín neka até megemege-té-a. ⁹ Nqanek manqat unimanqatín. Qanimáv, tizindapem. ¹⁰ Yaq nakémbá, ni bazafɔgakh zi-asazét neka sasae bazafɔgakh-us zigút. Zapa ndógo, ni Mbumbukiam-té qazio-taná, ndego khandi Mbumbukiam, ndego ezoqa ewaqape-ge khandi etoam ezoqam. Gekha ezoqám ndigu, ndego ti-unimanqatinim, khandi ndóqevím.

¹¹ Nqanek manqat, ezoqa gèzɔ-manqatét neka gè:zɔmesimít. ¹² Qo ezoqa besanqáqá, ta zapaya ndógo, qo ezoqam ndakinak ndoqotego. Geté qo matev eqeieqei ndógo, manqat-te neka yage-te neka kuku matev-te neka unimanqatin matev-te neka qakeza kha eqeieqei nɔzɔgim-te. Yaq ezoqa gégamekhám, neka qoqa matev vɔmbɔ-paevém. ¹³ Qo ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat gèzɔ-geveám. Gèguguzá, neka gè:zɔmesím, atema no banɔfakhan.

¹⁴ Bazafɔgakh ndógo, Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape geqa-etoam, Klisten megetapak zenda giqambo-veem, yaq Mbumbukiam-qa manqat givevezɔmem qoqa yaq-te, ta bazafɔgakh ndógo, ndɔsanqáwé. Geté oskia mbogeawát, qoqa sasae-te. ¹⁵ Qo bazafɔgakh ndɔ-asɔzú, ta matev-te ndógo, no qataqambe-manqatavun. Até vɔgɔ. Yaq ezoqa áv tiabiti-qeiví: Qo Klisten matev-te, kandambá qoqo-khouweq. ¹⁶ Qakeza yage neka nɔmɛndim matev, gèqeiví. Até vɔyá, nqanek matev-te. Av toqotegoat ndægo, qo qakeza kha qókhándí neka até ndigú-a, voqó-khandí:z, ndigu qoqa manqat ti-ewagat.

5

Klisten megeat ezoqam, Klisten zifuap av kenézæbát

¹ Anganeam e-ma-khouwevat tegoat, qo manqa sasanqa-us mbomanqáté. Geté manqat taqagoat te-te, āv tōnegugú, kopømba ande av qakeza qave toqote-gugu.

Neka anganeam ndakinak-te, manqat taqagoat, āv tōnegugú, kopømba ande av qakeza qazøpikia o qaveqase toqote-gugu.

² Neka sævam e-ma-khouwevat tugoat, manqat taqagoat tu-te, āv tōnegugú, kopømba ande av qakeza qavo toqote-gugu.

Neka sævam ndakinak-te manqat taqagoat, āv tōnegugú, kopømba ande av qakeza qazan o qakhasuk toqote-gugu. Matev eqeieqei-té, Mbumbukiam-qa bøi-te.

Klisten ngængæm-qa yaq-te

³ Ngængæm tigoat, ndigu tøke ezoqa mbain tøgoat, yaq Klisten bawan ezoqam, bēzøvizáp neka yá bezøtøkeé. ⁴ Geté ngæmam ndugu, nakheis neka zi timbogoat, nginik Klisten matev eqeieqei begó neka ekeza ezoqam, yá bezø-keogé. Ndigu evøndipakha neka atanakha-za neka qaza-za, tiabezømbe-qavøiwát, av bugukhokhof gizømbe-kewagam. ⁵ Ngængæm ndigu, ekeza ezoqam mbain ndigu, ndigu Mbumbukiam-te mbá ginøtazá. Ndigu guligulim, sēgezømá, pavpave neká lovølova, neka Mbumbukiam tøke-qa ndimbøviam. ⁶ Geté ngængæm ndigu, ekeza poev matev mba ndimbopaev, ndigu ande lovøte ezoqám. Oskia ndøgo, ndiyage, ndigu møndø-pakhaéz.

⁷ Nqanek manqat gè-zømesím, ndigu Klisten ezoqam. Yaq ezoqa nøme, tiabiti-qeiví, ndigu manqa-zapazapa mbaín. ⁸ Gekha ezoqám ndego, ekeza ezoqam neka ndigu ezoqam, khøev-te namba ndi:yage, eqeieqei tøkemav tøgoat, ndego unimanqatin matev, zitá genewuá. Teqa manqa-zapa, Klisten-av ezoqam-qa manqa-zapa, møndølvú.

⁹ Ngæmam nømu-qa iz ndøpeawám, ta mbuk-te ndøgo, Klisten ezoqa ngængæm ndizø-tøkee, tiqa iziz ndøpeawap. Geté tuqa iz sa ndøgo toqó-peawám, ndugu viav 60 tumu-løvuat, neka ekeza anganeam mba gumbo-matavupam, ¹⁰ neka tuqa yaq-te, ezoqa ti-zøtez, ndugu sasae mbomømboma gugoavun, kopømba ande av nakheis eqeieqei guzø-kewagam, neka ezoqa khøev guzø-manqatam, neka ndugu mivi mbain qagoam, khokho sasae gu-goam, ande av Klisten ezoqa nøme, zenda tokhotapak guzømbe-sunguzumam neka ndigu vøzø-tøkeam, yage føgakh qazø-fakhanumam, neka gekha sasae eqeieqei nøme vøgoam.

¹¹ Geté ngængæm ezoqa ndakinak-qa iziz ndøpeawám, ta mbuk-te ndøgo. Soqán ndøgo, tiqa poev angana-te nango tøvav, yaq angana nqawa vø-upøgím, neka Keliso zita vøe-wuowēm. ¹² Av gigonemin, ndigu manqa-zapa ndøgonemin. Zapa ndøgo, manqa mbusa ndøgo, bugukhokhof giveem, av nqægo, “Ni angana nqawa nī-upøgimák,” ndigu gënqaonemin. ¹³ Neka nøme nqáne: Ngængæm ezoqa ndakinak-qa iziz toqo-peawam, Klisten bawan ezoqam tizøtøke, ndigu gëwauwíz neka āv qazømbé-meá nqægo: Ezoqam-qa khøev-te segé-okhoáf. Geté ta-mbá mbá. Ndigu manqa ndøgeve:mát neka ezoqam-qa matev-te, kesov vøsokhosumát. Neka khokho manqat segé-manqatát, ndøgo ambá gëmanqateāk. ¹⁴ Yaq nakémbá, no nqæmatavap, qanimav nqáne: Ngængæm ndakinak, angana nango bétønqogím. Yaq nakheis bezøfakház neka tiqa khøev eqeieqei bembøe-keoge. Yaq av nqægo, nigi qaqa ezoqam kopømba mbaín, ni Klisten ezoqam, niqa iz tingi-nam. ¹⁵ Ngængæm nøme, ndigu møndø-qambúz, Saitan vømbø-paevem.

¹⁶ Klisten sævam tugoat, ndugu ekeza ezoqa mokho-te, ngængæm timbo-goat, yaq ndugu yà bezøtøkeé. Ndugu Klisten bawan ezoqam-te nqanek viniv bezø-iváv, tizøtøkee. Yaq Klisten bawan ezoqam, ti-mbá tiabezø-tøkeé, ngængæm ndigu, ekeza ezoqam mbain ndigu.

Klisten megetapak-qa yaq-te

¹⁷ Klisten megetapak ndigu, Klisten bawan ezoqam eqeieqei ndizø-keoge, ndigu vizap neka fia eqeieqei be-upøgím. Bugukhokhof tiabe-upøgím ndigu, Mbumbukiam-qa emanqat vototap sasae-te, bazaføgakh ndi-asøzu neka ezoqa ndi:zømesim. ¹⁸ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Qo kao-qa manqa-nqa, mboløvønám, wit tag koqogim sasae tugoat.” Neka nøme nqáneq, “Gekha ezoqám ndego, ndesasaeat, ndego yaq-fia bèndáp.”

¹⁹ Ezoqa kopo, Klisten megeat ezoqam-qa yaq-te, manqat teqa-ein, av nqægo, ndego manqa-zapa ndøgø, qo teqa manqat mbo-èwág, geté bøi vizu ezoqam misika o menas tigoat. ²⁰ Geté Klisten megeat ezoqam unimanqatin manqa-zapa tego, qo ezoqa ewaqape-qa bøi-te, qógugú. Yaq ndigu Klisten ezoqa nøme, møe tinígoném, yaq manqa-zapa gègonemák.

²¹ No Mbumbukiam-qa bøi-te neka Keliso Yesu-qa bøi-te neka tegi enzol ezoqam, gevevesam, tiqa bøi-te, nqataqá-pouwe: Nqanek manqat, qataqambe-manqatavun, matev únime:gó. Qo ezoqa ndøgevezøát, neka yaq-mba ndø-ðkhó.

²² Qo ezoqa zenda vøvøqa zømbø-àwám, Klisten megeat sasae-te. Geté tiqa matev vøkhæqatéq. Soqain ndøgo, ndigu manqa-zapa tigonem, yaq ezoqa timatavupat, tiqa matev kopømbá qoqa bøi-te. Neka qo qakezan, ndaføyamba até vøyá, Mbumbukiam-qa bøi-te.

²³ Timoti, qo enqoni nandoqo-qeivap, ibøkha mokho-mba ndø-izám. Geté wæn khasøkhasis namba me-izám. Yaq qoqa emu eqeieqei qágoát.

²⁴ Ezoqa nøme-qa manqa-zapa, bavokhó qagó. Yaq soqoté-qatéq, ndigu manqa ovøyam-te, yaq-fia ndøndapém. Geté ezoqa nøme-qa manqa-zapa, khonoam-té qagó, yaq vaev-té qandóveá. ²⁵ Neka matev eqeieqei-qa yaq-te, até kopó. Nøme ndøgo, bavokhó qagó. Geté ta matev eqeieqei nøme ndøgo, ndakin khonoam-te nqago, kopømba mbain, oskia tøkxonawat.

6

Sasae ezoqam-qa yaq-te

¹ Yaq-fia mbain sasae ezoqam, tigi sasae kawakawa-za, úni bezømbe-vizáp. Soqain ndøgo, ezoqa nøme Mbumbukiam-qa iz neka niqa Klisten nømendim matev tingenøitat. ² Tigi sasae kawakawa-za, Klisten ezoqam tigoat, yaq sasae ezoqam kopømba mbain, vizap mbain tigoat ti-te, ta zapaya. Geté ndigu sasae eqeieqei begó ti-te. Zapa ndøgo, ndigu kawakawa-za, ti-te sasae ndigu, ndigu até gè-unimanqatinát neka Mbumbukiam kúkú, ti-te.

Khokho nømendim neka moni-te poev-qa yaq-te

Manqat ndøgo, av qate-qamekheimavun, ezoqa gè:zømesím neka gègugúb. ³ Geté ezoqa nøme-qa nømendim manqat vini tøgoat neka nigí Evezøza Yesu Keliso-qa manqat eqeieqei uni leveav vøgoát, neka teqa nømendim matev, ezoqa tøkøeav tøgoat, matev eqeieqei-te tiyagat, av Mbumbukiam ndømbøe-poev, ⁴ ezoqam av nge:go, ekeza iz khokhó sege-eqawát neka ndego mokho-gase ndapeáv. Teqa matavap, gèmbø-soqøsoqoám. Ezoqam av ngenek

nge:go, manqa mokho zapaya, ponqombap neka manqa itumbam-qa mba ndógó. Geté matev av nqægo, ezoqa ova matev neka sanqambap matev neka ezoqam-qa iz ngenøgim matev neka løvøyap matev-té qanø-ituzá. ⁵ Ezoqam av ngi-gu, khøuwa kopoáv, gèponqombupátún. Tiqa matavap gèsoqøsoqoám. Ndigu unimanqatin nømendim matev, møndø-ivøvem. Ndigu ndimatavap, qo Klisten matev-te toqoyagat, nakhoa ekeqá av nqægo: Qo gigiap kopoav qó-upøgimát.

⁶ Geté ni Mbumbukiam-qa matev tizimbo-pavat neka gigiap-qa yaq-te, ni nqanigu, khanakhanakh vønigoát, yaq ni unimanqatin gigiap kopoav ezoqám. ⁷ Ni qazi-qanimat, ni gigiap mbaín, sizi-geavún. Yaq até kopó. Ni manqei-qape nqawa tizi-ivøvem, ni gigiap mbaín, siziniáv. ⁸ Yaq nakémbá, loge gigiap neka ndabua nqanigu, ni kopømbá, khanakhanakh. Gigiap nøme binigt.

⁹ Geté ezoqa ndigu, gigiap kopoav upøgim-qa ndigu, ndigu khamasim matev-té ginø-o:azín, neka ka vøendapemín. Yaq tiqa khokho poev matev soqøsoqa kopoav-qape, soqaqape-té qanø-itúb, vøngiæzø. ¹⁰ Poev moni-te, ndøgo matev soqøsoqa ate ndægo-qá zapá. Ezoqa nøme, ndigu moni-te poev khape qazømbewav, ndigu unimanqatin matev, møndø-ivøvem. Yaq ta zapaya ndøgo, viniv kandambá gindapem.

Ni bazaføgakh bizi-asøzú, Klisten matev-te

¹¹ Geté qo, Mbumbukiam-ge ezoqam, matev soqøsoqa av nqægo, møe qombónayát. Geté bazaføgakh ndøgo tønø-asøzú: Matev eqeieqei gone-te, neka yage-te ndøgo, av Mbumbukiam ndømbøe-pøev, neka unimanqatin matev-te, neka kuku matev-te, neka bazaføgakh-us waniap matev-te, matev føgøføgakh toqoqeiv, neka aiyaiyav matev-te, ezoqa nøme-te. ¹² Qo nøfe mbomambaqape-te, unimanqatin matev-qa yaq-te, bazaføgakh-us qónøfeát. Khandi miavmiav, gèkhatiwi, ndøgo Mbumbukiam geqambe-akha, neka taqa yaq-te, qo ezoqa kopoav-qa bøi-te, qoqa unimanqatin matev qoqo-unimanqatin.

¹³ Mbumbukiam, ndego gigiap ate ndægo, khandi ndembo-etoam, neka Keliso Yesu, ndego Pontius Pailøt-qa bugug-te, unimanqatin manqat ge-unimanqatin, no tiqa bøi-te, nqataqá-manqate: ¹⁴ Mbumbukiam-qa Manqat, o-mba mo:ndapé. Yaq ezoqa áv tiabiti-qeiví, qoqa matev eqeieqei. Até vømbopáev, atema nigi Evezøza Yesu Keliso nango vøndóqaván, ¹⁵ ta khøuwa eqeieqei-te ndøgo, ma Mbumbukiam ge:zav, ndego iz eqawat-qape, ndego yakhapus megeat ezoqam, ndego kawakawa-za-ge Kawa neka evezøza-za-ge Evezøza. ¹⁶ Khandi miavmiav, ndego yakhapús ndømbogo. Ndego waev kandambaqape-té geyagé. Ezoqa kopømba mbaín, taqa avønin-te tewav. Ezoqa kopo, ndego ometeáv neka kopømba mbaín, ti-ometam. Vizap matev neka kawa matev, te-te ndøgo. Miavmiáv.

Amén. Nqanek manqat unimanqatin.

Ovøyam manqat nøme, gigiap kopoav ezoqam-qa yaq-te

¹⁷ Ezoqam ndigu gigiap kopoav ndøzøgo, nqanek manqei-qape-te, manqat áv qazømbeløvúá: Ndigu tiqa gigiap kopoav-qa yaq-te, bete-khambùváp neka betotázá. Zapa ndøgo, manqei-qape-qa gigiap, nakhamas-té qanø-navøemín. Geté ndigu Mbumbukiam-te mbá giabeto-tazá, ndego ni matev

mbomømboma ate ndægo ndini-etoam, niqa khanakhanakh nonqo. ¹⁸ Neka gezø-eín: Ndigu matev egeiegei kopoav matanam ezoqam begó. Ndigu etoam møqæ begó, neka ezoqa nøme yà bezøtøkeé. Khanakhanakh-ús. ¹⁹ Av ti:matønumat, ndigu gigiap kopoav, megemege-te nonqo mó:møvøemét. Yaq ndøgo kopømbaqapé tiotabat. Ndigu unimanqatin khandi ndøndapém.

Væv guguna manqat

²⁰ Timoti! Sasae ndøgo, Mbumbukiam qoqa zenda-te geve, gèqeví. Khokho manqat ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat kha-mba oveav ndøgo, neka ta manqat ndøgo, khokho nømendim ezoqa nøme 'nøtenat' ndimbo-akhayam, qo zitá qanewuøé. ²¹ Ezoqa nøme, meakha manqat av nqægo, møndø-ndapém, neka unimanqatin matev egeiegei vø-ivøvem.

Mbumbukiam-qa kuku matev, ndøgoát, zó namba.

2 Timoti

Pol-qa pepa qambo-menas, Timoti-te

Megeat Manqat-qase

Pol nqanek pepa nøme, Timoti-te gepeawam, ndego Lom taon-té geyagám. Ndimbula mokho-té gunu:goám. Pol áv gene-matøvém nqægo: No avønín ndølbém, vøe-naním. Nqanek pepa, vaev pepá, Pol gepeawam. Taqa zitate, ndego pepa nøme peawapøteáv. Pol Timoti taqa yaq-te ndógo tembø-peawám, ndego Klisten bawan ezoqam, eqeieqei ande áv kezømbé-kewagát. Neka Timoti ekezan, unimanqatin matev-te, bazaføgakh-us até beyá.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. Ndøgo Mbumbukiam-qá poév. Ndego manqa mbusa, áv genevé nqægo: Ni Keliso Yesu mokho-te, yage miavmiav zindapém. Yaq no ezoqa bâte-zømesím, taqa yaq-te.

² Timoti! No nqanek pepa qo-té qatø-peaomít. Qo andé uni nogé-yo-ín. No nøtaqambo-khafuát. Mbumbukiam, nigi Tat, neka Keliso Yesu, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka tanakh matev neka sambí matev, ndøgoát, qo namba.

Ni mivi bizígú, Mbumbukiam-qa emanqat vototap-te

³ Mbumbukiam møndæ-otév, no teqa sasae eqeieqei nogó neka nqæmbø-vízáp, ate av-té, nogi atanakha-zapazapa-za gi:goam. Neka no ike kandambá te-te. No oskia nøtaqando-mataváp, pavpave neká lovølova, neka vøtaqandø-guligulimatun. ⁴ No qataqa-matøvemín, qo qoqoviq, no qateqouvaq, yaq no vao kandambá qo-te neka nqawa qamekhe-qa nøgó. Yaq no kopømbá, khanakanakh tábenømbe-tøvá. ⁵ No qoqa unimanqatin matev, møtenøtén. Ndøgo ngusum-te mbá mbá. Qogu qazupuka Lois neka qogu qavo Yunis, unimanqatin matev, av tøzømbe-goám ndægo. Neka no áv qate-unimanqatinát nqægo: Qoqa unimanqatin matev, qo mokho-te nandu:gu, ndøgo até kopó.

⁶ Yaq nakémbá, no matavap, áv qataqambé-mboqoá nqægo: Matev ndøgo, Mbumbukiam geqa-etoam, no zenda qataqambove, qo toqo-matønumat, yaq ndakin qo mokho-te nandu:gu, ande gøinam me qoté-khambá, nqawa bēwagim. ⁷ Zapa ndøgo, Nqova Mbomambaqape, Mbumbukiam gini-etoam, ndego ambá av nqægo, ni møe matev ni-etoumatún. Geté ndego ni bazaføgakh neka kuku matev neka kha eqeieqei nøzøgim matev ni-etoumatún.

⁸ Yaq nakémbá, qo mivi ndøgø, ezoqa nigi Evezøza-qa yaq-te toqote-zømesimat. Neka noqa yaq-te, no te zapaya ndimbula-te nqatu-utønát, mivi ndøgø. Geté viniv soqó-eqatát, no namba, Manqat Mbomambaqape zapaya. Mbumbukiam bazaføgakh qá-etoám, ⁹ ndego ni gekhandi:n, neka gini-akha, ni tegi ezoqam tizigoat neka matev eqeieqei-te vizíyagát. Ndego ni ambá av nqægo, niqa matev matanam zapayá gene-khandi:n. Geté ndego áv tømboe-pøovám, neka ni ekeza kuku matev zapayá gene-khandi:n. Manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, Mbumbukiam é-møndo:pøoá, ndego ni ekeza kuku matev, Keliso Yesu mokho-té ginínømánd. ¹⁰ Nqanek matev, ndakin møndø-fakhán, Keliso Yesu, nigi khandi etoam ezoqam, gegeavun. Ndego løvøte-qa bazaføgakh møndøngiú neka Manqat Mbomambaqape-qa mokho-te, khandi miavmiav vøndøndap.

¹¹ Mbumbukiam no nqáneq gene-veatán: No teqa u lóozu ezoqam neka Keliso-ge u-anem neka nómendim ezoqam nógoát. ¹² No matev vinivinimba ta zapaya ndógo tóte-potonám. Geté no mivi mbain. Zapa ndógo, no mótenótén, gekha ezoqám ndego, no nqæ-unimanqatinat. Neka no áv qate-unimanqatinát nqægo: Sasae ndógo, ndego noqa zenda-te geve, ndego kopømbaqapé, gembó-kewagát, atema teqa qavøne khøuwa vømóndáp.

¹³ Nómendim manqat eqeieqei, qo no-te qoqo-ewagam, føgøføgakh ndøgeawát neka ezoqa áv tøne-zømesím. Unimanqatin matev neka kuku matev mokho-té qonógó, ndógo Keliso Yesu-te ndøndo-okho. ¹⁴ Nqova Mbomambaqape-qa bazaføgakh mokho-te, ndego ni mokho-te ngu:yage, qo unimanqatin manqat, Mbumbukiam qoqa zenda-te geve, eqeieqei mbokeogé.

¹⁵ Qo mòqote-qatéq, Esia manqei-ak ate ndigu, no sège-nøuvøném, até Figelus neka Emogenés-a, no vø-nøuvønem. ¹⁶ Onesifolus mba ndógó, no nøuvønateav ndógo. No áv qate-guligulím nqægo: Ndego neka tegi ezoqa nøme, namba ndi:yage, Evezøza tanakh tèabezømbegó. Zapa ndógo, ndego khøuwa kopoáv, noqa mokho-te, gèkhakheinumám. Neka ndego mivi goneáv, no ndimbula-te nqægo neka auli sen nqate-løvønømbap. ¹⁷ Geté ndego nqanek Lom taon-te gefakhan, ndego noqa, gèvawám, bazaføgakh-ús, atema vømøqand. ¹⁸ Noqa poev nqáneq: Evezøza manqa ovøyam khøuwa kandambaqape-te, tanakh bèmbogó. Qo mòqote-qatéq, ndego Efesus taon-te ndógo, tøke kandambá genøgoam.

2

Klisten ezoqam, sasae mbomambá sa begó

¹ Noge yo! Qo bazaføgakh-us ndógó, ta kuku matev-te ndógo, Mbumbukiam Keliso Yesu mokho-te gini-etoam. ² Manqat ndógo, qo qoqo-ewagam, no ezoqa kopoav-qa bøi-te qate-zømesimam, ezoqa nøme qoté-zømesimát. Ezoqa ndigu toqoté-zømesimát, ndigu qo ndoqote-qateqat, ndigu unimanqatin ezoqam ndigu, neka ndigu kopømba ndógo, ezoqa nøme ti-zømesimat.

³ Qo Keliso Yesu-ge nakhag ezoqam mbomambaqape ndoqogo, yage føgakh-qape soqóndáp, no namba. ⁴ Qo mòqote-qatéq. Nakhag ezoqam nakhag-te gewavin, ndego sasae nøme geagimáv. Geté nakhag mba mbómatavupít. Yaq tege kawa ezoqam, ndego nqanek sasae-te gendoakha, khanakhanakh tèabetendáp. ⁵ Neka ezoqa bøiat-te gefifingimin, ndego kopømba mbain, yaq-fia tendap, ndego bøiat-qa matev uni paeveav tøgoat. ⁶ Ezoqam ndego, khæ-te sasae bazaføgakh-us ndego, avø gigiap bugukhokhof ndégo tabelóg, ndógo tepe:tat. ⁷ Manqat nqanek ùnime-matøvém, no nqataqa-manqate. Èvezøza qateqat qá-etoám, qo manqa mokho ate ndægo voqombó-ndáp.

⁸ Yesu Keliso qombó-matavupát, ndego Deivid-ge zeo, ndego Mbumbukiam løvøte-te gekhandi:v, teqa yaq-te Manqat Mbomambaqape ndæmanqate, no ezoqa nqate-zømesim. ⁹ No ta zapaya nqáneq qate-potonám, neka ande pepen ezoqam me, auli sen nqate-løvønømbap. Geté Mbumbukiam-qa manqat, kopømba mbain tøløvøtupat. ¹⁰ Yaq nakémbá, no nqanek viniv ate ndægo, sæ-eqawát. No ti zapaya ndigu tóte-eqawát,

Mbumbukiam gevevesam. Yaq até ndigú-a, Keliso Yesu mokho-te, khandi ndóqeivím, neka yage miavmiav qanimav-qape bemøndapem.

¹¹ Nqanek manqat unimanqatín, av nqægo:

Ni Keliso namba sa qazimu-pakhaen,
yaq ni te namba sizimú-yagát.

¹² Ni bazaføgakh-us tizi-waniapat, matev føgøføgakh tøni-fakhanumat,
yaq ni kawa matev zimøndapém, te namba.

Ni teqa yaq-te tizio-naomem,
yaq até ndegó-a, niqa yaq-te, ndò:nawám.

¹³ Geté ni unimanqatin goneav tøgoat te-te,
ndego unimanqatin até gembógoát ni-te.
Zapa ndógo, ndego ekeza manqat gó:nawamák.

Mbumbukiam-gi unimanqatin sasae ezoqam-qa yaq-te

¹⁴ Nqanek manqat, av no qataqambe-manqatavun, qo ezoqa matavap oskia qozø-mboqoatát. Neka qógugubát, Mbumbukiam-qa bøi-te. Ndigu manqa mokho-qa yaq-te, manqa bete-itumbám. Zapa ndógo, manqa itumbam matev av nqægo, ezoqa gezø-tøkeák. Geté ndigu segé-ngiæzø, ndigu manqat ti-ewagat. ¹⁵ Qo bazaføgakh ndø-asøzú, Mbumbukiam-qa bøi-te, ezoqa egeieqei vøgo. Qo mivi ndøgø, qoqa sasae-te, neka ezoqa unimanqatin manqat egeieqei me:zømesím. ¹⁶ Khokho manqat, møe qombónayát, manqat ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat kha-mba oveav ndógo. Zapa ndógo, ta mokho-te, ezoqa Mbumbukiam nøme mba mó:sanqawém. ¹⁷ Nginik ezoqam-qa manqat, andé nqamav me me:gó. Sa tønø-khouvevtét. Yaq kha unimé-ngiú. Ezoqa nøme ndigu, khokho nømendim manqat av ndi:manqate, nøme Imenæús neka nøme Filetús. ¹⁸ Nginik ezoqa menas, unimanqatin manqat møndø-ivøvé. Ndigu áv gini-manqaté nqægo, “Khøuwa ndógo, Mbumbukiam ezoqa løvøte-te tekhandi:z, møndø-fakhán. Ni nango zimø-khandi:nák.” Yaq ta mokho-te ndógo, ndigu ezoqa nøme-qa unimanqatin matev, gèngi-tít. ¹⁹ Geté Mbumbukiam andé nandi-qapi me me:záv. Ndigu bazaføgakh-qapé. Ezoqa kopømba mbaín tikukugimem. Nginik nandi-te áv qano-peawáp nqægo: “Evezøza møndæ-otév, ndigu ezoqam, tegi ndigu.” Neka nøme nqánek: “Gekha ezoqám ndigu, ekeza kha Evezøza-gi ndi:vewe, ndigu manqa-zapa zitá giabiti-wuøé.”

²⁰ Khøev-qape mokho-te, ndis fia kandakanda mbá mbá ndøu-awap, ndógo gol neka silva gi-khakheinømem. Geté ndis nøme ndógo, tae neka ganda mbá gini-khakheinømém. Ndis fia kandakanda ndógo, lou loge kandakanda-te mbá ginø-upøgimín, lou vøe-qoqongin. Geté ndis nøme ndógo, khokho matev neka pageap nonqó. ²¹ Gekha ezoqám ndego, khokho nømendim manqat møe tembonayat, ndego andé ndis fia kandambaqape me mé:goát, ndógo lou loge kandakanda-te gi-upøgimatun. Ndego Mbumbukiam-ge ndógoát. Neka ndego khakheitáp. Gekha matev egeieqei ndógo, Mbumbukiam, tege Kawa ezoqam, ndømbopøev, ndego tego, ndego kopømbaqapé, segégoát.

²² Yaq nakémbá, pøev matev soqøsoqa ndógo, ezoqa ndakinak-te qafakhanumatun, møe qombónayát. Geté matev ndaføyamba-qape neka unimanqatin matev neka kuku matev neka sambi matev qombópæv, ndigu

ezoqa nøme namba, ndigu Mbumbukiam-te mbøni ndaføyamba-qape ndi-akhayam. ²³ Geté khokho manqat ndøgo, av ezoqa nøme ndi-manqate, ndigu mokho ndapeav ndigu, møe qombónayát. Zapa ndøgo, qo mòqote-qatéq, manqat av ndægo, ezoqa ponqombap-té qanø-ituzá. ²⁴ Geté Evezøza-ge sasae ezoqam, beponqombáp. Ndego ezoqa ewaqape-te, matev aiyaiyav-té geabenøgó. Neka ndego nømendim-te, kopømba begó. Neka ndego mbøni nakha-nakhamas-te, bembo-nqosøgeáp. ²⁵ Yaq ezoqa nøme, teqa manqat sa tinqagimat, ndego qaqa bègø ti-te. Geté nakhoá eqeieqei betezømás. Eisa, Mbumbukiam pezømbé-tøkē penømakhaya, yaq ndigu vøe-qambüz neka unimanqatin manqat vøe-unimanqatinim, ²⁶ neka matavap vøzømbé-eqeieqei neka nqova soqapape-qa ka-te vøndé-fakház, ma ndigu ge-gavem, ndigu teqa poev matev timbopavat.

3

Vaev khøuwa-te, ezoqa matev soqøsoqa timatønumat

¹ Qo vøe-qatéq, vaev khøuwa-te, matev føgøføgakh ndøfakhanám. ² Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa ekeza yage neka moni mba mbómatavupát. Ndigu khambuvap ndøgoát neka ekeza iz vø-eqatát, neka ezoqa nøme-qa iz vøvoatát. Ndigu ngenøgim manqat ndómanqatát neka evøndipakha-qa manqa o-mba gezømbó-ndapeák. Ndigu ike manqat gémanqateák neka Mbumbukiam gembó-vizapák. ³ Ndigu kuku matev gezøgoák, neka ezoqa nøme-qa manqa-zapa gezømbó-navøemák. Ndigu manqa ndøgeve-mát, neka ekeza kha génøzøgimák. Qaqa-te segé-moqozét, neka matev mbomømboma gembó-sanqaupát. ⁴ Ndigu zifuap segezø-qambuzát. Ndigu matev soqøsoqa segé-matønumat neka gembó-matavapák, av nqægo, andé gekha matev me mé:fakhān. Neka ndigu ekeza iz khokhó segé-eqatát. Tiqa poev-qape, manqei-qape khanakhanakh matev-té qanøzómá. Geté ndigu Mbumbukiam-te poev mbain. ⁵ Ndigu Klisten matev, ngusum-te mbá ginøkhazám. Geté Klisten matev eqeieqei-qa bazaføgakh, ndigu gembó-gavotumat. Ezoqam av ngi:gu, zitá qane-wuøezá.

⁶ Ndigu ezoqa nøme, sakheis-qá khoev-té ginø-okhoatún, neka manqa enøenaq vøzø-ge:matun, neka andé ka me vøendapin, sakheis ndigu matavap loloakh mbain ndigu, neka ndigu ekeza manqa-zapazapa zapaya, viniv ndi-eqawat, neka ekeza poev matev soqøsoqa ndøkhákhasám. ⁷ Sakheis av ngi:gu, zøtezat ndape-qa oskia ndøgó. Geté kopømba mbain, unimanqatin manqat ti:zøtez.

⁸ Kopømba ande av Zianes neka Ziambles, Mozes tokøve-qa gigoam, até nginik khokho nømendim ezoqám-a, unimanqatin manqat, gèsanqawé. Tiqa matavap, gèzø-soqøsoqám. Neka unimanqatin matev eqeieqei, møndø-ivøvé. ⁹ Geté ndigu kopømba mbain, ezoqa oskia tizømbe-khavozumat. Ezoqa ewaqape, av giníqevát nqægo: Tiqa manqat mokho mbain, ate av-té, Zianes neka Ziambles-qa yaq-te gi:qevim, av nqægo, tiqa manqat mokho mbain.

Pol-qa guguna manqat, Timoti-te

¹⁰ Geté qo, qo noqa nømendim neka yage matev mòqombo-pavám, neka no gekha mokho qatèyage. Neka qo noqa unimanqatin matev neka aiyaiyav matev neka kuku matev, mòqombo-pavám, neka no bazaføgakh-us av nqate-tokhotap, viniv matev tønø-fakhanumat. ¹¹ Qo mòqote-qatéq, no ngiænoat-te giveem, neka no av qate-potonumam, neka matev soqøsoqa até ndægo

qanø-fakhanumam, Antiok taon-te neka Aikonium taon-te neka Listla taon-te, Keliso-qa sasae zapaya. Geté ta yage føgakh-te ate ndægo, no Evezøza, møndø-khandí:n.

¹² Unimanqatín. Gekha ezoqām ndigu, Keliso Yesu mokho-te, yage eqeieqei-qa ndigu, av Mbumbukiam ndømbøe-poev, ndigu ngenøgim matev ndøqeivím. ¹³ Neka gekha ezoqām ndigu, manqa-zapazapa ndimatanam neka ezoqa nøme ndizømbe-khavozam, tiqa manqa-zapazapa, sa tønøzø-khouwevtét. Ndigu ezoqa nøme, gètubumít, neka ezoqa nøme, ndigu vøtubumít.

¹⁴ Geté qo, ta qateqat ndøgo, qoqondap, até vøgeawát. Qo mòqote-qatéq, ta manqat ndøgo, unimanqatín. Neka qo mòqote-qatéq, ta qateqat ndøgo, gekha ezoqam-té qoqondap. ¹⁵ Qo nakhasa ngonqonam qoqotegoam, atema ndakin, qo Mbumbukiam-qa Manqat mòqote-qatéq. Ta manqat ndøgo, kopømbaqapé, matavap loloakh qá-etoám neka khandi voqoténdāp, Keliso Yesu toqo-unimanqatín. ¹⁶ Mbumbukiam-qa Manqat ate ndægo, ndøpeawap, matavap Nqova Mbomambaqape zø-etoumám, ndigu gipeaomem. Yaq ta manqat ndøgo, kopømbaqapé, ezoqa gé:zømesimát, neka vøgugubát, neka nakhoa eqeieqei-te vøzø-nøzøgimát, neka yage eqeieqei-qa yaq-te vøzø-ovøemát. ¹⁷ Yaq gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-ge ezoqam ndego, teqa manqat ndegeawat, ndego kopømbaqapé, matev mbomømboma ate ndægo segégoát.

4

¹ Mbumbukiam-qa bøi-te neka Keliso Yesu-qa bøi-te, ndego khandi ezoqam neka løvøte ezoqam manqa ovøyam-te te-ab, neka ndego teqavanav, kawa iz vøndāp, no tiqa bøi-te, manqat āv qataqambé-løvuá nqægo: ² Ezoqa Mbumbukiam-qa manqat soqoté-zømesimát, oskiá ndøgo, tøzø-pøovat o poeveav tøgoat. Gèzøponqóm, ndigu matev soqøsoqa ndigu, neka gèguguzá. Neka ezoqa zita qozótópáz, Klisten matev-te. Qo manqat aiyaiyav-té qanøzø-manqaté neka eqeieqei soqoté-zømesimát. ³ Zapa ndøgo, khøuwa gemøfakház. Yaq ezoqa nømendim manqat eqeieqei yoge, gezømbó-qasi:vát. Yaq ndigu nømendim ezoqa vini, av tiqa poev ndægo, ndøvevesám. Kopoáv. Yaq kha gezø-wageapát, tiqa khokho manqat ti-ewagat. ⁴ Ndigu unimanqatín manqat, ndø-ivøvé. Yaq khokho emanqat viniviniimba yoge-té ginøqambúz. ⁵ Geté qo, gekha matév ndøgo, tøqa-fakhanumat, qakeza kha eqeieqei ndønøzøgím. Viniv tøqa-fakhanumít, sège-eqatét. Ezoqa Manqat Mbomambaqape qoté-zømesimát, yaq kopømbaqapé, Mbumbukiam-te tiqambuz. Qo Mbumbukiam-qa sasae até ndægo, qoqa zenda-te geve, eqeieqei ndøgót.

Pol avønín é-ndønaním

⁶ No nqanek manqat qataqambe-manqatavun, zapa ndøgo: No avønín é-ndønaním. Noqa kouk andé waen me mé:wá, kopømba ande av Mbumbukiam-qa Khoev-te waen gi:qouzumatun, Mbumbukiam etoam matev gimbogoatun. Khøuwa iz avønín, é-ndæmø-khantáz, tæqavan. ⁷ No nøfeap mbomambaqape-te, eqeieqei nonøfeapavún. No bøiyat møndømønø-navøém. Ma qate-fiftavun, møemø-khanáz. No unimanqatín matev, livin-qase ivøeváv. No até nogeatám. ⁸ Mbumbukiam noqa bøiyat-qa yaq-fia, møndønømbo-khakheinám. Yaq-fia no tæmøndap, nqáne: Teqa

Khøuwa Kandambaqape-te, Evezøza, ndego manqa ovøyam megeat ezoqam ndaføyamba-qape, no egeieqei mé:næmb. No mbá mbá, geté até ndigú-a, gekha ezoqám ndigu, kuku matev-us, Yesu-qa qavøne khøuwa ndimbøe-esap.

Pol-qa poev, Timoti nakhamas-te tendowav

⁹ Qo bazaføgakh ndø-asáz. Nakhamas-té qotøndóqáv. ¹⁰ No Dimas møndø-nøuván. Ndego nqanek manqei-qape-qa matev-te, poev khàpe mbøewáv. Yaq Tesalonika taon-té genøwáv. Klesens, ndego Galesia manqei-té genøwáv, neka Taitus Dalmesia manqei-te vøwáv. ¹¹ Luk mba ndøgó, no-te. Toqotøndoqav, Mák namba ndæzáv. Yaq ndego kopømbaqapé, noqa sasae-te genótóké. ¹² No Tikikus Efesus taon-té qatø-khofotáv.

¹³ Qo toqotøndoqav, noqa qozaq nonqo ndabua, no Tloas taon-te, Kapus-qa khøev-te qæ-ivav, qotøndó-ndáp. Neka noqa mbuk vøndø-upa. Noqa poev kandambaqape nqánek: Ta mbuk ndøgo toqotøndó-upá, søvakha gigiap ngusum gi:khakheinømem.

¹⁴ Aleksanda, ndego auli gigiap gekhakheinumatun, ndego matev soqøsoqa ndøgoám, no-te. Kopoáv. Evezøza yaq-fia ndótá te-te, av no-te gematønumat. ¹⁵ Qo gø:feaqoát te-te. Zapa ndøgo, ndego niqa nømendim matev bazaføgakh-ús, ginimbo-khakhazumam.

¹⁶ No manqa ovøyam-te ande qate-itan, ezoqa kopo no zita khonøewáv. Ezoqa ate gi:goam, sège-nøuvøném. Geté no Mbumbukiam-te, áv qateguligulím nqægo: Ndego bembo-matáváp, no sa ginøuvønem. ¹⁷ Geté Evezøza møndøgoám, no namba, no bazaføgakh vønø-etoam. Yaq no kopømbaqapé, ndigu bawan vini-ak ate gi:goam, Mbumbukiam-qa Manqat ate ndægo vøtèzømas. No andé layon-qá manqa-nqa-té qatu:goám. Geté Mbumbukiam, no møndø-khandí:n. Yaq ndigu no løvøte-te veeáv. ¹⁸ Matev soqøsoqa ate ndægo, ezoqa no-te ndimatánam, Evezøza no gékhandí:n. Yaq ndego no yan-te nqo:go, ekeza Megeat Matev-té genøndapán. Teqa iz, miavmiav, bètoeqawát.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín!

Khaiya mboma manqat vinivimba

¹⁹ Plisila, zivis namba, Akuila, noqa khaiya mboma manqat qozó-eín, neka até Onesifólús-a, tegi ezoqam namba, khøev-te ndimboyage, khaiya mboma manqat vøzø-eín.

²⁰ Elastus, Kolin taon-té gemiá. Neka Tlofimus, Miletus taon-té qatøndo-iváv. Zapa ndøgo, ndego enqoni mbovitát. ²¹ Qo nakhamas-té qandoqáv. Yakha betaqává. Soqain ndøgo, qozaq khøuwa ē-ndøfakhān.

Yubulus neka Pudens neka Linus neka ndugu Klodia neka Kliten ezoqam ate ngi:gu, khaiya mboma manqat ndøkhofotávav qo-te.

²² Evezøza ndøgoát, qo namba. Neka Mbumbukiam-qa kuku matev, ndøgoát zo-te, zo ate ndøzøte:go.

Taitus Pol-qa pepa, Taitus-te

Megeat Manqat-qase

Pol nqanek pepa Taitus-té genø-peawám. Taitus Glik bawan-ák. Zu ezoqám mbá. Ndego Yesu ndógo tene-unimanqatin, Pol-qa nømendim ge-ewag.

Taqa zita-te, Pol manqei vinivinimba nøme-te ge-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimat, Taitus namba me:mát, vømbø-tøkeat. Taitus até ndógó-a, Pol Zelusalem taon-te gewav, Keliso-gi u-anim nøme namba gimi-kakambam, namba vøewav (Kel 15:2, Gal 2:1-5). Pol Taitus khøuwa menás, Kolin taon-té genø-khofotáv (2 Ko 7:6-7, 8:6, 8:16). Taqa zita-te, Pol Taitus namba, Klit manqei bawa-té ginözáv, yaq Taitus ta manqei-te ndógo, vømø-Klisten-bawan-megeat-ezoqam-ev (Tait 1:5).

Nqanek pepa mokho-te, Pol Taitus Klisten megetapak vevesam-qa yaq-té gembøe-peawám. Neka ndego bèto-feaiwát. Soqáin ndógo, khavozam nømendim ezoqam, ezoqa titubam. Neka Taitus ekezan, Klisten bawan ezoqam, eqeieqei bete-zømesím, yaq Pol vømbø-ovøyam, gekha yage matëv ndógo, eqeieqei, ti nonqo ndigu, Yesu ndi-unimanqatinat.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Mbumbukiam-gé sasae ezoqám neka Yesu Keliso-gé u-aném.

No Mbumbukiam nqáneq gene-veatán: No ezoqam ndigu, gevevesam, tiqa unimanqatin-te, zita nøzø-tøpazát, yaq ndigu unimanqatin manqat mézøtéz, neka matev eqeieqei-te, av Mbumbukiam ndømbøe-poev, vøyagát.

² Ni tizio-taná ndógo: Ni yage miavmiav zindapém. Manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, Mbumbukiam ndego khavozumav ndego, manqa mbusa av tenevé. ³ Yaq ndakin, av bugukhokhof khøuwa ge:zav, ndego manqat ndøveáz, taqa yaq-te. Mbumbukiam, ndego nigí khandi etoam ezoqam, nqanek manqat noqá zenda-té genøvé, no ezoqa batë-zømesim.

⁴ Táitus! No nqanek pepa qo-té qatø-peaomít. Niqa unimanqatin matev mokho-te, ni sa nqanumbuqu, qo uní nogé-yo-ín.

Mbumbukiam, nigí Tat, neka Keliso Yesu, nigí khandi etoam ezoqam, tiqa kuku matev neka sambí matev, ndøgoát, qo namba.

Klisten megetapak vevesam-qa yaq-te

⁵ No Klit manqei bawa-te nandav, nqáneq qateqøuvág: Qo sasae ndógo, qazingazem, qókhóu. Av bugukhokhof qataqambe-ein ndægo, vemíav ate nandægot, Klisten megetapak qóvevesám. ⁶ Ezoqa toqo-veatav, ndego manqa-zapa-yav begó neka sævam kopo mba bembogó. Tegi nakheis, Yesu be-unimanqatinát neka evøndipakha-qa manqa o-mba bezømbø-ndapé neka sapi gonemáv begó.

⁷ Klisten megeat ezoqam, ndego Mbumbukiam-qa sasae ndógó. Yaq nakémbá, ndego matev eqeieqei mba begó. Ndego ezoqa be-tøpøtázát neka mbøni tokhop bègø. Neka ndego khapekhapé bete-ízám. Neka ndego qaqa møqæ bègø. Neka ndego moni-te, poev khapé bembøewáv. ⁸ Neka ndego ezoqa nøme, khoev sá bezø-manqaté. Ndego matev mbomømboma-te poev bembogó, neka matavap loloakh bembøgo. Ndego, ezoqa matev ndaføyamba-qape begó neka Mbumbukiam-qa matev mba bembopæv, neka

ekeza kha nõzøgim eqeieqei betē-otev. ⁹ Ndego unimanqatin manqat, av gi-ometimam, até begeawát. Yaq ndego, teqa nõmendim matev eqeieqei mokho-te, kopømbá, até ezoqa nõmé-a, zita zótøpáz, neka ndigu vøgugubát, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat ndisanqawe.

Ezoqam ndigu, ezoqa nõme-qa unimanqatin matev ndingi:wat

¹⁰ No nqanek manqat qæmanqatavun, zapa ndøgo: Ezoqa nõme, Mbumbukiam-qa manqat, gësanqawé. Ezoqa kopoáv. Ndigu khokho manqat ndømanqaté neka ezoqa nõme nditübām. Ti mokho-te, matev av nqægo gigoatun, ezoqa kopoáv, Zu ezoqám. Yaq ndigu Kliten ezoqa nõme, ngusu qogøzat-qa yaq-te zøpouweatún. ¹¹ Qo nandiv ezoqam, gètøkáz. Manqat ndøgo ndi:zømesimit, bete-zømesím. Ndigu khoev vinivinimba-te, ezoqa ewaqape ma ndi:sokhoyap, unimanqatin matev zøngi:wát. Neka ndigu fia upøgim-qa ndøgó, ti-te ndigu, ma ndi:zømesim.

¹² Klit ezoqam nõme, ndego Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam ndi:vewe, ekezan av gene-ein nqægo, “Nginik Klit ezoqam, meakha ezoqám. Ndigu andé søvakh gigiap khobokhobos me me:gó. Neka ndigu wauwau neka lou loge møqæ.” ¹³ Nqanek manqat unimanqatin. Yaq nakémbá, qo gëgugúb, ndigu nõmendim matev eqeieqei gi-ivøvem. Manqat bazaføgakh-us qozø-manqatát. Yaq tiqa unimanqatin matev, tábezømbe-eqeieqei. ¹⁴ Zu ezoqa nõme-qa khokho emanqat, neka ndigu ezoqam-qa khokho khafeap manqat, ndigu unimanqatin manqat zita gi:wuøem, tiqa manqat beyøgé. ¹⁵ Ezoqa ndigu, eqeieqei ndigu, ti-te ndigu, gigiap ate ndægo eqeieqei. Geté ezoqa ndigu, andé khavim-us ndigu neka unimanqatinteav ndigu, ti-te ndigu, gigiap kopo eqeieqei mbaín. Zapa ndøgo, tiqa matavap neka tiqa mbøni, mõndøzø-khavim-ús. ¹⁶ Ndigu av gini-manqaté nqægo, “Ni Mbumbukiam mõtinøtén.” Geté tiqa yage mokho-te, ndigu av gini-nømendim nqægo: Ndigu Mbumbukiam zita gini-wuowém. Mbumbukiam gëmbøeqasi:v, ezoqam av ngi:gu. Ndigu Mbumbukiam-qa manqat, gësanqawé, neka kopømba mbaín, matev eqeieqei kopo timatønømem.

2

Kliten ezoqam vinivinimba, eqeieqei av kinyagát

¹ Geté qo ezoqa toqote-zømesimat, nõmendim manqat ndaføyamba-qape mba mbopáev.

² Angana e-ma-fisap tigoat, ndigu av qozømbé-ovøemát nqægo: Ndigu ekeza kha, eqeieqei benøzøgím. Yaq ezoqa, tiabezømbe-vizáp. Ndigu matavap loloakh begó. Neka tiqa unimanqatin matev neka kuku matev, ndaføyamba-qape bezøgó. Ndigu bazaføgakh-us até bewaniáp, matev føgøføgakh timø-qeivimat.

³ Neka sakheis e-ma-fisap tigoat, ndigu av qozømbé-ovøemát nqægo: Ndigu matev eqeieqei-té giabe-yagé, ate av-té, Mbumbukiam ndømbøe-pøev. Ndigu manqa begevéám. Neka ndigu waen izam benøðsám. Geté ndigu matev mbomømboma nõmendim ezoqam begó. ⁴ Yaq ndigu kopømbaqapé, sakhei ndakinak mé:zømás, tigi angana neka nakheis-te, kuku matev eqeieqei andé av khazømbé-goát, ⁵ neka matavap loloakh-us neka ndaføyamba-qape av kinyagát, neka ndigu ezoqa nõme, khoev-te ndiyage, eqeieqei av kizømbé-kewagát, neka ekeza angana-qa mokho-te av kinígoát. Soqaín ndøgo, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat tingenøitat.

⁶ Angana ndakinak, āv qoqoté-gugubát nqægo: Ndigu matavap loloakh begó, matev ate ndægo. ⁷ Gekha matēv ndøgo, ndoqo-matanam, qo eqeieqei ndømatanám. Yaq ndigu qoqa matev tiqevat, kopømbá timbopavat. Qo ezoqa toqote-zømesimat, qoqa nømendim matev ndaføyamba neka mokho-us begó. ⁸ Qoqa manqat eqeieqei tøgoat, yaq ezoqa kopømba mbaín, manqa tigeve:mat taqa yaq-te. Yaq nigi qaqa ezoqam mivi ndøgoném neka kopømba mbaín, niqa yaq-te, manqat soqain timanqatat.

⁹ Sasae ezoqam, kawakawa-za-qa mokho-té giabetu:gú, matev ate ndægo. Ndigu sasae āv tiabiti:gú, av tigi kawakawa-za ndøzømbø-poev neka manqa beqavøgèáp. ¹⁰ Neka ndigu gigiap be-aqònám, ti-te. Geté ndigu matev eqeieqei mba begó. Yaq tigi kawakawa-za tiabiti-zøté, ndigu unimanqatin ezoqám. Neka ezoqa, tiqa matev ate ndægo mokho-te, āv tiabiti-qeiví, Mbumbukiam, ndego nigi khandi etoam ezoqam, teqa manqat mbomambaqapé.

Matev eqeieqei-te mbá qabizi-yagé atema Yesu bēfakhan

¹¹ Mbumbukiam ni āv gininømánd nqægo: Ndego kuku kandambá ni-te. Ndego ezoqa ewaqape khandi-qa zøgó. ¹² Teqa kuku matev, ni āv qani-nømendim nqægo: Ni matev yá bizi-ivøvé, ndøgo Mbumbukiam vizupav ndøgo, neka manqei-qape-qa poev matev. Geté ni ndakin khøuwa-te, matavap loloakh-té neka matev ndaføyamba-qape-té qabizi-yagé, av Mbumbukiam ndømbø-poev, ¹³ atema ni tegi khøuwa kandambaqape bizimø-khantøzem, ndego nigi Mbumbukiam neka khandi etoam ezoqam Yesu Keliso, bazaføgakh-us neka waev-qape-us tendoqavan, te-te ndego ni nqazio-tana neka ndego ni nqazimbø-keoge. ¹⁴ Ndego ekeza kha nivé, neka ni manqa-zapazapa ate ndægo mokho-te qazu:goam, vønqovotana, vøsungutan. Yaq ni tegi ezoqa ndaføyamba-qape zigoát, neka matev mbomømboma matanam møqæ mba vizigoát.

¹⁵ Nqanek manqat qataqambe-manqatavun, ezoqa gè-zømesím. Manqa gèzø-løvuát neka gèguguzá, nandiv ezoqam. Ezoqa qo besanqaqábém.

3

Mbumbukiam ni matev eqeieqei gini-matanam, yaq ni matev eqeieqei bizi-matanám

¹ Ezoqa matavap qozø-mboqoatát: Ndigu iz-akhayapak neka gaman ezoqam-qa mokho-té giabetu:gú. Neka tiqa manqat o-mba bezømbø-ndapé. Neka gekha matev mbomømbomā ndøgo, ndigu sà begonemát. ² Ndigu ezoqam-qa manqa begevèám neka ndigu beponqømbáp. Geté ndigu sambu matev-té giabe-yagé, neka ezoqa ewaqape-te, matev aiyaiyav-té giabenøgó.

³ Até ní-a, ni bugukhokhof matavap eqeieqei mbaín. Ni Mbumbukiam-qa Manqat, zisanqawám, neka nakhoa eqeieqei paveáv. Ni gawap matev neka poev matev soqøsoqa mokho-té qazu:goám. Neka ni matev soqøsoqa matanam neka ova matev mokho-té qaziyagám, neka ezoqa ni vøsanqambam-a, ni ndigu vizí-sanqabam. ⁴ Geté Mbumbukiam, ndego nigi khandi etoam ezoqam, ni āv gininømánd nqægo: Ndego tanakh neka kuku kandambá ni-te, ⁵ yaq ni vøkhandi:n. Ndego ni ambá av nqægo, niqa matev eqeieqei matanam zapayá gene-khandi:n. Geté ndego ni ekeza

tanakh matev zapayá gene-khandí:n. Ndego ni gèsungután, neka Nqova Mbomambaqape mokho-te, yage ndakinak vøni-etoam neka ni vizí-ezoqam-ndakinak-en. ⁶ Yesu Keliso mokho-te, ndego nigi khandi etoam ezoqam, Mbumbukiam ni Nqova Mbomambaqape, andé ibøkha me nimboqóuz. Kandambá, ginimbo-qouz. ⁷ Mbumbukiam tenegó ndógo: Ni teqa kuku matev mokho-te, teqa bøi-te qazi-ndaføyamba-en, neka vizí-tegi-nakheis-en, ni khandi miavmiav zimøndapém. Ni taqa yaq-te nqáneq nqazío-taná.

⁸ Nqaneq manqat unimanqatín. Yaq nakémbá, no nqataqá-manqate: Até vøzøpouwé, nandiv ezoqam. Ndigu yá bembopáev. Yaq ndógo, gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam ndi-unimanqatinat, bazaføgakh taqa yaq-te nqáneq giabiti-asözú: Matev mbomømboma ndømatønumát. Zapa ndógo, matev av nqægo, eqeieqei. Ezoqa ewaqape zømbétóké. ⁹ Geté khokho manqat vinivinimba neka atanakha-zapazapa-za-qa iziz geveam matev neka ponqombap matev neka manqa itumbam matev, Mozes-qa guguna manqat-qa mokho-qa yaq-te, zitá qanewuóé. Zapa ndógo, matev av nqægo, mokho mbain neka ezoqa gezø-tøkeák.

¹⁰ Ezoqa nøme, teqa nømendim mokho-te, Klisten ezoqam teqatazotet, ndego gøgugú. Ndego qoqa manqat yogeav tøgoat, khøuwa nøme vøgugu. Geté ndego sekemba yogeav tøgoat, yaq zitá qanewuáo. ¹¹ Qo soqoté-qatéq, ezoqa av ngenek nge:go, ndego nakhoa eqeieqei møndø-iváv neka manqa-zapa-té gunu:yagé. Ndego ekezan, kha soqaqape-té genové.

Pol-qa vaev manqat

¹² No Atimas o Tikikus tøtaqando-khofotav, qo Nikopolis taon-té qandoqáv. Nakhamas-té. Ni ndógo tizi-qaqandám. Zapa ndógo, no matavap av qategó nqægo: No qozøqozaq khøuwa, ndøgo khamøe tønqeivøem, ndógo tabøemiá.

¹³ Apolos neka ndego gaman khafeap otevat ezoqam, Zinas, manqei nømete tizav, qo gèzøtóké. Ndigu gigiap-qase bewáféz, livin-qase nqøugu tu:-apet.

¹⁴ Nigi Klisten nøfuap nandav, bètezøté, ezoqa ndigu gigiap tiwafez, matev mbomømboma av khoqozømbé-goát. Mbain tøgoat, yaq tiqa unimanqatin matev, mokho mbain.

¹⁵ Nginik ezoqam, no namba nqatiyage, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv qo-te. Niqa khaiya mboma manqat qozø-eín, nandiv nigi Klisten nøfuap, ni namba Yesu Keliso nqazi-unimanqatinat neka kuku ndøzøgo ni-te.

Mbumbukiam-qa kuku matev, ndøgoát, zo-te, zo ate ndøzøte:go.

Filemon Pol-qa pepa, Filemon-te

Megeat Manqat-qase

Pol nqanek pepa, Filemon-té genø-peawám. Ngenek Filemon, Kolosi taon-té geyagám. Ndego gigiap kopoav ezoqám. Neka ndego Kliten ezoqám neka Pol-gé zifú.

Filemon ndego, yaq-fia mbain sasae ezoqam mõndõmbo-goám. Teqa iz Onesimús. Yaq khøuwa nõme, ngenek Onesimus, manqa-zapa ndøgó, Filemon-te, vøkhokhon. Yaq ngenek Lom taon-te gewav, ndego Pol-te, Yesu-qá Manqat Mbomambaqape mõ-ewág, vø-Kliten-ezoqam-ev. Yaq ndego Pól namba me-yagám, vømbø-tøkeam. Ndakin Pol ngenek nqawa Filemon-te khofotøve-qa ndøgó. Yaq nqanek pepa mokho-te, Pol Filemon äv gembøeviam nqægo: Onesimus tendoqavan, nqawa vøkhatiú, kuku matev-us, neka teqa manqa-zapa betaqambø-navøem. Yaq ndego ambá av nqægo, qoge sasae ezoqam mba qágoát, geté até qogé Kliten qafú.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeomit. No Keliso Yesu-qa sasae zapaya, ndimbula-té qatu:gu.

Filemon, no nikeza Kliten nõfu Timoti namba, qo-té qeitø-peomit, qo nigi nõfu mbomambaqape, qo ni namba Keliso-qa sasae nqazigu.

² Até zo-té-a, nigu Kliten nõfu Afia, neka Akipus, qo ni namba kopømba ande av nakhag ezoqam nde:go, nõfe mbomambaqape-te ndoqo-nøfeap, ni khaiya mboma manqat nizø-khofotaváv. Neka até Kliten bawan ezoqám-a, qoqa khoev-te guligulim-qa gipindumatun, ni khaiya mboma manqat nqæizø-khofótaváv.

³ Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka sambi matev, ndøgoát, zo-te.

Pol-qa khanakhanakh, Filemon-qa kuku matev neka unimanqatin matev-qa yaq-te

⁴ No qæguligulimatun neka qataqa-matøvemín, no Mbumbukiam-te, ike manqat oskia nomanqaté. ⁵ Zapa ndøgo, no äv qateyogé nqægo: Qo Yesu, nigi Evezøza, oskia qo-unimanqatinát neka qo Mbumbukiam-gi ezoqam-te ate ndi:gu, kuku qagó. ⁶ No äv qate-guligulim nqægo: Qoqa unimanqatin matev, ni sa nqanumbugu, tåbetaqambe-khouwév. Yaq qo Mbumbukiam-qa matev mbomømboma-qa yaq-te, qateqat nõme mba qotóndáp, ndøgo ni Keliso mokho-te ndini-etoam. ⁷ Nøfu! No khanakhanakh kandambá qændap, neka noqa mokho-te, ùni qote-khakheinám, qoqa kuku matev-qa yaq-te qæ-ewag, qo Mbumbukiam-gi ezoqam-te nandaqago, neka qo tiqa matavap qoqozø-khakheinam.

Pol-qa viam manqat, Onesimus-qa yaq-te

⁸ Yaq nakémbá, no nõtaqa-viám. Unimanqatin, Keliso mokho-te, no iz nqanøgó. Yaq no ambá kopømbá, sataqá-eín, gekha matév ndøgo, qo amba toqogonín. ⁹ Geté no sataqá-viám. Zapa ndøgo, no mõtenøtén, qo kuku no-te. No ndakin lawaqapé neka no Keliso Yesu zapaya, ndimbula-té qatu:gu. ¹⁰ Noqa viam manqat, Onesimus-qá yaq-té qagó. No ndimbula mokho-te nqatu:gu, no Keliso-té qatøndáf. Yaq ndego mõndønø-vo-év. ¹¹ Bugukhokhof

khōuwa, ndego qoqa sasae eqeieqei gonemáv. Geté ndego ndakin mōndō-enénd, neka kopōmbaqapé, no sasae eqeieqei vōnógō-a, qo vōqágō.

¹² No Onesimus, mbōni mokho nōmbeám. Geté no qo-te nangó qatō-khofotaváv. ¹³ No ndego keseiwat-qa nombogó. Yaq ndego qoqa iz-te, ambá genō-tōkeín, no Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape zapaya, ndimbula-te nqatugu. ¹⁴ Geté no poeveáv, sa tækeseiu, no qo bevōpōteav tōgoat. Zapa ndógo, gekha matev eqeieqei ndógo, toqogo, qo qakeza poev-té qanógó, ambá av nqǎego, qo noqa tōpōtōqat zapayā qotégō. ¹⁵ Eisa, ndego qo-te elavōqase ta zapaya ndógo tōpōtē-ewawam-a, yaq ndego qo namba miavmiav tábete-yagē? ¹⁶ Ndego ndakin ambá av nqǎego, qoge yaq-fia mbain sasae ezoqam mba ndógō, av bugukhof ge:goam. Geté ndakin mōndōqa-Klisten-qafu-év. No nōkezan, kuku kandambá te-te. Geté no mōtenōtén. Qo kuku nōme mba qombōégó. Zapa ndógo, ndego ndakin qoge sasae ezoqam mbá mbá. Geté Evezōza mokho-te, ndego mōndōqa-Klisten-qafu-év.

¹⁷ Yaq nakémbá, no āv qataqambé-viám nqǎego: No qoge sasae kopōmba ezoqam toqotenāmb, yaq Onesimus āv toqoté-kható, av no nōkezan amba toqote-khatombin. ¹⁸ Av Onesimus qo-te manqa-zapa ge:goam, o ndego moni timbōe-lōfokat qo-te, yaq fia ndógo, ndōmbōe-lōfoke, noqá zenda-té qonóvé. No nógó. ¹⁹ No nqanek manqat, nōkeza zendá qate-peaomít. No Pol, no teqa fia ndǎégó, qo-te. Geté gēmbō-mataváp. Qo qakeza khandi mba qambo-lōfoké no-te, qo no mokho-te qoqo-Klisten-eq. ²⁰ Yaq nakémbá, qo noge Klisten nōfu ndoqogo, no Evezōza mokho-te, āv qataqambé-viám nqǎego: No khanakhanakh qonó-etoám neka Onesimus qafu qókhatiú. Keliso zapayá qotégó. ²¹ No nqanek manqat nqǎpeaomit, zapa ndógo: No mōtenōtén, qo soqógó, av no nqataqambe-vi:mit. Neka no mōtenōtén, matev ndógo toqo-matanam, ndōmōlōvú, av no nqataqambe-vi:mit.

²² Neka manqat nōme nqánek: No khoev kouwat qonó-khakheinám. Zapa ndógo, no tototaná ndógo: Mbumbukiam zoqa guliguli manqat ndōzō-qavōiú. Yaq no ndimbula-te nqǎego, nófakhán, nqawa vizi-qaqandām.

Ezoqam vinivinimba-qa khaiya mboma manqat

²³ Epaflas, ngenek Keliso Yesu zapaya, no namba ndimbula mokho-te nqeitū-nqeitōnat, khaiya mboma manqat ndōkhofotaváv, qo-te. ²⁴ Neka até Mák-a, neka Alistakus neka Dimas neka Luk, nginik no namba Mbumbukiam-qa sasae nqatigu, khaiya mboma manqat ngikhōfōtāváv.

²⁵ Nigi Evezōza Yesu Keliso, teqa kuku matev, ndógoát, zo namba.

Iblu Pepa, Iblu ezoqam-te

Megeat Manqat-qase

Nqaneq pepa, Zu Klisten ezoqam-té ginø-peaomém. Nginik Zu bawanak, iz nøme, Iblu ezoqam zø-akhaemám. Zapa ndøgo, ndigu Iblu manqat ndømanqatám.

Ni kopømba mbaín uni tizi:nøten, gekha ezoqám ndego, nqaneq pepa gepeawam. Ezoqa nøme áv gini-mataváp nqægo: Pol ategó. Geté ni úni zi:nøtenák.

Nqaneq pepa-qa manqat, taqa yaq-te nqáneq qanegó: Bugukhokhof khøuwa, Mbumbukiam nakhoa ndømboqoá, ezoqa te-te áv kindizav. Ta nakhoa nqáneq qagoám: Ezoqa Mozes-qá guguna manqat bembopáev, neka Mbumbukiam-te søvakha gigiap bembø-løvusam. Geté ta mokho-te ndøgo, ezoqa kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa bøi-te uni ti-eqeieqei-ez. Geté ndakin, Mbumbukiam nakhoa ndakinak ndømboqoá. Yesu genanim neka teqa kouk vøwa, nakhoa nqáneq, Mbumbukiam niqa manqa-zapazapa te-evøzam. Nakhoa nøme mbaín. Yesu ndego Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqapé. Ndeguligulimatun. Yaq nakémbá, ni awenege nakhoa bizivøvém, neka Yesu uni bizí-unimanqatinim.

Keliso ndego até kopó, av Mbumbukiam ekezan nde:go

¹ Ibugukhokhof, Mbumbukiam nigí atanakha-zapazapa-za, manqat, manqa vevezam ezoqam mokho-té genøzø-manqatám. Khøuwa vinivinimbá neka nakhoa vinivinimbá. ² Geté ndakin vaev khøuwa-te, ndego ni ekeza Yo mokho-té ginindu-manqatám. Yan neka manqei-qape, Mbumbukiam te mokho-te ndégo tenø-khakheinám neka áv gene-veatáv nqægo: Gigiap ate ndægo, ndégo téndáp. ³ Ndego Yo, Mbumbukiam-qá waev mo:gamewáp, neka ndego até kopó, av Mbumbukiam ekezan nde:go. Gigiap ate ndægo, ndégo tegeawát. Ekeza manqat bazaføgakh-qapé genegeawát. Ezoqam-qa manqa-zapazapa sunguzam nonqo, nakhoa gumu-mboqoa, yaq yan manqei-te nqo:go, Kawa ezoqam kandambaqape-qá nakeamo zenda-té gemøqóm, ndego Mbumbukiam.

Mbumbukiam-ge Yo, enzol ezoqam, únime-løvúb

⁴ Ndego Mbumbukiam-ge Yo, enzol ezoqam, únime-løvúb. Iz ndego gendap, kandamba tantáv. Av taoká, av enzol ezoqam, iz ndøzømbe:go. ⁵ Gé, Mbumbukiam enzol ezoqa kopo, manqat møndømbó-ein, av nqægo, “Qo nogé yø. No nqægo khaiya, nøtaqa-qave-ën”?

O gé, ndego enzol ezoqam kopo-qa yaq-te, møndæ-ein, av nqægo,

“No tegé eve nõgoát,

neka ndego nogé yo ndøgoát”?

Av taoká. ⁶ Geté Mbumbukiam ekeza yo-khøuwa, manqei-qape-te gendokhofotav, ndego áv gene-eín nqægo,

“Mbumbukiam-gi enzol ezoqam ate ndi:gu, bèmbovizáp, ndego.”

⁷ Geté enzol ezoqam-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo,

“Mbumbukiam ekeza enzol ezoqam,
andé khamøe me me:khofotumatún. Nakhamas-té.
Ndigu tegi sasae ezoqam,
andé gøina wageap me me:gó.”

⁸ Geté Mbumbukiam ekeza Yo, av gembøe-eín nqægo,
“Mbumbúkiam!

Qoqa megeat matev, oskia ndógoát. Miavmiáv.
Qo ezoqa matev egeieqeí qozømbe-kawaeqát.”

⁹ Qo poev, matev egeieqeí-té qaqaqó.
Geté manqa-zapa matanam matev, qo qòsanqawé.
Mbumbúkiam!

Yaq nakémbá, qoge Mbumbukiam, qo oil qamboqóuz,
iz kandambaqape neka khanakhanakh vøqá-etoam.

Ndøgo ùnime-løvú, av qogi qafuap gi-upøgim.

¹⁰ Mbumbukiam-qa Manqat, Keliso-qa yaq-te, nøme av qane-eín nqægo,
“Evézøza!

Ibugukhokhof, manqei-qape-qa zapa, qo qové,
neka yan qakeza zenda voqoté-khakheinam.

¹¹ Yan neka manqei-qape, ndømø-navøém.
Andé ndabua pakha me mé:mbevøém.
Geté qo oskia qógót.

¹² Yan neka manqei-qape,
andé ndabua me qoté-putøgim
neka andé ndabua khavim-us me qoté-enénd.
Geté qo qakezan, qó-enendák,
neka qoqa yage, gemø-navøemák.”

¹³ Neka, gé, Mbumbukiam ekeza enzol ezoqa nøme, møndømbó-ein, av
nqægo,

“Noqá nakeamo zenda-té qanøqóm.
Até qógotát, atema no qogi qaqa ezoqam,
kopømba ande av zenda tokhotapak awam nonqo,
qoqa zenda tokhotapak mokho-te vøtaqambú-áb.”?

Áv taoká. Mbumbukiam nqanek manqat, ekeza yo mba mbo-eín.

¹⁴ Yaq gé, enzol ezoqam, ndigu gekhám? Ndigu nqová. Mbumbukiam-qá
sasae ndøgoatún, ndego ezoqa tøkeam-qa vøndø-khofosumatun, ndigu khandi
miavmiav tindapem.

2

Ni ndízi-soqóén, Keliso-qa khandi etoam matev tizi-sanqawem

¹ Unimanqatín. Keliso enzol ezoqam ùnime-løvúb. Yaq nakémbá, ni uni-
manqatin manqat, føgøføgakh bizigeawát, ni qazi-ewagam. Soqain ndøgo,
tizi-køombam. ² Manqat ndøgo, Mbumbukiam enzol ezoqam mokho-te, nigi
atanakha-zapazapa-za gezø-ein, ndøgo føgákh. Yaq gekha ezoqám ndigu,
gimøkuimam, neka o-mba ndapeav vøgoam, ndigu yaq-fia møndapém, av
Mbumbukiam ge-ein. ³ Ndigu yaq-fia soqaqape gindapem, ndigu nqanek
manqat pæveav qagoam, yaq ge zó, ndozo-matavap, ni yaq-fia soqaqape
zimø-ndapemák, ni Keliso-qa matev tizi-sanqawem, ndego ni ge:khandi:n?
Av taoká. Yaq-fia nqosøgeap kandambá tizimø-ndapem. Nqanek khandi:nat
matev-qa yaq-te, bugukhokhof Evezøza ekeza me:manqatám, yaq ndigu

ezoqam, gimbo-ewagam, ni-te vø-unimanqatintam. ⁴ Manqat ndøgo, gi-manqatam, Mumbukiam møndø-unimanqatintám. Matev makhamakha neka umingiap matev vivivinimbá gene-unimanqatintám. Neka ndego até Nqova Mbomambaqape-qá matev mokho-té-a, vø-unimanqatintam, ndøgo ezoqa ndezø-etoam, av ekeza poev ndægo.

Yesu ni khandi etoam nonqo ge-ezoqam-ev

⁵ Manqei-qape ndakinak, taqa yaq-te ni nqazi-manqate, ndøgo megemege-te to:fakhan, Mbumbukiam ambá av nqægo, enzol ezoqam-qā zenda-tē genōvē, tiokawaeztat. ⁶ Av taoká. Geté Mbumbukiam-qa Manqat-te, ezoqa nøme āv gene-ein nqægo,

“Mbumbúkiam! Manqei-qape ezoqam, gigiap-qapé mbá.

Yaq gekha zapá, qo ndego ndoqombo-matavap?

Neka gekha zapá, qo ezoqam-ge yo ndoqombo-keoge?

⁷ Qo ndego ibusa-ibusa nonqo, enzol ezoqam-qá mokho-té qonōvé.

Geté vaev-te, qo mòqo-eqeíú, iz neka megeat matev ande kawa ezoqam-qa wawaq me voqombō-etoam.

⁸ Neka gigiap ate ndægo, te mokho-te voqotūve.”

Mbumbukiam gigiap ate ndægo, te mokho-te gu:ve, ndego gigiap kopo løvuiáv. Geté unimanqatín. Ndakin, ni kopømba mbain, tiziqeivim av nqægo, gigiap ate nqægo, te mokho-tē qanuvē. ⁹ Geté ndøgo tiziqeiví. Yesu, ndego ibusa-ibusa nonqo, enzol ezoqam-qa mokho-te gu:goam, ndego Mbumbukiam kawa ezoqam-qa wawaq, iz neka vizap matev mbo-etoám. Zapa ndøgo, Mbumbukiam ezoqa ewaqape-te, kuku mbogoám, yaq Yesu ni nonqo vønanim.

¹⁰ Mbumbukiam, te mokho-te neka te zapaya gigiap ate nqægo nqago, ndego nakhei kopoav ituzá-qa ndøgoám, ndigu te namba yage eqeieqei bemøndapem. Yaq nakémbá, ndego āv qambøe-pøovám nqægo: Ekeza Yo, nqosøgeap bendáp, yaq ta mokho-te ndøgo, ndego bemø-unimanqatín-khandi-etoam-ezoqam-ev. ¹¹ Ndego ezoqam, ndego ezoqa manqa-zapa-te ndesungutøzat, neka ndigu ezoqam, ndego ndesungutøzat, ndigu Ève kopó. Yaq nakémbá, ndego mivi mbain. Geté ndigu namba-qaniap zø-akhayám.

¹² Ndego Mbumbukiam-te, āv gene-ein nqægo,

“Nogi namba-qaniap, qoqá yaq-té qaté-zømesimát.

No tiqa wambap-te, qoqa iz nó-eqatát. Ouv qaqayam-ús.”

¹³ Neka manqat nøme ge-ein, nqánek,

“No Mbumbukiam-te mbá qatø-vintambát.”

Neka nøme nqánek,

“Nqáé! No nqánek. Neka nakheis, Mbumbukiam genø-etoam ngínik.”

¹⁴ Ni manqei-qape ezoqam, kha-ús neka kouk-ús. Yaq nakémbá, até ndegó-a, vømø-kha-us-ev neka vømø-kouk-us-ev. Tene-ezoqam-év ndøgo, ndego tenanim, yaq teqa løvøte mokho-te, ndego nqova soqaqape géngiú, ndego løvøte-qa bazaføgakh ndømbogo, ¹⁵ neka gekha ezoqám ndigu, tiqa yage-te ate ndægo, løvøte-qa møe mokho-te gu:goam, vønqovotáz. ¹⁶ Ndego ambá av nqægo, enzol ezoqam-qa ndøgeavún. Ndøgo bavokho-qapé. Geté ndego niqa ndøgeavún, ni Eibleem-gi zi nqazigu. ¹⁷ Yaq nakémbá, ndego bè-ezoqam-év, matev ate ndægo, neka niqa betéqeivi, ni tegi emekheis nqazigu. Yaq ndego Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqape ndøgoát, tanakh-matev-ús neka ndaføyamba-qapé, neka ekeza kha Mbumbukiam-te, ande

etoam matev me vøe-nqonqotáv, yaq Mbumbukiam ezoqam-qa manqa-zapazapa vøzømbé-evøzám. ¹⁸ Yaq nakémbá, ndego ekezan gepotonumam, khamasim-te gewanimam, ndego kopømbaqapé, ni gini-tøkeát, ni khamasim-te tizimø-wanimat.

3

Yesu gò-megéat, Mozes gèpdev

¹ Yaq nakémbá, nogi Klisten nøfuap, zo Mbumbukiam-gi ezoqam, ndego gezø-akha, ni namba tegi ezoqam sa tizimu-goat, zo Yesu mba mbomataváp, ndego Mbumbukiam-ge u-anem neka iziz ezoqam kandambaqape, teqa yaq-te ni ezoqa nqazi:-zømesim. ² Ndego sasae ndaføyamba-qape mbogoám, te-te ndego, geveatav, ate av-té, Mozes Izlael bawan mokho-te, ndigu ande Mbumbukiam-qa khoev me gi-goam, sasae ndaføyamba-qape gegoam. ³ Gekha ezoqám ndego, khoev tewe, vizap kandambaqape teqa ndégo tøgóg, ambá ndøgo, khoev-qa ndøgø. Yaq nakémbá, vizap kandambaqape Yesu-qa ndøgóg, ambá av nqægo, Mozes-qa ndøgø. Zapa ndøgo, khoev ndégo tewév. ⁴ Gekha khøev ndøgo, ndøpuate, ezoqa ndøpuán. Geté gigiap ate nqægo, Mbumbukiam ndøkhakheinám. ⁵ Unimanqatín. Mozes Izlael ezoqam mokho-te, ndigu ande Mbumbukiam-qa khoev me gi-goam, sasae ndaføyamba-qape ndøgoám. Teqa sasae andé nqovønqova me me-goám, ta matev-qa yaq-te, vaev-te qafakhan, ndøgo ezoqa ndakin ndi:zømesimit. ⁶ Geté Keliso, ndego viní. Ndego khoev Eve-gé Yó. Ta khoev ndøgo, ekeza khoév. Yaq ndego eqeieqei mbokeogé. Nqanek khoev ní, ni kha føgakh-mba tizi-waniapat neka niqa vintønát matev Keliso-te, taqa yaq-te ni nqazi:-khambuvap, bazaføgakh-us vizimbó-geatát.

Gekha ezoqam ndigu, unimanqatinteav ndigu, ndigu kopømba mbatn, pusup manqei-te timø-oz

⁷ Yaq nakémbá, Nqova Mbomambaqape, áv gene-manqaté nqægo, “Zo nqægo khaiya, Mbumbukiam-qa manqa wag tozo-ewagat,

⁸ zo sa ndøføgákhæz, av zogi atanakha-zapazapa-za gi-goam, ndigu Mbumbukiam-qa manqat gisanqawam neka ndego khamasim-te vø-aumam, ta khøuwa-te ndøgo, leg-av manqei-te giyageapam.”

⁹ Taqa yaq-te, Mbumbukiam áv gene-manqaté nqægo, “Ndigu no khamasim-té ginø-ambumám, oskiá ndøgo, noqa matev giqueivam, no viav foti leg-av manqei-te qazø-kewagam.

¹⁰ Yaq no qaqa nøqavigát ti-te.

Yaq no áv qate-eín nqægo,

‘Tiqa matavap-te, oskia ndøyoniáp. Noqa nakhoa ndøgo, no ituza-qa qazøgoam, ndigu qeiviáv.’

¹¹ Yaq noqa qaqa-te, no manqa mbusa áv qatevé nqægo,

‘Ndigu gé-ozák, ta manqei-te ndøgo, ma no amba pusup tæzømbe-etoamin.’”

¹² Nøfuap! Yaq nakémbá, zo aiyá qagóg. Soqain ndøgo, zo mokho-te, ezoqa nøme tisapi:z neka unimanqatín matev vø-ivøvēm neka khandi Mbumbukiam, zita vøe-wuowēm. ¹³ Geté zo khøuwa ate tæpavpavemat, ndøgo

Mbumbukiam “Nqægo khaiya” ndembo-akhayam, zita ndøtøpøzú, yaqyaq-a. Soqain ndøgo, manqa-zapazapa zo ezoqa nøme tötubam, yaq vozó-føgakhæz.

¹⁴ Ni Kelisó namba zi:tøkuaném, ni unimanqatin matev, av bugukhokhof qazi:ndapem, føgøføgakh tizimbo-geageapat, atema vaev-te.

¹⁵ Ni mizigeivim. Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-ein nqægo,

“Zo nqægo khaiya, Mbumbukiam-qa manqa wag tozo-ewagat,

zo sa ndøføgakhæz, av zogi atanakha-zapazapa-za gi:goam, ndigu Mbumbukiam-qa manqat gisanqawam.”

¹⁶ Gê, gekha ezoqâm ndigu, ndigu Mbumbukiam-qa manqa wag giyogem, yaq vøsanqawam? Ezoqa ndigu, Mozes mokho-te, Izip manqei-te gindufakhaz.

¹⁷ Neka gê, gekha ezoqâm ndigu, Mbumbukiam viav foti qaqa qambogoam ti-te? Ezoqa ndigu, manqa-zapazapa gigoam, neka leg-av manqei-te, løvøte vøqeivam.

¹⁸ Mbumbukiam manqa mbusa geve, av nqægo, “Ndigu gê-ozák, ta manqei-te ndøgo, ma no amba pusup tæzømbe-etoamin,”

yaq gê, ndego gekha ezoqâm mé:manqatam? Ndigu tené-manqatam, ndigu teqa manqat gisanqawam.

¹⁹ Nqanek emanqat, ni av qani-nømendim nqægo: Ndigu ta manqei-te ndøgo, ma Mbumbukiam amba pusup tezø-etaamin, oneav ta zapaya ndøgo tinigóam: Ndigu unimanqatinteáv.

4

Ni Mbumbukiam-gi ezoqam, pusa zimótá

¹ Manqa mbusa ndøgo, Mbumbukiam geve, ezoqa teqa pusup manqei-te ti-oz, ndøgo zua ndøgó. Yaq nakémbá. Ni aiyáv qabizigú. Soqain ndøgo, zo ezoqa nøme nakhoa tözøte-busøtvem, neka oneav vozógoát, av Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve.

² Até ní-a, ni nqanek manqat mbomambaqape miziyogém, av ndigu gi:yogem. Geté ti-te ndigu, nqanek manqat ambá av nqægo, møndøzø-tøkê. Zapa ndøgo, ndigu unimanqatinteáv.

³ Ni nqazi-unimanqatinat, ni Mbumbukiam-qa pusup manqei-te, ndizimø-ón. Geté tiqa yaq-te, ndigu unimanqatinteav gigoam, Mbumbukiam av gene-ein nqægo,

“Noqa qaqa-te, no manqa mbusa av qatevé nqægo,

‘Ndigu gé-ozák, ta manqei-te ndøgo, ma no amba pusup tæzømbe-etoamin.’”

Ndego nqanek manqat ge-ein, oskiá ndøgo, teqa sasae qamømbo-navøem, manqei-qape gekhakheinummat, neka ekezan pusa vøta, ta sasae-te ndøgo.

⁴ Mbumbukiam manqei-qape gekhakheinummat, yaq khøuwa seven qandap, ta khøuwa-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-ein nqægo, “Khøuwa seven qandap, yaq Mbumbukiam pusa ndótá, sasae ate ndægo gumukhou.”

⁵ Geté ta manqat-te ndøgo, bugukhokhof qaziqeivim, Mbumbukiam av gene-ein nqægo, “Ndigu gé-ozák, ta manqei-te ndøgo, ma no amba pusup tæzømbe-etoamin.”

⁶ Nqanek manqa mbusa, Mbumbukiam ezoqam-te geve, pusup manqei-te timø-oz, ndøgo zua ndøgó. Geté ndigu ezoqam, nqanek manqat mbomambaqape bugukhokhof gi-ewagam, ndigu oneáv. Zapa ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qa manqat, o-mba ndapeáv.

⁷ Yaq nakémbá, Mbumbukiam khøuwa nøme ndøzáv, ezoqa timø-oz. Ta khøuwa ndøgo, nqægo khøuwá. Matev ndøgo, leg-av manqei-te qafakhanam, møndømø-navøém. Nupøkhan mbá.

Geté vaev-te, até Deivid-a, av qazi:qeivim, taqa yaq-te, av gene-ein nqægo,

“Zo nqægo khaiya, Mbumbukiam-qa manqa wag tozo-ewagat,

zo sa ndøføgakhæz.”

⁸ Zosua ndigu amba pusup tezø-etoamin, av Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve, yaq Mbumbukiam taqa zita-te, khøuwa nøme ambá gézavák, ezoqa amba pusup tindapemín. ⁹ Yaq nakémbá, pusup khøuwa zua ndøgó, ni Mbumbukiam-gi ezoqam, ande Sabat khøuwa me tizimø-khantøzem. ¹⁰ Yaq gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa pusup-te temø-on, ndego pusa ndøtá, sasae-te, ate av-té, Mbumbukiam ekeza sasae-te pusa ge:ta. ¹¹ Yaq nakémbá, ni bazaføgakh bizi-asazét, ndøgo pusup manqei-te bizimø-on. Soqain ndøgo, ni ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa manqat tizi-sanqawem neka nakhoa vizimé-busøtvøm, av ndigu gi:busøtvøm.

¹² Mbumbukiam-qa Manqat, nqakhandí:át neka bazaføgakh-ús. Gekha nakhag kaiya geøvap yaqyaq-us khobos-qapí ndigu, Mbumbukiam-qa Manqat, tiqa khobos møndømø-løvúb. Mbumbukiam-qa Manqat sa tunúmá ndøgo, yaq kha-qa poev matev-a, yaq Nqova-qa poev matev, vømóqatá. Bazag segé-løwazét, wema ndu:søkhoføpit, vømókhanáz. Teqa manqat, ezoqam-qa matavap neka poev matev, segé-geveá. ¹³ Unimanqatín. Gigiap ndøgo, Mbumbukiam gekhakeinam, kopo khonøweáv, te-te. Matev ate ndægo, ndego sùgumu-qeiví. Gigiap ate ndægo, bavokhó qanø-fakhaté, teqa bøi-te. Yaq gekha matèv ndøgo, ni nqazi-matanam, ni bizi-omøtém.

Yesu, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape

¹⁴ Ni Mbumbukiam-ge iziz ezoqam uni kandambaqape-in nigú. Yesú. Mbumbukiam-gé Yó. Ndego yan uni ova-in-té genøqavíg, atema Eve-te vømøfakhan. Yaq nakémbá, ni unimanqatin matev, até bizigeawát, bazaføgakh-ús, ta unimanqatin matev ndøgo, ni ezoqa nqazi-zømesim. ¹⁵ Ngenek Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, ndego tanakh matev ndøgó ni-te. Ndego møndæ-otév, ni manqei-qape ezoqam, ni bazaføgakh khapémbá. Até ndegó-a, khamasim matev ate ndægo, møndømøndæ-okhoám, ate av-té, ni-te nqæfakhanam. Geté, unimanqatín. Ndego ekezan, manqa-zapa-qase goneáv. ¹⁶ Yaq nakémbá, ni møe mbain. Mbumbukiam-te zikhanøgím, ma ekeza qonam nonqo-te ndo:qomat. Ndego kuku matev-ús. Yaq ni tanakh matev neka kuku matev tiziqeivát ndøgo, neka tøke matev vizí-ndapemát, gekha khøuwa-tē ndøgo, ni te-te tøke-qa tizi-okhoat.

5

¹ Gekha Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqapē ndego, Mbumbukiam ezoqa ewaqape mokho-te geveatavin, ndego Mbumbukiam-qa sasae ndøgoát, neka ezoqam-qa manqa-zapazapa zapaya, Mbumbukiam-te søvakra gigiap vølvusumát neka etoam matev vøgoát. ² Ndego ezoqa nøme-te, matev aiyaiyav-té genøgoatún, ndigu Mbumbukiam-qa manqat uni zøtezateav ndigu neka nakhoa eqeieqei pøpøvumav ndigu. Zapa ndøgo, até ndegó-a, bazaføgakh mbain ezoqám. ³ Yaq nakémbá, ndego ambá av nqægo, Mbumbukiam-te søvakra gigiap ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa zapaya mbá gene-løvusumatún, geté ndego até ekeza manqa-zapazapa zapayāya, vøe-løvusumatun. ⁴ Ezoqa kopømba mbain, ekeza kha sa te-eqa, vømø-Mbumbukiam-ge-iziz-ezoqa-kandambaqape-øv. Geté Mbumbukiam mboakhaín, ndego vømø-Mbumbukiam-ge-iziz-ezoqa-kandambaqape-evin, ate av-té, Elon gembøe-akha.

⁵ Yaq Keliso-qa yaq-te, matev até kopó. Até ndegó-a, ndego ambá av nqægo, ekeza kha ge-eqā, vømø-Mbumbukiam-ge-iziz-ezoqa-kandambaqape-ev. Geté Mbumbukiam mbo-akhá. Ndego äv gembø-eín nqægo,

“Qo nogé yó.

No nqægo khaiya, nõtaqa-qave-én.”

⁶ Neka manqat nõme-te, Mbumbukiam-qa Manqat mokho-te, ndego äv gene-eín nqægo,

“Qo Mbumbukiam-gé iziz ezoqam qógoát. Miavmiáv,

Ate av-té, Melkizedek Mbumbukiam-ge iziz ezoqam ge:goam.”

⁷ Yesu nqanek manqei-qape-te gegoam, ndego Mbumbukiam-te guligulim neka viam ndógoám. Akhayam-ús neka eiv-ús. Ndego mõndæ-otév, Mbumbukiam kopømbaqapé, lõvøte-te tekhandi:v. Yaq Mbumbukiam, teqa akhayam mõndø-ewág. Zapa ndógo, ndego ekeza kha, Mbumbukiam-qá mokho-té gunu:vé. ⁸ Ndego Mbumbukiam-ge Yo ambá genegoám. Geté ndego nqosøgeap sègendapát. Yaq ta nqosøgeap mokho-te ndógo, Mbumbukiam-qa manqa o-mba ndape-qa yaq-te, otevat vøndap. ⁹ Yaq ndego matev ate ndægo gumu-matanam, äv Mbumbukiam qambøe-pøovam, ndego gëmø-ezoqam-qá-khandi-miavmiav-zapa-év, gekha ezoqām ndigu, teqa manqa o-mba ndimbøe-ndape. ¹⁰ Yaq Mbumbukiam ndego ekeza iziz ezoqa kandambaqape vøe-veo, ate av-té, Melkizedek Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape ge:goam.

Ni ande nakhei nqonqon me, sekemba bizigü, niqa Klisten matev-te

¹¹ Yesu gemø-Mbumbukiam-ge-manqa-vevezam-ezoqam-ev, kopømba ande av Melkizedek nde:go, taqa yaq-te, manqat nõme kandambá ndógo. Geté, khápeme-føgákh, zo teizø-ovøyam. Zapa ndógo, zoqa yoge matev mõndømø-føgákh. ¹² Zo nupøkhán mbá, qazo-Klisten-ezoqam-ez. Yaq ndakin, zo ambá ezoqa nõme zøte-zømesimín. Geté zo zøkezan, ezoqa nõme nqawa bèzógó, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat-qa zapa betø-zømesim. Zo ambá lou føgøføgakh zologeín. Geté zo tete zua zologé. ¹³ Gekha ezoqām ndego, tete zua ndeloge, ndego nakhasa nqonqonam zua ndógó neka ndego matev eqeieqei-qa yaq-te otevatéäv. ¹⁴ Geté lou føgøføgakh ti nonqo ndigu tógó, ndigu gumufisam. Ezoqam av ngi:gu, ekeza matavap, matev eqeieqei-qa yaq-te me-ometimám. Yaq ndakin ndigu kopømbá, segé-geveatát, gekha matev ndógo, eqeieqei-a, gekha matev ndógo, soqain.

6

Aiyáv qabizigü. Soqain ndógo, Klisten matev-te tizimø-o:an

¹ Ni bizi-apét, Klisten matev-te bizimø-findam. Kopømba mbaín, Klisten matev-qa zapa-qa yaq-te mba, oskia tizi-manqatat. Neka kopømba mbaín, taqa yaq-te mba, oskia tizi-manqatat, matev soqøsoqa matanam-te äv khoqoté-qambüq, ndógo lõvøte-te tø-ituqobet, neka Mbumbukiam-te äv khoqoté-unimanqatín. ² Neka kopømba mbaín, ibøkha iz upøgim-qa yaq-te neka zenda awam-qa yaq-te neka lõvøte-te khandi-nat-qa yaq-te neka Mbumbukiam-qa manqa ovøyam-qa yaq-te mba, oskia tizi-manqatat, ndógo ni yaq-fia soqaqape miav-ak-qape tøn-i-etoam. ³ Geté ni sá bizi-apét, Mbumbukiam tintak.

⁴ Ezoqa nøme ndigu, Mbumbukiam-qa waev mokho-te møndøgoám, neka teqa kuku matev vøe-khamasimam, neka Nqova Mbomambaqape vøndafem. ⁵ Ndigu Mbumbukiam-qa Manqat, møndæ-khamasimám, neka møndø-qeivím, ndøgo qanimav-qapé. Neka ndigu teqa bazaføgakh-qape møndæzøtéz, ndøgo vaev-te bavokho-qape tøndo-fakhan. ⁶ Geté ezoqam av ngi-gu, Mbumbukiam zita ti-wuowem, kopømba mbáin, nqawa toqo-itub, tete nqawa tiqambuz. Ezoqam av ngi-gu, ndigu Mbumbukiam-ge Yo, tae mutui-te, andé nqawá ginø-tøkewém neka ezoqa ewaqape-qa bugug-te, mivi-te vøveém.

⁷ Ezoqa nøme, andé manqei eqeieqei. Qæ ndøgo, qalanqavøemin, manqei av nqægo, gësogín neka avøe gigiap vø-eqain, ti-te ndigu, khæe gikhayam. Ezoqam av ngi-gu, Mbumbukiam matev mbomømboma zømatanamín. ⁸ Geté gekha ezoqám ndigu, ande khæe soqøsoqa me, avøeavøe neka khouwe-khouwe qa-eqain, ndøgo mokho mbain ndøgo, ezoqam av ngi-gu, aiyáv giabigú. Mbumbukiam-qa qaqa, avonín gezøfakhán. Yaq vaev khøuwa-te, khæe av nqægo, gésønqotøvé.

⁹ Nøfuap mbomømboma! Ni manqat av nqægo, ambá qeizømbe-manqaté. Geté ni møtinøtén, zo áv taoká, av nqanek khæe soqaqape nqægo. Geté zo zomø-khandí:z. ¹⁰ Mbumbukiam ambá av nqægo, ezoqa soqaqapē. Ndego manqa matev, gembøe-navøemák, sasae ndøgo qazogoat neka kuku ndøgo, te-te vøzøgoam, zo tegi ezoqam qazozø-tøkeam neka sekemba ndo-zozø-tøkeet. ¹¹ Niqa poev kandambaqape nqánek: Zo ezoqa ewaqape, bazaføgakh até vø-asøzú, atema vaev-te. Yaq matev ndøgo, zo ndozoto-taza, tøfakhan, tábezømbe-unimanqatín. ¹² Soqain ndøgo, zo baza tøzøpos. Geté tiqá matev zombópavát, ndigu tiqa unimanqatin matev neka bazaføgakh-us waniap mokho-te, matev mbomømboma timøndapem, av Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve.

Mbumbukiam matev segégó, av manqa mbusa ge:ve

¹³ Mbumbukiam Eibleem-te manqa mbusa geve, ndego ekeza iz-té genøvé. Zapa ndøgo, ezoqa kandambaqape nøme mbáin, teqa iz-te manqa mbusa teve. ¹⁴ Ndego Eibleem, áv gembøe-eín nqægo, “No unimanqatin nqataqa-manqate. No matev eqeieqei nøtaqá-matanám neka qazi kopoav-qape nøtaqá-etoám.” ¹⁵ Yaq Eibleem sògo-kewagám. Sège-qaqavám, yaq matev ndøgo, av Mbumbukiam manqa mbusa gembøeve, vømbø-fakhan. ¹⁶ Ezoqa manqa mbusa gi-aumatun, ndigu ezoqa kandambaqape-qá iz-té ginø-aumatún. Yaq ta matev-te ndøgo, ndigu ekeza manqat gè-unimanqatinimín. Soqain ndøgo, ezoqa tiqa manqat tiqavotømem. ¹⁷ Até Mbumbukiam-a, manqa mbusa geve, ndego ezoqa zømesim-qa ndøgoám, av nqægo, ndego gembøepayák. Geté ndigu matev unimé-ndapém, av manqa mbusa gezømbeve. Yaq nakémbá, ndego manqa mbusa, ekeza iz-té genøvé. ¹⁸ Mbumbukiam matev menás gego. Manqat vømanqatam-a, manqa mbusa vøve. Yaq nqanek matev menas, gé-enendák. Zapa ndøgo, Mbumbukiam kopømba mbain, meakha manqat temanqatat. Ni av qazi:nøten nqægo, ndøgo ni ezoqam, te-te khandi-qa qazibøin, zita nitøpøzú. Yaq ni kopømbaqapé, niqa vintønát Mbumbukiam-te, føgøføgakh zigeatát. Zapa ndøgo, ni mizi-nøtén, ni matev ndizimø-ndapém, niqa megemege-te ndo:go. ¹⁹ Nqanek nøtenat, andé angølap me me:gó, niqa yage-te. Yaq ni zíkøombamák. Geté ni føgøføgakh

nigeawát. Ta angølap ndigu, Mbumbukiam-qá khoev mokho-té ginø-ozán, ta kouwat-te ndøgo, ndabua nqo:føleap, ma Mbumbukiam nde:mia. ²⁰ Yesu ni zapaya, ta kouwat-te ndøgo, é-møndo-ón, vømø-Mbumbukiam-ge-iziz-ezoqa-kandambaqape-ev. Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape oskia ndøgoát, miavmiáv, av Melkizedek ge:goam.

7

Melkizedek-qa yaq-te

¹ Ngenek Melkizedek, Salem* taon-ak-gé kawa ezoqam ndøgoám, neka ndego Mbumbukiam Eqeiwat-Qape-ge iziz ezoqam kandambaqape vøgoam. Eibleem nakhag-te gendoqavan, ndøgo kawa ezoqa foa gezøkhana, Melkizedek gèmqát, zenda vømbøeve, vømbø-guligulim. ² Yaq Eibleem gigiap ate ndægo, nakhag-te gendo-upøgim, gèqaqá, qaqageap vømø-ten, yaq qatoat kopo, Melkizedek vømbø-etoam. (Melkizedek-qa iz, manqa mokho menás: Nøme, kawa ezoqam ndaføyamba-qapé. Neka nøme, Salem taon-ak-gé kawa ezoqám. Nqanek manqat, mokho nøme nqambógo: Sambi kawa ezoqám.) ³ Melkizedek-ge eve neka evo neka tegi zøzøkha-za-qa yaq-te o teqa qane neka løvøte-qa yaq-te, manqat mbáin. Taqa yaq-te, ndego andé Mbumbukiam-gé Yó. Ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam oskia ndøgót.

⁴ Ngenek Melkizedek, ezoqa uni kandambaqape-in ndøgoám. Ni áv qazi:qeivím nqægo: Eibleem nigi atanakha-zapa kandambaqape ambá genegoám, niqa bawan gendongaz, geté ndego gigiap ate ndægo, nakhag-te gendo-upøgim, gèqaqá, neka ta qaqageap ten-te ndøgo, qatoat kopo, Melkizedek vømbø-etoam. ⁵ Unimanqatín. Mozes-qa guguna manqat, áv qane-ein nqægo: Gigiap ndøgo, ezoqa gi-upøgimin, bèqaqaemát, qaqageap bemø-ten-at. Yaq qatoat kopo, Livai-gí zi bendapemát, ndigu Mbumbukiam tegi iziz ezoqam gi-ab. Ndigu nqanek qatoat, ekeza ezoqam-té gindu-upøgimatún, oskiá ndøgo, atē nginík-a, Eibleem-gi zi ndigu. ⁶ Geté ngenek Melkizedek, Livai-gé zeó mbá. Av taoká. Ndego é-møndo:qán. Geté oskiá ndøgo, ndego Livai-ge zeo goneav qagoam, ndego ta qatoat ndøgo, Eibleem gembø-etoam, sège-khatiúv. Yaq ndego Eibleem-te, zenda mo:vé, vømbø-guligulim, te-te ndego, Mbumbukiam manqa mbusa gembøeve. ⁷ Ndøgo nake mbáin, av nqægo: Gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme zenda tembøeve, ndego ezoqa kandambaqapé. Teoká ndego, ezoqa nøme, ndego zenda awam matev tendap. ⁸ Livai-gi zi, ndigu ezoqam-qa qatoat kopo gindapemin, ndigu møndø-pakhaezín. Geté Melkizedek-qa yaq-te, ndego Eibleem-qa qatoat kopo gendap, Mbumbukiam-qa Manqat einiáv, av nqægo, ndego møndønanim. ⁹ Yaq nakémbá, Eibleem Melkizedek qatoat kopo gembø-etoam, yaq até Livai-a, andé matev kopo me me:gó, oskia ndøgo, ndego ekezan, ezoqam-qa qatoat kopo gendapin. ¹⁰ Ta khøuwa-te ndøgo, Eibleem Melkizedek geqat, Livai qaneav ndøgoám. Geté Livai, Eibleem ndømanazóm. Yaq nakémbá, ndego Livai, ta khøuwa-te ndøgo, andé Eibleem-qá kha mokho-té gunu:goám, neka Melkizedek-te, etoam matev vøgo, Eibleem namba.

Yesu, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqa ndakinak, ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa nøme, bugukhokhof gigoam, ùnime-løvúb

¹¹ Mozes-qa guguna manqat, Izlael ezoqam gindapem, ndøgo áv qane-manqaté nqægo: Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa sasae, Livai-gí zi

begeawát. Geté ni amba tiqa sasae mokho-te, Mbumbukiam-qa bõi-te tizi-ndaføyamba-enin, yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqa nõme, ambá géfakhanák. Geté ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, ndigu kopõmba mbaín tinitõke, tizi-ndaføyamba-en. Yaq nakémbá, Mbumbukiam-ge iziz ezoqa nõme békakhán. Teqa iziz matev, andé Melkizedek-qá matev me me:gó, ambá ndõgo, ande Elon-qá matêv. ¹² Matev tõ-enend, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa yaq-te, yaq até guguna manqát-a, bè-enénd, taqa yaq-te. ¹³ Nigi Evezõza, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqa nõme, ni nqazi-manqate, ndego Livai khagua bawan-ák mbá. Teqa bawan-te, ezoqa kopo mbaín, ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa sasae gigoam. ¹⁴ Ni mizi:nõtén, av nqægo, nigi Evezõza, Zuda khagua bawan mokho-té gunu:qán, ndigu Zuda-gi zi. Mozes Mbumbukiam-gi iziz ezoqam ge:manqatam, ndego nqanek bawan-qa yaq-te manqateáv. Livai-gi zi mba me:manqatám.

Yesu, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam oskia ndõgót

¹⁵ Mbumbukiam-ge iziz ezoqam vini gefakhan, kopõmba ande av Melkizedek nde:go, yaq ndõgo ni áv qani-nõmendím nqægo: Matev taqa yaq-te ndõgo, mõndõ-enénd. Ndõgo bavokho-qapé. ¹⁶ Ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam-qa iz gendap, ndego ambá av nqægo, iz áv genendáp, av ezoqam-qa khafeap matev o guguna manqat ndæmanqate. Geté, ndego nqanek iz, khandi miavmiav-qá bazafõgákh genendáp. ¹⁷ Zapa ndõgo, Mbumbukiam-qa manqat, Keliso-qa yaq-te, áv qane-eín nqægo, “Qo Mbumbukiam-gé iziz ezoqam qõgót, miavmiáv, ate av-té, Melkizedek Mbumbukiam-ge iziz ezoqam ge:goam.”

¹⁸ Nqanek matev, ni áv qani-nõmendím nqægo: Guguna manqat ndõgo, bugukhokhof qagoam, Mbumbukiam genqagím. Zapa ndõgo, ndõgo bazafõgákh mbaín. Kopõmba mbaín, tõnitõke. ¹⁹ Mozes-qa guguna manqat mokho-te, ezoqa kopõmba mbaín, ti-ndaføyamba-ez. Geté ndakin, Mbumbukiam nakhoa ndakinak ndõmboqóá, ni tizio-tambat. Ta nakhoa ndõgo, únime:lõvú, Mozes-qa guguna manqat. Yaq ta nakhoa-te ndõgo, ni kopõmbaqapé, Mbumbukiam-qá avõnin-té qazinõ-niáv.

²⁰ Mbumbukiam Yesu tege iziz ezoqam geve, yaq ndego manqa mbusa ndõvé, taqa yaq-te. Geté Livai-ak Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa iz gi-upõgim, Mbumbukiam manqa mbusa veeáv. ²¹ Geté Yesu tege iziz ezoqam geve, ndego manqa mbusa ndõvé. Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-manqaté nqægo, “Evezõza manqa mbusa, áv genevé nqægo:

Qo Mbumbukiam-gé iziz ezoqam qõgót. Miavmiáv.”

Yaq ndego matavap gé-enendák. ²² Mbumbukiam manqa mbusa geve, Yesu tege iziz ezoqam geve, ndõgo ni áv qani-nõmendím nqægo: Poev ndakinak, Yesu ezoqa namba ge-unimanqatin, ndõgo únime:lõvú, av bugukhokhof qægoam. Zapa ndõgo, ndego ekezan mbokeogé. ²³ Neka matev vini nõme nqánek: Ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqam nõme, kopoáv gigoam. Zapa ndõgo, ndigu mõndõ-pakhaezín, sasae vømõ-ivõvemin. ²⁴ Geté, ndego Yesu, oskia ndõyagét, yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam-qa sasae, ezoqa nõme-te, sa gékawawaták. ²⁵ Yaq nakémbá, ndego kopõmbaqapé, gekha ezoqam ndigu, te mokho-te Mbumbukiam-te tinduzav, ndego unimé:-khandi:z. Zapa ndõgo, ndego miavmiav ndõyagét, neka ndego Mbumbukiam-te oskia ndõvi:mát, ti zapaya.

Yesu, ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape, kopømbaqapé tinitøke

²⁶ Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape av ngé:go geabinimbigú. Zapa ndógo, ngenek ezoqam ndaføyamba-qapé. Ndego manqa-zapazapa mbain neka soqa matev-qase goneáv. Ndego unime-vini-év. Ndego av tiuká, av ni manqa-zapa-us ezoqam nqazi:gu. Ndego møndø-eqanát. Qámbá. Yan møndømø-lóvú. ²⁷ Ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa nøme, khøuwa kopoav Mbumbukiam-te søvakha gigiap giløvusumatun, bugukhokhof ekeza manqa-zapazapa zapayá gini-løvusumatún, yaq váev, ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa zapaya vøløvusumatun. Geté ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam ndakinak, vini. Ndego ekezan zapaya, søvakha gigiap løvusumav tegoat, kopømbá. Zapa ndógo, ndego manqa-zapazapa mbain. Neka ndego ambá av nqægo, søvakha gigiap oskia ndøløvusumatún. Geté ndego kopo me:gó. Ate nonqó gegó, ndego ekeza kha, ande søvakha gigiap løvusam matev me, sa genqonqotav. ²⁸ Ndigu ezoqam, Mozes-qa guguna manqat mokho-te, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-qa iz gindapem, ndigu manqa-zapazapa-ús. Geté vaev-te, Mbumbukiam ekeza Yo, iziz ezoqa kandambaqape me:veó. Ndego ezoqam, Mbumbukiam-qa manqa mbusa mokho-te, nqanek iz gendap, ndego ndaføyamba-qapé. Neka ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, oskia ndógót. Miavmiáv.

8

Yesu, ndego Mbumbukiam-gé iziz ezoqa ndakinak, yan-te ngo:go

¹ Ni manqat qati-manqatavun, gigiap-qape nqánek: Ni Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape av nqægo, nginígú. Yan-té gono:gó. Kawa ezoqam kandambaqape-qá nakeamo zenda-té gemøqóm, ndego Mbumbukiam. ² Ndego teqa iziz matev, uni Mbumbukiam-qa-khoev-in-té gegó, yan-te nqo:go. Ta palai khoev ndøgo, ambá av nqægo, ezoqa ndøwevēm, geté Evezøza ndøwév.

³ Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda ate ndi:gu, tiqa iz ndógo tinindapém: Mbumbukiam-te etoam matev ndógoát neka søvakha gigiap vømbó-løvusumāt. Yaq nakémbá, até ndegó-a, nígi Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape, yan-te ngo:go, ndego gigiap etoam matev begó, Mbumbukiam-te. Yaq ndego ekeza kha mbo-etoám. ⁴ Ndego nqanek manqei-qape-te tegonin, yaq ndego ambá kopømba mbain, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam tegonin. Zapa ndógo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa ngígú, ndigu Mbumbukiam-te etoam matev gigoatun, av Mozes-qa guguna manqat ndæmanqate. ⁵ Ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa sasae gigoatun, ndigu yan-qá matev me:khamasimatún. Tiqa matev andé yan matev-qá nqovønqová. Até Mbumbukiam-qá khoév-a, manqei-qape-te nqawev, ndøgo andé Mbumbukiam-qá khoev-qá nqovønqová, ndøgo yan-te nqo:wev. Ta khøuwa-te ndøgo, Mozes Mbumbukiam-qa palai khoev weve-qa gembogoam, Mbumbukiam ndego av gembøe-eín nqægo, “Palai khoev toqowev, qo gigiap ate ndægo ùni mbøepáev, av no olol-te ndo:go, qateqamakh.” ⁶ Geté Mbumbukiam-ge iziz ezoqam-qa sasae, Yesu gendap, ndøgo unime-lóvú, ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqa nøme-qa iziz matev. Até ta poev ndakinák-a, Mbumbukiam ezoqa namba ge-unimanqatin, Yesu ni-te gendapavun, ndøgo unime-lóvú, ta poev ndøgo, ibugukhokhof ge-unimanqatin. Zapa

ndøgo, manqa mbusa ndøgo, Mbumbukiam ndakin geve, ndøgo ùnime:-lòvú, av bugukhokhof ge:ve.

⁷ Poev ndøgo, Mbumbukiam ibugukhokhof ezoqa namba ge-unimanqatin, eqeieqei tøgønin, yaq ambá kopømbá, poev nøme unimanqatinteav tegønin. ⁸ Geté Mbumbukiam āv geneqeív nqægo: Ta poev ndøgo, ibugukhokhof ezoqa namba ge-unimanqatin, kopømba mbain tøzøtøke. Zapa ndøgo, ndigu manqa-zapa-ús. Yaq ndego Evezøza, tegi ezoqam, āv gezømbe-eín nqægo, “Nqáe! Khøuwa nqágeav.

Yaq no Izlael ezoqam neka Zuda ezoqam namba, poev ndakinak nó-unimanqatin.

⁹ Ta poev ndøgo, tæ-unimanqatin, ambá av nqægo, av tigi atanakha-zapazapa-za namba qate-unimanqatin, ta khøuwa-te ndøgo, no ndigu pingi qazøndo-geagim neka Izip manqei-te vøtøndō-itub, vøndō-fakhaz.

Ta poev ndøgo, qei-unimanqatinim, ndigu sekemba paeveāv.

Yaq no gènømbo-qasí, ndigu.

¹⁰ Geté poev ndakinak, no Izlael ezoqam namba tøte-unimanqatin, av nqægo: Ta khøuwa-te ndøgo, no Evezøza, ndigu noqa guguna manqat, wema-té qanøzø-nqeitám neka mbøni-te vøzømbó-peawám.

Yaq no tigi Mbumbukiam nógoát neka ndigu nogi ezoqam vøgoát.

¹¹ Ndigu ekeza ezoqam neka zifuap, sekemba gé:zømesimák neka gezø-manqateák, av nqægo, “Zo Evezøza vøezøtéz.” Zapa ndøgo, ndigu ate ti:goat, no é-ndæzøtéz, ezoqa khasøkhasis nekā ezoqa kandakanda.

¹² No tiqa manqa-zapazapa, ndønømbo-navøém neka gekha matev soqøsoqā gigoam, nombó-matavapák.”

¹³ Mbumbukiam poev ndakinak-qa yaq-te nde:manqate, ndego te-unimanqatin, yaq ndego ta poev ndøgo, bugukhokhof ge-unimanqatin, awenege me:vewé. Neka ni mīzi:nøtén, gekha gigiap o matév ndøgo, qanqawønege neka sa ndømbevøemet, ndøgo avønin segé-navøém.

9

Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, søvakha gigiap-qa kouk namba, khafeap kouwat-te gi-onin

¹ Mbumbukiam bugukhokhof khøuwa, Izlael ezoqam namba poev ge-unimanqatin, yaq ndego møndæzømás, ande āv kimbøé-vizupāt. Ndigu Mbumbukiam-qá khoev zøgoám, ma gimboé-vizupam. Palai khoév. Manqei-qape-té qawevám. Ezoqa ndøwevém. ² Bugukhokhof kouwat-te, ta palai khøev mokho-te ndøgu, lampa asøzam nonqo mu:goám neka lou-qase vøu-wuøyam. Ta lou-qase-te ndøgo, flawa mo-abám. Mbumbukiam nonqó. Nqanek kouwat, khafeap kouwat mbo-akhaemám. ³ Ta kouwat-te ndøgo, ndabua sekeqape nøme ndøfaleám, neka taqa zita-te, kouwat nøme vøugoam. Nqanek kouwat, uni khafeap-qape kouwat mbo-akhaemám. ⁴ Ta

kouwat nōme mokho-te, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo lou-qase mu:wuoyám. Gol khakheitáp. Gigiap sisip mbomømboma mboqotam nonqó. Neka mboges ndøgo, Mbumbukiam Izlael ezoqam namba, poev ge-unimanqatin, vøu-nqeitavam. Mboges ndøgo, gól gini-gutøvé, neka gigiap vøu-nqeitavam. Gigiap misiká: Nøme káp. Ta kap ndøgo, gol khakheitáp. Neka kap-te ndøgo, mana mu:nqeitavám. Neka gigiap nøme, Elon-qá tatuág, mbusa ekezan mba qambo-fakhan. Neka nandi vøndøgeap menas, Mbumbukiam-qa guguna manqat qo:peaupam, ta mokho-te Mbumbukiam Izlael ezoqam namba poev ge-unimanqatin, vøugoam. ⁵ Mboges mumat ndøgo, enzol ezoqam taf-us-qá nqovønqova mo:goám. Ndigu andé khakhatáp, av nqægo, Mbumbukiam møndøgoám ndøgo. Enzol ezoqam-qa taf, mboges mumat-té qano-vøndatám. Ta mboges mumat-te ndøgo, Mbumbukiam ezoqam-qa manqa-zapazapa ndøsunguzumám. Geté, ndakin khøuwa egeieqei mbá, nqanek gigiap ate ndægo ovøyam nonqo. ⁶ Matev áv tønøgoám.

Bugukhokhof kouwat-te, ta palai khoev mokho-te ndøugu, khøuwa ate ndæpavpaveam, Mbumbukiam-gí iziz ezoqam ndø-ozín, teqa sasae vøgonemin. ⁷ Geté ta kouwat uni mokho-te-in ndøugu, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape mba ndø-onín. Viav kopo-te, ndego khøuwa kopo mba me-onín. Ndego søvakha gigiap-qá kouk ndøndapín, Mbumbukiam-te etoam matev vømøgonin. Bugukhokhof, ekeza manqa-zapazapa zapaya vømøgonin, ndøgo zøtezateav gigoam, av nqægo, manqa-zapazapá. ⁸ Nqanek matev mokho-te, Nqova Mbomambaqape, ni áv gini-nømendím nqægo: Nqanek palai khoev oskia qawevam neka matev taqa yaq-te oskia vøgoam, yaq nakhoa mboqoeveáv, zuá, ezoqam Mbumbukiam-te timøfakhaz, ande kouwat uni khafeap-qape-te me vømé-öz. ⁹ Ndøgo ni áv qaninømand nqægo: Etoam matev Mbumbukiam-te, neka søvakha gigiap løvusam matev, kopømba mbáin, tiqa mbøni tøsunguz, neka vøe-ndaføyamba-éz, ndigu nqanek matev gigoatun. ¹⁰ Nqanek søvakha gigiap løvusam matev neka gekha matev nøme ndøgot, kopømba ande av gekha lou toqolog o gekha ibøkha toqo-iz o áv khoqoté-khakuám, ndøgo mumat matev mbá. Matev av nqægo, sa ndøgo tønøgoám, atema ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam nakhoa ndakinak vø-mboqa.

Keliso ekeza kouk namba, Mbumbukiam-qa megemege-te gemøfakhan

¹¹ Geté ndakin Keliso ndøfakhán. Ndego Mbumbukiam-gé iziz ezoqa kandambaqape ndøfakhán. Matev mbomømboma ndø-ndapavún. Ta palai khoev ndøgo, ma ge-on, ndaføyamba-qapé. Ndøgo ùnime:løvú, ta palai khoev ndøgo, manqei-qape-te nqago. Ndøgo ambá av nqægo, manqei-qape ezoqa ndøwewém. Av taoká. Ndøgo manqei-qape gigiáp mbá. ¹² Ta kouwat uni khafeap-qape mokho-te, Keliso khøuwa kopo mba me-on. Geté ndego ambá av nqægo, naningus o kao-qá kóuk namba me-on, Mbumbukiam-te etoam matev nonqo. Av taoká. Ndego ekeza kóuk namba me-on, Mbumbukiam-te etoam matev vømøgo, ni sasa ndønqovotan neka khandi miavmiav vønietoam. ¹³ Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, ezoqam-te, kao neka naningus angana-qá kouk ndøpomoyamín, neka kao-yu gumu-lonqotøvemín, tuqa pakhakh vøzømbø-pomoyamín. Yaq gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam-qa bøi-te, ande khavim-us me gi:goam, nqawa vø-egeieqei-ezin. Geté nqanek

matev, ndigu mumat-te mbá qanø-sungutazín. ¹⁴ Geté Keliso-qa kouk vini. Ndøgo ùnime:-lòvú, nqanek matev. Nqova miav-ak ge-itu, yaq ndego ekeza kha ande etoam matev eqeieqei-qape me ndægo, Mbumbukiam-te genqonqotav, ta kouk ndøgo, ni uni niqa mokho-té qanø-sungutónát. Yaq ni mivi nøme mbaín, niqa manqa-zapazapa-qa yaq-te, ndøgo ni lòvøte-te qa-itumbat. Yaq ni kopømbaqapé, Mbumbukiam-qa sasae sizigút, ndego khandi miav-ak Mbumbukiam.

¹⁵ Poev ndakinak, Mbumbukiam ezoqa namba ge:-unimanqatin, Keliso mokho-té qanøni-fakhán. Tae mutui-te genanim, ndego ezoqam-qa manqa-zapazapa-qa yaq-te, yaq-fia ndøgó, ndigu ta awenege poev matev mokho-te gu:goam, ndøgo Mbumbukiam ibugukhokhof ezoqam namba ge:-unimanqatin, neka vønqovotaz. Ndego tenegó ndøgo: Gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam gezø-akha, khandi miavmiav bendapém, ate av-té, bugukhokhof manqa mbusa ge:ve.

¹⁶ Ezoqa tenanim, ndego bugukhokhof pepa gepeawam av nqægo, gekha ezoqam teqa gigiap tindapem, yaq vøkhæqatéq, av nqægo: Ndego unimé:-nanim? Yaq váev, ndigu teqa gigiap tindapem. ¹⁷ Zapa ndøgo, ndego ezoqam oskita teyagat, ta pepa ndøgo gepeawam, mokho mbaín. Matev sa ndøgo, tønéfakhán, ndego tenanim. ¹⁸ Yaq nakémbá, até ta bugukhokhof poév-a, Mbumbukiam ezoqa namba ge:-unimanqatin, kouk mokho-té qanøfakhán. Søvakha gigiap amba pakhaezateav tøgonin, yaq ndøgo ambá kopømba mbaín, tøfakhanin. ¹⁹ Ta khøuwa-te ndøgo, Mozes ezoqa Mbumbukiam-qa guguna manqat ate ndægo ge:zømesim, ndego kao nakhasam neka naningus anganaqá kouk ndòndáp, ibøkha namba vøe-tøkua, Mbumbukiam-qa guguna manqat mbuk-te neka ezoqam-te sasa mo:pomoyam. Isop tae èsokhó neka sip su kòkókú genepomoyám. ²⁰ Yaq ndego ezoqa gezø-ein, “Nqanek kouk, áv qane-unimanqatintét nqægo: Poev ndøgo, Mbumbukiam zo namba ge:-unimanqatin, zo ùni mbøepáev.” ²¹ Mozes até palai khoev-té-a neka gigiap-te ate ndægo, guligulim nonqo qagoat, kouk áv tene-pomoemám. ²² Mozes-qa guguna manqat, áv qane-ein nqægo: Avønín, gigiap ate ndægo, kókú qabete-sunguzú, bemø-eqeieqei. Zapa ndøgo, kouk waeveav tøgoat, yaq Mbumbukiam manqa-zapazapa sa gembøé-navøemák.

²³ Ta gigiap ndøgo, palai khoev-te qagoam, áv tini-sunguzumám. Geté nqanek gigiap ate nqægo, nqovønqova mbá. Gigiap eqeieqei, yan-té qano:gó. Yaq ta gigiap ova nqo:go, kopømba mbaín, søvakha gigiap-qa kouk toqote-sunguz. Geté matev vini begó. Matev kandambaqapé. ²⁴ Keliso ambá av nqægo, ta khafeap kouwat-te ndøgo tenø-øn, ezoqa zenda gi:wevem. Zapa ndøgo, ta khafeap kouwat ndøgo, nqovønqova mbá. Geté ndego yan-té genø-ón. Yaq ndego Mbumbukiam-qá megemege-té geyá, neka ni zapaya, manqat ndømanqaté. ²⁵ Neka ndego ambá av nqægo, ekeza kha khøuwa kopoav nqonqotøve nonqo ndø-ón, kopømba ande av manqei-qape Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape nde:go, ndego viav-viav khafeap kouwat-te genonin, gigiap vini-qa kouk vøndapin. ²⁶ Matev av tægonin ndægo, yaq Keliso nqosøgeap ambá khøuwa kopoav mboyogeín, neka lòvøte khøuwa kopoav vøqeiviin, manqei-qape ande qæfakhan, atema ndakin. Geté Keliso ndakin khøuwa-te, manqei-qape nqanavøemtet, kopo mba me:geavún, ate nonqó, neka ezoqam-qa manqa-zapazapa evøzam nonqo, ekeza kha vønqonqotav.

²⁷ Ezoqa ewaqape, bèpakhaezát. Kopo mé:nanimát, yaq Mbumbukiam-qa manqa ovøyam-te bemø-itanat. ²⁸ Keliso-qa yaq-te, até kopó: Ndego ekeza kha, kopo me:nqonqotáv, neka ezoqa kopoav-qa manqa-zapazapa vø-eqa. Yaq nqawa tendoqavan, ndego ambá av nqægo, ezoqam-qa manqa-zapazapa zapayá genøgeáiv. Geté ndego khandi zøndapáv, gekha ezoqám ndigu, teqa ndo:keoge.

10

Keliso niqa manqa-zapazapa zapaya, ekeza kha genqonqotav, yaq Mbumbukiam-te sòvakha gigiap zitøge matev nøme bègø

¹ Matev ndøgo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda gimatønumatun, av Mozes-qa guguna manqat ndæmanqate, ndøgo nqovønqova mbá. Uni matev-ín mbá. Ndøgo ni matev mbomømboma mba me:nømendím, vaev-te tøfakhanam. Geté, unimanqatín, ndøgo kopømba mbáin, ni taqa yaq-te uni tæno mand. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, viav-viav ate ndægo, etoam matev kopo gigoatun, ta matev ndøgo, ezoqa kopømba mbáin, ti-ndaføyamba-ez, ndigu Mbumbukiam-qa avønin-te gizavín. ² Ezoqa amba Mbumbukiam-te sòvakha gigiap zitøge matev mokho-te ti-ndaføyamba-ezin, yaq gé, ndigu nqanek matev amba zua ndøgonin? Mbáin! Ndigu zua amba gégoák. Zapa ndøgo, ndigu ezoqam, Mbumbukiam ndimbovizap, ndigu ta matev mokho-te, é-møndø-sunguzín, yaq ndigu manqa-zapazapa-qa yaq-te, mivi sekemba ambá gégoák. ³ Geté ndigu Mbumbukiam-te viav-viav sòvakha gigiap gizitagatun, ndøgo ekeza manqa-zapazapa-qa yaq-te, manqa matev mba zø-eimín. ⁴ Zapa ndøgo, kao neka naningus, tiqa kouk kopømba mbáin, ezoqam-qa manqa-zapazapa tø-evøzam.

⁵ Yaq nakémbá, Keliso manqei-qape-te gegeavun, ndego Mbumbukiam áv gembøe-eín nqægo,

“Ezoqa qo sòvakha gigiap giqando-zitagatun neka etoam matev vøqandø-goatun,
ndøgo qo poeveáv.

Geté qo kha qonø-khakheinám, voqonø-etoam.

⁶ Sòvakha gigiap giqando-løvusumatun

neka gekha etoam matev nøme vøqandø-goatun, tiqa manqa-zapazapa evøzam nonqo,
ndøgo qo khaneateáv.

⁷ Yaq no áv gate-eín nqægo:

Nqáe! No møegeavún.

Mbumbukiam-qa Mbuk-te,

manqat ndøpeáwáp, noqa yaq-te.

Mbumbúkiam! No qoqá poev matev gone-qa nøgeavún.”

⁸ Keliso bugukhokhof, áv gene-eín nqægo, “Ezoqa qo sòvakha gigiap giqando-zitagatun neka etoam matev vøqandø-goatun neka manqa-zapazapa evøzam nonqo sòvakha gigiap vøqandø-løvusumatun, ndøgo qo poeveáv neka khaneateáv.” Ndego nqanek manqat ge-ein, oskiá ndøgo, Mozes-qa guguna manqat qa-ein, av nqægo, matev yá begó. ⁹ Yaq taqa zita-te, ndego manqat nøme vø-ein, “Nqáe! No qoqá poev matev gone-qa nøgeavún.” Nqanek manqat, ni áv qani-nømendím nqægo: Keliso awenege matev, gènøzá. Yaq taqa iziz, matev ndakinak ndømatanám. ¹⁰ Yesu Keliso Mbumbukiam-qa poev gembopaev, neka ekeza kha sa vønqonqotav, ta mokho-te ndøgo, ndego ni møndø-Mbumbukiam-gi-ezoqam-én. Ate nonqó.

¹¹ Até Mbumbukiam-gí iziz ezoqam-qá matév-a, khøuwa kopoav matev kopo gigoatun, Mbumbukiam-te sòvakha gigiap gimbo-løvusumatun, ta matev ndøgo, kopømba mbain, ezoqam-qa manqa-zapazapa tø-evøzam. ¹² Geté Keliso ezoqam-qa manqa-zapazapa zapaya, ekeza kha genqonqotav, ndego etoam matev kopo mba me:matanám, ate nonqó, yaq Mbumbukiam-qa nakeamo zenda-te, vømøqom. ¹³ Yaq ndøgo Mbumbukiam-qa mo:keogé, atema ndego tegi qaqa ezoqam, ande zenda tokhotapak awam nonqo me, te mokho-te vømboí-áb. ¹⁴ Ndego ekeza kha genqonqotav, ta matev kopo mokho-te, ndego ndigu ezoqam até ge-ndaføyamba-éz, ndigu ekezan nonqo genøzøzo.

¹⁵ Até Nqova Mbomambaqapé-a, ni-te gè-unimanqatintét, taqa yaq-te. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat taqa yaq-te, bugukhokhof av qane-eín nqægo,

¹⁶ “Evezøza ge-ein: Megemege-te ndo:go, no ezoqa namba, poev av qaté-unimanqatin nqægo:

No ndigu noqa guguna manqat, mbøni-té qanøzø-nqeitám
neka tiqa wema-te vøzømbó-peawám.”

¹⁷ Yaq taqa zita-te, ndego manqat nøme, av gene-eín nqægo,
“Tiqa manqa-zapazapa neka matev eqeieqei mbain ndøgo,
no sekemba nombó-matavapák.”

¹⁸ Yaq nakémbá. Mbumbukiam ezoqam-qa manqa-zapazapa sa qambø-navøem, yaq sòvakha gigiap zitøge matev nøme bègø, te-te, ezoqam-qa manqa-zapazapa zapaya.

Ni unimanqatin matev, até bizigeawát

¹⁹ Nøfuap! Yaq nakémbá, Yesu-qa kouk mokho-te, ndøgo niqa manqa-zapazapa zapaya qawa, ni ndakin kopømbaqapé, ta kouwat uni khafeap-qape-te, Mbumbukiam-qa avønin-te, sizimø-øn. Møe mbain. Segen-imbú-løvuzít. ²⁰ Yesu ekeza kha genqonqotav, ndego nakhoa ndakinak nimboqoá, neka ndabua vønøza, ta ndabua ndøgo, khafeap kouwat-te qafaleam, ni Mbumbukiam-te qaqatønotam. Ta nakhoa ndakinak, khandi-té qanølwé:t. ²¹ Ni ndakin Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape ginigu, ndego ndinimbo-kawaevat, ni Mbumbukiam-qa khoev nqazigu, ²² yaq ni Mbumbukiam-qá avønin-té qabizinø-niáv. Mbøni eqeieqei-té neka unimanqatin matev-ús. Ndego niqa mbøni-te, andé ekeza kouk me nimbi-pomoyám, niqa manqa-zapazapa vøni-evøzam, taqa yaq-te ni mivi qazigoam, neka niqa kha ande ibøkha bæbæs-qape me vønimbi-sunguz. ²³ Niqa vintønát Yesu-te, ni ezoqa nqazizømbe-manqate, ni bazaføgakh-us bizigeawát. Qavotam tiá. Zapa ndøgo, ndego ezoqam, ndego manqa mbusa geve, ndego unimanqatin-qapé. Ndego matev ndømatanám, av manqa mbusa ge:ve. ²⁴ Ni yaqyaq-a, yá bizi-mataváp, kuku matev-te neka matev mbomømboma gone-te, zita bizi-tøpøzu. ²⁵ Ni Klisten wambap matev bizi-ivøvé, av ezoqa nøme gi:goatun. Geté sizi-pindupát neka zita vizi-tøpazát. Zo av nqægo nøme mba mo:gót. Zapa ndøgo, zø av qazøte-qeiví nqægo: Evezøza-qa khøuwa, ndego tendoqavan, avønín.

Mbumbukiam-ge Yo, zita toqote-wuao

²⁶ Ni unimanqatin manqat-qa yaq-te nøtenat qazindapem, gete zita tizi-wuøem neka manqa-zapa-te sekemba tizi-apet, yaq ndøgo etoam matev

nøme mbaín, Mbumbukiam tizimbo-etømem, manqa-zapa evøzam nonqo. ²⁷ Av tizi:gonem, yaq nakhoa nøme mbaín. Ni manqa ovøyam-qa neka gøina tatas-qape-qa mba zimbøe-keogé, møe-ús, ta gøinam ndøgo, ndigu tøngiæzo, ndigu Mbumbukiam ndisanqawe. ²⁸ Zo mðzøte-zøtéz. Gekha ezoqām ndego, Mozes-qa guguna manqat gesanqao, yaq bøi vizu ezoqa menas o misika teqa matev giqeivim, yaq ndego ezoqam, yà benaním. Kopømba mbaín, tanakh timbogonem. ²⁹ Yaq ge zò, ndozo-matavap? Ezoqa Mbumbukiam-ge Yo tetokhonav neka teqa kouk, khokho gigiap vøe-vø, ta kouk ndøgo, Yesu ezoqa namba poev ndakinak ge-unimanqatin, neka ta mokho-te, ndego ezoqam, ge-Mbumbukiam-ge-nakhasam-ev, neka ndego Nqova Mbomambaqape-qa yaq-te ngenøgim manqat ndemanqate, te mokho-te ndego, Mbumbukiam-qa kuku matev ge-otev; av nde:matanam, ndego yaq-fia gekha nqosøgeap ndøndāp? Ndego yaq-fia unimé-soqá tendap. Ndøgo unimé-løví, av tiqa yaq-fia ndægo, ndigu Mozes-qa guguna manqat gimøkuimam. ³⁰ Zapa ndøgo, ni ndego mizi:nøtén, ndego manqat ge-ein, av nqægo, “Ezoqam nó, ezoqam-qa manqa-zapazapa nqæqavøiwat neka yaq-fia nqætāwát.” Ndego ezoqam, Mbumbukíam. Neka Mbumbukiam-qa Manqat nøme, āv qane-ein nqægo, “Evezøza ekeza ezoqam manqa ovøyam-té genø-āb.” ³¹ Unimanqatín. Ti-te ndigu unimé-soqá, møe-ús, ndigu Mbumbukiam-qa zenda-te timø-o:az, ndego khandi miav-ak Mbumbukiam.

Ni bazaføgakh-us bizi-waniáp, niqa unimanqatin-te

³² Gømbø-mataváp. Ta khøuwa-te ndøgo, zo unimanqatin manqat, ande waev me qazøte-qeivim, zo viniv neka potonam matev kandambá qazon-dapat. Geté zo bazaføgakh-us zowaniapám. ³³ Zo ezoqa nøme møndøngengøzotám, ezoqa ewaqape-qa bugug-te, neka yage føgakh vøzø-etoumam. Neka zo ezoqa nøme, zo ndigu mðzozø-tøkeám, ndigu viniv gi-upøgimam. ³⁴ Klisten ezoqa nøme, ndimbula mokho-te ginqeitaz, zo ti-te ndigu, tanakh zøgoám neka vozozø-tøkeam. Neka ezoqa zoqa gigiap gizø-upøgimam, zo sòzozø-takám. Khanakhanakh-ús. Zapa ndøgo, zo mðzøte-zøtéz, zo ande gigiap nøme me, nandøzøgó. Ndøgo unime-løví, av gigiap nøme, gizømbe-upøgimam. Zapa ndøgo, ta gigiap ndøgo, miav-ak-qapé.

³⁵ Yaq nakémbá, zoqa unimanqatin matev, ndønqagimém. Zapa ndøgo, taqa yaq-fia kandambá tantáv. ³⁶ Zo føgøføgakh ndøwaniáp. Yaq zo Mbumbukiam-qa poev tozombo-pavat, zo matev zøndapém, av manqa mbusa ge:ve. ³⁷ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-ein nqægo, “Khøuwa avønín.

Yaq ndego ezoqam, tegeav, gégeáv.

Ndego khøuwa géføløtazák.”

³⁸ Neka Mbumbukiam, manqat nøme āv gene-ein nqægo, “Noge ezoqam ndøgo tené-ndaføyamba-év, te-unimanqatintat. Yaq géyagét.

Geté teqambun, no tenøuvan,
no khanakhanakh mbaín, te-te.”

³⁹ Ni āv tiuká, av ezoqam ndi:gu, tiqambuz, neka vøsoqøz. Geté ni unimanqatin matev, bazaføgakh-us zigeawát, neka vizimø-khandín.

11

Toqo-unimanqatin, ndøgo gekhâm?

¹ Unimanqatin matev, av nqægo: Toqo-unimanqatin, yaq soqoté-qatéq, matev ndøgo, Mbumbukiam-te ndoqoto-taqa, tɔfakhan, ndøgo ndɔfakhán. Toqo-unimanqatin, yaq soqoté-qatéq, matev ndøgo, bɔi qeivupav ndøgo, ndøgó. ² Mbumbukiam nigi atanakha-zapazapa-za, eqeieqei tiqa unimanqatin matev zapayá genezæbám.

³ Unimanqatin matev mokho-te, ni áv qazi:qeivi nqægo: Manqei-qape ate nqægo, Mbumbukiam ekeza manqát gene-khakheinám, neka gígiap ndøgo, nqazi-qeivi, ndøgo tɔndo-fakhanám, ta gígiap ndøgo, qeivupav ndøgo.

Eibol neka Inok neka Noa, Mbumbukiam gi-unimanqatintam

⁴ Av khanégo, Mbumbukiam Eibol-qa etoam matev, mbomambaqape ge:veo, geté Kein-qa etoam matev, soqain me:veó? Zapa nqáneq: Eibol gè-unimanqatín. Yaq ta zapaya ndøgo, Mbumbukiam ndego ezoqa ndaføyambaqape me:veó, neka teqa-etoam matev vøkhatiu. Eibol mɔndɔnaním. Geté até ndakín-a, teqa matev, ni unimanqatin matev-qa yaq-te me:nɔméndím.

⁵ Av khanégo, Mbumbukiam Inok ekezan-te gekhato, yaq ndego lɔvɔte qeiviav qagoam? Zapa nqáneq: Inok gè-unimanqatín. Yaq ezoqa amba mbøevawém. Geté ometeáv. Zapa ndøgo, Mbumbukiam gèndáf. Teqa yaq-te, ndego ndafeav qagoam, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-éin nqægo: Mbumbukiam khanakhanakh mbogoám, teqa yage-qa yaq-te.

⁶ Ezoqa unimanqatin mbain tegoat, ndego kopɔmba mbaín, Mbumbukiam-te khanakhanakh tego. Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-te tewav, ndego yá be-unimanqatín, av nqægo, Mbumbukiam ndègɔ, neka ndego yaq-fia eqeieqei zó-etoám, ezoqam ndigu, teqa ndivao.

⁷ Av khanégo, Noa khagua-qape gekhakheinam, av Mbumbukiam gembøe-ein, yaq ekeza ezoqa namba vøe-khandi:z, ndigu khoev-te gi:yagam? Zapa nqáneq: Ndego gè-unimanqatín neka Mbumbukiam-qa manqat o-mba mbøendáp, ndego ge-ein av nqægo, ezoqa tengiæzo, oskiá ndøgo, ndego bugukhokhof matev-qase qeiviav qagoam. Yaq teqa unimanqatin matev mokho-te, ndego manqei-qape ezoqam, áv genezómás nqægo: Tiqa manqa-zapazapa khápumu-khouwév. Geté ndego ekezan, Mbumbukiam ndaføyambaqape me:veó, teqa unimanqatin matev zapaya.

Eibleem neka Scæla, Mbumbukiam gi-unimanqatintam

⁸ Av khanégo, Eibleem Mbumbukiam-qa manqa o-mba gembøendap, gemo-akha, yaq ekeza manqei vø-ivav, manqei vini sasa ndøwav, ma Mbumbukiam manqa mbusa gembøeve, temøndáp? Zapa nqáneq: Ndego Mbumbukiam gè-unimanqatín, oskiá ndøgo, ndego otevatéav qagoam, ma te:ma. ⁹ Ndego Mbumbukiam sège-unimanqatintám, neka manqei vini-ak namba vøe-yagam, ta manqei-te ndøgo, Mbumbukiam manqa mbusa gembøeve, tembo-etoam. Yaq ndego palai khoev mbá gene-yageapám. Até yo neka zeo, Aezek neka Zekop, ndigu Mbumbukiam-qa manqa mbusa kopo gindapem, palai khoév gini-yageapám. ¹⁰ Eibleem taon kandambaqape-qa mbøe-kewagám, ta taon ndøgo, miavmiav bazaføgakh-us ndøgo, ndøgo Mbumbukiam ekezan gepøoa neka vøkhakheinam.

¹¹ Yaq áv khanégo, Eibleem zas namba, Sæla, nakhasam gezøqan, oskiã ndøgo, gumu-lawaqape-ev neka tegu zas sog vøgoam? Zapa nqáneek: Ndego gè-unimanqatín. Ndego møndø-unimanqatín, av nqægo, Mbumbukiam matev ndømatanám, av manqa mbusa ge:ve. ¹² Ta khøuwa-te ndøgo, ngenek ezoqam, andé løvøte yaq-te, møndømø-itán. Geté ndego ezoqa kopo, zi kopoa-v-qapé gimbo-fakhaz. Andé ndukú, khaiya-te nqo:go, neka andé ndivínd, ndøgeg-te ndigu. Kopømba mbain, toqo-gevebam.

¹³ Nginik ezoqa ate ngi-gu, Mbumbukiam oskia ndø-unimanqatintám, até vømø-pakhaez. Ndigu ekezan, matev upøgipøteáv, Mbumbukiam manqa mbusa gezømbeve. Ndigu ta matev ndøgo, andé qámbá qiqeivam. Ndigu møndæzøtéz, vaev-te ndømo-fakhanám, neka ndigu khanakhanák, taqa yaq-te. Ndigu manqat møndø-vøndøzumám, av nqægo, nqanek manqei-qape-te, ndigu mo-manqei-aním mbá. Geté ndigu andé okha mba me me:geavún. ¹⁴ Gekha ezoqám ndigu, manqat av ndi:manqate, ndigu áv gini-nømendím nqægo: Ndigu manqei-qa, zua ndøvawét, ma ti-yagat. ¹⁵ Nigi atanakha-zapazapa-za, amba ta manqei-qa yaq-te ti:manqatein, ma gi:geavun, yaq ndigu ambá kopømbá, nango tivesezin. ¹⁶ Geté ndigu manqei mbomambaqape-qa mbøe-esupám. Ndøgo yan-té qano:gó. Ta manqei ndøgo, únime:løvú, nqanek manqei-qape. Yaq nakémbá, ndigu Mbumbukiam, “nigi Mbumbukiam” gimbo-akhaemam, ndego mivi mbain, taqa yaq-te. Zapa ndøgo, ndego yan-te nqo:go, taon mbomambaqape zøkhakheinám.

¹⁷ Mbumbukiam Eibleem khamasim-te geve, yaq ndego ekeza yo kopo, Aezek, amba telavawín, etoam matev vøgonín, ndego sège-unimanqatín, av nqægo: Mbumbukiam kopømbaqapé, tege yo segé-khandi:v, teqa yaq-te manqa mbusa geve. ¹⁸ Teqa yaq-te, Mbumbukiam áv gembøe-eín nqægo, “Qoqi qazi, Aezek mokho-té ginøqá-fakház.” ¹⁹ Eibleem áv gene-matøvém nqægo: Yo tembonaním, ság, Mbumbukiam kopømbaqapé, løvøte-te nqawa segé-khandi:v. Yaq unimanqatín. Tege yo, andé løvøte-te mé gemøndæ-khandi:v.

Aezek neka Zekop neka Zosef, Mbumbukiam gi-unimanqatintam

²⁰ Yaq áv khanégo, Aezek tegi nakhei angana menas, Zekop neka Isao, zenda gezømbove, neka megemege-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat vøzø-vevezam? Zapa nqáneek: Ndego gè-unimanqatín.

²¹ Yaq áv khanégo, Zekop Zosef-gi nakhei angana menas zenda gezømbove, tiqa yaq-te Mbumbukiam-te vøguligulim, ndego løvøte yaq-te gemø-itan. Zapa nqáneek: Ndego gè-unimanqatín. Tatuág genø-tøpafám, neka Mbumbukiam-qa iz vøeqatat.

²² Yaq áv khanégo, Zosef løvøte gekhatoat, ndego Izlael ezoqam-qa yaq-te ge-ein, ndigu Izip manqei-te tifakhaz, yaq ndego manqa vøzø-løvua, av nqægo, “Noqa bazag vø-upatét, manqei tozo-ivøvem?” Ndego nqanek manqat tene-eín ndøgo: Ndego gè-unimanqatín, Mbumbukiam matev ndøgó, av manqa mbusa ge:ve.

Mozes Mbumbukiam ge-unimanqatintam

²³ Yaq áv khanégo, Mozes geqan, yaq tegi evøndipakha løvøyak misika gikhonøwem? Zapa nqáneek: Ndigu gè-unimanqatiním. Ndigu møndø-qeivím, ndego opønakam mbomambaqapé. Yaq ndigu møe goneáv. Kawa

ezoqam-qa manqat sège-ogím, ndego ge-ein av nqægo, nakhei angana ndakin ngiqanet, yà bezitøgē.

²⁴ Yaq áv khanégo, ndego Mozes gumu-khouwev, poeveav qagoam, ezoqa ndego Felo-gu yu-ge yo tivewem, ndego Izip ezoqam-ge kawa? Zapa nqáneek: Ndego gè-unimanqatín. ²⁵ Ndego poev tømboogám ndógo: Mbumbukiam-gi ezoqa namba, potonam matev sugumú-ndapét, ambá ndógo, Izip ezoqa namba, khøuwa khapelavøqasi-te, manqa-zapa matanam-te sa tuzumbu-gøupat. ²⁶ Ndego áv gene-matøvév nqægo: Ngenøgim matev tendap, av Keliso ge:ndap, ndógo qanimáv, ambá ndógo, Izip ezoqam-qa gigiap kopoav-qape tømbo-gøupat. Zapa ndógo, ndego Mbumbukiam-qa yaq-fia-qa mbo-vawát.

²⁷ Yaq áv khanégo, Mozes Izip manqei ge-ivav neka Izip kawa ezoqam-qa qaqa møe goneav vøgoam? Zapa nqáneek: Ndego gè-unimanqatín. Ndego bazaføgakh-us ndøyám. Zapa ndógo, ndego Mbumbukiam-te, ndego ezoqa ometupav ndego, áv tenetawám, av ndego amba te-ometin.

²⁸ Yaq áv khanégo, Mozes Zu ezoqam manqa gezø-løvua, Pasova lou loge matev tigonem neka søvakra gigiap-qa kouk mboqog-te vø:giam. Zapa nqáneek: Ndego gè-unimanqatín. Soqain ndógo, ndego enzol ezoqam, ezoqa ndengiæzoat, tigi nakhei angana bugukhokhof giqanet, pakhapakha tezø-khaneam.

Ezoqa vinivinimba nøme, Mbumbukiam gi-unimanqatintam

²⁹ Av khanégo, Izlael ezoqam, Ndaola Køkouk-te gitanqa, kopømba ande av manqei pap-te toqotema. Zapa nqáneek: Ndigu gè-unimanqatínim. Geté yaq Izip ezoqam gi:khamasem, ndigu gègeonim, vøpakhaez.

³⁰ Yaq áv khanégo, Zeliko taon-qa uta qanqoe? Zapa nqáneek: Izlael ezoqam, Mbumbukiam-qa manqat gè-unimanqatínim, neka Zeliko taon khøuwa seven vøkhøogumam, taon-qa uta vønqoe.

³¹ Yaq áv khanégo, ndugu mambe sævam, Leiab, bøibøi ezoqa khoev guzø-ein, sambi-us, neka Zeliko ezoqa nøme namba nanimateav vøgoam, ndigu Mbumbukiam-qa manqat giqavotøvem? Zapa nqáneek: Ndugu gè-unimanqatín.

³² Ezoqa nøme ndigú, ezoqam av ngi:gu. Kopoáv. Geté no khøuwa khåpe nømbe-elavøqasi-íz, Gideon neka Balak neka Samson neka Zefta neka Deivid neka Samuel neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, tiqa emanqat tæzømbe-vototupit. ³³ Nøme ndigu, bawan nøme namba, nakhag-te ginøfeapam, tiqa unimanqatin matev mokho-te, gèpitáz. Neka nøme ndigu, ezoqa nøme matev eqeieqei-té ginøzø-nøzøgimám, neka nøme ndigu, matev ndógo, av Mbumbukiam manqa mbusa gizømbe-aumam, vø-upøgimam. Ezoqa nøme ndigu, layon manqa-nqa zøtokemám. Yaq ndigu foqobumáv, vøe-pakhaez. ³⁴ Neka nøme ndigu, gøinam tatas-te gigoam, ndógo ngiæzoateáv. Neka nøme ndigu, nakhag-te gigoam, yaq-ak-gi nakhag kaiya, ndigu zitøgemáv. Nøme ndigu, bazaføgakh mbaín. Geté Mbumbukiam bazaføgakh zø-etoám. Nøme ndigu, nakhag-te anøzi ndógoám, neka bawan nøme-gi nakhag ezoqam vøngeasumam. ³⁵ Sakhei nøme ndigu, Mbumbukiam gi-unimanqatintam, ekeza ezoqam gizø-pakhaetam, nango møndøzø-khandí:z.

Ezoqa nøme ndigu, gi-unimanqatintam, nqosøgeap gizø-etoumam, ndigu sège-upøgimám, vøpakhaez. Ndigu Mbumbukiam naopøteáv, yaq sègezøták. Zapa ndøgo, ndigu áv gini-matavupám nqægo: Tipakhaez, ndigu gékhandí:z, neka yage mbomambaqape nøme mba vømóndapém. ³⁶ Ezoqa nøme ndigu, gèngenøzotám neka vøfebumam. Neka nøme ndigu, auli sén gini-løvønøvemám, ndimbula-te vønqeisumam. ³⁷ Nøme ndigu, nandí gini-poubám, vøpakhaez. Nøme ndigu, gèqaqabám. Neka nøme ndigu, nakhag kaiyá gini-zitagám. Nøme ndigu, ndabua eqeieqei mbaín. Ndigu sip o naningus ngusum mba ndø-usupám. Nøme ndigu zenda-zenda mbá neka yage soqain segendapát, ezoqa matev soqøsoqa vøzø-matønumam. ³⁸ Nøme ndigu, khoev mbaín. Leg-av manqei neka manqei pøpotap-té sege-okhoám, nandí nqa o manqei ozap-te vøyageapam. Ezoqa nøme, nqanek manqei-qape-te ngyage, ndigu eqeieqei mbá, ezoqa av ngi:gu, ti namba ti:yagat.

³⁹ Nginik ezoqa ate ngi:gu, Mbumbukiam gi-unimanqatintam, ndego eqeieqei me:zæbám. Geté ndigu ekezan, matev ndapeáv, av Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve. ⁴⁰ Zapa ndøgo, matev ndøgo, Mbumbukiam ni nonqo gepøoa, ndøgo ùnime-løvú, av bugukhokhof qægoam. Yaq nakémbá, ndigu ni namba, khæ zí-ndaføyamba-én.

12

Ni Yesu mba bizimbo-mataváp, viniv tøni-fakhanumat

¹ Nginik ezoqa ate ndi:gu, ni andé ozoz me me:khøogønát, neka unimanqatin matev-qa yaq-te ngí:nøméndím. Yaq nakémbá, matev ate ndægo é-bizi-vingitáv, ndøgo ni unimanqatin-te nqatokonan, neka manqa-zapazapa ate ndægo, ndøgo ni nakhamas-te ande ka me ndizi-ndapem. Yaq fifingiap-te, niqa megemege-te nqo:go, sizi-bøitít. Ni bizimø-vøún. ² Niqa bøi, Yesu-te mbá qabenø-føgakhát. Ndego niqa unimanqatin matev-qá zapá. Te mokho-te, ni iziz sizimø-khanøzém. Tae mutui-te gitøkewem, ndego nqosøgeap sège-eqá, neka até mivi matév-a, gimbo-etømem, vøndap. Zapa ndøgo, ndego é-møndæ-otév, vaev-te, Mbumbukiam khanakhanakh mbø-etoám. Yaq ndego Mbumbukiam-qa nakeamo zenda-te vømøqom.

³ Zo Yesu mbomataváp. Manqa-zapa-us ezoqam, mivi gimbo-etoumat neka matev soqøsoqa vømøbø-matønumat, ndego sègendáp. Yaq nakémbá, zo baza bezøpøs neka møvøú:z.

Viniv tøni-fakhanumat, ndøgo Mbumbukiam ni gè:gugundá

⁴ Zoqa nøfe-te, manqa-zapa namba, zoqa kouk waeveáv, vozø-pakhaez.

⁵ Geté zo mbøni zøvaév. Gè, zo Mbumbukiam-qa manqat gezømbø-navøem, ndego zo ndezø-manqate, zo tegi nakheis ndozogo, av nqægo?

“Noge yo, qo Evezøza-qa guguna manqat betaqambo-qásí:v.

Neka ndøvøúq, ndego qo teqaponqom.

⁶ Zapa ndøgo, ezoqa ndigu, Evezøza kuku ndømbogo ti-te, ndigu gèguguzá, neka yaq-fia nqosøgeap zø-etoamín, ndigu ekeza nakheis ndezæza.”

⁷ Yaq nakémbá, viniv matev tøzø-fakhanumat, zo sège-eqatét. Zapa ndøgo, ta matev mokho-te ndøgo, Mbumbukiam zo gèguguzá. Ndøgo zo áv qane-zømesím nqægo: Zo Mbumbukiam-gí nakheís. Gè, nakheis tígu, eve gugubumav ndigu? Mbaín. ⁸ Zo zøve guguzaeav tøgoat, av nakheis nøme nde:guguza,

yaq zo uni ekeza nakheis-ín mbá. Zo andé mambe nakheis. ⁹ Nigi manqei-qape tat-za, ni møndø-gugumbumám, yaq ni vizizø-vizupam. Yaq nakémbá, nigí Tat, ndego yan-te ngo:go, ni teqa mokho-te, nøme mba bizu:gu. Av tizi:gonem, ni khandi zíndapém. ¹⁰ Nigi manqei-qape tat-za, ni áv tini-gugumbumám, av ekezan eqeieqei gi-vewam. Khøuwa andé khapémhá. Geté Mbumbukiam møndæ-otév, gekha matev eqeieqei, ni-te. Ndego ni ngeguguna, ni tøke-qa nigú. Yaq ni ndaføyamba tábizi:gu, av ekezan nde:go. ¹¹ Ezoqa teguguq, ta khøuwa-te ndøgo, qo khanakhanakh mbáin. Ndøgo mbøni nqosøgeap-ús. Geté vaev-te, ndigu mokho zøfakhán, guguna manqat gindapem. Tiqa yage sambí-ús neka ndaføyamba-qapé segégoát.

Ni bazaføgakh bizi-asazét, Klisten matev-te

¹² Yaq nakémbá, zo pingi qazø-wauwauam, neka manazap vøzø-soqøsoqoam, zo bazaføgakh nango, vø-asáz. ¹³ Neka ndø-onímít. Geté ndaføyambá sege-apét. Soqáin ndøgo, gømig ndigu, gizø-wauwau-ezam, ate nonqo tizømbe-qambunim. Geté nqawa bèzø-eqeieqei-éz.

¹⁴ Zo bazaføgakh ndø-asazét. Ezoqa ewaqape namba, sambí matev-té qayagé, neka áv tøneyagé, av Mbumbukiam ndømbøe-poev. Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, av nqægo yageav tøgoat, ndego Evezøza gé-ometák. ¹⁵ Zo aiyá qagó. Soqáin ndøgo, Mbumbukiam-qa kuku matev zita tøzøte-wuøem. Neka soqáin ndøgo, zo mokho-te, ande gigiap khaqáin-qape me vøefakhán-a, vøpanqavøem, yaq zo Klisten bawan ezoqam kopoav vøngiæzø. ¹⁶ Zo aiyá qagó. Soqáin ndøgo, zo ezoqa nøme, mambe tøzøte-okhoat o Isao-qa tøzøte-qeivim, ndego Mbumbukiam zita ge-wuao. Ndego Isao, yo-khøuwá. Yaq tege eve tumu-lawaqape-evin, ndego ambá zenda mbøveín, vømbø-guligulimin. Geté Isao gèmbøeqasí. Yaq ta matev ndøgo, gèwí. Eveqase mbo-etoám. Lou zapayá gembøe-etoám. ¹⁷ Zo møzøte-zøté. Vaev-te, ndego møndømbo-poé, amba eve-qa guliguli matev tendapin. Geté eve, áv gembøe-eín nqægo, “Nakhóa mbáin, toqondap.” Yaq Isao sègevín. Ndego poev ùni mbøemát, eve-qa guliguli matev tendapin. Geté nakhoa mbáin, matev nango vøe-enénd, ndøgo gematanam.

Ni Zayon manqei pøyat-té qazinø-fakhán, ambá ndøgo, Sainai lolol-té qazinø-fakhán

¹⁸ Zo Mbumbukiam qazøte-zøtez, zo ambá av nqægo, Sainai lolol-té qazonø-fakház, av Izlael ezoqam gi-fakhaz, Mbumbukiam Mozes guguna manqat gembø-etoam. Ta lolol ndøgo, manqei-qape olól. Ta khøuwa-te ndøgo, ndigu lolol wageap-us ndøqevím, neka bøvun vøzø-bøi, neka mbe vøzøfakhán. Møe-ús. ¹⁹ Kipi wag kandambaqape zøwagát neka manqa wag vøzø-manqat. Izlael ezoqam nqanek manqa wag giyogem, ndigu møe kandambá. Yaq ndigu Mozes áv gimbøe-viømém nqægo, “Mbumbukiam manqat kopo nøme bemanqáté.” ²⁰ Zapa ndøgo, Mbumbukiam ndigu áv gezømbe-eín nqægo, “Gekha gigiáp ndøgo, lolol tøkhanaz, ndøgo løvøte beqev, oskiá ndøgo, ezoqam o søvakha gigiap tigoat. Nandi giabiti-pouzá, løvøte bèqeivim.” Yaq ti-te ndigu, nqanek manqat khápumu-føgákh. ²¹ Matev ndøgo giqevim, lolol-te qafakhán, ndigu møe kandambá gigonem. Até Mozés-a, áv gene-eín nqægo, “No møe kandambá. Kha sùgunumbu-wageapét.”

²² Geté zo vini. Zo ambá av nqægo, Sainai lolol-tê qazonø-fakház. Geté zo Zayon manqei poyat-tê qazonø-fakház. Zo khandi Mbumbukiam-qá Zelusalem taon-tê qazomø-fakház, yan-te nqo:go. Zo ndógo tozomø-fakház, ma enzol ezoqam taosen-taosen, khanakhanakh-us ndimøvøza. ²³ Zo Mbumbukiam-gi nakheis-qá møvøna-tê qazomø-fakház. Nginik ezoqam, andé Mbumbukiam-gí nakhei bugukhokhof qaniap me me:gó, zo namba. Neka zoqa iziz, yan-tê qano-peawáp. Neka zo Mbumbukiam-tê qazonø-fakház, ndego ezoqa ewaqape-qa manqa ovøyam te-ewag. Neka zo ndógo tozomø-fakház, ma ndigu ezoqa mbomømboma gi:goam, ndigu Mbumbukiam ge-ndaføyamba-ez, tigi nqova ndakin te namba ndigu. ²⁴ Zo Yesu-tê qazonø-fakház, te mokhote, Mbumbukiam ezoqa namba, poev ndakinak ge-unimanqatin. Neka zo ndógo tozomø-fakház, ma zo ande teqa kouk me gizømbo-pomoyam. Ta kouk-qa manqat, Eibol-qa kouk-qa manqat, ùnime:løvuám. Ndógo ambá av nqægo, yaq-fia tawat-qa ndø-akhayám. Geté ndógo ni manqa-zapazapa evøzam-qa yaq-tê qanimbi-manqaté.

²⁵ Yaq nakémbá, zo aiyá qagó. Zo ndego ndøsanqawé, ndemanqate. Ndigu ezoqam, ndego gisanqawam, ndego nqanek manqei-qape-te gegugubam, yaq-fia møndø-ndapém, leg-av manqei-te gipakhaetat. Yaq ni yaq-fia nøme mba ziondapém, ni ndego zita tizi-wuwowem, ndego yan-te ndenindomanqate. ²⁶ Ta khøwa-te ndógo, manqei ndøkukuvøém, Mbumbukiam-qa manqa wag zapaya. Geté ndakin khøwa-qa yaq-te, Mbumbukiam manqa mbusa av genevé nqægo, “No manqei nqawá qatø-kukugím. Geté manqei-qape mbá mbá. Até yán-a, sötumú-kukugím.” ²⁷ Mbumbukiam ge-ein av nqægo, ndego manqei nqawa tekukugim, taqa manqa mokho nqánek: Gigiap ate nqægo, ndego gekhakheinam, segé-kukugím, vømø-soqøsoqoám. Ndego tenégo ndógo: Yaq vaev gigiap sa ndógo tógoát, ndógo kukuvøem kopømba mbaín tógoat.

²⁸ Ni Mbumbukiam-qá megeat matev-tê qazinø-ón. Yaq ndógo kopømba mbaín, tøkukuvøem, vøsoqá. Yaq nakémbá. Ni ike manqat zimbó-manqatát, neka teqa iz vizí-eqatát. Vizap-ús neka møe-ús. Yaq ndego khanakhanakh betëndap. ²⁹ Ni yá bizimbo-mataváp. Nigi Mbumbukiam andé gøina wageap me me:gó. Gigiap ate nqægo, segé-sonqotáv.

13

Klisten yage eqieqei-qa yaq-te

¹ Zo yaqyaq-a, kuku matev até bezøgó. Zapa ndógo, zo Keliso mokho-te, evenáp. ² Ezoqa nøme khoev sozozø-manqatát. Zo bezømbo-qásl:v. Ezoqa nøme ndigu, matev av gi-matønumam ndægo, ndigu khoev, enzol ezoqam zømanqatám. Geté ndigu ekezan zøtezateáv. ³ Ezoqam ndigu, Keliso zapaya, ndimbula-te ndu-nqeitøzat, zo manqa matev bezømbo-nävøém. Geté zo ndigu av qazozømbé-tøké, av zo zøkezan, amba ndimbula-te tozøte-gonin. Neka ezoqam ndigu, tiqa unimanqatin matev zapaya, nqosøgeap ndi-upøgim, av qazozømbé-tøké, av zo zøkeza kha-te, amba nqosøgeap tozombo-yogein.

⁴ Nøkenøkem matev, zo ezoqa ewaqape, gèmbovizáp. Zo yaqyaq-a, ùnime-unimanqatinát. Ezoqa vini-te, khokho ndø-ðkhó. Mbumbukiam yaq-fia ndótá, ti-te ndigu, mambe ndi-okho neka nøkenøkem matev ndingi-wat.

⁵ Zo moni-te poev khapé bezømbe-ðkhó. Geté zo áv qane-mataváp, “Gi-giap ság, nqanigu.” Zapa ndógo, Mbumbukiam áv gene-eín nqægo, “No nõqouvaqák. Neka qo genømbó-navøemák.” ⁶ Yaq nakémbá, ni kha føgakh-mbá, neka ni áv qazi-manqaté nqægo, “Noge tøke ezoqam, Evezózá.

No møe nógoák.

Gê, ezoqa gekhá nõmatanām?”

Yesu Keliso enendatáv

⁷ Zogí megetapak, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat gi:zømesimam, zozó-matavupát, ndigu atema vaev-te, ande áv kiniyagam. Zo Mbumbukiam áv tømè-unimanqatinát. ⁸ Yesu Keliso enendatáv. Ndego até kopó, nõmøkhaiyá, neka nqægo neka megemege-te ndo:go, miavmiav.

⁹ Ezoqa ndigu, tiqa khokho nõmendim matev vinivinimba mokho-te, zo nakhoa vini-te itubam-qa ndizøgo, zõtáké. Ezoqam-qa Klisten matev, Mbumbukiam-qá kuku matév qabezømbe-føgákh. Qanimav av nqægo. Ambá ndøgo, lou loge khafeap matev ndimbopaev. Matev av nqægo, ezoqa gezó-tøkeák.

Etoam matev eqeieqei-qa yaq-te, av Mbumbukiam ndømbøe-poev

¹⁰ Ni Klisten ezoqam, ni andé søvakha gigiap lõvusam nonqo me nimbígú. Geté ndigu ezoqam, ndigu søvakha lõvusam sasae zua ndigu, av Mozes-qa guguna manqat ndæmanqate, ndigu kopømba mbaín, nqanek søvakha tilog.*

¹¹ Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape, ndego kouwat uni khafeap-qape mokho-te, søvakha gigiap-qa kouk mba ndø-upøgimatún, ezoqam-qa manqa-zapazapa zapaya. Geté søvakha ndøgo, manqei viní gimø-taemín, vømø-pakhakh-in. Bavokhó, ambá ndøgo, ma ezoqa ndi:sokhoe. ¹² Yesu-qa yaq-te, até kopó. Até ndegó-a, taon bavokhó gemønánim. Yaq teqa kouk, ezoqa bemē-Mbumbukiam-gi-iz. ¹³ Yaq nakémbá, ni andé taon bavokhó qabizinø-niáv, neka Yesu namba, mivi áv qazimí-ndapém, av ndego mivi ge:ndap. ¹⁴ Zapa ndógo, nqanek manqei-qape-te, ni taon mbaín, oskia tøgoat. Geté ni ta taon ndøgo tizimbo-vawét, megemege-te ndo:go, tøgeav. ¹⁵ Yaq nakémbá, ni Yesu mokho-te, Mbumbukiam-qa iz, oskia bizi-egawát. Ndøgo andé niqá søvakha lõvusam matév, te-te. Yaq ta etoam matev mokho-te, ni áv qazi-unimanqatintét nqægo: Yesu nigí Evezózá. ¹⁶ Zo matev eqeieqei matanam neka tømkeam matev, yaqyaq-a, bezømbo-nàvøém. Matev av nqægo, andé Mbumbukiam-te etoam matév. Yaq ndego gèmbøe-khaneát.

Megetapak-qa manqat, o-mba bizio-ndapé

¹⁷ Zogí megetapak-qa manqat, o-mba mo:ndapé neka matev áv tønégó, av ndigu ndizømbe-manqate. Ndigu zo gèzø-keogé. Yaq vaev-te, ndigu manqa bømø-ovøemém, Mbumbukiam-te, tiqa sasae-qa yaq-te, zo mokho-te ngigut. Zo tiqa manqat o-mba tozoto-ndapát, yaq ndigu nqanek sasae khanakhanakh-ús ndógót. Geté zo goneav tozogoat, yaq ndigu sasae mbøni nqosøgeap-us ndógót. Yaq ndøgo ambá soqáin zo-te.

13:5 13:5 Deut 31:6, 8; Josh 1:5 **13:6** 13:6 Psa 118:6 **13:7** 13:7 1 Ko 4:16 **13:9** 13:9 Lom 14:17

* **13:10** 13:10 Nqanek yaya etæ manqát. Niqa søvakha gigiap lõvusam nonqo, Yesu-qá tae mutuí, ndøgo niqa manqa-zapazapa evøzam nonqo genanim. Geté ezoqam ndigu, Yesu unimanqatintev ndigu, neka tiqa manqa-zapazapa evøzam-qa yaq-te, søvakha lõvusam sasae-te zua ndo:taza, av Mozes-qa guguna manqat ndæmanqate, ndigu Yesu-qa matev kopømba mbaín, tøzøtøke. **13:11** 13:11 Lev 16:27

13:12 13:12 Zion 19:17 **13:13** 13:13 Iblu 12:2 **13:14** 13:14 Iblu 11:10, 16; 12:22 **13:15** 13:15 Psa 50:14, 23 **13:16** 13:16 Filip 4:18 **13:17** 13:17 1 Tes 5:12

¹⁸ Zo ni ġinindu-guligulím. Ni āv qati-unimanqatinát nqægo: Ni manqa-zapa mbaín, niqa mbøni-te nqøugu. Geté ni khøuwa kopoav, matev qanimav matanam-qa nimbogó. ¹⁹ No zo guligulim-qa, nøme mba nqáneq qazømbegó: No Mbumbukiam nakhamas-te, nango tèabetønde-khofotán zo-te.

Guliguli manqat, Klisten ezoqam-qa yaq-te

²⁰ No āv qate-guligulím nqægo: Mbumbukiam, ndego ni sambi ndini-etoam neka nigi Evezøza Yesu løvøte-te gendo-khandi-v, ndego ni ande sip keoge ezoqa kandambaqape me ndinimbi-keoge, neka teqa kouk mokho-te, ezoqa namba poev ndakinak ge-unimanqatin, ndøgo miavmiav ndøgo, ²¹ ndego Mbumbukiam, zo yà bezøtøkeé. Yaq zo kopømbaqapé, matev eqeieqei ate ndægo zómatønumát, av ndego poev ndømbøego. Yesu Keliso mokho-te, Mbumbukiam ni mokho-te matev ate ndægo bemanám, av ndego ndømbøe-khaneat. Keliso-qa iz, miavmiav, bèto-eqawát.

Amén. Nqanek manqat unimanqatin!

Vaev manqat

²² Nøfuap! No nqazø-pouwe. Zo nqanek zita tøpøzu manqat, vøndapém. Nqanek pepa, no zo qazø-peaumavun, sekeqapé mbá. ²³ Zo vøezøtéz: Nigi nøfu Timoti, ndimbula møkho-te gu-goam, møndø-fakhán. Ndego nakhamas mba tendowav, yaq no te namba nøtøndé-náv, zo vøezømet.

²⁴ Niqa khaiya mboma manqat zomøzø-eín, zogi megetapak neka Mbumbukiam-gi ezoqa ewaqape ate nandi-gu. Nginik Itali manqei-ak, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv, zo-te.

²⁵ Mbumbukiam-qa kuku matev, ndøgoát zo-te, zo ate ndøzøte-go.

Zems Zems-qa pepa

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Zems ndøpeawám. Ngenek Yesu-gé eveqasé. Ndego Zelusalem Klisten bawan ezoqam-gé megeat ezoqam ndøgoám. Ndego nqanek pepa ti-te ndígu tenø-peawám, Zu Klisten ezoqam, manqei vinivinimba-te gipanganim neka ndøgo vøyageapam.

Teqa pepa mokho-te, Zems ezoqa áv gene-guguzá nqægo: Ndigu matev eqeiegei-té giabe-yagé, neka tiqa unimanqatin matev, kopømba mbain, manqat mba tøgoat, geté matev matanam-us begó.

¹ No Zéms, nqanek pepa nqæpeaomit. No Mbumbukiam neka Evezøza Yesu Keliso, tigí sasae ezoqám.

Nqanek pepa zo-té qatø-peaomít, zo Izlael khagua bawan tuelv ezoqam, manqei vinivinimba qazo-panqanim.

Kháiya mbomá, zo-te.

Khamasim matev tønifakhanam, yaq niqa unimanqatin matev ginimbikhouwév

² Nøfuap! Zo khamasim matev vinivinimba tøø-fakhanam, zo khanakhanakh mba bezø-asøtøvé. ³ Zapa ndógo, zo mözøte-zøté, matev vinivinimba, zoqa unimanqatin matev tækhamasimit, yaq bazaføgakh-us waniap matev zømbé-fakhán. ⁴ Yaq ta bazaføgakh-us waniap matev ndøgo, até bezøgó, atema vaev-te. Yaq zo uni zøtéfisám neka matev eqeiegei matanam-te zówafezák.

⁵ Geté zo mokho-te, ezoqa nøme matavap loloakh mbain tøgoat, ndego Mbumbukiam-té geabenøviám. Ndego gembøe-khaneát, ezoqa ewaqape matev mbomømboma tezø-etoam. Ndego geqá-ponqomák, toqombo-viam, geté matavap loloakh segeqá-etoám. ⁶ Geté gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam temboviam, ndego uni bete-unimanqatin. Betonáké. Zapa ndógo, ezoqam ndego, ndo:nake, ndego andé ndaola khamøe me me-asøtavé. Khamøe tønð-fegimat, tøvumøet, segé-khaonimát. Kopømba mbain, ndaføyamba te-itan. ⁷ Ezoqam av nge:go, bematáváp, av nqægo, Evezøza-te matev eqeiegei kopo ndondáp. ⁸ Ezoqam av ngenek nge:go, matavap menasté geyá. Teqa yage-te ate ndægo, ndego bazaføgakh-us géyayák.

Gigiap-av ezoqam neka gigiap kopoav ezoqam-qa yaq-te

⁹ Klisten ezoqam ndego, gigiap-av neka iz mbain ndego, ndego khanakhanakh mbá geabetegó. Zapa ndógo, Mbumbukiam iz kandambaqape mbo-etoám. ¹⁰ Geté gigiap kopoav ezoqam, áv geabete-mataváp: Mbumbukiam-qa bøi-te, teqa gigiap kopoav, gigiap-qapé mbá. Teqa gigiap andé flawas me mé:khataeztét, vø-o:áz. ¹¹ Ni mizi-nøtén. Khøuwa bazaføgakh-us tesasev, yaq gagayag gétá, flawas manqei-te vø-o:áz. Yaq tiqa bugug mbomømboma segé-soqá. Yaq até gigiap kopoav ezoqám-a, ndego bazaføgakh-us ndesasaeat, segemø-navøém.

Mbumbukiam-te, matev mbomømboma mba ndo-okhó

¹² Ezoqam khanakhanakh mbá geabetegó, ndego bazaføgakh-us teyat, khamasim matev tømbo-fakhanumat. Ndego bazaføgakh-us teyat, yaq-fia khandi miavmiav ndóndáp. Ta khandi miavmiav-qa yaq-te, Mbumbukiam manqa mbusa, áv genevé nqægo: Ezoqa ndígu tindapém, te-te kuku ndøzøgo.

¹³ Ezoqam ndego, manqa-zapa tækhamas, ndego bemanqáté, av nqægo, nqanek khamasim matev Mbumbukiam-té qando-okhó. Zapa ndógo, manqa-zapa, kopømba mbain, Mbumbukiam khamasim-te tøve, neka até Mbumbukiam ekezán-a, ndego ezoqa khamasim-te abumáv, manqa-zapa-te ti-o:az. ¹⁴ Geté ezoqa ewaqape, ekeza kha-qá poev ndø-abumatún, khamasim matev-te. Ndógo tø-itubín neka vøtakhasin. ¹⁵ Yaq ndigu, kha, poev matev soqøsoqa-te, sa tinqonqotavat, yaq manqa-zapazapa zófkhanát. Ndógo andé poev matev soqøsoqa-gí nakheís. Yaq manqa-zapazapa qakhouwevin, løvøte ndøfakhanín.

¹⁶ Nøfuap mbomømboma! Zo ezoqa betúbám. ¹⁷ Yan-te nqo:go, matev mbomømboma neka ndaføya-ndaføya mba ndo-okhó. Mbumbukiam-té qando-visín, ndego yan-qa waev vinivinimba gekhakheinam. Ta waev ndógo, sège-enendát, vø-khouiat, neka nango vøkhatay. Geté Mbumbukiam gé-enendák. ¹⁸ Mbumbukiam áv qambøe-pøovám nqægo: Ni teqa unimanqatin manqat mokho-te, khandi ndakinak zindapém. Tene-matanám ndógo: Ni gigiap ate nqægo mokho-te, ndego gekhakheinam, tegi bizigú. Ate av-té, gigiap ndógo, toqope:tat, bugukhokhof gigiap teqa ndógo.

Mbumbukiam-qa Manqat vømbopáev, sa ndøyögé

¹⁹ Nogi nøfuap mbomømboma! Zo vøezøté. Ezoqa ewaqape, nakhamaste, manqa yoge matev bezøgó. Geté manqa manqate-te neka qaqa-te, aiyáv qabezøgó. ²⁰ Zapa ndógo, ezoqam qaqa tegoat, ndego kopømba mbain, matev tegoat, av Mbumbukiam ndømbøe-poev. ²¹ Yaq nakémbá, matev soqøsoqa ate ndægo neka manqa-zapazapa ndógo, zo mokho-te sekemba ndøugu, vø-ivøvé. Zo Mbumbukiam-qá mokho-té qanu:gú neka teqa manqat vø-upøgim, ndego zo mokho-te, ande avøe gigiap me, ge-geakh. Teqa manqat kopømbaqapé, zo segé-khandíz.

²² Mbumbukiam-qa Manqat, o-mba mbøendapé. Sa ndøyögé. Zo sa tozo-ewagat, zøkeza kha zombøé-khavozumít. ²³ Gekha ezoqám ndego, manqat sa te-ewagat, gete paeveav vøgoát, ndego kopømba ande av ndé:go, ekeza bugug glas-te geqeiv. ²⁴ Geté nqawa gewav, bugug ndógo geqeiv, nakhamas-té qambøe-navøém. ²⁵ Geté gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-qa guguna manqat ndaføyamba-qape mokho-te ndu:qeivi, ndógo ezoqa nqanqovotøzat, neka ta guguna manqat mokho-te, oskia teyagat, neka manqa matev navøepøteav vøgoát, gete tembopavat, ndego khanakhanakh ndógoát. Gekha matév ndógo, tematønumat, Mbumbukiam gembó-tøkeát.

²⁶ Gekha ezoqám ndego, ekeza kha Klisten ezoqam nde:vewe, gete ekeza tou keoge eqeieqei mbain vøgoát, ndego ekeza kha, gømbøe-khavozumít. Teqa unimanqatin matev neka guliguli matev, mokho mbain. ²⁷ Unimanqatin neka guliguli matev, av Mbumbukiam, nigi Tat, eqeieqei neka ndaføyamba-qape nde:vewe, nqánek: Loundik nakheis neka ngængæm, tiqa potonom matev-te, zizó-tøkeát, neka manqei-qape-qa matev sa zimbó-takaták, manqa-zapa-te tø-itumbat.

2

Ni ezoqa ewaqape-te, kuku binigt!

¹ Nófuap! Zo Evezøza ndozo-unimanqatinat, ndego Yesu Keliso, ndego Mbumbukiam-qa waev-te ndeyage, zo yaq-mba ndø-òkhó. ² Khamasim, ezoqa zoqa møvøza-te tendowav, yaq ndego tendo-khakheinam, ndabua eqeieqei vøndó-uzām neka kokosov-te gol gigiap fia kandakanda vøndó-utāz, neka até gigiap-av ezoqām-a, vøndówāv, ndego ndabua soqøsoqa tendozam; av tægoat ndægo, yaq matev eqeieqei ākhanégo? ³ Zo ndego ezoqam tozombo-vizumem, ndego ndabua eqeieqei te-uzupat neka vozombó-einīm, “Qonam nonqo qanimav-te nqanek, qonòqòm,” geté gigiap-av ezoqam tozombo-einīm, “Soqøyāt nandav,” o “Manqei-tē qanòqòm, nqanek noqa zenda tokhotapak-te.” ⁴ Gê, av tøzøte-gonem, eqeieqei? Av taoká. Zo zòqatét, zo mokho-te. Neka matavap soqøsoqá qazøte-gevezoát.

⁵ Nogi nófuap mbomømboma! Zøtøndé-yogēm. Mbumbukiam ndigu tevevesám, ndigu manqei-qape-qa bøi-te gigiap-av ezoqam ndigu, yaq ndigu tiqa unimanqatin matev mokho-te, vømø-ande-gigiap-kopoav-ezoqam-ez, neka ndigu Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te vømø-öz, av ndigu manqa mbusa gezømbeve, ndigu Mbumbukiam-te kuku ndøzøgo. ⁶ Geté zo, zo gigiap-av ezoqam mivi matev zozø-etomatún, neka khokho ezoqam ndøzøtē-zæzā. Gēmbo-mataváp. Gekha ezoqām, zo ndingizøzoat, neka manqa ovøyam-te ndi-abam? Ezoqam ndigu, gigiap kopoav ezoqam. ⁷ Neka ezoqam ndigu, Yesu Keliso, zo tegi ndozogo, teqa iz qanimav-qape ndingenøiwat.

⁸ Zo nigi Kawa ezoqam-qa guguna manqat tozombo-pavat, av nqægo, “Ezoqa nøme-te, kuku āv tabetaqambe-gō, av qakeza kha-te kuku ndaqambe-go,” av tøzøtegoat, zo matev eqeieqei zomatønnumát. ⁹ Geté zo yaq-mba tozo-okhoat, ezoqa nøme tozozø-vizupat, neka nøme vozó-sanqabāt, zo manqa-zapa zógoát. Yaq Mbumbukiam-qa guguna manqat, zo khafeap møkuiam ezoqam mé:zæbát. ¹⁰ Gekha ezoqām ndego, guguna manqat ndembopaev, gete manqat kopo tenqawa, ndego guguna manqat ate ndægo, sugumú-møkuiám. ¹¹ Zapa ndógo, Mbumbukiam, ndego ge-ein av nqægo, “Qo nøkenøkem matev ndøngi:wát,” ndego até nqanek manqat nømé-a, vø-ein, “Qo ezoqa pakhapakha zøkhanèām.” Yaq nakémbá, qo nøkenøkem matev ngi:wateav toqogoat, gete ezoqa pakhapakha toqokhana, yaq qo até moqo-khafeap-møkuiam-ezoqam-éq.

¹² Gēmbo-mataváp. Zo Mbumbukiam-qá manqa ovøyam-té qazomówán. Yaq ndego zo āv tené-gevezø, av teqa guguna manqat ndæmanqate, ndøgo ni ndønqovondam. Yaq nakémbá, zoqa matev matanam neka manqa manqate, eqeieqei sa bezøgó. ¹³ Zapa ndógo, gekha ezoqām ndego, tanakh mbain ndego, yaq até Mbumbukiám-a, tanakh mbain, te-te, teqa manqa ovøyam khøuwa-te. Geté gekha ezoqām ndego, tanakh ndømbogo, ndego kopømbaqapé, møe gégoák, manqa ovøyam matev-qa yaq-te.

Unimanqatin matev neka matev matanam-qa yaq-te

¹⁴ Nófuap! Ezoqa nøme temanqatat av nqægo, “No Yesu, nò-unimanqatināt,” gete ndego matev-qase matønnumav tøgoat, yaq gê, gekha eqeieqei mbógo? Gê, unimanqatin matev av nqægo, kopømbá, tøkhandi:v?

¹⁵ Klisten ezoqa nøme, anganeam ð sævam, ndabua mbain tøgoat neka lou-qa tipotonumat, ¹⁶ yaq qo sa toqozø-ein, av nqægo, “Eqeieqei soqðyagāt, ndabua voqó-ūz-a, lou voqóløg,” gete qo ndigu tøkeeav tøgoat, av gigiap-qa ndi:potonam, ndøgo áv khazømbé-tøkē? ¹⁷ Yaq matev até kopó, qo unimanqatin matev mba taqagoat, gete matev matanam mbain, yaq qoqa unimanqatin matev, mokho mbain. Ndøgo andé nanimát.

¹⁸ Ezoqa nøme, áv gini-manqaté nqægo, “Ezoqa nøme ndigu, unimanqatin matev zøgó, geté nøme ndigu, matanam matev zøgó.” Ezoqa av ndi:manqate, no áv qazømbé-qavøiú nqægo, “Gé, qoqa unimanqatin matev áv khatéqeiv, qo matev matanapøteav tøgoat? Geté noqa matev matanam mokho-te, no áv qatèqamákh nqægo: No unimanqatin matev, nqanøgó.” ¹⁹ Toqo-unimanqatin, av nqægo, Mbumbukiam kopo me:gð, qanimáv. Geté gèmbomataváp. Até nqova soqøsoqá-ya, áv tini-unimanqatinát. Neka ndigu møe kandambá te-te. Kha wageap-ús. ²⁰ Qo kandaniap ezoqam. Gé, qo qeiviáv, av nqægo: Matev matanam mbain tøgoat, yaq unimanqatin matev, mokho mbain.

²¹ Gé, nigi atanakha-zapa Eibleem, Mbumbukiam-qa bøi-te áv kené-ndaføyamba-ev? Ndego teqa matev matanam mokho-té genø-ndaføyamba-év, ndego ekeza yo Aezek, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo, lou-qase-te geve. ²² Qo áv qoteqeiví nqægo: Teqa unimanqatin matev neka matanam matev, kopømbá sugumu-sasaetám. Yaq matev ndøgo, gematanam, tø-unimanqatin ndøgo: Ndego Mbumbukiam, unime-unimanqatin. ²³ Yaq av nqægo, Mbumbukiam-qa Manqat ndøgo, ndøpeawap, møndø-unimanqatin, qa-ein, “Eibleem Mbumbukiam, gè-unimanqatin. Yaq Mbumbukiam ndego ta zapaya ndøgo, ndaføyamba-qape me:veó.” Yaq Mbumbukiam ndego zifu-zifu-qa mbo-akhá. ²⁴ Ndøgo ni áv qani-nømendim nqægo: Ezoqa Mbumbukiam-qa bøi-te, matev matanam mokho-té ginø-ndaføyamba-éz, ambá av nqægo, unimanqatin-te mbá.

²⁵ Até Leiáb-a, mambe sævam guyagam, ndugu Mbumbukiam-qa bøi-te, matev matanam mokho-té gunø-ndaføyamba-év, Izlael ezoqam-gi bøibøi-anim, khoev guzø-ein, yaq nakhóa vini-te vøkhofotaz, ndigu sasa ndøkhokhoz.

²⁶ Khatae nqova mbain tøgoat, ndøgo nanimát. Yaq até kopó, unimanqatin matev, matev matanapøteav tøgoat, ndøgo nanimát.

3

Tou-qa yaq-te

¹ Nøfuap! Zoqa Klisten bawan mokho-te, nømendim ezoqam khapé me:khòuwéz. Zapa ndøgo, zo mðzøte-zøtéz. Ni Mbumbukiam-qa manqa ovøyam-te ndizi-waniap, ndego ni nømendim ezoqam unimé-gevenó, áv tiuká, ezoqa nøme ndigu.

² Ni ezoqa ewaqape, zibusøtumatún. Geté gekha ezoqám ndego, manqat soqa kopo einiav tøgoat, ndego møndømu-ndaføyamba-év. Ezoqam av ngenek nge:go, até ekeza kha ate ndægó-a, kopømbaqapé, tenøzøgim.

³ Hos, tuqa nøzøgim nonqo, auli gigiap-qase, manqa-nqa-te toqombo-sokhof, yaq kopømbaqapé, tuqa kha ate ndægo soqó-nøzøgim. ⁴ Neka nqáe! Até palai khaguá-ya, oskiá ndøgo, kandambaqape ndøgo, neka khamøe kandambaqape ndøsøkuzu, ndego nøzøgim ezoqam, nøzøgim nonqo

khapelavøqasé genénøzá, ma manqei ndømbøe-pøotet. ⁵ Yaq matev até kopó. Tou ndøgo, gigiap-qase khapémbá, niqa kha-te. Geté taqa matanam, kandambá tantáv. Nqáe! Wageap khapelavøqase, kopømbá, yaq leg-qape segéwagím. ⁶ Niqa tou, andé gøinám. Ndøgo gigiap khapémbá, nikeza kha-te. Geté ndøgo manqa-zapazapa vinivinimba ndøngazungazumatún. Kopoáv. Yaq kha ate ndægo, manqa-zapa sugumú-tønøemét. Yaq niqa yage ate ndægo, andé gøinam me sugumú-wageapét. Gøinam av nqægo, gøinam manqei-té qando-okhó.

⁷ Gekha søvakha gigiap lozokhāk ndigu, ndiløvuvam neka ndivisiapi neka ibøkha-te ndi-okho, ezoqa nanak zøgeagimín, vøvisizin. Ndøgo kopømbaqapé. ⁸ Geté tou ndøgo, ezoqa kopømba mbaín, nanak tembogea, vøvisíz. Ndøgo manqa-zapa-ús. Kopømba mbaín, toqo-khakhatam. Ndøgo andé mulømula soqaqapé. Ezoqa løvøte zó-etoám.

⁹ Niqa tou, Evezøza-te neka Tat-te, ike manqat zi-manqatatún, neka ezoqam soqain-te vizi-abumatun, ndigu Mbumbukiam andé ekeza bugug me ge:khakheinvem. ¹⁰ Tou kopo-te, Mbumbukiam-te ike manqat ndøfakhanín neka ezoqa soqain-te abam manqat vøfakhanin. Nøfuap! Matev av nqægo, bøgó. ¹¹ Gè, kea kumbutøve kopo-te, kopømbá, ibøkha bæbæs neka ibøkha soqain sa tumu-fakhatat? Kopømba mbaín. ¹² Nøfuap! Neka gè, fig tae-te, oliv nanga ndøviam? Neka waen tae-te, fig nanga ndøviam? Ndøgo ùnime-kopømba-mbaín. Yaq até kea kumbutøve-té-a, leat-us tøgoat, kopømba mbaín, ibøkha bæbæs toqotakha.

Matavap loloakh-qa yaq-te, Mbumbukiam-te ndøndo-okho

¹³ Gè, zo mokho-te, matavap loloakh neka zøtezat ezoqam figu? Tigoat, yaq nandiv nqanek matev, ezoqa ekeza yage eqeieqei neka matev eqeieqei giabiti-zømesím. Ekeza kha voat-ús neka matavap loloakh-ús. ¹⁴ Geté zoqa mbøni mokho-te, ova matev tøzøgoat neka zøkeza kha mba vozøqevát, yaq zo me:khambùváp, av nqægo, zo matavap loloakh ezoqám. Av tøzøtegoat, zo zøte-khavozumít neka zoqa manqat, unimanqatín mbá. ¹⁵ Matavap loloakh av nandægo, ambá Mbumbukiam-té qandø-okho. Ndøgo Nqova Mbomambaqape-qá mbá. Geté manqei-qape-qá matév. Nqova soqaqape-té qando-okhó. ¹⁶ Ma ova matev neka qakeza kha qeivi mba matev ndøgo, até ponqombap matev neka manqa-zapazapa vinivinimba ate ndægó-a, ndøgó.

¹⁷ Geté matavap loloakh, Mbumbukiam-te ndøndo-okho, av qanegó nqægo: Bugukhokhof matavap eqeieqei-ús. Yaq sambi-ús neka matev aiyaiyavte matanam-ús neka yoge eqeieqei-ús neka tanakh-matev-ús. Neka ndøgo mokho eqeieqei ndøfakhanín. Neka ndøgo ambá av nqægo, yaq-mba ndø-okhō. Neka taqa matanam, ambá av nqægo, ngusum-te eqeieqei, geté mokho-te soqain. ¹⁸ Gekha ezoqám ndigu, sambi-te tiyagat neka sambi matev ande avøe gigiap me ti-ogeakh, ndigu matev eqeieqei vinivinimba segezø-fakhanám.

4

Ni Mbumbukiam-qá mokho-té qabizu:gu

¹ Gè, zo mokho-te nandav, manqa itumbam matev neka nøfeap matev, gekham-té qandø-okho? Ndøgo zøkeza kha-qa poev matev-té qando-okhó, ndøgo zoqa mokho-te, matev eqeieqei namba ndønøfeap. ² Zo poev zøgó. Geté

zo gigiap o matev upøgimáv. Yaq zo ezoqa pakhapakha zozø-khaneám. Zo gigiap zøte-nøngvupatún. Geté kopømba mbain tozo-upøgim. Yaq zo qaqa zogoatún neka vozø-nøfe:patun. Zo gigiap neka matev mbain tözømbegó ndógo: Zo Mbumbukiam-te viimáv. ³Neka qazo-vi:matun, zo gigiap o matev upøgimáv. Zapa ndógo, zoqa matavap eqeieqei mbá. Zo Mbumbukiam-te, ta-mba nqánek qazøte-vi:matún, av zoqa poev gigiap-te o matev-te ndözømbe:go.

⁴ Zo mambe ezoqam-qa zøteqeví. Zo Mbumbukiam-te tøkebeáv. Gè, zo mözøté-zøtez? Zo manqei-qape matev-gi zifuap tozogoat, yaq zo Mbumbukiam-gí qaqa ezoqám. Unimanqatún. Gekha ezoqám ndego, nqánek manqei-qape matev namba, nøfu matev-qa ndego, ndego mõndømø-Mbumbukiam-gé-qaqa-ezoqam-év. ⁵ Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-manqaté nqægo, “Nqova ndego, ni mokho-te gu-utav, tege mba begó. Neka ndego ova ndømanqaté, teqa yaq-te.” Ge zø, ndozo-matavap, nqánek manqat, khokhø segē-peawap? Av taoká. ⁶ Geté Mbumbukiam ni kuku matev nøme mba nimbo-etømit. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo,

“Ezoqa ekeza iz ndi-eqawat, Mbumbukiam, gèvøzoat.
Geté gekha ezoqám ndigu, ekeza iz ndivoat, Mbumbukiam kuku matev zø-etoám.”

⁷ Yaq nakémbá, zo Mbumbukiam-qá mokho-té qanu:guí. Geté nqova soqaqape, gèmbøe-khakhazám. Yaq ndego gévuáo. Segéziváz. ⁸ Zo Mbumbukiam-té qanø-khanøgím, yaq ndego zo-te vøndó-khanøgím. Zo manqa-zapazapa-us ezoqam, zo ande zenda khavim-us ndözøgo, vøsungúz, neka matev soqøsoqa, zitá qane-wuøém. Neka zo matavap keambap ezoqam, zoqa matavap soqøsoqa, vø-ivøvém, matavap kopo vøndapem. ⁹ Zo mutøkhop ndøwaním, zoqa manqa-zapazapa zapaya. Gè-eivám, neka osombo vøwan. Zoqa otam nandav, bè-enénd, bemø-eiv, neka zoqa khanakhanakh, bemø-mutøkhop. ¹⁰ Zøkeza kha, Evezøza-qa bugug-te, zóvoatát. Yaq ndego zo ndø-eqagím.

Ezoqa nøme, bizi-gevezødt

¹¹ Nøfuap! Zo izuizu manqa ndøgevèám. Gekha ezoqám ndego, Kliten zifu-qa yaq-te, soqa manqat nde:manqate neka ndøgevèiwát, ndego soqa manqat, Mbumbukiam-qá guguna manqat-qá yaq-té gene-manqaté neka ndøgevèiwát. Geté qo Mbumbukiam-qa guguna manqat toqo-gevea, qo ambá av nqægo, qombopaæv. Geté qo sògo-gevewát. ¹² Guguna manqat etoam ezoqam neka manqa ovøyam megeat ezoqam kopo mba me:gó. Mbumbukiám. Ezoqam ndégo, kopømba ndego, ezoqa tekhandi:v o vøngiü. Geté qo gekha ezoqám, ezoqa nøme toqo-geveiu?

Ni bizi-khambüváp

¹³ Zo ezoqam, zo ndozo-manqate, av nqægo, “Nqægo khaiya o qasun, ni taon nøme-tè qazinø-niäv. Viav kopo siziyagát, bisnis vizimø-gonēm, neka yaq-fia kandambaqape vizimø-qasēm.” Zo av ndözøte-manqate, gèndoyogé. ¹⁴ Zo zøtezeatáv, qasun ande gekha matev me mé:fakhān, neka zoqa yage, ande áv khanégoat. Gèmbø-mataváp. Zoqa yage, andé khøifakhøifa me me:gó. Sège-fakhanín, neka sa vømø-navøemin. ¹⁵ Yaq nakémbá, zo áv qane-manqaté, “Evezøza poev tømbo goat neka ni viziyagát, yaq ni matev ndógo

tizigoném, av nqazi-matavap.” ¹⁶ Zo zòte-khambuváp, ndozo-matavap, av nqægo, zo kopømbaqapē, sa tozo-matønumat, av ndözømbøe-pøoat. Geté khambuvap matev av nqægo, soqáin.

¹⁷ Gèmbø-mataváp. Gekha ezoqám ndego, te-otev av nqægo, gekha matev eqeieqei ndøgo, tego, geté ndego goneáv, te-te ndego, matev av nqægo, manqa-zapa-ús.

5

Guguna manqat, gigiap kopoav ezoqam-te

¹ Yaq ndakin, no zo gigiap kopoav ezoqam nøzø-manqaté. Gèndoyogé. Zo gè-eivám neka gèzøgeæz. Zapa ndøgo, viniv kandambaqape zøgeáv. ² Zoqa gigiap kopoav, khokhó sege-lanqavét neka zoqa ndabua, khotet mba ndølogét. ³ Zogi moni neka auli gigiap fia kandakanda, nagi mba ndøvøtæmét. Taqa nagi, áv qane-ovøyám nqægo: Zo nqanek gigiap-te ezoqa nøme tøkemav ndøgo, zo manqa-zapa-ús. Taqa nagi zoqa kha andé gøinam me mé:sonqotáv. Vaev khøuwa avønín. Geté zo gigiap-qape, sà tozonø-mendeomít. ⁴ Ezoqam ndigu, khæ-te gizø-sasaetam, zo zòzømbe-khavozumám. Fia etoumáv. Nqáe! Zoqa matev nandav, andé Mbumbukiam me mbøe-akhayám. Ndigu ezoqam, khæ-te gizø-sasaetam, tiqa akhayam, Evezøza Bazaføgakh-qape-qá gea-té qanø-óé. ⁵ Zo nqanek manqei-qape-te, gawap kandambá qazøgoam, neka gekha matèv ndøgo, zo qazø-poein, zo sòzo-gonemín. Kopømba ande av bøsik toqote-okefet, atema vømó-enaq-sakha-mba-èv, sasa qólavað, zo zøkeza kha áv tøyøte-okéfé, zoqa zitøge khøuwa nonqo. ⁶ Zo ezoqam eqeieqei, manqa ovøyam-té qazonø-áb, vozøzitag, vøpakhaev. Geté ndigu zo-te yaq qavøiwateáv.

Matev føgføgakh ambá qabete-fakhandm, geté ni até bizi-waniáp

⁷ Nøfuap! Sozotó-kewagát, atema Evezøza betøndøqavan. Nqáe! Zo avøe ogekhæm ezoqam-qa matev mbomataváp. Avøe gigiap gi-ogeakhin, yaq sogó-kewagát, atema avøe gigiap mbomømboma vøkhátøkhatoamin. Ndigu møndæzøté. Qæ bètøkhæ-lanqavøém, qæ ndøgo, manqei menegim nonqo, neka qæ nøme ndøgo, avøe umivøem nonqo. Yaq sogó-kewagát. ⁸ Até zó-a, sozotó-kewagát, neka føgføgakh ndøwaniáp. Zapa ndøgo, Evezøza-qa qavøne khøuwa, avønín.

⁹ Nøfuap! Zo manqa ndøpønqóm, yaqyaq-a. Soqáin ndøgo, Mbumbukiam zo manqa ovøyam-te te-ab. Nqáe! Ndego manqa ovøyam ezoqam, avønín géfakhán. ¹⁰ Nøfuap! Evezøza-gi manqa vevezam ezoqam zømataváp, ndigu teqa iz-te, manqat gimanqatam. Zo tiqá matev mbopáev. Ndigu matev føgføgakh ambá giniqeivám. Geté føgføgakh sekembá sege-waniapám. ¹¹ Nqáe! Ni ezoqam ndigu, føgføgakh giwaniapam, khanakhanakh-us nitizæzá. Zo Zob-qa yaq-te, mözoyogém. Ndego matev føgføgakh, ambá geneqeivám. Geté ndaføyambá segeyám. Neka zo mözøte-zøté: Vaev-te ndøgo, Evezøza matev mbomømboma mbogó. Zapa ndøgo, Evezøza kuku neka tanakh kandambá.

¹² Nøfuap! Gigiap-qape nqánek: Zo manqat tozo-manqatat, zo zenda ndø-eqágim, Mbumbukiam-te. Neka zo yan-qa iz o manqei-qape-qa iz o gekha gigiap nøme-qa iz, ndøvèwám, zoqa manqat bazaføgakh etoam nonqo.

Zoqa manqat, unimanqatin mba begó. “Ya” tozo-manqatat, yaq “ya” begó. “Mbain” tozo-manqatat, yaq “mbain” begó. Soqain ndógo, zo Mbumbukiam, zoqa manqat zapaya, manqa ovóyam-te te-ab.

Guligulim-qa bazafógakh-qa yaq-te

¹³ Zo mokho-te, ezoqa nõme viniv tõmbogoat, ndego yà beguligulím. Neka ezoqa nõme, khanakhanakh tendap, ndego Mbumbukiam-qa iz eqawat nonqo, ouv beqaeám. ¹⁴ Zo mokho-te, ezoqa nõme enqoni tendap, ndego Klisten megetapak-te, manqat bekhofotáv. Yaq ndigu bêtõndozáv, bembõ-guligulimem, neka Evezøza-qa iz-te, oil bembøē-qouzumem. ¹⁵ Yaq tiqa guliguli manqat, unimanqatin matev-us tiguligulímem, ndego enqoni ezoqam, gékhakhæv. Evezøza gembótóké, vø-itån. Neka av ndego manqa-zapazapa ge:goam, Evezøza segembøé-navóem. ¹⁶ Yaq nakémbá, zoqa manqa-zapazapa, yaqyaq-a é-mozo-võndøyám, neka yaqyaq-a vøe-guligulim. Yaq zo tõne-eqeieqei-éz. Zapa ndógo, ezoqa eqeieqei-qa guligulim, taqa bazafógakh kandambá. ¹⁷ Ilaiza mbovatáp. Ndego ezoqam até kopó, av ni nqazi-gu. Bazafógakh-us geguligulim, av nqægo, Izlael manqei-te qæ belanqavóem, yaq qæ lanqavøepøteáv. Viav misiká neka lõvøyak síks, qæ lanqavøepøteav qagoam. ¹⁸ Yaq nango geguligulim, av nqægo, qæ belanqavóem, yaq qæ sège-lanqavóem, neka kopømbá, avøe gigiap nango qa-umivøem.

¹⁹ Nøfuap! Zo mokho-te, ezoqa nõme unimanqatin manqat te-ivav, nakhoa nõme-te vøwāv, zo ndego nango nakhoa eqeieqei-té qamõndo-khatowém. ²⁰ Gẽmbo-mataváp: Gekha ezoqãm ndego, ezoqa nõme, nango nakhoa eqeieqei-te tekható, ndego ngenek ezoqam lõvøte-té gendó-khandí:v. Yaq Mbumbukiam teqa manqa-zapazapa kopoav-qape, gembó-matavapák.

1 Pita

Pita-qa bugukhokhof pepa

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pita ndøpeawám, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv nøme gegoam. Ti-te ndigu tenø-peawám, Kliten ezoqam, manqei vinivinimba-te gipanqanim. Ta manqei vinivinimba-te ndøgo, ndigu andé manqei vini-ak me me:yageapám.

Pita Lom taon-té gegoám, nqanek pepa gepeawam. Ta taon-te ndøgo, ezoqa kopoáv, manqa-zapazapa vinivinimba ndømatønnumám, ate av-té, bugukhokhof khøuwa, ezoqa Bebilon taon-te gi:matønnumam. Yaq nakémbá, Pita Lom taon-qa yaq-te, yaya me-etá, neka Bebilon mbo-akhá (5:13).

Kliten-av ezoqam, ndigu Kliten ezoqam, ngenøgim matev kandambá gizø-etoumam. Yaq Pita nginik Kliten ezoqam, zita tøpøzu manqat zøkhotáv, av nqægo: Ndigu tiqa unimanqatin matev, até begeawát, khanakhanakh-us. Neka Pita ndigu matavap zømboqoá. Ndigu manqa mate bezømbo-návøém. Yesu ndigu møndø-khandi:z. Yaq nakémbá, ndigu bazaføgakh-us bewaniáp, oskia ndøgo, yage føgøføgakh tiqeiavat. Neka Pita ndigu Yesu-qa qavane-qa yaq-te vøe-zømesim. Kliten ezoqam taqa yaq-te timatavupat, yaq kopømباقapé, bazaføgakh-us tiyagat.

¹ No Pitá, nqanek pepa nqæpeaomit. No Yesu Keliso-gé u-aném. No pepa zo-té qatø-peaomit, zo Mbumbukiam gevevesam, zo nandav Pontus neka Galesiá neka Kapadosia neka Esia neka Bitinia manqei-te qazo-panqanim, zo nqanek manqei-qape-te ande manqei vini-ak ezoqam me ndøzøte-yage.

² Mbumbukiam, nigi Tat, zo é-møndæ-otév, neka é-vøvevesam. Ndego zo Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, áv genekhá z nqægo: Zo tegé ezoqam zógoát, neka Yesu Keliso-qa manqat o-mba vozotó-ndapát neka zo teqa kouk mokho-te vøsungutáz.

No áv qate-guligulim nqægo: Mbumbukiam-qa kuku matev neka sambi matev, zo nøme mba zømbo-khouwév.

Yage mbomambaqape, ni yan-te ndønimbo-keoge

³ Ni Mbumbukiam-qa iz, zí-eqatát, ndego nigi Evezøza Yesu Keliso-ge Mbumbukiam neka Eve. Mbumbukiam Yesu Keliso løvøte-te gekhandi:v, ndego teqa tanakh kandambaqape mokho-te, ni khandi ndakinak ni-etoám. Yaq ndakin ni te-te, tizio-taná ndøgo: Ndego ni yage miavmiav ní-etoám.

⁴ Ta khandi ndøgo, gélanqayák neka gésoqayák neka elavøqase gemønavøemák. Nqanek khandi, Mbumbukiam yan-te, zo nonqo me-mendewé,

⁵ zo Mbumbukiam-qa bazaføgakh ndøkhasam, zo ndozo-unimanqatinat. Yaq vaev-te, zoqa khandi ndakinak gendøveá. ⁶ Zo khøuwa elavøqasi-te nqanek, khamasim matev vinivinimba nqazø-fakhanam, zo mbøni zøvaév. Geté zo khanakhanakh kandambá. ⁷ Khamasim matev av nqægo, tømbe-fakhanám ndøgo: Zo unimanqatin matev zømbé-khamasimát, eqeieqi tømtego-a. Ate av-té, gol gøinam gi:løvusumatun, pageap ndøgo, gol-te tømtekeapet, vøkoqovøemin, uni vømē-mbomambaqape-ezin. Gol ndigu, gigiap fia kandakandá. Geté até ndigu-a, segé-nasinim. Geté zoqa unimanqatin matev, gol ùnime-løvubám. Zo føgøføgakh tozo-geageapat, yaq Yesu Keliso

tendoveao, tendoqavan, zo Mbumbukiam gé-eqazó, neka iz kandambaqape neka vizap matev vòzò-etoám. ⁸ Zo Keliso ometeáv. Geté zo kuku zògò, te-te. Até ndakin-a, zo ndego ometupáv. Geté zo sòzo-unimanqatinát, neka khanakhanakh ndòzò-àsòtòvè. Ta khanakhanakh ndògo, kandambá. Khanakhanakh nòme ate ndægo, ùnime-lòvuám. ⁹ Zo khanakhanakh tòzòtegó ndògo: Zo mòzòte-zòtéz, zo Mbumbukiam ndòkhandí:z. Ndògo zoqa unimanqatin-qá yaq-fiá.

¹⁰ Mbumbukiam ezoqa ande áv kené-khandí:z, taqa yaq-te nqanek, tegi manqa vevezam ezoqam, zòtezat ndape-qa ndògoám. Gèmbovawám. Neka ndigu teqa kuku matev-qa yaq-te, zo ndakin qazondapem, é-mòndo-manqatám. ¹¹ Keliso-ge Nqova, ti mokho-te gu:goam, é-mòndòzòmbò-ovòyám, Keliso nqosògeap ndòndáp, yaq vaev-te, ndego iz kandambaqape vòndáp. Yaq ndigu zòtezat-qa ndògoám: Matev gekha khòuwa-tè qanòfakhán, neka ande áv khanéfakhán?

¹² Mbumbukiam nginik manqa vevezam ezoqam, áv gene-zòmesimám nqægo: Matev ndògo, gi-manqatám, ambá av nqægo, tiqá khòuwa-tè qanò-fakhanám. Geté ndògo zoqá khòuwa-té qanò-fakhanám. Matev ndògo, taqa yaq-te qazoyogem, zo ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa mokho-te, Mbumbukiam-qa Manqat gi:zòmesimám, ndego Mbumbukiam yan-te gendo-khofotav. Até enzol ezoqám-a, zòtezat nòme ndape-qa ndògò, taqa yaq-te.

Ndaføyamba bizigú, Mbumbukiam-qa bòi-te

¹³ Zo Mbumbukiam, mòndò-khandí:z. Yaq zo yage eqeieqei zomòndapém. Yaq nakémbá, zo vòkhakheinám, neka zòkeza yage, gènzòzògím. Zo Mbumbukiam-qá kuku matev-te mbá qanotazá, ndògo zo tezò-etoam, Yesu Keliso tendoveao, tendoqavan. ¹⁴ Zo Mbumbukiam-gi nakheis ndozogo neka manqa o-mba ndòzòmbòe-ndape, yaq zo zòkeza kha, poev soqòsoqa-te, sa ndònqonqotòvè, av bugukhokhof qazòtegoam, zo unimanqatin manqat zòtezateav qazogoam. ¹⁵ Geté gekha matèv ndògo, zo ndozo-matanam, zo ndaføyamba ndògò, ate av-té, Mbumbukiam ekezan ndaføyamba-qape nde-go, ndego zo gezò-akha. ¹⁶ Zapa ndògo, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “Zo ndaføyamba-qape ndògò. Zapa ndògo, no ndaføyamba-qape.”

¹⁷ Gèmbò-mataváp. Mbumbukiam ndego, zo Tat ndozombò-akhayam, ndego ezoqa ewaqape-qa matev ndegevewat, ndego yaq-mba okhomáv. Yaq nakémbá, zo nqanek manqei-qape-te, ande manqei vini-ak ezoqa me nqazòte-yage, zoqa yage-te, Mbumbukiam mòe zombògoát.

¹⁸ Zo mòzòte-zòtéz, zo khokho matev-te qazoyagam, ndògo zogi atanakha-zapazapa-za-te qando-fakhan, yaq zo Mbumbukiam ambá av nqægo, moní genewí, zo vòzòtè-fakhaz. Gigiap av ngi:gu, segemò-nasiním. ¹⁹ Geté ndego zo andé sip eqeieqei-qapu-qá kóuk genewí, ndugu soqain-qase mbain ndugu. Taqa fia kandamba tantáv. Ndògo Keliso-qá kóuk. ²⁰ Manqei-qape khakheinòpòteav qagoam, Mbumbukiam Keliso é-mòndo-veatáv. Geté ndakin vaev khòuwa-te, ndego mòndò-fakhán. Zo nonqó, ²¹ zo te mokho-te Mbumbukiam ndozo-unimanqatinat, ndego lòvòte-te gekhandi:v neka iz kandambaqape vòmbò-etoam. Yaq nakémbá, zo Mbumbukiam-te mbá qazonò-tazá, neka ndego ndòzò-ùnimánqatinát.

1:8 1:8 Zion 20:29; 2 Ko 5:7 **1:10** 1:10 Met 13:16-17 **1:11** 1:11 Psa 22; Isa 53; Luk 24:26-27
1:14 1:14 Lom 12:2; Ef 2:3; 4:17-18 **1:16** 1:16 Lev 11:44-45; Met 5:48 **1:17** 1:17 Lom 2:11; Veve 2:23 **1:19** 1:19 Kel 20:28; Iblu 9:12-14 **1:20** 1:20 2 Tim 1:9-10; Ef 1:4 **1:21** 1:21 Zion 14:6; Lom 5:1-2

²² Zo unimanqatin manqat o-mba qazoto-ndapem neka Mbumbukiam-qa bœi-te vozō-eqeieqei-ez, neka izu Klisten-te, poev eqeieqei nandøzøgo, yaq zo yaqyaq-a kuku matev, bēzø-vøovét. ²³ Zo nqawá qazonø-qaním. Geté zo ndakin ambá av nqægo, ezoqam-qā kōuk qazøteqāz, ndigu tipakhaez. Geté zo Mbumbukiam-qā khandi manqát qazøteqáz. Yaq ndøgo kopømba mbain, tønävøem. Geté oskia ndøgoát, miavmiav.

²⁴ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-peawáp nqægo, “Ezoqa ewaqape andé gagayag me me:gó.

Nakhamas-té ginø-nasiním.

Até tiqá iz akhae matév-a, kopó.

Andé gagayag nanga me mé:qatáz, vónasiním.

Unimanqatín. Gagayag gèpakhaín, neka nanga vøpomozin.

²⁵ Geté Evezøza-qa manqat, oskia ndøgoát. Miavmiáv.”

Manqat nqáneq, zo Manqat Mbomambaqape gi:zømesimam.

2

Khandin mbaqambaqa-qa yaq-te

¹ Yaq nakémbá, zo manqa-zapazapa ate ndægo vø-ivøvém, khavozam matev neka Klisten matev ngusum-te sa toqotø-khaz neka ova matev neka ngenøgim manqat manqate matev. ² Kopømba ande av nakhei nqonqon ndakinak ndi:gu, tete møqæ ndøzøya, zo ifin Mbumbukiam-qa Manqat yoge-té qabezø-vití. Yaq zo nqanek tete qanimav-qape tozologat, zo zófisám, khandi vozøndapem. ³ Zo taqa mokhov qazøte-khamasem, zo mōzoqeivím, Evezøza-qa matev mbomambaqapé.

⁴ Zo Evezøza-té qandozáv, ndego khandin nandi, khoev puanam ezoqam gisanqabem, gete Mbumbukiam geveataz. Teqa bœi-te ndøgo, nginik nandi, gigiap-qapé. ⁵ Até zó-a, zo andé khandin nandi me zøte:gó. Mbumbukiam, ekeza khoev, zó genewevét. Yaq ta khoev-te ndøgo, zo andé Mbumbukiam-gí iziz ezoqa ndaføya-ndaføya me zøtégoát, neka Mbumbukiam-te, Yesu Kelisoqa mokho-te, zoqa kha ande etoam matev me vøzøté-etoumemát. Etoam matev av nqægo, Mbumbukiam, gèmbøe-khaneát.

⁶ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-peawáp nqægo,

“Nqáe! No Zayon manqei-te, nandi nózáv.

Nginik nandi, gigiap-qapé. No nøkezan nøveatáz.

Yaq gekha ezoqám ndego, nginik nandi te-unimanqatintat, ndego mivi gègoák. Miavmiáv.”

⁷ Nginik nandi, gigiap-qapé zo-te, zo ndozo-unimanqatinat. Geté tiqa yaq-te ndigu, unimanqatinteav ndigu, Mbumbukiam-qa Manqat, äv qane-eín nqægo,

“Nandi-qapi ndigu, khoev puanam ezoqam gisanqabem,

ndigu møndømø-gigiap-qape-éz, khoev puanam nonqo.”

⁸ Neka manqat nøme, äv qane-eín nqægo,

“Nandi nginik,

ezoqa ndøkhaosumát, vø-o:atát.”

Ezoqa ndigu tíkhaosumát, ndigu Mbumbukiam-qa manqat o-mba ndapeav ndigu. Mbumbukiam é-møndømbøe-pøovám, matev äv tabezømbe-fakhán.

⁹ Geté zo vini. Zo Mbumbukiam-qá bawán. Ndego zo ekezan ndøveatáz. Zo Kawa Kandambaqape-gí iziz ezoqám. Ndego zo ekezan nonqo me:kház. Zo tegi zógoát, neka ezoqa teqa matev mbomømboma-qa yaq-te vøe-zømesimát, ndego zo gezø-akha, zo bugukhokhof khøuwa bøivun-te qazoyagam, yaq teqa waev bæbæs-qa-pe-te vozøfakhaz. ¹⁰ Ibugukhokhof, zo Mbumbukiam-gi ezoqam goneáv. Geté ndakin, zo tegi ezoqám. Ibugukhokhof, zo Mbumbukiam-qa tanakh matev ndapeáv. Geté ndakin, zo mōzondapém.

Ni andé Mbumbukiam-gi pingim-ak

¹¹ Nøfuap mbomømboma! Zo nqanek manqei-qa-pe-te, andé manqei vini-ak me zøte-yageáp. Yaq nakémbá, no nqazø-pouwe: Zo zøkeza kha, sa ndønqonqotøvé, khatae-qa poev-te, ndøgo zoqa poev eqeieqei namba ndønøfeap. ¹² Geté zo ezoqa mokho-te nandozo-yageap, ndigu Mbumbukiam zøtezeateav ndigu, zo matev eqeieqei qane-yageáp. Yaq ndigu zo manqa-zapa-us ndizæza, ndigu segé-matøvemém, zoqa matev eqeieqei. Yaq até ndigú-a, tiabiti-unimanqatiním, yaq Mbumbukiam-qa iz vø-eqanēm, ta khøuwa-te ndøgo, tendowav.

¹³ Zo Evezøza-gi ezoqam ndozogo, zo megetapak-qá mokho-té qanu:gú. Os-kiá ndøgo, kawa ezoqam kandambaqape ndego, ¹⁴ o gaman ezoqam ndigu, ndego gevevesam, ndigu yaq-fia nqosøgeap tizø-etoumat, ndigu manqa-zapazapa ndimatanam, neka tiqa iziz tizø-eqatat, ndigu matev eqeieqei ndimatanam. ¹⁵ Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa poev av nqægo: Zo matev eqeieqei mba tozogoat, yaq ndigu ezoqam, zoqa yaq-te khokho manqat ndimanqate, tiqa manqat gé:khoutáv. ¹⁶ Zo Mbumbukiam genqovotaz, zo ndømatáváp, av nqægo, “Ni nqovotønát. Yaq matev soqøsoqa sizigoát.” Av taoká. Zo ndakin Mbumbukiam-gi pingim-ák. Yaq kopømba mbain, matev sa tozo-matønumat, av zøkeza poev ndægo. ¹⁷ Zo ezoqa ewaqape gèzøvizáp, neka Klisten zøfuap-te kuku bezøgó, neka Mbumbukiam, møe-us mbovizáp, neka gaman kawa kandambaqape vozombó-vizupát.

Nqosøgeap tizindapet, ni Keliso-qá matev zimbó-paevém

¹⁸ Zo sasae ezoqam, zo zøkeza megetapak-qá mokho-té qanu:gú. Gèzøvizáp. Ambá ti-mba ndigú, ezoqa mbomømboma, zo matev eqeieqei ndizø-matanam, geté até ndigú-a, sasanqa ndigu. ¹⁹ Gekha ezoqam ndego, Mbumbukiam-qa matev ndembopaev, yaq ta zapaya ndøgo, ngenøgim khaten tendap, yaq ndego ta nqosøgeap ndøgo sa te-eqatat, Mbumbukiam khanakhanákh te-te. ²⁰ Geté zo matev soqøsoqa tozogoat, yaq ta zapaya ndøgo, yaq-fia nqosøgeap tozondapem, yaq ge zø ndozo-matavap, Mbumbukiam kopømbá, khanakhanákh zo-te? Av taoká. Geté ndego zo-te, khanakhanakh ndøgo tømbógoát, zo matev eqeieqei tozogoat, yaq ta zapaya ndøgo nqosøgeap tozo-upøgimat. ²¹ Zo Mbumbukiam ndøgo tezømbe-akhá. Zapa ndøgo, até Kelisó-a, zo nonqo, nqosøgeap ndøndáp. Ndego zo gè:zømás, zo tømbe-paevem-a. ²² Ndego manqa-zapa goneáv, neka teqa tou-te meakha manqat fakhaneáv. ²³ Ndigu gingenøitat, yaq ndego ngenøgim manqat qavøiwateáv, neka nqosøgeap gimbo-etømem, yaq ndego utøve manqat einiáv. Geté ndego

ekeza kha, Mbumbukiam-qá zenda-té genøvé. Zapa ndógo, ndego møndæ-otév, Mbumbukiam manqa ovøyam ezoqam eqeieqei. ²⁴ Niqa manqa-zapazapa, Keliso ekezan, tae mutui-té genøndáp, vø-evøzam. Ndego tene-goám ndógo: Ni manqa-zapazapa matanam-te, andé løvøte ezoqam me zi:goát, neka matev eqeieqei-té qabizi-yagé. Zo teqa nqamav mokho-té qazonø-eqeieqei-éz. ²⁵ Zo bugukhokhof, andé sip me zøtegoám. Zò-ewáz. Geté ndakin zøkeza sip keoge ezoqam-té qazonø-veséz, ndego zoqa yage, eqeieqei ndembo-keoge.

3

Yage eqeieqei-qa yaq-te, yaq anganeam-a, yaq sævam

¹ Zo sakheis, zøkeza angana-qá mokho-té qanu:gu. Yaq zogi angana, ndigu Mbumbukiam-qa manqat unimanqatintev ndigu, zoqa matev tiqevát, yaq ndigu Keliso-té gindúqambúz, oskiá ndógo, zo manqat manqatemav tozogoat. ² Zapa ndógo, ndigu av giníqevát nqægo: Zoqa matev eqeieqei neka zoqa yage vizap-ús. ³ Zo ambá av nqægo, zøkeza kha mumat mbá zotó-khakheinumát, kopømba ande av izum toqote-løvønøvem o gigiap fia kandakanda neka ndabua eqeieqei voqó-uzám. ⁴ Geté zoqa bugug keoge eqeieqei, zoqá mokho-té qabetu:gu. Ta bugug keoge eqeieqei ndógo, navu-pav ndógo, nqáne: Zo matev aiyaiyav-té qanógó. Sasanqa-te ndømatánám. Mbumbukiam, bugug keoge eqeieqei nqáneq qambøe-khaneát. ⁵ Gëmbo-mataváp. Até ndigú-a, sakheis, bugukhokhof giyagam, ndigu Mbumbukiam-gi gigoam neka te-te vo:tabam, tiqa bugug keoge, av tønegoám, neka ndigu ekeza angana-qa mokho-te vøugoam. ⁶ Sævam nømu, matev av nqægo gumatanam, Sælá. Ngunuk Eibleem-qa manqat, o-mba mo:ndapám, neka kawa vømbø-akhaemam. Zo tugí nakhei mbasí, zo matev eqeieqei tozomatønumat neka utøve-qa yaq-te møe mbain vozógoát.

⁷ Até zo anganá-ya, zo sakheis namba ndøzøte-yageap, zo matev eqeieqei zømatanám. Zapa ndógo, zo møvøte-zøtéz, sakheis-qa bazaføgakh andé mbain, av angana-qa bazaføgakh ndægo. Zo gèzøvizáp. Até ndigú-a, zo namba khandi søzøtumú-ndapém, Mbumbukiam tezø-etoam. Soqain ndógo, zogi sakheis, matev soqøsoqa tozozø-matønumat, yaq ta matev mokho-te, zoqa guliguli matev, tøvømbø-khaz.

Matev eqeieqei matanam zapaya, viniv matev tøqa-fakhanumat

⁸ No ndakin, zo ezoqa ewaqapé suzumbu-manqaté. Zo ate ndøzøte-go, zo nqova kopo neka mbøni fokeam kopo bezømbegó. Zo Klisten bawan mokho-te, kuku bezógó, yaqyaq-a, neka tanakh bezøgo. Neka zo zøkeza iz, ndøeqávát.

⁹ Ezoqa matev soqøsoqa tezøgoat o ngenøgim manqat tezø-manqatat, yaq zo mboqavøinám. Geté gëmbo-guligulimém. Mbumbukiam matev eqeieqei bembo-matanám. Zapa ndógo, ndego zo nqáneq gezømbe-akhá. Yaq ndego até zó-a, matev eqeieqei zømatanám. ¹⁰ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-eín nqægo, “Gekha ezoqám ndego,

yage khoui-qa teogoat neka khøuwa eqeieqei zømete-qa vøgoát,
teqa tou manqat soqøsoqa manqate, bè-iváv
neka khavozam manqat, bemanqaté.

¹¹ Ndego manqa-zapa zítá geabetewuá neka matev eqeieqei bēmatanam. Ndego bazaføgakh be-asáz,

ezoqa nøme namba, sambi-té geabeyagé.

¹² Zapa ndógo, ezoqa ndaføya-ndaføya, Evezøza bøi zømbóvø, neka tiqa guligulum ndézøyoðe.

Geté ndego zítá gene-wuøezá, ndigu manqa-zapazapa ndimatanam.”

¹³ Gê, zo ezoqa ndøngenøzotat, zo bazaføgakh tozo-asazet, matev eqeieqei mba tozogoat? ¹⁴ Geté até ndøgó-a, zoqa matev eqeieqei matanam zapaya, ezoqa soqaqape-te ti-ab, nqosøgeap vozøndapēm, zo khanakhanakh mbá qanegó. Zo ezoqa møe zøðgø, neka ndøfofðgeáþ. ¹⁵ Geté zoqa mbøni-te, Keliso mba mbøvizáp, ndego zoge Evezøza. Gekha khøuwā ndøgo, ezoqa zoqa vintøzat matev-qa yaq-te Yesu-te, manqa qæf yoge-qa tigoat, yaq zo é-mozoto-khakheinamát. Zo sozozø-qavøiú. ¹⁶ Aiyaiyav-té qanøzø-ovøyam neka vizap-ús. Neka zoqa mbøni-te, matavap eqeieqei mba bezømbu-gú. Zo Keliso mokho-te, yage eqeieqei tozondapet, yaq ezoqam ndigu, zoqa yaq-te manqat soqøsoqa ndimanqate neka ndingenøzoat, ndigu mivi ndøndapemát.

¹⁷ Mbumbukiam tømboþoe, qoqa matev eqeieqei zapaya, nqosøgeap toqon-dap, ndøgo kopømbá. Geté soqain ndøgo, manqa-zapa matanam zapaya, nqosøgeap toqondap.

¹⁸ Até Kelisó-a, nqosøgeap ndøndáp, vønanim. Kopo me:naním, niqa manqa-zapazapa vø-evøzam. Ngenek ezoqam eqeieqei-qape, nqanek matev, ni manqa-zapazapa-us ezoqam nonqo ndømatanam, neka zo Mbumbukiam-te, nakhoa vøzø-mboqoa. Khatae-te ndøgo, gèlaém. Geté Nqova Mbomabaqape-qa mokho-te, nqawa gèkhandi:v. ¹⁹ Yaq te mokho-te ndego, Keliso até nqová-ya, ndigu løvøte manqei-te, andé ndimbula mokho-te ndu:gu, manqat vømē-zømesim. ²⁰ Ezoqa ndígu, Noa-qa khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam-qa manqat ndapeav qagoam. Mbumbukiam møndøzømbo-kewagám, Noa khagua-qape ge:khakheinumat. Geté ndigu teqa manqat gèsanqawém. Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqam khapémbá, ate gi:goam, eit mbá, khagua-qape mokho-te gi-oz, vøkhandi:z. Yaq ibøkha ndigu ngiæzøateáv. ²¹ Até zó-a, zo ibøkha iz qazondapem, ibøkha qazøte-khandi:z. Tá matev ndøgo, ambá av nqægo, khavim sunguzam nonqø. Geté gekha ezoqam ndego, ibøkha iz tendap, ndego Mbumbukiam-te manqa mbusa, áv genévé nqægo: Ndego Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei yage-qa ndøgó. Zo ndøgo tøvøte-khandi:z, Yesu Keliso løvøte-te gendo-khandi:v. ²² Yaq ndego yan-té genøqavíg, Mbumbukiam-qa nakeamo zenda-te vømøqom, neka enzol ezoqam ate ndi:gu neka nqova megetapak neka nqova bazaføgakh-us ndezømbo-kawævat.

4

Yage ndakinak, Yesu mokho-te

¹ Keliso ekeza kha-te gepotonam, yaq até zó-a, zo áv tønē-matøvemém, av ndego ge:matøvem. Potonam matev tøvøfakhan, sozó-eqatát. Zapa ndøgo, gekha ezoqam ndego, Keliso zapaya, kha-te tepotonam, ndego manqa-zapa, zítá genewuá. ² Ndego nqanek manqei-qape-te zua teyagat, ndego ekeza kha-qa poev sekemba gembø-pavaták. Geté Mbumbukiam-qá poev mba mbøpavát.

³ Zo bugukhokhof, khøuwa kandambá, āv tōzōte-yagám, av ezoqa ndi-gu, Mbumbukiam zōtezateav ndigu, ndezōmbe-khaneat. Zo mambe si zōwagám, neka kha-qa poev matev vozombō-pavam, neka lou loge kandakandate, matev soqōsoqa vinivinimba vozōgoam, neka ibøkha soqa izam si, vōzōwagam, neka tae khøuiwap o mbumbuk vizap matev soqaqape si, vōzōwagam.

⁴ Yaq ndakin, zo ndigu ezoqam, nqova zozōndáf, zo ti-te qazōte-qataz neka ti namba khokhombap vōzō-ivōvem, ndigu ande bōsik me, manqa-zapa-te sa ndibusit. Yaq ndigu ta zapaya ndōgo, zo tiqa matev qazo-ivōvem, ngenōgim manqat zōmanqaté. ⁵ Geté yaq ndigu manqa ovōyam ezoqam-qá megemegeté gemōwán. Ndego khakheitáp. Ezoqa ewaqape tiqa matev-qa yaq-te gezōmbé-sinōzám, gekha ezoqám ndigu, gipakhaetat o zua ngiyage.

⁶ Yaq nakémbá, Manqat Mbomambaqape até ndigú-a, ndakin gipakhaez, vōyogem. Gipakhaez, ndigu manqa-zapa-qa yaq-fia, ekeza kha-té ginōmbo-yogém. Geté nqova-te, ndigu zua ndøkhandi-zát, ate av-té, Mbumbukiam nde:khandi:vat.

Matev ndōgo, Mbumbukiam gini-etoam, tizi-matōnumat, ni eqieqei bizimbo-keoge

⁷ Gigiap ate nqægo, taqa vaev, avōnín gemōfakhán. Yaq nakémbá, zo matavap loloakh bezōgó, neka zōkeza kha, gēnōzōgím. Yaq matev-qase, zoqa guligulim-te, gezōmbō-khazák. ⁸ Matev kandambaqape ndōgo, matev nōme ate ndægo qalōvuam, nqáneq: Zo yaqyaq-a, kuku bezōgó. Bēzō-vōovét. Zapa ndōgo, kuku matev, manqa-zapazapa kopoáv segégutáv.

⁹ Neka yaqyaq-a, khoev sēge-manqaté. Bezōmbo-qás!v.

¹⁰ Zo ezoqa kopokopo ate ndōzōte-go, Mbumbukiam matev vinivinimba gezō-etoumat, tozo-matōnumat, zo ezoqa nōme zozōmbé-tōkeát. Av tōzōtegoat ndægo, yaq zo ta matev-qa keoge ezoqam eqieqei, zōgoát, Mbumbukiam gezō-etoumat. ¹¹ Mbumbukiam ezoqam matev gembo-etoam, manqat te-manqatat, ndego nqanek manqat, Mbumbukiam-qá Manqat bemanqaté. Ezoqa nōme, tōkeam matev ndegeawat, ndego ezoqa bazafōgakh-us bezōtōkéé, ta bazafōgakh mokho-te ndōgo, Mbumbukiam gembo-etoam. Yaq ndōgo, ta matev mokho-te ate ndægo, Mbumbukiam-qá iz be-eqawát, Yesu Keliso mokho-te. Teqa iz kandambá tantáv neka bazafōgakh ate ndægo, teqá. Miavmiáv.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

Ta zapaya ndōgo toqote-potonam, Klisten ezoqam ndoqogo

¹² Nōfuap mbomōmboma! Zo matev fōgakh-qape nqazo-qeivi, ndōgo zoqa unimanqatin ndækhamasimit, zo nqova bezōndáf. Zo ndōmatáváp, av nqægo, matev vini zōfakhán. ¹³ Geté zo khanakhanakh mba bezō-asōtōvé. Zapa ndōgo, zo āv tōzōte-potonumít, av Keliso ge-potonumat. Yaq ta khøuwa-te ndōgo, teqa bazafōgakh neka iz akhae tōndovea, ndego tendoqavan, zo khanakhanakh nōme mba zōmbō-asōtáv. ¹⁴ Zo khanakhanakh mbá qanegó, zo ezoqa ta zapaya ndōgo tingenōzotat, zo Keliso-gi ezoqam ndozogo. Zapa ndōgo, nqanek matev, āv qane-unimanqatinát nqægo: Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape, nandégó zo-te, ndego Nqova iz akhae-us neka bazafōgakh-us.

¹⁵ Geté zo mokho-te, ezoqa nqosøgeap tendap, ndøgo ta zapaya ndøgo betègø, ndego ezoqa pakhapakha ndezø-khaneam o gigiap nde-aqonam o ezoqam-qa matev-te, kesov ndesokhosam. ¹⁶ Geté gekha ezoqám ndego, Klisten ezoqam tepotonumit, ndego mivi bègø. Geté ndego Mbumbukiam-qá iz be-eqawát.

¹⁷ Khøuwa iz møndøndáp. Mbumbukiam-qa manqa ovøyam, avónín géngáz. Tegi ezoqam-té qanóngáz. Mbumbukiam-qa manqa ovøyam ni-te tøngaz, ni tegi ezoqam nqazigu, yaq gé, ti-te ndigu áv khanégoát, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape o-mba ndapeav ndigu? Ti-te ndigu unimé:-soqá. ¹⁸ Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo, “Ezoqam ndaføyamba-qape-te føgakh tøgoat, te:khandi:v, yaq gé, ndigu ande gekham me zømbé-fakhån, ndigu Mbumbukiam ndisanqawe neka manqa-zapazapa sa ndimatanam? Ti-te ndigu unimé:-soqá.”

¹⁹ Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndigu, ndipotonam, av Mbumbukiam-qa poev ndægo, ndigu ekeza khatae, teqá zenda-te ndégo tiabenø-veém, ndigu gekhakheinøvem. Ndego unimanqatin ezoqám. Ndego matev áv genégó, av manqa mbusa ge:ve. Yaq ndigu ezoqam, matev eqeieqei matanam-te até be-apét.

5

Guguna manqat, megetapak-te neka ezoqa ndakinak-te neka ezoqa ewaqape-te

¹ No ndakin zo Klisten megetapak-té qatø-manqaté. Até nó-a, no Klisten megeat ezoqám. Keliso nqosøgeap gepotom, no nøkeza bøi qateqéiv, neka até nó-a, nqæpøtønám, Keliso zapaya. Neka até nó-a, matev qaniqanimav sizimú-ndapém, ta khøuwa-te ndøgo, Keliso-qa bazaføgakh neka iz akhae tøndovea, ndego tendoqavan. Yaq nakémbá, no zo megetapak, nqazø-pouwe: ² Nandiv Klisten ezoqam, Mbumbukiam kopømba ande av sip ndi:gu, zoqa zenda-te ge-ab, zo eqeieqei zøkeogé. Zo khanakhanakh-us zøkeogé, ambá av nqægo, gezømbó-qasi:vát. Zo nqanek sasae, moni-qa mba mè:gó. Geté zo poev ùni bezømbegó, nqanek sasae-te. ³ Zo ndigu ndøtokhònáz, Mbumbukiam zoqa zenda-te ge-ab. Geté zo matev eqeieqei ndømatanám. Yaq nandiv, zo ande sip me ndozozømbe-keoge, kopømbá, zoqa matev gembó-paevém. ⁴ Yaq ta khøuwa-te ndøgo, ndego sip keoge ezoqam kandambaqape tendoveao, zo yaq-fia neka iz kandakanda zó-upøgím. Ta yaq-fia ndøgo, gemø-lanqayák. Ndøgo miavmiáv.

⁵ Zó-a, ezoqa ndakinak, zo megetapak-qá mokho-té qanu:gú.

Neka zo ezoqa ewaqape, yaqyaq-a me:khambùváp. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-eín nqægo, “Ezoqa ndi:khambuvap,

Mbumbukiam gésanqazá.

Geté ti-te ndigu, ekeza kha ndivoat, ndego kuku mbogó.”

⁶ Yaq nakémbá. Zo me:khambùváp. Mbumbukiam-qá zenda bazaføgakh mokho-té qanu:gú. Yaq khøuwa eqeieqei tømøndap, ndego zo ndø-eqazó.

⁷ Zoqa fofogea ate nandægo, Mbumbukiam-qá zenda-té qanøveém. Zapa ndøgo, ndego zo gèzø-keogé.

⁸ Gò:feazoát, neka gò:keogé. Zapa ndógo, zoge qaqa ezoqam, ndego nqova soqaqape, andé layon khobos-qape me me:okhó, neka ndego ezoqa ngiæzoat-qa ndøvawé. ⁹ Zoqa unimanqatin-te, bazaføgakh-us ndøwaniáp, neka gèmbøe-khakhazám, ndego. Zo mõzøte-zøtéz, até Klisten ezoqa nõmé-a, nqanek manqei-qape-te ate nqægo, äv tini-potonumít, av zo ndøzøte-potonumit. ¹⁰ Mbumbukiam, ndego kuku kandamba ndømbogo, ndego zo gezø-akha, miavmiav Keliso Yesu namba teqa waev-te tozoyagat, zo ndakin khøuwa elavøqasi-te ndozo-potonumit, ndego zo ndøkhakheinøvém, vozó-eqeieqei-ēz, neka bazaføgakh vøzø-etoām. Yaq zo føgøføgakh zówaniapát. Yaq zo ndòzoto-gevetømém, neka zó-o:azák. ¹¹ Bazaføgakh ate ndægo, Mbumbukiam-qa ndøgoát. Miavmiáv.
Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

Vaev manqat

¹² No nqanek pepa khapelavøqase, Sailés namba niti-peaumavún. No mõtenøtén, ngenek unimanqatin Klisten ezoqám. No zo nqanek pepa mokho-te, andé gaga khaneam-qa nõzøgoám. Neka no zo äv qatezømás nqægo: Ndøgo unimanqatín. Mbumbukiam kuku zo-te. Ta kuku matev-te ndøgo, føgøføgakh até vøwaniáp.

¹³ Nginik Klisten bawan ezoqam, nqanek Bebilon taon mokho-te ngiyage, Mbumbukiam zo namba ša gumu-veataz, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv, zo-te. Neka até Mák-a, ndego kopømba ande av noqe yo nde-go, khaiya mboma manqat ngèkhøfötäváv. ¹⁴ Tozo-møvabat, zenda kaka vø-itiamát neka vøngenøndamat. Kuku matev-ús.

Sambi ndøgoát, zo namba, ate ndøzøte-go, zo Keliso-qa mokho-te ndo-zotu:gu.

2 Pita

Pita-qa pepa qambo-menas

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, Pita gèmbø-menás, Klísten ezoqam ndígu tezø-peawám, ndígu manqei vinivinimba-te giyageapam.

Nqanek pepa mokho-te, Pita ndígu áv gezømbø-peawám nqægo: Ndígu yà befo-feazoát. Zapa ndøgo, khavozam nømendim ezoqam kopoáv, Klísten ezoqam tubam-qa zøgø. Nginik khavozam nømendim ezoqam, matev soqøsoqa, mbomømboma mbo-akhayám. Neka ndígu ezoqa, áv gini-zømesím nqægo: Yesu nqawa gendø-qavanák. Yaq Pita ndígu Klísten ezoqam, guguna manqat zøkhofotáv, av nqægo: Ndígu Yesu mokho-te, føgøføgakh bewaniáp neka unimanqatin manqat, bazaføgakh-us bēgeawat.

¹ No Saemon Pitá, nqanek pepa nqæpeaomit. No Yesu Keliso-gé sasae ezoqam neka tegé u-aném. No zo-té qatø-peaomít, zo unimanqatin matev mbomambaqape kopo qazondapem, av ní qatindapem. Nqanek unimanqatin matev, nígi khándi etoam ezoqam neka Mbumbukiam Yesu Keliso-qa matev eqeieqei-qape mokho-té qazindapém.

² No áv qate-guligulím nqægo: Zo Mbumbukiam neka Yesu, nígi Evezøza, qazøte-zøtez, zo kuku matev neka sambí matev nøme mba zømbø-khouwév.

Ni Mbumbukiam gevevendam, ni bazaføgakh bizi-asøzú, Klísten matev-te

³ Teqa bazaføgakh kandambaqape-qa mokho-te ndøgo, Mbumbukiam-te qandowav, Yesu ní ate ndægo, yage nonqø neka Mbumbukiam-qa poev gone nonqø, sègenimbu-etoám. Zapa ndøgo, ní mízi-nøtén ndego, ní teqa iz kandambaqape neka matev eqeieqei-qa mokho-te ginindu-akha. ⁴ Neka ta mokho-te ndøgo, ndego ní manqa mbusa ní-aumám. Manqa mbusa qaniqanimáv neka kandakandá. Ndego tenegó ndøgo: Zo manqei-qape-qa ngi:wat matev-te zøté-khokhóz, ndøgo ezoqam-qa poev matev soqøsoqa-te ndøndo-fakhate neka ezoqa ndøngiæzoat. Neka zo matev, áv tabezømbø:gó, av ekeza matev ndægo.

⁵ Yaq nakémbá, zo bazaføgakh ndø-asøzú neka zoqa unimanqatin matev-te, matev eqeieqei matanam mo:veém. Yaq zoqa matev eqeieqei matanam-te, nøtenat eqeieqei mo:veém. ⁶ Neka nøtenat eqeieqei-te, kha nøzøgim matev eqeieqei mo:veém. Neka kha eqeieqei nøzøgim matev-te, føgøføgakh waniap matev mo:veém. Neka føgøføgakh waniap matev-te, Mbumbukiam-qa poev matev paev mo:veém. ⁷ Neka Mbumbukiam-qa poev matev paev-te, Klísten zøfuap-te kuku matev mo:veém. Neka Klísten zøfuap-te kuku matev-te, ezoqa ewaqape-te kuku matev mo:veém. ⁸ Zo nqanek matev vinivinimba oskia tozogoat, neka ndøgo zoqa mokho-te vøkhøuwevtét, yaq zoqa zøtezat, nígi Evezøza Yesu Keliso-qa yaq-te, ambá av nqægo, khokhø segegø, geté mokho mbófakhán. ⁹ Geté gekha ezoqám ndego, nqanek matev vinivinimba goneav tøgoat, ndego mokho qeiviáv. Ndego andé bøi waev mbain ezoqám, neka ndego manqa mate møndømbøe-navøém, av nqægo, Mbumbukiam bugukhokhof manqa-zapazapa-te gesungutav.

¹⁰ Nøfuap! Yaq nakémbá, zoqa Klísten matev-te, bazaføgakh nøme mba mo-asazét, ndøgo Mbumbukiam gezøndo-akha neka vøveataz. Zo nqanek

matev vinivinimba tozogoat, av qazømbe-manqatavun, zo unimanqatin-te, zó-o:azák. ¹¹ Yaq Mbumbukiam zo mboqog zømbo-mboqozó. Kandambá, tezømbo-mboqozo. Yaq zo kopømbaqapé, nigi Evezøza neka Khandi Etoam Ezoqam, Yesu Keliso, teqa megeat matev-te, zomó-óz, ma miavmiav ndo:kawaevat.

¹² Zo nqanek matev vinivinimba-qa yaq-te, mðzøte-zøtéz, neka zo unimanqatin manqat-te, føgøføgakh zowaniáp, zo qazondapem. Geté no zo oskia nõzø-manqaté. Soqáin ndøgo, manqa mate tømbo-navøem. ¹³ No nqæmatavap, no zo matavap oskia tæzø-mboqogimat, no nqanek manqei-qape-te, ande palai khoev mokho-te nqatu-yage, ndøgo eqeieqéi. ¹⁴ No møtenøtén, no nqanek palai khoev avønín nõ-iváv, vøe-naním. Nigi Evezøza, Yesu Keliso, no áv tenømbe-veáz. ¹⁵ Yaq nakémbá, no bazaføgakh no-asazét. No tæqavan, zo nqanek manqat oskia mbomataváp.

Ni Mbumbukiam-qa Manqat, føgøføgakh bizimbo-geawát

¹⁶ Ni zo qeizø-manqatam, nigi Evezøza Yesu Keliso bazaføgakh-us tendoqavan, ni ambá av nqægo, zo emanqa-emanqa nizø-gigimám, ndøgo ezoqam-qa matavap-te qando-fakhatam. Áv taoká. Ni teqa bazaføgakh-qape, nikeza bói qatiqeiám. ¹⁷ Ni mðigøám, te namba, Mbumbukiam, nigi Tat, gembovizam neka iz kandambaqape vømbø-etoam. Ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam Eqeiwat-Qape-te, manqat áv qande-fakhán nqægo, “Ngenek nogé Yó. No poev kandambá te-te.” ¹⁸ Ni Yesu namba, ta olol-te qeitogoam, ma Mbumbukiam ge:goam, ni nqanek manqat, yan-te qandovis, nikeza geá qatiyogém.

¹⁹ Yaq nakémbá, ni Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat, nõme mba nito-unimanqatinát. Até zó-a, zo tiqa manqat, eqeieqéi ndøyogé. Zapa ndøgo, tiqa manqat, bøvun manqei-te, andé waev me me:khaév, atema vømópavé, ta khøuwa-te ndøgo, Keliso tendoqavan, neka zoqa mbøni-te, ande pave ndukuam me vøzømbé-sanqatáv. ²⁰ Geté zo vøezøtéz. Gekha manqát ndøgo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, teqa manqat mokho-te gipeaumam, ndigu ambá av nqægo, ekeza matavap-te mbā ginø-peaumām. Áv taoká. ²¹ Ta manqat ate ndægo, ambá av nqægo, tiqa poev-té qando-fakhanám. Geté Mbumbukiam-gé Nqova Mbomambaqape ndønøzøgimám, yaq ndigu ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesimam.

2

Khokho nõmendim ezoqam-qa yaq-te, ndigu ezoqa nõme ndingæzøat

¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Izlael bawan mokho-te, khavozam manqa vevezam ezoqam ndøgoám. Yaq até zo mokho-té-a, khokho nõmendim ezoqam ndøfakház, neka khonoam-te manqat vini vøndapáv. Geté manqat av nqægo, ezoqa géngiæzó. Nginik nõmendim ezoqam, até tigí Evezøzá-ya, gó-naumát, ndego genqovotaz. Geté ta mokho-te ndøgo, ndigu ekeza kha géngiú. Nakhamas-té ginø-soqoéz. ² Ndigu mambe møqæ. Yaq ezoqa kopoáv, ekeza kha Klisten ezoqam ndi:vewe, tiqa matev mbópavát. Yaq ta zapaya ndøgo, ezoqa unimanqatin nakhoa géngenøitát. ³ Nginik khokho nõmendim ezoqam, moni møqæ. Ndigu tiqa khavozam manqat mokho-te, ekeza matavap-te mba ndønø-fakhate, zogi moni upøgim-qa ndøgoát. Geté

Mbumbukiam, nupøkhan mba, é-møndæpøoa. Ndego ti-te yaq-fia ndòtá. Ndego géqaqavaták. Geté gèngiæzó.

⁴ Até enzol ezoqám-a, ndigu Mbumbukiam-qa manqat gíqavotøvem, ndego ambá av nqægo, sègezøták. Geté ndego gøinam manqei-té genø-nqagevém. Yaq ndøgo auli sén gini-møpøsap. Bøivun-té. Neka manqa ovøyam khøuwa-qa mokeogé.

⁵ Até ndigu ezoqám-a, nupøkhan mba giyagam, ndigu Mbumbukiam gisanqawam, ndigu sa takeáv, av gi:yagam, geté ndego khøuwat-qape ndon-qonqotáv, ti-te. Yaq ezoqa eit-mba ndøkhandí:z. Noa-za mba ndøkhandí:z, ndego ezoqa gezø-akha, Mbumbukiam-te tiqambuz neka matev eqeieqei-te vøygát.

⁶ Até Sodom neka Gomolá-ya, ta taon kandakanda menas, Mbumbukiam ezoqam-qa manqa-zapazapa-qa yaq-fia ndòtá, vøsonqotav, vøpakhak, ezoqam namba. Ndego tene-matanám ndøgo: Ezoqa gé:zømás, gekha ezoqám ndigu, ndisanqawe, matev áv tøzømbé-fakhán. ⁷ Lot-za mba ndøkhandí:z. Zapa ndøgo, ndego ezoqam eqeieqei. Ndego mbøni mbonqosøgeapám, ndigu Mbumbukiam-qa manqat ginqagimam, neka mambe si vøzøwagam. ⁸ Ngenek ezoqam eqeieqei, khøuwa kopoav ti mokho-te geyagam, tiqa matev soqøsoqa vøqeivam-a, vø-ewagam, ndego andé enqoni me mbøevitam.

⁹ Nqanek matev vinivinimba, ni áv qani-nømendím nqægo: Mbumbukiam ndego kopømbaqapé. Ezoqa ndaføya-ndaføya, ndipotonam, segé-khandí:z. Geté manqa-zapa-us ezoqam, ndego yaq-fia zøtaév. Ndego manqa ovøyam khøuwa kandambaqape nonqo zøgeawát. ¹⁰ Ezoqam ndigu, ekeza kha-qa poev soqøsoqa vinivinimba ndimbopaev neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev ndisanqawe, ndego yaq-fia nøme mba zømbótá.

Nginik khokho nømendim ezoqam, sapí neka ekeza kha mba ndø-eqawát. Ndigu até nqova iz kandakanda-té-a, møe mbáin, geté sège-ngenøzotátún.

¹¹ Geté até enzol ezoqám-a, oskiá ndøgo, tiqa bazaføgakh, ndigu khokho nømendim ezoqam-qa bazaføgakh uni ndæløvui, ndigu nqova vinivinimba-qa iziz ngenøgimáv, Evezøza-qa bugug-te. ¹² Nginik khokho nømendim ezoqam, andé søvakha gigiap me me:gó, søvakha gigiap ndigu, leg-te khøuwag nqazifeam, nqazi-zitøge. Ndigu mokho ndæpeáv. Ngenøgim manqat khokhó sege-manqatátún. Nginik ande søvakha gigiap khobokhobos me, gèsoqoéz.

¹³ Ndigu ezoqa nøme, soqaqape-te ndi-abam, ndigu yaq-fia soqaqape áv tiníndapém. Khøuwa ate ndægo nqa-okho, ndigu lou loge si zøwág. Tiqa poev sa ndøgo. Até ndøgó-a, zo namba lou gi:logatun, ndigu matev soqøsoqa neka khavozam manqat zø-okhoatún. Ndigu zoqa Klisten bawan mokho-te, andé hævim me me:gíit.

¹⁴ Tiqa bøi, mambe møqæ sakheis-qa mba me:vawé. Tiqa manqa-zapazapa, sègezø-okhó. Neka ezoqa nøme ndigu, Klisten matev-te bazaføgakh mbain ndigu, ndigu manqa-zapa-te ituza-qa ndøgó. Tiqa qovet matev, vaev mbáin. Mbumbukiam gèngiæzó, ndigu. ¹⁵ Ndigu matev eqeieqei, møndø-ivøvém, neka ande leg-te me vøe-ewaz. Ndigu Balam-qa me:qeivím, ndego Beol-ge yo. Até ndégó-a, manqa-zapa matanam mokho-te, moni qaçasam-qa mbogoám. ¹⁶ Geté Mbumbukiam gèmboponqóm, teqa manqa-zapa matanam zapaya. Tege donki, ezoqa manqat mbo-eín, ndego manqa vevezam ezoqam vøtokav. Zapa ndøgo, teqa matev mokho mbáin.

¹⁷ Nginik khokho nɔmɛndim ezoqam, andé kea kumbutap ibøkha-yav me me:gó. Neka ndigu andé khaiya ozoz me me:gó, khamøe tøkhamba, ndoqo-matavap, qæ ndølanqá, geté qæ mbaïn. Mbumbukiam manqei møndøzømbo-mendeó. Ta manqei-qa bøvuv, kandamba tantáv. ¹⁸ Ndigu manqat kandakanda, sège-manqaté. Geté ndøgo mokho mbaïn. Ezoqa nøme ndigu, ndakin mba gikhokhoz, manqa-zapa matanam-te, av ezoqa nøme gi-goatun, ndigu nginik kha-qa poev soqøsoqa-te neka mambe matev-té ginø-ituzá. ¹⁹ Nginik khokho nɔmɛndim ezoqam, ezoqa manqa mbusa äv gizømbe-umatátun nqægo: Tiqa nɔmɛndim manqat, gèngovotáz. Geté ndigu ekezan, tokzát. Manqa-zapa ndønønøsam. Yaq ndøgo gèngiæzó. Zapa ndøgo, gekha matēv ndøgo, ezoqa ndønønøziwat, ndøgo gèngønótám.

²⁰ Gekha ezoqam ndigu, nigì Evezøza neka Khandi Etoam Ezoqam Yesu Keliso gi:zøtez, neka manqei-qape matev vø-ivøvem, ndøgo ezoqa ndøngiæzøat, yaq vaev nqawa manqa-zapa-te tivesez, vøgutáz, yaq ti-te ndigu unimé:soqá. Taqa soqain ndømølóvú, av bugukhokhof qægoam, ndigu unimanqat-inteav qagoam. ²¹ Ndigu nakhoa egeieqei amba zøtezateav tøgonin, ndøgo ambá kopømbá ti-te. Geté ndakin ti-te ndigu, unimé:soqá. Zapa ndøgo, nakhoa egeieqei møndæzøtéz. Geté zitá gini-wuøém, neka Mbumbukiam-qa guguna manqat, ezoqa ndigu gi:zømesimam, vø-ivøvem. ²² Tiqa matev até kopó, av manqat nøme, nqazi-manqate. “Gaqa qometa tuqoza, nangó gunølogin,” neka “Bøsik ibøkha-te tukhakuam, nango møndø-vesezin, qoq-pakha-te vømø-khakuamin.”

3

Keliso nqawa tendoqavan

¹ Nøfuap mbomømboma! No ndakin zo-te pepa qatøndo-peaumam, gèngønénás. Nqanek pepa menas mokho-te, no zo manqa matev eim-qa nøzøgoám. Zoqa matavap, ndaføyamba-qape zøgoát, ² neka zo Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam-qa manqat bezømbē-vesezu, av bugukhokhof gi:manqatam, neka guguna manqat ndøgo, nigì Evezøza neka Khandi Etoam Ezoqam, tegi u-anim mokho-te, gizø-etoam.

³ Bugukhokhof nqanek: Zo vøezøtéz. Vaev khøuwa-te, ezoqa nøme ndøfakház. Ndigu ekeza poev matev soqøsoqa mba mbópavát. Neka zo otøota mé:zæbát. ⁴ Ndigu äv gini-manqatát nqægo, “Gè, ndego manqa mbusa geve, nqawa tendoqavan, gekham-té gego? Nigi atanakha-za, gimboe-kewagam, møndømu-pakhaéz. Geté matev ate nqægo, manqei-qape-te nqago, sège-okhó. Yaq manqei-qape ande vøengaz-a, yaq ndakin, matev-qase enendateáv.” ⁵ Mbumbukiam manqei-qape neka yan, nupøkhan mba, ekeza manqat ge-khakheinam, ndigu gèqavotám. Neka ndigu unimanqatinteáv, av nqægo, manqei-qape ibøkha-tē qando-fakhān; Mbumbukiam ibøkha gene-khakheinām, ⁶ yaq atē ibøkha gene-ngiū, khøuwat-qape qafakhan. ⁷ Mbumbukiam yan neka manqei-qape, ndakin até ta manqat kopó genegeawát. Av tené-geatát, atema manqa ovøyam khøuwa kandambaqape-te, gøinan vøengiū, neka ndigu vøngiæzō, ndigu ndisanqawe.

⁸ Nøfuap mbomømboma! Zo nqanek manqat bezømbø-nävøém: Evezøza-qa bøi-te, khøuwa kopo andé viav wan taosen me:gó, neka viav wan taosen, andé khøuwa kopo me:gó. ⁹ Evezøza ambá av nqægo, yakha mbovaēv, ekeza

2:17 2:17 Zud 12-13 2:20 2:20 Met 12:45 2:21 2:21 Luk 12:47-48 2:22 2:22 Prov 26:11

3:2 3:2 Zud 17 3:3 3:3 1 Tim 4:1; Zud 18 3:4 3:4 Met 24:48 3:5 3:5 Gen 1:6-9 3:6 3:6

Gen 7:11; 2 Pita 2:5 3:8 3:8 Psa 90:4 3:9 3:9 Hab 2:3; 1 Tim 2:4

manqa mbusa-qa yaq-te, nqawa tendoqavan, av ezoqa nøme ndi:matavap. Geté ndego zo me:gó. Ndego poeveáv, ezoqa kopo tesoqoev. Geté ezoqa ewaqape, te-té giabenø-qambúz.

Mbumbukiam yan ndakinak neka manqei-qape ndakinak tekhakheinam

¹⁰ Geté Evezøza-qa Khøuwa, nakhamas-té qanøgeáv. Andé aqonam ezoqám. Yaq yan sogó-navøém. Ndand tatas-qape-ús. Yaq gigiap vinvin-imba, khaiya ova nqo:go, gøinám qané-lonqotám. Yaq manqei-qape neka gigiap ate nqægo, manqei-qape-te nqago, vønnavøém. ¹¹ Zo qazøte-zøtez, Mbumbukiam gigiap ate nqægo, av nqægo tengiu, yaq ge zô ndozo-matavap, zo ndakin ande áv khazøté-yagát? Zoqa yageap, ndaføyambá neka mbomambá sa begó, av Mbumbukiam ndømbøe-poev, ¹² zo nqanek Mbumbukiam-qa khøuwa ndøzømbøe-keoge. Av tøzøte-yagat, yaq ta khøuwa kopømbá, nakhamas-té qanøfakhán, ta khøuwa ndøgo, yan tølönqotam, vønnavøém, neka gigiap ate ndægo, yan-te nqo:go, kopømba ande av ndavand ndi:gu, vø-menegim. ¹³ Geté ni yan ndakinak neka manqei-qape ndakinak zimbøe-keogé, av Mbumbukiam manqa mbusa ge:ve. Ta manqei-te ndøgo, matev eqeieqei mba ndógoát.

Ni Keliso nqazimbøe-keoge, matev eqeieqei bizigu

¹⁴ Nøfuap mbomømboma! Yaq nakémbá, zo nqanek matev ndøzømbøe-keoge, tøfakhanam, zo bazaføgakh ndø-asáz: Zo ndaføyambá segegó neka manqa-zapa-yáv segeyagé neka Mbumbukiam namba, sambí bezogó. ¹⁵ Zøté-matøvemēm! Nigi Evezøza khøuwa ndeføløsumit, ndego tenegó ndøgo: Ezoqa khandi mé:ndapém. Nigi Klisten nøfu mbomambaqape, Pol, ndego Mbumbukiam matavap loloakh gembo-etoam, taqa yaq-te, áv tezømbe-peawám. ¹⁶ Teqa pepa-te ate ndægo, Pol taqa yaq-te ge:peaum, ndego manqat kopo me:peawám. Manqat nøme, ta pepa-te ndøgo, andé føgakhín. Yaq ezoqa nøme, ndigu Klisten matev-qa yaq-te mokho ndapeav ndigu neka tiqa unimanqatin matev føgakh mbain ndøgo, ndigu teqa manqat nøme, mokho soqain segembo-qambuanemín. Ndigu até Mbumbukiam-qa Manqat nøme-té-á, matev áv tinigoatún. Ndigu gésoqoez, ta zapaya.

¹⁷ Geté zo, nøfuap mbomømboma, zo ndakin é-møzøteztété. Yaq nakémbá, zo gò:feazoát. Soqain ndøgo, ndigu ezoqam, ndigu Mbumbukiam-qa guguna manqat paeveav ndigu, zo soqain-te ti-itub, yaq zo ndakin bazaføgakh ndozo-waniap, vozó-o:áz. ¹⁸ Yesu Keliso, nigi Evezøza neka Khandi Etoam Ezoqam, ndego kuku kandambá, zo-te. Yaq zo teqa kuku matev mokho-te neka zoqa zøtezat-te, teqa yaq-te, sà tønne-fisumít.

Teqa iz bëto-egawát, ndakin neká miavmiav.
Amén. Nqanek manqat unimanqatín!

1 Zion

Zion-qa bugukhokhof pepa

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa Zion ndøpeawám, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv nøme gegoam. Ti-te ndígu tenø-peawám, Klísten ezoqam, Esia manqei-te giyageapam. Ta khøuwa-te ndøgo, Zion nqanek pepa gepeawam neka taqa zita-te, pepa menas nøme vøpeawam, ndego é-møndø-lawaqape-év. Nqanek pepa misika-te, ndego ekeza iz veeáv. Geté zøtezat ezoqam, áv giniqevím nqægo: Ta pepa misika-qa peawam matev, até kopó, av peawam matev ndægo, Yesu-qa emanqat mokho-te ndøgo, Zion gepeawam. Ndøgo ni áv qani-nømendím nqægo: Ta manqat ate qægoam, Zion ndøpeawám. Neka ndego até Manqat Qandoveveám-a, vøpeawam.

Zion nqanek pepa misika gepeawam, ndego Efesus taon-té geyagám. Ta taon-te ndøgo, ndego Klísten bawan ezoqam-gé megeat ezoqa nøme ndøgoám. Manqat nøme, Zion Klísten ezoqam-te gepeawam, ponqom manqát. Geté ndego aiyaiyav manqat-us ndøpeawám. Zapa ndøgo, ndego kuku kandambá ti-te, neka ndigu ‘nogi nakheis’ vøzø-akhaemam. Zion áv gene-ewág nqægo: Ezoqa nøme, khavozam manqat ndøvøndazát. Ndigu áv gini-manqatát nqægo: Yesu, Mbumbukiam-ge Yo, ndego ambá av nqægo, únime-ezoqam-év. Neka manqat nøme gimanqatát, nqánek: Ezoqam-qa kha soqaqapé. Yaq ni bizi-sanqawé. Neka ezoqa ambá av nqægo, Yesū ginl-khandi:z, geté mokho manqat qateqat betaqagó, yaq ndøgo, toqoté-khandi:q. Geté Zion ndigu Klísten ezoqam, áv gezømbe-ovøyám nqægo: Manqat av nqægo, khavozam manqát neka ndøgo mokho mbaín.

Yesu Keliso, ndego Khandi Manqát

¹ Ni zo manqat nqezø-peaomit, ndøgo oskia ndøgoám, ibugukhokhof, atema ndakin. Ni møyogém, neka nikeza bói qati-kewagám. Ni møyqevím, neka nikeza zendá qati-geagimám. Khandi Manqat niti-manqaté. ² Nqanek Khandi, mändoveá. Ni møyqevím neka ezoqam-te, ni-unimanqatinát. Ni zo khandi miavmiav niti-zømesimít, ndøgo Eve namba qægoam, yaq ni-te vøfakhan. ³ Ni qeiqevim neka vøyogem, até zó-a, ni ndøgo teizømbe-manqaté. Yaq zo ni namba zítøkuatát, neka ni Tat neka Yo namba, Yesu Keliso, bizi-tøkuat. ⁴ Ni nqanek manqat tøti-peaomít ndøgo: Ni ate nqazi-gu, khanakhanakh, tåbinimbi-tøtvøyám.

Niqa matev, mbomambá sa begó

⁵ Manqat ndøgo, Yesu Keliso-te qeiyogem, neka zo nqati-zømesim, nqánek: Mbumbukiam, ndego wæv neka te mokho-te ndego, bøyvun-qase mbaín. ⁶ Yaq nakémbá, tizi-manqatát, av nqægo, te namba nqazi-yage, gete ni bøyvun-te neka manqa-zapa-te zua zigū, ni zì:khavozám neka unimanqatin-te yageáv. ⁷ Geté ni waev-te tizi-okhoat, av ndego ekezan, waev-te nde:yage, yaq ni yaqyaq-a, sizimú-tøkuatát. Yaq Yesu-qa kouk, ndego Mbumbukiam-ge Yo, niqa manqa-zapazapa ate ndægo, ginísungúz.

⁸ Tizi-manqatát, av nqægo, ni manqa-zapazapa mbaín, ni nikeza kha, zímboe-khavozám neka unimanqatin manqat mbaín, ni mokho-te. ⁹ Geté niqa manqa-zapazapa Mbumbukiam-te tizi-vøndæmem, yaq ndego matev

eqeieqeie, av bugukhokhof ge-ein, ndòmatanám. Ndego niqa soqa matev, segembøé-navøém, neka manqa-zapazapa ate ndægo vønísungüz. ¹⁰ Tizi-manqatat, av nqægo, ni manqa-zapazapa gonemāv, ni Mbumbukiam, khavozam ezoqam zi:vewé neka ni mokho-te, teqa manqat mbaín.

2

Yesu nigí tøke ezoqám

¹ Nogi nakheis! No zo nqanek manqat tæzømbe-peaomít ndógo: Zo andé manqa-zapazapa vøzøtégoát. Geté ezoqa manqa-zapa tego, ni ezoqa ngínigú. Ndego ni zapaya, Tat manqat mbomanqaté, ndínimbō-vígin. Ngenek ezoqam, Yesu Kelisó, ndego ezoqam ndaføyamba-qape. ² Keliso niqa manqa-zapazapa, ekeza kha-té genøndáp, vø-evøzam. Geté niqá manqa-zapazapa mbá mbá, geté até manqei-qape ezoqam ate ndigu-qá manqa-zapazapá-ya.

Gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam ndi:zøtezat, ndigu teqá matev bem-bopdev

³ Av khazí:nøtēn, av nqægo, ni Mbumbukiam mizi:nøtēn? Av qazí:nøtēn nqægo, ni teqa manqat o-mba tizimbøe-ndapat. ⁴ Ezoqa te-ein, av nqægo, “No Mbumbukiam mõtenétén,” gete ndego Mbumbukiam-qa Manqat paveav tøgoat, ndego khavozam ezoqám neka te mokho-te, unimanqatin manqat mbaín. ⁵ Gekha ezoqám ndego, teqa manqat o-mba ndo:ndape, te mokho-te ndøugu, Mbumbukiam-qa kuku matev, mõndømu-khouwév. Yaq ta mokho-te ndøgo, ni āv qazi:nøtēn nqægo: Ni te mokho-té qazu:gú. ⁶ Ezoqa te-ein, av nqægo, “No Mbumbukiam-qá mokho-té qatu-yagē,” ndego āv teabete-yagé, av Yesu ge-yagam.

Kuku matev-qa yaq-te

⁷ Nøfuap mbomømboma! No ambá av nqægo, zo guguna manqat ndakinak nõzø-peaomít. Av taoká. Nqanek guguna manqat, awenegé, ate av-té, zo oskia qazømbe-goam. Nqanek awenege guguna manqat, zo bugukhokhof mõzo-ewagám. Nupøkhán mbá. ⁸ Geté unimanqatin. No zo guguna manqat ndakinak nõzø-peaomít. Yesu mokho-te, neka até zo mokho-té-a, ni āv qazi:qeiví nqægo: Nqanek guguna manqat, unimanqatin. Zapa ndógo, bøvun ndakin, gēnavøemtét neka unimanqatin waev ndøkháev.

⁹ Ezoqa te-ein, av nqægo, “No waev-té qægō,” gete ndego Klisten ezoqa nõme ndesanqawe, ndego bøvun-te zua ndógó. ¹⁰ Geté ndego ezoqam, ndego Klisten ezoqa nõme-te kuku ndømbogo, ndego waev-té geyagé. Yaq ndego gēbøiavák. ¹¹ Geté ndego ezoqam, ndego Klisten ezoqa nõme ndesanqawe, ndego bøvun-té gegó neka bøvun-té ge-okhó. Ndego otevatéav, ande āv kenēma. Zapa ndógo, bøvun teqa bøi, mõndøgutáv.

¹² No zo-té qatø-peaomít, nakheis. Zapa ndógo, Yesu Keliso zapaya, Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa, mõndømbøe-navøém.

¹³ Neka no zo evøndipakha angana-té qatø-peaomít. Zapa ndógo, zo ndego mõzøte-zøté, ndego oskia gegoam, ande qandengáz, atema ndakin*.

Neka no zo ezoqa ndakinak-té qatø-peaomít. Zapa ndógo, zo ndego soqapape, mõzo-tømbuinám.

2:1 2:1 Iblu 7:25-26; 9:24 **2:2** 2:2 Zion 1:29; Kol 1:20; 1 Zion 4:10 **2:5** 2:5-6 Zion 14:21, 23 **2:7** 2:7 Zion 13:34; 2 Zion 5-6 **2:8** 2:8 Lom 13:12; Zion 1:9 **2:9** 2:9 1 Zion 4:20 **2:10** 2:10 Lom 14:13 **2:11** 2:11 Zion 12:35 * **2:13** 2:13 Ndego oskia gegoam, ande qandengáz, atema ndakin, Keliso me:manqaté.

¹⁴ No zo nakheis qazø-peawam, zapa ndógo: Zo Tat mðzøte-zøtéz.

Neka no zo evøndipakha angana qazø-peawam, zapa ndógo: Zo ndego mðzøte-zøtéz, ndego oskia gegoam, ande qandengaz, atema ndakin.

Neka no zo ezoqa ndakinak qazø-peawam, zapa ndógo: Zo bazaføgakh-ús. Mbumbukiam-qa Manqat, ndøugú, zo mokho-te. Neka zo ndego soqaqape, mðzo-tømbuinám.

Manqei-qape matev neka gigiap manqei-qape-te nqago, poev binigú

¹⁵ Zo manqei-qape-te poev bezøgó, neka matev ate ndægo, manqei-qape-te nqago. Gekha ezoqám ndego, manqei-qape-te poev ndømbogo, te mokho-te poev mbaín, Tat-te. ¹⁶ Zapa ndógo, manqei-qape-qa matev, kopømba ande av kha-qa poev soqøsoqa, neka gekha gigiap o matev bøi toqoteqeiv taqapoe, neka khambuvap matev qoqa gigiap-qa yaq-te, ta matev ate ndægo, ambá av nqægo, Tat-tè qando-fakhatè. Geté ndógo manqei-qape-qá matév. ¹⁷ Nqanek manqei-qape, taqa poev soqøsoqa namba, ndømø-navøém. Geté ezoqam ndego, Mbumbukiam-qa poev ndembopæev, ndego oskia ndógoát.

Keliso-gi qaqa ezoqam-qa yaq-te

¹⁸ Nogi nakheis. Khøuwa vaev avønín. Zo mðzoyogém, av nqægo, Keliso-ge qaqa ezoqam ndøgeáv.† Geté até ndakin-a, Keliso-gi qaqa ezoqam kandambá, mðndø-fakház. Yaq taqa yaq-te ndøgo, ni mizi:nøtén, vaev khøuwa avønín. ¹⁹ Nginik ezoqam, ní namba zi:goám. Yaq ndigu ni gènøuván. Ndigu nigí ezoqám mbá. Ndigu amba nigí ezoqam tigunin, ndigu ambá oskia ndøgonín, ni namba. Geté ndigu ni mðndø-nøuván. Yaq ta mokho-te ndøgo, ni mizi:nøtén, ndigu ezoqam ate ndi:gu, nigí ezoqám mbá.

²⁰ Geté zo vini. Zapa ndógo, Keliso, ndego ezoqam ndaføyamba-qape, zo Nqova Mbomambaqape zø-etoám. Andé oil me zømbo-qóuz. Yaq ta zapaya ndøgo, zo ate ndøzøte:go, unimanqatin manqat, mðzøte-zøtéz. ²¹ No nqanek pepa nqazø-peaomit, zapa ambá av nqægo, zo unimanqatin manqat zøtezøtezák. Geté zapa ndógo: Zo mðzøte-zøtéz. Neka zo mðzøte-zøtéz, khavozam manqat ate ndægo, unimanqatin-te fakhanumáv.

²² Yaq gè, khavozam ezoqam, gekha ezoqám? Ezoqam ndégo, ndo:nawam, av nqægo, Yesu ndego Mesayá mbá. Ezoqam av nge:go, ndego Keliso-gé qaqa ezoqám. Ndego Eve-qa yaq-te ndø-nāwām-a, Yo-qa yaq-te ndø-nāwām.

²³ Gekha ezoqám ndego, Yo-qa yaq-te ndo:nawam, ndego até Eve ndøsanqawé. Geté ezoqa ndego, ezoqam-qa bøi-te Yo nde-unimanqatinat, ndego até Evé-a, ndekhatíwi.

²⁴ Mbumbukiam-qa Manqat, zo qazoyogem, zo ande qazøte-unimanqatinim, até vøgeawát. Zo oskia tozo-geatat, yaq zo Yo mokho-te neka Tat mokho-te, ate zóyagát. ²⁵ Manqa mbusa, Yesu ginive, nqáne: Khandi miavmiáv.

²⁶ No nqanek manqat nqazø-manqate, zapa ndógo: Ezoqa nandígú. Ndigu zo tubam-qa ndøgó. ²⁷ Geté Nqova Mbomambaqape, zo qazondafem, ndego Keliso zo ande oil me gezømbo-qouz, ndego zo mokho-té gunu:yaagé. Yaq nakémbá, zo nømendim ezoqa nøme bezøgó. Zapa ndógo, matev ate ndægo, ndégo tene-zømesím. Teqa nømendim matev, unimanqatin. Khavozám mbá. Yaq nakémbá, Keliso-qa mokho-te, até vøugú, ate av-té, Nqova Mbomambaqape ge:zømesimam.

2:15 2:15 Lom 8:7 **2:16** 2:16 Lom 13:14 **2:17** 2:17 Met 7:21 **2:18** 2:18 Met 24:5, 24; 2 Zion

7 † **2:18** 2:18 Keliso-ge qaqa ezoqam ndégo, Antikrais ndimbo-akhayam **2:19** 2:19 Kel 20:30

2:20 2:20 1 Ko 2:15; 2 Ko 1:21; 2 Zion 2 **2:22** 2:22 1 Zion 4:3; 2 Zion 7 **2:23** 2:23 Zion 5:23; 1

Zion 4:15; 5:1 **2:27** 2:27 Zion 16:13

Mbumbukiam-gi nakheis-qa matev, ande av khanégó

²⁸ Unimanqatín, nogi nakheis. Zo Keliso-qa mokho-te, até vøugú. Yaq ndego tendoveao, ni kha føgakh-mbá qazígoát, neka teqa megemege-te, mivi mbáin, sizígoát, ta khøuwa-te ndøgo, tendoqavan. ²⁹ Zo mðzøte-zøtéz, Mbumbukiam, ndego egeieqei-qapé. Yaq zo vðezøtéz, gekha ezoqám ndego, matev egeieqei ndematanam, ndego Mbumbukiam mokho-té genøqán.

3

¹ Zøtéqeivím? Tat, kuku khåpe mbøe-khouwév ni-te. Teqa kuku matev mokho-te, Mbumbukiam ni ekeza nakheis mi-næná. Yaq ndøgo unimanqatín. Ni uni tegé nakheis-in. Geté manqei-qape ezoqam, ndigu zøtezeatéav. Zapa ndøgo, ndigu Mbumbukiam mè:zøtezák. ² Nøfuap mbomømboma! Ni ndákin mízi-Mbumbukiam-gí-nakheis-én. Megemege-te ndo:go, ni ande av khazígoát, taqa yaq-te ndøgo, Mbumbukiam ni-te vevezupøtéav. Zuá. Geté ndøgo tizi-nøtenát: Keliso tendoveao, tendoqavan, yaq ni av tizí:goát, av ekezan nde:go. Zapa ndøgo, ni zí-ometám, ndego ande av kenëgo. ³ Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndego, Keliso-te ndo:tawe, tendoqavan, ndego matev egeieqei-té geabeyagé, ate av-té, Keliso matev egeieqei-te nde:yage.

⁴ Gekha ezoqám ndigu, manqa-zapa ndigu, ndigu Mbumbukiam-qá khafeap ndømøkuiám. Zapa ndøgo, manqa-zapa matanam matev, ndøgo Mbumbukiam-qá khafeap møkuiam matév. ⁵ Zo mðzøte-zøtéz, Yesu ndøgo tenegeavún: Ndego niqa manqa-zapazapa, géndáp. Neka te mokho-te ndego, manqa-zapazapa mbáin. ⁶ Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndego, Yesu-qa mokho-te ndu:yage, ndego manqa-zapazapa matanam-te, sekemba géyageák. Geté gekha ezoqám ndego, manqa-zapa matanam-te sekemba ndeyage, ndego Keliso-qa yaq-te, mokho ndapeáv neka mè:otevák ndego.

⁷ Nogi nakheis. Zo ezoqa betubám. Ezoqa ndego matev egeieqei nde-matanam, ndego ndaføyamba-qapé. Ate av-té, Keliso ndaføyamba-qape nde:go.

⁸ Geté ezoqam ndego, manqa-zapa matanam-te sekemba ndeyage, ndego nqova soqaqape-gé. Zapa ndøgo, ande qandengaz, atema ndákin, ndego nqova soqaqape, manqa-zapazapa oskia ndømataná. Geté Mbumbukiam-gé Yo, ndøgo tenegeavún: Ndego nqova soqaqape-qa matev, téabete-ngiú.

⁹ Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam mokho-te gegán, ndego manqa-zapa matanam-te sekemba géyageák. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qá yage matev mu:gu, te mokho-te. Yaq ndego kopømba mbáin, manqa-zapa matanam-te sa tema. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam mokho-té genøqán.

¹⁰ Ezoqam ndigu, Mbumbukiam-gi nakheis ndigu, neka ezoqam ndigu, nqova soqaqape-gi nakheis ndigu, ni av qazí-matøvemém nqægo: Gekha ezoqám ndego, matev egeieqei gonemav ndego, ndego Mbumbukiam-gé mbá; até ndegó-a, ndego Klisten ezoqa nøme-te kuku mbain ndego.

Ni kuku binigú, yaqyaq-a

¹¹ Manqat ndøgo, ibugukhokhof mba qazoyogem, Keliso ande qazøte-unimanqatinim, nqáne: Ni kuku binigú, yaqyaq-a. ¹² Ni kopømba ande av Kein nde:go, bizigú. Ndego nqova soqaqape-gé ndøgoám, neka ekeza eveqase pakhapakha vømbø-khana. Gekha zapá, gelavao? Zapa ndøgo, ekeza matev soqáin. Geté eveqase-qa matev, egeieqei. ¹³ Nøfuap! Yaq nakémbá, zo nqova bezøndáf, manqei-qape ezoqam zo ndisanqaza. ¹⁴ Ni

mízi:nótén: Ni lówote mízi-lóvuím. Ni ndakin khandi-té qazigú. Zapa ndógo, ni Klisten nõfuap-te, kuku nigú. Geté gekha ezoqám ndego, kuku mbain ndego, ndego lówote-te zua mu:gú. ¹⁵ Gekha ezoqám ndego, Klisten zifuap ndesanqaza, ndego ezoqa pakhapakha khaneam ezoqám. Neka zo mõzote-zótéz, ezoqa pakhapakha khaneam ezoqám, khandi miavmiav mbaín, te mokho-te.

¹⁶ Yesu ni nonqo, ekeza kha ndõnqonqotáv. Ta mokho-te ndógo, ni mízi:nótén, kuku matev eqeieqei, av nqægo. Yaq até ní-a, nigí Klisten nõfuand tõe nonqo, nika kha bizi-nqonqotav. ¹⁷ Ezoqa gikiap kopoav tõmbogoat, yaq ndego Klisten zifu te-omet, ndego gikiap-qa ndepotonam, yaq ndego te-te tõkemav tõgoat, gè, Mbumbukiam-qa kuku matev, te mokho-te tõgo? Av taoká.

¹⁸ Nogi nakheis! Niqa kuku matev, ambá av nqægo, manqat mba begõ. Geté ndógo unimanqatin kuku matev begõ. Matev matanam nambá. ¹⁹ Av tizigoat ndægo, yaq ni zí:nótén, ni unimanqatin manqat-té qaziyagé. Yaq ni kopõmbaqapé, Mbumbukiam-qa bõi-te, kha fõgakh-mbá qazí-waniapát. ²⁰ Niqa mbõni, ni ezoqa soqõsoqa tænaëmbat, yaq ni mízi:nótén, Mbumbukiam niqa mbõni mõndõlõvú, neka ndego matev ate ndægo, mõndæ-otév. Yaq nakémbá, ni mbõni vaev mbaín.

²¹ Nõfuap mbomõmboma! Niqa mbõni, ni ezoqa soqõsoqa nænaev tõgoat, yaq ni Mbumbukiam-qa megemege-te, kopõmbaqapé, kha fõgakh-mbá qazigoát. ²² Yaq gekhám ndógo, ni Mbumbukiam tizimbo-vi-mat, ndego segeni-etoumát. Zapa ndógo, ni teqa manqat, o-mba zimbõ-ndapé neka matev ndógo tizi-matanám, ndego ndõmpojev. ²³ Teqa manqat, ni gini-lõvua, nqáne: Ni tege Yo, Yesu Keliso, yá bizi-unimanqatinát, neka yaqyaq-a, kuku binigú, ate av-té, ibugukhokhof manqat ginimbi-lõvua. ²⁴ Ezoqa ndego Mbumbukiam-qa Manqat o-mba ndembõ-ndape, av ni manqat ginimbi-lõvua, ndego Mbumbukiam-qá mokho-té gunu:gú, neka Mbumbukiam, teqá mokho-té gunu:gú. Mbumbukiam ni mokho-te ngu:gu, ni ndógo tizi:nótén, ndego ni tege Nqova gini-etoam.

4

Av khazi:nõtèn, nqova ndego, Mbumbukiam-ge?

¹ Nõfuap mbomõmboma! Zo ezoqa ewaqape ndõ-unimanqatinát, ndigu ndimanqate, av nqægo, tiqa manqat Mbumbukiam-gè Nqova Mbomambaqape-tè qando-fakhatè. Geté zo ndigu nqova, gè:khamasím. Yaq zo tõzõtè-zõtéz ndógo, ndego nqova, Mbumbukiam-tè gepõtendëwaw-a. Zapa ndógo, khavozam Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam kopoáv, nqanek manqei-qape-te gipanganim. ² Zo Mbumbukiam-ge Nqova, áv qazõtè-matõvemém nqægo: Gekha ezoqám ndego, ezoqa nõme-qa bõi-te nde-unimanqatinát, av nqægo, Yesu Keliso ndego manqei-qape-te gegevun, võ-ezoqam-ev, nqova ndego, ndembogo, Mbumbukiam-té gendowáv. ³ Geté gekha ezoqám ndego, Yesu-qa yaq-te ndo-nawam, ndego Mbumbukiam-ge Nqova mbaín. Geté ngenek nqova, Keliso-gé qaqa ezoqam-gé nqová. Zo mõzoyogém, tege nqova soqaqape, ndõndowáv. Yaq ndakin mõndõ-geavún, nqanek manqei-qape-te.

⁴ Geté zo, nogi nakheis, zo Mbumbukiam-gí. Neka zo ndigu khavozam ezoqam, mōzo-tōmbuzú. Zapa ndógo, nqova ndego, zo mokho-te nandu:gu, teqa bazafogakh mōndō-lōvuám, ndego manqei-qape-ge nqova-qa bazafogakh. ⁵ Nginik khavozam ezoqam, manqei-qape-gí. Ndigu manqei-qape manqat mba me:manqaté. Yaq manqei-qape ezoqam, tiqa manqat, geyogé. ⁶ Geté ni Mbumbukiam-gí. Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam nde:otevat, ndego niqa manqat ndeyogé. Geté gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-gē mbā, ndego niqa manqat yogeapáv. Yaq ni ndógo, tizi:nōtén, gekha nqovā ndego, unimanqatin manqat ndemanqate, neka gekha nqovā ndego, khavozam manqat ndēmanqate.

Kuku matev, Mbumbukiam-té qando-okhó

⁷ Nōfuap mbomōmboma. Ni kuku binigú, yaqyaq-a. Zapa ndógo, kuku matev, Mbumbukiam-té qando-okhó. Gekha ezoqām ndego, kuku ndōmbogo, ndego Mbumbukiam mokho-té genōqán, neka ndego Mbumbukiam mōndæ-otév. ⁸ Ezoqa ndego kuku mbain ndego, ndego Mbumbukiam otevatéav. Zapa ndógo, Mbumbukiam, ndego kukú. ⁹ Mbumbukiam teqa kuku matev ni-te, áv gininómánd nqægo: Ndego tege Yo kopo ndokhofotáv, nqanek manqei-qape-te, yaq ni te mokho-te khandi miavmiav tabizí:ndapem-a. ¹⁰ Matev ambá av nqægo, ni Mbumbukiam-te kuku nigoām. Geté kuku, Mbumbukiam mbogoām, ni-te, neka tege Yo kopo niqa manqazapazapa evōzam nonqo vōndō-khofotav. Unimanqatin kuku matev nqáne.

¹¹ Nōfuap mbomōmboma! Mbumbukiam ni-te kuku av qambōegoam, yaq até ní-a, ni kuku binigú, yaqyaq-a. ¹² Ezoqa kopo, Mbumbukiam ometeáv. Geté ni kuku tōnigoat, yaqyaq-a, yaq Mbumbukiam ni mokho-té gunu:gú neka teqa kuku matev, sasae mōndōmukhóu, ni-te.

¹³ Av khazí:nōtén, av nqægo, ni Mbumbukiam-qā mokho-té qazu:gú, neka ndego niqā mokho-té gunu:gú? Ni ndógo tizi:nōtén: Ndego ni ekeza Nqova ni-etoám. ¹⁴ Neka ni áv qatíqevím nqægo neka ezoqa áv qatizōmesím nqægo: Mbumbukiam ekeza Yo kopo, manqei-qape ezoqam-qa khandi:zat nonqo ndokhofotáv. ¹⁵ Gekha ezoqām ndego, ezoqam-qa bōi-te nde-unimanqatinat, av nqægo, “Yesu ndego Mbumbukiam-gē Yō,” Mbumbukiam ndú:gú, te mokho-te, neka ndego ezoqam, Mbumbukiam-qa mokho-te ndú:gú. ¹⁶ Neka nōme nqáne: Ni mízi:nōtén neka mízi-unimanqatiním. Mbumbukiam, kukú ni-te.

Mbumbukiam, ndego kukú. Gekha ezoqām ndego, kuku matev-te ndeyage, ndego Mbumbukiam-qā mokho-té gunu:yagé neka Mbumbukiam teqā mokho-té gunu:yagé. ¹⁷ Av tizi:yagat, yaq Mbumbukiam-qa kuku matev, sasae mōndōmukhóu ni-te. Yaq ni manqa ovōyam khōuwa kandambaqape-te, kha fōgakh-mbā sizígoát. Mōe mbaín. Zapa ndógo, ni nqanek manqei-qape-te, áv qazi:yagé, av Keliso ge:yagam. ¹⁸ Kuku matev mokho-te, mōe mbaín. Geté kuku matev ndógo, qamu-khouwevin, ndógo mōe matev, gēngeatumatún. Zapa ndógo, mōe matev ndógo, yaq-fia ndape-qá yaq-té qanegó. Gekha ezoqām ndego, yaq-fia ndape-qa yaq-te mōe sekemba ndego, te mokho-te, Mbumbukiam-qa kuku matev, sasae khouiáv.

¹⁹ Ni kuku nqanigu, zapa ndógo. Bugukhokhof kuku, Mbumbukiam ndógó, ni-te. ²⁰ Gekha ezoqām ndego, te-ein, av nqægo, “No kukú Mbumbukiam-te”, geté ndego Klisten zifu gesanqáwē, ndego khavozam ezoqām. Zapa ndógo, ndego Klisten zifu-te kuku mbain tegoat, ndego bōi

nde-omete, yaq gê, ndego Mbumbukiam-te, kuku áv khambóegoát, ndego ometupav ndøgo? ²¹ Keliso ni manqat, áv ginimbi-løvuá nqægo: Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-te kuku ndømbogo, ndego até Klisten zifu-té-a, kuku bembogó.

5

Manqei-qape-qa matev soqøsoqa, áv khazi-tømbuatát

¹ Gekha ezoqám ndego, nde-unimanqatinat, av nqægo, Yesu ndego Mesayá, ndego Mbumbukiam mokho-té genøqán. Neka gekha ezoqám ndego, eve-te kuku ndømbogo, ndego até nakheis-té-a, kuku mbogó. ² Av khazi:nøtén, av nqægo, ni Mbumbukiam-gi nakheis-te, kuku nqanígú? Ni ndøgo tizi:nøtén, ni Mbumbukiam-te kuku tønigoat neka teqa manqat o-mba tizimbøe-ndapat. ³ Ni Mbumbukiam-te kuku tønigoat, yaq ni teqa manqat o-mba zimbøe-ndapat. Teqa manqat, føgakh mbain, ni-te. ⁴ Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndego manqei-qape-qa matev soqøsoqa gétømbuatát. Matev ndøgo, manqei-qape-qa matev soqøsoqa ndøtømbuat, niqá unimanqatinatév. ⁵ Gekha ezoqám ndego, manqei-qape-qa matev soqøsoqa tetømbuatat? Ezoqam sate ndøgo, nde-unimanqatinat, av nqægo, Yesu ndego Mbumbukiam-gé Yó.

Mbumbukiam-qa unimanqatinat, ekeza Yo-qa yaq-te

⁶ Yesu Keliso nqanek manqei-qape-te gegeavun, ndego ibøkha iz ndøndáp neka teqa kouk vøwa. Ndego ambá av nqægo, ibøkha iz mba ndøndáp. Geté ndego até kouk mbowá. Nqanek manqat, Mbumbukiam-gé Nqova ndø-unimanqatinat. Neka ngenek Mbumbukiam-ge Nqova, unimanqatinat ezoqám. ⁷ Matev misiká, ni-te Yesu-qa yaq-te, nqa-unimanqatinat. ⁸ Mbumbukiam-gé Nqová neka ibøkha neka kouk. Yaq manqat ndøgo, nqanek matev misika nqa-unimanqatinat, kopó.

⁹ Ezoqa matev bøi gi-qeivimin, ni tiqa manqat, zì-unimanqatinimín. Geté manqat ndøgo, Mbumbukiam ndemanqate, møndø-løvuám, ezoqam-qa manqat. Zapa ndøgo, ndego manqat, ekeza Yo-qá yaq-té gene-manqaté. ¹⁰ Ezoqam ndego, Mbumbukiam-ge Yo nde-unimanqatinat, ndego ekeza mokho-te, møndæ-otév, manqat ndøgo, Mbumbukiam ni-te nde-unimanqatinat, unimanqatin. Geté ezoqa ndego, Mbumbukiam-qa Manqat unimanqatinatév ndøgo, ndego Mbumbukiam khavozam ezoqam me:vewé. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam-qa Manqat unimanqatinimáv, ndego tege Yo-qa yaq-te nde:manqate. ¹¹ Manqat ndøgo, Mbumbukiam ni-te nde-unimanqatinat, nqánek: Ndego ni khandi miavmiav ni-etoám. Neka nqanek khandi, ekeza Yo-qá mokho-té qanu:gu. ¹² Ezoqam ndego, Mbumbukiam-ge Yo ndembogo, ndego khandi miavmiav mbogó. Neka ezoqam ndego, Mbumbukiam-ge Yo mbain ndego, ndego khandi miavmiav, mbain.

Khandi miavmiav-qa yaq-te

¹³ No nqanek manqat tæzømbe-peawám ndøgo: Zo ezoqam, zo Mbumbukiam-ge Yo ndozo-unimanqatinat, zo vøezøté, av nqægo, zo khandi miavmiav, ndøzøgó. ¹⁴ Ni mizi:nøtén, ni Mbumbukiam tizimbo-vi:mat, av ekeza poev ndægo, ndego niqa viam manqat, ndø-ewagát. Yaq nakémbá, ni møe mbain, sizígóat, Mbumbukiam-te tizi-akhaemat. ¹⁵ Ni

tizi:nøten, av nqægo, ndego niqa viam manqat ndø-ewagāt, yaq ni sizi:nøtén, ni ndīzi-ndapém ndøgo, ni tizimbøe-vi:mat.

¹⁶ Ezoqa Kliten zifu te-omet, ndego manqa-zapa tego, manqa-zapa av nqægo, ndøgo ezoqa løvøte-te ituiav ndøgo, yaq ndego yā bembo-guligulim. Yaq Mbumbukiam ndego khandi mbó-etoám, av ndego manqa-zapa goneav qagoam, ndøgo løvøte-te ndø-itui.* Geté unimanqatin. Manqa-zapa nøme, nqágó. Ndøgo ezoqa løvøte-té qanø-ituí. Taqa yaq-te, no manqatemáv, av nqægo, gè:guligulim. ¹⁷ Matev soqøsoqa ate ndægo, manqa-zapá. Geté manqa-zapa nøme, ezoqa løvøte-te, gé-ituiák.

¹⁸ Ni mīzi:nøtén, gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndego manqa-zapa matanam-te sekemba géyageák. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-ge Yo, ndego ekezan, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndembøe-khakházám. Yaq nqova soqaqape, ndego ezoqam, kha gembó-khanazák.

¹⁹ Ni mīzi:nøtén, ni Mbumbukiam-gí, neka manqei-qape ate nqægo, ezoqa soqaqape-qá bazaføgakh mokho-té qanu:gú.

²⁰ Neka ni mīzi:nøtén, Mbumbukiam-ge Yo møndø-geavún, neka nøtenat vønī-etoam, ni unimanqatin Mbumbukiam bizi:nøten. Ni ndego unimanqatin Mbumbukiam-qá mokho-té qazu:gú. Zapa ndøgo, ni tege Yo Yesu Keliso-qá mokho-té qazu:gú. Ngenek unimanqatin Mbumbukiám, neka ndego khandi miavmiav zapá.

²¹ Nogi nakheis! Zo khape mbumbuk, zitá qane-wuøezá.

2 Zion Zion-qa pepa qambo-menas

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, gè-menás, Zion gepeawam. Ndego nqanek pepa andé sævam-té genø-peawám, tugi nakheis namba. Geté zøtezat ezoqam kopoav, av gini-mataváp nqægo: Ndøgo yaya etæ manqát. Ndego nqanek pepa, Klisten bawan ezoqam-té abe-peawám, ezoqa ewaqape namba, ti mokho-te ndu:gu.

Nqanek pepa-te, Zion Klisten ezoqam nqawa, av gezømbe-ein nqægo: Ndigu kuku yá bezøgø, yaqyaq-a, neka khavozam nømendim manqat-qa yaq-te, yá beto-feazoát.

¹ No megeat ezoqám, nqanek pepa nqæpeaomit. No tu-te ndúgu tøtø-peaomit, sævam, Mbumbukiam guveatav, tugi nakheis namba. No kuku kandambá, zo-te. Geté no mbá mbá. Até ndigu ezoqa nømé-a, ndigu unimanqatin manqat ndi:zøtezat, ndigu kuku kandambá, zo-te. ² No zo-te, kuku kandambaqape, tønømbegó ndøgo: Zapa ndøgo, ni Mbumbukiam-qá unimanqatin manqat nimbu:gu. Yaq ndøgo ni mokho-te miavmiav mú:goát.

³ Mbumbukiam, Tat, neka Yesu Keliso, Tat-ge Yo, tiqa kuku matev neka tanakh matev neka sambí matev, ndøgoát, ni namba. Yaq ni unimanqatin manqat-te neka kuku matev-té qaziyagát.

⁴ No khanakhanakh kandambá qændap, zogi nakheis nøme qæzømet, ndigu Mbumbukiam-qa unimanqatin manqat-te ndi-okho, av Tat manqa ginimbiløva. ⁵ Yaq ndakin, no qø sævam, nangó qataqá-ein: Ni yaqyaq-a, kuku binigú. Nqanek manqat, guguna manqat ndakinák mbá. Awenegé. Ate av-té, ni oskia qazi-ewagam, ibugukhokhof, atema ndakin. ⁶ Kuku matev egeiegei nqáne: Ni av fabizi-yagé, av Mbumbukiam, ni manqa ginimbiløva. Teqa guguna manqat, av ibugukhokhof qazøte-ewagam, nqáne: Zo kuku matev-té qayagé.

⁷ Khavozam nømendim ezoqam kopoáv, nqanek manqei-qape-te gipanqanim. Nginik ezoqam gø:nawám, av nqægo, Yesu Keliso ge-ezoqam-ev. Gekha ezoqám ndego, av nde:manqate, ndego khavozam ezoqám neka ndego Keliso-gé qaqa ezoqám. ⁸ Zo gø:feazoát. Soqaín ndøgo, zo ndapeav tøgoat, ndøgo ni sasae-qape nqazimbogo. Geté zo yaq-fia ate ndægo, vømøndapém. ⁹ Gekha ezoqám ndego, Keliso-qa nømendim matev teløvu neka sekemba paeveav vøgoát, te mokho-te Mbumbukiam mbain. Geté ezoqam ndego, Yesu Keliso-qa nømendim matev tegeatat, ndego Eve nekā Yo, ndømbøigoát. ¹⁰ Ezoqa zo-te tendowav, ndego nømendim matev vini tendapav, zo ndego zoqa khoev-te ndøkhátøwém, neka nøfu manqat mbomanqáté. ¹¹ Gekha ezoqám ndego, ezoqam av ngenek nge:go, nøfu manqat tembo-ein, ndego ngenek ezoqam, manqa-zapa matanam-te gembótøké.

¹² No manqat nøme kandambá, zo-te manqa manqate-qa nqægo. Geté no poeveáv, pepa-te tøtøndo-peawam. Zapa ndøgo, no tototaná ndøgo: No notøndónáv, zo namba manqat vízi-eiñim. Yaq niqa khanakhanakh, tåbinimbi-tøvá.

¹³ Qøgu ana*, Mbumbukiam guveatav, tugi nakheis, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv, qo-te.

1:4 4 3 Zion 3 1:5 5 1 Zion 2:7 1:7 7 1 Zion 4:1-3 * 1:13 1:13 Até nqanék-a, yaya etæ manqát. Klisten bawan ezoqa nøme me:manqaté.

3 Zion Zion-qa pepa qambo-misika

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa, gè-misiká, Zion gepeawam. Gaius-té genø-peawám. Ngenek Gaius, Klisten megeat ezoqám. Teqa Klisten keoge matev, qanimáv. Yaq Zion khanakhanakh, taqa yaq-te. Geté ta Klisten bawan ezoqam mokho-te, megeat ezoqam nøme, møndu:goám. Teqa matev soqaín. Iz nqambógo: Diotlefés.

Gigiap kandambaqape, nqanek pepa mokho-te, nqáne: Klisten megetapak tizi-vevesam, ndigu manqa-zapa-te ndiyage, yaq até Klisten bawán-a, vømósoqá. Yaq nakémbá, ni Klisten megetapak tabizi-vevesám ndigu, tiqa poev kandambaqape, Mbumbukiam-te mba ndógo neka matev eqeieqei-te ndiyage. Yaq kopømbaqapé, tizizø-paev.

¹ No megeat ezoqám, nqanek pepa nqæpeaomit. No nqanek pepa, noge nøfu Gaius-té qatø-peaomit. No kuku kandambá, qo-te.

² Nøfu mbomambaqape! Noqa poev nqáne: Qo kopømba ndøyagé, enqoni mbain, ate av-té, qoqa unimanqatin matev eqeieqei ndægo.

³ No khanakhanakh kandambá qændap, Klisten nøfuap gifakhaz, ndigu qoqa unimanqatin-qa yaq-te ginø-einim, av qo unimanqatin-te ndoqote-yage. ⁴ No nqæyoge, av nqægo, nogi nakheis unimanqatin-te ndiyage, no khanakhanakh kandambá qændapin. Khanakhanakh av nqægo, møndølvuám, khanakhanakh nøme ate ndægo, no qændapin.

Gaius-qa tøke matev, Klisten ezoqam-te

⁵ Nøfu mbomambaqape! Qo Mbumbukiam-qa sasae qanimáv nandoqogot, Klisten ezoqa ndoqozø-tøkee. Qo até ndigú-a, qateqateav ndigu, sògozø-tøkeatún. ⁶ Nginik ezoqam, niqa Klisten møvøna-te, qoqa kuku matev-qa yaq-te, emanqat ndøvototém. Ndigu zo-te tivesez, yaq taqa zita-te nakhoa até gègeveé, qo nqawa vøzøtøké, ate av-té, Mbumbukiam-qa bøi-te, eqeieqei ndægo. ⁷ Nginik ezoqam, ekeza manqei, Keliso-qá iz panqavøem nonqo ndø-ivøvé, neka ndigu poeveáv, tiqa yage nonqo, Klisten-av ezoqam-te tiotabat. ⁸ Yaq nakémbá, ni ezoqam av nginik ngi-gu, yá bizizø-tøkéé. Yaq ndógo, ni unimanqatin manqat panqavøem sasae sizimúgút, nginik ezoqam namba.

Diotlefes neka Demitlius-qa yaq-te

⁹ No nandav Klisten bawan ezoqam-te, pepa notøndo-khofotáv. Geté Diotlefes, ndego tigi megeat ezoqam gone-qa ndego, ndego niqa manqat ndapeáv.

¹⁰ Yaq nakémbá, tøtøndonav, no ezoqa teqa matev nøtézomás, av ge:goatun ndægo. Ndego ni manqat soqøsoqa nigeve:matún. Geté ta-mbá mbá. Klisten zifuap, ginduzavin, ndego khatobumáv. Neka ezoqa nøme, ndigu khatobam-qa ndigu, ndego gèzømbe-khafenín, neka Klisten bawan-te vøndø-natazin.

¹¹ Nøfu mbomambaqape! Qo matev soqaqape mbòpáev. Geté matev eqeieqei mbopáev. Ezoqam ndego, matev eqeieqei ndego, ndego Mbumbukiam-gé. Geté ezoqam ndego, matev soqøsoqa ndego, ndego Mbumbukiam otevateáv.

¹² Geté Demitlius, ndego ezoqa ewaqape, eqeieqei me:vewé. Até teqa matév-a, ndego ezoqa eqeieqei me:vewé. Neka ndøgo unimanqatín. Até ní-a, ní ndego ezoqa eqeieqei nitivewé. Neka qo mòqote-qatéq, niqa manqat unimanqatín.

Zion-qa vaev manqat

¹³ No manqat nøme kandambá, qo-te manqa manqate-qa nqægo. Geté no poeveáv, pepa-te tøtøndo-peawam. ¹⁴ Zapa ndøgo, no tototaná ndøgo: No nakhamas-té qatøndónáv, qo namba manqat vizí-einím.

¹⁵ Sambí ndøgoát, qo-te. Qogi qafuap, khaiya mboma manqat ndøkhofotaváv, qo-te.

Neka noqa khaiya mboma manqat, nogi nøfuap kopokopo ate nandi-gu, qozø-etoám.

Zud Zud-qa pepa

Megeat Manqat-qaſe

Nqanek pepa, Zud ndøpeawám. Ngenek Yesu-gé eveqasé, Zems namba. Zud nqanek pepa, ta zapaya nqanek gene-peawám: Klisten ezoqam føgøføgakh bewaniáp, neka khavozam nømendim ezoqam-qa manqat, ya besanqawé, ndigu ezoqa ndi:zømesim av nqægo, ni kopømbaqapē, manqa-zapazapa vinivinimba sa tizigoat, zapa ndøgo, Mbumbukiam niqa manqa-zapazapa, segembøe-navøem. Geté manqat av nqægo, khavozam manqat neka mokho mbaín.

¹No Zúd, nqanek pepa nqæpeaomit. No Yesu Keliso-gé sasae ezoqám neka Zems-gé eveqasé. No ti-te ndigu tøtø-peaomit, ndigu Mbumbukiam gezøndo-akha, tegi ezoqam tigoat, neka ti-te, ndego nigi Tat, kuku ndømbogo, neka ndigu Yesu Keliso ndekhatiza.

²No äv qate-guligulím nqægo: Mbumbukiam-qa tanakh matev neka kuku matev neka sambí matev, zo nøme mba zømbó-khouwév.

Khokho nømendim ezoqam-qa yaq-te

³Nófuap! No zo niqa khandi:nat-qa yaq-te, peawam-qa nøzøgoám, Mbumbukiam ni ate nqazi-gu gini-etoam. No poev kandambá qanøgoam, zo amba av tæzømbe-peawamin. Geté no ndakin pepa vini banø-peawám. Zoqá zita tøpøzu nonqó. No nqazó-pouwe: Zoqa unimanqatin matev, gèkhakhatám, ndøgo Mbumbukiam ni ekeza ezoqam, ate nonqo ginimbi-etoam. ⁴Zapa ndøgo, zo mokho-te nandav, ezoqa nøme mändo-óz. Khonoam-té. Nginik ezoqam, Mbumbukiam gèsanqawé. Teqa Manqat, kuku matev-qa yaq-te, ndigu gèqambuatét. Ndigu ezoqa äv gini-zømesimatún nqægo: Qo kopømbaqapé, mambe matev-te soqó-okhoát. Ndigu nigi khandi miavmiav Evezøza neka Kawa kopo, Yesu Keliso, teqa yaq-te gò:nawám. Tiqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, nupøkhán mbá, é-møndæ-eín, ndigu yaq-fia nqosøgeap ndømø-qeivím.

⁵Zo mðzøte-zøtéz. Geté no zo manqa matev eim-qa nøzøgó. Izlael ezoqam, Izip manqei-te giyagam, Evezøza møndø-khandi:z. Geté vaev-te, ndego ndigu ezoqam, unimanqatinteav qagoam, gèngiæzó. ⁶Neka gèmbø-mataváp. Enzol ezoqam ndigu, poeveav qagoam, ta bazaføgakh-te mba tiyagat, av Mbumbukiam gezømbe-etoam, neka ndigu tiqa manqei gi-ivøvem, Mbumbukiam ndigu auli sén gene-løvønøvé. Yaq oskia ndømøpøsáp. Bøivun-té giyagé, atema Mbumbukiam-qa Khøuwa Kandambaqape-te, manqa ovøyam-te vømówān-a, yaq-fia nqosøgeap vó-upøgim. ⁷Neka até Sodom neka Gomoláya, gèmbø-mataváp. Ta taon menas neka vemíav nøme, avøavun qagoat, ezoqam ndigu mambe okho matev vinivinimba qazøgoupam, ndigu ndakin nqosøgeap miavmiav gøinam manqei-té gigú. Ndøgo niqá nømendim nonqó.

⁸Até nandiv khokho nømendim ezoqám-a, ndigu ezoqa venanqei-tam-te gi-manqatatur, ndigu tiqa manqa-zapá matanam-te, ekeza kha ndøngi:wát, Evezøza-qa megeat matev-qa yaq-te vø:naumatun-a, tegi enzol ezoqam-qa yaq-te, ngenøgim manqat vømanqatatur. ⁹Geté até Maekól-a, ndego enzol ezoqam kandambaqape, ndego nqova soqaqape namba Mozes-qa kha-qa

yaq-te manqat ge-itumbam, ndego manqat qaqa-us einiáv, te-te. Ndego sa nqáneq gembo-eín, “Evezøza, yaq-fia ndæqamákh.” ¹⁰ Nandiv ezoqam, ngenøgim manqat, sège-manqaté. Geté taqa yaq-te ndøgo, ngenøgim manqat ndi:manqate, ndigu mokho ndapeáv. Ndigu ekeza kha-qá poev matev paev mba me:zøtezát. Ndigu andé søvakra gigiap matavap mbain me me:gó. Yaq tiqa matev géngiæzó.

¹¹ Nginik møndø-soqóez. Ndigu Kein-qá matev ndøndapém, ndego ekeza eveqase pakhapakha gembokhana. Neka ndigu Balam-qá matev mbopáev, ndego moni ndøpazat zapaya, manqa-zapa gego. Mbumbukiam-qa manqat, ndigu gèsanqawé, ate av-té, Kola nde-go, Mbumbukiam-qa manqat gesanqao. Geté Mbumbukiam, áv gené-ngiæzó, av Kola ge:ngiu.

¹² Nandiv ezoqam, mivi mbaín. Zo kuku lou loge matev-te qazo-pindamin, ndigu ekeza kha mba mbomatavupatún, lou loge si vøzø-wagatun. Nginik zo mokho-te, andé khavim-us ezoqám. Ndigu andé ibøkha-yav ozoz me me:gó, khamøe qakaweamín. Neka ndigu andé tae nanga-yav tae me me:gó. Tae nanga viav qafakhanín, ndigu nanga vi:máv. Lu møndøzø-khofovøém. Gèpakhaéz. ¹³ Neka ndigu andé ndaola khamøe kandakanda me me:gó. Tiqa manqa-zapazapa mivi-us, andé faf me me:vuaté. Neka ndigu andé nduku nøme me me:gó, yan-te khokho ndi-okho, sa gimø-nasinimín. Ezoqam av ngi:gu, Mbumbukiam tiqa manqei, møndøzø-nøzá. Bøivun-qape-té qagó. Yaq miavmiav ndøgo týagát.

¹⁴ Inok, ndego Adam gendo-manazam, ge-ezoqam-seven-ev, ndego ezoqa av ngi:gu, tiqa yaq-te, Mbumbukiam-qa manqat, áv gene-vevezám nqægo, “Nqáe! Evezøza møndø-geavún. Tegi enzol ezoqam kopoav gevebumav-qape namba me:geavún. ¹⁵ Ndego ezoqa ewaqape manqa ovøyam-té genø-áb. Yaq gekha ezoqám ndigu, Mbumbukiam ndisanqawe, ndego yaq-fia zótá, tiqa manqa-zapazapa zapaya neka tiqa manqat soqøsoqa ate ndægo zapaya, teqa yaq-te gi:manqatam.”

¹⁶ Nginik ezoqam, gekha matév ndøgo, ndøzø-fakhate, ndigu khanakhanakh mbaín. Neka ndigu zenda, ezoqa nøme-té ginø-qantumátún. Ndigu ekeza poev matev soqaqape mba mbopáev, neka ekeza kha mba mo:-eqawát. Ndigu ezoqa enaq manqat zøge:matún neka vøzømbè-khavozumatun. Yaq ndigu tiabezømbe-tøkeé, av ndigu ndøzømbe-poev.

Ni unimanqatin-te, bazaføgakh-us bizi-waniáp

¹⁷ Geté zo, nøfuap mbomømboma, manqat zombó-matavupát, nigi Evezøza Yesu Keliso-gi u-anim gizø-manqatam. ¹⁸ Ndigu áv gini-manqatám nqægo, “Vaev khøuwa-te, ezoqa ndøndozáv. Ndigu Mbumbukiam neka Klisten ezoqam otøotam mé:zæbát, neka ekeza poev matev soqøsoqa mba vømbópavát.” ¹⁹ Nginik ezoqam, zo gèqaqabatún. Ndigu manqei-qape ezoqam-qá matavap mba mbopáev. Neka ndigu Nqova Mbomambaqapé mbaín.

²⁰ Geté zo, nøfuap mbomømboma! Zo unimanqatin matev mbomambaqape zondapém. Ndøgo zoqá zapá. Yaq ta zapa-te ndøgo, zotófisám. Nqova Mbomambaqape mokho-té qanø-guligulím. ²¹ Zo Mbumbukiam-qa kuku mokho-te, até vøugú, zo nigi Evezøza Yesu Keliso ndøzømbøe-keoge. Ndego ekeza tanakh matev-te, yage miavmiav zø-etoám.

²² Ezoqa nøme ndigu, tiqa unimanqatin bazaføgakh mbain ndigu, gèzøtøkeé. ²³ Neka ezoqa nøme, zo andé gøinam-me-té qanø-khandí:z. Neka

ezoqa nøme-te, tanakh bezøgó. Geté go:feazoát. Soqain ndøgo, zo tiqa manqa-zapazapa-te, sa tozotu-oz.

Ike manqat Mbumbukiam-te

²⁴ Mbumbukiam, ndego kopømbaqape ndego, zo tezø-geatat, yaq zo o:zaneav vøgoát, neka ndego kopømbaqape ndego, zo ekeza waev mbomambaqape-te te-itub, yaq zo teqa megemege-te khanakhanakh-us manqa-zapa-yav vozomøwān, ²⁵ ndego Mbumbukiam kopo, ndego ni Yesu Keliso mokho-te, nigi Evezøza, gekhandi:n, waev neka bazaføgakh neka kawa matev, teqa ndégo, ibugukhokhof, khøuwa ate ndi:gu ngazeav qagoam, neka ndakin, neka megemege-te ndo:go, miavmiav.

Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

Manqat Qandoveveam

Megeat Manqat-qase

Nqanek manqat, Zion ndøpeawám, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv nøme gegoam. Ta khøuwa-te ndøgo, ndego nqanek manqat gepeawam, ndego Patmos manqei bawa-té geyagám. Gaman ezoqam, timø-vutumím ndøgo. Yaq ndego ta manqei bawa-te ndøgo, andé ndimbula ezoqam me me:goám.

Khøuwa nøme, ta manqei bawa-te ndøgo, ndego umingiap ndøqeivát. Yesu matev kopoáv gembo-vevezam, megemege-te ndo-go, tøfakhanam. Zion nqanek manqat, tene-peawám ndøgo: Kliten ezoqam ndigu, qaqa ezoqam neka ngenøgim matev mokho-te ndiyage, føgøføgakh bewaniáp neka Evežøza-qa manqat bazaføgakh-us bembø-geawat. Zapa ndøgo, vaev-te, Mbumbukiam teqa bazaføgakh kandambaqape ndøveáz, neka Saitan, Mbumbukiam-gi qaqa ezoqam ate ti:goat namba, vøngiæzō. Ezoqa ewaqape, Mbumbukiam-qá manqa ovøyam-té giwaniapát. Yaq ezoqam ndigu, Yesu ndimbopaev, neka ivøveav ndigu, yage eqeieqei ndøndapém.

Nqanek emanqat mokho-te, manqat kopoáv, yaya etæ manqát.

Nqanek manqat av khandē-veveam

¹ Nqanek manqat, Yesu Keliso ndøvevezám. Mbumbukiam tene-omat ndøgo: Ndego tegi sasae ezoqam mé:zømás, ande gekha matev me mé:fakhanám. Ndøgo sà befakhanám. Nakhamas-té. Yesu tege enzol ezoqam, Zion-té gendo-khofotáv, ndego tege sasae ezoqam, taqa yaq-te vømbøe-ovøyam. ² Nqanek emanqat, Zion me:vototét, matev ate ndægo, geqeivat, neka manqat ndøgo, Yesu Keliso ge:-omat, ndøgo Mbumbukiam-te qandowav.

³ Gekha ezoqám ndego, nqanek manqat tegeve:mat, Mbumbukiam gevevezam, neka gekha ezoqám ndigu, nqanek manqat ti-ewagat, neka vømbópavát, av nqæpeawap, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú. Zapa ndøgo, khøuwa ndøgo, nqanek matev tøfakhanam, avønín.

Khaiya mboma manqat, Kliten bawabawan seven-te

⁴ No Zíón. No nqanek pepa, zo Kliten bawabawan seven-té qatø-peamít, zo Esia plovin-te ndozo-yageap.

Kuku neka sambi ndøgoát, zo namba, te-te ndego ndøndo-okho, ndego ngego neka ndego gegoam neka ndego ngegeav, neka ndøgo nqova seven-te ndøndo-okho, ndigu teqa kawa ezoqam-qa qonam nonqo megemege-te ndo-go, ⁵ neka ndøgo Yesu Keliso-te ndøndo-okho, ndego unimanqatin manqat mba ndemanqate. Bugukhokhof ezoqam ngének, løvøte-te gendosuzam. Kawakawa-za ate ndi:gu, manqei-qape-te ngigu, ndego tigi kawá.

Ndego, ni-te kuku ndømbogo neka teqa kouk mokho-te, ni manqa-zapa-te gendo-nqovotan, ⁶ neka ni teqa megeat matev mokho-te, kawa iz gini-etoam, neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqam vø-amb, ni tege Eve-qa sasae tizimbo-goat, iz kandambaqape neka bazaføgakh matev, teqa ndégo. Miavmiáv. Amén. Nqanek manqat unimanqatín.

⁷ Nqæe! Ndego khaiya ozoz mokho-té genøgeáv. Ezoqa ewaqape sugumú-ometét. Ate ndigú-a, gikeqatøvem, vø-ometám. Yaq ezoqa bawabawan

ate ndi:gu, manqei-qape-te ngiyage, ndigu mbøni zóvá neka vó-eivám, te zapaya. Amén. Matev áv tónéfakhán.

⁸ Evezøza Mbumbukiam, ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo, ndego ngego neka ndego gegoam neka ndego ngegeav, ndego áv gene-manqaté nqægo, “No zapá neka no váev.”

Keliso Zion-te gefakhan, Klisten bawabawan seven-te pepa peawam manqat gembo-ein

⁹ No Zíon. No zogé Klisten zøfú. Yesu mokho-te, ni kopó. Te mokho-te, no zo namba, viniv kopó sizimu-eqawát neka Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te sa nqázimū-yägē, neka bazaføgakh-us sa nqázimū-wānīāp.

No Mbumbukiam-qa manqat qate-manqatam neka ezoqa Yesu-qa yaq-te vøtē-zømesimam, ta zapaya ndøgo, no Patmos manqei bawa-té gimø-ogenonám. ¹⁰ Yaq Sande khøuwa nøme qandopave, Evezøza-qa khøuwa, no Mbumbukiam-ge Nqova tène-khatómb. Yaq noqa zita-te, no manqa wag kandambaqape nø-ewág. Andé kipi me me:khambá. ¹¹ Ta wag ndøgo, áv qande-eín nqægo, “Matev nqanek nqoqo-qeivit, pepa-té qonó-peawám. Yaq Klisten bawan seven-té qonó-khofotám, ndigu Efesus neka Simina neka Pegamum neka Tiatila neka Sadis neka Filadelfia neka Laodisia taon-te ndiyageap.”

¹² Yaq no nõqambún. Ambá no-ometín, gekha ezoqám ngenek, manqat ngenø-manqate. Qæqambun, yaq no lampa asøzam nonqo nõqeiv. Sevén ate qægoam. Lampa asøzam nonqo neka lampa ndøgo, gol khakheitáp. ¹³ Yaq ta lampa asøzam nonqo mokho-te ndøgu, ezoqam møndøyám. Ndego andé Ezoqam-ge Yo-qá bugug me me:kewagám. Ndego ndabua sekeqape ndø-uzám, até bov vømømbø-gutav, neka savim-te løvønam nonqo gol-us vømboe-løvøtam. ¹⁴ Teqa kawa neka tegi izum, papaqá. Khagi, andé sip su papaqá neka andé sík. Neka teqa bøi, andé gøina wageap me me:wageapám. ¹⁵ Neka teqa zenda tokhotapak, andé auli gigiap me me:goám, gøinam-te toqota. Bøi sanqatøve-ús. Neka teqa manqa wag, andé ibøkha sololo kandambaqape me me:wagám. ¹⁶ Teqa nakeamo zenda-te, nduku ndø-upøzotám. Sevén, ate gi-goam. Neka teqa manqa-nqa-te, nakhag kaiya geøvap yaqyaq-us khobos-qapi ndofakhatám. Neka teqa bugug, andé khøuwa tatas-qape-qá waev me me:sanqatavám.

¹⁷ Qæ-omet, no teqa zenda tokhotapak-qa megemege-te ndo:go, sæbøián. Andé løvøte ezoqam me nøteveám. Geté ndego teqa nakeamo zenda nõmbové, vønø-ein, “Qo møe ndøgó! No ndégo, bugukhokhof vøegoam-a, vaev-te vøegoát. ¹⁸ No khandi ezoqám. No møenaním. Geté nqáe! No nango møekhandi:n. Neka no miavmiav nõyagát. Neka no løvøte neka løvøte ezoqam-qa manqei, tigi mboqog mboqogim nonqo nogeazoát.

¹⁹ Matev ndøgo, nqoqo-qeivit, qópeawám, matev ndøgo, ndakin tøfakhanam, neka matev nøme, vaev-te vøfakhanám. ²⁰ Nduku seven ndigu, noqa nakeamo zenda-te qoqozømet, neka lampa asøzam nonqo gol-us qoqoqev, taqa mokho ndøgo, qakhonawam, nqáne: Lampa asøzam nonqo gol-us seven, ndøgo Klisten bawan sevén. Neka nduku seven, ndigu Klisten bawan seven-gí enzol ezoqám.”*

1:8 1:8 Veve 21:6; 22:13 **1:13** 1:13 Dan 7:13; 10:5 **1:14** 1:14 Ezek 43:2; Dan 7:9; 10:6; Veve 2:18; 19:12 **1:16** 1:16 Iblu 4:12; Veve 2:12; 19:15 **1:17** 1:17-18 Isa 44:6; 48:12; Veve 2:8; 22:13

* **1:20** 1:20 Zøtezat ezoqa nøme, áv gini-mataváp nqægo: Nqanek manqat, Klisten bawan-gí enzol ezoqam seven ndæmanqate, ndøgo Klisten bawan-gí megetapak o u-anim me-manqaté. Até septa 2 neka 3 mokho-té-a.

2

Evezøza-qa manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Efesus taon-te giyagam

¹ Yaq Evezøza, āv genøme-ein nqægo, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Efesus taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa āv qoqombøe-peawām nqægo:

Nqanek manqat ndégo temanqaté, ndego nakeamo zenda-te, nduku seven nde-upøzoat, neka ndego lampa asøzam nonqo gol-us seven mokho-te ndu-okho. Ndego āv gene-manqaté nqægo:

² No zoqa matev mōtenōtén, av ndøzøte-matanam neka sasae fōgakh ndozo-geawat neka bazafōgakh-us ndozowani. Neka no mōtenōtén, zo manqa-zapa-us ezoqam sa takeapāv, zoqa mokho-te tu-goat. Neka zo ndigu mōzo-gevezotām, ndigu ekeza kha Keliso-gi u-anim ndi:vewe. Geté ndigu Keliso-gi u-anim mbá. Yaq zo mōzoqás, av nqægo, ndigu khavozam ezoqám. ³ Matev fōgōfōgakh qazø-fakhanumam, no zapaya, zo bazafōgakh-us zowaniapám. Neka zo ivøveāv.

⁴ Geté zoqa matev nøme-qa yaq-te, no khanakhanakh mbain. Ta matev nqáne: Zo kuku matev no-te, av bugukhokhof qazømbe-goam, mōzo-ivøvé. ⁵ Gēmbo-mataváp: Zo bugukhokhof kuku kandambá qazøgoam. Geté ta matev-te ndøgo, zo mōzotōndo-bøiáz. Qámhá. Vøndo-qambúz. Yaq matev āv tønégó, av bugukhokhof qazøtegoam. Mbain tøgoat, yaq no ndōtōndonáv, zoqa lampa asøzam nonqo vøtévibām, ma ndæwuøe. ⁶ Geté matev nøme ndøgo, ndozo-matanam, eqeieqei. Zo Nikolas-gi paev ezoqam-qa matev, zōsanqawé. Até nó-a, no tiqa matev, nōsanqawé.

⁷ Gekha ezoqām ndego, gea ndømbogo, ndego yá beyogé, av Mbumbukiam-ge Ngova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.

Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, no tae nanga nombó-etoám, vøløg, ta tae-te ndøgo, ezoqa khandi ndøzø-etoam, Mbumbukiam-qa Paladais manqei-te ndøya.”

Evezøza-qa Manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Simina taon-te giyagam

⁸ Yaq Evezøza manqat nøme genø-ein, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Simina taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa āv qoqombøe-peawām nqægo:

Nqanek manqat ndégo temanqaté, ndego bugukhokhof vøgoam-a, vaev-te vøgoāt, ndego genanim neka nango vøkhandi:v. Ndego āv gene-manqaté nqægo:

⁹ No zoqa potonom matev, mōtenōtén. Neka no mōtenōtén, zo gigiap-av ezoqám. Geté unimanqatin, nqova-te, zo gigiap kopoáv ndøzøgo. Neka no tiqa manqat mōtenōtén, ndigu zo ndingenøzoat. Nginik ekeza kha, Zu ezoqam me:vewé. Geté ndigu Mbumbukiam-gi ezoqám mbá. Ndigu Saitan-gi bawan ezoqám.

¹⁰ Matev ndøgo, zo avønin tozo-potonømem, møe mbogøném. Nqáe! Ngova soqaqape, zo ezoqa nøme ndimbula-té genø-nqeisám, zo vøekhamás. Yaq zo khøuwa ten, zópotonumát. Geté zoqa unimanqatin matev-te, bazafōgakh-us ndøwaniáp, até ndøgó-a, zo løvøte etoam-qa tizøgoat. Yaq no zo yaq-fia khandi miavmiav nøzø-etoám.

11 Gekha ezoqām ndego, gea ndømbogo, ndego yà beyogé, av Mbumbukiam-ge Ngova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.

Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, ndego løvøte nøme, ndøgo tø-menas, kopømba mbain, tøngiu.”

Evezøza-qa Manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Pegamum taon-te giyagam

12 Yaq Evezøza manqat nøme genø-ein, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Pegamum taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa av qoqombøé-peawám nqægo:

Nqanek manqat ndégo temanqaté, ndego nakhag kaiya geøvap yaqyaq-us khobos-qapi ndimbogo. Ndego av gene-manqaté nqægo:

13 No møtenøtén, ma ndøzøte-yage. Zo ndøgo tozoyagé, ma Saitan teqa kawa ezoqam-qa qonam nonqo ndømbogo. Geté zo unimanqatin matev no-te, bazaføgakh-us zogeawát. Zo naopøteáv, até ta khøuwa-te ndøgó-a, zo mokho-te, ma Saitan nde:mia, Antipas gilaem, ndego unimanqatin ezoqam, ndego noqa yaq-te ezoqa ge:zømesimam.

14 Geté zoqa matev nøme-qa yaq-te, no khanakhanakh mbain. Ta matev nqané: Zo mokho-te, ezoqa nøme Balam-qa nømendim matev mbopavét, ndego Balak ge-ometim, Izlael ezoqam av kenétubám. Yaq ngenek, Izlael ezoqam, soqain-té geabenø-itubát. Lou ndøgo, ezoqa batae-te gi-aumam, betèloge-a, mambe betè-okho. 15 Zo mokho-te nandav, ezoqa nøme, ndigu Nikolas-gi paev ezoqam-qa nømendim matev ndimbopaev, tiqa matev até kopó. 16 Yaq nakémbá, zo vøndo-qambúz. Mbain tøgoat, no ndøtøndonáv, nakhamas-té, ndigu ezoqa namba nakhag kaiya vøtínøfè, ndigu noqa manqa-nqa-te ngindu-fakhate.

17 Gekha ezoqām ndego, gea ndømbogo, ndego yà beyogé, av Mbumbukiam-ge Ngova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.

Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, no mana nombó-etoám, ta lou ndøgo, ndakin ndøkxonøwe. Neka no ndego nandi papaqa nombó-etoám. Iz ndakinak mo:peawé. Ezoqa nøme ta iz ndøgo, gé:zøtezák. Sate ndegó tené-otév, nandi tendapaz.”

Evezøza-qa Manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Tiatila taon-te giyagam

18 Yaq Evezøza manqat nøme genø-ein, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Tiatila taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa av qoqombøé-peawám nqægo:

Nqanek manqat, Mbumbukiam-gé Yo ndømanqaté. Teqa bøi andé gøina wageap me me:wageáp. Neka teqa zenda tokhotapak, andé auli gigiap bøi sanqatøve-us me me:gó. Ndego av gene-manqaté nqægo:

19 No zoqa matev møtenøtén, av ndøzøte-matanam, neka zoqa kuku matev neka unimanqatin matev neka zoqa tøke matev ezoqa nøme-te neka zo bazaføgakh-us ndozo-waniap. Neka no møtenøtén, matev ndøgo, zo ndakin ndozo-matønnumit, møndømø-løvúa, av bugukhokhov qazøtegoam.

20 Geté zoqa matev nøme-qa yaq-te, no khanakhanakh mbain. Ta matev nqané: Zo ndugu sævam, Zezebel, ndugu ekeza kha Mbumbukiam-gu manqa vevezam ezoqam nduivewe, sòzombo-takét. Tuqa nømendim matev mokho-te, ndugu nogi sasae ezoqam, gètubumít. Ndigu mambe

betē-okho-a, lou ndøgo, ezoqa batae-te gi-aumam, bēloge. ²¹ No bugukhokhof, khøuwa iz mðembo-etoám, tundui-qambun. Geté ndugu poveáiv, mambe matev tu-ivav. ²² Nqáé! No enqoni nombó-etoám. Venanqei nonqo-té gúsømbimát. Até ndigú-a, tu namba mambe gi-goam. Yaq ndigu nqosøgeap kandambaqape ndøndapém, ndigu tiqa manqa-zapa-te qambuzaneav tigoat, tu namba gi-goam. ²³ Unimanqatín. No até ndigú-a, ndigu ande av tugi nakheis ndi:gu, tuqa matev ndimbopaev, pakhapakha nøzøkhaná. Yaq Klisten bawabawan ate ndi:gu, tinizøtéiz ndøgo: No ezoqam-qa matavap neka poev møtenøtén. Yaq no zo ezoqa kopokopo-te, ate ndøzøte:go, yaq-fia áv tøtégot, av zo matev ndøzøte-matanam.

²⁴ Geté zo ezoqa nøme, Tiatila taon-te ndozoyage, zo tuqa nømendim manqat ndapeáiv, ndøgo ezoqa nøme, Saitan-qa mokho manqat ndimbo-akhayam. Yaq no zo viniv nøme nøzø-etoamá. Geté no sa nqánek qazø-ein: ²⁵ Zoqa unimanqatin matev nandøzøgo, føgøføgakh até vøgeawát, atema no banøgeav.

²⁶ Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, neka noqa poev tembopavat, atema vaev-te, no ndego kawa iz nombó-etoám. ²⁷ Yaq ndego bawabawan gezømbó-kawaevtát. Bazaføgakh-ús. Teqa khamokh, auli khamokh ndøgoát. Yaq ndego bawabawan andé ganda pot me mé:møkuimát, ndigu teqa manqat sa tinqagimat. ²⁸ Kawa iz tæmbo-etoam, até kopó, av no Tat genømbe-etoam. Neka no teqa føi khamokh, pave ndukuam nombó-etoám.

²⁹ Gekha ezoqám ndego, gea ndømbogo, ndego yá beyogé, av Mbumbukiam-ge Nqova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.”

3

Evezøza-qa Manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Sadis taon-te giyagam

¹ Yaq Evezøza manqat nøme genø-ein, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Sadis taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa áv qoqombø-peawám nqægo:

Nqánek manqat ndégo temanqaté, ndego Mbumbukiam-ge Nqova seven neka nduku seven ndimbogo. Ndego áv gene-manqaté nqægo:

No zoqa matev møtenøtén, av zo ndøzøte-matanam. Ezoqa áv gini-manqaté nqægo: Zo ndozoyágé. Geté zo mōzo-pakhaéz. ² E-mozosúz. Zoqa unimanqatin matev-qase, zua ndøzøgo, é-bezømbø-føgøføgakhám. Soqáin ndøgo, ate nonqo sa tømøzø-navøem. Zapa ndøgo, no áv qateqeiví nqægo: Matev ndøgo, zo ndozo-matanam, noge Mbumbukiam-qa bøi-te, ndaføyamba-qapé mbá. ³ Gømbo-matawáp, av Mbumbukiam-qa Manqat gi-zømesimam, manqat ndøgo, zo qazoyogem. Gømbo-paevém, neka vøndo-qambúz. Zo tiaweav tigoat, yaq no andé aqonam ezoqam me nøtégeáiv. Neka zo zøtéizøtezák, gekha khøuwa-tē, no tøtøndonav.

⁴ Geté ezoqa kopokopo, zo Sadis Klisten bawan mokho-te, ndigu tiqa ndabua-te, khavim mbáin. Yaq ndigu no namba niti-okhoát, ndabua papaqa-papaqa vø-uzupát. Matev av nqægo egeiegei. Zapa ndøgo, ndigu manqa-zapazapa mbáin. ⁵ Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, ndego ndabua papaqa, áv tené-uzupát. Neka no teqa iz, khandi mbuk-te ndøpeawap, nombó-evøzamák. Yaq no teqa yaq-te, noge Tat-qa bugug-te neka tegi enzol ezoqam-qa bugug-te, áv qaté-unimanqatín nqægo: Ndego nogé ezoqám.

⁶ Gekha ezoqām ndego, gea ndømbogo, ndego yà beyogé, av Mbumbukiam-ge Nqova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.”

Evezøza-qa Manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Filadelfia taon-te giyagam

⁷ Yaq Evezøza manqat nøme genø-ein, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Filadelfia taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa äv qoqombøé-peawām nqægo:

Nqanek manqat ndégo temanqaté, ndego ezoqa ndaføyamba-qape neka unimanqatin-qape, ndego Deivid-gi mboqog mboqogim nonqo ndegea-zoat. Gekha mboqög ndigu, temboqozo, ezoqa kopømba mbain, nqawa tetokaz. Neka gekha mboqög ndigu, tetokaz, ezoqa kopømba mbain, nqawa temboqozo. Ndego äv gene-manqaté nqægo:

⁸ No zoqa matev møtenøtén, av ndøzøte-matanam. No møtenøtén, zo bazaføgakh khapémbá. Geté zo noqa nømendim manqat, mözombo-pavám neka noqa yaq-te naopøteäv. Yaq nqáe! No zo mboqog, møezø-mboqozó. Yaq ezoqa kopømba mbain, nqawa tetokaz. ⁹ Nqáe! Ezoqa ndigu, Saitan-gi bawan ezoqam ndigu, gete ndi:khavozam neka ekeza kha Zu ezoqam ndi:vewe, no ndigu ezoqam, zo-té qatøndó-khofotáz, ekeza kha, zoqa zenda tokhotapak-qa megemege-te, manqei betélaem. Yaq ndigu ndømatøvemém, av nqægo, no kúkú zo-te. ¹⁰ Zo noqa manqat mözombo-pavám, av qazømbe-ein nqægo, bazaføgakh-us tozo-waniapat. Yaq nqanek viniv-qape manqei-qape-te tøfakhan, ndøgo manqei-qape ezoqam ate ndi:gu tækhamasimat, no zo ndækhandí:z.

¹¹ No avønín notøndónáv. Até vøgeawát ndøgo, ndøzøgo. Soqain ndøgo, ezoqa zoqa yaq-fia, ndøgo Mbumbukiam zo etoam-qa ndezøgo, te:vibam.

¹² Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, no ndego noqe Mbumbukiam-qa khoev-te, nandi uk nówuáo. Ndego ma gé-ivavák. Ezoqa kopømba mbain tendaf, ma nde:wuowe. Yaq no te-te, noqe Mbumbukiam-qa iz, notó-peawám, neka noqe Mbumbukiam-qa taon-qa iz, vøtó-peawám, ndøgo Zelusalem taon ndakinak, noqe Mbumbukiam-te, yan-te tøndovis, neka noqa iz ndakinak vøtó-peawám.

¹³ Gekha ezoqām ndego, gea ndømbogo, ndego yà beyogé, av Mbumbukiam-ge Nqova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.”

Evezøza-qa Manqat, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Laodisia taon-te giyagam

¹⁴ Yaq Evezøza manqat nøme genø-ein, “Klisten bawan ezoqam, ndigu Laodisia taon-te ndiyage, tigi enzol ezoqam, pepa äv qoqombøé-peawām nqægo:

Nqanek manqat, ndégo temanqaté, ndego unimanqatin ezoqam ndego, ndego ‘Amen’ ndimbo-akhayam. Ndego bøi vizu ezoqam egeieqeí, neka manqat ate ndægo, ndemanqate, unimanqatin. Ndego gigiap ate nqægo-qa zapá, Mbumbukiam gekhakheinam. Ndego äv gene-manqaté nqægo:

¹⁵ No zoqa matev møtenøtén, av zo ndøzøte-matanam. No møtenøtén, zoqa Klisten matev-te, zo tatás mbá, neka zo até vatáp mbá. Noqa poev nqáneq: Zo uni tatas-in ndøgó, o, zo uni vatap-in vøgo. ¹⁶ Geté zo livinqasé qazotu-waní. Zo ambá av nqægo, tatas o vatap. Yaq nakémbá, no nóqozáb, zo. Zoqa mokhov, soqain, no-te. ¹⁷ Zo äv qazøte-manqaté nqægo,

‘Ni kopømbá. Ni andé gigiap kopoav ezoqám. Ni khakhambaenteáv.’ Geté zo vini. Zo khakha-mbá. Zo qámbá, Mbumbukiam-te. Zo andé gigiap-av ezoqám. Neka zo andé bøi kopøitáp neka andé ndabua-yáv. Geté zo zøkezan matavapøteáv. ¹⁸ Yaq nakémbá, noqa guguna manqat zo-te, nqáneq: Zo vøndozáv, andé gol me zøtéwiím no-te, gol ndigu gøinam-te uni gi-bæbæs-ez. Yaq zo uni gigiap-kopoav-ezoqam-in zógoát. Neka até ndabua papaqa-papaqá-ya, vozówi. Yaq zo nqáneq ndabua tozo-uzam, zo mivi sekemba zógoák, zo ndabua-yav nandozogo. Neka até mulømula, bøi-te giam nonqo vozówiím. Yaq zo kopømbaqap, tozo-kewagat. ¹⁹ Gekha ezoqám ndigu, no kuku nqanøgo ti-te, no nøzø-ponqomatún, neka manqa nqázø-løvüát. Yaq nakémbá, zo vøqambúz, neka tatas ndøgó, Klisten matev-te. ²⁰ Nqáé! No mboqog tambáv qatoyá neka nqatø-khaneam. Gekha ezoqám ndigu, noqa khaneam tiyogem neka mboqog vønømbø-mboqozonám, no ndøtøndo-øn, neka lou namba vøtílog.

²¹ Ezoqam ndego, manqa-zapa tetømbua, av no qate-tømbua, no ndego kawa iz nombø-etoám. Yaq ndego no namba kawa ezoqam-qa qonam nonqo-té qeitø-qonavát, ate av-té, no Tat namba, kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te nqati-qonøve.

²² Gekha ezoqám ndego, gea ndømbogo, ndego yá beyogé, av Mbumbukiam-ge Nqova, Klisten bawan vinivinimba-te nde:manqate.”

4

Mbumbukiam yan-te, iz ande av kimbøē-eqawat

¹ Taqa zita-te, no qækewag, nqáé! No yan-te nqo:go, mboqog nøzømét. Mboqozoát. Yaq wag ndøgo, no bugukhokhof ande kipi me qate-ewag, no ndakin av qanømbe-ein nqægo, “Qåndoqavíg, nqáneq. Yaq no matev tøtéqamákh ndøgo, taqa zita-te tøfakhanam. Ndøgo bəfakhanám.” ² Yaq Mbumbukiam-ge Nqova, até gendego, no vøndapan. Yaq nqáé! No yan-te ndøgo, kawa ezoqam-qa qonam nonqo nøqéiv, ezoqam vø:qotam.

³ Ndego ezoqam, qonam nonqo-te go:qotam, bugug andé nandi khagi-us momotáp. Nandi nøme-qa iz, zaspá. Ndigu khakhavá. Neka nøme ndigu, kanilién. Ndigu køkøkuk. Neka khakhava vøfaleam. Qonam nonqo unime-khawagát. Khakhava ndøgo, taqa khagi andé nandi nøme-qá khagi, iz emelal nqambogo. Momotap-ús. ⁴ Ta qonam nonqo, qonam nonqo tuenti-foa nøme, møndø-khawagát, yaq ta qonam nonqo nøme-te ndo:go, megetapak tuenti-foa vø:qonavam. Ndigu ndabua papaqa-papaqa ndø-uzupám neka kawa-te, kawakawa-za-qa gol wawaq vø:uzupam. ⁵ Qonam nonqo kopote ndøgo, livi qøuwuøyam, ndand ndovøimám neka vøndø-møkunimam, neka xo vøndøwagam. Ta qonam nonqo megemege-te ndo:go, mogenda-pakha ndø-asazám. Waev-ús. Sevén ate qægoam. Nqáneq mogenda-pakha seven, Mbumbukiam-gí Nqova sevén. ⁶ Qonam nonqo kopo-qa megemege-te ndo:go, andé ndaola me me:goám. Taqa ibøkha andé glás. Unime-bæbæs.

Yaq ta qonam nonqo-qa avønin-te ndøgo, khandi gigiap foa vø-ogitavam. Nginik khandi gigiap foa, tiqa kha ate qazømbe-goam, bøi-us mbá, megemege-te neká zita-te. ⁷ Khandi gigiap nøme, teqa bugug andé layón. Neka nøme ndego, ge-menas-ev, ndego andé kao anganeám. Neka nøme ndego, gemisika-ev, teqa bugug, andé ezoqam-qá bugúg. Neka nøme ndego, ge-foa-ev,

ndego andé koyám. Gèløvuvát. ⁸ Nginik khandi gigiap foa ate gi:goam, taf-ús. Taf siks-siks qazøgoam. Até taf-té-a, bøi vøzøgoam, mumat-te nekā mokho-te. Ndigu pusup mbain. Pāvave nekā lovølova, ndigu āv gini-manqatatún nqægo,

“Ndaføyamba-qapé. Ndaføyamba-qapé.
Evezøza Mbumbukiam, ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo,
ndego gegoam
neka ndego ngego
neka ndego ngegeav,
Ngenek ndaføyamba-qapé.”

⁹ Nginik khandi gigiap foa, Mbumbukiam gimbo-vizumemin neka iz vømbø-eqanimin neka ike manqat vømbø-einimin, ndego qonam nonqo-te ndo:qomat, ndego miavmiav ndeyage, ¹⁰ yaq ndigu megetapak tuenti-foa, teqa megemege-te ndo:go, ndego qonam nonqo-te ndo:qomat, ekeza kha, manqei me:laemín, vømbø-vizumemin, ndego miavmiav ndeyage. Yaq ndigu tiqa kawa ezoqam-qa wawaq, qonam nonqo-qá megemege-té ginø-awamín, manqat vø-einimin,

¹¹ “Nigi Evezøza neka Mbumbukiam!

Qo ezoqa eqeieqei.

Iz eqawat matev neka vizap matev neka bazaføgakh, qoqa begó.

Zapa ndøgo, gigiap ate ndægo, qo qokhakheinám.

Qoqá poev-té qanøfakhán neka qoqá poev-té qagó.”

5

Pepa løvøyat neka Sip Nakhasam

¹ Yaq no tæqeiv ndøgo: Ndego qonam nonqo-te go:qotam, teqa nakeamo zenda-te, pepa løvøyat ndøndapám. Ta pepa løvøyat ndøgo, peawap yaqyaq-ús neka ndøgo gètókám. Ndavánd qane-tokeapám. Sevén ate gi:goam.

² Yaq no enzol ezoqam bazaføgakh-qape no-omét. Kandambaqapé møndæ-akhá. Av gene-akhá nqægo, “Gekha ezoqám ndego, ezoqa eqeieqei, nginik ndavand tekoqogim neka pepa løvøyat vø-mboqoã?” ³ Geté ezoqam mbain, yan-te nqo:go o manqei-qape-te nqanek o manqei mokho-te nqøugu, ndego kopømba ndøgo, pepa løvøyat temboqoa neka manqat vøqeiv, mokho-te ndøu-peawap. ⁴ Yaq no nøvín. Eiv baza møndønøpós, qæ-eivat. Zapa ndøgo, ezoqa eqeieqei kopo mbain, ndego pepa løvøyat peawap-us temboqoa, mokho-te ndøugu vøe-qeiv. ⁵ Geté megetapak ezoqa kopo, āv genømbe-ein nqægo, “Ndø-eiv. Nqáe! Ezoqa kopo ndégó. Ezoqa ndégo, ndego Saitan getømbuii. Ndego andé Layón. Zuda khagua bawan mokho-té gunu:gu. Deivid-gé zeó. Ndego kopømbaqapé, ndavand seven tekoqogim neka pepa løvøyat vø-mboqoã.

⁶ Yaq livin-mba ndøugu, ma qonam nonqo qægoam, no Sip Nakhasam no-omét. Khandi gigiap neka megetapak, unime-ogitavát. Sip Nakhasam ndego, løvøwe bugug ndøkewagám. Teqa kawa-te, ndego auli seven mbo-goám, neka bøi seven vømbøgoam. Bøi seven ndøgo, Mbumbukiam-gí nqova sevén. Ndigu nqova ndígu, Mbumbukiam manqei-manqei ate nqægo gekhofosam. ⁷ Yaq ndego Sip Nakhasam, tenøwáv ndøgo, pepa løvøyat,

4:8 4:8 Isa 6:2, 3; Ezek 1:18; 10:12 **4:10** 4:10 Veve 7:10; 19:4 **5:1** 5:1 Isa 29:11; Ezek 2:9-10

5:5 5:5 Gen 49:9; Isa 11:1, 10; Veve 22:16 **5:6** 5:6 Zech 4:10; Zion 1:36; Veve 13:8

teqa nakeamo zenda-te vōndap, ndego kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te go:qotam. ⁸ Yaq ndego pepa lōvōyat gendap, ndigu khandi gigiap foa neka megetapak tuenti-foa, teqa megemege-te ndo:go, ekeza kha, manqei me:laém. Nginik ezoqa kopokopo ate gi:goam, ouv qaqaeam nonqo, mōndōzō-goám, ande gitá, neka gol ndis vōzōgoam. Ta gol ndis-te ndōgu, gigiap sisip mbomōmboma ndōmboqotupát. Khōifa sisip mbomōmboma, qandofakhatam, ndōgo Mbumbukiam-gí ezoqam-qá guliguli manqát. ⁹ Yaq ndigu ouv ndakinak ndōqaqaemám. Sip Nakhasam-té. Ouv āv gimboe-qaqaemám nqægo:

Qo ezoqa egeiegei-qapé.

Qo kopōmbaqapé, nqanek pepa lōvōyat toqondap neka ndavand nditōkebab, voqó-koqogím.

Zapa ndōgo, qo qakeza kha qonqonqotáv, vōlaqabem,

neka qakeza kouk mokho-te, qo
ezoqa bawan vinivinimba
neka manqat vinivinimba
neka manqei vinivinimba
neka ngusu vinivinimba voqōwi,
ndigu Mbumbukiam-gi betēgo.

¹⁰ Qo ndigu kawa iz qozō-etoám
neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqam voqō-abam.
Yaq ndigu nigi Mbumbukiam mbósasaetát,
neka manqei-qape ezoqam vōzōmbó-kawaeztát.”

¹¹ Yaq no enzol ezoqam nōzōmēt, neka tiqa manqa wag vōe-ewag. Enzol ezoqam kopoav-qapé. Taosen-taosen ndōgoám. Gevebumav-qapé. Nginik enzol ezoqam, qonam nonqo neka khandi gigiap foa neka megetapak, ùnime-khōogavát. ¹² Ndigu ouv ndōqaqaemám. Gèzōmbo-eqavát. Ouv āv gini-qaqaemám nqægo,

“Sip Nakhasam ndego, gilaem,

bazafōgakh neka gigiap ate ndægo neka matavap loloakh neka megeat matev neka vizap matev neka iz eqawat matev neka khanakhanakh manqat, teqa ndégo tabegó.
Matev av nqægo egeiegeí.”

¹³ Yaq tæ-ewág ndōgo: Gigiap ate ndi:gu, yan-te ngo:go neka manqei-qape-te ngigu neka manqei-qape mokho-te ngu:gu neka ndaola-te ngigu, ouv ndōqaqaemám. Av gini-qaqaemám nqægo,

“Ndego qonam nonqo-te ndo:qomat

neka Sip Nakhasam, khanakhanakh manqat neka vizap matev neka iz eqawat matev neka bazafōgakh tiqá.

Miavmiáv.”

¹⁴ Yaq ndigu khandi gigiap foa gindu-qavōinam, “Amén. Nqanek manqat unimanqatín.” Yaq ndigu megetapak, ekeza kha, manqei me:laém, Mbumbukiam, Sip Nakhasam namba, vōzōvizam.

6

Sip Nakhasam, ndavand siks, pepa lōvōyat qætokam, gekoqogim

¹ Yaq no tæqeív ndōgo: Ndego Sip Nakhasam, ndavand seven, ndigu pepa lōvōyat-te gitōkebupam, bugukhokhof kopo ndōkoqozó. Yaq tæ-ewág ndōgo,

ndigu khandi gigiap foa, kopo nøme, gè-akhá. Teqa manqat andé ndand me me:nqóóz. Av gene-akhá nqáégo, “Vøndoqáv.”

² Yaq no qækewag, nqáe! Hos papaqa ndøyám, ezoqam vø:qotam. Ngenek ezoqam, føif mbogoám. Yaq ndego, kawa ezoqam-qá wawaq mbo-etøomém, sasa ndøwav. Nakhag ezoqam nømé namba mé:nøfé, vøzitág.

³ Yaq ndego Sip Nakhasam, ndavand kopo nøme vøkoqozo. Ndakin ndavand gëmbo-menas-éz, gekoqogim. Yaq ge:koqozo, no khandi gigiap nøme, ndego ge-menas-ev, teqa wag, áv qambøe-ewág nqáégo, “Vøndoqáv.”

⁴ Ndego nqanek manqat ge-ein, yaq hos nøme ndofakhán. Køkóuk. Ezoqam ndego, go:qotam, Mbumbukiam bazaføgakh mbo-etoám neka nakhag kaiya kandambaqape vømbø-etoam. Ndego manqei-qape-te, sambi matev bëmøkhofá, yaq ezoqa yaqyaq-a pakhapakha betè-khaneam.

⁵ Yaq ndego Sip Nakhasam, ndavand kopo nøme vøkoqozo. Ndakin ndavand gëmbo-misika-éz, gekoqogim. Yaq ge:koqozo, no khandi gigiap nøme, ndego ge-misika-ev, teqa wag, áv qambøe-ewág nqáégo, “Vøndoqáv.”

Yaq qækewag, nqáe! Hos kikis ndøyám. Ezoqam ndego, go:qotam, teqa zenda-te, viniv qeivi nonqo ndøndapám. ⁶ Yaq no manqa wag nøme nø-ewág. Khandi gigiap foa mokho-té abetøndo-fakhán. Av qande-eín nqáégo, “Vøqáv. Ezoqa lou-av yage matev qomøzø-etoám. Yaq lou-qa fia gékhouwév. Witqasi toqowi, ande av 1 kilogram ndi:gu, tiqa fia, khøuwa kopo sasae-qá yaq-fía. Neka até flawa nømé-a, bali, tiqa fia kandambá. 3 kilogram toqowi, tiqa fia, khøuwa kopo sasae-qá yaq-fía. Geté oliv tae neka waen tae ndøngiú!”

⁷ Yaq ndego Sip Nakhasam, ndavand kopo nøme vøkoqozo. Ndakin ndavand gëmbo-foa-éz, gekoqogim. Yaq ge:koqozo, no khandi gigiap nøme, ndego ge-foa-ev, teqa wag, áv qambøe-ewág nqáégo, “Vøndoqáv.”

⁸ Yaq qækewag, nqáe! Hos nøme ndøyám. Ngusum gëmbo-khavøéz. Ezoqam ndego go:qotam, teqa iz Løvøté, neka løvøte manqei vømbøpavam. Ndigu Mbumbukiam bazaføgakh zø-etoám. Ezoqa ndøzitág. Manqei-qape ezoqam ate ndi:gu toqo-qaqab, vømø-bawan-foa-éz, yaq bawan kopo ndigu, bèzitág, vøpakhaéz. Nakhag kaiya neka ifin matev neka enqoni neka søvakha gigiap khobokhobós gini-zitagát.

⁹ Yaq ndego Sip Nakhasam, ndavand kopo nøme vøkoqozo. Ndakin ndavand gëmbo-faev-éz, gekoqogim. Yaq ge:koqozo, no ezoqam-gí nqova nøzømét. Nginik nqova, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo lou-qase mokho-té gunu:goám. Ezoqam ndígu, ta zapaya ndøgo gi-zitagat, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat vøgeatam-a, ezoqa Yesu-qa yaq-te vøe-zømesimam.

¹⁰ Nginik gè-akhaemám. Wag gèzømbø-eqavát. Av gini-akhaemám nqáégo, “Kawa ezoqam ndaføyamba-qape neka unimanqatin-qape! Gé, qo manqei-qape ezoqam, manqa ovøyam-te gekha khøuwa-tè qoté-áb, níqa yaq-fia voqótá, ti-te ndigu, gizitangam?” ¹¹ Yaq ndigu ezoqa ate gi:goam, ndabua papaqa-papaqa zø-etoám. Neka ndigu áv gizømbe-eín nqáégo, “Elavøqase até vøkhaé-keogé. Kopømba ande av Kliten ezoqam-gi qaqa ezoqam, zo ge:zitag, ndigu até zogi sasae kopo ezoqam neka zøfuap nømé-a, bètøkho-zitag. Yaq ndigu ezoqa ate ndi:gu tumuzitag, av Mbumbukiam matavap ge:ve, ndego zoqa yaq-fia ndøgo tenótá.”

¹² Yaq no tæqeív ndøgo: Ndego Sip Nakhasam, ndavand kopo nøme vøkoqozo. Ndakin ndavand gëmbo-siks-éz, gekoqogim. Yaq manqei gèkukuvøém. Kandambá tantáv. Neka khøuwa vøkesæv. Andé tekhovot

kikis-qape me me:goám. Neka løyak sège-køkouk-év. Andé kóuk. ¹³ Neka nduku ndigu yan-te go:goam, manqei-té ginøpomóz. Kopømba ande av fig tae nanga pospos ndi:gu, tae-te gindu-vinginimin, khamøe bazaføgakh-us-qape qando-vumain, av tindipomóz. ¹⁴ Yaq yan andé pepa løyvat me me:løyvnumát, vømø-navøem. Olol neka manqei bawabawa ate qægoam, sège-nøzvøém, ma qægoam. ¹⁵ Yaq ezoqa ewaqape, oskiá ndøgo, manqei-qape kawakawa-za o gekha megetapak nøme gigoam, o nakhag kawakawa-za o gigiap kopoav ezoqam o iz-akhayapak o yaq-fia mbain sasae ezoqam o gekha ezoqa nøme vøgoam, ndigu manqei nqa neka olol nandí gini-otønám. ¹⁶ Yaq ndigu, olol neka nandi-te, av gini-akhaemám nqægo, “Vøndo-o:áz, ni vø-khonombam, te-te ndego, kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te ndo:qomat neka Sip Nakhasam-qa qaqa-te. ¹⁷ Zapa ndøgo, tiqa qaqa khøuwa kandambaqape møndøndáp. Yaq gé, gekha ezoqám mókhandi:z?”

7

144 taosen Izlael ezoqam, Mbumbukiam-qa khakhatap gi-upøgim

¹ Nqanek qame-navøem, yaq enzol ezoqam foa nøzømét. Manqei-qape-qa vavap foa-té giwaniapám neka manqei-qape-qa khamøe foa vøgeageapam. Tini-geageapám ndøgo: Manqei-qape-te neka ndaola-te neka leg-te, khamøe bevumá. ² Yaq enzol ezoqa nøme vøe-omet. Khøuwa fakhanám genøgeavún, Khandi Mbumbukiam-qa khakhatap gone nonqo vøndapavun. Yaq ndego, ndigu enzol ezoqam foa, ndigu Mbumbukiam bazaføgakh gezø-etoam, manqei-qape neka ndaola tingi:nam, kandambaqapé møndøzømbe-akhá. ³ Av gezømbe-akhá nqægo, “Manqei-qape neka ndaola neka leg, naqanøká ndøngi:nám. Ni nigí Mbumbukiam-gi sasae ezoqam, tiqa kawa-pap-te, khakhatap bizizømbøk hæ-awám.” ⁴ Yaq no av qate-ewág nqægo: Ezoqa ndigu khakhatap gi-upøgimat, ndigu 144,000 ezoqám. Ndigu Izlael khagua bawabawan-te ate ndægo, av gindi-uminimát nqægo:

⁵ Zuda khagua bawan-te: 12,000.

Neka Luben khagua bawan-te: 12,000.

Neka Gad khagua bawan-te: 12,000.

⁶ Neka Asa khagua bawan-te: 12,000.

Neka Naftali khagua bawan-te: 12,000.

Neka Manase khagua bawan-te: 12,000.

⁷ Neka Simeon khagua bawan-te: 12,000.

Neka Livai khagua bawan-te: 12,000.

Neka Isaka khagua bawan-te: 12,000.

⁸ Neka Zebulon khagua bawan-te: 12,000.

Neka Zosef khagua bawan-te: 12,000.

Neka Benzamin khagua bawan-te: 12,000.

Ezoqa bawan-qape, Mbumbukiam-qa qonam nonqo-qa megemege-te go:waniapam

⁹ Nqanek qame-navøem, yaq nqáe! No ezoqa bawan-qape nøqeív. Ezoqa kandambá tintív. Kopømba mbain, toqo-gevebam. Ezøqa ngusu viniviñ-imbá neka bawan viniviniimbá neka manqei viniviniimbá neka manqat

vinivinimbá. Ndigu kawa ezoqam-qá qonam nonqo neka Sip Nakhasam-qá megemege-té gono-waniapám. Neka ndigu ndabua loloakh papaqa-papaqa vø-uzupam neka epek vø-upøgeapam. ¹⁰ Ndigu kandakandá møndæ-akhaemám. Av gini-akhaemám nqægo, “Ezoqam-qa khandi:zat matev, nikeza Mbumbukiam-té qando-fakhaté, ndego kawa-qa qonam nonqo-te ndo:qomat, neka Sip Nakhasam-té qando-fakhaté.”

¹¹ Yaq enzol ezoqam ate ndi:gu, ndigu kawa-qa qonam nonqo neka mege-
tapak neka søvaxha gigiap foa gi-ogitavat, ndigu kawa-qa qonam nonqo-
qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laém, tiqa bugug até manqei-té,
Mbumbukiam vømbō-vizumem. ¹² Av gini-manqatát nqægo,
“Amén.

Khanakhanakh manqat
neka iz eqawat matev
neka matavap loloakh
neka ike manqat
neka vizap matev
neka bazaføgakh
neka megeat matev,

ndøgo nigí Mbumbukiam-qá. Miavmiáv.
Amén. Nqanek manqat unimanqatín!”

¹³ Yaq ndigu megetapak, ezoqa kopo genøbevap, “Nginik gekha ezoqám,
ndabua papaqa-papaqa loloakh ndi-uzap, neka gekham-té ginø-geavun?”

¹⁴ Yaq qambo-qavøiu, “Khanánqa! No nøtenateáv. Geté qo àboqote-qatéq.”

Yaq genø-ein, “Nginik ezoqam ndígu, viniv kandambaqape-te gindu-
fakhaz. Ndigu tiqa ndabua, Sip Nakhasam-qá kóuk ginisungúz, yaq
ndøgo vøzø-papaqa-papaqawam. ¹⁵ Yaq nakémbá, ndigu Mbumbukiam-
qá megemege-té gono-waniáp, ndego kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te
ndo:qomat, pavpave nekā lovølova, teqa khoev-te ndimbovizap. Ndego ezo-
qam, kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te ndo:qomat, gezømbó-khakhazumát.
Andé palai ma zømbé-khafúz. ¹⁶ Yaq ndigu ifin nango gezøvinák neka
ibøkha naq ma gezøpapák neka khøuwa tatas o gekha tatas nøme ndøgo, kha
ma gezøtayák. ¹⁷ Zapa ndøgo, Sip Nakhasam ndego, livin-mba ndu:mia,
ma qonam nonqo ndægo, ndego tigí sip keoge ezoqám. Yaq ndego kea
kumbutøve-té genø-itúb, ta ibøkha-te ndøgo, ezoqa khandi ndøzø-etoam. Yaq
Mbumbukiam tiqa bøi-te, bøi einu ate ndægo, gezø-vuogim.”

8

Yesu, ndego Sip Nakhasam, ndavand seven, vaev gekoqozo

¹ Sip Nakhasam, ta ndavand seven ndigu, pepa løvøyat-te gitøkebupam, vaev
kekoqozo, yaq susú sege-wagát. Ande äv haf awá ndægó. ² Taqa zita-te, no
enzol ezoqam nøzømét. Sevén ate gi:goam. Mbumbukiam-qá megemege-té
gono-waniapám. Yaq ndigu enzol ezoqam seven, kipi kopo-kopo zø-etoumát.

³ Yaq enzol ezoqa nøme, tendowáv ndøgo, gol ndis, gigiap sisip mbo-
mambaqape mboqotam nonqo, vøndøndap. Ndego Mbumbukiam-te etoam
matev gone nonqo lou-qase avønín-té genø-itán. Yaq ndego gigiap sisip
mbomambaqape mboqotam nonqo mbo-etøomém. Kandambá. Ndego
Mbumbukiam-te, etoam matev betegó, Mbumbukiam-gi ezoqam ate ndi:gu-
qa guliguli manqat namba, ndøgo gol lou-qase-te, kawa ezoqam-qa qonam

nonqo-qa megemege-te. ⁴Nqanek gigiap sisip mbomambaqape, ndego enzol ezoqam teqa zenda ge:geatam, taqa khøifa, Mbumbukiam-gi ezoqam-qa guliguli manqat namba, Mbumbukiam-té qanøqavíg. ⁵Taqa zita-te, ndego enzol ezoqam, nqanek gigiap sisip mbomambaqape mboqotam nonqo ndis, gèndáp, gøinam wageap-us vøu-nqeitav, ndøgo lou-qase-te qagoam, ma Mbumbukiam-te etoam matev gi:goatun. Yaq ndego até gendego, ta gol ndis gøina wageap-us, manqei-qape-té genø-ogí. Yaq ndand møkunim neka xo neka vøiyam neka manqei kukuvøem ndøfakhán.

Enzol ezoqam kipi gikhambøemat

⁶ Ndigu enzol ezoqam seven, møndø-khakheinám. Kipi seven ndøkhambøemét.

⁷ Yaq ndego bugukhokhof enzol ezoqam kipi gekhamba, manqei-qape-te qæ ais-us ndølanqá neka gøinam vøndø-o:a. Kók namba me:nokhogeapát. Manqei-qape toqo-qaqa, vømø-qaqageap-misiká, yaq qatoat kopo, gèlonqotám. Yaq até lég-a, toqo-qaqa, vømø-qaqageap-misiká, yaq qatoat kopo, gèlonqotám. Neka gagayag ate ndægo vølonqotam.

⁸ Yaq enzol ezoqa nøme, kipi vøkhamba. Ndakin enzol ezoqam, gè-menas-éz, kipi gikhambøemem. Yaq ndaola-te, gigiap ndø-ogiím. Ndøgo andé olol kandambaqape wageap-us bugug me me:kewagám. Ndaola toqo-qaqa, vømø-qaqageap-misiká, yaq qatoat kopo sège-enénd, vømø-kouk. ⁹ Yaq søvakra gigiap ate ndi:gu, ta kewan qatoat-te gu:yagam, gèpakhaéz, neka khagua ate ndægo, ta kewan qatoat-te qabøetupam, vøsoqøsoqoam.

¹⁰ Yaq enzol ezoqa nøme, kipi vøkhamba. Ndakin enzol ezoqam, gè-misika-éz, kipi gikhambøemem. Yaq nqova mbain, yan-te, ndukuam kandambaqapu ndobøiáv. Andé mogenda me me:wageapám. Kea qaqæap neka kea kambupat ate ndægo, toqo-qaqa, vømø-qaqageap-misiká, yaq qatoat kopo-té gunø-bøiáv. ¹¹ Ngunuk ndukuam, iz Khaqain-Qapé. Ibøkha ate ndægo, toqo-qaqa, vømø-qaqageap-misiká, yaq qatoat kopo, gèkhaqá. Yaq ezoqa kandambá, gipakhaez, ibøkha gi-izumam. Zapa ndøgo, ibøkha ndøgo, gèkhaqá.

¹² Yaq enzol ezoqa nøme, kipi vøkhamba. Ndakin enzol ezoqam, gè-foa-éz, kipi gikhambøemem. Yaq nqova mbain, khøuwa neka løvøyak neka nduku toqo-qaqab, vømø-qaqageap-misika-éz, qatoat kopo ndøgo, beawap mbain. Møndøzø-navøém. Neka lova neka paveat toqo-qaqa, vømø-qaqageap-misiká, yaq qatoat kopo ndøgo, waev mbain.

¹³ Nqanek qame-navøem, yaq no koyam no-omét. Khaiya ová gono-løvuvát. Ndego kandambaqapé møndæ-akhá. No teqa manqat, áv qate-ewág nqægo, “Møndø-soqøéz. Møndø-soqøéz, ndigu ezoqam, manqei-qape-te ndiyage, enzol ezoqa misika nøme, kipi tikhambøemem. Ti-te ndigu, unimé-soqá.”

9

Enzol ezoqam ge-faev-ev, kipi gekhamba

¹ Yaq enzol ezoqa nøme, kipi vøkhamba. Ndakin enzol ezoqam, gè-faev-éz, kipi gikhambøemem. Yaq no ndukuam no-omét. Ndugu yan-te guogoam, manqei-qape-té gunø-bøiáv. Yaq ndugu mboqog mboqogim nonqo mbo-etøemém. Manqei ozu vaev mbain mboqogim nonqó. ² Yaq manqei ozu vaev mbain gumboqoa, khøifa ndofakhán. Ta khøifa ndøgo,

8:5 8:5 Lev 16:12; Exo 19:16-19; Veve 11:19; 16:18

8:11 Jer 9:15 8:12 8:12 Ezek 32:7; Veve 6:12-13

9:2 9:2-3 Gen 19:28; Joel 2:2, 10; Exo 10:12-15

8:7 8:7 Ezek 38:22; Joel 2:30; Exo 9:23-26 8:11

8:13 8:13 Veve 9:12; 11:14 9:1 9:1 Veve 20:1

andé gøinam kandambaqape-qá khøifá. Khøuwa waev neka khaiya sège-bøivún, ta khøifa zapaya ndøgo, manqei ozu vaev mbain-te qando-fakhatam. ³ Yaq ta khøifa mokho-te ndøugu, bamøkhokeakh ndofakhatám, kopoav-qapé, manqei-qape-te vøpanqanim. Yaq ndigu andé lakalaka-qá bazaføgakh me-ndapém. ⁴ Ndigu áv gizømbe-eín nqægo: Gagayag neka ta neka gekha gigiap nøme, manqei-te ndøpøet, bengi.nám. Geté ezoqam mba bengiæzó. Ezoqam ndígu tíngiæzó, ndigu tíqa kawa-pap-te, Mbumbukiam-qa khakhatap mbain ndigu. ⁵ Mbumbukiam ndigu bamøkhokeakh takeáv, nginik ezoqam tizitag, vøpakaæz. Geté ndigu løvøyak faev, sa nqosøgeap bezø-etoám. Taqa nqosøgeap ndøgo, kandambá. Kopømba ande av lakalakoam tuqatag, taqá nqosøgeáp. ⁶ Ta løvøyak faev mokho-te ndøgo, ezoqa løvøte-qa, ndøvawát. Geté ma géqeivimák. Ndigu pakhaezet-qa, ndøgoát. Geté kopømba mbain tipakhaez. Løvøte é-ndøvuaó.

⁷ Nginik bamøkhokeakh, andé hos bugug me me:kewagám, nakhag nonqo gikhakheinøvemin. Tíqa kawa-te, andé kawa ezoqam-qá gol wawaq me zømbogoám, neka tíqa bugug andé ezoqam-qá bugúg. ⁸ Tigi izum, andé sakheis-gí izúm, neka tigi khayam, andé layon-gí khayám. ⁹ Tigi savim-te, sanqava khakhazam nonqo ndø-uzupám. Taqa bugug andé auli gigiap sanqava khakhazam nonqó. Neka tíqa khavøi u, andé hos kopoav-qá wág, manqei khagua wil-us tilivupit, nakhag-qa tibøitit.

¹⁰ Tíqa otøgeam nonqo, okho-té qazøgoám. Andé lakalaká. Yaq ezoqa ndøgo tizømbi-otøgimát, løvøyak faev mokho-te. ¹¹ Tigi kawa ezoqam, ndégo, enzol ezoqam, ndego manqei ozu vaev mbain ndembo-keoge. Teqa iz, Iblu manqat-te, Abadón neka Glik manqat-te, Apolión. (Taqa manqa mokho, “Ezoqa ngiæzoat ezoqám.”)

¹² Ndakin nqanek bugukhokhof viniv matev kandambaqape, møndømø-navøém. Geté nqáe! Viniv matev kandakanda nøme menas nqágeav.

Enzol ezoqam ge-siks-ev, kipi gekhamba

¹³ Yaq enzol ezoqa nøme, kipi vøkhamba. Ndakin enzol ezoqam, gè-siks-éz, kipi gikhambøemem. Yaq no søvakha gigiap-qa auli foa-te, louqase-te qa-asøzam, ma Mbumbukiam-te etoam matev gi:goatun, manqat no-ewág. ¹⁴ Nqanek manqa wag, ndego enzol ezoqam kipi gekhamba, áv qambøe-eín nqægo, “Enzol ezoqam foa ndigu, Yufllatis kea kandambaqape-te ndiløvønøvap, mògo-nqovotáz.” ¹⁵ Yaq ndego nginik enzol ezoqam foa vønqovotaz. Ndigu khakheitáp. Ezoqa ndøzítág. Ndigu nqanek khøuwa iz oskia mbøe-kewagám, nqanek khøuwa neka løvøyak neka viáv-te nqanek. Ezoqa ate ndi:gu, toqo-qaqab, vømø-bawan-misika-éz, yaq bawan kopo ndigu, gézítág, vøpakaæz. ¹⁶ Nginik enzol ezoqam-gi nakhag ezoqam, bawan kandambá tantáv. Hós ginibøitít. Ate gi:goam, 200 milión. No mø-ewág, tíqa gevebap andé gekhám. ¹⁷ Nqanek umingiap-te, no nginik hos, áv qatezømét nqægo: Ndigu ezoqam, go:qonavat, ndigu savi khonobam nonqo, møndøzø-goám. Taqa khagi, køkóuk. Andé gøina wageáp. Neka kikís. Andé khaiyá. Neka khakhavá. Hos-qa kawa, ande layon-qá kawá neka tíqa manqa-nqa-te, gøinam neka khøifa neka nandi wagøvap-us sisip soqaqape ndofakhatám. ¹⁸ Ezoqa ate ndi:gu toqo-qaqab, vømø-bawan-misika-éz, yaq bawan kopo ndigu, gézítág, vøpakaæz. Ta matev soqøsoqa misika ndøgo tini-zitagát, gøinam neka khøifa neka nandi wagøvap-us, hos-qa manqa-nqa-te qando-fakhatam. ¹⁹ Hos-qa bazaføgakh ndøgo, tíqa manqa-nqa mokho-te

neka ngui-té qagó. Tigi ngui, ande wazá. Kawa-ús. Yaq ezoqa ndigu tizø-otøgeamín.

²⁰ Geté ndigu ezoqa nøme, pakhaezateav qagoam, nqanek matev soqøsoqa qafakhanam, ndigu Mbumbukiam-te qambuzaneáv. Ndigu nqova soqøsoqa, sekembá segezø-vizupám, neka batae, ekeza zenda gi:khakheinumam, sekemba vømbø-ogi-mam, ndøgo gol neka silva neka auli gigiap nøme neka nandi neka tae gi:khakheinumam. Geté ta batae ndøgo, mokho mbaín. Kopømba mbaín, bøi tøkewagat o manqat tø-ewagat o tø-okhoat. ²¹ Neka ndigu ezoqam qambuzaneáv, tiqa ezoqa zitøge matev-te neka manqa-sisi matev-te neka mambe okho matev-te neka aqonam matev-te.

10

Enzol ezoqam, ndego pepa løyat-qase gendapam

¹ Yaq no enzol ezoqam bazaføgakh-qape nøme no-omét. Yan-té gendovís. Teqa ndabua, khaiya ozoz mbøe-løvøtupám, neka teqa kawa-te, khakhava vømbøe-løvøetam. Teqa bugug, andé khøuwa me me:sanqatavám, neka teqa bov, andé nandi uk wageap-us me me:kewagám. ² Teqa zenda-te, pepa løyat khapelavøqase ndøndapám. Møndø-mboqoatám. Teqa nakeamo zenda tokhotapak, ndaola-té genø-tokhotám, neka teqa yogea zenda tokhotapak, manqei-te vøtokhotam. ³ Yaq ndego kandambaqapé møndæ-akhá. Teqa manqat, andé layon-qá ogeáv. Ndego akhayam qamømbøe-navøem, yaq ndand seven ndøqavøinám. Manqat andé ndand me me:møkunimám. ⁴ No ambá nopeawamín, manqat ndøgo, gi-einim. Geté yaq no manqat nø-ewág. Yan-té qando-fakhán. Av qande-eín nqægo: “Manqat ndøgo, ndigu ndand seven gi-einim, ndøpeawám. Khonoam-té qabegó.” ⁵ Yaq ndego enzol ezoqam, no bugukhokhof qæ-omet, ndaola-te neka manqei-te getokhotupam, ndego nakeamo zenda, yan-té genø-eqá. ⁶ Yaq ndego, manqa mbusa ndøvé. Mbumbukiam-qá iz-té genøvé, ndego miavmiav ndeyage, ndego yan neka gigiap ate ndægo yan-te ndo:go, neka manqei-qape neka gigiap ate ndægo, manqei-qape-te nqago, neka ndaola neka gigiap ate ndægo, ndaola mokho-te ndøngu, gekhakheinam. Manqa mbusa, av genevé nqægo, “Mbumbukiam khøuwa nøme géføløtazák. ⁷ Geté enzol ezoqa nøme, kipi tekhamba, ndego te-seven-ev, yaq Mbumbukiam matev ndømatanám, ndøgo bugukhokhof qakhonawam, ndøgo tegi manqa vevezam ezoqam-te gevøndaz.”

⁸ Yaq manqat ndøgo, no bugukhokhof qæ-ewag, yan-te qando-fakhan, nangó qando-eín. Av qande-eín nqægo, “Vøqáv. Pepa løyat mboqoat qomøndó-ndáp, ndøgo enzol ezoqam-qa zenda-te ndo:ve, ndego ndaola-te neka manqei-te ndetokhotap.”

⁹ Yaq no ndego enzol ezoqam-te vøenav, pepa etoam manqat sasa nombø-ein. Yaq ndego av genømbe-eín nqægo, “Møqondáp. Neka qólóg. Qoqa emute, geqá-khaqáin. Geté manqa-nqa-te, ndøgo fimakh-ús. Andé ndokhós.”

¹⁰ Yaq no nqanek pepa løyat-qase, nøndáp, teqa zenda-te qøuveam, vøelog. Noqa manqa-nqa-te ndøgo, fimakh-ús. Andé ndokhós. Geté qatumukhougiam, yaq emu-te, møndønø-khaqáin. ¹¹ Yaq ezoqa nøme, av genømbe-eín nqægo, “Qo Mbumbukiam-qa Manqat nqawá qanø-vevezám, ezoqa bawan vinivinimba neka manqei vinivinimba neka manqat vinivinimba neka kawakawa-za vinivinimba-qa yaq-te.”

11

Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqa menas, teqa manqat timanqat

¹ Yaq iziz tonqogim nonqo nø-etøomém. Taqa bugug andé fóif ndaføyamba-qapí. Yaq manqa wag, āv qanømbe-eín nqægo, “Vøqáv! Mbumbukiam-qa khoev neka lou-qase ndøgo, ma Mbumbukiam-te etoam matev gi:goatun, taqa fitap iziz qombóndáp, neka ndigu ezoqam, Mbumbukiam teqa khoev-te ndimbovizap, voqó-gevebām. ² Geté manqei nøme ndøgo, Mbumbukiam-qa khoev-qa uta mokho-te ndøugu, soqó-iváv. Iziz mbòndáp. Zapa ndøgo, ta manqei ndøgo, Mbumbukiam bawan vini-ak zø-etoám. Yaq ndigu Mbumbukiam-qa taon, gétokhotát. Løvøyak 42, titokhotat. ³ Yaq nogi manqa manqate ezoqa menas, notøndó-khofotáz. Ndigu ege avus gigiap ndø-uzupát, neka noqa manqat vøvevezumát. Khøuwa 1260, noqa manqat tivevezumat.”

⁴ Ndigu Mbumbukiam-gi manqa manqate ezoqa menas, ndøgo, oliv tae menas neka lampa asøzam nonqo menas, ndøgo Evezøza-qa megemege-te ndo:-asøzu, ndego manqei-qape ndo:kawaevat.

⁵ Ezoqa nøme ndigu, nginik ezoqa menas-te ngenøgim matev gone-qa tigoat, yaq tiqa manqa-nqa-te, gøinam ndófakhatát, tigi qaqa ezoqam vøngiæzoát. Yaq ta nakhoa-te nqanek, gekha ezoqam ndego, matev soqain gone-qa tezøgoat, génaním. ⁶ Nginik ezoqa menas, bazaføgakh tindapém ndøgo: Khaiya ozoz segétokém. Yaq qæ mbain, segégoát, ta khøuwa ate tægoat, Mbumbukiam-qa manqat tivevezumat. Neka kea kumbutap-te, ibøkha segé-enendém, vømó-køuk. Neka gekha khøuwa-tē ndøgo, ndigu tøzø-peat, ndigu manqei-qape-te, matev soqøsoqa bugug vinivinimba segendó-khofotumát.

⁷ Yaq ndigu tiqa manqa manqate tømøzømbe-navøem, ndego søvakha gigiap lozokhak, manqei ozu vaev mbain-te ndego, gendóqavíg, ti namba vøenøfē, sasa ndózitág, vøpakhaēz. ⁸ Yaq tiqa khatae, nakhoa-té segé-awám, taon kandambaqape-te ndøgo, ma tigi Evezøza, tae mutui-te gitøkewem. Nqanek taon, taqa yaya etæ iz, Sodom o Izíp. ⁹ Ezoqa manqei vinivinimba, neka bawan vinivinimba neka manqat vinivinimba neka ngusu vinivinimba, tiqa khatae sugumú-qeivát. Khøuwa trí neka khøuwa nøme yaq-mbá. Ezoqa nøme sa gezótakák, ta khatae ndøgo, timø-ozam. ¹⁰ Manqei-qape ezoqam khanakanakh zø-asotáv, nginik ezoqa menas tipakhaez, neka lou vóløg neka vø-ogiām neka yaqyaq-a gigiap vø-etoám. Zapa ndøgo, nginik Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, manqei-qape ezoqam, ngenøgim matev zø-etoumám.

¹¹ Geté khøuwa trí neka khøuwa yaq-mba qame-navøem, yaq nginik ezoqa menas-te, Mbumbukiam-qá mbøni føkiam ndø-oé. Yaq ndigu sègewán. Yaq ezoqa ewaqape, gizømet, møe kandambá qazø-nqeivøem. ¹² Yaq ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqa menas, manqat kandambaqape ndøyogém. Yan-té qando-fakhán. Av qande-eín nqægo, “Qåndoqavíg, nqanek.” Yaq ndigu yan-te vøqavig. Khaiya ozoz mokho-té ginøqavíg. Tigi qaqa ezoqam, até gezømetát, giqavigat.

¹³ Yaq ta khøuwa kopo-te ndøgo, manqei ndøkukuvøém. Kandambá tantáv. Yaq ta taon-te ndøgo, khoev ten-ten qapuatat, yaq nain-nain ndøgo, até

gepuatát, geté kopo-kopo nøme ndøgo, gèmøkuvøém. Yaq ezoqa kopoáv, gèpakhaéz. Seven taosén, ate gi:goam. Yaq ezoqa nøme ndigu, pakhaezateav gigoam, møe kandambá gigonem, neka Mbumbukiam-qa iz vømbó-eqanem, ndego yan-te ngo:yage.

¹⁴ Ndakin viniv matev kandambaqape nøme ndøgo, qamenas, møndømo-navøém. Geté nqáé! Viniv matev kandambaqape nøme, avønín géfakhán. Gemø-misiká.

Enzol ezoqam ge-seven-ev, kipi gekhamba

¹⁵ Yaq enzol ezoqa nøme, kipi vøkhamba. Ndakin enzol ezoqam, gè-seven-éz, kipi gikhambøemem. Yaq yan-te ndøgo, manqa wag ndøfakhanám. Kandakandá. Av qane-manqatát nqægo:

“Ndakin manqei-qape-te,
megeat matev, nigí Evezøza Mbumbukiam ndøndáp,
tege Keliso namba.

Yaq ndego miavmiav mó:kawaevtát.”

¹⁶ Yaq ndigu megetapak tuenti-foa, ndigu Mbumbukiam-qa megemege-te ndo:go, ekeza kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te go:qonavám, ndigu ekeza kha, manqei me:laém, tiqa bugug até manqei-té, Mbumbukiam vømbø-vizumem. ¹⁷ Av gini-manqatát nqægo:

“Evezøza, Mbumbukiam,
qo bazaføgakh ate ndægo ndaqago,
qo nqoqogo neka qoqogoam,
ni ike kandambá qo-te.

Zapa ndøgo, qo ezoqa áv qoqote-zømás nqægo:

Qo bazaføgakh-qapé, neka kawa matev voqøngaz.

¹⁸ Bawabawan vinivinimba, qaqa kandambá giqagoam.

Geté ndakin qoqá qaqa khøuwa ndøndáp.

Qo løvøte ezoqam, avønín, manqa ovøyam-té qonó-áb.

Yaq qogi sasae ezoqam, ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, neka qogi ezoqam ate ndi:gu, ndigu ndiqavizap, ezoqa kandakanda neka khasøkhasis, qo yaq-fia eqeieqei voqozø-etoám.

Yaq ezoqam ndigu, manqei-qape gingi:tat, qóngiæzó.”

¹⁹ Yaq Mbumbukiam-qa khoev, yan-te nqo:go, sège-mboqóé. Yaq mboges ndøgo, ma Mbumbukiam-qa guguna manqat qøu-nqeitavam, ta mokho-te, ndego Izlael ezoqam namba poev ge-unimanqatin, bavokhó qandoveám. Yaq ndand ndovøimám neka vøndø-møkunimam, neka xo vøndøwagam. Neka manqei vøkukuvoem-a, qæ ais-us kandambaqape vøndø-lanqa.

12

Sævam neka wazeam-qa emanqat

¹ Yaq yan-te ngo:go, matev kandambaqape ndøfakhán. Nqova ndafe-ús. Sævam møndøgoám. Tuqa ndabua, khøuwá. Neka tuqa zenda tokhotapak mokho-te, løvøyak mbøigoám neka tuqa kawa-te, nduku tuelv, ande kawa ezoqam-qa wawaq me vømbøegoam. ² Ngunuk sævam, emu-ús. Gèmbongáz. Yaq tñni-akhayám, nqosøgeap gumbo-ewag.

³ Yaq yan-te nqo:go, matev nøme vøfakhan. Nqáe! Wazeam kandambaqape, møndøgoám. Kòkòuk-qapé. Ngenek kawa sevén qambo-goam neka auli ten vømbøgoam, neka teqa kawa ate qambøegoam, kawa ezoqam-qa wawaq vømbøe-uzupam. ⁴ Yaq ngenek wazeam, até gendego, nduku nøme yan-te nqo:go, vøkhataz. Okhó genekhatáz, manqei-qape-te vønqagevem. Nduku misika-misika gigoam, yaq menømenas ndigu, até gegoám, geté nøme kopo-kopo ndigu, gèkhatáz. Yaq ndego wazeam, sævam qambongaz, tuqá megemege-té gono-itán. Yaq ndego nakhasam ndego, tui-ova, løutøve-qa mbogoám.

⁵ Yaq ndugu sævam vøe-ova. Nakhasam anganeám. Ndego bawabawan ate ndægo, gezømbó-kawaevtát. Bazaføgakh-ús. Teqa khamokh, auli khamokh ndøgoát. Geté ndego nakhasam é-vøqán-ae, enzol ezoqam, Mbumbukiam-te é-vøndafem, ma ekeza qonam nonqo-te go:qotam. ⁶ Yaq sævam ndugu, leg-av manqei-té gunø-khokhón. Ta manqei ndøgo, Mbumbukiam é-møndømbø-khakheinám. Yaq timbó-kewagát ndøgo, atema 1260 khøuwa vømøndāp.

⁷ Yaq yan-te, nakhag ndøfakhán. Ndego enzol ezoqam kandambaqape, Maekol neka ekeza enzol ezoqam, wazeám namba me:nøfé. Neka ndego wazeam, ekeza enzol ezoqam namba vøndēwan, yaq vøzø-qavøiu. ⁸ Geté ndego wazeam, bazaføgakh mbain. Yaq gèpitøvé, yaq ndego tegi enzol ezoqam namba, kopømba mbain, yan-te sekemba tiyagat. ⁹ Yaq ndego wazeam kandambaqape, iz Nqova Soqaqape neka Saitan ndimbo-akhayam, gè-oginám, ndego manqei-qape ezoqam ate ndi:gu, ndetubam. Manqei-qape-té genø-oginám, tegi enzol ezoqam namba.

¹⁰ Yaq yan-te ndøgo, no manqat kandambaqape nø-ewág. Av qane-eín nqægo,

“Ndakin nigi Mbumbukiam-qa ezoqa khandi:zat matev
neka bazaføgakh matev
neka megeat matev,
møndø-fakhán.

Ndakin Keliso mó:kawaevtát,
ndego kawa ezoqam geve.

Zapa ndøgo, ndego ezoqam, Mbumbukiam-qa megemege-te go:yam neka nigi Klisten nøfuap, pappave nekā lovølova, manqa vøzø-søkuzumam, ndego møndø-oginám.

¹¹ Klisten ezoqam møndø-tømbuinám.

Sip Nakhasam-qá kóuk neka unimanqatin manqát gini-tømbuinám,
ndøgo ezoqa nøme-te gimanqatam.

Ndigu ekeza yage-qa yaq-te, matavapøteáv, neka ndigu møe mbain,
Mbumbukiam-qa Manqat zapaya, tipakhaez.

¹² Zo khanakhanakh mbá qanegó,
qo yan neka zo yan-te ndozoyage.

Geté ti-te ndigu unimé:-soqá, ndigu manqei-qape neka ndaola-te ndiyage.

Zapa ndøgo, nqova soqaqape mändovís zo-te.

Ndego qaqa kandambá.

Ndego møndæ-otév, khøuwa khapémbá, ndimbøe-yoza.”

¹³ Yaq ndego wazeam ge:-otev av nqægo, manqei-qape-té ginø-ogenonám, ndego até gendego, ndugu sævam, nakhasam anganeam gui-ova, vøngeatam. Até gembopavát. ¹⁴ Geté ngunuk sævam, ngangakh kandambaqape-qá taf

menas mbo-etoomém. Ekeza manqei-té guabenø-løvúi, leg-av manqei-te ndøgo. Yaq timbó-kewagát ndøgo, viav misika neka viav nøme yaq-mba vømøndáp. Ta manqei-te ndøgo, ndugu wazeam-qa bugug-te, qambaqape ndøgoát. ¹⁵ Yaq wazeam, até gendego, ibøkha vøqoza. Ibøkha ndøgo, teqa manqa-nqa-te qando-fakhan, andé kea-qá ibøkha mbageáp. Ndego sævam kawøwe-qa mbogoám. ¹⁶ Geté ndugu sævam, manqei mbotóké. Manqei manqa-nqa é-møndø-mboqoá, ibøkha vøkhoug, ndøgo wazeam-qa manqa-nqa-te qando-fakhan. ¹⁷ Yaq ndego wazeam, qaqa kandambá, ndugu sævam-té. Yaq sègewáv, tugi zi nøme namba vømènøfe. Nginik ezoqam ndígu, Mbumbukiam-qa manqat o-mba ndo-ndape neka Yesu-qa manqat ndígeáwát. ¹⁸ Yaq ndego wazeam, ndøgeg-té genø-itán.

13

Søvakha gigiap lozokhak, ndaola-te gendo-fakhan

¹ Taqa zita-te, no søvakha gigiap lozokhak no-omét. Ndaola-té gendo-fakhan. Ndego kawa sevén qambogoam neka auli ten vømbøgoam. Auli ate qambøgoam, kawa ezoqam-qá wawaq ndø-uzupám, neka teqa kawa ate qambøgoam, Mbumbukiam-qa iz ngenøgim manqat vø:peaupam. ² Ngenek søvakha gigiap lozokhak, qæ-omet, bugug andé lepad me me:kewagám, ndugu puskas khobos kandambaqapu. Geté zendá andé søvakha gigiap nøme-qá zendá, ndego bea ndimbo-akhayam. Bazaføgakh kandambá. Neka manqa-nqa, andé layon-qá manqa-nqá. Ngenek søvakha gigiap lozokhak, wazeam ekeza bazaføgakh mbo-etoám neka ekeza kawa ezoqam-qa qonam nonqo neka megeat iz kandambaqape vømbø-etoam. ³ Søvakha gigiap lozokhak-qa kawa nøme, bugug áv qane-kewagám nqægo: Ezoqa pakha-pakha mbokhaná. Geté nqamav ndøgo, qambogoam, møndø-e:ám. Yaq ndøgo, manqei-qape ezoqam ate ndigu, nqova zømbendáf, neka ndego søvakha gigiap lozokhak vømböpavat. ⁴ Ezoqa ate gi:goam, wazeam gembø-vizupám, ndego søvakha gigiap lozokhak, bazaføgakh gembøe-etoam. Neka ndigu søvakha gigiap lozokhak, vømbø-vizupam. Av gini-manqatám nqægo, “Gekha ezoqám ndego, kopømba ande av ngenek søvakha gigiap lozokhak nde-go? Neka gekha ezoqám ndego, te namba tenøfe, vøpitáv?”

⁵ Ndego søvakha gigiap lozokhak, Mbumbukiam sègemboták: Ekeza iz segé-eqatát, neka Mbumbukiam-qa iz vøngenøitát, neka bazaføgakh matev vømatønumát, atema løyoyak 42 vømó-nasiním. ⁶ Ndego søvakha gigiap lozokhak manqat ge-einin, Mbumbukiam ndøngenøiuín, neka teqa iz vøngiuín neka teqa khoev vøngenøiuín neka tegi ezoqam ndigu, yan-te ndiyage, vøngenøzoin. ⁷ Neka Mbumbukiam ndego nøme áv gembøeták nqægo: Mbumbukiam-gi ezoqam namba mé:nøfé neka vøpitáv. Neka ndego bazaføgakh ndøndáp. Ezoqa bawan vinivinimba neka manqei vinivinimba neka manqat vinivinimba neka ngusu vinivinimba gezømbó-kawaevtát. ⁸ Ezoqa ewaqape, manqei-qape-te tiyagat, gembó-vizupát, gekha ezoqám ndigu, tiqa iziz khandí mbuk-te peawapøteav ndøgo, Sip Nakhasam-qa mbuk-te, ndego gilaem. Manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, ta mbuk ndøgo, é-møndo-peawám.

⁹ Gekha ezoqám ndego, gea ndømbogo, ndego yá beyogé. ¹⁰ Ezoqa ndigu, Mbumbukiam gevevesam, ndimbula-te tinqeisam, ndigu segé-nqeisám.

Neka ezoqam ndigu, Mbumbukiam gevevesam, nakhag kaiya ti:zitag, ndigu nakhag kaiya segé:zitág. Nqanek matev tɔfakhanam, Mbumbukiam-gi ezoqam, fɔgɔfɔgakh bewaniáp, tiqa unimanqatin-te.

Sɔvakha gigiap lozokhak nɔme, manqei mokho-te gendo-fakhan

¹¹ Yaq no sɔvakha gigiap lozokhak nɔme no-omét. Manqei mokho-té gendo-fakhán. Ndego andé sip nakhasam-qá auli me mbøegoám. Menás. Neka ndego manqat gemanqatam, andé wazeam-qá manqát. ¹² Bazafɔgakh ndégo tembo-etoám, sɔvakha gigiap, bugukhokhof ndaola-te gendo-fakhan. Yaq ndego matev, teqá iz-té genɔ-matɔnumám. Ndego manqei-qape ezoqam ate ndi:gu, áv gene-tɔpɔtavám nqáego: Ndego sɔvakha gigiap lozokhak, bugukhokhof gegeavun, tɔabembøe-vizáp, ndego nqamav soqaqape qambogoam, ndakin qambo-e:am. ¹³ Ngenek sɔvakha gigiap lozokhak nɔme, ndakin gɔfakhan, nqova ndafɔgim matev ndɔmatɔnumám. Kandakandá. Nɔme gematanam, nqáneq: Yan-te gɔinam ndovís, atema manqei-qape-te, ezoqa ewaqape-qa bɔi-te. ¹⁴ Yaq ta matev vinivinimba-te ndøgo, ndego ezoqa ewaqape, manqei-qape-te giyagam, gètubumám. Bazafɔgakh ndégo tembo-etoám, ndego sɔvakha gigiap, bugukhokhof ndaola-te gendo-fakhan. Ndego matev, teqá iz-té genɔ-matɔnumám. Yaq ndego sɔvakha gigiap lozokhak, ndigu ezoqam, manqei-qape-te giyagam, áv gezømbe-eín nqáego: Ndego sɔvakha gigiap lozokhak, nakhag kaiya gi:laem, gete sekemba geyagat, tae khøuiwip bømbo-viagém. Andé teqá bugúg. ¹⁵ Yaq ndego sɔvakha gigiap lozokhak, vaev-te gepavavun, bazafɔgakh nɔme, áv genendáp nqáego: Ta tae khøuiwip ndøgo, ndego bugukhokhof sɔvakha gigiap lozokhak-qa bugug-te gikhakheínøvemem, khandín qozøqozaq mbókhambá. Yaq ta tae khøuiwip ndøgo, manqa manqate ndóngáz. Av qandé-eín nqáego: Gekha ezoqám ndigu, ndøgo vizøpøteav tøgoat, pakhapakha bezø-khanøé. ¹⁶ Yaq ndego sɔvakha gigiap lozokhak, vaev-te gegeavun, ezoqa ewaqape, ezoqa khasøkhasis neká kandakanda, gigiap kopoav ezoqam neká gigiap-av ezoqam, iz-akhayapak neká yaq-fia mbain sasae ezoqam, áv gene-tɔpɔtáz nqáego: Ndigu tiqa nakeamo zenda-te o tiqa kawa-pap-te, khakhatap bezøgó. ¹⁷ Yaq gekha ezoqám ndego, nqanek khakhatap mbain ndego, ndego kopømba mbain, ezoqa nɔme-te gigiap tendowi, o te-te gigiap temøwi. Ta khakhatap ndøgo, sɔvakha gigiap lozokhak-qá iz o teqa iz-qá geveáp.

¹⁸ Matavap loloakh begó, taqa yaq-te. Ezoqa matavap loloakh tømbo goat, ndego sɔvakha gigiap lozokhak-qa geveap, mokho bembondáp. Ndøgo ezoqam-qá geveáp. Nqanek geveap 666.

14

Sip Nakhasam neka ndigu 144 taosen ezoqam

¹ Yaq qækewag, nqáe! Sip Nakhasam no-omét. Zayon manqei pøyat-té gono:yám. Ezoqá namba me:wanam. 144 taosén. Ndigu tiqa kawa-pap-te, Sip Nakhasam-qá iz neka tege Eve-qá iz zømbo-peaupám. ² Yaq no manqa wag nø-ewág. Yan-té qando-fakhán. Andé ibøkha sololo kandambaqape me me:wagám neka andé ndand kandakanda me me:møkunimám. Naq ndøgo, qæ-ewag, andé gita khaneam ezoqam kopoav-qá gita khaneám. ³ Nginik ezoqam, Mbumbukiam-qá kawa qonam nonqo-qá megemege-té neka khandi gigiap foa neka megetapak-qá megemege-té gono-waniapám. Yaq ndigu ouv

ndakinak ndoqaqaemám. Ta ouv ndøgo, ezoqa nõme kopømba mbaín ti:zøtez. Sati ndígu tinízøté, ndígu 144 taosen ezoqam, Mbumbukiam manqei-qape-te gewi. ⁴ Nginik ezoqam, Evezøza-te ùnime-tøkéb. Ndígu manqa-zapa gonemáv, sakheis namba.* Ndígu Sip Nakhasam mba mbopáev, ndego ande áv kenē-okho. Ezoqa ewaqape mokho-te, Mbumbukiam ndígu tewi. Ndígu Mbumbukiam-te neka Sip Nakhasam-te, andé tiqá etoam matév, ate av-té, gigiap ndøgo, toqope:tat, bugukhokhof gigiap tiqa ndøgo. ⁵ Tiqa manqa-nqa-te, meakha manqat mbaín, neka ndígu manqa-zapa gonemáv.

Enzol ezoqa misika-qa manqat

⁶ Yaq no enzol ezoqa nõme no-omét. Khaiya ová gono-løvuvát. Ndego miavmiav manqat mbomambaqape ndøgeatát. Ezoqa ndígu, manqei-qape-te ndiyage, gé:zømesimát, ezoqa ngusu vinivinimba neka bawan vinivinimba neka manqat vinivinimba neka manqei vinivinimba. ⁷ Ndego kandambaqapé møndæ-akhá. Av gene-akhá nqægo, “Mbumbukiam-te møe zógoát, neka teqá iz zó-eqatát. Zapa ndøgo, teqa manqa ovøyam khøwa, møndøndáp. Gèmbovizáp ndego, yan neka manqei-qape neka ndaola neka kea kumbutap gekhakheinam.”

⁸ Ndego enzol ezoqam-qa zita-te, enzol ezoqa nõme ndofakhán. Ngenek enzol ezoqam, ge-ménas-ev, áv gene-eín nqægo, “Møndøbøí. Bebilon taon kandambaqape, møndøbøí, ta taon ndøgo, kopømba ande av sævam me guigoam, ndugu bawabawan ezoqam ate ndígu, tuqa waen føgakh-qape guzø-etoam, ti-izam, neka tu namba mambe gone-te gu-itubam.”†

⁹ Ndego enzol ezoqam-qa zita-te, enzol ezoqa nõme ndofakhán. Ngenek enzol ezoqam, ge-misika-ev, kandambaqapé møndæ-akhá. Av gene-akhá nqægo, “Gekha ezoqám ndego, søvakha gigiap lozokhak neka teqa tae khøuwiap tembo-vizupat, neka kawa-pap-te o zenda-te teqa khakhatap vøndáp, ndego møndø-soqóev. ¹⁰ Ndego Mbumbukiam-qá waen føgakh-qape be-iz. Nqanek waen, Mbumbukiam-qá qaqá. Teqá yaq-fia soqaqapé. Ta waen ndøgo, Mbumbukiam ibøkha namba, génokhogimák. Geté føgakh-qapé segégoát. Yaq ngenek ezoqam, Mbumbukiam-gi enzol ezoqam-qa megemege-te neka Sip Nakhasam-qa megemege-te, gøinam tatas-té neka nandi wagøvap-us-té gunú:goát, nqosøgeap kandambaqape vøndáp. ¹¹ Ezoqam ndígu, søvakha gigiap lozokhak neka teqa tae khøuwiap ndimbovizap, o teqa iz-qa khakhatap gindapem, ndígu pusup mbaín. Pāvave neká lovølova, ta gøinam ndøgo, ndígu nqosøgeap ndøzø-etoam, taqa khøifa miavmiav ndøqavigát.”

¹² Yaq nakémbá, Mbumbukiam-gi ezoqam bazaføgakh-us bewaniáp, ezoqam ndígu Mbumbukiam-qa guguna manqat ndimbopaev-a, Yesu ndí-ùnimánqätinát.

¹³ Yaq no manqat nõ-ewág. Yan-té qando-fakhán. Av qande-eín nqægo, “Av qoqoté-peawám: Ndakin qangaz, atema ndøma, gekha ezoqám ndígu, Evezøza ndi-unimanqatinat, tipakhaez, ndígu khanakanakh mbá giabit-igú.”

* **14:4** 14:4 Nqanek manqat, yaya ndø-etæ. Taqa manqa mokho nqáne: Nginik mbumbuk nõme vizupáv, ndøgo kopømba ande av mambe okho matev ndægo, Mbumbukiam-qa bøi-te. **14:8** 14:8 Isa 21:9; Jer 51:7-8; Veve 17:2; 18:2, 3 † **14:8** 14:8 Nqanek Manqat Qandoveveam mokho-te, manqat nõme, mambe nqæmanqate, yaya etæ manqát. Mbumbukiam zita wuove matev neka bataz vizap matev me:manqaté. **14:9** 14:9 Veve 13:12-17 **14:10** 14:10 Isa 51:17, 22; Jer 25:15-16; Psa 75:8; Ezek 38:22; Gen 19:24; Veve 16:19; 20:10; 21:8 **14:11** 14:11 Isa 34:10 **14:12** 14:12 Veve 13:10

Neka Mbumbukiam-ge Nqova, āv gene-manqaté nqægo, “Unimanqatín. Nginik ezoqam, sasae-qape gikhanazat, pusa ndótá. Zapa ndógo, sasae ndógo gi:matønumam, ndigu taqa yaq-fia, ndøndapém.”

Yaya etæ manqat, avøe gigiap neka waen tae nanga-qa yaq-te, qakhatøkhatoam

¹⁴ Yaq no qækewag, nqáe! Khaiya ozoz papaqa nõqeív. Ezoqam mo:qotám. Ndego andé Ezoqam-gé Yó. Teqa kawa-te, kawa ezoqam-qá gol wawaq mo-uzám, neka zenda-te, kaiya kǫfizuat khobos-qapi vøndapavam. ¹⁵ Yaq enzol ezoqa nõme ndowáv. Mbumbukiam-qá khoev-té gendo-fakhán. Ndego kandambaqapé mǫndæ-akhá. Te-te ndego, khaiya ozoz-te go:qotam, āv gembøe-akhá nqægo, “Kaiya kǫfizuat nandiv, nandoqo-ndǫpazat, qoge moqongáz. Zapa ndógo, qoge-qa khøuwa iz, mǫndøndáp. Avøe gigiap ate ndægo, manqei-qape-te ndǫpoe, mǫndø-khatøkhatoám. Qoge-qa mo:keogé.”

¹⁶ Yaq ndego khaiya ozoz-te go:qotam, ta kaiya kǫfizuat ndigu, manqei-qape me:khaná. Yaq manqei-qape-te ndógo, avøe gigiap qakhatøkhatoam, vǫqog.

¹⁷ Taqa zita-te, Mbumbukiam-qa khoev-te, yan-te ndógo, enzol ezoqa nõme ndofakhán. Até ndego-a, kaiya kǫfizuat khobos-qapi vøndapavam.

¹⁸ Yaq tega zita-te, enzol ezoqa nõme vǫndø-fakhan. Lou-qase-té gendowáv, ma Mbumbukiam-te etoam mǫtev gi:goatun. Ndego gǫina ate ndægo-gé kawa ezoqám. Ndego kandambaqapé mǫndæ-akhá. Ndego enzol ezoqam, ndego kaiya kǫfizuat khobos-qapi gendapavam, āv gembøe-akhá nqægo, “Manqei-qape-te ndógo, waen tae nanga mǫndø-khatøkhatøezám. Kaiya khobos-qapi nandiv, toqoté-qogáz, waen tae nanga ndigu, tae-te ndifaløbap. Neka vǫ-mǫvøbam.”

¹⁹ Yaq ndego enzol ezoqam, até gendego, manqei-qape, kaiya kǫfizuat vǫekhana, waen tae nanga vǫqogaz-a, vǫ-mǫvøbam. Yaq waen pe-segim nonqo kandambaqape-té genø-nqagím. Nqanek pesegim nonqo, Mbumbukiam-qá qaqá. ²⁰ Yaq taon bavokho ndo:go, waen tae nanga gipesegimem, ezoqa kouk ndofakhán. Kandambá tantáv. Kouk ndógo, qambagim, gèmø-keá. Taqa sekeat, ande āv 300 kilomitá ndægó, neka taqa igian, ande āv hos-qá eqawán ndægó, tuyat.

15

Enzol ezoqam seven, viniv matev seven gi-upøgeapavun

¹ Yaq no yan-te nqo:go, matev nõme nõqeív. Kandambaqapé neka nqova ndafe-ús. Enzol ezoqam seven mǫndøgoám, ndigu matev soqøsoqa seven vǫ-upøgeapam. Nqanek vaev viniv matév. Zapa ndógo, nqanek viniv matev tǫme-navøem, yaq Mbumbukiam-qa qaga gemø-navøém. ² Yaq no andé ndaola nõteqeív. Bæbæs-qapé. Andé glás. Gǫina wageap namba me:nokhombáp. Neka no ezoqa vǫezømet. Ezoqam ndigu, sǫvakha gigiap lozokhak gipitøvem neka teqa tae khøuiiap vizǫpøteav vǫgoam-a, teqa iz-qa geveap ndapeav vǫgoam. Ndigu ndaola ndøgeg-té giwaniapám, neka andé gita me me-upøgeapám. Ndógo Mbumbukiam zø-etoám. ³ Ndigu Mozes-qá ouv ndøqqaemám, ndego Mbumbukiam-ge sasae ezoqam, neka Sip Nakhasam-qa ouv vǫ-qaqaemam. Ouv āv gini-qaqaemám nqægo:

“Evezøza, Mbumbukiam,
qo bazaføgakh ate ndægo ndaqago,

matev ndøgo, ndoqo-matanam,

kandakandá neka nqova ndafe-ús.

Qoqa matev unimanqatín neka ndaføya-ndaføya.

Bawabawan ate ndægo, kawa qó.

⁴ Evézøza! Qo qakhapús soqogó, ndaføyamba-qape.

Gê, ezoqa tígu, ndigu qo-te mõe goneav tigoat
neka qoqa iz eqawateav vøgoát? Mbaín.

Bawabawan ate ndi:gu, ndøndozáv, qo vøqá-vizumēm.

Zapa ndøgo, qoqa matev ndaføya-ndaføya, mândo-veveám.”

⁵ Ouv gumu-qaqaemem, no yan-te nqo:go, Mbumbukiam-qá khoev nøqeív.

Nðgo palai khoév. Yaq mboqog sège-mboqóz. ⁶ Yaq ndigu enzol ezoqam seven, matev soqøsoqa seven gi-upøgeapam, Mbumbukiam-qá khoev-té gindu-fakház. Tiqa ndabua bæbæ-bæbæs neka vøiyam-ús, neka savim-te løvnam nonqo gol-us vøzømbō-løvøtupam. ⁷ Yaq khandi gigiap foa, kopo nømegegoam, ndigu enzol ezoqam seven, gol ndis seven zø-etoám. Ta ndis-te ndøgo, Mbumbukiam-qá qaqa mu-nqeitupám, ndego miavmiav ngeyage. Até vømō-tøtvøyam. ⁸ Mbumbukiam-qa waev-te neka bazaføgakh-te, khøifa ndofakhán, yaq teqa khoev mokho-te ndøugu, vømøtøva. Yaq ezoqa kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa khoev-te ti-oz. Matev soqøsoqa seven bètøkhænavøém, ndøgo enzol ezoqam seven gi-upøgiapavun.

16

Enzol ezoqam seven, Mbumbukiam-qa qaqa giquozømem

¹ Yaq no manqat kandambaqape nø-ewág. Mbumbukiam-qá khoev-té qando-fakhán. Nðgo enzol ezoqam seven, áv qazømbe-eín nqægo, “Mòzozáv. Zoqa ndis seven-te nandav, Mbumbukiam-qa qaqa, qatøtvøyam, manqei-qape-té qazonø-qouzmém.”

² Yaq bugukhokhof enzol ezoqam ndøwáv, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qøugoam, manqei-qape-te vøqouz. Yaq ndigu ezoqam, søvakha gigiap lozokhak-qa khakhatap gindapem neka teqa tae khøuiap vømbō-vizupam, ndigu nqamav soqøsoqa nqosøgeap-us ndø-upøgím.

³ Yaq enzol ezoqa nømeg, ndego ge-menas-ev, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qøugoam, ndaola-té genøqóuz. Yaq ibøkha ndøgo, gèmø-kóuk. Andé løvøte ezoqam-qá kóuk. Yaq gigiap ate ndi:gu, ndaola-te giyagam, gèpakhaéz.

⁴ Yaq enzol ezoqa nømeg, ndego ge-misika-ev, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qøugoam, kea-te neka kea kumbutap-té genøqouzám. Yaq até ta ibøkha ndøgó-a, vømø-kouk. ⁵ Yaq no ndego enzol ezoqam, ndego ibøkha ndembokeoge, teqa manqat áv qate-ewág nqægo, “Mbumbukiam!

Qo nqoqogo neka qoqogoam,
qo ndaføyamba-qapé.

Yaq-fia ndøgo, qo ti-te ndigu qoqota, ndøgo eqeieqei.

⁶ Zapa ndøgo, ndigu qogi ezoqam neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ndøzitagám, tiqa kouk vøwa.

Yaq nakémbá, qo ndigu tiqa izam nonqo, kouk qozø-etoám.

Yaq-fia ndøgo tindapém, av yaq gi:matønumam.”

⁷Yaq no manqat nōme nō-ewág, Ndógo tōndo-fakhán, lou-qase-te ndógo, ma Mbumbukiam-te etoam matev gi:goatun. Av qande-eín nqágo, “Evézōza, Mbumbukiam, qo bazafógakh ate ndágo ndaqago! Unimanqatín. Yaq-fia nqosógeap, qo ti-te ndigu qoqo-khofotav, ndógo ndaføyambá.”

⁸Yaq enzol ezoqa nōme, ndego ge-foa-ev, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qóugoam, khóuwa-té genóqóuz. Yaq khóuwa, bazafógakh ndóndáp: Teqa tatas, ezoqa mé:louwavát. ⁹Yaq ezoqa teqa tatas kandambaqape, vólouwaz. Geté ndigu Mbumbukiam-te qambuzaneáv, neka ndégo vizópóteáv, ndego nqanek matev soqósoqa gekhofotam. Geté iz mbongi-nám.

¹⁰Yaq enzol ezoqa nōme, ndego ge-faev-ev, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qóugoam, sóvakha gígiap lozokhak-qá qonam nonqo-té genóqóuz. Yaq ezoqa ewaqape, ngenek sóvakha gígiap lozokhak-qa mokho-te gu:goam, bōivun zónqei-vém, neka nqosógeap vō-upógim. Ndigu ekeza sas ndégo otógevém, nqosógeap zapaya. ¹¹Yaq ndigu tiqa nqosógeap neka nqamav zapaya, Mbumbukiam, ndego yan-te ngo:yage, vōngenōinam. Tiqa manqa-zapazapa gone-te, ndigu qambuzaneáv.

¹²Yaq enzol ezoqa nōme, ndego ge-siks-ev, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qóugoam, Yuflatis kea-té genóqóuz, ndógo kea kandambaqape. Yaq kea ndógo, ségevikíá. Yaq ta mokho-te ndógo, kawakawa-za-te, ndigu tigi nakhag ezoqam namba, khóuwa fakhnam-te tinduzav, nakhóa zómbe-mboqóá. ¹³Yaq no áv qateqéiv nqágo: Ndego wazeam kandambaqape-qa manqa-nqa-te, neka sóvakha gígiap lozokhak-qa manqa-nqa-te, neka khavozam manqa vevezam ezoqam-qa manqa-nqa-te, nqova soqósoqa misika ndofakház. Ndigu andé taka-qá bugúg. ¹⁴Nginik nqova soqósoqa, umingiap matev ndógoatín. Yaq ndigu manqei-qape-te ate ndágo, kawakawa-za-té ginózáv, nakhag nonqo vō-movóbām, ta nakhag ndógo, Mbumbukiam-qa khóuwa kandambaqape-te tófakhan, ndego bazafógakh ate ndágo ndómboqo.

¹⁵Keliso áv gene-manqat nqágo, “Nqáe! No andé aqonam ezoqám me nótégeáv. Gekha ezoqám ndego, to:tiawet, neka teqa unimanqatín matev no-te, ande ndabua me ate te:uzupat, ndego khanakhanakh mbá geabetegó. Soqáin ndógo, ndego ande naqei-av me te-okhoat neka ezoqa ewaqape-qa bugug-te, mivi vóndáp.”

¹⁶Yaq ndigu nqova soqósoqa, kawakawa-za, nakhag-qa, ta manqei-te ndógo tinómováb, Íblu manqat-te, Amagedon ndimbo-akhayam.

¹⁷Yaq enzol ezoqa nōme, ndego ge-seven-ev, Mbumbukiam-qa qaqa, ekeza ndis-te qóugoam, khaiya-té genóqóuz. Yaq kawa ezoqam-qa qonam nonqo-te, Mbumbukiam-qa khoev-te, manqat ndofakhán. Kandambaqapé mōndæ-akhá. Av qande-eín nqágo, “Matev ate ndágo, mōndómō-navóém.” ¹⁸Yaq ndand ndovōimám neka vōndó-mókunimam, neka xo vōndōwagam. Yaq manqei gèkukuvóém. Nqanek manqei kukuvóém, kandambá tantáv. Ezoqa manqei-qape-te ande gi-fakhaz, atema ndakin, manqei kukuvóém mbaín, av ndakin qæfakhan. ¹⁹Bebilon taon kandambaqape, gèqaqvóém, vómō-qaqageap-misika. Neka manqei-manqei-qa taon ate qægoam, vósoqósoqoam. Matev av qæfakhan ndágo, zapa ndógo: Mbumbukiam Bebilon taon kandambaqape neka taqa manqa-zapazapa, manqa mate navópóteáv. Yaq

ndego yaq-fia mbotá, neka teqa qaqa kandambaqape, ande waen føgakh-qape me vømbō-etoam. ²⁰ Manqei bawabawa ate qægoat, gèsinøvøém, vønøvem. Neka até olól-a, vønøvem. Nqawa qóqevák. ²¹ Yaq yan-te, qæ ais-us kandakanda ndolanqá, ezoqam-te vó-o:az. Ais fisap ndigu, kandakanda tintív. Tiqa viniv, ande áv 50 kilogrém ndi:gu. Yaq ezoqam, Mbumbukiam-qa iz, gèngenøinám, nginik qæ ais kandakanda zapaya. Zapa ndógo, nqanek matev qafakhan, ùnime-soqá.

17

Mambe sævam khoveakh-qapu-qa yaq-te

¹ Yaq ndigu enzol ezoqam seven, ndis seven qazøgoam, nøme kopo, no-té gendowáv. Yaq áv genømbe-eín nqægo, “Qotøndeqáv! Ndugu mambe sævam khoveakh-qapu, ndugu kea kopoav avønin-te ndumia, ndugu yaq-fia nqosøgeap soqaqape ndóndáp. No nótéqamákh. ² Manqei-qape kawakawaza, tu namba mambe ndógoám. Neka ezoqa ewaqape, nqanek manqei-qape-te ngiyage, ndigu kawa zø-okivám, tuqa manqa-zapazapa zapaya, ndógo ande waen me gi-izam.”

³ Yaq ndego enzol ezoqam, no leg-av manqei-té genøndapán. Nqova-té. Yaq no sævam no-omét. Søvakha gigiap lozokhak køkouk-qá zita-té gunoqotám. Teqa kha ate qambøegoam, Mbumbukiam-qá iz ngenøgim manqat ndøkház. Ndego kawa seven mbogoám neka auli ten vømbøgoam. ⁴ Ndugu sævam, nd-abua gu-uzam, khagi menás. Nøme ndógo, uni køkouk-in, neka nøme ndógo, køkouk igiá. Neka ndugu gol gigiap vinivinimba neka nandi momotap-us neka agiwa-qasis fia kandakanda vø-usupam. Tuqa zenda-te, ndugu ibøkha izam nonqo ndøndapám. Gol khakheitáp. Ta ibøkha izam nonqo-te, matev vøvanq-us neka gekha matev soqøsoqa nøme ndógo, tuqa mambe matev-te qando-fakhanam, até vømøtøva. ⁵ Tuqa kawa-pap-te, iz mo:peawám. Mokho manqát. Av qane-peawám nqægo:

BEBILON TAON KANDAMBAQAPE.

MAMBE SAKHEIS ATE NDI:GU-GU EVO

NEKA MANQEI-QAPE MANQA-ZAPAZAPA-GU EVO.

⁶ Yaq no tæqeív ndógo: Ngunuk sævam, Mbumbukiam-gi ezoqam-qá kouk ndø-iz, kawa vømbō-okí. Tiqá kouk ndógo tu-iz, ndigu Yesu-qa manqat gimanqatam, neka ta zapaya vøe-zitagam.

No nqova ndafe kandambá, qæ-omet. ⁷ Yaq ndego enzol ezoqam genø-ein, “Gekha zapá, qo nqova qaqandaf? No ngunuk sævam-qa mokho manqat nótéqamákh, neka ndego søvakha gigiap lozokhak-qa yaq-te, teqa zita-te nduoqomat, ndego kawa seven neka auli ten ndømbogo. ⁸ Ndego søvakha gigiap lozokhak qoqo-omet, møndøyagám. Geté ndakin mbain. Geté ndego avønín, manqei nqa-té gendóqavíg, manqei nqa vaev mbain ndógo. Geté yaq, até gemé-navøém. Yaq ndigu ezoqam, nqanek manqei-qape-te ngiyage, tiqa iziz khandi mbuk-te peawapøteav ndógo, ta mbuk ndógo, Mbumbukiam ibugukhokhof gepeawam, manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, ndigu nqova zóndáf, ndego søvakha gigiap lozokhak ti-ometam. Zapa ndógo, ndego møndøyagám. Geté ndakin mbain. Geté nango ndøfakhán.

⁹ Taqa yaq-te, matavap loloakh begó. Kawa seven ndógo, manqei popotap sevén. Sævam ndógo tunoqomát. Ndógo até kawakawa-za sevén. ¹⁰ Faev nòme ndigu, mòndò-o:áz. Nòme kopo, zua ndógó. Geté nòme kopo, fakhaneáv. Zuá. Yaq tefakhan, khapé gembòé-auwamák. Ndego khòuwa andé khapémbá tegoat. ¹¹ Yaq ndego sòvakha gigiap lozokhak, bugukhokhof geyagam, ndego ndakin yageav ndógo, ndego gé-kawa-ezoqam-eit-év. Ngenek ndigu kawakawa-za seven nòme, tigi ezoqám. Yaq até ndégó-a, ndòsoqoév.

¹² Auli ten ndógo, qoqoqoéiv, até ndógó-a, kawakawa-zá. Nginik kawakawa-za ten, kawaezat matev ngazeáv. Zuá. Ndigu sòvakha gigiap lozokhák namba mó:kawaeztát. Geté khòuwa andé khapémbá, tiokawaeztat. ¹³ Nginik kawakawa-za ten, matavap kopo ndòveém, neka ekeza bazafógakh neka iz, sòvakha gigiap lozokhak-qá mokho-té gunu:-awám. ¹⁴ Yaq ndigu, Sip Nakhasám namba mé:nòfé. Geté ndego ekeza ezoqam namba, ndigu gevevesam neka gezò-akha neka te namba gi:kòfinimam, gépitáz. Zapa ndógo, ndego Sip Nakhasam, ndego kawakawa-za-gé Kawá neka evezòza-za-gé Evezòzá.”

¹⁵ Yaq ndego enzol ezoqam, manqat nòme genò-ein, “Kea vinivinimba ndógo, qoqoqoéiv, ma mambe sævam nduimia, ndógo manqei-manqei neka bawabawán neka ngusum vinivinimbá neka manqat vinivinimbá. ¹⁶ Auli ten ndógo neka sòvakha gigiap lozokhak, ndigu ngunuk mambe sævam, ndòsanqawém. Yaq gigiap ate ndòmbòego, gembó-upògimém. Naqei-áv segé-ivòvém. Yaq kha mbólogém, gòinam-te vónqagimém. ¹⁷ Nginik kawakawa-za ten, manqat gikopo:nem, ekeza megeat matev, sòvakha gigiap lozokhak-qa mokho-te tu:veem, matavap Mbumbukiam zò-etoám. Yaq av nqægo, Mbumbukiam-qá poev mbopaevém. Tiqa megeat matev tómá ndógo, atema matev ate ndægo vòmú-fakhanám, av Mbumbukiam ibugukhokhof manqat ge:-ein.

¹⁸ Sævam ndugu, qoqo-omet, ndógo taon kandambaqapé. Manqei-qape kawakawa-za ate ndi:gu, ta taon-qa megeat matev mokho-té gunu:gú.”

18

Bebilon taon qasoqa

¹ Taqa zita-te, no enzol ezoqa nòme no-omét. Yan-té gendovís. Ndego bazafógakh kandambá neka waev bæbæs-qapé. Ta waev ndógo, manqei-qape, sùgumu-gutavát. ² Yaq ndego kandambaqapé mòndæ-akhá. Av gene-akhá nqægo,

“Mòndòbòí. Bebilon taon kandambaqape, mòndòbòí.

Gevògh neká nqova soqòsoqa, mòndòmò-tiqá-khòv.

Gekha pipisi neka sòvakha gigiap ndigu,

Mbumbukiam-qa bòi-te soqain ndigu, ndego ndesanqaza,
ndógo tiyagé.

³ Zapa ndógo, Bebilon taon,

ndógo ande sævam me nduigu,
bawabawan ate ndægo,

tuqa mambe matev waen ndò-izumám, kawa vòzò-okivam.

Até manqei-qape kawakawa-zá-ya, tu namba mambe matev vòegoam.

Neka bisnis ezoqam, manqei-qape-te ngiyage, tu zapaya, gèmò-moni-kopoav-ezoqam-éz.

Zapa ndógo, ndugu gigiap mɔqǎé.”

⁴ Yaq no manqat nɔme nɔ-ewág. Yan-té qando-fakhán. Av qande-eín nqǎgo,

“Nogi ezoqam! Mòzotɔndo-fakház.

Vòndo-fakház, zo Bebilon taon mokho-te ndozotu:gu.

Soqain ndógo,

zo tu namba manqa-zapa gone-te tozo-khokhombupat.

Neka soqain ndógo,

tu namba yaq-fia nqosɔgeap sa tozotumu-upɔgim.

⁵ Tuqa manqa-zapazapa, khápumu-kapuiám, yan vɔmɔkhanaz.

Mbumbukiam tuqa matev soqɔsoqa, manqa mate navɔepɔteáv.

⁶ Zo yaq áv tɔmbɔe-matɔnɔmém, av zo guzɔmbe-matɔnumam.

Zo tu-te yaq-fia menás sozó-taném, av matev guimatɔnumam.

Waen fɔgakh soqaqape guzɔ-etoam, yaq menás sozombó-etɔomém.

⁷ Av ndugu gui-khambuvupam

neka gigiap kopoav-qape qambɔegoam,

yaq zo nqosɔgeap neka mbɔni vaev matev,

áv tozombɔé-etɔomém.

Ndugu mokho-mba,

áv guni-manqaté nqǎgo,

‘No kawa sɔvam noqomát.

No ngɔmám mbá. No ambá av nqǎgo, anganeam genɔnanim.

Matev soqain genɔ-fakhanák. No mbɔni genɔvayák.’

⁸ Geté ndugu av nduikhambuvap,

ta zapaya ndógo, matev soqɔsoqa vinivinimba, khɔuwa kopo-té segembɔé-fakhanám,

lɔvɔte neka mbɔni vaev neka ifin matev.

Yaq ndugu gɔinám guni-lonqotɔvém.

Zapa ndógo, Evezza Mbumbukiam, ndugu yaq-fia nqosɔgeap ndembo-etoam,

ndego bazafɔgakh-qapé.”

⁹ Yaq manqei-qape kawakawa-za, tu namba mambe matev gi:goam neka

tuqa gigiap kopoav qazɔgoupam, ndigu gé-eivám, mbɔni vɔzɔ-nqosɔgim, khɔifa tiqevim, tutuavet. ¹⁰ Ndigu qambaqapé segendó-waniapét.

Gó:khouwaném, matev soqaqape tiqevim, tu-te tɔfakhan. Yaq áv giní-ugufɔmém nqǎgo,

“Hao, ú:-ā!

O Bebilon taon kandambaqape, bazafɔgakh-qape.

Qoqa manqa-zapa-qa yaq-fia, nakhamas-té qanɔqa-fakhán.”

¹¹ Neka bisnis ezoqam, manqei-qape-te, gé-eivám neka tu zapaya mbɔni vɔzɔvā. Zapa ndógo, ezoqa nɔme mbain, tiqa gigiap tiwiat. ¹² Ezoqa

tiqa gigiap sekemba géwiák, kopɔmba ande av gol neka silva neka nandi qaniqanimav-qape neka aqeing agiwa-qasis, neka ndabua mbomɔmboma

kɔkɔ-kɔkɔuk neka khagi vinivinimba, neka tae vinivinimba fia kandakanda, neka gigiap ndógo, sɔvakha gigiap-gi khayam khakheitap, neka tae ndis fia

kandakanda, neka gigiap ndógo, auli neka nandi khakheitap. ¹³ Neka ezoqa nɔme mbain, tiqa gigiap tiwiat, kopɔmba ande av lou mokhov eqeieqei

nonqo, neka gigiap sisip mbomømboma, toqo-mboqotumat, neka nøme ndøgo, kha-te toqo-gi:mat, neka waen neka oliv oil, neka flawa, neka wit, neka kao, neka sip, neka hos, neka manqei khagua, neka até ezoqam-aním-a.

¹⁴ Ndigu bisnis ezoqam, äv giní-einím nqægo, “Bébilon, Gigiap ate ndægo, qo møqæ qaqagoam, qo møndø-qøuváq. Qoqa gigiap qaniqanim neka fia gækhanda møndøqqa-navøém. Qo nango geqá-fakhanák.”

¹⁵ Ndigu bisnis ezoqam, tu mokho-te gimø-gigiap-kopoav-ezoqam-ez, ndigu qambaqapé segendó-waniapét. Gó:khouwaném, matev soqaqape tiqevim, tu-te tøfakhan. Ndigu gé-eivám neka mbøni vøzø-nqosogím. ¹⁶ Yaq äv giní-ugufømé m nqægo,

“Hao, ú:-ä:!”

O taon kandambaqape, bazaføgakh-qape,

qo ndabua mbomømboma papaqa-papaqa neka køkø-køkouk neka kiki-kikis qoqo-uzumam

neka qoqa kha, gol neka nandi mbomømboma neka aqeing agiwa-qasis voqotè-khakheinumam,

¹⁷ qoqa gigiap mbomømboma, ate qaqambe-goam, nakhamas-té qanøqa-soqøsoqøám.”

Palai khagua nøzøgim ezoqam ate ti:goat neka ezoqa ewaqape, khagua-te, manqei nøme-te tiguvimat, neka ezoqa ewaqape, khagua-te tisasætaet neka gekha ezoqám ndigu, ndaola-te yage tindapat, ndigu qambaqapé segendó-waniapét. ¹⁸ Yaq khøifa tiqevim, ndugu tutuavet, yaq äv giní-akhaemém nqægo, “Gé, taon kandambaqape nøme tógo, av nqanek taon qægoam? Mbain.”

¹⁹ Yaq ndigu gé-akhaemém, neka gé-eivám. Neka tiqa mbøni nqosøgeap-te, ekeza kawa-te, pakhakh ndønqagimám. Yaq äv giní-einím nqægo,

“Hao, ú:-ä:!”

Taon kandambaqape. Tu mokho-te, palai khagua evøndipakha ate ndi:gu, ndaola-te gibøetam,

ndigu møndø mø-moni-kopoav-ezoqam-eztám, tiqa gigiap guwiam. Geté ndugu nakhamas-té gunø-soqøév.”

²⁰ “Geté zo yan-te ndozoyage,

neka zo Mbumbukiam-gi ezoqam,

Keliso-gi u-anim neka Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam namba,

zo khanakhanakh bezogó, tu zapaya.

Zapa ndøgo, matev soqøsoqa, zo guzø-matønumam,

Mbumbukiam Babilon-te, yaq-fia me:tá.”

²¹ Yaq enzol ezoqam bazaføgakh-qape, nandi kandambaqape ndøndapáz. Kandambá tintív. Tiqa khouwezat, andé wit mivitøzat nonqó. Yaq ndaola-té genø-ogezó, gendo-ein,

“Taon kandambaqape, Babilon, äv tøné-ogí.

Bazaføgakh-ús.

Yaq ezoqa nango géqeivimák.

²² Qo mokho-te,

gita khaneam ezoqam-qa khaneam neka ouv qaqayam ezoqam-qa wag

neka ndigu pøinda o kipi gikhambøematun, taqa wag,

ezoqa nango géyogemák.

Neka qo mokho-te,
 sasae vinivinimba zøtezat ezoqam, nango gégoák.
 Neka ndigu wit nandi gi:mivisumatun,
 ezoqa taqa u, nango géyogemák.

²³ Neka qo mokho-te, lampa waev nango gékhayák.
 Neka qo mokho-te, sakheis neka angana, ndigu tinøkem,
 tiqa khanakhanakh manqat, ezoqa nango géyogemák.

Matev āv taqambé-fakhán.

Zapa ndógo, qogi bisnis ezoqam, manqei-qape-te ate nqægo, āv gini-
 khambuvupám nqægo,
 ‘Ni bisnis ezoqam kandakandá.’

Neka qoqa manqa-sisi matev,
 qo bawabawan ate ndægo qote-tubumám.

²⁴ Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam neka Mbumbukiam-gi ezoqam
 ate ndi:gu,
 tiqa kouk, Bebilon taon-té giqei vím.
 Ndógo tuqá manqa-zapá, ndigu gizitagat, vøpakhaetat,
 ezoqa ewaqape nøme namba, manqei-qape-te gizitagat.”

19

Yan-te nqo-go, Mbumbukiam-qa iz gi-eqanem, Bebilon ngi:wat zapaya

¹ Taqa zita-te, no yan-te, manqa wag nø-ewág. Andé ezoqa kopoav-qapi-qá
 akhayam kandakandá. Av gini-akhaemám nqægo,
 “Alelúya. Iké: Mbumbukiam-te.

Ezoqam-qa khandi:zat matev,
 nikeza Mbumbukiam-té qando-fakhaté.
 Iz kandambaqape neka bazaføgakh,
 teqa ndégo.

² Zapa ndógo, teqa manqa ovøyam matev unimanqatín neka ndaføyambá.
 Ndugu mambe sævam kandambaqapu, ndugu tuqa mambe matev, manqei-
 qape gui-ngi:tat,
 ndego yaq-fia nqosøgeap mbo-etoám.

Ndego yaq-fia mõndótá, tu-te ndugu,
 tegi sasae ezoqam, pakhapakha guzø-khanæmam.”

³ Yaq nango gi-akhaemem,
 “Alelúya. Iké: Mbumbukiam-te.
 Taon kandambaqape ndógo, ndøwageapet,
 taqa khøifa oskia ndøqaviág. Miavmiáv.”

⁴ Yaq ndigu megetapak tuenti-foa neka ndigu khandi gigiap foa, ekeza kha,
 manqei me:laém, Mbumbukiam vømbø-vizumem, ndego kawa-qa qonam
 nonqo-te go:qotam, vø-einim,
 “Amén. Nqanek manqat unimanqatín.
 Alelúya. Iké: Mbumbukiam-te.”

Sip Nakhasam, sævam ge-oki

⁵ Yaq Mbumbukiam-qa qonam nonqo-te, manqat ndofakhán. Av qande-
 in nqægo,

“Nigi Mbumbukiam-qa iz, zó-eqatát, zo tegi sasae ezoqam ate nqazøte:go
 neka ezoqa ewaqape, kandakanda neka khasøkhasis, zo ndego ndozombo-
 vizap.”

⁶ Yaq no manqa wag nø-ewág. Andé ezoqa kopoav-qape-qá náq. Andé ibøkha sololo kandambaqape me me:wagám neka andé ndand kandakanda me me:møkunimám. Av qane-eín nqægo,
“Alelúya. Iké: Mbumbukiam-te.

Zapa ndógo, nigi Evezøza, ndego Mbumbukiam,
ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo, ndégo teno-kawaevát.

⁷ Ni khanakhanakh bini-asotóvé neka iz bizimbø-eqanem.
Zapa ndógo, khøuwa iz møndøndáp. Sip Nakhasam, sævam ndø-okí.
Mbasønakam ndugu, tu-okí, møndø-khakheinám.

⁸ Mbumbukiam ndabua papaqa mbo-etoám.
Bæbæs-qapé neka vøiyam-ús, yaq ndugu vø-uz.”
(Nqanek ndabua papaqa qanimav-qape ndógo, matev mbomømboma, Mbumbukiam-gi ezoqam gimatønumam.)

⁹ Yaq ndego enzol ezoqam genø-ein, “Av qogoté-peawám: Ezoqam ndigu, Sip Nakhasam-qa nøkenøkem lou loge-te gizø-akha, tizav, khanakhanakh mbá giabitigú.”

Yaq ndego manqat nøme, äv gene-eín nqægo, “Nqanek manqat unimanqatín. Mbumbukiam-qá manqát.”

¹⁰ Yaq no teqa zenda tokhotapak-qa megemege-te, nøkeza kha, manqei nøtelaváo. Neka ambá nombo-vizamín. Geté ndego äv genømbe-eín nqægo, “Nandav ndømatånám. Até nó-a, no Mbumbukiam-gé sasae ezoqám, av qo nqogote:go neka qogi Klisten qafuap ndi:gu, ndigu Yesu-qa manqat ndi-geawat. Geté Mbumbukiam qombóvizám. Manqat ndógo, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ndimanqate, ndógo Yesu-qá manqát.”

Ezoqa hos papaqa-te go:qotam

¹¹ Yaq no äv qateqeiv nqægo: Yan sège-mboqoé. Yaq nqáe! Hos papaqa no-omét. Ndego go:qotam, teqa iz Ndaføyamba-qapé neka Unimanqatín Ezoqám. Ndego ezoqa manqa ovøyam-te ndegevezoat, neka nakhag vøgoatun, ndego matev eqeiegei mba mbopáev. ¹² Teqa bøi andé gøina wageap me me:wageapám. Neka kawa-te, kawa ezoqam-qá wawaq ndø-uzupám. Wawaq kopoáv. Neka kawa-pap-te, iz vømbøe-peawam. Ta iz ndógo, ndego yakhapus mbá sege:-otév. Ezoqa nøme zøtezeatév. ¹³ Ndego ndabua sekeqape ndø-uzám. Ndabua ndógo, kouk-té qanu-qogotám. Teqa iz Mbumbukiam-qá Manqát. ¹⁴ Ngenek, yan-gí nakhag ezoqam mbopaevém. Hos papaqa-papaqa-té gono-qonavát, neka ndabua bæbæ-bæbæs papaqa-papaqa vø-uzupat. ¹⁵ Teqa manqa-nqa-te, nakhag kaiya khobos-qapi ndo-fakhatám. Yaq babawawan ate ndi:gu gé:pitáz. Ndego bazaføgakh-us zømbó-kawaevtát. Auli khamókh gezømbé-kawaevtát. Neka andé waen tae nanga me mé:pesegím. Gétokhonøvém. Mbumbukiam, ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo, teqa qaqa matev, äv tøzømbé-fakhán. ¹⁶ Teqa ndabua sekeqape, mbagi-te ndógo, iz møndømbo-peawám. Av qambøe-peawám nqægo:

KAWAKAWA-ZA-GÉ KAWÁ
NEKA EVEZØZA-ZA-GÉ EVEZØZÁ.

¹⁷ Yaq no enzol ezoqam no-omét. Khøuwa-té gono:yám. Ndego kandambaqapé møndæ-akhá. Pipisi-té genø-akhá, ndigu khaiya ova go:løvøvupat.

19:6 19:6 Veve 14:2 **19:7** 19:7-8 Isa 61:10; Veve 21:2 **19:9** 19:9 Met 22:2-3 **19:10** 19:10 Kel 10:25-26; Veve 22:8-9 **19:11** 19:11 Veve 1:5; 6:2; Psa 96:13; Isa 11:4 **19:12** 19:12 Dan 10:6; Veve 1:14; 2:17 **19:13** 19:13 Isa 63:1-3; Zion 1:1, 14 **19:15** 19:15 Psa 2:9; Veve 1:16; 14:20 **19:16** 19:16 Veve 17:14 **19:17** 19:17 Ezek 39:17-20

Av gezømbe-akhá nqægo, “Vøndozáv. Mbumbukiam-qá lou loge kandambaqape zombómováb. ¹⁸ Vøndozáv. Kawakawa-za-qá kha zólóg neka nakhag kawa ezoqam-qa kha, neka nakhag ezoqam-qa kha, neka hos-qa kha, neka tiqa kha, hos-te go:qonavam, neka gekha ezoqa nõme-qa kha, iz-akhayapak neka yaq-fia mbain sasae ezoqam, neka ezoqa kandakanda neka ezoqa khasøkhasis, tiqa kha vøzølog.”

¹⁹ Yaq no nõme, áv qateqéiv nqægo: Søvakha gigiap lozokhak neka manqei-qape-gi kawakawa-za neka tigi nakhag ezoqam, mõndømováb. Ambá nakhag ndøgonemín, te namba ndego, hos-te go:qotam, neka tegi nakhag ezoqam namba. ²⁰ Geté ndego søvakha gigiap lozokhak, gëmøvoinám. Até khavozam manqa vevezam ezoqám-a, vø-møvoinam, ndego teqa iz-te nqova ndaføgim matev gematønnumam, ta mokho-te ndøgo, ndego ndigu ezoqam getubam, ndigu søvakha gigiap lozokhak-qa khakhatap gindapem neka teqa tae khøuiap vømbō-vizupam. Yaq søvakha gigiap lozokhak, khavozam manqa vevezam ezoqam namba, gøinam kewan nandi wagøvap-us-té ginø-nqagivém. Khandín. ²¹ Tigi nakhag ezoqam, nakhag kaiyá ginizitág, ta nakhag kaiya ndigu, ndego hos-te go:qotam, teqa manqa-nqa-te gindufakhatam. Neka tiqa kha, pipisi ndølóg. Pipisi ate gi:goam, até vøzømbū-ewez.

20

Matev ndøgo, viav wan taosen mokho-te tøfakhanam

¹ Yaq no enzol ezoqa nõme no-omét. Yan-té gendovís. Teqa zenda-te, manqei ozu vaev mbain mboqogim nonqo neka auli sen kandambaqape ndø-ndapavám. ² Yaq ndego até gendego, ndego wazeam vø-møvøiu, ndego awenege wazeam, Nqova Soqaqape o Saitan ndimbo-akhayam, sasa ndølvønøvem. Viav wan taosén teløvnøvupat. ³ Yaq ndego ngenek manqei ozu vaev mbain-té genø-ogiú, mboqog vømbøe-tokaz. Unime-føgakhæz, getokaz. Yaq ndego manqei-qape ezoqam tubøpøteav tæabetegó, atema viav wan taosen bëmøndap. Yaq taqa zita-te, ndego nqawa bëmbo-nqovozømém. Geté khapé gembøé-auwamák. ⁴ Yaq no kawakawa-za-qa qonam nonqo nõqeív, ezoqa vø:qonavam. Nginik ezoqam, bazaføgakh, áv ginindapém nqægo: Ezoqam-qá manqa ovøyam ndø-ewagát. Neka no nqova vøezømet. Nginik nqova ndigu, ezoqam monqo gizøqog, Yesu-qa manqat gigeatam neka Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesimam, ta zapaya. Nginik ndego søvakha gigiap lozokhak o teqa tae khøuiap vizøpøteav, neka ndigu søvakha gigiap lozokhak-qa khakhatap ndapeáv, tiqa kawa-pap-te o zenda-te. Ndigu nqawá gindu-khandi:z, neka Keliso namba vø:kawaez. Viav wan taosén go:kawaeztam. ⁵ Nqanek bugukhokhof khøuwá, Mbumbukiam ezoqa løvøte-te gekhandi:z. Løvøte ezoqa nõme, nango khandi:zateáv, atema viav wan taosen vømø-navøem. ⁶ Ezoqam ndigu, Mbumbukiam ta bugukhokhof khøuwa-te løvøte-te tekhandi:z, khanakhanakh mbá giabigitú. Ndigu tegi ekeza ezoqám. Yaq løvøte nõme tøfakhan, ta løvøte ndøgo, tø-menas, ndøgo bazaføgakh mbain, ti-te. Ndigu Mbumbukiam-gi neka Keliso-gi iziz ezoqam ndøgoát, neka te namba vø:kawaeztát, atema viav wan taosen vømø-navøem.

Saitan gipitøvem

⁷ Yaq viav wan taosen tømø-navøem, Saitan timbøé-mboqoaném, ndego ndimbula-te ndego. ⁸ Neka ndego ndøwáv, bawabawan ate nqægo, manqei-

qape-te nqago, vótubám. Nqanek bawabawan ndógo, Gog neka Magog. Yaq Saitan ndigu ezoqa ate ndi:gu, nakhag-qa ndómóváb. Ezoqa kopoav-qapé. Andé ndivínd, ndaola-qa ndógeg-te ndigu. ⁹ Ndigu manqei-qape ate ndægo gépanqaním, Mbumbukiam-gi ezoqam, ma ndi:sokhoepet, neka taon ndógo, Mbumbukiam ndembøe-khafuat, vókhøogáz. Geté gøinam tøndóvis ndógo, ndigu Saitan-gi nakhag ezoqam vøngiæzø. ¹⁰ Yaq ndego nqova soqaqape, ndego getubumat, gøinam kewan-té ginø-oginám, ta nandi wagøvap-us-te ndógo, ma søvakha gigiap lozokhak neka khavozam manqa vevezam ezoqam, go:nqagivem. Yaq ndigu nqosøgeap zógoát, pappave neká lovølova. Miavmiáv.

Mbumbukiam-qa manqa ovøyam kandambaqape

¹¹ Yaq no kawa ezoqam-qa qonam nonqo papaqa kandambaqape nøqeív, neka ndego go:qotam, vøe-omet. Manqei-qape neka yan, teqa bugug-te, møe mbobøin, vømø-navøem. Manqei nøme mbain, vøegoát. ¹² Neka no løvøte ezoqam nözómét, iz-akhayapak neká khokho ezoqam. Kawa ezoqam-qá qonam nonqo megemege-té gono-waniapám. Yaq enzol ezoqam, mbuk ndómboqogimém. Mbuk nøme gimboqogimém, khandi mbúk. Yaq Mbumbukiam, løvøte ezoqam, matev, av gezømbe-geveá, av mbuk-te ndøgu qøupeaupam, av matev gi:matønumam. ¹³ Até ndaolá-ya neka até løvøté-a neka até løvøte ezoqam-qá manqei-a, tigi løvøte ezoqam vønqonqotaz, yaq Mbumbukiam ndigu vøzø-gevea, av tiqa matev qazømbe-goam. ¹⁴ Yaq løvøte neka løvøte ezoqam-qa manqei, gøinam kewan-té ginø-nqagimém, vømø-navøem. Nginiq gøinam kewan, løvøté nómé, løvøte ndógo, tø-menas. ¹⁵ Yaq gekha ezoqám ndego, teqa iz khandi mbuk-te peawapøteav ndógo, ndego gøinam kewan-té ginø-oginám.

21

Yan ndakinak neka manqei-qape ndakinak

¹ Yaq no yan ndakinak neka manqei-qape ndakinak nøqeív. Yan neka manqei-qape ndógo, bugukhokhof qagoam, søgo-navøém, neka ndaola nøme mbain. ² Yaq no Mbumbukiam-qá Zelusalem taon ndakinak nøqeív. Mbumbukiam-té qandóvis, yan-te nqo:go. Khakheitáp neka bugug keogé. Ate av-té, mbasønakam bugug keoge nduigu, anganea tundaf. ³ Yaq no manqat kandambaqape nø-ewág. Kawa ezoqam-qá qonam nonqo-té qando-manqatát. Av qande-ein nqægo, “Nqáé! Ndakin Mbumbukiam, ezoqám namba mé:goát. Ndego namba mé:yagát. Neka ndigu tegi ezoqam ndógoát. Mbumbukiam ekezan, ti namba mé:goát, neka ndego tigi Mbumbukiam vógoát. ⁴ Ndego tiqa bøi-te, bøi einu ate ndægo zóvuogím. Løvøte matev nøme mbain, segégoát, neka até mbøni vaev matév-a, neka eiv neka nqosøgeap nøme mbain. Matev av nqægo, av bugukhokhof qægoam, møndømo-navøém.”

⁵ Yaq ndego kawa-qa qonam nonqo-te go:qotam, av gene-ein nqægo, “Nqáé! No ndakin gigiap ate ndægo nøndakinák.”
Yaq nøme ge-ein, “Qøpeawám. Zapa ndógo, nqanek manqat, unimanqatin-qapé.”

⁶ Yaq ndego manqat nøme genø-ein, “Matev ate ndægo, møndømo-navøém.

No zapá neka no váev. No ndégo, ndo:megeat neka ndōndōpāēv.

Gekha ezoqām ndego, ibøkha naq ndōmbopat, no ibøkha ndōgo tæmbó-etoám, ta kea kumbutōve-te ndōndo-fakhate, ezoqa khandi ndōzō-etoam. Yaq-mbá sæmbó-etoám. ⁷ Ezoqam ndego, manqa-zapa tetōmbua, gigiap āv tenéndáp. Neka no tegé Mbumbukiam tægoát neka ndego noga nakhasam vōgoát. ⁸ Geté ndigu mōe ndisininim, neka ndigu unimanqatinteav ndigu, neka ndigu matev soqōsoqa vinivinimba ndigu, neka ndigu ezoqa pakha-pakha ndizō-khaneam, neka ndigu mambe ndi-okho, neka ndigu manqa-sisi ndigu, neka ndigu batae ndimbovizap, neka ndigu meakha manqat ndimanqate, tiqa manqei gōinam kewan ndōgoát, kewan ndigu, nandi wagōvap-us ndigu. Nqanek lōvōté nōmé, lōvōte ndōgo, tō-menas.”

Zelusalem taon ndakinak

⁹ Yaq ndigu enzol ezoqam seven, ndis seven qazōgoam, matev soqōsoqa seven qamōzō-tōtōvōyam, vaev-te qafakhanam, nōme kopō, no-té gendowáv, vōnō-ein, “Qotōndéqāv! No Sip Nakhasam-gu sævam nōtéqamák, ndakin tuki.”

¹⁰ Yaq ndego enzol ezoqam, no olol eqawat-qape-té genōndapán. Nqova-té. Yaq ndego no tene-nōmánd ndōgo: Yan-te, Mbumbukiam-te, Mbumbukiam-qá Zelusalem taon ndōvisavún. ¹¹ Ta taon-te ndōgo, Mbumbukiam-qá waev ndōwávám. Nqanek waev, andé nandi qanimav-qape-qá momotáp, zaspá ndimbo-akhayam. Bæbæs-qapé. Andé glás. ¹² Taon ndōgo, uta-ús. Uta kandambá. Tò-eqavét. Mboqog-ús. Tuélv, ate gi:goam. Ta mboqog-te ndigu, enzol ezoqam tuelv, mōndō-waniapám, neka Izlael khagua bawan tuelv-qa iziz vō:peupam. ¹³ Mboqog misika, khōuwa fakhanam-té qagoám, neka misika nakeamo zenda-te vōgoam-a, misika yogea zenda-te vōgoam-a, misika khōuwa sininim-te vōgoam. ¹⁴ Nqanek taon uta-qape, nandi tuelv mumát qano-ogíí. Neka ta nandi-te, Sip Nakhasam-gí u-anim tuelv-qá iziz mō:peupám.

¹⁵ Ndego enzol ezoqam, no manqat genō-ein, iziz tonqogim nonqo ndōndapám. Gol khakheitáp. Taon neka mboqog neka uta, taqa fitap iziz qeivi nonqó. ¹⁶ Nqanek taon vavap foa ate qægoam, taqa loloakh kopó. Taqa sekeat neka taqa khouwevat kopó. Yaq ndego enzol ezoqam, teqa iziz tonqogim nonqo, taon-qa khouwevat iziz, vōmbōendap. Taqa sekeat neka khouwevat neka eqæv, kopó: 2400 kilomítá. ¹⁷ Neka ndego enzol ezoqam, até uta-qá eqæv iziz-a, vōmbōndap. Taqa eqæv 144, pingim toqote-khamasim, toqo-gevæv. Ta iziz tonqogim nonqo, ma ndego enzol ezoqam, taon-qa fitap iziz gembondap, ndōgo até kopó, av ezoqa ekeza gigiap-qa fitap gi-upōgimatun. ¹⁸ Taon-qa uta, nandi zaspá qane-ogíí. Neka taon ndōgo, gol khakheitáp. Nginiq gol, bæbæs-qapé. Andé glás. ¹⁹ Taon uta zapa-te ndōgo, nandi fia kandakanda ndō-abáp. Bugukhokhof nandi qanimav-qape, zape-te ndizave, ndigu zaspá. Neka nōme ndizave, gi-menas-ez, ndigu nandi kikis. Tiqa iz safaiá. Neka nōme ndizave, gi-misika-ez, ndigu papaqá. Tiqa iz agét. Neka nōme ndizave, gi-foa-ez, ndigu nandi esokho khagí. Tiqa iz emelál. ²⁰ Neka nōme ndizave, gi-faev-ez, ndigu gūnokhogeapét, papaqa neka kōkōuk. Tiqa iz oníks. Neka nōme ndizave, gi-siks-ez, ndigu kōkōuk. Tiqa iz kanelión. Neka nōme ndizave, gi-seven-ez, ndigu khakhavá. Tiqa iz klisoláit. Neka nōme ndizave, gi-eit-ez, tiqa iz belíl. Neka nōme ndizave, gi-nain-ez, ndigu khakhavá. Tiqa iz topáz. Neka nōme ndizave, gi-ten-ez,

21:7 21:7 2 Sam 7:14; 1 Chr 17:13; Psa 89:26-27

21:8 21:8 Met 25:41; Veve 20:15; 22:15

21:10

21:10 Ezek 40:2

21:11 21:11 Isa 60:1-2, 19

21:12 21:12-13 Ezek 48:30-35

21:15 21:15 Ezek

40:3; Veve 11:1

21:18 21:18-21 Isa 54:11-12

ndigu klisoplás. Neka nøme ndizave, gi-eleven-ez, ndigu aiyazín. Neka nøme ndizave, gi-tueltv-ez, ndigu kòkókú nómé. Tiqa iz ametís. ²¹ Mboqog tueltv ate gi:goam, aqeing khakheitáp. Mboqog kopókopo, aqeing kopokopó gini-khakheinøvemém. Taon-te ndøgo, nakhoa kandambaqape, gól gini-khakheinøvemém. Ndøgo ùnime:-bæbæés. Andé glás. Bøi segé-løwáz, yaq voqóqéiv.

²² No Mbumbukiam-qa khoev qeiviáv, ta taon-te ndøgo. Zapa ndøgo, ndego Evezøza Mbumbukiam, ndego bazaføgakh ate ndægo ndømbogo, neka ndego Sip Nakhasam, ekezan ndígú, ta taon-te ndøgo. Ndigu ekezan, andé Mbumbukiam-qá khoév, ta taon-te ndøgo. ²³ Nqanek taon, khøuwa neka løvøyak mbaín, waev tømbo-etoumat. Ndøgo kopømbá. Zapa ndøgo, waev Mbumbukiam-qá waev mbo-etoumatún. Neka Sip Nakhasam, ndego andé taqá lampá. ²⁴ Bawabawan ate tægoat, ta taon-qá wáev giniyagát. Neka manqei-qape kawakawa-za tinø-okhoát ndøgo, ekeza gigiap mbomømboma vø-upøgim. ²⁵ Taon-gi mboqog tokovemáv, khøuwa tema. Zapa ndøgo, lova mbaín. Paveat mba ndøgoát. ²⁶ Bawabawan ate ndægo, tiqa gigiap mbomømboma neka fia kandakanda, taon-té ginø-upøgimát. ²⁷ Geté gekha gigiap ndøgo, Mbumbukiam-qa bøi-te khavim-us ndøgo, kopømba mbaín, tø-oe. Neka ezoqa ndigu matev soqøsoqa ndimatanam o khavozam manqat ndimanqate, ndigu ma gé-ozák. Tí-mba ndígu tí-óz, tiqa iziz Sip Nakhasam-qa khandi mbuk-te ndøpeawap.

22

¹ Yaq ndego enzol ezoqam, no kea me:nómánd. Ta ibøkha ndøgo, ezoqa khandi zø-etoám. Ndøgo bæbæes-qapé. Andé glás. Nqanek ibøkha, kawa ezoqam-qá qonam nonqo-té qando-okhó, ma Mbumbukiam neka Sip Nakhasam ndiqonøve. ² Taon nakhoa livin-té qanuqæét. Kea keoqa yaqyaq-a, tae ndøpøé. Ta tae ndøgo, ezoqa khandi ndøzø-etoam. Nqanek tae, løvøyak tueltv ate ndi:gu, sùgumu-vi:matún. Neka taqa esokho mulømulá-ús. Enqoni-us ezoqam bawan vinivinimba khakheinøvem nonqó. ³ Neka ta taon-te ndøgo, gigiap o matev nøme mbaín, Mbumbukiam-qa qaza mokho-te ndøugu. Kawa ezoqam-qa qonam nonqo, mú:goát, ma Mbumbukiam neka Sip Nakhasam tiqonavat. Ezoqa ewaqape, tisokhoat, ndigu Mbumbukiam-qá sasae ndøgoát neka vømbó-vizupát. ⁴ Ndigu bugug gembóqevát neka teqa iz kawa-pap-te vøzømbó-peaupát. ⁵ Lova nøme mbaín. Segégoát. Ndigu lampa neka khøuwa beawap, mbaín. Segéyagát. Ndøgo kopømbá. Zapa ndøgo, waev, Evezøza Mbumbukiam zø-etøumat. Yaq nginik ezoqam, miavmiav mó:kawaeztát.

Yesu tendoqavan

⁶ Yaq ngenek enzol ezoqam genø-ein, “Nqanek manqat ate ndægo, qoqo-ewagat, unimanqatin-qapé. Evezøza Mbumbukiam, ndego ekeza Nqova tegi manqa vevezam ezoqam ndezø-etoam, tegé enzol ezoqam ndokhofotáv. Nø. Tende-khofotán ndøgo: No tegi sasae ezoqam nøtézømás, ande gekha matev me, avønin-qape tøfakhanam. Ndøgo sà befakhanám.”

21:23 21:23 Isa 60:19-20; Veve 22:5 **21:24** 21:24 Isa 60:3, 5 **21:25** 21:25 Isa 60:11 **21:27** 21:27 Isa 52:1; Ezek 44:9; 1 Ko 6:9-10 **22:1** 22:1 Ezek 47:1 **22:2** 22:2 Ezek 47:12; Gen 2:9; Zech 14:8; Joel 3:18 **22:4** 22:4 Met 5:8; Veve 3:12 **22:5** 22:5 Dan 7:18, 27; Veve 5:10; 20:6; 21:23, 25 **22:6** 22:6 Veve 1:1

7 Yesu āv gene-manqatē nqǎego, “Nqǎe! No avōnín nófakhán. Gekha ezoqām ndego, nqanek manqat tembopavat, Mbumbukiam gevevezam, ndego khanakhanakh mbá geabetegó.”

8 No Zión, nqanek manqat ate ndǎego qǎe-ewagat neka matev vōe-qeivat. Yaq no manqat qatumu-ewag neka matev vōtumū-qeiv, no ndego enzol ezoqam-qa zenda tokhotapak-qa megemege-te, ndego nqanek matev ge:nōmendimat, nōkeza kha, manqei nōtelaváo. Neka ambá nombō-vizamín.

9 Geté ndego āv genōmbe-eín nqǎego, “Nandav ndōmatánám. Até nó-a, no Mbumbukiam-gé sasae ezoqām, av qo nqoqote:go neka qogi Klisten qafuap ndi:gu, ndigu Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, neka ezoqa ewaqape, nqanek manqat ndimbopaev, nqanek mbuk-te nqapeawap. Geté Mbumbukiam qombóvizám.”

10 Yaq ndego manqat nōme, āv genōmbe-eín nqǎego, “Nqanek manqat, Mbumbukiam gevevezam, nqanek mbuk-te nqapeawap, ndōkhonǎð. Zapa ndōgo, nqanek matev tōfakhanam, khōuwa avōnín. 11 Ezoqa ndego, manqazapa ndematanam, ndego manqa-zapa matanam-te, sá bemá. Neka ezoqa ndego, matev soqōsoqa mōqǎe ndego, ndego teqa matev soqōsoqa gone-te, sá bemá.* Geté ezoqam ndego, matev egeieqei ndematanam, ndego teqa matev egeieqei matanam-te, sá bemá. Neka ezoqa ndego, Mbumbukiam-ge ndego, ndego Mbumbukiam-qa matev-te, sá bemá.”

12 Yesu āv gene-manqatē nqǎego, “Nqǎe! No avōnín notōndónáv. No yaqfiá namba nōtēgeáv. No ezoqa ewaqape, āv tǎezōmbé-etōomít, av ezoqa kopokopo matev gi:matōnumam. 13 No zapá neka no váev. No ndégo, ndo:megeat-a, ndōndōpǎev. No bugukhokhof vōegoam-a, vaev-te vōegoát.

14 Gekha ezoqām ndigu, tiqa ndabua ndisunguzu, ndigu khanakhanakh mbá giabitigú. Ndigu tae nanga ndigu, ezoqa khandi ndōzō-etoam, ndōlogém. Taon-gi mboqog, segezō-mboqozotát, vō-ōz. 15 Geté ezoqa ndigu, ande gaqo me ndi:gu, taon-te gé-ozák. Bavokhó gonó-waniapát, ezoqa ndigu, manqa-sisi ndimatanam neka mambe ndi-okho neka ezoqa pakhapakha ndizōkhanǎ neka batae ndimbovizap neka gekha ezoqa nōme, meakha manqat ndōzōmbe-khaneat neka ezoqa ndizōmbe-khavoizam.

16 No Yesú, nōkeza enzol ezoqam zo-te qatōndo-khofotav, ndego zo nqanek manqat te:zōmesim. Klisten bawan vinivinimba, nqanek manqat, bētezōtéz. No Deivid-gé zapá neka tegé zeó. Neka no pave ndukuam bǎebǎes-qapú.”

17 Mbumbukiam-ge Nqova neka Sip Nakhasam-gu sǎevam, āv gini-manqatē nqǎego, “Vōndoqáv!”

Neka gekha ezoqām ndego, nqanek manqat te-ewagat, āv geabete-manqatē nqǎego, “Vōndoqáv!”

Neka gekha ezoqām ndego, ibōkha naq ndōmbopapat, yá betōndowáv. Poev tōmbogoat, ibōkha bē-izam, ndōgo khandi ndōzō-etoam. Yaq-mbá segé-izám.

Zion-qa vaev manqat

18 Gekha ezoqām ndego, nqanek mbuk-qa manqat ndeyoge, Mbumbukiam gevevezam, no ndego āv qambōe-manqatē nqǎego: Ezoqam ndego, nqanek manqat-te, manqat nōme to:ve, Mbumbukiam te-te ndego, matev soqōsoqa mó:áo, av nqanek mbuk-te nqǎepeawap. 19 Neka ezoqa ndego, manqat nōme tekhofoe, nqanek mbuk-te nqapeawap, ndōgo Mbumbukiam

22:7 22:7 Veve 1:3 22:8 22:8-9 Veve 19:10 22:11 22:11 Dan 12:10 * 22:11 22:11 Ezoqa av nginik ngi:gu, yaq-fia ndōqeivím. 22:12 22:12 Isa 40:10; Jer 17:10; Veve 2:23 22:13 22:13 Isa 44:6; Veve 1:8, 17; 21:6 22:14 22:14 Gen 2:9; 3:22 22:16 22:16 Num 24:17; Isa 11:1, 10; Lom 1:3; Veve 2:28; 5:5 22:17 22:17 Isa 55:1; Veve 21:6 22:18 22:18-19 Deut 4:2; 12:32

gevevezam, Mbumbukiam teqa tae nanga ndøkhofoé, ezoqa khandi ndøzø-etoam. Yaq ndego Mbumbukiam-qa taon-te géyageák, av nqanek mbuk-te nqæpeawap.

²⁰ Ndego ezoqam, nqanek manqat nde-unimanqatinat, ni-te, ndego āv gene-manqaté nqægo, “Unimanqatín. No avønín notøndónáv.”

Amén. Nqanek manqat unimanqatín. Nigi Evezøza, Yesu. Vøndoqáv!

²¹ Nigi Evezøza Yesu-qa kuku matev, ndøgoát, zo namba, zo ate ndøzøte:go.

Manqa mokho ovøyam nonqo

Megeat Manqat-qase

Manqat neka iziz vinivinimba-qa yaq-te, nqanek Niu Testamen mokho-te, ovøyam manqat nqáneq qonóqeiv.

Nqanek ovøyam manqat mokho-te, ndukuam-qasu av nguigu * toqo-omet, yaq soqoté-qatéq, ta manqat-qa yaq-te, ovøyam manqat nøme ndógó.

Kuni Manqat-qa iz-zapazapa nqáneq:

A Æ B Mb D Nd E F G Ng H I K KH L M N O Ø P Q Nq S T U V W X Y Z

A

Adam (*Adam*)

Mbumbukiam manqei-qape ande ge:khakheinam, bugukhokhof ezoqam, gekhakheinøvem, Adám. Tegu sævam, Mbumbukiam teqa zita-te gekhakheinøvem, tuqa iz *Iv. (*Gen 1:26–3:21*)

Aezaya (*Isaiah*)

Aezaya ndego, *Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam kandambaqape ndógoám, *Ol Testamen khøuwa-te. Zelusalem taon-té geyagám. Yesu viav ande äv 700-qá zita-té genóqán. Aezaya ndégo, ta *Ol Testamen mbuk gepeawam, Aezaya (*Isaiah*) ndimbo-akhayam. Ta mbuk-te ndógo, ndego äv gene-peawám nqægo: Deivid-gi zi mokho-te, *khandi etoam ezoqam ndófakhán. Yaq vaev-te, ngenek mõndø-fakhán. Yesú.

Aezek (*Isaac*)

Aezek ndego *Eibleem neka *Sæla, tigé yó. Teqa iz-qa manqa mokho, otám. Mbumbukiam nqanek iz gembo-akha, zapa ndógo: Eibleem gè-otám, Mbumbukiam gembo-ein av nqægo, nakhasam anganeam temboqan. (*Gen 17:17-19*)

Ta khøuwa-te ndógo, Eibleem ùnime-lawaqape-év, neka até tegú zás-a, vømū-ngæpuka-ev. Eibleem viav wan andléd qambondap. Mbumbukiam Eibleem-té nupøkhan mbá, manqa mbusá, é-møndøvé, av nqægo: Ndego nakhasam anganeam ndóndáf. Tegú sævam-té gemóqán, ndugu *Sæla. Ngelek nakhasam anganeam, Aezék.

Aleluya (*Hallelujah*)

Aleluya ndógo, Iblu manqát. Khoum manqát, Mbumbukiam-te. Taqa manqa mokho nqáneq, “Iké, Evezøza-te.” (*Veve 19:1-6*)

Aleopagus (*Areopagus*)

Aleopagus ndógo, manqei pøyat-qá iz. Ta manqei pøyat ndógo, Atens taon-té qagoám. Taon megetapak neka ezoqa kandakanda ndógo tinø-pindumám, vøkakambumam. Yaq nakémbá, ezoqa até tiqa mõvöná-ya, Aleopagus mbo-akhaemám. (*Kel 17:19-22*)

Aloe (*Aloes*)

Ovøyam manqat taqa yaq-te, toqonóqeiv ndógo: *Mel.

Amagedon (*Armageddon, Harmagedon*)

Amagedon, manqei-qá iz. Izlael manqei mokho-té qanu:gu. Iblu manqat-te, Amagedon manqei, iz nøme Megido mbo-akhayám. Ol Testamen khøuwa-te, ta manqei-te ndógo, nakhag vinivinimbá qagoam. (*Judg 5:19; 2 King 23:29-30; 2 Chr 35:22*)

Ni kopømba mbáin, uni tizi:nøten, av nqægo, ta nakhag ndógo, Manqat Qandoveveam 16:16 ndæmanqate, ta manqei-te ndógo tønófakhán, o Izlael

ezoqam-gi qaqa ezoqam, sa ndøgo tinømavāb, Izlael ezoqam namba nakhag gone nonqo.

Ezoqa nøme ndimatavap, Amagedon yaya etæ manqat mbá. Yaq Saitan-qa nakhag me:manqaté, ndego Mbumbukiam namba tegoat.

Amen (*Amen*)

Amen ndøgo, Iblu manqát. Taqa manqat mokho nqáne: “Nqanek manqat unimanqatín” o “Matev āv tabete-fakhán” o “Matev āv tønéfakhán.”

Ezoqa geguligulimatun, yaq ezoqa nøme ‘Amen’ gimanqatatum, ta mokho-te ndøgo, ndigu teqa manqat, gè-unimanqatinimín.

(*Lom 15:33, 16:27; 1 Ko 14:16; 2 Ko 1:20; Gal 1:5; Ef 3:21; 1 Pita 4:11*)

Manqat Qandoveveam 3:14 mokho-te, Yesu ‘Amen’ mbo-akhayám. Zapa ndøgo, ndego unimanqatin ezoqám. (*Veve 3:14*)

Atemis (*Artemis*)

Atemis, khape mbumbukiam sævam-qa íz. Esia manqei-te ndøgo, ezoqa kopoáv tuqa iz gi-eqatam neka khape mbumbuk nøme-qa iziz vø-eqatam. (*Kël 19:24-35*)

Auli (*Metal, Horn*)

Auli ndøgo, mokho menás.

1) Nøme ndøgo, auli ndøgo, khamasim, ila gi:khakheinøvematum. Auli av nqægo nøme, gól, neka silvá, neka kopā.

2) Neka auli nøme ndøgo, søvakha gigiap-qa auli, kawa-te ndøzømbo-fakhatap.

B

Balam (*Balaam*)

Balam ndego, *manqa-sisi ezoqam ndøgoám. Ngenek ezoqa soqaqapé neka moni mōqæ. Ta khøuwa-te ndøgo, Izlael ezoqam, Izip manqei-te ginuqavaz, atema Keinan manqei-te, ta manqei ndøgo, ma Mbumbukiam manqa mbusa gezømbeve, tezø-etoam, yaq Moab manqei-ge kawa ezoqam, mœ ndøgoám, ti-te. Zapa ndøgo, teqa manqei avønín. Yaq ndego Balam mbo-akhá, ndego Izlael ezoqam, soqaqape-te bē-ab. Geté Mbumbukiam, gëmbøe-kház. Yaq ndego kopømba mbain, soqaqape-te ti-ab. Geté ndego bēzø-guligulím, av nqægo, Mbumbukiam matev eqeieqei bezø-matanám.

(*Num 22-24; 2 Pita 2:15; Zud 1:11; Veve 2:14*)

Bali (*Barley*)

Ovøyam manqat, Bali-qa yaq-te, toqonøqeiv ndøgo: *Wit.

Bawan vini-ak (*Gentiles, Nations*)

Bawan vini-ak-qa yaq-te toqote-geveam, nqanek Niu Testamen mokho-te, ndøgo ndigu tønemanqaté, ndigu *Zu bawan-ak goneav ndigu. Ibugukhokhof, Mbumbukiam Zu ezoqam mba ndøveatáz, tegi ezoqam tigoat. Geté Yesu Keliso gendowav, ndego nakhoa, ezoqa ewaqape zømboqóá, Mbumbukiam ti-zøtez neka vø-Mbumbukiam-gi-ezoqam-ēz.

Bebilon (*Babylon*)

Bebilon, taon kandambaqape-qa íz. Ndakin khøuwa-te, manqei-qa iz, ma Bebilon taon nqøuve, Irák. *Ol Testamen khøuwa-te, Bebilon ezoqam, bazaføgakh-us ndøgoám. Yaq ndigu bawan vinivinimbá namba me:nakhagtám, neka tiqa manqei vø-upøgimam.

Ndigu até Izlael ezoqam nambá-ya, vøe-nakhagtam. Zelusalem taonté ginøzáv, taqa uta kandambaqape neka taon ate qægoam vøngi-nam. Até *Mbumbukiam-qa khoev qanimav-qapé-a, vøngi-nam, ndøgo Izlael ezoqam, tigi kawa ezoqam Solomon-qa manqa vøovam-te giwevem, neka taqa gigiap qaniqanim, mokho-te qøugoam, vø-aqonømem. Neka até kawa ezoqam-qa khoev vinivinimba vøngi-nam, neka gigiap mbomømboma ate

qægoam vø-aqonømem. Izlael ezoqam ate gi:goam, ndigu pingim-ak ndø-upøgím, Bebilon manqei-te vø-itub. Ndøgo qambaqapé. Bóv ginizáv. Yaq Bebilon manqei-te ndøgo, Izlael-ak, Bebilon-ak-qá sasae begó. Izlael ezoqam matev av nqægo qazøfakhan, ndøgo Mbumbukiam-qá yaq-fiá, ti-te. Zapa ndøgo, ndigu teqa manqat, gèngagimám, mbumbuk vinivinimba vøzø-vizupam neka matev soqøsoqa vinivinimba vømatønnumam. Izlael ezoqam andé viav kandambá, Bebilon manqei-te giyagam. Ate qægoam, viav 70. Taqa zita-te, Mbumbukiam nakhoa zømboqóá. Yaq ndigu kopømbaqapé, ekeza manqei-té ginøqaváz, Zelusalem taon-qa khoev vinivinimba vøpuan neka Mbumbukiam-qa khoev nqawa vøwevem-a, taon uta ndakinak vø-ogim. (*Met 1:11; Kel 7:43*)

'Manqat Qandoveveam' mokho-te (*Veve 14:8; 17:5; 18:1-24*), ta manqat ndøgo, Bebilon-qa yaq-te ndæmanqate, yaya etæ manqát. Ndøgo ezoqam neka gaman-qa yaq-té qane-manqaté, ndigu matev kandakanda ndimatanam, neka zøtezat kandakanda ndigu, neka vø-gigiap-kopoav-ezoqam-ez. Yaq ta mokho-te ndøgo, ndigu khambuvap kandambá neka ekeza poev matev mba mbopáev. Ndigu Mbumbukiam neka teqa manqat, gèsanqawé, neka até tegi ezoqám-a, ndisánqázā.

Até 1 *Pita 5:13* mokho-té-a, Bebilon, yaya etæ manqát. Ndøgo Lom táon ate-manqaté. Ezoqa nøme, av gini-mataváp nqægo: Até 'Manqat Qandoveveam' mokho-té-a, Bebilon ndøgo, Lom taon o taon kandambaqape nøme ate-manqaté.

Belzebul (*Beelzebul*)

Belzebul, ndøgo *Saitan-qá iz nømé, Baebol mbuk mokho-te.

Benzamin (*Benjamin*)

Benzamin ndego, Zekop-gé yo vaev qawán. Benzamin-gu evo, Laisól (*Rachel*). Gui-ova, Benzamin geqan, yaq ndugu gènaním. Neka Benzamin, Izlael khagua bawan tuelv nøme-qá iz.

Mb

Mboges ndøgo, Mbumbukiam Izlael ezoqa namba, poev ge-unimanqatin (*Ark of the Covenant*)

Nqanek mboges, tae khakheitáp. *Gól gini-gutøvé, mumat-te nekā mokho-te. Mboges mumat-te ndo:go, enzol ezoqa menas taf-us-qá nqovønqova mo:goám. Ndøgo gol khakheitáp. Nginik enzol ezoqam-qa taf, gó:vøndatám, mboges mumat-te. Gigiap mboges-te qøu-nqeitavam, nqánek: Nandi vøndøgeap menas, Mbumbukiam-qa guguna manqat qo:peaupam, neka kap, *mana qøu-nqeitavam, ta lou ndøgo, Mbumbukiam *Izlael-ak leg-av manqei-te gezø-etoumam, neka *Elon-qa tatuag, mbusa ekezan mba qambo-fakhan. Nqanek mboges, Mbumbukiam-qá palai khoev-qá uni khafeap-qape kouwat mokho-té qanu-wuøyám. Izlael ezoqam leg-av manqei-te gi-okhoam, nqanek mboges oskia ndø-eqatám, manqei nøme-te, atema manqei nøme-te.

Ta kouwat uni khafeap-qape-te, ma nqanek mboges qøuwuøyam, *Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, viav kopo-te, khøuwa kopo me-onín, neka Izlael ezoqam-qa manqa-zapazapa evøzam nonqo, sip-qa kouk mboges-te vøpomoyamin.

Vaev-te, ndego kawa kandambaqape Solomon, manqa gevøovam, Zelusalem taon-te, *Mbumbukiam-qa khoev giwevem, nqanek mboges ndøgo tinøndapém, taqa kouwat uni khafeap-qape-te vøuveem, ma ndaba qæfaleam, taqa zita-te. (*Gen 25-26*)

Mboges-qa nqovønqova, *Iblu 9:5* avønin-té qonøqéiv.

Mbumbukiam-gi iziz ezoqam (*Priests*)

Mbumbukiam-gi iziz ezoqam ndígu, Mbumbukiam-te *søvakha gigiap giløvusumam, neka etoam matev nøme vømbø-gonemin, Izlael ezoqa ewaqape zapaya. Ndigu livín gunu:goám, yaq Mbumbukiam-a, yaq ezoqam. Ezoqa nøme-te, khafeáp, matev av nqægo tigonem.

Yesu-qa khøuwa-te, nginik Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, tiqa sasae *Mbumbukiam-qá khoev-té gigoám, Zelusalem taon-te. Nginik Mbumbukiam-gi iziz ezoqam ate gi:goam, *Livai khagua bawan-ák neka *Elon-gí zí. Ezoqa vini kopømba mbaín, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam tigoat.

(Exo 28:1; Luk 1:5-9; Iblu 10:11)

Ezoqa nøme, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam gegoam neka Mbumbukiam vømbø-vizupam, *Melkizedék. Geté ndego vini. Ndego ambá av nqægo, Elon-gé zeo ndøgoám. Zapa ndøgo, ndego nupøkhán mbá geyagam. Elon vaev ndøfakhán. Iblu pepa mokho-te, manqat nøme, av qane-peawáp nqægo: Até Yesú-a, Mbumbukiam-gé iziz ezoqám. Neka ndego andé Melkizedék. Zapa ndøgo, até Yesú-a, Elon-gé zeó mbá. (Iblu 5:6; 7:1, 3)

Yesu Keliso mokho-te, ni Klisten ezoqam, mizi-Mbumbukiam-gi-iziz-ezoqam-én. Ni ndakin kopømbaqapé, ndaføyamba Mbumbukiam-te tiziniav. Ni ezoqa nøme binimbü:gu, yaq ni-a, yaq Mbumbukiam. (1 Pita 2:9; Veve 1:6; 5:10; 20:6)

Mbumbukiam-gi iziz ezoqam-qa nqovønqova, Iblu 5:1 avønin-té qagó.

Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape (High Priest)

Ngenek Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, ndego Mbumbukiam-gi iziz ezoqa nøme, tigi megeat ezoqám. Te-mbá te-onimám ndégo, ma ndabua qæfaleam ndøgo, *Mbumbukiam-qa khoev kouwat uni khafeap-qape mokho-te, neka Mbumbukiam-te etoam matev vøgonin, ekeza manqa-zapazapa neka Izlael ezoqam-qa manqa-zapazapa evøzam nonqo.

Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, viav kopo nonqo mba me:veatøvemín, yaq taqa zita-te, ezoqa nøme vøveatøvemín, teqa iziz gendapin.

Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa nqovønqova, Iblu 4:16 avønin-té qagó.

Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda (Chief Priests)

Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda ndígu, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape neka ndigu ezoqa nøme, bugukhokhof khøuwa, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam kandambaqape-qa iz gindapem neka ezoqa kandakanda nøme, ti namba gi:sasaetam.

Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam (Prophet)

Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, ezoqa ndøgo tezø-manqatatún, Mbumbukiam ti nonqo gembo-vevezumatun. Ndego Mbumbukiam-gé u-aném.

*Ol Testamen khøuwa-te, Mbumbukiam tegi manqa vevezam ezoqam kopoáv gindu-khofotaz. Ti mokho-te, Mbumbukiam Izlael ezoqam, matev vinivinimba zøvevezumám, megemege-te ndo:go, tømø-fakhanam. Ezoqa nøme, Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam gigoam, ngínik: *Samuel neka *Aezaya neka *Zelemaya.

Yesu Keliso fakhaneav qagoam, Mbumbukiam Izlael ezoqam, tegi manqa vevezam ezoqam mokho-te, nupøkhán mbá, é-møndøø-eín, ndego ndøfakhán. Ndigu é-møndo-peaumám, gekha matév ndøgo, tematønumat neka vømbø-fakhanumát. Neka ndigu, é-møndo-qeivím, ndego tegi ezoqam, gékhandí:z. Ngenek ezoqam, *Mesaya mbo-akhaemám. Yaq vaev-te, ndego møndø-fakhán. Yesú.

Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, até taqa yaq-te ndøgó-a, vøe-peaumam, vaev khøuwa-te tøfakhanam, av Yesu Keliso nqawa tendeqavan neka manqei-qape ezoqa ate ti-goat, teqa manqa ovøyam-te to:waniapat, manqa vø-ovøemēm.

(Met 2:4-6; 2:17-18, 23; 3:3; 8:17; Mak 6:15; 7:6; Luk 13:28; 18:31; Zion 12:38)

Mbumbukiam-ge Sip Nakhasam (Lamb of God)

Zion ndego ezoqa ibøkha iz gezø-etoumam, ndego Zion 1:29 neka 36 mokho-te, Yesu, Mbumbukiam-gé Sip Nakhasam mbo-akhaemám. Ibugukhokhof, Yesu fakhaneav qagoam, Zu ezoqam, Mbumbukiam-te, sip nakheis ndølvusumám, tiqa manqa-zapazapa evøzam nonqo. Yaq nginik sip nakheis-qa kouk mokho-te, ndigu Mbumbukiam-qa bøi-te betē-eqeieqei-ez. Geté unimanqatín, nginik sip nakheis-qa kouk, kopømba mbaín, ezoqam-qa manqa-zapazapa uni tæ-evøzam. Yesu Mbumbukiam-ge Sip Nakhasam, timbøe-akhayám ndøgo: Ndego ekeza kha ndøvé. Yaq teqa kouk waev mokho-te, Mbumbukiam niqa manqa-zapazapa segembøé-navøém, neka ni teqa bøi-te vizi-eqeieqei-èn. (Kel 8:32)

Mbumbukiam-qa khoev (Temple)

Mbumbukiam-qa khoev, ndøgo Zu ezoqam-qa guliguli khoev kandambaqapé. Zelusalem taon-té qawevám. Ndøgo nandi khøév. Bugukhokhof Mbumbukiam-qa khoev, ndego kawa ezoqam kandambaqape, *Solomon-qa manqa vøovam-té ginøwevém.

Ezoqa kopoáv, Zelusalem taon-te gi-okhoam, Mbumbukiam gimbovizumemin neka etoam matev vømbø-gonemin. Yaq *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, søvakha gigiap, ezoqa gindu-upøgimam, Mbumbukiam-té ginølvusumám.

Bawan vini-ak-te, ndøgo khafeáp, Mbumbukiam-qa khoev-te ti-oz. Ndigu bavokho mbá giabeto-waniáp, khoev-qa uta mokho-te ndøugu. Khoev-te, Zu ezoqam mba ndø-onimám.

Mbumbukiam-qa khoev mokho-te, Zu ezoqam-qa møvømbam kouwat-qa zita-te, kougiap nøme, møndøgoám. Menás. Livin-qase ndøugu, ndabua mu:faleám. Bugukhokhof kouwat-te, ndabua-qa megemege-te, *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam mba ndø-onimám. Geté ma ndabua qæfaleam, taqa zita-te, kouwat ùnime:khafeap-qapé. Yaq ndøgo, *Mbumbukiam-gé iziz ezoqa kandambaqape mba ndø-onín. Viav kopote, khøuwa kopó. Ndego sip nakhei angana menas-qa kouk ndøndapín, yaq nqanek kouk, manqei-te neka ta mboges-te ndøgo, ma Mbumbukiam Izlael ezoqa namba, poev ge-unimanqatin, vømø-pomoyamin, ma Mbumbukiam-qa guguna manqat qøuveam, ndøgo Mozes gembo-etoam, Izlael ezoqam nonqo. Yaq ndego Mbumbukiam, äv gembøe-viamín nqægo: Ndego Zu ezoqam-qa manqa-zapazapa ate ndægo, sà bembøe-navøém.

Yesu genanim, ta ndabua ndøgo, kouwat uni khafeap-qape-te qo:faleam, livin-mbá qanumu-keqavát, ova ndo:go, atema manqei-te.

(Met 27:51; Mak 15:38; Luk 23:45)

Ndøgo ni äv qaninómánd nqægo: Ndakin khafeap av nqægo nøme mbaín. Yesu-qa kouk qawa, ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam ezoqa ewaqape, nakhoa zømboqóá. Yaq ni kopømbaqapé, teqa megemege-te, siziniáv, Yesu tizi-unimanqatintat. (Met 12:6; Mak 11:15-17; Luk 2:27; Zion 2:14; Kel 5:20)

Ndakin Mbumbukiam-qa khoev mbaín, Zelusalem taon-te. Lom ezoqam, gèngi:nám. Nupøkhán mbá.

Mbumbukiam-qa khoev-qa yaq-te, Pol, ndego Keliso-ge u-anem, äv gene-peawám nqægo: Mbumbukiam-qa khoev, ní, ni Yesu ndizi-

unimanqatinat neka ndizimbo-paev. (2 Ko 6:16; Ef2:12)

Nqovønqova, Mbumbukiam-qa khoev-qa yaq-te, nqovønqova khagi-us mokho-té qanu:gu.

Mbumbukiam-qa Manqat (Scripture)

*Niu Testamen mokho-te, manqat ande av nqægo toqo-geveam, 'Mbumbukiam-qa Manqat, av qane-peawāp nqægo', ndøgo *Ol Testamen me:manqaté.

Mbumbukiam-qa megeat matev (Kingdom of God, Kingdom of Heaven)

Zu ezoqam, Deivid-gi zi mokho-te, kawa ezoqam-qa mo:kewagám. Ndigu av gini-matavupám nqægo: Ndego Lom ezoqam géngeasám. Yaq ndego gezømbó-megetát, ate av-té, ibugukhokhof kawakawa-za gizømbo-megetam.

Yesu Mbumbukiam-qa megeat matev-qa yaq-te manqat kandambá ge-manqatam. Geté ndego ambá ta megeat matev ndøgo tene-manqatám, av Zu ezoqam gimbøe-kewagam. Ndego Mbumbukiam-qa megeat matev-qa yaq-te ge:manqatam, ndego ndøgo tene-manqatám, av Mbumbukiam ezoqa ndezømbe-megeat, ndigu Mbumbukiam tigi kawa ezoqam tikhati-wim, neka teqa manqat o-mba vó:ndapát.

Gekha ezoqám ndigu, ti-unimanqatinim, av nqægo, Yesu tiqa manqa-zapazapa evøzam nonqo genanim, ndigu yage ndakinak ndøndapém, neka Mbumbukiam-qa megeat matev-té ginó-óz, vømó-tegi-nakheis-éz. (Zion 3:5)

Ndigu ndakin ambá av nqægo, bøvun-qā bazaføgakh mokho-té gunū-goát, geté waev mokho-té gunú:yagát. (Kol 1:13; Zion 11:9; Lom 13:13; 1 Tes 5:5, 8)

Mbumbukiam-qa megeat matev, nqanek manqei-qape-té qagó, neka até yan-té-a, ndó:gō. (Met 6:10)

Yesu nqawa tendoqavan, ndego kawa ezoqam ndówáv. Yaq Mbumbukiam-qa megeat matev, bavokho-qapé qágoát. (Met 24:30; 25:31; Mak 13:26; Kel 1:6-7)

Mbumbukiam-qa palai khoev (Tabernacle, Tent of God)

Izrael ezoqam, leg-av manqei-te gi-okhoam, Mbumbukiam Mozes av gembøe-eín nqægo: Ndego palai khoev bewév. Mbumbukiam unime-omát, ndigu av kiníwevēm, taqa khouwevat neka khagi, neka gekha ndabua neka søvakha gigiap-gi ngusum ti:wevem. Ta palai khoev mokho-te, até ta *mboges ndøgo túnū-wuøyám, ma Mbumbukiam Izrael ezoqam namba, poev ge-unimanqatin. Yaq ta mboges mokho-te ndøgo, nandi vøndgeap menas, ma Mbumbukiam-qa guguna manqat qo:peaupam, vøu-abam.

Zu ezoqam, Mbumbukiam-qa iz, nqanek palai khoev-té gi-eqatám, neka Mbumbukiam-te søvakha gigiap vølvusumam, atema vaev-te, Solomon-qa manqa vøovam-te, *Mbumbukiam-qa khoev eqeieqei vøwevem. (Kel 7:44; Iblu 8:2; Veve 15:5)

Mbumbukiam-qa palai khoev-qa nqovønqova, Iblu 8:5 avønin-té qagó.

D

Deivid (David)

Deivid ndego, Izrael ezoqam-gé kawa ezoqam kandambaqape ndøgoám. Ndego gé-kawa-ezoqa-menas-év, Izrael ezoqam mokho-te. Bugukhokhof Izrael ezoqam-ge kawa ezoqam, Sol ndøgoám.

Deivid ndego, vaev qawán. Ndigu evenap sevén, ate gi:goam. Tigi eve, *Zesí. Neka Zesi-ge atanakha, Boáz. Ezoqam ndégo, Lut gu-oki. (Rut 4:17)

Deivid ezoqa ndakinak ge-goam, ndego eve-gí sip zøkewagám. Khøuwa nøme, ndego Golayat ndølaváo. Ngenek ezoqam, teqa sekevat, kandamba tantáv.

Vaev-te, Deivid kawa iz gendap, Izlael ezoqam, gè-bazaføgakh-éz. Deivid kawa ezoqam qanimáv neka ndego poev kandambá, Mbumbukiam-te.

Ndego ouv qaçayam, gèmbøe-khaneatám. Hap khaneam-ús. (Hap ndøgo, taqa wag andé gitá. Hap-qa nqovønqova, *Veve 5:8 avønin-té qonøqéiv*). Deivid ouv ndakinak kandambá geqaçaemam neka vøpeaumam. Ta ouv vivinimba ndøgo, Sams mokho-té qagó.

Deivid-qa emanqat, *Ol Testamen mokho-te, 1 Samuel 16 qanøngáz.

Yesu ndego, Deivid-gé zeó.

Deivid-ge Zeo (*Son of David*)

Deivid ndego, Izlael ezoqam-gé kawa ezoqam kandambaqape ndøgoám. Mbumbukiam ndøvé, kawa ezoqam. Mbumbukiam te-te ndego, manqa mbusa äv genevé nqægo: Tegi zi, ezoqa kopo, kawa ezoqam oskia ndøgoát. Nqanek manqat møndø-unimanqatín. Zapa ndøgo, Deivid-ge zeo nøme, Yesú. Yaq ndego oskia ndøyagát neka kawa ezoqam vøgoát. Yaq nakémbá, Yesu-qa iz nøme, Deivid-gé Zeo mbo-akhayám.

(*Met 1:1; 9:27; 12:23; 15:22; 21:9; Luk 20:41; Zion 7:42; Kel 13:23; 2 Tim 2:8; Veve 5:5; 22:16*)

Donki (*Donkey, Ass*)

Donki ndugu, gigiap qanøyam neka ezoqam qanøbam nonqó. Ndugu andé aiyav-té gunómá.

Donki-qa nqovønqova, nqovønqova khagi-us mokho-té qanu:guí.

Nd

Ndaola køkouk (*Red Sea*)

Nqanek Ndaola Køkouk, yaq Izip manqei-a, yaq Izlael manqei, livin-qasé qanu:guí. Ndaola Køkouk, ta ndaola-qa íz. Ibøkha ndøgo, køkóuk mbá. Izlael ezoqam, Mozes-qa megeat matev mokho-te, Izip manqei gi-ivøvem, Ndaola Køkouk ndøtanqá. Manqei pap-té ginøtanqá. Ibøkha sège-qatavát. Gumutanqa, yaq ibøkha, nqawá qanø-tøkuá, Izip ezoqam-gi nakhag ezoqam vøgutaz-a, vøgeonim. (*Exo 14, Kel 7:36; Iblu 11:29*).

E

Eibleem (*Abraham*)

Eibleem-qa iz, ibugukhokhof Eibleem ndøgoám. Vaev-te, Mbumbukiam ndego iz Eibleem mbo-akhá. Taqa manqa mokho nqáneq, “Ezoqa kopoav-qape-gé evé.” Eibleem ndego, U taon-té geqán, Mesopotemia manqei-te. Ndego khape mbumbuk-qa iz eqawatáv, ma ta manqei-te ndøgo gizømbe-goam. Geté ndego Mbumbukiam-anim mba mbovizupám. Eibleem-gu sævam, *Sælá. Nginik ezoqa menas, nupøkhán mbá ginøkim. Geté nakheis mbáin.

Eibleem U taon-te gegoam, Mbumbukiam äv gembøe-eín nqægo: Ndego ta taon ndøgo, bè-iváv, zas namba, yaq teabenøwáv ndøgo, ma Mbumbukiam manqei te-omat.

Mbumbukiam, Eibleem namba, poev ndø-unimanqatín. Yaq manqa mbusa, äv gembøevé nqægo: Ndego nakhasam anganeam ndøndáf. Tegú sævam-té gemóqán, ndugu Sæla.

Neka manqa mbusa nøme, Mbumbukiam Eibleem-te geve, nqáneq: Ndego zi kopoav gevebumav-qape mbógoát. Ate av-té, khaiya-te nqo:go, nduku ndi:gu. Neka nøme nqáneq, tege zeo kopo mokho-te, Mbumbukiam ezoqa ewaqape, manqei-qape-te, matev mbomømboma zómatanám (*Kel 3:25*). Keliso mokho-te, nqanek manqat, møndø-unimanqatín.

Eibleem Mbumbukiam-qa manqat, gè-unimanqatín. Yaq Mbumbukiam ndego ta zapaya ndøgo, ndaføyamba-qape me:veó. (*Lom 4:3*)

Eibleem-qa emanqat, *Ol Testamen mokho-te, Genesis 11:26 qanøngáz.

Eibol (Abel)

Eibol ndego, *Adam neka *Iv, tigé yó. Khøuwa nøme, Eibol sip ndøzitág, Mbumbukiam-qa iz eqawat nonqo, vømbø-løvusam. Yaq tege zapikia *Kein, pakhapakha mbokhaná. Zapa ndøgo, Mbumbukiam Eibol-qa etoam matev, gèkhatiú, geté Kein-qa, gèsanqáo. (*Gen 4; Met 23:35; Luk 11:51; Iblu 11:4, 12:24*)

Elod (Herod)

Elod ndøgo, Izlael kawakawa-za vinivinimba-qá izíz. Foá ate gi:goam. Ezoqa ngínik:

1) **Elod Kandambaqape (Herod the Great)**

Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu geqan, ngenek Elod Kandambaqape, Zudia ezoqam-gé kawa ezoqam ndøgoám. Ezoqam ndégo, manqa gevøovam av nqægo, Betliem vemiaiv-te neka vemiaiv avøavun vøgoat, gekha nakhei anganá ndigu, ndakinak qaniap, atema viav menas qazøndap, tipakhaez. Ndego tenegó ndøgo: Ndego *Mesaya løvøwe-qa mbogoám. (*Met 2; Luk 1:5*)

2) **Elod Antipas (Herod Antipas)**

Ngenek ezoqam, Elod Kandambaqape-gé yó. Ndego Gelili ezoqam-gé kawa ezoqam ndøgoám. Ezoqam ndégo, manqa gevøovam av nqægo, Zion, ndego ezoqa íbøkha iz gezø-etoumam, teqa monqo tikepøzem, ndego ndimbula mokho-te gu:goam. Neka ezoqam ndégo, Yesu manqa ovøyam-te giveem, otøotam-te geve neka vøngenøiu, yaq Pailøt-te nango sasa ndøkhotav. (*Met 14:1-11; Mak 6:14-28; Luk 3:19-20, 23:6-15*)

3) **Elod Aglipa 1 (Herod Agrippa I)**

Ngenek ezoqam, Elod Kandambaqape-gé zeó. Ndego Zudia ezoqam-gé kawá ndøgoám. Ndego Klisten ezoqam, ngenøgim-té genøáb. Zems, ndego Zebedi-ge yo, ndego løvøte-té genøvé, neka Pita ndimbula-te vø-utav. Vaev-te, Evezøza-ge enzol ezoqam, ngenek Elod Aglipa, enqoni kandambaqape mbo-etoám, vønanim. (Kel 12)

4) **Elod Aglipa 2 (Herod Agrippa II)**

Ngenek ezoqam, Elod Aglipa 1-gé yó. Pol Zelusalem taon-te gimøvøinam, yaq gaman ezoqam Festus, Pol Elod Aglipa 2-té genø-khofotáv, yaq ndego Pol bembøe-sinøzam. (*Kel 23:35, 25:13-26:2, 26:19, 27-32*)

Elon (Aaron)

Elon ndego, Mozes-gé zapikiá. Tigu sævømiu, Miliám. Ngínik Livai-gí zí. Livai khagua bawan-ák. Elon Mozes-gé manqa manqate ezoqam ndøgoám. Ndego Mozes namba, *Felo-té ginøzavín, ndego Izip ezoqam-ge kawa, neka Izlael ezoqam nqonqotøzat manqat vømbø-einimín, yaq ndigu ekeza Keinan manqei-te betèvesez.

Elon, Mozes neka Izlael ezoqam ate gi:goam, leg-av manqei-te, namba gi:yageapam, Mbumbukiam ekeza iziz ezoqam ndøveatáv. Neka até tegi nakhei angana neka zí-a *Mbumbukiam-gí iziz ezoqam begó. Vaev-te, Izlael ezoqam, Mozes neka Elon-qa megeat matev giqavotøvem, yaq Mbumbukiam äv genegó nqægo: Elon-qa tatuag-te, mbusa ndøfakhán, neka tae nanga vømbøviam. Nakhamas-té. Nøme pave, é-møndøfakhán. Nqanek matev, ezoqa äv qanezømás nqægo: Ngínik ezoqam, unimanqatín Izlael ezoqam-gí megetapák. Mbumbukiam ndøveatáz. Taqa zita-te, Elon-qa tatuag, ta *mboges-te ndøgo tinø-utøvem, ma Mbumbukiam Izlael ezoqam namba, poev ge-unimanqatín. Ezoqa matavap vesezu nonqó, av

nqægo, ndigu Livai bawan-ak, Elon-gi zi, unimanqatin Mbumbukiam-gi iziz ezoqám. (*Num 17:1-10; Luk 1:5; Iblu 5:4, 7:11; 9:4*)

Mozes leg-av manqei-te ndøgo, ande mœe mba qambo-auwam, lolol-te gegoam, yaq Izlael ezoqam gimatavupam, av nqægo, ndego nqawa gendō-qavanāk, Elon manqa-zapa ndøgó. Ndego tae khøuiwip ndøkhhakheinám, av Izlael ezoqam qazømbe-pøovam. Ndøgo andé kao nakhasam-qá bugug me:kewagám. (*Kel 7:40*)

Enzol ezoqam (*Angel*)

Enzol ezoqam ndigu, nqová. Mbumbukiám namba me:yagé, yan manqei-te. Ndigu Mbumbukiam-gi u-aním. Khøuwa kopoav, ezoqa kopomba mbaín, tizømetupat. Geté khøuwa kopokopo-te, ndigu ezoqa nøme, ndizø-fakhânám.

Ndigu Mbumbukiam-qá sasae ndøgoatún, av ndego ge:khofosumatun. Neka ndigu Mbumbukiam-gi ezoqam, gèzø-keogé. (*Kel 12:6-11; Iblu 1:14*).

Khøuwa nøme, Mbumbukiam, enzol ezoqam, ezoqa nøme-te, teqá manqat manqate-qa ndøkhhofosumatún. (*Met 2:13; Luk 1:26, 2:9; Kel 27:23*).

Enzol ezoqa kandakanda, nøme Maekól (*Zud 9*), neka nøme Gebliél (*Luk 1:19, 26*).

Etoam matev Mbumbukiam-te (*Offering*)

Etoam matev, Mbumbukiam-te, ndøgo ike manqát, te-te. Ibugukhokhof Izlael ezoqam, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo, søvakha gigiap mboløvusumám neka gigiap o moni vømbø-etoouam.

Neka guguna manqat ndøgo, Mbumbukiam Mozes gembo-etoam, äv qane-eín nqægo: Enqon-us ezoqa tekhakhæv, ndego Mbumbukiam-te etoam matev begó. (*Met 8:4*)

Até ní-a, kopømbaqapé, Mbumbukiam-te etoam matev tizigonem. Ndøgo, moni o gigiap, Mbumbukiam-qa sasae gone nonqo tizi-etøomem. Taqa yaq-te, 2 *Ko 9:7* äv qane-eín nqægo: Gekha ezoqám ndego, khánakhanakh-us nde-etoam, Mbumbukiám kúkú, te-te.

Evezøza-qa lou loge matev (*The Lord's supper; Communion*)

Ta khagus ndøgo, ma Yesu nøme pave, tae mutui-te gitøkewem, ndego tegi paev ezoqam tuelv namba me:goám. Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam-qa *Pasova khøuwa ndøngáz. Yaq lou gi:logat, Yesu flawa ndøndapáz neka izam nonqo waen-us vøndap. Yaq äv gezømbe-eín nqægo, “Nqanek noqá khá. No nongonqotáv. Neka nqanek noqá kóuk. Ezoqa kopoav zapayá qanéwá. Zo matev äv tønégó. Yaq no zonømbé-matøvememát.” Até ndakin-a, ni Kliten ezoqam, matev äv tabizi-matanám. Ndøgo niqá manqa matev eim nonqó. Pol taqa yaq-te, äv gene-peawám nqægo, “Gekha khøuwa ndigu, zo ngingik flawa tozolouzat neka nqanek waen vozó-izamat, zo Evezøza-qa løvøte-qa yaq-té zøté-zømasát, atema ekezan vøgeäv.” Nqanek matev, gigiap-qapé, Kliten bawan mokho-te.

(*Met 26:17-30; Mak 14:12-25; Luk 22:7-20; 1 Ko 11:23-32*)

Ezoqam-ge Yo (*Son of Man*)

Nupøkhán mbá, Yesu fakhaneav ndøgoám, ndego *Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, Deniel, Ezoqam-gé Yo me:manqatám. Ngenek ezoqam, kawa ezoqam ndøgeäv, neka ezoqa ewaqape vøzømbó-kawaevtát. Neka teqa *megeat matev, oskia ndøgoát.

Yesu Ezoqam-ge Yo-qa yaq-te ge:einin, ndego ekezan me:manqatám. Ta mokho-te ndøgo, ndego ezoqa äv genezømas nqægo: Mbumbukiam ndokhofotáv. Neka ndego iz kandambaqapé. Yesu ndego, Mbumbukiám. Geté ndego ùni møndæ-ezoqam-év, av ni nqazi:gu.

(Dan 7:13-14; Met 9:6; 12:8; 16:13; 18:10; Mak 10:33; Luk 12:40; Zion 3:13-15; 6:27; Kel 7:56)

F

Felisi ezoqam (*Pharisee*)

Nginik Felisi ezoqam, ezoqa kandakandá, Zu ezoqam mokho-te. Ndigu áv gini-matavupám nqáego: Ezoqa Mozes-qa guguna manqat neka khafeap vinivinimba nøme timbopavat, ndigu go-aomem, yaq Mbumbukiam-qa bøi-te, ndógo tiní-eqeieqei-éz. Ndigu gè:khambuvupám, neka áv gini-matavupám nqáego: Ekeza yage matev, eqeieqei, geté ezoqa nøme-qa matev, soqáin. Ndigu guliguli matev, ezoqa ewaqape-qa bøi-té ginø-matønnumám. Yaq ezoqa ewaqape, tiabezømbe-vizáp. Geté Yesu tiqa matev, møndæ-otév. Ndego møndøqeív, av nqáego: Tiqa matev matanam, ngusum-te mbá qazøgó. Geté mokho-te ndøugu, ndigu soqáin.

Vaev-te, nginik Felisi ezoqam, *Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam namba, Yesu, løvøwe-qa ndøgoám. (*Met 3:7-10; 5:20; 15:1-12; Mak 7:1; Zion 8:3*)

Felo (*Pharao*)

Felo ndego, *Izip ezoqam-gé kawa kandambaqapé. Baebol khøuwa-te, Izip ezoqam-gi kawakawa-za, iz Felo zø-akhaemám. Ta khøuwa-te ndøgo, Izip ezoqam-qa matev áv qanegoám nqáego: Felo kopo ate teyagat, ndego andé Mbumbukiam mé:vewát. Gigiap neka manqei ate ndægo, teqa ndøgoám, neka ezoqa ate gi:goam, tegi vøgoam. (*Kel 7:9-21; Lom 9:17; Iblu 11:24*)

Flawa poponøvemav louzi matev (*Festival of unleavened bread*)

Ovøyam manqat taqa yaq-te, toqonøqeív ndøgo: *Khøuwa kandakanda, 2) Flawa poponøvemav louzi matev.

G

Glik manqei neka Glik manqat (*Greece and the Greek language*)

Glik manqei, Glik ezoqam-qa manqei. Meditelenien ndaola-té qagó. Ta khøuwa-te ndøgo, Glik manqei-qa iz, Akaya mbo-akhaemám. Geté até Masedoniá-ya, Glik ezoqam-qa manqei ndøgoám. Glik manqei-qa taon vinivinimba, nqáne: Filipai neka Tesalonika neka Belia neka Athens neka Kolin. Pol, ndego Keliso-ge u-anem, manqei vinivinimba ge-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam, ndego até ta taon-te ndøgóa, vøyageapam.

Glik ezoqam, Glik manqat ndømanqaté. Yesu-qa khøuwa-te, ezoqa kopoáv, Meditelenien ndaola avønin-te, ekeza manqat vinivinimba ndømanqatám, neka até Glik manqát-a, vømanqatam. Ta khøuwa-te ndøgo, Glik manqat, zøtezat ezoqam-qa manqat ndøgoám. Mbuk kopoáv, Glik manqát qane-peaupám. Até *Niu Testamén-a, ibugukhokhof, Glik manqat-té ginø-peaomém. Pol manqei vinivinimba-te ge-okhoam, ndego *bawan vini-ak namba, Glik manqát gezømbe-manqatám. Zapa ndøgo, ndigu teqa *Iblu neka Alameik manqat, zøtezateáv.

Glik manqat peawam, bugug av nqáego:

Gog neka Magog (*Gog and Magog*)

Ni kopømba mbaín, uni tizi:nøten, Gog neka Magog gekha mē:manqate, Manqat Qandoveveam 20:8 mokho-te. Zøtezat ezoqa nøme ndimatavap, ndøgo bawan-qa iziz. Geté nøme ndimatavap, Gog neka Magog, andé yaya etæ manqát. Ndøgo Mbumbukiam-gí qaqa ezoqam ate ndi:gu mē:manqaté.

Bavokho-qape sa nqáne: Nakhag ndøgo, *Manqat Qandoveveam 20:7-10* ndæmanqate, kopømba mbaín, nakhamas-te mba tøfakhan. Zapa

ndógo, ta nakhag ndógo, sa ndógo tøméfakhán, Saitan viav wan taosen teløvønøvupat, yaq taqa zita-te, nqawa vømbó-nqovozømēm. (*Veve 20:1-10*)
Gol (Gold)

Gol ndigu, *auli gigiáp. Khagi khakhavá. Taqa fia kandambá tantáv.

Gomola (Gomorra)

Ovøyam manqat taqa yaq-te, toqonóqeív ndógo: *Sodom neka Gomola.

Ng

Ngusu qogøzat matev (Circumcision, circumcise)

Zu ezoqam, nakhei angana ate ndi:gu, ndakinak qaniap, khøuwa eit tømøzø-ndapat, angana-gí gigiap ov ngusum zøqogavatún. Mbumbukiam ekezan zø-eín, matev tiginem. Ndógo tiqá khakhatáp, av nqægo, ndigu Mbumbukiam-gí. Nqanek matev ndógo tøngáz, Mbumbukiam Eibleem namba poev ge-unimanqatin. (*Gen 17:9-14; Kel 7:8*)

Nqanek matev zapaya, ezoqa Zu ezoqam, ngusu qogøzat ezoqam zø-akhaemám. Até Yesú-a, Zu ezoqam ndøgoám, neka até ndegó-a, ngusum vømbø-kepøtøzem. (*Luk 2:21*)

Yesu yan-te geqavig, yaq taqa zita-te, ezoqa teqa manqat, *bawan vini-ak gi:zømesimam, Zu ezoqa nøme, áv gini-manqatám nqægo: Bawan vini-ak tøzø-pøovat, ti-Klisten-ezoqam-ez, ndigu bugukhokhof, bètøkhæ-Zu-ezoqam-éz, neka ngusu bezøqogáz. Geté Pol tiqa manqat unimanqatin-teáv. Ndego áv gene-peawám nqægo: Ezoqa ndigu, Zu bawan-ak mbain ndigu, kopømbaqapé, ngusu qogøzatav tøgoat. Gekha ezoqám ndego, poev tømboqat, tekhandi:v, ndego matev kopo mba bembogó: Ndego Yesu Keliso be-unimanqatín.

(*1 Ko 7:18-19; Gal 5:1-6; Kol 2:1; Tait 1:10-11*)

H

Hos (Horse)

Hos ndugu, gigiap kandambaqapú. Tuqa bazaføgakh, andé kandambá. Ezoqa kopømbaqapé, to:qom, sasa ndótéit. Baebol khøuwa-te ndógo, hos, kawakawa-za neka nakhag ezoqam mba zøgoát. Ndigu nakhag me-okhoám neka søvakha fouzu nonqo or gigiap qanøyam nonqo vøzøgoam. Ezoqa nøme, manqei khagua wil-us zøgoám, hos gulivupam.

Hos-qa nqovønqova, *Zems 3:3* avønín-té qagó.

Hosana (Hosanna)

Hosana ndógo, Iblu manqát. Ibugukhokhof, taqa manqa mokho nqáneq, “Gínitøké” o “Gèkhandín, ni.” Geté vaev-te, nqanek manqat, møndømø-khoum-manqát, ate av-té, Kuni manqat-te “Ike:” toqote-akhaemat.

(*Met 21:9, 15; Mak 11:9-10; Zion 12:13*)

I

Iblu ezoqam neka Iblu manqat (The Hebrew people and the Hebrew language)

Iblu ezoqam, Izlael ezoqam-qá iz nømé. Neka tiqa iz nøme, Zu ezoqám. Ibugukhokhof, até Eibleém-a, tegi ezoqam namba, Iblu ezoqam zø-akhaemám. (*Gen 39:14; Exo 2:6-7, 5:3*)

Nginik Iblu ezoqam, Iblu manqat ndømanqatám. Até ndakín-a, Izlael manqei-te, ndigu Iblu manqat ndømanqaté. Geté Yesu-qa khøuwa-te, ezoqa kopoáv, ekeza Iblu manqat gè-ivøvém, neka Alameik manqat ndømanqatám. Taqa manqa wag, andé kopó. Geté vinivinimba, møndømbo-goám. Geté ezoqa nqanek manqat, até Iblu manqat mbo-akhaemám. Até Yesú-a, Alameik manqat ndømanqatám.

*Niu Testamen mokho-te, manqat kopokopo nøme ndøgó, Iblu o Alameik manqat-te. Toqonøqeív ndøgo: *Met 27:46; Mak 5:41; 15:34; Zion 1:38; 19:20; 20:16.*

*Niu Testamen mbuk mokho-te, pepa nøme, 'Iblu' mbo-akhayám. Taqa yaq-te, ovøyam manqat nøme, ndøgó, ta pepa-qa megeat manqat-qase mokho-te.

(*Kel 6:1; 2 Ko 11:22; Filip 3:5*)

Ol Testamen, ibugukhokhof, Iblu manqat-té ginø-peaomém. Iblu peawam-qa bugug av nqægo:

Ibøkha (Water)

Ibøkha ndøgo, ezoqa nøme 'lano' mbo-akhayám. Ibøkha neka lano, gigiap kopó. Vinivinimba mbaín.

Ibøkha iz ndape matev (Baptism)

Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, Zoden kea-te ezoqa kopoáv, ibøkha iz gezø-etoumam. Ndego ezoqa áv gezømbe-manqatám nqægo: Ndigu bèqambúz, neka ibøkha iz bè-upøgim. Yaq Mbumbukiam tiqa manqa-zapazapa, segembóé-navøém. Yaq Zion ndigu ibøkha-te vøgeosam. (*Met 3:5-6; Mak 1:4-5*)

Até Yesú-a, Zion-te ibøkha iz vømøndō-ndap. Ndego ta mokho-te ndøgo, ezoqa áv genezómás nqægo: Ndego matev ùni mbøepavám, av Mbumbukiam ndømbøe-poev. (*Met 3:13-16; Mak 1:9-11; Luk 3:21-23*)

Yesu yan-te, okhokho-té genøqavíg. Ndego bugukhokhof tegi paev ezoqam, áv gezømbe-eín nqægo: Bawabawan ate ndæk hazet, sozó-okhoát, ezoqa noqa manqat vømē-zømesim, yaq ndigu bemø-nogi-paev-ezoqam-ez. Yaq ibøkha iz zozø-etoumát, Tat-qā iz-tē, neka Yo-qā iz-tē, neka Nqova Mbomambaqape-qā iz-tē. Ezoqa ndego ibøkha iz tendap, ndego ta mokho-te, áv gené-unimanqatín nqægo: Teqa awenege yage matev, møndōnaním, Yesu namba, ndego tae mutui-te genanim. Yaq Yesu nqawa gekhandi:v, ta mokho-te ndøgo, ngenek ezoqam, ndakin yage ndakinak ndøndáp. (*Lom 6:3-8; Gal 3:27*)

Ilaiza (Elijah)

Ilaiza ndego, *Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam ndøgoám. Ndego nanimateáv. Geté Mbumbukiam, yan-té genøndáf. Khandín. Ilaiza-qa emanqat nqáneq: *1 King 17-19; 2 King 1-2.*

Isao (Esau)

Isao ndego, *Aezek neka Lebeka, tigé yó. Tege eveqase-qa iz, *Zekóp. Nginik ezoqa menas, qaqangeáp. Isao, teqa iz-qa manqa mokho, 'Kha su-ús.' Isao-qa poev kandambaqape ndøgo tōgoám, leg-te te-okhoat neka sòvakra vófouzát. Geté Mbumbukiam-qa matev mbomømboma-qa yaq-te, ndego matavapøtéáv. Ndøgo gigiap-qasé, te-te. Yaq nakémbá, khøuwa nøme, ndego sòvakra fouzu-te gendoqavan neka ifin-qape vømbōvin, ndego Mbumbukiam-qa matev mbomømboma gèwí, ta matev ndøgo, ndego amba te-upain, ndego yo-khøuwa ndego. Lou ndape nonqo me:wí. (*Gen 25:19-34; 27:1-40; Lom 9:10-13; Iblu 11:20; 12:16-17*)

Isao-gi zi, Edom ezoqám.

Isop (Hyssop)

Isop ndøgo, tae-qase-qá íz. Ta tae-qa tang, khasøkhasís neka taqa esokho khøogáp. Ta khøuwa-te ndøgo, enzol ezoqam Izip ezoqam-gi nakhei angana ate gi:goam, ndigu bugukhokhof giqanat, pakhapakha gezø-khaneam, Izlael ezoqam, sip-qa kouk, mboqog-te, isop táe gini-gi:mám. (Nqovønqova taqa yaq-te, *Iblu 11:28* avønín-té qonøqeív.) Yaq ndego enzol ezoqam, Izlael ezoqam-gi nakhei angana, pakhapakha khaneapøtéáv.

Neka *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, sip-qa kouk, *mboges-te go:pomoemam, ma Mbumbukiam Izlael ezoqa namba, poev ge:unimanqatin, neka khøuwa nøme, ezoqam-te vø:pomoemam, tiqa manqa-zapazapa nguzam nonqo, ndigu isop tæe gini-matønnumám.

Iv (*Eve*)

Iv ndugu, *Adam-gú zás. Mbumbukiam manqei-qape ande ge:khakheinam, bugukhokhof ezoqam, gekhakheinøvem, Adám. Yaq Mbumbukiam sanqa kopo mbokhaozó, sævam vømbøe-khakheinøvem.

Vaev-te, ngunuk Iv, Mbumbukiam-qa manqat, gè-ogí, neka Saitan-qa manqat mbopáev. Yaq tae nøme-qa nanga, taqa yaq-te Mbumbukiam gezømbe-ein, khafeāp tilog, ndugu sègelóg. Yaq nøme, zivis mbo-etoám. Yaq até ndegó-a, vølog. (*Gen 2:21–3:24; 1 Ko 11:12; 2 Ko 11:3; 1 Tim 2:13*)

Adam neka Iv, tigi nakhei angana, tiqa yaq-te, Baebol mokho-te nqø-peawap, nginik: Kein neka Eibol neka Set.

Izip (*Egypt*)

Izip ndøgo, manqei kandambaqapé. Izlael manqei avønín-té qagó, neka Meditenlien ndaola-té qagó.

Baebol khøuwa-te, Izip-gi kawakawa-za, *Felo zø-akhaemám. Izlael ezoqam, Izip manqei-te, *yaq-fia mbain sasae ezoqam ndøgoám. Andé pingim-ák. Nupøkhán mbá. Viav 400, ate qægoam. Emanqat taqa yaq-te, Eksodus (Exodus) I qanøngáz.

Vaev-te, Yesu geqan, yaq *Elod løvøwe-qa gembogoam, Yesu-gi evøndipakha, Izip manqei-té ginø-khokhóz, te namba, atema Elod vønanim. (*Met 2:13-19; Kel 7:12-34; 1 Ko 10:1; Iblu 11:22-29; Veve 11:8*)

Izlael (*Israel*)

Izlael, *Zekop-qa iz nømé. Nqanek iz, Mbumbukiam mbo-akhá. (*Gen 32:22-32*)

Taqa zita-te, tegi zi ate gi:goam, Izlael ezoqam zø-akhaemám, neka tiqa manqei, Izlael manqei vømbø-akhaemam. Iziz nøme, ndizø-akhayam, *Zu ezoqám neka *Iblu ezoqám. Nginik ezoqam namba, Mbumbukiam, poev ndø-unimanqatín, av nqægo: Ndigu tegi ezoqam ndøgoát.

Izlael ezoqam-ge kawa ezoqam, Solomon, genanim, yaq tiqa manqei gèqatá, yaq qatoat nøme, Izlael manqei mbo-akhaemám neka nøme, Zuda manqei vømbø-akhaemam.

Até Yesú-a, ndego Izlael ezoqam ndøgoám neka Izlael manqei-te vøyagam.

K

Kawa ezoqam-qa wawaq (*Crown*)

Wawaq av nqægo, kawa ezoqam-qa khakhatáp. Ndøgo ezoqa, āv qane-zømesimám nqægo: Ngenek ezoqam, iz-akhaé. Kopømbaqapé, tezømbo-kawaevtat. Nqanek wawaq, gól neka nandi fia kandakandá gini-khakheinumám.

Yesu manqa ovøyam-te giveem, nakhag ezoqam, otøotam me:vewém. Ndigu gumbag fakiafakia-us ndø-ogeaném, kawa-te vømbøe-uzim. Andé kawa ezoqam-qa wawaq.

(Nqovønqova, kawa ezoqam-qa wawaq-qa yaq-te, *Veve 4:4* avønín-té qagó.)

Kein (*Cain*)

Kein ndego, *Adam neka *Iv, tigé yo-khøuwá. Ndego khæe ogekhaem ezoqam ndøgoám. Tege eveqase, *Eiból. Khøuwa nøme, Eibol Mbumbukiam-te sip geløvusam, Kein pakhapakha mbokhaná. Zapa ndøgo, Mbumbukiam Eibol-qa etoam matev, gèkhatiú. Geté Keín-qa, gèsanqáo. Eibol

sip ndøzitág, Mbumbukiam vømbō-etoam. Geté Kein-qa etoam matev, Mbumbukiam-te, avøe gigiap mba ndøgoám. (*Gen 4; Iblu 11:4; 1 Zion 3:11-12; Zud 11*)

Keinan (Canaan)

Izlael ezoqam-qa manqei, ibugukhokhof, iz Keinan ndøgoám. Mbumbukiam *Eibleem ta manqei-te ndøgo tenø-itú. Ta khøuwa-te ndøgo, nqanek manqei-te, Keinan ezoqam ndøyagám. Nginik ezoqam, manqazapazapa-ús. Toqonøqeív ndøgo: *Sodom neka Gomola. (*Gen 11:31, 13:12-13; Kel 7:11, 13:19*)

Keliso (Christ)

Keliso, ndøgo Glik manqát. Manqa mokho até kopó, av *Mesaya ndægo. Taqa manqa mokho nqáneq, “Ezoqam ndego, oil gimboe-qouzim.” *Ol Testamen khøuwa-te, *Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam. Zu ezoqam-gi kawakawa-za neka *Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, tiqa kawa-te, oil mo:qouzimín, ndigu tiqa sasae gingazemin. Ndøgo khakhatáp, av nqægo, ngenek ezoqam, Mbumbukiam ekezan ndøvé, iz av nqægo te:ndap.

Yesu, iz Keliso ndimbo-akhayam, zapa ndøgo: Ezoqam ndégo, Mbumbukiam ibugukhokhof manqa mbusa geve, kawa ezoqam tendo-khofotav, ekeza ezoqam tekhandi:z. (*Met 1:1; Luk 2:11; Zion 17:3; Iblu 9:28*)

Ovøyam manqat nøme, toqonøqeív ndøgo: *Mesaya

Keliso-gi u-anim (Apostles)

Yesu Keliso manqei-qape-te geyagam, neka ezoqa tuelv vøvevesam, ndego nginik, tegi u-anim zø-akhaemám (*Met 10:1-4, Mak 3:13-19, Luk 6:12-16; Kel 1:26; 15:22*). Nginik Keliso-gi u-anim, iz nøme, Yesu-gi paev ezoqam zø-akhaemám. Geté Yesu-gi paev ezoqa nøme, møndøgoám.

Nginik Keliso-gi u-anim, Yesu namba oskia me:goám, neka ndego vøe-zømesimam. Yaq ndego bazaføgakh zø-etoám, enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemam, neka nqova soqøsoqa ezoqam-qa mokho-te gu:goam, vøzø-ngeasumam.

Yesu genanim, yaq nqawa vøkhandi:v, nginik ezoqam, ekeza bøi giniqeivim. Yaq Yesu nginik manqei vinivinimba-té genø-khofosám, ezoqa Manqat Mbomambaqape bemē-zømesim (*Luk 24:48, Zion 15:27; Kel 3:15*). Vaev-te, nginik u-anim, møndømo-tigi-megetapak-éz, ndigu Yesu gi-animanqatintam.

Yesu yan-te geqavig, yaq taqa zita-te, até ezoqa nømé-a, Keliso-gi u-anim vøzø-akhaemám. Ezoqa nøme Pól, neka nøme Banabás. Mbumbukiam até nginik ezoqám-a, teqa sasae gone nonqo vøzø-akha.

Kemol (Camel)

Kemol ndugu, gigiap kandambaqapú. Ngujuk kopømbaqapé, gigiap kandambaqape segé-qaná neka ezoqa vøqanaō. Leg-av manqei-te toqo-okhoat, yaq kemol-qa tøke kandambá. Zapa ndøgo, ndugu kopømbaqapé, ibøkha kandambaqapé sege-izamín. Yaq vaev-te, leg-av manqei-te, ma ibøkha mbain ndøgo, ndugu khøuwa andé kandambá segé-okhoát, oskia ndøgo, ibøkha nøme izumav tugoat.

Kemol-qa nqovønqova, nqovønqova khagi-us mokho-té qanu:gu.

Klisten ezoqam (Christian)

Klisten ezoqam, taqa manqa mokho nqáneq, “Keliso-gi ezoqám.” Yaq nakémbá, gekha ezoqám ndigu, ekeza kha Klisten ezoqam ndivewe, ndigu Yesu *Keliso, ùni bembøepæv.

Ezoqa ndigu Yesu ndimbopaev, Klisten iz ndizø-akhayam, matev Antiok taon-té qangáz. (*Kel 11:26*).

Kopa (Copper)

Kopa ndøgo, *auli gigiáp. Khagi kòkókuk. Kopa moni, tiqa fia andé khapémbá.

Kha sisi (Leprosy, dreaded skin disease)

Baebol khøuwa-te, ngusu enqoni vinivinimba, 'Leprosi' mbo-akhaemám. Nøme ndøgo, nqamáv, neka nøme tøpuiáp, neka nøme kha kefötáp, neka nøme asavím. Enqoni nøme av nqægo taqagoat, até ezoqa nómé-a, kopømbaqapé segéndáp. Ezoqa ndigu, enqoni av nqægo qazøgoam, Zu ezoqam-qa guguna manqat, ezoqa soqøsoqa me:zæbám. Khavim-ús. Yaq ndigu kopømba mbain, vemia-v-te tiyatag. Geté qambaqapé giabetøndo-yagé, ezoqa mbain-te ndøgo. Neka ndigu ndabua keqageap be-uzáp. Ndigu tiqa manqa-nqa neka kesov, bēgutám, neka 'khavi khavim-us' bē-akhayam, ezoqa nøme tiqa avønin-te ti-okhoat.

Ezoqa enqoni av nqægo qambogoam, yaq tekhhakhæv, *Mbumbukiam-gé iziz ezoqam-té geabenøwáv, ndego bēqeiv, av nqægo, teqa enqoni uni pembøe-navøem-a. Uni tømboe-navøem, yaq ngenek ezoqam, Zu ezoqam-qa matev bembopáev, av Mbumbukiam Mozes gembøe-ein. Yaq taqa zita-te, kopømbaqapé, ekeza ezoqam-te nqawa tevesez. (*Lev 14; Met 8:1-4; Luk 17:11-19*)

Kh**Kha sunguzam matev (Cleansing)**

Mbumbukiam, ndego ndaføyamba-qapé. Yaq ndego Izlael ezoqam, av gezømbe-eín nqægo: Ndigu bæbæs-qape begó, teqa avønin-te tizav, teqa iz eqawat nonqo. Zu ezoqam, løvøte ezoqam-qa kha gekhanazin, o sævam yokea guiqeivín o nakhasa gui-ovain, o anganeam khangqan qambo-qoiin, o ezoqa kha sisi tømboqoat, o lou gelogin, eqeieqei mbain ndøgo, Mbumbukiam-qa bøi-te, yaq ndigu andé ge-khavim-us-ezín. Zu ezoqam av ngi-gu, kopømba mbain, *Mbumbukiam-qa khoev-te o guliguli khoev-te ti-oz. Yaq nqawa bæbæs gone nonqo, Zu ezoqam av ngi-gu, elavøqase bēzømbøkhæ-auwamát, yaq kha bēsunguzat, av tiqa matev qazømbe-goam. Yaq taqa zita-te, ndigu Mbumbukiam-te, søvakha gigiap beløvusamát. (*Mak 1:44; Luk 2:22; Zion 2:6*)

Yesu-qa khøuwa-te, Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, matev vinivinimba nøme mo:-awám. Khamasim, Zu ezoqam, lou okhokho-té giabenølog. Ndigu bugukhokhof zenda, matev vini-té giabetøkhæ-sunguzát, ndigu uni betē-bæbæs-ez, Mbumbukiam-qa bøi-te. Yesu tiqa manqat unimanqatinteáv. Zapa ndøgo, tiqa poev, Mbumbukiam-qa bøi-te ti-eqeieqei-ez, ngusum-te mbá qazøgoám. Taqa yaq-te, Yesu av gene-eín nqægo: Gekha gigiáp ndøgo, ezoqam-te ndø-oev, ndøgo kopømba mbain, te:-manqa-zapa-us-ev, Mbumbukiam-qa bøi-te. Geté ezoqam ndøgo tené-manqa-zapa-us-év, matev neka manqat ndøgo, te-te ndøndo-fakhate. (*Mak 7:1-23; Kel 10:15; Lom 14:14*)

Khandi etoam ezoqam (Saviour)

Yesu manqei-qape-ge khandi etoam ezoqam, timbøe-akhayám ndøgo: Ndego tae mutui-te genanim, ndego ni ezoqam, ni amba tizi-soqoenin, nakhoa nimboqóá. Yaq ni kopømbaqapé, sizi-khandi:n. Zapa ndøgo, ndego niqa manqa-zapazapa-qa yaq-fia, ta zapaya ni amba tizi-soqoenin, ekeza kha-té genøndáp. Yaq ta mokho-te ndøgo, gekha ezoqam ndigu, ti-unimanqatintat, av nqægo, Yesu tiqa manqa-zapazapa evøzam nonqo genanim, Mbumbukiam tiqa manqa-zapazapa, segembøe-navøém. Yaq ndigu Mbumbukiam-qa bøi-te, gé-eqeieqei-éz, neka vøkhandi:z.

*Yesu-qa iz, taqa manqa mokho nqáneq, “Mbumbukiam, khandi etoam ezoqám.”

(Luk 1:47; 2:11; Zion 4:42; Kel 5:31; 13:13; Ef5:23; Filip 3:20; 1 Tim 1:1; 2 Pita 1:11; 3:18)

Khandi etoam matev oEzoqa khandi:zat matev (Salvation)

Ezoqa toqo-khandi:v, ndógo, ezoqam matev soqain tømbo-fakhan, yaq ndego qoqa matev matanam mokho-te, khandi nqawa tendap. Mbumbukiam ni matev, áv tinimbi-matanám. Ezoqa ndigu, manqa-zapazapa matanam-te neka Saitan-qa bazafógakh mokho-te ndu:gu, yaq Yesu-te tizav, ndego génqovotáz, khandi ndakinak vøzø-etoam. (Luk 2:30; 3:6; Kel 28:28; Tait 3:4-5)

Ezoqam ndego, ni ndekhandi:nat, ndego *khandi etoam ezoqám.

Khøuwa kandakanda (Festival, Feast)

Zu ezoqam, ndigu viav kopo mokho-te ndøugu, khøuwa kandakanda vinivinimbá ndøzøgo. Ta khøuwa-te ndøgo, ndigu Mbumbukiam-qá matev mbomømboma mbomatavupatún, ndego bugukhokhof khøuwa gezøgo. Zu ezoqam-gi khøuwa kandakanda, taqa yaq-te *Niu Testamen ndæmanqate, nqáneq:

1) **Pasova khøuwa kandambaqape (Festival of the Passover)** (Met 26:1-5, 17-19)

Pasova khøuwa, khøuwa ùnime-kandambaqapé, Zu ezoqam-te. Ndøgo løvøyak Mas (March) o Eiplil (April) mokho-té qanu:gu. Ate av-té, niqa Ista (Easter) khøuwa ndægo. Pasova, taqa manqa mokho, ‘løvuám’. Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam timbøe-matavupatún ndøgo, av tigi atanakha-zapazapa-za, Izip manqei-te gindi-khokhoz, ma nupøkhan mba, ande pingim-ak, Izip ezoqam-qa sasae gigoam. Ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam, ekeza enzol ezoqam ndøkhofotáv. Izip ezoqam-gí nakhei angana, bugukhokhof giqanat, zitøge nonqó. Geté Zu ezoqam, Mbumbukiam, áv gezømbe-eín nqægo: Ndigu ekeza khoev vinivinimba-te, *sip nakhasam belaemát. Yaq tuqa kouk, mboqog-té giabenø-gi:mát. (Nqovønqova taqa yaq-te, *Iblu 11:28* avønin-té qonøqeiv.) Yaq Mbumbukiam-ge enzol ezoqam, nqanek kouk geqeivin, ndego nqanek khoev, sège-løvuín, yaq Izlael ezoqam-gi nakhei angana bugukhokhof qaniap, pakhaezatáv, Izip ezoqam-gi angana bugukhokhof qaniap ate gi:goam namba.

Yaq nakémbá, Pasova khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam, tiqa khoev vinivinimba-te, sip nakhasam ndølaemín. Yaq sùgumu-loutøvemín.

Yesu genanim neka nqawa vøkhandi:v, ta khøuwa-te ndøgo, Pasova khøuwa ndøgoám. Ta mokho-te ndøgo, Mbumbukiam ezoqa áv genezómás nqægo: Sip nakhasam egeieqei-qape, ezoqa løvøte-te tekhandi:z, Yesú. Yaq nakémbá, Yesu iz nøme, *Mbumbukiam-gé Sip Nakhasam mbo-akhayám.

2) **Flawa poponøvemav louzi matev (Festival of Unleavened Bread)** (Met 26:17)

*Pasova khøuwa kandambaqape-qa zita-te, Zu ezoqam, tigi flawa, poponøvemav ndølouzatún, pula kopo até vømü-navøemín. Yaq ndøgo timbo-matavupatún, tigi atanakha-zapazapa-za, Izip manqei-te gindikhokhoz. Zapá ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam ge:nqovotaz, yaq ndigu gè:ngetøgeapám. Yaq tigi flawa kopømba mbaín, tipopoez. Yaq nakémbá, Zu ezoqam, ta khøuwa gimbo-matavupatun, ndigu flawa poponøvemav ndølouzatún.

3) **Pentikos (Festival of Pentecost)**

(Kel 2:1; 20:16; 1 Ko 16:8)

Até Pentikos khøuwá-ya, khøuwa kandambaqapé, Zu ezoqam-te. Pentikos, taqa manqa mokho, fiftí. Zapa ndøgo, *Pasova khøuwa tømønnavøem, yaq khøuwa fifti-qa zita-te, Pentikos khøuwa ndøgo tønøndáp.

Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam Mbumbukiam ike manqat mbòmanqatát. Zapa ndøgo, ndøgo tiqá *wit qogøzat viáv. Neka ndigu até ndøgo timbó-matavupát, Mbumbukiam tigi atanakha-zapazapa-za, Mozes mokho-te, teqa guguna manqat gezø-etoam.

Até ni Klisten ezoqam-té-a, Pentikos ndøgo, khøuwa kandambaqapé. Ta khøuwa-te ndøgo, ni ndøgo tizimbo-matavupátun, Mbumbukiam tege Nqova Mbomambaqape, Klisten ezoqam-te ande gende-khofotav (Kel 2:1-4). Pentikos khøuwa ndøgo tønøndáp, Ista (Easter) khøuwa tømønnavøem, khøuwa fifti-qa zita-te.

4) **Zu ezoqam-qa khøuwa kandakanda, ndøgo khoev-qasis gipuanumatun** (Festival of shelters, tabernacles, or booths)

(Zion 7:2-52)

Nqanek khøuwa kandakanda, Zu ezoqam-qa kxanakhanakh khøuwá. Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, tiqa avøe gigiap pewat khøuwa, gèmozønavøemín.

Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam, khoev-qasis ndøpuanumatún. Ibuibus nonqó. Neka pula kopo-te, ndøgo tiyageapét. Yaq ta khøuwa-te, ndøgo timbó-matavupát, av tigi atanakha-zapazapa-za, viav foti, leg-av manqei-te giyageapam neka khoev eqeieqei goneav vøzøgoam.

5) **Khøuwa kandambaqape, ma Mbumbukiam-qa khoev mboqoat khøuwa gimbøe-matavupatun** (Festival of the Dedication of the Temple)

(Zion 10:22)

Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam timbo-matavupátun ndøgo, ibugukhokhof ezoqa nøme, iz Zudas Makabeus qambogoam, gigiap soqøsoqa ate qægoam, *Mbumbukiam-qa khoev-te qøugoam, gekhofoe, neka Mbumbukiam-qa khoev, nqawa teqa zenda-te vøve. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa khoev-te, bugukhokhof manqei vini-ak ndø-ozín, neka ekeza mbumbuk-te, iz eqawat matev vømø-gonemin. Geté Mbumbukiam-qa khoev nqawa teqa zenda-te giveem, yaq Zu ezoqam kopømbaqapé, nqawa ti-onimat, Mbumbukiam-qa iz vø-eqatát.

Zu ezoqam, nqanek khøuwa kandambaqape, iz nøme, ‘Waev-qa Khøuwa Kandambaqape’ mbo-akhayám. Yaq nakémbá, khøuwa nøme, Zu ezoqam nqanek khøuwa kandambaqape gindapem, Yesu áv gene-eín nqægo, “Manqei-qape-qa waev, nó.” (Zion 9:5)

L

Layon (Lion)

Layon ndego, gigiap khobos-qapé. Møe-ús. Teqa avønin-te toqofaqakh, yaq segé-loutáq.

Leg-av manqei (Desert, Wilderness)

Leg-av manqei-te ndøgo, tae kandakanda mbaín neka gagayag mbaín. Ndivind mbá neka tae khasøkhasis kopokopo mba mú:pøét. Neka leg-av manqei-te ndøgo, ibøkha andé mbaín.

Leiah (Rahab)

Leiah ndugu, Zeliko taon-té guyagám. Ngunuk mambe sævam ndøgoám. Tuqa khoev, taon uta-qape-té qawevám. Izlael ezoqam-gi bøibøi-anim,

Zeliko taon-te gizav, yaq taon megetapak, møndoyogém. Yaq ndigu gavem-qa ndøgoám. Geté Leiab, gèkhonáb, yaq ndigu vøkhokhoz. Ngunuk tunimatanám ndøgo: Ndugu áv guni-unimanqatintám nqægo: Izlael ezoqam-ge Mbumbukiam, ndego Mbumbukiam-aním, neka teqa bazaføgakh, ekeza mbumbuk-qa bazaføgakh, ùnime:-løvuám. Ndego Mbumbukiam, Izlael ezoqam gezótøké, yaq ndigu Zeliko ezoqam vøpítáz. Yaq Izlael ezoqam, Zéliko taon-te gizav, ndigu ngunuk Leiab, tegi evøndipakha neka namba qazan namba, zitøgeáv. Yaq ndigu kopømbaqapé, Izlael ezoqam namba tiyagat. Vaev-te ndøgo, ngunuk Leiab, Izlael ezoqam ndøndáf. Yaq ndugu møndømø-Deivid-gú-zupuka-zapa-év, yaq te mokho-te, até Yesú-a, vømø-tegu-zupuka-zapa-ev.

(Joshua 2 neka 6; Met 1:5; Iblu 11:31; Zems 2:25)

Livai (Levi)

*Niu Testamen mokho-te, ezoqa menás, iz Livai ndøzøgo.

1) Livai ndego, Zekop neka Leia, tige yo.

Ngenek Livai, namba-qaniap ilevén gimbogoam. Nginik evenap tuelv, vaev-te, møndømø-izlael-ezoqam-qa-khagua-bawan-tuelv-éz. *Mozes neka *Elon, Livai-gi zi ndøgoám. Mbumbukiam Izlael ezoqam, teqa guguna manqat gezø-etoam neka manqa vøzø-vøovam, palai khoev timbowevem, yaq ndego Elon-za ndøveatáz, *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam tigoat. Vaev-te, Livai-gi zi, Livai ezoqam zø-akhaemám. Até nginík-a, Mbumbukiam-qá sasae ndøgoám, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa namba, neka Izlael ezoqam, Mozes-qa guguna manqat vøe-zømesimam. Mbumbukiam Izlael ezoqam, *Keinan manqei gezø-etoam, ndego Livai ezoqam, manqei etopøteáv, ti:yagat. Geté ndego taon vinivinimba zø-etoám. 48 ate qægoam. Ta taon ndøgo, møndø-panqavøém, Izlael manqei ate qægoam. Yaq Izlael ezoqa nøme ate gi:goam, ndigu ekeza manqei gi-upøgim, ndigu nginik Livai ezoqam, bèzøtøké, neka ekeza avøe gigiap vinivinimba, qaqageap nøme bezø-etoam. (Iblu 7:5)

2) Livai, ndego teks moni upøgim ezoqam.

Ngenek ezoqam, iz nøme qambogoam, Metiú. Khøuwa nøme, Yesu ndego paev manqat mbo-eín. Yaq ndego até gendego, vømbøpaev. Ezoqa ndégo, ta mbuk ndøgo, Metiu ndimbo-akhayam, gepeawam. Ovøyam manqat nøme, Metiu-qa yaq-te, ta mbuk-qá megeat manqat-qase mokho-té qonøqeív. (Mak 2:14, Luk 5:27-29)

Lom (Rome)

Lom ndøgo, taon kandambaqape-qá íz. Itali manqei-té qagó. Ta khøuwa-te ndøgo, *Niu Testamen gipeaumam, gaman kawakawa-za, ndøgo tiyagám. Até *Sizá-ya, ndego Lom ezoqam-gi kawa kandambaqape, ndøgo vøiyagam. Nginik Lom ezoqam, bawan vinivinimba-qá manqei ndø-upøgimám, neka ezoqa vøzømbø-kawaeztam. Até Izlael manqei-a, vøndapem. Yaq ndigu ezoqam, ma nqanek manqei vinivinimba gi:yageapam, Lom ezoqam, teks moni bezø-etoám. Kandambá. Até Izlael manqei-té-a, Lom nakhag ezoqam neka gaman ezoqam, kandambá gigoam. (Met 8:5-13; 22:17; Zion 18:28)

Pol, ndego Keliso-ge u-anem, Zu ezoqam ndøgoám, geté ndego até Lom mo-manqei-anem vøgoam. (Kel 16:37-39; 22:25-28)

Pol-qa pepa nøme, ndego Lom ezoqam-té genø-peawám. (Lom 1:7)

Vaev-te, Pol gimøvøinam, Lom gaman ezoqam, Lom taon-té ginøndafém. Yaq ndøgo, ndego ndimbula ezoqam ndøgoám. Geté unimanqatín, ndego ekezan, Lom taon-te gone-qa ndøgoám. (Kel 19:21; 23:11; 28:14; Filip 1:13)

Ta taon-te ndøgo, Pol pepa nøme ndøpeaumám, Klisten bawan vinivinimba-te vøkhofotumam. Pepa Lom taon-te gepeaumam nqáneq: Efesüs neka Filipaí neka Kolosí neka 2 Timoti.

Lot (Lot)

Lou ndego, Eibleem-gé eveqase-gé yó. Ndego *Sodom taon-té geyagám. Mbumbukiam Sodom neka Gomola taon gengiu, ezoqam-qa manqa-zapazapa zapaya, yaq Lot zas neka tegi nakhei mbasi menas namba, gèkhokhóz. Geté Lot-gu zas, møndø-qambún, taon-te vøkewag. Yaq ndugu gèmqø-ngalam-év. Andé uk me:wuøeám. Sège-føgakh-év.

(*Gen 12:5; 13:5-13; 19:1-38; Luk 17:28-32; 2 Pita 2:7*)

Lou logemav matev (Fasting)

Lou logemav matev ndøgo, lou logemav toqogoat, yaq khøuwa vøqágoát, Mbumbukiam-te toqo-guligulimat. Geté leg-te toqo-okhoat neka khokho matev vinivinimba vøqogoát, ndøgo ambá av nqægo, lou logemav matev, av Mbumbukiam ndømbøe-poev.

Zu ezoqam, lou logemav matev, ndøgo tigonemín, tiqa manqa-zapazapa zapaya, mutøkhop giwanimin, neka Mbumbukiam-qa bøi-te, nqawa eqeieqei gone-qa gigonemín (*Neh 9:1-3*). Nøme ndøgo, ndigu lou logemav matev, khøuwa kopo mba me:gonemín, qanaqanus atema khagus, neka nøme ndøgo, khøuwa andé møe-mbá tigoat.

Yesu teqa sasae ande ge:ngaz, ndego leg-av manqei-té genøwáv, lou logemav matev vømøgo. Khøuwa fotí, ate gi:goam. Yaq Saitan ge:khamasimam, ndego tatak vitiáv (*Met 4:1-2, Luk 4:1-2*).

Taqa zita-te, Yesu-qa yaq-te, manqat nøme mbain, av nqægo, ndego lou logemav matev ndøgo. Yaq ezoqa gimbo-bevupam, av nqægo, gekha zapá ndego tegi paev ezoqam namba lou logemav matev gonemav gigoam, ndego áv gezømbe-eín nqægo: Vaev-te ndøgo, ndigu lou logemav matev ndøgoát, gete ndego ti namba ate te:goat, ndigu khanakhanakh mba ndøgoát, neka kopømba mbain, lou logemav matev tigoat neka mutøkhop vøwaniapát. (*Met 9:14-15; Luk 5:33-35*)

Yesu-qa khøuwa-te, Zu ezoqa nøme, lou logemav matev, Tusde-Tusde neka Tesde-Tesde ndøgoám. Geté Yesu khanakhanakh mbain, Felisi ezoqam-qa lou logemav matev-qa yaq-te. Zapa ndøgo, ndigu oskia, gè:khambuupám. (*Met 6:16-18*)

Bugukhokhof Klisten ezoqam, lou logemav matev, tigonemín ndøgo, Klisten megetapak neka nømendim ezoqam, sasae-te gi-abin (*Kel 13:2-3; 14:23*), o matavap loloakh-qa o ezoqa zapaya gi:guligulimemín, o Mbumbukiam gekha matev nøme-qa yaq-te gimboe-vimemín (*Kel 12:5; 27:1-38*), o sasae ndakinak nonqo, gi:khakheinømemín.

Lou-qase, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo (Altar)

Lou-qasis ndøgo, ma Mbumbukiam-te *etoam matev gi:goam, kopoav ndøgo, nandí gini-khakheinumám. Geté nøme ndøgo, auli gigiap o gól gini-khakheinumám. *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam mbá, kopømba ndigu, Mbumbukiam-te etoam matev av nqægo tigoat. Ezoqa nøme-te, khafeáp. Geté ezoqa nøme kopømbaqapé, gigiap ti-upøgimat ti-te, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo.

Lou-qasis vinivinimba, Mbumbukiam-te etoam matev gone nonqo, nqáneq:

1) Lou-qasis ndøgo, ma Mbumbukiam-te, søvakha gigiap go:løvusumam. Matev av nqægo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, ezoqam-qa manqa-zapazapa evøzam nonqo ndømatønumám. Nqovønqova taqa yaq-te, *Iblu 5:1* avønin-té qonøqeív.

2) Lou-qasis nøme, ma Mbumbukiam-te etoam matev gi:goam, ndøgo khasøkhasís. Ndøgo gigiap sisip mbomømboma mboqotam nonqó. Matev av nqægo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, Mbumbukiam-qá iz eqawat nonqo ndøgoám.

M

Magog (*Magog*)

Ovøyam manqat taqa yaq-te, toqonóqeiv ndógo: *Gog neka Magog.

Mana (*Manna*)

Mana ndógo, lou ndøgo, *Izrael ezoqam, *leg-av manqei-te gilogam, ndøgo Mbumbukiam gezø-etoumam. Ndøgo khasøkhasís neka papaqa-papaqá. Bugug andé nanga-qasis. Ndøgo khaiya-té qando-o-eám. Lovólová. Yaq qanaqanus qando-nqoein, Izrael ezoqam, manqei-té ginø-møvememín. (*Exo 16:14-21; Num 11:7-9, Zion 6:31, 49; Iblu 9:4; Veve 2:17*)

Manqa-sisi (*Magic, Sorcery*)

Mbumbukiam-qa Manqat, manqa-sisi-qa yaq-te ndæmanqate, ndøgo até nqáneq qane-manqaté: Bevem matev neka løyvøyp matev neka wanda matev neka kha somømbem matev neka mbasønakhei manqa-sisi matev neka khofoe matev neka nqeia matev neka yakhav vøqeizam matev neka mapøisøkha upøgim matev neka gekha matev av nqægo nøme ndøgot. Nqanek matev ate ndægo, ùnime:-soqá, Mbumbukiam-qa bøi-te. Ndego yaq-fia, ndøtá, ezoqam-te ndigu, matev av nqægo ndimatanam, ndigu Mbumbukiam-te qambuzaneav tigoat. Zapa ndógo, gekha ezoqám ndigu, matev av nqægo ndigut, ndigu ambá av nqægo, Mbumbukiam-té gonotazá, geté ndigu *Saitan neka tegi *nqova soqøsoqa-té gonotazá, ndigu Mbumbukiam-gi qaqa ezoqam ndigu. Qo matev av nqægo toqogo, yaq qo Saitan-qá bazaføgakh-té qonó-óq.

Gekha ezoqám ndigu, matev av nqægo gigonem, ndigu zitá giabiti-wuém, neka áv giabiti-matøvemém nqægo, matev av nqægo, ùnime:-soqá, Mbumbukiam-qa bøi-te. Yaq tiqa manqa-zapazapa tivøndøzem, neka Mbumbukiam tanakh manqat timbo-einim, yaq ndego nqanek manqa-zapazapa, segembøé-navøém. Yesu até ta nonqo ndøgó-a, tenenaním.

Até nqanéq-a, ùnime:-soqá, ezoqam-te toqo-løyvøyp, av nqægo, ndigu manqa-sisi ndøgonēm. Neka nøme nqáneq: Gekha ezoqám ndigu, Yesu ndi-unimanqatinat, ndigu kopømbaqapé, møe mbaín segéyagát, manqa-sisi-qa yaq-te. Zapa ndógo, ni mizi:nøtén, Mbumbukiam-qa bazaføgakh, ùnime:-løvuám, *Saitan-qa bazaføgakh.

(*Lev 19:31; Deut 18:10-13; Isa 8:19; Jer 27:9; Zech 10:2; 1 Chr 10:13; Kel 8:9-25; 19:17-20; Veve 21:8; 22:15*)

Manqat Mbomambaqape (*Gospel, Good News*)

Manqat Mbomambaqape, ndógo tønemanqaté, matev ndøgo, Mbumbukiam ibugukhokhof gematønumam, neka ndakin ndematanam, neka megemege-te ndo:go, tematanam. Neka ndøgo Yesu-qá emanqát. Yaq nakémbá, até ta mbuk foa ndøgó-a, Metiu neka Mak neka Luk neka Zion gipeaomem, 'gospel' mbo-akhayám. Yesu tegi paev ezoqam, áv gezømbein nqægo, "Manqei-qape ate nqægo, sozó-okhoát, ezoqa ewaqape, Manqat Mbomambaqape vømē-zømesim."

(*Met 4:23; 24:14; Mak 1:1, 15; 16:15; Kel 8:4; Lom 1:16*)

Manqa-zapa (*Sin*)

Manqa-zapa toqogo, qo Mbumbukiam-qá Manqat qósanqáo. Qo ambá av nqægo, teqa manqat qó-ewagát neka o-mba voqotó-ndapát. Gekha ezoqám ndego, manqa-zapa ndego, ndego unimanqatinteáv, av nqægo,

Mbumbukiam-qa keoge egeieqei-qapē te-te. Geté ndego ekeza kawa ezoqam gone-qa ndōgó, ekeza yage-qa yaq-te. Ambá ndōgo, Mbumbukiam tembøe-kawaevtat. Yaq ta mokho-te ndōgo, manqa-zapa matanam ndōfakhán.

*Adam neka *Iv, Mbumbukiam-qa manqat, unimanqatinteáv. Gè-ogiím. Yaq ta mokho-te ndōgo, manqei-qape-te, manqa-zapa matanam matev ndo-oé, neka løvøte vøndō-oe (*Lom 5:12*). Zapa ndōgo, manqa-zapa-qa yaq-fia, løvøté (*Lom 6:23*). Mbumbukiam, ndego ezoqa egeieqei-qapé. Manqa-zapa matanam matev, kopømba mbaín, teqa avønin-te tōgoat. Yaq nakémbá, Mbumbukiam Adam neka Iv, gèngeasám, Iden manqei-te, ma teqa avønin-te gi:goam (*Gen 3*).

Manqei-qape-te nqanek, ezoqa kopo mbaín, ndego manqa-zapa-qase goneav qagoam. Yaq nakémbá, ezoqa ewaqape, manqa-zapa-ús. (*Lom 3:9-20*)

Ni ezoqam, nakhoa mbaín, niqa manqa-zapazapa tizi-evøzømem. Ni mizi-soqoén. Geté nakhoa, Mbumbukiam ekezan ndømboqoá, Yesu niqa manqa-zapazapa evøzam nonqo, tae mutui-te genanim. Yaq ndakin, gekha ezoqám ndigu, Yesu tigi khandi etoam ezoqam tindafem, gékhandi:z. Nakhoa khandi-te, sa nqánek. Nakhoa nøme mbaín. (*Lom 5:18-19; 6:23; Zion 1:12*)

Masted tae nanga (*Mustard seed*)

Masted tae nanga ndigu, ùnime-khasøkhasis-ezám. Geté toqo-zøgeakh, yaq ndigu andé kandambá segé-khouwéz. Andé taé. Nginik tae nanga-qa et, ezoqa lou-té ginø-qouzumátún, taqa mokhov, vø-egeieqei-in. Yesu masted tae nanga, Mbumbukiam-qa Megeat Matev me:khamasimám, neka ezoqam-qa unimanqatin, matev vøe-khamasimam.

(*Met 13:31-32; 17:20; Mak 4:30-32; Luk 13:18-19; 17:6*)

Megeat matev (*Kingdom*)

Taqa yaq-te, toqonøqeív ndōgo: *Mbumbukiam-qa Megeat Matev

Mel (*Myrrh*)

Mel ndōgo, tae et sisip mbomambaqapé. Taqa fia kandambá. Ezoqa ekeza kha-té ginøgi:mám. Neka ezoqa genanimin, ndigu mel, alóe namba me:tøkuanemín, neka løvøte ezoqam-qa kha-te vø:gi:min. Até alóe-a, tae ét. Neka ezoqa nøme, nqosøgeap giyogemin, mel, *wáen namba me:tøkuanemín, vø-izamin.

Yesu geqan, yaq nduku gevezoat ezoqam, okha ginduzav, ndigu *gol neka gigiap sisip mbomømboma, mboqotam nonqo, neka mel ndø-upatavún.

(*Met 2:9-11*).

Yaq Yesu tae mutui-te gitøkewem, Lom nakhag ezoqam, bugukhokhof, ambá waen mbo-etømemín. Mél namba me:tøkuaném. Geté Yesu gèmbøeqasí. Neka izeáv. (*Mak 15:22-24*)

Yesu manqei-pakha-te gi-oeoinam, Nikodemus tae etet sisip mbomømboma ndø-upatavún. Tae etet menas tøkúat, mel neka aloé. Yaq Yesu-qa kha, tae etet sisip mbomømboma namba, ndabua papaqa vøe-gutøvem. (*Zion 19:39-40*)

Meli (*Mary*)

*Niu Testamen mokho-te, sakheis síks, tiqa iz Meli ndøzøgo. Ezoqa nginik:

1) **Meli, Yesu-gu evo**

(*Met 1:16-18; 13:55; Luk 2:2-7; Zion 19:25-27; Kel 1:14*)

2) **Meli, Magdala vemiav-ak**

Ngunuk Meli, Gelili manqei-ák. Ngunuk sævam ndúgu, ibugukhokhof nqova soqøsoqa seven gimbøigoam, Yesu gumbo-ngeasam. Taqa zita-te,

ngunuk Yesu sasae-té gunømbō-tøkeám.

(Met 27:56, 61; 28:1; Mak 15:40, 47; 16:1, 9; Luk 8:2; Zion 20:1-2, 11-18)

3) **Meli, Betani vemiaiv-ak**

Ngunuk Meli, tugu zan, Matá, neka tuge anganøm-yo, Lazalés. Nginik ate gi-goam, Yesu-gí zifuap ndøgoám. Khøuwa nøme, Yesu Betani vemiaiv-te gegoam, ti namba lou gilog, Meli até gundigu, tae et sisip mbomambaqape, fia kandambaqape, ndondáp, yaq Yesu-qa zenda tokhotapak-te, sasa mo:qouz. (Luk 10:38-42; Zion 11:1-46; 12:1-7)

4) **Meli, Zems neka Zosef, tigu evo**

Ngunuk Meli, sakhei nøme namba, Yesu mbopavám, vømbō-tøkeam. Yaq Yesu genanim, neka vø-oeinam, ndugu até ndøgō-a, vøgoam.

(Met 27:56; 28:1; Mak 15:40-41, 47)

5) **Meli, Zion Mak-gu evo**

Klisten ezoqam, Zelusalem taon-te ndøgo, tuqá khoev-té ginøpindumám. Pita ndimbula-te gegoam, yaq enzol ezoqam genqovotav, ndego bugukhokhof ndøgo tenøwáv, nginik Klisten ezoqam, emanqat vøzømbē-votot.

(Kel 12:12-13)

6) **Meli nømu, Lom taon-te guyagam**

Ngunuk Meli, sasae kandambá gugoam, Klisten bawan ezoqam mokho-te. (Lom 16:6)

Melkizedek (Melchizedek)

Ngenek Melkizedek, *Eibleem-qá khøuwa-té geyagam. Ndego Salem taon-ak-gé kawa ezoqam ndøgoám. Vaev-te ndøgo, nqanek Salem taon, møndø-mø-Zelusalem-táon. Melkizedek ndego, *Mbumbukiam-gé iziz ezoqam ndøgoám. Ndego khandi miav-ak Mbumbukiam-qá iz ndø-eqatám. Khøuwa nøme, Eibleem nakhag-te gendoqavan, ndøgo kawa ezoqa foa gezøkhaná, ndigu *Lot-za gi-upozo, Melkizedek gèmqát. Yaq Melkizedek, zenda mbøevé, vømbō-guligulim. Yaq Eibleem gigiap ate ndægo, nakhag-te gendo-upøgim, gèqaqá, qaqageap vømqø-ten, yaq qatoat kopo, Melkizedek vømbō-etoam. (Gen 14:11-20; Iblu 7:1-28)

Iblu pepa-te, āv qane-peawáp nqægo: Melkizedek, ndego *Mbumbukiam-gé iziz ezoqa kandambaqape ndøgoám. Teqa matev møndø-løvuám, ndigu Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, ndigu *Elon-gi zi gigoam, tiqa matev. Neka nøme ndøgo, āv qane-peawáp nqægo: Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape nøme, av Melkizedek ge-goam, Yesú. (Iblu 5:6-10; 6:20)

Mesaya (Messiah)

Mesaya, ndøgo Iblu manqát. Taqa manqa mokho nqáneq, “Ezoqam ndego, oil gimboe-qouzim.” *Ol Testamen khøuwa-te, *Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam, Zu ezoqam-gi kawakawa-za neka *Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, tiqa kawa-te, oil mo:qouzín, ndigu sasae gingazemin. Ndøgo khakhatáp, av nqægo, ngenek ezoqam, Mbumbukiam ekezan ndøvé, iz av te-ndap.

Mbumbukiam, Zu bawan-ak-te, manqa mbusa, āv genevé nqægo: Vaev-te, ndego tigi ezoqa kopo ndókhofotáv, kawa tezømbō-goat. Ngenek *Deivid-gé zeo ndøgoát. Ndego gezømbó-megé neka vønqovotáz. Yaq Zu ezoqam, ngenek ezoqam, Mesaya mbo-akhaemám. Ngenek ezoqam, møndø-fakhán: Yesú. Geté Zu ezoqam kopoáv, ndigu Yesu, gèbi-nám. Ndigu matavapøteáv, av nqægo, ndego Mesayá. Yaq ndigu Mesaya-qa, zua mo:keogé.

(Met 2:4; 16:13-16, Mak 8:27-29; 14:61-62)

Ovøyam manqat nòme, taqa yaq-te, toqonóqeiv ndógo: *Keliso

Mozes neka Mozes-qa guguna manqat (*Moses and the Law of Moses*)

Mozes ndego, Izlael ezoqam-gé megeat ezoqam kandambaqape ndógoám. Ezoqam ndégo, Izlael ezoqam, Izip manqei-te gendo-itub, atema ta manqei-qa iziz-te ndógo, taqa yaq-te Mbumbukiam manqa mbusa gezømbeve, tezø-etoam. Izlael ezoqam, leg-av manqei-te gigoam, Mbumbukiam Mozes, Sainai olol-te, guguna manqat ten mbo-etoám, guguna manqat nòme namba, Izlael ezoqam nonqo. (*Exo 24:12-18*)

Ta olol-te ndógo, Mbumbukiam Mozes até ndógó-a, tene-omát, av *Mbumbukiam-qa palai khoev ti:wevem neka *mboges ndógo, ma Mbumbukiam ti namba, poev ge-unimanqatin, ti:khakheinómem. (*Exo 25:1-8; 26:1-37; Kel 7:44-45*)

Bugukhokhof mbuk faev, Baebol mokho-te nqapeawap, Mozes ndøpeawám. Ta mbuk nqánek: Genesis neka Exodus neka Leviticus neka Numbers neka Deuteronomy.

Mozes ndego, zapikia møndømbo-goám. Teqa iz *Elón. Neka sævømiu vømbøgoam. Tuqa iz Miliám.

Mozes Izip manqei-té geqán. Ta khøuwa-te ndógo, Izlael ezoqam, Izip ezoqam-gí yaq-fia mbain sasae ezoqam ndógoám. Andé pingim-ák. *Felo, ndego Izip-ak-ge kawa, Izlael opønakheis ndakinak qaniap, zitøge-qa ndógoám. Geté Mozes geqan, tegi evøndipakha, gèkhonøwém. Yaq vaev-te, ava-té gunu-utøvém, kea avønin-te vø-ivøvem. Yaq kawa-gú yu ndø-omét. Yaq ndugu, gè-anqó, neka kopømba ande av ekeza nakhasam nde:go, vø-okéf. Yaq Mozes Felo-qá khoev-té gekhouwév. (*Exo 2:1-10; Kel 7:17-22; Iblu 11:23*)

Mozes viav foti qamømbo-ndap, ndego Midian manqei-té genø-khokhón. Zapa ndógo, Izip manqei-te ndógo, ndego teqeiv ndógo, Izip ezoqam, Izlael ezoqam ndøfeumát. Yaq Mozes até gendego, vømbötøke, ngenek Izip ezoqam pakhapakha vømbø-khana. (*Exo 2:11-25; Kel 7:23-29*)

Yaq Mozes viav foti nòme, Midian manqei-té geyagám. Ta manqei-te ndógo, ndego sip keoge ezoqam ndógoám. Yaq khøuwa nòme, Mbumbukiam Mozes manqat mbo-eín. Manqat, tae-qase wageap-us mokho-té genømbo-eín. Yaq Mbumbukiam Mozes nqawa Izip manqei-té genø-khofotáv. Yaq ngenek, ta manqei-te ndógo, Izlael ezoqam-gé megeat ezoqam begó, neka ndigu Izip manqei-te ndigu, betøndø-itub. (*Exo 3:1-4:17; Mak 12:26-27; Kel 7:30-35*)

Yaq viav foti nòme, Izlael ezoqam, ndégo tezømbo-megé, Izip manqei vø-ivøvem. Mbumbukiam, Mozes mokho-te, umingiap matev kandambá gegoat, até Izip manqei-té-a neka ndaola-te ndógo, *Ndaola Køkouk ndimbo-akhayam, neka ta viav foti ndógo, ndigu leg-av manqei-te gigoam. Vaev-te, Izlael ezoqam, ta manqei ndógo gikhanøzem, taqa yaq-te Mbumbukiam manqa mbusa geve, tezø-etoam, Mozes viav 120 qamømbo-ndap. Yaq ndego olol-té genøqavíg, ta manqei vømøqeiv, sasa ndønanim. (Nqanek emanqat ndógo tóngáz: *Exo 4:18*; neka manqat nòme taqa yaq-te nqánek: *Deut 34:1-12; Kel 7:36-45; Iblu 11:24-28*)

Manqat-qasis nòme, Mozes neka teqa guguna manqat-qa yaq-te nqánek: *Met 5:17; Mak 9:2-4; Luk 24:44; Lom 3:19-20; Iblu 3:1-3; Veve 15:3-4*

Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam (*Teachers of the Law, Scribes*)

Mozes-qa guguna manqat nòmendim ezoqam, ezoqa kandakanda ndógoám, Zu ezoqam mokho-te. Ndigu Mozes-qa guguna manqat neka Zu atanakha-zapazapa-za-qa guguna manqat, ùnime-zøtéz, neka ezoqa vøe-

zømesimam. Neka ndigu *Zu ezoqam-gí manqa ovøyam megetapak mokho-té gunu:goám.

Vaev-te, nginik Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka *Felisi ezoqam, Yesu, løvøwe-qa ndøgoám. Zapa ndøgo, ndego tiqa manqat nøme unimanqatinteáv, ndigu Mozes-qa guguna manqat namba gi:tøkugimam neka ezoqa vøe-zømesimam.

(Met 2:4; 5:20; Mak 7:1; Luk 19:47; Zion 8:3)

N

Nandi wagovap-us (*Sulfur, Brimstone*)

Nandi wagovap-us ndøgo, Inglis manqat-te ‘Salfa’ o ‘Brimston’ ndimbo-akhayam. ‘Brimston’ ndøgo, awenege íz. Geté ‘Salfa’ ndøgo, av ezoqa ndakin ndimbøe-akhayam. Nginik, bugug andé nandi khasøkhasís. Geté menanqíg. Khagi, khakhavá. Manqei mokho-té gunu:gú. Tiwagøvem, yaq tiqa wageap-qa waev kandambá neka tiqa sisip soqaqapé. Tiqa avønin-te, mbøni fokeam, føgákh.

(Luk 17:29; Veve 9:17; 14:10; 19:20; 20:10; 21:8)

Nakeamo zenda-te (*At the right hand side*)

Mbumbukiam Yesu yan-te ge-eqei, yaq teqa nakeamo zenda-te, qonam nonqo gembo-etoam, taqa manqa mokho av nqægo: Baebol khøuwa-te, qo ezoqa qoqa nakeamo zenda-te toqove, qo ndego qombóvázim neka iz kandambaqape voqombø-etoám.

(Ef 1:20; Kol 3:1; Iblu 1:3, 13; 8:1; 10:12; 12:2)

Niniva (*Nineveh*)

Niniva, taon kandambaqape ndøgoám. Mesopotemia manqei-té qagó. Taiglis kea-té.

Mbumbukiam Niniva taon-te, tege manqa vevezam ezoqam Ziona ndøkhofotáv. Zapa ndøgo, tiqa manqa-zapazapa, khàpumu-khouwév. Yaq Mbumbukiam ndigu ambá gengiæzoín. Geté ndigu Ziona-qa manqat giyogem, yaq mutøkhop ndøwanim, tiqa manqa-zapazapa zapaya, neka Mbumbukiam-te vøqambuz. Yaq Mbumbukiam nqanek Niniva taon ngi:wateáv, ezoqa ewaqape namba.

(Jona 1–4, Met 12:41, Luk 11:32)

Niu Testamen (*New Testament*)

Niu Testamen, taqa manqa mokho nqáneq, “Pøev matev ndakinak, Mbumbukiam ezoqa namba ge-unimanqatin.” Taqa yaq-te, ovøyam manqat nøme toqonøqeív ndøgo: *Pøev matev, Mbumbukiam ge-unimanqatintam (4).

Noa (*Noah*)

Noa nupøkhán mbá geyagam. Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa ewaqape, manqei-qape-te, tiqa manqa-zapazapa, khàpumu-khouwév. Yaq Mbumbukiam, gèmbø-ewéz, taqa yaq-te. Yaq ndego matavap áv genevé nqægo: Ezoqa ewaqape, gengiæzó. Ibøkha segé-qavigit. Yaq ezoqa gégeoním, vøpakhaéz. Geté Noa, ndego ezoqa mbomambaqapé. Yaq Mbumbukiam áv gembøe-eín nqægo: Ndego khagua kandambaqape bekhakheinám. Yaq ta mokho-te ndøgo, Noa tegu sævam neka tegi nakhei angana misika neka tigi sakheis namba gékhandi:z. Yaq até søvakha gígíap vinivinimbá-ya, bemø-oz, bemø-khandi:z. Yaq Mbumbukiam qæ-qape ndokhofotáv, neka até manqei-té-a, ibøkha vøndø-fakhanam. Yaq ezoqa ewaqape, gégeoním, vøpakhaez. Noa-za mba ndøkhandi:z. Noa-qa emanqat nqáneq: Genesis 6 atema 9.

(Met 24:37-39; Luk 3:36; 17:26-27; Iblu 11:7; 1 Pita 3:20; 2 Pita 2:5)

O

OI Testamen (*Old Testament*)

OI Testamen, taqa manqa mokho nqáneq, “Awenege poev matev, Mbumbukiam ezoqa namba ge-unimanqatin.” Taqa yaq-te, ovøyam manqat nøme toqonøqeiv ndógo: *Poev matev, Mbumbukiam ge-unimanqatintam (2).

Oliv (*Olive*)

Oliv ndigu, táe neka tae nangá. Nginik tae nanga, khandin tigoat, tiqa khagi andé esokho khagi. Yaq gikhatøkhatøezamin, ndigu gèkisezín, neka ndigu ndøkek-ús.

Izrael manqei-te, oliv tae qanimáv sege-fakhanín. Oliv tae kopo-te, tae nanga kopoáv tivi:pat. Viav kandambá tivi:pat.

Zu ezoqam-te, oliv ndigu, gigiap-qapé. Gikhatøkhatøezamin, ezoqa, nøme sègelouzín. Geté nøme ndigu, nandí gini-pesegememín, oil sasa ndøwain. Yaq ta oil ndógo, nøme lou løvutam nonqo ndøyogemín. Geté nøme lampaté ginø-qouzamin. Andé kelesén. Zapa ndógo, ta khøuwa-te ndógo, kelesen mbaín. Neka ndigu oil nøme, kha-té o nqamav-té ginøgi:mám. Andé mulømulá.

(*Met 25:1-4; Kel 1:12; Veve 18:13*)

Nqovønqova, oliv tae neka oliv pesegim-qa yaq-te, nqovønqova khagi-us mokho-té qanu:gu.

Yesu Zelusalem taon-te gegoam, ndego tegi paev ezoqam namba, ta manqei-te ndógo tinø-pindamin, Oliv manqei pøyat gimbo-akhaemam. Ta manqei pøyat-te ndógo, oliv tae khae ndøgoám. Zelusalem taon avønin-té qagoám.

(*Met 21:1; 24:3; 26:30; Mak 13:3; 14:26; Kel 1:12; Veve 18:13*)

P**Pailøt** (*Pilate*)

Pailøt, ndógo ezoqam-qá iz. Ndógo ambá av nqægo, plen nøzøgim ezoqam me-manqaté. Ta khøuwa-te ndógo, gigiap av nqægo mbaín. Geté ndego Pailøt, Izrael manqei-te, Lom kawa ezoqam ndøgoám.

Ezoqam ndégo, manqa gevøovam, Yesu tae mutui-te gitøkewem, oskiá ndógo, ndego teqa manqa-zapa qeiviav qagoam.

Paladais (*Paradise*)

Paladais, taqa manqa mokho, “Khae bugug eqeieqei-qapé.” Iden manqei mbomambaqape, ndógo Mbumbukiam ibugukhokhof *Adam neka *Iv tiqa yage nonqo gezø-etoam, ezoqa nøme, iz nøme, Paladais manqei mbo-akhayám. Geté *Niu Testamen mokho-te, Paladais manqei, ndógo tønemanqaté, ma ezoqa tizav, ndigu Yesu Keliso ndi-unimanqatinat, ndigu tipakhaez, taqa zita-te.

(*Luk 23:43; 2 Ko 12:3; Veve 2:7*)

Palai Khagua (*Ship, Sailing boat*)

Palai khagua ndógo, andé katá. Geté palai ginibøitam. Ta khøuwa-te ndógo, enzin o mota mbaín. Khamøe ndøsøkuzám. Palai khagua ndógo, táe gini-khakheinumám. Nøme ndógo, khasøkhasís. Nøme kandakandá.

Palai khagua kandakanda, Meditelenien ndaola-té ginøbøitam. Pol-za palai khagua av nqægo ginø-ketabín, manqei vinivinimba-te gi-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat gi-zømesimam. Yaq Pol Lom taon-te gemat, ta palai khagua-te ndógo, ezoqa andé kandambá, gu:guvat. Ate gi:goam, 276 (*Kel 27:37*).

Geté Gelili kewan-te ndógo, palai khagua khasøkhasis mbá qabøitam. Ezoqa tuelv mba kopømbá, giguvín, ta palai khagua-te, av nqægo.

Pasova (*Passover*)

Ovøyam manqat taqa yaq-te, toqonóqeiv ndógo:

*Khóuwa kandakanda, 1) Pasova khóuwa kandambaqape.

Pentikos (*Pentecost*)

Ovøyam manqat taqa yaq-te, toqonóqeiv ndógo:

*Khóuwa kandakanda, 3) Pentikos

Pepa lóvøyat (*Scroll*)

Baebol khóuwa-te neka até taqa zita-té-a, nupókhán mbá, ezoqa pepa neka mbuk mbaín, av ndakin nqazi-qeivi. Ezoqa tiqa pepa neka mbuk nóme, sóvaxha gigiap-gí ngusum-té gono-peaumám. Neka pepa nóme, ande pefópefá gini-khakheinumám, vótókubumam. Yaq ndógo tino-peomemín. Ta gigiap-qa iz, papaelés (papyrus). Yaq nginik sóvaxha gigiap-gi ngusum neka papaeles, gélóvónóvemám. Ndógo tiqá mbúk. (*Veve 5 neka 6 neka 8 neka 10*)

Yesu ekeza Nazalet vemiaiv-te, guliguli khoev-te gegoam, ndego pepa lóvøyat mbuk av nqágo gimbo-etóomém, yaq ndego Mbumbukiam-qa Manqat vógeveam (*Luk 4:16-21*).

Poev matev, Mbumbukiam ge-unimanqatintam (*Covenant*)

Poev toqo-unimanqatin, ezoqa namba, ndógo gigiap-qapé. Manqa mbusá, yaqyaq-a. Toqonqawa, qo nófu matev qóngiú. Yaq qaqa ndófakhán. Baebol mokho-te, Mbumbukiam ezoqa namba, poev matev foá, ge-unimanqatintam:

1) **Poev matev ndógo, Mbumbukiam Eibleem namba, ge-unimanqatin.**

Nqanek poev matev-te, Mbumbukiam *Eibleem-te, manqa mbusa, áv genevé nqágo: Ndego Eibleem neka tegi zi, matev mbomómboma zómátónumát, neka Eibleem mokho-te, ezoqa ewaqape mangei-qape-te, matev mbomómboma vózó-mátónumát. (*Gen 12:2-3; Kel 3:25; 7:8; Gal 3:8*)

2) **Poev matev ndógo, Mbumbukiam Izlael ezoqa namba, ge-unimanqatin.**

Mbumbukiam *Izlael ezoqa namba, nqanek poev ge-unimanqatin, ndego Mozes mokho-te, teqa guguna manqat ten zó-etoám, neka nómendim manqat vinivinimba vózó-etoam, ndigu áv kiníyagát, ndigu ekeza bawan ezoqam ndigu, ndigu khandi miav-ak Mbumbukiam ndimbovizap. (*Exo 19:5-8*)

3) **Poev matev ndógo, Mbumbukiam Deivid namba, ge-unimanqatin.**

Nqanek poev matev-te, Mbumbukiam *Deivid-te, manqa mbusa áv genevé nqágo: Tegi zi, ezoqa kopo, kawa ezoqam oskia ndógoát. Nqanek manqat, møndó-unimanqatín. Zapa ndógo, *Deivid-ge zeo nóme, Yesú. Yaq ndego kawa ezoqam oskia ndógoát. (*2 Sam 7:16, 28*)

4) **Poev matev ndakinak, Mbumbukiam ezoqa namba, ge-unimanqatin.**

*Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam Zelemaya neka Ezekiel, é-møndó-manqatám, Mbumbukiam ezoqa namba, poev ndakinak ndó-unimanqatín. Ndógo unimé:-viní, av poev matev nóme, ibugukhokhof ezoqa namba ge-unimanqatintat. Ta poev matev ndakinak-te, Mbumbukiam manqa mbusa, áv genevé nqágo: Ndego ezoqam-qa manqa zapazapa, segembóé-navóém. Yaq ndego ezoqa gé-enénd, tiqá mokho-té, ambá ndógo, ngusum-te mbá. Nqanek manqa mbusa, Mbumbukiam ibugukhokhof, Zu ezoqam-té genové. Yaq Yesu tae mutui-te genanim, nqanek manqa mbusa, møndó-unimanqatín. Yaq ta mokho-te, Mbumbukiam-qa manqa mbusa, ezoqa ewaqape-té qanófakhán,

gekha ezoqām ndigu, Mbumbukiam-te tiotabat neka *Yesu *Keliso vó-unimanqatintát.

(Met 26:28; Luk 22:20; 1 Ko 11:25; Iblu 8:7-13)

Nq

Nqova Mbomambaqape (*Holy Spirit*)

Nqova Mbomambaqape, ndego Mbumbukiam ekezan-gé Nqová. Ndego ni mokho-té gunu-yagé, gekha ezoqām ndigu, Yesu ndi-unimanqatinát. Ndego ni unimanqatin manqat-té genø-ituná (*Zion 16:13*). Neka ndego ni guligulim-té genøni-tøkeé, neka ni zapaya, Mbumbukiam ndemböviám (*Lom 8:26-27*). Neka ndego ni Mbumbukiam-qá poev ni-ovøyám (*Kel 13:2; 16:6-7*), neka ni Mbumbukiam-qa Manqat manqate-te ndini-tøkée (*1 Ko 2:4-5*), neka ni Klisten nõfuand tøke nonqo, etoam matev vinivinimba ndini-étóám (*1 Ko 12 neka 14*). Neka ndego ni até niqa yage matev-té-a, ginitøkée, ni tiziyagat, av Mbumbukiam ndømbøe-poev (*Gal 5:22-23*).

Yesu yan-te gegavig, ndego bugukhokhof, manqa mbusa é-møndové, av nqægo: Ndego tegi paev ezoqam-te, tøke ezoqam ndókhofotáv. Ngenek tøke ezoqam, Nqova Mbomambaqapé (*Zion 14:26, Kel 1:5, 8; 2:1-4*).

Gekha ezoqām ndigu, Mbumbukiam, Nqova Mbomambaqape-qa yaq-te timbøe-viømem, ndego segezø-etoám (*Luk 11:13*).

Nqova soqaqape (*Devil*)

Manqat teqa yaq-te, toqonøqeiv ndógo: *Saitan

Nqova soqøsoqa (*Evil spirits, Demons*)

Nqova soqøsoqa, *Saitan-gi nqová. Nginik ambá av nqægo, løvøte ezoqam-gi nqová. Av taoká. Ezoqa tipakhaetat, tigi nqova, nango Mbumbukiam-té ginø-vesezát (*Eccl 12:7*). Nginik ambá av nqægo, manqei-qape-té ginø-okhoát. Vaev-te, ndigu ezoqam, Yesu gi-unimanqatintam, te namba mé-yagát. Geté ndigu, gisanqawam, gøinam-té ginø-nqagivém.

Geté nqova soqøsoqa, vini. Nginik Saitan-gi nqova, ezoqa ngenøgim-té ginø-abumatún. Tiqa poev kandambaqape nqáneq: Ezoqa gétubumát, yaq ndigu Mbumbukiam vøsanqawëm-a, Saitan vømbópavát. Nøme ndógo, nqova soqa, ezoqam-té genø-tøkewín, yaq ndego ezoqam, manqa-zapazapa vinivinimba vøgonin. Neka nõme, nqova soqa, ezoqam-té genø-onin. Yaq ngenek ezoqam-qa yage, unime:-soqain. Yesu manqei-qape-te geyagam, ndego nqova soqøsoqa kopoáv gengeasumam, ezoqam-qa mokho-te gu-goam. Até ndakin-a, Yesu kopømbaqapé, ezoqa tinqovotaz, ndigu nqova soqøsoqa ndizømbøigu o tiqa mokho-te ndu-yage.

Gekha ezoqām ndigu, Yesu ndi-unimanqatinat, ndigu kopømbaqapé, møe mbaín segéyagát, nqova soqøsoqa-qa yaq-te. Zapa ndógo, ni mízi-nøtén, Mbumbukiam-qa bazaføgakh, unime:-løvú, *Saitan-qa bazaføgakh. Neka Yesu, Saitan mõndøpitáv. Neka te namba, até ni-a, kopømbaqapé, Saitan, tegi nqova soqøsoqa namba, tizi-tømbuzutat.

(Met 4:24; 17:14-20; Mak 7:29-30; Luk 4:33-36; Zion 10:19-21; Kol 2:10; 1 Ti 4:1; Zems 2:19; 1 Zion 4:4)

S

Sabat (*Sabbath*)

Sabat, taqa manqa mokho, “Pusúp”.

Sabat khøuwa, Mbumbukiam ndøvé. Ndego khøuwa siks gesasaetam, manqei-qape gekhakheinam, yaq sasae qamømbø-navøem, ndego khøuwa seven-te, pusup ndøqóm. Yaq Mbumbukiam, av gene-ein nqægo: Ezoqa tiqa sasae, khøuwa siks mokho-té giabenø-sasaéat. Geté khøuwa seven-te ndógo, ndigu pusup beqøvezát, Mbumbukiam bembø-vizumemat (*Gen 2:1-3*).

Zu ezoqam, tiqa khøuwa, khagus ndøngazín. Siks oklók. Yaq nakémbá, até tiqa Sabat khøuwá-ya, Fraide khagus ndøngazín, yaq nøme pave ndøgo, khagus, vømø-navøemín. Khamasim, Yesu tae mutui-te gitøkewem, vønanim, yaq ndigu ezoqam, gi-oeoinam, gè:ngetøgeapát. Zapa ndøgo, tiqa Sabat, avønín gèngáz.

Zu ezoqam, Sabat khøuwa-qa yaq-te, khafeap vinivinimbá qazøgoam. Sabat khøuwa-te, ezoqa ùnime:-kopømba-mbaín, sasae-qase tigoat. Yaq ndigu qaqa ndøgonemín, ezoqa nqanek khafeap ginqøonemín. Yaq nakémbá, ndigu até Yesú-a, qaqa mbogonemín, ndego Sabat khøuwa-te, ezoqa gekhakheinøvemín o tegi paev ezoqam, Sabat khøuwa nøme-te, wit nanga-qasi givingsisømem, vølouz. Ndigu av gini-manqatám nqægo: Matev av nqægo, sasæe. Yaq khafeáp, Sabat khøuwa-te toqogo.

(Met 12:1-2; 28:1; Mak 2:28; Luk 4:16; 23:56; Zion 19:31; Kel 1:12; 18:4; 1 Ko 16:2)

Sadusi ezoqam (Saducees)

Nginik Sadusi ezoqam, iz akhayapák nømé, Zu ezoqam-qa mokhote. Ndigu ezoqa av gini-zømesimám nqægo: Ndigu Mozes-qa guguna manqat neka manqat nøme, Zu ezoqam-gi atanakha-zapazapa-za oskia gimboavam, ùni bembøepæv. Geté tiqa unimanqatin matev, viní. Yaq ta zapaya nqanek, Sadusi ezoqam neka Felisi ezoqam, khøuwa kopoáv, manqa ndø-itumbumám. Felisi ezoqam, av gini-unimanqatintám nqægo: Ezoqa tipakhaetat, ndigu nqawa ndøkhandi:tát. Geté Sadusi ezoqam gimanqatam: Ezoqa tenanim, vaev sa nqáneq. Khandi nøme mbain, løvøte-qa zita-te. Neka ndigu unimanqatinteáv, av nqægo, nqova nøme ndigu. Ndigu av gini-manqatám nqægo: Mbumbukiam yakhpús, nqova, neka nqova nøme mbain, kopømba ande av enzol ezoqam neka nqova soqøsoqa ndi:gu.

(Met 3:7; 16:1; 22:23; Mak 12:18; Kel 23:6-11)

Sainai (Sinai)

Sanai ndøgo, olol-qá iz. Mbumbukiam teqa guguna manqat, *Mozes ndøgo tembo-etoám, Izrael ezoqam nonqo.

(Kel 7:38; Gal 4:24-26; Iblu 12:18-24; Veve 14:1)

Saitan (Satan, Devil)

Saitan, taqa manqa mokho, “Qaqa ezoqám.” Ndego *nqova soqøsoqagé megeat ezoqám. Iz nøme, ndego nqova soqaqape neka manqei-qape-gé megeat ezoqam mbo-akhayám. Ibugukhokhof, ndego Mbumbukiam-gé enzol ezoqam ndøgoám. Geté ndego Mbumbukiam-qa manqat, gèsanqáo, vø-Mbumbukiam-ge-qaqa-ezoqam-ev.

Saitan, ndego até ni ezoqam-gé qaqa ezoqám. Ndego ezoqa oskia tubamqa neka khamasim-qa ndøgó, ndigu manqa-zapazapa vinivinimba betēmatanam. Neka ndego meakha manqat ate ndægo-gé évé. Neka ndego ni Klisten ezoqam, oskia niqa manqa-zapazapa-qa yaq-te manqa mate eimqa nigú, ni bugukhokhof qazi-matønumam. Zapa ndøgo, ndego poeveáv, ni tizi-unimanqatintat, av nqægo, Mbumbukiam niqa manqa-zapazapa, sègembøe-navøēm.

(Met 4:1; Mak 4:15; Luk 22:3; Zion 8:44; 2 Ko 2:11; 1 Pita 5:8; 1 Zion 3:8; 5:18)

Yesu løvøte-te gekhandi:v, ndego ezoqa neka nqova ate ndi:gu, av genezømás nqægo: Teqa bazaføgakh ùnime:-løvúám, Saitan-qa bazaføgakh. Yaq vaev-te, Yesu Saitan unimé:-ngiú. (Iblu 2:14; Veve 20)

Samalia (Samaría)

Samalia, manqei-qá iz. Nqanek manqei, e Zudia plovins-a, e Gelili plovins, livin-qasé qanu:gú. Samalia ezoqam, uni Zú ezoqam-ín mbá.

Zapa ndógo, ibugukhokhof *Bebilon ezoqam-ge kawa, Samalia manqei møndøndáp. Yaq ezoqa nòme, ma gi:sòkhoam ndógo, Bebilon manqei-té ginø-upòzò. Pingim-ák. Yaq ndego manqei vini-ak ndø-upògím, Samalia manqei-te tiyagat, yaq ndigu Zu ezoqam namba, vøe-tòkuatam. Nginik ezoqam, khandi Mbumbukiam mbovizupám, geté até ekeza mbumbúk-a vøzø-vizupam. Emanqat taqa yaq-te nqáneq: *2 King 24-41*. Yaq nakémbá, Zu ezoqam, Samalia ezoqam, gésanqábám. Geté Yesu até tí-té-a, kuku mbogoám.

(*Luk 9:51-56; 10:30-37; 17:11-19; Zion 4:1-26, 39-42; Kel 1:8; 8:5-8; 9:31; 15:3*)
Sams (*Psalms*)

Sams mbuk ndógo, ouv mbúk. Ta ouv ndógo, Mbumbukiam-qá iz eqawat nonqó. Ouv kopoáv, Sams mbuk mokho-te, *Deivid ndøqaqaemám, vøpeaumam, neka ouv nòme ndógo, ezoqa vinivinimba nòme, vøqaqaemam.

(*Luk 20:42; 24:44; Kel 2:29-35; 13:33-35, Lom 4:6-7; Ef 5:19; Kol 3:16; Iblu 1:10*)

*Meli, Yesu-gu evo, Elizabet-te okha guwav, yaq Mbumbukiam-qa iz gu-eqa, tuqa manqat ndógo, andé Sáms. (*Luk 1:46-54*)

Samuel (*Samuel*)

Samuel ndego, *Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam kandambaqape ndógoám, neka ndego *Izrael ezoqam-ge megeat ezoqam mbomambaqape vøgoam. Ezoqam ndégo, Izrael ezoqam-ge kawa *Deivid oil gembøe-qouz, Mbumbukiam ngenek kawa ezoqam geveeatav.

Samuel-qa emanqat, *Ol Testamen mokho-te, 1 Samuel 1 qanøngáz.
 (*Kel 3:24; 13:20; Iblu 11:32*)

Sande (*Sunday, First day of the week*)

Sande ndógo, pula-qá bugukhokhof khøuwá. Yesu genanim, manqei-pakha-te vøgoam, yaq ndego Sande qanaqanus ndøkhandi:v (*Met 28:1, Mak 16:2, 9; Luk 24:1; Zion 20:1*). Yaq nakémbá, Klisten ezoqam, Sande khøuwa, Evezøza-qá khøuwa mbo-akhaemám (*Veve 1:10*).

Yesu løvøte-te gekhandi:v, ndego tegi paev ezoqam, ma gi:pindam, bugukhokhof, Sande khagus zøfakhán, neka pula kopo-qa zita-te, Sande khøuwa nòme, nqawa vøzøfakhán (*Zion 20:19-22, 26*).

Vaev-te, Klisten ezoqa nòme, Sande khøuwa ndøpindumám
 (*Kel 20:7, 1 Ko 16:2*).

Yesu Zion-te, manqat gevez neka umingiap vinivinimba ge-omat, ta matev ndógo, Sande khøuwa-té qanøfakhán. Evezøza-qá khøuwa-té (*Veve 1:10*).

Klisten ezoqam, Sabat khøuwa-te o Sande khøuwa-te tiguligulimat, taqa yaq-te, Pol áv gene-peawám nqægo: Qo matev ùnime:gó, av ndoqote-unimanqatinat (*Lom 14:5*), neka ni bizi-ponqòmbáp, unimanqatin matev vinivinimba-qa yaq-te (*Lom 14:1*).

Sæla (*Sarah*)

Sæla ndugu, *Eibleem-gú zás. Ngunuk sog ndógoám. Nupøkhan mbá. Geté gumu-ngæpuka-ev, ndugu nakhasam me-ová, anganeám, *Aezek vøqan.

(*Lom 4:19; 9:9; Iblu 11:11; 1 Pita 3:6*)

Silva (*Silver*)

Silva ndógo, *auli gigiáp. Momotap-ús. Taqa fia andé kandambá. Geté *gol-qa fia, gø:megeát.

Sip (*Sheep*)

Sip ndugu, sɔvaxha gigiap nanák. Gagayag ndølogatún. Baebol khøuwa-te ndøgo, sip ndigu, gigiap-qapé, Zu ezoqam-te. Sip su ndøgo, ndabua me:khakheinumám, neka sip-qa tete vø-izumam, neka sip-kha vølogam.

Sip ndigu, *sip keoge ezoqam bezøgó. Mbain tøgoat, ndigu gésøqoéz.

Khøuwa kopoáv, Zu ezoqam, Mbumbukiam-te, sip nakheis ndølovusumám (*Mak 14:12*). Taqa yaq-te, ovøyam manqat nøme toqonøqeív ndøgo, *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam neka *Mbumbukiam-ge Sip Nakhasam, ta manqat-qa mokho-te.

Baebol, áv qane-eín nqægo: Ni ezoqam, andé síp, neka Yesu, nigí sip keoge ezoqám. (*Met 9:36; Zion 10:1-16*)

Sip keoge ezoqam (Shepherd)

Sip keoge ezoqam, sip zøkewagatún. Nginik, sip, manqei eqeieqei-té ginø-itubatún, ma gagayag kopoav tøgoat, tiqa loge nonqo. Sip keoge ezoqam ndigu, tigi sip, ùni møndæ-zøtezin, neka iziz vøzø-akhaematun. Neka sip ndigu, tigi keoge ezoqam-qa manqa wag, vøezøtezin. Nginik sip keoge ezoqam, uta ndønqagimatún. (Nqovønqova taqa yaq-te, *Zion 10:6* avøninté qonøqeív.) Neka lova, ndigu sip ndøgo tunu:-møvabín. Yaq mbøqog-té ginø-buvín, tigi sip vøzømbø-khazín. Soqáin ndøgo, matev soqøsoqa tözøfakhan. Ndigu ta uta-te o sip-qa khoev-te, mboqog-té ginø-onimatún. Geté aqona ezoqam, uta-té genø-qavigín, sip vø-aqonøvemín. Ni ezoqam, andé sip, neka Yesu, nigí sip keoge ezoqám. (*Met 9:36; 12:11-12; 18:12; Luk 2:8; Zion 10:1-16, 25-27*)

Pol, ndego Keliso-ge u-anem, áv gene-eín nqægo: Klisten bawan megetapak, ndigu andé sip keoge ezoqam eqeieqei betegó. Neka ndigu Mbumbukiam-gi bawan ezoqam, mbomambá sa bezø-keogé, ndego ekeza kouk ge-wi (*Kel 20:28*).

Sip nakhasam (Lamb)

Zu ezoqam, tiqa manqa-zapazapa evøzam nonqo, Mbumbukiam-te sip nakheis ndølvusumám. Nqanek matev, *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam ndømatønnumám. Taqa yaq-te, manqat nøme toqonøqeív ndøgo: *Mbumbukiam-ge Sip Nakhasam neka *Søvaxha gigiap løvusam matev.

Manqat Qandoveveam mokho-te, Zion Sip Nakhasam nde:manqate, ndego Yesu me:manqaté. (*Veve 5:6-14; 6:1; 7:9*)

Siza (Ceasar)

Siza ndøgo, *Lom kawa ezoqam kandambaqape-qá íz, ezoqa gimbo-akhaemam. Yesu-qa khøuwa-te, Lom ezoqam, manqei vinivinimbá gi-upøgimam. Até *Izlael manqei-a, vøndap. Yaq ta mokho-te ndøgo, ngenek Siza, até Izlael ezoqam-gé kawa ezoqam kandambaqape ndøgoám. (*Met 22:15-21, Kel 17:7; 25:8-12; Filip 4:22*)

*Niu Testamen mokho-te, ezoqa vinivinimbá, iz Siza gindapem, gikawawat. Nøme Siza Ogastés (*Luk 2:1*), neka nøme Siza Taibiliés (*Luk 3:1*), neka nøme Siza Klodiés (*Kel 11:28; 18:2*)

Ezoqa nøme, nginik Siza, andé mbumbuk me:zæbám.

Sodom neka Gomola (Sodom and Gomorrah)

Sodom neka Gomola, taon menas-qá iziz. Mbumbukiam nqanek taon menas, gèngiú, ezoqa ewaqape namba. Zapa ndøgo, nginik taon-ak, tiqa manqa-zapazapa, khápumu-khouwév. Gøinam neka *nandi tatas wagøvap-us ndø-o:áz. Andé qæ me me:lanqá, ezoqa ewaqape vøngiæzo. *Lot-za mba ndøkhokhóz, ndigu Sodom taon-te giyagam.

(*Gen 18:1-19:29; Met 10:15; 11:23-24; Luk 17:29; Lom 9:29; 2 Pita 2:6; Zud 1:7; Veve 11:8*)

Solomon (Solomon)

Solomon ndego, Deivid-gé yó, ndego Izlael ezoqam-ge kawa, tegu sævam nõmu namba, tuqa iz Batseba. Deivid genanim, yaq kawa iz, Solomon ndøndáp.

Khøwa nõme, Solomon, Mbumbukiam mbofakhán. Venanqei-tam-té. Yaq Mbumbukiam, áv gembøbevép nqægo: Qo gekha gigiap o matev qápoev, tøtaqa-etoam? Yaq Solomon Mbumbukiam matavap loloakh-qa mboviám. Yaq ndego kopømba ndógoát. Izlael ezoqam egeieqei zømbømegetát. Yaq Mbumbukiam Solomon matavap loloakh kandambá gembøetoam. Teqa matavap loloakh, kawakawa-za ate ndi:gu-qa matavap loloakh, mõndø-løvuuám. Neka Mbumbukiam Solomon até gigiap kopoav vømbø-etoam. Yaq Solomon, gigiap kandamba tantáv, qambogoam.

Bugukhokhof *Mbumbukiam-qa khoev egeieqei, manqat, Solomon ndøvøovám, tiwевem. Ta khoev ndøgo, qanimav tantáv. Ibugukhokhof, Mbumbukiam-qa khoev, palai khoev mba ndøgoám, ma Izlael ezoqam, Mbumbukiam-qa iz gi-eqatam. (Taqa yaq-te, ovøyam manqat toqonøqéiv ndøgo: *Mbumbukiam-qa palai khoev.)

Geté matev nõme, Solomon gematanam, soqain. Ndego manqei vini-ak sakheis ndøzøkím. Kopoav-qapé. Yaq ndigu ekeza mbumbuk vinivinimba-té ginø-ituím, yaq Solomon até nginik mbumbúk-a, iz vøzø-eqatam, neka lou-qasis løvønám, ti-te etoam matev gone nonqo, manqat vøvøovam.

Solomon até mbuk ndøpeaumám. Ta mbuk ndøgo, *Ol Testamen mokho-té qanu:gu. Mbuk nqáneq: Ecclesiastēs, neka manqat vinivinimba, Proverbs mbuk-te ndøgu, neka Song of Songs neka Sams menas.

(Met 1:6-7; 6:29; 12:42; Luk 11:31; 12:27; Kel 7:47)

Søvakha gigiap løvusam matev Mbumbukiam-te (Sacrifice)

Zu ezoqam, Mbumbukiam-te søvakha gigiap, tini-løvøsumám ndøgo: Nøme ndøgo, ike manqat nonqó, Mbumbukiam-te, neka nõme, ekeza manqa-zapazapa zapayá. Søvakha gigiap Mbumbukiam-te, *Mbumbukiam-gi iziz ezoqam mba ndølvøsumám, ezoqam-qa iz-te. Ezoqa nõme-te, matev av nqægo, khafeap ndøgoám (Luk 2:24).

Yesu-qa khøwa-te, Zu ezoqam, søvakha gigiap løvusam matev av nqægo, *Mbumbukiam-qá khoev-té ginøgoám, Zelusalem taon-te ndøgo. Geté ndakin, kopømba mbain, av ti:matønumat ndægo, zapa ndøgo: Ndakin Mbumbukiam-qa khoev mbain, Zelusalem taon-te. Lom ezoqam ndøngi:nám.

Yesu søvakha gigiap løvusam matev-qa yaq-te Mbumbukiam-te, áv gene-eín nqægo: Gigiap-qape Mbumbukiam-qa bøi-te, tanakh matév neka kuku matév neka teqa manqat o-mba ndape matév, ambá ndøgo, ezoqa søvakha gigiap timbo-løvøsumat. (Met 9:13; 12:7; Mak 12:33)

Yesu ekeza kha, ande søvakha gigiap løvusam matev, Mbumbukiam-te gembø-etoam, yaq ni ndakin søvakha gigiap løvusam matev binígu, niqa manqa-zapazapa zapaya. Kopømbaqapé, mbain tøgoat. Zapa ndøgo, Yesu niqa manqa-zapazapa, é-møndø-evøzám. (Iblu 10:18, Ef 5:2)

Pol, ndego Keliso-ge u-anem, áv gene-eín nqægo: Av Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, søvakha gigiap gi:løvøsumam te-te, ni nikeza kha neka yage, Mbumbukiam áv tabizimbøe-etøomém (Lom 12:1)

Søvakha ngusum, waen nonqo (Wine skin)

Taqa yaq-te, ovøyam manqat, toqonøqéiv ndøgo: *Waen

T

Tae etet sisip mbomømboma, mboqotam nonqo (Incense)

Tae etet av nqægo toqo-mboqotam, taqa sisip andé fimakh-ús. Gigiap av nqægo nøme, tae-anim-qá etét gini-khakheinumátún, neka nøme, esokho o lu vøe-khakheinumátún. *Mbumbukiam-qa khoev-te, tae etet av nqægo, *lou-qase-té ginø-mboqotumám, ma Mbumbukiam-te *etoam matev gi:goam. Ta lou-qase ndøgo, gol khakheitáp.

Viav kopo-te, khøuwa kopo, *Mbumbukiam-ge iziz ezoqa kandambaqape, kouwat uni khafeap-qape-in mokho-té genø-onín. Ndego søvakha gigiap-qá kouk ndøndapín neka tae etet mboqotam nonqo vøndapín.

Zu ezoqam, Mbumbukiam-te, tae etet sisip mbomømboma mboqotam matev, teqa iz eqawat nonqo neka ike manqat gone nonqo ndøgoám.

(Met 2:11; Luk 1:9-11; Ef 5:2; Veve 8:3-4; 18:13)

Tae mutui (Cross)

Lom gaman ezoqam, pepen ezoqam, tiqa løvøte etoam nonqo, tae mutui-té ginø-potosamín. Ndøgo únime-soqá, av toqote-naqanim. Neka ezoqa, tae mutui-te giføløbamin, ndigu mivi kandambá gindapemin. Ezoqa tae mutui-te tøkëbam matev, Lom ezoqam, taon bavokhó ginø-gonemín.

Yesu tae mutui-te genanim, nqosøgeap kandambaqape vøndap-a, mivi kandambaqape vøndap, ndego ni me:gó. Ndego ni nqawa Mbumbukiam-te ituna-qa ndøgoám. Soqain ndøgo, ezoqa ewaqaqe tisoqoez.

Yesu tae mutui-qa yaq-te, av gene-eín nqægo: Gekha ezoqám ndego, te-te paev-qa ndego, ndego ekeza tae mutui be-eqá, bembøpaev. Nqanek manqat, yaya etæ manqát. Taqa manqa mokho nqáne: Gekha ezoqám ndego, te-te paev-qa ndego, ndego ekeza poev matev, zitá geabetewuá, neka Mbumbukiam-qa poev matev bembøpaev. Yesu matev, av tenegó. Até ndøgó-a, tae mutui-te gitøkewem. (Luk 9:23; Met 16:24; Mak 8:34; Filip 2:5-8)

Teks moni upøgim ezoqam (Tax collector)

Teks moni upøgim ezoqam, Izlael manqei-te ndøgo, Zu ezoqam ndøgoám. Geté ndigu Lom gaman-qa ndøsasætam. Ta khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam, teks moni kopoáv gi-abumam, Lom ezoqam-te, ndigu gizømbø-kawæztam. Teks moni upøgim ezoqam, ndigu nginik moni, Lom ezoqam nonqo ndø-upøgimám. Ndigu taon mboqog avønin-te, khoev-qasis zøgoám. Yaq gekha ezoqám ndigu, taon-te gi-ozin, ndigu moni be-abám. Ezoqa nginik teks moni upøgim ezoqam, gësanqabám. Zapa ndøgo, ndigu Lom ezoqam-qá sasæ ndøgoám, neka khøuwa kopoáv, ndigu ezoqam-te, moni khápumu-upøgimám, ambá sa nqáne, av teks moni upøgim egeieqeí ndægo.

Neka nøme nqáne: Nginik teks moni upøgim ezoqam, oskia *bawan vini-ák namba me:khokhombupám. Yaq ezoqa ndigu ta zapaya ndøgo, khavim-us me:zæbám, Mbumbukiam-qa bøi-te, neka ezoqa soqøsoqa manqa-zapazapa-us vøezæbam. Geté teks moni upøgim ezoqa nøme, Mbumbukiam-té ginøqambúz, ambá av nqægo, av *Felisi ezoqa nøme ndi:gu, ndigu gimatavupam av nqægo, tiqa yage egeieqeí, neka kopømbaqapē, Mbumbukiam-te qambuzaneav tigoat.

(Met 9:9-11; Mak 2:15-16; Luk 18:10-13)

W

Waen (Wine)

Waen ndøgo, waen tae nanga ét. Baebol khøuwa-te ndøgo, waen av gini-khakheinumám nqægo: Waen tae nanga, gleips (*Grapes*) ndimbo-akhayam, gèpeseгимemín. Yaq et ndøgo, qawain, bugukhokhof ganda pot-té ginø-zivømemín. Yaq sège-ivømemín. Yaq et ndøgo, sège-qambuín, vømø-

waen-in. Yaq vaev-te nqanek waen, sòvakha ngusum-té ginø-zìøvememín. Zapa ndógo, ta khøuwa-te ndógo, botol mbain. Geté nginik sòvakha ngusum, ndakinak begó. Zapa ndógo, awenege ngusum-te toqozia, yaq waen tópopon, ndigu gékeqáz. Yaq waen vóqouvøem-a, sòvakha ngusum vósoqoéz (*Met 9:17, Mak 2:22*).

Sòvakha ngusum-qa nqovønqova, *Metiu 9:17 avønin-té qonóqeiv*.

Izrael manqei-te, waen khae kopoáv. Gleips gikhatøkhatøezamin, yaq nøme, ezoqa khandin ndølouzatún. Nøme ndigu, khøuwa tatas-té ginø-abamín, vøpapevemín. Yaq vaev-te, av tini-louzatún. Neka nøme ndigu, waen me:khakheinumátún.

Ezoqa waen, khøuwa kandakanda-té ginø-izumám. Khamasim, *Pasova khøuwa-té o sakhei etoam lou loge-té. Neka khøuwa nøme, ndigu waen, ibøkha namba me:nokhogimám, tiqa lou namba, vøe-izumam (*Met 21:33; Mak 14:25; Zion 2:1-10; 15:1-8; 1 Ko 11:25; 1 Tim 5:23*).

Neka Yesu-qa khøuwa-te, ezoqa waen nøme, *oliv oil namba me:nokhogimám, neka nqamav-te vøqouzamin. Ndógo tiqá nqamav mulømulá (*Luk 10:34*).

Baebol mokho-te, manqat mbain, av nqægo, khafeāp, waen toqo-iz. Geté soqain ndógo, khape toqote-iz, yaq kawa taqa-oki. Yaq nakémbá, waen o bia o gekha ibøkha føgakh av nqægo, izumav toqogoat, qanimáv. (*Lom 14:21; Ef 5:18; 1 Tim 3:8; Tait 2:3*)

Nqovønqova, waen khae neka gleips-qa yaq-te, nqovønqova khagi-us mokho-té qanu:gu.

Wit neka Bali (*Wheat and Barley, Grain*)

Wit neka Bali, loge gigiáp. Bugug andé eketóp. Zu ezoqam, gèzøgeakhæmatún. Yaq gígatazín, gumu-papevømin, ndigu gèqogazín, sasa ndølvønøvemín. Yaq gètítitazín, sasa ndø-evememín, wit nanga, nandi pot kandakanda-te sasa ndønqeisamin. Yaq vaev-te, nandí gini-mivítøzemín, vømø-flawæzin. Yaq ndógo tiqá lóu.

Wit neka Bali, tiqa bugug neka mokhov elavøqase vinivinimbá. Wit ndigu, tiqa fia andé kandambá. Geté bali-qa fia andé khapémbá. Bali nøme, ezoqa *hos neka sòvakha gigiap nanak me:zøkefemám.

Nqovønqova, wit neka bali-qa yaq-te, nqovønqova khagi-us mokho-té qanu:gu.

Y

Yaq-fia mbain sasae ezoqam (*Slave*)

Baebol khøuwa-te ndógo, ezoqa nøme, yaq-fia mbain sasae ezoqam ndógoám. Nøme, ndigu pingim-ák. Nakhag-té gi-upøgimám. Neka nøme ndigu, gigiap-av ezoqám, ndigu kopømba mbain qagoam, yaq-fia tigunem. Yaq ndigu ezoqa nøme-te, ekeza nakheis o ekeza kha ndøwiám, vø-tegi-yaq-fia-mbain-sasae-ezoqam-ezin neka ti namba vømøyagin. Nginik yaq-fia mbain sasae ezoqam, tigi kawakawa-za-qa manqat, o-mba bezømbøe-ndapé. Ndigu kopømba mbain, matev timatønumat, av ekezan qazømbepøovam. Ndigu khokho ezoqám. Iz mbain, neka gisasaetam, yaq-fia mbain. Ezoqa nøme ndigu, tigi kawakawa-za, ezoqa eqeieqei gigoam, tiqa yage andé kopømbá, geté ezoqa nøme-qa yage, ùnime-føgákh.

Yesu (*Jesus*)

Yesu, taqa manqa mokho nqáne, “Mbumbukiam, khandi etoam ezoqám.” Yesu-qa iz, Iblu manqat-te, Zosua mbo-akhaemám. Geté Glik manqat-te ndógo, Yesú. Até ezoqa nømé-a, iz Yesu vøzøgoam.

Mbumbukiam-ge Yo, manqei-qape-te gefakhan, nakhasa nqonqonam geqan, iz Yesu mbo-akhaém, até av-té, *enzol ezoqam, tegu evo Meli gumbøe-ein (*Luk 1:31; 2:21*).

Yesu-ge unimanqatin eve, Mbumbukiám. Geté ezoqa kopoáv, áv gini-matavupám nqægo: Yesu-ge eve, Zoséf, ndego Meli-ge zivis (*Luk 3:23, Mak 6:3*).

Yesu, ndego yo-khøuwá. Teqa zita-te, Meli nakheis nøme, møndømbo-fakház. Yesu-gí emekheís. Angana-qa iziz nqáne: *Zems neka *Zosef neka Saemon neka *Zudas. (Ngenek Zudas ambá ndego, Yesu sa gembøqam-bun.) Yesu até sænakheis-a, vømbøgoam. Geté tiqa iziz, Baebol mokho-te peawapøteáv (*Mak 6:3*).

Yesu ndego, Deivid ndomanazám (*Met 1:1*).

Vaev-te, Yesu, iz nøme *Keliso neka *Mesaya mbo-akhaém. Zapa ndøgo, ezoqa ndégo, teqa yaq-te, Mbumbukiam nupøkhan mba, manqa mbusa geve, tendo-khofotav.

Yesu-gi paev ezoqam (*Disciples, Followers*)

Yesu-gi paev ezoqam ndigu, Yesu gimbopavam, ndego nqanek manqei-qape-te geyagam. Ndigu paev ezoqam tuelv, Yesu ibugukhokhof gevevesam, timbo-paevem, ndigu iz nøme, Keliso-gí u-anim zø-akhaemám. Geté paev ezoqa nøme, møndømbo-goám. Ezoqa andé kandambá. Yaq Yesu yan-te ge-eqan, taqa zita-te, até ezoqa ewaqapé-a, Yesu gi-unimanqatintam, iz Yesu-gí paev ezoqam zø-akhaemám. Yaq ndakin, até ní-a, ni Klisten ezoqam, ni Yesu-gí paev ezoqám. (*Met 8:23; 10:1-4; Mak 3:13-19; Luk 6:12-16; Kel 6:7*)

Z

Zayon (*Zion*)

Zayon ndøgo, manqei pøyat-qá iz. Zelusalem taon-té qagó. Ibugukhokhof, Zayon Zebusait ezoqam-qá manqei ndøgoám. Yaq vaev, Deivid ndøndáp, tegi ezoqam namba. Nakhag-té ginøndapém. Yaq taqa zita-te, nqanek manqei, iz nøme, Deivid-qá taon mbo-akhaemám (*2 Sam 5:6-10*). Deivid genánim, yaq tege yo Solomon kawa ezoqam-qa iziz gendap, *Mbumbukiam-qa khoev, teqa manqa vøovam-te, Zayon manqei pøyat avønín-té ginøwevém. Yaq ta zapaya ndøgo, ezoqa até Mbumbukiam-qá khoev-qá manqei-a, Zayon mbo-akhaemám.

Manqat nøme, Zayon manqei ndæmanqate, Zelusalem taon ate ndægo me:manqaté (*Met 21:5; Zion 12:15; Lom 9:33; 11:26; 1 Pita 2:6*).

Neka manqat nøme, Zayon-qa yaq-te, Zelusalem ndakinak me:manqaté, yan-te nqo-go. Ndøgo Mbumbukiam-qá manqei (*Iblu 12:22; Veve 14:1*).

Zekop (*Jacob*)

Zekop ndego, *Aezek neka Lebeka, tigé yó. Tege atanakha, Eibleem ndøgoám. Baebol mokho-te, manqat kopoáv, áv qane-manqaté nqægo: Mbumbukiam, ndego Eibleem neka Aezek neka Zekop, tigi Mbumbukiám (*Exo 3:6; Met 22:32; Mak 12:26; Luk 20:37; Kel 7:32*).

Zekop-ge zapikia, *Isáo. Ngínik ezoqa menas, qaqangeáp. Zu ezoqam-qa matev, áv qanegoám nqægo: Eve løvøte avønín-te gemø-itanín, ndego yo-khøuwa-te, zenda mo-awamín, vømbø-guligulimin. Yaq Mbumbukiam, ngenek yo-khøuwa, matev mbomømboma bembø-matanam. Zekop Eve-qa guliguli manqat neka ta matev mbomømboma, ta guliguli manqat mokho-te ndøndo-fakhate, upøgim-qa oskia ndøgoám. Yaq khøuwa nøme, Isao søvakha fouzu-te gendoqavan, ifin qambovin, yaq Zekop lou-qa gembovin, ngenek áv gembøe-eín nqægo, “No lou naqanøká nøtaqá-etoamák. Geté qo yo-khøuwa iz, vønømbøkæ-etoám, tat-qa guliguli matev tændap.” Yaq Isao sègembo-etoám, yaq Zekop lou vømbø-etoam. Yaq vaev-te, Zekop

tege eve, gètubám, teqa guliguli manqat vøndap, ndego Isao etoam-qa gegoam

(*Gen 25:19-34; 27:1-40; Lom 9:10-13; Iblu 11:20*).

Zekop sakhei menás, gezøkím. Tiqa iziz, Leiá neka Laisól. Taqa zita-te, ndego até tigi tøke ezoqa menás-a, vøzøkím. Zekop ndego, nakhei angana tuélv gimbogoam. Tiqa iziz nqáneq: Lubēn neka Simeōn neka Livaí neka Zudá neka Dēn neka Naftalí neka Gād neka Asá neka Isaká neka Zebulōn neka Zosēf neka Benzamin. Nginik ezoqam, Izlael khagua bawan-ak-gi atanakha-zapazapa-zá. Mbumbukiam, Zékop-qa iz, vaev-te, *Izlael mbo-akhá, yaq ndego vømō-Izlael-ezoqam-gi-atanakha-zapa-ev (*Met 1:2; Luk 1:33*).

Sika vemiyav-te ndøgo, ibøkha ozu møndøgoám. Ndøgo Zekop-qa ibøkha ozu mbo-akhaemám. Zapa ndøgo, Zekop-za ndø-ozém. Yesu-qa khøuwa-te ndøgo, ta ibøkha ozu zua ndøgoám (*Zion 4:5-6, 12*). Até ndakin-a, zua ndøgó.

Zelemaya (Jeremiah)

Zelemaya ndego, *Ol Testamen khøuwa-té geyagám. Ndego *Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam kandambaqape ndøgoám. Zelusalem taon-té geyagám. Ta khøuwa-te ndøgo, Izlael ezoqam-gi kawakawa-za, tiqa matev soqáin. Neka ezoqa manqa-zapazapa ndøgoám. Yaq Zelemaya nginik é-møndøzø-manqatám, av nqægo: *Bebilon ezoqam ndózáv, yaq tigi nakhag ezoqam, Izlael ezoqam, pingim-ak ndø-upozó, tiqa manqa-zapazapa matanam zapaya. Yaq Izlael-ak, Bebilon manqei-té giyagát. Viav 70, ndøgo tiyagat. Zelemaya até geyagám, Bebilon ezoqam-ge kawa vøndøwav, tegi nakhag ezoqa namba, Zelusalem taon vøngi-nam-a, Izlael ezoqam, pingim-ak vø-upozo. Geté Zelemaya ekezan, Bebilon manqei-te ndafeáv. Ndego Zelusalem taon-te, até gegoám, ezoqa kopokopo nøme namba, ndigu manqei keoge nonqo gizuvaz. Geté vaev-te, nginik ezoqam, Zelemaya *Izip manqei-té ginø-ituím, oskiá ndøgo, ndego poeveav qagoam. Yaq gemø-lawaqape-ev, ndego ta manqei-te ndøgo tenaním.

Zelemaya ndégo, ta *Ol Testamen mbuk gepeawam, Zelemaya (*Jeremiah*) ndimbo-akhayam. (*Met 2:17; 16:14; 27:9*)

Zelot (Zealot)

Yesu-qa khøuwa-te, Zu ezoqa nøme, Izlael manqei-te, Lom ezoqam ngeasam-qa ndøgoám, ndigu gizømbo-kawaetztam. Nakhag-ús. Yaq nginik ezoqam, Zelot ezoqam zø-akhaemám. Yesu-ge paev ezoqa nøme, ndego ibugukhokhof Zelot ezoqam ndøgoám. (*Met 10:4; Mak 3:18; Luk 6:14-16*)

Zems (James)

*Niu Testamen mokho-te, ezoqa vinivinimbá, iz Zems ndøzøgo. Ezoqa nginik:

1) Zems, ndego Yesu-ge eveqase

Ibugukhokhof, Yesu-gi emekheis unimanqatinteáv av nqægo, Yesu, Mbumbukiam ndokhofotáv (*Zion 7:5*). Geté vaev-te, até ndigú-a, ti mokho-té gunu:goám, Yesu gi-unimanqatintam (*Kel 1:14*). Ngenek Zems, Zelusalem Klisten bawan ezoqam-gé megeat ezoqam ndøgoám (*Kel 12:17; 15:13; 21:18; Gal 1:19; 2:9, 12*). Ngenek ta pepa ndøgo tepeawám, Zems ndimbo-akhayam.

2) Zems, ndego Zebedi-ge yo

Ngenek Zems, tege namba qawan, Zión (*Zion 2). Yesu-gi paev ezoqa tuélv nøme ndégo. (*Met 4:21; 10:2; 17:1; 26:37; Mak 3:17; Luk 6:14; 8:51; Kel 1:13*)

3) Zems, ndego Alfius-ge yo

Até ngenék-a, Yesu-gi paev ezoqa tuelv nøme vøgoam.

(Met 10:3, Mak 3:18; Luk 6:15, Kel 1:13)

4) **Zems, ndego Zudas-ge eve**

Ngenek Zems, Zudas-gé évé, ngenek Yesu-ge paev ezoqa tuelv nøme goam. Ngenek Zudas, ezoqa viní, ambá ndego, Yesu sa gemboqam-bun. (Luk 6:16; Kel 1:13)

Zesi (Jesse)

Zesi ndego, Deivid-gé évé, ndego Izlael kawa ezoqam kandambaqape. Neka Zesi, Yesu-gé atanakha-zapá.

(Met 1:5-6; Luk 3:32; Kel 13:22; Lom 15:12)

Zion (John)

*Niu Testamen mokho-te, ezoqa vinivinimbá, iz Zion ndøzøgo. Ezoqa nginik:

1) **Zion, ndego ezoqa ibøkha iz gezø-etoumam (John the Baptist)**

Ngenek Zion, Zekalaya neka Elizabet, tigé yó. Mbumbukiam tenekhofotáv ndøgo: Ndego *Mesaya-qá nakhoa ndókhakheinám. Ndego ezoqa, áv gezømbe-manqatám nqægo: Ndigu Mbumbukiam-té giabenø-qambúz, neka *ibøkha iz bëndapem. Ndøgo tiqá khakhatáp, av nqægo, ndigu unimanqatín møndø-qambúz.

(Met 3:1-2; 11:2-18; 14:1-12; Luk 1:13-17, 57-63; 7:24-30; Zion 1:6-40; Kel 1:5; 13:24-25)

2) **Zion, ndego Keliso-ge u-anem (John the Apostle)**

Ngenek Zion, Zebedi-gé yó. Tege namba qawan, Zéms (*Zems 2). Até ngenék-a, Yesu-gé paev ezoqam ndøgoám. Zion ndégo, ta Baebol mbuk gepeawam, Zion ndimbo-akhayam, neka ta pepa misika ndøgo, 1 Zion neka 2 Zion neka 3 Zion ndimbo-akhayam. Neka ndego até Manqat Qandoveveám-a, vøpeawam. Ovøyam manqat nøme, ngenek Zion-qa yaq-te, nqanek mbuk vinivinimba-qa megeat manqat-qasis-té qonóqeív (Met 10:2; Mak 3:17; 5:37; Luk 9:28; Kel 1:13; 3:1-4:23)

3) **Zion-Mak (John Mark)**

Ngenek Zion-Mak, iz nøme Mak mba mbo-akhaemám. Ezoqam ndégo, ta mbuk ndøgo, Mak, ndimbo-akhayam, gepeawam. Pol neka Banabas, bugukhokhof khøuwa manqei vinivinimba-te gi-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat gi:zømesimam, ndego møndøgoám. Ovøyam manqat nøme, teqa yaq-te, Mak mbuk megeat manqat-qase-té qonóqeív. (Kel 12:12, 25; 15:36-39)

4) **Zion, ndego Pita-ge eve (John, Peter's father)**

Ngenek Zion, Pita-ge eve, iz nøme Ziona mbo-akhaemám.

(Zion 1:42; 21:15-17; Met 16:17)

5) **Zion nøme (John)**

Ngenek Zion, *Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqape-gé ezoqa nøme ndøgoám. (Kel 4:6)

Ziona (Jonah)

Ziona ndego, *Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqam ndøgoám. *Ol Testamen khøuwa-té geyagám. Ziona-qa emanqat toqonóqeív ndøgo, ta mbuk-te ndøgo, Ziona (Jonah) ndimbo-akhayam.

(Met 12:39-41; 16:4; Luk 11:29-32)

Zosef (Joseph)

Baebol mokho-te, ezoqa vinivinimbá, iz Zosef ndøzøgo.

1) **Zosef, ndego Zekop-ge yo**

Ngenek Zosef, *Zekop-ge yo, *Ol Testamen khøuwa-té geyagám. Teguo evo, Laisól. Evenap 11 namba me:khouwév. Tege eveqase, *Benzamín.

Até ngenék-a, Zosef neka Laisol, tigé yó. Zekop poev kandambá, Zosef-te. Yaq tegi namba-qaniap, ova mbo-einím, ta zapaya. Yaq Izip manqei-té ginøwím. Ta manqei-te ndøgo, ndego yaq-fia mbain sasae ezoqam ndøgoát. Geté khøuwa nøme, *Felo venanqei ndøtám. Ta venanqei-tam ndøgo, nqova mbondáf. Yaq ezoqa kopømba mbain, taqa mokho timbo-ovøymem. Geté yaq Zosef kopømba qagoam, taqa mokho temboveaz, yaq Felo ndego vesøteve iz mbo-akhá. Yaq vaev-te, vikia seke qamat, Zosef tege eve neka namba-qaniap, lóu gezømbe-tøkeám. Yaq ndigu pakhaezateáv. Nqanek emanqat toqonøqeív ndøgo: *Genesis 37 neka 39-47.*

(*Zion 4:5; Kel 7:9, 13-14, 18*)

2) Zosef, Meli-ge zivis

Ngenek Zosef, *Meli-gé zivis, ndugu *Yesu-gu evo. Ndego khoev puanam ezoqam ndøgoám. Deivid ndomanazám, ndego Izlael ezoqam-ge kawa ezoqam kandambaqape. Zosef Yesu-ge eve-aním mbá. Tege eve Mbumbukiám. Nqova Mbomambaqape-qá mokho-té genøfakhán. Geté Zosef gè-anqó. Yaq ezoqa, áv gini-matavupám nqægo: Zosef, Yesu-gé evé.

(*Met 1:16, 18-25; 2:13-15, 19; Luk 1:26-27; 3:23; 4:22; Zion 1:45; 6:42*)

3) Zosef, Yesu-ge eveqase

(*Met 13:55*)

4) Zosef, ndego Alimatea vemiav-ak

Ngenek Zosef, gigiap kopøav ezoqam ndøgoám. Ndego Yesu-gé paev ezoqam nøme ndøgoám, neka manqa ovøyam ezoqam kandambaqape vøgoam. Manqa givøovømem, av nqægo, Yesu tae mutui-te titøkewem, ndego poev mbain. Yaq Yesu genanim, ndego teqa kha, manqei-pakha ndakinak-té genø-utáv, ndøgo ekeza ezoqam nonqo, nandi-te ge-oz, av tiqa matev qazømbe-goam (*Met 27:57-60; Mak 15:42-46; Luk 23:50-53; Zion 19:38-42*).

5) Zosef, iz nøme qambogoam, Basabas neka Ziastes

Ngenek Yesu-gé paev ezoqam ndøgoám. Keliso-gi u-anim, ezoqam-qa givawam, ndego Zudas Iskaliot-qa iziz tendap, ndigu ngenek Zosef neka Matias ndø-upozó, ti mokho-te, ezoqa kopo teqa iziz tendap (*Kel 1:23*).

6) Zosef Banabas

Ngenek ezoqam, teqa iz-anim, Zoséf. Geté Keliso-gi u-anim, iz Banabas mbo-akhaemám. Taqa manqa mokho, "Ezoqa zita tøpøzu ezoqám." Ngenek Zosef Banabas, Zu Klisten ezoqám. Saiples manqei bawá geqán. Pol bugukhokhof khøuwa, manqei vinivinimba-te ge-okhoam, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge-zømesimam, ngenek møndøgoám, teqa sasae-te vømbø-tøkeam. (*Kel 4:36; 9:27; 11:22-30; 12:25; 13-15*)

7) Zosef, Zems-ge zapikia

Ngenek Zosef, Zems-gé zapikiá, ndego ezoqa ndakinak gegoam. Iz nøme qambogoam, Zosés. Tigu evo-qa iz, *Melf (*Met 27:56, Mak 15:40*)

Zosua (*Joshua*)

*Mozes genanim, yaq iziz Zosua mbondáp, Izlael ezoqam tezømbo-megetat. Ezoqa ndøgo, Izlael ezoqam, Keinan manqei-te ge-itub, ta manqei ndøgo, taqa yaq-te Mbumbukiam manqa mbusa geve, tezø-etoam. Zosua-qa megeat matev egeieqei. Ndego Mbumbukiam-te poev mbogoám neka teqa nakhoa oskia vømbøpavam. Ndego Izlael ezoqam, áv gene-gugubám nqægo: Ndigu oskia Mbumbukiam-té giabenø-tøkezá, neka khape mbumbuk, zítá giabiti-wuøezá. Zosua-qa emanqat toqonøqeív ndøgo, ta mbuk ndøgo, Zosua (*Joshua*) ndimbo-akhayam. (*Kel 7:45; Iblu 4:8*)

Zu bawan-ak (Jews)

Zu ezoqam ndígu, Mbumbukiam ibugukhokhof geveataz, tegi ezoqam tigoat. Iz nøme, ndigu *Izrael ezoqam zø-akhayám. Ndógo tønngáz, *Eibleem U taon-te gegoam, yaq Mbumbukiam gembo-akha, manqei vini-te tewav. Yaq Keinan manqei-te gemøfakhan, Mbumbukiam Eibleem namba, poev ndø-unimanqatín. Neka manqa mbusa, äv genevé nqægo: Ndego ndømbo-kewagát neka bawan-qaape vømøvé. Neka manqat nøme, äv gembøe-eín nqægo: Angana ate ti:goat, *ngusu bezøqogáz. Ndógo tiqa khakhatáp av nqægo, ndigu Mbumbukiam-gí.

Eibleem gemanaz, Aezek vøfakhan. Yaq Aezek gemanaz, Isao neka Zekop vøfakhaz. Yaq Mbumbukiam, *Zekop ndøveatáv, ndego tegi ezoqam namba, Mbumbukiam-gi tigoat. Vaev-te, Mbumbukiam Zekop, iz ndakinak mbo-akha: Izlaél. Yaq Zekop gemanaz, nakhei angana tuélv gimbo-fakhaz. Nginik angana, Izrael ezoqam-qa khagua bawan-ak tuelv-gi atanakha-zapazapa-zá.

Mbumbukiam teqa guguna manqat, Zu bawan-ak zø-etoám, Mozes mokho-te. Ibugukhokhof, bawan vinivinimba nøme zøtezeatáv, Mbumbukiam-anim-qa yaq-te. Zu ezoqam mba me:zøté. Zapa ndógo, Mbumbukiam ibugukhokhof sa ndígu teveatáz, tegi ezoqam tigoat.

Ibugukhokhof, iz Zu, Zuda-gí zi mba zø-akhaemám, ndego Zekop-ge yo nøme gegoam. Geté vaev-te, iz Zu, Izrael ezoqam ate ndí:gu tizø-akhaemám. Yesu ndego ekezan, Zu bawan-ak ndøgoám. Neka até tegi paev ezoqám-a, Zu bawan-ak vøgoam.

Até ndakin-a, Zu bawan-ak, Mbumbukiam-gí ezoqám. Geté Yesu mokho-te, ate ní-a, ni *bawan vini-ak, kopømbaqapé tizi-Mbumbukiam-gi-ezoqam-en, ni ndego tizi-unimanqatinim.

Zu ezoqam-gi manqa ovøyam megetapak (Council, Sanhedrin)

Nginik manqa ovøyam megetapak, Zu ezoqam-gí iz-akhayapak ndøgoám. Manqa ovøyam-te, ndógo tini-pindumám, ezoqa Mozes-qa guguna manqat o ekeza manqat nøme, go-aumam, gimøkuimam. Vemiav o taon vinivinimba, ekeza manqa ovøyam ezoqam zøgoám. Ezoqa khapekhapémbá. Geté manqa ovøyam kandambaqaape, Zelusalem taon-té qagoám. Ndøgo manqa ovøyam ezoqam 71 gisokhoam. Ta manqa ovøyam mokho-te, *Mbumbukiam-gí iziz ezoqa kandakanda mu:goám neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam vøugoam. Ti mokho-te, ezoqa nøme, *Felisi ezoqám neka nøme *Sadusi ezoqám. Neka tigi manqa ovøyam megeat ezoqam, *Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqaape ndøgoám.

Lom ezoqam-qa gaman mokho-te, Zu ezoqam, ekeza manqa ovøyam matev zua zøgoám. Geté Lom ezoqam ndigu takeapáv, ezoqa løvøte-te ti-ab. Lom gaman ezoqam mbá, kopømba ndógo, ezoqa løvøte-te ti-ab. Yaq nakémbá, ndigu Zu manqa ovøyam megetapak, Yesu *Pailøt-té ginø-ituím, ndego Lom gaman ezoqam, ndigu Yesu løvøwe-qa gigoam.

(Met 26:59; 27:2, 11-14; Mak 14:55; 15:1; Luk 22:66; 23:1; Zion 11:47; Kel 4:15; 5:21; 6:12; 23:1; 24:20)

Zu ezoqam-qa guliguli khoev (Synagogue)

Zu ezoqam-qa manqei-te, vemiav neka taon vinivinimba ate qægoam, ekeza guliguli khoev zøpuatát. Zu ezoqam, Sabat khøuwa-te, tiqa guligulim-te, ndógo tinø-pindupám. Guligulim-qa neka Mbumbukiam-qa iz eqawat-qa neka teqa Manqat geveam neka ovøyam-qa ndøpindupám. Neka khøuwa nøme, ta khoev kopo-te ndógo, ndigu manqa ovøyam zøgoám.

Neka Zu ezoqam-gi nakheis, tiqa skul até ndógo tɔzɔgoám, ma geveam neka peawam matev neka zɔtezat Mbumbukiam-qa yaq-te gi-upɔgimam.

Vaev-te, Izlael ezoqam, manqei nɔme-te gipanqanim, ndigu até ndógó-a, taon vinivinimba-te, ekeza guliguli khoev ndɔpuanumám. Até ndakín-a, Izlael manqei-te neka manqei vinivinimba-te, ndigu tiqa guliguli khoev, zua zɔpuatét.

(Met 4:23; 6:5; 13:54; Luk 4:16; Kel 13:5, 14; 14:1; 17:1, 10; 18:4)

Zuda (Judah)

Zuda, ndego *Zekop-gé yó. Tegu evo, Leiá. Ndego namba-qaniap ate gi-goam, ilevén, gimbogoam. Ngenek Zuda, Zuda khagua bawan-ak-gé atanakha-zapá. Ezoqa nɔme gendomanaz, *Deivid. Neka até *Yesú-a, Zuda khagua bawan-ak ndógoám. Deivid neka Yesu, tiqa vemia, Betliém. Zudia manqei-té qagó. Ta manqei ndógo, Zuda bawan-ak-qá manqei.

(Met 1:2-3; Iblu 7:14; Veve 5:5)

Zudas (Judas)

*Niu Testamen mokho-te, ezoqa siks, iz Zudas ndɔzɔgo. Ezoqa ngínik:

1) **Zudas, ndego Lom ezoqam ngeasam-qa gegoam.**

Ngenek ezoqam, Gelili plovins-ak. Ndego Lom gaman namba, nakhag ndɔngáz. Geté gèlaém, yaq tegi paev ezoqam ate gi-goam, sègepanqanimát (Kel 5:37).

2) **Zudas, Yesu-ge eveqase**

Ngenek Zudas, Yesu-gé eveqasé, neka até Zems-gé eveqasé. Zudas, iz nɔme Zud mbo-akhaemám. Ezoqa ndégo, ta pepa ndógo gepeawam, Zud ndimbo-akhayam. Ovøyam manqat nɔme, teqa yaq-te, ta pepa-qá megeat manqat-qase-té qonɔqeív (Met 13:55; Mak 6:3).

3) **Zudas, Zems nɔme-ge yo**

Ngenek Zudas, Yesu-gí paev ezoqam tuelv ndógoám. Teqa iz nɔme, Tadies atógó.

(Met 10:3; Mak 3:18; Luk 6:16; Zion 14:22; Kel 1:13)

4) **Zudas, Iskaliot**

Até ngenék-a, Yesu-gí paev ezoqam tuelv ndógoám. Geté vaev-te, ndego sègembo-qambún, tegi qaqa ezoqam-qa zenda-te vɔve. Geté geqeív av nqágo, ndigu Yesu lɔvɔwe-qa gimbogoam, yaq mbɔni mbová. Yaq tenɔwáv ndógo, ekeza monqo vɔmɔfok, vɔnanim.

(Met 10:4; Mak 3:19; Luk 6:16; Met 26:14-16, 20-25, 47-50; Met 27:3-10; Kel 1:16-25)

5) **Zudas, Damaskus taon-ak**

Ngenek Zudas, Damaskus taon-té geyagám. Pol teqá khoev-té geqotám, ndego Damaskus taon-te gemat, yaq ta nakhóa-te ndógo, Yesu gembo-fakhan, yaq bɔi waev vɔmbɔ-navɔem. Yaq Ananayas ndowáv, Pol vɔmbɔ-guligulim. Yaq taqa zita-te, Pol bɔi waev nqawa vɔndap. (Kel 9:11)

6) **Zudas Basabas**

Ngenek ezoqam, Klisten bawan mokho-te, Zelusalem taon-te, *Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqa nɔme ndógoám. Yaq Klisten bawan megetapak, Zelusalem taon-te ndógo, Zudas Basabas neká Sailes tivevesám, Pol neka Banabas namba, Antiok taon-te tizav, tiqa pepa tindapet, *bawan vini-ak Klisten ezoqam-qa yaq-te. (Kel 15:22-32)

Klisten ezoqam-qa Khɔwa Kandakanda

Klismes (Christmas)

Klismes khɔwa-te, ni ndógo tizimbo-matavupatún, Mbumbukiam-ge Yo, Yesu Keliso, nqanek manqei-qape-te geqan, ge-ezoqam-ev.

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:
Met 1:18–2:18; Luk 1:26-56; 2:1-40.

Epek fege Sande (*Palm Sunday*)

Ta Sande ndøgo, taqa zita-te, Sande nøme Ista khøuwa tøndap, ni ndøgo tizimbo-matavupatún, Yesu ande kawa ezoqam me, Zelusalem taon-te ge-on. Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa epek ndø-upøgím, vømbøe-qatøzem. Yaq äv gini-akhaemát nqægo, “Hosána! Iké: Mbumbukiam-te. Ndego ngenek ezoqam bèkhakheïnøvém, Evezøza-qa iz-te ngegeav, ngenek Izlael ezoqam-ge kawa.”

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:

Met 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Zion 12:12-19

Tesde ndøgo, ta khagus, Yesu tegi paev ezoqam namba, lou gilog (*Maundy Thursday*)

Ta Tesde ndøgo, taqa zita-te, Ista khøuwa tøndap, ni ndøgo tizimbo-matavupatún, Yesu tegi paev ezoqam namba, vaev khøuwa-te *Pasova lou gilog, yaq ndego *Evezøza-qa lou loge matev (*Communion*) gengaz.

Até ta Tesde ndøgo tøgoám, Yesu Getsemani manqei-te, Mbumbukiam-te gemø-guligulim, yaq Zudas ndego tegi qaqa ezoqam-qa zenda-te geve, vø-møvøinam-a, manqa ovøyam-te vøndafem.

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:

Met 26:17-75; Mak 14:12-72; Luk 22:7-23, 31-65; Zion 13:1-38; 18:1-27

Fraide Mbomambaqape (*Good Friday*)

Ta Fraide ndøgo, taqa zita-te, Ista khøuwa tøndap, ni ndøgo tizimbo-matavupatún, Yesu niqa manqa-zapazapa evøzam nonqo, nqosøgeap neka mivi gendap, neka tae mutui-te vønanim.

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:

Met 27:1-66; Mak 15:1-47; Luk 22:66–23:56; Zion 18:28–19:42

Ista khøuwa (*Easter*)

Ni Ista khøuwa, ndøgo tizimbo-matavupatún, Yesu løvøte-te gendo-khandi:v. Taqa yaq-te, Pol 1 Kolin 15:17 mokho-te, äv gene-eín nqægo, “Keliso løvøte-te amba khandi:vateav tøgonín, zoqa unimanqatin matev, ambá mokho mbain. Ambá khokhó. Neka zo manqa-zapa-te, ambá zua zogonín.” Unimanqatin. Yesu ndego løvøte-te gendo-khandi:v, ndøgo gigiap-qape kandamba tantáv, niqa Klisten unimanqatin matev mokho-te.

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:

Met 28:1-20; Mak 16:1-18; Luk 24:1-49; Zion 20:1-23

Tesde ndøgo, Yesu yan-te gegavig (*Ascension Day*)

Yesu løvøte-te gendo-khandi:v, yaq ndego khøuwa foti-qa zita-te, yan-té genøqavig. Yaq nakémbá, Ista khøuwa-te, khøuwa gevebam toqongaz, yaq khøuwa foti toqomø-khantaz, kopømbaqapé, ta Tesde ndøgo, tizimbo-matavupat, ndego yan-te gegavig.

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:

Mak 16:19-20; Luk 24:50-53; Kel 1:3, 9-11

Pentikos khøuwa (*Pentecost*)

Pentikos, taqa manqa mokho, “Fiftí.” Ezoqa ta khøuwa ndøgo, Pentikos khøuwa, timbøe-akhayám ndøgo: Yesu løvøte-te gendo-khandi:v, yaq khøuwa fifti-qa zita-te, ndego Nqova Mbomambaqape ndokhofotáv. Ate av-té, ibugukhokhof tegi paev ezoqam-te, manqa mbusa geve.

Emanqat taqa yaq-te, nqáneek:

Kel 2:1-41

Baebol manqat vinivinimba, gekham-tē qonøqeiv

Mbumbukiam-qa yaq-te

Mbumbukiam, ndego Tat, teqa yaq-te

Mak 10:27
 Mak 12:29-30
 Luk 1:37
 Luk 6:35-36
 Zion 4:23-24
 Kel 14:14-17
 Kel 17:22-31
 Lom 1:18-23
 Lom 11:33-36
 1 Ko 8:4-6
 2 Ko 1:3
 1 Tim 1:17
 1 Tim 6:15-16
 Iblu 4:13
 Iblu 10:30-31
 Zems 1:17
 1 Pita 1:14-17
 1 Zion 1:5
 1 Zion 4:7-12, 16
 Zud 24-25
 Veve 4:8-11
 Veve 15:3-4

Mbumbukiam-ge Yo-qa yaq-te, ndego Yesu Keliso

Yesu Keliso, ndego unimanqatin Mbumbukiam-gé yó

Met 11:27-30
 Met 16:13-17
 Mak 1:9-11
 Luk 1:35
 Luk 3:21-22
 Zion 1:1-18
 Zion 5:19-29
 Zion 6:35-40
 Zion 8:48-58
 Zion 11:25-27
 Zion 14:5-11
 Zion 17:1-5
 Zion 20:26-31
 Kel 3:13-18
 Lom 1:3-4
 2 Ko 4:4-6
 Gal 4:4-5
 Filip 2:5-11
 Kol 1:15-20
 Kol 2:9-10
 Iblu 1:1-14
 Iblu 7:26-28

1 Zion 5:20
 Veve 1:12-18

Yesu, ndego Mbumbukiam-ge Yo, geqan, gemø-ezoqam-ev

Zion 1:14
 Luk 1:26-38
 Met 1:18-25
 Luk 2:1-20
 Met 2:1-23
 Gal 4:4-5
 Filip 2:6-7
 Iblu 2:14-18

Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam neka enqoni-us ezoqam vøkhakheinøvemam

Met 4:23-25
 Met 7:28-29
 Met 9:35-36
 Met 11:1-6
 Luk 4:14-44
 Kel 10:36-38
 Zion 20:30-31

Yesu umingiap matev vinivinimba gematønumam

Met 8:1-15, 23-34
 Met 9:1-7, 18-34
 Met 12:9-14, 22-23
 Met 14:15-33
 Met 15:22-28, 32-38
 Met 17:14-18
 Met 20:29-34
 Met 21:18-22
 Mak 1:21-28
 Mak 7:32-37
 Mak 8:22-25
 Luk 5:4-10
 Luk 7:11-17
 Luk 13:10-13
 Luk 14:1-4
 Luk 17:12-17
 Luk 22:50-51
 Zion 2:1-11
 Zion 4:46-54
 Zion 5:1-9
 Zion 9:1-7
 Zion 11:11-44
 Zion 21:4-6
 Kel 2:22

Zu Megetapak, Yesu gimøvøinam neka løvøte-te vøveem

Met 26:47-68
 Met 27:1-2, 11-31
 Mak 14:43-65
 Mak 15:1-20
 Luk 22:47-53
 Luk 22:63-23:25
 Zion 18:1-14, 19-24

Zion 18:28–19:16

Yesu tae mutui-te gitøkewem

Met 27:32-56

Mak 15:21-41

Luk 23:26-49

Zion 19:17-37

Yesu manqei ozu-te gi-oeinam

Met 27:57-66

Mak 15:42-47

Luk 23:50-56

Zion 19:38-42

Yesu løvøte-te gendo-khandi:v neka ezoqa vinivinimba-te vøfakhanumam

Met 28:1-20

Mak 16:1-8

Luk 24:1-49

Zion 20:1–21:14

Kel 1:3-8

Kel 2:24-32

Kel 3:15

Kel 4:10, 33

Kel 10:39-41

Kel 13:29-37

Kel 17:2-3, 30-31

Lom 1:4

Lom 4:24-25

1 Ko 15:3-8, 12-21

Veve 1:18

Yesu yan-te geqavig neka Mbumbukiam-qa nakeamo zenda-te vømøqom

Luk 24:50-51

Kel 1:9-11

Kel 2:32-36

Kel 5:30-31

Lom 8:34

Ef 1:20-23

Filip 2:9-11

Iblu 1:3

Iblu 2:9

Iblu 4:14-16

Iblu 7:25-26

Iblu 10:12-13

1 Pita 3:22

1 Zion 3:21-22

Nqova Mbomambaqape-qa yaq-te

Met 28:19

Mak 1:9-11

Mak 3:28-29

Luk 1:35

Luk 3:16

Luk 4:1

Luk 11:13

Luk 12:12

Zion 1:32-34

Zion 3:5-8
 Zion 7:37-39
 Zion 14:15-17, 26
 Zion 15:26
 Zion 16:7-15
 Zion 20:19-23
 Kel 1:4-5, 8
 Kel 2:1-18, 38-39
 Kel 4:31
 Kel 5:3-4
 Kel 8:14-17
 Kel 10:44-48
 Kel 13:2-4
 Kel 15:28
 Kel 16:7-10
 Kel 19:1-7
 Lom 5:5
 Lom 7:6
 Lom 8:9-16, 26-27
 1 Ko 2:4, 6-16
 1 Ko 3:16
 1 Ko 6:11, 19
 1 Ko 12:1-13
 2 Ko 1:21-22
 2 Ko 5:5
 2 Ko 13:13
 Gal 3:2-5
 Gal 4:6
 Gal 5:16-18, 22-25
 Ef 1:13-14, 17
 Ef 3:16
 Ef 4:3-4, 30
 Ef 5:18-20
 Ef 6:17-18
 1 Tes 1:5-6
 1 Tes 5:19-20
 2 Tes 2:13
 Tait 3:5-6
 Iblu 2:4
 Iblu 9:14
 1 Pita 1:2, 11
 2 Pita 1:20-21
 1 Zion 2:20
 1 Zion 3:24
 1 Zion 4:13
 1 Zion 5:6-8

Mbumbukiam manqei-qape neka gigiap ate ndægo gekhakheinam

Met 19:4
 Zion 1:1-3
 Kel 14:15
 Kel 17:24-26
 1 Ko 8:6
 Kol 1:15-16
 Iblu 1:2

Iblu 11:3

Veve 4:11

Mbumbukiam-qa keoge matev-qa yaq-te

Met 6:25-34

Met 10:29-31

Kel 14:15-17

Lom 8:28

Lom 11:36

Kol 1:17

Iblu 1:3

Zems 4:13-16

Ezoqam-qa yaq-te

Ezoqa ewaqape, manqa-zapazapa-ús

Zion 8:7-9

Lom 3:9-20, 23

Lom 5:12

Gal 3:22

1 Zion 1:8-10

Gekha matëv ndøgo, manqa-zapa

Lom 1:18-32

Lom 8:5-8

Gal 5:19-21

Ef 2:1-3

Ef 5:3-5

Kol 3:5-10

Zems 4:17

1 Pita 4:3

1 Zion 3:4-5

Mbumbukiam-qa yaq-fia-qa yaq-te, ezoqa manqa-zapazapa-us-te

Met 10:28

Met 13:41-42

Zion 3:18-20, 36

Kel 17:30-31

Lom 1:18-19

Lom 6:23

Gal 6:7-8

Kol 3:5-6

2 Tes 1:7-9

Iblu 9:27

Iblu 10:26-31

1 Pita 1:17

1 Pita 4:3-5

Zud 1:7

Veve 20:11-15

Khandi Miavmiav ndape-qa yaq-te

Mbumbukiam, kuku, ezoqa ewaqape-te, neka khandi:zat-qa ndøgó

Zion 3:16-17

Lom 5:8

Ef 2:4-9

1 Tim 2:4-6

2 Pita 3:9

1 Zion 4:9-10

Mbumbukiam-ge Yo, Yesu Keliso, ni khandi:nat-qa me:nanim

Mak 10:45

Zion 3:16

Lom 4:25

Lom 5:8

1 Ko 15:3-4

2 Ko 5:19-21

Gal 3:13

1 Tim 1:15

1 Tim 2:4-6

Iblu 2:9

Iblu 9:28

1 Pita 1:3-5

1 Pita 1:18-20

1 Pita 2:24-25

1 Pita 3:18

1 Zion 2:2

Veve 5:8-10

Yesu-qa kouk, niqa manqa-zapazapa, gè-evøzám

Met 26:26-29

Lom 3:25

Lom 5:9-10

Ef 1:7

Iblu 9:11-14

1 Zion 1:6-7

Veve 7:14-17

Mbumbukiam, niqa manqa-zapazapa, segembøé-navøém

Met 26:28

Kel 5:29-31

Kel 10:43

Kel 26:15-18

Ef 1:7

Kol 1:13-14

Kol 2:13-14

Iblu 10:17-18

1 Zion 1:8-2:2

Ni Mbumbukiam-qa bøi-te, Yesu-qa kóuk qazi-ndaføyamba-én

Kel 13:38-39

Lom 1:16-17

Lom 3:21-26

Lom 5:1, 9-10, 18-19

2 Ko 5:21

Gal 2:16

Gal 3:6-9

Tait 3:7

1 Zion 2:1-2

Mbumbukiam, ni khandi miavmiav ni-etoám

Met 19:16-30

Luk 10:25-28

Zion 3:1-16

Zion 5:19-29

Zion 10:10
 Zion 11:25-26
 Zion 14:6
 Zion 17:2-3
 Zion 20:31
 Kel 4:12
 Lom 5:21
 Lom 6:5-14
 Lom 8:10-17
 2 Ko 5:17
 Gal 2:19-20
 Ef 2:1-6, 8
 Kol 2:13
 Kol 3:1-4
 2 Tim 1:10
 Tait 3:4-7
 1 Pita 1:23
 1 Zion 5:11-13

Mbumbukiam, ni møndø-ekeza-nakheis-én

Zion 1:12-13
 Lom 8:14-17
 Gal 4:6-7
 Ef 1:13
 Iblu 12:5-11
 1 Zion 3:1-2

Ni qazi:nøsten, av nqægo, Mbumbukiam ni khandi:nat-qa ndøgō, yaq gekha matev zigonēm?

Ni Mbumbukiam-té qazinø-qambún neka manqa-zapazapa matanam, zì-ivøvé

Met 4:17
 Mak 6:12
 Luk 13:1-5
 Luk 15:1-31
 Luk 24:45-47
 Kel 2:37-40
 Kel 3:19-20
 Kel 17:29-31
 Kel 20:21
 Kel 26:19-20
 2 Ko 7:8-11
 2 Pita 3:9
 Veve 9:20-21

Ni Yesu av qazi-unimanqatintm nqægo: Ndego ni khandi miavmiav nī-etoām

Zion 1:12
 Zion 3:15-18, 36
 Zion 6:47
 Zion 14:6
 Zion 20:31
 Kel 4:11-12
 Kel 16:30-31
 Lom 3:20-22
 Lom 10:9-13

Gal 2:16

Ef 2:8-9

Ni Baebol ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat, zigeveømém, yaq nøtenat zindapém, Mbumbukiam-qa yaq-te neka teqa poev-qa yaq-te

Met 4:1-4

Met 5:17-20

Met 22:29

Zion 8:31-32

Zion 20:31

Kel 20:32

Lom 15:4

Lom 16:26

Kol 3:16

1 Tes 2:13

1 Tim 4:13

2 Tim 3:14-17

Iblu 4:12

1 Pita 1:22-25

2 Pita 1:19-21

2 Zion 9-10

Veve 1:3

Ni ibøkha iz zindapém

Met 3:1-2, 5-6

Met 28:18-20

Zion 3:22

Zion 4:1-2

Kel 2:37-42

Kel 8:12, 36-38

Kel 10:44-48

Kel 16:14-15, 31-33

Kel 19:1-7

Kel 22:12-16

Lom 6:1-4

Gal 3:26-27

Kol 2:12

1 Pita 3:20-22

Ni Klisten ezoqa nøme namba, zipindumdt, vizi-guligulimat-a, Mbumbukiam-qa Manqat vizi-ewagat

Kel 2:41-47

Kel 12:12

Kel 20:7

Lom 12:4-8

1 Ko 14:26

Ef 4:11-16

Kol 3:15-17

1 Tim 4:13

Iblu 10:24-25

Ni Klisten ezoqa nøme namba, Evezøza-qá lou loge matev zigodt

Met 26:26-30

Mak 14:22-26

Luk 22:14-20

1 Ko 10:14-22

1 Ko 11:17-34

*Klisten Ezoqam-qa yage eqeieqei-qa yaq-te**Gekha matev ndøgo, tøni-fakhanumat, ni Mbumbukiam zi-unimanqatintát*

Mak 11:22-26

Luk 17:5-6

Zion 14:1

Lom 5:1-11

Lom 14:22-23

1 Ko 13:13

2 Ko 5:6-7

Gal 5:6

Iblu 11:1-40

Zems 1:2-8

Zems 2:14-16

1 Pita 1:3-9

Ni Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa manqat o-mba ziondapát

Zion 14:15, 21, 23-24

Zion 15:10-17

Lom 13:8-10

1 Pita 1:14

1 Zion 2:3-6

1 Zion 3:22-24

2 Zion 5-6

Ni Mbumbukiam-te neka ezoqa ewaqape-te, kuku nígoát

Met 5:43-48

Met 22:37-40

Mak 12:28-33

Luk 10:25-37

Zion 14:21

Zion 13:34-35

Zion 15:12-17

Lom 12:9-10

Lom 13:8-10

1 Ko 13:1-8

1 Ko 16:14

Gal 5:13-14

1 Tes 4:9-10

Zems 2:1-9

1 Pita 1:8

1 Pita 4:8

1 Zion 2:9-11

1 Zion 3:11-19

1 Zion 4:7-2

1 Zion 5:3

Niqa matev áv tønégóát, av Yesu-qa matev ndægo

Zion 13:34-35

Zion 14:27

Lom 12:9-16

Gal 5:22-26

Filip 1:27

Kol 3:11-17

1 Tes 5:16-18

*Ni zlguligulimát**Av qazi-guligulimát nqægo:*

Met 6:5-13
 Met 7:7-11
 Met 18:19-20
 Mak 11:24-25
 Luk 11:1-13
 Luk 18:1-8
 Luk 21:36
 Zion 14:13-14
 Zion 15:7
 Zion 16:23-24
 Lom 8:26-27
 Lom 12:12
 Ef 6:18
 Filip 4:6-7
 Kol 4:2
 1 Tes 5:17
 1 Tim 2:1-4, 8
 1 Tim 4:4-5
 Iblu 4:16
 Iblu 10:19-22
 Zems 1:5-8
 Zems 4:2-3
 Zems 5:13-18
 1 Pita 4:7
 1 Zion 3:21-22
 1 Zion 5:14-15

Ezoqa vinivinimba-qa guliguli matev, Baebol mokho-te

Met 11:25-26
 Met 14:23
 Met 19:13-15
 Mak 1:35
 Luk 5:16
 Luk 6:12
 Luk 22:32, 39-46
 Zion 11:41-42
 Zion 17:1-26
 Kel 4:24-31
 Kel 16:25-26
 Kel 20:36
 Kel 21:5
 Lom 1:9-10
 Lom 10:1-2
 Lom 15:30-33
 2 Ko 12:7-10
 Ef 1:15-20
 Ef 3:14-21
 Ef 6:19-20
 Filip 1:3-5, 9-11
 Kol 1:9-12
 Kol 4:3-4
 1 Tes 3:9-12
 2 Tes 1:11-12

2 Tes 3:1-5
 Iblu 5:7
 Iblu 7:25

Lou logemav matev-qa yaq-te

Met 1:16-18
 Mak 2:18-20
 Kel 13:1-3
 Kel 14:23

Ni ike manqat zimanqatát, Mbumbukiam-te

Luk 17:11-19
 Zion 6:11
 Lom 1:21
 Ef 5:20
 Filip 4:4-7
 Kol 2:7
 Kol 3:17
 Kol 4:2
 1 Tes 5:18
 1 Tim 2:1
 1 Tim 4:4-5

Ni ezoqa nøme, zizø-tøkeát

Met 6:1-4
 Met 7:12
 Met 25:31-40
 Luk 3:10-11
 Luk 6:38
 Kel 11:27-30
 1 Ko 10:24
 2 Ko 8:1-15
 2 Ko 9:1-15
 Gal 6:9-10
 Filip 4:14-19
 Iblu 10:24
 Iblu 13:1-3, 16
 Zems 1:27
 Zems 2:15-16, 26
 1 Zion 3:16-18

Ni ezoqam-qa manqa-zapazapa, ni-te ndimatanam, segenimbó-navupát

Met 6:12, 14-15
 Met 18:21-35
 Mak 11:25-26
 Luk 6:37
 Luk 17:3-4
 2 Ko 2:5-11
 Ef 4:31-32
 Kol 3:13

Ni yaq-fia zitawaták, ezoqam-te

Met 5:38-42
 Luk 6:27-28
 Lom 12:19-21
 1 Tes 5:15
 Iblu 10:30

1 Pita 2:23

1 Pita 3:9

Ni nikeza kha, zi-eqawatak

Met 5:3-12

Met 18:1-5

Luk 14:7-11

Luk 18:9-14

Ef 4:2

Filip 2:3-11

Kol 3:12-13

Zems 4:6, 10

1 Pita 5:5-6

Moni neka gigiap-qa yaq-te

Met 6:19-21, 24-34

Luk 12:13-21, 32-34

Kel 20:35

1 Tim 6:6-10, 17-19

Iblu 13:5-6

Zems 2:1-9

Zems 5:1-6

Manqa ovøyam-qa yaq-te, ezoqa nøme namba

Met 5:25-26, 38-42

Met 18:15-17

Lom 12:14-21

1 Ko 6:1-8

Ni gaman ezoqam, zizø-vizupát

Met 22:15-22

Kel 5:27-29

Lom 13:1-7

1 Tim 2:1-2

Tait 3:1

1 Pita 2:13-14, 17

Ni khape mbumbuk neka batae-te, ziguligulimák neka zizø-vizapák

Met 4:10

Kel 17:16, 29-31

1 Ko 5:11

1 Ko 6:9-11

1 Ko 8:1-13

1 Ko 10:6-7, 14-22

2 Ko 6:14-18

Gal 5:19-21

1 Tes 1:9-10

1 Pita 4:3

1 Zion 5:21

Veve 21:8

Veve 22:15

Ni manqa-sisi matev, zigoák neka zi-unimanqatinimák

Kel 13:4-12

Kel 19:11-20

Gal 5:19-21

Veve 21:8

Veve 22:15

Ni Mbumbukiam-te o khape mbumbuk-te, søvakra gigiap løvusam matev, zigoåk

Met 9:13
Mak 12:33
Lom 12:1
Iblu 9:6–10:18

Ni mambe okho matev, zigoåk

Met 5:27-30
Zion 8:2-11
Lom 13:9
1 Ko 5:9-12
1 Ko 6:9-20
Gal 5:19
Ef 5:3-6
Kol 3:5-6
1 Tes 4:1-8
Iblu 13:4
Zud 1:7

Ni ibøkha soqa, khapekhapē zt-izamdk

Lom 13:13
1 Ko 5:11
1 Ko 6:9-11
Gal 5:19-21
Ef 5:18
1 Tim 3:1-3
Tait 1:7
1 Pita 4:3-5

Klisten Bawan-qa yaq-te

Klisten bawan ezoqam-qa yaq-te

Kel 2:41-47
Lom 12:4-8
1 Ko 12:12-31
1 Ko 14:26
Ef 1:22-23
Ef 2:19-22
Ef 4:1-16
Kol 1:18
Iblu 10:24-25
1 Pita 2:4-10
Veve 19:5-9

Klisten megetapak-qa yaq-te

Kel 6:1-6
Kel 14:23
1 Tim 3:1-13
Tait 1:5-9

Guguna manqat, Klisten megetapak-te

Met 28:18-20
Luk 22:24-27
Kel 20:17-35
1 Tes 2:3-9
1 Tim 4:6-16
2 Tim 2:1-2, 14-19, 22-24

2 Tim 4:1-5

Tait 2:7-8

1 Pita 5:1-4

Vizap matev, Klisten megetapak-te

1 Ko 9:14

Gal 6:6

1 Tes 5:12-13

1 Tim 5:17-19, 22

Iblu 13:7, 17

Yage-qa yaq-te, nig ezoqam namba

Zivis neka zas, tiqa yaq-te

Met 19:4-6

1 Ko 7:1-16

Ef 5:21-33

Kol 3:18-19

Tait 2:1-5

Iblu 13:4

1 Pita 3:1-7

Nakheis-qa yaq-te

Met 15:3-6

Luk 2:51

Ef 6:1-3

Kol 3:20

1 Tim 5:4, 8

Iblu 12:7-11

Evøndipakha-qa yaq-te

Ef 6:4

Kol 3:21

1 Tim 3:4-5

Ngængæm-qa yaq-te

Kel 6:1-3

Lom 7:2-3

1 Ko 7:39-40

1 Tim 5:3-16

Zems 1:27

Sakhei neka angana zøvis-qa yaq-te

Met 5:31-32

Met 19:3-9

Luk 16:18

Lom 7:1-3

1 Ko 7:10-16

Ni Klisten ezoqam, yage føgakh tøni-fakhanumat

Yage føgakh-qa yaq-te

Lom 8:18-25, 28

2 Ko 1:4

2 Ko 4:16-18

Zems 1:2-4

1 Pita 1:6-9

1 Pita 2:19-21

1 Pita 5:8-10

Klisten ezoqam-te, potonam matev neka ngenøgim matev tøndo-okhoat

Met 5:10-12
 Mak 13:9-13
 Luk 12:4-9
 Zion 15:18-21
 Zion 16:1-4
 Kel 5:41
 Lom 8:35-37
 Lom 12:12-14, 17-21
 1 Ko 4:11-14
 2 Ko 4:8-11
 2 Ko 12:10
 Filip 1:28-29
 2 Tes 1:4-8
 2 Tes 3:2-5
 2 Tim 3:10-14
 Iblu 10:32-39
 Iblu 12:3-7
 1 Pita 3:13-17
 1 Pita 4:12-19
 Veve 2:10

Ni Klisten ezoqam, kopømbaqapé, løvøte-qa yaq-te, møe mbain, siziyagát

Zion 6:39-40
 Zion 11:17-27
 Zion 14:1-4
 Lom 8:10-11, 38-39
 Lom 14:7-9
 1 Ko 15:12-58
 2 Ko 5:1-10
 Filip 1:20-24
 1 Tes 4:13-18
 Iblu 2:14-15
 Veve 14:13
 Veve 21:1-4
 Veve 22:1-5

Mbumbukiam, Klisten ezoqa namba, ndøgodt, neka vøzø-tøkeāt

Met 18:19-20
 Met 28:19-20
 Zion 14:16-23
 Lom 8:35-39
 2 Ko 6:16-18
 Ef 3:17-19
 Filip 4:13
 Kol 2:6-7
 2 Tes 3:16
 Iblu 13:5-6

Nqova soqaqape, ni ngiænoat-qa ndøgø

Met 13:19
 Met 25:41
 Luk 4:1-13
 Luk 22:3-4
 Zion 8:42-44
 2 Ko 2:10-11

2 Ko 4:4
 2 Ko 11:13-15
 Ef 2:2
 1 Tes 2:18
 2 Tes 2:9-12
 1 Pita 5:8-9
 1 Zion 3:8-10
 Veve 12:7-12
 Veve 20:1-3, 10

Mbumbukiam-qa bazaføgakh mokho-te, ni Saitan-qa khamasim matev, zitømbuatát

Met 4:1-11
 Met 6:13
 Luk 22:31-32
 Zion 17:14-19
 Lom 8:31-39
 Lom 12:12
 Lom 16:19-20
 1 Ko 10:12-13
 1 Ko 16:13
 2 Ko 12:7-10
 Ef 3:20-21
 Ef 6:10-18
 Filip 4:13
 1 Tes 3:5-8
 2 Tes 3:3
 2 Tim 1:7-8
 Iblu 2:18
 Iblu 4:14-16
 Iblu 12:1-2
 Zems 4:7
 1 Pita 1:5
 1 Pita 5:8-11
 1 Zion 4:4
 1 Zion 5:3-5
 Veve 12:7-12

Enqoni-us ezoqam khakheinøvem-qa yaq-te

Met 4:23-25
 Met 9:35
 Met 11:2-5
 Kel 3:1-8
 Kel 8:4-8
 Kel 19:11-12
 Kel 28:8-9
 1 Ko 12:9
 2 Ko 12:7-10
 1 Tim 5:23
 2 Tim 4:20
 Zems 5:14-15

Matev vinivinimba, megemege-te ndøgo, tøfakhanumit

Yesu nqanek manqei-qape-te, nango tendoqavan

Met 24:29-44
 Zion 14:1-3

Kel 1:10-11
 Kel 3:19-21
 Filip 3:20
 Kol 3:4
 1 Tes 1:9-10
 1 Tes 3:13
 1 Tes 4:13-5:11
 2 Tes 1:6-10
 2 Tes 2:1-3
 1 Tim 6:13-15
 2 Tim 4:8
 Iblu 9:28
 2 Pita 3:1-13
 1 Zion 3:1-3
 Veve 1:7
 Veve 22:12-13

Ezoqa ewaqape, Mbumbukiam-qa manqa ovøyam-te, tiowanim

Met 7:21-23
 Met 16:24-27
 Met 25:31-46
 Zion 3:18-21
 Zion 5:24-30
 Kel 17:30-31
 Lom 2:1-11
 Lom 14:10-12
 1 Ko 3:10-15
 1 Ko 4:5
 2 Ko 5:9-10
 2 Tes 1:5-10
 Iblu 9:27-28
 Iblu 10:26-31
 1 Pita 1:17
 1 Pita 4:3-5
 Veve 19: 11-16
 Veve 20:11-15

Ezoqa ndigu, Mbumbukiam gekhandi:z, te namba miavmiav ndøyagát

Luk 12:32-34
 Zion 14:1-3
 2 Ko 5:1-8
 Filip 1:23
 Kol 3:1
 1 Pita 1:4-5
 Veve 4:1-11
 Veve 7:9-17
 Veve 21:1-4
 Veve 21:9-22:5
 Veve 22:14-15

Gøina manqei-qa yaq-te

Met 10:28
 Met 13:41-42, 47-50
 Met 25:41
 Luk 16:23-26
 2 Tes 1:7-9

Veve 20:10-15
Veve 21:8